။ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ဒီဃနိကာယေ

မဟာဝဂ္ဂဋီကာ

၁. မဟာပဒါနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ပုဗ္ဗေနိဝါသပဋိသံယုတ္တကထာဝဏ္ဏနာ

၁. ယထာဇာတာနံ ကရေရိရုက္ခာနံ ဃနပတ္တသာခါဝိဋပေဟိ မဏ္ဍပသဒိသေပဟိ သဉ္ဆန္နော ပဒေသော **"ကရေရိမဏ္ဍပေ"**တိ အဓိပ္ပေတော။ **ဒ္ဝတရေ**တိ ဒ္ဝတရသမီပေ။ ဒ္ဝတရေ ဌိတရုက္ခဝသေန အညတ္ထာပိ သမညာ အတ္ထီတိ ဒဿေတုံ **"ယထာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ကထံ ပန ဘဂဝတာ မဟာဂန္ဓကုဋိယံ အဝသိတ္ဝာ တအ ကရေရိကုဋိကာယံ ဝိဟာသီတိ? သာပိ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ဝသနဂန္ဓကုဋိ ဧဝါတိ ဒဿေန္တော **"အန္တောဇေတဝနေ"** တိအာဒိမာဟ။ **သလဠာဂာရန္တိ** ဒေဝဒါရုရုက္ခေဟိ ကတဂေဟံ။ **ပကတိဘတ္တဿ ပစ္ဆတော** တိ ဘိက္ခူနံ ပကတိကဘတ္တကာလတော ပစ္ဆာ, ဌိတမဇ္ဈန္ဟိကတော ဥပရီတိ အတ္ထော။ **ပိဏ္ဍပါတတော ပဋိက္ကန္တာန** န္တိ ပိဏ္ဍပါတဘောဇနတော အပေတာနံ။ တေနာဟ **"ဘတ္တကိစ္စ"** န္တိအာဒိ။

မဏ္ဍလသဏ္ဌာနာ မာဠသဒိသေပေန ကတာ နိသီဒနသာလာ **"မဏ္ဍလမာဠ"** န္တိ အဓိပ္ပေတာတိ အာဟ **"နိသီဒနသာလာယာ"**တိ။ **ပုဗ္ဗေနိဝါသပဋိသံယုတ္တာ** တိ ဧတ္ထ ပုဗ္ဗ-သဒ္ဒော အတီတဝိသယော, နိဝါသ-သဒ္ဒော ကမ္မသာဓနော, ခန္ဓဝိနိမုတ္တော စ နိဝသိတဓမ္မော နတ္ထိ, ခန္ဓာ စ သန္တာနဝသေနေဝ ပဝတ္တန္တီတိ အာဟ **"ပုဗ္ဗေနိဝုတ္ထက္ခန္ဓသန္တာန သင်္ခါတေန ပုဗ္ဗေနိဝါသေနာ"**တိ။ **ယောဇေတ္ဝာ**တိ ဝိသယဘာဝေန ယောဇေတ္ဝာ။ **ပဝတ္တိတာ**တိ ကထိတာ။ ဓမ္မူပသံဟိတတ္တာ ဓမ္မတော အနပေတာတိ **ဓမ္မီ**။ တေနာဟ **"ဓမ္မသံယုတ္တာ"** တိ။

ဥဒပါဒီတိ ပဒုဒ္ဓါရော, တဿ ဥပ္ပန္နာ ဇာတာတိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ တံ ပနဿာ ဥပ္ပန္နာကာရံ ဟဋ္ဌိယံ သင်္ခေပတောဝ ဒဿိတံ, ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ **"အဟော အစ္ဆရိယ"** န္တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ကေ အနုဿရန္တိ, ကေ နာနုဿရန္တီ**တိ ပဒဒ္ဝယေ ပဌမံယေဝ သပ္ပပဉ္စံ, န က္လတရန္တိ တဒေဝ ပုဂ္ဂလဘေဒတော, ကာလဝိဘာဂတော, အနုဿရဏာကာရတော, ဩပမ္မတော နိဒ္ဒိသန္တေန **"တိတ္ထိယာ အနုဿရန္တီ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အဂ္ဂပ္ပတ္တကမ္မဝါဒိနော**တိ သိခါပ္ပတ္တကမ္မဝါဒိနော "အတ္ထိ ကမ္မံ အတ္ထိ ကမ္မဝိပါကော"တိ (ပဋိ. မ. ၁.၂၃၄) ဧဝံ ကမ္မဿကတာဉာဏေ ဌိတာ တာပသပရိဗ္ဗာဇကာ။ **စတ္တာလီသံယေဝ ကပ္ပေ အနုဿရန္တီ** တိ ဗ္ရဟ္မဇာလာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၃၃) ဘဂဝတာ တထာ ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဝုတ္တတ္တာ။ **တတော ပရံ န အနုဿရန္တီ** တိ တထာဝစနဥ္စ ဒိဋ္ဌိဂတောပဋ္ဌကဿ တေသံ ဉာဏဿ ပရိဒုဗ္ဗလဘာဝတော။

သာဝကာတိ မဟာသာဝကာ တေသဥ္ဟိ ကပ္ပသတသဟဿံ ပုဗ္ဗာဘိနီဟာရော။ ပကတိသာဝကာ ပန တတော ဦနကမေဝ အနုဿရန္တိ။ ယသ္မာ "ကပ္ပာနံ လက္ခာဓိကံ ဧကံ, ဒွေဝ စ အသင်္ချေယျာနီ"တိ ကာလဝသေန ဧဝံ ပရိမာဏော ယထာက္ကမံ အဂ္ဂသာဝကပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ ပုညဉာဏာဘိနီဟာရော, သာဝကဗောဓိပစ္စေကဗောဓိဟရမိတာသမ္ဘရဏဿ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"ဒွေဝ အဂ္ဂသာဝကာ။ပေ။ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စာ"** တိ။ ယဒိ ဗောဓိသမ္ဘာရသမ္ဘရဏကာလပရိစ္ဆိန္နော တေသံ တေသံ အရိယာနံ အဘိညာဉာဏဝိဘဝေ, ဧဝံ သန္တေ ဗုဒ္ဓါနမ္ပိဿ သပရိစ္ဆေဒတာ အာပန္နာတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **"ဗုဒ္ဓါနံ ပန ဧတ္တကန္တိ ပရိစ္ဆေဒော နတ္ထိ, ယာဝတကံ အာကင်္ခန္တိ, တာဝတကံ အနုဿရန္တီ"**တိ "ယာဝတကံ နေယျံ, တာဝတကံ ဉာဏ"န္တိ (မဟာနိ. ၁၅၆; စူဠနိ. ၈၅; ပဋိ. မ. ၃, ၅) ဝစနတော။ သဗ္ဗညုတညာဏဿ ဝိယ ဟိ ဗုဒ္ဓါနံ အဘိညာဉာဏာနမ္ပိ သဝိသယေ ပရိစ္ဆေဒော နာမ နတ္ထိ, တသ္မာ ယံ ယံ ဉာတုံ ဣစ္ဆန္တိ, တေ တံ တံ ဇာနန္တိ ဧဝ။ အထ တ သတိပိ ကာလပရိစ္ဆေဒေ ကရုဏူပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟာဒိနာ သာတိသယတ္တာ မဟာ

ဗောဓိသမ္ဘာရာနံ ပညာပါရမိတာယ ပဝတ္တိအာနုဘာဝသ္သ ပရိစ္ဆေဒေ နာမ နတ္ထိ, ကုတော တန္နိမိတ္တကာနံ အဘိညာဉာဏာနန္တိ ဝုတ္တံ **“ဗုဒ္ဓါနံ။ပေ။ နတ္ထိ”** တိ။

ခန္ဓပဋိပါဋိယာ တိ ယထာပစ္စယံ အနုပုဗ္ဗပဝတ္တမာနာနံ ခန္ဓာနံ အနုပုဗ္ဗိယာ။ **ခန္ဓပ္ပဝတ္တိ** န္တိ ဝေဒနာဒိက္ခန္ဓပ္ပဝတ္တိံ။ တေသဉ္စ ဟိ အနုဘဝနာဒိအာကာရဂ္ဂဟဏမသ္သ သာတိသယံ, တံ သညာဘာဝေ တတ္ထ တတ္ထ အနုသ္သရဏဝသေန ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တာ ဧကဝေါကာရဘဝေ အလဘန္တာ “န ပသ္သန္တီ”တိ ဝုတ္တာ, ဇာလေ ပတိတာ ဝိယ သကုဏာ, မစ္ဆာ ဝိယ စာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ကုဏ္ဍာ ဝိယာ** တိ ဒဏ္ဍာ ဝိယ။ **ပင္ဂုဠာ ဝိယာ** တိ ပီဌသပ္ပိနော ဝိယ။ **ဒိဋ္ဌိ ဂဏ္ဍုပ္ပါဒ တီ**တိ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နိကဒိဋ္ဌိ ဂဏ္ဍုပ္ပါဒါ။ ယဋ္ဌိကောဋိဟေတုကံ ဂမနံ **ယဋ္ဌိကောဋိဂမနံ** ခန္ဓပဋိပါဋိယာ အမုဉ္စနတော။

ဧဝံ သန္တေပိ တိ ကာမံ ဗုဒ္ဓသာဝကာပိ အသညာဘဝေ ခန္ဓပ္ပဝတ္တိံ န ပသ္သန္တိ, ဧဝံ သန္တေပိ **တေ** ဗုဒ္ဓသာဝကာ အသညာဘဝံ လင်္ဃိတွာ ပရတော အနုသ္သရန္တိ။ **“ဝဋ္ဋေ”** တိအာဒိ တထာ တေသံ အနုသ္သရဏာကာရဒသ္သနံ။ **ဗုဒ္ဓေဟိ ဒိန္နနယေ ဌတွာတိ** “ယတ္ထ ပဉ္စကပ္ပသတာနိ ရူပပ္ပဝတ္တိယေဝ, န အရူပပ္ပဝတ္တိ, သော အသညာဘဝေ”တိ ဧဝံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေဟိ ဒေသိတာယံ ဓမ္မနေတ္တိယံ ဌတွာ။ ဧဝဉ္စ ဟိ အန္တရာ စုတိပဋိသန္ဓိယော အပသ္သန္တာ **ပရတော အနုသ္သရန္တိ သေယျထာပိ အာယသ္မာ သောဘိတော**တိ (ထေရဂါ. အဋ္ဌ. ၁.၂.၁၆၄ သောဘိတတ္ထေရဂါထာဝဏ္ဏနာ)။ သော ကိရ ပုဗ္ဗေနိဝါသေ စိဏ္ဏဝသီ ဟုတွာ အနုပဋိပါဋိယာ အတ္တနော နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနံ အနုသ္သရန္တော ယာဝ အသညာဘဝေ အတ္တနော အစိတ္တကပဋိသန္ဓိ တာဝ အဒ္ဒသ, တတော ပရံ ပဉ္စကပ္ပသတပရိမာဏေ ကာလေ စုတိပဋိသန္ဓိယော အဒိသွာ အဝသာနေ စုတိံ ဒိသွာ “ကိံ နာမေတ”န္တိ အာဝဇ္ဇယမာနော နယဝသေန “အသညာဘဝေ ဘဝိသ္သတီ”တိ နိဋ္ဌံ အဂမာသိ။ အထ နံ ဘဂဝါ တံ ကာရဏံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွာ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုသ္သရန္တာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။ **“စုတိပဋိသန္ဓိံ ဩလောကေတွာ”** တိ ဣဒံ စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန တေသံ ဉာဏသ္သ သင်္ကမနဒသ္သနံ, တေန သဗ္ဗသော ဘဝေ အနာမသိတွာ ဂန္တုံ န သက္ကောန္တီတိ ဒသ္သေတိ။

တံ တဒေဝ ပသ္သတီ တိ ယထာ နာမ သရဒသမယေ ဌိတမဇ္ဈန္ဟိကဝေလာယ စတုရတနိကေ ဂေဟေ စက္ခုမတော ပုရိသသ္သ ရူပဂတံ သုပါကဋမေဝ ဟောတီတိ လောကသိဒ္ဓမေတံ, သိယာ ပန တသ္သ သုခုမတရတိရောဟိတာဒိဘေဒသ္သ ရူပဂတသ္သ အဂေါစရတာ၊ န တွေဝ ဗုဒ္ဓါနံ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတသ္သ ဉေယျသ္သ အဂေါစရတာ, အထ ခေါ တံ ဉာဏာလောကေန ဩဘာသိတံ ဟတ္ထတလေ အာမလကံ ဝိယ သုပါကဋံ သုဝိဘူတမေဝ ဟောတိ တထာ ဉေယျာဝရဏသ္သ သုပ္ပဟီနတ္တာ။ တေနာဟ “ဗုဒ္ဓါ ပန အတ္တနာ ဧတ ပရေဟိ ဧတ ဒိဋ္ဌကတသုတံ, သူရိယမဏ္ဍလောဘာသသဒိသ”န္တိ စ အာဒိ။

တထာ သာဝကာ စ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ စာ တိ။ ဧတ္ထ **တထာ**-သဒ္ဒေန “အတ္တနာ ဒိဋ္ဌကတသုတမေဝ အနုသ္သရန္တီ”တိ ဣဒံ ဥပသံဟရတိ, တေန သပ္ပဒေသမေဝ နေသံ အနုသ္သရဏံ, န နိပ္ပဒေသန္တိ ဒသ္သေတိ။

ခဇ္ဇောပနကဩဘာသသဒိသံ ဉာဏသ္သ အတိဝိယ အပ္ပါနုဘာဝတာယ။ **သာဝကာနန္တိ** ဧတ္ထ ပကတိသာဝကာနံ ပါကတိက**ပဒီပေါဘာသသဒိသံ။** မဟာသာဝကာနံ (ထေရဂါ. အဋ္ဌ. ၂.၂၁ ဝင်္ဂီသတ္ထေရဂါထာဝဏ္ဏနာယ ဝိတ္ထာရော) မဟာ**ပဒီပေါဘာသသဒိသံ။** တေနာဟ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၄၀၂) “ဥက္ကာပဘာသဒိသ”န္တိ။ **ဩသဓိတာရကောဘာသသဒိသန္တိ** ဥသ္သန္နာ ပဘာ တောယ ဓီယတိ, ဩသဓီနံ ဝါ အနုဗလပ္ပဒါယကတ္တာ “ဩသဓီ”တိ ဧဝံ လဒ္ဓနာမာယ တာရကာယ ပဘာသဒိသံ။ **သရဒသူရိယမဏ္ဍလောဘာသသဒိသံ** သဗ္ဗသော အန္ဓကာရဝိဓမနတော။ အပဋ္ဌာဘာဝဟေတုကော ဝိသယဂ္ဂဟဏေ စဉ္စလဘာဝေါ **ခလိတံ,** ကုဏ္ဌိဘာဝဟေတုကော ဝိသယသ္သ အနဘိသမယော **ပဋိဃာတော။** **အာဝဇ္ဇနပဋိဗဒ္ဓမေဝ** တိ အာဝဇ္ဇနမတ္တာဓီနံ, အာဝဇ္ဇိတမတ္တေ ဧဝ ယထိစ္ဆိတသ္သ ပဋိဝိဇ္ဈနကန္တိ အတ္ထော။ သေသပဒဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။

အသင်္ဂအပ္ပဋိဟတံ ပဝတ္တမာနံ ဘဂဝတော ဉာဏံ လဟုတရေပိ ဝိသယေ, ဂရုတရေ စ ဧကသဒိသမေဝါတိ ဒသ္သေတုံ **“ဒုဗ္ဗလပတ္တပုဋေ”** တိအာဒိနာ ဥပမာဒွယံ ဝုတ္တံ။ ဓမ္မကာယတ္တာ ဘဂဝတော ဂုဏံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တာ **“ဘဂဝန္တံယေဝ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ”**တိ ဝုတ္တံ။ **တံ သဗ္ဗမ္ပီ** တိ တံ ယထာဝုတ္တံ သဗ္ဗမ္ပိ ပုဗ္ဗေနိဝါသပဋိသံယုတ္တံ ကထံ။

တိတ္ထိယာနံ, သာဝကာနဉ္စ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿရဏံ ဘဂဝတော ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿရဏဉာဏဿ ဟီနုအာဟရဏဒဿနဝ သေနေတ္ထ ကထိတံ။ ဧဝဉှိ ဘဂဝတော မဟန္တဘာဝေ ဝိသေသတော ပကာသိတော ဟောတီတိ။ **သဌေပတော** တိ သမာသတော။ ယတ္တကောပိ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ ပဝတ္တိဘေဒေ အတ္တနော ဉာဏဿ ဝိသယဘူတော, တံ သဗ္ဗံ တအ ယထာကထိတံ တေ ဘိက္ခူ သင္ခိပိတွတ **"ဣတိပိ"**တိ အာဟံသု။ တဿ စ အနေကာကာရတာယ အာ မေဍိတဝစနံ, **ပိ**-သဒ္ဒေ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော, "ဣတိ ခေါ ဘိက္ခဝေ သပ္ပဋိဘယော ဗာလော"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၁၂၄; အ. နိ. ၃.၁) ဝိယ အာကာရတ္ထော **ဣတိ**-သဒ္ဒောတိ ဒဿေန္တော **"ဧဝမ္ပိ"** တိ တဒတ္ထမာဟ။

၂-၃. **ဝုတ္တမေတ** တိ ဧတ္ထ စ ဣဓ ဟဒေ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ တေန ဟဒေန သာဓာရဏံ, တံ ဝုတ္တမေတတိ အဓိပ္ပေတံ, န အသာဓာရဏံ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာယ အဓိကတတ္တာတိ တံ ဒဿေန္တော **"အယမေဝ ဟိ ဝိသေသော"**တိအာဒိမာဟ။ **"အဿောသိ"** တိ ဣဒံ သဝနကိစ္စနိပ္ဖတ္တိယာ ဝုတ္တံ သဒ္ဒဂ္ဂဟဏမုခေန တဒတ္ထာဝဗောဓဿ သိဒ္ဓတ္တာ။ တတ္ထ ပန ဟဠိယံ "ဣမံ သံခိယဓမ္မံ ဝိဒိတွတ" ဣစ္စေဝ (ဒီ. နိ. ၁.၂) ဝုတ္တံ။ ဣမေ ဘိက္ခူ မမ ဂုဏေ ထောမေန္တိ, ကထံ? မမ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏံ အာရဗ္ဘာတိ ယောဇနာ။ **နိပ္ဖတ္တိ** န္တိ ကိစ္စနိပ္ဖတ္တိံ, တေန ကာတဗ္ဗကိစ္စသိဒ္ဓိန္တိ အ တ္ထော။ **နောတိ** ပုစ္ဆာတ္ထေ **နု**-ဣတိ ဣမိနာ သမာနတ္ထော နိပါတောတိ ဝုတ္တံ **"ဣစ္ဆေယျာထ နု"** တိ။ **နန္တိ** ဘဂဝန္တံ။ "ယံ ဘဂဝါ"တိ ဧတ္ထ ယံ-သဒ္ဒေန ကိရိယာပရာမသနဘူတေန "ဓမ္မိံ ကထံ ကထေယျာ"တိ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ ဓမ္မိ ကထာကရဏံ ပရာမဋ္ဌံ "ဧတဿာ"တိ ပဒဿ အတ္ထောတိ အာဟ **"ဧတဿ ဓမ္မိကထာကရဏဿာ"** တိ, အာဒရဝသေန ပန တံ ဒွိက္ခတ္တုံ ဝုတ္တံ။

၄. **သုဏာထာတိ** ဧတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော, ပကာရတ္ထော တ, ဧတေန "မနသိ ကရောထာ"တိ ပဒံ သင်္ဂဏှာတိ။ **သောတာဝဓာနံ** သောတဿ ဩဒဟနံ, သုဿူသာတိ အတ္ထော။ ဆိန္နံ ဥပစ္ဆိန္နံ ဝဋ္ဋမံ သံသာရဝဋ္ဋံ ဧ တေသန္တိ **ဆိန္နဝဋ္ဋမကာ,** သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ, အဒ္ဓေ စ ခီဏာသတ, ဣဓ ပန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ အဓိပ္ပေတာ။ ဧတေသဉှိ သဗ္ဗ သော အနုဿရဏံ ဣတရေသံ အဝိသယော။ တေနာဟ **"အဒ္ဓေသံ အသာဓာရဏာ"**န္တိ။ **ပစ္စတ္တဝစနေ ဒိဿတိ ယံ-သဒ္ဒော** ကမ္မတ္ထဒီပနတော။ **ဥပယောဂဝစနေ** ဒိဿတိ ယံ-သဒ္ဒော ပုစ္ဆနကိရိယာယ ကမ္မတ္ထဒီပနတော။ **တန္တိ** စ ဥပယောဂဝစနမေဝ ပုစ္ဆတိ-သဒ္ဒဿ ဒွိကမ္မကဘာဝတော။ **ယန္တိ** ယေန ကာရဏေနာတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော တိ အာဟ **"ကရဏဝစနေ ဒိဿတီ"** တိ။ **ဘုမ္မေတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော** တိ ယထာ ယံ-သဒ္ဒော န ကေဝလံ ပစ္စတ္တဥပယောဂေ သု ဧဝ, အထ ခေါ ကရဏေပိ ဒိဿတိ, ဧဝံ ဣဓ ဘုမ္မေတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဒသသဟဿိလောကဓာတု** န္တိ ဇာတိက္ခေတ္တ ဘူတံ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠံ။ **ဥန္နာဒေန္တော ဥပ္ပဇ္ဇိ** အနေကစ္ဆရိယပာတုဘာဝပဋိမဏ္ဍိတတ္တာ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒဿ။

ကာလဿ ဘဒ္ဒတာ နာမ တတ္ထ သတ္တာနံ ဂုဏဝိဘူတိယာ, ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒပရမာ စ ဂုဏဝိဘူတီတိ တဗ္ဗဟုလတာ ယ ဿ ကပ္ပဿ ဘဒ္ဒတာတိ အာဟ **"ပဉ္စဗုဒ္ဓုပ္ပာဒပဋိမဏ္ဍိတတ္တာ သုန္ဒရကပ္ပေ"** တိ, တထာ သာရဘူတဂုဏဝ သေန **"သာရကပ္ပေ"** တိ ။ "ဣမံ ကပ္ပံ ထောမေန္တော ဧဝမာဟာ"တိ ဝတွတ ဣမဿ ကပ္ပဿ တထာ ထောမေတ ဗ္ဗတာ အနညသာဓာရဏာတိ ဒဿေတုံ **"ယတော ပဋ္ဌာယာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ယတော ပဋ္ဌာယာ** တိ ယတော ပဘုတိ **အဘိနီဟာရော ကတော**တိ မနုဿတ္တာဒိအဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတော အဘိနီဟာရော ပဝတ္တိတော။ သံသာရဿ အနာဒိဘာဝတော ဣမဿ ဘဂဝတော အဘိနီဟာရတော ပုရေတရံ ဥပ္ပန္နာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ အနန္တာ အပရိမေယျာတိ တေဟိ ဥပ္ပန္နကပ္ပေ နိဝတ္တေန္တော **"ဧတသ္မိံ အန္တရေ"** တိ အာဟ။ ကာမံ ဒီပင်္ကရဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ အယံ ဘဂဝါ အဘိ နီဟာရမကာသိ, တဿ ပန ဘဂဝတော နိဗ္ဗတ္တိ ဣမဿ အဘိနီဟာရတော ပုရိမတရာတိ ဝုတ္တံ **"အမ္ဟာကံ။ပေ။ နိဗ္ဗတ္တိံသူ"**တိ။

အသင်္ချေယျကပ္ပပရိယောသာနေ တိ မဟာကပ္ပာနံ အသင်္ချေယျပရိယောသာနေ။ သေ နယော ဣတော ပရေသုပိ။ **"ဣတော တိံသကပ္ပသဟဿာနံ ဥပရိ"** တိ ဧတေန ပဒုမုတ္တရဿ ဘဂဝတော, သုမေဓဿ စ ဘဂဝတော အန္တရေ ဧကူနသတ္တတိကပ္ပသဟဿာနိ ဗုဒ္ဓသုညာနိ အဟေသုန္တိ ဒဿေတိ။ **"ဣတော အဋ္ဌာရသန္နံ ကပ္ပသဟ ဿာနံ ဥပရိ"**တိ ဣမိနာ သုဇာတဿ ဘဂဝတော, အတ္ထဒဿိဿ စ ဘဂဝတော အန္တရေ ဧကေနူနာနိ ဒွတဒသ ကပ္ပသဟဿာနိ ဗုဒ္ဓသုညာနိ အဟေသုန္တိ ဒဿေတိ။ **"ဣတော စတုနဝုတေ ကပ္ပေ"** တိ ဣမိနာ ဓမ္မဒဿိဿ ဘ ဂဝတော, သိဒ္ဓတ္ထဿ စ ဘဂဝတော အန္တရေ ဆာဓိကနဝသတုတ္တရာနိ သတ္တရသကပ္ပသဟဿာနိ ဗုဒ္ဓသုညာနိ အဟေသုန္တိ ဒဿေတိ။ **"ဧကတိံသေ ကပ္ပေ"** တိ ဣမိနာ ဝိပဿိဿ ဘဂဝတော, သိခိဿ စ ဘဂဝတော အန္တ

ရေ သဠ္ဌိ ကပ္ပာနိ ဗုဒ္ဓသုညာနိ အဟေသုန္တိ ဒဿေတိ။ တေ သဗ္ဗေပိ ပဒုမုတ္တရဿ ဘဂဝတော ဩရံ သုမေဓာဒီဟိ ဉပ္ပန္နကပ္ပေဟိ သဒ္ဓိံ သမောဓာနိယမာနာ သတသဟဿာ ကပ္ပာ ဟောန္တိ, ယတ္ထ မဟာသာဝကာဒယော (ထေရဂ. အဋ္ဌ. ၂.၂၁ ဝင်္ဂီသတ္ထေရဂါထာဝဏ္ဏနာ) ဝိဝဋ္ဋူ ပနိဿယာနိ ကုသလာနိ သမ္ဘရိံသု။ ဗုဒ္ဓသုညေပိ လောကေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဉပ္ပဇ္ဇိတွာ တေသံ ပုရိသဝိသေသာနံ ပုညာဘိသန္ဒာဘိဗုဒ္ဓိယာ ပစ္စယာ ဟောန္တိ။ **"ဝေမယ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ နိဂမနဝသေန ဝဒတိ။

"ကိံ ပနေတ"န္တိအာဒိ ပုဗ္ဗနိမိတ္တဝိဘာဝနတ္ထာယ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **တေန္တိ** ဗုဒ္ဓါနံ ဉပ္ပဇ္ဇနံ။ **ကပ္ပသဏ္ဌာနကာလသ္မိန္တိ** ဝိဝဋ္ဋကပ္ပဿ သဏ္ဌဟနကာလေ။ **ဧကမသင်္ချေယ္ယန္တိ** သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယိံ သန္ဓာယာဟ။ **ဧကင်္ဂဏံ ဟုတွာ ဌိတေ**တိ ပဗ္ဗတရုက္ခဂစ္ဆာဒီနံ, မေဃာဒီနဉ္စ အဘာဝေန ဝိဝဋံ့အင်္ဂဏံ ဟုတွာ ဌိတေ။ **လောကသန္နိဝါသေ**တိ ဘာဇနလောကေန သန္နိဝိသိတဗ္ဗဋ္ဌာနေ။ ဝိသတိ ယဋ္ဌိယော **ဥသဘံ။** "ဥသဘမတ္တာ, ဒွေ ဥသဘမတ္တာ"တိ အာဒိနာ ပစ္စေကံ မတ္တာ-သဒ္ဒေါ ယောဇေတဗ္ဗော။ **ယောဇနသဟဿမတ္တာ ဟုတွာတိ** ပတမာနာဝ ဥဒကဓာရာ ယောဇနသဟဿမတ္တံ အာကာသဋ္ဌာနံ ဖရိတွာ ပဝတ္တိယာ ယောဇနသဟဿမတ္တာ ဟုတွာ။ **ယာဝ အဝိနဋ္ဌဗြဟ္မလောကာ**တိ ယာဝ အာဘဿရဗြဟ္မလောကာ, ယာဝ သုဘကိဏှဗြဟ္မလောကာ, ယာဝ ဝေဟပ္ဖလဗြဟ္မလောကာတိ အတ္ထော။

တတာဝသေနာတိ သဋ္ဌိသဟဿာဓိကနဝယောဇနသတသဟဿုဗ္ဗေဓဿ သန္ဓာရကတတမဏ္ဍလဿ ဝသေန။ **မဟာဗောဓိပလ္လင်္ကော**တိ မဟာဗောဓိပလ္လင်္ကပ္ပဒေသမာဟ။ တဿ ပဌမံ ဝိနာသော, ပဌမံ သဏ္ဌဟနဉ္စ ဓမ္မတာဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **တတ္ထာ**တိ တသ္မိံ ပဒေသေ။ **ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ ဟုတွာ**တိ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ ဟုတွာ။ ပုဗ္ဗနိမိတ္တသန္နိဿယော ဟိ ဂစ္ဆော နိဿိတတေဟာရေန တထာ ဝုတ္တော။ တေနာဟ **"တဿာ"**တိအာဒိ။ **ကဏ္ဏိကာဗဒ္ဓါနိ ဟုတွာ**တိ အာဗဒ္ဓကဏ္ဏိကာ ဝိယ ဟုတွာ။ သုဒ္ဓါဝာသဗြဟ္မာနော အတ္တမနာ။ပေ.။ ဂစ္ဆန္တီတိ ယောဇနာ။ ဝေဟပ္ဖလေပိ သုဘကိဏှေဟ သင်္ဂဟေတွာ **"နဝ ဗြဟ္မလောကာ"**တိ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ တေ စတုတ္ထံ ယေဝ ဝိညာဏဋ္ဌိတိံ ဘဇန္တိ။ **နိက္ခမန္တေသူ**တိ မဟာဘိနိက္ခမနံ အဘိနိက္ခမန္တေသု။ အဘိဇာတိ ပနေတ္ထ ဇာတိ ဘာဝသာမညေန ဂဗ္ဘောက္ကန္တိယာဝ သင်္ဂဟိတာ။ နိမီယတိ အနုမီယတိ ဖလံ ဧတေနာတိ **နိမိတ္တံ,** ကာရဏံ။ ဉပကမ္ပိ ဟိ ကာရဏံ ဒိသွာ တဿ အဗျဘိစာရီဘာဝေန ဖလံ သိဒ္ဓမေဝ ကတွာ ဂဏှာတိ, ယထာ တံ အသိတော ဣသိ အဘိဇာတိယံ မဟာပုရိသဿ လက္ခဏာနိ ဒိသွာ တေသံ အဗျဘိစာရီဘာဝေန ဗုဒ္ဓဂုဏေ သိဒ္ဓေ ဧဝ ကတွာ ဂဏှာတိ, ဧဝံ ပန ဂယှမာနံ တန္နိမိတ္တကံ ဖလံ တအနုဘာဝေန သိဒ္ဓံ ဝိယ တေဟရီယတိ တဗ္ဘာဝေ ဘာဝတော။ တေနာဟ **"တေသံ နိမိတ္တာနံ အာနုဘာဝေနာ"**တိအာဒိ။ တထာ စာဟ ဘဂဝါ "သော တေန လက္ခဏေန သမန္နာဂတော။ပေ.။ ရာဇာ သမာနော ကိံ လဘတိ, ဗုဒ္ဓေါ သမာနော ကိံ လဘတီ"တိ (ဒီ. နိ. ၃.၂၀၂, ၂၀၄) စ ဝေမာဒိ။ **ဣမမတ္ထန္တိ** ပဉ္စ ဗုဒ္ဓါ ဣမသ္မိံ ကပ္ပေ ဉပ္ပဇ္ဇိဿန္တီတိ ဣမမတ္ထံ ယာထာဝတော **ဇာနိံသု။**

ဇာတိပရိစ္ဆေဒအာဒိဝဏ္ဏနာ

၅-၇. ကပ္ပပရိစ္ဆေဒဝသေနာတိ "ဣတော သော ဧကနဝုတေ ကပ္ပေ"တိအာဒိနာ ယတ္ထ ယတ္ထ ကပ္ပေ တေ တေ ဗုဒ္ဓါ ဉပ္ပန္နာ, တဿ တဿ ကပ္ပဿ ပရိစ္ဆိန္ဒနဝသေန ပရိဇာနနဝသေန။ "ဣဒံ တ"န္တိ ဟိ နိယမေတွာ ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဇာနနံ ပရိစ္ဆိန္ဒနံ **ပရိစ္ဆေဒေါ။ ပရိတ္တန္တိ** ဣတ္တရံ။ **လဟုကန္တိ** သလ္လဟုကံ, အာယုနော အဓိပ္ပေတတ္တာ ရဿန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တေနာဟ **"ဥဘယမေတံ အပ္ပကဿေဝ ဝေဝစန"**န္တိ။

"အပ္ပံ ဝ ဘိယျော"တိ အဝိသေသဇောတနံ "ဝီသံ ဝ တိံသံ ဝ"တိအာဒိနာ အနိယမိတဝသေနေဝ ယထာလာဘတော ဝတ္တုပေတွာ အယဉ္စ နယော အပစုရောတိ ဒဿေန္တော **"ဧဝံ ဒီဃာယုကော ပန အတိဒုလ္လဘော"**တိ အာဟ။ ဣဒံ တံ ဝိသေသဝတ္တာပနံ ပုဂ္ဂလေသု ပက္ခိပိတွာ ဒဿေန္တော **"တတ္ထ ဝိသာခာ"**တိအာဒိမာဟ။

ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ အမှာကံ ဘဂဝတ တတ္တကမ္ပိ ကာလံ န ဌိဝိ, နနု မဟာဗောဓိသတ္တာ စရိမဘဝေ အတိဝိယဉဋ္ဌာ ရတမေန ပုညာဘိသင်္ခါရေန ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှန္တီတိ? သစ္စမေတန္တိ။ တတ္ထ ကာရဏံ ဒဿေတုံ **"ဝိပဿီအာဒယော ပနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ အဘိဇာတိယာ မေတ္တာဌာနတာယ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿ မေတ္တာပုဗ္ဗဘာဂတာ။

တဒနုဂုဏာဥ္ဟိ တေသံ ဝိသေသတော ပဋိသန္ဓိဝိညာဏံ။ တဿ ဝိသေသတော ဗဟုလံ ခေမဝိတက္ကူပနိဿယတာယ
သောမနဿသဟဂတတာ, အနညသာဓာရဏပရောပဒေသရဟိတဉာဏဝိသေသူပနိဿယတာယ ဉာဏသမ္ပယုတ္တ
တာ, အသင်္ခါရိကတာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ, **အသင်္ခေယျံ အာယု** အာဓာရဝိသေသတော, နိဿယဝိသေသတော, ပဋိပက္ခ
ဒူရီဘာဝတော, ပဝတ္တိအာကာရဝိသေသတော စ အပရိမေယျာနုဘာဝတာယ ကာရဏဿ။ တတ္ထ စိရတရံ ကာလံ သန္တာ
နဿ ဟာရမိတာပရိဘာဝိတတာ **အာဓာရဝိသေသတာ။** အလောဘဇ္ဈာသယာဒိအာသယသမ္ပဒာ **နိဿယဝိသေသတာ။**
လာဘမစ္ဆရိယာဒိဟပဓမ္မဝိက္ခမ္ဘနံ **ပဋိပက္ခဒူရီဘာဝတော။** သဗ္ဗသတ္တာနံ သကလဝဋ္ဋဒုက္ခနိဿရဏတ္ထာယ အာယူ
ဟနာ **ပဝတ္တိအာကာရဝိသေသော** ဝေဒိတဗ္ဗော။

အယဉ္စ နယော သဗ္ဗေသံ မဟာဗောဓိသတ္တာနံ စရိမဘတဘိနိဗ္ဗတ္တကကမ္မာယူဟနေ သာဓာရဏောတိ တသ္
သ ဖလေနာပိ ကေသဒိသေနေဝ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ အာဟ **“ဣတိ သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓာ အသင်္ခေယျာယုကာ”** တိ, အသင်္ခေ
ယျကာလာဝတ္ထာနာယုကာတိ အတ္ထော။ အသင်္ခေယျာယုကသံဝတ္တနသမတ္ထံ ပရိစိတံ ကမ္မံ ဟောတိ, ဗုဒ္ဓာ
ပန တအ မနုဿာနံ ပရမာယုပ္ပမာဏာနုရူပမေဝ ကာလံ ဌတ္ဝာ ပရိနိဗ္ဗာယန္တိ တတော ပရံ ဌတ္ဝာ သာခေတဗ္ဗပ
ယောဇနာဘာဝတော, ဓမ္မတာဝေသာတိ တ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **အဋ္ဌကထာယံ** ပန တတော ပရံ ပန အဋ္ဌာနဿ “ဥတုဘောဇနဝိ
ပတ္တိယာ”တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၅) ကာရဏံ ဝုတ္တံ, “တံ လောကသာဓာရဏံ လောကေ ဇာတသံဝုဒ္ဓာနံ တထာဂတာနံ န
ဟောတီ”တိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ။ တထာ ဟိ နေသံ ရောဂကိလမထာဒယော ဟောန္တိယေဝ။ **ဥတုဘောဇနဝသေနာ**တိ အ
သမ္ပန္နဿ, သမ္ပန္နဿ စ ဥတုနော, ဘောဇနဿ စ ဝသေန ယထာက္ကမံ **အာယု ဟာယတိပိ ဝဍ္ဎတိပိ။ အာယူ** တိ
စ ပရမာယု အဓိပ္ပေတံ။ တတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ **ဗ္ရဟ္မဇာလာဒိဋီကာယံ** (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၄၀) ဝုတ္တမေဝ။

ဣအနိ တမတ္ထံ သမုအာဂမတော ပဌာယ ဒဿေတုံ **“တတ္ထ ယအာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဓမ္မေ နိယုတ္တာ **ဓမ္မိ
ကာ,** န ဓမ္မိကာ **အဓမ္မိကာ,** ဟိံသာဒိအဓမ္မပသုတာ။ **အဓမ္မိကမေဝ ဟောတိ** ဣဿရဇနာနံ အနုဝတ္တနေန, ပရေသံ ဒိ
ဋ္ဌာနုဂတိအာပဇ္ဇနေန စ။ **ဥဏှဝလာဟကာ ဒေဝတာ**တိ ဥဏှဥတုနော ပစ္စယဘူတမေဃမာလာသမုဋ္ဌာပကာ ဒေဝပု
တ္တာ။ တေသံ ကိရ တထာ စိတ္တုပ္ပာဒသမကာလမေဝ ယထိစ္ဆိတဋ္ဌာနံ ဥဏှံ ဖရမာနာ ဝလာဟကမာလာ နာတိဗဟ
လာ ဣတော စိတော နဘံ ဆာဒေန္တီ ဝိတနောတိ။ သေ နယော **သီတဝလာဟကဝဿဝလာဟကာ** သု။ **အဗ္ဘဝလာဟ
ကာ** ပန ဒေဝတာ သီတုဏှဝဿေဟိ ဝိနာ ကေဝလံ အဗ္ဘပဋလဿေဝ သမုဋ္ဌာပကာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **တာသန္တိ** တေ
ထ “မိတ္တာ”တိ ပဒံ အာနေတွာ ယောဇနာ။ ကာမံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တာ သတ္တဝိဓာပိ ဒေဝတာ စာတုမဟာရာဇိကာဝ တာ ပန
တေန တေန ဝိသေသေန ဝတွာ ဣအနိ တဒညေ ပဌမဘူမိကေ ကာမာဝစရဒေဝေ သာမညတော ဂဏှန္တော **“စာတု
မဟာရာဇိကာ”**တိ အာဟ။ **တာသံ အဓမ္မိကတာယာ** တိ ရာဇူနံ အဓမ္မိကဘာဝမူလကေန ဥပရာဇာဒိအဓမ္မိကဘာဝပရမ္ပ
ရာဘတေန တာသံ ဒေဝတာနံ အဓမ္မိကဘာဝေန။ **ဝိသမံ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဟရန္တီ** တိ ဗဟုတဗာတောဒိ အနိဋ္ဌဖလူပနိသ္
သယဘူတဿ ယထာဝုတ္တအဓမ္မိကတာသညိတဿ သာဓာရဏဿ ဟာပကမ္မဿ ဗလေန ဝိသမံ တယန္တေန
တယုနာ ပိဋ္ဌိယမာနာ စန္ဒိမသူရိယာ သိနေရုံ ပရိက္ခိပန္တာ ဝိသမံ ပရိဝတ္တန္တိ ယထာမဂ္ဂေန နပ္ပဝတ္တန္တီတိ ။ အသ္
သိဒံ ယထာ စန္ဒိမသူရိယာနံ ဝိသမပရိဝတ္တနံ ဝိသမတတသင်္ခောဘဟေတုကံ, ဧဝံ ဥတုဝဿာဒိဝိသမပ္ပဝတ္တီတိ ဒသ္
သေတုံ **“တတော ယထာမဂ္ဂေန န တယတီ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဒေဝတာနန္တိ** သီတဝလာဟကဒေဝတာဒိဒေဝတာနံ။ တေ
နာဟ “သီတုဏှဟဘေအေ ဥတူ”တိအာဒိ။ **တသ္မိံ အသမ္ပဇ္ဇန္တေ** တိ တသ္မိံ ယထာဝုတ္တေ ဝဿဗီဇဘူတေ ဥတုမ္
ဟိ ယထာကာလံ သမ္ပတ္တိံ အနုပဂစ္ဆန္တေ။

“န သမ္မာ ဒေဝေ ဝဿတီ”တိ သင်္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဝရန္တော **“ကအာစိ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ကအာစိ
ဝဿတီ**တိ ကအာစိ အဝဿနကာလေ ဝဿတိ။ **ကအာစိ န ဝဿတီ** တိ ကအာစိ ဝဿိတဗ္ဗကာလေ န ဝဿတိ။ **က
တ္ထစိ ဝဿတိ, ကတ္ထစိ န ဝဿတီ**တိ ပဒေသမာဟ။ **“ဝဿန္တောပီ”** တိအာဒိ “ကအာစိ ဝဿတိ, ကအာစိ န ဝသ္
သတီ”တိ ပဒဒ္ဝယဿေဝ အတ္ထဝိဝရဏံ။ **ဝိဂတဂန္ဓဝဏ္ဏရသာဒီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန နိရောဇတံ သင်္ဂဏှာတိ။ **ကေသ္မိံ
ပဒေသေ**တိ ဘတ္တပစနဘာဇနဿ ကေပဒေသေ။ **ဥတ္တဏ္ဍုလ** န္တိ ဟကတော ဥက္ကန္တတဏ္ဍုလံ။ **တီဟာကာရေ
ဟီ**တိ သဗ္ဗသော အပရိဏတံ, ကေဒေသေန ပရိဏတံ, ဒုပရိဏတဉ္စာတိ ဧဝံ တီဟာကာရေဟိ။ **ပစ္စတိ** ပက္ကာသယံ ဥပဂစ္
ဆတိ။ **အပ္ပာယုကာ** တိ တ္တေ “ဒုဗ္ဗဏ္ဏာ စာ”တိပိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ **ဧဝံ ဥတုဘောဇနဝသေန အာယု ဟာယတိ** ဟေတုမ္ဟိ
အပရိက္ခီဏေပိ ပစ္စယဿ ပရိဒုဗ္ဗလတ္တာ။

“ယအ ပနာ”တိအာဒိ သုက္ကပက္ခသ္သ အတ္ထော ဝုတ္တဝိပရိယာယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဝမိုတ္ထတ ဝမိုတ္ထတ ပရိဟီနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကသ္မာ? န ဟိ ကေသိဉ္စိ အန္တရကပေ္ပ အနေကေ ဗုဒ္ဓါ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဧကော ဧဝ ပန ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ။ ဣ္ဓအနိ တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဒသ္သေတုံ **“ကထ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **စတ္တာရိ ဌတ္တတတိ** အစ္စန္တသံယောဂေ ဥပယောဂဝစနံ။ **ယံယံအာယုပရိမာဏေသူ**တိ ယတ္တကယတ္တကပရမာယုပ္ပမာဏေသု။ **တေသမ္ပိ** တိ ဗုဒ္ဓါနံ။ **တံ တဒေဝ အာယုပရိမာဏံ ဟောတိ,** တတ္ထ ကာရဏံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။

ဇာတိပရိစ္ဆေဒာဒိဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ

ဗောဓိပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ

၈. မူလေတိ မူလာဝယဝသ္သ သမီပေ။ တံ ပန တသ္သာ ဟေဋ္ဌာပဒေသော ဟောတီတိ အာဟ **“ဟဋ္ဌလိရုက္ခသ္သ ဟေဋ္ဌာ”**တိ။ **တံဒိဝသ**န္တိ အတ္တနာ ဇာတဒိဝသေ, **တံဒိဝသ**န္တိ တ တံ ဘဂဝတော အဘိသမ္ဗောဓိဒိဝသေ။ သော ကိရ ဗောဓိရုက္ခော သာလကလ္ယာဏီ ဝိယ ပထဝိယာ အဗ္ဘန္တရေ ဧဝ ပုရေတရံ ဝဍ္ဎေန္တော အဘိသမ္ဗောဓိဒိဝသေ ပထဝိံ ဥဗ္ဘိဇ္ဇိတ္ဝာ ဥဋ္ဌိတော ရတနသတံ ဥစ္စော, တာဝဒေဝ စ ဝိတ္ထတော ဟုတွာ နဘံ ပူရေန္တော အဋ္ဌာသိ။ အယမ္ပိ ကိရ ရေတသ္သ ရုက္ခဘာဝေန ဝိယ အညေဟိ ဝေမတ္တတာ။ ဃနသံဟတနာဠဝဏ္ဏတာယ **ကဏ္ဏိကဗဒ္ဓေဟိ ဝိယ ပုပ္ဖေဟိ။ ကေသဋ္ဌန္နာ**တိ ပုပ္ဖာနံ နိရန္တရတာယ ကေဈ္ဈ သဋ္ဌန္နာ, **တတ္ထ တတ္ထ နိပဗ္ဗါပေ။ သမုဇ္ဇလ** န္တိ တဟံ တဟံ ဩလမ္ဗိတကုသုမအမေဟိ စေဝ တဟံ တဟံ ခိတ္တမာလာပိဏ္ဍီဟိ စ ဣတော စိတော ဝိပ္ပကိဏ္ဏဝိဝိဓဝဏ္ဏမုတ္တပုပ္ဖေဟိ စ သမ္မဒေဝ ဥဇ္ဇလံ။ **အညမညံ သိရီသမ္ပတ္တာနီ** တိ အညမညသ္သ သိရိယာ သောဘာယ သမ္ပန္နာနိ။ **ဗုဒ္ဓဂုဏဝိဘဝသိရိ**န္တိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေဟိ အဘိဂန္တဗ္ဗဂုဏဝိဘူတိသောဘံ။ **ပဋိဝိဇ္ဈမာနော** တိ အဓိဂစ္ဆန္တော။

သေတမ္ဗရုက္ခော တိ သေတဝဏ္ဏဖလော အမ္ဗရုက္ခော။ **တဒေတ**တိ ဟဋ္ဌလိယာ ဝုတ္တပ္ပမာဏမေဝ။ **ကေတော**တိ ကေပသ္သေ။ **သုရသာနီ**တိ သုမဓုရရသာနိ။

ဧကော ပလ္လင္ကော တိ ဧကော ဝ ပလ္လင္ကပ္ပဒေသော။ **သော သော ရုက္ခော “ဗောဓိ”တိ ဝုစ္စတိ** ဗုဇ္ဈန္တိ ဧတ္ထာတိ ကတွာ။

သာဝကယုဂပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ

၉. သာဝကပရိစ္ဆေဒေ တိ သာဝကယုဂပရိစ္ဆေဒေ။ ‘‘ခဏ္ဍတိသ္သ’’န္တိ ဒွေဝပိ ဧကေဇ္ဈ ဂဟေတွာ ဧကတ္တဝသေန ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“ခဏ္ဍော စ တိသ္သော စာ”** တိ, ဗုဒ္ဓါနံ သဟောဒရော, ဝေမာတိကောပိ တ ဇေဋ္ဌဘာတာ န ဟောတီတိ **“ကေပိတိကော ကနိဋ္ဌဘာတာ”** တိ ဝုတ္တံ။ **အဝသေသေဟိ** ပုတ္တေဟိ။ ‘‘ပညာဟရမိယာ မတ္ထကံ ပတ္တော’’တိ ဝတွာ တသ္သ မတ္ထကပ္ပတ္တံ ဂုဏဝိသေသံ ဒသ္သေတုံ **“သိခိနာ ဘဂဝတာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ဥတ္တရော တိ ဥတ္တမော။ ပုန **ဥတ္တရော** တိ ထေရံ နာမေန ဝဒတိ။ **ဟာရန္တိ** ပရကောဋိမတ္တကံ။ **ပညာဝိသယေ**တိ ပညာဓိကာရေ။ ပဝတ္တိဋ္ဌာနဝသေန ဟိ ပဝတ္တိံ ဝဒတိ။

သာဝကသန္နိပာတပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ

၁၀. ဥပေသထန္တိ အာဏာပာတိမောက္ခံ။ **ဒုတိယတတိယေသူ**တိ ဒုတိယေ, တတိယေ စ သာဝကသန္နိပာတေ။ **ဧသေဝ နယော**တိ စတုရင်္ဂိကတံ အတိဒိသတိ။ **အဘိနီဟာရတော ပဋ္ဌာယ ဝတ္တုံ ကထေတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဒီပေတဗ္ဗာ,** သာ ပန ယသ္မာ **မနောရထပူရဏိယံ** အင်္ဂုတ္တရဋ္ဌကထာယံ (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၁၁) ဝိတ္ထာရတော အာဂတာ, တသ္မာ တတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ။

ဥပဋ္ဌာကပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ

၁၁. နိဗဒ္ဓုပဋ္ဌာကဘာဝ န္တိ အာရမ္ဘတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ပရိနိဗ္ဗာနာ နိယတုပဋ္ဌာကဘာဝံ။ အနိယတုပဋ္ဌာကာ ပန ဘဂဝတော ပဌမဗောဓိယံ ဗဟူ အဟေသုံ။ တေနာဟ **"ဘဂဝတော ဟိ"**တိအာဒိ။ ဣ္တအနိ အာနန္ဒတ္ထေရော ယေနကာရဏေန သတ္ထု နိဗဒ္ဓုပဋ္ဌာကဘာဝံ ဥပဂတော, ယထာ စ ဥပဂတော, တံ ဒဿေတုံ **"တတ္ထ ကေအာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **"အဟံ ဣ္တမိနာ မဂ္ဂေန ဂစ္ဆာမိ"တိ အာဟ** အနယဗ္ဗသနာပာဒကေန ကမ္မုနာ စောဒိယမာနော ။ **အထ နံ ဘဂဝတ** တမဗ္ဗံ အနာရောစေတွာဝ ခေမံ မဂ္ဂံ သန္ဓာယ **"ဖေဟိ ဘိက္ခု ဣ္တမိနာ ဂစ္ဆာမာ"တိ အာဟ။** ကသ္မာ ပနဿ ဘဂဝတ တမဗ္ဗံ နာရောစေသီတိ? အာရောစိတေပိ အသဒ္ဒဟန္တော နာဒိယိဿတိ။ တဉှိ တဿ ဟောတိ ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယာတိတိ။ **တေတိ** တေ ဂမနံ, **"တ"**န္တိ တ ဟဒ္ဓေ။

အနွတသတ္တော တိ အနုဗဒ္ဓေ, ဥပဒ္ဒုတော တ။ ဓမ္မကရဝနိဿိတော သံဝေဂေ **ဓမ္မသံဝေဂေ** "အမ္မေဟသု နာမ တိဋ္ဌန္တေသု ဘဂဝတောပိ ဤဒိသံ ဇာတ"န္တိ။ "အဟံ ဥပဋ္ဌဟိဿာမိ"တိ ဝဒန္တော ဓမ္မသေနာပတိ အတ္ထတော ဇဝံ ဝဒန္တော နာမ ဟောတီတိ **"အဟံ ဘန္တေ တုမှေဟ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အသုညာယေဝ မေ သာ ဒိသာ**တိ အသုညာယေဝ မမ သာ ဒိသာ။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **"တဝ ဩတအော ဗုဒ္ဓာနံ ဩတဒသဒိသော"**တိ။

ဝသိတုံ န ဒဿတီ တိ ကေဂန္ဓကုဋိယံ တသံ န လဘိဿတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ပရမ္မုခါ ဒေသိတဿာပိ ဓမ္မဿ သာ**တိ သုတ္တန္တဒေသနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ အဘိဓမ္မဒေသနာ ပနဿ ပရမ္မုခါဝ ပဝတ္တာ ပဂေဝ ယာစနာယ။ တဿာ တစနာမဂ္ဂေပိ သာရိပုတ္တတ္ထေရပ္ပဘာတော။ ကသ္မာ? သော နိဒ္ဒေသပဋိသမ္ဘိဒာ ဝိယ ထေရဿ ဘိက္ခုတော ဂဟိတဓမ္မက္ခန္ဓပက္ခိယော။ အပရေ ပန "ဓမ္မဘဏ္ဍာကရိကော ပဋိဟဋိယာ တိကဒုကေသု ဒေဝသိကံ ကတောကာသော ဘဂဝန္တံ ပဉှံ ပုစ္ဆိ, ဘဂဝတပိဿ ပုစ္ဆိတပုစ္ဆိတံ နယအနဝသေန ဝိဿဇ္ဇေသိ။ ဇဝံ အဘိဓမ္မောပိ သတ္ထာရာ ပရမ္မုခါ ဒေသိတောပိ ထေရေန သမ္မုခါ ပဋိဂ္ဂဟိတောဝ အဟောသီ"တိ ဝဒန္တိ။ သဗ္ဗံ ဝီမံသိတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။

အဂ္ဂုပဋ္ဌာကော တိ ဥပဋ္ဌာနေ သက္ကစ္စကာရိတာယ အဂ္ဂဘူတော ဥပဋ္ဌာကော။ ထေရော ဟိ ဥပဋ္ဌာကဋ္ဌာနံ လဒ္ဓကာလတော ပဋ္ဌာယ ဘဂဝန္တံ ဒုဝိဓေန ဥဒကေန, တိဝိဓေန ဒန္တကဋ္ဌေန, ဟာဒပရိကမ္မေန, ဂန္ဓကုဋိပရိဝေဏသမ္မဇ္ဇနေနာတိ ဧဝမာဒီဟိ ကိစ္စေဟိ ဥပဋ္ဌဟန္တော "ဣ္တမာယ နာမ ဝေလာယ သတ္ထု ဣ္တဒံ နာမ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတိ, ဣ္တဒံ နာမ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ စိန္တေတွာ တံ တံ နိပ္ဖာဒေန္တော မဟတိံ ဒဏ္ဍဒီပိကံ ဂဟေတွာ ကေရတ္တိံ ဂန္ဓကုဋိပရိဝေဏံ နဝ တရေ အနုပရိယာယတိ။ ဇဝံ ဟိဿ အဟောသိ "သစေ မေ ထိနမိဒ္ဓံ ဩက္ကမေယျ, ဘဂဝတိ ပက္ကောသန္တေ ပဋိဝစနံ အတုံ နာဟံ သက္ကုဏေယျ"န္တိ, တသ္မာ သဗ္ဗရတ္တိံ ဒဏ္ဍဒီပိကံ ဟတ္ထေန န မုဉ္စတိ။ တေန ဝုတ္တံ "အဂ္ဂုပဋ္ဌာကော"တိ။

၁၂. ပိတုမာတုဇာတနဂရပရိစ္ဆေဒအော ပိတုမုခေန အာဂတတ္တာ **"ပိတိပရိစ္ဆေဒအော"** တိ ဝုတ္တော။

ဝိဟာရံ ဟဝိသီတိ ဂန္ဓကုဋိံ ဟဝိသိ။ **တ္တောကံ ကထေတွာ** တိ ကပ္ပပရိစ္ဆေအာဒိနဝတရပဋိမဏ္ဍိတံ ဝိပဿီအာဒီနံ သတ္တန္နံ ဗုဒ္ဓာနံ ပုဗ္ဗေနိဝါသပဋိသံယုတ္တံ တ္တောဝတာ ဒေသနံ ဒေသေတွာ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဘဂဝတ ဝိပဿီအာဒီနံ သတ္တန္နံယေဝ ဗုဒ္ဓာနံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ကထေသိ, န **ဗုဒ္ဓဝံသ**ဒေသနာယံ (ဗု. ဝံ. ၆၄ ကထာဒယော) ဝိယ ပဉ္စဝီသတိယာ ဗုဒ္ဓာနံ, တတော တ ပန ဘိယျောတိ? အနဓိကာရတော, ပယောဇနာဘာဝတော စ။ ဗုဒ္ဓဝံသဒေသနာယဉှိ (ဗု. ဝံ. ၇၅) –

> "ကီဒိသော တေ မဟာဝီရ၊ အဘိနီဟာရော နရုတ္တမ။
> ကမှိ ကာလေ တယာ ဝီရ၊ ပတ္ထိတာ ဗောဓိမုတ္တမာ"တိ။ အာဒိနာ –

ပဝတ္တံ တံ ပုစ္ဆံ အဓိကာရံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွာ ယဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပာဒမူလေ အတ္တနာ မဟာဘိနီဟာရော ကတော, တံ ဒီပင်္ကရံ ဘဂဝန္တံ အာဒိံ ကတွာ ယေသံ စတုဝီသတိယာ ဗုဒ္ဓာနံ သန္တိကာ ဗောဓိယာ လဒ္ဓဗျာကရဏော ဟုတွာ တတ္ထ တတ္ထ ဟာရမိယော ပူရေသိ, တေသံ ပဋိပတ္တိသင်္ခာတော ပုဗ္ဗေနိဝါသော, အတ္တနော စ ပဋိပတ္တိ ကထိတာ, ဣ္တဓ ပန တာဒိသော အဓိကာရော နတ္ထိ , ယေန ဒီပင်္ကရတော ပဋ္ဌာယ, တတော တ ပန ပုရတော ဗုဒ္ဓေ အာရဗ္ဘ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ကထေယျ။ တသ္မာ န ဇတ္ထ ဗုဒ္ဓဝံသဒေသနာယံ ဝိယ ပုဗ္ဗေနိဝါသော ဝိတ္ထာရိတော။ ယသ္မာ စ ဗုဒ္ဓာနံ ဒေသနာ နာမ ဒေသနာယ ဘာဇနဘူတာနံ ပုဂ္ဂလာနံ ဉာဏဗလာနုရူပာ, န အတ္တနော ဉာဏဗလာနုရူပာ, တသ္မာ တတ္ထ အဂ္ဂသာဝကာနံ, မဟာသာဝကာနံ, (ထေရဂ. အဋ္ဌ. ၂.၂၁ ဝင်္ဂီသတ္ထေရဂါထာဝဏ္ဏနာ) တာဒိသာနဉ္စ ဒေဝဗြဟ္မာနံ ဝ

သေန ဒေသနာ ဝိတ္ထာရိတာ။ ကြမေ ပန ပကတိသာဝကာနံ, တာဒိသာနဉ္စ ဒေဝတာနံ ဝသေန ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ကထေန္တော သတ္တန္နမေဝ ဗုဒ္ဓါနံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ကထေသိ။ တထာ ဟိ နေ ဘဂဝါ ပလောဘနဝသေန သမုတ္တေဇေတုံ သပ္ပပဉ္စတာယ ကထာယ ဒေသနံ မတ္ထကံ အပာပေတွာဝ ဂန္ဓကုဋိံ ပါဝိသိ။ တထာ စ ကြမိဿာ ဧဝ ဒေသနာယ အနုသာရတော **အာဋာနာဋိယ**ပရိတ္တ- (ဒီ. နိ. ၃.၂၇၅) ဒေသနာဒယော ပဝတ္တာ။

အပိစေတ္ထ ဘဂဝါ အတ္တနော သုဒ္ဓါဝါသစာရိကာဝိဘာဝိနိယာ ဥပရိဒေသနာယ သင်္ဂဟတ္ထံ ဝိပဿီအာဒီနံ ဧဝ သတ္တန္နံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ကထေသိ။ တေသံယေဝ ဟိ သာဝကာ တဒါ စေဝ ဧတရဟိ စ သုဒ္ဓါဝါသဘူမိယံ ဌိတာ, န အညေသံ ပရိနိဗ္ဗုတတ္တာ။ “သိခွတ္ထတိဿဖုဿာနံ ကိရ ဗုဒ္ဓါနံ သာဝကာ သုဒ္ဓါဝါသေသု ဥပပန္နာ ဥပပတ္တိသမနန္တရမေဝ ကြမသိံ သာသနေ ဥပကာဒယော ဝိယ အရဟတ္တံ အဓိဂန္တွာ နစိရဿေဝ ပရိနိဗ္ဗာယိံသု, န တတ္ထ တတ္ထ ယာဝတာယုကံ အဋ္ဌံသူ”တိ ဝဒန္တိ။ တထာ ယေသံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ ပဋိဝေဓသာသနံ ဧကံသတော နိဋ္ဌိယေ န အဋ္ဌာပိ ဓရတိ, န အန္တရဟိတံ, တေ ဧဝ ကိတ္တေန္တော ဝိပဿီအာဒီနံယေဝ ဘဂဝန္တာနံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ကြမသိံ သုတ္တေ ကထေသိ ဝေနေယျဇ္ဈာသယဝသေန။ အပုဗ္ဗာစရိမနိယမော ပန အပရာပရံ သံသရဏကသတ္တတာဝသေန ဧကိဿာ လောကဓာတုယာ ကြစ္ဆိတောတိ န တေနေတံ ဝိရုဇ္ဈတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **နိရန္တရံ မတ္ထကံ ပာပေတွာ** တိ အဘိဇာတိတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသော ယာဝ တာ ဗုဒ္ဓကိစ္စသိဒ္ဓိ, တာဝ မတ္ထကံ သိခံ ပာပေတွာ။ န တာဝ ကထိတောတိ ယောဇနာ။

တန္တိ န္တိ ဓမ္မတန္တိံ, ပရိယတ္တိန္တိ အတ္ထော။ ပုတ္တပုတ္တမာတုယာနဝိဟာရဓနဝိဟာရဒါယကာဒီနံ သမ္ဗဟုလာနံ အတ္ထာနံ ဝိဘာဝနဝသေန ပဝတ္တတရော **သမ္ဗဟုလတရော**။

သမ္ဗဟုလတရဝဏ္ဏနာ

ကာမဉ္စာယံ ဟဋ္ဌိယံ အနာဂတော, အဋ္ဌကထာသု အာဂတတ္တာ ပန အာနေတွာ ဒီပေတဗ္ဗောတိ တံ ဒီပေန္တော **“သဗ္ဗဗောဓိသတ္တာနဉှိ”** တိအာဒိမာဟ။ **ကုလဝံသော** ကုလာနုက္ကမော။ **ပဝေဏီ**တိ ပရမ္ပရာ။ **“ကသ္မာ”** တိ ပုတ္တုပ္ပတ္တိယာ ကာရဏံ ပုစ္ဆိတွာ တံ ဝိဿဇ္ဇေန္တော **“သဗ္ဗညုဗောဓိသတ္တာနဉှိ”** တိအာဒိမာဟ, တေန တေသံ ဇာတနဂရာဒိ ပညာယမာနံ ဧကံသတော မနုဿဘာဝသဉ္ဇာနနတ္ထံ ကြစ္ဆိတဗ္ဗံ, အညထာ ယထာဓိပ္ပေတဗုဒ္ဓကိစ္စသိဒ္ဓိ ဧဝ န သိယာတိ ဒဿေတိ, ယတော မဟာသတ္တာနံ စရိမဘဝေ မနုဿလောကေ ဧဝ ဟောတုဘာဝေ, န အညတ္ထ။

သမ္ဗဟုလပရိဝေဒဝဏ္ဏနာ

စန္ဒာဒီနံ သောဘာဝိဒ္ဓံသံ ရပေတီတိ ဓဇာပေတီတိ **ရာဟု,** ရာဟုဂ္ဂဟော, ကြမေ ပန ရာဟု ဝိယာတိ **ရာဟု။ ဇာတံ** န္တိ စ အနတ္ထုပ္ပတ္တိဋ္ဌာနတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တထာ မဟာသတ္တေန ဝုတ္တဝစနမေဝ ဂဟေတွာ ကုမာရဿ **“ရာဟုလော”**တိ နာမံ အကံသု။ **အထာ**တိ နိပါတမတ္တံ။ **ရောစိနီ**တိ ရောစနသီလာ, ဥဇ္ဇလရူပါတိ အတ္ထော။ **ရုစဂ္ဂတီ** တိ ရုစံ ပဘာတံ အာဂတိဘူတာ, ဂ-ကာရာဂမံ ကတွာ ဝုတ္တံ။ ကြတ္ထိရတနဘာဝတော မနုဿလောကေ သဗ္ဗာသံ ကြတ္ထီနံ ဗိမ္ဗပဋိစ္ဆန္နဘူတာတိ **ဗိမ္ဗာ**။

ဈာနာ ဝုဋ္ဌာယာ တိ ပါဒကဇ္ဈာနတော ဥဋ္ဌာယ။

အဋ္ဌင်္ဂုလုဗ္ဗေဓာ တိ အဋ္ဌင်္ဂုလပ္ပမာဏဗဟလဘာဝါ။ **စူဠံသေန ဆာဒေတွာ**တိ တိရိယဘာဂေန ဌပနဝသေန သဗ္ဗံ ဝိပါရဋ္ဌာနံ ဆာဒေတွာ။ **သုဝဏ္ဏယဋ္ဌိဖာလေဟိ** တိ ဖာလပ္ပမာဏာဟိ သုဝဏ္ဏယဋ္ဌီဟိ။ **သုဝဏ္ဏဟတ္ထိပါဒါနိ** တိ ပကတိဟတ္ထိပါဒပရိမာဏာနိ သုဝဏ္ဏခဏ္ဍာနိ။ **ဝုတ္တနယေနေဝ** တိ စူဠံသေနေဝ။ **သုဝဏ္ဏကင်္ဂနိဟိ** တိ သုဝဏ္ဏခဏ္ဍေဟိ။ **သလက္ခဏာန** န္တိ လက္ခဏသမ္ပန္နာနံ သဟဿာရာနံ။

ဗောဓိပလ္လင်္ကော တိ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈနကာလေ နိသဇ္ဇဋ္ဌာနံ။ **အဝိဇဟိတော**တိ ဗုဒ္ဓါနံ တထာနိသဇ္ဇာယ အနညထာဘာဝီဘာဝတော အပရိစ္စတ္တော။ တေနာဟ **“ဧကသ္မိံယေဝ ဌာနေ ဟောတီ”** တိ။ **ပဌမပဒဂဏ္ဍိကာ** တိ ပစ္ဆိမေ သောပါနဖလကေ ဌတွာ ဌပိယမာနဿ ဒက္ခိဏပါဒဿ ပတိဋ္ဌဟနဋ္ဌာနံ။ တံ ပန ယသ္မာ ဒဋ္ဌုံ ထိရံ ကေနစိ အ

ဘောဇ္ဈံ ဟောတိ, တသ္မာ **“ပဒဂဏ္ဌိ”** တိ ဝုတ္တံ။ ယသ္မိံ ဘူမိဘာဂေ ဣာအနိ ဇေတဝနမဟာဝိဟာရော, တတ္ထ ယသ္မိံ ဌာနေ ပုရိမာနံ သဗ္ဗဗုဒ္ဓာနံ မဉ္စာ ပညတ္တာ, တသ္မိံယေဝ ပဒေသေ အမ္ဗဟာကမ္ပိ ဘဂဝတော မဉ္စော ပညတ္တောတိ က တ္ဝာ “စတ္တာရိ မဉ္စဟာဒဋ္ဌာနာနိ အဝိဇဟိတာနေဝ ဟောန္တိ”တိ ဝုတ္တံ။ မဉ္စာနံ ပန မဟန္တခုဒ္ဒကဘာဝေန မဉ္စ ပညာပနပဒေသဿ မဟန္တာမဟန္တတာ အပ္ပမာဏံ, ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန ပန သော ပဒေသော သဗ္ဗဒာ ကေပ္ပမာဏောယေဝ ဟောတီတိ “စတ္တာရိ မဉ္စဟာဒဋ္ဌာနာနိ အဝိဇဟိတာနေဝ ဟောန္တိ”တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဝိဟာရောပိ န ဝိဇဟိတော ယေဝတ**တိ ဌွောပိ ဧသေဝ နယော။ ပုရိမံ ဝိဟာရဋ္ဌာနံ န ပရိစ္စဇတီတိ ဟိ အတ္ထော။

ဝိသိဋ္ဌာ မတ္တာ ဝိမတ္တာ, ဝိမတ္တာဝ **ဝေမတ္တံ,** ဝိသဒိသတာတိ အတ္ထော။ **ပမာဏံ** အာရောဟော။ **ပဓာနံ** ဒုက္ကရကိရိယာ။ **ရသ္မိ** တိ သရီရပ္ပဘာ။

“သတ္တာနံ ဟကတိကဟတ္တေန ဆဟတ္တော မဇ္ဈိမပုရိသော, တတော တိဂုဏံ ဘဂဝတော သရီရပ္ပမာဏန္တိ ဘဂဝတ အဋ္ဌာရသဟတ္ထော”တိ ဝဒန္တိ။ အပရေ ပန ဘဏန္တိ “မနုဿာနံ ဟကတိကဟတ္တေန စတုဟတ္တော မဇ္ဈိမပုရိသော, တတော တိဂုဏံ ဘဂဝတော သရီရပ္ပမာဏန္တိ ဘဂဝတ ဒွါဒသဟတ္တော ဥဟာဒိန္နကရူပဓမ္မဝသေန, သမန္တတော ပန ဗျာမမတ္တံ ဗျာမပ္ပဘာ ဖရတီတိ ဥပရိ ဆဟတ္တံ အဗ္ဘုဂ္ဂတော, ဗဟလတရပ္ပဘာ ရူပေန သဒ္ဓိံ အဋ္ဌာရသဟတ္တော ဟောတီ”တိ။

အဒ္ဓနိယ န္တိ ဒီဃကာလံ။

အဓ္ဈာသယပဋိဗဒ္ဓ န္တိ ဗောဓိသမ္ဘာရသမ္ဘရဏကာလေ တထာပဝတ္တဇ္ဈာသယာဓီနံ, တထာပဝတ္တပတ္တနာနု ရူပံ ဝိပုလံ, ဝိပုလတရဉ္စ ဟောတီတိ အတ္ထော။ သ္ဝတယမတ္တော **စရိယာပိဋကဝဏ္ဏနာယံ** ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ ဗော။ ဌွေ စ ယသ္မာ သရီရပ္ပမာဏံ, ပဓာနံ, သရီရပ္ပဘာ စ ဗုဒ္ဓာနံ ဝိသဒိသာတိ ဣမေ ဟဋ္ဌိယံ အနာဂတာ, တသ္မာ တေ ဟိ သဒ္ဓိံ ဝေမတ္တတာသာမညေန အာယုကုလာနိပိ ဣမေ အာဟရိတ္ဝာ ဒီပိတာနိ။ **ပဋိဝိဒ္ဓဂုဏေသု** တိ အဓိဂတသဗ္ဗညုဂုဏေ သု။ နနု စ ဗောဓိသမ္ဘာရေသု, ဝေနေယ္ယပုဂ္ဂလပရိမာဏေ စ ဝေမတ္တံ နတ္ထီတိ? သစ္စံ နတ္ထိ, တဒုဘယံ ပန ဗုဒ္ဓဂုဏဂ္ဂ ဟဏေန ဂဟိတမေဝ ဟောတီတိ န ဥဒ္ဓဋံ။ ယဒဂ္ဂေန ဟိ သဗ္ဗဗုဒ္ဓာနံ ဗုဒ္ဓဂုဏေသု ဝေမတ္တံ နတ္ထိ, တဒဂ္ဂေန နေသံ သမ္ ဗောဓိသမ္ဘာရေသုပိ ဝေမတ္တံ နတ္ထီတိ။ ကသ္မာ? ဟေတုအနုရူပတာယ ဖလဿ , ဧကန္တေနေဝ ဝေနေယ္ယပုဂ္ဂလပ ရိမာဏေ ဝေမတ္တဘာဝေ ဝိဘာဝိတော။ မဟာဗောဓိသတ္တာနဉှိ ဟေတုအဝတ္ထာယံ သမ္မတ္တပနိဿယိန္ဒြိယပရိဟ ကာ ဝေနေယ္ယပုဂ္ဂလာ စရိမဘဝေ အရဟတ္တသမ္ပတ္တိယာ ပရိဟောသိတာနိ ကမလဝနာနိ သူရိယရသ္မိသမ္ဖဿေန ဝိယ တထာဂတဂုဏာနုဘာဝသမ္ဖဿေန ဝိဗောဓံ ဥပဂစ္ဆန္တီတိ ဒီပေသုံ အဋ္ဌကထာစရိယာ။

နိမိကုမ္ဘော တိ စတ္တာရော မဟာနိဓယော သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **ဇာတော စာ**တိ။ **စ**-သဒ္ဒေန ကတမဟာဘိနီဟာရော စာတိ အယမ္ပိ အတ္ထော သင်္ဂဟိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဝုတ္တံ ဟေတံ **ဗုဒ္ဓဝံသေ** –

> “တာရာဂဏာ ဝိရောစန္တိ၊ နက္ခတ္တာ ဂဂနမဏ္ဍလေ။
> ဝိသာခါ စန္ဒိမာယုတ္တာ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿတီ”တိ။ (ဗု. ဝံ. ၆၅)။

“ဧတေနေဝ စ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ ဝိသာခါနက္ခတ္တေနေဝ မဟာဘိနီဟာရော ဟောတီ”တိ စ ဝဒန္တိ။

၁၃. အယံ ဂတီတိ အယံ ပဝတ္တိ ပဝတ္တနာကာရော, အညေ ပုဗ္ဗေနိတသံ အနုဿရန္တာ ဣမိနာ အာကာရေန အနု ဿရန္တီတိ အတ္ထော, ယသ္မာ စုတိတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ပဋိသန္ဓိ, တာဝ အနုဿရဏံ အာရောဟနံ အတီတအတီတတ ရအတီတတမာဒိဇာတိသင်္ခာတေ ပုဗ္ဗေနိတသေ ဉာဏဿ အဘိမုခဘာဝေန ပဝတ္တီတိ ကတ္ဝာ။ တသ္မာ ပဋိသန္ဓိတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ စုတိ, တာဝ အနုဿရဏံ ဩရောဟနံ ပုဗ္ဗေနိတသေ ပဋိမုခဘာဝေန ဉာဏဿ ပဝတ္တီတိ အာဟ **“ပစ္ဆာမုခံ ဉာဏံ ပေသေတ္ဝာ”**တိ။ **စုတိဂန္တဗ္ဗ** န္တိ ယံ ပနိဒံ စုတိယာ ဉာဏဂတိယာ ဂန္တဗ္ဗံ, တံ ဂမနံ ဗုဇ္ဈနန္တိ အတ္ ထော။ **ဂရုကန္တိ** ဘာရိယံ ဒုက္ကရံ။ တေနာဟ **“အာကာသေ ပဒံ ဒဿေန္တော ဝိယာ”** တိ။ **အပရမ္ပိ ကာရဏ** န္တိ ဆိန္န ဝဋ္ဋမာနုဿရဏံ ပစ္ဆာမုခံ ဉာဏံ ပေသနတော အပရံ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတကာရဏံ။ **ယတြာ** တိ ပစ္စတ္တတ္ထေ, **နာမာ** တိ အစ္ဆရိယတ္ထေ နိပါတော, **ဟိ**-သဒ္ဒော အနတ္ထကော။ တေနာဟ **“ယော နာမ တထာဂတော”**တိ။ ဝဋ္ဋံ ကတ္ဝာ

“ယတ္ရာ”တိ နိပါတဝသေန ဝိသုံ ယတ္ရ-သဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။ ပပဉ္စေန္တိ သတ္တသန္တာနံ သံသာရေ ဝိတ္ထာရေန္တီတိ **ပပဉ္စာ။ ကမ္မဝဋ္ဋံ ဝုစ္စတိ** တိ ကိလေသဝဋ္ဋဿ ပပဉ္စဂ္ဂဟဏေန, ဝိပါကဝဋ္ဋဿ ဒုက္ခဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတတ္တာ။ **ပရိယာဒိန္နဝဋ္ဋေ** တိ သဗ္ဗသော ခေပိတဝဋ္ဋေ။ “မဂ္ဂသီလေန ဖလသီလေနာ”တိ ဝတွာ တယိဒံ မဂ္ဂဖလသီလံ လောကိယသီလပုဗ္ဗကံ, ဗုဒ္ဓါနဉ္စ လောကိယသီလမ္ပိ လောကုတ္တရသီလံ ဝိယ အနညသာဓာရဏံ ဧဝါတိ ဒဿေတုံ **“လောကိယလောကုတ္တရသီလေနာ”** တိ ဝုတ္တံ။ **သမာဓိပညာသုပိ** ဧသေဝ နယော။ **သမာဓိပက္ခာ** တိ သမာဓိ စ သမာဓိပက္ခာ စ သမာဓိပက္ခာ, ဧကဒေသသရူပေကသေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေနာဟ **“မဂ္ဂသမာဓိနာ”** တိအာဒိ, **“ဝိဟာရော ဂဟိတော တ”**တိ စ။ **သမာဓိပက္ခာ** နာမ ဝီရိယသတိအာဒယော။

သယန္တိ အတ္တနာ။ **နီဝရဏာဒီဟီ**တိ နီဝရဏေဟိ စေဝ တဒေကဋ္ဌေဟိ စ ဟာပဓမ္မေဟိ, ဝိတက္ကဝိစာရာဒီဟိ စ။ **“ဝိမုတ္တတ္တာ ဝိမုတ္တီတိ သင်္ခံ ဂစ္ဆန္တီ”** တိ ဣမိနာ ဝိမုတ္တိ-သဒ္ဒဿ ကမ္မသာဓနတံ အာဟ အဋ္ဌသမာပတ္တိအာဒိ ဝိသယတ္တာ တဿ။ ဝိမုတ္တတ္တာတိ စ “ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ဝိမုတ္တတ္တာ”တိအာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **တဿ တဿာ**တိ အနိစ္စာနုပဿနာဒိကဿ။ **ပစ္စနီကင်္ဂဝသေနာ** တိ ပဟာတဗ္ဗပဋိပက္ခအင်္ဂဝသေန။ **ပဋိပ္ပဿဒ္ဓန္တေ ဥပ္ပန္နတ္တာ**တိ ကိလေသာနံ ပဋိပ္ပဿမ္ဘနံ **ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ,** သော ဧဝ **အန္တော** ပရိယောသာနဘာဝတော, တသ္မိံ သာဓေတဗ္ဗေ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ, တံတံမဂ္ဂဝဇ္ဈကိလေသာနံ ပဋိပ္ပဿမ္ဘနဝသေန ပဝတ္တတ္တာတိ အတ္ထော။ ကိလေသေဟိ နိဿဋတ္တာ, အပဂမော စ နိဗ္ဗာနဿ တေဟိ ဝိဝိတ္တတ္တာ ဧဝါတိ အာဟ **“ဒူရေ ဌိတတ္တာ”** တိ။

၁၆. ဓမ္မဓာတူတိ ဓမ္မာနံ သဘာဝေ, အတ္ထတော စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ။ **သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓာ** တိ သုဋ္ဌု ပဋိဝိဒ္ဓါ သတသနာနံ သဗ္ဗေသံ ကိလေသာနံ ပဇဟနတော။ ဝေဥဟိ သဗ္ဗညုတာ, ဒသဗလညာဏာဒယော စာတိ သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓဂုဏာ ဘဂဝတာ အဓိဂတာ အပဟောသုံ။ အရဟတ္တံ **ဓမ္မဓာတူ**တိ ကေစိ။ သဗ္ဗညုတညာဏန္တိ အပရေ။ **ဒွီဟိ ပဒေဟီ**တိ ဒွီဟိ တက္ကေဟိ။ **အာဗဒ္ဓ** န္တိ ပဋိဗဒ္ဓံ တံမူလကတ္တာ ဥပရိဒေသနာယ။ **ဒေဝစာရိကကောလာဟလ**န္တိ အတ္တနော ဒေဝလောကေ စာရိကာယံ သုဒ္ဓါတသဒေဝတာနံ ကုတူဟလပ္ပဝတ္တိံ **ဒဿေန္တော သုတ္တန္တပရိယောသာနေ** (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၉၁) **ဝိစာရေဿတိ,** အတ္ထတော ဝိဘာဝေဿတီတိ ယောဇနာ။ **အယံ ဒေသနာ**တိ “ဣတော သော ဘိက္ခဝေ”တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၂.၄) ဝိတ္ထာရတော ပဝတ္တိတဒေသနမာဟ။ **နိဒာနကဏ္ဍေ** တိအာဒိတော ဒေသိတံ ဥဒ္ဒေသဒေသနမာဟ။ သာ ဟိ ဣမိဿာ ဒေသနာယ နိဒာနဋ္ဌာနိယတ္တာ တထာ ဝုတ္တာ။

ဗောဓိသတ္တဓမ္မတာဝဏ္ဏနာ

၁၇. “ဝိပဿီတိ တဿ နာမ”န္တိ ဝတွာ တဿ အနွဝတ္ထတံ ဒဿေတုံ **“တဉ္စ ခော”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဝိဝိဓေ အတ္ထေ**တိ တိရောဟိတဝိဒူရဒေသဂတာဒိကေ နီလာဒိဝသေန နာနာဝိဓေ, တဒညေ စ ဣန္ဒြိယဂေါစရာဘူတေ တေ စ ယထူပဂေ, တေဟာရဝိနိစ္ဆယေ စာတိ နာနာဝိဓေ အတ္ထေ။ **ပဿနကုသလတာယာ** တိ ဒဿနေ နိပုဏဘာဝေန။ ယာထာဝတော ဒဿနံ ဗုဇ္ဈတီတိ **ဗောဓိ,** သော ဧဝ သတ္တယောဂတော **ဗောဓိသတ္တော** တိ အာဟ **“ပဏ္ဍိတသတ္တော ဗုဇ္ဈနကသတ္တော”**တိ။ သုစိန္တိတစိန္တိတာဒိနာ ပန ပဏ္ဍိတဘာဝေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။ ယဒါ စ ပနာနေန မဟာဘိနီဟာရော ကတော, တတော ပဋ္ဌာယ မဟာဗောဓိယံ ဧကန္တနိန္နတ္တာ ဗောဓိမှိ သတ္တော **ဗောဓိသတ္တော** တိ အာဟ **“ဗောဓိသင်္ခာတေသူ”**တိအာဒိ။ မဂ္ဂညာဏပဒဋ္ဌာနဉှိ သဗ္ဗညုတညာဏံ, သဗ္ဗညုတညာဏပဒဋ္ဌာနဉ္စ မဂ္ဂညာဏံ “ဗောဓီ”တိ ဝုစ္စတိ။ “သတော သမ္ပဇာနော”တိ ဣမိနာ စတုတ္ထာယ ဂဗ္ဘာဝက္ကန္တိယာ ဩက္ကမီတိ ဒဿေတိ။ စတဿော ဟိ ဂဗ္ဘာဝက္ကန္တိယော ဣဓေကစ္စော ဂဗ္ဘော မာတုကုစ္ဆိယံ ဩက္ကမနေ, ဌာနေ, နိက္ခမနေတိ တီသု ဌာနေသု အသမ္ပဇာနော ဟောတိ, ဧကစ္စော ပဌမေ ဌာနေ သမ္ပဇာနော, န ဣတရေသု, ဧကစ္စော ပဌမေ, ဒုတိယေ စ ဌာနေ သမ္ပဇာနော, န တတိယေ, ဧကစ္စော တီသုပိ ဌာနေသု သမ္ပဇာနော ဟောတိ။ တတ္ထ ပဌမာ ဂဗ္ဘာဝက္ကန္တိ လောကိယမဟာဇနဿ ဝသေန ဝုတ္တာ, ဒုတိယာ အသီတိမဟာသာဝကာနံ (ထေရဂါ. အဋ္ဌ. ၂.၂၁ ဝင်္ဂီသတ္ထေရဂါထာဝဏ္ဏနာယ ဝိတ္ထာရော) ဝသေန, တတိယာ ဒွိန္နံ အဂ္ဂသာဝကာနံ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနဉ္စ ဝသေန။ တေ ကိရ ကမ္မဇဝါတေဟိ ဥဒ္ဓံပါဒါ အဓောသိရာ အနေကသတပေါရိသေ ပပါတေ ဝိယ ယောနိမုခေ ခိတ္တာ တာဠစ္ဆိဂ္ဂဠေန ဟတ္ထီ ဝိယ သမ္ဗာဓေန ယောနိမုခေန နိက္ခမန္တာ မဟန္တံ ဒုက္ခံ ပါပုဏန္တိ, တေန နေသံ “မယံ နိက္ခမာမာ”တိ သမ္ပဇညံ န ဟောတိ။ စတုတ္ထာ သဗ္ဗညုဗောဓိသတ္တာနံ ဝသေန။ တေ ဟိ မာတုကုစ္ဆိမှိ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှန္တာပိ ပဇာနန္တိ, တတ္ထ ဝသန္တာပိ ပဇာနန္တိ, နိက္ခမနကာလေပိ ပဇာနန္တိ။ န ဟိ တေ ကမ္မဇဝါတာ ဥဒ္ဓံပါဒေ အဓောသိရေ ကတွာ ခိပိတုံ သက္ကောန္တိ, ဒွေ ဟတ္

ထေ ပသာရိတ္တ အင်္ဂုလိ ဥမ္မိလေတွာ ဌိတကာဝ နိက္ခမန္တိ။ **ဉာဏေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ** တိ ပုဗ္ဗဘာဂေ ပဉ္စမဟာဝိ
လောကနဉာဏေဟိ စေဝ "ကြအနိ စတမိ"တိ စုတိပရိစ္ဆိန္ဒနဉာဏေန စ အပရဘာဂေ "ကြစ မယာ ပဋိသန္ဓိ ဂဟိတာ"တိ ပ
ဋိသန္ဓိပရိစ္ဆိန္ဒနဉာဏေန စ ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဇာနိတွာ။

ပဉ္စန္နံ မဟာပရိစ္စာကနံ, ဉာတတ္ထစရိယာဒီနဉ္စ သတိပိ ဟာရမိယာ ပရိယာပန္နဘာဝေ သမ္ဘာရဝိသေသဘာဝဒဿ
နတ္ထံ ဝိသုံ ဂဟဏံ။ တတ္ထ အင်္ဂပရိစ္စာကေ, နယနပရိစ္စာကေ, အတ္တပရိစ္စာကေ, ရဇ္ဇပရိစ္စာကေ, ပုတ္တအာရပရိစ္
စာကေတိ ကြမေ **ပဉ္စ မဟာပရိစ္စာက။** တတ္ထာပိ ကာမံ အင်္ဂပရိစ္စာကဒယောပိ အနဟာရမိယေဝ, တထာပိ ပရိစ္စာဂ
ဝိသေသဘာဝဒဿနတ္ထဉ္စေဝ သုဒုက္ကရဘာဝဒဿနတ္ထဉ္စ မဟာပရိစ္စာကနံ ဝိသုံ ဂဟဏံ။ တတော ဧဝ စ အင်္ဂ
ပရိစ္စာဂတောပိ ဝိသုံ နယနပရိစ္စာဂဂ္ဂဟဏံ, ပရိစ္စာဂဘာဝသာမညေပိ ရဇ္ဇပရိစ္စာဂပုတ္တအာရပရိစ္စာဂဂ္ဂဟဏဉ္စ
ကတံ။ ဉာတီနံ အတ္ထစရိယာ **ဉာတတ္ထစရိယာ,** သာ စ ခော ကရုဏာယနဝသေန။ တထာ သတ္တလောကဿ ဒိဋ္ဌဓမ္မိက
သမ္ပရာယိကပရမတ္ထာနံ ဝသေန ဟိတစရိယာ **လောကတ္ထစရိယာ။** ကမ္မဿကတာဉာဏဝသေန, အနဝဇ္ဇကမ္မာယ
တနသိပ္ပာယတနဝိဇ္ဇာဋ္ဌာနဝသေန, ခန္ဓာယတနာဒိဝသေန, လက္ခဏတ္တယာဒိတီရဏဝသေန စ အတ္တနော, ပရေသဉ္စ တ
တ္ထ သတိပဋ္ဌာနေန ဉာဏစာရော **ဗုဒ္ဓစရိယာ,** သာ ပနတ္ထတော ပညာပာရမိယေဝ, ဉာဏသမ္ဘာရဝိသေသတာဒဿနတ္
ထံ ပန ဝိသုံ ဂဟဏံ။ **ဗုဒ္ဓစရိယာနန္တိ** ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသေန ပုဗ္ဗယောဂပုဗ္ဗစရိယာဓမ္မက္ခာနာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။
တတ္ထ ဂတပစ္စာဂတဝတ္တသင်္ခာတာယ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒာယ သဒ္ဓိံ အဘိညာသမာပတ္တိနိပ္ဖာဒနံ **ပုဗ္ဗယောဂေ။** အနာ
ဒီသုယေဝ သာတိသယပဋိပတ္တိ **ပုဗ္ဗစရိယာ။** "ယာဝ စရိယာပိဋကေ သင်္ဂဟိတာ အဘိနီဟာရော **ပုဗ္ဗယောဂေ,** ကာယာဒိ
ဝိဝေကဝသေန ဧကစရိယာ **ပုဗ္ဗစရိယာ"**တိ ကေစိ။ အနာဒီနဉ္စေဝ အပ္ပိစ္ဆတာဒီနဉ္စ သံသာရနိဗ္ဗာနေသု အာဒီနတနိသံ
သာနဉ္စ ဝိဘာဝနဝသေန, သတ္တာနံ ဗောဓိတ္တယေ ပတိဋ္ဌာပနပရိပါစနဝသေန စ ပဝတ္တကထာ **ဓမ္မက္ခာနံ။ ကောဋိံ
ပတွာ**တိ ပရံ ပရိယန္တံ ပရမုက္ကံသံ ဟာပုဏိတွာ။ **သတ္တမဟာအနာနီ**တိ အဋ္ဌဝဿိကကာလေ "ဟဒယမံသာဒီနိပိ
ယာစကာနံ ဒဒေယျ"န္တိ အဇ္ဈာသယံ ဥပ္ပာဒေတွာ ဒိန္နအာနံ, မင်္ဂလဟတ္ထိအာနံ, ဂမနကာလေ ဒိန္နံ သတ္တသတ္တကမ
ဟာအာနံ, မဂ္ဂံ ဂစ္ဆန္တေန ဒိန္နံ အဿအာနံ, ရထအာနံ, ပုတ္တအာနံ, ဘရိယာအာနန္တိ ကြမာနိ သတ္တ မဟာအနာနိ (စရိယာ.
၇၉) ဒတွာ။

"ကြအနေဝ မေ မရဏံ ဟောတူ"တိ အဓိမုစ္စိတွာ ကာလကရဏံ **အဓိမုတ္တိကာလကိရိယာ,** တံ ဗောဓိသတ္တာနံ
ယေဝ, န အညေသံ။ ဗောဓိသတ္တာ ကိရ ဒီဃာယုကဒေဝလောကေ ဌိတာ "ကြစ ဌိတဿ မေ ဗောဓိသမ္ဘာရသမ္ဘရဏံ န
သမ္ဘဝတိ"တိ ကတွာ တတ္ထ တသတော နိဗ္ဗိန္ဒမာနသာ ဟောန္တိ, တအာ ဝိမာနံ ပဝိသိတွာ အင်္ဂုလိ နိမိလေတွာ
"ကြတော ဥဒ္ဓံ မေ ဇီဝိတံ နပ္ပဝတ္တတူ"တိ စိတ္တံ အဓိဋ္ဌာယ နိသီဒန္တိ, စိတ္တာဓိဋ္ဌာနသမနန္တရမေဝ မရဏံ ဟော
တိ။ ဟာရမိဓမ္မာနဉှိ ဥက္ကံသပ္ပဝတ္တိယာ တသ္မိံ တသ္မိံ အတ္တဘာဝေ အဘိညာသမာပတ္တီဟိ သန္တာနဿ ဝိသေသိတ
တ္တာ အတ္တသိနေဟဿ တနုဘာဝေန, သတ္တေသု စ မဟာကရုဏာယ ဥဠာရဘာဝေန အဓိဋ္ဌာနဿ တိက္ခဝိသဒဘာ
တပတ္တိယာ ဗောဓိသတ္တာနံ အဓိပ္ပာယာ သမိဇ္ဈန္တိ။ စိတ္တေ, ဝိယ ကမ္မေသု စ နေသံ ဝသီဘာဝတေ, တသ္မာ ယတ္
ထ ဥပပန္နာနံ ဟာရမိယော သမ္မဒေဝ ပရိဗြူဟန္တိ၊ ဝုတ္တနယေန ကာလံ ကတွာ တတ္ထ ဥပပဇ္ဇန္တိ။ တထာ ဟိ အမ္
ဟာကံ မဟာသတ္တော ကြမသ္မိံယေဝ ကပ္ပေ နာနာဇာတိသု အပရိဟီနဇ္ဈာနော ကာလံ ကတွာ ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗ
တ္တော, အပ္ပကမေဝ ကာလံ တတ္ထ ဌတွာ တတော စဝိတွာ မနုဿလောကေ နိဗ္ဗတ္တော, ဟာရမိသမ္ဘရဏပသု
တော အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ "ဗောဓိသတ္တာနံယေဝ, န အညေသ"န္တိ။ **"ဧကေနအတ္တဘာဝေန အန္တရေန ဟာရမီနံ
သဗ္ဗသော ပူရိတတ္တာ"**တိ ကြမိနာ ပယောဇနာဘာဝတော တတ္ထ ဌတွာ အဓိမုတ္တိကာလကိရိယာ နာမ နာဟောသီတိ
ဒဿေတိ။ အပိ စ တတ္ထ ယာဝတာယုကဋ္ဌာနံ စရိမဘာဝေ အနေကမဟာနိဓိသမုဋ္ဌာနပုဗ္ဗိကာယ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိသဒိသာယ
မဟာသမ္ပတ္တိယာ နိဗ္ဗတ္တိ ဝိယ, ဗုဒ္ဓဘူတဿ အသဒိသအနာဒိဝသေန အနညသာဓာရဏလာဘုပ္ပတ္တိ ဝိယ စ "ကြ
တော ပရံ မဟာပုရိသဿ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိအနုဘဝနံ နာမ နတ္ထိ"တိ ဥဿာဟဇာတဿ ပုညသမ္ဘာရဿ ဝသေနာတိ ဒဋ္ဌ
ဗ္ဗံ။ အယမေတ္ထ ဓမ္မတာ။

မနုဿဂဏနာဝသေန, န ဒေဝဂဏနာဝသေန။ **ပုဗ္ဗနိမိတ္တာနီ** တိ စုတိယာ ပုဗ္ဗနိမိတ္တာနိ။ **အမိလာယိတွာ**တိ တေ
ထ အမိလာတဂ္ဂဟဏေနေဝ တာသံ မာလာနံ ဝဏ္ဏသမ္ပအာယပိ ဂန္ဓသမ္ပအာယပိ သောဘာသမ္ပအာယပိ အဝိနာသော ဒသ္
သိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဗာဟိရဗ္ဘန္တရာနံ ရဇောဇလ္လာနံ လေပဿပိ အဘာဝတော ဒေတနံ သရီရဂတာနိ ဝတ္ထာနိ သဗ္ဗ
ကာလံ ပရိသုဒ္ဓပ္ပဘဿရာနေဝ ဟုတွာ တိဋ္ဌန္တီတိ အာဟ **"ဝတ္ထေသုပိ ဧသေဝ နယော"** တိ။ **နေဝ သီတံ န ဥဏှ**

ဟန္တိ ယသ္သ သီတဿ ပဋိကာရဝသေန အဓိကံ သေဝိယမာနံ ဥဏှံ, သယမေဝ တ ခရတရံ ဟုတွာ အဘိဘဝန္တံ
သရီရေ သေဒံ ဥပ္ပာဒေယျ, တာဒိသံ နေဝ သီတံ, န ဥဏှံ **ဟောတိ။ တသ္မိံ ကာလေ** တိ ယထာဝုတ္တမရဏာသန္နကာ
လေ။ **ဗိန္ဒုဗိန္ဒုဝသေနာ** တိ ဆိန္နသုတ္တာယ အာမုတ္တမုတ္တာဝလိယာ နိပတန္တာ မုတ္တာဂုဠိကာ ဝိယ ဗိန္ဒု ဗိန္ဒု ဟုတွာ။
သေဒာတိ သေဒဓာရာ **မုစ္စန္တိ။** ဒန္တာနံ ခဏ္ဍိတဘာဝေ **ခဏ္ဍိစ္စံ။** ကေသာနံ ပလိတဘာဝေ **ပာလိစ္စံ။ အာဒိ**-သဒ္ဒေန
ဝလိတ္တစတံ သင်္ဂဏှာတိ။ **ကိလန္တရူပေ အတ္တဘာဝေ ဟောတိ,** န ပန ခဏ္ဍိစ္စပာလိစ္စာဒိတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဥက္က
ဏ္ဍိတာ**တိ အနဘိရတိ။ သာ နတ္ထိ ဥပရူပရိ ဥဠာရုဠာရာနမေဝ ဘောဂါနံ ဝိသေသတော ဒုဝိဇာနနာနံ ဥပတိဋ္ဌာနတော။
နိဿသန္တိ တိ ဥဏှံ နိဿသန္တိ။ **ဝိဇမ္ဘန္တိ** တိ အနဘိရတိဝသေန ဝိဇမ္ဘနံ ကရောန္တိ။

ပဏ္ဍိတာ စေ တိ ဗုဒ္ဓိသမ္ပန္နာ စေ ဒေဝတာ။ ယထာ ဒေဝတာ သမ္ပတိဇာတာ “ကီဒိသေန ပုညကမ္မေန ဣဓ နိဗ္ဗ
တ္တာ”တိ စိန္တေတွာ “ဣမိနာ နာမ ပုညကမ္မေန ဣဓ နိဗ္ဗတ္တာ”တိ ဇာနန္တိ, ဧဝံ အတီတဘဝေ အတ္တနာ ကတံ, အ
ညအပိ တ ဧကစ္စံ ပုညကမ္မံ ဇာနန္တိယေဝ မဟာပုညာတိ အာဟ **“ယေ မဟာပုညာ”**တိအာဒိ။

န ပညာယန္တိ စိရတရကာလတ္တာ ပရမာယုနော။ **အနိယ္ယာနိက** န္တိ န နိယ္ယာနာဝဟံ သတ္တာနံ အဘာဇနဘာဝ
တော။ သတ္တာ န ပရမာယုနော ဟောန္တိ နာမ ဟာပုဿန္နတာယာတိ အာဟ **“တအ ဟိ သတ္တာ ဥဿန္နကိလေသာ
ဟောန္တိ”**တိ။ တွောဟ – ကသ္မာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာ မနုဿလောကေ ဧဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, န ဒေဝဗြဟ္မလောကေသူတိ?
ဒေဝလောကေ တာဝ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ ဗြဟ္မစရိယတဿ အနောကာသဘာဝတော, တထာ အနစ္ဆရိယဘာဝတော ။ အစ္
ဆရိယဓမ္မာ ဟိ ဗုဒ္ဓာ ဘဂဝန္တော, တေသံ သာ အစ္ဆရိယဓမ္မတာ ဒေဝတ္တဘာဝေ ဌိတာနံ န ပာကဋာ ဟောတိ ယထာ မ
နုဿဘူတာနံ, ဒေဝဘူတေ ဟိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ ဒိဿမာနံ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝံ ဒေဝါနုဘာဝတော လောကော ဒဟတိ, န ဗုဒ္ဓါနုဘာဝ
တော, တထာ သတိ “သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော”တိ နာဓိမုစ္စတိ န သမ္ပသီဒတိ, ဣဿရဂုတ္တဂ္ဂဟံ န ဝိဿဇ္ဇေတိ, ဒေဝတ္
တဘာဝဿ စ စိရကာလာဝဋ္ဌာနတော ဧကစ္စသဿတတဒဿနတော န ပရိမုစ္စတိ။ **ဗြဟ္မလောကေ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ** တိ ဧတ္
ထာပိ ဧသေဝ နယော။ သတ္တာနံ တာဒိသဂ္ဂဟဝိနိမောစနတ္ထဉ္ဟိ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော မနုဿသုဂတိယံယေဝ ဥပ္ပဇ္
န္တိ, န ဒေဝသုဂတိယံ။ မနုဿသုဂတိယံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တာပိ ဩပပာတိကာ န ဟောန္တိ, သတိ စ ဩပပာတိကူပပတ္တိယံ ဝု
တ္တဒေါသာနတိဝတ္တနတော, ဓမ္မဝေနေယျာနံ ဓမ္မတန္တိယာ ဌပနဿ ဝိယ ဓာတုဝေနေယျာနံ ဓာတူနံ ဌပနဿ
ဣစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ စ။ န ဟိ ဩပပာတိကာနံ ပရိနိဗ္ဗာနတော ဥဒ္ဒံ သရီရဓာတုယော တိဋ္ဌန္တိ။ မနုဿလောကေ ဥပ္ပဇ္
ဇန္တာပိ မဟာဗောဓိသတ္တာ စရိမဘဝေ မနုဿဘာဝဿ ပာကဋဘာဝကရဏာယ ပန အရပရိဂ္ဂဟမ္ပိ ကရောန္တာ
ယာဝ ပုတ္တမုခဒဿနာ အဂါရမဇ္ဈေ တိဋ္ဌန္တိ, ပရိပာကဂတသီလနေက္ခမ္မပညာဒိပာရမိကာပိ န အဘိနိက္ခမန္တိ
တိ။ ကိံ တ တောယ ကာရဏစိန္တာယ “သဗ္ဗဗုဒ္ဓေဟိ အာစိဏ္ဏသမာစိဏ္ဏာ, ယဒိဒံ မနုဿဘူတာနံယေဝ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈ
နာ, န ဒေဝဘူတာန”န္တိ။ အယမေတ္ထ ဓမ္မတာ။ တထာ ဟိ တဒတ္တော မဟာဘိနီဟာရောပိ မနုဿဘူတာနံယေဝ ဣဇ္
ဈတိ, န ဒေဝဘူတာနံ။

ကသ္မာ ပန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာ ဇမ္ဗုဒီပေ ဧဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, န သေသဒီပေသု? ကေစိ တာဝ အာဟု “ယသ္မာ ပထဝိယာ နာ
ဘိဘူတာ, ဗုဒ္ဓါနုဘာဝသဟိတာ အစလဋ္ဌာနဘူတာ ဗောဓိမဏ္ဍဘူမိ ဇမ္ဗုဒီပေ ဧဝ, တသ္မာ ဇမ္ဗုဒီပေ ဧဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္
တီ”တိ, တထာ “ဣတရေသမ္ပိ အဝိဇဟိတဋ္ဌာနာနံ တတ္ထေဝ လဗ္ဘနတော”တိ။ အယံ ပနေတ္ထ အမှာကံ ခန္တိ –
ယသ္မာ ပုရိမဗုဒ္ဓါနံ, မဟာဗောဓိသတ္တာနံ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနဉ္စ နိဗ္ဗတ္တိယာ သာဝကဗောဓိသတ္တာနံ သာဝကဗောဓိယာ
အဘိနီဟာရော, သာဝကပာရမိယာ သမ္ဘရဏံ, ပရိပာစနဉ္စ ဗုဒ္ဓခေတ္တဘူတေ ဣမသ္မိံ စက္ကဝါဠေ ဇမ္ဗုဒီပေ ဧဝ ဣဇ္ဈ
တိ, န အညတ္ထ။ ဝေနေယျာနံ ဝိနယနတ္ထော စ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒောတိ အဂ္ဂသာဝကမဟာသာဝကာဒိ ဝေနေယျဝိသေသာပေ
က္ခာယ တေသ္မိံ ဇမ္ဗုဒီပေ ဧဝ ဗုဒ္ဓါ နိဗ္ဗတ္တန္တိ, န သေသဒီပေသု။ အယဉ္စ နယော သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ အာစိဏ္ဏသမာစိဏ္
ဏောတိ။ တေသံ ဥတ္တမပုရိသာနံ တတ္ထေဝ ဥပ္ပတ္တိ သမ္ပတ္တိစက္ကာနံ ဝိယ အညမညူပနိဿယတော အပရာပရံ ဝတ္တ
တီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ဧတေနေဝ ဣမံ စက္ကဝါဠံ မဇ္ဈေ ကတွာ ဣမိနာ သဒ္ဓိံ စက္ကဝါဠာနံ ဒသသဟဿဿေဝ ခေတ္တ
ဘာဝေ ဒီပိတော ဣတော အညဿ ဗုဒ္ဓါနံ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဿ တေပိဋကေ ဗုဒ္ဓဝစနေ အနုပလဗ္ဘနတော။ တေနာဟ
“တီသု ဒီပေသု ဗုဒ္ဓါ န နိဗ္ဗတ္တန္တိ, ဇမ္ဗုဒီပေယေဝ နိဗ္ဗတ္တန္တီတိ ဒီပံ ပဿီ” တိ။ ဣမိနာ နယေန ဒေသနိယာမေပိ
ကာရဏံ နီဟရိတွာ ဝတ္တဗ္ဗံ။

ဣအနိ စ ခတ္တိယကုလံ လောကသမ္မတံ ဗြာဟ္မဏာနမ္ပိ ပူဇနီယဘာဝတော။ **"ရာဇာ ပိတာ ဘဝိဿတီ"တိ ကုလံ ပဿိ** ပိတုဝသေန ကုလဿ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗတော။

"ဒသန္နံ မာသာနံ ဥပရိ သတ္တ ဒိဝသာနီ"တိ ပဿိ, တေန အတ္တနော အန္တရာယာဘာဝံ အညာသိ, တဿာ စ တုသိတဘဝေ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိပစ္စနုဘဝနံ။

တာ ဒေဝတာတိ ဒသသဟဿိစက္ကဝါဠဒေဝတာ။ ကထံ ပန တာ ဒေဝတာ တဒါ ဗောဓိသတ္တဿ ပူရိတပာရမိဘာဝံ, ကထံ စဿ ဗုဒ္ဓဘာဝံ ဇာနန္တီတိ? မဟေသက္ခာနံ ဒေဝတာနံ ဝသေန, ယေဘုယျေန စ တာ ဒေဝတာ အဘိသမယဘာဂိနော။ တထာ ဟိ ဘဂဝတော ဓမ္မအနုသာသနိဘာဂေ အနေကာတရံ ဒသသဟဿိစက္ကဝါဠဒေဝတာသန္နိပါတော အဟောသိ။

"စဝမီ"တိ ဇာနာတိ စုတိအာသန္နဇဝနေဟိ ဉာဏသဟိတေဟိ စုတိယာ ဥပဋ္ဌိတဘာဝဿ ပဋိသံဝိဒိတတ္တာ။ **စုတိစိတ္တံ န ဇာနာတိ** စုတိစိတ္တက္ခဏဿ ဣတ္တရဘာဝတော။ တထာ ဟိ တံ စုတူပဟတဉာဏဿပိ အဝိသယော။ **ပဋိသန္ဓိစိတ္တေ** ပိ ဧသေဝ နယော။ **အာဝဇ္ဇနပရိယာယော** တိ အာဝဇ္ဇနက္ကမော။ ယသ္မာ ဧကဝါရံ အာဝဇ္ဇိတမတ္တေ န အာရမ္မဏံ နိစ္ဆိနိတုံ န သက္ကာ, တသ္မာ တံ ဧဝါရမ္မဏံ ဒုတိယံ, တတိယဉ္စ အာဝဇ္ဇိတ္ဝာ နိစ္ဆယတိ။ အာဝဇ္ဇနသီသေန စေတ္ထ ဇဝနဝါရော ဂဟိတော။ တေနာဟ **"ဒုတိယတတိယစိတ္တဝါရေ ဧဝ ဇာနိဿတီ"** တိ။ စုတိယာ ပုရေတရံ ကတိပယစိတ္တဝါရတော ပဋ္ဌာယ "မရဏံ မေ အာသန္န"န္တိ ဇာနနတော **"စုတိက္ခဏေပိ စဝမီတိ ဇာနာတီ"** တိ ဝုတ္တံ။ ပဋိသန္ဓိယာ ပန အပုဗ္ဗဘာဝတော **ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ န ဇာနာတိ။** နိကန္တိယာ ဥပ္ပတ္တိတော ပရတော **"အသုကသ္မိံ မေ ဌာနေ ပဋိသန္ဓိ ဂဟိတာ"တိ ဇာနာတိ။ တသ္မိံ ကာလေ**တိ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏကာလေ။ **ဒသသဟဿိလောကဓာတု ကမ္ပတီ**တိ ဧတ္ထ ကမ္ပနကာရဏံ ဟေဋ္ဌာ **ဗြဟ္မဇာလဝဏ္ဏနာယံ** (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၁၄၉) ဝုတ္တမေဝ။ အတ္ထတော ပနေတံ ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ပရတော **မဟာပရိနိဗ္ဗာနဝဏ္ဏနာယံ** (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၁၇၁) အာဂမိဿတိ။ မဟာကာရုဏိကာ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော သတ္တာနံ ဟိတသုခဝိဓာနတပ္ပရတာယ ဗဟုလံ သောမနဿိကာဝ ဟောန္တီတိ တေသံ ပဌမမဟာဝိပာကစိတ္တေန ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏံ **အဋ္ဌကထာယံ** (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၁၇; ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၄၉၈; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၄.၂၀၀) ဝုတ္တံ။ **မဟာသိဝတ္ထေရော**ပန ယဒိပိ မဟာကာရုဏိကာ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော သတ္တာနံ ဟိတသုခဝိဓာနတပ္ပရာဝ, ဝိဝေကဇ္ဈာသယာ ပန ဝိသင်္ခါရနိန္နာ သဗ္ဗသင်္ခါရေသု အဇ္ဈုပေက္ခနဗဟုလာတိ ပဉ္စမမဟာဝိပာကစိတ္တေန ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏမာဟ။

ပုရေ ပုဏ္ဏမာယ သတ္တမဒိဝသတော ပဋ္ဌာယာ တိ ပုဏ္ဏမာယ ပုရေ သတ္တမဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ, သုက္ကပက္ခေ နဝမိတော ပဋ္ဌာယာတိ အတ္ထော။ **သတ္တမေ ဒိဝသေ**တိ နဝမိတော သတ္တမေ ဒိဝသေ အာသဠှိပုဏ္ဏမာယံ။ **ဣဒံ သုပိနန္တိ** ဣအနိ ဝုစ္စမာနာကာရံ။ **မဇ္ဈိမဋ္ဌကထာယံ** ပန "အနောတတ္တဒဟံ နေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌံသု။ အထ နေသံ ဒေဝိယော အာဂန္တွာ မနုဿမလဟရဏတ္ထံ နှာပေတွာ"တိ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၄.၂၀၀) ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **နေသံ ဒေဝိယော**တိ မဟာရာဇူနံ ဒေဝိယော။ **စရိတွာ**တိ ဧကစရံ စရိတွာ။

ဟရိတူပလိတ္တာယာတိ ဟရိတေန ဧကမယေန ကတပရိဘဏ္ဍာယ။ **"သော စ ခော ပုရိသဂဗ္ဘော, န ဣတ္ထိဂဗ္ဘော, ပုတ္တော တေ ဘဝိဿတီ"**တိ ဧတ္တကမေဝ တေ ဗြာဟ္မဏာ အတ္တနော သုပိနသတ္ထနယေန ကထေသုံ။ **"သစေ အကာရံ အဇ္ဈာဝသိဿတီ"** တိအာဒိ ပန ဒေဝတာဝိဂ္ဂဟေန တမတ္ထံ ယာထာဝတော ပဝေဒေသုံ။

ဓမ္မတာတိ ဧတ္ထ **ဓမ္မ**-သဒ္ဒော "ဇာတိဓမ္မာနံ ဘိက္ခဝေ သတ္တာန"န္တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၁၃၁; ၃.၃၇၃; ပဋိ. မ. ၁.၃၃) ဝိယ ပကတိပရိယာယော, ဓမ္မော ဧဝ **ဓမ္မတာ** ယထာ ဒေဝတေ **ဧဝ** ဒေဝတာတိ အာဟ **"အယံ သဘာဝေ"**တိ, အယံ ပကတီတိ အတ္ထော။ သ္ဝာယံ သဘာဝေ အတ္ထတော တထာ နိယတဘာဝေတိ အာဟ **"အယံ နိယာမောတိ ဝုတ္တံ ဟောတီ"**တိ။ နိယာမော ပန ဗဟုဝိဓောတိ တေ သဗ္ဗေ အတ္ထုဒ္ဒါရနယေန ဥဒ္ဓရိတွာ ဣဓာဓိပ္ပေတနိယာမမေဝ ဒဿေတုံ **"နိယာမော စ နာမာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ကမ္မာနံ နိယာမော **ကမ္မနိယာမော။** သေ နယော ဥတုနိယာမာဒီသု တီသု။ ဣတရော ပန ဓမ္မော ဧဝ နိယာမော **ဓမ္မနိယာမော,** ဓမ္မတာ။

ကုသလဿ ကမ္မဿ။ **နိသေန္တော** တိခိဏံ ကရောန္တော။

အရူပာဒိဘူမိဘာဂဝိသေသဝသေန ဥတုဝိသေသဒဿနတော ဥတုဝိသေသေန သိဏ္ဍမာနာနံ ရုက္ခာဒီနံ ပုပ္ဖဖလာဒိဂ္ဂဟဏံ **“တေသု တေသု ဇနပဒေသူ”**တိ ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တံ။ **တသ္မိံ တသ္မိံ ကာလေ** တိ တသ္မိံ တသ္မိံ ဝသန္တာဒိကာလေ။

မဓုရတော ဗီဇတော **တိတ္တတော** ဗီဇတောတိ ယောဇနာ။

၁၈. ဝတ္တမာနသမီပေ ဝတ္တမာနေ ဝိယ တေဟရိတဗ္ဗတ္တိ “ဩက္ကမတိ”တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“ဩက္ကန္တော ဟောတီတိ အယမေဝတ္ထော”**တိ။ **ဇဝံ ဟောတီ**တိ ဇဝံ ဝုတ္တပ္ပကာရေနသ္သ သမ္ပဇာနနာ ဟောတိ။ **န ဩက္ကမမာနေ** ပဋိသန္ဓိက္ခဏသ္သ ဒုဝိညေယျတာယ။ ယထာ စ ဝုတ္တံ “ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ န ဇာနာတီ”တိ။ ဒသသဟဿစက္ကတင္ဌပတ္တရဏေန တ **အပ္ပမာဏော။** အတိဝိယ သမုဇ္ဇလနဘာဝေန **ဥဠာရော ။ ဒေဝါနုဘာဝ**န္တိ ဒေဝါနံ ပဘာနုဘာဝံ။ ဒေဝါနဉှိ ပဘံ သော ဩဘာသော အဘိဘဝတိ, န တေသံ အာဓိပစ္စံ။ တေနာဟ **“နိဝတ္ထဝတ္ထဿာ”** တိအာဒိ။

လောကာနံ လောကဓာတူနံ အန္တရော ဝိဝရော **လောကန္တရော,** သော ဧဝ ဣတ္ထိလိင္ဂဝသေန **“လောကန္တရိကာ”**တိ ဝုတ္တော။ ရုက္ခဂစ္ဆာဒိနာ ကေနစိ န ဟညန္တီတိ **အဃာ,** အသမ္ဗာဓာ။ တေနာဟ **“နိစ္စဝိဝဋာ”**တိ။ **အသံဝုတာ**တိ ဟေဋ္ဌာ, ဥပရိ စ ကေနစိ န ပိဟိတာ။ တေန ဝုတ္တံ **“ဟေဋ္ဌာပိ အပ္ပတိဋ္ဌာ”** တိ။ တတ္ထ **ပိ**-သဒ္ဒေန ယထာ ဟေဋ္ဌာ ဥဒကဿ ပိဓာယိကာ ပထဝီ နတ္ထီတိ အသံဝုတာ လောကန္တရိကာ, ဇဝံ ဥပရိပိ စက္ကဝါဠေသု ဝိယ ဒေဝဝိမာနာနံ အဘာဝတော အသံဝုတာ အပ္ပတိဋ္ဌာတိ ဒဿေတိ။ အန္ဓကာရော ဧတ္ထ အတ္ထီတိ **အန္ဓကာရာ။ စက္ခုဝိညာဏံ န ဇာယတိ** အာလောကဿ အဘာဝတော, န စက္ခုနော။ တထာ ဟိ “တေန ဩဘာသေန အညမညံ သဉ္ဇာနန္တိ”တိ ဝုတ္တံ။ ဇမ္ဗုဒီပေ ဌိတမဇ္ဈန္ဟိကဝေလာယံ ပုဗ္ဗဝိဒေဟဝါသီနံ အတ္ထင်္ဂမနဝသေန ဥပဍ္ဎံ သူရိယမဏ္ဍလံ ပညာယတိ, အပရဂောယာနဝါသီနံ ဥဂ္ဂမနဝသေန, ဇဝံ သေသဒီပေသု ပီတိ အာဟ **“ဧကပ္ပဟာရေနေဝ တီသု ဒီပေသု ပညာယန္တိ”** တိ။ ဣတော အညထာ ပန ဒွီသု ဧဝ ဒီပေသု ဧကပ္ပဟာရေန ပညာယန္တိ။ ဧကေကာယ ဒိသာယ နဝ နဝ ယောဇနသတသဟဿာနိ အန္ဓကာရဝိဓမနမ္ပိ ဣမိနာဝ နယေန ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ပဘာယ နပ္ပဟောန္တိ** တိ အတ္တနော ပဘာယ ဩဘာသိတုံ အနဘိသမ္ဘုနန္တိ။ ယုဂန္ဓရပဗ္ဗတပ္ပမာဏေ အာကာသေ ဝိစရဏတော **“စက္ကဝါဠပဗ္ဗတဿ ဝေမဇ္ဈေန ဝိစရန္တိ”** တိ ဝုတ္တံ။

တဝဋ္ဋာတိ ခါဒနတ္ထံ ဂဏှိတုံ ဥပက္ကမန္တာ။ **ဝိပရိဝတ္တိတွာ** တိ ဝိဝတ္တိတွာ။ **ဆိဇ္ဇိတွာ** တိ မုဋ္ဌာပတ္တိယာ ဌိတဋ္ဌာနတော မုစ္စိတွာ, အင်္ဂပစ္စင်္ဂဆေဒနေန တ ဆိဇ္ဇိတွာ။ **အစ္စန္တခါရေ** တိ အာတပသန္တာပဘာဝေန အတိသီတဘာဝမေဝ သန္ဓာယ အစ္စန္တခါရတာ ဝုတ္တာ သိယာ။ န ဟိ တံ ကပ္ပသဏ္ဌာဟနဥဒကံ သမ္ပတ္တိကရမဟာမေဃဝုဋ္ဌံ ပထဝိသန္ဓာရကံ ကပ္ပဝိနာသကံ ဥဒကံ ဝိယ ခါရံ ဘဝိတုံ အရဟတိ။ တထာ ဟိ သတိ ပထဝီပိ ဝိလီယေယျ, တေသံ တ ဟာပကမ္မဗလေန ပေတာနံ ဥဒကဿ ပုဗ္ဗခေဠဘာဝါပတ္တိ ဝိယ တဿ ဥဒကဿ တဒာ ခါရဘာဝါပတ္တိ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“အစ္စန္တခါရေ ဥဒကေ”** တိ။

ဧကယာဂုပါနမတ္တမ္ပီ တိ ပတ္တာဒိဘာဇနဂတံ ယာဂုံ ဂဏှေါစိအာဒိဥဒ္ဒရဏိယာ ဂဟေတွာ ပိဝနမတ္တမ္ပိ ကာလံ။ **သမန္တတော** တိ သဗ္ဗဘာဂတော ဆပ္ပကာရမ္ပိ။

၁၉. စတုန္နံ မဟာရာဇာနံ ဝသေနာတိ ဝေဿဝဏာဒိစတုမဟာရာဇဘာဝသာမညေန။

ယထာဝိဟာရန္တိ ယထာသကံ ဝိဟာရံ။

၂၀. ပကတိယာတိ အတ္တနော ပကတိယာ ဧဝ။ တေနာဟ **“သဘာဝေနေဝ”**တိ။ ပရဿ သန္တိကေ ဂဟဏေန ဝိနာ အတ္တနော သဘာဝေနေဝ သယမေဝ အဓိဋ္ဌဟိတွာ **သီလသမ္ပန္နာ။ ဗောဓိသတ္တမာတာပိ** တိ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တမာတာပိ။ **ကာလဒေဝိလဿာ** တိ ယထာ ကာလဒေဝိလဿ သန္တိကေ အညအာ ဂဏှာတိ, ဗောဓိသတ္တေ ပန။ပေ.။ သယမေဝ သီလံ အဂ္ဂဟေသိ, တထာ ဝိပဿီဗောဓိသတ္တမာတာပီတိ အဓိပ္ပာယော။

၂၁. “မနုဿေသူ” တိ ဣဒံ ပကတိစာရိတ္တဝသေန ဝုတ္တံ, “မနုဿိတ္ထိယာ နာမ မနုဿပုရိသေသု ပုရိသာဓိပ္ပာယစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇေယျာ”တိ။ ဗောဓိသတ္တဿ မာတုယာ ပန ဒေဝေသုပိ တာဒိသံ စိတ္တံ နုပ္ပဇ္ဇတေဝ။ ယထာ

ဗောဓိသတ္တဿ အာနုဘာဝေန ဗောဓိသတ္တမာတု ပုရိသာဓိပ္ပာယစိတ္တံ နုပ္ပဇ္ဇတိ, ဧဝံ တဿ အာနုဘာဝေနေဝ သာ ကေနစိ ပုရိသေန အနတိက္ကမနီယာတိ အာဟ **“ဟာအ န ဝဟန္တိ ဒိဗ္ဗသင္ခလိကာ ဝိယ ဗဇ္ဈန္တိ”** တိ။

၂၂. ပုဗ္ဗေ “ကာမဂုဏူပသံဟိတံ စိတ္တံ နုပ္ပဇ္ဇတီ”တိ ဝုတ္တံ, ပုန “ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတာ သမင္ဂီဘူတာ ပရိစာရေတီ”တိ စ ဝုတ္တံ။ ကထမိဒံ အညမညံ န ဝိရုဇ္ဈတီတိ အာဟ **“ပုဗ္ဗေ”** တိအာဒိ။ **ဝတ္ထုပဋိက္ခေပေါ** တိ အဗ္ဗဟ္မစရိယဝတ္ထုပဋိသေဓော။ တေနာဟ **“ပုရိသာဓိပ္ပာယဝသေနာ”** တိ။ **အာရမ္မဏပဋိလာဘော** တိ ရူပာဒိပဉ္စကာမဂုဏာရမ္မဏဿေဝ ပဋိလာဘော။

၂၃. **ကိလမထော**တိ ခေဒေါ, ကာယဿ ဂရုဘာဝကထိနဘာဝာဒယောပိ တဿာ တဒါ န ဟောန္တိ ဧဝ။ “တိရော ကုစ္ဆိဂတံ ပဿတီ”တိ ဝုတ္တံ။ ကဒါ ပဋ္ဌာယ ပဿတီတိ အာဟ **“ကလလာဒိကာလံ အတိက္ကမိတွာ”** တိအာဒိ။ ဒဿနေ ပယောဇနံ သယမေဝ ဝဒတိ။ တဿ အဘာဝတော ကလလာဒိကာလေ န ပဿတိ။ **ပုတ္တေန** ဒဟရေန မန္ဒေန ဥတ္တာနသေယျကေန **သဒ္ဓိံ။ “ယံ တံ မာတူ”** တိအာဒိ ပကတိစာရိတ္တဝသေန ဝုတ္တံ။ စက္ကဝတ္တိဂဗ္ဘတောပိ ဟိ သဝိသေသံ ဗောဓိသတ္တဂဗ္ဘော ပရိဟာရံ လဘတိ ပုညသမ္ဘာရဿ သာတိသယတ္တာ, တသ္မာ ဗောဓိသတ္တမာတာ အတိဝိယ သပ္ပာယာဟာရာစာရာ စ ဟုတွာ သက္ကစ္စံ ပရိဟရတိ။ **သုခတသတ္တ** န္တိ ဗောဓိသတ္တဿ သုခတသတ္တံ။ **ပုရတ္ထာဘိမုခေါ**တိ မာတု ပုရိမဘာဂါဘိမုခေါ။ ကြအနိ တိရောကုစ္ဆိဂတဿ ဒိဿမာနတာယ အဗ္ဘန္တရံ, ဗာဟိရဋ္ဌ ကာရဏံ ဒဿေတုံ **“ပုဗ္ဗေ ကတကမ္မ”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အဿာ** တိ ဒေဝိယာ။ **ဝတ္ထု**န္တိ ကုစ္ဆိံ။ ဖလိကအဗ္ဘပဋလာဒိနော ဝိယ ဗောဓိသတ္တမာတုကုစ္ဆိတစဿ ပတနုဘာဝေန အာလောကဿ ဝိဗန္ဓာဘာဝတော ယထာ ဗောဓိသတ္တမာတာ ကုစ္ဆိဂတံ ဗောဓိသတ္တံ ပဿတိ, ကိံ ဧဝံ ဗောဓိသတ္တောပိ မာတရံ, အညဉ္စ ပုရတော ဌိတံ ရူပဂတံ ပဿတိ, နောတိ အာဟ **“ဗောဓိသတ္တော ပနာ”** တိအာဒိ။ ကသ္မာ ပန သတိ စက္ခုမှိ, အာလောကေ စ န ပဿတီတိ အာဟ **“န ဟိ အန္တော ကုစ္ဆိယံ စက္ခုဝိညာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”**တိ။ အဿာသပဿာသာ ဝိယ ဟိ တတ္ထ စက္ခုဝိညာဏမ္ပိ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ တဇ္ဇသ္သ သမန္နာဟာရဿ အဘာဝတော။

၂၄. ယထာ အညာ ဣတ္ထိယော ဝိဇာတပစ္စယာ တာဒိသေန ရောဂေန အဘိဘူတာပိ ဟုတွာ မရန္တိ, ဗောဓိသတ္တမာတု ပန ဗောဓိသတ္တေ ကုစ္ဆိဂတေ တဿ ဝိဇာယနနိမိတ္တံ, န ကောစိ ရောဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ကေဝလံ အာယုပရိက္ခယေနေဝ ကာလံ ကရောတိ, သွတယမတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တော ဧဝ။ **“ဗောဓိသတ္တေန ဝသိတဋ္ဌာနဉှိ”** တိအာဒိ တဿ ကာရဏဝစနံ။ **အညေသံ အပရိဘောဂ**န္တိ အညေဟိ န ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ, န ပရိဘောဂယောဂျန္တိ အတ္ထော။ တထာ သတိ ဗောဓိသတ္တပိတု အညာယ အဂ္ဂမဟေသိယာ ဘဝိတဗ္ဗံ, တထာပိ ဗောဓိသတ္တမာတရိ ဓရန္တိယာ အယုဇ္ဇမာနကန္တိ အာဟ **“န စ သက္ကာ”** တိအာဒိ။ **အပနေတွာ**တိ အဂ္ဂမဟေသိဋ္ဌာနတော နီဟရိတွာ။ အတ္တနိ ဆန္ဒရာဂဝသေနေဝ ဗဟိဒ္ဓာ အာရမ္မဏပရိယေသနာတိ ဝိသယိနိသာရာဂေ သတ္တာနံ ဝိသယေသု သာရာဂဿ ဗလဝကာရဏန္တိ ဒဿေန္တော အာဟ **“သတ္တာနံ အတ္တဘာဝေ ဆန္ဒရာဂေ ဗလဝာ ဟောတီ”** တိ။ **အနုရက္ခိတုံ န သက္ကောတီ** တိ သမ္မာ ဂဗ္ဘပရိဟာရံ နာနုယုဉ္ဇတိ။ တေန **ဂဗ္ဘော ဗဟွာဗာဓော ဟောတိ။ ဝတ္ထု ဝိသဒံ ဟောတီ** တိ ဂဗ္ဘာသယော ဝိသုဒ္ဓော ဟောတိ။ မာတု မဇ္ဈိမဝယဿ တတိယကောဋ္ဌာသေ ဗောဓိသတ္တဂဗ္ဘောက္ကမနမ္ပိ တဿာ အာယုပရိမာဏဝိလောကနေနေဝ သင်္ဂဟိတံ ဝယောဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကဝိကာရဿ ပရိဝဇ္ဇနတော။ ဣတ္ထိသဘာဝေန ဥပ္ပဇ္ဇနကဝိကာရော ပန ဗောဓိသတ္တဿ အာနုဘာဝေနေဝ ဝူပသမတိ။

၂၅. **သတ္တမာသဇာတော**တိ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော သတ္တမေ မာသေ ဇာတော။ သော **သီတုဏှာဟက္ခမော န ဟောတိ** အတိဝိယ သုခုမာလတာယ။ **အဋ္ဌမာသဇာတော** ကာမံ သတ္တမာသဇာတတော ဗုဒ္ဓိဝယတ, ဧကစ္စေ ပန စမ္မပဒေသာ ဝုဒ္ဓိံ ဟာပုဏန္တာ ဃင္ဃနံ န သဟန္တိ, တေန သော **န ဇီဝတိ။** “သတ္တမာသဇာတဿ ပန န တာဝ တေ ဇာတာ”တိ ဝဒန္တိ။

၂၇. **ဒေဝတာ ပဌမံ ပဋိဂ္ဂဏှန္တီ** တိ “လောကနာထံ မဟာပုရိသံ သယမေဝ ပဌမံ ပဋိဂ္ဂဏှာမာ”တိ သဉ္ဇာတဂါရဝဗဟုမာနာ အတ္တနော ပီတိံ ပဝေဒေန္တာ **ခီဏာသဝ သုဒ္ဓာဝါသဗြဟ္မာနော အာဒိတော ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ။ သူတိဝေသ** န္တိ သူတိဇဂ္ဂနဓာတိဝေသံ။ **ဧကေ**တိ အဘယဂိရိဝါသိနော။ **မစ္ဆက္ခိသဒိသံ** ဆဝိဝသေန။ **အဋ္ဌာသိ** န နိသီဒိ, န နိပဇ္ဇိ တ။ တေန ဝုတ္တံ “ဌိတာဝ ဗောဓိသတ္တံ ဗောဓိသတ္တမာတာ ဝိဇာယတီ”တိ။ နိဒ္ဒုက္ခတာယ **ဌိတာ** ဧဝ ဟုတွာ **ဝိဇာယတိ။** ဒုက္ခဿ ဟိ ဗလဝဘာဝတော တံ ဒုက္ခံ အသဟမာနာ အညာ ဣတ္ထိယော နိသိန္နာ ဝါ နိပန္နာ ဝါ ဝိဇာယန္တိ။

၂၈. အဇိနပ္ပဝေဏိယာ တိ အဇိနစမ္မေဟိ သိဗ္ဗိတ္ဝာ ကတပဝေဏိယာ။ **မဟာတေဇောတိ** မဟာနုဘာဝေါ။ **မဟာယသောတိ** မဟာပရိဝါရော, ဝိပုလကိတ္တိဃောသော စ။

၂၉. ဘဂ္ဂဝိဘဂ္ဂ တိ သမ္မာဒွေဉ္စနတော နိက္ခမနေန ဝိဘာဝိတတ္တာ ဘဂ္ဂ, ဝိဘဂ္ဂ ဝိယ စ ဟုတ္ဝာ, တေန နေသံ အဝိသဒဘာဝမေဝ ဒဿေတိ။ **အလင်္ကေ ဟုတ္ဝာ** တိ ဂဗ္ဘာသယေ, ယောနိပဒေသေ စ ကတ္ထစိ အလဂ္ဂေ အသတ္တော ဟုတ္ဝာ, ယတော "ဓမကရဏတော ဥဒကနိက္ခမနသဒိသ"န္တိ ဝုတ္တံ။ **ဥဒကေနာတိ** ဂဗ္ဘာသယဂတေန ဥဒကေန။ **အမက္ခိတောဝ နိက္ခမတိ** သမ္မက္ခိတဿ တာဒိသဿ ဥဒကသေမ္ဟာဒိကဿေဝ တတ္ထ အဘာဝတော။ ဗောဓိသတ္တဿ ဟိ ပုညာနုဘာဝတော ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော ပဋ္ဌာယ တံ ဌာနံ ပုဗ္ဗေပိ ဝိသုဒ္ဓံ ဝိသေသတော ပရမသုဂန္ဓဂန္ဓကုဋိ ဝိယ စန္ဒနဂန္ဓံ ဝါယန္တံ တိဋ္ဌတိ။

ဥဒကဝဋ္ဋိယော တိ ဥဒကက္ခန္ဓာ။

၃၁. မုဟုတ္တဇာတော တိ မုဟုတ္တေန ဇာတော ဟုတ္ဝာ မုဟုတ္တမတ္တော၀။ **အနုဓာရိယမာနေတိ** အနုကူလဝသေန နီယမာနေ။ **အာဂတာနေဝါတိ** တံ ဌာနံ ဥပဂတာနိ ဧဝ။ **အနေကသာခ**န္တိ ရတနမယာနေကသတပတိဋ္ဌာနဟီရကံ။ **သဟဿမဏ္ဍလ**န္တိ တေသံ ဥပရိဋ္ဌိတံ အနေကသဟဿမဏ္ဍလဟီရကံ။ **မရူ**တိ ဒေဝါ။ **န ခော ပန ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ** ပဒဝီတိဟာရတော ပဂေဝ ဒိသာဝိလောကနဿ ကတတ္တာ။ တေနာဟ **"မဟာသတ္တော ဟိ"** တိအာဒိ။ **ကေဝဂ္ဂဏာနီ** တိ ဝိဝဋ္ဋဘာဝေန ဝိဟာရင္ဂဏပရိဝေဏင္ဂဏာနိ ဝိယ ဧကင်္ဂဏသဒိသာနိ **အဟေသုံ။ သဒိသောပိ နတ္ထိ** တိ တုမ္ဟာကံ ဣဒံ ဝိလောကနံ ဝိသိဋ္ဌေ ပဿိတုံ **"ဣဓ တုမ္ဟေဟိ သဒိသောပိ နတ္ထိ, ကုတော ဥတ္တရိတရော"** တိ အာဟံသု။ **အဂ္ဂေါ** တိ ပဓာနော, ကေန ပနဿ ပဓာနတာတိ အာဟ **"ဂုဏေဟီ"**တိ။ **ပဋ္ဌမ-သဒ္ဒော စေတ္ထ** ပဓာနပရိယာယော။ ဗောဓိသတ္တဿ ပန ပဓာနတာ အနညသာဓာရဏာတိ အာဟ **"သဗ္ဗပဋ္ဌမော"**တိ, သဗ္ဗပဓာနောတိ အတ္ထော။ **တေဿေတ** တိ အဂ္ဂသဒ္ဒဿေဝ။ ဧတ္ထ စ မဟေသက္ခာ တာဝ ဒေဝတာ တထာ စ ဝဒန္တိ, ဣတရေ ပန ကထန္တိ? မဟာသတ္တဿ အာနုဘာဝဒဿနာဒိနာ။ မဟေသက္ခာနည်ဟိ ဒေဝတာနံ မဟာသတ္တဿ အာနုဘာဝေ ဝိယ တေန သဒိသာနမ္ပိ အာနုဘာဝေ ပစ္စက္ခေါ အဟောသီတိ, ဣတရေ ပန တေသံ ဝစနံ သုတ္ဝာ သဒ္ဒဟန္တာ အနုမိနန္တာ တထာ အာဟံသု။ ပရိဟာကဂတ ပုဗ္ဗဟေတုသံသိဒ္ဓာယ ဓမ္မတာယ စောဒိယမာနော **ဣမသ္မိံ။ပေ။ ဗ္ယာကာသိ။**

ဇာတမတ္တဿေဝ ဗောဓိသတ္တဿ ဌာနာဒီနိ ယေသံ ဝိသေသာဓိဂမာနံ ပုဗ္ဗနိမိတ္တဘူတာနီတိ တေ နိဒ္ဒါရေတ္ဝာ ဒဿေန္တော **"တတ္ထ စာ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ပတိဋ္ဌာနံ စတုရိဒ္ဓိပါဒပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ** ဣဒ္ဓိပါဒဝသေန လောကုတ္တရမ္မေသု သုပ္ပတိဋ္ဌိတဘာဝသမိဇ္ဈနတော။ **ဥတ္တရာဘိမုခဘာဝေ** လောကဿ ဥတ္တရဏဝသေန ဂမနဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ တေန ဟိ ဘဂဝတ သဒေဝကဿ လောကဿ အဘိဘူတော, ကေနစိ အနဘိဘူတော အဟောသိ။ တေနာဟ **"မဟာဇနံ အဇ္ဈောတ္ထရိတ္ဝာ အဘိဘဝိတ္ဝာ ဂမနဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တ"**န္တိ။ တထာ သတ္တပဒဂမနံ သတ္တပဒဗောဇ္ဈင်္ဂသမ္ပန္နအရိယမဂ္ဂဂမနဿ။ သုဝိသုဒ္ဓသေတစ္ဆတ္တဓာရဏံ သုဝိသုဒ္ဓဝိမုတ္တိဆတ္တဓာရဏဿ။ ပဉ္စ ရာဇကကုဘဏ္ဍသမာယောဂေ ပဉ္စဝိဓဝိမုတ္တိဂုဏသမာယောဂဿ။ အနာဝဋ္ဋဒိသာနုဝိလောကနံ အနာဝဋ္ဋဉာဏတာယ။ "အဂ္ဂေါဟမသ္မိ"တိအာဒိနာ အဆမ္ဘိတတစာဘာသနံ ကေနစိ အဝိဗန္ဓနီယတာယ အပ္ပဝတ္တိယဿ သဒ္ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနဿ။ "အယမန္တိမာ ဇာတိ"တိ အာယတိံ ဇာတိယာ အဘာဝကိတ္တနာ အနုပါဒိ။ပေ။ ပုဗ္ဗနိမိတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ တဿ တဿ အနာဂတေ လဒ္ဓဗ္ဗဝိသေသဿ တံ တံ နိမိတ္တံ အဗ္ဗုဘိစာရီတိ ကတ္ဝာ။ **န အာဂတောတိ** ဣမသ္မိံ သုတ္တေ, အညတ္ထ စ ဝက္ခမာနာယ အနုပုဗ္ဗိယာ န အာဂတော။ **အာဟရိတ္ဝာတိ** တသ္မိံ တသ္မိံ သုတ္တေ, အဋ္ဌကထာသု စ အာဂတနယေန အာဟရိတ္ဝာ **ဒီပေတဗ္ဗော။**

"ဒသသဟဿိလောကဓာတု ကမ္ပီ" တိ ဣဒံ သတိပိ ဣဓ ဟဋ္ဌိယံ အာဂတတ္တေ ဝက္ခမာနာနံ အစ္ဆရိယာနံ မူလဘူတံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ, ဧဝံ အညမ္ပိ ဧဝရူပံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **တန္တိဗဒ္ဓါ ဝီဏာ စမ္မဗဒ္ဓါ ဘေရိယော** တိ ပဉ္စင်္ဂိကတူရိယဿ နိဒဿနမတ္တံ, စ-သဒ္ဒေန တ ဣတရေသမ္ပိ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ "အန္ဒုဗန္ဓနာဒီနိ တင်္ခဏေ ဧဝ ဆိဇ္ဇိတ္ဝာ ပုန ဟကတိကာနေဝ ဟောန္တိ, တထာ ဇစ္စန္ဓာဒီနံ စက္ခုသောတာဒီနိ တထာရူပကမ္မပစ္စယာ တသ္မိံယေဝ ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ဝာ တာဝဒေဝ ဝိဂစ္ဆန္တီ"တိ ဝဒန္တိ။ **ဆိဇ္ဇိံသု** တိ စ ဟဒေသု ဗန္ဓဋ္ဌာနေသု ဆိဇ္ဇိံသု။ **ဝိဂစ္ဆိံသု** တိ ဝူပသမိံသု။ **အာကာသဋ္ဌကရတနာနိ** နာမ တံတံဝိမာနဂတမဏိရတနာဒီနိ။ **သကတေဇောဘာသိတာနီ**တိ အတိဝိယ သမုဇ္ဇလာယ

အတ္တနော ပဘာယ ဩဘာသိတာနိ **အဟေသုံ။ နပ္ပဝတ္တီ** တိ န သန္နိဟတော။ **န တယီ**တိ ခရော တတော န တယိ။ မုဒုသု ခော ပန သတ္တာနံ သုခာဝဟော တယိ။ **ပထဝိဂတာ အဟေသုံ** ဥစ္စဋ္ဌာနေ ဌာတုံ အဝိသဟန္တာ။ **ဥတုသမ္မန္နော** တိ အနု ဏှဟာသီတတာသင်္ခာတေန ဥတုနာ သမ္ပန္နော။ **အပ္ပောဇ္ဈန္နံ** ဝုစ္စတိ ဘုဇဟတ္ထသင်္ဃန္နသဒ္ဒော, အတ္ထတော ပန တမပဟတ္တံ ဥရေ ဌပေတွာ ဒက္ခိဏေန ပုထုပာဏိနာ ပာတ္တတာဌနေန သဒ္ဒကရဏံ။ မုခေန ဥဿေဠနံ သဒ္ဒသ္သ မုဥ္စနံ **သေဠနံ။ ကေဒ္ဓဇမာလာ အဟောသိ** နိရန္တရံ ဓဇမာလာသမောဓာနဂတာယ။ န ကေဝလဥ္စ တောနိ ဧဝ, အထ ခော အညာနိပိ “ဝိစိတ္တပုပ္ဖသုဂန္ဓပုပ္ဖဝဿဒေတေပဝဿိ သူရိယေ ဒိဿမာနေ ဧဝ တာရကာ ဩဘာသိံသု, အစ္ဆံ ဝိပ္ပ သန္နံ ဥဒကံ ပထဝိတော ဥဗ္ဘိဇ္ဇိ, ဗိလာသယာ စ တိရစ္ဆာနာ အာသယတော နိက္ခမိံသု, ရာဂဒောသမောဟာပိ တနု ဘဝိံ သု, ပထဝိယံ ရဇော ဝူပသမိ, အနိဋ္ဌဂန္ဓော ဝိဂစ္ဆိ, ဒိဗ္ဗဂန္ဓော တယိ, ရူပိနော ဒေဝါ သရူပေနေဝ မနုဿာနံ အာပာထံ အဂမံသု, သတ္တာနံ စုတူပပာတာ နာဟေသု”န္တိ ဝေမာဒီနိ ယာနိ မဟာဘိနိဟာရသမယေ ဥပ္ပန္နာနိ ဒွတ္တိံသပုဗ္ဗနိမိတ္တာနိ, တာနိ အနဝသေသတော တဒာ အဟေသုန္တိ။

တတ္ရာပိ တိ တေသုပိ ပထဝိကမ္ပာဒိသု ဧဝံ ပုဗ္ဗနိမိတ္တဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ န ကေဝလံ သမ္ပတိဇာတဿ ဌာနာ ဒိသု တေတိ အဓိပ္ပာယော။ **သဗ္ဗညုတညာဏပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ** သဗ္ဗဿ ဉေယျဿ, တိတ္တကရမတာ သ စ တာလနတော။ ကေနစိ အနုဿာပိတာနံယေဝ ဣမသ္မိံယေဝ **ကေစက္ကတဋ္ဌေ သန္နိဟတော** ကေနစိ အနုဿာ ပိတာနံယေဝ **ကေပ္ပဟာရေနေဝ သန္နိပတိတွာ ဓမ္မပဋိဂ္ဂဏှနဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ ပဌမံ ဒေဝတာနံ ပဋိဂ္ဂဟဏံ** ဒိဗ္ဗ ဝိဟာရပဋိလာဘဿ, **ပစ္ဆာ မနုဿာနံ ပဋိဂ္ဂဟဏံ** တတ္တေဝ ဌာနဿ နိစ္စလဘာဝတော အာနေဉ္ဇဝိဟာရပဋိလာ ဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ **ဝိဏာနံ သယံ ဝဇ္ဇနံ** ပရူပဒေသေန ဝိနာ သယမေဝ **အနုပုဗ္ဗဝိဟာရပဋိလာဘဿ** ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ **ဘေရီနံ ဝဇ္ဇနံ** စက္ကတဋ္ဌပရိယန္တာယ ပရိသာယ ပဝေဒနသမတ္ထဿ **ဓမ္မဘေရိယာ အနုသာဝနဿ** အမတဒုန္ဒုဘိယော သနဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ **အန္ဒုဗန္ဓနာဒီနံ ဆေဒော** မာနဝိနိဗန္ဓဘေဒနဿ **ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ မဟာဇနဿ ရောဂဝိဂမော** တ ဿေဝ သကလဝဋ္ဋဒုက္ခရောဂဝိဂမဘူတဿ **သစ္စပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။** “မဟာဇနဿာ”တိ ပဒံ “မဟာဇန ဿ ဒိဗ္ဗစက္ခုပဋိလာဘဿ, မဟာဇနဿ ဒိဗ္ဗသောတဓာတုပဋိလာဘဿာ”တိအာဒိနာ တတ္ထ တတ္ထ အာနေတွာ တ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ ဣဒ္ဓိဟဒဘာဝနာဝသေန သာတိသယဉာဏဇဝသမ္ပတ္တိသိဒ္ဓိတိ အာဟ **“ပိဋ္ဌသပ္ပီနံ ဇဝသမ္ပဒါ စတုရိ ဒ္ဓိပါဒပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တ”န္တိ။ သုပဋ္ဌနသမ္ပာပုဏာနံ စတုပဋိသမ္ဘိဒါဓိဂမဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။** အတ္ထာဒိ အနုရူပံ အတ္ထာဒီသု သမ္ပဋိပတ္တိဘာဝတော။ **ရတနာနံ သကတေဇောဘာသိတတ္တံ ယံ လောကဿ ဓမ္မောဘာသံ ဒဿေဿတိ,** တေန **တဿ** သကတေဇောဘာသိတတ္တဿ **ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။**

စတုဗ္ရဟ္မဝိဟာရပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ တဿ သဗ္ဗသော ဝေရဝူပသမနတော။ **ကောဒသအဂ္ဂိနိဗ္ဗာပနဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ** ဒုန္နိဗ္ဗာပနနိဗ္ဗာနဘာဝတော။ **ဉာဏာလောကာဒဿနဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ** အနာလောကေ အာလောကဒ ဿနဘာဝတော။ **နိဗ္ဗာနရသေနာ** တိ ကိလေသာနံ နိဗ္ဗာယနရသေန။ **ကေရသဘာဝဿာ** တိ သာသနဿ သဗ္ဗတ္ထ ကေရသဘာဝဿ, တဥ္စ ခော အမဓုရဿ လောကဿ သဗ္ဗသော မဓုရဘာဝတာဟဒနေန။ **ဒွတသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဂတဘိန္ဒနဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ** သဗ္ဗသော ဒိဋ္ဌိဂတတတာပနယနဝသေန။ အာကာသာဒိအပ္ပတိဋ္ဌဝိသမစ္ဆလဋ္ဌာနံ ပဟာယ **သကုဏာနံ ပထဝိဂမနံ** တာဒိသံ မိစ္ဆာကဟံ ပဟာယ သတ္တာနံ **ဟဏေဟိ** ရတနတ္တယ **သရဏာဂမနဿ ပုဗ္ဗနိတ္တံ။ ဗဟုဇနကန္တ တတာယာ**တိ စန္ဒဿ ဝိယ ဗဟုဇနဿ ကန္တတာယ။ **သူရိယဿ ဥဏှဟာသီတဝိဝဇ္ဇိတဥတုသုခတာ** ပရိဋ္ဌာဟဝိဝဇ္ဇိ တ**ကာယိကစေတသိကသုခပ္ပတ္တိယာ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ ဒေဝတာနံ အပ္ပောဠနာဒီဟိ ကီဠနံ** ပမောဒုပ္ပတ္တိ ဘဝတ္တဂမ နေန, ဓမ္မသဘာဝဇောတနေန စ ဥဒာနဝသေန ပမောဒဝိဘာဝနဿ **ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ ဓမ္မဝေဂဝဿနဿာ** တိ ဒေသနာဉာဏ ဝေဂေန ဓမ္မာမတဿ ဝဿနဿ **ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။** ကာယဂတာသတိဝသေန လဒ္ဓံ ဈာနံ ပာဒကံ ကတွာ ဥပ္ပာဒိတမဂ္ဂ ဖလသုခာနုဘာတေ **ကာယဂတာသတိအမတပဋိလာဘော,** တဿ ပန ကာယဿာပိ အတပ္ပကသုခာဝဟတ္တာ ခုဒအပိ ပာသာပိဋ္ဌနာဘာတေ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ ဝုတ္တော ။ **အဋ္ဌကထာယံ**ပန ခုဒံ, ပိပာသဥ္စ ဘိန္ဒိတွာ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ပုဗ္ဗနိမိတ္တာနံ ဘေဒအေ ဝိသေသသာမညဝိဘာဂေန, ကေဖလီဗဒ္ဒညာယေန စ ဂဟေတဗ္ဗော။ “သယမေဝ”တိ ပဒံ “အဋ္ဌင်္ဂိကမဂ္ဂဒွာ ရဝိဝရဏဿာ”တိ တတ္တာပိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **ဘာရိတဘာဝဿာ** တိ ပရိပုဏ္ဏဘာဝဿ။ **“အရိယဒ္ဓဇ မာလာမာလိတာယာ**တိ ကာသာယဒ္ဓဇမာလာဝန္တတာယာ”တိ ကေစိ, သဒေဝကဿ လောကဿ ပန အရိယမဂ္ဂဗော ဇ္ဈင်္ဂဒ္ဓဇမာလာဟိ မာလိဘာဝဿ **ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။** ယံ ပနေတ္ထ အနုဒ္ဓဋံ, တံ သုဝိညေယျမေဝ။

ဝေတ္တောတိ “သမ္ပတိဇာတော”တိအာဒိနာ အာဂတေ ကာလမသ္မိံ တရေ၊ **ဝိသုဒ္ဓိတော၀,** တသ္မာ အမ္ဟေဟိ ကာလ အပုဗ္ဗံ ဝတ္တဗ္ဗံ နတ္ထီတိ အဓိပ္ပာယော။ တအ ပထဝိယံ ဂစ္ဆန္တောပိ မဟာသတ္တော အာကာသေန ဂစ္ဆန္တော ဝိယ မဟာဇနဿ တထာ ဥပဋ္ဌာသီတိ အယမေတ္ထ နိယတိ ဓမ္မနိယာမော ဗောဓိသတ္တာနံ ဓမ္မတာ တိ ဣဒံ နိယတိတဒဝ သေန ကထနံ။ ပုဗ္ဗေ ပုရိမဇာတီသု တာဒိသဿ ပုညသမ္ဘာရကမ္မဿ ကတတ္တာ ဥပစိတတ္တာ မဟာဇနဿ တထာ ဥပဋ္ဌာသီတိ ဣဒံ ပုဗ္ဗေကတကမ္မတဒဝသေန ကထနံ။ ဣမေသံ သတ္တာနံ ဥပရိ ဤသနသီလတာယ ယထာသကံ ကမ္မ မေဝ ဣဿရော နာမ, တဿ နိမ္မာနံ အတ္တနော ဖလဿ နိဗ္ဗတ္တနံ မဟာပုရိသောပိ သဒေဝကံ လောကံ အဘိဘဝိတုံ သမတ္ထေန ဥဋ္ဌာရေန ပုညကမ္မေန နိဗ္ဗတ္တိတော, တေန ဣဿရေန နိမ္မိတော နာမ, တဿ စာယံ နိမ္မာနဝိသေ သော, ယဒိဒံ မဟာနုဘာဝတာ, ယာယ မဟာဇနဿ တထာ ဥပဋ္ဌာသီတိ ဣဒံ ဣဿရနိမ္မာနဝသေန ကထနံ။ ဇဝံ တံ တံ ဗဟုလံ ဝတ္တတ ကိံ ဣမာယ ပရိယာယကထာယာတိ အဝသာနေ ဥဇုကမေဝ ဗျာကရိ။ သမ္ပတိဇာတော ပထဝိယံ ကထံ ပဒ သာ ဂစ္ဆတိ, ဇဝံ မဟာနုဘာဝေ အာကာသေန မညေ ဂစ္ဆတီတိ ပရိကပ္ပနဝသေန အာကာသေန ဂစ္ဆန္တော ဝိယ အဟောသိ။ သီဃတရံ ပန သတ္တပဒဝီတိဟာရေန ဂတတ္တာ ဒိဿမာနရူပောပိ မဟာဇနဿ အဒိဿမာနော ဝိယ အဟောသိ။ အစေလကဘာဝေ, ခုဒ္ဒကသရီရတာ စ တာဒိသဿ ဣရိယာပထဿ န အနုစ္ဆဝိကာတိ ကမ္မာနုဘာဝသ ဉ္ဇနိတပာဋိဟာရိယဝသေန အလင်္ကတပဋိယတ္တော ဝိယ, သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကော ဝိယ စ မဟာဇနဿ ဥပဋ္ဌာ သီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ မဟာသတ္တဿ ပုညာနုဘာဝေန တအ တထာ ဥပဋ္ဌာနမတ္တမေဝေတန္တိ၊ **ပစ္ဆာ ဗာလအရကော၀ အဟောသိ, န တာဒိသော**တိ။ ဗုဒ္ဓဘာဝတနုစ္ဆဝိကဿ ဗောဓိသတ္တာနုဘာဝဿ ယာထာဝတော ပဝေဒိတတ္တာ **ပရိ သာ စဿ** ဗျာကရဏေန **ဗုဒ္ဓေန ဝိယ။ပေ။ အတ္တမနာ အဟောသိ။**

သဗ္ဗဓမ္မတာတိ သဗ္ဗာ သောဠသဝိဓာပိ ယထာဝုတ္တာ ဓမ္မတာ **သဗ္ဗဗောဓိသတ္တာနံ ဟောန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ** ပုည ဉာဏသမ္ဘာရဒဿနေန နေသံ ဧကသဒိသတ္တာ။

ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏဝဏ္ဏနာ

၃၃. ဒုကူလစုမ္ဗဋကေ တိ ဒဟရဿ နိပဇ္ဇနယောဂ္ဂတာဝသေန ပဋိသံဟဋဒုကူလသုခုမေ။ “ခတ္တိယော ဗျာဟ္မ ဏော”တိ ဧဝမာဒိ **ဇာတိ။** “ကောဏ္ဍညော ဧတေမော”တိ ဧဝမာဒိ **ဧကတ္တံ။** “ဟေဏိကာ စိက္ခလ္လိကာ သာကိယာ ကောဠိယာ”တိ ဧဝမာဒိ **ကုလပဒေသော။ အာဒိ-**သဒ္ဒေန ရူပိဿရိယပရိတရာဒိသဗ္ဗသမ္ပတ္တိယော သင်္ဂဏှာတိ။ **မဟန္တ တဿာ**တိ ဝိပုလဿ, ဥဋ္ဌာရဿာတိ အတ္ထော။ **နိပ္ဖတ္တိယော** တိ သိဒ္ဓိယော။ **ဂန္တဗ္ဗဂတိယာ** တိ ဂတိ-သဒ္ဒဿ ကမ္မသာဓနတမာဟ။ ဥပပဇ္ဇနဝသေန ဟိ သုစရိတဒုစ္စရိတေဟိ ဂန္တဗ္ဗာတိ **ဂတိယော,** ဥပပတ္တိဘဝဝိသေသော။ ဂစ္ဆတိ ယထာရုစိ ပဝတ္တတီတိ **ဂတိ,** အဇ္ဈာသယော။ **ပဋိသရဏေ**တိ ပရာယဏေ အဝဿယေ။ သဗ္ဗသင်္ခတဝိသံယုတ္တ တဿ ဟိ အရဟတော နိဗ္ဗာနမေဝ တံပဋိသရဏံ။ **တ္တာဟ** န္တိ တေ အဟံ။

ဒသဝိဓေ ကုသလဓမ္မေ, အဂရဟိတေ စ ရာဇဓမ္မေ (ဇာ. ၂ မဟာမံသဇာတကေ ဝိတ္ထာရော) နိယုတ္တောတိ **ဓမ္မိ ကော။** တေန စ ဓမ္မေန သကလံ လောကံ ရဉ္ဇေတီတိ **ဓမ္မရာဇာ။** ယသ္မာ စက္ကဝတ္တီ ဓမ္မေန ဉာယေန ရဇ္ဇံ အဓိဂစ္ဆ တိ, န အဓမ္မေန, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ဓမ္မေန လဒ္ဓရဇ္ဇတ္တာ ဓမ္မရာဇာ”** တိ။ စတူသု ဒိသာသု သမုဒ္ဒပရိယောသာနတာ ယ **စတုရန္တာ** နာမ တတ္ထ တတ္ထ ဒီပေ မဟာပထဝီတိ အာဟ **“ပုရတ္ထိမ။ပေ။ ဣဿရော”** တိ။ **ဝိဇိတာဝီ**တိ ဝိဇေ တဗ္ဗဿ ဝိဇိတတ, ကာမကောဓာဒိကဿ အဗ္ဘန္တရဿ, ပဋိရာဇဘူတဿ ဗာဟိရဿ စ အရိဂဏဿ ဝိဇယိ, ဝိဇေတ္ဝာ ဌိတောတိ အတ္ထော။ ကာမံ စက္ကဝတ္တိနော ကေနစိ ယုဒ္ဓံ နာမ နတ္ထိ, ယုဒ္ဓေန ပန သာဓေတဗ္ဗဿ ဝိဇယ ဿ သိဒ္ဓိယာ **“ဝိဇိတသင်္ဂါမော”** တိ ဝုတ္တံ။ ဇနပအေ၀ စတုဗ္ဗိဓအစ္ဆရိယဓမ္မာဒိသမန္နာဂတေ အသ္မိံ ရာဇိနိ ထာဝ ရိယံ ကေနစိ အသံဟာရိယံ ဒဠှံ ဘတ္တာဘာဝံ ပတ္တော, ဇနပဒေ တ အတ္တနော ဓမ္မိကာယ ပဋိပတ္တိယာ ထာဝရိယံ ထိ ရဘာဝံ ပတ္တောတိ **ဇနပဒတ္ထာဝရိယပ္ပတ္တော။** မနုဿာနံ ဥရေ သတ္တံ ဌပေတွ္တ ကဏ္ဍိတဓနေဟရဏာဒိနာ ပရ သာဟသကာရိတာယ **သာဟသိကာ။**

ရတိဇနနဋ္ဌေနာ တိ အတပ္ပကပီတိသောမနဿုပ္ပာဒနေန။ သဒ္ဒတ္ထတော ပန ရမေတီတိ **ရတနံ။** “အဟော မနော ဟရ”န္တိ စိတ္တေ ကတ္တဗ္ဗတာယ **စိတ္တီကတံ** ။ “သ္ဝတယံ စိတ္တီကာရော တဿ ပူဇနီယတာယာ”တိ စိတ္တီကတ န္တိ ပူဇနီယန္တိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ။ မဟန္တံ ဝိပုလံ အပရိမိတံ မူလံ အဂ္ဃတီတိ **မဟဂ္ဃံ။** နတ္ထိ ဧတဿ တုလာ ဥပမာတိ

အတုလံ, အသဒိသံ။ ကအစိ ဧဝ ဥပ္ပဇ္ဇနတော ဒုက္ခေန လဒ္ဓဗ္ဗတ္တာ **ဒုလ္လဘဒဿနံ။** အနောမေဟိ ဥဠာရဂုဏေဟေ ဝ သတ္တေဟိ ပရိဘုဥ္ဇိတဗ္ဗတော **အနောမသတ္တပရိဘောဂံ။** ဣအနိ နေသံ စိတ္တီကတာဒိအတ္ထာနံ သဝိသေသံ စက္ ကရတနေ လဗ္ဘမာနတံ ဒဿေတုံ ဣတရေသုပိ တေ အတိဒိသိတုံ **"စက္ကရတနဿ စာ"** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ **အညံ ဒေဝဋ္ဌာနံ နာမ န ဟောတိ** ရညော အနညသာဓာရဏိဿရိယာဒိသမ္ပတ္တိပဋိလာဘဟေတုတော, သတ္တာနဥ္စ ယထိစ္ဆိ တတ္ထပဋိလာဘဟေတုတော။ **အဥ္ဇော နတ္ထိ** အတိဝိယ ဥဠာရသမုဇ္ဇလသတ္တရတနမယတ္တာ, အစ္ဆရိယဗ္ဘုတမဟာနု ဘာဝတာယ စ။ ယဒဂ္ဃေန မဟဂ္ဃံ, တဒဂ္ဃေန **အတုလံ။** သတ္တာနံ ဟပဇိဂုစ္ဆနေန ဝိဂတကာဠကော ပုညပသုတတာယ မဏ္ဍာဘူတော ယာဒိသော ကာလော ဗုဒ္ဓုပ္ပာအရဟော, တာဒိသေ ဧဝ စက္ကဝတ္တီနမ္ပိ သမ္ဘဝတောတိ အာဟ **"ယသ္မာ စ ပနာ"**တိအာဒိ။ ဥပမာဝသေန စေတံ ဝုတ္တံ, ဥပမောပမေယ္ယာနဥ္စ န အစ္စန္တမေဝ သဒိသတာ။ တသ္မာ ယထာ ဗုဒ္ဓာ ကအစိ ကရဟစိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, န တထာ စက္ကဝတ္တိနော, ဧဝံ သန္တေပိ စက္ကဝတ္တိဝတ္တပရိပူရဏဿာပိ ဒုက္ကရ ဘာဝတောပိ ဒုလ္လဘုပ္ပာအယေတတိ , ဣမိနာ ဒုလ္လဘုပ္ပာဒတာသာမညေန တေသံ ဒုလ္လဘဒဿနတာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကာမံ စက္ကရတနာနုဘာဝေန သိဇ္ဈမာနော ဂုဏော စက္ကဝတ္တိပရိတရသာဓာရဏော, တထာပိ "စက္ကဝ တ္တီ ဧဝ နံ သာမိဘာဝေန ဝိသဝိတာယ ပရိဘုဥ္ဇတီ"တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ တဒတ္ထံ ဥပ္ပဇ္ဇနတောတိ ဒဿေန္ တော **"တဒေတ"**န္တိအာဒိမာဟ။ ယထာဝုတ္တာနံ ပဥ္စန္နံ, ဆန္နမ္ပိ တ အတ္ထာနံ ဣတရရတနေသုပိ လဗ္ဘနတော **"ဧဝံ သေသာနိပိ"**တိ ဝုတ္တံ။ ဟတ္ထိအဿ-ပရိဏာယကရတနေဟိ အဇိတဝိဇယတော, စက္ကရတနေန စ ပရိတရဘာ ဝေန, သေသေဟိ ပရိဘောဂူပကရဏဘာဝေန သမန္နာဂတော။ ဟတ္ထိအဿမဏိဣတ္ထိရတနေဟိ ပရိဘောဂူပကရဏ ဘာဝေန သေသေဟိ ပရိတရဘာဝေနာတိ ယောဇနာ။

စတုန္နံ မဟာဒီပာနံ သိရိဝိဘဝ န္တိ တတ္ထ လဒ္ဓံ သိရိသမ္ပတ္တိဥ္စေဝ ဘောဂသမ္ပတ္တိဥ္စ။ **တာဒိသမေတတိ** "ပုရေဘတ္တမေတ"တိအာဒိနာ ဝုတ္တာနုဘာဝမေဝ။ ယောဇနပ္ပမာဏံ ပဒေသံ ဗျာပနေန **ယောဇနပ္ပမာဏံ အန္ဓကာရံ။** အတိဒီဃတာဒိ**ဆဗ္ဗိဓဒောသပရိဝဇ္ဇိတံ။**

သူရာတိ သတ္တိဝန္တော, နိဗ္ဘယာတိ အတ္ထောတိ အာဟ **"အဘီရုကာ"**တိ။ **အင်္ဂ** န္တိ ကာရဏံ။ ယေန ကာရဏေန "ဝီရာ"တိ ဝုစ္စေယျုံ, တံ **ဝီရင်္ဂံ။** တေနာဟ **"ဝီရိယဿေတံ နာမ"**န္တိ။ ယာဝ စက္ကတဥ္စပဗ္ဗတာ စက္ကဿ ဝတ္ တနတော **"စက္ကတဥ္စပဗ္ဗတံ သီမံ ကတွာ ဌိတသမုဒ္ဒပရိယန္တ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ **"အဒဏ္ဍေနာ"** တိ ဣမိနာ ဝ ဓနဒဏ္ဍဿ, သရီရဒဏ္ဍဿ စ အကရဏံ ဝုတ္တံ။ **"အသတ္ထေနာ"** တိ ဣမိနာ ပန သေနာယ ယုဇ္ဈနဿာတိ တဒုဘယံ ဒဿ် သေတုံ **"ယေ ကတာပရာဓေ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဝုတ္တပ္ပကာရ** န္တိ သာဂရပရိယန္တံ။

"ရဥ္ဇနဋ္ဌေန **ရာဂေ,** တဏှာယနဋ္ဌေန **တဏှာ"**တိ ပဝတ္တိအာကာရဘေဒေန လောဘော ဧဝ ဒွိဓာ ဝုတ္တော ။ တထာ ဟိဿ ဒွိဓာပိ ဆဒနဋ္ဌော ဧကန္တိကော။ ယထာဟ "အန္ဓတမံ တဒာ ဟောတိ, ယံ ရာဂေ သဟတေ နရ"န္တိ, (နေတ္တိ. ၁၁, ၂၇) "တဏှာဆဒနဆာဒိတာ"တိ (ဥဒ. ၆၄) စ။ ဣမိနာ နယေန ဒောသာဒီနမ္ပိ ဆဒနဋ္ဌော ဝတ္တဗ္ဗော။ **ကိလေသ**ဂ္ဂဟဏေန ဝိစိကိစ္ဆာဒယော သေသကိလေသာ ဝုတ္တာ။ ယသ္မာ တေ သဗ္ဗေ ဟပဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ သတ္တ သန္တာနံ ဆာဒေတွာ ပရိယောနန္ဓိတွာ တိဋ္ဌန္တိ ကုသလပ္ပဝတ္တိံ နိဝာရေန္တိ, တသ္မာ တေ "ဆဒနာ, ဆဒါ"တိ စ ဝု တ္တာ။ **ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒါ** တိ စ ဩ-ကာရဿ အာ-ကာရံ ကတွာ နိဒ္ဒေသော။

၃၅. **တာသ**န္တိ ဒွိန္နမ္ပိ နိပ္ဖတ္တီနံ။ **နိမိတ္တဘူတာနီ** တိ ဉာပကကာရဏဘူတာနိ။ တထာ ဟိ လက္ခီယတိ မဟာပုရိ သဘာတေ ဧတေဟီတိ **လက္ခဏာနိ။** ဌာနဂမနာဒီသု ဘူမိယံ သုဋ္ဌု သမံ ပတိဋ္ဌိတာ ဟာဒ အဿာတိ **သုပ္ပတိဋ္ဌိတပါ ဒေါ။** တံ ပနဿ သုပ္ပတိဋ္ဌိတပါဒတံ ဗျတိရေကမုခေန ဝိဘာဝေတုံ **"ယထာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အဂ္ဂတလ** န္ တိ အဂ္ဂပါဒတလံ။ **ပဏှိ**တိ ပဏှိတလံ။ **ပဿ** န္တိ ပါဒတလဿ ဒွီသု ပဿေသု ဧကေကံ, ဥဘယမေဝ ဝါ ပရိ ယန္တံ ပဿံ။ **"အဿ ပနာ"** တိအာဒိ အနွယတော အတ္ထဝိဘာဝနံ။ **သုဝဏ္ဏပါဒုကတလမိဝ** ဥဇုကံ နိက္ခိပိယမာနံ။ **ဧကပ္ပဟာရေနေဝ** တိ ဧကက္ခဏေယေဝ။ **သကလံ ပါဒတလံ ဘူမိံ ဖုသတိ** နိက္ခိပနေ။ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ သကလံ ပါဒ တလံ ဘူမိတော ဥဋ္ဌဟတီတိ ယောဇနာ။ **တသ္မာ အယံ သုပ္ပတိဋ္ဌိတပါဒေါ** တိ နိဂမနံ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ အနုပုဗ္ဗ နိန္နာဒိအစ္ဆရိယဗ္ဘုတံ နိဿန္ဒဖလံ, တံ ပရတော **လက္ခဏသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ** (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၂၀၁) အာဝိဘဝိဿ သတီတိ။

နာဘိ ဒိသ္သတီ တိ လက္ခဏစက္ကဿ နာဘိ ပရိမဏ္ဍလသဏ္ဌာနာ သုပရိဗ္ဗတ္တာ ဟုတွာ ဒိဿတိ, လဗ္ဘ တီတိ အဓိပ္ပာယော။ **နာဘိပရိစ္ဆိန္နာ** တိ တဿံ နာဘိယံ ပရိစ္ဆိန္နာ ပရိစ္ဆေဒဝသေန ဌိတာ။ **နာဘိမုခပရိက္ခေပပဋ္ဋော** တိ ပကတိစက္ကဿ အက္ခဗ္ဗာဟတပရိဟရဏတ္ထံ နာဘိမုခေ ဥပေတဗ္ဗံ ပရိက္ခေပပဋ္ဋော, တပ္ပဋိစ္ဆန္နော ဣမ အဓိပ္ပေတော။ **နေမိမဏိကာ**တိ နေမိယံ အာဝလိဘာဝေန ဌိတမဏိကာလေခါ။ **သမ္ဗဟုလတရော** တိ ဗဟုဝိဓလေခင်္ဂဝိ ဘာဝနတရော။ **သတ္တိ** တိ အာဝုဓသတ္တိ။ **သိရိဝစ္ဆော** တိ သိရိအင်္ဂ။ **နန္ဒိ** တိ ဒက္ခိဏာဝတ္တံ။ **သောဝတ္တိကော** တိ သောဝတ္တိအင်္ဂော။ **ဝဋံသကော**တိ အာဝေဠံ။ **ဝမုမာနက** န္တိ ပုရိမဟာဒီသု ဒိပင်္ဂံ။ **မောရဟတ္ထကော** တိ မောရပိဉ္ဆ ကလာပေ, မောရပိဉ္ဆပဋိသိဗ္ဗိတော တ ဗီဇနီဝိသေသော။ **တဋ္ဋဗီဇနီ**တိ စာမရိတလံ။ သိဒ္ဓတ္ထာဒိ **ပုဏ္ဏဃဋပုဏ္ဏပ တိယော**။ ''စက္ကတဋ္ဋော''တိ ဝတွာ တဿ ပဓာနာဝယဝေ ဒဿေတုံ **''ဟိမဝ သိနေရုပေ။ သဟဿာနီ''** တိ ဝုတ္တံ။ **''စက္ကဝတ္တိရညော ပရိသံ ဥပာဒါယာ''** တိ ဣဒံ ဟတ္ထိရတနာဒီနမ္ပိ တတ္ထ လဗ္ဘမာနဘာဝဒဿနံ။ **သဗ္ဗော** တိသတ္တိအာဒိကော ယထာဝုတ္တော အင်္ဂဝိသေသော **စက္ကလက္ခဏဿေဝ ပရိဝါရော** တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

''အာယတပဏှိ''တိ ဣဒံ အညေသံ ပဏှိတော ဒီဃတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, န ပန အတိဒီဃတန္တိ အာဟ **''ပရိပု ဏ္ဏပဏှိ''**တိ။ ယထာ ပန ပဏှိလက္ခဏံ ပရိပုဏ္ဏံ နာမ ဟောတိ, တံ ဗျတိရေကမုခေန ဒဿေတုံ **''ယထာ ဟီ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အာရဂ္ဂေနာ** တိ မဏ္ဍလာယ သိခါယ။ **ဝဋ္ဋေတွာ** တိ ယထာ သုဝဋ္ဋံ ဟောတိ, ဧဝံ ဝဋ္ဋေတွာ။ **ရ တ္တကမ္ဗလဂေဏ္ဍုကသဒိသာ**တိ ရတ္တကမ္ဗလမယဂေဏ္ဍုကသဒိသာ။

''မက္ကဋဿေဝ'' တိ ဒီဃဘာဝံ, သမဝဋ္ဋံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။ **နိယ္ယာသတေလေနာ** တိ ဆတ္တိရိတနိယ္ယာ သာဒိနိယ္ယာသသမ္မိဿေန တေလေန, ယံ ''သုရာတိနိယ္ယာသ''န္တိပိ ဝဒန္တိ။ **နိယ္ယာသတေလ** ဂ္ဂဟဏဋ္ဌေတ္ထ ဟ ရိတာလဝဏ္ဏယာ ဃနသိနိဒ္ဓဘာဝဒဿနတ္ထံ။

ယထာ သတက္ခတ္တုံ ဝိဟတံ ကပ္ပာသပဋလံ သပ္ပိမဏ္ဍေ ဩသာရိတံ အတိဝိယ မုဒု ဟောတိ, ဧဝံ မဟာပုရိသဿ ဟတ္ထပာဒါတိ ဒဿေန္တော **''သပ္ပိမဏ္ဍေ''** တိအာဒိမာဟ။ **တလုနာ**တိ သုခုမာလာ။

စမ္မေနာ တိ အင်္ဂုလန္တရဝေဌိတစမ္မေန။ **ပဋိဗဒ္ဓအင်္ဂုလန္တရော** တိ ဧကတော သမ္ဗဒ္ဓအင်္ဂုလန္တရော န ဟော တိ။ **ဧကပ္ပမာဏာ** တိ ဒီဃတော သမာနပ္ပမာဏာ။ **ယဝလက္ခဏ** န္တိ အဗ္ဗန္တရတော အင်္ဂုလိပဗ္ဗေ ဌိတံ ယဝလက္ခ ဏံ။ **ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ** တိ တံတံပဗ္ဗာနံ သမာနဒေသတာယ အင်္ဂုလီနံ ပသာရိတကာလေပိ အညမညံ ဝိဇ္ဈိတာနိ ဝိယ ဖုသိတွာ တိဋ္ဌန္တိ။

သင်္ခာ ဝုစ္စန္တိ ဂေပ္ဖကာ, ဥဒ္ဓံ သင်္ခာ ဧတေသန္တိ **ဥဿင်္ခာ,** ဟာအ။ **ပိဋ္ဌိပါဒေ** တိ ပိဋ္ဌိပါဒသမီပေ။ **တေနာ** တိ ပိဋ္ဌိပါဒေ ဌိတဂေပ္ဖကဘာဝေန ဗဒ္ဓာ ဟောန္တီတိ ယောဇနာ။ တယိဒံ ''တေနာ''တိ ပဒံ ဥပရိပဒဒွယေပိ ယောဇေ တဗ္ဗံ ''တေန ဗဒ္ဓဘာဝေန န ယထာသုခံ ပရိဝတ္တန္တိ, တေန ယထာသုခံ နပရိဝတ္တနေန ဂစ္ဆန္တာနံ ဟာဒတလာနိပိ န ဒိဿ န္တီ''တိ။ **ဥပရီ**တိ ပိဋ္ဌိပါဒတော ဒွိတိအင်္ဂုလိမတ္တံ ဥဒ္ဓံ, ''စတုရင်္ဂုလမတ္တ''န္တိ စ ဝဒန္တိ။ နိဂူဠ္ဟာနိ စ ဟောန္တိ, န အညေသံ ဝိယ ပညာယမာနာနိ။ **တေနာ**တိ ဂေပ္ဖကာနံ ဥပရိ ပတိဋ္ဌိတဘာဝေန။ **အဿ** တိ မဟာပုရိသဿ။ သတိပိ ဒေသန္တရပ္ပဝတ္တိယံ နိစ္စလောတိ ဒဿနတ္ထံ **နာဘိဂ္ဂဟဏံ**။ **''အဓောကာယောဝ ဣဉ္ဇတီ''** တိ ဣဒံ ပုရိမပဒဿ ကာရဏဝစနံ။ ယသ္မာ အဓောကာယောဝ ဣဉ္ဇတိ, တသ္မာ နာဘိတော။ပေ။ နိစ္စလော ဟောတိ။ **''သုခေန ဟာအ ပရိဝတ္တန္ တီ''**တိ ဣဒံ ပန ပုရိမဿ, ပစ္ဆိမဿ စ ကာရဏဝစနံ။ ယသ္မာ သုခေန ဟာအ ပရိဝတ္တန္တိ, တသ္မာ အဓောကာယောဝ ဣဉ္ဇတိ, ယသ္မာ သုခေန ဟာအ ပရိဝတ္တန္တိ, တသ္မာ ပုရတောပိ။ပေ။ ပစ္ဆတောယေတတိ။

ယသ္မာ ဧဏိမိဂဿ သမန္တတော ဧကသဒိသမံသာ အနုက္ကမေန ဥဒ္ဓံ ထူလာ ဇင်္ဃာ ဟောန္တိ, တထာ မဟာပုရိ သဿာပိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **''ဧဏိမိဂသဒိသဇင်္ဃော''** တိ။ **ပရိပုဏ္ဏဇင်္ဃော** တိ သမန္တတော မံသူပစယေန ပရိပုဏ္ဏ ဇင်္ဃော။ တေနာဟ **''န ဧကတော''**တိအာဒိ။

ဧတေနာတိ ''အနောနမန္တော''တိအာဒိဝစနေန, ဇာဏုဖုသဘာဝဒီပနေနာတိ အတ္ထော။ **အဝသေသဇနာ**တိ ဣမိနာ လက္ခဏေန ရဟိတဇနာ။ **ခုဇ္ဇာ တ ဟောန္တိ** ဟေဋ္ဌိမကာယတော ဥပရိမကာယဿ ရဿတာယ, **တမနာ တ** ဥပရိ

မကာယတော ဟေဋ္ဌိမကာယဿ ရဿတာယ, ဧတေန ဠပေတ္တ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ, စက္ကဝတ္တိနဉ္စ ဌပေတွာ သတ္တာ
ခုဇ္ဇပက္ခိကာ, တမနပက္ခိကာ စာတိ ဒဿေတိ။

ကာမံ သဗ္ဗာပိ ပဒုမကဏ္ဏိကာ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာဝ, ကဥ္စနပဒုမကဏ္ဏိကာ ပန ပဘဿရဘာဝေန တတော သာတိ
သယာတိ အာဟ **“သုဝဏ္ဏပဒုမကဏ္ဏိကသဒိသေဟီ”** တိ။ **သြဟိတန္တိ** သမောဟိတံ အန္တောဂဓံ။ တထာဘူတံ ပန တံ
တေန ဆန္နံ ဟောတီတိ အာဟ **“ပဋိစ္ဆန္န”** န္တိ။

သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏောတိ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏဝဏ္ဏောတိ အယမေတ္ထ အတ္ထောတိ အာဟ **“ဇာတိဟိင်္ဂုလကေနာ”** တိအာဒိ, သ္တ
ယမတ္ထော အာဝုတ္တိဉာယေန စ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သရီရပရိယာယော ဣဓ ဝဏ္ဏ-သဒ္ဒောတိ အဓိပ္ပာယော။ ပဌမဝိကပ္ပံ ဝ
တ္တတ တထာရူပာယ ပန ရုစ္ဆဟိယာ အဘာဝံ မနသိ ကတ္တတ ဝဏ္ဏဓာတုပရိယာယမေဝ ဝဏ္ဏ-သဒ္ဒံ ဂဟေတွာ ဒုတိယဝိကပ္ပ
ဟေ ဝုတ္တော။ တသ္မာ ပဒဒွယေနာပိ သုနိဒ္ဒိဋ္ဌသုဝဏ္ဏသဒိသဆဝိဝဏ္ဏောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ရဇောတိ သုခုမရဇော။ **ဇလ္လ** န္တိ မလီနဘာဝတဝဟော ရေဏုသဥ္စယော။ တေနာဟ **“မလံ တ”**တိ။ ယဒိ ဝိဝဋ္ဋတိ,
ကထံ နဟာနာဒီနီတိ အာဟ **“ဟတ္ထဓောဝနာဒီနိ”** တိအာဒိ။

အာဝဋ္ဋပရိယောသာနေ တိ ပဒက္ခိဏာဝဋ္ဋနဝသေန ပဝတ္တဿ အာဝဋ္ဋဿ အန္တေ။

ဗ္ရဟ္မုနော သရီရံ ပုရတော တ ပစ္ဆတော တ အနောနမိတ္တတ ဥဇုကမေဝ ဥဂ္ဂတန္တိ အာဟ **“ဗ္ရဟ္မာ ဝိယ ဥဇုဂ
တ္တော”**တိ။ သာ ပနာယံ ဥဇုဂတ္တတာ အဝယဝေသု ဗုဒ္ဓိပ္ပတ္တေသု ဒဋ္ဌဗ္ဗာ, န ဒဟရကာလေတိ ဝုတ္တံ **“ဥဂ္ဂတဒီဃ
သရီရော ဘဝိဿတီ”**တိ။ **ဣတရေသူ**တိ “ခန္ဓဇာဏုသူ”တိ ဣမေသု **ဒွီသု ဌာနေသု** နမန္တာ ပုရတော နမန္တီတိ အာ
နေတ္တတ သမ္ဗန္ဓော။ **ပဿဝင္ကာ** တိ ဒက္ခိဏပဿေန တ တမပဿေန တ ဝင္ကာ။ **သူလသဒိသာ**တိ ဟေတ္ထကရူပ
ကရဏေ ဌပိတသူလဟဒသဒိသာ။

ဟတ္ထပိဋ္ဌိအာဒိဝသေန သတ္တ သရီရာဝယတ ဥဿဒာ ဥပစိတမံသာ ဧတဿာတိ **သတ္တုဿဒော။** အင်္ဂ
ကောဋိယော ပညာယန္တီတိ ယောဇနာ။ **နိဂူဠ္ဟသိရာဇာလေဟီ**တိ လက္ခဏဝစနမေတန္တိ တေန နိဂူဠ္ဟအင်္ဂကောဋိဟီ
တိပိ ဝုတ္တမေဝ ဟောတီတိ။ **ဟတ္ထပိဋ္ဌာဒီဟီ** တိ ဧတ္ထ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန အံသကူဋခန္ဓကူဋာနံ သင်္ဂဟော သိဒ္ဓေ တံ
ဧကဒေသေန ဒဿေန္တော **“ဝဋ္ဋေတ္တတ။ပေ။ ခန္ဓေနာ”** တိ အာဟ။ **“သိလာရူပကံ ဝိယာ”**တိအာဒိနာ တ နိဂူဠ္ဟအံသ
ကူဋတာပိ ဝိဘာဝိတာ ယေတတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

သီဟဿ ပုဗ္ဗဒ္ဓံ သီဟပုဗ္ဗဒ္ဓံ, ပရိပုဏ္ဏာဝယဝတာယ သီဟပုဗ္ဗဒ္ဓံ ဝိယ သကလော ကာယော အဿာတိ သီ
ဟပုဗ္ဗဒ္ဓကာယော။ တေနာဟ **“သီဟဿ ပုဗ္ဗဒ္ဓကာယော ဝိယ သဗ္ဗော ကာယော ပရိပုဏ္ဏော”** တိ။ **သီဟဿေ
တ**တိ သီဟဿ ဝိယ။ **ဒုဿဏ္ဌိတဝိသဏ္ဌိတာ န ဟောတိ** တိ ဒုဋ္ဌု သဏ္ဌိတာ, ဝိရူပသဏ္ဌိတာ စ န ဟောတိ,
တေသံ တေသံ အဝယဝာနံ အယုတ္တဘာဝေန, ဝိရူပဘာဝေန စ သဏ္ဌိတိ ဥပဂတာ န ဟောတီတိ အတ္ထော။ **သဏ္ဌာန္ဒ
တီ**တိ သဏ္ဌာဟန္တိ။ **ဒီဃေဟီ**တိ အင်္ဂုလိနာသာဒီဟိ။ **ရဿေဟီ** တိ ဂီဝာဒီဟိ။ **ထူလေဟီ**တိ ဥရုဗာဟုအာဒီဟိ ။ **ကိသေဟီ**
တိ ကေသလောမမဇ္ဈာဒီဟိ။ **ပုထုလေဟီ**တိ အက္ခိဟတ္ထတလာဒီဟိ။ **ဝဋ္ဋေဟီ** တိ ဇင်္ဃဟတ္ထာဒီဟိ။

သတပုညလက္ခဏတာယ **နာနာစိတ္တေန ပုညစိတ္တေန စိတ္တိတော** သဥ္စာတစိတ္တဘာဝေတ “ဤဒိသော ဧဝ
ဗုဒ္ဓါနံ ဓမ္မကာယဿ အဓိဋ္ဌာနံ ဘဝိတုံ ယုတ္တော”တိ ဒသဟရမိဟိ **သဇ္ဇိတော** အဘိသင်္ခတော, “အနစိတ္တေန ပုည
စိတ္တေနာ”တိ တ ဟဍ္ဍော, အနဝသေန, သီလာဒိဝသေန စ ပဝတ္တပုညစိတ္တေနာတိ အတ္ထော။

ဒွိဝိန္နံ ကောဋ္ဌာနံ အန္တရ န္တိ ဒွိဝိန္နံ ပိဋ္ဌိဗာဟာနံ ဝေမဇ္ဈံ ပိဋ္ဌိမဇ္ဈဿ ဥပရိဘာဂေ။ **စိတံ ပရိပုဏ္ဏ** န္တိ အနိ
န္နဘာဝေန စိတံ, ဒွီဟိ ကောဋ္ဋေဟိ သမတလတာယ ပရိပုဏ္ဏံ။ **ဥဂ္ဂမ္မာ** တိ ဥဂ္ဂန္တွာ, အနိန္နံ သမတလံ ဟုတွာတိ
အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **“သုဝဏ္ဏဖလကံ ဝိယာ”**တိ။

နိက္ခေရာ ဝိယ ပရိမဏ္ဍလော တိ ပရိမဏ္ဍလနိက္ခေရာ ဝိယ ပရိမဏ္ဍလော, "နိက္ခေဝပရိမဏ္ဍလပရိမဏ္ဍလော"တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဧကဿ ပရိမဏ္ဍလ-သဒ္ဒဿ လောပံ ကတွာ **"နိက္ခေဝပရိမဏ္ဍလော"** တိ ဝုတ္တော။ တေနာဟ **"သမက္ခန္ဓသာခော နိက္ခေရာ"** တိအာဒိ။ န ဟိ သဗ္ဗော နိက္ခေရာ ပရိမဏ္ဍလောတိ, ပရိမဏ္ဍလသဒ္ဒသန္နိဓာနေန တ ပရိမဏ္ဍလောဝ နိက္ခေရာ ဂယှတီတိ ဧကဿ ပရိမဏ္ဍလသဒ္ဒဿ လောပေန ဝိနာပိ အယမတ္ထော လဗ္ဘတီတိ အာဟ **"နိက္ခေရာ ဝိယ ပရိမဏ္ဍလော"** တိ။ **ယာဝတကော အဿာတိ ယာဝတက္ကဝဿ** ဩ-ကာရဿ ဝ-ကာရာဒေသံ ကတွာ။

သမဝဋ္ဋိတက္ခန္ဓော တိ သမံ သုဝဋ္ဋိတက္ခန္ဓော။ ကောဉ္စာ ဝိယ ဒီဃဂလာ, ဗကာ ဝိယ ဝင်္ကဂလာ , ဝရာဟာ ဝိယ ပုထုလဂလာတိ ယောဇနာ။ **သုဝဏ္ဏာဠိင်္ဂသဒိသော** တိ သုဝဏ္ဏမယခုဒ္ဒကမုဒိင်္ဂသဒိသော။

ရသဂ္ဂသဂ္ဂီ တိ မဓုရာဒိဘေဒံ ရသံ ဂသန္တိ အန္တော ပဝေသေန္တီတိ ရသဂ္ဂသာ ရသဂ္ဂသာနံ အဂ္ဂါ ရသဂ္ဂသဂ္ဂါ, တာ ဧတဿ သန္တီတိ **ရသဂ္ဂသဂ္ဂီ။ တေနာ** တိ ဩဇာယ အဖရဏေန ဟီနဓာတုကတ္တာ **တေ ဗဟွာဗာဓာ ဟောန္တိ။**

ဟနူတိ သန္နိဿယဒန္တာဓာရဿ သမညာ, တံ ဘဂဝတော သီဟဿ ဟနု ဝိယ, တသ္မာ ဘဂဝ **သီဟဟနု။** တတ္ထ ယသ္မာ ဗုဒ္ဓာနံ ရူပကာယဿ, ဓမ္မကာယဿ စ ဥပမာ နာမ ဟီနူပမာဝ, နတ္ထိ သမာနူပမာ, ကုတော အဓိကူပမာ, တသ္မာ အယမ္ပိ ဟီနူပမာတိ ဒဿေတုံ **"တတ္ထာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ မဟာပုရိသဿ ဟေဋ္ဌိမာနုရူပဝသေနေဝ ဥပရိမမ္ပိ သဏ္ဌိတံ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"ဒွေဝပိ ပရိပုဏ္ဏာနိ"** တိ, တဉ္စ ခော န သဗ္ဗသော ပရိမဏ္ဍလတာယ, အထ ခော တိဘာဂဝသေသမဏ္ဍလတာယာတိ အာဟ **"ဒွါဒသိယာ ပက္ခဿ စန္ဒသဒိသာနိ"** တိ။ **သလ္လက္ခေတွာ** တိ အတ္တနော လက္ခဏသတ္ထာနုသာရေန ဥပဓာရေတွာ။ ဒန္တာနံ ဥစ္စနီစတာ အဗ္ဗန္တရဗာဟိရပဿဝသေနပိ ဝေဒိတဗ္ဗာ, န အဂ္ဂဝသေနေဝ။ တေနာဟ **"အယပဋ္ဋကေန ဆိန္နသင်္ခပဋလံ ဝိယာ"** တိ။ **အယပဋ္ဋက** န္တိ ကကစံ အဓိပ္ပေတံ။ **သမာ ဘဝိဿန္တိ,** န ဝိသမာ, သမသဏ္ဌာနာတိ အတ္ထော။

သာတိသယံ မုဒုဒီဃပုထုလတာဒိပ္ပကာရဂုဏော ပဟူတော ဘူတော ဇာတာတိ ပဘူတာ, ဘ-ကာရဿ ဟ-ကာရံ ကတွာ ပဟူတာ ဇိဝှာ ဧတဿာတိ **ပဟူတဇိဝှော။**

ဝိစ္ဆိန္နိတွာ ဝိစ္ဆိန္နိတွာ ပဝတ္တသရတာယ **ဆိန္နဿရာပိ။** အနေကာကာရတာယ **ဘိန္နဿရာပိ။** ကာကဿ ဝိယ အမနုညသရတာယ **ကာကဿရာပိ။ အပလိဗုဒ္ဓတ္တာ** တိ အနုပဒ္ဒုတဝတ္ထုကတ္တာ, ဝတ္ထုတိ စ အက္ခရုပ္ပတ္တိဋ္ဌာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတော** တိ ဧတ္ထ အင်္ဂါနိ ပရတော အာဂမိဿန္တိ။ **မဉ္ဇုဃောသော** တိ မဓုရဿရော။

အဘိနီလနေတ္တော တိ အဓိကနီလနေတ္တော, အဓိကတာ စ သာတိသယံ နီလဘာဝေန ဝေဒိတဗ္ဗာ, န နေတ္တနီလဘာဝဿေဝ အဓိကဘာဝတောတိ အာဟ **"န သကလနီလနေတ္တော"** တိအာဒိ။ ပီတလောဟိတဝဏ္ဏာ သေတမဏ္ဍလဂတရာဇိဝသေန။ နီလသေတကာဠဝဏ္ဏာ ပန တံတံမဏ္ဍလဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

"စက္ခုဘဏ္ဍ န္တိ အက္ခိဒလ"န္တိ ကေစိ။ "အက္ခိဒလဝဋ္ဋုမ"န္တိ အညေ။ အက္ခိဒလေဟိ ပန သဒ္ဓိံ အက္ခိဗိမ္ဗန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝဉ္ဟိ ဝိနိဂ္ဂတဂမ္ဘီရဇောတနာပိ ယုတ္တာ ဟောတိ။ **"အဓိပ္ပေတ"** န္တိ ဣမိနာ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော ဧကဒေသေန သမုဒာယုပလက္ခဏညယေနာတိ ဒဿေတိ။ ယသ္မာ ပခုမ-သဒ္ဒော လောကေ အက္ခိဒလလောမေသု နိရုဠှော, တေနေတဟ **"မုဒုသိနိဒ္ဓနီလသုခုမပခုမာစိတာနိ အက္ခီနီ"** တိ။

ကိဉ္စာပိ ဥဏ္ဏာ-သဒ္ဒော လောကေ အဝိသေသတော လောမပရိယာယော, ဣဓ ပန လောမဝိသေသတစကောတိ အာဟ **"ဥဏ္ဏာ လောမ"** န္တိ။ **နလာဋမဇ္ဈေ ဇာတာ**တိ နလာဋမဇ္ဈဂတာ ဇာတာ။ **ဩဒါတတာယ ဥပမာ,** န မုဒုတာယ ။ ဥဏ္ဏာ ဟိ တတောပိ သာတိသယံ မုဒုတရာ။ တေနာဟ **"သပ္ပိ မဏ္ဍော"** တိအာဒိ။ **ရဇတပုပ္ဖုဠကာ** န္တိ ရဇတမယတာရကမာဟ။

ဒွေဝ အတ္ထဝသေ ပဋိစ္စ ဝုတ္တ န္တိ ယသ္မာ ဗုဒ္ဓာ, စက္ကဝတ္တိနော စ ပရိပုဏ္ဏနလာဋတာယ, ပရိပုဏ္ဏသီသ ဗိမ္ဗတာယ စ "ဥဏှီသသီသာ"တိ ဝုစ္စန္တိ, တသ္မာ တေ ဒွေဝ အတ္ထဝသေ ပဋိစ္စ **"ဥဏှီသသီသော"တိ ဣဒံ ဝုတ္တံ။** ဣဓာနိ တံ အတ္ထဒွဝယံ မဟာပုရိသေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတန္တိ **"မဟာပုရိသဿ ဟိ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သဏှတမ တာယ, သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏတာယ, ပဘဿရတာယ, ပရိပုဏ္ဏတာယ စ **ရညော ဗန္ဓဥဏှီသပဋ္ဋော ဝိယ ဝိရောစတိ။ ကပိသီ သာ**တိ ဒွိဓာဘူတသီသာ။ **ဖလသီသာ**တိ ဖလိတသီသာ။ **အဋ္ဌိသီသာ** တိ မံသဿ အဘာဝတော အတိဝိယ အဋ္ဌိတာယ, ပ တနုဘာဝတော တ တစောနဒ္ဓအဋ္ဌိမတ္တသီသာ။ **တုမ္ဗသီသာ** တိ လာဗုသဒိသသီသာ။ **ပဗ္ဘာရသီသာ** တိ ပိဋ္ဌိဘာဂေန ဩ လမ္ဗမာနသီသာ။ **ပုရိမနယေနာ**တိ ပရိပုဏ္ဏနလာဋတာပက္ခေန။ **ဥဏှီသဝေဌိတသီသော ဝိယာ**တိ ဥဏှီသပဋ္ဋေန ဝေဌိတသီသပဒေသော ဝိယ။ **ဥဏှီသံ ဝိယာ**တိ ဆေကေန သိပ္ပိနာ ဝိရစိတဥဏှီသမဏ္ဍလံ ဝိယ။

ဝိပဿီသမညာဝဏ္ဏနာ

၃၇. **တဿ ဝိတ္ထာရော** တိ တဿ လက္ခဏပရိဂ္ဂဏှဟနေ နေမိတ္တကာနံ သန္တပ္ပနဿ ဝိတ္ထာရော ဝိတ္ထာရကထာ။ **ဂဗ္ဘောက္ကန္တိယံ** နိမိတ္တဘူတ သုပိနပဋိဂ္ဂဟကသန္တပ္ပနေ **ဝုတ္တောယေဝ။ နိဒ္ဒေသေနာ** တိ ခာရိကလောဏိကာဒိအေသရဟိတေန။ **ဓာတိယော**တိ ထညပာယိကာ ဓာတိယော။ တာ ဟိ ဓာပေန္တိ ထညံ ပာယေန္တီတိ **ဓာတိယော။ "တထာ"**တိ ဣမိနာ "သဋ္ဌိ"န္တိ ပဒံ ဥပသံဟရတိ , **သေသာပီ**တိ နှာပိကာ, ဓာရိကာ, ပရိဟာရိကာတိ ဣမာ တိဝိဓာ။ တာပိ ဒဟန္တိ ဝိဒဟန္တိ နှာပနံ ဒဟန္တိ ဓာရေန္တီတိ "ဓာတိယော" တွေဝ ဝုစ္စန္တိ။ တတ္ထ **ဓာရဏံ** ဥရသာ, ဦရုနာ, ဟတ္ထေဟိ တ သုစိရံ ဝေလံ သန္ဓာရဏံ။ **ပရိဟရဏံ** အညဿ အင်္ကတော အတ္တနော အင်္ကံ, အညဿ သ ဗာဟုတော အတ္တနော ဗာဟုံ ဥပသံဟရန္တေဟိ **ဟရဏံ** သမ္ပာပနံ။

၃၈. **မဉ္ဇုဿရော** တိ သဏှဿရော။ ယော ဟိ သဏှော, သော ခရော န ဟောတီတိ အာဟ **"အခရဿ သရော"**တိ။ **ဝဂ္ဂုဿရော** တိ မနောရမဿရော, မနောရမတာ စဿ စာတုရိယနေ ပုညယောဂတောတိ အာဟ **"ဆေကနိပုဏဿရော"** တိ။ **မဓုရဿရော** တိ သောတသုခဿရော, သောတသုခတာ စဿ အတိဝိယ ဣဋ္ဌဘာဝေ နာတိ အာဟ **"သာတဿရော"** တိ။ **ပေမနီယဿရော** တိ ပိယာယိတဗ္ဗဿရော, ပိယာယိတဗ္ဗတာ စဿ သုဏန္တ တာနံ အတ္တနိ ဘတ္တိသမုပ္ပာဒနေနာတိ အာဟ **"ပေမဇနကဿရော"** တိ။ **ကရဝီကဿရော** တိ။ ကရဝီကသဒ္ဒော ယေ သံ သတ္တာနံ သောတပထံ ဥပဂစ္ဆတိ, တေ အတ္တနော သရသမ္ပတ္တိယာ ပကတိံ ဇဟာပေတွာ အဝသေ ကရောန္တော အတ္တနော ဝသေ ဝတ္တေတိ, ဇဝံ မဓုရောတိ ဒဿေန္တော **"တတ္ရိဒ"** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **"ကရဝီကသကုဏော"**တိ အာဒိ တဿ သဘာဝကထနံ။ **လဠိတန္တိ** ပီတိဝေဂသမုဋ္ဌိတံ လီဠံ။ **ဆဠေတွာ** တိ "သဠရဏမ္ပိ မဓုရသဒ္ဒသဝနန္တ ရာယကရ"န္တိ **တိဏာနိ** အပနေတွာ။ **အနိက္ခိပိတွာ** တိ ဘူမိယံ အနိက္ခိပိတွာ အာကာသဂတမေဝ ကတွာ။ **အနုဗဒ္ဓ မိကာ** တဋ္ဌမိဂေဟိ။ တတော **မရဏဘယံ** ဟိတွာ။ **ပက္ခေ ပသာရေတွာ** တိ ပက္ခေ ယထာပသာရိတေ ကတွာ အပတန္တ တာ **တိဋ္ဌန္တိ** ။

သုဝဏ္ဏပဉ္ဇရံ ဝိဿဇ္ဇေသိ ယောဇနပ္ပမာဏေ အာကာသေ အတ္တနော အာဏာယ ပဝတ္တနတော။ တေနာဟ **"သော ရာဇာဏာယာ"**တိအာဒိ။ **လဠိံသူ**တိ လဠိတံ ကာတုံ အာရဘိံသု။ **တံ ပီတိန္တိ** တံ ဗုဒ္ဓဂုဏာရမ္မဏံ ပီတိံ တေနေဝ နိ ဟာရေန ပုနပ္ပုနံ ပဝတ္တံ ပီတိံ **အဝိဇဟိတွာ** ဝိက္ခမ္ဘိတကိလေသာ ထေရာနံ သန္တိကေ လဒ္ဓဓမ္မဿဝနသဟာယာ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိယာ ပရိပက္ကဉာဏတာယ **သတ္တဟိ။ပေ။ ပတိဋ္ဌာသိ။** သတ္တသတမတ္တေန ဩရောဓဇနေန သဒ္ဓိံ ပဒ သာဝ ထေရာနံ သန္တိကံ ဥပဂတတ္တာ **"သတ္တဟိ ဇင်္ဃသတေဟိ သဒ္ဓိ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ **တတော**တိ ကရဝီကသဒ္ဒတော။ **သတဘာဂေန။ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗော** အနေကကပ္ပကောဋိသတသမ္ဘူတပုညသမ္ဘာရသမုအာဂတဝတ္ထုသမ္ပတ္တိဘာဝတော။

၃၉. **ကမ္မဝိပါကဇ**န္တိ သာတိသယသုစရိတကမ္မနိဗ္ဗတ္တံ ပိတ္တသေမှဟရုဟိရာဒီဟိ အပလိဗုဒ္ဓံ ဒူရေပိ အာရမ္မဏံ သမ္ပဋိစ္ဆနသမတ္ထံ ကမ္မဝိပါကေန သဟဇာတံ, ကမ္မဿ တ ဝိပါကဘာဝေန ဇာတံ ပသာဒစက္ခုံ။ ဒုဝိဓဉှိ ဒိဗ္ဗစက္ခုံ ကမ္မမယံ, ဘာဝနာမယန္တိ။ တတ္ရိဒံ ကမ္မမယန္တိ အာဟ **"န ဘာဝနာမယ"**န္တိ။ ဘာဝနာမယံ ပန ဗောဓိမူလေ ဥပ္ပဇ္ဇိဿ သတိ။ အယံ "သော"တိ သလ္လက္ခဏံ ကာမံ မနောဝိညာဏေန ဟောတိ, စက္ခုဝိညာဏေန ပန တဿ တထာ ဝိဘာဝိတ တ္တာ မနောဝိညာဏဿ တတ္ထ တထာပဝတ္တီတိ အာဟ **"ယေန နိမိတ္တံ။ပေ။ သက္ကောတီ"** တိ။

၄၀. ဝစနတ္ထော တိ သဒ္ဒတ္ထော။ **နိမီလန**န္တိ နိမီလနဒဿနံ နဝိသုဒ္ဓံ, တထာ စ အက္ခီနိ အဝိဝဋာနိ နိမီလဒဿနဿ န ဝိသုဒ္ဓိဘာဝတော။ တဗ္ဗိပရိယာယတော ပန ဒဿနံ ဝိသုဒ္ဓံ, ဝိဝဋ္ဋစ္ဆာတိ အာဟ **“အန္တရန္တရာ”** တိအာဒိ။

၄၁. နီ-ဣတိ – ဇာနနတ္ထံ ဓာတုံ ဂဟေတွာ အာဟ **“ပနယတိ ဇာနာတီ”**တိ။ ယတော ဝုတ္တံ “အနိမိတ္တာ န နာယရေ”တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၇၄; သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၀), “ဝိဒူဘိ နေယျံ နရဝရဿာ”တိ (နေတ္တိ. သင်္ဂဟတရ) စ။ နီ-ဣတိ ပန ပဝတ္တနတ္ထံ ဓာတုံ ဂဟေတွာ **“နယတိ** ပဝတ္တေတီ”တိ။ **အပ္ပမတ္တော အဟောသိ** တေသု တေသု ကိစ္စကရဏီယေသု။

၄၂. ဝဿာတဿော **ဝဿံ** ဥတ္တရပဒလောပေန, တသ္မာ ဝဿံ, ဝဿေ တ, သန္နိတသဖာသုတာယ အရဟာတီတိ **ဝဿိကော,** ဟာသာဒော။ မာသာ ပန ဝဿေ ဥတုမ္ဟိ ဘတတိ ဝဿိကာ။ **ဣတရေသူ**တိ ဟေမန္တိကံ ဂိမှိကန္တိ ဣမေသု။ **ဧသေဝ နယော**တိ ဥတ္တရပဒလောပေန နိဒ္ဒေသံ အတိဒိသတိ။

နာတိဥစ္စော ဟောတိ နာတိနီစော တိ ဂိမှိကော ဝိယ ဥစ္စော, ဟေမန္တိကော ဝိယ နီစော န ဟောတိ, အထ ခော တဒုဘယဝေမဇ္ဈလက္ခဏတာယ နာတိဥစ္စော ဟောတိ, နာတိနီစော။ **အဿာ** တိ ဟာသာဒဿ။ **နာတိဗဟူနီ**တိ ဂိမှိကဿ ဝိယ န အတိဗဟူနိ။ **နာတိတနူနီ**တိ ဟေမန္တိကဿ ဝိယ န ခုဒ္ဒကာနိ, တနုတရဇာလာနိ စ။ **မိဿကာနေတ** တိ ဟေမန္တိကေ ဝိယ န ဥဏှဟာနိယာနေဝ, ဂိမှိကေ ဝိယ စ န သီတနိယာနေဝ, အထ ခော ဥဘယမိဿကာနေဝ။ **တနုကာနီ**တိ နပုထုလာနိ။ **ဥဏှပဟပ္ပဝေသနတ္ထာယာ** တိ သူရိယသန္တာပဟနုပ္ပဝေသာယ။ **ဘိတ္တိနိယူဟာနိ** တိ ဒက္ခိဏပဿေ ဘိတ္တီသု နိယူဟာနိ။ **သိနိဒ္ဓ** န္တိ သိနေဟဝန္တံ, သိနိဒ္ဓဂ္ဂဟဏေနေဝ စဿ ဂရုကတာပိ ဝုတ္တာ ဧဝ။ **ကဋ္ဌကသန္နိဿိတ**န္တိ တိကဋ္ဌကာဒိကဋ္ဌကဒ္ဒုဗ္ဗုပသဥပှိတံ။ **ဥဒကယန္တာနီ** တိ ဥဒကဓာရာဝိဿန္ဒယန္တာနိ။ ယထာ ဇလယန္တာနိ, ဧဝံ ဟိမယန္တာနိပိ တတ္ထ ကရောန္တိ ဧဝ။ တသ္မာ ဟေမန္တေ ဝိယ ဟိမာနိ ပတန္တာနိယေဝ ဟောန္တီတိ စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သဗ္ဗဋ္ဌာနာနိပိ တိ သဗ္ဗာနိ ပဋိကိရိယာနုဟာနဘောဇနကိဋ္ဌာသဥ္စရဏာဒိဋ္ဌာနာနိပိ, န နိတသဋ္ဌာနာနိယေဝ။ တေနာဟ **“အေတရိကာပီ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **“ရာဇာ ကိရာ”**တိအာဒိ။

ပဌမဘာဏဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဇိဏ္ဏပုရိသဝဏ္ဏနာ

၄၄. ကေဟာနသိဝင်္က န္တိ ဝင်္ကကေဟာနသီ ဝိယ။ ဝင်္ကာနဥပ္ပဟိ ဝင်္ကဘာဝဿ နိဒဿနတ္ထံ အဝင်္ကကေဟာနသီပိ ဂယှဟတိ။ **အာဘောဂ္ဂဝင်္က** န္တိ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ အဗ္ဘုဂ္ဂတာယ ကုဋိလသရီရတာယ ဝင်္ကံ။ တေနာဟ **“ခန္ဓေ”**တိအာဒိ။ ဒဏ္ဍပရံ ဒဏ္ဍဂ္ဂဟဏပရံ အယနံ ဂမနံ ဧတဿာတိ **ဒဏ္ဍပရာယနံ,** ဒဏ္ဍော တ ပရံ အာယနံ ဂမနကာရဏံ ဧတဿာတိ **ဒဏ္ဍပရာယနံ။** ဌာနာဒီသု ဒဏ္ဍော ဂတိ အဝဿယော ဧတဿ တေန ဝိနာ အပ္ပဝတ္တနတောတိ **ဒဏ္ဍဥဂတိကံ,** ဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ တ **ဂတိ,** ဒဏ္ဍော ဂတိ ဂမနကာရဏံ ဧတဿာတိ **ဒဏ္ဍဂတိကံ။ ဒဏ္ဍပဋိသရဏ** န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **ဇရာတုရ**န္တိ ဇရာယ ကိလန္တံ အဿဝသံ။ **ယဒာ ရထော ပုရတော ဟောတီ**တိ ဒွေဝဓာပထေ သမ္ပတ္တေ ပုရတော ဂစ္ဆန္တေ ဗလကာယေ တတ္ထ ဧကံ သဏ္ဍာနံ အာရုဠှော မဇ္ဈေ ဂစ္ဆန္တော ဗောဓိသတ္တော န အာရုဠှော ရထော ဣတရံ သဏ္ဍာနံ ဂစ္ဆန္တော ယဒာ ပုရတော ဟောတိ။ **ပစ္ဆာ ဗလကာယော** တိ တဒာ ပစ္ဆာ ဟောတိ သဗ္ဗော ဗလကာယော။ **တာဒိသေ ဩကာသေ**တိ တာဒိသေ ဝုတ္တပ္ပကာရေ မဂ္ဂပ္ပဒေသေ။ **တံ ပုရိသ**န္တိ တံ ဇိဏ္ဏပုရိသံ။ **သုဒ္ဓါဝါသာ** တိ သိဒ္ဓတ္ထာဒီနံ တိဏ္ဏံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ သာသနေ ဗြဟ္မစရိယံ စရိတွာ သုဒ္ဓါဝါသဘူမိယံ နိဗ္ဗတ္တဗြဟ္မာနော။ တေ ဟိ တဒါ တတ္ထ တိဋ္ဌန္တိ။ “ကိံ ပနေသော ဇိဏ္ဏော နာမာ”တိ ဧသော တယာ ဝုစ္စမာနော ကိံ အတ္ထတော, တံ မေ နိဒ္ဒါရေတွာ ကထေဟီတိ ဒဿေတိ။ အနိဒ္ဒါရိတသရူပတ္တာ ဟိ တဿ အတ္တနော ဗောဓိသတ္တော လိင်္ဂသဗ္ဗနာမေန တံ ဝဒန္တော “ကိံ”န္တိ အာဟ။ “ယထာ ကိံ တေ ဇာတ”န္တိ ဒွယမေဝ ဟိ လောကေ ယေဘုယျတော ဇာယတိ ဣတ္ထီ တ ပုရိသော တ, တထာပိ တံ လိင်္ဂသဗ္ဗနာမေန ဝုစ္စတိ, ဧဝံ သမ္ပဒမိဒံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **“ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတီ”** တိအာဒိ တဿ အနိဒ္ဒါရိတသရူပတံယေဝ ဝိဘာဝေတိ။

“တေန ဟီ”တိအာဒိ ‘‘အယဥ္စ ဇိဏ္ဏဘာဝေ သဗ္ဗသာဓာရဏတ္တာ မယှဟမ္ပိ ဥပရိ အာပတ္တိတော တေ’’တိ မဟာသတ္တဿ သံဝိဇ္ဇနာကာရဝိဘာဝနံ။ ရထံ သာရေတီတိ **သာရထိ။** ကိဉ္စာဝိဟာရတ္တံ ဥယျာနတ္တာ ယန္တိ ဥပဂစ္ဆန္တိ တေန္တိ **ဥယျာနံ။ အလ** န္တိ ပဋိက္ခေပဝစနံ။ **နာမာ**တိ ဂရဟဏေ နိပါတော ‘‘ကထဉှိနာမာ’’တိအာဒီသု (ပါရာ. ၃၉, ၄၂, ၈၇, ၈၈, ၉၀, ၁၆၆, ၁၇၀; ပါစိ. ၁, ၁၃, ၃၆) ဝိယ။ ဇာတိယာ အာဒီနဝဒဿနတ္ထံ တံမူလဿ ဥမ္မူလနံ ဝိယ ဟောတီတိ, တဿ စ အဝဿိတဘာဝတော **“ဇာတိယာ မူလံ ခဏန္တော နိသီဒီ”** တိ အာဟ။ သိဒ္ဓေ ဟိ ကာရဏေ ဖလံ သိဒ္ဓမေဝ ဟောတီတိ။ ပိဋ္ဌိ ဇနေတုတ အန္တောတုဒနဝသေန သဗ္ဗပဌမံ ဟဒယံ အနုပဝိဿ ဌိတတ္တာ **ပဌမေန သလ္လေန ဟဒယေ ဝိဒ္ဓော ဝိယ နိသီဒီ** တိ ယောဇနာ။

ဗျာဓိပုရိသဝဏ္ဏနာ

၄၇. **ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေတ** တိ ‘‘သုဒ္ဓါတသာ ကိရာ’’တိအာဒိနာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တေနေဝ နယေန။ **အာဗာဓိကန္တိ** အာဗာဓဝန္တံ။ **ဒုက္ခိတန္တိ** သဉ္ဇာတဒုက္ခံ။ **အဇာတန္တိ** အဇာတဘာဝေ, နိဗ္ဗာနံ တ။

ကာလကတပုရိသဝဏ္ဏနာ

၅၀. ဘန္တနေတ္တကုပ္ပလာဒိ ဝိဝိခံ ကတွတ လာတဗ္ဗတော **ဝိလာတော,** ဝယှံ, သိဝိကာ စာတိ အာဟ **“ဝိလာတန္တိ သိဝိက”**န္တိ။ သိဝိကာယ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗတ္တာ မဟာသတ္တော စိတကပဋ္ဌိရံ ‘‘သိဝိက’’န္တိ အာဟ။ **ဣတော ပဋ္ဌိဂတန္တိ** ဣတော ဘဝတော အပဂတံ ။ **ကတကာလန္တိ** ပရိယောသာပိတဇီဝနကာလံ။ တေနာဟ **“ယတ္တက”** န္တိအာဒိ။

ပဗ္ဗဇိတဝဏ္ဏနာ

၅၃. ဓမ္မံ စရတီတိ **ဓမ္မစရဏော,** တဿ ဘာဝေ **ဓမ္မစရဏဘာဝေ**တိ ဓမ္မစရိယမေဝ ဝဒတိ။ **ဧဝံ ဧကေကဿ ပဒဿာ**တိ ယထာ ‘‘သာဓုဓမ္မစရိယာတိ ပဗ္ဗဇိတော’’တိ ယောဇနာ, ဧဝံ ‘‘သာဓုသမစရိယာတိ ပဗ္ဗဇိတော’’တိအာဒိနာ ဧကေကဿ ပဒဿ **ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သဗ္ဗာနီ** တိ ‘‘သာဓုဓမ္မစရိယာ’’တိအာဒီသု အာဂတာနိ သဗ္ဗာနိ ဓမ္မသမကုသလပုညပဒါနိ။ **ဒသကုသလကမ္မပထဝေဝစနာနီ**တိ အနာဒီနိ ဒသကုသလဓမ္မပရိယာယပဒါနိ။

ဗောဓိသတ္တပဗ္ဗဇ္ဇာဝဏ္ဏနာ

၅၄. ပဗ္ဗဇိတဿ ဓမ္မံ ကထံ သုတွတတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အညဥ္စ** သင်္ဂီတိအနာရုဠှံ တေန တအာ ဝုတ္တံ ဓမ္မံ ကထန္တိ ယောဇနာ။ **“ဝံသောတ”**တိ ပဒတ္တယေန ဓမ္မတာ သောတိ ဒဿေတိ။ **စိရဿံ စိရဿံ ပဿန္တိ** ဒီဃာယုက ဘာဝတော။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ ‘‘ဗဟူနံ ဝဿာနံ။ပေ။ အစ္စယေနာ’’တိ။ **တေနေတ**တိ န စိရဿံ ဒိဋ္ဌဘာဝေနေဝ။ အစိရကာလန္တရိကမေဝ ပုဗ္ဗကာလကိရိယံ ဒဿေန္တော **“ဇိဏ္ဏဥ္စ ဒိသွတ။ပေ။ ပဗ္ဗဇိတဥ္စ ဒိသွတ, တသ္မာ အဟံ ပဗ္ဗဇိတောမှိ ရာဇာ”**တိ အာဟ ယထာ ‘‘နှတွတ ဝတ္ထံ ပရိဒဟိတွတ ဂန္ဓံ ဝိလိမ္ပိတွတ မာလံ ပိဋ္ဌန္ဓိတွတ ဘုတ္တော’’တိ။

မဟာဇနကာယအနုပဗ္ဗဇ္ဇာဝဏ္ဏနာ

၅၅. **“ကသ္မာ ပနေတ္တာ”** တိအာဒိနာ တေသံ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာနံ မဟာသတ္တေ သံဘတ္တတံ, သံဝေဂဗဟုလတဥ္စ ဒဿေတိ, ယတော သုတဠာနေယေဝ ဌတွတ ဉာတိမိတ္တာဒီသု ကိဉ္စိ အနာမန္တေတွတ မတ္တဝရတရဏော ဝိယ အယောမယဗန္ဓနံ ဃနဗန္ဓနံ ဆိန္ဒိတွတ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဥပဂစ္ဆိံသု။

စတ္တာရော မာသေ စာရိကံ စရိ န တာဝ ဉာဏဿ ပရိပါကံ ဂတတ္တာ။

ယအာ ပန ဉာဏံ ပရိပါကံ ဂတံ, တံ ဒဿေန္တော **“အယံ ပနာ”**တိအာဒိမာဟ။ **သဗ္ဗေဝ ဣမေ** ပဗ္ဗဇိတာ မမ ဂမနံ **ဇာနိဿန္တိ,** ဇာနန္တာ စ မံ အနုဗန္ဓိဿန္တီတိ အဓိပ္ပါယော။ **သန္နိသီဝေသူ** တိ သန္နိသိန္နေသု။ **သဏတေတ**တိ သဏတိ ဝိယ သဒ္ဒံ ကရောတိ ဝိယ။

အဝိဝေကာရာမာနန္တိ အနဘိရတိဝိဝေကာနံ။ **အယံ ကာလော**တိ အယံ တေသံ ပဗ္ဗဇိတာနံ မမ ဂမနဿ အဇာနနကာလော။ **နိက္ခမိတွာ**တိ ပဏ္ဏသာလာယ နိဂ္ဂန္တွာ, မဟာဘိနိက္ခမနံ ပန ပဂေဝ နိက္ခန္တော။ ဟာရမိတာနုဘာဝေန ဥဋ္ဌိတံ ဥပရိ ဒေဝတာဟိ ဒိဗ္ဗပစ္စတ္ထရဏေဟိ သုပညတ္တမ္ပိ မဟာသတ္တဿ ပုညာနုဘာဝေန သိဒ္ဓတ္တာ တေန ပညတ္တံ ဝိယ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“ပလ္လင်္ကံ ပညပေတွာ”**တိ။ “ကာမံ တစော စ နှာရု စ, အဋ္ဌိ စ အဝသိဿတု”တိအာဒိ (မ. နိ. ၂.၁၈၄; သံ. နိ. ၂.၂၂, ၂၃၇; အ. နိ. ၂.၅; ၈.၁၃; မဟာနိ. ၁၇, ၁၉၆) နယပ္ပဝတ္တံ **စတုရင်္ဂဝီရိယံ အဓိဋ္ဌဟိတွာ။ ဝူပကာသန္တိ** ဝိဝေကတာသံ။

အညေနေတတိ ယတ္ထ မဟာပုရိသော တဒါ ဝိဟရတိ, တတော အညေနေဝ ဒိသာဘာဂေန။ ကာမံ ဗောဓိမဏ္ဍော ဇမ္ဗုဒီပဿ မဇ္ဈေ နာဘိဋ္ဌာနိယော, တဒါ ပန ဗုဟာရညေ ဝိဝိတ္တေ ယောဂီနံ ပဋိသလ္လာနသာရုပ္ပေ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ, တဒညော ပန ဇမ္ဗုဒီပပ္ပဒေသော ယေဘုယျေန ဗဟုဇနော အာကိဏ္ဏမနုဿော ဣဒ္ဓေ ဖီတော အဟောသိ။ တေန တေ တံ တံ ဇနပဒဒေသံ ဥဒ္ဒိဿ ဂတာ **“အညော ဇမ္ဗုဒီပာဘိမုခာ စာရိကံ ပက္ကန္တာ”**တိ ဝုတ္တာ **အညော ဇမ္ဗုဒီပာဘိမုခာ,** န ဟိမဝန္တာဒိပဗ္ဗတာဘိမုခာတိ အတ္ထော။

ဗောဓိသတ္တအဘိနိဝေသဝဏ္ဏနာ

၅၇. ကာမံ ဘဂဝတ ဗုဒ္ဓေ ဟုတွာ သတ္တသတ္တာဟာနိ တတ္ထေဝ ဝသိ, သဗ္ဗပဌမံ ပန ဝိသာခပုဏ္ဏမံ သန္ဓာယ **“ကေရတ္တိတသံ ဥပဂတဿာ”**တိ ဝုတ္တံ။ **ရဟောဂတဿာ**တိ ရဟော ဇနဝိဝိတ္တံ ဌာနံ ဥပဂတဿ, တေန ဂဏသင်္ဂဏိကာဘာဝေန မဟာသတ္တဿ ကာယဝိဝေကမာဟ။ **ပဋိသလ္လီနဿာ**တိ နာနာရမ္မဏစာရတော စိတ္တဿ နိဝတ္တိယာ ပတိ သမ္မဒေဝ နိလီနဿ တတ္ထ အဝိသဋ္ဋစိတ္တဿ, တေန စိတ္တသင်္ဂဏိကာဘာဝေနဿ ပုဗ္ဗဘာဂိယံ စိတ္တဝိဝေကမာဟ။ **ဒုက္ခ**န္တိ ဇာတိအာဒိမူလကံ ဒုက္ခံ။ ကာမံ စုတူပပာတာပိ ဇာတိမရဏာနိ ဧဝ, မရဏဇာတိယော “ဇာယတိ မီယတီ”တိ ပန ဝတွာ “စဝတိ ဥပပဇ္ဇတီ”တိ ဝစနံ န ဧကဘဝပရိယာပန္နာနံ နေသံ ဂဟဏံ, အထ ခော နာနာဘဝပရိယာပန္နာနံ ဧကဇ္ဈံ ဂဟဏန္တိ ဒဿေန္တော အာဟ **“ဣဒံ ဒွဝယံ။ပေ။ ဝုတ္တ”**န္တိ။ ကသ္မာ ပန လောကဿ ကိစ္ဆာပတ္တိပရိဝိတက္ကနေ “ဇရာမရဏဿာ”တိ ဇရာမရဏဝသေန နိယမနံ ကတန္တိ အာဟ **“ယသ္မာ”**တိအာဒိ။ **ဇရာမရဏမေဝ ဥပဋ္ဌာတိ** အာဒိတောတိ အဓိပ္ပာယော။ **အဘိနိဝိဋ္ဌဿာ**တိ အာရဒ္ဓဿ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒမုခေန ဝိပဿနာရမ္ဘေ တဿ ဇရာမရဏတော ပဋ္ဌာယ အဘိနိဝေသော အဂ္ဂတော ယာဝ မူလံ ဩတရဏံ ဝိယာတိ အာဟ **“ဘဝဂ္ဂတော ဩတရန္တဿ ဝိယာ”**တိ။

ဥပာယမနသိကာရာတိ ဥပာယေန မနသိကရဏတော မနသိကာရဿ ပဝတ္တနတော။ ဣဒါနိ တံ ဥပာယမနသိကာရပရိယာယံ ယောနိသောမနသိကာရံ သရူပတော, ပဝတ္တိအာကာရတော စ ဒဿေတုံ **“အနိစ္စာဒီနိ ဟိ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ယောနိသောမနသိကာရော နာမ ဟောတီ**တိ ယာထာဝတော မနသိကာရဘာဝတော။ **အနိစ္စာဒီနိ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဒုက္ခာနတ္တအသုဘာဒီနံ ဂဟဏံ။ **အယန္တိ** “တေဒဟောသိ”တိ ဧဝံ ဝုတ္တော “ကိမှိ နု ခော သတိ”တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တော မနသိကာရော။ **တေသံ အညတရော**တိ တေသု အနိစ္စာဒိမနသိကာရေသု အညတရော ဧကော။ ကော ပန သောတိ? အနိစ္စမနသိကာရောဝ, တတ္ထ ကာရဏမာဟ **“ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဝသေန ပဝတ္တတ္တာ”**တိ။ ယဉှိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စေဝ စဝတိ စ, တံ အနိစ္စံ ဥဒယဝယပရိစ္ဆိန္နတ္တာ အဒ္ဓုဝန္တိ ကတွာ။ တဿ ပန တဗ္ဘာဝဒဿနံ ယာထာဝမနသိကာရတာယ ယောနိသောမနသိကာရော ။ **ဣတော ယောနိသောမနသိကာရာ**တိ ဟေတုမှိ နိဿက္ကဝစနန္တိ တဿ ဣမိနာ **“ဥပာယမနသိကာရေနာ”**တိ ဟေတုမှိ ကရဏဝစနေန အတ္ထမာဟ။ **သမာဂမော အဟောသီ**တိ ယာထာဝတော ပဋိဝိဇ္ဈနဝသေန သင်္ဂမော အဟောသိ။ **ကိံ ပန တ**န္တိ ကိံ ပန တံ ဇရာမရဏကာရဏန္တိ အာဟ **“ဇာတီ”**တိ။ “ဇာတိယာ ခော”တိအာဒီသု အယံ သင်္ခေပတ္ထော – ကိမှိ နု ခော သတိ ဇရာမရဏံ ဟောတိ, ကိံ ပစ္စယာ ဇရာမရဏ”န္တိ ဇရာမရဏကာရဏံ ပရိဂ္ဂဏှန္တဿ ဗောဓိသတ္တဿ “ယသ္မိံ သတိ ယံ ဟောတိ, အသတိ စ န ဟောတိ, တံ တဿ ကာရဏ”န္တိ ဧဝံ အဗျဘိစာရိကာရဏပရိဂ္ဂဏှနေ “ဇာတိယာ ခော သတိ ဇရာမရဏံ ဟောတိ, ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏ”န္တိ ယာ ဇရာမရဏဿ ကာရဏပရိဂ္ဂဟိကာ ပညာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တာယ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိယာ သမာဂမော အဟောသီတိ။ **သဗ္ဗပဒါနီ**တိ “ကိမှိ နု ခော သတိ ဇာတိ ဟောတီ”တိအာဒိနာ အာဂတာနိ ဇာတိအာဒီနိ ဝိညာဏပရိယောသာနာနိ နဝ ပဒါနိ။

ဒွတ္တိံသပဒိကေ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေ ဣမေ ယာနိ ဒွေ ပဒါနိ အဂ္ဂဟိတာနိ, တေသံ အဂ္ဂဟဏေ ကာရဏံ ပုစ္ဆိတ္ဝာ တ ဝိ
သဇ္ဇေတုကာမော တေသံ ဂဟေတဗ္ဗာကာရံ တာဝ ဒဿေန္တော **“တတ္ထ ပနာ”** တိအာဒိမာဟ။ ပစ္စက္ခဘူတံ ပစ္စုပ္ပ
န္နဘာဝံ ပဌမံ ဂဟေတွာ တဒနန္တရံ အနာဂတံ “ဒုတိယ”န္တိ ဂဟဏေ အတီတော တတိယော ဟောတီတိ အာဟ
“အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာ ဟိ အတီတော ဘဝေါ” တိ။ နနု စေတ္ထ အနာဂတဿာပိ ဘဝဿ ဂဟဏံ န သမ္ဘဝတိ ပစ္စုပ္ပန္န
နဝသေန အဘိနိဝေသဿ ဇောတိတတ္တာတိ? သစ္စမေတံ, ကာရဏေ ပန ဂဟိတေ ဖလံ ဂဟိတမေဝ ဟောတီတိ တထာ
ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အပိ စေတ္ထ အနာဂတောပိ အဒ္ဓါ အတ္ထတော သင်္ဂဟိတော ဧဝ, ယတော ပရတော “နာမရူပ
ပစ္စယာ သဠာယတန”န္တိအာဒိနာ အနာဂတဒ္ဓသင်္ဂဟိကာ ဒေသနာ ပဝတ္တာ။ **တေဟီ**တိ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရေဟိ အာရမ္မ
ဏဘူတေဟိ။ **န ဃဋီယတိ** န သမ္ဗဇ္ဈတိ။ **မဟာပုရိသော ဟိ ပစ္စုပ္ပန္နဝသေန အဘိနိဝိဋ္ဌော** တိ အဃဋနေ ကာရဏမာ
ဟ။ **အဒိဋ္ဌေဟီ** တိ အနဝဗုဒ္ဓေဟိ, ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏေ စေတံ ကရဏဝစနံ။ သတိ အနုဗောဓေ ပဋိဝေဓေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ
တိ အာဟ **“န သက္ကာ ဗုဒ္ဓေန ဘဝိတု”** န္တိ။ **ဣမိနာ**တိ မဟာသတ္တေန။ **တေ**တိ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာ။ **ဘဝဥပာဒါနတဏှာ
ဟာဝသေနေတ**တိ ဘဝဥပါဒါနတဏှာဟာဒဿနဝသေနေဝ။ **ဒိဋ္ဌာ** တံသဘာဝတံသဟဂတေဟိ တေဟိ သမာနယောဂက္
ခမတ္တာ။ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၅၇၀) **ကထိတာဝ,** တသ္မာ န ဣဓ ကထေတဗ္ဗာတိ အဓိပ္ပာယော။

၅၈. ပစ္စယတောတိ ဟေတုတော, သင်္ခါရတောတိ အတ္ထော။ “ကိမှိ နု ခော သတိ ဇရာမရဏံ ဟောတီ”တိအာဒိ
နာ ဟိ ဟေတုပရမ္ပရာဝသေန ဖလပရမ္ပရာယ ဝုစ္စမာနာယ “ကိမှိ နု ခော သတိ ဝိညာဏံ ဟောတီ”တိ ဝိစာရဏာယ
“သင်္ခါရေ ခော သတိ ဝိညာဏံ ဟောတီ”တိ ဝိညာဏဿ ဝိသေသကာရဏဘူတေ သင်္ခါရေ အဂ္ဂဟိတေ တတော ဝိ
ညာဏံ ပဋိနိဝတ္တတိ နာမ, န သဗ္ဗပစ္စယတော။ တေနေတဟ “နာမရူပေ ခော သတိ ဝိညာဏံ ဟောတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၅၈), နာ
မမ္ပိ စေတ္ထ သဟဇာတာဒိဝသေနေဝ ပစ္စယဘူတံ အဓိပ္ပေတံ, န ကမ္မူပနိဿယဝသေန ပစ္စုပ္ပန္နဝသေန အဘိနိဝိသ
ဿ ဇောတိတတ္တာ။ **အာရမ္မဏတော** တိ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရသင်္ခါတအာရမ္မဏတော, အတီတဘဝသင်္ခါတအာရမ္မဏ
တော တ။ အတီတဒ္ဓပရိယာပန္နာ ဟိ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာ။ ယတော ပဋိနိဝတ္တမာနံ ဝိညာဏံ အတီတဘဝတောပိ ပဋိနိဝတ္တ
တိ နာမ။ **ဥဘယမ္ပိ** တိ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏမ္ပိ ဝိပဿနာဝိညာဏမ္ပိ။ **နာမရူပံ နာတိက္ကမတီ** တိ ပစ္စယဘူတံ, အာရမ္မဏဘူ
တဉ္စ နာမရူပံ နာတိက္ကမတိ တေန ဝိနာ အဝတ္တနတော။ တေနာဟ **“နာမရူပတော ပရံ န ဂစ္ဆတီ”** တိ။

ဝိညာဏေ နာမရူပဿ ပစ္စယေ ဟောန္တေ တိ ဝိညာဏေ နာမဿ, ရူပဿ, နာမရူပဿ စ ပစ္စယေ ဟောန္
တေ။ **နာမရူပေ စ ဝိညာဏဿ ပစ္စယေ ဟောန္တေ** တိ တထာ နာမေ, ရူပေ, နာမရူပေ စ ဝိညာဏဿ ပစ္စယေ ဟောန္
တေတိ စတုတေကာရဇကေတေကာရပဉ္စတေကာရဘဝဝသေန ယထာရဟံ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ, **ဒွီသုပိ အညမညပစ္စ
ယေသု ဟောန္တေသူ**တိ ပန ပဉ္စတေကာရဘဝဝသေနေဝ။ **တတ္ထကေနာ** တိ ဧဝံ ဝိညာဏ နာမရူပာနံ အညမညံ ဥပတ္ထမ္
ဘနဝသေန ပဝတ္တိယာ။ **ဇာယေထ တာ။ပေ။ ဥပပဇ္ဇေထ တ** တိ “သတ္တော ဇာယတိ။ပေ။ ဥပပဇ္ဇတိ တ”တိ သမညာ
ဟောတိ ဝိညာဏနာမရူပဝိနိမုတ္တဿ သတ္တပညတ္တိယာ ဥပာဒါနဘူတဿ ဓမ္မဿ အဘာဝတော။ တေနာဟ **“ဣ
တော ဟိ”**တိအာဒိ။ **တေဒေတ**တိ ဝိညာဏံ, နာမရူပန္တိ ဧတံ ဒွယမေဝ။

ပဉ္စ ပဒါနီတိ “ဇာယေထ တ”တိအာဒီနိ ပဉ္စ ပဒါနိ။ နနု တတ္ထ ပဌမတတိယေဟိ စတုတ္ထပဉ္စမာနိ အတ္ထတော အဘိ
န္နာနီတိ အာဟ **“သဒ္ဓိံ အပရာပရံ စုတိပဋိသန္ဓီဟီ”** တိ။ **ပုန တံ ဧတ္တာဝတာတိ ဝုတ္တမတ္ထ** န္တိ ယော “ဧတ္တာဝ
တာ”တိ ပဒေန ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တော, တမေဝ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ “ယဒိဒ”န္တိအာဒိနာ **နိယျာတေန္တော** နိဒဿေန္တော
ပုန **ဝတ္ဝာ။ အနုလောမပစ္စယာကာရဝသေနာ**တိ ပစ္စယဓမ္မဒဿနပုဗ္ဗကံ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မဒဿနဝသေန။ ပစ္စယဓမ္မာနဉ္
ဟိ အတ္တနော ပစ္စယုပ္ပန္နဿ ပစ္စယဘာဝေ ဣဒပ္ပစ္စယတာ ပစ္စယာကာရော, သော စ “အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ”တိ
အာဒိနာ ဝုတ္တော။ သံသာရပ္ပဝတ္တိယာ အနုလောမနတော **အနုလောမပစ္စယာကာရော။** ဇာတိအာဒိကံ သဗ္ဗံ ဝဋ္ဋဒုက္ခံ စိ
တ္တေန သမိဟိတေန ကတံ သမူဟဝသေန ဂဟေတွာ ဟဋ္ဌိယံ “ဒုက္ခက္ခန္ဓဿာ”တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“ဇာတိ။ပေ။
ဒုက္ခရာသိဿာ”**တိ။

၅၉. ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ အနေကတရံ သမုဒယဒဿနဝသေန ဝိညာဏဿ ပဝတ္တတ္တာ **“သမုဒယော သမုဒ
ယော”**တိ အာမေဍိတဝစနံ အတေစ။ အထ တ “ဧဝံ သမုဒယော ဟောတီ”တိ ဣဒံ န ကေဝလံ နိဗ္ဗတ္တိနိဒဿနပဒံ,
အထ ခော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒ-သဒ္ဒော ဝိယ သမုပ္ပာဒမုခေန ဣဓ သမုဒယ-သဒ္ဒော နိဗ္ဗတ္တိမုခေန ပစ္စယတ္တံ ဝဒတိ။ ဝိ
ညာဏာဒယော ဘဝန္တော ဣဓ ပစ္စယဓမ္မာ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ, တေ သာမညရူပေန ဗျာပနိစ္ဆာဝသေန ဂဏှဟန္တော “သမုဒ

ယော သမုဒယော''တိ အာဟ, ဧဝဉ္စ ကတွာ ယံ ဝက္ခတိ ''ဣမသ္မိံ သတိ ဣဒံ ဟောတီတိ ပစ္စယသဏ္ဌာနနမတ္တံ ကထိတ''န္တိ, (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၅၉) တံ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။ ယဒိ ဧဝံ ''ဥဒယဒဿနပညာ ဝေသာ''တိ ဣဒံ ကထန္တိ? နာယံ ဒေါသော ပစ္စယတော ဥဒယဒဿနမုခေန နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏဒဿနဿ သမ္ဘဝတော။ **ဒဿနဋ္ဌေန စက္ခု** တိ သမုဒယဿ ပစ္စက္ခတော ဒဿနဘာဝေန စက္ခု ဝိယာတိ **စက္ခု။ ဉာတကရဏဋ္ဌေနာ** တိ ယထာ သမုဒယော သမ္မဒေဝ ဉာတော ဟောတိ အဝဗုဒ္ဓေါ, ဧဝံ ကရဏဋ္ဌေန။ **ပဇာနနဋ္ဌေနာ** တိ ''ဝိညာဏာဒိတံတံပစ္စယုပ္ပတ္တိယာ ဧတဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတီ''တိ ပကာရတော ဇာနနဋ္ဌေန။ **နိဗ္ဗိဇ္ဈိတွာ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ ဥပ္ပန္နဋ္ဌေနာ** တိ အနိဗ္ဗိဇ္ဈိတွာ ပုဗ္ဗေ ဥဒယဒဿနပညာယ ပဋိပက္ခဓမ္မေ နိဗ္ဗိဇ္ဈိတွာ ''အယံ သမုဒယော''တိ ပစ္စယတော, ခဏတော စ, သရူပတော ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ ဥပ္ပန္နဘာဝေန, နိဗ္ဗိဇ္ဈနဋ္ဌေန ပဋိဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန ဝိဇ္ဇာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဩဘာသဋ္ဌေနာ** တိ သမုဒယသဘာဝပဋိစ္ဆာဒကဿ မောဟန္ဓကာရဿ စ ကိလေသန္ဓကာရဿ စ ဝိဓမနဝသေန အဝဘာသကဘာဝေန။

ဣအာနိ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ ပဋိဟဋိယာ ဝိဘာဝေတုံ **''ယထာဟာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **စက္ခုံ ဥဒပာဒီ** တိ ဟဋ္ဌိ ယံ ပဒုဒ္ဓာရော။ ကထံ ဥဒပာဒီတိ စေတိ အာဟ **''ဒဿနဋ္ဌေနာ''** တိ။ ''သမုဒယဿ ပစ္စက္ခတော ဒဿနဘာဝေနာတိ ဝုတ္တော တယမတ္ထော။ ဣမိနာ နယေန သေသပဒေသုပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **စက္ခုဓမ္မော** တိ စက္ခုတိ ဟဋ္ဌိဓမ္မော။ **ဒဿနဋ္ဌော အတ္ထော** တိ ဒဿနသဘာဝတေ တေန ပကာသေတဗ္ဗော အတ္ထော။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **တော တကေဟိ ပဒေဟီ**တိ ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ပဒေဟိ။ **''ကိံ ကထိတ''**န္တိ ပိဏ္ဍတ္ထံ ပုစ္ဆတိ။ **ပစ္စယသဏ္ဌာနနမတ္တ** န္တိ ဝိညာဏာဒီနံ ပစ္စယဓမ္မာနံ နာမရူပာဒိပစ္စယုပ္ပန္နဿ ပစ္စယသဘာဝသဏ္ဌာနနမတ္တံ ကထိတံ အဝိသေသတော ပစ္စယသဘာဝသလ္လက္ခဏဿ ဇောတိတတ္တာ။ သင်္ခာရာနံ သမ္မဒေဝ ဥဒယဒဿနဿ ဇောတိတတ္တာ **''ဝီထိပဋိပန္နာ တရုဏဝိပဿနာ ကထိတာ''**တိ စ ဝုတ္တံ။

၆၁. အတ္တနာ အဓိဂတတ္တာ အာသန္နပစ္စက္ခတာယ **''အယ''**န္တိ ဝုတ္တံ, အရိယမဂ္ဂါဒီနံ မဂ္ဂနဋ္ဌေန **မဂ္ဂေါ** တိ။ ပုဗ္ဗဘာဂဝိပဿနာ ဟေသာ။ တေနာဟ **''ဗောဓာယာ''**တိ။ ဗောဓပဒဿ ဘာဝသာဓနတံ သန္ဓာယာဟ **''စတုသစ္စဗုဇ္ဈနတ္ထာယာ''**တိ။ ပရိညာပဟာနဘာဝနာဘိသမယာ ယာဝဒေဝ သစ္ဆိကိရိယာဘိသမယတ္တာ နိဗ္ဗာနာဓိဂမတ္တတ္တာ ဗုရဟ္မစရိယတသဿာတိ ဝုတ္တံ **''နိဗ္ဗာနဗုဇ္ဈနတ္ထာယ ဝေ တ''** တိ။ ''နိဗ္ဗာနံ ပရမံ သုခ''န္တိ (မ. နိ. ၂.၂၁၅, ၂၁၇; ဓ. ပ. ၂၀၄) ဟိ ဝုတ္တံ။ **ဗုဇ္ဈတီ** တိ စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ ဧကပဋိဝေဓေန ပဋိဝိဇ္ဈတိ, တေန ဗောဓ-သဒ္ဒဿ ကတ္တုသာဓနတ္တမာဟ။ **ပစ္စတ္တပဒေဟိ** တိ ပဌမာဝိဘတ္တိဒီပကေဟိ ပဒေဟိ။ **နိဗ္ဗာနမေဝ ကထိတံ** ဝိညာဏာဒိ နိရုဇ္ဈတိ ဧတ္ထာတိ ကတွာ။ **အနိဗ္ဗတ္တိနိရောဓ** န္တိ သဗ္ဗသော ပစ္စယနိရောဓေန အနုပ္ပာဒနိရောဓံ အစ္စန္တနိရောဓံ။

၆၂. **သဗ္ဗေဟေဝ ဧတေဟိ ပဒေဟီ** တိ ''စက္ခု''တိအာဒီဟိ ပဉ္စဟိ ပဒေဟိ။ **နိရောဓသဏ္ဌာနနမတ္တမေဝ** တိ ''နိရောဓော နိရောဓောတိ ခော''တိအာဒိနာ နိရောဓဿ သဏ္ဌာနနမတ္တမေဝ **ကထိတံ** ပုဗ္ဗာရမ္ဘဘာဝတော, န တဿ ပဋိဝိဇ္ဈနဝသေန ပစ္စက္ခတော ဒဿနံ အရိယမဂ္ဂဿ အနဓိဂတတ္တာ။ သင်္ခာရာနံ သမ္မဒေဝ နိရောဓဒဿနံ နာမ သိခာပ္ပတ္တာယ ဝိပဿနာယ ဝသေန ဣစ္ဆိတဗ္ဗန္တိ **''ဝုဋ္ဌာနကမိနီ ဗလဝဝိပဿနာ ကထိတာ''** တိ စ ဝုတ္တံ။

၆၃. ဝိဒိတ္ဝာတိ ပုဗ္ဗဘာဂိယေန ဉာဏေန ဇာနိတွာ။ **တတော အပရဘာဂေ**တိ ဝုတ္တနယေန ပစ္စယနိရောဓဇာနန တော ပစ္ဆာဘာဂေ။ **ဥပာဒာနဿ ပစ္စယဘူတေသု** တိ စတုဗ္ဗိဓေသုပိ ဥပာဒာနဿ အာရမ္မဏပစ္စယာဒိနာ ပစ္စယဘူ တေသု, ဥပာဒာနိယေသူတိ အတ္ထော ။ **ဝဟန္တော** တိ ပဝတ္တေန္တော။ **ဣဒန္တိ** ''အပရေန သမယေနာ''တိအာဒိ ဝစနံ။ **ကသ္မာ ဝုတ္တ** န္တိ ''ယာယ ပဋိပတ္တိယာ သဗ္ဗေပိ မဟာဗောဓိသတ္တာ စရိမဘဝေ ဗောဓာယ ပဋိပဇ္ဇန္တိ, ဝိပဿနာယ မဟာဗောဓိသတ္တေန တထေဝ ပဋိပန္န''န္တိ ကထေတုကမျတာဝသေန ပုစ္ဆာဝစနံ။ တေနာဟ **''သဗ္ဗေဟေဝ ဟီ''**တိအာဒိ။ တတ္ထ ပုတ္တဿ ဇာတဒိဝသေ မဟာဘိနိက္ခမနံ, ပဓာနာနုယောဂေ စ ဓမ္မတာဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော, ဣတရံ ဣတိကတ္တဗ္ဗတာဝသေန။ တတ္ထာပိ စိရကာလပရိဘာဝနာယ လဒ္ဓာသေဝနာယ မဟာကရုဏာယ သဉ္စောဒိတမာန သတ္တာ ''ကိစ္ဆံ ဝတာယံ လောကော အာပန္နော''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၂.၅၇; သံ. နိ. ၂.၄, ၁၀) သံသာရဒုက္ခတော မောစေတုံ ဣစ္ဆိတဿ သတ္တလောကဿ ကိစ္ဆာပတ္တိဒဿနမုခေန ဇရာမရဏတော ပဋ္ဌာယ ပစ္စယာကာရသမ္မသနမ္ပိ ဓမ္မတာဝ။ တထာ အတ္တာဓီနတာယ, ကေနစိ အနုပဓတတ္တာ, အသေစနကသုခဝိဟာရတာယ, စတုတ္ထဇ္ဈာနိကတာယ စ အာနာပာနကမ္မဋ္ဌာနာနုယောဂေ။ **ပဉ္စသု ခန္ဓေသု အဘိနိဝိသိတွာ** တိ ဝိညာဏနာမရူပာဒိပရိယာယေန ဂဟိတေသု ပဉ္စ

သု ဥပဟအနုက္ခန္ဓေသု ဝိပဿနာဘိနိဝေသဝသေန အဘိနိဝိသိတ္ဝာ ပဋ္ဌိပတ္တိံ အာရဗ္ဘိတ္ဝာ။ **အနုက္ကမ** န္တိ အနု အနု ကမိတဗ္ဗတော ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗတော "အနုက္ကမ"န္တိ လဒ္ဓနာမံ အနုပုဗ္ဗပဋိပတ္တိံ။ **ကတ္ဝာ**တိ ပဋိပဇ္ဇိတ္ဝာ။

ဣတိ ရူပန္တိ ဧတ္ထ ဒုတိယော **ဣတိ**-သဒ္ဒော နိဒဿနတ္ထော, တေန ပဌမော **ဣတိ**-သဒ္ဒော သရူပဿ, ပရိမာဏဿ စ ဗောဓကော အနေကတ္ထတ္တာ နိပာတာနံ,အာဝုတ္တိအာဒိဝသေန တယမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အဋ္ဌကထာဂဏ္ဌိပဒေသုပဒဿနဂ္ဂါ ဗာဟုလ္လေန "**ဣဒံ ရူပံ, ဧတ္တကံ ရူပံ, ဣတော ဥဒ္ဓံ ရူပံ နတ္ထီ**" တိအာဒိမာဟ ။ တတ္ထ **"ရုပ္ပနသဘာဝ"**န္တိ ဣမိနာ သာမညတော ရူပဿ သဘာဝေ ဒဿိတော, **"ဘူတုပာဒါယဘေဒ"**န္တိအာဒိနာ ဝိသေသတော, တဒုဘယေနပိ "ဣဒံ ရူပ"န္တိ ပဒဿ အတ္ထော နိဒ္ဒိဋ္ဌော။ တတ္ထ **လက္ခဏံ** နာမ တဿ တဿ ရူပဝိသေသဿ အနညသာဓာရဏော သဘာဝေါ။ **ရသော** တဿေဝ အတ္တနော ဖလံ ပတိ ပစ္စယဘာဝေါ။ **ပစ္စုပဋ္ဌာနံ** တဿ ပ ရမတ္ထတော ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ ယာထာဝတော ဉာဏဿ ဂေါစရဘာဝေါ။ **ပဒဋ္ဌာနံ** အာသန္နကာရဏံ, တေနဿ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိတာ ဒဿိတာ။ **"အနဝသေသရူပပရိဂ္ဂဟော"** တိ ဣမိနာ ပန "ဧတ္တကံ ရူပံ, ဣတော ဥဒ္ဓံ" ရူပံ နတ္ထီတိ ပဒဒ္ဝယဿာပိ အတ္ထော နိဒ္ဒိဋ္ဌော ရူပဿ သဗ္ဗသော ပရိယာဒါနဝသေန နိယာမနတော။ "ဣတိ ရူပဿ သမုဒယော"တိ ဧတ္ထ ပန **ဣတိ**-သဒ္ဒော "ဣတိ ခော ဘိက္ခဝေ သပ္ပဋိဘယော ဗာလော"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၁၂၄; အ. နိ. ၃.၁) ဝိယ ပကာရတ္ထောတိ အာဟ **"ဣတီတိ ဧဝံ"**န္တိ။

အဝိဇ္ဇာသမုဒယာတိ အဝိဇ္ဇာယ ဥပ္ပာဒါ, အတ္ထိဘာဝါတိ အတ္ထော။ နိရောဓဝိရောဓီ ဟိ ဥပ္ပာဒော အတ္ထိဘာဝဝါ စကောပိ ဟောတိ, တသ္မာ ပုရိမဘဝသိဒ္ဓာယ အဝိဇ္ဇာယ သတိ ဣမသ္မိံ ဘဝေ ရူပသမုဒယော, ရူပဿ ဥပ္ပါဒေါ ဟော တီတိ အတ္ထော။ **"တဏှာသမုဒယာ"**တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **အာဟာရသမုဒယာ**တိ ဧတ္ထ ပန ပဝတ္တိပစ္စယေ သု ကဗဠီကာရာဟာရဿ ဗလဝတာယ သော ဧဝ ဂဟိတော။ တသ္မိံ ပန ဂဟိတေ ပဝတ္တိပစ္စယတာသာမညေန ဥတုစိတ္တာနိ ဂဟိတာနေဝ ဟောန္တီတိ စတုသမုဋ္ဌာနိကရူပဿ ပစ္စယတော ဥဒယဒဿနံ ဝိဘာဝိတမေဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **"နိဗ္ဗ တ္တိလက္ခဏ"**န္တိအာဒိနာ ကာလဝသေန ဥဒယဒဿနမာဟ။ တတ္ထ **နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏ** န္တိ ရူပဿ ဥပ္ပါဒသင္ ခါတံ သင်္ခတလက္ခဏံ။ **ပဿန္တောပိ** တိ န ကေဝလံ ပစ္စယသမုဒယမေဝ, အထ ခော ခဏတော ဥဒယံ ပဿန္တောပိ။ အဒ္ဓါဝသေန ဟိ ပဌမံ ဥဒယံ ပဿိတ္ဝာ ဌိတော ပုန သန္တတိဝသေန ဒိသွာ အနုက္ကမေန ခဏဝသေန ပဿတိ။ **အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ ရူပနိရောဓော**တိ အဂ္ဂမဂ္ဂေန အဝိဇ္ဇာယ အနုပ္ပါဒနိရောဓတော အနာဂတဿ ရူပဿ အနုပ္ပါဒနိ ရောဓော ဟောတိ ပစ္စယာဘာဝေ အဘာဝတော။ **တဏှာနိရောဓာ ကမ္မနိရောဓော**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **အာဟာရ နိရောဓာ**တိ ပဝတ္တိပစ္စယဿ ကဗဠီကာရာဟာရဿ အဘာဝေန။ **ရူပနိရောဓော**တိ တံသမုဋ္ဌာနရူပဿ အဘာဝေ ဟောတိ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။ **"ဝိပရိဏာမလက္ခဏ"** န္တိ ဘင်္ဂကာလဝသေန ဟောတံ ဝယဒဿနံ, တသ္မာ တံ အဒ္ဓါဝသေန ပဌမံ ပဿိတ္ဝာ ပုန သန္တတိဝသေန ဒိသွာ အနုက္ကမေန ခဏဝသေန ပဿတိ။ အယဉ္စ နယော ဟာကတိ ကဝိပဿကဝသေန ဝုတ္တော, ဗောဓိသတ္တာနံ ပနေတံ နတ္ထိ။ သေ နယော ဥဒယဒဿနေပိ။

"ဣတိ ဝေဒနာ"တိအာဒီသုပိ ဟေဋ္ဌာ ရူပေ ဝုတ္တနယာနုသာရေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တေနာဟ **"အယံ ဝေဒနာ, ဧတ္တကာ ဝေဒနာ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဝေဒယိတ။ပေ။ သဘာဝ**န္တိ ဧတ္ထ "ဝေဒယိတသဘာဝံ။ပေ။ ဝိဇာနန သဘာဝ"န္တိ ပစ္စေကံ **သဘာဝ**- သဒ္ဒော ယောဇေတဗ္ဗော။ **ဝေဒယိတသဘာဝ**န္တိ အနုဘဝနသဘာဝံ။ **သဉ္ဇာနနသဘာ ဝ**န္တိ "နီလံ ပီတ"န္တိအာဒိနာ အာရမ္မဏဿ သလ္လက္ခဏသဘာဝံ။ **အဘိသင်္ခရဏသဘာဝ** န္တိ အာယူဟနသဘာဝံ။ **ဝိဇာနနသဘာဝ**န္တိ အာရမ္မဏဿ ဥပလဒ္ဓိသဘာဝံ။ **သုခါဒီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဒုက္ခသောမနဿဒေါမနဿုပေက္ခာ ဝေဒနာနံ သင်္ဂဟော **ရူပသညာဒီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သဒ္ဒသညာဒီနံ, **ဖဿာဒီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန စေတနာ ဝိတက္ကာဒီနံ **စက္ခုဝိညာဏာဒီန**န္တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သဗ္ဗေသံ လောကိယဝိညာဏာနံ သင်္ဂဟော။ ယထာ စ ဝိညာဏေ, သေ နယော ဝေဒနာဒီသုပိ။ **တေသ**န္တိ "သမုဒယော"တိ ဝုတ္တမ္ဘော်နံ။ **တီသု ခန္ဓေသု** တိ ဝေဒနာသညာသင်္ခါရက္ခန္ဓေသု။ "ဖဿ ဿော ဝေဒေတိ, ဖုဋ္ဌော သဉ္ဇာနာတိ, ဖုဋ္ဌော စေတေတီ"တိ (သံ. နိ. ၄.၉၃) ဝစနတော **"ဖဿသမုဒယာ"တိ ဝတ္တဗ္ဗံ** ။ "နာမရူပပစ္စယာပိ ဝိညာဏ"န္တိ (ဝိဘ. ၂၄၆; ဒီ. နိ. ၂.၉၇) ဝစနတော **ဝိညာဏက္ခန္ဓေ "နာမရူပသမုဒယာ"** တိ ဝတ္တဗ္ ဗံ။ **တေသံ ယေဝ**တိ တီသု ခန္ဓေသု "ဖဿဿ ဝိညာဏက္ခန္ဓေ နာမရူပဿာ"တိ ဖဿနာမရူပာနံယေဝ **ဝသေန အတ္ထင်္ဂမပဒမ္ပိ ယောဇေတဗ္ဗံ,** အဝိဇ္ဇာဒယော ပန ရူပေ ဝုတ္တသဒိသာ ဧဝါတိ အဓိပ္ပာယော။

သမ္ပဇာနသလက္ခဏဝသေနာ တိ ပစ္စယတော ဥဒယဒဿနံ ခဏတော ပဉ္စာတိ ပဉ္စဝီသတိယာ ဥဒယလက္ခဏာနံ, ပစ္စယတော ဝယဒဿနံ ခဏတော ပဉ္စာတိ ပဉ္စဝီသတိယာ ဧဝ ဝယလက္ခဏာနံ စာတိ သမပညာသာယ ဥဒယဝယလက္ခဏာနံ ဝသေန။ တတ္ထ ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ ဥဒယော လက္ခီယတိ ဧတေဟီတိ **လက္ခဏာနီ**တိ ဝုစ္စန္တိ အဝိဇ္ဇာဒိသမုဒယာတိ, တထာ တေသံ အနုပ္ပာဒနိရောဓော လက္ခီယတိ ဧတေဟီတိ **လက္ခဏာနီ**တိ ဝုစ္စန္တိ အဝိဇ္ဇာဒီနံ အစ္စန္တနိရောဓော။ နိဗ္ဗတ္တိဝိပရိဏာမလက္ခဏာနိ ပန သင်္ခတလက္ခဏမေတတိ။ ဧဝံ တောနိ သမပညာသလက္ခဏာနိ သရူပတော ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ **ယထာနုက္ကမေန ဝမိုတေ**တိ ယထာဝုတ္တဥဒယဗ္ဗယဉာဏေ တိက္ခေ သူရေ ပသန္နေ ဟုတွာ ဝဟန္တေ တတော ပရံ ဝတ္တဗ္ဗာနံ ဘင်္ဂဉာဏာဒီနံ ဥပ္ပတ္တိပဋိပာဋိယာ ဗုဒ္ဓိပ္ပတ္တေ ပရမုက္ကံသဂတေ **ဝိပဿနာဉာဏေ**။ ပဂေဝ ဟိ ဆတ္တိံသကောဋိသတသဟဿမုခေန ပဝတ္တေန သဗ္ဗညုတညာဏာနုစ္ဆဝိကေန မဟာဝဇိရဉာဏသင်္ခာတေန သမ္မသနဉာဏေန သမ္ဘာတာနုဘာဝံ ဂဗ္ဘံ ဂဏှန္တံ ပရိပာကံ ဂစ္ဆန္တံ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိဉာဏံ အပရိမိတကာလေ သမ္ဘာတာယ ပညာပာရမိယာ အာနုဘာဝေန ဥက္ကံသပာရမိပ္ပတ္တံ အနုက္ကမေန ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဘာဝံ ဥပဂန္တွာ ယဒါ အရိယမဂ္ဂေန ဃဋေတိ, တဒါ အရိယမဂ္ဂစိတ္တံ သဗ္ဗကိလေသေဟိ မဂ္ဂပဋိပာဋိယာ ဝိမုစ္စတိ , ဝိမုစ္စန္တဉ္စ တထာ ဝိမုစ္စတိ, ယထာ သဗ္ဗဒေယျာ ဝရဏပ္ပဟာနံ ဟောတိ။ ယံ ကိလေသာနံ "သတသနပ္ပဟာန"န္တိ ဝုစ္စတိ, တယိဒံ ပဟာနံ အတ္ထတော အနုပ္ပတ္တိနိရောဓောတိ အာဟ **"အနုပ္ပာဒနိရောဓေနာ"** တိ။ **အာသဝသင်္ခါတေဟိ ကိလေသေဟီ** တိ ဘဝတော အာဘဝဂ္ဂံ, ဓမ္မတော အာဂေါတြဘုံ သဝနတော ပဝတ္တနတော အာသဝသညိတေဟိ ရာဂေ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟောတိ ဣမေဟိ ကိလေသေဟိ။ လက္ခဏဝစနဉ္စေတံ, ဟဋ္ဌိယံ ယဒိဒံ "အာသဝေဟီ"တိ, တဒေကဋ္ဌတာယ ပန သဗ္ဗေဟိပိ ကိလေသေဟိ သဗ္ဗေဟိပိ ပာပဓမ္မေဟိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ။ **အဂ္ဂဟေတွာ** တိ တေသံ ကိလေသာနံ လေသမတ္တမ္ပိ အဂ္ဂဟေတွာ။

မဂ္ဂက္ခဏေ ဝိမုစ္စတိ နာမ တံတံမဂ္ဂဝဇ္ဈကိလေသေဟိ **ဖလက္ခဏေ ဝိမုတ္တံ နာမ။ မဂ္ဂက္ခဏေ တ ဝိမုတ္တဉ္စေဝ ဝိမုစ္စတိ စာ** တိ ဥပရိမဂ္ဂက္ခဏေ ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂဝဇ္ဈေဟိ ဝိမုတ္တဉ္စေဝ ယထာသကံ ပဟာတဗ္ဗေဟိ ဝိမုစ္စတိ စ။ **ဖလက္ခဏေ ဝိမုတ္တမေဝ** တိ သဗ္ဗသ္မိမ္ပိ ဖလက္ခဏေ ဝိမုတ္တမေဝ, န ဝိမုစ္စတိ နာမ။

သဗ္ဗဗန္ဓနာ တိ ဩရမ္ဘာဂိယုဒ္ဓမ္ဘာဂိယသင်္ဂဟိတာ သဗ္ဗသ္မာပိ ဘဝသညောဇနာ, **ဝိပ္ပမုတ္တော** ဝိသေသတော ပကာရေဟိ မုတ္တော။ **သုဝိကသိတစိတ္တသန္တာနော** တိ သာတိသယံ ဉာဏရသ္မိသမ္ဖဿေန သုဋ္ဌု သမ္မဒေဝ သမ္ဖုလ္လစိတ္တသန္တာနော။ **"စတ္တာရိ မဂ္ဂဉာဏာနီ"** တိအာဒိ ယေဟိ ဉာဏေဟိ သုဝိကသိတစိတ္တသန္တာနော, တေသံ ဧကဒေသေန ဒဿနံ။ နိပ္ပဒေသတော ဒဿနံ ပန ပရတော အာဂမိဿတိ, တသ္မာ တတ္ထေဝ တာနိ ဝိဘဇိဿာမ။ **သကလေ စ ဗုဒ္ဓဂုဏေ**တိ အတီတံသေ အပ္ပဋိဟတဉာဏာဒိကေ သဗ္ဗေပိ ဗုဒ္ဓဂုဏေ။ ယဒါ ဟိ လောကနာထော အဂ္ဂမဂ္ဂံ အဓိဂစ္ဆတိ, တဒါ သဗ္ဗေ ဂုဏေ ဟတ္ထဂတေ ကရောတိ နာမ။ တတော ပရံ "ဟတ္ထဂတေ ကတွာ ဌိတော"တိ ဝုစ္စတိ။

"ပရိပုဏ္ဏသင်္ကပ္ပော"တိ ဝတွာ ပရိပုဏ္ဏသင်္ကပ္ပတာပရိဒီပနံ ဥဒာနံ ဒဿေတုံ "အနေကဇာတိသံသာရ"န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ အာဒိတော ဒွိန္နံ ကထာနမတ္တော ဟေဋ္ဌာ **ဗြဟ္မဇာလနိဒါနဝဏ္ဏနာယံ** (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ) ဝုတ္တော ဧဝ။ ပရတော ပန **အယောဃနဟတဿာ** တိ အယော ဟညတိ ဧတေနာတိ **အယောဃနံ,** ကမ္မာရာနံ အယောကူဋံ, အယောမုဋ္ဌိ စ, တေန အယောဃနေန ဟတဿ ပဟတဿ။ **ဧဝ**-သဒ္ဒော စေတ္ထ နိပါတမတ္တံ။ **ဇလတော ဇာတဝေဒဿော**တိ ဇလယမာနဿ အဂ္ဂိဿ, အနာဒရေ တ ဧတံ သာမိဝစနံ။ **အနုပုဗ္ဗူပသန္တဿာ**တိ အနုက္ကမေန ဥပသန္တဿ ဝိက္ခမ္ဘန္တဿ နိရုဒ္ဓဿ။ **ယထာ န ဉာယတေ ဂတီ**တိ ယထာ တဿ ဂတိ န ဉာယတိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – အယောမုဋ္ဌိကူဋာဒိနာ ပဟတတ္တာ အယောဃနေန ဟတဿ ပဟတဿ အယောဂတဿ, ကံသဘာဇနာဒိဂတဿ တ ဇလမာနဿ အဂ္ဂိဿ အနုက္ကမေန ဥပသန္တဿ ဒသသု ဒိသာသု န ကတ္ထစိ ဂတိ ပညာယတိ ပစ္စယနိရောဓေန အပ္ပဋိသန္ဓိကနိရုဒ္ဓတ္တာတိ။ **ဧဝံ သမ္မာဝိမုတ္တာန** န္တိ သမ္မာ ဟေတုနာ ဉာယေန တဒင်္ဂဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိပုဗ္ဗင်္ဂမာယ သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိယာ အရိယမဂ္ဂေန စတူဟိပိ ဥပာဒါနေဟိ, အာသဝေဟိ စ မုတ္တတ္တာ သမ္မာ ဝိမုတ္တာနံ, တတော ဧဝ ကာမဗန္ဓနသင်္ခါတံ ကာမောဃာဘဝေါဃာဒိဘေဒံ အဝသိဋ္ဌဩဃဉ္စ တရိတွာ ဌိတတ္တာ **ကာမဗန္ဓောဃတာရီနံ** သုဋ္ဌု ပဋိပဿဒ္ဓိတသဗ္ဗကိလေသဝိပ္ဖန္ဒိတတ္တာ ကိလေသာဘိသင်္ခါရဝါတေဟိ အကမ္ပနီယတာယ **အစလံ** နိဗ္ဗာနသင်္ခါတံ သင်္ခါရူပသမံ **သုခံ ပတ္တာနံ** အဓိဂတာနံ ခီဏာသဝါနံ **ဂတိ** ဒေဝမနုဿာဒိဘေဒာသု ဂတီသု "အယံ နာမာ"တိ ပညာပေတဗ္ဗတာယ အဘာဝတော **ပညာပေတုံ နတ္ထိ** န ဥပလဗ္ဘတိ, ယထာဝုတ္တဇာတဝေဒေါ ဝိယ အပညတ္တိကဘာဝမေဝ တေ ဂစ္ဆန္တီတိ အတ္ထော။ **ဧဝံ မနသိ ကရောန္တော** တိ "ဧဝံ အနေက

ဇာတိသံသာရ”န္တိအာဒိနာ (ဓ. ပ. ၁၅၃) အတ္တနော ကတကိစ္စတ္တံ မနသိ ကရောန္တော ဗောဓိပလ္လင်္ကေ နိသိန္နောဝ ဝိရောစိတ္ထာတိ ယောဇနာ။

ဒုတိယဘာဏဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဗ္ရဟ္မယာစနကထာဝဏ္ဏနာ

၆၄. ယန္နူနာ တိ ပရိဝိတက္ကနတ္ထေ နိပါတော, **အဟန္တိ** ဘဂဝါ အတ္တာနံ နိဒ္ဒိသတီတိ အာဟ **“ယဒိ ပနာဟ”**န္တိ။ **“အဓိဂမေ သတ္တာဟေ”** တိအာဒိ ယထာ အမှဟာကံ ဘဂဝါ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေ ဟုတွာ ဝိမုတ္တိသုခပဋိသံဝေဒနာဒိဝသေန သတ္တသု သတ္တာဟေသု ပဋိပဇ္ဇိ, တထာ ပရေ္ဗ ဓမ္မဂမ္ဘီရတာပစ္စဝေက္ခဏာဒိဝသေန, ဧဝမေဝ သဗ္ဗေပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ ပဋိပဇ္ဇိံသု, တေ စ သတ္တာဟာဒယော တထေဝ ဝဝတ္ထပိယန္တီတိ အယံ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဗုဒ္ဓာနံ ဓမ္မတာ။ တသ္မာ ဝိပဿီ ဘဂဝါ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ တထာ ပဋိပဇ္ဇီတိ ဒဿေတုံ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **“အဓိဂမေ သတ္တာဟေ”**တိ ဣဒံ သတ္တမသတ္တာဟတော ပရံ, သတ္တာဟတော ဩရိမေ စ ပဝတ္တာယ ပဋိပတ္တိယာ ဝသေန ဝုတ္တံ, န ပလ္လင်္ကသတ္တာဟဿ ဝိယ အဓိဂမဿ နာမ သတ္တာဟဿ ဝဝတ္ထိတဿ လဗ္ဘမာနတ္တာ။ **အနန္တရောတိ** “အဓိဂတော ခေါ မျာယံ ဓမ္မော”တိအာဒိကော ဝိတက္ကော (ဒီ. နိ. ၂.၆၇; မ. နိ. ၁.၂၈၁; ၂.၃၃၇; သံ. နိ. ၁.၁၇၂; မဟာဝ. ၇, ၈)။

ပဋိဝိဒ္ဓော တိ သယမ္ဘုဉာဏေန “ဣဒံ ဒုက္ခ”န္တိအာဒိနာ ပဋိမုခံ ပဋိဝိဇ္ဈနဝသေန ပဝတ္တော, ယထာဘူတံ အဝဗုဒ္ဓောတိ အတ္ထော။ **ဓမ္မော** တိ စတုသစ္စဓမ္မော တဗ္ဗိနိမုတ္တဿ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗဓမ္မဿ အဘာဝတော။ **ဂမ္ဘီရော** တိ မဟာသမုဒ္ဒော ဝိယ မကသတုဏ္ဍသူစိယာ အညတြ သမုပစိတပရိပက္ကဉာဏသမ္ဘာရေဟိ အညေသံ ဉာဏေန အလဗ္ဘနေယျပ္ပတိဋ္ဌော။ တေနာဟ **“ဥတ္တာနဘာဝပဋိက္ခေပဝစနမေတ”**န္တိ။ အလဗ္ဘနေယျပ္ပတိဋ္ဌော ဩကဟိတုံ အသက္ကုဏေယျတာယ သရူပတော ဝိသေသတော စ ပဿိတုံ န သက္ကာတိ အာဟ **“ဂမ္ဘီရတ္တာဝ ဒုဒ္ဒသော”**တိ။ **ဒုက္ခေန ဒဋ္ဌဗ္ဗော** တိ ကိစ္ဆေန ကေနစိ ကဒါစိဒေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယံ ပန ဒဋ္ဌုမေဝ န သက္ကာ, တဿ ဩကဟေတွာ အနု အနု ဗုဇ္ဈနေ ကထာ ဧဝ နတ္ထီတိ အာဟ **“ဒုဒ္ဒသတ္တာဝ ဒုရနုဗောဓော”** တိ။ **ဒုက္ခေန အဝဗုဇ္ဈိတဗ္ဗော** အဝဗောဓဿ ဒုက္ကရဘာဝတော။ ဣမဿိ ဌာနေ “တံ ကိံ မညထ ဘိက္ခဝေ ဒုက္ကရတရံ ဝါ ဒုရဘိသမ္ဘဝတရံ ဝါ”တိ (သံ. နိ. ၅.၁၁၁၅) သုတ္တပဒံ ဝတ္တဗ္ဗံ။ သန္တာရမ္မဏတာယ ဝါ **သန္တော။** နိဗ္ဗုတသဗ္ဗပရိဠာဟတာယ **နိဗ္ဗုတော။** ပဓာနဘာဝံ နီတောတိ ဝါ **ပဏီတော။** အတိတ္တိကရဋ္ဌေန **အတပ္ပကော** သာဒုရသဘောဇနံ ဝိယ။ ဧတ္ထ စ နိရောဓသစ္စံ သန္တံ အာရမ္မဏန္တိ **သန္တာရမ္မဏံ,** မဂ္ဂသစ္စံ သန္တံ, သန္တာရမ္မဏဉ္စာတိ **သန္တာရမ္မဏံ** အနုပသန္တသဘာဝာနံ ကိလေသာနံ, သင်္ခါရာနဉ္စ အဘာဝတော **သန္တော နိဗ္ဗုတသဗ္ဗပရိဠာဟတ္တာ နိဗ္ဗုတော,** သန္တပဏီတဘာဝေနေဝ တဒတ္ထာယ အသေစနကတာယ **အတပ္ပကတာ** ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ တေနာဟ **“ဣဒံ ဒွယံ လောကုတ္တရမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တ”**န္တိ။ ဥတ္တမဉာဏဿ ဝိသယတ္တာ န တက္ကေန အဝစရိတဗ္ဗော, တတော ဧဝ နိပုဏဉာဏဂေါစရတာယ, သဏှသုခုမသဘာဝတ္တာ စ **နိပုဏော။** ဗာလာနံ အဝိသယတ္တာ ပဏ္ဍိတေဟိ ဧဝ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ **ပဏ္ဍိတဝေဒနီယော။** အာလီယန္တိ အဘိရမိတဗ္ဗဋ္ဌေန သေဝီယန္တီတိ **အာလယာ,** ပဉ္စ ကာမဂုဏာ။ အာလယန္တိ အဘိရမဏဝသေန သေဝန္တီတိ **အာလယာ,** တဏှာဝိစရိတာနိ။ **အာလယရတာ**တိ အာလယနိရတာ။ **သုဋ္ဌု မုဒိတာ** အတိဝိယ မုဒိတာ အနုက္ကဏ္ဌနတော။ **ရမတီ**တိ ရတိံ ဝိန္ဒတိ ကီဠတိ လဠတိ။ ဣမေ သတ္တာ ယထာ ကာမဂုဏေ, ဧဝံ ရာဂမ္ပိ အဿာဒေန္တိ အဘိနန္ဒန္တီတိ ယေတတိ ဝုတ္တံ **“ဒုဝိဓမ္ပိ”** တိအာဒိ။

ဌာနံ သန္ဓာယာ တိ ဌာန-သဒ္ဒံ သန္ဓာယ။ အတ္ထတော ပန **“ဌာန”**န္တိ စ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒော ဧဝ အဓိပ္ပေတော။ တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထ ဖလံ တဒါယတ္တဝုတ္တိတာယာတိ **ဌာနံ,** သင်္ခါရာဒီနံ ပစ္စယဘူတာ အဝိဇ္ဇာဒယော။ **ဣမေသံ** သင်္ခါရာဒီနံ **ပစ္စယာတိ ဣဒပ္ပစ္စယာ,** အဝိဇ္ဇာဒယောဝ။ **ဣဒပ္ပစ္စယာ ဧဝ ဣဒပ္ပစ္စယတာ** ယထာ ဒေဝေါ ဧဝ ဒေဝတာ , ဣဒပ္ပစ္စယာနံ ဝါ အဝိဇ္ဇာဒီနံ အတ္တနော ဖလံ ပဋိစ္စ ပစ္စယဘာဝေါ ဥပ္ပါဒနသမတ္ထတာ **ဣဒပ္ပစ္စယတာ,** တေန ပရမတ္ထပစ္စယလက္ခဏော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒော ဒဿိတော ဟောတိ။ ပဋိစ္စ သမုပ္ပဇ္ဇတိ ဖလံ ဧတသ္မာတိ **ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒော။** ပဒဒွယေနာပိ ဓမ္မာနံ ပစ္စယဋ္ဌော ဧဝ ဝိဘာဝိတော။ တေနာဟ **“သင်္ခါရာဒိပစ္စယာနံ အဝိဇ္ဇာဒီနမေတံ အဓိဝစန”** န္တိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပန **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသံဝဏ္ဏနာသု** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၅၇၀) ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

သဗ္ဗသင်္ခါရသမထောတိအာဒိ သဗ္ဗ န္တိ သဗ္ဗသင်္ခါရသမထာဒိပအဘိဓေယျံ သဗ္ဗံ, အတ္ထတော **နိဗ္ဗာနမေဝ။**
က္ကအနိ တဿ နိဗ္ဗာနဘာဝံ ဒဿေတုံ **“ယသ္မာ ဟိ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တန္တိ** နိဗ္ဗာနံ။ **အာဂမ္မာ** တိ ပဋိစ္စ အရိယမဂ္ဂ
ဿ အာရမ္မဏပစ္စယဟေတု။ **သမ္မန္တိ** တိ အပ္ပဋိသန္ဓိကူပသမဝသေန သမ္မန္တိ။ တထာ သန္တာ စ သဝိသေသံ ဥပသန္တာ
နာမ ဟောန္တီတိ အာဟ **“ဝူပသမ္မန္တိ”** တိ, ဧတေန သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ သမ္မန္တိ ဧတ္ထာတိ **သဗ္ဗသင်္ခါရသမထော,** နိ
ဗ္ဗာနန္တိ ဒဿေတိ။ သဗ္ဗသင်္ခါရဝိသံယုတ္တေ ဟိ နိဗ္ဗာနေ သဗ္ဗသင်္ခါရဝူပသမပရိယာယော ဉာယာဂတော ယေတတိ။
သေသေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဥပဓိယတိ ဧတ္ထ ဒုက္ခန္တိ **ဥပဓိ,** ခန္ဓာဒယော။ **ပဋိနိဿဋ္ဌာ** တိ သမုစ္ဆေဒဝသေန ပ
ရိစ္စတ္တာ **ဟောန္တိ။ သဗ္ဗာ တဏှာ** တိ အဋ္ဌသတပ္ပဘေဒာ သဗ္ဗာပိ တဏှာ။ **သဗ္ဗေ ကိလေသရာက** တိ
ကာမရာဂရူပရာကဒိဘေဒာ သဗ္ဗေပိ ကိလေသဘူတာ ရာက, သဗ္ဗေပိ တ ကိလေသာ က္ကစ ကိလေသရာကတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ,
န လောဘဝိသေသာ ဧဝ စိတ္တဿ ဝိပရီတဘာတဟာဒနတော။ ယထာဟ “ရတ္တမ္ပိ စိတ္တံ ဝိပရိဏတံ, ဒုဋ္ဌမ္ပိ စိတ္တံ
ဝိပရိဏတံ, မူဠှမ္ပိ စိတ္တံ ဝိပရိဏတ”န္တိ (ဟရာ. ၂၇၁) **ဝိရဇ္ဇန္တီ** တိ အတ္တနော သဘာဝံ ဝိဇဟန္တိ။ **သဗ္ဗံ ဒုက္ခ** န္တိ
ဇရာမရဏာဒိဘေဒံ သဗ္ဗံ ဝဋ္ဋဒုက္ခံ။ **ဘဝေန ဘဝ**န္တိ တေန တေန ဘဝေန ဘဝန္တရံ။ ဘဝနိကန္တိဘာဝေန **သံသိဗ္ဗတိ,**
ဖလေန ဝာ သဒ္ဓိံ ကမ္မံ သတဏှာသ္သေဝ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝဘာဝတော။ **တတော တနတော နိက္ခန္တံ** တတ္ထ တသ္
သ သဗ္ဗသော အဘာဝတော။ စိရနိသဇ္ဇာစိရဘာသနေဟိ ပိဋ္ဌိအာဂိလာယနတာလုဂလသောသာဒိဝသေန **ကာယကိလမ**
ထော စေဝ ကာယဝိဟေသာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သာ စ ခေါ ဒေသနာယ အတ္ထံ အဇာနန္တာနံ, အပ္ပဋိပဇ္ဇန္တာနဉ္စ ဝသေန,
ဇာနန္တာနံ, ပန ပဋိပဇ္ဇန္တာနဉ္စ ဒေသနာယ ကာယပရိဿမောပိ သတ္ထု အပရိဿမောဝ။ တေနာဟ ဘဂဝါ “န စ မံ
ဓမ္မာဓိကရဏံ ဝိဟေသေသီ”တိ (ဥဒာ. ၁၀)။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **“ယာ အဇာနန္တာနံ ဒေသနာ နာမ, သော မမ ကိလမ**
ထော အဿာ”တိ။ **ဥဘယန္တိ** စိတ္တကိလမထော, စိတ္တဝိဟေသာ စာတိ **ဥဘယံ ပေတံ ဗုဒ္ဓါနံ နတ္ထိ,** ဗောဓိမူလေယေဝ
သမုစ္ဆိန္နတ္တာ။

၆၅. **အနုဗြူဟနံ** သမ္ပိဏ္ဍနံ။ **သောတ**ိ “အပိဿု”တိ နိပါတော။ **ဝိပဿိ** န္တိ ပဋိ-သဒ္ဒယောဂေန သာမိအတ္ထေ
ဥပယောဂဝစနန္တိ အာဟ “ဝိပဿိဿာ”တိ။ ဝုဒ္ဓိပ္ပတ္တာ အစ္ဆရိယာ ဝာ **အနစ္ဆရိယာ။** ဝုဒ္ဓိအတ္ထောပိ ဟိ အကာ
ရော ဟောတိ ယထာ“အသေက္ခာ ဓမ္မာ”တိ (ဓ. သ. တိကမာတိကာယ ၁၁)။ ကပ္ပါနံ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ သ
တသဟဿဉ္စ သဒေဝကဿ လောကဿ ဓမ္မသံဝိဘာဂကရဏတ္ထမေဝ ပါရမိယော ပူရေတွာ က္ကအနိ သမဓိဂတဓမ္မ
ရာဇဿ တတ္ထ အပ္ပေါဿုက္ကတာပတ္တိဒီပနတာ, ကထာတ္တဿ အစ္ဆရိယတာ, တဿ ဝုဒ္ဓိပ္ပတ္တိ စာတိ
ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အတ္ထဒွတရေန ဟိ ကထာနံ အနစ္ဆရိယတာ။ **ကောစရာ အဟေသု**န္တိ ဥပဋ္ဌဟိံသု။ ဥပဋ္ဌာနဉ္စ ဝိတက္ကေ
တဗ္ဗတာတတိ အာဟ **“ပရိဝိတက္ကယိတဗ္ဗတံ ပါပုဏိံသူ”** တိ။

ယဒိ သုခါပဋိပဒါဝ ကထံ ကိစ္ဆတာတိ အာဟ **“ပါရမီပူရဏကာလေ”**တိအာဒိ။ **ဝေမာဒီနိ** ဒုပ္ပရိစ္စဇာနိ **ဒေန္တသ္**
သ။ ဟ-က္ကတိ တ ဗျတ္တန္တိ ဧတသ္မိံ အတ္ထေ နိပါတော, “ဧကံသတ္ထေ”တိ ကေစိ။ **ဟ** ဗျတ္တံ, ဧကံသေန တ
အလံ နိပ္ပယောဇနံ ဧဝံ ကိစ္ဆေန အဓိဂတဿ ဓမ္မဿ ဒေသေတုန္တိ ယောဇနာ။ **ဟလန္တိ** “အလ”န္တိ က္ကမိနာ သ
မာနတ္ထံ ပဒံ “ဟလန္တိ ဝဒာမီ”တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၃. ၁.၁၇၂) ဝိယ။ **ရာဂဒေါသဖုဋ္ဌေဟိ** တိ ဖုဋ္ဌဝိသေန ဝိယ သပ္ပေန
ရာဂေန, ဒေါသေန စ သမ္ဖုဋ္ဌေဟိ အဘိဘူတေဟိ။ **ရာဂဒေါသာနုဂတေဟီ**တိ ရာဂဒေါသေဟိ အနုဗန္ဓေဟိ။

နိစ္စာဒီန န္တိ နိစ္စဂ္ဂဟာဒီနံ။ **ဧဝံ ဂတ**န္တိ ဧဝံ ပဝတ္တံ အနိစ္စာဒိအာကာရေန ပဝတ္တံ။ **“စတုသစ္စဓမ္မ”** န္တိ က္ကဒံ
အနိစ္စာဒီသု, သစ္စေသု စ ယထာလာဘဝသေန ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ဂတန္တိ တ ဧဝံ “အနိစ္စ”န္တိအာဒိနာ အဘိနိဝိသိတွတ
မယာ, အဉ္ဉေဟိ စ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေဟိ ဂတံ, ဉာတံ ပဋိဝိဒ္ဓန္တိ အတ္ထော။ **ကာမရာဂေန, ဘဝရာဂေန စ ရတ္တာ** နီဝရဏော
ဟိ နိဝုတစိတ္တတာယ, **ဒိဋ္ဌိရာဂေန ရတ္တာ** ဝိပရီတာဘိနိဝေသေန **န ဒက္ခန္တိ** ယာထာဝတော က္ကမံ ဓမ္မံ နပ္ပဋိဝိဇ္ဈိသ္
သန္တိ။ **ဧဝံ ကပ္ပါပေတု**န္တိ “အနိစ္စ”န္တိအာဒိနာ သဘာဝေန ယာထာဝတော ဓမ္မေ ဇာနာပေတုံ။ ရာဂဒေါသပရေတတာ
ပိ နေသံ သမ္မူဠှဘာဝေနေတတိ အာဟ **“တမောခန္ဓေန အာဝုဋာ”** တိ။

ဓမ္မဒေသနာယ အပ္ပေါဿုက္ကတာပတ္တိယာ ကာရဏံ ဝိဘာဝေတုံ **“ကသ္မာ ပနာ”** တိအာဒိနာ သယမေဝ စောဒနံ
သမုဋ္ဌာပေတိ။ တတ္ထ ယထာယံ က္ကအနိ ဓမ္မဒေသနာယ အပ္ပေါဿုက္ကတာပတ္တိ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ အာစိဏ္ဏသမာစိဏ္ဏာ
ဓမ္မတာဝသေန, သဗ္ဗဗောဓိသတ္တာနံ အာဒိတော “ကိံ မေ အညာတဝေသေနာ”တိအာဒိနာ (ဗု. ဝံ. ၂.၉၉) မဟာဘိနီဟာရေ
အတ္တနော စိတ္တဿ သမုဿာဟနံ အာစိဏ္ဏသမာစိဏ္ဏဓမ္မတာ တတိ အာဟ **“ကိံ မေ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ **အညာတဝေ**

သေနာတိ သဒေဝကံ လောကံ ဥန္နာဒေန္တော ဗုဒ္ဓော အဟုတွာ ကေဝလံ ဗုဒ္ဓါနံ သာဝကဘာဝူပဂမနဝသေန အညာတရူပေန။ တိဝိဓံ ကာရဏံ အပ္ပောသ္သုက္ကတာပတ္တိယာ ပဋိပက္ခသ္သ ဗလဝဘာဝေ, ဓမ္မသ္သ ပရမဂမ္ဘီရတာ, တတ္ထ စ ဘဂဝတော သာတိသယံ ကရဝဋ္ဌိတံ ဒဿေတုံ **"တသ္သ ဟိ"** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ပဋိပက္ခာ** နာမ ရာကဒယော ကိလေသာ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ အန္တရာယကရတ္တာ။ တေသံ ဗလဝဘာဝတော စိရပရိဘာဝနာယ သတ္တသန္တာနတော ဒုဗ္ဗိသောဓိယတာယ တေ သတ္တေ မတ္တဟတ္ထိနော ဝိယ ဒုဗ္ဗလံ ပုရိသံ အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ အနယဗျသနံ အာပာဒေန္တာ အနေကသတယောဇနာယာမဝိတ္ထာရံ သုနိစိတံ ဃနသန္နိဝေသံ ကဏ္ဋကဒုဂ္ဂမ္ပိ အဓိသေန္တိ။ ဒူရပ္ပဘေဒ ဒုစ္ဆေဇ္ဇတာဟိ ဒုဗ္ဗိသောဓိယတံ ပန ဒဿေတုံ **"အထသ္သာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ စ အန္တော အာမဋ္ဌတာယ **ကဥ္စိကပုဏ္ဏလာဗု** စိရပရိဝါသိကတာယ **တက္ကဘာရိတစာဋိ** သ္နေဟတိန္တဒုဗ္ဗလဘာဝေန **ဝသာတေလပီတပိလောတိကာ;** တေလမိဿိတတာယ **အဉ္ဇနမက္ခိတဟတ္ထာ** ဒုဗ္ဗိသောဓနီယာ ဝုတ္တာ။ ဟီနူပမာ စေတာ ရူပပ္ပဗန္ဓဘာဝတော, အစိရကာလိကတ္တာ စ မလီနတာယ, ကိလေသသံကိလေသော ဧဝ ပန ဒုဗ္ဗိသောဓနီယတရော အနာဒိကာလိကတ္တာ, အနုသယိတတ္တာ စ။ တေနာဟ **"အတိသံကိလိဋ္ဌာ"** တိ။ ယထာ စ ဒုဗ္ဗိသောဓနီယတာယ ဧဝံ ဂမ္ဘီရဒုဒ္ဒသဒုရနုဗောဓာနမ္ပိ ဝုတ္တာဥပမာ ဟီနူပမာဝ။

ဂမ္ဘီရောပိ ဓမ္မော ပဋိပက္ခဝိဓမနေန သုပာကဋော ဘဝေယျ, ပဋိပက္ခဝိဓမနံ ပန သမ္မာပဋိပတ္တိပဋိဗဒ္ဓံ, သာ သဒ္ဓမ္မသဝနာဓီနာ, တံ သတ္ထရိ, ဓမ္မေ စ ပသာဒာယတ္တံ။ သော ဝိသေသတော လောကေ သမ္ဘာဝနီယသ္သ ဂရုကာတဗ္ဗသ္သ အဘိပတ္ထနာဟေတုကောတိ ပနာဋ္ဌိကာယ သတ္တာနံ ဓမ္မသမ္ပဋိပတ္တိယာ ဗြဟ္မယာစနာဒိနိမိတ္တန္တိ တံ ဒဿေန္တော **"အပိစာ"**တိအာဒိမာဟ။

၆၆. "အညတရော"တိ အပ္ပညာတော ဝိယ ကိဉ္စာပိ ဝုတ္တံ, အထ ခေါ ပာကဋော ပညာတောတိ ဒဿေတုံ **"ဣမသ္မိံ စက္ကဝါဠေ ဇေဋ္ဌကမဟာဗြဟ္မာ"**တိ ဝုတ္တံ။ မဟာဗြဟ္မဘာဝေန **ဇေဋ္ဌကမဟာဗြဟ္မာ။** သော ဟိ သက္ကော ဝိယ ကာမဒေဝလောကေ, ဗြဟ္မလောကေ စ ပာကဋော ပညာတော။ ဥပက္ကိလေသဘူတံ အပ္ပံ ရာကဒိရဇံ ဧတေသန္တိ **အပ္ပရဇံ,** အပ္ပရဇံ အက္ခိ ပညာစက္ခု ယေသံ တေ တံသဘာဝါတိ ကတွာ **အပ္ပရဇက္ခဇာတိကာ** တိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတုံ **"ပညာမယေ"**တိအာဒိမာဟ။ အပ္ပံ ရာကဒိရဇံ ယေသံ တေ တံသဘာဝါ **အပ္ပရဇက္ခဇာတိကာ** တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အသ္သဝနတာ** တိ "သယံ အဘိညာ"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၈, ၄၀၅; မ. နိ. ၁.၁၅၄, ၄၄၄) ဝိယ ကရဏေ ပစ္စတ္တဝစနန္တိ အာဟ **"အသ္သဝနတာယာ"** တိ။ **ဒသပုညကိရိယဝတ္ထုဝသေနာ**တိ အနာဒိဒသဝိဓဝိမုတ္တိပရိပါစနီယပုညကိရိယဝတ္ထူနံ ဝသေန။ တေနာဟ **"ကတာဓိကာရာ"**တိအာဒိ။ **ပပဉ္စသူဒနိယံ** ပန "ဒွါဒသပုညကိရိယဝသေနာ"တိ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၂၈၂) ဝုတ္တံ, တံ အနာဒီသု သရဏဂမနပရဟိတပရိဏာမနဒွယ ပက္ခိပနဝသေန ဝုတ္တံ။

၆၇. ဂရုဋ္ဌာနိယေသု ကရဝဝသေန ဂရုကရပတ္ထနာ **အဇ္ဈေသနာ,** သာပိ အတ္ထတော ပတ္ထနာ ဧဝါတိ ဝုတ္တံ **"ယာစန"**န္တိ။ ပဒေသဝိသယဉာဏဒဿနံ ဟုတွာ ဗုဒ္ဓါနံယေဝ အာဝေဏိကဘာဝတော ဣဒံ ဉာဏဒွယံ "ဗုဒ္ဓစက္ခု"တိ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **"ဣမေသဉ္ဟိ ဒွိန္နံ ဉာဏာနံ ဗုဒ္ဓစက္ခူတိ နာမ"** န္တိ။ **တိဏ္ဏံ မဂ္ဂဉာဏာန**န္တိ ဟေဋ္ဌိမာနံ တိဏ္ဏံ မဂ္ဂဉာဏာနံ **"ဓမ္မစက္ခု"** တိ နာမံ, စတုသစ္စဓမ္မဒဿနန္တိ ကတွာ ဒဿနမတ္တဘာဝတော။ ယတော တာနိ ဉာဏာနိ ဝိဇ္ဇူပမာဘာဝေန ဝုတ္တာနိ, အဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏံ ပန ဉာဏကိစ္စသ္သ သိခါပ္ပတ္တိယာ ဒဿနမတ္တံ န ဟောတီတိ "ဓမ္မစက္ခု"တိ န ဝုစ္စတီတိ။ ယတော တံ ဝဇိရူပမာဘာဝေန ဝုတ္တံ။ **ဝုတ္တနယေနေဝ** တိ "အပ္ပရဇက္ခဇာတိကာ"တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ။ ယသ္မာ မန္ဒကိလေသာ **"အပ္ပရဇက္ခာ"** တိ ဝုတ္တာ, တသ္မာ ဗဟလကိလေသာ **"မဟာရဇက္ခာ"** တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ပဋိပက္ခဝိဓမနသမတ္ထတာယ **တိက္ခာနိ** သူရာနိ ဝိသဒါနိ, ဝုတ္တဝိပရိယာယေန **မုဒူနိ။ သဒ္ဓါဒယော အာကာရာ**တိ သဒ္ဒဟနာဒိပ္ပကာရေ ဝဒတိ။ **သုန္ဒရာ** တိ ကလ္လာဏာ။ **သမ္မောဟဝိနောဒနိယံ** ပန "ယေသံ အာသယာဒယော ကောဋ္ဌာသာ သုန္ဒရာ, တေ သွာကာရာ"တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၈၁၄) ဝုတ္တံ, တံ ဣမာယ အတ္ထဝဏ္ဏနာယ အညဒတ္ထု သံသန္ဒတိ သမေတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယတော သဒ္ဓါသမ္ပန္နာဒိဝသေန အဇ္ဈာသယသ္သ သုန္ဒရတာတိ, တဗ္ဗိပရိယာယတော အသုန္ဒရတာတိ။ **ကာရဏံ** နာမ ပစ္စယာကာရော, သစ္စာနိ ဝါ။ **ပရလောက**န္တိ သမ္ပရာယံ။ တံ ဒုက္ခာဝဟံ ဝဇ္ဇံ ဝိယ ဘယတော ပသ္သိတဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တံ **"ပရလောကဉ္စေဝ ဝဇ္ဇဉ္စ ဘယတော ပသ္သန္တီ"** တိ။ သမ္ပတ္တိဘာဝတော တ အညတ္တာ ဝိပတ္တိဘာဝတေ "ပရလောကော"တိ ဝုတ္တံ **"ပရ။ပေ။ ပသ္သန္တီ"** တိ။

အယံ ပနေတ္ထ ဟဒ္ဓိ တိ ဧတ္ထ "အပ္ပရဇက္ခာ"ဒိပဒါနံ အတ္ထဝိဘာဝနေ အယံ တဿ တထာဘာဝသာဓကေဟဒ္ဓိ။ သဒ္ဓါဒီနဉှိ ဝိမုတ္တိပရိပါစကဓမ္မာနံ ဗလဝဘာဝေ တပ္ပဋိပက္ခာနံ ပါပဓမ္မာနံ ဒုဗ္ဗလဘာဝေနေဝ ဟောတိ, တေသဉ္စ ဗလဝဘာဝေ သဒ္ဓါဒီနံ ဒုဗ္ဗလဘာဝေနာတိ ဝိမုတ္တိပရိပါစကဓမ္မာနံ သဝိသေသံ အတ္ထိတာနတ္ထိတာဝသေန "အပ္ပရဇက္ခာ မဟာရဇက္ခာ"တိ အာဒယော ဟဒ္ဓိယံ (ပဋိ. မ. ၁.၁၁၁) ဝိဘဇိတွာ ဒဿိတာ။ ဣတိ သဒ္ဓါဒီနံ ဝသေန ပဉ္စ အပ္ပရဇက္ခာ, အသဒ္ဓိယာဒီနံ ဝသေန ပဉ္စ မဟာရဇက္ခာ။ ဧဝံ တိက္ခိန္ဒြိယမုဒိန္ဒြိယာဒယောတိ ဝိဘာဝိတာ ပညာသ ပုဂ္ဂလာ။ သဒ္ဓါဒီနံ ပန အန္တရဘေဒေန အနေကဘေဒါ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ခန္ဓာဒယော ဧဝ လုဇ္ဇနပလုဇ္ဇနဋ္ဌေန **လောကော,** သမ္ပတ္တိဘဝဘူတော လောကော **သမ္ပတ္တိဘဝလောကော,** သုဂတိသင်္ခါတော ဥပပတ္တိဘဝော, သမ္ပတ္တိ သမ္ဘဝတိ ဧတေနာတိ **သမ္ပတ္တိသမ္ဘဝလောကော** သုဂတိသံဝတ္တနိယော ကမ္မဘဝော။ ဒုဂ္ဂတိသင်္ခါတဥပပတ္တိဘဝဒုဂ္ဂတိသံဝတ္တနိယကမ္မဘဝါ **ဝိပတ္တိဘဝလောကဝိပတ္တိသမ္ဘဝလောကာ။**

ပုန ဧကကဒုကာဒိဝသေန လောကံ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတုံ **"ဧကော လောကော"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အာဟာရာဒယော ဟိ လုဇ္ဇနပလုဇ္ဇနဋ္ဌေန **လောကော**တိ။ တတ္ထ **"ဧကော လောကော သဗ္ဗေ သတ္တာ အာဟာရဋ္ဌိတိကာ"** တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၀၃; အ. နိ. ၁၀.၂၇, ၂၈; ပဋိ. မ. ၁.၂, ၁၁၂, ၂၀၈) ယာယံ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ ကထာယ သဗ္ဗသင်္ခါရာနံ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိတာ ဝုတ္တာ, တာယ သဗ္ဗော သင်္ခါရလောကော ဧကော ဧကဝိဓော ပကာရန္တရဿာဘာဝတော။ **"ဒွေ လောကာ"**တိအာဒီသုပိ ဣမိနာ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ နာမဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ နိဗ္ဗာနဿ အဂ္ဂဟဏံ တဿ အလောကသဘာဝတ္တာ။ နနု စ "အာဟာရဋ္ဌိတိကာ"တိ ဧတ္ထ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိတာယ မဂ္ဂဖလာနမ္ပိ လောကတာ အာပဇ္ဇတီတိ? နာပဇ္ဇတိ ပရိညေယျာနံ ဒုက္ခသစ္စဓမ္မာနံ "ဣဓ လောကော"တိ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ အထ ဝါ န လုဇ္ဇတိ န ပလုဇ္ဇတီတိ ယော ဂဟိတော, တထာ န ဟောတိ, သော လောကောတိ တံဂဟဏရဟိတာနံ လောကုတ္တရာနံ နတ္ထိ လောကတာ။ ဥပါဒါနာနံ အာရမ္မဏဘူတာ ခန္ဓာ **ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။** အနုရောဓာဒိဝတ္ထုဘူတာ လာဘာဒယော **အဋ္ဌ လောကဓမ္မာ။ ဒသာယတနာနီ**တိ ဒသ ရူပါယတနာနိ ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒါသယဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ တဿ စ သဗ္ဗံ တေဘူမကကမ္မံ ဂရဟိတဗ္ဗံ, ဝဇ္ဇိတဗ္ဗဉ္စ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတီတိ ဝုတ္တံ **"သဗ္ဗေ အဘိသင်္ခါရာ ဝဇ္ဇံ, သဗ္ဗေ ဘဝဂါမိကမ္မာ ဝဇ္ဇ"**န္တိ။ ယေသံ ပုဂ္ဂလာနံ သဒ္ဓါဒယော မန္ဒာ, တေ ဣဓ "အဿဒ္ဓါ"တိအာဒိနာ ဝုတ္တာ။ န ပန သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ သဒ္ဓါဒီနံ အဘာဝတောတိ အပ္ပရဇက္ခဒုကာဒီသု ပဉ္စသု ဒုကေသု ဧကေကသ္မိံ ဒသ ဒသ ကတွာ **"ပညာသာယ အာကာရေဟိ ဣမာနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ ဇာနာတီ"**တိ ဝုတ္တံ။ အထ ဝါ အန္ဝယတော, ဗျတိရေကတော စ သဒ္ဓါဒီနံ ဣန္ဒြိယာနံ ပရောပရိယတ္တံ ဇာနာတီတိ ကတွာ တထာ ဝုတ္တံ။ ဧတ္ထ စ အပ္ပရဇက္ခာဒိဝသေန အာဝဇ္ဇိတဿ ဘဂဝတော တေ သတ္တာ ပုဉ္ဇပုဉ္ဇာဝ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ, န ဧကေကာ။

ဥပ္ပလာနိ ဧတ္ထ သန္တီတိ **ဥပ္ပလိနီ,** ဂစ္ဆောပိ ဇလာသယောပိ, ဣဓ ပန ဇလာသယော အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **"ဥပ္ပလဝနေ"** တိ။ ယာနိ ဥဒကဿ အန္တော နိမုဂ္ဂာနေဝ ဟုတွာ ပုသန္တိ ဝဍ္ဎန္တိ, တာနိ **အန္တောနိမုဂ္ဂပေါသီနိ။ ဒီပိတာနီ**တိ အဋ္ဌကထာယံ ပကာသိတာနိ, ဣဓေဝ ဝါ "အညာနိပိ"တိအာဒိနာ ဒီပိတာနိ။ **ဥဂ္ဃဋိတညူ** တိ ဥဂ္ဃဋနံ နာမ ဉာဏုဂ္ဃဋနံ, ဉာဏေ ဥဂ္ဃဋိတမတ္တေ ဧဝ ဇာနာတီတိ အတ္ထော။ ဝိပဉ္စိတံ ဝိတ္ထာရိယမာနမတ္ထံ ဇာနာတီတိ **ဝိပဉ္စိတညူ။** ဥဒ္ဒေသာဒီဟိ နေတဗ္ဗောတိ **နေယျော။ သဟ ဥဒါဟဋဝေလာယာ** တိ ဥဒါဟာရေ ဓမ္မဿ ဥဒ္ဒေသေ ဥဒါဟဋမတ္တေ ဧဝ။ **ဓမ္မာဘိသမယော** တိ စတုသစ္စဓမ္မဿ ဉာဏေန သဒ္ဓိံ အဘိသမယော။ **အယံ ဝုစ္စတီ** တိ အယံ "စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ"တိအာဒိနာ နယေန သင်္ခိတ္တေန မာတိကာယ ဒီပိယမာနာယ ဒေသနာနုသာရေန ဉာဏံ ပေသေတွာ အရဟတ္တံ ဂဏှိတုံ သမတ္ထော **"ပုဂ္ဂလော ဥဂ္ဃဋိတညူ"** တိ ဝုစ္စတိ။ **အယံ ဝုစ္စတီ** တိ အယံ သင်္ခိတ္တေန မာတိကံ ဌပေတွာ ဝိတ္ထာရေန အတ္ထေ ဝိဘဇိယမာနေ အရဟတ္တံ ပါပုဏိတုံ သမတ္ထော **"ပုဂ္ဂလော ဝိပဉ္စိတညူ"** တိ ဝုစ္စတိ။ **ဥဒ္ဒေသတော**တိ ဥဒ္ဒေသဟေတု, ဥဒ္ဒိသန္တဿ, ဥဒ္ဒိသာပေန္တဿ ဝါတိ အတ္ထော။ **ပရိပုစ္ဆတော** တိ အတ္ထံ ပရိပုစ္ဆန္တဿ။ **အနုပုဗ္ဗေန ဓမ္မာဘိသမယော ဟောတီ** တိ အနုက္ကမေန အရဟတ္တပ္ပတ္တော ဟောတိ။ **န တာယ ဇာတိယာ ဓမ္မာဘိသမယော ဟောတီ**တိ တေန အတ္တဘာဝေန မဂ္ဂံ ဝါ ဖလံ ဝါ အန္တမသော ဈာနံ ဝါ ဝိပဿနံ ဝါ နိဗ္ဗတ္တေတုံ န သက္ကောတိ။ **အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော ပဒပရမော** တိ အယံ ပုဂ္ဂလော ဗျဉ္ဇနပဒမေဝ ပရမံ အဿာတိ "ပဒပရမော"တိ ဝုစ္စတိ။

ယေတိ ယေ ဒုဝိဓေ ပုဂ္ဂလေ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ဝိဘင်္ဂေ **ကမ္မာဝရဏေနာ** တိ ပဉ္စဝိဓေန အာနန္တရိယကမ္မေန။ **ဝိပါကာဝရဏေနာ**တိ အဟေတုကပဋိသန္ဓိယာ။ ယသ္မာ ဒုဟေတုကာနမ္ပိ အရိယမဂ္ဂပဋိဝေဓော နတ္ထိ, တသ္မာ ဒုဟေတုကပဋိ

သန္တိပိ ''ဝိဟာကာဝရဏမေတ''တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ကိလေသာဝရဏေနာ**တိ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ။ **အဿဒ္ဓာ** တိ ဗုဒ္ဓါဒီသု သဒ္ဓာ ရဟိတာ။ **အစ္ဆန္ဒိကာ** တိ ကတ္တုကမျတာကုသလစ္ဆန္ဒရဟိတာ, ဥတ္တရကုရုကာ မနုဿာ အစ္ဆန္ဒိကဋ္ဌာနံ ပဝိဋ္ဌာ။ **ဒုပ္ပညာ** တိ ဘဝင်္ဂပညာယ ပရိဟီနာ, ဘဝင်္ဂပညာယ ပန ပရိပုဏ္ဏာယပိ ယဿ ဘဝင်္ဂံ လောကုတ္တရဿ ပစ္စယော န ဟောတိ, သောပိ ဒုပ္ပညော ဧဝ နာမ။ **အဘဗ္ဗာ နိယာမံ ဩက္ကမိတုံ ကုသလေသု ဓမ္မေသု သမ္မတ္တ** န္တိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု သမ္မတ္တနိယာမသင်္ခါတံ အရိယမဂ္ဂံ ဩက္ကမိတုံ အဓိဂန္တုံ အဘဗ္ဗာ။ **''န ကမ္မာဝရဏေနာ''** တိ အာဒီနိ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

''ရာဂစရိတာ''တိအာဒီသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ပရမတ္ထဒီပနိယံ [ပရမတ္ထမဉ္ဇူသာယံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသံဝဏ္ဏနာယန္တိ ဘဝိတဗ္ဗံ –

> ''သာ ဧသာ ပရမတ္ထာနံ၊ တတ္ထ တတ္ထ ယထာရဟံ။
> နိဓာနတော ပရမတ္ထ-မဉ္ဇူသာ နာမ နာမတော''တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋီကာယ နိဂမနေ သယမေဝ ဝုတ္တတ္တာ)] ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသံဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၇၀. **အာရုဠှော** တိ အတ္တနော အဓိပ္ပေတဿ အတ္ထဿ ဘဂဝတော ဇာနာပနံ ဥဒ္ဒိဿာတိ အတ္ထော။ သေလော ပဗ္ဗတော ဥစ္စော ဟောတိ ထိရော စ, န ပံသုပဗ္ဗတော, မိဿကပဗ္ဗတော တတိ အာဟ **''သေလေ ယထာ ပဗ္ဗတမုဒ္ဓနီ''**တိ။ **ဓမ္မမယံ ပါသာဒ**န္တိ လောကုတ္တရဓမ္မမာဟ။ သော ဟိ ပဗ္ဗတသဒိသော စ ဟောတိ သဗ္ဗဓမ္မေ အတိက္ကမ္မ အဗ္ဘုဂ္ဂတဋ္ဌေန ပါသာဒသဒိသော စ, ပညာပရိယာယော တ ဣဓ ဓမ္မ-သဒ္ဒော ။ သာ ဟိ အဗ္ဘုဂ္ဂတဋ္ဌေန ပါသာဒောတိ အဘိဓမ္မေ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁၆) နိဒ္ဒိဋ္ဌာ။ တထာ စာဟ –

> ''ပညာပါသာဒမာရုယှ၊ အသောကော သောကိနိံ ပဇံ။
> ပဗ္ဗတဋ္ဌောဝ ဘူမဋ္ဌေ၊ ဓီရော ဗာလေ အဝေက္ခတီ''တိ။ (ဓ. ပ. ၂၈)။

''ယထာ ဟိ''တိအာဒီသု ယထာ ပဗ္ဗတေ ဌတွာ ရတ္တန္ဓကာရေ ဟေဋ္ဌာ ဩလောကေန္တဿ ပုရိသဿ ခေတ္တေ ကေဒာရပါဠိကုဋိယော, တတ္ထ သယိတမနုဿာ စ န ပညာယန္တိ အနုဇ္ဇလဘာဝတော။ ကုဋိကာသု ပန အဂ္ဂိဇာလာ ပညာယတိ ဥဇ္ဇလဘာဝတော ဧဝံ ဓမ္မပါသာဒမာရုယှ သတ္တလောကံ ဩလောကယတော ဘဂဝတော ဉာဏဿ အာပါထံ နာဂစ္ဆန္တိ အကတကလျာဏာ သတ္တာ ဉာဏဂ္ဂိနာ အနုဇ္ဇလဘာဝတော, အနုဋ္ဌာရဘာဝတော စ ရတ္တိံ ခိတ္တာ သရာ ဝိယ ဟောန္တိ။ ကတကလျာဏာ ပန ဘဗ္ဗပုဂ္ဂလာ ဒူရေ ဌိတာပိ ဘဂဝတော ဉာဏဿ အာပါထံ အာဂစ္ဆန္တိ ပရိပက္ကဉာဏဂ္ဂိတာယ သမုဇ္ဇလဘာဝတော, ဥဋ္ဌာရသန္တာနတာယ ဟိမဝန္တပဗ္ဗတော ဝိယ စာတိ ဧဝံ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဥဋ္ဌေဟီ တိ တွံ ဓမ္မဒေသနာယ အပ္ပေါဿုက္ကတာသင်္ခါတသင်္ကောစာပတ္တိတော ကိလာသုဘာဝတော ဥဋ္ဌဟ။ **ဝီရိယဝန္တတာယာ** တိ သာတိသယ စတုဗ္ဗိဓသမ္မပ္ပဓာနဝီရိယဝန္တတာယ။ ဝီရဿ ဟိ ဘာဝေါ, ကမ္မံ တ **ဝီရိယံ။** ကိလေသမာရဿ ဝိယ မစ္စုမာရဿပိ အာယတိံ အသမ္ဘဝတော **''မစ္စုကိလေသမာရာန''**န္တိ ဝုတ္တံ။ အဘိသင်္ခါရမာရဝိဇယဿ အဂ္ဂဟဏံ ကိလေသမာရဝိဇယေနေဝ တဗ္ဗိဇယဿ ဇောတိတဘာဝတော။ **ဝဟနသမတ္ထတာယာ** တိ သံသာရမဟာကန္တာရတော နိဗ္ဗာနသင်္ခါတံ ခေမပ္ပဒေသံ သမ္ပာပနသမတ္ထတာယ။

၇၁. ''အပါရုတံ တေသံ အမတဿ ဒွါရ''န္တိ ကေစိ ပဌန္တိ။ နိဗ္ဗာနဿ ဒွါရံ ပဝိသနမဂ္ဂေါ ဝိဝရိတွာ ဌပိတော မဟာကရုဏာပနိဿယေန သယမ္ဘုဉာဏေန အဓိဂတတ္တာ။ **သဒ္ဓံ ပမုဉ္စန္တု** တိ သဒ္ဓံ ပဝေဒေန္တု, အတ္တနော သဒ္ဒဟနာကာရံ ဥပဋ္ဌာပေန္တူတိ အတ္ထော။ သုခေန အကိစ္ဆေန ပဝတ္တနီယတာယ **သုပ္ပဝတ္တိတံ။ န ဘာသိံ** န ဘာသိဿာမီတိ စိန္တေသိံ။

အဂ္ဂသာဝကယုဂဝဏ္ဏနာ

၇၃. **သလ္လပိတ္တတ** တိ "ဝိပ္ပသန္နာနိ ခေါ တေ အာဝုသော ဣန္ဒြိယာနိ"တိအာဒိနာ (မဟာဝ. ၆၀) အာလာပသလ္လာပံ ကတ္တာ။ တဉ္စဟိ်သ္သ အပရဘာဂေ သတ္ထု သန္တိကံ ဥပသင်္ကမနဿ ပစ္စယော အဟောသိ။

၇၅-၆. **အနုပုဗ္ဗိံ ကထ**န္တိ အနုပုဗ္ဗိယာ အနုပုဗ္ဗံ ကထေတဗ္ဗံ ကထံ။ ကာ ပန သာတိ? အနာဒိကထာ။ တတ္ထ **အနကထာ** တာဝ ပစုရဇနေသု ပဝတ္တိယာ သဗ္ဗသာဓာရဏတ္တာ, သုကရတ္တာ, သီလေ ပတိဋ္ဌာနဿ ဥပာယဘာဝတော စ အာဒိတော ကထိတာ။ ပရိစ္စာဂသီလော ဟိ ပုဂ္ဂလော ပရိဂ္ဂဟဝတ္ထူသု နိဿင်္ဂဘာဝတော သုခေနေဝ သီလာနိ သမာဒိယတိ, တတ္ထ စ သုပ္ပတိဋ္ဌိတော ဟောတိ။ သီလေန အာယကပဋိဂ္ဂဟကဝိသုဒ္ဓိတော ပရာနုဂ္ဂဟံ ဝတွာ ပရပီဠာနိဝတ္တိဝစနတော, ကိရိယဓမ္မံ ဝတွာ အကိရိယဓမ္မဝစနတော, ဘောဂသမ္ပတ္တိဟေတုံ ဝတွာ ဘဝသမ္ပတ္တိဟေတုဝစနတော စ **အနကထာနန္တရံ သီလကထာ** ကထိတာ, တဉ္စေ အနသီလံ ဝဋ္ဋနိဿိတံ, အယံ ဘဝသမ္ပတ္တိ တဿ ဖလန္တိ ဒဿနတ္ထံ, ဣမေဟိ စ အနသီလမယေဟိ ပဏီတပဏီတတရာဒိဘေဒဘိန္နေဟိ ပုညကိရိယဝတ္ထူဟိ ဧတာ စာတုမဟာရာဇိကာဒီသု ပဏီတပဏီတတရာဒိဘေဒဘိန္နာ အပရိမေယျာ ဒိဗ္ဗဘောဂဘဝသမ္ပတ္တိယော ဟောန္တီတိ ဒဿနတ္ထံ **တဒနန္တရံ သဂ္ဂကထံ**။ ဝတွာ အယံ သဂ္ဂေ ရာဂကဒီဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌော, သဗ္ဗအာ အနုပက္ကိလိဋ္ဌော အရိယမဂ္ဂေါတိ ဒဿနတ္ထံ **သဂ္ဂါနန္တရံ မဂ္ဂကထာ** ကထေတဗ္ဗာ။ မဂ္ဂဉ္စ ကထေန္တေန တဒဓိဂမုပာယဒဿနတ္ထံ သဂ္ဂပရိယာပန္နာပိ, ပဂေဝ ဣတရေ သဗ္ဗေပိ ကာမာ နာမ ဗဟွာဒီနဝါ, အနိစ္စာ အဓုဝါ, ဝိပရိဏာမဓမ္မာတိ **ကာမာနံ အာဒီနဝေါ,** ဟီနာ, ဂမ္မာ, ပောထုဇ္ဇနိကာ, အနရိယာ, အနတ္ထသဉှိတာတိ တေသံ **သြကာရော** လာမကဘာဝေါ, သဗ္ဗေပိ ဘဝါ ကိလေသာနံ ဝတ္ထုဘူတာတိ **တတ္ထ သံကိလေသော,** သဗ္ဗသော ကိလေသဝိပ္ပမုတ္တံ နိဗ္ဗာနန္တိ **နေက္ခမ္မေ အာနိသံသော** စ ကထေတဗ္ဗောတိ အယမတ္ထော **မဂ္ဂန္တိ** တိ ဧတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒေန အာဒိအတ္ထဇောတကေန ဗောဓိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သုခာနံ နိဒာနန္တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာနံ, သမ္ပရာယိကာနံ, နိဗ္ဗာနပဋိသံယုတ္တာနဉ္စာတိ သဗ္ဗေသမ္ပိ သုခာနံ ကာရဏံ။ ယဉှိ ကိဉ္စိ လောကေ ဘောဂသုခံ နာမ, တံ သဗ္ဗံ အနနိဒာနန္တိ ပာကဋောယမတ္ထော။ ယံ ပန တံ ဈာနဝိပဿနာမဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနပဋိသံယုတ္တံ သုခံ, တဿာပိ အနံ ဥပနိဿယပစ္စယော ဟောတိယေဝ။ **သမ္ပတ္တီနံ မူလ** န္တိ ယာ ဣမာ လောကေ ပဒေသရဇ္ဇံ သိရိဿရိယံ သတ္တရတနသမုဇ္ဇလစက္ကဝတ္တိသမ္ပဒာတိ ဧဝံပဘေဒာ မာနုသိကာ သမ္ပတ္တိယော, ယာ စ စာတုမဟာရာဇိကစာတုမဟာရာဇာဒိဘေဒာ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိယော, ယာ တ ပနညာပိ သမ္ပတ္တိယော, တာသံ သဗ္ဗာသံ ဣဒံ အနံ နာမ မူလံ ကာရဏံ။ **ဘောဂာန**န္တိ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗဋ္ဌေန **"ဘောဂေ"**တိ လဒ္ဓနာမာနံ မနာပိယရူပာဒီနံ, တန္နိဿယာနဉ္စ ဥပဘောဂသုခာနံ။ အဝဿယဋ္ဌေန **ပတိဋ္ဌာ။ ဝိသမဂတဿာ** တိ ဗျသနပ္ပတ္တဿ။ **တာဏ**န္တိ ရက္ခာ တတော ပရိပာလနတော။ **လေဏ**န္တိ ဗျသနေဟိ ပရိပာစိယမာနဿ သြလီယနပဒေသော။ **ဂတီ**တိ ဂန္တဗ္ဗဋ္ဌာနံ။ **ပရာယဏ**န္တိ ပဋိသရဏံ။ **အဝဿယော** တိ ဝိနိပတိတုံ အဒေန္တော နိဿယော။ **အာရမ္မဏ** န္တိ သြလုဗ္ဘာရမ္မဏံ။

ရတနမယသီဟာသနသဒိသန္တိ သဗ္ဗရတနမယသတ္တင်္ဂမဟာသီဟာသနသဒိသံ မဟဂ္ဃံ ဟုတွာ သဗ္ဗသော ဝိနိပတိတုံ အပ္ပအနတော။ **မဟာပထဝိသဒိသံ** ဂတဂတဋ္ဌာနေ ပတိဋ္ဌာယ လဘာပနတော။ **အာလမ္ဗနရဇ္ဇုသဒိသ** န္တိ ယထာ ဒုဗ္ဗလဿ ပုရိသဿ အာလမ္ဗနရဇ္ဇု ဥတ္တိဋ္ဌတော, တိဋ္ဌတော စ ဥပတ္ထမ္ဘော, ဧဝံ အနံ သတ္တာနံ သမ္ပတ္တိဘဝေ ဥပ္ပတ္တိယာ, ဌိတိယာ စ ပစ္စယဘာဝတော။ **ဒုက္ခနိတ္ထရဏဋ္ဌေနာ** တိ ဒုဂ္ဂတိဒုက္ခနိတ္ထရဏဋ္ဌေန။ **သမဿာသနဋ္ဌေနာ**တိ လောဘမစ္ဆရိယာဒိပဋိသတ္တုပဒ္ဒဝတော သမ္မဒေဝ အဿာသနဋ္ဌေန။ **ဘယပရိတ္တာဏဋ္ဌေနာ** တိ အလိဒ္ဒိယဘယတော ပရိပာလနဋ္ဌေန။ **မစ္ဆေရမလာဒီဟီ** တိ မစ္ဆေရလောဘဒောသဣဿာဝိစိကိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အာဒိစိတ္တမလေဟိ။ **အနုပလိတ္တဋ္ဌေနာ** တိ အနုပက္ကိလိဋ္ဌတာယ။ **တေသ**န္တိ မစ္ဆေရမလာဒိကစဝရာနံ။ ဧတေဟိ ဧဝ **ဒုရာသဒဋ္ဌေန။ အသန္တာသနဋ္ဌေနာ**တိ အနဘိဘဝနီယတာယ သန္တာသာဘာဝေန။ ယော ဟိ အာယကော အနပတိ, သော သမ္ပတိပိ ကုတောစိ န ဘာယတိ, ပဂေဝ အာယတိံ။ ဓမ္မသီသေန ပုဂ္ဂလော ဝုတ္တော။ **ဗလဝန္တဋ္ဌေနာ** တိ မဟာဗလဝတာယ။ အာယကော ဟိ အနပတိ သမ္ပတိ ပက္ခဗလေန ဗလဝ ဟောတိ, အာယတိံ ပန ကာယဗလာဒီဟိပိ။ **အဘိမင်္ဂလသမ္မတဋ္ဌေနာ**တိ "ဝမိုကာရဏ"န္တိ အဘိသမ္မတဘာဝေန။ ဝိပတ္တိဘဝတော သမ္ပတ္တိဘဝူပနယနံ **ခေမန္တဘူမိသမ္ပာပနံ,** ဘဝသင်္ကမတော ယောဂက္ခေမသမ္ပာပနဉ္စ **ခေမန္တဘူမိသမ္ပာပနဋ္ဌော**။

ဣဒါနိ အနံ ဝဋ္ဋဂတာ ဥက္ကံသပ္ပတ္တာ သမ္ပတ္တိယော ဝိယ ဝိဝဋ္ဋဂတာပိ တာ သမ္ပာဒေတီတိ ဗောဓိစရိယဘာဝေနပိ အနဂုဏေ ဒဿေတုံ **"အနဉှိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ သက္ကမာရဗြဟ္မသမ္ပတ္တိယော အတ္တဟိတာယ ဧဝ, စက္ကဝတ္တိသမ္ပတ္တိ ပန အတ္တဟိတာယ, ပရဟိတာယ စာတိ ဒဿေတုံ သာ တာသံ ပရတော ဝုတ္တာ, ဧတာ လောကိယာ, ဣမာ

ပန လောကုတ္တရာတိ ဒဿေတုံ တတော ပရံ **“သာဝကဟာရမိဉာဏ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထာပိ ဥက္ကဋ္ဌုက္ကဋ္ဌတရုက္ကဋ္ဌတမာတိ ဒဿေတုံ ကမေန ဉာဏတ္တယံ ဝုတ္တံ။ တေသံ ပန အန္နဿ ပစ္စယဘာဝေါ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တော ဧဝ။ ဧတေနေဝဿ ဗြဟ္မသမ္ပတ္တိယာပိ ပစ္စယဘာဝေါ ဒီပိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အန္နဉ္စ နာမ ဒက္ခိဏေယျေသု ဟိတဇ္ဈာသယေန ဝါ ပူဇနဇ္ဈာသယေန ဝါ အတ္တနော သန္တကဿ ပရေသံ ပရိစ္စဇနံ, တသ္မာ ဒါယကော သတ္တေသု ဧကန္တဟိတဇ္ဈာသယော ပုရိသပုဂ္ဂလော, သော “ပရေသံ ဟိံသတိ, ပရေသံ ဝါ သန္တကံ ဟရတီ”တိ အဋ္ဌာနမေတန္တိ အာဟ **“အန္နံ ဒဒန္တော သီလံ သမာဒါတုံ သက္ကောတီ”** တိ။ **သီလသဒိသော အလင်္ကာရော နတ္ထီ**တိ အကိတ္တိမံ ဟုတွာ သဗ္ဗကာလံ သောဘာဝိသေသာဝဟတ္တာ။ **သီလပုပ္ဖသဒိသံ ပုပ္ဖံ နတ္ထီ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **သီလဂန္ဓသဒိသော ဂန္ဓော နတ္ထီ** တိ ဧတ္ထ “စန္ဒနံ တဂရံ ဝါပိ”တိအာဒိကာ (ဓ. ပ. ၅၅) ကထာ, “ဂန္ဓော ဣသီနံ စိရဒိက္ခိတာနံ, ကာယာ စုတော ဂစ္ဆတိ မာလုတေနာ”တိအာဒိကာ (ဇာ. ၂.၁၇.၅၅) စ ဝတ္တဗ္ဗာ ။ သီလဉှိ သတ္တာနံ အာဘရဏဉ္စေဝ အလင်္ကာရော စ ဂန္ဓဝိလေပနဉ္စ ပရဿ ဒဿနီယဘာဝါဝဟဉ္စ။ တေနာဟ **“သီလာလင်္ကာရေန ဟိ”** တိအာဒိ။

“အယံ သက္ကေ လဗ္ဘတီ” တိ ဣဒံ မဇ္ဈိမေဟိ ဆန္ဒာဒီဟိ အာရဒ္ဓံ သီလံ သန္ဓာယာဟ။ တေနာဟ သက္ကော ဒေဝရာဇာ –

“ဟီနေန ဗြဟ္မစရိယေန၊ ခတ္တိယေ ဥပပဇ္ဇတိ။
မဇ္ဈိမေန စ ဒေဝတ္တံ၊ ဥတ္တမေန ဝိသုဇ္ဈတီ”တိ။ (ဇာ. ၂.၂၂.၄၂၉)။

ကဍ္ဎော တိ သုခော, **ကန္တော** တိ ကမနီယော, **မနာပော**တိ မနဝဍ္ဎနကော, တံ ပနဿ ကဍ္ဎာဒိဘာဝံ ဒဿေတုံ **“နိစ္စမေတ္ထ ကီဠာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **နိစ္စ**န္တိ သဗ္ဗကာလံ **ကီဠာ**တိ ကာမူပသံဟိတာ သုခဝိဟာရာ။ **သမ္ပတ္တိယော**တိ ဘောဂသမ္ပတ္တိယော။ **ဒိဗ္ဗ** န္တိ ဒိဗ္ဗဘာဝံ ဒေဝလောကပရိယာပန္နံ။ **သုခ**န္တိ ကာယိကံ, စေတသိကဉ္စ သုခံ။ **ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိ** န္တိ ဒိဗ္ဗဘာဝံ အာယုသမ္ပတ္တိံ, ဝဏ္ဏယသက္ကဿရိယသမ္ပတ္တိံ, ရူပာဒိသမ္ပတ္တိဉ္စ။ **ဝေမာဒီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ယာမာဒီဟိ အနုဘဝိတဗ္ဗံ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိံ ဝဒတိ။

အပ္ပဿာဒါ တိ နိရဿာဒါ ပဏ္ဍိတေဟိ ယထာဘူတံ ပဿန္တေဟိ တတ္ထ အဿာဒေတဗ္ဗတာဘာဝတော။ **ဗဟုဒုက္ခာ** တိ မဟာဒုက္ခာ သမ္ပတိ, အာယတိဉ္စ ဝိပုလဒုက္ခာနုဗန္ဓတ္တာ။ **ဗဟုပါယာသာ**တိ အနေကဝိဓပရိဿယာ။ **ဧတ္ထာ** တိ ကာမေသု။ **ဘိယျော** တိ ဗဟုံ။ **ဒေါသော**တိ အနိစ္စတာဒိနာ, အပ္ပဿာဒတာဒိနာ စ ဒူသိတဘာဝေါ, ယတော တေ ဝိညူနံ စိတ္တံ နာရာဓေန္တိ။ အထ ဝါ အာဒီနံ ဝါတိ ပဝတ္တတီတိ **အာဒီနဝေါ,** ပရမကပဏတာ, တထာ စ ကာမာ ယထာဘူတံ ပစ္စဝေက္ခန္တာနံ ပစ္စုပတိဋ္ဌန္တိ။ **လာမကဘာဝေါ**တိ နိဟီနဘာဝေါ အသေဋ္ဌေဟိ သေဝိတဗ္ဗတ္တာ, သေဋ္ဌေဟိ န သေဝိတဗ္ဗတ္တာ စ။ **သံကိလိဿန္န** န္တိ ဝိဗာဓေတဗ္ဗတာ ဥပတာပေတဗ္ဗတာ။ **နေက္ခမ္မေ အာနိသံသ** န္တိ ဧတ္ထ ယတ္တကာ ကာမေသု အာဒီနဝါ, တပ္ပဋိပက္ခတော တတ္တကာ နေက္ခမ္မေ အာနိသံသာ။ အပိ စ “နေက္ခမ္မံ နာမေတံ အသမ္ဗာဓံ အသံကိလိဋ္ဌံ, နိက္ခန္တံ ကာမေဟိ, နိက္ခန္တံ ကာမသညာယ, နိက္ခန္တံ ကာမဝိတက္ကေဟိ, နိက္ခန္တံ ကာမပရိဠာဟေဟိ, နိက္ခန္တံ ဗျာပါဒတော”တိအာဒိနာ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၃.၂၆ မဟာဝဂ္ဂေ) နယေန နေက္ခမ္မေ အာနိသံသေ ပကာသေသိ, ပဗ္ဗဇ္ဇာယ, ဈာနာဒီသု စ ဂုဏေ ဝိဘာဝေသိ ဝဏ္ဏေသိ။

ဝုတ္တနယ န္တိ ဧတ္ထ ယံ အဝုတ္တနယံ “ကလ္လစိတ္တေ”တိအာဒိ, တတ္ထ **ကလ္လစိတ္တေ** တိ ကမ္မနိယစိတ္တေ, ဟေဋ္ဌာ ပဝတ္တိတဒေသနာယ အဿဒ္ဓိယာဒီနံ စိတ္တဒေါသာနံ ဝိဂတတ္တာ ဥပရိဒေသနာယ ဘာဇနဘာဝူပဂမနေန ကမ္မက္ခမစိတ္တေတိ အတ္ထော။ အဿဒ္ဓိယာဒယော ဟိ ယသ္မာ စိတ္တဿ ရောဂဘူတာ တဒါ တေ ဝိဂတာ, တသ္မာ အရောဂစိတ္တေတိ အတ္ထော။ ဒိဋ္ဌိမာနာဒိကိလေသဝိဂမနေန **မုဒုစိတ္တေ**။ ကာမစ္ဆန္ဒာဒိဝိဂမေန **ဝိနီဝရဏစိတ္တေ**။ သမ္မာပဋိပတ္တိယံ ဥဠာရပီတိပါမောဇ္ဇယောဂေန **ဥဒဂ္ဂစိတ္တေ**။ တတ္ထ သဒ္ဓါသမ္ပတ္တိယာ **ပသန္နစိတ္တေ**။ ယဒါ စ ဘဂဝါ အညာသီတိ သမ္ဗန္ဓော။ အထ ဝါ **ကလ္လစိတ္တေ** တိ ကာမစ္ဆန္ဒဝိဂမေန အရောဂစိတ္တေ။ **မုဒုစိတ္တေ** တိ ဗျာပါဒဝိဂမေန မေတ္တာဝသေန အကထိနစိတ္တေ။ **ဝိနီဝရဏစိတ္တေ** တိ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စဝိဂမေန ဝိက္ခေပဿ ဝိဂတတ္

တာ တေန အပိဟိတစိတ္တော။ **ဥဒဂ္ဂစိတ္တော** တိ ထိနမိဒ္ဓဝိဂမေန သမ္ပဂ္ဂဟိတဝသေန အလီနစိတ္တော။ **ပသန္နစိတ္တော** တိ ဝိစိကိစ္ဆာဝိဂမေန သမ္မာပဋိပတ္တိယံ အဓိမုတ္တစိတ္တော, ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

“သေယျထာပိ” တိအာဒိနာ ဥပမာဝသေန နေသံ သံကိလေသပ္ပဟာနံ, အရိယမဂ္ဂုပ္ပာဒဉ္စ ဒဿေတိ။ **အပဂတကာဠကန္တိ** ဝိဂတကာဠကံ။ **သမ္မဒေဝ** တိ သုဋ္ဌု ဧဝ။ **ရဇနန္တိ** နီလပီတာဒိရင်္ဂဇာတံ။ **ပဋိဂ္ဂဏှေယျာ** တိ ဂဏှေယျ ပဘဿရံ ဘဝေယျ။ **တသ္မိံယေဝ အာသနေ** တိ တိဿမေဝ နိသဇ္ဇာယံ, ဧတေန နေသံ လဟုဝိပဿကတာ, တိက္ခပညတာ, သုခပဋိပဒါခိပ္ပာဘိညတာ စ ဒဿိတာ ဟောတိ။ **ဝိရဇန္တိ** အပာယဂမနီယရာဂရဇာဒီနံ ဝိဂမေန ဝိရဇံ။ အနဝသေသဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာမလာပဂမနေန **ဝီတမလံ။** ပဌမမဂ္ဂဝဇ္ဈကိလေသရဇာဘာဝေန ဝါ **ဝိရဇံ။** ပဉ္စဝိဓဒုဿီလျမလာပဂမနေန **ဝီတမလံ။ ဓမ္မစက္ခုန္တိ** ဗြဟ္မာယုသုတ္တေ (မ. နိ. ၂.၃၈၃) ဟေဋ္ဌိမာ တယော မဂ္ဂါ ဝုတ္တာ, စူဠရာဟုလောဝါဒေ (မ. နိ. ၃.၄၁၆) အာသဝက္ခယော, ဣဓ ပန သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါ အဓိပ္ပေတော။ **“ယံ ကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ, သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မ”**န္တိ တဿ ဥပ္ပတ္တိအာကာရဒဿနန္တိ။ နနု စ မဂ္ဂဉာဏံ အသင်္ခတဓမ္မာရမ္မဏံ, န သင်္ခတဓမ္မာရမ္မဏန္တိ? သစ္စမေတံ။ ယသ္မာ တံ နိရောဓံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ကိစ္စဝသေန သဗ္ဗသင်္ခတံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တသ္မာ တထာ ဝုတ္တံ။

“သုဒ္ဓံ ဝတ္ထ”န္တိ နိဒဿိတဥပမာယံ ဣဒံ ဥပမာသံသန္ဒနံ ဝတ္ထံ ဝိယ စိတ္တံ, ဝတ္ထဿ အာဂန္တုကမလေဟိ ကိလိဋ္ဌဘာဝေါ ဝိယ စိတ္တဿ ရာဂါဒိမလေဟိ သံကိလိဋ္ဌဘာဝေါ, ဓောဝနသိလာ ဝိယ အနုပုဗ္ဗိကထာ, ဥဒကံ ဝိယ သဒ္ဓါ, ဥဒကေ တေမေတွာ ဦသဂေါမယဆာရိကာခါရေဟိ ကာဠကပဒေသေ သမုစ္ဆိန္ဒိတွာ ဝတ္ထဿ ဓောဝနပယောဂေါ ဝိယ သဒ္ဓါသိနေဟေန တေမေတွာ တေမေတွာ သတိသမာဓိပညာဟိ ဒောသေ သိထိလီ ကတွာ သုတာဒိဝိဓိနာ စိတ္တဿ သောဓနေ ဝီရိယာရမ္ဘော, တေန ပယောဂေန ဝတ္ထေ နာနာကာဠကာပဂမော ဝိယ ဝီရိယာရမ္ဘေန ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနံ, ရင်္ဂဇာတံ ဝိယ အရိယမဂ္ဂေါ, တေန သုဒ္ဓဿ ဝတ္ထဿ ပဘဿရဘာဝေါ ဝိယ ဝိက္ခမ္ဘိတကိလေသဿ စိတ္တဿ မဂ္ဂေန ပရိယောဒပနန္တိ။ “ဒိဋ္ဌဓမ္မာ”တိ ဝတွာ ဒဿနံ နာမ ဉာဏဒဿနတော အညမ္ပိ အတ္ထီတိ တံ နိဝတ္တနတ္ထံ **“ပတ္တဓမ္မာ”** တိ ဝုတ္တံ။ ပတ္တိ စ ဉာဏသမ္ပတ္တိတော အညမ္ပိ ဝိဇ္ဇတီတိ တတော ဝိသေသဒဿနတ္ထံ **“ဝိဒိတဓမ္မာ”** တိ ဝုတ္တံ။ သာ ပန ဝိဒိတဓမ္မတာ ဓမ္မေသု ဧကဒေသေနာပိ ဟောတီတိ နိပ္ပဒေသတော ဝိဒိတဘာဝံ ဒဿေတုံ **“ပရိယောဂါဠှဓမ္မာ”** တိ ဝုတ္တံ, တေန နေသံ သစ္စာဘိသမ္ဗောဓိံယေဝ ဝိဘာဝေတိ။ မဂ္ဂဉာဏဉှိ ဧကာဘိသမယဝသေန ပရိညာဒိကိစ္စံ သာဓေန္တံ နိပ္ပဒေသတော စတုသစ္စဓမ္မံ သမန္တတော ဩဂါဟန္တံ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ။ သေသံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။

၇၇. **စီဝရအနာဒီနီ**တိ စီဝရာဒိပရိက္ခာရအနံ သန္ဓာယာဟ။ ယော ဟိ စီဝရာဒိကေ အဋ္ဌ ပရိက္ခာရေ, ပတ္တစီဝရမေဝ ဝါ သောတာပန္နာဒိအရိယဿ, ပုထုဇ္ဇနဿေဝ ဝါ သီလသမ္ပန္နဿ ဒတွာ “ဣဒံ ပရိက္ခာရဒါနံ အနာဂတေ ဧဟိဘိက္ခုဘာဝါယ ပစ္စယော ဟောတူ”တိ ပတ္ထနံ ပဋ္ဌပေသိ, တဿ စ သတိ အဓိကာရသမ္ပတ္တိယံ ဗုဒ္ဓါနံ သမ္မုခီဘာဝေ ဣဒ္ဓိမယပရိက္ခာရလာဘာယ သံဝတ္တတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဝဿသတိကတ္ထေရာ ဝိယ** အာကပ္ပသမ္ပန္နာတိ အဓိပ္ပာယော။

သန္ဒဿေသီ တိ သုဋ္ဌု ပစ္စက္ခံ ကတွာ ဒဿေသိ။ **ဣဓလောကတ္ထ** န္တိ ဣဓလောကဘူတံ ခန္ဓပဉ္စကသင်္ခါတမတ္ထံ။ **ပရလောကတ္ထ** န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **ဒဿေသီ** တိ သာမညလက္ခဏတော, သလက္ခဏတော စ ဒဿေသိ။ တေနာဟ **“အနိစ္စ”**န္တိအာဒိ။ တတ္ထ ဟုတွာ အဘာဝတော **အနိစ္စန္တိ ဒဿေသိ။** ဥဒယဗ္ဗယပဋိပီဠနတော **ဒုက္ခန္တိ ဒဿေသိ။** အဝသဝတ္တနတော **အနတ္တာတိ ဒဿေသိ။** ဣမေ ရုပ္ပနာဒိလက္ခဏာ ပဉ္စက္ခန္ဓာတိ ရာသဋ္ဌေန **ခန္ဓေ ဒဿေသိ။** ဣမေ စက္ခာဒိသဘာဝတ နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝဋ္ဌေန အဋ္ဌာရသ ဓာတုယောတိ **ဒဿေသိ။** ဣမာနိ စက္ခာဒိသဘာဝတနေဝ ဒွါရာရမ္မဏဘူတာနိ ဒွါဒသ အာယတနာနီတိ **ဒဿေသိ။** ဣမေ အဝိဇ္ဇာဒယော ဇရာမရဏပရိယောသာနာ ဒွါဒသ ပစ္စယဓမ္မာ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေါတိ **ဒဿေသိ။** ရူပက္ခန္ဓဿ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန ပစ္စယတော စတ္တာရိ, ခဏတော ဧကန္တိ ဣမာနိ **ပဉ္စ လက္ခဏာနိ ဒဿေသိ။ တထာ** တိ ဣမိနာ “ပဉ္စ လက္ခဏာနီ”တိ ပဒံ အာကဍ္ဎတိ။ **ဒဿေန္တော** တိ **ဣတိ-**သဒ္ဒော နိဒဿနတ္ထော, ဧဝန္တိ အတ္ထော။ **နိရယန္တိ** အဋ္ဌမဟာနိရယသောဠသဥဿဒနိရယပ္ပဘေဒံ သဗ္ဗသော နိရယံ **ဒဿေသိ။ တိရစ္ဆာနယောနိ** န္တိ အပဒဒွိပဒစတုပ္ပဒဗဟုပ္ပဒါဒိဘေဒံ မိဂပသုပက္ခိ သရီသပာဒိဝိဘာဂံ နာနာဝိဓံ တိရစ္ဆာနလောကံ။ **ပေတ္တိဝိသယ** န္တိ ခုပ္ပိပါသိကဝန္တာသိကပရဒတ္တူပဇီဝိနိဇ္ဈာမတ

ဏှဟိကာဒိဘေဒဘိန္နံ နာနာဝိမံ ပေတသတ္တလောကံ။ **အသုရကာယန္တိ** ကာလကဉ္စိကာသုရနိကာယံ။ ဧဝံ တာဝ ဒုဂ္ဂတိဘူတံ ပရလောကတ္တံ ဝတ္ဝာ ဣဒါနိ သုဂတိဘူတံ ဝတ္တုံ **“တိဏ္ဏံ ကုသလာနံ ဝိပာက”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဝေဟပ္ဖလေ သုဘကိဏ္ဏေဟေဝ သင်္ဂဟေတွ တ အသညီသု, အရူပီသု စ သမ္ဘဝတ္တိယာ ဒဿေတဗ္ဗာယ အဘာဝတော ဒုဝိညေယျ္ယတာယ **“နဝန္နံ ဗြဟ္မလောကာန”** န္တေဝ ဝုတ္တံ။

ဂဏှာဟာပေသီတိ တေ ဓမ္မေ သမာဒိန္နေ ကာရာပေသိ။

သမုတ္တေဇနံ နာမ သမာဒိန္နဓမ္မာနံ ယထာ အနုပကာရကာ ဓမ္မာ ပရိဟာယန္တိ, ပဟီယန္တိ စ, ဥပကာရကာ ဓမ္မာ ပရိဝဍ္ဎန္တိ, ဝိသုဇ္ဈန္တိ စ, တထာ နေသံ ဥဿာဟုပ္ပာဒနန္တိ အာဟ **“အဗ္ဘုဿာဟေသီ”** တိ။ ယထာ ပန တံ ဥဿာဟုပ္ပာဒနံ ဟောတိ, တံ ဒဿေတုံ **“ဣဓလောကတ္ထဥ္စေဝ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တာသေတွာ တာသေတွာ**တိ ပရိဗ္ဗတ္တဘာဝတဟာဒနေန တေဇေတွာ တေဇေတွာ။ **အဓိဂတံ ဝိယ ကတွာ**တိ ယေသံ ကထေတိ, တေဟိ တမတ္ထံ ပစ္စက္ခတော အနုဘုယျမာနံ ဝိယ ကတွာ။ ဝေနေယျာနဉှိ ဗုဒ္ဓေဟိ ပကာသိယမာနော အတ္ထော ပစ္စက္ခတောပိ ဟာကဋ္ဌ တရော ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ။ တထာ ဟိ ဘဂဝတ ဧဝံ ထောမီယတိ –

> “အာဒိတ္တောပိ အယံ လောကော၊ ကောဒသဟိ အဂ္ဂိဘိ။
> န တထာ ယာတိ သံဝေဂံ၊ သမ္မောဟပလိဂုဏ္ဌိတော။
>
> သုတွာတဒီနဝသညုတ္တံ၊ ယထာ တစံ မဟေသိနော။
> ပစ္စက္ခတောပိ ဗုဒ္ဓာနံ၊ ဝစနံ သုဋ္ဌု ဟာကဋ္ဌ”န္တိ။

တေနာဟ **“ဒ္ဝတ္တိံသကမ္မကာရဏပဥ္စဝီသတိမဟာဘယပ္ပဘေဒဥှိ”** တိအာဒိ။ ဒွတ္တိံသကမ္မကာရဏာနိ “ဟတ္ထမ္ပိ ဆိန္ဒန္တိ”တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၁၇၈) **ဒုက္ခက္ခန္ဓသုတ္တေ** အာဂတနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ **ပဥ္စဝီသတိမဟာဘယာနိ** “ဇာတိဘယံ ဇရာဘယံ ဗျာဓိဘယံ မရဏဘယ”န္တိအာဒိနာ (စူဠနိ. ၁၂၃) တတ္ထ တတ္ထ သုတ္တေ အာဂတနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ **အာဃာတနဘဏ္ဍိကာ** အဓိကုဋ္ဋနကဋ္ဌိင်္ဂရံ, ယံ “အစ္စာဓာန”န္တိပိ ဝုစ္စတိ။

ပဋိလဒ္ဓဂုဏေန စောဒေသီ တိ “တံတံဂုဏာဓိဂမေန အယမ္ပိ တုမှေဟိ ပဋိလဒ္ဓော, အာနိသံသော အယမ္ပီ”တိ ပစ္စက္ခတော ဒဿေန္တော “ကိံ ဣတော ပုဗ္ဗေ ဧဝရူပံ အတ္ထီ”တိ စောဒေန္တော ဝိယ အဟောသိ။ တေနာဟ **“မဟာနိ သံသံ ကတွာ ကထေသီ”**တိ။

တပ္ပစ္စယဥ္စ ကိလမထ န္တိ သဉ္ဇာရပဝတ္တိဟေတုကံ တသ္မိံ တသ္မိံ သတ္တသန္တာနေ ဥပ္ပဇ္ဇနကပရိဿမံ သံဝိဓာယ တံ ဝိဟေသံ။ **ဣဓာ**တိ ဟေဋ္ဌာ ပဌမမဂ္ဂါဓိဂမတ္ထာယ ကထာယ။ သဗ္ဗသင်္ခါရူပသမဘာဝတော **သန္တံ**။ အတိတ္တိကရ ပရမသုခတာယ **ပဏီတံ**။ သကလသံသာရဗျသနတော တာယနတ္တေန **တာဏံ**။ တတော နိဗ္ဗိန္ဒဟဒယာနံ နိလီယနဋ္ဌာန တာယ **လေဏံ**။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဂတိပဋိသရဏံ ပရမဿာသောတိ ဧဝမာဒီနံ သင်္ဂဟော။

မဟာဇနကာယပဗ္ဗဇ္ဇာဝဏ္ဏနာ

၈၀. သင်္ဃပ္ပဟောနကာနံ ဘိက္ခူနံ အဘာဝတ **“သင်္ဃဿ အပရိပုဏ္ဏတ္တာ”** တိ ဝုတ္တံ။ ဒွေဝ အဂ္ဂသာဝကာ ဧဝ ဟိ တဒာ အဟေသုံ။

စာရိကာအနုဇာနနဝဏ္ဏနာ

၈၆. “ကဒာ ဥဒပာဒီ”တိ ပုစ္ဆံ “သမ္မောဓိတော”တိအာဒိနာ သင်္ခေပတော ဝိဿဇ္ဇေတွာ ပုန တံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ **“ဘဂဝတ ကိရ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ပိတု သင်္ဂဟံ ကရောန္တော ဝိဟာသိ သမ္မောဓိတော “သတ္တ သံဝစ္ဆရာနိ သတ္တ မာသေ သတ္တ ဒိဝသေ”တိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓော, တဉ္စ ခေ ဝေနေယျာနံ တဒာ အဘာဝတော။ **ကိလဋ္ဌေဟိ** ဗဟိ **ဆာအပေတွာ, ဝတ္တေဟိ** အန္တော **ပဋိစ္ဆာအပေတွာ, ဥပရိ စ** ဝတ္ထေဟိ **ဆာအပေတွာ,** တဿ ဟေဋ္ဌာ

သုဝဏ္ဏ။ပေ.။ ဝိတာနံ ကာရာပေတွတ။ မာလာဝစ္ဆကေ တိ ပုပ္ဖမာလာဟိ ဝစ္ဆာကာရေန ဝေဌိတေ။ **ဂန္ဓတ္ထရေ** တိ စာဋိ ဘရိတဂန္ဓသ္သ အန္တရေ။ **ပုပ္ဖာနီ** တိ စာဋိအာဒိဘရိတာနိ ဇလဇပုပ္ဖာနိ စေဝ စင်္ကောတကာဒိဘရိတာနိ ထလဇပုပ္ဖာနိ စ။

ကာမဥ္စာယံ ရာဇာ ဗုဒ္ဓပိတာ, တထာပိ ဗုဒ္ဓါ နာမ လောကဂရုနော, န တေ ကေနစိ ဝသေ ဝတ္တေတဗ္ဗာ, အထ ခေါ တေ ဧဝ ပရေ အတ္တနော ဝသေ ဝတ္တေန္တိ, တသ္မာ ရာဇာ **"နာဟံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ဒေမီ"** တိ အာဟ။

အနမုခန္တိ အနကရဏူပာယံ, အနဝတ္တန္တိ အတ္တော။ **န အနိ မေ အနုညာတာ**တိ က္လအနိ မေ အနံ န အနုညာတာ, နော န အနုဇာနန္တီတိ အတ္တော။

ပရိတသ္သနဇီဝိတ န္တိ ဒုက္ခဇီဝိကာ အလိဒ္ဒိယန္တိ အတ္တော။

သဗ္ဗေသံ ဘိက္ခူနံ ပဟောသိ တိ ဘဂဝတော အဌသဌိ စ ဘိက္ခုသတသဟသ္သာနံ ဘာဂတော အတုံ ပဟောသိ, န သဗ္ဗေသံ ပရိယတ္တဘာဝေန။ တေနာဟ **"သေနာပတိပိ အတ္တနော ဒေယ္ယဓမ္မံ အဒာသိ"** တိ။ **ဇေဌကဌာနေ** တိ ဇေဋ္ဌ ဌကဒေဝိဌာနေ။

တထေဝ ကတွတတိ စရပုရိသေ ဌပေတွတ။ **သုစိန္တိ** သုဒ္ဓံ။ **ပဏီတ**န္တိ ဥဋ္ဌာရံ, ဘာဝနပုံသကဥ္စေတံ "ကေမန္တ"န္တိအာဒီသု (ဟရာ. ၂) ဝိယ။ **ဘဉ္ဇိတွတ** တိ မဒ္ဒိတွတ, ပီဠေတွတတိ အတ္တော။ **ဇာတိသပ္ပိခီရာဒီဟိယေတ** တိ အန္တောဇာတသပ္ပိခီရာဒီဟိယေဝ, အမ္ဟာကမေဝ ကဝိအာဒိတော ဂဟိတသပ္ပိအာဒီဟိယေတတိ အတ္တော။

၉ဝ. ပရာပတဒံ, ပရာပကာရံ, သီတုဏှာဟာဒိဘေဒဥ္စ ဂုဏာပရာဓံ ခမတိ သဟတိ အဓိတသေတီတိ **ခန္တိ။** သာ ပန ယသ္မာ သီလာဒီနံ ပဋိပက္ခဓမ္မေ သဝိသေသံ တပတိ သန္တပတိ ဝိဓမတီတိ **ပရမံ ဥတ္တမံ တပေါ။** တေနာဟ **"အဓိတသနခန္တိ နာမ ပရမံ တပေါ"**တိ။ "အဓိတသနခန္တီ"တိ က္လမိနာ ဓမ္မနိဇ္ဈာနက္ခန္တိတော ဝိသေသေတိ။ တိတိက္ခနံ ခမနံ **တိတိက္ခာ။**အက္ခရစိန္တကာ ဟိ ခမာယံ တိတိက္ခာ-သဒ္ဒံ ဝဏ္ဏေန္တိ။ တေနေတဟ **"ခန္တိယာ ဧဝ ဝေဝစန"** န္တိအာဒိ။ **သဗ္ဗာကာရေနာ**တိ သန္တပဏီတနိပုဏာသိဝခေမာဒိနာ သဗ္ဗပ္ပကာရေန။ **သော ပဗ္ဗဇိတော နာမ န ဟောတိ** ပဗ္ဗာဇိတဗ္ဗဓမ္မသ္သ အပဗ္ဗာဇနတော။ **တသ္သေဝ** တတိယပဒသ္သ **ဝေဝစနံ** အနတ္ထန္တရတ္တာ။

"န ဟိ"တိအာဒိနာ တံ ဧဝတ္ထံ ဝိဝရတိ။ **ဥတ္တမတ္တေန ပရမန္တိ ဝုစ္စတိ** ပရ-သဒ္ဒသ္သ သေဋ္ဌတစကတ္တာ, "ပုဂ္ဂလပရောပရညူ"တိအာဒီသု (အ. နိ. ၇.၆၈; နေတ္တိ. ၁၁၈) ဝိယ။ **ပရန္တိ** အညံ။ က္လအနိ ပရ-သဒ္ဒံ အညပရိယာယမေဝ ဂဟေတွတ အတ္ထံ ဒဿေတုံ **"အထ တ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **မလသ္သာ** တိ ဟာပမလသ္သ။ **အပဗ္ဗာဇိတတ္တာ** တိ အနီဟဋ္ဌတ္တာ အနိရာကတတ္တာ ။ **သမိတတ္တာ** တိ နိရောဓိတတ္တာ တေသံ ဟာပဓမ္မာနံ။ **"သမိတတ္တာ ဟိ ဟာပါနံ သမဏောတိ ပဝုစ္စတီ"**တိ ဟိ ဝုတ္တံ။

အပိစ ဘဂဝတ ဘိက္ခူနံ ဟတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသန္တော ဟတိမောက္ခကထာယ စ သီလပဓာနတ္တာ သီလသ္သ စ ဝိသေသတော အဒေသော ပဋိပက္ခောတိ တသ္သ နိဂ္ဂဏှနဝိဓိံ ဒဿေတုံ အာဒိတော **"ခန္တီ ပရမံ တပေါ"**တိ အာဟ, တေန အနိဋ္ဌသ္သ ပဋိဟနနူပါယော ဝုတ္တော, တိတိက္ခာဂဟဏေန ပန က္လဥ္ဌသ္သ, တဒုဘယေနပိ ဥပ္ပန္နံ ရတိံ အဘိဘုယျ ဝိဟရတီတိ အယမတ္တော ဒဿိတောတိ။ တဏှာတနသ္သ ဝူပသမနတော **နိဗ္ဗာနံ ပရမံ ဝဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ။** တတ္ထ ခန္တိဂ္ဂဟဏေန ပယောဂဝိပတ္တိယာ အဘာဝေ ဒဿိတော, တိတိက္ခာဂဟဏေန အာသယဝိပတ္တိယာ အဘာဝေ။ တထာ ခန္တိဂ္ဂဟဏေန ပရာပရာဓသဟတာ, တိတိက္ခာဂဟဏေန ပရေသု အနပရဇ္ဈနာ ဒဿိတာ။ ဧဝံ ကာရဏမုခေန အန္ဝယတော ဟတိမောက္ခံ ဒဿေတွတ က္လအနိ ဗျတိရေကတော တံ ဒဿေတုံ **"န ဟိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တေန ယထာ သတ္တာနံ ဇီဝိတာ တေရောပနံ, ဟဏိလေဍ္ဍုဒဏ္ဍာဒီဟိ ဝိဗာဓနဥ္စ "ပရူပဃာတော, ပရဝိဟေဌန"န္တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ တေသံ မူလသာပတေယျာဝဟရဏံ, အရပရာမသနံ, ဝိသံတဒနံ, အညမညဘေဒနံ, ဖရုသဝစနေန မမ္မဃဋ္ဋနံ, နိရတ္ထကဝိပ္ပလာပေ , ပရသန္တကဂိဇ္ဈနံ, ဥစ္ဆေဒဝိန္ဒနံ, မိစ္ဆာဘိနိဝေသနဥ္စပဃာတော, ဝိဟေဌနဥ္စ ဟောတီတိ ယသ္သ ကသ္သစိ အကုသလသ္သ ကမ္မပထသ္သ, ကမ္မသ္သ စ ကရဏေန ပဗ္ဗဇိတော, သမဏော စ န ဟောတီတိ ဒဿေတိ။

သဗ္ဗာကုသလဿာ တိ သဗ္ဗဿာပိ ဒ္ဝတ္တဒသာကုသလစိတ္တုပ္ပာဒသင်္ဂဟိတဿ သာဝဇ္ဇဓမ္မဿ။ ကရဏံ နာမ တဿ အတ္တနော သန္တာနေ ဥပ္ပာဒနန္တိ တပ္ပဋိက္ခေပတော အကရဏံ **"အနုပ္ပာဒန"** န္တိ ဝုတ္တံ။ **"ကုသလဿ သာ"**တိ ဧတ္ထ "တေ ဗုဒ္ဓါန သာသန"န္တိ ဝက္ခမာနတ္တာ အရိယမဂ္ဂဓမ္မေ, တေသဉ္စ သမ္ဘာရဘူတေ တေဘူမကကုသလဓမ္မေ သမ္ဗောဓေတီတိ အာဟ **"စတုဘူမကကုသလဿာ"** တိ။ **ဥပသမ္ပဒာ** တိ ဥပသမ္ပာဒနံ, တံ ပန တဿ သမဓိဂမောတိ အာဟ **"ပဋိလာဘော"**တိ။ **စိတ္တပရိယောဒပန** န္တိ စိတ္တဿ ပဘဿရဘာဝကရဏံ သဗ္ဗသော ပရိသောဓနံ။ ယသ္မာ အဂ္ဂမဂ္ဂသမင်္ဂိနော စိတ္တံ သဗ္ဗသော ပရိယောဒပီယတိ နာမ, အဂ္ဂဖလက္ခဏေ ပန ပရိယောဒပိတံ ဟောတိ ပုန ပရိယောဒပေတဗ္ဗတာယ အဘာဝတော, ဧတံ ပရိနိဋ္ဌိတပရိယောဒပနတံ သန္ဓာယာဟ **"တံ ပန အရဟတ္တေန ဟောတီ"**တိ။ **သဗ္ဗပာပံ ပဟာယ** တဒင်္ဂဒိဝသေနေဝ အဓိပ္ပာယော။ **"သီလသံဝရေနာ"**တိ ဟိ ဧတ္ထ ဒေသနာ တေဘူမက ဿာပိ သင်္ဂဟော ဧကတရပ္ပဟာနာနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဟောတီတိ, ဝေဠု ကတ္ဝာ သဗ္ဗဂ္ဂဟဏံ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။ **သမထဝိပဿနာဟိ** တိ လောကိယလောကုတ္တရာဟိ သမထဝိပဿနာဟိ။ **သမ္ပာဒေတွာ** တိ နိပ္ဖာဒေတွာ။ သမ္ပာဒနဉ္စ စေတ္ထ ဟေတုဘူတာဟိ ဖလဘူတဿ သဟဇာတာဟိပိ, ပဂေဝ ပုရိမသိဒ္ဓါဟီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ကဿစိ တိ ဟီနာဒီသု ကဿစိ သတ္တဿ ကဿစိ ဥပတဒဿ, တေန ဒဝကမ္ပတာယပိ ဥပဝဒနံ ပဋိက္ခိ ပတိ။ **ဥပဃာတဿ အကရဏ** န္တိ ဧတ္ထာပိ "ကဿစီ"တိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓော။ **ကာယေနာ**တိ စ နိဒဿနမတ္တ မေတံ မနသာပိ ပရေသံ အနတ္ထစိန္တနာဒိဝသေန ဥပဃာတကရဏဿ ဝဇ္ဇေတဗ္ဗတ္တာ။ **ကာယေနာ**တိ တ ဧတ္ထ အရူပကာယဿာပိ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, န စောပနကာယကရဇကာယာနမေဝ။ **ပ အတိမောက္ခ** န္တိ ပကာရတော အတိဝိယ သီလေသု မုဒ္ဓဘူတံ။ **"အတိပမောက္ခ"** န္တိ တမေဝ ပဒံ ဥပသဂ္ဂဗ္ယတ္တယေန ဝဒတိ။ ဧဝံ ဘေဒတော ပဒ ဝဏ္ဏနံ ကတွာ တတ္ဝတော ဝဒတိ **"ဥတ္တမသီလ"**န္တိ။ **"ဟတိ တ"**တိအာဒိနာ ဟာလနတော ရက္ခဏတော အတိဝိယ မောက္ခနတော အတိဝိယ မောစနတော **ဟတိမောက္ခ** န္တိ ဒဿေတိ။ "ဟဟ အတိ မောက္ခေတီတိ အတိမောက္ခော"တိ နိမိတ္တဿ ကတ္တုဘာဝေန ဥပစရိတဗ္ဗတော။ **ယော တ န**န္တိ ယော တ ပုဂ္ဂလော နံ ဟတိမောက္ခသံဝရသီလံ **ဟတိ** သမာဒိယိတွာ အဝိကောပေန္တော **ရက္ခတိ, တံ** "ဟတီ"တိ လဒ္ဓနာမံ ဟတိမောက္ခသံဝရသီလေ ဋ္ဌိတံ **မောက္ခေတီတိ ဟတိမောက္ခ**န္တိ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေ, ဝိတ္ထာရတော ပန ဟတိမောက္ခပဒဿ အတ္ထော **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသံဝဏ္ဏနာယံ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ဋီ. ၁.၁၄) ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

မတ္တညုတာတိ ဘောဇနေ မတ္တညုတာ, သာ ပန ဝိသေသတော ပစ္စယသန္နိဿိတသီလဝသေန ဂဟေတဗ္ဗာတိ အာဟ **"ပဋိဂ္ဂဟဏပရိဘောဂဝသေန ပမာဏညုတာ"** တိ။ အာဇီဝပာရိသုဒ္ဓိသီလဝသေနာပိ ဂယှမာနေ "ပရိယေသနဝိဿဇ္ဇနဝသေနာ"တိပိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ **သင်္ဃဋ္ဋနဝိရဟိတ** န္တိ ဇနသင်္ဃဋ္ဋနဝိရဟိတံ, နိရဇနသမ္ဗာဓံ ဝိဝိတ္တန္တိ အတ္ထော။ **စတုပစ္စယသန္တောသော ဒီပိတော** ပစ္စယသန္တောသတာသာမညေန ဧကတရဒ္ဓယဿာပိ လက္ခဏဟာရနယေန ဇောတိ တဘာဝတော။ **"အဋ္ဌသမာပတ္တိဝသီဘာဝတာယာ"** တိ ဧတ္ထ ပယောဇနဒဿနဝသေန ယဒတ္ထံ ဝိဝိတ္တသေနာသန သေဝနံ ဣစ္ဆိတံ, သော အဓိစိတ္တာနုယောဂေ ဝုတ္တော။ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော စေတ္ထ ဝိပဿနာယ ပာဒကဘူ တာ အဓိပ္ပေတာ, န ယာ ကာစီတိ သကလဿာပိ အဓိစိတ္တာနုယောဂဿ ဇောတိတဘာတေ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဒေဝတာရောစနဝဏ္ဏနာ

၉၁. ဧတ္တာဝတာ တိ ဧတ္တကေန သုတ္တပဒေသေန။ တတ္ထာပိ စ ဧတ္ထ ပဒေသနာ။ပေ။ ကထနေန သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓဘာဝံ ပကာ သေတွာတိ ယောဇနာ။ **စ**-သဒ္ဒော ဗျတိရေကတ္ထော, တေန ဧတ္ထ အနိ ဝုစ္စမာနတ္ထံ ဥလ္လင်္ဃေတိ။ **ဧကမိဒ** အာဟန္တိ ဧကံ အဟံ။ **ဧတ္ထ**-သဒ္ဒော နိပါတမတ္တံ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန "ဘိက္ခဝေ သမယ"န္တိ ဧဝမာဒိ ဟာဒ္ဓေါ သင်္ဂဟိတော။ အဟံ ဘိက္ခဝေ ဧကံ သမယန္တိ ဧဝံ ပေတ္ထ ပဒယောဇနာ။

သုဘဂဝနေတိ သုဘဂတ္တာ **သုဘဂံ,** သုန္ဒရသိရိကတ္တာ , သုန္ဒရကာမတ္တာ တတိ အတ္ထော။ သုဘဂဉ္စဟိ တံ သိရိ သမ္ပတ္တိယာ, သုန္ဒရေ စေတ္ထ ကာမေ မနုဿာ ပတ္ထေန္တိ။ ဗဟုဇနကန္တတာယပိ တံ **သုဘဂံ**။ ဝနယတီတိ **ဝနံ,** အတ္တ သမ္ပတ္တိယာ အတ္တနိ သိနေဟံ ဥပ္ပာဒေတီတိ အတ္ထော။ ဝနုတေ ဣတိ တ **ဝနံ,** အတ္တသမ္ပတ္တိယာ ဧဝ "မံ ပရိဘုဉ္ဇထာ"တိ သတ္တေ ယာစတိ ဝိယာတိ အတ္ထော။ သုဘဂဉ္စ တံ ဝနဉ္စာတိ သုဘဂဝနံ, တသ္မိံ **သုဘဂဝနေ။ အဋ္ဌကထာယံ**ပန ကိံ ဧတ္ထ ပပဉ္စေနာတိ **"ဧဝံ နာမကေ ဝနေ"**တိ ဝုတ္တံ။ ကာမံ သာလရုက္ခောပိ "သာလော"တိ ဝုစ္စတိ, ယော ကောစိ ရုက္ခ

ဓာပိ ဝနပ္ပတိ ဇေဋ္ဌကရုက္ခောပိ။ ဣဓ ပန ပစ္ဆိမော ဧဝ အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **“ဝနပ္ပတိဇေဋ္ဌကဿ မူလေ”**တိ။ **မူလသမုဋ္ဌာတဝသေနာ** တိ အနုသယသမုစ္ဆိန္ဒနဝသေန။

န ဝိဟာယန္တိ တိ အကုပ္ပဓမ္မတာယ န ဝိဇဟန္တိ။ **“န ကဉ္စိ သတ္တံ တပန္တီတိ အတပ္ပာ”** တိ ဣဒံ တေသု တသ္သာ သမညာယ နိရုဠှတာယ ဝုတ္တံ, အညထာ သဗ္ဗေပိ သုဒ္ဓာဝါသာ န ကဉ္စိ သတ္တံ တပန္တီတိ အတပ္ပာ နာမ သိယုံ။ **“န ဝိဟာယန္တိ”** တိအာဒိနိဗ္ဗစနေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **သုန္ဒရဒဿနာ** တိ ဒဿနီယာတိ အယမေတ္ထာတိ အာဟ **“အဘိရူပာ”**တိအာဒိ။ **သုန္ဒရမေတေသံ ဒဿန** န္တိ သောဘနမေတေသံ စက္ခုနာ ဒဿနံ, ဝိညာဏေန ဒဿနံ ပီတိ အတ္ထော။ **သဗ္ဗေ ဟေဝ။ပေ။ ဇေဋ္ဌာ** ပဉ္စတေကာရဘာဝေ တတော ဝိသိဋ္ဌာနံ အဘာဝတော။

သတ္တန္နံ ဗုဒ္ဓာနံ ဝသေနာ တိ သတ္တန္နံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာနံ အပဒါနဝသေန။ အဝိဟေဟိ အဇ္ဈိဋ္ဌေန ဧကေန အဝိဟာဗ္ရဟ္မုနာ ကထိတာ တေဟိ သဗ္ဗေဟိ ကထိတာ နာမ ဟောန္တီတိ ဝုတ္တံ **“တထာ အဝိဟေဟီ”**တိ။ ဧသေဝ နယော သေသေသုပိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ “ဒေဝတာ မံ ဧတဒဝေစု”န္တိ။ ယံ ပန ဟဋ္ဌိယံ “အနေကာနိ ဒေဝတာသဟဿာနီ”တိ ဝုတ္တံ, တံ သဗ္ဗံ ပစ္ဆာ အတ္တနော သာသနေ ဝိသေသံ အဓိဂန္တွာ တတ္ထ ဥပ္ပန္နာနံ ဝသေန ဝုတ္တံ။ **အနုသန္ဓိဒွယမ္ပိ** တိ ဓမ္မဓာတုပဒါနုသန္ဓိ, ဒေဝတာရောစနပဒါနုသန္ဓီတိ ဒုဝိဓံ အနုသန္ဓိံ။ **နိယျာတေန္တော** တိ နိဂမေန္တော။ ယံ ပနေတ္ထ အတ္ထတော အဝိဘတ္တံ, တံ သုဝိညေယျမေဝါတိ။

မဟာပဒါနသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၂. မဟာနိဒါနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

နိဒါနဝဏ္ဏနာ

၉၅. ဇနပဒိနောတိ ဇနပဒဝန္တော, ဇနပဒဿ ဝါ ဣဿရာ ရာဇကုမာရာ ဂေါတ္တဝသေန **ကုရူ နာမ**။ တေသံ နိဝါသော ယဒိ ဧကော ဇနပဒော, ကထံ ဗဟုဝစနန္တိ အာဟ **"ရုဠှီသဒ္ဒေနာ"** တိ။ အက္ခရစိန္တကာ ဟိ ဤဒိသေသု ဌာနေသု ယုတ္တေ ဝိယ ဤဒိသလိင်္ဂဝစနာနိ ဣစ္ဆန္တိ။ အယမေတ္ထ ရုဠှီ ယထာ အညတ္ထာပိ "အင်္ဂေသု ဝိဟရတိ, မလ္လေသု ဝိဟရတီ"တိ စ။ တဗ္ဗိသေသနေပိ ဇနပဒသဒ္ဒေ ဇာတိသဒ္ဒေ ဧကဝစနမေဝ။ **အဋ္ဌကထာစရိယာ ပနာ**တိ **ပန**-သဒ္ဒော ဝိသေသတ္ထဇောတနော, တေန "ပုထုအတ္ထဝိသယတာယ ဧဝေတံ ပုထုဝစန"န္တိ "ဗဟုကေ ပနာ"တိအာဒိနာ ဝက္ခမာနံ ဝိသေသံ ဇောတေတိ။ **သုတ္တ**တိ မန္ဓာတုမဟာရာဇဿ အာနုဘာဝဒဿနာနုသာရေန ပရမ္ပရာနုဂတံ ကထံ သုတွာ။ **အနုသံယာယန္တေနာ** တိ အနုဝိစရန္တေန။ **ဧတေသံ ဌာန**န္တိ စန္ဒိမသူရိယမုခေန စာတုမဟာရာဇိကဘဝနမာဟ။ တေနာဟ **"တတ္ထ အဂမာသီ"** တိအာဒိ။ **သော**တိ မန္ဓာတုမဟာရာဇာ။ **တ**န္တိ စာတုမဟာရာဇိကရဇ္ဇံ။ **ဂဟေတွာ**တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ။ **ပုန ပုစ္ဆိ** ပရိဏာယကရတနံ။

ဒေဝတရိကဘူမိယံ တိဋ္ဌန္တိ သုမေဝ်ာယ ဒေဝသဘာယ, ဒေဝပုရဿ စ စတူသု ဒွါရေသု အာရက္ခာယ အဓိဂတတ္တာ။ **"ဒိဗ္ဗရုက္ခသဟဿပဋိမဏ္ဍိတ"** န္တိ ဣဒံ "စိတ္တလတာဝန"န္တိအာဒီသုပိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

ပထဝိယံ ပတိဋ္ဌာသိ တိ ဘဿိတွာ ပထဝိယာ အာသန္နဋ္ဌာနေ အဋ္ဌာသိ။ န ဟိ စက္ကရတနံ ဘူမိယံ ပတတိ, တထာဋ္ဌိတဥ္စ နစိရဿေဝ အန္တရဓာယိ တေနတ္တဘာဝေန စက္ကဝတ္တိဣဿရိယဿ အဘာဝတော။ "စိရတရံ ကာလံ ဌတွာ"တိ အပရေ။ **ရာဇာ ဧကကောဝ အဂမာသိ** အတ္တနော အာနုဘာဝေန။ **မနုဿဘာဝေ** တိ မနုဿဂန္ဓသရီရနိဿန္ဒာဒိမနုဿဘာဝေ။ **ဟတုရဟောသီ**တိ ဒေဝလောကေ ပဝတ္တိဝိပာကအာယိနော အပရာပရိယာယ ဝေဒနီယဿ ကမ္မဿ ကတောကာသတ္တာ သဗ္ဗာ သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကတာ မာလာမိလာယနာဒိ **ဒိဗ္ဗဘာဝေ** ဟတုရဟောသိ။ တဒါ မနုဿာနံ အသင်္ချေယ္ယာယုကတာယ **သက္ကရဇ္ဇံ ကာရေတွာ**။ "ကိံ မေ ဣမိနာ ဥပဍ္ဍရဇ္ဇေနာ"တိ အတိတ္တိစ္ဆတာယ **အတိတ္တောဝ**။ မနုဿလောကေ ဥတုနော ကက္ခဠတာယ **တတာတပေန ဖုဋ္ဌဂတ္တော ကာလမကာသိ**။

အဝယဝေသု သိဒ္ဓော ဝိသေသော သမုဒါယဿ ဝိသေသကော ဟောတီတိ ဧကမ္ပိ ရဋ္ဌံ **ဗဟုဝစနေန ဝေါဟရိယတိ**။

ဒ-ကာရေန အတ္ထံ ဝဏ္ဏယန္တိ နိရုတ္တိနယေန။ **ကမ္မာသောတိ ကမ္မာသဟဒေါ ဝုစ္စတိ** ဥတ္တရပဒလောပေန ယထာ "ရူပဘဝေါ ရူပ"န္တိ။ ကထံ ပန သော "ကမ္မာသဟဒေါ"တိ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **"တဿ ကိရာ"** တိအာဒိ။ ဒမိတောတိ ဧတ္ထ ကီဒိသံ ဒမနံ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **"ပေါရိသာဒဘာဝတော ပဋိသေဓိတော"**တိ။ **"ဣမေ ပန ထေရာတိ** မဇ္ဈိမဘာဏကာ"တိ ကေစိ။ အပရေ ပန "အဋ္ဌကထာစရိယာ"တိ, "ဒီဃဘာဏကာ"တိ ဝဒန္တိ။ ဥဘယထာပိ စူဠကမ္မာသဒမ္မံ သန္ဓာယ တထာ ဝဒန္တိ။ ယက္ခိနိပုတ္တော ဟိ ကမ္မာသဟဒေါ အလီနသတ္တုကုမာရကာလေ (စရိယာ. ၂.၇၅) ဗောဓိသတ္တေန တတ္ထ ဒမိတော။ သုတသောမကာလေ (ဇာ. ၂.၂၁.၃၇၁) ပန ဗာရာဏသိရာဇာ ပေါရိသာဒဘာဝပဋိသေဓနေန ယတ္ထ ဒမိတော, တံ မဟာကမ္မာသဒမ္မံ နာမ။ **"ပုတ္တော"** တိ ဝတွာ **"အတြဇော"** တိ ဝစနံ ဩရသပုတ္တဘာဝဒဿနတ္ထံ။

ယေဟိ အာဝသိတပ္ပဒေသော "ကုရုရဋ္ဌ"န္တိ နာမံ လဘိ, တေ ဥတ္တရကုရုတော အာဂတမနုဿာ တတ္ထ ရက္ခိတနိယာမေနေဝ ပဉ္စ သီလာနိ ရက္ခိံသု။ တေသံ ဒိဋ္ဌာနုဂတိယာ ပစ္ဆိမဇနတာတိ သော ဒေသဓမ္မဝသေန အဝိစ္ဆေဒတော ပဝတ္တမာနော **ကုရုဝတ္တဓမ္မော** တိ ပညာယိတ္ထ။ အယဉ္စ အတ္ထော **ကုရုဓမ္မဇာတကေန** ဒီပေတဗ္ဗော။ သော အပရဘာဂေ ပဋ္ဌမံ ယတ္ထ သံကိလိဋ္ဌော ဇာတော, တံ ဒဿေတုံ **"ကုရုရဋ္ဌဝါသီန"** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ယတ္ထ ဘဂဝတော ဝသနောကာသဘူတော ကောစိ ဝိဟာရော န ဟောတိ, တတ္ထ ဂေါဝလံ ဂေါစရဂါမကိတ္တနံ နိဒါနကထာယ ပကတိ ယထာ တံ သက္ကေသု ဝိဟရတိ ဒေဝဒဟံ နာမ သက္ယာနံ နိဂမောတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော **"အဝသနောကာသတော"**တိ အာဒိမာဟ။

‘‘အာယသ္မာ’’တိ တ ‘‘ဒေတနံ ပိယာ’’တိ တ ‘‘တတ္ရ ဘဝ’’န္တိ တ ပိယသမုဒာဟာရောေသောတိ အာဟ **‘‘အာယသ္မာတိ ပိယဝစနမေတ’’**န္တိ။ တယိဒံ ပိယဝစနံ ဂရုကရဝဝသေန ဝုစ္စတီတိ အာဟ **‘‘ကရဝဝစနမေတ’’**န္တိ။

အတိဒူရအစ္စာသန္နဝဇ္ဇနေန နာတိဒူရနာစ္စာသန္နံ နာမ ဂဟိတံ, တံ ပန အဝကံသတော ဥဘိန္နံ ပသာရိတဟတ္ထာနံ သင္ဃဋ္ဋနေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **စက္ခုနာ စက္ခုံ အာဟစ္စ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ဟောတိ,** တေနာပိ အကရဝမေဝ ကတံ ဟောတိ။ **ဂီဝံ ပရိဝတ္တေတ္ဝာ**တိ ပရိဝတ္တနဝသေန ဂီဝံ ပသာရေတ္ဝာ။

ကုလသင္ဂဟတ္ထာယာ တိ ကုလာနုဒ္ဒယတာဝသေန ကုလာနံ အနုဂ္ဂဏှနတ္ထာယ **သဟသ္သဘဏ္ဍိကံ နိက္ခိပန္တော ဝိယ** ဘိက္ခုပဋိဂ္ဂဏှနေန တေသံ မဟတော ပုညာဘိသန္ဒဿ ဇနနေန။ **ပဋိသမ္မောဒိတ္ဝာ** တိ အန္တေတသိကေဟိ သမ္မောဇနဣာနံ သက္ကစ္စကာရိတာယ ပုန သမ္မောဒိတ္ဝာ။ **တိက္ခတ္တုံ** န္တိ ‘‘အာဒိတော ပဌာယ အန္တ’’န္တိ အာဒိနာ ဝုတ္တစတုရာကာရူပသဥ္ဟိတေ တယော တရေ, တေနဿ ဒ္ဝတဒသက္ခတ္တုံ သမ္မသိတဘာဝမာဟ။

အမှဟာကံ ဘဂဝတော ဂမ္ဘီရဘာဝေနေဝ ကထိတတ္တာ သေသဗုဒ္ဓေဟိပိ ဧဝမေဝ ကထိတောတိ ဓမ္မန္ဝယေ ဌတ္ဝာ ဝုတ္တံ **‘‘သဗ္ဗဗုဒ္ဓေဟိ။ပေ။ ကထိတော’’** တိ။ **သာလိန္ဒ** န္တိ သပရိဘဏ္ဍံ။ **‘‘သိနေရုံ ဥက္ခိပန္တော ဝိယာ’’**တိ ကြမိနာ တာဒိသာယ ဒေသနာယ သုဒုက္ကရဘာဝမာဟ။ သုတ္တမေဝ **‘‘သုတ္တန္တကထ’’** န္တိ အာဟ ဓမ္မက္ခန္ဓဘာဝတော။ ယထာ ဝိနယပဏ္ဏတ္တိဘူမန္တရသမယန္တရာနံ ဝိဇာနနံ အနညသာဓာရဏံ သဗ္ဗညုတဉာဏသ္သေဝ ဝိသယော, ဧဝံ အန္တတဒ္ဝယဝိနိမုတ္တဿ ကာရကဝေဒကရဟိတဿ ပစ္စယာကာရဿ ဝိဘဇနံ ပီတိ ဒဿေတုံ **‘‘ဗုဒ္ဓါနဥ္ဟိ’’**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ဌာနာနီ**တိ ကာရဏာနိ။ **ဂဇ္ဇိတံ မဟန္တံ ဟောတီ** တိ တံ ဒေသေတဗ္ဗဿေဝ အနေကဝိဓတာယ, ဒုဝိညေယျတာယ စ နာနာနယေဟိ ပဝတ္တမာနံ ဒေသနာဂဇ္ဇိတံ မဟန္တံ ဝိပုလံ, ဗဟုဘေဒဥ္စ ဟောတိ။ **ဉာဏံ အနုပဝိသတီ**တိ တတော ဧဝ ဒေသနာဉာဏံ ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မေ ဝိဘာဂသော ကုရုမာနံ အနု အနု ပဝိသတိ, တေန အနုပဝိဿ ဌိတံ ဝိယ ဟောတီတိ အတ္ထော။ **ဗုဒ္ဓဉာဏဿ မဟန္တဘာဝေ ပညာယတီ** တိ ဧဝံဝိဓဿ နာမ ဓမ္မဿ ဒေသကံ, ပဋိဝေဓကဉ္စာတိ ဗုဒ္ဓါနံ ဒေသနာဉာဏဿ, ပဋိဝေဓဉာဏဿ စ ဥဠာရဘာဝေ ဟာကဋော ဟောတိ။ ဧတ္ထ စ ကိဥ္စာပိ ‘‘သဗ္ဗံ ဝစီကမ္မံ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဉာဏာနုပရိဝတ္တ’’န္တိ (မဟာနိ. ၆၉, ၁၆၉; စူဠနိ. ၈၅; ပဋိ. မ. ၃.၅; နေတ္တိ. ၁၄) ဝစနတော သဗ္ဗာပိ ဘဂဝတော ဒေသနာ ဉာဏရဟိတာ နတ္ထိ, သီဟသမာနဝုတ္တိတာယ သဗ္ဗတ္ထ သမာနပ္ပဝတ္တိ။ ဒေသေတဗ္ဗဝသေန ပန ဒေသနာ ဝိသေသတော ဉာဏေန အနုပဝိဋ္ဌာ, ဂမ္ဘီရတရာ စ ဟောတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကထံ ပန ဝိနယပညတ္တိံ ပတ္ဝာ ဒေသနာ တိလက္ခဏာဟတာ သုညတပဋိသံယုတ္တာ ဟောတီတိ? တတ္ထာပိ သန္နိသိန္နပရိသာယ အဇ္ဈာသယာနုရူပံ ပဝတ္တမာနာ ဒေသနာ သင်္ခါရာနံ အနိစ္စတာဒိဝိဘာဝနံ, သဗ္ဗဓမ္မာနံ အတ္တတ္တနိယတာဘာဝပ္ပကာသနဥ္စ ဟောတိ။ တေနေတဟ ‘‘အနေကပရိယာယေန ဓမ္မိံ ကထံ ကတ္ဝာ’’တိအာဒိ။

အာပဇ္ဇာ တိ ပတ္ဝာ ယထာ ဉာဏကောဋ္ဌာနာဒံ ဝိဿဇ္ဇေတိ, ဧဝံ ဟာပုဏိတ္ဝာ။

ပမာဏာတိက္ကမေ တိ အပရိမာဏတ္တေ ‘‘ယာဝဥ္စိဒံ တေန ဘဂဝတာ’’တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၄) ဝိယ။ အပရိမေယျဘာဝဇောတနော ဟိ အယံ ယာဝ-သဒ္ဒော။ တေနာဟ **‘‘အတိဂမ္ဘီရော အတ္ထော’’** တိ။ **အဝဘာသတီ**တိ ဉာယတိ ဥပဋ္ဌာတိ။ ဉာဏဿ တထာ ဥပဋ္ဌာနဥ္ဟိ သန္ဓာယ **‘‘ဒိဿတီ’’** တိ ဝုတ္တံ။ နနု ဒေ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော ကေဝလံ ဂမ္ဘီရောဝ, တတ္ထ ကသ္မာ ဂမ္ဘီရာဝဘာသတာ ဇောတိတာတိ? သစ္စမေတံ, ကေဝလံ ဂမ္ဘီရတာဒဿနတ္ထမေဝ ပနဿ ဂမ္ဘီရာဝဘာသဂ္ဂဟဏံ။ တသ္မာ အညတ္ထ လဗ္ဘမာနံ စတုကောဋိကံ ဗျတိရေကမုခေန နိဒဿေတ္ဝာ တံ ဧဝဿ ကေဝလဂမ္ဘီရတံ ဝိဘာဝေတုံ **‘‘ကေဥ္ဟိ’’**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဧတံ နတ္ထိ** တိ အဂမ္ဘီရော, အဂမ္ဘီရာဝဘာသော စာတိ ဧတံ ဒ္ဝယံ နတ္ထိ, တေန ယထာဒဿိတေ စတုကောဋိကေ ပစ္ဆိမာ ဧက ကောဋိ လဗ္ဘတီတိ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **‘‘အယဥ္ဟိ’’**တိ အာဒိ။

ယေဟိ ဂမ္ဘီရဘာဝေဟိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော ‘‘ဂမ္ဘီရော’’တိ ဝုစ္စတိ, တေ စတူဟိ ဥပမာဟိ ဥလ္လိင်္ဂေန္တော **‘‘ဘဝဂ္ဂဂ္ဂဟဏာယာ’’**တိအာဒိမာဟ။ ယထာ ဘဝဂ္ဂံ ဟတ္ထံ ပသာရေတ္ဝာ ဂဟေတုံ န သက္ကာ ဒူရဘာဝတော, ဧဝံ သင်္ခါရာဒီနံ အဝိဇ္ဇာဒိပစ္စယသမ္ဘူတသမုဒာဂတဋ္ဌော ပာကတိကဉာဏေန ဂဟေတုံ န သက္ကာ။ ယထာ သိနေရုံ ဘိန္ဒိတ္ဝာ မိဉ္ဇံ ပဗ္ဗတရသံ ပာကတိကပုရိသေန နီဟရိတုံ န သက္ကာ, ဧဝံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဂတေ ဓမ္မတ္ထာဒိကေ ပာကတိကဉာဏေန

ဘိန္ဒိတ္ဝာ ဝိဘဇ္ဇ ပဋိဝိဇ္ဈနဝသေန ဇာနိတုံ န သက္ကာ။ ယထာ မဟာသမုဒ္ဒံ ဟကတိကပုရိသဿ ဗာဟုဒ္ဒဝယေန ပဓာ ရိတုံ န သက္ကာ, ဧဝံ ဝေပုလ္လဒ္ဓေန မဟာသမုဒ္ဒသဒိသံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒံ ဟကတိကဉာဏေန ဒေသနာဝသေန ပဓာရိတုံ န သက္ကာ။ ယထာ မဟာပထဝိံ ပရိဝတ္တေတ္ဝာ ဟကတိကပုရိသဿ ပထတောဇံ ဂဟေတုံ န သက္ကာ, ဧဝံ "ဣတိ အဝိဇ္ဇာဒယော သင်္ခာရာဒီနံ ပစ္စယာ ဟောန္တီ"တိ တေသံ ပစ္စယဘာဝေ ဟကတိကဉာဏေန နီဟရိတ္ဝာ ဂဟေတုံ န သက္ကာတိ။ ဧဝံ စတုဗ္ဗိဓဂမ္ဘီရတာဝသေန စတဿော ဥပမာ ယောဇေတဗ္ဗာ။ ဟကတိကဉာဏဝသေန စာယမတ္ထ ယောဇနာ ကတာ ဒိဋ္ဌသစ္စာနံ တတ္ထ ပဋိဝေဓသဘာဝတော, တထာပိ ယသ္မာ သာဝကာနံ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓာနဉ္စ တတ္ထ သပ္ပဒေသမေဝ ဉာဏံ, ဗုဒ္ဓာနံယေဝ နိပ္ပဒေသံ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"ဗုဒ္ဓဝိသယံ ပဉှာ"**န္တိအာဒိ။

ဥဿာဒေန္တော တိ ပညာယ ဥက္ကံသေန္တော, ဥဂ္ဂဏှန္တောတိ အတ္ထော။ **အပသာဒေန္တော** တိ နိဗ္ဗုဇ္ဈန္တော, နိဂ္ဂဏှန္တောတိ အတ္ထော။

ဥဿာဒနာဝဏ္ဏနာ

တေနာတိ မဟာပညာဘာဝေန။ **တတ္ထာ** တိ ထေရဿ သတိပိ ဥတ္တာနဘာဝေ, ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဿအညေသံ ဂမ္ဘီရဘာဝေ။ **သုဘောဇနရသပုဋ္ဌဿာ** တိ သုန္ဒရေန ဘောဇနရသေန ဖုဋ္ဌဿ ပောသိတဿ။ **ကတယောဂဿာ** တိ နိဗဒ္ဓုပ ယောဂေန ကတပရိစယဿ။ **မလ္လပါသာဏ** န္တိ မလ္လေဟိ မဟာဗလေဟေဝ ဥက္ခိပိတဗ္ဗပါသာဏံ။ **ကုဟိံ ဣမဿ ဘာရိယဋ္ဌာန**န္တိ ကသ္မိံ ပဒေသေ ဣမဿ ပါသာဏဿ ဂရုတရပ္ပဒေသောတိ တဿ သလ္လဟုကဘာဝံ ဒီပေန္တော ဝဒတိ။

တိမိရပိင်္ဂလေနေဝ ဒီပေန္တီ တဿ မဟာဝိပ္ဖာရဘာဝတော။ တေနာဟ **"တဿ ကိရာ"** တိအာဒိ။ **ပက္ကုထတီ** တိ ပက္ကုထန္တံ ဝိယ ပရိဝတ္တတိ ပရိတော ဝိဝတ္တတိ။ လက္ခဏဝစနဉ္စေဟတံ။ ပိဋ္ဌိယံ သကလိနပဒကာပိဋ္ဌံ။ **ကာယူပပန္နဿာ**တိ မဟတာ ကာယေန ဥပေတဿ, မဟာကာယဿာတိ အတ္ထော။

ပိဋ္ဌိဝင်္ဂီ တိ ပိဋ္ဌိကလာပေ။ **သုပဏ္ဏတတ** န္တိ နာဂဂ္ဂဟဏာဒီသု ပက္ခပပ္ဖောဋ္ဌနဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကတတံ။

ပုဗ္ဗူပနိဿယသမ္ပတ္တိကထာဝဏ္ဏနာ

"ပုဗ္ဗူပနိဿယသမ္ပတ္တိယာ"တိအာဒိနာ ဥဒ္ဒိဋ္ဌကာရဏာနိ ဝိတ္ထာရတော ဝိဝရိတုံ **"ဣတော ကိရာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဣတော**တိ ဣတော ကပ္ပတော ။ **သတသဟဿိမေ** တိ သတသဟဿမေ။ **ဟံသာဝတီ နာမ နဂရံ အဟောသိ** ဇာတနဂရံ။ **ဓုရပတ္တာနီ**တိ ဗာဟိရပတ္တာနိ, ယာနိ ဒီဃတမာနိ။

ကနိဋ္ဌဘာတာ တိ ဝေမာတိကဘာတာ ကနိဋ္ဌော ယထာ အမ္ဗဟာကံ ဘဂဝတော နန္ဒတ္ထေရော။ ဗုဒ္ဓာနဉှိ သဟော ဒရာ ဘာတရော နာမ န ဟောန္တိ။ ကထံ ဇေဋ္ဌာ တာဝ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ကနိဋ္ဌာနံ ပန အသမ္ဘဝတော ဧဝ။ **ဘောဂ**န္တိ ဝိဘဝံ။ **ဥပသန္တော** တိ စောရဇနိတသင်္ခောဘဝူပသမေန ဥပသန္တော **ဇနပဒော**။

ဒွေဝ သာဋ္ဌကေ နိတသေတ္ဝာတိ သာဋ္ဌကဒ္ဝယမေဝ အတ္တနော ကာယပရိဟာရိကံ ကတ္ဝာ ဣတရံ သဗ္ဗသမ္ဘာရံ အတ္တ တော မောစေတ္ဝာ။

ပတ္တဂ္ဂဟဏတ္ထ န္တိ အန္တောပက္ခိတ္တဥဏှဟဘောဇနတ္တာ အပရာပရံ ဟတ္ထေ ပရိဝတ္တေန္တဿ ပ တ္တဂ္ဂဟဏတ္ထံ။ **ဥတ္တရိသာဋ္ဌက** န္တိ အတ္တနော ဥတ္တရိသာဋ္ဌကံ။ **တောနိ ဟကဋ္ဌဋ္ဌာနာနီ** တိ တောနိ ယထာဝုတ္တာ နိ ဘဂဝတော ဒေသနာယ ဟကဋ္ဌာနိ ထေရဿ ပုညကရဏဋ္ဌာနာနိ။

ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတ္ဝာတိ အမ္ဗဟာကံ မဟာဗောဓိသတ္တဿ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏဒိဝသေ ဧဝ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတ္ဝာ။

တိတ္ထတာသာဒိဝဏ္ဏနာ

ဥဂ္ဂဟဏံ ဟာဠိယာ ဥဂ္ဂဏှဟနံ။ **သဇ္ဈာယံ** အတ္တသဇ္ဈာယံ။ **ပရိပုစ္ဆနံ** ဂဏ္ဌိဋ္ဌာနေသု အတ္တပရိပုစ္ဆနံ။ **ဓာရဏံ** ဟာဠိယာပိ ဟာဠိအတ္ထဿပိ စိတ္တေ ဌပနံ။ သဗ္ဗမ္ပေတံ ဣဓ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သောတာပန္နဿ ပေ… ဥပဋ္ဌာတိ တတ္ထ သမ္မောဟဝိဒ္ဓံသနေန "ယံ ကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ, သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မ"န္တိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၉၈; သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; မဟာဝ. ၁၆; စူဠနိ. ၄, ၇, ၈) အတ္တပစ္စက္ခဝသေန ဥပဋ္ဌာနတော။ **နာမရူပပရိစ္ဆေဒေ**တိ သဟ ပစ္စယေန နာမရူပဿ ပရိစ္ဆိန္ဒ အဝဗောဓေ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဂမ္ဘီရတာဝဏ္ဏနာ

"အတ္တဂမ္ဘီရတာယာ"တိအာဒိနာ သင်္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဝရိတုံ **"တတ္ထာ"** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ **ဇာတိပစ္စယသမ္ဘူတသမုဒာဂတဋ္ဌော**တိ ဇာတိပစ္စယတော သမ္ဘူတံ ဟုတွာ သဟိတဿ အတ္တနော ပစ္စယာနုရူပဿ ဇရာမရဏဿ ဥဒ္ဓံ ဥဒ္ဓံ အာဂတဘာဝေ, အနုပဝတ္တတ္ထောတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ သမ္ဘူတဋ္ဌော စ သမုဒာဂတဋ္ဌော စ **သမ္ဘူတသမုဒာဂတဋ္ဌော**။ "န ဇာတိတော ဇရာမရဏံ န ဟောတိ," န စ ဇာတိံ ဝိနာ "အညတော ဟောတီ"တိ ဟိ ဇာတိပစ္စယသမ္ဘူတဋ္ဌော ဝုတ္တော, ဣတ္ထံ ဇာတိတော သမုဒာဂစ္ဆတီတိ ဇာတိပစ္စယသမုဒာဂတဋ္ဌော, ယာ ယာ ဇာတိ ယထာ ယထာ ပစ္စယော ဟောတိ, တဒနုရူပပာတုဘာဝေတိ အတ္ထော။ သော အနုပစိတကုသလသမ္ဘာရာနံ ဉာဏဿ တတ္ထ အပ္ပတိဋ္ဌတာယ အဂာဓဋ္ဌေန **ဂမ္ဘီရော**။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။

အဝိဇ္ဇာယ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယဋ္ဌော တိ ယေနာကာရေန ယဒဝတ္ထာ အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယော ဟောတိ။ ယေန ဟိ ပဝတ္တိအာကာရေန, ယာယ စ အဝတ္ထာယ အဝတ္ထိတာ အဝိဇ္ဇာ တေသံ တေသံ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယော ဟောတိ, တဒုဘယဿပိ ဒုရဝဗောဓနီယတော အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာနံ နဝဟိ အာကာရေဟိ ပစ္စယဋ္ဌော အနုပစိတကုသလသမ္ဘာရာနံ ဉာဏဿ တတ္ထ အပ္ပတိဋ္ဌတာယ အဂာဓဋ္ဌေန **ဂမ္ဘီရော**။ ဧသ နယော သေသပဒေသုပိ။

ကတ္ထစိ အနုလောမတော ဒေသီယတိ, ကတ္ထစိ ပဋိလောမတော တိ ဣဓ ပန ပစ္စယုပ္ပာဒာ ပစ္စယုပ္ပန္နုပ္ပာဒသင်္ခါတော **အနုလောမော,** ပစ္စယနိရောဓာ ပစ္စယုပ္ပန္နနိရောဓသင်္ခါတော စ **ပဋိလောမော** အဓိပ္ပေတော။ အာဒိတော ပန ပဋ္ဌာယ အန္တဂမနံ **အနုလောမော,** အန္တတော စ အာဒိဂမနံ **ပဋိလောမော**တိ အဓိပ္ပေတော။ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ အနုလောမဒေသနာယ, အန္တတော ပဋ္ဌာယ ပဋိလောမဒေသနာယ စ **တိသန္ဓိ စတုသင်္ခေပော**။ "ဣမေ ဘိက္ခဝေ စတ္တာရော အာဟာရာ ကိံ နိဒါနာ"တိအာဒိကာယ (သံ. နိ. ၂.၁၁) စ ဝေမဇ္ဈတော ပဋ္ဌာယ ပဋိလောမဒေသနာယ, "စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ, တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော, ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ"တိအာဒိကာယ (သံ. နိ. ၂.၄၃, ၄၅) အနုလောမဒေသနာယ စ **ဒွိသန္ဓိ တိသင်္ခေပော**။ "သံယောဇနိယေသု ဘိက္ခဝေ ဓမ္မေသု အဿာဒါနုပဿိနော ဝိဟရတော တဏှာ ပဝဍ္ဎတိ, တဏှာပစ္စယာ ဥပာဒါန"န္တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၂.၅၃, ၅၇) **ဧကသန္ဓိ ဒွိသင်္ခေပော**။ ဧကင်္ဂေါ ဟိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော ဒေသိတော။ လဗ္ဘတေဝ ဟိ သော "တတြ ဘိက္ခဝေ သုတဝါ အရိယသာဝကော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒံယေဝ သာဓုကံ ယောနိသော မနသိ ကရောတိ 'ဣတိ ဣမသ္မိံ သတိ ဣဒံ ဟောတိ။ပေ.။ နိရုဇ္ဈတီ'တိ။ သုခဝေဒနိယံ ဘိက္ခဝေ ဖဿံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သုခဝေဒနာ"တိ (သံ. နိ. ၂.၆၂) ဣမဿ သုတ္တဿ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣတိ တေန တေန ကာရဏေန တထာ တထာ ပဝတ္တေတဗ္ဗတ္တာ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော ဒေသနာယ ဂမ္ဘီရော၊ တေနာဟ **"အယံ ဒေသနာဂမ္ဘီရတာ"** တိ။ န ဟိ တတ္ထ သဗ္ဗညုတဉာဏတော အညံ ဉာဏံ ပတိဋ္ဌံ လဘတိ။

"အဝိဇ္ဇာယ ပနာ"တိအာဒီသု ဇာနနလက္ခဏဿ ဉာဏဿ ပဋိပက္ခဘူတော အဝိဇ္ဇာယ **အညာဏဋ္ဌော**။ အာရမ္မဏဿ ပစ္စက္ခကရဏေန ဒဿနဘူတဿ ပဋိပက္ခဘူတော **အဒဿနဋ္ဌော**။ ယေနေသာ အတ္တနော သဘာဝေန ဒုက္ခာဒီနံ ယာထာဝသရသံ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ န ဒေတိ ဆာဒေတွာ ပရိယောနန္ဓိတွာ တိဋ္ဌတိ, သော တဿာ သစ္စာသမ္ပဋိဝေဓဋ္ဌော။ **အဘိသင်္ခရဏံ** သံဝိဓာနံ, ပကပ္ပနန္တိ အတ္ထော။ **အာယူဟနံ** သမ္ပိဏ္ဍနံ, သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ အတ္တနော ကိစ္စာနုရူပတာယ ရာသီကရဏန္တိ အတ္ထော။ အပုညာဘိသင်္ခါရေကဒေသော **သရာဂေါ**။ အညော **ဝိရာဂေါ**။ ရာဂဿ တဒပ္ပဋိပက္ခဘာဝတော ရာဂပ္ပဝမုဂေါ, ရာဂုပ္ပတ္တိပစ္စယော စ သဗ္ဗောပိ အပုညာဘိသင်္ခါရော **သရာဂေါ**။ ဣတရော တဗ္ဗိဒူရဘာဝတော **ဝိရာဂေါ**။ "ဒီဃရတ္တံ ဟေတံ ဘိက္ခဝေ အဿုတဝတော ပုထုဇ္ဇနဿ အဇ္ဈောသိတံ မမာယိတံ ပရာမဋ္ဌံ 'ဧတံ မမ, ဧသောဟမသ္မိ, ဧသော မေ အတ္တာ'တိ" (သံ. နိ. ၂.၆၁) အတ္တပရာမာသဿ ဝိညာဏံ ဝိသေသ

တော ဝတ္ထု ဝုတ္တန္တိ ဝိညာဏဿ **သုညတဋ္ဌော** ဂမ္ဘီရော။ အတ္တာ ဝိဇာနာတိ သံသရတီတိ သဿာဟရတာသင်္က
န္တိအဘိနိဝေသဗလဝတာယ **အဿာဟရအသင်္ကန္တိပဋိသန္ဓိပါတုဘာဝဋ္ဌာ** စ ဂမ္ဘီရာ။ နာမရူပဿ ပဋိသန္ဓိက္ခ
ဏေ ဧကတော ဥပ္ပာဒေ **ဧကုပ္ပာဒေ,** ပဝတ္တိယံ ဝိသုံ ဝိသုံ ယထာရဟံ **ဧကုပ္ပာဒေ။** နာမဿ ရူပေန, ရူပဿ စ နာ
မေန အသမ္ပယောဂတော **ဝိနိဗ္ဘောဂေ** နာမဿ နာမေန , ရူပဿ စ ရူပေန ဧကစ္စဿ ဧကစ္စေန **အဝိနိဗ္ဘော
ဂေ** (နာမဿ နာမေန အဝိနိဗ္ဘောဂေ ဝိဘ. မူလဋီ. ၂၄၂) ယောဇေတဗ္ဗော။ ဧကုပ္ပာဒေကနိရောဓေဟိ အဝိနိဗ္ဘောဂေ
အဓိပ္ပေတေ သော ရူပဿ စ ဧကကလာပပဝတ္တိနော ရူပေန လဗ္ဘတီတိ။ အထ ဝါ ဧကစတုဝေါကာရဘဝေသု နာမရူပ
နံ အသဟဝတ္တနတော အညမညံ **ဝိနိဗ္ဘောဂေ,** ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ သဟဝတ္တနတော **အဝိနိဗ္ဘောဂေ** စ ဝေဒိတဗ္
ဗော။

နာမဿ အာရမ္မဏာဘိမုခံ နမနံ **နမနဋ္ဌော။** ရူပဿ ဝိရောဓိပစ္စယသမဝါယေ ဝိသဒိသုပ္ပတ္တိ **ရုပ္ပနဋ္ဌော။** ဣ
န္ဒြိယပစ္စယဘာဝေါ **အဓိပတိယဋ္ဌော။** "လောကောပေသော, ဒွါရာပေသော, ခေတ္တံ ပေတ"န္တိ ဝုတ္တလောကာဒိအ
တ္ထော စက္ခာဒီသု ပဉ္စသု ယောဇေတဗ္ဗော။ မနာယတနဿ ပန လုဇ္ဇနတော, မနောသမ္ဖဿာဒီနံ ဒွါရခေတ္တဘာဝ
တော စ ဧတေ အတ္ထာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အာပါထဂတာနံ ရူပါဒီနံ ပကာသနယောဂ္ယတာလက္ခဏံ ဩဘာသနံ စက္ခာဒီနံ **ဝိ
သယိဘာဝေါ,** မနာယတနဿ ဝိဇာနနံ။ **သင်္ဃဋ္ဋနဋ္ဌော** ဝိသေသတော စက္ခုသမ္ဖဿာဒီနံ ပဉ္စန္နံ, ဣတရေ ဆန္နမ္
ပိ ယောဇေတဗ္ဗာ။ ဖုသနဉ္စ ဖဿဿ သဘာဝေါ။ သင်္ဃဋ္ဋနံ ရသော, ဣတရေ ဥပဋ္ဌာနာကာရာ။ **အာရမ္မဏရသာနု
ဘဝနဋ္ဌော** ရသဝသေန ဝုတ္တော, **ဝေဒယိတဋ္ဌော** လက္ခဏဝသေန။ **သုခဒုက္ခမ အဇ္ဈတ္တဘာဝေါ** ယထာက္ကမံ တိဿ
န္နံ ဝေဒနာနံ သဘာဝဝသေန ဝုတ္တော။ "အတ္တာ ဝေဒယတီ"တိ အဘိနိဝေသဿ ဗလဝဘာဝတော **နိဇ္ဇီဝဋ္ဌော**
ဝေဒနာယ ဂမ္ဘီရော။ နိဇ္ဇီဝတာယ ဝါ ဝေဒနာယ ဝေဒယိတံ **နိဇ္ဇီဝဝေဒယိတံ,** သော ဧဝ အတ္ထောတိ **နိဇ္ဇီဝဝေဒယိတဋ္
ဌော။**

သပ္ပီတိကတဏှာယ **အဘိနန္ဒိတဋ္ဌော။** ဗလဝတရတဏှာယ ဂိလိတွာ ပရိနိဋ္ဌာပနံ **အဇ္ဈောသာနဋ္ဌော။** ဣ
တရေ ပန ဇေဋ္ဌဘာဝဩသာရဏသမုဒ္ဒဒုရတိက္ကမအဟာရိပူရိဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **အာဒါနဂ္ဂဟဏာဘိနိဝေသဋ္ဌာ** စ
တုန္နမ္ပိ ဥပါဒါနာနံ သမာနာ, **ပရာမာသဋ္ဌော** ဒိဋ္ဌုပါဒါနာဒီနမေဝ, တထာ **ဒုရတိက္ကမဋ္ဌော။** "ဒိဋ္ဌိကန္တာရော"တိ
(ဓ. သ. ၃၉၂) ဟိ ဝစနတော ဒိဋ္ဌီနံ ဒုရတိက္ကမတာ။ ဒဠှဂ္ဂဟဏတ္တာ ဝါ စတုန္နမ္ပိ **ဒုရတိက္ကမဋ္ဌော** ယောဇေတ
ဗ္ဗော။ **ယောနိဂတိဋ္ဌိတိနိဝါသေသုခိပန**န္တိ သမာသေ ဘုမ္မဝစနဿ အလောပေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဧဝဉှိ တေန အာယူဟ
နာဘိသင်္ခရဏပဒါနံ သမာသော ဟောတိ။ ယထာ တထာ ဇာယနံ **ဇာတိအဋ္ဌော။** တဿာ ပန သန္နိပါတတော ဇာယနံ
သဉ္ဇာတိအဋ္ဌော။ မာတုကုစ္ဆိံ ဩက္ကမိတွာ ဝိယ ဇာယနံ **ဩက္ကန္တိအဋ္ဌော။** သော ဇာတိတော နိဗ္ဗတ္တနံ **နိ
ဗ္ဗတ္တိအဋ္ဌော။** ကေဝလံ ပါတုဘာဝနံ **ပါတုဘာဝဋ္ဌော။**

ဇရာမရဏင်္ဂံ မရဏပ္ပဓာနန္တိ တဿ မရဏဋ္ဌာ ဧဝ **ခယာဒယော** ဂမ္ဘီရာတိ ဒဿိတာ။ ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နာနဉှိ
နဝနဝါနံ ခယေန ကမေန ခဏ္ဍိစ္စာဒိပရိပက္ကပဝတ္တိယံ လောကေ ဇရာဝေါဟာရောတိ ။ **ခယဋ္ဌော** ဝါ ဇရာယ ဝုတ္တော
တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ နဝဘာဝါပဂမော ဟိ "ခယော"တိ ဝတ္တုံ ယုတ္တောတိ **ဝိပရိဏာမဋ္ဌော** ဒွိန္နမ္ပိ ဝသေန ယောဇေတဗ္
ဗော, သန္တတိဝသေန ဝါ ဇရာယ ခယဝယဘာဝေါ, သမ္မုတိခဏိကဝသေန မရဏဿ **ဘေဒဝိပရိဏာမဋ္ဌာ** ယောဇေတဗ္
ဗာ။ **အဝိဇ္ဇာဒီနံ သဘာဝေါ** ပဋိဝိဇ္ဈီယတီတိ ပဋိဝေဓော။ ဝုတ္တဉှေတံ **နိဒါနကထာယံ** "တေသံ တေသံ ဝါ တတ္ထ တ
တ္ထ ဝုတ္တဓမ္မာနံ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗော သလက္ခဏသင်္ခါတော အဝိပရီတသဘာဝေါ ပဋိဝေဓော"တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ပဌမ
မဟာသင်္ဂီတိကထာ; အဘိ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ) **သော** ဟိ အဝိဇ္ဇာဒီနံ သဘာဝေါ မဂ္ဂဉာဏေနေဝ အသမ္မောဟပဋိဝေဓဝ
သေန ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗတော အညာဏဿ အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌတာယ အကာဓတ္တေန **ဂမ္ဘီရော။ သာ သဗ္ဗာပိ** တိ သာ
ယထာဝုတ္တာ သင်္ခေပတော စတုဗ္ဗိဓာ ဝိတ္ထာရတော အနေကပ္ပဘေဒါ သဗ္ဗာပိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဿ ဂမ္ဘီရတာ **ထေ
ရဿ ဥတ္တာနကာ ဝိယ ဥပဋ္ဌာသိ** စတူဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတတ္တာ။ **ဥဒါဟု အညေသမ္ပိ** တိ "မယှံ တာဝ ဧသ
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ ဥတ္တာနကော ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ, ကိံ နု ခေါ အညေသမ္ပိ ဧဝံ ဥတ္တာနကော ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာ
တီ"တိ **မာ ဧဝံ အဝစ** မယာဝ ဒိန္နနယေ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနဝိဓိမှိ ဌတွာ။

အပသာဒနာဝဏ္ဏနာ

ဩဠာရိကန္တိ ဝတ္ထုဝိတိက္ကမသမတ္ထတာဝသေန ထူလံ။ ကာမံ ကာမရာဂပဋိဃာယေဝ အတ္ထတော ကာမရာဂပဋိဃသံယောဇနာနိ, ကာမရာဂပဋိဃာနုသယာ စ, တထာပိ အညောယေဝ သံယောဇနဋ္ဌော ဗန္ဓနဘာဝတော, အညော အနုသယနဋ္ဌော အပ္ပဟီနဘာဝေန သန္တာနေ ထာမဂမနန္တိ ကတွာ, ဣတိ ကိစ္စဝိသေသဝိသိဋ္ဌဘေဒေ ဂဟေတွာ **"စတုတာရော ကိလေသေ"**တိ စ ဝုတ္တံ။ ဧသေဝ နယော ဣတရေသုပိ။ **အဏုသဟဂတေ**တိ အဏုသဘာဝံ ဥပဂတေ။ တဗ္ဘာဝတ္ထော ဟိ အယံ သဟဂတ-သဒ္ဒော "နန္ဒိရာဂသဟဂတာ"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၄၀၀; မ. နိ. ၁.၉၁, ၁၃၃, ၄၆၀; ၃.၃၇၄; သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; မဟာဝ. ၁၄; ဝိဘ. ၂၀၃; ပဋိ. မ. ၁.၃၄; ၂.၃၀) ဝိယ။

ယထာ ဥပရိမဂ္ဂဓိဂမနဝသေန သစ္စသမ္ပဋိဝေဓော ပစ္စယာကာရပဋိဝေဓဝသေန, ဧဝံ သာဝကဗောဓိပစ္စေကဗောဓိသမ္မာသမ္ဗောဓိအဓိဂမနဝသေနပိ သစ္စသမ္ပဋိဝေဓော ပစ္စယာကာရပဋိဝေဓဝသေနေဝာတိ ဒဿေတုံ **"ကသ္မာ စာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သဗ္ဗထာတ**တိ သဗ္ဗပ္ပကာရေနေဝ ကိဉ္စိပိ ပကာရံ အသေသေတွာတိ အတ္ထော။ ယေ ကတာဘိနီဟာရာနံ မဟာဗောဓိသတ္တာနံ ဝီရိယဿ ဥက္ကဋ္ဌမဇ္ဈိမမုဒုတာဝသေန ဗောဓိသမ္ဘာရသမ္ဘရဏေ ကာလဘေဒာ ဣစ္ဆိတာ, တေ ဒဿေန္တော **"စတ္တာရိ, အဋ္ဌ, သောဠသ တ အသင်္ချေယျာနီ"** တိ အာဟ, သုတယမတ္တော **စရိယာပိဋကဝဏ္ဏနာယ** ဂဟေတဗ္ဗော။ **သာဝကော ပဒေသဉာဏေ ဌိတော**တိ သာဝကော ဟုတွာ သေက္ခဘာဝတော တတ္ထာပိ ပဒေသဉာဏေ ဌိတော။ **ဗုဒ္ဓာနံ ကထာယ** "တံ တထာဂတော အဘိသမေတီ"တိအာဒိကာယ **ပစ္စနီကံ ဟောတိ။** အနညသာဓာရဏာသုသ ဟိ ဝသေန ဗုဒ္ဓာနံ သီဟနာဒော, န အညသာဓာရဏဿ။

"တယမန္တဒဿေတ" တိ ဣမိနာ ဝိသေသတော ဉာဏသမ္ဘာရသမ္ဘရဏံ ပညာပာရမိတာပူရဏံ ဝဒတိ။ တဿ စ သဗ္ဗမ္ပိ ပုညံ ဥပနိဿယော။

> "ဧသ ဒေဝမနုဿာနံ၊ သဗ္ဗကာမဒဒော နိဓိ။
> ယံ ယဒေဝါဘိပတ္ထေန္တိ၊ သဗ္ဗမေတေန လဗ္ဘတီ"တိ။ (ခု. ပ. ၈.၁၀) –

ဟိ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ မဟာဗောဓိသတ္တာနံ သဗ္ဗေသမ္ပိ ပုညသမ္ဘာရော ယာဝဒေဝ ဉာဏသမ္ဘာရတ္ထော သမ္မာသမ္ဗောဓိသမဓိဂမသမတ္ထတ္တာတိ အာဟ **"ပစ္စယာကာရံ ။ပေ။ နတ္ထိ"** တိ။ ဣအာနိ ပစ္စယာကာရပဋိဝေဓဿဝ တ မဟာနုဘာဝတာဒဿနမုခေန ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဿဝ ပရမဂမ္ဘီရတံ ဒဿေတုံ **"အဝိဇ္ဇာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **နဝဟိ အာကာရေဟီ**တိ ဥပ္ပာဒါဒီဟိ နဝဟိ အာကာရေဟိ။ အဝိဇ္ဇာ ဟိ သင်္ခါရာနံ ဥပ္ပာဒော ဟုတွာ ပစ္စယော ဟောတိ, ပဝတ္တံ ဟုတွာ နိမိတ္တံ, အာယူဟနံ, သံယောဂေ, ပလိဗောဓော, သမုဒယော, ဟေတု, ပစ္စယော ဟုတွာ ပစ္စယော ဟောတိ။ ဧဝံ သင်္ခါရာဒယော ဝိညာဏာဒီနံ။ ဝုတ္တဥ္စေဟတံ **ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ** "ကထံ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေ ပညာ ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏံ? အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာနံ ဥပ္ပာဒဋ္ဌိတိ စ ပဝတ္တဋ္ဌိတိ စ နိမိတ္တဋ္ဌိတိ စ အာယူဟနဋ္ဌိတိ စ သညောဂဋ္ဌိတိ စ ပလိဗောဓဋ္ဌိတိ စ သမုဒယဋ္ဌိတိ စ ဟေတုဋ္ဌိတိ စ ပစ္စယဋ္ဌိတိ စ ဣမေဟိ နဝဟာကာရေဟိ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ ပစ္စယသမုပ္ပန္နာ"တိ အာဒိ (ပဋိ. မ. ၁.၄၅)။

တတ္ထ **နဝဟာကာရေဟီ**တိ နဝဟိ ပစ္စယဘာဝူပဂမနာကာရေဟိ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဧတသ္မာ ဖလန္တိ **ဥပ္ပာဒော,** ဖလုပ္ပတ္တိယာ ကာရဏဘာဝတော။ သတိ စ အဝိဇ္ဇာယ သင်္ခါရာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, နာသတိ, တသ္မာ အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာနံ ဥပ္ပာဒော ဟုတွာ ပစ္စယော ဟောတိ။ တထာ အဝိဇ္ဇာယ သတိ သင်္ခါရာ ပဝတ္တန္တိ, နိယန္တိ စ။ ယထာ စ ဘဝာဒီသု ခိပန္တိ, ဧဝံ တေသံ အဝိဇ္ဇာ ပစ္စယော ဟောတိ။ တထာ အာယူဟန္တိ ဖလုပ္ပတ္တိယာ ဃဋေန္တိ, သံယုဇ္ဇန္တိ အတ္တနော ဖလေန။ ယသ္မိံ သန္တာနေ သယံ ဥပ္ပန္နာ, တံ ပလိဗုန္ဓန္တိ။ ပစ္စယန္တရသမဝါယေ ဥဒယန္တိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဟိနောတိ စ သင်္ခါရာနံ ကာရဏဘာဝံ ဂစ္ဆတိ။ ပဋိစ္စ အဝိဇ္ဇံ သင်္ခါရာ အယန္တိ ပဝတ္တန္တီတိ ဧဝံ အဝိဇ္ဇာယ သင်္ခါရာနံ ကာရဏဘာဝူပဂမနဝိသေသာ ဥပ္ပာဒါဒယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတ္ထ တထာ သင်္ခါရာဒီနံ ဝိညာဏာဒီသု ဥပ္ပာဒဋ္ဌိတိအာဒီသုပိ။ တိဋ္ဌတိ ဧတေနာတိ **ဌိတိ,** ကာရဏံ။ ဥပ္ပာဒော ဧဝ ဌိတိ **ဥပ္ပာဒဋ္ဌိတိ** ။ ဧသေဝ နယော သေသေသုပိ။ **"ပစ္စယော ဟောတီ"** တိ ဣဒံ ဣဓ လောကနာထေန တအာ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဿ အာရဒ္ဓဘာဝဒဿနံ။ သော စ အာရမ္ဘော ဉာယာရဒ္ဓေဟော "ယထာ စ ပုရိမေဟိ မဟာဗောဓိသတ္တေဟိ ဗောဓိမူလေ ပဝတ္တိတော, တထေဝ စ ပဝတ္တိတော"တိ။ အစ္ဆရိယဝေဂေဘိဟတာ ဒသသဟဿီလောကဓာတု သင်္ကမ္ပိ သမ္ပကမ္ပီတိ ဒဿေန္တော **"ဒိဋ္ဌမတ္တေတ"** တိအာဒိမာဟ။

တဿ ဓမ္မဿာ တိ တဿ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒသညိတဿ ဓမ္မဿ။ သော ပန ယသ္မာ အတ္ထတော ဟေတုပဘာတနံ ဟေတု။ တေနာဟ **“တဿ ပစ္စယဓမ္မဿာ”** တိ, ဇာတိအာဒီနံ ဇရာမရဏာဒိပစ္စယတာယာတိ အတ္ထော။ နာမရူပပရိစ္ဆေဒေ, တဿ စ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေ န ပဌမာဘိနိဝေသမတ္တေန ဟောတိ , အထ ခေါ တတ္ထ အပရာပရံ ဉာဏုပ္ပတ္တိသညိတေန အနု အနု ဗုဇ္ဈနေန, တဒုဘယာဘာဝံ ပန ဒဿေန္တော **“ဉာတပရိညာဝသေန အနနုဗုဇ္ဈနာ”**တိ အာဟ။ နိစ္စသညာဒီနံ ပဇဟနဝသေန ဝတ္တမာနာ ဝိပဿနာ ဓမ္မေ စ ပဋိဝိဇ္ဈန္တီ ဧဝ နာမ ဟောတိ ပဋိပက္ခဝိက္ခမ္ဘနေန တိက္ခဝိသဒဘာတပတ္တိတော, တဒဓိဋ္ဌာနဘူတာ စ တီရဏပရိညာ, အရိယမဂ္ဂေ စ ပရိညာပဟာနာဘိသမယဝသေန ပဝတ္တိယာ တီရဏပဟာနပရိညာသင်္ဂဟော စာတိ တဒုဘယပဋိဝေဓာဘာဝံ ဒဿေန္တော **“တီရဏ။ပေ။ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈနာ”**တိ အာဟ။ **တန္တံ** ဝုစ္စတိ ဝတ္ထဝိနနတ္ထံ တန္တတယေဟိ ဒဏ္ဍကေ အာသဉ္စိတွာ ပသာရိတသုတ္တပဋ္ဋီ တနီယတီတိ ကတွာ။ တံ ပန သုတ္တသန္တာနာကုလတာယ နိဒဿနဘာဝေန အာကုလမေဝ ဂဟိတန္တိ အာဟ **“တန္တံ ဝိယ အာကုလကဇာတာ”**တိ။ သင်္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ **“ယထာ နာမာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သမာနေတုန္တိ** ပုဗ္ဗေန ပရံ သမံ ကတွာ အာနေတုံ, အဝိသမံ ဥဇုံ ကာတုန္တိ အတ္ထော။ တန္တမေဝ ဝါ အာကုလံ **တန္တာကုလံ,** တန္တာကုလံ ဝိယ ဇာတာ ဘူတာတိ **တန္တာကုလဇာတာ။** မဇ္ဈိမံ ပဋိပဒံ အနုပဂန္တွာ အန္တဒွယပတနေန **ပစ္စယာကာရေ ခလိတာ အာကုလာ ဗျာကုလာ ဟောန္တိ။** တေနေဝ အန္တဒွယပတနေန တံတံဒိဋ္ဌိဂ္ဂါဟဝသေန ပရိဗ္ဘမန္တာ ဥဇုကံ ဓမ္မဋ္ဌိတိ ကထံ ပဋိပဇ္ဇိတုံ န ဇာနန္တိ။ တေနာဟ **“န သက္ကောန္တိ တံ ပစ္စယာကာရံ ဥဇုံ ကာတု”** န္တိ။ **ဒွေဝ ဗောဓိသတ္တေ**တိ ပစ္စေကဗောဓိသတ္တမဟာဗောဓိသတ္တေ။ **အတ္တနော ဓမ္မတာယာ**တိ အတ္တနော သဘာဝေန, ပရောပဒေသေန ဝိနာတိ အတ္ထော။ **တတ္ထ တတ္ထ ဂုဠကဇာတ** န္တိ တသ္မိံ တသ္မိံ ဌာနေ ဇာတဂုဠကမ္ပိ **ဂဏ္ဌိတိ** သုတ္တဂဏ္ဌိ။ တတော ဧဝ **ဂဏ္ဌိဗဒ္ဓံ** ဗဒ္ဓဂဏ္ဌိကံ။ **ပစ္စယေသု ပက္ခလိတွာ** တိ အနိစ္စဒုက္ခာနတ္တာဒိသဘာဝေသု ပစ္စယဓမ္မေသု နိစ္စာဒိဂ္ဂါဟဝသေန ပက္ခလိတွာ။ **ပစ္စယေ ဥဇုံ ကာတုံ အသက္ကောန္တာ** တိ တဿေဝ နိစ္စာဒိဂ္ဂါဟဿ အဝိဿဇ္ဇနတော ပစ္စယဓမ္မနိမိတ္တံ အတ္တနော ဒဿနံ ဥဇုံ ကာတုံ အသက္ကောန္တာ ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသကာယဂန္ထဝသေန ဂဏ္ဌိကဇာတာ ဟောန္တီတိ အာဟ **“ဒွါသဋ္ဌိ။ပေ။ ဂဏ္ဌိဗဒ္ဓာ”** တိ။ **ယေ ဟိ ကေစိ** သမဏာ ဝါ ဗြာဟ္မဏာ ဝါ သဿတဒိဋ္ဌိအာဒိဒိဋ္ဌိယော **နိဿိတာ** အလ္လီနာ။

ဝိနနတော “ကုလာ”တိ ဣတ္ထိလိင်္ဂဝသေန လဒ္ဓနာမဿ တန္တတယဿ ဂဏ္ဌိကံ နာမ အာကုလဘာဝေန အဂ္ဂတော ဝါ မူလတော ဝါ ဒုဝိညေယျာယေဝ ခလိတတန္တသုတ္တန္တိ အာဟ **“ကုလာဂဏ္ဌိကံ ဝုစ္စတိ ပေသကာရကဉ္ဇိယသုတ္တ”**န္တိ။ **သကုဏိကာ**တိ ကုလာဝကသကုဏိကာ။ သာ ဟိ ရုက္ခသာခာသု ဩလမ္ဗနကုလာဝကာ ဟောတိ။ တဉှိ သာ ကုလာဝကံ တတော တတော တိဏဟီရာဒိကေ အာနေတွာ တထာ ဝိနန္ဓတိ, ယထာ တေသံ ပေသကာရကဉ္ဇိယသုတ္တံ ဝိယ အဂ္ဂေန ဝါ အဂ္ဂံ မူလေန ဝါ မူလံ သမာနေတုံ ဝိဝေစေတုံ ဝါ န သက္ကာ။ တေနာဟ **“ယထာ ဟီ”**တိအာဒိ။ **တဒုဘယမ္ပီ**တိ “ကုလာဂဏ္ဌိက”န္တိ ဝုတ္တံ ကဉ္ဇိယသုတ္တံ, ကုလာဝကဉ္စ။ **ပုရိမနယေနေဝါ**တိ “ဧဝမေဝ သတ္တာ”တိ အာဒိနာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ။

ကာမံ မုဉ္ဇပဗ္ဗဇတိဏာနိ ယထာဇာတာနိပိ ဒီဃဘာဝေန ပတိတွာ အရညဋ္ဌာနေ အညမညံ ဝိနန္ဓိတွာ အာကုလဗျာကုလာနိ ဟုတွာ တိဋ္ဌန္တိ, တာနိ ပန န တထာ ဒုဗ္ဗိဝေစိယာနိ, ယထာ ရဇ္ဇုဘူတာနီတိ ဒဿေတုံ **“ယထာ တာနီ”**တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ သေသမေတ္ထ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။

အပါယာတိ အဝဍ္ဎိတာ, သုခေန, သုခဟေတုနာ ဝါ ဝိရဟိတာတိ အတ္ထော။ **ဒုက္ခဿ ဂတိဘာဝတော** တိ အာပါယိကဿ ဒုက္ခဿ ပဝတ္တိဋ္ဌာနဘာဝတော။ **သုခသမုဿယတော** တိ အဗ္ဘုဒယတော။ **ဝိနိပတိတတ္တာ** တိ ဝိရူပံ နိပတိတတ္တာ ယထာ တေနတ္တဘာဝေန သုခသမုဿယော န ဟောတိ, ဧဝံ နိပတိတတ္တာ။ **ဣတရော**တိ သံသာရော။ နနု “အပါယ”န္တိအာဒိနာ ဝုတ္တောပိ သံသာရော ဧဝါတိ? သစ္စမေတံ, နိရယာဒီနံ ပန အဓိမတ္တဒုက္ခဘာဝဒဿနတ္ထံ အပါယာဒိဂ္ဂဟဏံ။ ဂေါဗလီဗဒ္ဒညာယေနာယမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ခန္ဓာနဉ္စ ပဋိပါဋီ**တိ ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ ဟေတုဖလဘာဝေန အပရာပရံ ပဝတ္တိ။ **အဗ္ဗောစ္ဆိန္နံ ဝတ္တမာနာ** တိ အဝိစ္ဆေဒေန ပဝတ္တမာနာ။ **တံ သဗ္ဗမ္ပီ** တိ တံ “အပါယ”န္တိအာဒိနာ ဝုတ္တံ သဗ္ဗံ အပါယဒုက္ခဉ္စေဝ ဝဋ္ဋဒုက္ခဉ္စ။ **“မဟာသမုဒ္ဒေ ဝါတုက္ခိတ္တနာဝါ ဝိယာ”** တိ ဣဒံ ပရိဗ္ဘမဋ္ဌာနဿ မဟန္တဒဿနတ္ထဉ္စေဝ ပရိဗ္ဘမနဿ အနဝဋ္ဌိတတာဒဿနတ္ထဉ္စ **“ဥပမာယ။ ယန္တေသု ယုတ္တဂေါဏော ဝိယာ”**တိ ဣဒံ ပန အဝသဘာဝဒဿနတ္ထဉ္စေဝ ဒုပ္ပမောက္ခဘာဝဒဿနတ္ထဉ္စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဝဏ္ဏနာ

ဣမိနာ တာတတိ ဧတ္ထ **တာဝ**-သဒ္ဒော ကမတ္ထော, တေန "တန္တာကုလကဇာတာ"တိ ပဒဿ အနုသန္ဓိ ပရတော အာဝိဘဝိဿတီတိ ဒီပေတိ။ **အတ္ထိ ဣဒပ္ပစ္စယာ** တိ ဧတ္ထ အယံ ပစ္စယောတိ ဣဒပ္ပစ္စယော, တသ္မာ **ဣဒပ္ပစ္စယာ,** ဣမသ္မာ ပစ္စယာတိ အတ္ထော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – "ဣမသ္မာ နာမ ပစ္စယာ ဇရာမရဏ"န္တိ ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗော အတ္ထိ နု ခော ဇရာမရဏဿ ပစ္စယောတိ။ တေနာဟ **"အတ္ထိ နု ခော။ပေ.။ ဘဝေယျာ"** တိ။ ဧတ္ထ ဟိ "ကိံ ပစ္စယာ ဇရာမရဏံ? ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏ"န္တိ ဥပရိ ဇာတိသဒ္ဒပစ္စယသဒ္ဒသမာနာဓိကရဏေန ကိံ-သဒ္ဒေန ဣဒံ-သဒ္ဒဿ သမာနာဓိကရဏတာဒဿနတော ကမ္မဓာရယသမာသတာ ဣဒပ္ပစ္စယသဒ္ဒဿ ယုဇ္ဇတိ။ န ဟေတ္ထ "ဣမဿ ပစ္စယာ ဣဒပ္ပစ္စယာ"တိ ဇရာမရဏဿ, အညဿ ဝါ ပစ္စယတော ဇရာမရဏသမ္ဗန္ဓပုစ္ဆာ သမ္ဘဝတိ ဝိညာတဘာဝတော, အသမ္ဘဝတော စ, ဇရာမရဏဿ ပန ပစ္စယပုစ္ဆာ သမ္ဘဝတိ။ ပစ္စယသဒ္ဒသမာနာဓိကရဏတာယဉ္စ ဣဒံ-သဒ္ဒဿ "ဣမသ္မာ ပစ္စယာ"တိ ပစ္စယပုစ္ဆာ ယုဇ္ဇတိ။

သာ ပန သမာနာဓိကရဏတာ ယဒိပိ အညပဒတ္ထသမာသေပိ လဗ္ဘတိ, အညပဒတ္ထဝစနိစ္ဆာဘာဝတော ပနေတ္ထ ကမ္မဓာရယသမာသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သာမိဝစနသမာသပက္ခေ ပန နတ္ထေဝ သမာနာဓိကရဏတာသမ္ဘဝေါတိ။ နနု စ "ဣဒပ္ပစ္စယတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေါ"တိ ဧတ္ထ ဣဒပ္ပစ္စယ-သဒ္ဒေါ သာမိဝစနသမာသော ဣစ္ဆိတောတိ? သစ္စံ ဣစ္ဆိတော ဥဇုကမေဝ တတ္ထ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဝစနိစ္ဆာတိ ကတွာ, ဣဓ ပန ကေဝလံ ဇရာမရဏဿ ပစ္စယပရိပုစ္ဆာ အဓိပ္ပေတာ, တသ္မာ ယထာ တတ္ထ ဣဒံ-သဒ္ဒဿ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဝိသေသနတာ, ဣဓ စ "ပုစ္ဆိတဗ္ဗပစ္စယတ္ထတာ သမ္ဘဝတိ, တထာ တတ္ထ, ဣဓ စ သမာသကပ္ပနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကသ္မာ ပန တတ္ထ ကမ္မဓာရယသမာသော န ဣစ္ဆိတောတိ? ဟေတုပ္ပဘဝါနံ ဟေတု ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေါတိ ဣမဿ အတ္ထဿ ကမ္မဓာရယသမာသေ အသမ္ဘဝတောတိ ဣမဿ, အတ္တနော ပစ္စယာနုရူပဿ အနုရူပေ ပစ္စယော ဣဒပ္ပစ္စယောတိ ဧတဿ စ အတ္ထဿ ဣစ္ဆိတတ္တာ။ ယော ပနေတ္ထ ဣဒံ-သဒ္ဒေန ဂဟိတော အတ္ထော, သော "အတ္ထိ ဣဒပ္ပစ္စယာ ဇရာမရဏ"န္တိ ဇရာမရဏဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတောတိ ဣဒံ-သဒ္ဒော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒတော ပရိစ္စဇနတော အညဿ အသမ္ဘဝတော ပစ္စယေ အဝတိဋ္ဌတိ, တေနေတ္ထ ကမ္မဓာရယသမာသော။ တတ္ထ ပန ဣဒံ-သဒ္ဒဿ တတော ပရိစ္စဇနကာရဏံ နတ္ထီတိ သာမိဝစနသမာသော ဧဝ ဣစ္ဆိတော။ **အဋ္ဌကထာယံ**ပန ယသ္မာ ဇရာမရဏာဒီနံ ပစ္စယပုစ္ဆာမုခေနာယံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဒေသနာ အာရဒ္ဓါ, ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေါ စ နာမ အတ္ထတော ဟေတုပ္ပဘဝါနံ ဟေတူတိ ဝုတ္တော တယမတ္ထော, တသ္မာ "ဣမဿ ဇရာမရဏဿ ပစ္စယော"တိ ဧဝမတ္ထဝဏ္ဏနာ ကတာ။

ပဏ္ဍိတေနာ တိ ကေံသဗ္ဗာကရဏီယာဒိပဋ္ဌဟာဝိသေသဇာနနသမတ္ထာယ ပညာယ သမန္နာဂတေန။ တမေဝ ဟိဿ ပဏ္ဍိစ္စံ ဒဿေတုံ **"ယထာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ ။ ယာဒိသဿ ဇီဝဿ ဒိဋ္ဌိဂတိကော သရီရတော အနညတ္တံ ပုစ္ဆတိ **"တံ ဇီဝံ တံ သရီရ"**န္တိ, သော ဧဝံ ပရမတ္ထတော နုပလဗ္ဘတိ, ကထံ တဿ ဝဇ္ဈာတနယဿ ဝိယ ဒီဃရဿတာ သရီရတော အညတာ ဝါ အနညတာ ဝါ ဗျာကာတဗ္ဗာ သိယာ, တသ္မာဿ ပဉှာဿ ဌပနီယတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **တုဏှီဘာဝေ** နာမေသ ပုစ္ဆတော အနာဒရော ဝိယ ဟောတီတိ **"အဗျာကတမေတ"** န္တိ ပကာရန္တရမာဟ။ ဧဝံ အဗျာကရဏကာရဏံ ဉတွာ ကာမဿ ကထေတဗ္ဗံ ဟောတိ, ကထိတေ စ ဇာနန္တဿ ပမာဒေါပိ ဧဝံ သိယာ, ကထနဝိဓိ ပန "ယာဒိသဿာ"တိအာဒိနာ ဒဿိတော ဧဝ။ **ဧဝံ အပ္ပဋိပဇ္ဇိတွာ** တိ ဧဝံ ဌပနီယပဉှေ ဝိယ တုဏှီဘာဝံ အနာပဇ္ဇိတွာ ဧဝ။ "အပ္ပဋိပဇ္ဇိတွာ"တိ ဝစနံ နိဒဿနမတ္တမေတံ။ "ကိံ သဗ္ဗံ အနိစ္စ"န္တိ ဝုတ္တေ "ကိံ သင်္ခတံ သန္ဓာယ ပုစ္ဆသိ, ဥဒါဟု အသင်္ခတ"န္တိ ပဋိပုစ္ဆိတွာ ဗျာကာတဗ္ဗံ ဟောတိ "ကိံ ခန္ဓပဉ္စကံ ပရိညေယျ"န္တိ ပုဋ္ဌေ "အတ္ထိ တတ္ထ ပရိညေယျံ, အတ္ထိ န ပရိညေယျ"န္တိ ဝိဘဇ္ဇ ဗျာကာတဗ္ဗံ ဟောတိ, ဧဝံ အပ္ပဋိပဇ္ဇိတွာတိ စ အယမေတ္ထ အတ္ထော ဣစ္ဆိတောတိ။ ပုဗ္ဗေ ယဿ ပစ္စယဿ အတ္ထိတာမတ္တံ စောဒိတန္တိ အတ္ထိတာမတ္တံ ဝိဿဇ္ဇိတံ။ ပုစ္ဆာသဘာဂေန ဟိ ဝိဿဇ္ဇနန္တိ။ ဣဒါနိ တဿေဝ သရူပပုစ္ဆာ ကရီယတီတိ **"ပုန ကိ"**န္တိ ဝုတ္တံ။ ဣဓာပိ "ယထာ"တိအာဒိ သဗ္ဗံ အာနေတွာ ဝတ္တဗ္ဗံ။

"သေ နယော သဗ္ဗပဒေသူ"တိ အတိဒေသဝသေန ဥဿုက္ကံ ကတွာ **"နာမရူပပစ္စယာ"**တိအာဒိနာ တတ္ထ အပတအော အာရဒ္ဓေါ။ ယသ္မာ ဒဿေတုကာမော, တသ္မာ ဣဒံ ဝုတ္တန္တိ ယောဇနာ။ **ဆန္နံ ဝိပါကသမ္ဖဿာနံယေဝ ဂဟဏံ ဟောတိ** ဝိညာဏာဒိ ဝေဒနာပရိယောသာနာ ဝိပါကဝိဓီတိ ကတွာ အနေကေသု သုတ္တပဒေသု, (မ. နိ. ၃.၁၂၆;

၃အ. ၁) အဘိဓမ္မေ (ဝိဘ. ၂၂၅) စ ယေဘုယျေန တေသံယေဝ ဂဟဏဿ နိရုဠှတ္တာ။ **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ သုတ္တေ။ **စ**-သဒ္ဒော ဗျတိရေကတ္ထော, တေနေတ္ထ "ဂဟိတမ္ပီ"တိအာဒိနာ ဝုစ္စမာနံယေဝ ဝိသေသံ ဇောတေတိ။ ပစ္စယဘာဝေ နာမ ပစ္စယုပ္ပန္နာပေက္ခော တေန ဝိနာ တဿ အသမ္ဘဝတော။ တသ္မာ **သဠာယတနပ္ပစ္စယာ** တိ "သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော"တိ ဣမိနာ ပဒေနာတိ ယောဇနာ။ အဝယဝေန တ သမုဒာယောပလက္ခဏမေတံ "သဠာယတနပစ္စယာ"တိ, တသ္မာ "သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော"တိ ဣမိနာ ပဒေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဂဟိတမ္ပိ** တိ ဆဗ္ဗိဓံ ဝိပာကဖဿမ္ပိ။ **အဂ္ဂဟိတမ္ပိ** တိ အဝိပာကဖဿမ္ပိ ကုသလာကုသလကိရိယာဖဿမ္ပိ။ ပစ္စယုပ္ပန္နဝိသေသံ ဒဿေတုကာမောတိ ယောဇနာ။ န စေတ္ထ ပစ္စယုပ္ပန္နောဝ ဥပာဒိန္နော ဣစ္ဆိတော, အထ ခော ပစ္စယောပိ ဥပာဒိန္နော ဣစ္ဆိတောတိ အဇ္ဈတ္တိကာယတနဿေဝ သဠာယတနဂ္ဂဟဏေန ဂဟဏန္တိ ကတွာ ဝုတ္တံ **"သဠာယတနတော။ပေ။ ဒဿေတုကာမော"**တိ။ န ဟိ ဖဿဿ စက္ခာဒိသဠာယတနမေဝ ပစ္စယော, အထ ခော "စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ, တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော"တိအာဒိ (မ. နိ. ၃.၄၂၀, ၄၂၅, ၄၂၆; သံ. နိ. ၂.၄၄, ၄၅; ၂.၄.၆၀; ကထာ. ၄၆၅, ၄၆၇) ဝစနတော ရူပါယတနာဒိရူပဉ္စ စက္ခုဝိညာဏာဒိနာမဉ္စ ပစ္စယော, တသ္မာ ဣမံ စက္ခာဒိသဠာယတနတော အတိရိတ္တံ အာဝဇ္ဇနာဒိ ဝိယ သာဓာရဏံ အပဟုတွာ, တဿ တဿ ဖဿဿ သာဓာရဏတာယ အညံ ဝိသေသပစ္စယံ ပိ-သဒ္ဒေန အဝိသိဋ္ဌံ သာဓာရဏပစ္စယံ ပိ ဒဿေတုကာမော ဘဂဝါ, "နာမရူပပစ္စယာ ဖဿော"တိ ဣဒံ ဝုတ္တန္တိ ယောဇနာ။ **အဘိဓမ္မဘာဇနီယေပိ** ဣမမေဝ ပစ္စယံ သန္ဓာယ "နာမရူပပစ္စယာ ဖဿော"တိ ဝုတ္တန္တိ **တဒဋ္ဌကထာယံ** (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၄၃) "ပစ္စယဝိသေသဒဿနတ္ထဉ္စေဝ **မဟာနိဒါနဒေသနာသင်္ဂဟတ္ထ**ဉ္စာ"တိ **အတ္ထဝဏ္ဏနာ** ကတာ။ **ပစ္စယာနန္တိ** ဇာတိအာဒီနံ ပစ္စယဓမ္မာနံ။ **နိဒါနံ ကထိတန္တိ** ဇရာမရဏာဒိကဿ နိဒါနတ္တံ ကထိတံ ဧကံသိကော ပစ္စယဘာဝေ ကထိတော။ တဉှိ တေသံ ပစ္စယဘာဝေ အဗျဘိစာရီတိ ဒဿေတုံ "ဣတိ ခော ပနေတ"န္တိအာဒိနာ ဥပရိ ဒေသနာ ပဝတ္တာ။ **နိဇ္ဇဋေ** တိ နိဇ္ဇဋာလကေ။ **နိဂ္ဂုမ္ဗေ** တိ နိက္ခေပေ။ ပဒဒွယေနာပိ အာကုလာဘာဝမေဝ ဒဿေတိ, တသ္မာ အနာကုလံ အဗျာကုလံ မဟန္တံ ပစ္စယနိဒါနမေတ္ထ ကထိတန္တိ **မဟာနိဒါနံ** သုတ္တံ အညထာဘာဝဿ အဘာဝတော။

၉၈. **တေသံ တေသံ ပစ္စယာနန္တိ** တေသံ တေသံ ဇာတိအာဒီနံ ပစ္စယာနံ။ ယသ္မာ ပစ္စယဘာဝေ နာမ တေဟိ တေဟိ ပစ္စယေဟိ အနူနာဓိကေဟေဝ တဿ တဿ ဖလဿ သမ္ဘဝတော **တထော** တစ္ဆော, တပ္ပကာရော တ သာမဂ္ဂိ ဥပဂတေသု ပစ္စယေသု မုဟုတ္တမ္ပိ **တထော** နိဗ္ဗတ္တနဓမ္မာနံ အသမ္ဘဝတာဘာဝတော။ **အဝိတထော** အဝိသံဝါဒနကော ဝိသံဝါဒနာကာရဝိရဟိတော အညဓမ္မပစ္စယေဟိ အညဓမ္မာနုပ္ပတ္တိတော။ **"အနညထာ"**တိ ဝုစ္စတိ အညထာဘာဝဿ အဘာဝတော။ တသ္မာ **"တထံ အဝိတထံ အနညထံ ပစ္စယာကာရံ ဒဿေတု"**န္တိ ဝုတ္တံ။ ပရိယာယတိ အတ္တနော ဖလံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဝတ္တတီတိ **ပရိယာယော,** ဟေတူတိ အာဟ **"ပရိယာယေနာတိ ကာရဏေနာ"**တိ။ **သဗ္ဗေန သဗ္ဗ**န္တိ ဒေဝတ္တာဒိနာ သဗ္ဗဘာဝေန သဗ္ဗာ ဇာတိ။ **သဗ္ဗထာ သဗ္ဗ**န္တိ တတြာပိ စာတုမဟာရာဇိကာဒိသဗ္ဗာကာရေန သဗ္ဗာ, **နိပါတဒွယမေတံ,** နိပါတဒွယံ အဗျယံ, တဒွယံ သဗ္ဗလိင်္ဂဝိဘတ္တိဝစနေသု ဧကာကာရမေဝ ဟောတီတိ ပါဠိယံ "သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ သဗ္ဗထာ သဗ္ဗ"န္တိ ဝုတ္တံ။ အတ္ထဝစနေ ပန တဿ တဿ ဇာတိသဒ္ဒာပေက္ခာယ ဣတ္ထိအတ္ထဝုတ္တိတံ ဒဿေတုံ **"သဗ္ဗာကာရေန သဗ္ဗာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဣမိနာဝ နယေနာ**တိ ဣမိနာ ဇာတိယာ ဝုတ္တေနေဝ နယေန။ **ဒေဝတာဒီသူ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဂန္ဓဗ္ဗယက္ခာဒိကေ ပါဠိယံ (ဒီ. နိ. ၂.၉၈) အာဂတေ, တဒန္တရဘေဒေ စ သင်္ဂဏှာတိ။

ဣဓ နိက္ခိတ္တအတ္ထဝိဘဇနတ္ထေ တိ ဣမသ္မိံ "ကဿစိ ကိမ္ဟိစိ"တိ အနိယမတော ဥဒ္ဒေသဝသေန ဝုတ္တတ္ထဿ နိဒ္ဒိသနတ္ထေ ဇောတေတဗ္ဗေ **နိပါတော,** တဒတ္ထဇောတနံ နိပါတပဒန္တိ အတ္ထော။ **တဿာ** တိ တဿ ပဒဿ။ **တေ**တိ ဓမ္မဒေသနာယ သမ္ပဒါနဘူတံ ထေရံ ဝဒတိ။ **သေယျထိဒ**န္တိ တ တေ ကတမေတိ စေတိ အတ္ထော။ ယေ ဟိ "ကဿစီ"တိ, "ကိမ္ဟိစီ"တိ စ အနိယမတော ဝုတ္တာ အတ္ထာ, တေ ကတမေတိ။ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာ ဟေသာ။ **ဒေဝဘာဝါယာ**တိ ဒေဝဘာဝတ္ထံ။ **ခန္ဓဇာတိ** တိ ခန္ဓပါတုဘာဝေ, ယထာ ခန္ဓေသု ဥပ္ပန္နေသု "ဒေဝတာ"တိ သမညာ ဟောတိ, တထာ တေသံ ဥပ္ပာဒေတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"ယာယာ"**တိ အာဟ။ **သဗ္ဗပဒေသူ**တိ "ဂန္ဓဗ္ဗာနံ ဂန္ဓဗ္ဗတ္တာယာ"တိအာဒီသု သဗ္ဗေသု ဇာတိနိဒ္ဒေသပဒေသု, ဘဝါဒိပဒေသု စ။ ယေန ဟိ နယေန သဗ္ဗေ ဟိ ဇာတီတိ အယမတ္ထယောဇနာ ကတာ, ဇာတိနိဒ္ဒေသပဒေသောဝ "ဘဝေ"တိအာဒိနာ ဘဝါဒိပဒေသုပိ သော ကာတဗ္ဗောတိ။ **ဒေဝါတိ ဥပပတ္တိဒေဝါ** စာတုမဟာရာဇိကတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဘဝဂ္ဂါ ဒိဗ္ဗန္တိ ကာမဂုဏာဒီဟိ ကီဠန္တိ လဠန္တိ ဝိဟရန္တိ ဇောတန္တီတိ ကတွာ။ ဂန္ဓံ အဗ္ဗန္တိ ပရိဘုဉ္ဇန္တီတိ **ဂန္ဓဗ္ဗာ,** ဓတရဋ္ဌဿ မဟာရာဇဿ ပရိဝါရ

ဘူတာ။ ယဇန္တိ ဝေဿဝဏာသက္ကာဒိကေ ပူဇေန္တီတိ **ယက္ခာ,** တေန တေန တ ပဏိဓိကမ္မာဒိနာ ယဇိတဗ္ဗာ ပူဇေတဗ္ဗာတိ **ယက္ခာ,** ဝေဿဝဏဿ မဟာရာဇဿ ပရိတရဘူတာ။ **အဋ္ဌကထာယံ** ပန "အမနုဿာ"တိ အဝိသေသေန ဝုတ္တံ။ **ဘူတာ**တိ ကုမ္ဘဏ္ဍာ, ဝိရူဠှကဿ မဟာရာဇဿ ပရိတရဘူတာ။ **အဋ္ဌကထာယံ** ပန "ယေ ကေစိ နိဗ္ဗတ္တသတ္တာ"တိ အဝိသေသေန ဝုတ္တံ။ **အဋ္ဌိပက္ခာ** ဘမရတုပ္ပဋ္ဌာဒယော။ **စမ္မပက္ခာ** ဇတုသိင်္ဂါလာဒယော။ **လောမပက္ခာ** ဟံသမောရာဒယော။ **သရီသပ** အဟိဝိစ္ဆိကသတပဒိအာဒယော။

"တေသံ တေသ"န္တိ ဣဒံ န ယေတပနကနိဒ္ဒေသော ဝိယ အဝုတ္တသင်္ဂဟတ္ထံ ဝစနံ, အထ ခော အယေတပနက နိဒ္ဒေသော ဝိယ ဝုတ္တသင်္ဂဟတ္ထန္တိ။ **အာဒိ-**သဒ္ဒေနေဝ စ အာမေဍိတတ္ထော သင်္ဂယှတီတိ အာဟ **"တေသံ တေသံ ဒေဝဂန္ဓဗ္ဗာဒီန"**န္တိ။ **တဒတ္တာယာ** တိ တံဘာတတယ, ယထာရူပေသု ခန္ဓေသု ပဝတ္တမာနေသု "ဒေဝ ဂန္ဓဗ္ဗာ"တိ လောကသမညာ ဟောတိ, တထာရူပတာယာတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"ဒေဝဂန္ဓဗ္ဗာဒိဘာတတယာ"** တိ။ "နိရောဓော, ဝိဂမော"တိ စ ပဋိလဒ္ဓတ္တာလာဘဿ ဘာဝေ ဝုစ္စတိ, ဣဓ ပန အစ္စန္တာဘာဝေ အဓိပ္ပေတော "သဗ္ဗသော ဇာတိယာ အသတီ"တိ အဝတွတ "ဇာတိနိရောဓာ"တိ ဝုတ္တတ္တာတိ အာဟ **"အဘာတတိ အတ္ထော"** တိ။

ဖလတ္ထာယ ဟိနောတီ တိ ယထာ ဖလံ တတော နိဗ္ဗတ္တတိ, ဧဝံ ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ, တဿ ဟေတုဘာဝံ ဥပဂစ္ဆတီတိ အတ္ထော။ **ဣဒံ ဂဏှာဟထ နန္တိ** "ဣဒံ မေ ဖလံ, ဂဏှာဟထ န"န္တိ ဧဝံ **အပ္ပေတိ ဝိယ** နိယျာတေတိ ဝိယ။ "သေ နယော"တိ အဝိသေသံ အတိဒိသိတွတ ဝိသေသမတ္တဿ အတ္ထံ ဒဿေတုံ **"အပိစာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ နနု စာယံ ဇာတိ ပရိနိပ္ဖန္နာ, သင်္ခတဘာတ စ န ဟောတိ ဝိကာရဘာဝတော, တထာ ဇရာမရဏံ, တဿ ကထံ သာ ဟေတု ဟောတီတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **"ဇရာမရဏဿ ဟီ"** တိအာဒိ။ တဗ္ဘာဝေ ဘာဝေ, တဒဘာဝေ စ အဘာဝေ ဇရာမရဏဿ ဇာတိယာ ဥပနိဿယတာ။

၉၉. ဩကာသပရိဂ္ဂဟော တိ ပဝတ္တိဋ္ဌာနပရိဂ္ဂဟော။ **ဥပပတ္တိဘဝေ** ယုဇ္ဇတိ ဥပပတ္တိက္ခန္ဓာနံ ယထာဝုတ္တဋ္ဌာနတော အညတ္ထ အနုပ္ပဇ္ဇနတော။ **ဣဓ ပနာ**တိ ဣမသ္မိံ သုတ္တေ "ကာမဘဝေ"တိအာဒိနာ အာဂတေ ဣမသ္မိံ ဌာနေ။ **ကမ္မဘဝေ ယုဇ္ဇတိ** ကာမဘတဒိဇောတနာ ဝိသေသတော တဿ ဇာတိယာ ပစ္စယဘာဝတောတိ။ တေနာဟ **"သော ဟိ ဇာတိယာ ဥပနိဿယကောဋိယာဝ ပစ္စယော"** တိ။ နနု စ ဥပပတ္တိဘဝေပိ ဇာတိယာ ဥပနိဿယဝသေန ပစ္စယော ဟောတီတိ? သစ္စံ ဟောတိ, သော ပန န တထာ ပဓာနဘူတော, ကမ္မဘဝေ ပန ပဓာနဘူတော ပစ္စယော ဇနကဘာဝတောတိ။ "သော ဟိ ဇာတိယာ"တိအာဒိ ဝုတ္တံ ကာမဘဝူပဂံ ကမ္မံ ကာမဘဝေ။ သေ နယော ရူပာရူပဘဝေသုပိ။ **ဩကာသပရိဂ္ဂဟောဝ ကတော** "ကိမ္ပဟိစီ"တိ ဣမိနာ သတ္တပရိဂ္ဂဟဿ ကတတ္တာ။

၁၀၀. တိဏ္ဏ မ္ပိ ကမ္မဘတနန္တိ ကာမကမ္မဘတဒီနံ တိဏ္ဏမ္ပိ ကမ္မဘတနံ။ **တိဏ္ဏည္စ ဥပပတ္တိဘတန** န္တိ ကာမုပပတ္တိဘတဒီနံ တိဏ္ဏည္စ ဥပပတ္တိဘတနံ။ **တထာ သေသာနမ္ပီ**တိ ဒိဋ္ဌုပဟအနာဒီနိ သေသုပဟအနာနမ္ပိ တိဏ္ဏမ္ပိ ကမ္မဘတနံ, တိဏ္ဏည္စ ဥပပတ္တိဘတနံ ပစ္စယောတိ အတ္ထော။ **ဣတီ**တိ ဧဝံ ဝုတ္တနယေန။ ဒွတဒသ ကမ္မဘတ ဒွတဒသ ဥပပတ္တိဘတတိ **စတုဝီသတိဘတ ဝေဒိတဗ္ဗာ။** ယသ္မာ ကမ္မဘဝဿ ပစ္စယဘာဝမုခေနေဝ ဥပဟအနံ ဥပပတ္တိဘဝဿ ပစ္စယော နာမ ဟောတိ, န အညထာ, တသ္မာ ဥပဟအနံ ကမ္မဘဝဿ ဥဇုကမေဝ ပစ္စယဘာတေတိ အာဟ **"နိပ္ပ ပရိယာယေနေတ္ထ ဒွတဒသ ကမ္မဘတ လဗ္ဘန္တီ"**တိ။ **တေသ**န္တိ ကမ္မဘတနံ။ **သဟဇာတကောဋိယာ**တိ အကုသလဿ ကမ္မဘဝဿ သဟဇာတံ ဥပဟအနံ သဟဇာတကောဋိယာ, ဣတရံ အနန္တရူပနိဿယာဒိဝသေန ဥပနိဿယကောဋိယာ, ကုသလဿ ကမ္မဘဝဿ ပန ဥပနိဿယကောဋိယာဝ ပစ္စယော။ တတ္ထ စ ယထာ အညမညနိဿယသမ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတာဒိပစ္စယာနံ သဟဇာတပစ္စယေန ကေသင်္ဂဟတံ ဒဿေတုံ "သဟဇာတကောဋိယာ"တိ ဝုတ္တံ, ဧဝံ အာရမ္မဏူပနိဿယအနန္တရူပနိဿယပကတူပနိဿယာနံ ကေဇ္ဈံ ဂဟဏဝသေန **"ဥပနိဿယကောဋိယာ"** တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၁၀၁. ဥပဟအနဿာ တိ တတ္ထ ကာမုပဟအနဿ **တဏှာ** ဥပနိဿယကောဋိယာဝ ပစ္စယော, သေသုပဟအနာနံ **သဟဇာတကောဋိယာပိ ဥပနိဿယကောဋိယာပိ** ဝိညာဏာဒိ စ ဝေဒနာပရိယောသာနာ ဝိဟကဝိဓိတိ ကတွတ။

၁၀၂. ယဒိဒံ ဝေဒနာတိ ဧတ္ထ ဝိပါကဝေဒနာ တိ တမေဝ တာဝ **ဥပနိဿယကောဋိယာ ပစ္စယော** ကတရကောဋိ
ယာ အသမ္ဘဝတော။ **အညာ**တိ ကုသလာကုသလကိရိယဝေဒနာ။ **အညထာပီ**တိ သဟဇာတကောဋိယာပိ။

၁၀၃. ဧတ္တာဝတာ တိ ဇရာမရဏာဒီနံ ပစ္စယပရမ္ပရာဒဿနဝသေန ပဝတ္တာယ ဧတ္တကာယ ဒေသနာယ။ **ပုရိမ
တဏှာ**တိ ပုရိမဘဝသိဒ္ဓံ တဏှံ။ "သေ ပစ္စယော တဏှာယ, ယဒိဒံ ဝေဒနာ"တိ ဝတ္တတ တဒနန္တရံ "ဖဿ
ပစ္စယာ ဝေဒနာတိ ဣတိ ခေါ ပနေတံ ဝုတ္တံ"န္တိအာဒိနာ ဝေဒနာယ ပစ္စယဘူတဿ ဖဿဿ ဥဒ္ဒရဏံ အဒေသု
သုတ္တေသု အာဂတနယေန ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဿ ဒေသနာမဂ္ဂေ , တံ ပန အနောတရိတ္တတ သမုဒာစာရတဏှာဒဿ
သနမုခေနေဝ တဏှာမူလကဓမ္မေ ဒေသေန္တော အာစိဏ္ဏဒေသနာမဂ္ဂတော ဩက္ကမန္တော ဝိယ, တဉ္စ ဒေသနံ ပဿ
သတော အပ္ပဝတ္တန္တိ ပဿယ္ဟ ဗလက္ကာရေန ဒေသေန္တော ဝိယ စ ဟောတီတိ အာဟ **"ဣဒါနိ"**တိအာဒိ။ **ဒွေ ဝ တ
ဏှာ**တိ ဣဏာဓိပ္ပေတတဏှာ ဧဝ ဒွိဓာ ဘိန္ဒန္တော အာဟ။ **ဧသနတဏှာ**တိ ဘောဂာနံ ပရိယေသနဝသေန ပဝတ္တ
တတဏှာ။ **ဧသိတတဏှာ**တိ ပရိယိဋ္ဌေသု ဘောဂေသု ဥပ္ပဇ္ဇမာနတဏှာ။ **သမုဒာစာရတဏှာယာ**တိ ပရိယုဋ္ဌ
ဌာနဝသေန ပဝတ္တတဏှာယ။ **ဒုဝိဓာပေသာ ဝေဒနံ ပဋိစ္စ တဏှာ နာမ ဝေဒနာပစ္စယာ စ** အပ္ပဋိလဒ္ဓာနံ ဘောဂါနံ ပ
ဋိလာဘာယ ပရိယေသနာ, လဒ္ဓေသု စ တေသု ဟာတဗ္ဗတာပတ္တိအာဒိ ဟောတီတိ။

ပရိတဿနဝသေန ပရိယေသတိ ဧတာယာတိ **ပရိယေသနာ။** အာသယတော, ပယောဂတော စ ပရိယေသနာ တထာပ
ဝတ္တော စိတ္တုပ္ပာဒေါ။ တေနာဟ **"တဏှာယ သတိ ဟောတီ"**တိ။ **ရူပါဒိအာရမ္မဏပဋိလာဘော** တိ သဝတ္ထုကာနံ ရူ
ပါဒိအာရမ္မဏာနံ ဂဝေသနဝသေန, ပဝတ္တိယံ ပန အပရိယိဋ္ဌံယေဝ လဗ္ဘတိ, တမ္ပိ အတ္ထတော ပရိယေသနာယ လဒ္ဓ
မေဝ နာမ တထာရူပဿ ကမ္မဿ ပုဗ္ဗေကတတ္တာ ဧဝ လဗ္ဘနတော။ တေနာဟ **"သော ဟိ ပရိယေသနာယ သတိ
ဟောတီ"**တိ။ **သုခဝိနိစ္ဆယ** န္တိ သုခံ ဝိသေသတော နိစ္ဆိနောတီတိ သုခဝိနိစ္ဆယော, သုခံ သဘာဝတော, သမုဒယ
တော, အတ္ထင်္ဂမနတော, နိဿရဏတော စ ယာထာဝတော ဇာနိတ္တတ ပဝတ္တဉာဏံ, တံ သုခဝိနိစ္ဆယံ။ **ဇညာ**တိ ဇာ
နေယျ။ "သုဘသုခ"န္တိအာဒိကံ အာရမ္မဏေ အဘူတာကာရံ ဝိဝိဓံ နိန္နဘာဝေန နိစ္ဆိနောတိ အာရောပေတီတိ **ဝိနိစ္ဆ
ယော။** အဿာဒာနုပဿနတဏှာဒိဋ္ဌိယာပိ ဧဝမေဝ ဝိနိစ္ဆယဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣမသ္မိံ ပန သုတ္တေ ဝိတက္က
ကောယေဝ အာဂတောတိ ယောဇနာ။ **ဣမသ္မိံ ပန သုတ္တေ** တိ သက္ကပဉှသုတ္တေ။ (ဒီ. နိ. ၂.၃၅၈) တတ္ထ ဟိ "ဆ
န္ဒော ခေါ, ဒေဝါနံ ဣန္ဒ, ဝိတက္ကနိဒါနော"တိ အာဂတံ။ **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ **မဟာနိဒါနသုတ္တေ။ "ဝိတက္ကေနေဝ ဝိနိစ္
ဆိနာတီ"**တိ ဧတေန "ဝိနိစ္ဆိယတိ ဧတေနာတိ ဝိနိစ္ဆယော"တိ ဝိနိစ္ဆယ-သဒ္ဒဿ ကရဏသာဓနမာဟ။ **"ဧတ္တ
က"**န္တိအာဒိ ဝိနိစ္ဆယနာကာရဒဿနံ။

ဆန္ဒနဋ္ဌေန ဆန္ဒော, ဧဝံ ရဉ္ဇနဋ္ဌေန ရာဂေါ, သွာယံ အနာသေဝနတာယ မန္ဒော ဟုတွာ ပဝတ္တော ဣဓာဓိပ္ပေ
တောတိ အာဟ **"ဒုဗ္ဗလရာဂဿာဓိဝစန"** န္တိ။ **အဇ္ဈောသာန** န္တိ တဏှာဒိဋ္ဌိဝသေန အဘိနိဝိသနံ။ "မယှံ ဣဒ"န္
တိ ဟိ တဏှာဂါဟော ယေဘုယျေန အတ္တဂ္ဂါဟသန္နိဿယောဝ ဟောတိ။ တေနာဟ "အဟံ မမ"န္တိ, **"ဗလဝ
သန္နိဋ္ဌာန"**န္တိ စ တေသံ ကဟာနံ ထိရဘာဝပ္ပတ္တိမာဟ။ **တဏှာဒိဋ္ဌိဝသေန ပရိဂ္ဂဟကရဏ** န္တိ "အဟံ မမ"န္
တိ ဗလဝသန္နိဋ္ဌာနဝသေန အဘိနိဝိဋ္ဌဿ အတ္တတ္တနိယဂ္ဂါဟဝတ္ထုနော အညာသာဓာရဏံ ဝိယ ကတွာ ပရိဂ္ဂ
ဟေတွာ ဌာနံ, တထာပဝတ္တော လောဘသဟဂတစိတ္တုပ္ပာဒေါ။ အတ္တနာ ပရိဂ္ဂဟိတဿ ဝတ္ထုနော ယဿ ဝသေန
ပရေဟိ သာဓာရဏဘာဝဿ အသဟမာနော ဟောတိ ပုဂ္ဂလော, သော ဓမ္မော **အသဟနတာ။ ဧဝံ ဝစနတ္ထံ ဝဒန္တိ** နိရု
တ္တိနယေန။ သဒ္ဒလက္ခဏေ ပန ယဿ ဓမ္မဿ ဝသေန မစ္ဆရိယယောဂတော ပုဂ္ဂလော မစ္ဆရော, တဿ ဘာ
ဝေါ, ကမ္မံ ဝါ **မစ္ဆရိယံ,** မစ္ဆေရော ဓမ္မော။ မစ္ဆရိယဿ ဗလဝဘာဝတော အာဒရေန ရက္ခဏံ အာရက္ခောတိ
အာဟ **"ဒွါရပိဒဟန။ပေ။ သုဋ္ဌု ရက္ခဏ"** န္တိ။ အတ္တနော ဖလံ ကရောတီတိ **ကရဏံ,** ယံ ကိဉ္စိ ကာရဏံ, အဓိကံ ကရဏန္တိ
အဓိကရဏံ, ဝိသေသကာရဏံ။ ဝိသေသကာရဏဉ္စ ဘောဂါနံ အာရက္ခဒဏ္ဍာဒာနာဒိအနတ္ထသမ္ဘဝဿာတိ ဝုတ္တံ
"အာရက္ခာဓိကရဏ" န္တိအာဒိ။ **ပရနိသေဓနတ္ထ** န္တိ မာရဏာဒိနာ ပရေသံ ဝိဗာဓနတ္ထံ။ အာဒီယတိ ဧတေနာတိ **အာဒါ
နံ,** ဒဏ္ဍဿ အာဒါနံ **ဒဏ္ဍာဒါနံ,** အဘိဘဝိတွာ ပရဝိဟေဌနစိတ္တုပ္ပာဒေါ။ **သတ္ထာဒါနေ** ပိ ဧသေဝ နယော။ ဟတ္ထ
ထပရာမာသာဒိဝသေန ကာယေန ကာတဗ္ဗကလဟော **ကာယကလဟော။** မမ္မဃဋ္ဋနာဒိဝသေန ဝါစာယ ကာတဗ္ဗကလ
ဟော **ဝါစာကလဟော။** ဝိရုဇ္ဈနဝသေန ဝိရူပံ ဂဏှာတိ ဧတေနာတိ **ဝိဂ္ဂဟော။** ဝိရုဒ္ဓံ ဝဒတိ ဧတေနာတိ **ဝိဝါဒေါ။ တုဝံ
တုဝ**န္တိ အကာရဝစနသဟစရဏတော တုဝံ တုဝံ, သဗ္ဗေတေ တထာပဝတ္တာ ဒေါသသဟဂတစိတ္တုပ္ပာဒါ ဝေဒိတဗ္
ဗာ။ တေနာဟ ဘဂဝါ "အနေကေ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ သမ္ဘဝန္တီ"တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၀၄)။

၁၁၂. ဒေသနံ နိဝတ္တေသီ တိ ''တဏှံ ပဋိစ္စ ပရိယေသနာ''တိအာဒိနာ အနုလောမနယေန ပဝတ္တိတံ ဒေသနံ ပဋိလောမနယေန ပုန ''အာရက္ခာဓိကရဏ''န္တိ အာရဘန္တော နိဝတ္တေသိ။ **ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂဝသေနာ**တိ အာရမ္မဏဘူတာ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ ဧတဿ အတ္ထီတိ ပဉ္စကာမဂုဏိကော, တတ္ထ ရဇ္ဇနဝသေန အဘိရမဏဝသေန ပဝတ္တရာဂေ, တဿ ဝသေန **ဥပ္ပန္နာ** ရဇ္ဇနဝသေန တဏှာယနဝသေန ပဝတ္တာ **ရူပာဒိတဏှာဝ** ကာမေသု တဏှာတိ **ကာမတဏှာ**။ ဘဝတိ အတ္ထိ သဗ္ဗကာလံ တိဋ္ဌတီတိ ပဝတ္တာ ဘဝဒိဋ္ဌိ ဥတ္တရပဒလောပေန **ဘဝေ,** တံသဟဂတာ တဏှာ **ဘဝတဏှာ**။ ဝိဘဝတိ ဝိနဿတိ ဥစ္ဆိဇ္ဇတီတိ ပဝတ္တာ ဝိဘဝဒိဋ္ဌိ **ဝိဘဝေ** ဥတ္တရပဒလောပေန, တံသဟဂတာ တဏှာ **ဝိဘဝတဏှာ**တိ အာဟ **''သဿတဒိဋ္ဌိ''** တိအာဒိ။ **ဣမေ ဒွေ ဓမ္မာ** တိ ''ဧသ ပစ္စယော ဥပါဒါနဿ, ယဒိဒံ တဏှာ''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၀၁) ဧဝံ ဝုတ္တာ ဝဋ္ဋမူလတဏှာ စ ''တဏှံ ပဋိစ္စ ပရိယေသနာ''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၀၃) ဧဝံ ဝုတ္တာ သမုဒာစာရတဏှာ စာတိ ဣမေ ဒွေ ဓမ္မာ။ **ဝဋ္ဋမူလသမုဒာစာရဝသေနာ** တိ ဝဋ္ဋမူလဝသေန စေဝ သမုဒာစာရဝသေန စ။ **ဒွီဟိ ကောဋ္ဌာသေဟီ** တိ ဒွီဟိ ဘာဂေဟိ။ ဒွီဟိ အဝယဝေဟိ သမောသရန္တိ နိဗ္ဗတ္တနဝသေန သမံ ဝတ္တန္တိ ဣတောတိ **သမောသရဏံ,** ပစ္စယော, ဧကံ သမောသရဏံ ဧတာသန္တိ **ဧကသမောသရဏာ**။ ဧကေန ပန ဧကသမောသရဏာတိ အာဟ **''ဝေဒနာယာ''**တိ။ ဒွေပိ ဟိ တဏှာ ဝေဒနာပစ္စယာ ဧဝါတိ။ တေနာဟ **''ဝေဒနာပစ္စယေန ဧကပစ္စယာ''** တိ။ တတော တတော ဩသရိတွာ အာဂန္တွာ သမဝသနဋ္ဌာနံ **ဩသရဏံ သမောသရဏံ**။ ဝေဒနာယ သမံ သဟ ဧကသ္မိံ အာရမ္မဏေ ဩသရဏကပဝတ္တနကာ ဝေဒနာ သမောသရဏာတိ အာဟ **''ဣဒံ သဟဇာတသမောသရဏံ နာမာ''**တိ။

၁၁၃. သဗ္ဗေ တိ ဥပ္ပတ္တိဒွါရဝသေန ဘိန္ဒိတွာ ဝုတ္တာ **သဝိပါကဖဿာ** ဧဝ ဝိညာဏာဒိ ဝေဒနာပရိယောသာနာ ဝိပါကဝီထီတိ ကတွာ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒကထာ နာမ ဝဋ္ဋကထာတိ အာဟ **''ဌပေတွာ စတ္တာရော လောကုတ္တရဝိပါကဖဿေ''**တိ။ **ဗဟုဓာ**တိ ဗဟုပ္ပကာရေန။ အယဉှိ ပဉ္စဒွါရေ စက္ခုပသာဒါဒိဝတ္ထုကာနံ ပဉ္စန္နံ ဝေဒနာနံ စက္ခုသမ္ဖဿာဒိကော ဖဿော သဟဇာတအညမညနိဿယဝိပါကအာဟာရသမ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတဝသေန အဋ္ဌဓာ ပစ္စယော ဟောတိ။ သေသာနံ ပန ဧကေကသ္မိံ ဒွါရေ သမ္ပဋိစ္ဆနသန္တီရဏတဒါရမ္မဏဝသေန ပဝတ္တာနံ ကာမာဝစရဝိပါကဝေဒနာနံ စက္ခုသမ္ဖဿာဒိကော ဖဿော ဥပနိဿယဝသေန ဧကဓာဝ ပစ္စယော ဟောတိ။ မနောဒွါရေပိ တဒါရမ္မဏဝသေန ပဝတ္တာနံ ကာမာဝစရဝိပါကဝေဒနာနံ သဟဇာတမနောသမ္ဖဿော တထေဝ အဋ္ဌဓာ ပစ္စယော ဟောတိ, တထာ ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂစုတိဝသေန ပဝတ္တာနံ တေဘူမကဝိပါကဝေဒနာနံ။ ယာ ပန တာ မနောဒွါရေ တဒါရမ္မဏဝသေန ပဝတ္တာ ကာမာဝစရဝေဒနာ, တာသံ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနသမ္ပယုတ္တော မနောသမ္ဖဿော ဥပနိဿယဝသေန ဧကဓာဝ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဧဝံ ဖဿော ဗဟုဓာ ဝေဒနာယ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၁၁၄. ဝေဒနာဒီနန္တိ ဝေဒနာသညာသင်္ခါရဝိညာဏာနံ။ **အသဒိသဘာဝ**တိ အနုဘဝနသဉ္ဇာနနာဘိသင်္ခရဏဝိဇာနနဘာဝ။ တေ ဟိ အညမညဝိဓုရေန ဝေဒယိတာဒိရူပေန အာကိရိယန္တိ ပညာယန္တီတိ **အာကာရာတိ ဝုစ္စန္တိ။ တေဟေဝ**တိ ဝေဒနာဒီနံ တေ ဧဝ ဝေဒယိတာဒိအာကာရာ။ **သာဓုကံ ဒဿိယမာနာ** တိ သက္ကစ္စံ ပစ္စက္ခတော ဝိယ ပကာသိယမာနာ။ **တံ တံ လီနမတ္ထံ ဂမေန္တီ** တိ ''အရူပဋ္ဌော အာရမ္မဏာဘိမုခနမနဋ္ဌော''တိ ဧဝမာဒိကံ တံ တံ လီနံ အပာကဋ္ဌမတ္ထံ ဂမေန္တိ ဉာပေန္တီတိ **လိင်္ဂါနိ။ တဿ တဿ သဉ္ဇာနနဟေတုတော** တိ တဿ တဿ အရူပဋ္ဌာဒိကဿ သလ္လက္ခဏဿ ကာရဏတ္တာ။ နိမီယန္တိ အနုမီယန္တိ ဧတေဟီတိ **နိမိတ္တာနိ။ တထာ တထာ** အရူပဘာဝါဒိပ္ပကာရေန, ဝေဒယိတာဒိပ္ပကာရေန စ **ဥဒ္ဒိသိတဗ္ဗတော** ကထေတဗ္ဗတော **ဥဒ္ဒေသာ။ တသ္မာ** တိ ''အသဒိသဘာဝ''တိ အာဒိနာ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ကာရဏဘာဝေန ပစ္စာမသတိ။ ယသ္မာ ဝေဒနာဒီနံ အညမညအသဒိသဘာဝ ယထာဝုတ္တေန တ္ထေန အာကာရာဒယော, တသ္မာ **အယံ** ဣဓာနိ ဝုစ္စမာနော ဧတ္ထ ဟဋ္ဌိပဒေ **အတ္ထော**။

နာမသမူဟဿာ တိ အာရမ္မဏာဘိမုခံ နမနဋ္ဌေန ''နာမ''န္တိ လဒ္ဓသမညဿ ဝေဒနာဒိစတုက္ခန္ဓသင်္ခါတဿ အရူပဓမ္မပုဉ္ဇဿ။ **ပညတ္တီ** တိ ''နာမကာယော အရူပကလာပေ အရူပိနော ခန္ဓာ''တိအာဒိကာ ပညာပနာ ဟောတိ။ စေတနာပဓာနတ္တာ သင်္ခါရက္ခန္ဓဓမ္မာနံ **''သင်္ခါရာနံ စေတနာကာရေ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ **သုတ္တန္တဘာဇနီယေ** သင်္ခါရက္ခန္ဓဝိဘင်္ဂေ ''ယာ စေတနာ သဉ္စေတနာ သဉ္စေတယိတတ္တ''န္တိ (ဝိဘ. ၂၄၉ အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ) စေတနာဝ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ။ **အသတီ**တိ အသန္တေသု။ ဝစနဝိပလ္လာသေန ဟိ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ **စတ္တာရော ခန္ဓေ ဝတ္ထုံ ကတွာ** တိ ဝေဒနာ သညာ စိတ္တံ စေတနာဒယောတိ ဣမေ စတုက္ခန္ဓသညိတေ နိဿယပစ္စယဘူတေ ဓမ္မေ ဝတ္ထုံ ကတွာ။ အယဉ္စ နယော ပဉ္စဒွါရေပိ သမ္ဘဝတီတိ **''မနောဒွါရေ''**တိ ဝိသေသိတံ။ **အဓိဝစနသမ္ဖဿဝေဝစနော** တိ အဓိဝစန

မုခေန ပညတ္တိမုခေန ဂဟေတဗ္ဗတ္တာ ''အဓိဝစနသမ္ဖဿော''တိ လဒ္ဓနာမော။ **သောတိ** မနောသမ္ဖဿော။ ပဉ္စ တေကာရေ စ ဟဒယဝတ္ထုံ နိဿာယ လဗ္ဘနတော **ရူပကာယေ ပညာယတေဝ,** အယံ ပန နယော ဣမ န ဣစ္ဆိတော ဝေဒနာဒိပဋိက္ခေပဝသေန အသမ္ဘဝပရိယာယဿ ဇောတိတတ္တာတိ **''ပဉ္စပသာဒေ ဝတ္ထုံ ကတွာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျာ''**တိ အတ္တော ဝုတ္တော။ န ဟိ ဝေဒနာသန္နိဿယေန ဝိနာ ပဉ္စပသာဒေ ဝတ္ထုံ ကတွာ မနောသမ္ဖဿဿ သမ္ဘဝေ အတ္ထိ။ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနေ အသတိ အနုပ္ပတ္တိဋ္ဌာနတော ဖလဿ ဥပ္ပတ္တိ နာမ ကအစိပိ နတ္ထီတိ ဣမမတ္ထံ ယထာဓိဂတဿ အတ္ထဿ နိဒဿနဝသေန ဒဿေန္တော **''အမ္ဗရုက္ခေ''** တိအာဒိမာဟ ။ **ရူပကာယတော** တိ ကေဝလံ ရူပကာယတော။ **တဿာ** တိ မနောသမ္ဖဿဿ။

ဝိရောဓိပစ္စယသန္နိပာတေ ဝိဘူတတရာ ဝိသဒိသုပ္ပတ္တိ, တဿံ တ သတိ အတ္တနော သန္တာနေ ဝိဇ္ဇမာနဿေဝ ဝိသဒိသုပ္ပတ္တိဟေတုဘာဝေ **ရုပ္ပနာကာရော။** သော ဧဝ ရုပ္ပနာကာရော ဝတ္ထုသပ္ပဋိဃာဒိကံ တံ တံ လီနမတ္ထံ ဂမေတီတိ **လိင်္ဂံ။** တဿ တဿ သဉ္ဇာနနဟေတုတော **နိမိတ္တံ။** တထာ တထာ ဥဒ္ဒိသိတဗ္ဗတော **ဥဒ္ဒေသော** တိ ဧဝမေတ္ထ အာကာရာဒယော အတ္ထတော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝတ္ထာရမ္မဏာနံ အညမညပဋိဟနနံ **ပဋိဃော,** တတော ပဋိဃတော ဇာတော **ပဋိဃသမ္ဖဿော။** တေနာဟ **''သပ္ပဋိဃ''** န္တိအာဒိ။ **နာမကာယတော**တိ ကေဝလံ နာမကာယတော။ **တဿာ** တိ ပဋိဃသမ္ဖဿဿ။ သေသံ ပဌမပဉ္စေ ဝုတ္တနယမေဝ။

ဥဘယဝသေနာတိ နာမကာယော ရူပကာယောတိ ဥဘယသန္နိဿယဿ အဓိဝစနသမ္ဖဿော ပဋိဃသမ္ဖဿော ဥဘယသမ္ဖဿဿ ဝသေန။

ဝိသုံ ဝိသုံ ပစ္စယံ ဒဿေတွာ တိ ဇာတိရေကမုခေန ပစ္စေကံ နာမကာယရူပကာယသညိတံ ပစ္စယံ ဒဿေတွာ။ **တေသန္တိ** ဖဿာနံ။ **အဝိသေသတော**တိ ဝိသေသံ အကတွာ သာမညတော။ **ဒဿေတု** န္တိ ဇာတိရေကမုခေနေဝ ဒဿေတုံ။ **ဧသေဝ ဟေတူ**တိ ဧသ ဆသုပိ ဒွာရေသု ပဝတ္တော နာမရူပသင်္ခါတော ဟေတု ယထာရဟံ ဒွိန္နမ္ပိ ဖဿာနံ။ ဣအာနိ တံ ယထာရဟံ ပဝတ္တိံ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတုံ **''စက္ခုဒွာရာဒီသု ဟိ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

သမ္ပယုတ္တကာ **ခန္ဓာ**တိ ဖဿေန သမ္ပယုတ္တာ ဝေဒနာဒယော ခန္ဓာ။ အာဝဇ္ဇနဿာပိ သမ္ပယုတ္တကခန္ဓဂ္ဂဟဏေနေဝေတ္ထ ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ တဒဝိနာဘာဝတော။ ပရတော **မနောသမ္ဖဿေ** ပိ ဧသေဝ နယော။ **ပဉ္စဝိဓောပီ**တိ စက္ခုသမ္ဖဿာဒိဝသေန ပဉ္စဝိဓောပိ။ **သော ဖဿော** တိ ပဋိဃသမ္ဖဿော။ **ဗဟုဓာ**တိ ဗဟုပ္ပကာရေန။ တထာ ဟိ ဝိပာကနာမံ ဝိပာကဿ အနေကဘေဒဿ မနောသမ္ဖဿဿ သဟဇာတအညမညနိဿယဝိပာကသမ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတဝသေန သတ္တဓာ ပစ္စယော ဟောတိ။ ယံ ပနေတ္ထ အာဟာရကိစ္စံ, တံ အာဟာရပစ္စယဝသေန။ ယံ ဣန္ဒြိယကိစ္စံ, တံ ဣန္ဒြိယပစ္စယဝသေန ပစ္စယော ဟောတိ။ အဝိပာကံ ပန နာမံ အဝိပာကဿ မနောသမ္ဖဿဿ ဌပေတွာ ဝိပာကပစ္စယံ ဣတရေသံ ဝသေန ပစ္စယော ဟောတိ။ ရူပံ ပန စက္ခာယတနာဒိဘေဒံ စက္ခုသမ္ဖဿာဒိကဿ ပဉ္စဝိဓဿ ဖဿဿ နိဿယပုရေဇာတဣန္ဒြိယဝိပ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတဝသေန ဆဓာ ပစ္စယော ဟောတိ။ ရူပာယတနာဒိဘေဒံ တဿ ပဉ္စဝိဓဿ အာရမ္မဏပုရေဇာတအတ္ထိအဝိဂတဝသေန စတုဓာ ပစ္စယော ဟောတိ။ မနောသမ္ဖဿဿ ပန တာနိ ရူပာယတနာဒီနိ, ဓမ္မာရမ္မဏဉ္စ တထာ စ အာရမ္မဏပစ္စယမတ္တေနေဝ ပစ္စယော ဟောတိ။ ဝတ္ထုရူပံ ပန မနောသမ္ဖဿဿ နိဿယပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတဝသေန ပဉ္စဓာ ပစ္စယော ဟောတိ။ ဧဝံ **နာမရူပံ အဿ** ဖဿဿ ဗဟုဓာ **ပစ္စယော ဟောတီ** တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၁၁၅. ပဋိသန္ဓိပ္ပတ္တိယံ ဝိညာဏံ နာမရူပဿ ဝိသေသပစ္စယောတိ ဣမမတ္ထံ ဇာတိရေကမုခေန ဒဿေတုံ ဟဋ္ဌိယံ ''မာတုကုစ္ဆိမှိ န ဩက္ကမိဿထာ''တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဂဗ္ဘသေယျကပဋိသန္ဓိ ဟိ ဗာဟိရတော မာတုကုစ္ဆိံ ဩက္ကမန္တဿ ဝိယ ဟောန္တိပိ အတ္ထတော ယထာပစ္စယံ ခန္ဓာနံ တတ္ထ ပဌမုပ္ပတ္တိယေဝ။ တေနာဟ **''ပဝိသိတွာ။ပေ။ န ဝတ္တိဿထာ''**တိ။ **သုဒ္ဓ** န္တိ ကေဝလံ ဝိညာဏေန အမိဿိတံ ဝိရဟိတံ။ ''အဝသေသ''န္တိ ဣဒံ နာမာပေက္ခံ, တသ္မာ **အဝသေသံ နာမရူပန္တိ** ဣမံ ဝိညာဏံ ဌပေတွာ အဝသေသံ နာမရူပံ တတိ အတ္တော။ **ပဋိသန္ဓိဝသေန ဩက္ကန္တိ** ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏဝသေန, မာတုကုစ္ဆိံ ဩက္ကမန္တဿ တ ပဌမာဝယဝဘာဝေန ဩတိဏ္ဏံ။ **ဝေက္ကမိဿထာ**တိ သန္တတိဝိစ္ဆေဒံ ဝိနာသံ ဥပဂမိဿထ, တံ ပန မရဏံ နာမ ဟောတီတိ အာဟ **''စုတိဝသေနာ''**တိ။ **အသ္ဗသာ**တိ ဝိညာဏဿ, တဉ္စ ခေါ ဝိညာဏသာမညဝသေန ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **''တဿေဝ စိတ္တဿ နိရောဓေနာ''** တိ,

ပဋိသန္ဓိစိတ္တသ္သေဝ နိရောဓေနောတိ အတ္ထော။ **တတောတိ** ပဋိသန္ဓိစိတ္တတော။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တသ္သ, တတော ဒုတိယ တတိယစိတ္တာနံ တ နိရောဓေန စုတိ န ဟောတီတိ ဝုတ္တမတ္ထံ ယုတ္တိတော ဝိဘာဝေတုံ **"ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန ဟိ"** တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ **တေသ္မိံ အန္တရေ** တိ တေသ္မိံ သောဠသစိတ္တက္ခဏေ ကာလေ။ **အန္တရာယော နတ္ထိ** တိ ဧတ္ထ အရ ကသ္သ တာဝ မရဏန္တရာယော မာ ဟောတု တအ စုတိစိတ္တသ္သ အသမ္ဘဝတော, မာတု ပန ကထံ တအ မရဏန္တ ရာယာဘာဝေတိ? တံ တံ ကာလံ အနတိက္ကမိတွာ တဒန္တရေဃေဝ စဝနဓမ္မာယ ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏသ္သေဝ အသမ္ဘဝ တော။ တေနာဟ **"အယဥ္စဟိ အနောကာသော နာမာ"**တိ, စုတိယာတိ အဓိပ္ပာယော။

ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန သဒ္ဓိံ သမုဋ္ဌိတရူပာနီ တိ ဩက္ကန္တိက္ခဏေ ဥပ္ပန္နကမ္မဇရူပာနိ ဝဒတိ။ တာနိ ဟိ နိပ္ပရိယာ ယတော ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန သဒ္ဓိံ သမုဋ္ဌိတရူပာနိ နာမ, န ဥတုသမုဋ္ဌာနာနိ ပဋိသန္ဓိစိတ္တသ္သ ဥပ္ပာဒတော ပစ္ဆာ သမု ဋ္ဌိတတ္တာ။ စိတ္တဇာဟာရဇာနံ ပန တအ အသမ္ဘဝတော ဝေ။ ယာနိ ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန သဒ္ဓိံ သမုဋ္ဌိတရူပာနိ, တာနိ တိဝိဓာ နိ တသ္သ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ သမုဋ္ဌိတာနိ, ဌိတိက္ခဏေ သမုဋ္ဌိတာနိ, ဘင်္ဂက္ခဏေ သမုဋ္ဌိတာနီတိ။ တေသု ဥပ္ပာဒက္ခ ဏေ သမုဋ္ဌိတာနိ သတ္တရသမသ္သ ဘဝင်္ဂသ္သ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ နိရုဇ္ဈန္တိ, ဌိတိက္ခဏေ သမုဋ္ဌိတာနိ ဌိတိက္ခဏေ နိရု ဇ္ဈန္တိ, ဘင်္ဂက္ခဏေ သမုဋ္ဌိတာနိ ဘင်္ဂက္ခဏေ နိရုဇ္ဈန္တိ။ တတ္ထ "ဘဥ္စမာနော ဓမ္မော ဘဥ္စမာနသ္သ ဓမ္မသ္သ သ ပစ္စယော ဟောတီ"တိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ, ဥပ္ပာဒေ, ပန ဌိတိယဥ္စ န န သက္ကာတိ "သတ္တရသမသ္သ ဘဝင်္ဂသ္သ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ, ဌိတိက္ခဏေ စ ဓရန္တာနံ ဝသေန တသ္သ ပစ္စယမ္ပိ အတုံ န သက္ကောန္တိ"တိ ဝုတ္တံ။ ရူပကာယူပ တ္ထမ္ဘိတသ္သေဝ ဟိ နာမကာယသ္သ ပဝတ္တိတောကာရေ ပဝတ္တီတိ။ တေဟိ ရူပဓမ္မေဟိ တသ္သ စိတ္တသ္သ ဗလဝ တရံ သန္ဓာယာဟ **"သတ္တရသမသ္သ။ပေ။ ပဝတ္တိ ပဝတ္တတီ"** တိ။ **ပဝေဏီ ဃဋိယတီ**တိ အဇ္ဈတ္တာလီသကမ္မဇသ္သ ရူပပဝေဏီ သမ္ဗန္ဓာ ဟုတွာ ပဝတ္တတိ။ ပဌမဥ္စိ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ, တတော ယာဝ သောဠသမံ ဘဝင်္ဂစိတ္တံ, တေသု ဧ ကေကသ္သ ဥပ္ပာဒဌိတိဘင်္ဂဝသေန တယော တယော ခဏာ။ တတ္ထ ဧကေကသ္သ စိတ္တသ္သ တီသု တီသု ခဏေသု သမတိံသ သမတိံသ ကမ္မဇရူပာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဣတိ သောဠသတိကာ အဇ္ဈစတ္တာလီသံ ဟောန္တိ။ သေ နယော တတော ပရေသုပိ။ တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ "အဇ္ဈစတ္တာလီသကမ္မဇသ္သ ရူပပဝေဏီ သမ္ဗန္ဓာ ဟုတွာ ပဝတ္တတီ"တိ။ **သစေ ပန န သက္ကောန္တိ**တိ ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန သဒ္ဓိံ သမုဋ္ဌိတရူပာနိ သတ္တရသမသ္သ ဘဝင်္ဂသ္သ ပစ္စယံ အတုံ သစေ န သက္ကောန္တိ။ ယဒိ ဟိ ပဋိသန္ဓိစိတ္တတော သတ္တရသမံ စုတိစိတ္တံ သိယာ, ပဋိသန္ဓိစိတ္တသ္သ ဌိတိဘင်္ဂက္ခဏေသုပိ ကမ္မဇရူပံ န ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, ပဂေဝ ဘဝင်္ဂစိတ္တက္ခဏေသု။ တထာ သတိ နတ္တေဝ တသ္သ စိတ္တသ္သ ပစ္စယလာ ဘောတိ ပဝတ္တိ နပ္ပဝတ္တတိ, ပဝေဏီ န ဃဋိယတေဝ, အညဒတ္ထု ဝိစ္ဆိဇ္ဇတိ။ တေနာဟ **"တေက္ကမတိတိ နာမ ဟောတီ"**တိအာဒိ။

ဣတ္ထတ္တာယာ တိ ဣတ္ထံပကာရတာယ။ ယာဒိသော ဂဗ္ဘသေယျကသ္သ အတ္တဘာဝေ, တံ သန္ဓာယေတံ ဝု တ္တံ။ တသ္သ စ ပဥ္စက္ခန္ဓာ အနူနာ ဧဝ ဟောန္တီတိ အာဟ **"ဧဝံ ပရိပုဏ္ဏပဥ္စက္ခန္ဓဘာဝတာယာ"** တိ။ **ဥပစ္ဆိဇ္ဇိဿထ**တိ သန္တာနဝိစ္ဆေဒေန ဝိစ္ဆိဇ္ဇေယျ။ **သုဒ္ဓံ နာမရူပမေဝ** တိ ဝိညာဏဝိရဟိတံ ကေဝလံ နာမရူပမေဝ။ အဝယတနံ ဟာရိပူရိ **ဝုမ္မိ။** ထိရဘာဝပ္ပတ္တိ **ဝိရူဠှိ။** မဟလ္လကဘာဝပ္ပတ္တိ **ဝေပုလ္လံ။** တာနိ စ ယထာက္ကမံ ပဌမာဒိဝယဝသေ န ဟောန္တီတိ ဝုတ္တံ **"ပဌမဝယဝသေနာ"**တိအာဒိ။ **တ**-သဒ္ဒော အနိယမတ္ထော, တေန ဝသ္သသဟသ္သဒ္ဓဝယာဒီနံ သ င်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဝိညာဏမေဝတိ နိယမဝစနံ, ဣတော ဗာဟိရကပ္ပိတသ္သ အတ္တနော, ဣသ္သရာဒီနဥ္စ ပဋိက္ခေပပဒံ, န အဝိဇ္ဇာဒိဖ သ္သာဒိပဋိက္ခေပပဒံ ပဋိယောဂီနိဝတ္တနပဒတ္တာ အဝဓာရဏသ္သ။ တေနာဟ **"ဧသေဝ ဟေတူ"**တိအာဒိ။ အယဥ္စ န ယော ဟေဋ္ဌာပိ သဗ္ဗပဒေသု ယထာရဟံ ဝတ္တဗ္ဗော။ ဣတအနိ ဝိညာဏမေဝ နာမရူပသ္သ ပဓာနကာရဏန္တိ ဣမမတ္ထံ ဩပမ္မဝသေန ဝိဘာဝေတုံ **"ယထာ ဟိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ပစ္စေကံ ဝိယ သမုဒိတသ္သာပိ နာမရူပသ္သ ဝိညာဏေန ဝိနာ အတ္တကိစ္စာသမတ္ထတံ ဒဿေတုံ **"တွံ နာမရူပံ နာမာ"**တိ ဧကျွေ ဂဟဏံ။ **ပုရေစာရိကော**တိ ပုဗ္ဗင်္ဂမော။ ဝိညာဏဥ္ ဟိ သဟဇာတဓမ္မာနံ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ။ တေနာဟ ဘဂဝါ "မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ"တိ။ (ဓ. ပ. ၁; နေတ္တိ. ၉၀, ၉၂; ပေဋကော. ၁၃, ၈၃) **ဗဟုဓာ**တိ အနေကပ္ပကာရေန **ပစ္စယော ဟောတိ။**

ကထံ? ဝိပာကနာမသ္သ ဟိ ပဋိသန္ဓိယံ အညံ တ ဝိညာဏံ သဟဇာတအညမညနိဿယဝိပာကအာဟာရဣန္ဒြိယသ မ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတပစ္စယေဟိ နဝဓာ ပစ္စယော ဟောတိ။ ဝတ္ထုရူပသ္သ ပဋိသန္ဓိယံ သဟဇာတအညမညနိဿယ

ဝိပါကအာဟာရဣန္ဒြိယဝိပ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတပစ္စယေဟိ နဝဓာ ပစ္စယော ဟောတိ။ ဌပေတွာ ပန ဝတ္ထုရူပံ
သေသရူပဿ ဣမေသု နဝသု အညမညပစ္စယံ အပနေတွာ သေသေဟိ အဋ္ဌဟိ ပစ္စယေဟိ ပစ္စယော ဟောတိ။
အဘိသင်္ခါရဝိညာဏံ ပန အသညသတ္တရူပဿ, ပဉ္စဝေါကာရေ စ ကမ္မဇဿ သုတ္တန္တိကပရိယာယတော ဥပနိဿ
ယဝသေန ဧကဓာဝ ပစ္စယော ဟောတိ။ အဝသေသဉ္စ ပဌမဘဝင်္ဂတော ပဘုတိ သဗ္ဗမ္ပိ ဝိညာဏံ တဿ နာမရူပ
ဿ ယထာရဟံ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရတော ပန ပစ္စယနယေ ဒဿိယမာ
နေ သဗ္ဗာပိ မဟာပကရဏကထာ အာနေတဗ္ဗာ ဟောတီတိ န ဝိတ္ထာရိတာ။ ကထံ ပနေတံ ပစ္စေတဗ္ဗံ "ပဋိသန္ဓိနာမရူပံ
ဝိညာဏပစ္စယာ ဟောတီ"တိ? သုတ္တတော, ယုတ္တိတော စ။ ဟဒိယဉ္ဟိ "စိတ္တာနုပရိဝတ္တိနော ဓမ္မာ"တိအာဒိနာ (ဓ.
သ. မာတိကာ ၆၂) နယေန ဗဟုဓာ ဝေဒနာဒီနံ ဝိညာဏပစ္စယတာ အာဂတာ။ ယုတ္တိတော ပန ဣဓ စိတ္တဇေန ရူပေန ဒိဋ္ဌေန
အဒိဋ္ဌဿာပိ ရူပဿ ဝိညာဏံ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဝိညာယတိ။ စိတ္တေဟိ ပသန္နေ, အပ္ပသန္နေ တ တဒနုရူပါနိ ရူ
ပါနိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနိ ဒိဋ္ဌာနိ, ဒိဋ္ဌေန စ အဒိဋ္ဌဿ အနုမာနံ ဟောတီတိ။ ဣမိနာ ဣဓ "ဒိဋ္ဌေန စိတ္တဇရူပေန အဒိဋ္ဌဿ
သာပိ ပဋိသန္ဓိရူပဿ ဝိညာဏံ ပစ္စယော ဟောတီ"တိ ပစ္စေတဗ္ဗမေတံ ။ ကမ္မသမုဋ္ဌာနဿာပိ ဟိ ရူပဿ စိတ္တသ
မုဋ္ဌာနဿ ဝိယ ဝိညာဏပစ္စယတာ ပဋ္ဌာနေ အာဂတာတိ။

၁၁၆. ဣဓ **သမုဒယ**-သဒ္ဒော သမုအယ-သဒ္ဒော ဝိယ သမူဟပရိယာယောတိ အာဟ **"ဒုက္ခရာသိသမ္ဘဝေ"** တိ။
ဧကေကောတိ အသဟာယော ရာဇပရိသာရဟိတော။ **ပဒ္သေယျာမ တေ ရာဇဘာဝံ** အမ္ဗေဟိ ဝိနာတိ အဓိပ္ပာယော။
ယထာရဟံ ပရိသံ ရဇ္ဇေတီတိ ဟိ **ရာဇာ။ အတ္ထတော** တိ အတ္ထသိဒ္ဓိတော အဝဒန္တမ္ပိ **ဝဒတိ ဝိယ။ "ဟဒယဝတ္ထု"**န္တ
တိ ဣမိနာဝ တန္နိဿယောပိ ဂဟိတော တတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အာနန္တရိယဘာဝတော နိဿယနိဿယောပိ "နိဿယော"
တွေဝ ဝုစ္စတီတိ။ **ပဋိသန္ဓိဝိညာဏံ နာမ ဘဝေယျာသိ,** နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"ပဒ္သေယျ**
ယာမာ"တိအာဒိ။ **ဗဟုဓာ**တိ အနေကဓာ **ပစ္စယော ဟောတိ။** ကထံ? နာမံ တာဝ ပဋိသန္ဓိယံ သဟဇာတအညမညနိဿယဝိ
ပါကသမ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတပစ္စယေဟိ သတ္တဓာ ဝိညာဏဿ ပစ္စယော ဟောတီတိ။ ကိဉ္စိ ပနေတ္ထ ဟေတုပစ္
စယေန, ကိဉ္စိ အာဟာရပစ္စယေနာတိ ဧဝံ အညထာပိ ပစ္စယော ဟောတိ။ အဝိပါကံ ပန နာမံ ယထာဝုတ္တေသု ပစ္စယေ
သု ဌပေတွာ ဝိပါကပစ္စယံ ဣတရေဟိ ဆဟိ ပစ္စယေဟိ ပစ္စယော ဟောတိ။ ကိဉ္စိ ပနေတ္ထ ဟေတုပစ္စယေန, ကိဉ္
စိ အာဟာရပစ္စယေနာတိ အညထာပိ ပစ္စယော ဟောတိ, တဉ္စ ခော ပဝတ္တိယံယေဝ, န ပဋိသန္ဓိယံ။ ရူပတော ပန
ဟဒယဝတ္ထု ပဋိသန္ဓိယံ ဝိညာဏဿ သဟဇာတအညမညနိဿယဝိပ္ပယုတ္တအတ္ထိ အဝိဂတပစ္စယေဟိ ဆဓာဝ ပစ္စ
ယော ဟောတိ။ ပဝတ္တိယံ ပန သဟဇာတအညမညပစ္စယဝဇ္ဇိတေဟိ ပဉ္စဟိ ပုရေဇာတပစ္စယေန သဟ တေဟေဝ ပစ္စယေ
ဟိ ပစ္စယော ဟောတိ။ စက္ခာယတနာဒိဘေဒံ ပန ပဉ္စဝိဓမ္ပိ ရူပံ ယထာက္ကမံ စက္ခုဝိညာဏာဒိဘေဒဿ ဝိညာဏဿ နိ
ဿယပုရေဇာတဣန္ဒြိယဝိပ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတပစ္စယေဟိ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဧဝံ နာမရူပံ ဝိညာဏဿ ဗ
ဟုဓာ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယွတယမနုက္ကမေန ဝိညာဏဿ နာမရူပံ, ပဋိသန္ဓိနာမရူပဿ , စ ဝိညာဏံ ပတိ ပစ္စယဘာဝေ, သော ကအာစိ ဝိ
ညာဏဿ သာတိသယော, ကအာစိ နာမရူပဿ, ကအာစိ ဥဘိန္နံ သဒိသောတိ တိဝိဓောပိ သော **"တွောဝတာ"** တိ ပဒေ
န ဧကဇ္ဈံ ဂဟိတောတိ ဒဿေန္တော **"ဝိညာဏေ။ပေ။ ပဝတ္တေသု"** တိ ဝတွာ ပုန ယမိဒမ္ပိ ဝိညာဏံ နာမရူပသညိ
တာနံ ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ အညမညနိဿယေန ပဝတ္တာနံ တွောကေန သဗ္ဗာ သံသာရဝဋ္ဋပ္ပဝတ္တီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿ
သေန္တော **"တွောကေန။ပေ။ ပဋိသန္ဓိယော"** တိ အာဟ။ တတ္ထ **တွောကေနာ** တိ တွောကေနေဝ, န ဣတော အညေန
ကေနစိ ကာရကဝေဒကသဘာဝေန အတ္တနာ, ဣဿရာဒိနာ တတိ အတ္ထော။ အန္တောဂဓာဝဓာရဏဉ္စေဟတံ ပဒံ။

ဝစနမတ္တမေဝ အဓိကိစ္စာ တိ အသာဒီသု သိရိဝမုကာဒိ-သဒ္ဒာ ဝိယ အတထတ္တာ ဝစနမတ္တမေဝ အဓိကာရံ ကတွာ
ပဝတ္တဿ။ တေနာဟ **"အတ္ထံ အဒိသွာ"** တိ။ **တေဟာရဿာ** တိ တေဟရဏမတ္တဿ။ **ပထော**တိ ပဝတ္တိမဂ္ဂေ
ပဝတ္တိယာ ဝိသယော။ ယသ္မာ သရဏကိရိယာဝသေန ပုဂ္ဂလော **"သတော"**တိ ဝုစ္စတိ, သမ္ပဇာနနကိရိယာဝသေန **"သ**
မ္ပဇာနော"တိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"ကာရဏာပဒေသဝသေနာ"**တိ။ ကာရဏံ နိဒ္ဒိသိတွာ ဥတ္တိ နိရုတ္တီတိ။ ဧကမေဝ
အတ္ထံ "ပဏ္ဍိတော"တိအာဒိနာ ပကာရတော ဉာပနတော **"ပညတ္တိ"** တိ ဝဒန္တိ။ သော ဧဝ ဟိ "ပဏ္ဍိတော"တိ စ "ဗ္
ယတ္တော"တိ စ "မေဓာဝီ"တိ စ ပညာပီယတီတိ။ ပဏ္ဍိစ္စပ္ပကာရတော ပန **ပဏ္ဍိတော,** ဝေယျတ္တိယပ္ပကာရ
တော **ဗျတ္တော** တိ ပညာပီယတီတိ ဧဝံ ပကာရတော ပညာပနတော ပညတ္တိ။ ယသ္မာ ဣဓ အဓိဝစနနိရုတ္တိပညတ္တိ
ပအာနိ သမာနတ္ထာနိ။ သဗ္ဗဉ္စ ဝစနံ အဓိဝစနာဒိဘာဝံ ဘဇတိ, တသ္မာ ကေသုစိ ဝစနဝိသေသေသု ဝိသေသေန ပဝတ္တေ

ဟိ အဓိဝစနာဒိသဒ္ဒေဟိ သဗ္ဗာနိ ဝစနာနိ ပညတ္တိအတ္ထပ္ပကာသနသာမညေန ဝုတ္တာနီတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယေန အ ယမတ္ထယောဇနာ ကတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အထ တ **အဓိ**-သဒ္ဒော ဥပရိဘာဝေ, ဥပရိ ဝစနံ **အဓိဝစနံ။** ကဿ ဥပရိ? ပကာသေတဗ္ဗဿ အတ္ထဿာတိ ဟ ကဗ္ဗော ယမတ္ထော။ အဓိကံ တ ဝစနံ **အဓိဝစနံ။** ကေန အဓိကံ? အတ္ထေန။ တထာ တံတံအတ္ထပ္ပကာသေန နိဒ္ဒိတံ, နိယ တံ တ ဝစနံ **နိရုတ္တိ။** ပထဝီဓာတုပုရိသာဒိတံတံပကာရေန ဉာပနတော **ပညတ္တိ** တိ ဧဝံ အဓိဝစနာဒိပဒါနံ သဗ္ဗဝစနေသု ပဝတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ, အညထာ သိရိဝဍ္ဍကဓနဝဍ္ဍကပ္ပကာရာနမေဝ နိရုတ္တိတာ, ''ပဏ္ဍိတော ဝိယတ္တော''တိ ဧဝံ ပကာရာနမေဝ ဧကမေဝ အတ္ထံ တေန တေန ပကာရေန ဉာပေန္တာနံ ပညတ္တိတာ စ အာပဇ္ဇေယျာတိ။ ဧဝံ တီဟိပိ နာ မေဟိ ဝုတ္တဿ တေဟာရဿ ပဝတ္တိမဂ္ဂေပိ သဟ ဝိညာဏေန နာမရူပန္တိ တွောဝတာဝ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော။ တေနာ ဟ **''ဣတိ''**တိအာဒိ။ **ပညာယ အဝစရိတဗ္ဗ** န္တိ ပညာယ ပဝတ္တိတဗ္ဗံ, ဉေယျန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ **''ဇာနိတဗ္ဗ''**န္တိ။ **ဝဋ္ဋ** န္တိ ကိလေသဝဋ္ဋံ, ကမ္မဝဋ္ဋံ, ဝိပါကဝဋ္ဋန္တိ တိဝိဓမ္ပိ ဝဋ္ဋံ။ **ဝတ္တတိ** တိ ပဝတ္တတိ။ တယိဒံ ''ဇာယေ ထာ''တိအာဒိနာ ပဉ္စဟိ ပဒေဟိ ဝုတ္တဿ အတ္ထဿ နိဂမနဝသေန ဝုတ္တံ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဣတ္ထိတိပုရိသာတိအာ ဒီနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **နာမပညတ္တတ္ထာယ** တိ ခန္ဓာဒိဖဿာဒိသတ္တာဒိဣတ္ထာဒိနာမဿ ပညာပနတ္ထာ ယ။ ဝတ္တုပိ တွောဝတာဝ။ တေနာဟ **''ခန္ဓပဉ္စကမ္ပိ တွောဝတာဝ ပညာယတီ''** တိ။ **တွောဝတာ** တွောကေန, သဟ ဝိညာဏေန နာမရူပပ္ပဝတ္တိယာတိ အတ္ထော။

အတ္တပညတ္တိဝဏ္ဏနာ

၁၁၇. အနုသန္ဓိယတိ ဧတေနာတိ **အနုသန္ဓိ,** ဟေဋ္ဌာ အာဂတဒေသနာယ အနုသန္ဓာနဝသေန ပဝတ္တာ ဥပရိဒေသနာ, သာ ပဌမပဒဿ ဒဿိတာ, ဣအနိ ဒုတိယပဒဿ ဒဿေတဗ္ဗာတိ တမတ္ထံ ဒဿေန္တော **''ဣတိ ဘဂဝတ''**တိ အာဒိမာဟ။ **ရူပိန္တိ** ရူပဝန္တံ။ **ပရိတ္တ** န္တိ န ဝိပုလံ, အပ္ပကန္တိ အတ္ထော။ ယသ္မာ အတ္တာ နာမ ကောစိ ပရမတ္ထ တော နတ္ထိ။ ကေဝလံ ပန ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ ပရိကပ္ပိတမတ္တံ , တသ္မာ ယတ္ထ နေသံ အတ္တသညာ, ယထာ စဿ ရူပိဘာဝ ဒိပရိကပ္ပနာ ဟောတိ, တံ ဒဿေန္တော **''ယော''**တိအာဒိမာဟ။ **ရူပိံ ပရိတ္တ** န္တိ အတ္တနော ဥပဋ္ဌိတကသိဏရူပဝသေ န ရူပိံ, တဿ အဝဍ္ဍိတဘာဝေန ပရိတ္တံ။ **ပညပေတိ** နီလကသိဏာဒိဝသေန နာနာကသိဏလာဘီ။ **တန္တိ** အတ္တာနံ ။ **အနန္တန္တိ** ကသိဏနိမိတ္တဿ အပ္ပမာဏတာယ ပရိစ္ဆေဒဿ အနုပဋ္ဌာနတော အန္တရဟိတံ။ **ဉဃာဋေတွာ** တိ ဘာဝနာယ အပနေတွာ။ **နိမိတ္တဖုဋ္ဌောကာသ** န္တိ တေန ကသိဏနိမိတ္တေန ဖုဋ္ဌပ္ပဒေသံ။ **တေသူ**တိ စတူသု အရူပ က္ခန္ဓေသု။ **ဝိညာဏမတ္တမေဝာ**တိ ''ဝိညာဏမယော အတ္တာ''တိ ဧဝံတဒိ။

၁၁၈. ''တေရဟိ''တိ သာဝဓာရဏမိဒံ ပဒန္တိ တဒတ္ထံ ဒဿေန္တော ''ဣအနေဝ''တိ ဝတွာ အဝဓာရဏေန နိဝ တ္တိတမတ္ထံ အာဟ **''န ဣတော ပရ''**န္တိ။ တတ္ထ တတ္ထေဝ သတ္တာ ဥစ္ဆိဇ္ဇန္တီတိ ဥစ္ဆေဒတဒိ, တေနာဟ **''ဥ စ္ဆေဒဝသေနေတံ ဝုတ္တ''**န္တိ။ **ဘာဝိန္တိ** သဗ္ဗံ သဒာ ဘာဝိံ အဝိနဿနကံ။ တေနာဟ **''သဿတဝသေနေတံ ဝုတ္ တ''**န္တိ။ **အတထာသဘာဝ**န္တိ ယထာ ပရတဒိ ဝဒန္တိ, န တထာ သဘာဝံ။ **တထဘာဝယာ**တိ ဥစ္ဆေဒဘာဝယ တ သ ဿတဘာဝယ တ။ အနိယမဝစနဉ္စေတံ ဝုတ္တံ သာမညဇောတနာဝသေန။ **သမ္ပာဒေဿာမိ** တိ တထဘာဝံ အဿ သမ္ပန္နံ ကတွာ ဒဿယိဿာမိ, ပတိဋ္ဌာပေဿာမိတိ အတ္ထော။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ''သဿတတဒဉ္စ ဇာနာပေ တွာ''တိအာဒိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၁၁၈) **ဣမိနာ**တိ ''အတထံ တ ပနာ''တိအာဒိ ဝစနေန, အနုစ္ဆေဒသဘာဝမ္ပိ သမာနံ သ ဿတဒိနော မတိဝသေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဥပကပ္ပေဿာမိ** တိ ဥပေစ္စ သမတ္ထယိဿာမိ။

ဧဝံ သမာနန္တိ ဧဝံ ဘူတံ သမာနံ။ ရူပကသိဏဇ္ဈာနံ **ရူပံ** ဥတ္တရပဒလောပေန, အဓိဂမနဝသေန တံ ဧတဿ အတ္ထီ တိ **ရူပီ**တိ အာဟ **''ရူပိန္တိ ရူပကသိဏလာဘိ''** န္တိ။ **ပရိတ္တတ္တာနုဒိဋ္ဌီ** တိ ဧတ္ထ ရူပီ-သဒ္ဒောပိအာဝုတ္တိအာဒိနယေ န အာနေတွာ ဝတ္တဗ္ဗော, ရူပီဘာဝမ္ပိ ဟိ သော ဒိဋ္ဌိဂတိကော ပရိတ္တဘာဝံ ဝိယ အတ္တနော အဘိနိဝိဿ ဋ္ဌိတောတိ။ **အရူပိန္တိ** တွောပိ ဧသေဝ နယော။ ''ပတ္တပလာသဗဟုလဂစ္ဆသင်္ခေပေန ဃနဂဟနဇဋာဝိတာနာ နာတိဒီဃသန္တာနာ **ဝလ္လိ,** တဗ္ဗိပရီတာ **လတာ''**တိ ဝဒန္တိ။ **အပ္ပဟီနဋ္ဌေနာ** တိ မဂ္ဂေန အသမုစ္ဆိန္နဘာဝေန။ ကာရဏလာဘေ သတိ ဥပ္ပ ဇ္ဇနာရဟတာ အနုသယနဋ္ဌော။

အရူပကသိဏံ နာမ ကသိဏုဂ္ဃာဋိမံ အာကာသံ, န ပရိစ္ဆိန္နာကာသကသိဏံ။ ''ဥဘယမ္ပိ အရူပကသိဏမေတ''တိ ကေစိ။ **အရူပက္ခန္ဓကေစရံ တ** တိ ဝေဒနာဒယော အရူပက္ခန္ဓာ ''အတ္တာ''တိ အဘိနိဝေသသ္သ ကေစရော ဧတေသ္သာတိ အရူပက္ခန္ဓကေစရော, ဒိဋ္ဌိဂတိကော, တံ အရူပက္ခန္ဓကေစရံ။ **တ-**သဒ္ဒော ဝုတ္တဝိကပ္ပတ္ထော။ သဒ္ဒယောဇနာ ပန အရူပံ အရူပက္ခန္ဓာ ကေစရဘူတာ ဧတေသ္သ အတ္ထီတိ အရူပီ, တံ အရူပိံ။ **လာဘိနော စတ္တာရော** တိ ရူပကသိဏာဒိလာ ဘဝသေန တံ တံ ဒိဋ္ဌိတဒံ သယမေဝ ပရိကပ္ပေတွတ တံ အာအယ ပဂ္ဂယ္ဟ ပညာပနကာ စတ္တာရော ဒိဋ္ဌိဂတိကာ။ **ဧတေသံ အန္တေတသိကာ** တိ ဧတေသံ လာဘီနံ တဒံ ပစ္စက္ခတော, ပရမ္ပရာယ စ ဥဂ္ဂဟေတွတ တထေဝ နံ ခမိတွတ ရောစေ တွတ ပညာပနကာ စတ္တာရော။ **တက္ကိကာ စတ္တာရော** တိ ကသိဏဇ္ဈာနသ္သ အလာဘိနော ကေဝလံ တက္ကနဝသေနေ ဝ ယထာဝုတ္တေ စတ္တာရော ဒိဋ္ဌိတဒေ သယမေဝ အဘိနိဝိသ္သ ပဂ္ဂယ္ဟ ဌိတာ စတ္တာရော။ **ဧတေသံ အန္တေတသိ ကာ** ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။

နအတ္တပညတ္တိဝဏ္ဏနာ

၁၁၉. အာရဒ္ဓဝိပသ္သကောပိ တိ သမ္မရာယိကဝိပသ္သကောပိ, တေန ဗလဝဝိပသ္သနာယ ဌိတံ ပုဂ္ဂလံ ဒသ္သေ တိ။ **န ပညပေတိ ဧဝ** အဗဟုသ္သုတော ပီတိ အဓိပ္ပာယော။ တာဒိသော ဟိ ဝိပသ္သနာယ အာနုဘာဝေ။ သာသနိကောပိ စျာနာဘိညာလာဘီ ''န ပညပေတီ''တိ န ဝတ္တဗ္ဗောတိ သော ဣဓ န ဥဒ္ဓဋော။ ဣအနိ နေယံ အပညာပနေ ကာရဏံ ဒသ္ သေတိ **''ဧတေသဥပဟီ''**တိအာဒိနာ။ **ဣစ္စေဝံ ဉာဏံ ဟောတိ,** န ဝိပရီတဂ္ဂဟော တသ္သ ကာရဏသ္သ ဒူရသမုသ္သာရိ တတ္တာ။ အရူပက္ခန္ဓာ ဣစ္စေဝ ဉာဏံ ဟောတီတိ ယောဇနာ။

အတ္တသမနုပသ္သနာဝဏ္ဏနာ

၁၂၁. ဒိဋ္ဌိဝသေန သမနုပသ္သိတွတ, န ဉာဏဝသေန။ **သာ စ သမနုပသ္သနာ** အတ္ထတော ဒိဋ္ဌိဒသ္သနဝသေန။

''ဝေဒနံ အတ္တတော သမနုပသ္သတီ''တိ ဧဝံ အာဂတာ **ဝေဒနာက္ခန္ဓဝတ္ထုကာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ။** ဣဋ္ဌာဒိဘေဒံ အာရမ္မ ဏံ န ပဋိသံဝေဒေတီတိ **အပ္ပဋိသံဝေဒနော**တိ ဝေဒကဘာဝပဋိက္ခေပမုခေန သဏ္ဌာနနာဒိဘာဝေပိ ပဋိက္ခိတ္တော ဟော တိ တဒဝိနာဘာဝတောတိ အာဟ **''ဣမိနာ ရူပက္ခန္ဓဝတ္ထုကာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ကထိတာ''** တိ။ **''အတ္တာ မေ ဝေဒိယတီ''** တိ ဣမိနာ အပ္ပဋိသံဝေဒနတ္တံ ပဋိက္ခိပတိ။ တေနာဟ ''နောပိ အပ္ပဋိသံဝေဒနော''တိ။ **''ဝေဒနာဓမ္မော''** တိ ပန ဣမိနာ ''ဝေဒနာ မေ အတ္တာ''တိ ဣမံ တဒံ ပဋိက္ခိပတိ။ ဝေဒနာသဋ္ဌာတော ဓမ္မော ဧတေသ္သ အတ္ထီတိ ဟိ ဝေဒနာဓမ္မောတိ ဝေဒနာယ သမန္နာဂတဘာဝံ တသ္သ ပဋိဇာနာတိ။ တေနာဟ ''ဧတေသ္သ စ ဝေဒနာဓမ္မော **အဝိပ္ပယုတ္တသဘာ ဝေ**''တိ။ သညာသင်္ခာရဝိညာဏက္ခန္ဓဝတ္ထုကာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ကထိတာတိ အာနေတွတ သမ္ဗန္ဓော။ **''ဝေဒနာသမ္ပယု တ္တတ္တာ ဝေဒိယတီ''**တိ တံသမ္ပယောဂတော တံကိစ္စကတမာဟ ယထာ စေတနာယောဂတော စေတနော ပုရိသောတိ။ သဗ္ဗေသမ္ပိ တံ သာရမ္မဏဓမ္မာနံ အာရမ္မဏာနုဘဝနံ လဗ္ဘတေဝ, တတ္ထ ခော ကေဒေသေတော ဖုဋ္ဌတာမတ္တတော , ဝေဒနာယ ပန ဝိသ္သဝိတာယ သာမိဘာဝေန အာရမ္မဏရသာနုဘဝနန္တိ။ တသ္သာ ဝသေန သညာဒယောပိ တံသမ္ပယုတွ တတ္တာ ''ဝေဒိယတီ''တိ ဝုစ္စန္တိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **အဋ္ဌသာလိနိယံ** ''အာရမ္မဏရသာနုဘဝနဋ္ဌာနံ ပတွတ သေသသ မ္ပယုတ္တဓမ္မာ ကေဒေသမတ္တကမေဝ အနုဘဝန္တိ''တိ, (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁ ဓမ္မုဒ္ဒေသကထာ) ရာဇသူဒနိဒသ္သနေန တ ယမတ္ထော တတ္ထ ဝိဘာဝိတော ဧဝ။ **ဧတေသ္သာ** တိ သညာဒိက္ခန္ဓတ္တယသ္သ။ **''အဝိပ္ပယုတ္တသဘာဝေ''** တိ ဣ မိနာ အဝိသံယောဂဇနိတံ ကဋ္ဌိ ဝိသေသံ ဌာနံ ဒီပေတိ။

၁၂၂. တတ္တာ တိ တေသု တရေသု။ **တီသု ဒိဋ္ဌိဂတိကေသု** တိ ''ဝေဒနာ မေ အတ္တာ''တိ, ''အပ္ပဋိသံဝေဒနော မေ အတ္တာ''တိ, ''ဝေဒနာဓမ္မော မေ အတ္တာ''တိ စ ဧဝံဝါဒေသု တီသု ဒိဋ္ဌိဂတိကေသု။ တိသ္သန္နံ ဝေဒနာနံ ဘိန္နသဘာ ဝတ္တာ သုခံ ဝေဒနံ ''အတ္တာ''တိ သမနုပသ္သတော ဒုက္ခံ, အဒုက္ခမသုခံ တ ဝေဒနံ ''အတ္တာ''တိ သမနုပသ္သနာ န ယုတ္တာ။ ဧဝံ သေသဒွဝယေ ပီတိ အာဟ **''ယော ယော ယံ ယံ ဝေဒနံ အတ္တာတိ သမနုပသ္သတီ''** တိ။

၁၂၃. ''ဟုတွတ အဘာဝတော''တိ ဣမိနာ ဥဒယဗ္ဗယဝန္တတာယ အနိစ္စာတိ ဒသ္သေတိ, **''ဧတဟိ ဧတဟီ''**တိ အာဒိနာ အနေကကာရဏသင်္ခတတ္တာ သင်္ခတာတိ။ **တံ တံ ပစ္စယန္တိ** ''ဣန္ဒြိယံ, အာရမ္မဏံ, ဝိညာဏံ, သုခ, ဝေဒနီ ယော ဖသ္သော''တိ ဧဝံ အာဒိကံ တံ တံ အတ္တနော ကာရဏံ **ပဋိစ္စ** နိသ္သာယ **သမ္မာ** သသ္သတာဒိဘာဝသ္သ, ဥစ္ဆေဒအဒိ

ဘာဝဿ စ အဘာဝေန ဉာယေန **သမကာရဏေန** သဒိသကာရဏေန အနုရူပကာရဏေန **ဥပ္ပန္နာ။** ခယသဘာတတိ **ခယ ဓမ္မာ,** ဝယသဘာတတိ **ဝယဓမ္မာ** ဝိရဇ္ဇနသဘာတတိ **ဝိရာဂဓမ္မာ,** နိရုဇ္ဈနသဘာတတိ **နိရောဓဓမ္မာ,** စတူဟိပိ ပဒေဟိ ဝေဒနာယ ဘင်္ဂဘာဝမေဝ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **"ခယောတိ။ပေ။ ခယဓမ္မာတိအာဒိ ဝုတ္တံ"** န္တိ။

ဝိဂတောတိ သဘာဝဝိဂမေန ဝိဂတော။ **ကေဿေတ** တိ ကေဿေ ဝ ဒိဋ္ဌိဂတိကဿ။ **တီသုပိ ကာလေသူ**တိ တီသု သန္ဓိ ဝေဒနာနံ ပဝတ္တိကာလေသု။ **သော မေ အတ္တာ** တိ "သော သုခဝေဒနာသဘာတော, ဒုက္ခအဒုက္ခမသုခဝေဒနာသဘာတော မေ အတ္တာ"တိ **ကိံ ပန ဟောတီ,** ကေဿေ ဝ ဘိန္နသဘာဝတံ အနုမ္မတ္တကော ကထံ ပစ္စေတီတိ အဓိပ္ပာယေန ပုစ္ဆတိ။ ဣတရော ဧဝမ္ပိ တဿ န ဟောတိ ယေတတိ ဒဿေန္တော **"ကိံ ပန န ဘဝိဿတီ"** တိအာဒိမာဟ။ **ဝိသေသေနာ**တိ သုခာဒိဝိဘာဂေန။ **သုခဥ္စ ဒုက္ခဥ္စာ** တိ ဧတ္ထ **စ**-သဒ္ဒေန အဒုက္ခမသုခံ သင်္ဂဏှာတိ, သုခသင်္ဂဟမေဝ တတေန ကတံ သန္တသုခမဘာဝတော။ **အဝိသေသေနာ**တိ အဝိဘာဂေန ဝေဒနာသာမညေန။ **တေကိဏ္ဏ** န္တိ သုခာဒိဘေဒေန တေမိဿကံ။ **တံ** တိဝိဓမ္ပိ ဝေဒနံ **သေ** ဒိဋ္ဌိဂတိကော ဧကဇ္ဈံ ဂဟေတ္ဝာ **အတ္တာတိ သမနုပဿတိ။ ဧကက္ခဏေ စ ဗဟူနံ ဝေဒနာနံ ဉပ္ပာဒေ အာပဇ္ဇတီ** အဝိသေသေန ဝေဒနာသဘာဝတ္တာ။ အတ္တနော ဟိ တသ္မိံ သတိ သအာ သဗ္ဗဝေဒနာပဝတ္တိပ္ပသင်္ဂတော ဒိဋ္ဌိဂတိကော အဂတိယာ ဧကက္ခဏေပိ ဗဟူနမ္ပိ ဝေဒနာနံ ဉပ္ပတ္တိံ ပဋိဇာနေယျာတိ တဿ အဝသရံ အဒေန္တော **"န ဧကက္ခဏေ ဗဟူနံ ဝေဒနာနံ ဉပ္ပတ္တိ အတ္ထိ"** တိ အာဟ, ပစ္စက္ခဝိရုဒ္ဓမေတန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ဧတေန ပေတံ နက္ခမတီ** တိ ဧတေန ဝိရုဒ္ဓတ္တသာဓနေနပိ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အတ္တနော အဘာဝေနပိ ပဏ္ဍိတာနံ န ရုစ္စတိ, တံ ဒဿနံ ဓီရာ နက္ခမန္တီတိ အတ္ထော။

၁၂၄. ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓေပိ ရူပပ္ပဗန္ဓေ တယောဓာတုဝိပ္ပါရဝသေန ကာစိ ကိရိယာ နာမ လဗ္ဘတီတိ သုဒ္ဓရူပက္ခန္ဓေပိ ယတ္ထ ကအာစိ တယောဓာတုဝိပ္ပါရော လဗ္ဘတိ, တမေဝ နိဒဿနဘာဝေန ဂဏှန္တော **"တာလဝဏ္ဋေ တ တ တဟနေ တ"**တိ အာဟ။ **ဝေဒနာဓမ္မေသု** တိ ဝေဒနာဓမ္မဝန္တေသု။ **"အဟမသ္မီ"** တိ ဣမိနာ တယောပိ ခန္ဓေ ဧကဇ္ဈံ ဂဟေတွာ အဟံကာရဿ ဥပ္ပဇ္ဇနာကာရော ဝုတ္တောတိ။ **"အယမဟမသ္မီ"** တိ ပန ဣမိနာ တတ္ထ ဧကံ ဧကံ ဂဟေတွာ အဟံကာရဿ ဥပ္ပဇ္ဇနာကာရော ဝုတ္တော။ တေနာဟ **"ဧကဓမ္မောပိ"** တိအာဒိ ။ **တန္တိ** "အဟမသ္မီ"တိ အဟံကာရုပ္ပတ္တိံ။ သာ ဟိ စတုက္ခန္ဓနိရောဓေန အနုပလဗ္ဘမာနသန္နိဿယာ သသဝိသာဏတိခိဏတာ ဝိယ န ဘဝေယျာတိ။

တ္တောဝတာ တိ "ကိတ္တာဝတာ စ အာနန္ဒ"တိအာဒိနာ "တန္တာကုလကဇာတာ"တိ ပဒဿ အနုသန္ဓိဒဿနဝသေန ပဝတ္တေန ဧတ္တကေန ဒေသနာဓမ္မေန။ ကာမံ ဟေဋ္ဌာပိ ဝဋ္ဋကထာဝ ကထိတာ, ဣဓ ပန ဒိဋ္ဌိဂတိကဿ ဝဋ္ဋတော သီသုက္ခိပနာသမတ္ထတာဝိဘာဝနဝသေန မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ မဟာသာဝဇ္ဇဘာဝဒီပနိယကထာ ပကာသိတာတိ တံ ဒဿေန္တော **"ဝဋ္ဋကထာ ကထိတာ"** တိ အာဟ။ နနု ဝဋ္ဋမူလံ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ, တာ အနာမသိတွာ တတော အညထာ ကသ္မာ ဣဓ ဝဋ္ဋကထာ ကထိတာတိ အာဟ **"ဘဂဝ ဟိ"**တိအာဒိ။ **အဝိဇ္ဇာသီသေနာ**တိ အဝိဇ္ဇံ ဥတ္တမင်္ဂံ ကတွာ, အဝိဇ္ဇာမုခေနာတိ အတ္ထော။ **ကောဋိ န ပညာယတီ**တိ "အသုကဿ နာမ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ, စက္ကဝတ္တိနော တ ကာလေ အဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပန္နာ, န တတော ပုဗ္ဗေ အတ္ထိ"တိ အဝိဇ္ဇာယ အာဒိ မရိယာဒာ အပ္ပဋိဟတဿ မမ သဗ္ဗညုတညာဏဿာပိ န ပညာယတိ အဝိဇ္ဇမာနတ္တာ ဧဝေတိ အတ္ထော။ အယံ ပစ္စယော ဣဒပ္ပစ္စယော, တသ္မာ **ဣဒပ္ပစ္စယာ,** ဣမသ္မာ အာသဝာဒိကာရဏာတိ အတ္ထော။ **ဘဝတဏှာယာ**တိ ဘဝသံယောဇနဘူတာယ တဏှာယ။ **ဘဝဒိဋ္ဌိယာ** တိ သဿတဒိဋ္ဌိယာ။ **"တတ္ထ တတ္ထ ဥပပဇ္ဇန္တော"** တိ ဣမိနာ "ဣတော ဧတ္ထ ဧတ္တော ဣဓာ"တိ ဧဝံ အပရိယန္တံ အပရာပရုပ္ပတ္တိံ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **"မဟာသမုဒ္ဒေ"** တိအာဒိ။

၁၂၆. **ပစ္စယာကာရမူဠှဿာ** တိ ဘူတကထနမေတံ, န ဝိသေသနံ။ သဗ္ဗောပိ ဟိ ဒိဋ္ဌိဂတိကော ပစ္စယာကာရမူဠှော ဧဝေတိ။ **ဝိဝဋ္ဋံ ကထေန္တော** တိ ဝဋ္ဋတော ဝိနိမုတ္တတ္တာ ဝိဝဋ္ဋံ, ဝိမောက္ခံ, တံ ကထေန္တော ။ **ကာရကဿ သာ**တိ သတ္ထုဩဝါဒကာရကဿ, သမ္မာပဋိပဇ္ဇန္တဿာတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"သတိပဋ္ဌာနဝိဟာရိနော"** တိ။ သော ဟိ ဝေဒနာနုပဿနာယ, ဓမ္မာနုပဿနာယ စ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ "နေဝ ဝေဒနံ အတ္တာနံ သမနုပဿတိ"တိ အာဒိနာ ဝုတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ။ တေနာဟ **"ဝေရူပဟေ ဟိ"**တိအာဒိ။ **သဗ္ဗဓမ္မေသူ** တိ သဗ္ဗေသု တေဘူမကဓမ္မေသု။ တေ ဟိ သမ္မသနီယာ။ **န အညန္တိ** ဝေဒနာယ အညံ သညာဒိဓမ္မံ အတ္တာနံ န သမနုပဿတီတိ။ **"ခန္ဓလောကာဒယော"**တိ ရူပာဒိဓမ္မာ ဧဝ ဝုစ္စန္တိ, တေသံ သမူဟောတိ ဒဿေတုံ **"ရူပာဒီသု ဓမ္မေသူ"** တိ ဝုတ္တံ။ **န ဥပာဒိယတိ** ဒိဋ္ဌ

ဌိတဏှဟာကဟဝသေန။ ''သေယျောဟမသ္မီ''တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၄.၁၀၈; မဟာနိ. ၂၁, ၁၇၈; ဓ. သ. ၁၁၂၁; ဝိဘ. ၈၃၂, ၈၆၆) ပဝတ္တမာနမညနာပိ တဏှာဟာဒိဌိမညနာ ဝိယ ပရိတဿနရူပ ဧတတိ အာဟ **''တဏှာဟာဒိဌိမာနပရိတဿနာ ယပိ''**တိ။

သာ ဧဝံ ဒိဋ္ဌိ တိ သာ အရဟတော ဧဝံပကာရာ ဒိဋ္ဌိတိ ယော ဝဒေယျ , တဒကလ္လံ, တံ န ယုတ္တန္တိ အတ္ထော။ **ဧဝမဿ ဒိဋ္ဌိ** တိ ဧတ္တာပိ ဧဝံပကာရာ အဿ အရဟတော ဒိဋ္ဌိတိအာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ဧဝဥ္စဟိ သတိ**တိ ယော ဝ ဒေယျ ''ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာ ဣတိဿ ဒိဋ္ဌိ''တိ, တဿ ဧ ဝစနံ တထေတတိ အတ္ထော။ **''အရဟာ န ကိဉ္စိ ဇာနာတီ''တိ ဝုတ္တံ ဘဝေယျ** ဇာနတော တထာ ဒိဋ္ဌိယာ အဘာဝတော။ **တေနေတ**တိ တထာ ဝတ္တုမယုတ္တတ္တာ ဧ၀။ **စတုန္နမ္ပိ နယာန** န္တိ ''ဟောတိ တထာဂတော''တိအာဒိနာ အာဂတာနံ စတုန္နံ တရာနံ။ အာဒိတော တီသု တ ရေသု သင္ခိပိတ္ဝာ ပရိယောသာနတရေ ဝိတ္ထာရိတတ္တာ **''အဝသာနေ 'တံ ကိဿ ဟေတု'တိအာဒိမာဟာ''** တိ ဝုတ္တံ။ ''အာဒိတော တီသု တရေသု တထေဝ ဒေသနာ ပဝတ္တာ, ယထာ ပရိယောသာနတရေ, ဟဋ္ဌိ ပန သင်္ခိတ္တာ''တိ ကေစိ။

တေဟာရောတိ ''သတ္တော ဣတ္ထိ ပုရိသော''တိအာဒိနာ, ''ခန္ဓာအာယတနာနီ''တိအာဒိနာ, ''ဖဿော ဝေဒနာ''တိ အာဒိနာ စ တေဟာရိတဗ္ဗတေဟာရော။ တဿ ပန တေဟာရဿ ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ နာမ သင္ခေပတော ဣမေ ဧတတိ အာဟ **''ခန္ဓာ အာယတနာနိ ဓာတုယော''**တိ။ ယသ္မာ နိဗ္ဗာနံ ပုဗ္ဗဘာဂေ သဌာရာနံ နိရောဓဘာဝေနေဝ ပညာပိယတိ စ, တသ္မာ တဿာပိ ခန္ဓမုခေန အဝစရိတဗ္ဗတာ လဗ္ဘတီတိ **''ပညာယ အဝစရိတဗ္ဗံ ခန္ဓပဥ္စက''** န္တိ ဝုတ္တံ။ တေနာ ဟ ဘဂဝ ''ဣမသ္မိံယေဝ ဗျာမမတ္တေ ကဠေဝရေ သသညိမှဟိ သမနကေ လောကဥ္စ ပညပေမိ လောကသမုဒယဥ္စ လောကနိရောဓဥ္စ လောကနိရောဓဂါမိနိဥ္စ ပဋိပဒ''န္တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၀၇; အ. နိ. ၄.၄၅) **ပညာဝစရ**န္တိ တ တောဘူမကမေဝ မာနမေတံ ဂဟဏန္တိ **''ခန္ဓပဥ္စက''** န္တေဝ ဝုတ္တံ, တသ္မာ ''ယာဝတာ ပညာ''တိ ဧတ္တာပိ လောကိယပညာယ ဧဝ ဂ ဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဝဋ္ဋကထာ ဟေသာတိ။ တထာ ဟိ ''ယာဝတာ ဝဋ္ဋံ ဝဋ္ဋတိ'' ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ တေနေတဟ ''တန္တာကု လကပဒဿေဝ အနုသန္ဓိ ဒဿိတော''တိ။ ယသ္မာ ဘဂဝတ ဒိဋ္ဌိသီသေနေတ္ထ ဝဋ္ဋကထံ ကထေတွာ ယထာနုသန္ဓိနာပိ ဝဋ္ဋကထံ ကထေသိ, တသ္မာ **''တန္တာကုလကပဒဿေဝ အနုသန္ဓိ ဒဿိတော''** တိ သာဝဓာရဏံ ကတွာ ဝုတ္တံ။ ပဋိ စ္စသမုပ္ပာဒကထာ ပနေတ္ထ ယာဝဒေဝ တဿ ဂမ္ဘီရဘာဝဝိဘာဝနတ္ထာယ ဝိတ္ထာရိတာ, ဝိဝဋ္ဋကထာပိ သမာနာ ဣဓ ပစ္စာမဌ္ဌာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

သတ္တဝိညာဏဋ္ဌိတိဝဏ္ဏနာ

၁၂၇. **ဂမ္ဘီရော ဂမ္ဘီရော** တိ သမထပဋိပတ္တိယံ သုပ္ပတိဋ္ဌိတော ဟုတွာ ဝိပဿနာဂမနေန, မဂ္ဂဂမနေန စ ဂမ္ဘီရော ဂမ္ဘီရော။ ဥဘောဟိ ဘာဂေဟိ မုစ္စနတော **ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော နာမ ဟောတိ** ။ **သော** ''ဧဝံ အ သမနုပဿန္တော''တိ ဝုတ္တော ဝိပဿနာယာနိကောတိ ကတွာ **''ယော စ န သမနုပဿတီတိ ဝုတ္တော သော ယ သ္မာ ဂမ္ဘီရော ဂမ္ဘီရော ပညာဝိမုတ္တော နာမ ဟောတီ''**တိ ဝုတ္တံ။ **ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တာန** န္တိ ''ကိတ္တာဝတာ စ, အာနန္ဒ, အတ္တာနံ န ပညပေန္တော န ပညာပေတီ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၂.၁၁၉), ''ယတော ခော, အာနန္ဒ, ဘိက္ခု နေဝ ဝေဒနံ အတ္တာနံ သမနုပဿတီ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၂.၁၂၅ အာဒယော) စ ဟေဋ္ဌာ ဟဋ္ဌိယံ အာဂတာနံ **ဒွိန္နံ** ပုထုဇ္ဇန **ဘိက္ခူနံ။ နိဂမန**န္တိ နိဿရဏံ။ **နာမ**န္တိ ပညာဝိမုတ္တာဒိနာမံ။

ပဋိသန္ဓိဝသေန ဝုတ္တာ တိ နာနတ္တကာယနာနတ္တသညိတာဝိသေသဝိသိဋ္ဌပဋိသန္ဓိဝသေန ဝုတ္တာ သတ္တ ဝိညာဏ ဋ္ဌိတိယော။ တံတံသတ္တနိကာယံ ပတိ နိဿယတော ဟိ နာနတ္တကာယာဒိတာ တံပရိယာပန္နပဋိသန္ဓိသမုဒာဂတာတိ ဒဋ္ဌ ဗ္ဗာ တဒဘိနိဗ္ဗတ္တကကမ္မဘဝဿ တထာ အာယူဟိတတ္တာ။ **စတဿော အာဂမိဿန္တီ** တိ ရူပဝေဒနာသညာသင္ ခါရက္ခန္ဓဝသေန စတဿော ဝိညာဏဋ္ဌိတိယော အာဂမိဿန္တိ ''ရူပုပာယံ တ အာဝုသော ဝိညာဏံ တိဋ္ဌမာနံ တိဋ္ဌ တီ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၃.၃၁၁)။ **ဝိညာဏပတိဋ္ဌာနဿာ** တိ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏဿ တေရဟိ ပတိဋ္ဌာနကာရဏဿ။ အတ္ ထတော ဝုတ္တဝိသေသဝိသိဋ္ဌာ ပဉ္စတောကာရေ ရူပဝေဒနာသညာသင္ခါရက္ခန္ဓာ, စတုတောကာရေ ဝေဒနာဒယော တယော ခန္ဓာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သတ္တာတသဘာဝံ ဥပာအာယ **''ဒွေဝ စ အာယတနာနီတိ ဒွေဝ နိတသဌာနာနီ''** တိ ဝုတ္တံ။ နိ တသဌာနပရိယာယောပိ အာယတနသဒ္ဒော ဟောတိ ယထာ ''ဒေတာယတနဒွ၀ယ''န္တိ။ **သဗ္ဗ**န္တိ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ အာယတ

နဒ္ဒဝယန္တိ သကလံ။ **တသ္မာ ဂဟိတံ** တတ္ထ ဧကမေဝ အဂ္ဂဟေတ္ဝာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ပရိယာအနံ** အနဝသေသဂ္ဂဟဏံ **န ဂစ္ဆတိ ဝဌ္ဋံ** ဝိညာဏဋ္ဌိတိအာယတနဒ္ဒဝယာနံ အညမညအန္တောဂဓတ္တာ။

နိဒဿနတ္ထေ နိဟတော, တသ္မာ **သေယျထာပိ မနုဿာ** တိ ယထာ မနုဿာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဝိသေသော ဟောတိယေဝ** သတိပိ ဗာဟိရဿ ကာရဏဿ အဘေဒေ အဇ္ဈတ္တိကဿ ဘိန္နတ္တာ။ နာနတ္တံ ကာယေ ဧတေသံ, နာနတ္တော တ ကာယော ဧတေသန္တိ **နာနတ္တကာယာ,** ဣမိနာ နယေန သေသပဒေသုပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **နေသန္တိ** မနုဿာနံ။ နာနတ္တာ သညာ ဧတေသံ အတ္ထီတိ **နာနတ္တသညိနော။** သုခသမုဿယတော ဝိနိပတော ဧတေသံ အတ္ထီတိ **ဝိနိပာတိကာ** သတိပိ ဒေဝဘာဝေ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိယာ အဘာဝတော, အပာယေသု တ ဂတော နတ္ထိ နိပာတော ဧတေသန္တိ **ဝိနိပာတိကာ။** တေနာဟ **"စတုအပာယဝိနိမုတ္တာ"** တိ။ **ဓမ္မပဒန္တိ** သတိပဋ္ဌာနာဒိဓမ္မကောဋ္ဌာသံ။ **ဝိဇာနိယာတိ** သုတမယေန တာဝ ဉာဏေန ဝိဇာနိတ္ဝာ။ တဒနုသာရေန ယောနိသောမနသိကာရံ ပရိဗြူဟန္တော သီလဝိသုဒ္ဓိအာဒိကံ သမ္မာပဋိပတ္တိံ **အပိ ပဋိပဇ္ဇေမ။** သာ စ ပဋိပတ္တိ **ဟိတာယ** ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိသကလဟိတာယ အမှာကံ **သိယာ။** ဣအာနိ တတ္ထ သီလပဋိပတ္တိံ တာဝ ဝိဘာဂေန ဒဿေန္တော **"ဟဏေသု စာ"**တိ ကထမာဟ။

ဗ္ရဟ္မကာယေ ပဌမဇ္ဈာနနိဗ္ဗတ္တေ ဗ္ရဟ္မသမူဟေ, ဗ္ရဟ္မနိကာယေ တ ဘတတိ **ဗ္ရဟ္မကာယိကာ။** မဟာဗ္ရဟ္မုနော ပရိသာယ ဘတတိ **ဗ္ရဟ္မပာရိသဇ္ဇာ** တဿ ပရိစာရကဋ္ဌာနေ ဌိတတ္တာ။ မဟာဗ္ရဟ္မုနော ပုရောဟိတဋ္ဌာနေ ဌိတာတိ **ဗ္ရဟ္မပုရောဟိတာ** ။ အာယုဝဏ္ဏာဒီဟိ မဟန္တော ဗ္ရဟ္မာနောတိ **မဟာဗ္ရဟ္မုနော။** သတိပိ တေသံ တိဝိဓာနမ္ပိ ပဌမေန ဈာနေန အဘိနိဗ္ဗတ္တဘာဝေ ဈာနဿ ပန ပဝတ္တိဘေဒေန အယံ ဝိသေသောတိ ဒဿေတုံ **"ဗ္ရဟ္မပာရိသဇ္ဇာ ပနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ပရိတ္တေနာ** တိ ဟီနေန, သာ စဿ ဟီနတာ ဆန္ဒာဒီနံ ဟီနတာယ ဝေဒိတဗ္ဗာ, ပဋိလဒ္ဓမတ္တံ တ **ဟီနံ။ ကပ္ပဿာ** တိ အသင်္ချေယျကပ္ပဿ။ ဟီနပဏီတာနံ မဇ္ဈေ ဘဝတ္တာ **မဇ္ဈိမေန,** သာ စဿ မဇ္ဈိမတာ ဆန္ဒာဒီနံ မဇ္ဈိမတာယ ဝေဒိတဗ္ဗာ, ပဋိလဘိတ္ဝာ နာတိသုဘာဝိတံ တ **မဇ္ဈိမံ။ ဥပဍ္ဎကပ္ပော** တိ အသင်္ချေယျကပ္ပဿ ဥပဍ္ဎကပ္ပော။ **ဝိပ္ဖာရိကတရော** တိ ဗ္ရဟ္မပာရိသဇ္ဇေဟိ ပမာဏတော ဝိပုလတရော, သဘာဝတော ဥဠာရတရော စ ဟောတိ။ သဘာဝေနပိ ဟိ ဥဠာရတရော၀, တံ ပနေတ္ထ အပ္ပမာဏံ။ တထာ ဟိ ပရိတ္တာဘာဒီနံ, ပရိတ္တသုဘာဒီနဉ္စ ကာယေ သတိပိ သဘာဝဝေမတ္တေ ဧကတ္တဝသေနေဝ ဝဝတ္ထာပီယတီတိ "ဧကတ္တကာယာ" တ္ဝေဝ ဝုစ္စန္တိ။ **ပဏီတေနာ**တိ ဥက္ကဋ္ဌေန, သာ စဿ ဥက္ကဋ္ဌတာ ဆန္ဒာဒီနံ ဥက္ကဋ္ဌတာယ ဝေဒိတဗ္ဗာ, သုဘာဝိတံ တ သမ္မဒေဝ ဝသိဘာဝံ ပာပိတံ **ပဏီတံ** ပဓာနဘာဝံ နီတန္တိ ကတ္ဝာ, ဣဓာပိ ကပ္ပော အသင်္ချေယျကပ္ပဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော ပရိပုဏ္ဏဿ မဟာကပ္ပဿ အသမ္ဘဝတော။ **ဣတီ**တိ ဧဝံ ဝုတ္တပ္ပကာရေန။ **တေ**တိ "ဗ္ရဟ္မကာယိကာ"တိ ဝုတ္တာ တိဝိဓာပိ ဗ္ရဟ္မာနော။ **သညာယ ဧကတ္တာ**တိ တိဟေတုကဘာဝေန သညာယ ဧကတ္တသဘာဝတ္တာ ။ န ဟိ တဿာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မဝသေန အညောပိ ကောစိ ဘေဒော အတ္ထိ။

ဧဝန္တိ ဣမိနာ နာနတ္တကာယဧကတ္တသညိနောတိ ဒဿေတိ။

ဒဏ္ဍဥက္ကာယာ တိ ဒဏ္ဍဒီပိကာယ။ **သရတီ**တိ ဓာဝတိ ဝိယ။ **ဝိဿရတီ** တိ ဝိပ္ပကိဏ္ဏာ ဝိယ ဓာဝတိ ။ **ဒွေဝ ကပ္ပဟာ**တိ ဒွေဝ မဟာကပ္ပာ။ ဣတော ပရေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ သုတ္တေ။ **ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေန** အာဘဿရဂ္ဂဟဏေနေဝ **သဗ္ဗေပိ တေ** ပရိတ္တာဘာ, အပ္ပမာဏာဘာပိ **ဂဟိတာ။**

သောဘနာ ပဘာ သုဘာ, သုဘာယ ကိဏ္ဏာ သုဘာကိဏ္ဏာတိ ဝတ္တဗ္ဗေ အာ-ကာရဿ ရဿတ္တံ, အန္တိမ-ဏ-ကာရဿ ဟ-ကာရဉ္စ ကတ္ဝာ **"သုဘကိဏှာ"**တိ ဝုတ္တာ, **အဋ္ဌကထာယံ**ပန နိစ္စလာယ ဧကဂ္ဃနာယ ပဘာယ သုဘောတိ ပရိယာယဝစနန္တိ **"သုဘေန ဩကိဏ္ဏာ ဝိကိဏ္ဏာ"** တိ အတ္ထော ဝုတ္တော, ဧတ္ထာပိ အန္တိမ-ဏ-ကာရဿ ဟ-ကာရကရဏံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗမေဝ။ **န ဆိဇ္ဇိတ္ဝာ ဆိဇ္ဇိတ္ဝာ ပဘာ ဂစ္ဆတိ** ဧကဂ္ဃနတ္တာ။ **စတုတ္ထဝိညာဏဋ္ဌိတိမေဝ ဘဇန္တိ** ကာယဿ, သညာယ စ ဧကရူပတ္တာ။ ဝိပုလသန္တသုခာယုဝဏ္ဏာဒိဖလတ္တာ **ဝေဟပ္ဖလာ။ ဧတ္ထာ**တိ ဝိညာဏဋ္ဌိတိယံ။

ဝိဝဋ္ဋပက္ခေ ဌိတာ နပုနရာဝတ္တနတော။ "န သဗ္ဗကာလိကာ"တိ ဝတ္ဝာ တမေဝ အသဗ္ဗကာလိကတ္တံ ဝိဘာဝေတုံ **"ကပ္ပသတသဟဿမ္ပိ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သောဠသကပ္ပသဟဿစ္စယေန ဥပ္ပန္နာနံ သုဒ္ဓာဝါသဗ္ရဟ္မာနံ ပရိနိ

ဗ္ဗာယနတော, အညေသဉ္စ တတ္ထ အနုပ္ပဇ္ဇနတော **ဗုဒ္ဓသုညေ လောကေ** သုညံ တံ ဌာနံ ဟောတိ, တသ္မာ သုဒ္ဓါဝါ
သာ န သဗ္ဗကာလိကာ, **ခန္ဓာဝါရဋ္ဌာနသဒိသာ ဟောန္တိ** သုဒ္ဓါဝါသဘူမိယော။ **ဣမိနာ သုတ္တေန** သုဒ္ဓါဝါသာနံ သ
တ္တာဝါသဘာဝဒီပနေနေဝ ဝိညာဏဋ္ဌိတိဘာဝေ ဒီပိတော, တသ္မာ **သုဒ္ဓါဝါသာပိ** သတ္တသု ဝိညာဏဋ္ဌိတီသု **စတုတ္ထဝိ
ညာဏဋ္ဌိတိံ** နဝသု သတ္တာဝါသေသု **စတုတ္ထသတ္တာဝါသံယေဝ ဘဇန္တိ။**

သုခုမတ္တာ တိ သင်္ခါရာဝသေသသုခုမဘာဝပ္ပတ္တတ္တာ။ ပရိဗျတ္တဝိညာဏကိစ္စာဘာဝတော **နေဝ ဝိညာ
ဏံ,** သဗ္ဗသော အဝိညာဏံ န ဟောတီတိ **နာဝိညာဏံ, တသ္မာ** ပရိပ္ဖုဋ္ဌဝိညာဏကိစ္စဝန္တီသု **ဝိညာဏဋ္ဌိတီသု အဝတွာ။**

၁၂၈. တဥ္စ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ န္တိ ပဌမံ ဝိညာဏဋ္ဌိတိံ။ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန သရူပတော, မနုဿာဒိဝိဘာဂတော,
သင်္ခေပတော, “နာမဉ္စ ရူပဉ္စာ”တိ ဘေဒတော စ **ပဇာနာတိ။ တဿာ သမုဒယဉ္စာ** တိ တဿာ ပဌမာယ ဝိညာဏဋ္ဌိ
တိယာ ပဉ္စဝိသတိဝိဓံ သမုဒယဉ္စ **ပဇာနာတိ။ အတ္ထင်္ဂမေ** ပိ ဧသေဝ နယော။ အဿာဒေတဗ္ဗတော, အဿာဒတော စ
အဿာဒံ။ အယံ အနိစ္စာဒိဘာဝေ **အာဒီနဝေ။** ဆန္ဒရာဂေ ဝိနီယတိ ဧတေန, ဧတ္ထ ဝါတိ **ဆန္ဒရာဂဝိနယော,** သဟ မဂ္
ဂေန နိဗ္ဗာနံ။ **ဆန္ဒရာဂပ္ပဟာန** န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ မာနဒိဋ္ဌီနံ ဝသေနာဟန္တိ တ, တဏှာဝသေန မမန္တိ
တ အဘိနန္ဒနာပိ မာနဿ ပရိတဿနာ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ သဗ္ဗေသု သေသေသု အဋ္ဌသုပိ ဌာနေသု ။ **တ
တ္ထာ**တိ ဥပရိ တီသု ဝိညာဏဋ္ဌိတီသု ဒုတိယာယတနေသု။ တတ္ထ ဟိ ရူပံ နတ္ထိ။ ပုန **တတ္ထာ** တိ ပဌမာယတနေ။ တတ္
ထ ဟိ ဧကော ရူပက္ခန္ဓောဝ။ **ဧတ္ထာ** တိ စ တမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဟိ ရူပဿ ကမ္မသမုဋ္ဌာနတ္တာ
အာဟာရဝသေန ယောဇနာ န သမ္ဘဝတိ။

ယတော ခေါတိ ဧတ္ထ **တော**-သဒ္ဒေါ အ-သဒ္ဒေါ ဝိယ ကာလဝစနော “ယတော ခေါ, သာရိပုတ္တ, ဘိက္ခုဿ စ
ယော”တိအာဒီသု (ဟရာ. ၂၁) ဝိယာတိ ဝုတ္တံ **“ယဒါ ခေါ”**တိ။ **အဂ္ဂဟေတွာ** တိ ကဉ္စိပိ သင်္ခါရံ “ဧတံ မမာ”တိ
အာဒိနာ အဂ္ဂဟေတွာ။ **ပညာဝိမုတ္တော** တိ အဋ္ဌန္နံ ဝိမောက္ခာနံ အနဓိဂတတ္တာ သာတိသယဿ သမာဓိဗလဿ
အဘာဝတော ပညာဗလေနေဝ ဝိမုတ္တော။ တေနာဟ **“အဋ္ဌ ဝိမောက္ခေ အသစ္ဆိကတွာ ပညာဗလေနေဝ”** တိအာဒိ။
အပ္ပဝတ္တိံ န္တိ အာယတိံ အပ္ပဝတ္တိံ **ကတွာ။** ပဇာနန္တော ဝိမုတ္တောတိ တ ပညာဝိမုတ္တော, ပဌမဇ္ဈာနဖဿေန
ဝိနာ ပရိဇာနနာဒိပ္ပကာရေဟိ စတ္တာရိ သစ္စာနိ ဇာနန္တော ပဋိဝိဇ္ဈန္တော တေသံ ကိစ္စာနံ မတ္ထကပ္ပတ္တိယာ နိဋ္ဌိ
တကိစ္စတာယ ဝိသေသေန မုတ္တောတိ **ဝိမုတ္တော။ သော** ပညာဝိမုတ္တော။ **သုက္ခဝိပဿကော** တိ သမထဘာဝနာသိ
နေဟာဘာဝေန သုက္ခာ လူခါ, အသိနိဒ္ဓါ တ ဝိပဿနာ ဧတဿာတိ **သုက္ခဝိပဿကော။ ဌတွာ** တိ ဟာဒကကရဏဝ
သေန ဌတွာ။ **အညတရသ္မိံ** န္တိ စ အညတရအညတရသ္မိံ, ဧကေကသ္မိန္တိ အတ္ထော။ ဝေဠုဟိဿ ပဉ္စဝိဓော သိ
ယာ။ “န ဟေဝ ခေါ အဋ္ဌ ဝိမောက္ခေ ကာယေန ဖုသိတွာ ဝိဟရတီ”တိ ဣမိနာ သာတိသယဿ သမာဓိဗလဿ အ
ဘာဝေ ဒီပိတော။ “ပညာယ စဿ ဒိသွာ”တိအာဒိနာ သာတိသယဿ ပညာဗလဿ ဘာဝေ။ **ပညာယ စဿ ဒိသွာ
တ အာသဝါ ပရိက္ခီဏာ ဟောန္တီ**တိ န အာသဝါ ပညာယ ပဿန္တိ, ဒဿနကာရဏာ ပန ပရိက္ခီဏာ “ဒိသွာ ပရိက္
ခီဏာ”တိ ဝုတ္တာ။ ဒဿနာယတ္တပရိက္ခယတ္တာ ဧဝ ဟိ ဒဿနံ အာသဝါနံ ခယဿ ပုရိမကိရိယာ ဟောတိ။

အဋ္ဌဝိမောက္ခဝဏ္ဏနာ

၁၂၉. ဧကဿ **ဘိက္ခုနော**တိ သတ္တသု အရိယပုဂ္ဂလေသု ဧကဿ ဘိက္ခုနော။ ဝိညာဏဋ္ဌိတိအာဒိနာ ပရိဇာနနာဒိဝ
သပ္ပ ဝတ္တ**နိဂ္ဂမနဥ္စ** ပညာဝိမုတ္တ**နာမဥ္စ။ ဣတရဿာ** တိ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တဿ။ ဣမေ သန္ဓာယ ဟိ ပုဗ္ဗေ
“ဒွိန္နံ ဘိက္ခုန”န္တိ ဝုတ္တံ။ **ဧကေနဠ္ဌေနာ** တိ ဧကေန သဘာဝေန။ သဘာဝေ ဟိ ဉာဏေန ယာထာဝတော အရဏီယ
တော ဉာတဗ္ဗတော “အတ္ထော”တိ ဝုစ္စတိ, သော ဧဝ ထ္တ-ကာရဿ ဌ-ကာရံ ကတွာ “အဋ္ဌော”တိ ဝုတ္တော။ **အဓိမု
စ္စနဋ္ဌေနာ**တိ အဓိကံ သဝိသေသံ မုစ္စနဋ္ဌေန, ဧတေန သတိပိ သဗ္ဗဿာပိ ရူပာဝစရဇ္ဈာနဿ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန
ပဋိပက္ခတော ဝိမုတ္တဘာဝေ ယေန ဘာဝနာဝိသေသေန တံ ဈာနံ သာတိသယံ ပဋိပက္ခတော ဝိမုစ္စိတွာ ပဝတ္တတိ, သော
ဘာဝနာဝိသေသော ဒီပိတော။ ဘဝတိ ဟိ သမာနဇာတိယုတ္တောပိ ဘာဝနာဝိသေသေန ပဝတ္တိအာကာရဝိသေသော, ယထာ
တံ သဒ္ဓါဝိမုတ္တတော ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တဿ။ တထာ ပစ္စနီကဓမ္မေဟိ သုဋ္ဌု ဝိမုတ္တတာယ , ဧဝံ အနိဂ္ဂဟိတဘာဝေန နိရာသင်္
ကတာယ အဘိရတိဝသေန သုဋ္ဌု အဓိမုစ္စနဋ္ဌေနပိ ဝိမောက္ခော။ တေနာဟ **“အာရမ္မဏေ စာ”** တိအာဒိ။ **အယံ ပနတ္

ထောတိ အယံ အဓိမုစ္စနဋ္ဌော **ပစ္ဆိမေ ဝိမောက္ခေ** နိရောဓေ **နတ္ထိ,** ကေဝလော ဝိမုတ္တဋ္ဌော ဧဝ တတ္ထ လဗ္ဘတိ, တံ သယမေဝ ပရတော ဝက္ခတိ။

ရူပီတိ ယေနာယံ သသန္တတိပရိယာပန္နေန ရူပေန သမန္နာဂတော, တံ ယဿ ဈာနဿ ဟေတုဘာဝေန ဝိသိဋ္ဌံ ရူပံ ဟောတိ, ယေန ဝိသိဋ္ဌေန ရူပေန "ရူပီ"တိ ဝုစ္စေယျ **ရူပီ**-သဒ္ဒဿ အတိသယတ္ထဒီပနတော, တဒေဝ သသန္တတိပရိယာပန္နရူပဝသေန ပဋိလဒ္ဓံ ဈာနံ ဣဓ ပရမတ္ထတော ရူပီဘာဝသာဓကန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေနာဟ **"အဇ္ဈတ္တ"**န္တိ အာဒိ။ **ရူပဈာနံ ရူပံ** ဥတ္တရပဒလောပေန။ **ရူပါနီ**တိ ပနေတ္ထ ပုရိမပဒလောပော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေန ဝုတ္တံ **"နီလကသိဏာဒိရူပါနီ"**တိ။ ရူပေ ကသိဏရူပေ သညာ ရူပသညာ, သာ ဧတဿ အတ္ထီတိ ရူပသညီ, သညာသီသေန ဈာနံ ဝဒတိ။ တပ္ပဋိက္ခေပေန အရူပသညီ။ တေနာဟ **"အဇ္ဈတ္တံ န ရူပသညီ"** တိအာဒိ။

"အန္တော အပ္ပနာယံ သုဘန္တိ အာဘောဂေ နတ္ထီ" တိ ဣမိနာ ပုဗ္ဗာဘောဂဝသေန တထာ အဓိမုတ္တိ သိယာတိ ဒဿေတိ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ တထာဝတ္တဗ္ဗတာပတ္တိစောဒနာ သမတ္ထိတာ ဟောတိ။ ယသ္မာ သုဝိသုဒ္ဓေသု နီလာဒီသု ဝဏ္ဏကသိဏေသု တတ္ထ ကတာဓိကာရာနံ အဘိရတိဝသေန သုဋ္ဌု အဓိမုစ္စနဋ္ဌော သမ္ဘဝတိ , တသ္မာ အဋ္ဌကထာယံ တထာ တတိယော ဝိမောက္ခော သံဝဏ္ဏိတော, ယသ္မာ ပန မေတ္တာဝသေန ပဝတ္တမာနာ ဘာဝနာ သတ္တေ အပ္ပဋိကူလတော ဒဟန္တိ တေသု တတော အဓိမုစ္စိတွာဝ ပဝတ္တတိ, တသ္မာ **ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ** (ပဋိ. မ. ၂၁၂) "ဗြဟ္မဝိဟာရဘာဝနာ သုဘဝိမောက္ခော"တိ ဝုတ္တော, တယိဒံ ဥဘယမ္ပိ တေန တေန ပရိယာယေန ဝုတ္တတ္တာ န ဝိရုဇ္ဈတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

သဗ္ဗသောတိ အနဝသေသတော။ န ဟိ စတုန္နံ အရူပက္ခန္ဓာနံ ဧကဒေသောပိ တတ္ထ အဝသိဿတိ။ **ဝိသုဒ္ဓတ္တာ**တိ ယထာပရိစ္ဆိန္နကာလေ နိရောဓိတတ္တာ။ **ဥတ္တမော ဝိမောက္ခော နာမ** အရိယေဟေဝ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗတော, အရိယဖလပရိယောသာနတ္တာ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိဘာဝတော စ။

၁၃၀. အာဒိတော ပဋ္ဌာယာ တိ ပဌမသမာပတ္တိတော ပဋ္ဌာယ။ **ယာဝ ပရိယောသာနာ သမာပတ္တိ,** တာဝ။ **အဋ္ဌတွာ**တိ ကတ္ထစိ သမာပတ္တိယံ အဋ္ဌိတော ဧဝ, နိရန္တရမေဝ ပဋိပဋိယာ, ဥပ္ပဋိပဋိယာ စ သမာပဇ္ဇတေတတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"ဣတော စိတော စ သဉ္စရဏဝသေန ဝုတ္တ"** န္တိ။ **ဣစ္ဆတိ** သမာပဇ္ဇိတုံ။ တတ္ထ **"သမာပဇ္ဇတိ ပဝိသတီ"**တိ သမာပတ္တိသမင်္ဂီပုဂ္ဂလော တံ တံ ပဝိဋ္ဌော ဝိယ ဟောတီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။

ဒွီဟိ ဘာဂေဟိ ဝိမုတ္တော တိ အရူပဇ္ဈာနေန ဝိက္ခမ္ဘနဝိမောက္ခေန, မဂ္ဂေန သမုစ္ဆေဒဝိမောက္ခေနာတိ ဒွီဟိ ဝိမုစ္စနဘာဂေဟိ, အရူပသမာပတ္တိယာ ရူပကာယတော, မဂ္ဂေန နာမကာယတောတိ ဒွီဟိ ဝိမုစ္စိတဗ္ဗဘာဂေဟိ စ ဝိမုတ္တော။ တေနာဟ **"အရူပသမာပတ္တိယာ"** တိအာဒိ ။ **ဝိမုတ္တော** တိ ဟိ ကိလေသေဟိ ဝိမုတ္တော, ဝိမုစ္စန္တော စ ကိလေသာနံ ဝိက္ခမ္ဘနသမုစ္ဆေဒနေဟိ ကာယဒွယတော ဝိမုတ္တောတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ ကထာယ စ အာကိဉ္စညာယတနလာဘိနော ဥပသိဝဗြာဟ္မဏဿ ဘဂဝတာ "နာမကာယာ ဝိမုတ္တော"တိ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော မုနိ အက္ခာတော။ တတ္ထ **အတ္ထံ ပလေတီ** တိ အတ္ထံ ဂစ္ဆတိ။ **န ဥပေတိ သင်္ခ** န္တိ "အသုကံ နာမ ဒိသံ ဂတော"တိ ဝေါဟာရံ န ဂစ္ဆတိ။ **ဧဝံ မုနိ နာမကာယာ ဝိမုတ္တော** တိ ဧဝံ အရူပံ ဥပပန္နော သေက္ခမုနိ ပကတိယာ ပုဗ္ဗေဝ ရူပကာယာ ဝိမုတ္တော, တတ္ထ စ စတုတ္ထမဂ္ဂံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ နာမကာယဿ ပရိညာတတ္တာ ပုန နာမကာယာပိ ဝိမုတ္တော။ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော ခီဏာသဝေါ ဟုတွာ အနုပါဒါယ ပရိနိဗ္ဗာနသင်္ခါတံ **အတ္ထံ ပလေတိ န ဥပေတိ သင်္ခံ,** "ခတ္တိယော ဗြာဟ္မဏော"တိ ဧဝံ အာဒိကံ သမညံ န ဂစ္ဆတီတိ အတ္ထော။

"အညတရတော ဝုဋ္ဌာယာ"တိ ဣဒံ ကိံ အာကာသာနဉ္စာယတနာဒီသု အညတရလာဘိဝသေန ဝုတ္တံ, ဥဒါဟု သဗ္ဗာရုပ္ပလာဘိဝသေနာတိ ယထိစ္ဆသိ, တထာ ဟောတု, ယဒိ သဗ္ဗာရုပ္ပလာဘိဝသေန ဝုတ္တံ, န ကောစိ ဝိရောဓော။ အထ တတ္ထ အညတရလာဘိဝသေန ဝုတ္တံ, "ယတော ခေါ, အာနန္ဒ, ဘိက္ခု ဣမေ အဋ္ဌ ဝိမောက္ခေ အနုလောမမ္ပိ သမာပဇ္ဇတီ"တိအာဒိဝစနေန ဝိရုဇ္ဈေယျာတိ? ယသ္မာ အရူပါဝစရဇ္ဈာနေသု ဧကဿာပိ လာဘီ "အဋ္ဌဝိမောက္ခလာဘီ" တွေဝ ဝုစ္စတိ အဋ္ဌဝိမောက္ခေ ဧကဒေသဿာပိ တံနာမအနုသမတ္ထတာသမ္ဘဝတော။ အယဉ္ဟိ အဋ္ဌဝိမောက္ခသမညာ သမုဒါယေ ဝိယ တဒေကဒေသေပိ နိရုဠှာပတ္တိသမညာ ဝိယာတိ။ တေန ဝုတ္တံ "အာကာသာနဉ္စာယတ

နာဒီသု အညတရတော ဝုဋ္ဌာယာ”တိ။ “ပဉ္စဝိဓော ဟောတီ”တိ ဝတွာ ဆဗ္ဗိဓတံပိဿ ကေစိ ပရိကပ္ပေန္တိ, တံ တေသံ မတိမတ္တံ, နိစ္ဆိတောတယံ ပဉ္ဟော ပုဗ္ဗာစရိယေဟီတိ ဒဿေတုံ **“ကေစိ ပနာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ကေစီ**တိ ဥတ္တရဝိဟာရဝါသိနော, သာရသမာသာစရိယာ စ။ တေ ဟိ “ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တောတိ ဥဘယဘာဂဝိမုတ္တော သမာဓိဝိပဿနာတော”တိ ဝတွာ ရူပါဝစရသမာဓိနာပိ သမာဓိပရိပန္ထတော ဝိမုတ္တိံ မညန္တိ။ ဧဝံ ရူပဇ္ဈာနဘာဂေန, အရူပဇ္ဈာနဘာဂေန စ ဥဘတော ဝိမုတ္တောတိ ဟယသမာနော။ **“တာဒိသမေတ”**တိ ကြမိနာ ယာဒိသံ အရူပါဝစရဇ္ဈာနံ ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနေ, တာဒိသံ ရူပါဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနံ ပီတိ ကြမမတ္တံ ဥလ္လင္ဂေတိ။ တေနာဟ **“တသ္မာ”** တိအာဒိ။

ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တပဉ္ဟောတိ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တဿ ဆဗ္ဗိဓတံ နိဒ္ဒိသာယ ဥပ္ပန္နပဉ္ဟော။ **ဝဏ္ဏနံ နိဒ္ဒိသာယာ**တိ တဿ ပဒဿ အတ္ထဝဏ္ဏနံ နိဒ္ဒိသာယ။ **စိရေနာ**တိ ထေရဿ အပရဘာဂေ စိရေန ကာလေန။ **ဝိနိစ္ဆယန္တိ** သံသယဆေဒကံ သန္နိဋ္ဌာနံ **ပတ္တော။ တံ ပဉ္ဟာန္တိ** တမတ္ထံ။ ဉာတုံ ကြစ္ဆိတော ဟိ အတ္ထော ပဉ္ဟော။ **န ကေနစိ သုတပုဗ္ဗန္တိ** ကေနစိ ကိဉ္စိ န သုတပုဗ္ဗံ, ကြဒံ အတ္ထဇာတန္တိ အဓိပ္ပာယော။ ကိဉ္စာပိ ဥပေက္ခာသဟဂတံ, ကိဉ္စာပိ ကိလေသေ ဝိက္ခမ္ဘေတီတိ ပစ္စေကံ ကိဉ္စာပိ-သဒ္ဒော ယောဇေတဗ္ဗော။ **သမုဒာစရတီ**တိ ပဝတ္တတိ။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **“ကြမေ ဟီ”**တိအာဒိနာ, တေန ရူပါဝစရဘာဝနတော အာရုပ္ပဘာဝနာ သဝိသေသံ ကိလေသေ ဝိက္ခမ္ဘေတိ ရူပဝိရာဂဘာဝနာဘာဝတော , ဥပရိဘာဝနာဘာဝတော စာတိ ဒဿေတီတိ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ **အဋ္ဌကထာယံ** အာရုပ္ပဘာဝနာနိဒ္ဒေသေ ယံ ဝုတ္တံ “တဿေဝံ တသ္မိံ နိမိတ္တေ ပုနပ္ပုနံ **စိတ္တံ** စာရေန္တဿ နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘန္တိ သတိ သန္တိဋ္ဌတီ”တိအာဒိ, (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၈၁) တံ သမတ္ထတံ ဟောတီတိ။ **ကြဒံ သုတ္တ** န္တိ ပုဂ္ဂလပညတ္တိပါဠိမာဟ (ပု. ပ. နိဒ္ဒေသ ၂၇)။ သဗ္ဗညုဟိ ဗုဒ္ဓဝစနံ အတ္ထသူစနာဒိအတ္ထေန သုတ္တန္တိ ဝုတ္တော တယမတ္ထော။ ယံ ပန တတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ အဋ္ဌန္နံ ဝိမောက္ခာနံ အနုလောမာဒိတော သမာပဇ္ဇနေန သာတိသယံ သန္တာနဿ အဘိသင်္ခတတ္တာ, အဋ္ဌမဿ ဥတ္တမံ ဝိမောက္ခံ ပဒဋ္ဌာနံ ကတွာ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အဂ္ဂမဂ္ဂါဓိဂမေန ဥဘတောဘာဂဝိမုစ္စနတော စ ကြမာယ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တိယာ သဗ္ဗသေဋ္ဌတာ ဝေဒိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

မဟာနိဒ္ဒေသသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၃. မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၃၁. ပူဇနီယဘာဝတော , ဗုဒ္ဓသမ္ဗုဒ္ဓေ ပဟာယ ပဝတ္တတာ မဟန္တဉ္စ တံ ပရိနိဗ္ဗာနဉ္စာတိ **မဟာပရိနိဗ္ဗာနံ;** သတတသန္တပ္ပဟာနတော မဟန္တံ ကိလေသက္ခယံ နိဿာယ ပဝတ္တံ ပရိနိဗ္ဗာနန္တိပိ **မဟာပရိနိဗ္ဗာနံ;** မဟတာ ကာလေန မဟတာ စ ဂုဏရာသိနာ သာဓိတံ ပရိနိဗ္ဗာနန္တိပိ **မဟာပရိနိဗ္ဗာနံ;** မဟန္တဘာဝတာယ, ဓာတူနံ ဗဟုဘာဝတာယ ပရိနိဗ္ဗာနန္တိပိ **မဟာပရိနိဗ္ဗာနံ;** မဟတော လောကတော နိဿဋံ ပရိနိဗ္ဗာနန္တိပိ **မဟာပရိနိဗ္ဗာနံ;** သဗ္ဗလောကာသာဓာရဏတ္တာ ဗုဒ္ဓါနံ သီလာဒိဂုဏေဟိ မဟတော ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ပရိနိဗ္ဗာနန္တိပိ **မဟာပရိနိဗ္ဗာနံ;** မဟတိ သာသနေ ပတိဋ္ဌိတေ ပရိနိဗ္ဗာနန္တိပိ **မဟာပရိနိဗ္ဗာန** န္တိ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ပရိနိဗ္ဗာနံ ဝုစ္စတိ, တပ္ပဋိသံယုတ္တံ သုတ္တံ **မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တံ။** ဂိဇ္ဈာ ဧတ္ထ ဝသန္တီတိ **ဂိဇ္ဈံ,** ဂိဇ္ဈံ ကူဋံ ဧတဿာတိ **ဂိဇ္ဈကူဋော,** ဂိဇ္ဈံ ဝိယ တ **ဂိဇ္ဈံ,** ကူဋံ, တံ ဧတဿာတိ **ဂိဇ္ဈကူဋော,** ပဗ္ဗတော, တသ္မိံ **ဂိဇ္ဈကူဋေ။** ဧတေနာဟ **"ဂိဇ္ဈာ"** တိအာဒိ။ **အဘိယာတုကာမော** တိ ဧတ္ထ အဘိ-သဒ္ဒော အဘိဘဝနတ္ထော, "အဘိဝိဇာနာတူ"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၂၄၄; ၃.၈၅; မ. နိ. ၃.၂၅၆) ဝိယာတိ အာဟ **"အဘိဘဝနတ္ထာယ ယာတုကာမော"** တိ။ **ဝဇ္ဇိရာဇာနော** တိ "ဝဇ္ဇေတဗ္ဗာ ဣမေ"တိအာဒိတော ပဝတ္တံ ဝစနံ ဥပာဒာယ "ဝဇ္ဇီ"တိ လဒ္ဓနာမာ ရာဇာနော, ဝဇ္ဇီရဋ္ဌဿ ဝါ ရာဇာနော **ဝဇ္ဇိရာဇာနော။** ဝဇ္ဇိရဋ္ဌဿ ပန ဝဇ္ဇိသမညာ တန္နိဝါသိရာဇကုမာရဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ရာဇိဒ္ဓိယာ** တိ ရာဇဘာဝါနုဂတေန သဘာဝေန။ သော ပန သဘာဝေါ နေသံ ဂဏရာဇူနံ မိထော သာမဂ္ဂိယာ လောကေ ပါကဋော, စိရဋ္ဌာယီ စ အဟောသီတိ **"သမဂ္ဂဘာဝံ ကထေသီ"**တိ ဝုတ္တံ။ အနု အနု တံသမင်္ဂိနော ဘာဝေတိ ဝဍ္ဎေတီတိ အနုဘာဝေါ, အနုဘာဝေါ ဧဝ **အာနုဘာဝေါ,** ပတာပေါ, သော ပန နေသံ ပတာပေါ ဟတ္ထိအဿာဒိဝါဟနသမ္ပတ္တိယာ, တတ္ထ စ သုသိက္ခိတဘာဝေန လောကေ ပါကဋော ဇာတောတိ **"ဧတေန။ ပေ.။ ကထေသီ"**တိ ဝုတ္တံ။ **တာဋ္ဌဆိဂ္ဂလေနာ** တိ ကုဋ္ဌိကာဆိဒ္ဒေန။ **အသနန္တိ** သရံ။ **အတိပာတယိဿန္တီ** တိ အတိက္ကာမေန္တိ။ **ပောင္ခါနုပောင္ခ** န္တိ ပောင္ခဿ အနုပောင္ခံ, ပုရိမသရဿ ပောင္ခပဒါနုဂတပောင္ခံ ကတ္ဝာ သရံ ကတ္တတိ အတ္ထော။ **အဝိရာဓိတ** န္တိ အဝိရဇ္ဈိတံ။ **ဥစ္ဆိန္ဒိဿာမိ** တိ ဥမ္မူလနဝသေန ကုလသန္တတိံ ဆိန္ဒိဿာမိ။ အယနံ ဝမုနံ **အယော,** တပ္ပဋိက္ခေပေန **အနယော**တိ အာဟ **"အဝမိုယာ ဧတံ နာမ"** န္တိ။ **ဝိကြိပတီ** တိ ဝိဒူရတော ခိပတိ, အပနေတီတိ အတ္ထော။

ဂင်္ဂါယ န္တိ ဂင်္ဂါသမီပေ။ **ပဋ္ဋနကာမ** န္တိ သကဋ္ဋပဋ္ဋနကမံ။ **အာဏာ**တိ အာဏာ ဝတ္တတိ။ **အမုယောဇန** န္တိ စ တသ္မိံ ပဋ္ဋနေ အမုယောဇနဋ္ဌာနတသိနော သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **တတ္ထ** တိ တသ္မိံ ပဋ္ဋနေ။ **ဗလတဃာတဇာတော**တိ ဥပ္ပန္နဗလဝကောဓော။

မေတိ မယှံ။ **ဂတေနာ**တိ ဂမနေန။

ရာဇအပရိဟာနိယဓမ္မဝဏ္ဏနာ

၁၃၄. သီတံ တ ဥဏှံ တ နတ္ထိ, တာယံ ဝေလာယံ ပညာနုဘာဝေန ဗုဒ္ဓါနံ သဗ္ဗကာလံ သမသီတုဏှဟာဝ ဥတု ဟောတိ, တံ သန္ဓာယ တထာ ဝုတ္တံ။ **အဘိဏှံ သန္နိပာတာ** တိ နိစ္စသန္နိပာတာ, တံ ပန နိစ္စသန္နိပာတတံ ဒဿေတုံ **"ဒိဝသဿာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သန္နိပာတဗဟုလာ** တိ ပစုရသန္နိပာတာ။ **ဧတသာနန္တိ** သင်္ကောစံ။ **"ယာဝကီဝ"**န္တိ ကေမေဝေတံ ပဒံ အနိယမတော ပရိမာဏတစီ, ကာလော စေတ္ထ အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **"ယတ္တကံ ကာလ"** န္တိ။ "ဝုဒ္ဓိယေဝ"တိအာဒိနာ ဝုတ္တမတ္ထံ ဗျတိရေကမုခေန ဒဿေတုံ **"အဘိဏှံ အသန္နိပတန္တာ ဟိ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အာကုလာ**တိ ခုဘိတာ, န ပသန္နာ။ **ဘိဇ္ဇိတ္ဝာ** တိ ဝဂ္ဂဗန္ဓတော ဝိဘဇ္ဇ ဝိသုံ ဝိသုံ ဟုတ္ဝာ။

သန္နိပာတဘေရိယာ တိ သန္နိပာတာရောစနဘေရိယာ။ **အမုဘုတ္တာ တ** တိ သာမိဘုတ္တာ စ။ **ဩသီဒမာနေ**တိ ဟာယမာနေ။

ပုဗ္ဗေ အကတ န္တိ ပုဗ္ဗေ အနိဗ္ဗတ္တံ။ **သုင်္က** န္တိ ဘဏ္ဍံ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တေဟိ ပဗ္ဗတခဏ္ဍ နဒီတိတ္ထက မဒ္ဒတရာဒီသု ရာဇပုရိသာနံ အတတဗ္ဗဘာဂံ။ **ဗလိ**န္တိ နိပ္ဖန္နသဿာဒိတော ဆဘာဂံ, သတ္တဘာဂန္တိအာဒိနာ လဒ္ဓကရံ။ **ဏ္ဍ**န္တိ ဒသဝီသတိကဟာပဏာဒိကံ အပရာဓာနုရူပံ ဂဟေတဗ္ဗဓနဒဏ္ဍံ။ **ဝဇ္ဇိဓမ္မ** န္တိ ဝဇ္ဇိရာဇဓမ္မံ။ ဣဒါနိ အပညတ္တ

တပညာပနာဒီသု တပ္ပဋိက္ခေပ အာဒီနတနိသံသေ ဝိတ္တာရတော ဒဿေတုံ **“တေသံ အပညတ္တ”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဟ ရိစရိယကဒ္ဓမာ**တိ ဥပဋ္ဌာနကဒ္ဓမာ။

ကုလဘောဂက္ကဿရိယာဒိဝသေန မဟတီ မတ္တာ ပမာဏံ ဧတေသန္တိ **မဟာမတ္တာ,** နီတိသတ္ထဝိဟိတေ ဝိနိစ္ ဆယေ ဌပိတာ မဟာမတ္တာ **ဝိနိစ္ဆယမဟာမတ္တာ,** တေသံ။ **ဒေန္တိ** တိ နိယ္ယာတေန္တိ။ **သစေ စောရော**တိ ဧဝံသညီ နော သစေ ဟောန္တိ။ ဟပဘီရုတာယ **အတ္တနာ ကိဋ္ဌိ အဝတွာ။** ဒဏ္ဍနီတိသညိတေ တေဟာရေ နိယုတ္တာတိ **တေဟာရိ ကာ,** ယေ ‘‘ဓမ္မဋ္ဌာ’’တိ ဝုစ္စန္တိ။ **သုတ္တဓရော** နီတိသုတ္တဓရော , ဤဒိသေ တေဟာရဝိနိစ္ဆယေ နိယမေတွာ ဌပိတာ။ ပရမ္ပရာဘတေသု အင္ဂသု ကုလေသု ဇာတာ အဂတိဂမနဝိရတာ အင္ဂမဟလ္လကပုရိသာ **အင္ဂကုလိကာ။**

သက္ကာရ န္တိ ဥပကာရံ။ **ဂရုဘာဝံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတွာ** တိ ‘‘ဣမေ အမှာကံ ဂရုနော’’တိ တတ္ထ ဂရုဘာဝံ ပတိ ပတိ ဥပဋ္ဌပေတွာ။ **မာနေန္တိ** တိ သမ္မာနေန္တိ, တံ ပန သမ္မာနနံ တေသု နေသံ အတ္တမနတာပုဗ္ဗကန္တိ အာဟ **“မနေန ပိ ယာယန္တီ”**တိ။ **နိပစ္စကာရ** န္တိ ပဏိပာတံ။ **ဒဿေန္တီ** တိ ‘‘ဣမေ အမှာကံ ပိတာမဟာ , မာတာမဟာ’’တိအာဒိနာ နီစ စိတ္တာ ဟုတွာ ဂရုစိတ္တာကာရံ ဒဿေန္တိ။ **သန္နာရေတု** န္တိ သမ္ဗန္ဓိ အဝိစ္ဆိန္နံ ကတွာ ဃဋ္ဌေတုံ။

ပသယှဟာကာရဿာ တိ ဗလက္ကာရဿ။ ကာမံ ဝုဍ္ဍိယာ ပူဇနီယတာယ ‘‘ဝုဍ္ဍိဟာနိယော’’တိ ဝုတ္တံ, အတ္ထော ပန ဝုတ္တာနုက္ကမေနေဝ ယောဇေတဗ္ဗော, ဟဋ္ဌိယံ တ ယသ္မာ ‘‘ဝုဍ္ဍိယေဝ ဟဋ္ဌိကင္ခာ, နော ပရိဟာနိ’’တိ ဝုတ္တံ, တသ္မာ တဒနုက္ကမေန **“ဝုဍ္ဍိဟာနိယော”** တိ ဝုတ္တံ။

ဝိပစ္စိတုံ အလဒ္ဓောကာသေ ဟပကမ္မေ, တဿ ကမ္မဿ ဝိပာကေ တ အနဝသရောဝ ဒေဝတောပသင္ဂေ, တ သိ့ ပန လဒ္ဓောကာသေ သိယာ ဒေဝတောပသဂ္ဂဿ အဝသရောတိ အာဟ **“အနုပ္ပန္နံ။ပေ။ ဝမေန္တိ”** တိ။ ဧတေ နေဝ **အနုပ္ပန္နံ သုခ** န္တိ ဧတ္တောပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ‘‘ဗလကာယဿ ဒိဂုဏတိဂုဏတာဒဿနံ, ပဋိဘယဘာဝ ဒဿန’’န္တိ ဧဝံ အာဒိနာ ဒေဝတာနံ သင်္ဂမသီသေ သဟာယတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အနိန္ဓိတ န္တိ အနိဋ္ဌံ။ **အာဝရဏတော**တိ နိသေဓနတော။ ယဿ ဓမ္မတော အနပေတာ ဓမ္မိယာတိ ဣဓ **“ဓမ္မိ ကာ”**တိ ဝုတ္တာ။ မိဂသူကရာဒိဃာတတာယ သုနခာဒီနံ ကမိုတွာ ဝနစရဏံ **တာဓော,** မိဂတ, တတ္ထ နိယုတ္တာ, တေ တ တဓေန္တိ နေန္တီတိ **တဇိကာ,** မိဂဝဓောရိနော။ **စိတ္တပ္ပဝတ္တိံ ပုန္ဆတိ။** ကာယိကတစသိကပယောဂေန ဟိ သာ လော ကေ ဟာကဋ္ဌာ ပကာသဘူတာတိ။

၁၃၅. ဒေတယတနဘာဝေန စိတတ္တာ, လောကဿ စိတ္တီကာရဋ္ဌာနတ္တာ စ **ဧတိယံ အဟောသိ။**

ကာမံကာရဝသေန ကိဋ္ဌိပိ န ကရဏီယာတိ **အကရဏီယာ။** ကာမံကာရော ပန ဟတ္ထဂတကရဏဝသေနာတိ အာဟ **“အဂ္ဂဟေတဗ္ဗာတိ အတ္ထော”** တိ။ **အဘိမုခယုဒ္ဓေနာ** တိ အဘိမုခံ ဥဇုကမေဝ သင်္ဂာမကရဏေန။ ဥပလာပနံ သာမံ အ နုဋ္ဌာတိ ဒဿေတုံ **“အလ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဘေဒေါပိ ဣဓ ဥပာယော တေတိ ဝုတ္တံ **“အညတ္ရ မိထုဘေဒာ ယာ”**တိ။ ယုဒ္ဓဿ ပန အနုပာယတာ ပဂေဝ ပကာသိတာ။ **ဣဒန္တိ** ‘‘အညတ္ရ ဥပလာပနာယ, အညတ္ရ မိထုဘေဒာ’’တိ စ ဣဒံ ဝစနံ။ **ကထာယ နယံ လဘိတွာ**တိ ‘‘ယာဝကီဝဉ္စ။ပေ။ နော ပရိဟာနိ’’တိ ဣမာယ ဘဂဝတော ကထာယ နယံ ဥပာ ယံ လဘိတွာ။

အနုကမ္ပာယာ တိ ဝဇ္ဇီရာဇေသု အနုဂ္ဂဟေန။ **အဿာ** တိ ဘဂဝတော။

ကထန္တိ ဝဇ္ဇီဟိ သဒ္ဓိံ ကာတဗ္ဗယုဒ္ဓကထံ။ **ဥဇုံ ကရိဿာမိ** တိ ပဋိရာဇာနော အာနေတွာ ဟကာရပရိဇ္ဇာနံ အည ထာဘာတဟာဒနေန ဥဇုဘာဝံ ကရိဿာမိ။

ပတိဋ္ဌိတဂုဏော တိ ပတိဋ္ဌိတာစရိယဂုဏော။ **ဣဿရာ သန္နိပတန္တု,** မယံ အနိဿရာ, တတ္ထ ဂန္တွာ ကိံ ကရိဿာမာတိ **လိစ္ဆဝိနော န သန္နိပတိံသု** တိ ယောဇနာ။ **သူရာ သန္နိပတန္တု** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။

ဗလဘေရိန္တိ ယုဒ္ဓာယ ဗလကာယဿ ဉဋ္ဌာနဘေရိံ။

ဘိက္ခုအပရိဟာနိယဓမ္မဝဏ္ဏနာ

၁၃၆. အပရိဟာနာယ ဟိတာတိ **အပရိဟာနိယာ,** န ပရိဟာယန္တိ ဧတေဟီတိ တ **အပရိဟာနိယာ,** တေ ပန ယသ္မာ အပရိဟာနိယာ ကာရကာ နာမ ဟောန္တိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“အပရိဟာနိကရေ”**တိ။ ယသ္မာ ပန တေ ပရိဟာနိကရာနံ ဥဇု ပဋိပက္ခဘူတာ, တသ္မာ အာဟ **“ဝုဒ္ဓိဟေတုဘူတေ”** တိ။ ယသ္မာ ဘဂဝတော ဒေသနာ ဥပရူပရိ ဉာဏာလောကံ ပသာဒေန္တီ သတ္တာနံ ဟဒယန္ဓကာရံ ဝိဓမတိ, ပကာသေတဗ္ဗေ စ အတ္ထေ ဟတ္ထတလေ အာမလကံ ဝိယ သုဋ္ဌုတရံ ပာကဋေ ကတွာ ဒဿေတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“စန္ဒသဟဿံ။ပေ။ ကထယိဿာမီ”** တိ။

ယသ္မာ ဘဂဝတ “တဿ ဗြာဟ္မဏဿ သမ္မုခာ ဝဇ္ဇီနံ အဘိဏှသန္နိပာတာဒိပဋိပတ္တိံ ကထေန္တောယေဝ အယံ အပရိဟာနိယကထာ အနိယျာနိကာ ဝဋ္ဋနိဿိတာ, မယှံ ပန သာသနေ တထာရူပီ ကထာ ကထေတဗ္ဗာ, သာ ဟောတိ နိယျာနိကာ ဝိဝဋ္ဋနိဿိတာ, ယာယ သာသနံ မယှံ ပရိနိဗ္ဗာနတော ပရမ္ပိ အဒ္ဓနိယံ အဿ စိရဋ္ဌိတိက”န္တိ စိန္တေသိ, တသ္မာ ဘိက္ခူ သန္နိပာတာပေတွာ တေသံ အပရိဟာနိယေ ဓမ္မေ ဒေသေန္တော တေနေဝ နိယာမေန ဒေသေသိ။ တေန ဝုတ္တံ **“ဣဒံ ဝဇ္ဇိသတ္တကေ ဝုတ္တသဒိသမေဝ”** တိ။ ဧဝံ သင်္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေန္တော **“ဣဓာပိ စာ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **“တတော”**တိအာဒိ ဒိသာသု အာဂတသာသနေ ဝုတ္တံ တံ ကထနံ။ ဝိဟာရသီမာ အာကုလာ ယသ္မာ, တသ္မာ **ဥပောသထပဝါရဏာ ဌိတာ။**

ဩလီယမာနကောတိ ဟဋ္ဌိတော, အတ္ထတော စ ဝိနဿမာနော။ **ဥက္ခိပေန္တာ** တိ ပဂုဏဘာဝကရဏေန, အတ္ထသံဝဏ္ဏနေန စ ပဂ္ဂဏှန္တာ။

သာဝတ္ထိယံ ဘိက္ခူ ဝိယ ဟာစိတ္တိယံ ဒေသာပေတဗ္ဗောတိ (ပာရာ. ၅၆၅ ဝိတ္ထာရဝတ္ထု)။ **ဝဇ္ဇိပုတ္တကာ ဝိယ** ဒသ ဝတ္ထူဒီပနေန (စူဠဝ. ၄၄၆ ဝိတ္ထာရဝတ္ထု)။ **“ဂိဟိဂတာနီ**တိ ဂိဟိပဋိသံယုတ္တာနီ”တိ ဝဒန္တိ။ ဂိဟီသု ဂတာနိ, တေဟိ ဉာတာနိ **ဂိဟိဂတာနိ**။ ဓူမကာလော ဧတဿာတိ **ဓူမကာလိကံ** စိတကဓူမဝူပသမတော ပရံ အပ္ပဝတ္တနတော။

ထိရဘာဝပ္ပတ္တာ တိ သာသနေ ထိရဘာဝံ အနိဝတ္တိတဘာဝံ ဥပဂတာ။ **ထေရကာရကေဟီ**တိ ထေရဘာဝသာဓကေဟိ သီလာဒိဂုဏေဟိ အသေက္ခဓမ္မေဟိ။ **ဗဟူ ရတ္တိယော** တိ ပဗ္ဗဇိတာ ဟုတွာ ဗဟူ ရတ္တိယော **ဇာနန္တိ**။ သီလာဒိဂုဏေသု ပတိဋ္ဌာပနမေဝ သာသနေ ပရိဏာယကတာတိ အာဟ **“တီသု သိက္ခာသု ပဝတ္တေန္တီ”** တိ။

ဩတဒံ န ဒေန္တိ အဘာဇနဘာဝတော။ **ပဝေဏီကထန္တိ** အာစရိယပရမ္ပရာဘတံ သမ္မာပဋိပတ္တိဒီပနံ ဓမ္မကထံ။ **သာရဘူတံ ဓမ္မပရိယာယန္တိ** သမထဝိပဿနာမဂ္ဂဖလသမ္ပာပနေန သာရဘူတံ ဗောဇ္ဈင်္ဂကောသလ္လအနုတ္တရသီတိဘာဝအဓိစိတ္တသုတ္တာဒိဓမ္မတန္တိံ။

ပုနဗ္ဘဝဒါနံ ပုနဗ္ဘဝေ ဥတ္တရပဒလောပေန။ **ဣတရေ**တိ ယေ န ပစ္စယဝသိကာ န အာမိသစက္ခုကာ, တေ **န ဂစ္ဆန္တိ** တဏှာယ ဝသံ။

အာရညကေသူတိ အရညဘာဂေသု အရညပရိယာပန္နေသု။ နနု ယတ္ထ ကတ္ထစိပိ တဏှာ သာဝဇ္ဇာ ဧဝါတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **“ကာမန္တသေနာသနေသု ဟိ”** တိအာဒိ, တေန “အနုတ္တရေသု ဝိမောက္ခေသု ပိဟံ ဥပဋ္ဌာပယတော”တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တသိနေဟာဒယော ဝိယ အာရညကေသု သေနာသနေသု သာလယတာ သေဝိတဗ္ဗပက္ခိယာ ဧဝါတိ ဒဿေတိ။

အတ္တနာဝတိ သယမေဝ, တေန ပရေဟိ အနုဿာဟိတာနံ သရသေနေဝ အနာဂတာနံ ပေသလာနံ ဘိက္ခူနံ အာဂမနံ, အာဂတာနဉ္စ ဖာသုဝိဟာရံ ပစ္စာသိသန္တီတိ ဒဿေတိ။ **ဣမိနာ နီဟာရေနာ**တိ ဣမာယ ပဋိပတ္တိယာ။ **အဂ္ဂဟိတဓမ္မဂ္ဂဟဏန္တိ** အဂ္ဂဟိတဿ ပရိယတ္တိဓမ္မဿ ဥဂ္ဂဟဏံ။ **ဂဟိတသဇ္ဈာယကရဏ** န္တိ ဥဂ္ဂဟိတဿ သုဋ္ဌု အတ္ထစိန္တနံ။ စိန္တနတ္ထော ဟိ **သဇ္ဈာယသဒ္ဒော**။

ဧတ္ထီ တိ ဥပဂစ္ဆတိ။ **နိသီဒတိ** အာသနပညာပနာဒိနာ။

၁၃၇. အာရမိတဗ္ဗဋ္ဌေန **ကမ္မံ အာရာမော။ ကမ္မေ ရတာ,** န ဂန္ထဓုရေ, တသဓုရေ တတိ **ကမ္မရတာ, အနုယုတ္တာ**တိ တပ္ပရဘာဝေန ပုနပ္ပုနံ ပသုတာ။ **ဣတိ ကာတဗ္ဗကမ္မ** န္တိ တံ တံ ဘိက္ခုနံ ကာတဗ္ဗံ ဥစ္စာဝစကမ္မံ စီဝရဝိစာရဏာဒိ။ တေနာဟ **"သေယ္ယထိဒ"** န္တိအာဒိ။ **ဥပတ္ထမ္ဘန** န္တိ ဒုပဋ္ဋတိပဋ္ဋာဒိကရဏံ။ တဉှိ ပဌမပဋ္ဋလာဒီနံ ဥပတ္ထမ္ဘနကာရဏတ္တာ တထာ ဝုတ္တံ။ ယဒိ ဇဝံ ကထံ အယံ ကမ္မရာမတာ ပဋိက္ခိတ္တာတိ အာဟ **"ဧကစ္စော ဟိ"** တိအာဒိ။

ကရောန္တော ယေဝ တိ ယထာဝုတ္တတိရစ္ဆာနကထံ ကထေန္တောယေဝ။ အတိရစ္ဆာနကထာဘာဝေပိ တဿ တတ္ထ တပ္ပရဘာဝဒဿနတ္ထံ အဝဓာရဏဝစနံ။ **ပရိယန္တကာရီ** တိ သပရိယန္တံ ကတ္ဝာ ဝတ္တာ။ "ပရိယန္တဝတိံ ဝါစံ ဘာသိတာ"တိ (ဒီ. နိ. ၁.၉, ၁၉၄) ဟိ ဝုတ္တံ။ **အပ္ပဘဿော ဝ** တိ ပရိမိတကထောယေဝ ဧကန္တေန ကထေတဗ္ဗဿေဝ ကထနတော။ သမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနံ **အရိယော တုဏှီဘာဝေါ**။

နိဒ္ဒါယတိယေဝ တိ နိဒ္ဒေါက္ကမနေ အနာဒီနဝဒဿီ နိဒ္ဒါယတိယေဝ။ ဣရိယာပထပရိဝတ္တနာဒိနာ န နံ ဝိနောဒေတိ။

ဇဝံ သံသဋ္ဌော ဝ တိ ဝုတ္တနယေန ဂဏသင်္ဂဏိကာယ သံသဋ္ဌော ဧဝ **ဝိဟရတိ**။

ဒုဿီလာ ပာပိစ္ဆာ နာမ တိ သယံ နိဿီလာ အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနိစ္ဆာယ သမန္နာဂတတ္တာ ပာပာ လာမကာ ဣစ္ဆာ ဧတေသန္တိ ပာပိစ္ဆာ။

ပာပပုဂ္ဂလေဟိ မေတ္တိကရဏတော **ပာပမိတ္တာ**။ တေဟိ သဒါ သဟ ပဝတ္တနေန **ပာပသဟာယာ**။ တတ္ထ နိန္နတာဒိနာ တဒဓိမုတ္တတာယ **ပာပသမ္ပဝင်္ကာ**။

၁၃၈. သဒ္ဓာ ဧတေသံ အတ္ထီတိ **သဒ္ဓာ** တိ အာဟ **"သဒ္ဓာသမ္ပန္နာ"** တိ။ အာဂမနီယပဋိပဒါယ အာဂတသဒ္ဓါ **အာဂမနီယသဒ္ဓါ,** သာ သာတိသယာ မဟာဗောဓိသတ္တာနံ ပရောပဒေသေန ဝိနာ သဒ္ဒေယျဝတ္ထုံ အဝိပရီတတော ဩကပ္ပေတွာ အဓိမုစ္စနတောတိ အာဟ **"သဗ္ဗညုဗောဓိသတ္တာနံ ဟောတီ"** တိ။ သစ္စပဋိဝေဓတော အာဂတသဒ္ဓါ **အဓိဂမသဒ္ဓါ** သုရဗန္ဓာဒီနံ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၁၁၈; မ. ပ. အဋ္ဌ. ၁.သုပ္ပဗုဒ္ဓကုဋ္ဌိဝတ္ထု; ဥဒာ. အဋ္ဌ. ၄၃) ဝိယ။ "သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဘဂဝါ"တိအာဒိနာ ဗုဒ္ဓာဒီသု ဥပ္ပဇ္ဇနကပသာဒော **ပသာဒသဒ္ဓါ** မဟာကပ္ပိနရာဇာဒီနံ (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၃၁; ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၁.မဟာကပ္ပိနတ္ထေရဝတ္ထု; ထေရဂါ. အဋ္ဌ. ၂.မဟာကပ္ပိနတ္ထေရဂါထာဝဏ္ဏနာ, ဝိတ္ထာရော) ဝိယ။ "ဧဝမေတ"န္တိ ဩက္ကန္တိတ္ဝာ ပက္ခန္ဒိတ္ဝာ သဒ္ဒဟနဝသေန ကပ္ပနံ **ဩကပ္ပနံ။ ဒုဝိဓာပိ** တိ ပသာဒသဒ္ဓါပိ ဩကပ္ပနသဒ္ဓါပိ။ တတ္ထ ပသာဒသဒ္ဓါ အပရနေယျရူပါ ဟောတိ သဝနမတ္တေန ပသီဒနတော။ ဩကပ္ပနသဒ္ဓါ သဒ္ဒေယျဝတ္ထုံ ဩကပ္ပေတ္ဝာ အနုပဝိသိတွာ "ဧဝမေတ"န္တိ ပစ္စက္ခံ ကရောန္တီ ဝိယ ပဝတ္တတိ။ တေနာဟ **"သဒ္ဓါဓိမုတ္တော ဝက္ကလိတ္ထေရသဒိသော ဟောတီ"**တိ။ **တဿ ဟိ** တိ ဩကပ္ပနသဒ္ဓါယ သမန္နာဂတဿ။ ဟိရီ ဧတဿ အတ္ထီတိ **ဟိရိ,** ဟိရိ မနော ဧတေသန္တိ **ဟိရိမနာ**တိ အာဟ **"ဟာပ။ပေ။ စိတ္တာ"** တိ။ ဟာပတော ဩတ္တပ္ပန္တီ ဥဗ္ဗိဇ္ဇန္တီ ဘာယန္တီတိ **ဩတ္တပ္ပီ**။

ဗဟု သုတံ သုတ္တဂေယျာဒိ ဧတေနာတိ **ဗဟုဿုတော,** သုတဂ္ဂဟဏံ စေတ္ထ နိဒဿနမတ္တံ ဓာရဏပရိစယ ပရိပုစ္ဆာနုပေက္ခနဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနာနံ ပေတ္ထ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ။ သဝနမူလကတ္တာ တ ဧတေသမ္ပိ တဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အတ္ထကာမေန ပရိယာပုဏိတဗ္ဗတော, ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိပုရိသတ္ထသိဒ္ဓိယာ ပရိယတ္တဘာဝတော စ **ပရိယတ္တိ,** တီဏိ ပိဋကာနိ။ **သစ္စပ္ပဋိဝေဓော** သစ္စာနံ ပဋိဝိဇ္ဈနံ။ တဒပိ ဗာဟုသစ္စံ ယထာဝုတ္တဗာဟုသစ္စကိစ္စနိပ္ဖတ္တိတော။ **ပရိယတ္တိ အဓိပ္ပေတာ** သစ္စပဋိဝေဓာဝဟေန ဗာဟုသစ္စေန ဗဟုဿုတဘာဝဿ ဣဓ ဣစ္ဆိတတ္တာ။ **သော**တိ ပရိယတ္တိဗဟုဿုတော။ **စတုဗ္ဗိဓော ဟောတိ** ပဋ္ဌမဿ ပကာရဿ အဘာဝတော။ **သဗ္ဗတ္ထကဗဟုဿုတော** တိ နိဿယမုစ္စနကဗဟုဿုတာဒယော ဝိယ ပဒေသိကော အဟုတ္ဝာ ပိဋကတ္တယေ သဗ္ဗတ္ထကမေဝ ဗာဟုသစ္စသဗ္ဘာဝတော သဗ္ဗဿ အတ္ထဿ ကာယနတော ကထနတော သဗ္ဗတ္ထကဗဟုဿုတော။ **တေ ဣဓ အဓိပ္ပေတာ** ပဋိပတ္တိပဋိဝေဓသဒ္ဓမ္မာနံ မူလဘူတေ ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတဘာဝတော။

အာရဒ္ဓ န္တိ ပဂ္ဂဟိတံ။ တံ ပန ဒုဝိဓမ္ပိ ဝီရိယာရမ္ဘဝိဘာဂေန ဒဿေတုံ **"တတ္ထာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ကောကာ**တိ ကောကိနော, ဝူပကဋ္ဌဝိဟာရိနောတိ အတ္ထော။

ပုန္နိတ္တတ တိ ပရတော ပုန္နိတ္တတ။ **သမ္ပဋ္ဌိတ္တာပေတု** န္တိ "တ္ဝံ အသုကနာမော"တိ ဝတ္တတ တေဟိ "အာမာ"တိ ပဋိဇာနာပေတုန္တိ အတ္ထော။ ဧဝံ စိရကတာဒိအနုဿရဏသမတ္ထသတိနေပက္ကာနံ အပ္ပကသိရေနေဝ သတိသမ္ဗော ဇ္ဈင်္ဂဘာဝနာဟရိပူရိံ ဂစ္ဆတီတိ ဒဿေန္တော **"ဝေရူပေ ဘိက္ခူ သန္တာယာ"** တိ ဝုတ္တံ။ တေနေတဟ "အပိစာ"တိ အာဒိ။

၁၃၉. ဗုဇ္ဈတိ တေယာတိ "ဗောဓိ"တိ လဒ္ဓနာမာယ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒိဓမ္မသာမဂ္ဂိယာ အင်္ဂေတိ **ဗောဇ္ဈင်္ဂေ,** ပ သတ္တော, သုန္ဒရော တ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ **သမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေ။ ဥပဋ္ဌာနလက္ခဏော** တိ ကာယဝေဒနာစိတ္တဓမ္မာနံ အသုဘဒုက္ခာနိစ္စာနတ္တဘာဝသလ္လက္ခဏသင်္ခာတံ အာရမ္မဏေ ဥပဋ္ဌာနံ လက္ခဏံ ဧတဿာတိ ဥပဋ္ဌာနလက္ခ ဏော။ စတုန္နံ အရိယသစ္စာနံ ပီဠနာဒိပ္ပကာရတော ဝိစယော ဥပပရိက္ခာ လက္ခဏံ ဧတဿာတိ **ပဝိစယလက္ခဏော။** အနု ပ္ပန္နာ ကုသလာနုပ္ပာဒနာဒိဝသေန စိတ္တဿ ပဂ္ဂဟော ပဂ္ဂဏှနံ လက္ခဏံ ဧတဿာတိ **ပဂ္ဂဟလက္ခဏော။** ဖ ရဏံ ဝိပ္ဖာရိကတာ လက္ခဏံ ဧတဿာတိ **ဖရဏလက္ခဏော။** ဥပသမော ကာယစိတ္တပရိဋ္ဌာဟာနံ ဝူပသမနံ လက္ခဏံ ဧတဿာတိ **ဥပသမလက္ခဏော။** အဝိက္ခေပေါ ဝိက္ခေပဝိဒ္ဓံသနံ လက္ခဏံ ဧတဿာတိ **အဝိက္ခေပလက္ခဏော။** လီနုဒ္ဓစ္စရဟိတေ အဓိစိတ္တေ ပဝတ္တမာနေ ပဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟသမ္ပဟံသနေသု အဗျာဝဋတ္တာ အဇ္ဈုပေက္ခနံ ပဋိသ င်္ခာနံ လက္ခဏံ ဧတဿာတိ **ပဋိသင်္ခာနလက္ခဏော။**

စတူဟိ ကာရဏေဟီတိ သတိသမ္ပဇည်, မုဋ္ဌဿတိပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနာ, ဥပဋ္ဌိတဿတိပုဂ္ဂလသေဝနာ, တဒဓိ မုတ္တတာတိ ဣမေဟိ စတူဟိ ကာရဏေဟိ။ **ဆဟိ ကာရဏေဟီ**တိ ပရိပုစ္ဆကတာ, ဝတ္ထုဝိသဒကိရိယာ, ဣန္ဒြိယသမတ္တပ ဋိပါဒနာ, ဒုပ္ပညပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနာ, ပညဝန္တပုဂ္ဂလသေဝနာ, တဒဓိမုတ္တတာတိ ဣမေဟိ ဆဟိ ကာရဏေဟိ။ **မဟာသတိ ပဋ္ဌာနဝဏ္ဏနာယံ** ပန "သတ္တဟိ ကာရဏေဟီ" (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၈၅; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၁၈) ဝက္ခတိ, တံ ဂမ္ဘီရဉာဏစရိ ယာပစ္စဝေက္ခဏာတိ ဣမံ ကာရဏံ ပက္ခိပိတွာ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **နဝဟိ ကာရဏေဟီ**တိ အပာယဘယပစ္စဝေက္ခဏာ, ဂမန ဝီထိပစ္စဝေက္ခဏာ, ပိဏ္ဍပာတဿ အပစာယနတာ, အာယဇ္ဇမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏာ, သတ္ထုမဟတ္တပစ္စဝေက္ခ ဏာ, သဗ္ရဟ္မစာရီမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏာ, ကုသီတပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနာ, အာရဒ္ဓဝီရိယပုဂ္ဂလသေဝနာ, တဒဓိမုတ္တတာ တိ ဣမေဟိ နဝဟိ ကာရဏေဟိ။ **မဟာသတိပဋ္ဌာနဝဏ္ဏနာယံ** (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၈၅; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၁၈) ပန အာနိသံသဒ ဿာဝိတာ, ဇာတိမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏာတိ ဣမေဟိ သဒ္ဓိံ "ဧကာဒသာ"တိ ဝက္ခတိ။ **ဒသဟိ ကာရဏေဟီ**တိ ဗုဒ္ဓာနု ဿတိ, ဓမ္မာနုဿတိ, သင်္ဃသီလစာဂဒေဝတာဥပသမာနုဿတိ, လူခပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနာ, သိနိဒ္ဓပုဂ္ဂလသေဝနာ, တ ဒဓိမုတ္တတာတိ ဣမေဟိ ဒသဟိ။ **မဟာသတိပဋ္ဌာနဝဏ္ဏနာယံ** (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၈၅; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၁၈) ပန ပသာဒနိယ သုတ္တန္တပစ္စဝေက္ခဏာယ သဒ္ဓိံ "ဧကာဒသာ"တိ ဝက္ခတိ။ **သတ္တဟိ ကာရဏေဟီ**တိ ပဏီတဘောဇနသေဝနတာ , ဥတု သုခသေဝနတာ, ဣရိယာပထသုခသေဝနတာ, မဇ္ဈတ္တပယောဂတာ, သာရဒ္ဓကာယပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနတာ , ပဿဒ္ဓ ကာယပုဂ္ဂလသေဝနတာ, တဒဓိမုတ္တတာတိ ဣမေဟိ သတ္တဟိ။ **ဒသဟိ ကာရဏေဟီ**တိ ဝတ္ထုဝိသဒကိရိယာ, ဣန္ဒြိယသ မတ္တပဋိပါဒနာ, နိမိတ္တကုသလတာ, သမယေ စိတ္တဿ ပဂ္ဂဟဏံ, သမယေ စိတ္တဿ နိဂ္ဂဟဏံ, သမယေ စိတ္တ ဿ သမ္ပဟံသနံ, သမယေ စိတ္တဿ အဇ္ဈုပေက္ခနံ, အသမာဟိတပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနံ, သမာဟိတပုဂ္ဂလသေဝနံ, တ ဒဓိမုတ္တတာတိ ဣမေဟိ ဒသဟိ ကာရဏေဟိ။ **မဟာသတိပဋ္ဌာနဝဏ္ဏနာယံ** (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၈၅; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၁၈) ပန "ဈာနဝိမောက္ခပစ္စဝေက္ခဏာ"တိ ဣမိနာ သဒ္ဓိံ "ဧကာဒသဟီ"တိ ဝက္ခတိ။ **ပဉ္စဟိ ကာရဏေဟီ**တိ သတ္တမဇ္ဈတ္တ တာ, သင်္ခါရမဇ္ဈတ္တတာ, သတ္တသင်္ခါရကေလာယနပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနာ, သတ္တသင်္ခါရမဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂလသေဝနာ, တဒ ဓိမုတ္တတာတိ ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ကာရဏေဟိ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ **မဟာသတိပဋ္ဌာနဝဏ္ဏနာယံ** (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၈၅; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၁၈) အာဂမိဿတိ။ ကာမံ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ နာမ နိပ္ပရိယာယတော အရိယမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တ တာ ဧဝ နိယျာနိကဘာဝတော။ သုတ္တန္တဒေသနာ နာမ ပရိယာယကထာတိ **"ဣမိနာ ဝိပဿနာ။ပေ။ ကထေသီ"** တိ ဝု တ္တံ။

၁၄၀. တေဘူမကေ သင်္ခါရေ "အနိစ္စာ"တိ အနုပဿတိ တေယာတိ **အနိစ္စာနုပဿနာ,** တထာ ပဝတ္တာ ဝိပ ဿနာ, သာ ပန ယသ္မာ အတ္တနာ သဟဂတသညာယ ဘာဝိတာယ ဝိဘာဝိတာ ဧဝ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **"အနိစ္စာနုပဿ**

နာယ သဒ္ဒိံ ဥပ္ပန္နသညာ”တိ။ သညာသီသေန တယံ ဝိပဿနာယ ဧဝ နိဒ္ဒေသော။ **အနတ္တသညာဒီသုပိ** ဧသေဝ နယော။ **လောကိယဝိပဿနာပိ ဟောန္တိ,** ယသ္မာ ‘‘အနိစ္စ’’န္တိအာဒိနာ တာ ပဝတ္တန္တီတိ။ **လောကိယဝိပဿနာပီ** တိ ပိ-သဒ္ဒေန မိဿကာပေတ္ထ သန္တီတိ အတ္ထတော အာပန္နန္တိ အတ္ထာပတ္တိသိဒ္ဓမတ္ထံ နိဒ္ဓာရေတုံ တ သရူပတော ဒဿေတုံ **‘‘ဝိရာဂေ’’**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အာဂတဝသေနာ**တိ တထာ အာဂတပာဠိဝသေန ‘‘ဝိရာဂေ နိရောဓေ’’တိ ဟိ တတ္ထ နိဗ္ဗာနံ ဝုတ္တန္တိ ဣမေ ‘‘ဝိရာဂသညာ, နိရောဓသညာ’’တိ ဝုတ္တသညာ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏာပိ သိယုံ။ တေန ဝုတ္တံ **‘‘ဒွေဝ လောကုတ္တရာပိ ဟောန္တီ’’** တိ။

၁၄၁. မေတ္တာ တေဿ အတ္ထီတိ **မေတ္တံ,** စိတ္တံ။ တံသမုဋ္ဌာနံ ကာယကမ္မံ **မေတ္တံ ကာယကမ္မံ။** သေ နယော သေသဒွယေပိ။ ဣမာနိပိ မေတ္တာကာယကမ္မာဒီနိ ဘိက္ခူနံ ဝသေန အာဂတာနိ တေသံ သေဋ္ဌပရိသဘာဝတော။ ယထာ ပန ဘိက္ခူသုပိ လဗ္ဘန္တိ, ဧဝံ ဂိဟီသုပိ လဗ္ဘန္တိ စတုပရိသသာဓာရဏတ္တာတိ တံ ဒဿေန္တော **‘‘ဘိက္ခူနံ ဥဟိ’’**တိအာဒိမာဟ။ ကာမံ အာဒိဗြဟ္မစရိယကဓမ္မဿဝနေနပိ မေတ္တာကာယကမ္မာနိ လဗ္ဘန္တိ, နိပ္ပရိယာယတော ပန စာရိတ္တဓမ္မဿဝနေန အယမတ္တော ဣစ္ဆိတောတိ ဒဿေန္တော **‘‘အာဘိသမာစာရိကဓမ္မပူရဏ’’**န္တိ အာဟ။ **တေပိဋကမ္ပိ ဗုဒ္ဓဝစနံ** ပရိပုစ္ဆနအတ္ထကထနဝသေန ပဝတ္တိယမာနံ ဟိတဇ္ဈာသယေန ပဝတ္တိတဗ္ဗတော။

အာဝီတိ ပကာသံ, ပကာသဘာဝေ စေတ္ထ ယံ ဥဒ္ဒိဿ တံ ကာယကမ္မံ ကရီယတိ, တဿ သမ္မုခဘာဝတောတိ အာဟ **‘‘သမ္မုခာ’’** တိ။ **ရဟော**တိ အပ္ပကာသံ, အပ္ပကာသတာ စ ယံ ဥဒ္ဒိဿ တံ ကာယကမ္မံ ကရီယတိ, တဿ ပစ္စက္ခဘာဝတောတိ အာဟ **‘‘ပရမ္မုခာ’’** တိ။ **သဟာယဘာဝဂမနံ** တေသံ ပုရတော။ **ဥဘယေဟီ**တိ နဝကေဟိ, ထေရေဟိ စ။

ပဂ္ဂယှဟာ တိ ပဂ္ဂဏှိတွာ ဥစ္စံ ကတွာ။

ကာမံ မေတ္တာသိနေဟသိနိဒ္ဓာနံ နယနာနံ ဥမ္မီလနာ, ပသန္နေန မုခေန ဩလောကနဥ္စ မေတ္တံ ကာယကမ္မမေဝ, ယဿ ပန စိတ္တဿ ဝသေန နယနာနံ မေတ္တာသိနေဟသိနိဒ္ဓတာ, မုခဿ စ ပသန္နတာ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **‘‘မေတ္တံ မနောကမ္မံ နာမာ’’**တိ။

လာဘသဒ္ဒော ကမ္မသာဓနော ‘‘လာဘာဝတ, လာဘော လဒ္ဓော’’တိအာဒီသု ဝိယ, သော စေတ္ထ ‘‘ဓမ္မလဒ္ဓာ’’တိ ဝစနတော အတီတကာလိကောတိ အာဟ **‘‘စီဝရာဒယော လဒ္ဓပစ္စယာ’’** တိ။ ဓမ္မတော အာဂတာတိ **ဓမ္မိကာ။** တေနာဟ ‘‘ဓမ္မလဒ္ဓာ’’တိ။ ဣမမေဝ ဟိ အတ္ထံ ဒဿေတုံ **‘‘ကုဟနာဒီ’’**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ စိတ္တေန ဝိဘဇနပုဗ္ဗကံ ကာယေန ဝိဘဇနန္တိ မူလမေဝ ဒဿေတုံ **‘‘ဧဝံ စိတ္တေန ဝိဘဇန’’** န္တိ ဝုတ္တံ, တေန စိတ္တုပ္ပာဒမတ္တေနပိ ပဋိဝိဘာဂေ န ကာတဗ္ဗောတိ ဒဿေတိ။ **အပ္ပဋိဝိဘတ္တ** န္တိ ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော, အပ္ပဋိဝိဘတ္တံ တ လာဘံ ဘုဉ္ဇတီတိ ကမ္မနိဒ္ဒေသော ဝေါ။

တံ တံ နေဝ ဂိဟီနံ ဒေတိ အတ္တနော အာဇီဝသောဓနတ္ထံ။ **န အတ္တနာ ဘုဉ္ဇတီ** တိ အတ္တနာဝ န ပရိဘုဉ္ဇတိ ‘‘မယှံ အသာဓာရဏဘောဂိတာ မာ ဟောတူ’’တိ။ **‘‘ပဋိဂ္ဂဏှန္တော စ။ပေ။ ပဿတီ’’** တိ ဣမိနာ တဿ လာဘဿ တီသုပိ ကာလေသု သာဓာရဏတော ဌပနံ ဒဿိတံ။ **‘‘ပဋိဂ္ဂဏှန္တော စ သင်္ဃေန သာဓာရဏံ ဟောတူ’’** တိ ဣမိနာ ပဋိဂ္ဂဟဏကာလော ဒဿိတော, **‘‘ဂဟေတွာ။ပေ။ ပဿတီ’’** တိ ဣမိနာ ပဋိဂ္ဂဟိတကာလော, တဒုဘယံ ပန တာဒိသေန ပုဗ္ဗာဘောဂေန ဝိနာ န ဟောတီတိ အတ္ထသိဒ္ဓော ပုရိမကာလော။ တယိဒံ ပဋိဂ္ဂဟဏတော ပုဗ္ဗေ ဝဿ ဟောတိ ‘‘သင်္ဃေန သာဓာရဏံ ဟောတူတိ ပဋိဂ္ဂဟေဿာမီ’’တိ။ ပဋိဂ္ဂဏှန္တဿ ဟောတိ ‘‘သင်္ဃေန သာဓာရဏံ ဟောတူတိ ပဋိဂ္ဂဏှာမီ’’တိ။ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ဟောတိ ‘‘သင်္ဃေန သာဓာရဏံ ဟောတူတိ ပဋိဂ္ဂဟိတံ မယာ’’တိ ဧဝံ တိလက္ခဏ သမ္ပန္နံ ကတွာ လဒ္ဓလာဘံ ဩသာနလက္ခဏံ အဝိကောပေတွာ ပရိဘုဉ္ဇန္တော သာဓာရဏဘောဂီ, အပ္ပဋိဝိဘတ္တဘောဂီ စ ဟောတိ။

ဣမံ ပန သာရဏီယဓမ္မန္တိ ဣမံ စတုတ္ထံ သရိတဗ္ဗယုတ္တဓမ္မံ။ **န ဟိ။ပေ။ ဂဏှာတိ,** တသ္မာ သာဓာရဏဘောဂိတာ ဧဝ ဒုဿီလဿ နတ္ထီတိ အာရမ္ဘောပိ တာဝ န သမ္ဘဝတိ, ကုတော ပူရဏန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **‘‘ပရိသုဒ္ဓသီလော’’**တိ ဣမိနာ လာဘဿ ဓမ္မိကဘာဝံ ဒဿေတိ။ **‘‘ဝတ္တံ အခဏ္ဍေန္တော’’** တိ ဣမိနာ အပ္ပဋိဝိဘတ္တဘောဂိတံ, သာဓာရဏဘောဂိတဥ္စ ဒဿေတိ။ သတိ ပန တဒုဘယေ သာရဏီယဓမ္မော ပူရိတော ဧဝ ဟောတီတိ အာဟ **‘‘ပူရေ

တီ”တိ။ **“ဩဒိဿကံ ကတွာ”**တိ ဧတေန အနောဒိဿကံ ကတွာ ပိတုနော, အာစရိယုပဇ္ဈာယာဒီနံ တ ထေရာသန
တော ပဋ္ဌာယ ဒေန္တဿ သာရဏီယဓမ္မောယေဝ ဟောတီတိ။ **သာရဏီယဓမ္မော ပနဿ န ဟောတီ** တိ ပဋိဇဂ္ဂနဒ္ဓ
ဌာနေ ဩဒိဿကံ ကတွာ ဒိန္နတ္တာ။ တေနာဟ **“ပလိဗောဓဇဂ္ဂနံ နာမ ဟောတီ”** တိအာဒိ။ ယဒိ ဧဝံ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ
သာရဏီယဓမ္မပူရကဿ ဩဒိဿကအနံ န ဝဋ္ဋတီတိ? နော န ဝဋ္ဋတိ ယုတ္တဋ္ဌာနေတိ ဒဿေန္တော **“တေန
ပနာ”**တိအာဒိမာဟ။ ဂိလာနာဒီနံ ဩဒိဿကံ ကတွာ အနံ အပ္ပဋိဝိဘာဂပက္ခိကံ “အသုကဿ န ဒဿာမီ”တိ ပဋိက္
ခေပဿ အဘာဝတော။ ဗျတိရေကပ္ပဓာနော ဟိ ပဋိဝိဘာဂေါ။ တေနာဟ **“အဝသေသ”**န္တိအာဒိ။ **အဒါတုမ္ပိ** တိ ပိ-
သဒ္ဒေန ဒါတုမ္ပိ ဝဋ္ဋတီတိ ဒဿေတိ, တဉ္စ ခော ကရုဏာယနဝသေန, န ဝတ္တပူရဏဝသေန။

သုသိက္ခိတာယာ တိ သာရဏီယဓမ္မပူရဏဝိဓိမှိ သုဋ္ဌု သိက္ခိတာယ, သုကုသလာယာတိ အတ္ထော။ ဣဒါနိ တဿ
သာ ကောသလ္လံ ဒဿေတုံ **“သုသိက္ခိတာယ ဟိ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **“ဒ္ဒတဒသဟိ ဝဿေဟိ ပူရတိ, န တတော
ဩရ”**န္တိ ဣမိနာ တဿ ဒုပ္ပူရဏံ ဒဿေတိ။ တထာ ဟိ သော မဟပ္ဖလော မဟာနိသံသော, ဒိဋ္ဌဓမ္မိကေဟိပိ တာဝ
ဂရုတရေဟိ ဖလာနိသံသေဟိ စ အနုဂတော။ တံသမင်္ဂီ စ ပုဂ္ဂလော ဝိသေသလာဘီ အရိယပုဂ္ဂလော ဝိယ လောကေ အစ္
ဆရိယဗ္ဘုတဓမ္မသမန္နာဂတော ဟောတိ။ တထာ ဟိ သော ဒုပ္ပဇဟံ အနမယဿ, သီလမယဿ စ ပုညဿ ပဋိပက္ခဓ
မ္မံ သုဒူရေ ဝိက္ခမ္ဘိတံ ကတွာ သုဝိသုဒ္ဓေန စေတသာ လောကေ ဟကဒ္ဓော ပညာတော ဟုတွာ ဝိဟရတိ, တဿိမမ
တ္ထံ ဗျတိရေကတော, အနွယတော စ ဝိဘာဝေတုံ **“သစေ ဟိ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တံ သုဝိညေယျမေဝ။

ဣဒါနိ ယေ သမ္ပရာယိကေ, ဒိဋ္ဌဓမ္မိကေ စ အာနိသံသေ ဒဿေတုံ **“ဧဝ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **နေဝ ဣဿာ, န မစ္
ဆရိယံ ဟောတိ** ဓိရကာလဘာဝနာယ ဝိဓုတဘာဝတော။ **မနုဿာနံ ပိယော ဟောတိ** ပရိစ္စာဂသီလတာယ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ။
တေနာဟ “ဒဒံ ပိယော ဟောတိ ဘဇန္တိ နံ ဗဟူ”တိအာဒိ (အ. နိ. ၅.၃၄)။ **သုလဘပစ္စယော ဟောတိ** အနဝသေန ဥဋ္ဌာရဇ္
ဈာသယာနံ ပစ္စယလာဘဿ ဣဓာနိသံသဘာဝတော အနဿ။ **ပတ္တဂတံ အဿ ဒိယျမာနံ န ခီယတိ** ပတ္တဂတဝ
သေန ဒ္ဒတဒသဝဿိကဿ မဟာပတ္တဿ အဝိစ္ဆေဒေန ပူရိတတ္တာ။ **အဂ္ဂဘဏ္ဍံ လဘတိ** ဒေဝသိကံ ဒက္ခိဏေ
ယျာနံ အဂ္ဂတော ပဋ္ဌာယ အနဿ ဒိန္နတ္တာ။ **ဘယေတ။ပေ။ အာပဇ္ဇန္တီ** ဒေယျပဋိဂ္ဂဟကဝိကပ္ပံ အကတွ
တ အတ္တနိ နိရပေက္ခစိတ္တေန စိရကာလံ အနပူရတာယ ပသာဒိတစိတ္တတ္တာ။

တတ္ရာ တိ တေသု အာနိသံသေသု ဝိဘာဝေတဗ္ဗေသု။ **ဣမာနိ** တံ ဒီပနာနိ **ဝတ္ထူနိ** ကာရဏာနိ။ **အလဘန္တာပိ** တိ
အမဟာပုညတာယ န လာဘိနော သမာနာပိ။ **ဘိက္ခာစာရမဂ္ဂသဘာဂ** န္တိ သဘာဂံ တဗ္ဘာဂိယံ ဘိက္ခာစာရမဂ္ဂံ **ဇာနန္
တိ။**

အနုတ္တရိမနုဿဓမ္မတ္တာ, ထေရာနံ သံသယဝိနောဒနတ္ထဉ္စ **“သာရဏီယဓမ္မော မေ ဘန္တေ ပူရိတော”** တိ
အာဟ။ တထာ ဟိ ဒုတိယဝတ္ထုသ္မိမ္ပိ ထေရေန အတ္တာ ပကာသိတော။ မနုဿာနံ ပိယတာယ, သုလဘပစ္စယတာယပိ
ဣဒံ ဝတ္ထုမေဝ။ ပတ္တဂတာခီယနဿ ပန ဝိသေသံ ဝိဘာဝနတော **“ဣဒံ တာဝ။ပေ။ ဓေ ဝတ္ထု”** န္တိ ဝုတ္တံ။

ဂိရိဘဏ္ဍမဟာပူဇာယာ တိ စေတိယဂိရိမှိ သကလလင်္ကာဒီပေ, ယောဇနပ္ပမာဏေ သမုဒ္ဒေ စ နာဝါသင်္ဃာဋ္ဋာဒိ
ကေ ဌပေတွာ ဒီပပုပ္ဖဂန္ဓာဒီဟိ ကရိယမာနမဟာပူဇာယံ။ **ပရိယာယေနပီ**တိ လေသေနပိ။ **အနုစ္ဆဝိက** န္တိ သာရဏီယ
ဓမ္မပူရဏတောပိ **ဣဒံ** ယထာဘူတပ္ပဝေဒနံ **တုမှာကံ အနုစ္ဆဝိက** န္တိ အတ္ထော။

အနာရောစေတွာဝ ပလာယိံသု စောရဘယေန။ “အတ္တနော ဒုဇ္ဇိဝိကာယာ”တိ စ ဝဒန္တိ။

ဝဋ္ဋိဿတီ တိ ကပ္ပိဿတိ။ **ထေရီ သာရဏီယဓမ္မပူရိကာ အဟောသိ,** ထေရဿ ပန သီလတေဇေနေဝ ဒေဝတာ
ဥဿုက္ကံ အာပဇ္ဇိ။

နတ္ထိ ဧတေသံ ခဏ္ဍန္တိ **အခဏ္ဍာနိ။** တံ ပန နေသံ ခဏ္ဍံ ဒဿေတုံ **“ယဿာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဥပသမ္
ပန္နသီလာနံ ဥဒ္ဒေသက္ကမေန အာဒိ အန္တာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တေနာဟ **“သတ္တသူ”**တိအာဒိ။ အနုပသမ္ပန္နသီလာနံ ပန သ
မာအနက္ကမေနပိ အာဒိ အန္တာ လဗ္ဘန္တိ။ **ပရိယန္တေ ဆိန္နသာဋကော ဝိယာ** တိ ဝတ္ထန္တေ, ဒသန္တေ တ ဆိန္နဝ
တ္ထံ ဝိယ, ဝိသဒိသူဒာဟရဏံ စေတံ “အခဏ္ဍာနီ”တိ ဣမဿ အဓိဂတတ္တာ။ ဧဝံ သေသာနိပိ ဥဒာဟရဏာနိ။ ခဏ္ဍိတ

ဘိန္နတာ ခဏ္ဍံ, တံ ဧတဿ အတ္ထီတိ **ခဏ္ဍံ,** သီလံ။ **"ဆိဒ္ဒ"** န္တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ဝေမဇ္ဈေ ဘိန္နံ** ဝိနိဝိဇ္ဈ
ဈနဝသေန ဝိသဘာဂဝဏ္ဏေန ကဝိ ဝိယာတိ သမ္ဗန္ဓော။ သဗလရဟိတာနိ **အသဗလာနိ။** တထာ **အကမ္မာသာနိ။** သီလ
ဿ **တဏှာဟာအသဗ္ဗတော မောစနံ** ဝိဝဋ္ဋူပနိဿယဘာတတဟာဒနံ။ ယသ္မာ စ တံသမင်္ဂီပုဂ္ဂလော သေရီ သယံဝသီ
ဘုဇိဿော နာမ ဟောတိ, တသ္မာပိ ဘုဇိဿာနိ။ တေနေတဟ **"ဘုဇိဿဘာဝကာရဏတော ဘုဇိဿာနီ"** တိ။ သုပရိ
သုဒ္ဓဘာဝေန ဟာသံသတ္တာ **ဝိညုပသတ္ထာနိ။** ဣမိနာဟံ သီလေန ဒေဝေါ တ ဘဝေယျံ, ဒေဝညတရော တ, တတ္ထ
"နိစ္စော ဓုဝေါ သဿတော"တိ, "သီလေန သုဒ္ဓီ"တိ စ ဧဝံ အာဒိနာ **တဏှာဟာဒိဋ္ဌိဟိ အပရာမဋ္ဌတ္တာ။** "အယံ တေ
သီလေသု ဒေါသော"တိ စတူသုပိ ဝိပတ္တီသု ယာယ ကာယစိ ဝိပတ္တိယာ ဒဿနေန **ပရာမဋ္ဌုံ** အနုဒ္ဓံသေတုံ။ သမာဓိ
သံဝတ္တနပ္ပယောဇနာနိ **သမာဓိသံဝတ္တနိကာနိ။**

သမာနဘာဝူပဂတသီလာတိ သီလသမ္ပတ္တိယာ သမာနဘာဝံ ဥပဂတသီလာ သဘာဂဝုတ္တိကာ။ ကာမံ ပုထုဇ္ဇနာနမ္ပိ
စတုပာရိသုဒ္ဓိသီလေ နာနတ္တံ န သိယာ, တံ ပန န ဧကန္တိကံ, ဣဒံ ဧကန္တိကံ နိယတဘာဝတောတိ အာဟ **"နတ္ထိ မဂ္ဂ
သီလေ နာနတ္တ"**န္တိ။ **တံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တ** န္တိ မဂ္ဂသီလံ သန္ဓာယ ဧတံ "ယာနိ တာနိ သီလာနီ"တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ယာယန္တိ ယာ အယံ မယှမ္ပိ ဘဝတုမှာကမ္ပိ ပစ္စက္ခဘူတာ ။ **ဒိဋ္ဌိ** တိ မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိ။ **နိဒ္ဒေါသာ** တိ နိဒ္ဒေါသ
သာ, သမုစ္ဆိန္နရာဂါဒိပာပဓမ္မာတိ အတ္ထော။ **နိယျာတိ** တိ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော နိဿရတိ နိဂစ္ဆတိ။ သယံ နိယျန္တဿ
သေဝ ဟိ "တံသမင်္ဂီပုဂ္ဂလံ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော နိယျာပေတီ"တိ ဝုစ္စတိ။ ယာ သတ္ထု အနုသိဋ္ဌိ, တံ ကရောတီတိ **တက္က
ရော,** တဿ, ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇနကဿာတိ အတ္ထော။ **သမာနဒိဋ္ဌိဘာဝ** န္တိ သဒိသဒိဋ္ဌိဘာဝံ သစ္စသမ္ပဋိဝေ
ဓေန အဘိန္နဒိဋ္ဌိဘာဝံ။ **ဝုဒ္ဓိယေတ** တိ အရိယဝိနယေ ဂုဏေဟိ ဝုဍ္ဎိယေဝ, နော ပရိဟာနီတိ အယံ အပရိဟာနိယဓမ္မ
ဒေသနာ အတ္တနောပိ သာသနဿ အဒ္ဓနိယတံ အာကင်္ခန္တေန ဘဂဝတာ ဣဓ ဒေသိတာ။

၁၄၂. **အာသန္နပရိနိဗ္ဗာနတ္တာ** တိ ကတိပယမာသာဓိကေန သံဝစ္ဆရမတ္တေန ပရိနိဗ္ဗာနံ ဘဝိဿတီတိ ကတွ
တ ဝုတ္တံ။ **ဧတံယေဝ**တိ "ဣတိ သီလ"န္တိအာဒိကံယေဝ **ဣတိ သီလ**န္တိ ဧတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒော ပကာရတ္ထော, ပရိ
မာဏတ္ထော စ ဧကဇ္ဈံ ကတွာ ဂဟိတောတိ အာဟ **"ဧဝံ သီလံ ဧတ္တကံ သီလ"** န္တိ။ **ဧဝံ သီလ**န္တိ ဧဝံ ပဘေဒံ သီလံ။
ဧတ္တက န္တိ ဧတံ ပရမံ, န ဣတော ဘိယျော။ **စတုပာရိသုဒ္ဓိသီလ** န္တိ မဂ္ဂဿ သမ္ဘာရဘူတံ လောကိယစတုပာရိသုဒ္
ဓိသီလံ။ **စိတ္တေကဂ္ဂတာ သမာဓီ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **ယသ္မိံ သီလေ ဌတွာ** တိ ယသ္မိံ လောကုတ္တရကုသ
လဿ ပဒဋ္ဌာနဘူတေ "ပုဗ္ဗေဝ ခေါ ပနဿ ကာယကမ္မံ ဝစီကမ္မံ အာဇီဝေါ သုပရိသုဒ္ဓေါ ဟောတီ"တိ (မ. နိ.
၃.၄၃၁; ကထာ. ၈၇၄) ဧဝံ ဝုတ္တသီလေ ပတိဋ္ဌာယ။ **သောတိ** မဂ္ဂဖလသမာဓိ။ **ပရိဘာဝိတော**တိ တေန သီလေန သဗ္ဗ
သော ဘာဝိတော သမ္ဘာဝိတော။ **မဟပ္ဖလော ဟောတိ မဟာနိသံသော** တိ မဂ္ဂသမာဓိ တာဝ သာမညဖလေဟိ မဟပ္ဖ
လော, ဝဋ္ဋဒုက္ခဝူပသမေန မဟာနိသံသော။ ဣတရော ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပ္ပဟာနေန မဟပ္ဖလော, နိဗ္ဗုတိသုခပ္ပတ္တိယာ
မဟာနိသံသော။ **ယမှိ သမာဓိမှိ ဌတွာ**တိ ယသ္မိံ လောကုတ္တရကုသလဿ ပဒဋ္ဌာနဘူတေ ပာဒကဇ္ဈာနသမာဓိ
မှိ စေဝ ဝုဋ္ဌာနကမိနိသမာဓိမှိ စ ဌတွာ။ **သာ**တိ မဂ္ဂဖလပညာ။ **တေန ပရိဘာဝိတာ**တိ တေန ယထာဝုတ္တသမာဓိနာ
သဗ္ဗသော ဘာဝိတာ ပရိဘာဝိတာ။ မဟပ္ဖလမဟာနိသံသတာ သမာဓိမှိ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အပိ စ တေ ဗောဇ္ဈ
င်္ဂမဂ္ဂင်္ဂဈာနင်္ဂပ္ပဘေဒဟေတုတာယ **မဟပ္ဖလာ** သတ္တဒက္ခိဏေယျပုဂ္ဂလဝိဘာဂဟေတုတာယ **မဟာနိသံသာ**တိ
ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ယာယ ပညာယ ဌတွာ**တိ ယာယံ ဝိပဿနာပညာယံ, သမာဓိဝိပဿနာပညာယံ တ ဌတွာ။ သမထယာနိက
ဿ ဟိ သမာဓိသဟဂတာပိ ပညာ မဂ္ဂာဓိဂမာယ ဝိသေသပစ္စယော ဟောတိယေဝ။ **သမ္မဒေဝ** တိ သုဋ္ဌုယေဝ ယထာ
အာသဝါနံ လေသောပိ နာဝသိဿတိ, ဧဝံ သဗ္ဗသော **အာသဝေဟိ ဝိမုစ္စတိ** ။ အဂ္ဂမဂ္ဂက္ခဏည္ဟိ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္
တံ။

၁၄၃. လောကိယတ္ထသဒ္ဒါနံ ဝိယ အဘိရန္တ-သဒ္ဒဿ သိဒ္ဓိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ အဘိရန္တံ အဘိရတံ အဘိရတီတိ ဟိ အ
တ္ထတော ဧကံ။ အဘိရန္တ-သဒ္ဒေါ စာယံ အဘိရုစိပရိယာယော, န အဿာဒပရိယာယော။ အဿာဒဝသေန ဟိ ကတ္
ထစိ ဝသန္တဿ အဿာဒဝတ္ထုဝိဂမေန သိယာ တဿ တတ္ထ အနဘိရတိ, ယဒိဒံ ခီဏာသဝါနံ နတ္ထိ, ပဂေဝ ဗုဒ္ဓါနန္
တိ အာဟ **"ဗုဒ္ဓါနံ။ပေ။ နတ္ထီ"** တိ။ အဘိရတိဝသေန ကတ္ထစိ ဝသိတွာ တဒဘာဝတော အညတ္ထ ဂမနံ နာမ ဗုဒ္ဓါနံ
နတ္ထိ။ ဝေနေယျဝိနယနတ္ထံ ပန ကတ္ထစိ ဝသိတွာ တသ္မိံ သိဒ္ဓေ ဝေနေယျဝိနယနတ္ထမေဝ တတော အညတ္ထ ဂ
စ္ဆန္တိ, အယမေတ္ထ ယထာရုစိ။ **အာယာမာ**တိ ဧတ္ထ **အာ**-သဒ္ဒေါ "အာဂစ္ဆာ"တိ ဣမိနာ သမာနတ္ထောတိ အာဟ

“ဧဟိ ယာမာ”တိ။ **အယာမာ**တိ ပန ဟဋ္ဌေ **အ**-ကာရော နိပါတမတ္တံ။ **သန္တိကာဝစရတ္တာ ထေရံ အာလပတိ,** န ပန တဒ အာ သတ္တု သန္တိကေ ဝသန္တာနံ ဘိက္ခူနံ အဘာဝတော။ အပရိစ္စိန္နဂဏနော ဟိ တဒ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဘိက္ခု သင္ဃော ။ တေနာဟ ‘‘မဟတာ ဘိက္ခုသင္ဃေန သဒ္ဓိ’’န္တိ။ **အမ္ဗလဋ္ဌိကာဂမန** န္တိ အမ္ဗလဋ္ဌိကာဂမနပဋိသံယုတ္တ ဟဋ္ဌမာဟ။ **ဟဋ္ဌလိဂမနေ**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **ဥတ္တာနမေဝ** အနန္တရံ, ဟေဋ္ဌာ စ သံဝဏ္ဏိတရူပတ္တာ။

သာရိပုတ္တသီဟနာဒဝဏ္ဏနာ

၁၄၅. **“အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော”တိအာဒိ** ဟဋ္ဌဇာတံ။ **သမ္ပသာဒနီယေ** တိ သမ္ပသာဒနီယသုတ္တေ (ဒီ. နိ. ၃.၁၄၁) **ဝိတ္ထာရိတံ** ဟေရာဏဋ္ဌကထာယံ, တသ္မာ မယမ္ပိ တတ္ထေဝ နံ အတ္ထတော ဝိတ္ထာရယိဿာမာတိ အဓိပ္ပာ ယော။

ဒုဿီလအာဒီနဝဝဏ္ဏနာ

၁၄၈. အာဂန္တုတ္တာ ဝသန္တိ ဧတ္ထ အာဂန္တုကာတိ **အာဝသထော,** တဒေဝ အကရန္တိ အာဟ **“အာဝသထာကရန္တိ အာဂန္တုကာနံ အာဝသထဂေဟ”**န္တိ။ **ဒ္ဝိန္နံ ရာဇူနန္တိ** လိစ္ဆဝိရာဇမဂဓရာဇူနံ။ **သဟာယကာ**တိ သေဝကာ။ **ကုလာနီ**တိ ကုဋုမ္ဗိကေ။ သန္ထတန္တိ **သန္ထရိ,** သဗ္ဗံ သန္ထရိ သဗ္ဗသန္ထရိ, တံ **သဗ္ဗသန္ထရိ။** ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော စာယံ။ တေနာဟ **“ယထာ သဗ္ဗံ သန္ထတံ ဟောတိ, ဧဝ”** န္တိ။

၁၄၉. **ဒုဿီလော** တိ ဧတ္ထ **ဒု**-သဒ္ဒော အဘာဝတ္ထော ‘‘ဒုပ္ပညော’’တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၄၄၉; အ. နိ. ၅.၁၀) ဝိယ, န ဂရဟတ္ထောတိ အာဟ **“အသီလော နိဿီလော”** တိ။ **ဘိန္နသံဝရော** တိ ဧတ္ထ ယော သမာဒိန္နသီလော ကေနစိ ကာရဏေန သီလဘေဒံ ပတ္တော, သော တာဝ ဘိန္နသံဝရော ဟောတိ။ ယော ပန သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အသမာဒိန္နသီလော အာစာရဟီနော, သော ကထံ ဘိန္နသံဝရော နာမ ဟောတီတိ? သောပိ သာဓုသမာစာရဿ ပရိဟာနိယဿ ဘေဒိတတ္တာ ဘိန္နသံဝရော ဧဝ နာမ။ ဝိဿဋ္ဌသံဝရော သံဝရရဟိတောတိ ဟိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

တံ တံ သိပ္ပဋ္ဌာနံ။ **မာဃာတကာလေ**တိ ‘‘မာ ဃာတေထ ဟဏိနော’’တိ ဧဝံ မာဃာတာတိ ဃောသနံ ဃောသိတဒိဝသေ။

အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတီ ဟာပကော ကိတ္တိသဒ္ဒော။

အဇ္ဈာသယေန မင်္ကု ဟောတိယေဝ ဝိပ္ပဋိသာရိဘာဝတော။

တဿာ တိ ဒုဿီလဿ။ **သမာဒာယ ပဝတ္တိဋ္ဌာန** န္တိ ဥဋ္ဌာယ သမုဋ္ဌာယ ကတကာရဏံ။ **အာဟထံ အာဂစ္ဆတီ**တိ တံ မနသော ဥပဋ္ဌာတိ။ **ဥမ္မီလေတ္တတ ဣဓလောက** န္တိ ဥမ္မီလနကာလေ အတ္တနော ပုတ္တအာရာဒိဒဿနဝသေ န ဣဓ လောကံ **ပဿတိ။ နိမီလေတ္တတ ပရလောက** န္တိ နိမီလနကာလေ ဂတိနိမိတ္တုပဋ္ဌာနဝသေန ပရလောကံ **ပဿတိ။** တေနာဟ **“စတ္တာရော အပာယာ”** တိအာဒိ။ **ပဉ္စမပဒ**န္တိ ‘‘ကာယဿ ဘေဒာ’’တိအာဒိနာ ဝုတ္တော ပဉ္စမော အာဒီနဝကောဋ္ဌာသော။

သီလဝန္တအာနိသံသဝဏ္ဏနာ

၁၅၀. **ဝုတ္တဝိပရိယာယေနာ** တိ ဝုတ္တာယ အာဒီနဝကထာယ ဝိပရိယာယေန။ ‘‘အပ္ပမတ္တော တံ တံ ကသိတဏိဇ္ဇ ဇာဒိံ ယထာကာလံ သမ္ပာဒေတုံ သက္ကောတီ’’တိအာဒိနာ ‘‘ဟသံသံ သီလမဿ အတ္ထီတိ **သီလဝ။ သီလသမ္ပန္နော** တိ သီလေန သမန္နာဂတော။ သမ္ပန္နသီလော’’တိ ဧဝမာဒိကံ ပန အတ္ထဝစနံ သုကရန္တိ အနာမဋ္ဌံ။

၁၅၁. **ဟဋ္ဌိမုတ္တကာယာ**တိ သင်္ဂီတိအနာရုဠှာယ **ဓမ္မိကထာယ။ တတ္တေတ** တိ အာဝသထာကရေ ဧဝ။

ဟဋ္ဌလိပုတ္တနဂရမာပနဝဏ္ဏနာ

၁၅၂. ဣဿရိယမတ္တာယာ တိ ဣဿရိယပ္ပမာဏေန, ဣဿရိယေန စေဝ ဝိတ္တူပကရဏေန စာတိ ဇံ တ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဥပဘောဂူပကရဏာနိပိ ဟိ လောကေ ''မတ္တာ''တိ ဝုစ္စန္တိ။ **ဟဋ္ဌလိကမံ နဂရံ ကတ္ဝတ**တိ ပုဗ္ဗေ ''ဟဋ္ဌလိကမော''တိ လဒ္ဓနာမံ ဌာနံ ဣအနိ နဂရံ ကတ္ဝတ။ **မာပေန္တိ** တိ ပတိဋ္ဌာပေန္တိ။ **အာယမုခပစ္ဆိန္ဒနတ္ထ** န္တိ အာယဒ္ဝတရာနံ ဥပစ္ဆေဒနာယ။ **''သဟဿသေတ''** တိ တ ဟဋ္ဌော, သဟဿသော ဧဝ။ တေနာဟ **''ဧကေကဝဂ္ဂဝ သေန သဟဿံ သဟဿံ ဟုတ္ဝတ''**တိ။ **ဃရဝတ္ထူနိ** တိ ဃရပတိဋ္ဌာပနဋ္ဌာနာနိ။ **စိတ္တာနိ နမန္တိ** တိ တံတံဒေဝတာ နုဘာဝေန တတ္ထ တတ္ထေဝ စိတ္တာနိ နမန္တိ ဝတ္ထုဝိဇ္ဇာဟဌကာနံ, ယတ္ထ ယတ္ထ တာဟိ ဝတ္ထူနိ ပရိဂ္ဂဟိတာနိ။ **သိပ္ပာနုဘာဝေနာ** တိ သိပ္ပာနုဂတဝိဇ္ဇာနုဘာဝေန။ **နာဂဂ္ဂဟော** တိ နာကနံ နိတသပ္ပရိဂ္ဂဟော။ သေသဒ္ဝယေသုပိ ဧ သေဝ နယော။ **ဟသာဏောတ**ိ အပ္ပလက္ခဏာဟသာဏော။ **ခာဏုကောတ**ိ ယော ကောစိ ခာဏုကော ။ **သိပ္ပံ ဇပ္ပိတ္ဝတ** တာဒိ သံ သာရမ္ဘဋ္ဌာနံ ပရိဟရိတ္ဝတ အနာရမ္ဘေ ဌာနေ တာဟိ ဝတ္ထုပရိဂ္ဂဟိကာဟိ **ဒေဝတာဟိ သဒ္ဓိံ မန္တယမာနာ** ဝိယ တံတံဂေဟာနိ **မာပေန္တိ** ဥပဒေသအနုဝသေန။ **နေသန္တိ** ဝတ္ထုဝိဇ္ဇာဟဌကာနံ, သဗ္ဗာသံ ဒေဝတာနံ။ **မင်္ဂလံ ဝဍ္ဎာပေသ္ဝ သန္တီ**တိ မင်္ဂလံ ဗျူဟေသ္ဝန္တိ။ ပဏ္ဍိတဒဿနာဒီနိ ဟိ ဥတ္တမမင်္ဂလာနိ။ တေနာဟ **''အထ မယ''**န္တိအာဒိ။

သဒ္ဒော အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ အဝယဝဓမ္မေန သမုဒာယဿ အပဒိသိတဗ္ဗတော ယထာ ''အလင်္ကတော ဒေဝဒတ္တော''တိ။

အရိယကမနုဿာန န္တိ အရိယဒေသတသိမနုဿာနံ။ **ရာသိဝသေနေတ**တိ ''သဟဿံ သတသဟဿ''န္တိ အာဒိနာ ရာသိဝသေနေဝ, အပ္ပကဿ ပန ဘဏ္ဍဿ ကယဝိက္ကယော အညတ္ထာပိ လဗ္ဘတေတတိ ''ရာသိဝသေနေ တ''တိ ဝုတ္တံ။ တဏ္ဍုလာဒိ ပထော ပဝတ္တိဋ္ဌာနန္တိ **ဝဏိပ္ပထော** တိ ပုရိမဝိကပ္ပေ အတ္ထော ဒုတိယဝိကပ္ပေ ပန တ ဏ္ဍုလာနံ ပထော ပဝတ္တိဋ္ဌာနန္တိ, **ဝဏိပ္ပထော** တိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော **''တဏ္ဍုလာနံ ဝသနဋ္ဌာန''** န္တိ အာဟ။ ဘ ဏ္ဍပုဋ္ဌေ ဘိန္ဒန္တိ မောစေန္တိ ဧတ္ထာတိ **ပုဋ္ဌဘေဒန**န္တိ အယမေတ္ထ အတ္ထောတိ အာဟ **''ဘဏ္ဍပုဋ္ဌေ။ပေ။ ဝုတ္တံ ဟောတီ''**တိ။

စ-ကာရတ္ထော သမုစ္စယတ္ထော **တ-သဒ္ဒော**။

၁၅၃. ကာဋ္ဌကဏ္ဏီ သတ္တာ တိ အတ္တနာ ကဏ္ဍဟမ္မေဗဟုလတာယ ပရေသဉ္စ ကဏ္ဍဟဝိဟာကနတ္ထနိဗ္ဗတ္တိနိမိ တ္တတာယ ''ကာဋ္ဌကဏ္ဏီ''တိ လဒ္ဓနာမာ ပရူပဒ္ဒဝကရာ အပေ့သက္ခသတ္တာ။ **တန္တိ** ဘဂဝန္တံ။ **ပုဗ္ဗဏှ သမယန္တိ** ပုဗ္ဗဏှေ ဇကံ သမယံ။ **ကမပ္ပဝိသနနီဟာရေနာ** တိ ကမပ္ပဝေသေန နိဝသနာကာရေန။ **ကာယပဋိဗဒ္ဓံ ကတ္ဝ တ**တိ စီဝရံ ဟရုပိတ္ဝတ, ပတ္တံ ဟတ္ထေန ဂဟေတ္ဝတတိ အတ္ထော။

တ္ထော တိ တေသမိံ တ သကပ္ပိတပ္ပဒေသေ။ **သညတေ**တိ သမ္မဒေဝ သညတေ သုသံဝုတကာယတစာစိတ္တေ။

ပတ္တိံ ဒဒေယျာ တိ အတ္တနာ ပသုတံ ပုညံ တာသံ ဒေဝတာနံ အနုပ္ပဒဇ္ဇေယျ။ **''ပူဇိတာ''**တိအာဒီသု တဒေဝ ပတ္တိအနံ **ပူဇာ,** အနာဂတေ ဧဝ ဥပဒ္ဒဝေ အာရက္ခသံဝိဓာနံ **ပဋိပူဇာ။** ''ယေဘုယ္ယေန ဉာတိမနုဿာ ဉာတိပေတာနံ ပတ္တိ အနာဒိနာ ပူဇနမာနနာဒီနိ ကရောန္တိ ဣမေ ပန အညာတကာပိ သမာနာ တထာ ကရောန္တိ, တသ္မာ နေသံ သက္ကစ္စံ အာ ရက္ခာ သံဝိဓာတဗ္ဗာ''တိ အညမညံ သမ္ပတရေတ္ဝတ ဒေဝတာ တတ္ထ ဥဿုက္ကံ အာပဇ္ဇန္တီတိ ဒဿေန္တော **''ဣမေ''**တိအာဒိမာဟ။ ဗလိကမ္မကရဏံ **မာနနံ,** သမ္ပတိ ဥပ္ပန္နပရိဿယဟရဏံ **ပဋိမာန**န္တိ ဒဿေတုံ **''ဧတေ''**တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။

သုန္ဒရာနိ ပဿတီ တိ သုန္ဒရာနိ ဣဋ္ဌာနိ ဧဝ ပဿတိ, န အနိဋ္ဌာနိ။

၁၅၄. အာဏိယော ကောဋ္ဋေတ္ဝတ တိ လဟုကေ အာရုဒဏ္ဍော ဂဟေတ္ဝတ ကတဋ္ဌဖလကေ ဝိယ အညမညံ သမ္ဗန္ဓေ ကာတုံ အာဏိယော ကောဋ္ဋေတ္ဝတ။ နာတသဋ္ဌေပေန ကတံ **ဥဋ္ဌုမ္ပံ,** ဝေဠုနဋ္ဌာဒိကေ သဋ္ဌရိတ္ဝတ ဝလ္လိအာဒီဟိ ကလာ ပဝသေန ဗန္ဓိတ္ဝတ ကတ္တဗ္ဗံ **ကုလ္လံ**။

ဥဒကဥ္ဇာနသ္သေတံ အဓိဝစနန္တိ ယထာဝုတ္တသ္သ ယသ္သ ကသ္သစိ ဥဒကဥ္ဇာနသ္သ ဧတံ “အဏ္ဏဝ”န္တိ အဓိဝစနံ, သမုဒ္ဒသ္သေတတိ အဓိပ္ပာယော။ **သရန္တိ ဣဓ နဒီ အဓိပ္ပေတာ** သရတိ သန္ဒတီတိ ကတွာ။ **ဂမ္ဘီရဝိတ္ထတ**န္တိ အကာခဇ္ဇေန ဂမ္ဘီရံ, သကလလောကတ္တယဗျာပိတာယ ဝိတ္ထတံ။ **ဝိသဇ္ဇာ**တိ အနာသဇ္ဇ အပ္ပတွာ။ **ပလ္လလာနိ** တေသံ အတရဏတော။ **ဝိနာယေဝ ကုလ္လေနာ**တိ ဤဒိသံ ဥဒကံ ကုလ္လေန ဤဒိသေန ဝိနာ ဧဝ **တိဏ္ဏာ မေဓာဝိနော ဇနာ,** တဏှာသရံ ပန အရိယမဂ္ဂသင်္ခာတံ သေတုံ ကတွာ နိတ္တိဏ္ဏာတိ ယောဇနာ။

ပဌမဘာဏဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အရိယသစ္စကထာဝဏ္ဏနာ

၁၅၅. မဟာပနာဒသ္သ ရညော။ **ဟာသာဒကောဋ္ဌိယံ ကတကမော**တိ ဟသာဒသ္သ ပတိတထုပိကာယ ပတိဋ္ဌိတဋ္ဌာနေ နိဝိဋ္ဌကမော။ **အရိယဘာဝကရာန**န္တိ ယေ ပဋိဝိဇ္ဈန္တိ, တေသံ အရိယဘာဝကရာနံ နိမိတ္တသ္သ ကတ္တုဘာဝူပစာရဝသေနေဝ ဝုတ္တံ။ တစ္ဆာဝိပလ္လာသဘူတဘာဝေန **သစ္စာနံ။** အနုဗောဓေ ပုဗ္ဗဘာဂိယံ ဉာဏံ, ပဋိဝေဓေ မဂ္ဂဉာဏေန အဘိသမယော, တတ္ထ ယသ္မာ အနုဗောဓပုဗ္ဗကော ပဋိဝေဓော အနုဗောဓေန ဝိနာ န ဟောတိ, အနုဗောဓောပိ ကေစ္စော ပဋိဝေဓေန သမ္ဗန္ဓော, တဒုဘယာဘာဝဟေတုကဉ္စ ဝဋ္ဋေ သံသရဏံ, တသ္မာ ဝုတ္တံ ဟဋ္ဌိယံ “အနနုဗောဓာ။ပေ.။ တုမှာကဉ္စာ”တိ။ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏဝသေန ဘဝတော ဘဝန္တရူပဂမနံ **သန္ဓာဝနံ,** အပရာပရံ စဝနုပပဇ္ဇနဝသေန သဉ္စရဏံ **သံသရဏ**န္တိ အာဟ **“ဘဝတော”**တိအာဒိ။ သန္ဓာဝိတသံသရိတပဒာနံ ကမ္မသာဓနတံ သန္ဓာယာဟ **“မယာ စ တုမှေဟပိ စာ”**တိ ပဌမဝိကပ္ပေ။ ဒုတိယဝိကပ္ပေ ပန ဘာဝသာဓနတံ ဟဒယေ ကတွာ **“မမဉ္စေဝ တုမှာကဉ္စာ”**တိ ယထာရုတဝသေနေဝ ဝုတ္တံ။ **နယနသမတ္ထာ**တိ ဟာပနသမတ္ထာ, ဒီဃရဇ္ဇုနာ ဗဒ္ဓသကုဏံ ဝိယ ရဇ္ဇုဟတ္ထော ပုရိသော ဒေသန္တရံ တဏှာရဇ္ဇုနာ ဗဒ္ဓံ သတ္တသန္တာနံ အဘိသင်္ခါရော ဘဝန္တရံ နေတိ ဧတာယာတိ **ဘဝနေတ္တိ,** တဏှာ, သာ အရိယမဂ္ဂသတ္ထေန သုဋ္ဌု ဟတာ ဆိန္နာတိ **ဘဝနေတ္တိသမူဟတာ။**

အနာဝတ္တိဓမ္မသမ္ဗောဓိပရာယဏဝဏ္ဏနာ

၁၅၆. ဒွေဝ ကမာ “နာတိကာ”တိ ဧဝံ လဒ္ဓနာမော, ဉ-ကာရသ္သ စာယံ န-ကာရာဒေသေန နိဒ္ဒေသော “အနိမိတ္တာ န နာယရေ”တိအာဒီသု (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၇၄; ဇာ. အဋ္ဌ. ၂.၂.၃၄) ဝိယ။ တေနာဟ **“ဉာတိကမကေ”**တိ ။ **ဂိဉ္ဇကာ** ဝုစ္စန္တိ ဣဋ္ဌကာ, ဂိဉ္ဇကာဟိ ဧဝ ကတော အာဝသထောတိ **ဂိဉ္ဇကာဝသထော** ။ သော ကိရ အာတသော ယထာ သုဓာပရိကမ္မေန သမ္ပယောဇနံ နတ္ထိ, ဧဝံ ဣဋ္ဌကာဟိ ဧဝ စိနိတွာ ဆာဒေတွာ ကတော။ တေန ဝုတ္တံ **“ဣဋ္ဌကာမယေ အာဝသထေ”**တိ။ တုလာဒဏ္ဍကဝါဋဖလကာနိ ပန အရုမယာနေဝ။

၁၅၇. ဩရံ ဝုစ္စတိ ကာမဓာတု, ပစ္စယဘာဝေန တံ ဩရံ ဘဇန္တီတိ **ဩရမ္ဘာဂိယာနိ,** ဩရမ္ဘာဂသ္သ ဝါ ဟိတာနိ **ဩရမ္ဘာဂိယာနိ။** တေနာဟ **“ဟေဋ္ဌာဘာဂိယာန”**န္တိအာဒိ။ **တီဟိ မဂ္ဂေဟီ**တိ ဟေဋ္ဌိမေဟိ တီဟိ မဂ္ဂေဟိ။ တေဟိ ပဟာတဗ္ဗတာယ ဟိ နေသံ သံယောဇနာနံ ဩရမ္ဘာဂိယတာ။ ဩရမ္ဘဋ္ဌိယာနိ တ **ဩရမ္ဘာဂိယာနိ** ဝုတ္တာနိ နိရုတ္တိနယေန။ ဣဒါနိ ဗျတိရေကမုခေန နေသံ ဩရမ္ဘာဂိယဘာဝံ ဝိဘာဝေတုံ **“တတ္ထာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဝိက္ခမ္ဘိတာနိ သမတ္ထတာဝိဃာတေန ပုထုဇ္ဇနာနံ, သမုစ္ဆိန္နာနိ သဗ္ဗသော အဘာဝေန အရိယာနံ ရူပာရူပဘဝူပပတ္တိယာ ဝိဗန္ဓာယ န ဟောန္တီတိ ဝုတ္တံ **“အဝိက္ခမ္ဘိတာနိ အသမုစ္ဆိန္နာနီ”**တိ။ **နိဗ္ဗတ္တဝသေနာ**တိ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏဝသေန။ **ဂန္တုံ န ဒေန္တိ** မဟဂ္ဂတကမ္မံ ကမ္မာယူဟနသ္သ ဝိနိဗန္ဓနတော။ **သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒီနိ တီဏိ** သံယောဇနာနိ ကာမစ္ဆန္ဒဗျာပာဒာ ဝိယ မဟဂ္ဂတူပပတ္တိယာ အဝိနိဗန္ဓဘူတာနိပိ ကာမဘဝူပပတ္တိယာ ဝိသေသပစ္စယတ္တာ **တတ္ထ** မဟဂ္ဂတဘဝေ **နိဗ္ဗတ္တမ္ပိ** တန္နိဗ္ဗတ္တိဟေတုကမ္မပရိက္ခယေ ကာမဘဝူပပတ္တိပစ္စယတာယ မဟဂ္ဂတဘဝတော **အာနေတွာ ပုန ဣဓေဝ** ကာမဘဝေ ဧဝ **နိဗ္ဗတ္တာပေန္တိ,** တသ္မာ **သဗ္ဗာ**နိပိ ပဉ္စပိ သံယောဇနာနိ **ဩရမ္ဘာဂိယာနိ ဧဝ။ ပဋိသန္ဓိဝသေန အနာဂမနသဘာဝတ**တိ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏဝသေန တသ္မာ လောကာ ဣဓ န အာဂမနသဘာဝတာ။ ဗုဒ္ဓဒဿနထေရဒဿနဓမ္မဿဝနာနံ ပနတ္ထာယသ္သ အာဂမနံ အနိတရိတံ။

ကဒါစိ ကရဟစိ ဥပ္ပတ္တိယာ သဝိရဠကာရတာ **ပရိယုဋ္ဌာနမန္ဒတာယ** အဗဟုလတာတိ **ဒွေဓာပိ တနုဘာဝေါ။ အဘိဏှ**န္တိ ဗဟုသော။ **ဗဟလဗဟလာ**တိ တိဗ္ဗတိဗ္ဗာ။ ယတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တံ သန္တာနံ မဒ္ဒန္တာ, ဖရန္တာ, သာဓေ

န္တာ, အန္ဓကာရံ ကရောန္တာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဒွီဟိ ပန မဂ္ဂေဟိ ပဟီနတ္တာ **တနုကတနုကာ** မန္ဒမန္ဒာ **ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ "ပုတ္တဓီတရော ဟောန္တီ"**တိ ဣဒံ အကာရဏံ။ တထာ ဟိ အင်္ဂပစ္စင်္ဂပရာမသနမတ္တေနပိ တေ ဟောန္တိ။ **ဣဒန္တိ** "ရာဂဒေါသမောဟာနံ တနုတ္တာ"တိ ဣဒံ ဝစနံ။ **ဘဝတနုကဝသေနာ**တိ အပ္ပကဘဝဝသေန။ **တန္တိ** မဟာသိဝတ္ထေရဿ ဝစနံ ပဋိက္ခိတ္တန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ ယေ ဘတ အရိယာနံ လဗ္ဘန္တိ, တေ ပရိပုဏ္ဏလက္ခဏဘတ ဧဝ။ ယေ န လဗ္ဘန္တိ, တတ္ထ ကီဒိသံ တံ ဘဝတနုကံ, တသ္မာ ဥဘယထာပိ ဘဝတနုကဿ အသမ္ဘဝတော ဧတေတိ ဒဿေတုံ **"သောတာပန္နဿာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အဋ္ဌမေ ဘဝေ ဘဝတနုကံ နတ္ထိ** အဋ္ဌမဿ ဘဝဿ သဗ္ဗသော အဘာဝတော။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။

ကာမာဝစရလောကံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ဣတရဿ လောကဿ ဝသေန တထာ ဝတ္တုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ။ ယော ဟိ သကဒါဂါမီ ဒေဝမနုဿလောကေသု ဝေမိဿကဝသေန နိဗ္ဗတ္တတိ, သောပိ ကာမဘဝဝသေနေဝ ပရိစ္ဆိန္နိတဗ္ဗော။ ဘဂဝတာ စ ကာမလောကေ ဌတွာ "သကိဒေဝ ဣမံ လောကံ အာဂန္တွာ"တိ ဝုတ္တံ, "ဣမံ လောကံ အာဂန္တွာ"တိ စ ဣမိနာ ပဉ္စသု သကဒါဂါမီသု စတ္တာရော ဝဇ္ဇေတွာ ဧကော ဂဟိတော။ ဧကစ္စော ဟိ ဣဓ သကဒါဂါမိဖလံ ပတွာ ဣဓေဝ ပရိနိဗ္ဗာယတိ, ဧကစ္စော ဣဓ ပတွာ ဒေဝလောကေ ပရိနိဗ္ဗာယတိ, ဧကစ္စော ဒေဝလောကေ ပတွာ တတ္ထေဝ ပရိနိဗ္ဗာယတိ, ဧကစ္စော ဒေဝလောကေ ပတွာ ဣဓူပပဇ္ဇိတွာ ပရိနိဗ္ဗာယတိ, ဣမေ စတ္တာရော ဣဓ န လဗ္ဘန္တိ။ ယော ပန ဣဓ ပတွာ ဒေဝလောကေ ယာဝတာယုကံ ဝသိတွာ ပုန ဣဓူပပဇ္ဇိတွာ ပရိနိဗ္ဗာယတိ, အယံ ဣဓ အဓိပ္ပေတော။ အဋ္ဌကထာယံ ပန ဣမံ လောကန္တိ ကာမဘဝေါ အဓိပ္ပေတောတိ ဣမမတ္ထံ ဝိဘာဝေတုံ **"သစေ ဟိ"**တိအာဒိနာ အညံယေဝ စတုက္ကံ ဒဿိတံ။

စတူသု ။ပေ။ သဘာဝေတိ အတ္ထော အပာယဂမနီယာနံ ပာပဓမ္မာနံ သဗ္ဗသော ပဟီနတ္တာ။ **ဓမ္မနိယာမေနာ**တိ မဂ္ဂဓမ္မနိယာမေန။ **နိယတော** ဥပရိမဂ္ဂါဓိဂမဿ အဝဿံဘာဝိဘာဝတော။ တေနာဟ **"သမ္ဗောဓိပရာယဏော"** တိ။

ဓမ္မာဒါသဓမ္မပရိယာယဝဏ္ဏနာ

၁၅၈. တေသံ တေသံ ဉာဏဂတိန္တိ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ "အသုကော သောတာပန္နော, အသုကော သကဒါဂါမီ"တိအာဒိနာ တံတံဉာဏာဓိဂမနံ။ **ဉာဏူပပတ္တိံ ဉာဏာဘိသမ္ပရာယ** န္တိ တတော ပရမ္ပိ "နိယတော သမ္ဗောဓိပရာယဏော, သကိဒေဝ ဣမံ လောကံ အာဂန္တွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရိဿတီ"တိအာဒိနာ စ ဉာဏသဟိတံ ဥပ္ပတ္တိပစ္စယဘာဝံ။ **ဩလောကေန္တဿ** ဉာဏစက္ခုနာ ပေက္ခန္တဿ **ကာယကိလမထောဝ,** န တေန ကာစိ ဝေနေယျာနံ အတ္ထသိဒ္ဓီတိ အဓိပ္ပာယော။ **စိတ္တဝိဟေသာ** တိ စိတ္တခေဒေါ, သာ ကိလေသူပသံဟိတတ္တာ **ဗုဒ္ဓါနံ နတ္ထိ။** အာဒီယတိ အာလောကီယတိ အတ္တာ ဧတေနာတိ **အာဒါသံ,** ဓမ္မဘူတံ အာဒါသံ **ဓမ္မာဒါသံ,** အရိယမဂ္ဂဉာဏဿေတံ အဓိဝစနံ, တေန အရိယသာဝကာ စတူသု အရိယသစ္စေသု ဝိဒ္ဓတ္ထသမ္မောဟတ္တာ အတ္တာနမ္ပိ ယာထာဝတော ဉတွာ ယာထာဝတော ဗျာကရေယျ, တပ္ပကာသနတော ပန ဓမ္မပရိယာယဿ သုတ္တဿ ဓမ္မာဒါသတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ယေန ဓမ္မာဒါသေနာ**တိ ဣဓ ပန မဂ္ဂဓမ္မမေဝ ဝဒတိ။

အဝေစ္စ ယာထာဝတော ဇာနိတွာ တန္နိမိတ္တဥပ္ပန္နပသာဒေ **အဝေစ္စပသာဒေ,** မဂ္ဂါဓိဂမေန ဥပ္ပန္နပသာဒေ , သော ပန ယသ္မာ ဟာသာဏပဗ္ဗတော ဝိယ နိစ္စလော, န စ ကေနစိ ကာရဏေန ဝိဂစ္ဆတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"အစလေန အစ္စုတေနာ"**တိ။

"ပဉ္စသီလာနီ"တိ ဂဟဋ္ဌဝသေနေတံ ဝုတ္တံ တေဟိ ဧကန္တပရိဟရဏီယတော။ အရိယာနံ ပန သဗ္ဗာနိ သီလာနိ ကန္တာနေဝ။ တေနာဟ **"သဗ္ဗောပိ ပနေတ္ထ သံဝရော လဗ္ဘတိယေဝ"** တိ။

သဗ္ဗေသ န္တိ သဗ္ဗေသံ အရိယာနံ။ **သိက္ခာပဒာဝိရောဓေနော**တိ ယထာ ဘူတရောစနာပတ္တိ န ဟောတိ, ဧဝံ။ **ယုတ္တဋ္ဌာနေ**တိ ကာတုံ ယုတ္တဋ္ဌာနေ။

အမ္ဗပာလီဂဏိကာဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၁၆၁. တအာ ကိရ ဝေသာလီ ဣဒ္ဓာ ဖီတာ သဗ္ဗင်္ဂသမ္ပန္နာ အဟောသိ ဝေပုလ္လပ္ပတ္တာ, တံ သန္ဓာယာဟ **“ခန္ဓကေ ဝုတ္တနယေန ဝေသာလိယာ သမ္ပန္နဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော”**တိ။ တသ္မိံ ကိရ ဘိက္ခုသင်္ဃေ ပဉ္စသတမတ္တာ ဘိက္ခူ နတ အစိရပဗ္ဗဇိတာ အဟေသုံ ဩသန္နဝီရိယာ စ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ “တတ္ထ ကိရ ဧကစ္စေ ဘိက္ခူ ဩသန္နဝီရိယာ”တိအာဒိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၁၆၅)။ **သတိပစ္စုပဋ္ဌာနတ္ထ** န္တိ တေသံ သတိပစ္စုပဋ္ဌာပနတ္ထံ။ **သရတီ**တိ ကာယာဒိကေ ယထာသဘာဝတော ဉာဏသမ္ပယုတ္တာယ သတိယာ အနုဿရတိ ဉပဓာရေတိ။ **သမ္ပဇာနာတီ** တိ သမံ ပကာရေဟိ ဇာနာတိ အဝဗုဇ္ဈတိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပော, ဝိတ္ထာရော ပန ပရတော **သတိပဋ္ဌာနဝဏ္ဏနာယံ** (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၇၃; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၀၆) အာဂမိဿတိ။

သဗ္ဗသင်္ဂါဟက န္တိ သရီရဂတဿ စေဝ ဝတ္ထာလင်္ကာရဂတဿ စာတိ သဗ္ဗဿ နီလဘာဝဿ သင်္ဂါဟကံ ဝစနံ။ **တဿေဝ** တိ နီလာတိ သဗ္ဗသင်္ဂါဟကဝသေန ဝုတ္တအတ္ထဿေဝ။ **ဝိဘာဂဒဿန** န္တိ ပဘေဒဒဿနံ။ ယထာ တေ လိစ္ဆဝိရာဇာနော အပီတာဒိဝဏ္ဏာ ဧဝ ကေစိ ဝိလေပနဝသေန ပီတာဒိဝဏ္ဏာ ခာယိံသု, ဧဝံ အနီလာဒိဝဏ္ဏာ ဧဝ ကေစိ ဝိလေပနဝသေန နီလာဒိဝဏ္ဏာ ခာယိံသူတိ ဝုတ္တံ **“န တေသံ ပကတိဝဏ္ဏော နီလော”**တိအာဒိ။ နီလော မဏိ ဧတေသူတိ **နီလမဏိ,** ဣန္ဒနီလမဟာနီလာဒိနီလရတနဝိနဒ္ဓာ အလင်္ကာရာ။ တေ ကိရ သုဝဏ္ဏဝိရစိတေ ဟိ မဏိဩဘာသေဟိ ဧကနီလာ ဝိယ ခာယန္တိ။ **နီလမဏိခစိတာ**တိ နီလရတနပရိက္ခိတ္တာ။ **နီလဝတ္ထပရိက္ခိတ္တာ** တိ နီလဝတ္ထနီလကမ္ဗလပရိက္ခေပါ။ **နီလဝမ္မိကေဟီ** တိ နီလကဉ္စုကပရိက္ခိတ္တေဟိ။ **သဗ္ဗပဒေသူ**တိ “ပီတာ ဟောန္တိ”တိ အာဒိသဗ္ဗပဒေသု။ **ပရိဝဋ္ဋေသီ** တိ ပဋိဃဋ္ဋေသိ။ အာဟရန္တိ ဣမသ္မာ ရာဇပုရိသာ ဗလိန္တိ **အာဟာရော,** တပ္ပတ္တဇနပဒေတိ အာဟ **“သာဟာရန္တိ သဇနပဒ”** န္တိ။ အင်္ဂုလိဖောဋ္ဌောပိ အင်္ဂုလိယာ စာလနဝသေနေဝ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“အင်္ဂုလိံ စာလေသု”** န္တိ။ **အမ္ဗကာယာ** တိ မာတုကမေန။ ဉပစာရဝစနံ ဟေတံ ဣတ္ထီသု, ယဒိဒံ “အမ္ဗကာ မာတုကမော ဇနနိကာ”တိ။

အဝလောကေထာတိ အပဝတ္တိတ္တွတ ဩလောကနံ ဩလောကေထ။ တံ ပန အပဝတ္တိတ္တွတ ဩလောကနံ အနု အနု ဒဿနံ ဟောတီတိ အာဟ **“ပုနပ္ပုနံ ပဿထာ”** တိ။ **ဉပနေထာ**တိ “ယထာယံ လိစ္ဆဝိရာဇပရိသာ သောဘာတိသယေန ယုတ္တာ, ဧဝံ တာဝတိံသပရိသာ”တိ ဉပနယံ ကရောထ။ တေနာဟ **“တာဝတိံသေဟိ သမကေ ကတ္ွတ ပဿထာ”** တိ။

“ဉပသံဟရထ ဘိက္ခဝေ လိစ္ဆဝိပရိသံ တာဝတိံသသဒိသ”န္တိ နယိဒံ နိမိတ္တဂ္ဂါဟေ နိယောဇနံ, ကေဝလံ ပန ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိသဒိသာ ဧတေသံ ရာဇူနံ ဣဿရိယသမ္ပတ္တီတိ အနုပုဗ္ဗိကထာယ သဂ္ဂသမ္ပတ္တိကထနံ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေသု ပန ဘိက္ခူသု ဧကစ္စာနံ တတ္ထ နိမိတ္တဂ္ဂါဟောပိ သိယာ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **“နိမိတ္တဂ္ဂါဟေ ဉယျောဇေတီ”**တိ။ **ဟိတကာမတာယ** တေသံ ဘိက္ခူနံ ယထာ အာယသ္မတော နန္ဒဿ ဟိတကာမတာယ သဂ္ဂသမ္ပတ္တိဒဿနံ။ တေနာဟ **“တတ္ရ ကိရာ”** တိအာဒိ။ **ဩသန္နဝီရိယာ** တိ သမ္မာပဋိပတ္တိယံ အဝသန္နဝီရိယာ, ဩဿဋ္ဌဝီရိယာ တတိ အတ္ထော။ **အနိစ္စလက္ခဏဝိဘာဝနတ္ထ** န္တိ တေသံ ရာဇူနံ ဝသေန ဘိက္ခူနံ အနိစ္စလက္ခဏဝိဘူတဘာဝတ္ထံ။

ဝေဠုဝကမဝဿူပဂမနဝဏ္ဏနာ

၁၆၃. **သမီပေ ဝေဠုဝကမော**တိ ပုဗ္ဗဏှံ တ သာယန္ဟံ တ ဂန္တွတ နိဝတ္တနယောဂ္ဂေ အာသန္နဋ္ဌာနေ နိဝိဋ္ဌော ပရိတရကမော။ **သင်္ဂမ္မာ** တိ သမ္မာ ဂန္တွာ။ **အဿာ** တိ ဘာဂဝတော။

၁၆၄. **ဖရုသော**တိ ကက္ခဠော, ဂရုတရောတိ အတ္ထော။ **ဝိသဘာဂရောဂေ**တိ ဓာတုဝိသဘာဂတာယ သမုဋ္ဌိတော ဗဟလတရရောဂေ, န အာဗာဓမတ္တံ။ **ဉာဏေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတ္ွတ** တိ ဝေဒနာနံ ခဏိကတံ, ဒုက္ခတံ, အတ္တသုညတဉ္စ ယာထာဝတော ဉာဏေန ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ပရိတုလေတွတ။ **အဓိတသေသီ**တိ တာ အဘိဘဝန္တော ယထာပရိမဒ္ဒိတာကာရသလ္လက္ခဏေန အတ္တနိ အာရောပေတ္ွတ တသေသိ, န တာဟိ အဘိဘုယျမာနော။ တေနာဟ **“အဝိဟညမာနော”**တိအာဒိ။ **အဒုက္ခိယမာနော**တိ စေတောဒုက္ခဝသေန အဒုက္ခိယမာနော , ကာယဒုက္ခံ ပန “နတ္ထိ”တိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ။ အသတိ ဟိ တသ္မိံ အဓိတသနာယ ဧဝ အသမ္ဘတောတိ။ **အနာမန္တေတွတ** တိ အနာလပိတ္ွတ။ **အနပလောကေတွတ**တိ အဝိဉ္ဉာပေတွ။ တေနာဟ **“ဩတအနုသာသနိံ အဒတွတတိ ဝုတ္တံ ဟောတီ”** တိ။ **ပုဗ္ဗဘာဂဝီရိယေနာ**တိ ဖလသမာပတ္တိယာ ပရိကမ္မဝီရိယေန။ **ဖလသမာပတ္တိဝီရိယေနာ** တိ ဖလသမာပတ္တိသမ္ပယုတ္တဝီရိယေန။ **ဝိက္ခမ္ဘေတ္ွတ** တိ ဝိနောဒေတ္ွ

တ။ ယထာ နာမ ပုပ္ဖနသမယေ စမ္ပကာဒိရုက္ခေ ဝေဠေ ဒိန္နေ ယာဝ သော ဝေဠော နာပနီယတိ, တာဝဿ ပုပ္ဖနသမတ္ထတာ ဝိက္ခမ္ဘိတာ ဝိနောဒိတာ ဟောတိ, ဧဝမေဝ ယထာဝုတ္တဝီရိယဝေဠအာနေန တာ ဝေဒနာ သတ္ထု သရီရေ ယထာပရိစ္ဆိန္နံ ကာလံ ဝိက္ခမ္ဘိတာ ဝိနောဒိတာ အဟေသုံ။ တေန ဝုတ္တံ ''ဝိက္ခမ္ဘေတွာတိ ဝိနောဒေတွာ''တိ။ **ဇီဝိတမ္ပိ ဇီဝိတသင်္ခါရော** ကမ္မုနာ သင်္ခရီယတီတိ ကတွာ။ **ဆိဋ္ဌမာနံ** ဝိရောဓိပစ္စယသမာယောဂေန ပယောဂသမ္ပတ္တိယာ **ဃဋ္ဋေတွာ ဌပီယတိ။ အဓိဋ္ဌာယာ**တိ အဓိဋ္ဌာနံ ကတွာ။ တေနာဟ ''ဒသမာသေ မာ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထာတိ သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိ''တိ။ တံ ပန ''အဓိဋ္ဌာနံ, ပဝတ္တန''န္တိ စ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတီတိ ဝုတ္တံ **''အဓိဋ္ဌဟိတွာ ပဝတ္တေတွာ''** တိ။

ခဏိကသမာပတ္တီတိ တာဒိသံ ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရံ အကတွာ ဌာနသော သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗသမာပတ္တိ။ **ပုန သရီရံ ဝေဒနာ အဇ္ဈောတ္ထရတိ** သဝိသေသပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရဿ အကတတ္တာ။ ရူပသတ္တကအရူပသတ္တကာနိ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသံဝဏ္ဏနာသု** (ဝိသုဒ္ဓိ. ဋီ. ၂.၇၀၆, ၇၁၇) ဝိတ္ထာရိတနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ **သုဋ္ဌု ဝိက္ခမ္ဘေတီ**တိ ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရဿ သာတိသယတ္တာ။ ဣဒါနိ တမတ္ထံ ဥပမာယ ဝိဘာဝေတုံ **''ယထာ နာမာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အပဗျူဠှော**တိ အပနီတော။ **စုဒ္ဒသဟာကာရေဟိ သန္နေတွာ**တိ တေသံယေဝ ရူပသတ္တကအရူပသတ္တကာနံ ဝသေန စုဒ္ဒသဟိ ပကာရေဟိ ဝိပဿနာစိတ္တံ, သကလမေဝ ဝါ အတ္တဘာဝံ ဝိသဘာဂရောဂသဉ္ဇနိတလူခဘာဝနိရောဂကရဏာယ သိနေဟေတွာ **န ဥပ္ပဇ္ဇိယေဝ** သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန သာတိသယသမာပတ္တိဝေဂေန သုဝိက္ခမ္ဘိတတ္တာ။

ဂိလာနော ဟုတွာ ပုန ဝုဋ္ဌိတောတိ ပုဗ္ဗေ ဂိလာနော ဟုတွာ ပုန တတော ဂိလာနဘာဝတော ဝုဋ္ဌိတော။ မဓုရကဘာဝေ နာမ သရီရဿ ထမ္ဘိတတ္တံ, တံ ပန ဂရုဘာဝပုဗ္ဗကန္တိ အာဟ **''သဉ္ဇာတဂရုဘာဝေ သဉ္ဇာတထဒ္ဓဘာဝေ''**တိ။ **''နာနာကာရတော န ဥပဋ္ဌဟန္တိ''** တိ ဣမိနာ ဒိသာသမ္မောဟောပိ မေ အဟောသိ သောကဗလေနာတိ ဒဿေတိ။ **သတိပဋ္ဌာနာဒိဓမ္မာ** တိ ကာယာနုပဿနာဒယော အနုပဿနာဓမ္မာ ပုဗ္ဗေ ဝိဘူတာ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟန္တာပိ ဣဒါနိ **မယှံ ပါကဋာ န ဟောန္တိ**။

၁၆၅. အဗ္ဘန္တရံ ကရောတိ နာမ အတ္တနိယေဝ ဌပနတော။ **ပုဂ္ဂလံ အဗ္ဘန္တရံ ကရောတိ နာမ** သမာနတ္တတာဝသေန ဓမ္မေန ပုဗ္ဗေ တဿ သင်္ဂဏှတော။ **ဒဟရကာလေ**တိ အတ္တနော ဒဟရကာလေ။ **ကဿစိ အကထေတွာ** တိ ကဿစိ အတ္တနော အန္တေဝါသိကဿ ဥပနိဂူဟဘာဝတော ဂန္ထံ အကထေတွာ။ **မုဋ္ဌိံ ကတွာ** တိ မုဋ္ဌိဂတံ ဝိယ ရဟဿိဘူတံ ကတွာ။ ယသ္မိံ ဝါ နဋ္ဌေ သဗ္ဗော တံမူလကော ဓမ္မော ဝိနဿတိ, သော အာဒိတော မူလဘူတော ဓမ္မော, မုဿတိ ဝိနဿတီတိ ဓမ္မော ဧတေန နဋ္ဌေနာတိ **မုဋ္ဌိ**, တံ တထာရူပံ မုဋ္ဌိံ ကတွာ ပရိဟရိတွာ **ဌပိတံ ကိဉ္စိ နတ္ထီ**တိ ဒဿေတိ။

အဟမေဝါတိ အဝဓာရဏံ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဟရဏဿ အညသာဓာရဏဘာဝဒဿနတ္ထံ, အဝဓာရဏေန ပန ဝိနာ **''အဟံ ဘိက္ခုသင်္ဃ''** န္တိအာဒိ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဟရဏေ အဟံကာရမမံကာရာဘာဝဒဿနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဥဒ္ဒိသိတဗ္ဗဋ္ဌေနာ**တိ ''သတ္ထာ''တိ ဥဒ္ဒိသိတဗ္ဗဋ္ဌေန။ **မာ ဝါ အဟေသုံ** ဘိက္ခူတိ အဓိပ္ပာယော။ ''မာ ဝါ အဟောသီ''တိ ဝါ ပါဌော။ **ဧဝံ န ဟောတီ**တိ ''အဟံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပရိဟရိဿာမီ''တိအာဒိ အာကာရေန စိတ္တပ္ပဝတ္တိ န ဟောတိ။ **''ပစ္ဆိမဝယအနုပ္ပတ္တဘာဝဒီပနတ္ထံ ဝုတ္တ''**န္တိ ဣမိနာ ဝယော ဝိယ ဗုဒ္ဓကိစ္စမ္ပိ ပရိယောသိတကမ္မန္တိ ဒီပေတိ။ သကဋဿ ဗာဟပ္ပဒေသေ ဒဠှီဘာဝတ္ထာယ ဝေဌနံ **ဗာဟဗန္ဓော**။ စက္ကနေမိသန္ဓီနံ ဒဠှီဘာဝတ္ထာယ ဝေဌနံ **စက္ကဗန္ဓော**။

တမတ္ထန္တိ ဝေဌမိဿကေန မညေတီတိ ဝုတ္တမတ္ထံ။ ရူပါဒယော ဧဝ ဓမ္မာ သဝိဂ္ဂဟော ဝိယ ဥပဋ္ဌာနတော ရူပနိမိတ္တာဒယော, တေသံ **ရူပနိမိတ္တာဒီနံ။ လောကိယာနံ ဝေဒနာန**န္တိ ယာသံ နိရောဓေန ဖလသမာပတ္တိ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗာ, တာသံ နိရောဓာ ဖာသု ဟောတိ, တထာ ဗာဠှပဝေဒနာဘိတုန္နသရီရဿာပိ။ **တဒတ္ထာယာ**တိ ဖလသမာပတ္တိဝိဟာရတ္ထာယ။ ဒွီဟိ ဘာဂေဟိ အာပေါ ဂတော ဧတ္ထာတိ **ဒီပေါ,** ဩဃေန ပရိဂတော ဟုတွာ အနဇ္ဈောတ္ထဋော ဘူမိဘာဂေါ, ဣဓ ပန စတူဟိပိ ဩဃေဟိ, သံသာရမဟောဃေနေဝ ဝါ အနဇ္ဈောတ္ထဋော အတ္တာ ''ဒီပေါ''တိ အဓိပ္ပေတော။ တေနာဟ **''မဟာသမုဒ္ဒဂတာ''** တိအာဒိ။ **အတ္တသရဏာ** တိ အတ္တပ္ပဋိသရဏာ။ **အတ္တဂတိကာ ဝါ**တိ အတ္တပရာယဏာဝ ။ **မာ အညဂတိကာ**တိ အညံ ကိဉ္စိ ဂတိံ ပဋိသရဏံ ပရာယဏံ မာ စိန္တယိတ္ထ။ ကသ္မာ? အတ္တာ နာမေတ္ထ ပရမတ္ထတော ဓမ္မော အဗ္ဘန္တရဋ္ဌေန, သော ဧဝံ သမ္ပာဒိတော တုမှာကံ ဒီပံ တာဏံ ဂတိ ပရာယဏန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ **''ဓမ္မဒီပါ''**တိအာဒိ။ တထာ စာဟ ''အတ္တာ ဟိ အတ္တနော နာထော, ကော ဟိ နာထော ပရော သိယာ''တိ (ဓ.

ပ. ၁၆၀, ၃၈၀) ဥပဒေသမတ္တမေဝ ဟိ ပရသ္မိံ ပဋိဗဒ္ဓံ, အညာ သဗ္ဗာ သမ္ပတ္တိ ပုရိသဿ အတ္တာဓီနာ ဧဝ။ တေနာဟ ဘဂဝါ "တုမှေဟိ ကိစ္စံ အာတပ္ပံ, အက္ခာတာရော တထာဂတာ"တိ (ဓ. ပ. ၂၇၆)။ **တမဂ္ဂေ** တိ တမယောဂဿ အဂ္ဂေ တဿ အတိက္ကန္တဘာဝတော။ တေနေတဟ **"ဣမေ အဂ္ဂတမာ"** တိအာဒိ။ **မမာ**တိ မမ သာသနေ။ **သဗ္ဗေပိ တေ စတုသတိပဋ္ဌာနကေစရာ တ**တိ စတုဗ္ဗိဓံ သတိပဋ္ဌာနံ ဘာဝေတွာ ဗျူဟေတွာ တဒေဝ ဂေစရံ အတ္တနော ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ ကတွာ ဌိတာ ဧဝ **ဘိက္ခူ အဂ္ဂေ ဘဝိဿန္တိ**။

ဒုတိယဘာဏဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိမိတ္တောဘာသကထာဝဏ္ဏနာ

၁၆၆. အနေကတရံ ဘဂဝါ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ, တသ္မာ ဣမံ ဝေသာလိပ္ပဝေသနံ နိယမေတွာ ဒဿေတုံ "ကအ ဟဝိသီ"တိ ပုစ္ဆိတွာ အာဂမနတော ပဋ္ဌာယ တံ ဒဿေန္တော **"ဘဂဝါ ကိရာ"**တိအာဒိမာဟ။ **အာဂတမဂ္ဂေ နေဝ**တိ ပုဗ္ဗေ ယာဝ ဝေဠုဝဂာမကာ အာဂတမဂ္ဂေနေဝ ပဋိနိဝတ္တေန္တော။ **ယထာပရိစ္ဆေဒေနာ** တိ ယထာပရိစ္ဆိန္နကာလေန။ **တတော**တိ ဖလသမာပတ္တိတော။ **အယန္တိ** ဣဒါနိ ဝုစ္စမာနာကာရော။ **ဒိတဋ္ဌာနောလောကနာ** ဒိ ပရိနိဗ္ဗာနဿ ကေန္တိကဘာဝဒဿနံ။ **ဩဿဇ္ဇ** တိ ဝိဿဇ္ဇ **အာယုသင်္ခာရော** "သတ္တာဟမေဝ မယာ ဇီဝိတဗ္ဗ"န္တိ။

ဧဌကနိဋ္ဌဘာတိကာန န္တိ သဗ္ဗေဝ သဗ္ဗဟ္မစာရိနော သန္ဓာယ ဝဒတိ။

ပဋိဟာဒဿာမိ တိ မဂ္ဂပဋိပတ္တိယာ နိယောဇေဿာမိ။ **မဏိဖလကေ**တိ မဏိခစိတေ ပမုခေ အတ္ထတဖလကေ။ **တံ ပဌမံ ဒဿန** န္တိ ယံ ဝေဠုဝနေ ပရိဗ္ဗာဇကရူပေန အာဂတဿ သိဒ္ဓံ ဒဿနံ, တံ ပဌမဒဿနံ။ ယံ တ အနောမဒဿိဿ ဘဂဝတော ဝစနံ သဒ္ဒဟန္တေန တအ အဘိနီဟာရကာလေ ပစ္စက္ခတော ဝိယ တုမှာကံ ဒဿနံ သိဒ္ဓံ, တံ ပဌမဒဿနံ။ **ပစ္ဆာဂမနစာရိက** န္တိ ပစ္ဆာဂမနတ္ထံ စာရိကံ။

သတ္တာဟ န္တိ အစ္စန္တသံယောဂေ ဥပယောဂဝစနံ။ ထေရဿ ဇာတောဝရကဂေဟံ ကိရ ဣတရဂေဟတော ဝိဝေကဥ္ဇ, ဝိဝဋ္ဋင်္ဂဏဉ္စ, တသ္မာ ဒေဝဗ္ရဟ္မာနံ ဥပသင်္ကမနယောဂ္ဂန္တိ **"ဇာတောဝရကံ ပဋိဇဂ္ဂထာ"** တိ ဝုတ္တံ။ **သော**တိ ဥပရေဝတော။ **တံ ပဝတ္တိ**န္တိ တတ္ထ ဝသိတုကာမတာယ ဝုတ္တံ တံ။

"ဇာနန္တာပိ တထာဂတာ ပုစ္ဆန္တီ"တိ (ပာရာ. ၁၆, ၁၆၅) ဣမိနာ နီဟာရေန **ထေရော "ကေ တုမှေဟ"**တိ ပုစ္ဆိ။ "တွံ စတူဟိ မဟာရာဇေဟိ မဟန္တတရော"တိ ပုဗ္ဗော အတ္တနော မဟတ္တံ သတ္ထု ဥပရိ ပက္ခိပန္တော **"အာရာမိက သဒိသာ ဧတေ ဥပဟသိကေ အမှာကံ သတ္ထုနော"**တိ အာဟ။ သာဝကသမ္ပတ္တိကိတ္တနမ္ပိ ဟိ အတ္ထတော သတ္ထု သမ္ပတ္တိယေဝ ဝိဘာဝေတိ။

သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာယာ တိ ထေရဿ ဒေသနာနုဘာဝေန, အတ္တနော စ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိယာ ဉာဏဿ ပရိပက္ကတ္တာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိတွာ။

အယန္တိ ယထာဝုတ္တာ။ **တွော** တိ "ဝေသာလိံ ပိဏ္ဍာယ ဟဝိသီ"တိ တေသံ ဝေသာလိပဝေသေ။ **အနုပုဗ္ဗိကထာ**တိ အနုပုဗ္ဗိပနီ ကထာ။

၁၆၇. ဥဒေနယက္ခဿ စေတိယဋ္ဌာနေ တိ ဥဒေနဿ နာမ ယက္ခဿ အာယတနဘာဝေန ဣဋ္ဌကာဟိ စိတေ မဟာဇနဿ စိတ္တီကတဋ္ဌာနေ။ **ကတဝိဟာရော**တိ ဘဂဝန္တံ ဥဒ္ဒိဿ ကတဝိဟာရော။ **ဝုစ္စတီ** တိ ပုရိမတေဟာရေန "ဥဒေနစေတိယ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ **ကေတမကာဒီသုပီ**တိ "ကေတမကစေတိယ"န္တိ ဧဝံ အာဒီသုပိ။ **ဧသေဝ နယော**တိ စေတိယဋ္ဌာနေ ကတဝိဟာရဘာဝံ အတိဒိသတိ။ **ဝမိတာ** တိ ဘာဝနာဟပရိပူရိဝသေန ပရိဗျူဟိတာ။ **ပုနပ္ပုနံ ကတာ** တိ ဘာဝနာယ ဗဟုလီကရဏေန အပရာပရံ ပဝတ္တိတာ။ **ယုတ္တယာနံ ဝိယ ကတာ** တိ ယထာ ယုတ္တံ အာဇညယာနံ ဆေကေန သာရထိနာ အဓိဋ္ဌိတံ ယထာရုစိ ပဝတ္တတိ, ဧဝံ ယထာရုစိပဝတ္တိရဟတံ ဂမိတာ။ **ပတိဋ္ဌာနဋ္ဌေနာ** တိ အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေန။ **ဝတ္ထု ဝိယ**

ကတာတိ သဗ္ဗသော ဥပက္ကိလေသဝိသောဓနေန ဣဒ္ဓိဝိသယတာယ ပဝတ္တိဋ္ဌာနဘာဝတော သုဝိသောဓိတပရိသ္သယ ဝတ္ထု ဝိယ ကတာ။ **အဓိဋ္ဌိတာ** တိ ပဋိပက္ခဒူရီဘာဝတော သုဘာဝိတဘာဝေန တံတံအဓိဋ္ဌာနယောဂ္ဂတာယ ဌပိတာ ။ **သမန္တတော စိတာ**တိ သဗ္ဗဘာဂေန ဘာဝနုပစယံ ဂမိတာ။ တေနာဟ **"သုဝဍ္ဎိတာ"** တိ။ **သုဋ္ဌု သမာရဒ္ဓာ** တိ ဣဒ္ဓိဘာဝနာယ သိခါပ္ပတ္တိယာ သမ္မဒေဝ သံသေဝိတာ။

အနိယမေနာတိ "ယဿ ကဿစီ"တိ အနိယမဝစနေန။ **နိယမေတ္ဝာ**တိ "တထာဂတဿာ"တိ သရူပဒဿနေန နိယမေတ္ဝာ။ **အာယုပ္ပမာဏ** န္တိ ပရမာယုပ္ပမာဏံ ဝဒတိ, တဿေဝ ဂဟဏေ ကာရဏံ **ဗ္ရဟ္မဇာလသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ** (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၄၀; ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၄၀) ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ မဟာသိဝတ္ထေရော ပန "မဟာဗောဓိသတ္တာနံ စရိမဘဝေ ပဋိသန္ဓိအယိနော ကမ္မဿ အသင်္ချေယျာယုကတာသံဝတ္တနသမတ္ထတံ ဟဒယေ ဌပေတ္ဝာ ဗုဒ္ဓါနံ အာယုသင်္ခာရဿ ပရိဿယဝိက္ခမ္ဘနသမတ္ထတာ ဟဋ္ဌိယံ အာဂတာ တေတိ ဣမံ ဘဒ္ဒကပ္ပမေဝ တိဋ္ဌေယျာ"တိ အတေစ။ **"ခဏ္ဍိစ္စာဒီဟိ အဘိဘုယျတီ"** တိ ဧတေန ယထာ ဣဒ္ဓိဗလေန ဇရာယ န ပဋိဃာတော, ဧဝံ တေန မရဏဿပိ န ပဋိဃာတောတိ အတ္ထတော အာပန္နမေတတိ။ "ကဝ သရော ခိတ္တော, ကဝ စ နိပတိတော"တိ အညထာ ဝုဋ္ဌိတေနာပိ ထေရတာဒေနေ အဋ္ဌကထာဝစနမေဝ သမတ္ထိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ။ တေနာဟ **"သော န ရုစ္စတိ။ပေ။ နိယမိတ"** န္တိ။

ပရိယုဋ္ဌိတစိတ္တော တိ ယထာ ကိဉ္စိ အတ္ထာနတ္ထံ သလ္လက္ခေတုံ န သက္ကာ, ဧဝံ အဘိဘူတစိတ္တော။ သော ပန အဘိဘဝေ မဟတာ ဥဒကောဃေန အပ္ပကဿ ဥဒကဿ အဇ္ဈောတ္ထရဏံ ဝိယ အဟောသီတိ ဝုတ္တံ **"အဇ္ဈောတ္ထဋ္ဌစိတ္တော"**တိ။ **အညောပီ**တိ ထေရတော, အရိယေဟိ တ အညောပိ ယော ကောစိ **ပုထုဇ္ဇနော။** ပုထုဇ္ဇနဂ္ဂဟဏဉ္စေတ္ထ ယထာ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အပ္ပဟီနဝိပလ္လာသော မာရေန ပရိယုဋ္ဌိတစိတ္တော ကိဉ္စိ အတ္ထံ သလ္လက္ခေတုံ န သက္ကောတိ, ဧဝံ ထေရော ဘဂဝတာ ကတံ နိမိတ္တောဘာသံ သဗ္ဗသော န သလ္လက္ခေသီတိ ဒဿနတ္ထံ။ တေနာဟ **"မာရော ဟိ"**တိအာဒိ။ **စတ္တာရော ဝိပလ္လာသာ** တိ အသုဘေ "သုဘ"န္တိ သညာဝိပလ္လာသော, စိတ္တဝိပလ္လာသော, ဒုက္ခေ "သုခ"န္တိ သညာဝိပလ္လာသော, စိတ္တဝိပလ္လာသောတိ ဣမေ စတ္တာရော ဝိပလ္လာသာ။ **တေနာ**တိ ယဒိပိ ဣတရေ အဋ္ဌ ဝိပလ္လာသာ ပဟီနာ, တထာပိ ယထာဝုတ္တာနံ စတုန္နံ ဝိပလ္လာသာနံ အပ္ပဟီနဘာဝေန။ **အဿာ**တိ ထေရဿ။ **မဒ္ဒတီ** တိ ဖုသနမတ္တေန မဒ္ဒန္တော ဝိယ ဟောတိ, အညထာ တေန မဒ္ဒိတေ သတ္တာနံ မရဏမေဝ သိယာ။ **ကိံ သက္ခိဿတိ,** န သက္ခိဿတီတိ အဓိပ္ပာယော။ ကသ္မာ န သက္ခိဿတိ, နနု ဧသ အဂ္ဂသာဝကဿ ကုစ္ဆိံ ပဝိဋ္ဌောတိ? သစ္စံ ပဝိဋ္ဌော, တဉ္စ ခော အတ္တနော အာနုဘာဝဒဿနတ္ထံ, န ဝိဗာဓနာဓိပ္ပာယေန။ ဝိဗာဓနာဓိပ္ပာယေန ပန ဣဓ "ကိံ သက္ခိဿတီ"တိ ဝုတ္တံ ဟဒယမဒ္ဒနဿ အဓိဂတတ္တာ။ **နိမိတ္တောဘာသ** န္တိ ဧတ္ထ "တိဋ္ဌတု ဘဂဝါ ကပ္ပ"န္တိ သကလကပ္ပံ အဝဋ္ဌာနယာစနာယ "ယဿ ကဿစိ အာနန္ဒ စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ ဘာဝိတာ"တိအာဒိနာ အညာပဒေသေန အတ္တနော စတုရိဒ္ဓိပါဒဘာဝနာနုဘာဝေန ကပ္ပံ အဝဋ္ဌာနသမတ္ထတာဝသေန သညုပ္ပာဒနံ **နိမိတ္တံ,** တထာ ပန ပရိယာယံ မုဉ္စိတ္ဝာ ဥဇုကံယေဝ အတ္တနော အဓိပ္ပာယဝိဘာဝနံ **ဩဘာသော။ ဇာနန္တောယေဝ** တတိ မာရေန ပရိယုဋ္ဌိတဘာဝံ ဇာနန္တော ဧဝ။ အတ္တနော အပရာဓဟေတုတော သတ္တာနံ သောကော တနုကော ဟောတိ, န ဗလဝါတိ အာဟ **"အေသာရောပနေန သောကတနုကရဏတ္ထ"** န္တိ။ ကိံ ပန ထေရော မာရေန ပရိယုဋ္ဌိတစိတ္တကာလေ ပဝတ္တိံ ပစ္ဆာ ဇာနာတီတိ? န ဇာနာတိ သဘာဝေန, ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန ပန အနုဇာနာတိ။

မာရယာစနကထာဝဏ္ဏနာ

၁၆၈. အနတ္ထေ နိယောဇေန္တော ဂုဏမာရဏေန မာရေတိ, ဝိရာဂဝိဗန္ဓနေန တ ဇာတိနိမိတ္တတာယ တတ္ထ တတ္ထ ဇာတံ ဇာတံ မာရေန္တော ဝိယ ဟောတီတိ **"မာရေတီတိ မာရော"**တိ ဝုတ္တံ။ အတိဝိယ ပာပတာယ **ပါပိမာ။** ကဏှဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော **ကဏှော။** ဝိရာဂါဒိဂုဏာနံ အန္တကရဏတော **အန္တကော။** သတ္တာနံ အနတ္ထာဝဟပဋိပတ္တိံ န မုစ္စတီတိ **နမုစိ။** အတ္တနော မာရပါသေန ပမတ္တေ ဗန္ဓတိ, ပမတ္တာ တ ဗန္ဓု တေဿာတိ **ပမတ္တဗန္ဓု။** သတ္တမသတ္တာဟတော ပရံ သတ္တ အဟာနိ သန္ဓာယာဟ **"အဋ္ဌမေ သတ္တာဟေ"** တိ န ပန ပလ္လင်္ကသတ္တာဟာဒိ ဝိယ နိယတကိစ္စဿ အဋ္ဌမသတ္တာဟဿ နာမ လဗ္ဘနတော။ သတ္တမသတ္တာဟဿ ဟိ ပရတော အဇပါလနိဂြောဓမူလေ မဟာဗြဟ္မုနော, သက္ကဿ စ ဒေဝရညော ပဋိညာတဓမ္မဒေသနံ ဘဂဝန္တံ ဥတ္တ "ဣဒါနိ သတ္တေ ဓမ္မဒေသနာယ မမ ဝိသယံ အတိက္ကမာပေဿတီ"တိ သဉ္ဇာတဒေါမနဿော ဟုတ္ဝာ ဌိတော စိန္တေသိ "ဟန္ဒ ဒါနာဟံ

နံ ဥပဟယေန ပရိနိဗ္ဗာပေဿာမိ, ဧဝမဿ မနောရထော အညထတ္တံ ဂမိဿတိ, မမ စ မနောရထော ဣဇ္ဈိဿ
သတီ''တိ ။ ဇံ ပန စိန္တေတ္ဝာ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ ဇကံ အန္တံ ဌိတော ''ပရိနိဗ္ဗာတု အဒါနိ ဘန္တေ ဘဂဝါ''တိ
အာဒိနာ ပရိနိဗ္ဗာနံ ယာစိ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **''အဌမေ သတ္တာဟေ''** တိအာဒိ။ တတ္ထ **အဇ္ဇာ** တိ အာယုသင်္ခါရော
ဿဇ္ဇနဒိဝသံ သန္ဓာယာဟ။ ဘဂဝါ စဿ အဘိသန္ဓိံ ဇာနန္တောပိ တံ အနာဝိကတွာ ပရိနိဗ္ဗာနဿ အကာလဘာဝံ
မေဝ ပကာသေန္တော ယာစနံ ပဋိက္ခိပိ။ တေနာဟ **''န တာဝ''**န္တိအာဒိ။

မဂ္ဂဝသေန ဝိယတ္တာ တိ သစ္စသမ္ပဋိဝေဓဝေယျတ္တိယေန ဗျတ္တာ။ **တထေဝ ဝိနီတာ**တိ မဂ္ဂဝသေန
ကိလေသာနံ သမုစ္ဆေဒဝိနယနေန ဝိနီတာ။ **တထာ ဝိသာရဒါ**တိ အရိယမဂ္ဂါဓိဂမေနေဝ သတ္ထုသာသနေ ဝေသာရဇ္ဇပ္ပ
ပတ္တိယာ ဝိသာရဒါ , သာရဇ္ဇကရာနံ ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာဒိပာပဓမ္မာနံ ဝိဂမေန ဝိသာရဒဘာဝံ ပတ္တာတိ အတ္ထော။ ယဿ
သုတဿ ဝသေန ဝဋ္ဋဒုက္ခတော နိဿရဏံ သမ္ဘဝတိ, တံ ဣဓ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသေန ''သုတ''န္တိ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ
''တေပိဋကဝသေနာ''တိ။ တိဏ္ဏံ ပိဋကာနံ သမူဟော **တေပိဋကံ,** တီဏိ ဝါ ပိဋကာနိ တိပိဋကံ, တိပိဋကမေဝ **တေပိဋကံ,**
တဿ ဝသေန။ **တမေဝါ**တိ ယံ တံ တေပိဋကံ သောတဗ္ဗဘာဝေန ''သုတ''န္တိ ဝုတ္တံ, တမေဝ။ **ဓမ္မန္တိ** ပရိယတ္တိဓမ္မံ
မံ။ **ဓာရေန္တီ** တိ သုဝဏ္ဏဘာဇနေ ပက္ခိတ္တသီဟဝသံ ဝိယ အဝိနဿန္တံ ကတွာ သုပ္ပဂုဏသုပ္ပဝတ္တိဘာဝေန ဓာရေန္တိ
တိ ဟဒယေ ဌပေန္တိ။ ဣတိ ပရိယတ္တိဓမ္မဝသေန ဗဟုဿုတဓမ္မဓရဘာဝံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ပဋိဝေဓဓမ္မဝသေနပိ တံ
ဒဿေတုံ **''အထ ဝါ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အရိယဓမ္မဿာ** တိ မဂ္ဂဖလဓမ္မဿ, နဝဝိဓဿာပိ ဝါ လောကုတ္တရဓမ္မ
ဿ။ **အနုဓမ္မဘူတန္တိ** အဓိဂမာယ အနုရူပဓမ္မဘူတံ။ **အနုစ္ဆဝိကပဋိပဒ** န္တိ စ တမေဝ ဝိပဿနာဓမ္မမာဟ, ဆဗ္ဗိဓာ ဝိ
သုဒ္ဓိယော ဝါ။ **အနုဓမ္မန္တိ** တဿာ ယထာဝုတ္တပဋိပဒာယ အနုရူပံ အဘိသလ္လေခိတံ အပ္ပိစ္ဆတာဒိဓမ္မံ။ **စရဏ
သီလာ**တိ သမာဒာယ ပဝတ္တနသီလာ။ အနု မဂ္ဂဖလဓမ္မော ဇေတိဿာတိ ဝါ **အနုဓမ္မာ,** ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာ, တဿ
သာ စရဏသီလာ။ **အတ္တနော အာစရိယဝါဒန္တိ** အတ္တနော အာစရိယဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဝါဒံ။ သဒေဝကဿ လော
ကဿ အာစာရသိက္ခာပနေန အာစရိယော, ဘဂဝါ။ တဿ ဝါဒော, စတုသစ္စဒေသနာ။

အာစိက္ခိဿန္တီ တိ အာဒိတော ကထေဿန္တိ, အတ္တနာ ဥဂ္ဂဟိတနိယာမေန ပရေ ဥဂ္ဂဏှာပေဿန္တီတိ
အတ္ထော။ **ဒေသေဿန္တီ** တိ ဝါစေဿန္တိ, ဟဋ္ဌံ သမ္မာ ပဗောဓေဿန္တီတိ အတ္ထော။ **ပညာပေဿန္တီ** တိ ပဇာ
နာပေဿန္တိ, သင်္ကာပေဿန္တီတိ အတ္ထော။ **ပဋ္ဌပေဿန္တီ** တိ ပကာရေဟိ ဌပေဿန္တိ, ပကာသေဿန္တီ
တိ အတ္ထော။ **ဝိဝရိဿန္တီ** တိ ဝိဝဋံ ကရိဿန္တိ။ **ဝိဘဇိဿန္တီ** တိ ဝိဘတ္တံ ကရိဿန္တိ။ **ဥတ္တာနီ ကရိဿန္
တီ**တိ အနုတ္တာနံ ဂမ္ဘီရံ ဥတ္တာနံ ပာကဋံ ကရိဿန္တိ။ **သဟ ဓမ္မေနာ** တိ ဧတ္ထ **ဓမ္မ**-သဒ္ဒော ကာရဏပရိယာယော
''ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒာ''တိအာဒီသု (ဝိဘ. ၇၂၀) ဝိယာတိ အာဟ **''သဟေတုကေန သကာရဏေန ဝစနေ
နာ''**တိ။ **သပ္ပာဋိဟာရိယ** န္တိ သနိဿရဏံ , ယထာ ပရဝါဒံ ဘဥ္ဇိတွာ သကဝါဒော ပတိဋ္ဌဟတိ, ဧဝံ ဟေတုအာဟရ
ဏေဟိ ယထာဓိဂတမတ္ထံ သမ္မာဒေတွာ ဓမ္မံ ကထေဿန္တိ။ တေနာဟ **''နိယျာနိကံ ကတွာ ဓမ္မံ ဒေသေဿန္
တီ''**တိ, နဝဝိဓံ လောကုတ္တရဓမ္မံ ပဗောဓေဿန္တီတိ အတ္ထော။ ဧတ္ထ စ ''ပညာပေဿန္တီ''တိအာဒီဟိ ဆဟိ ပ
ဒေဟိ ဆ အတ္ထပဒါနိ ဒဿိတာနိ, အာဒိတော ပန ဒွီဟိ ပဒေဟိ ဆ ဗျဉ္ဇနပဒါနိ။ တ္တာဝတာ တေပိဋကံ ဗုဒ္ဓဝစနံ
သံဝဏ္ဏနာနယေန သင်္ဂဟေတွာ ဒဿိတံ ဟောတိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ **နေတ္တိယံ** ''ဒွါဒသပဒါနိ သုတ္တံ, တံ သဗ္ဗံ ဗျ
ယဉ္ဇနဉ္စ အတ္ထော စာ''တိ (နေတ္တိ. သင်္ခါရေ)။

သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟိတ န္တိ အဓိသီလသိက္ခာဒိသိက္ခတ္တယသင်္ဂဟဏံ။ **သကလံ သာသနဗြဟ္မစရိယ** န္တိ အ
နဝသေသံ သတ္ထုသာသနဘူတံ သေဋ္ဌစရိယံ။ **သမိဒ္ဓန္တိ** သမ္မဒေဝ ဝဍ္ဎိတံ။ **ဈာနဿာဒဝသေနာ** တိ တေဟိ တေဟိ ဘိ
က္ခူဟိ သမဓိဂတဈာနသုခဝသေန။ **ဝုဒ္ဓိပ္ပတ္တ** န္တိ ဥဋ္ဌာရပဏီတဘာဝဂမနေန သဗ္ဗသော ပရိဝုဒ္ဓိံ ဥပဂတံ။ **သဗ္ဗဟာလိဖု
လ္လံ ဝိယ အဘိညာသမ္ပတ္တိဝသေန** အဘိညာသမ္ပဒာဟိ သာသနာဘိဝုဒ္ဓိယာ မတ္ထကပ္ပတ္တိတော။ **ပတိဋ္ဌိတဝသေနာ**
တိ ပတိဋ္ဌာနဝသေန, ပတိဋ္ဌပ္ပတ္တိယာတိ အတ္ထော။ ပဋိဝေဓဝသေန ဗဟုနော ဇနဿ ဟိတန္တိ **ဗာဟုဇညံ။** တေနာ
ဟ **''ဗဟုဇနာဘိသမယဝသေနာ''**တိ။ ပုထု ပုထုလံ ဘူတံ ဇာတံ, ပုထု ဝါ ပုထုတ္တံ ဘူတံ ပတ္တန္တိ **ပုထုဘူတံ။** တေနာဟ
''သဗ္ဗာကာရ။ပေ.။ ပတ္တ'' န္တိ။ **သုဋ္ဌု ပကာသိတ** န္တိ သုဋ္ဌု သမ္မဒေဝ အာဒိကလျာဏာဒိဘာဝေန ပဝေဒိတံ။

အာယုသင်္ခါရဩဿဇ္ဇနဝဏ္ဏနာ

၁၆၉. သတိံ သူပဋ္ဌိတံ ကတွ္ာ တိ အယံ ကာယာဒိဝိဘာဂေ အတ္တဘာဝသညိတော ဒုက္ခဘာရော မယာ တွေ္ကံ ကာလံ ဝဟိတော, ဣတာနိ ပန န ဝဟိတဗ္ဗော, တေသ္သ အဝဟနတ္ထံ စိရတရံ ကာလံ အရိယမဂ္ဂသမ္ဘာရော သမ္ဘတော, သွ္တယံ အရိယမဂ္ဂေ ပဋိုဝိဒ္ဓေ, ယတော ဣမေ ကာယာဒယော အသုဘာဒိတော သမ္မဒေဝ ပရိညာတာ, စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ သမ္မာသတိံ ယထာတတထံ ဝိသယေ သုဋ္ဌု ဥပဋ္ဌိတံ ကတွ္ာ။ **ဉာဏေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတွ္ာ** တိ ယသ္မာ ဣမသ္သ အတ္တဘာဝသညိတသ္သ ဒုက္ခဘာရသ္သ ဝဟနေ ပယောဇနဘူတံ အတ္တဟိတံ တာဝ မဟာဗောဓိမူလေ ဧဝ ပရိသမာပိတံ, ပရဟိတံ ပန ဗုဒ္ဓဝေနေယ္ယဝိနယနံ ပရိသမာပိတဗ္ဗံ, တံ ဣတာနိ မာသတ္တယေနေဝ ပရိသမာပနံ ဟာပုဏိသ္သတိ, တသ္မာ အဘာသိ "ဝိသာခပုဏ္ဏမာယံ ပရိနိဗ္ဗာယိသ္သာမီ"တိ, ဧဝံ ဗုဒ္ဓဉာဏေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတွ္ာ သဗ္ဗဘာဂေန နိစ္ဆယံ ကတွ္ာ။ **အာယုသင်္ခာရံ ဝိသ္သဇ္ဇီ**တိ အာယုနော ဇီဝိတသ္သ အဘိသင်္ခာရကံ ဖလသမာပတ္တိဓမ္မံ "န သမာပဇ္ဇိသ္သာမီ"တိ ဝိသ္သဇ္ဇိ တံဝိသွ္သဇ္ဇနေနေဝ တေန အဘိသင်္ခရိယမာနံ ဇီဝိတသင်္ခာရံ "နပ္ပဝတ္တေသ္သာမီ"တိ ဝိသ္သဇ္ဇိ။ တေနာဟ **"တတ္ထာ"** တိ အာဒိ။ ဌာနမဟန္တတာယပိ ပဝတ္တိအာကာရမဟန္တတာယပိ **မဟန္တော ပထဝီကမ္ပော။** တတ္ထ ဌာနမဟန္တတာယ ဘူမိစာလသ္သ မဟတ္တံ ဒသ္သေတုံ **"တဒါ ကိရ။ပေ။ ကမ္ပိတ္ထာ"** တိ ဝုတ္တံ။ သာ ပန ဇာတိက္ခေတ္တဘူတာ ဒသသဟသ္သီ လောကဓာတု ဧဝ, န ယာ ကာစိ, ယာ မဟာဘိနီဟာရမဟာဇာတိအာဒီသုပိ ကမ္ပိတ္ထ။ တဒါပိ တတ္တိကာယ ဧဝ ကမ္ပနေ ကိံ ကာရဏံ ? ဇာတိက္ခေတ္တဘာဝေန တသ္သေဝ အာဒိတော ပရိဂ္ဂဟသ္သ ကတတ္တာ။ ပရိဂ္ဂဟကရဏံ စသ္သ ဓမ္မတာဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ ပုရိမဗုဒ္ဓါနမ္ပိ တာဝတကမေဝ ဇာတိက္ခေတ္တံ အဟောသိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ "ဒသသဟသ္သီ လောကဓာတူ, နိသ္သဒ္ဒာ ဟောန္တိ နိရာကုလာ။ပေ။ မဟာသမုဒ္ဒော အာဘုဇတိ, ဒသသဟသ္သီ ပကမ္ပတီ"တိ စ အာဒိ (ဗု. ဝံ. ၈၄-၉၁)။ ဥဒကပရိယန္တံ ကတွ္ာ ဆပ္ပကာရပဝေဓနေန အဝီတရာဂေ ဘိံသေတီတိ ဘိံသနော, သော ဧဝ **ဘိံသနကော**တိ အာဟ **"ဘယဇနကော"**တိ။ **ဒေဝဘေရိယော**တိ ဒေဝဒုန္ဒုဘိသဒ္ဒသ္သ ပရိယာယဝစနမတ္တံ။ န စေတ္ထ ကာစိ ဘေရီ "ဒေဝဒုန္ဒုဘီ"တိ အဓိပ္ပေတာ, အထ ခော ဥပ္ပာတဘာဝေန လဗ္ဘမာနော အာကာသဂတော နိဂ္ဃောသသဒ္ဒော။ တေနာဟ **"ဒေဝေါ"**တိအာဒိ။ **ဒေဝေါ**တိ မေဃော။ တသ္သ ဟိ အစ္ဆဘာဝေန အာကာသသ္သ ဝသွ္သာဘာဝေန သုက္ခဂဇ္ဇိတသညိတေ သဒ္ဒေ နိစ္ဆရန္တေ ဒေဝဒုန္ဒုဘိသမညာ။ တေနာဟ **"ဒေဝေါ သုက္ခဂဇ္ဇိတံ ဂဇ္ဇီ"**တိ။

ပီတိဝေဂဝိသ္သဋ္ဌ န္တိ "ဧဝံ စိရတရံ ကာလံ ဝဟိတော အယံ အတ္တဘာဝသညိတော ဒုက္ခဘာရော, ဣတာနိ န စိရသွ္သေဝ နိက္ခိပိသ္သတီ"တိ သဉ္ဇာတသောမနသ္သော ဘဂဝါ သဘာဝေနေဝ ပီတိဝေဂဝိသ္သဋ္ဌံ **ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။** ဧဝံ ပန ဥဒါနေန္တေန အယမ္ပိ အတ္ထော သာဓိတော ဟောတီတိ ဒသ္သနတ္ထံ အဋ္ဌကထာယံ **"ကသ္မာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တုလီယတီတိ **တုလန္တိ** **တုလ**-သဒ္ဒော ကမ္မသာဓနောတိ ဒသ္သေတုံ **"တုလိတ"**န္တိ ဝုတ္တံ။ အပ္ပာနုဘာဝတာယ ပ **ရိစ္ဆိန္နံ။** တထာ ဟိ တံ ပရိတော ခဏ္ဍိတဘာဝေန "ပရိတ္တ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ ပဋိပက္ခဝိက္ခမ္ဘနတော ဒီဃသန္တာနတာယ, ဝိပုလဖလတာယ စ **န တုလံ** န ပရိစ္ဆိန္နံ။ ယေဟိ ကာရဏေဟိ ပုဗ္ဗေ အဝိသေသတော မဟဂ္ဂတံ "အတုလ"န္တိ ဝုတ္တံ, တာနိ ကာရဏာနိ ရူပာဝစရတော အာရုပ္ပသ္သ သာတိသယာနိ ဝိဇ္ဇန္တီတိ **"အရူပာဝစရံ အတုလ"**န္တိ ဝုတ္တံ, ဣတရဥ္စ **"တုလ"**န္တိ, **အပ္ပဝိပာကံ** တီသုပိ ကမ္မေသု ယံ တနုဝိပာကံ ဟီနံ, တံ **တုလံ။ ဗဟုဝိပာက**န္တိ ယံ မဟာဝိပာကံ ပဏီတံ, တံ **အတုလံ။** ယံ ပနေတ္ထ မဇ္ဈိမံ, တံ ဟီနံ, ဥက္ကဋ္ဌန္တိ ဒွိဓာ ဘိန္ဒိတွ္ာ ဒွီသု ဘာဂေသု ပက္ခိပိတဗ္ဗံ။ **ဟီနတ္တိကဝဏ္ဏနာယံ** ဝုတ္တနယေနေဝ အပ္ပဗဟုဝိပာကတံ နိဒ္ဒါရေတွ္ာ တသ္သ ဝသေန တုလာတုလဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သမ္ဘဝတိ တေသ္မာတိ **သမ္ဘဝေါ** တိ အာဟ **"သမ္ဘဝသ္သ ဟေတုဘူတ"** န္တိ။ **နိယကဇ္ဈတ္တရတော** တိ သသန္တာနဓမ္မေသု ဝိပသ္သနာဝသေန, ဂောစရာသေဝနာယ စ နိရတော။ သဝိပာကံ သမာနံ ပဝတ္တိဝိပာကမတ္တအာယိကမ္မံ သဝိပာကဋ္ဌေန **သမ္ဘဝံ။** န စ တံ ကာမာဒိဘဝတဘိသင်္ခာရကန္တိ တတော ဝိသေသနတ္ထံ "သမ္ဘဝ"န္တိ ဝတွ္ာ **"ဘဝသင်္ခာရ"**န္တိ ဝုတ္တံ။ **ဩသ္သဇ္ဇီ** တိ အရိယမဂ္ဂေန အဝသ္သဇ္ဇိ ။ **ကဝစံ ဝိယ** အတ္တဘာဝံ ပရိယောနန္ဓိတွ္ာ ဌိတံ အတ္တနိ သမ္ဘူတတ္တာ **အတ္တသမ္ဘဝံ ကိလေသဥ္စ အဘိန္ဒီ** တိ ကိလေသဘေဒသဟဘာဝိကမ္မောသ္သဇ္ဇနံ ဒသ္သေန္တော တဒုဘယသ္သ ကာရဏံ အဝေစ **"အဇ္ဈတ္တရတော သမာဟိတော"**တိ။

တီရေန္တော တိ "ဥပ္ပာဒေါ ဘယံ, အနုပ္ပာဒေါ ခေမ"န္တိအာဒိနာ ဝီမံသန္တော။ "တုလေန္တော တီရေန္တော"တိ အာဒိနာ သင်္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဒသ္သေတုံ **"ပဥ္စက္ခန္ဓာ"** တိ အာဒိ ဝတွ္ာ ဘဝသင်္ခာရသ္သ အဝသွ္သဇ္ဇနာကာရံ သရူပတော ဒသ္သေသိ။ **"ဧဝ"**န္တိအာဒိနာ ပန **ဥဒါနဝဏ္ဏနာယံ** အာဒိတော ဝုတ္တမတ္ထံ နိဂမနဝသေန ဒသ္သေသိ။

၁၇၁. ယန္တိ ကရဏေ တ အဓိကရဏေ တ ပစ္စတ္တဝစနန္တိ အဓိပ္ပာယေန အာဟ **"ယေန သမယေန, ယသ္မိံ တ သမယေ"**တိ။ **ဥက္ခေပကတတာ** တိ ဥဒကသန္ဓာရကတတံ ဥပစ္ဆိန္ဒိတွာ ဌိတဌာနတော ခေပကတတာ။ **"သဋ္ဌိ။ပေ။ ဗဟလ"**န္တိ ဣဒံ တဿ တတဿ ဥဗ္ဗေဓပ္ပမာဏမေဝ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ, အာယာမဝိတ္ထာရတော ပန ဒသသဟဿသစက္ကဝာဠပ္ပမာဏမ္ပိ ဥဒကသန္ဓာရကတတံ ဥပစ္ဆိန္ဒတိယေဝ။ **အာကာသေ**တိ ပုဗ္ဗေ တတေန ပတိဋ္ဌိတောကာသေ။ **ပုန တတော**တိ ဥက္ခေပကတတေ တထာကတွာ ဝိဂတေ ဥဒကသန္ဓာရကတတော ပုန **အာဗန္ဓိတွာ ဂဏှာတိ** ယထာ တံ ဥဒကံ န ဘဿတိ, ဧဝံ ဥတ္ထမ္ဘေန္တံ အာဗန္ဓနဝိတာနဝသေန ဗန္ဓိတွာ ဂဏှာတိ။ **တတော ဥဒကံ ဥဂ္ဂစ္ဆတီ**တိ တတော အာဗန္ဓိတွာ ဂဟဏတော တေန တတေန ဥတ္ထမ္ဘိတံ ဥဒကံ ဥဂ္ဂစ္ဆတိ ဥပရိ ဂစ္ဆတိ။ **ဟောတိ ယေတ**တိ အန္တရန္တရာ ဟောတိယေဝ။ **ဗဟလဘာဝေနာ**တိ မဟာပထဝိယာ မဟန္တဘာဝေန။ သကလာ ဟိ မဟာပထဝီ တအ ဩဂ္ဂစ္ဆတိ, ဥဂ္ဂစ္ဆတိ စ, တသ္မာ ကမ္ပနံ **န ပညာယတိ**။

ဆမ္ဘနသ္သာ တိ ဆမ္ဘိတတ္တသိမ္ဘနသ္သ။ **အနုဘဝိတဗ္ဗဿ** ကဿရိယသမ္ပတ္တိအာဒိကဿ။ **ပရိတ္တာ** တိ ပဋိလဒ္ဓမတ္တာ နာတိသုဘာဝိတာ။ တထာ စ ဘာဝနာ ဗလဝတီ န ဟောတီတိ အာဟ **"ဒုဗ္ဗလာ"** တိ။ သညာသီသေန ဟိ ဘာဝနာ ဝုတ္တာ။ **အပ္ပမာဏာ**တိ ပဂုဏာ သုဘာဝိတာ။ သာ ဟိ ထိရာ ဒဠှတရာ ဟောတီတိ အာဟ **"ဗလဝ"**တိ။ "ပရိတ္တာ ပထဝီသညာ, အပ္ပမာဏာ အာပောသညာ"တိ ဒေသနာမတ္တမေဝ, အာပောသညာယ ပန သုဘာဝိတာယ ပထဝီကမ္ပော သုခေနေဝ ကမ္ပတီတိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **သံဝေဇေန္တော** ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိယာ ပမတ္တံ သက္ကံ ဒေဝရာဇာနံ။ **ဝီမံသန္တော တ** တာဝဒေဝ သမဓိဂတံ အတ္တနော ကဒ္ဓိဗလံ။ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဿ ဟာသာဒကမ္ပနံ ဟာကဌ္ဌန္တိ တံ အနာမသိတွာ သင္ဃရက္ခိတသာမဏေရဿ ဟာသာဒကမ္ပနံ ဒဿေတုံ **"သော ကိရာယသ္မာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ပူတိမိဿော ဂန္ဓော ဧတဿာတိ **ပူတိဂန္ဓော,** တေန **ပူတိဂန္ဓေနေဝ** အဓိဂတမာတုကုစ္ဆိသမ္ဘဝံ ဝိယ ဂန္ဓေနေဝ **သီသေန,** အတိဝိယ အရကော ဧတတိ အတ္ထော။

အာစရိယန္တိ အာစရိယူပဒေသံ။ ကန္ဒာဘိသင္ခါရော နာမ ကဒ္ဓိဝိဓေပ္ပဋိပက္ခာဒိဘာဝေန ကစ္ဆိတဗ္ဗော, သော စ ဥပာယေ ကောသလ္လဿ အတ္တနာ န သမ္မာ ဥဂ္ဂဟိတတ္တာ န တာဝ သိက္ခိတောတိ အာဟ **"အသိက္ခိတွာဝ ယုဒ္ဓံ ပဝိဋ္ဌော ဝိယ**"တိ။ **"ပိလဝန္တ"** န္တိ ကမ္မိနာ သကလမေဝ ဟာသာဒဝတ္ထုံ ဥဒကံ ကတွာ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗဟာသာဒေဝ တတ္ထ ပိလဝတီတိ ဒဿေတိ။ အဓိဋ္ဌာနက္ကမံ ပန ဥပမာယ ဒဿေန္တော **"တာတ။ပေ။ ဇာနာဟီ"**တိ အာဟ။ တတ္ထ **ကပလ္လကပူဝ**န္တိ အာသိတ္တကပူဝံ, တံ **ပစန္တာ** ကပာလေ ပဌမံ ကိဉ္စိ ပိဋ္ဌံ ဌပေတွာ အနုက္ကမေန ဝဍ္ဎေတွာ အန္တန္တေန **ပရိစ္ဆိန္ဒန္တိ** ပူဝံ သမန္တတော ပရိစ္ဆိန္နံ ကတွာ ဌပေန္တိ, ဧဝံ "အာပောကသိဏဝသေန 'ဟာသာဒေန ပတိဋ္ဌိတဌာနံ ဥဒကံ ဟောတူ'တိ အဓိဋ္ဌဟန္တော သမန္တတော ဟာသာဒဿ ယာဝ ပရိယန္တာ ယထာ ဥဒကံ ဟောတိ, တထာ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗ"န္တိ ဥပမာယ ဥပဒိသတိ။

မဟာပဒါနေ ဝုတ္တမေဝ တိ "ဓမ္မတာ ဧသာ, ဘိက္ခဝေ, ယဒါ ဗောဓိသတ္တော တုသိတာ ကာယာ စဝိတွာ မာတုကုစ္ဆိံ ဩက္ကမတီ"တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၈) ဝတွာ "အယဉ္စ ဒသသဟဿီ လောကဓာတု သင်္ကမ္ပတိ သမ္ပကမ္ပတိ သမ္ပဝေဓတီ"တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၈), တထာ "ဓမ္မတာ ဧသာ, ဘိက္ခဝေ, ယဒါ ဗောဓိသတ္တော မာတုကုစ္ဆိမှာ နိက္ခမတီ"တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၀) ဝတွာ "အယဉ္စ ဒသသဟဿီ လောကဓာတု သင်္ကမ္ပတိ သမ္ပကမ္ပတိ သမ္ပဝေဓတီ"တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၂) စ မဟာဗောဓိသတ္တဿ ဂဗ္ဘောက္ကန္တိယံ, အဘိဇာတိယဉ္စ ဓမ္မတာဝသေန **မဟာပဒါနေ**ပထဝီကမ္ပဿ ဝုတ္တတ္တာ ကတရေသုပိ စတူသု ဌာနေသု ပထဝီကမ္ပော ဓမ္မတာဝသေနေဝါတိ **မဟာပဒါနေ**အတ္ထတော ဝုတ္တံ ဧဝါတိ အဓိပ္ပာယော။

ကာအနိ နေသံ ပထဝီကမ္ပနံ ကာရဏတော, ပဝတ္တိအာကာရတော စ ဝိဘာဂံ ဒဿေတုံ **"ကတိ ကမေသူ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဓာတုကောပေနာ**တိ ဥက္ခေပကဓာတုသင်္ခါတာယ တဿာဓာတုယာ ပကောပေန။ **ကမ္ဘာနုဘာဝေနာ** တိ ဉာဏိဒ္ဓိယာ တ ကမ္မဝိပာကဇိဒ္ဓိယာ တ ပဘာဝေန, တေဇေနာတိ အတ္ထော။ **ပုညတေဇေနာ**တိ ပုညာနုဘာဝေန, မဟာဗောဓိသတ္တဿ ပုညဗလေနာတိ အတ္ထော။ **ဉာဏတေဇေနာ**တိ ပဋိဝေဓဉာဏာနုဘာဝေန။ **သာဓုကာရဒါနဝသေနာ**တိ ယထာ အနညသာဓာရဏေန ပဋိဝေဓဉာဏာနုဘာဝေန အဘိဟတာ မဟာပထဝီ အဘိသမ္ဗောဓိယံ အကမ္ပိတ္ထ, ဧဝံ အနညသာဓာရ

ဏောန ဒေသနာဉာဏာနုဘာဝေန အဘိဟတာ မဟာပထဝီ အကမ္ပိတ္ထ, တံ ပနဿာ သာဓုကာရအာနံ ဝိယ ဟောတီတိ “သာဓုကာရအနုဝသေနာ”တိ ဝုတ္တံ။

ယေန ပန ဘဂဝတ အသီတိအနုဗျဉ္ဇနပဋိမဏ္ဍိတဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏ- (ဒီ. နိ. ၂.၃၃; ၃.၁၉၈; မ. နိ. ၂.၃၈၅) ဝိစိတ္ရရူပကာယော သဗ္ဗာကာရပရိသုဒ္ဓသီလက္ခန္ဓာဒိဂုဏရတနသမိဒ္ဓိဓမ္မကာယော ပုညမဟတ္တထာမမဟတ္တယသမဟာအာဣဒ္ဓိမဟတ္တပညာမဟတ္တာနံ ပရမုက္ကံသဂတော အသမော အသမသမော အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော အတ္တနော အတ္တဘာဝသညိတံ ခန္ဓပဉ္စကံ ကပ္ပံ တ ကပ္ပာဝသေသံ တ ဌပေတုံ သမတ္ထောပိ သင်္ခတဓမ္မံ ပဋိဗဒ္ဓဂုဏ္ဍနာကာရပ္ပဝတ္တေန ဉာဏဝိသေသေန တိဏ္ဏာယပိ အမညမာနော အာယုသင်္ခါရောဿဇ္ဇနဝိဓိနာ နိရပေက္ခော ဩဿဇ္ဇိ။ တဒနုဘာဝတဘိဟတာ မဟာပထဝီ အာယုသင်္ခါရောဿဇ္ဇနေ အကမ္ပိတ္ထ, တံ ပနဿာ ကာရုညသဘာဝသဏ္ဌိတာ ဝိယ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“ကာရုညသဘာဝေနာ”**တိ ။ ယသ္မာ ဘဂဝတ ပရိနိဗ္ဗာနသမယေ စတုဝီသတိကောဋိသတသဟဿသင်္ချာ သမာပတ္တိယော သမာပဇ္ဇိ အန္တရန္တရာ ဖလသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနေန, တဿ ပုဗ္ဗဘာဂေ သာတိသယံ တိက္ခံ သူရံ ဝိပဿနာဉာဏဉ္စ ပဝတ္တေသိ, “ယဒတ္ထဉ္စ မယာ ဧဝံ သုစိရကာလံ အနညသာ ဓာရဏော ပရမုက္ကံသဂတော ဉာဏသမ္ဘာရော သမ္ဘတော, အနုတ္တရော စ ဝိမောက္ခော သမဓိဂတော, တဿ ဝတ မေ သိခာပ္ပတ္တဖလဘူတာ အစ္စန္တနိဋ္ဌာ အနုပာဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတု အဇ္ဇ သမိဇ္ဈတီ”တိ ဘိယ္ယော အတိဝိယ သောမနဿပ္ပတ္တဿ ဘဂဝတော ပီတိဝိပ္ဖာရာဒိဂုဏဝိပုလတရာနုဘာဝေ ပရေဟိ အသာဓာရဏဉာဏာတိသယော ဥဒပာဒိ, ယဿ သမာပတ္တိဖလသမုပဗျူဟိတဿ ဉာဏာတိသယဿ အာနုဘာဝံ သန္ဓာယ ဣဒံ ဝုတ္တံ “ဒွေဝမေ ပိဏ္ဍပာတာ သမသမဖလာ သမသမဝိပါကာ”တိအာဒိ (ဥဒါ. ၇၅), တသ္မာ တဿ အာနုဘာဝေန သမဘိဟတာ မဟာပထဝီ အကမ္ပိတ္ထ။ တံ ပနဿာ တဿံ ဝေလာယံ အာရောဒနာကာရပ္ပတ္တိ ဝိယ ဟောတီတိ **“အဋ္ဌမော အာရောဒနေနာ”**တိ ဝုတ္တံ။

ဣဒါနိ သင်္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဝရန္တော **“မာတုကုစ္ဆိံ ဩက္ကမန္တေ”** တိအာဒိမာဟ။ **အယံ ပနတ္ထော**တိ “သာဓုကာရအနုဝသေနာ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တော အတ္ထော။ **ပထဝီဒေဝတာယ ဝသေနာ**တိ ဧတ္ထ သမုဒ္ဒဒေဝတာ ဝိယ မဟာပထဝိယာ အဓိဒေဝတာ ကိရ နာမ အတ္ထိ။ တာဒိသေ ကာရဏေ သတိ တဿာ စိတ္တဝသေန အယံ မဟာပထဝီ သင်္ကမ္ပတိ သမ္ပကမ္ပတိ သမ္ပဝေဓတိ, ယထာ တတဝလာဟကဒေဝတာနံ စိတ္တဝသေန တတာ တယန္တိ, သီတုဏှဟာအဗ္ဘဝဿဝလာဟကဒေဝတာနံ စိတ္တဝသေန သီတာဒယော ဘဝန္တိ။ တထာ ဟိ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယံ အဘိသမ္ဗောဓိအတ္ထံ ဗောဓိရုက္ခမူလေ နိသိန္နဿ လောကနာထဿ အန္တရာယကရဏတ္ထံ ဥပဋ္ဌိတံ မာရဗလံ ဝိဓမိတုံ –

“အစေတနာယံ ပထဝီ၊ အဝိညာယ သုခံ ဒုခံ။
သာပိ အနဗလာ မယှံ၊ သတ္တက္ခတ္တုံ ပကမ္ပထာ”တိ။ (စရိယာ. ၁.၁၂၄) –

ဝစနသမနန္တရံ မဟာပထဝီ ဘိဇ္ဇိတွာ သပရိသံ မာရံ ပရိဝတ္တေသိ။ **တေန္တိ** သာဓုကာရအနာဒိ။ ယဒိပိ နတ္ထိ အစေတနတ္တာ, ဓမ္မတာဝသေန ပန ဝုတ္တနယေန သိယာတိ သက္ကာ ဝတ္တုံ။ ဓမ္မတာ ပန အတ္ထတော ဓမ္မသဘာဝတော, သော ပုည ဓမ္မဿ တ ဉာဏဓမ္မဿ တ အာနုဘာဝသဘာဝတေတိ။ တယိဒံ သဗ္ဗံ ဝိစာရိတမေဝ, ဝေဒ္ဓ ကတ္ဂတ –

“ဣမေ ဓမ္မေ သမ္မသတော၊ သဘာဝသရသလက္ခဏေ။
ဓမ္မတေဇေန ဝသုဓာ၊ ဒသသဟဿီ ပကမ္ပထာ”တိ။ (ဗု. ဝံ. ၁.၁၆၆)။

အာဒိ ဝစနဉ္စ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။

နိဒ္ဒိဋ္ဌနိဒဿန န္တိ နိဒ္ဒိဋ္ဌဿ အတ္ထဿ နိယျာတနံ, နိဂမနန္တိ အတ္ထော။ **တွောဝတာ** တိ ပထဝီကမ္ပာဒိဥပ္ပာဒဇနနေန စေဝ ပထဝီကမ္ပဿ ဘဂဝတော ဟေတုနိဒဿနေန စ။ **“အဒ္ဓာ အဇ္ဇ ဘဂဝတာ အာယုသင်္ခါရော ဩဿဋ္ဌော”တိ သလ္လက္ခေသိ** ဟာရိသေသညယေန။ ဧဝဉ္ဟိ တဒါ ထေရော တမတ္ထံ ဝိမံသေယျ နာယံ ဘူမိကမ္ပော ဓာတုပ္ပကောပဟေတုကော တဿ အပညာယမာနရူပတ္တာ, ဗာဟိရကောပိ ဣသိ ဧဝံ မဟာနုဘာဝေ ဗုဒ္ဓကာလေ နတ္ထိ, သာသနိကောပိ သတ္တု အနာရောစေတွာ ဧဝံ ကရောန္တော နာမ နတ္ထိ, သေသာနံ ပဉ္စန္နံ ဣဒါနိ အသမ္ဘဝတော, ဧဝံ

ဘူမိကမ္မော စာယံ မဟာဘိသနကော သလောမဟံသော အဟောသိ, တသ္မာ ဟရိသေသတော အာဟ ''အဇ္ဇ ဘဂဝတာ အာယုသင်္ခါရော ဩဿဋ္ဌောတိ သလ္လက္ခေသီ''တိ။

အဋ္ဌပရိသဝဏ္ဏနာ

၁၇၂. **ဩကာသံ အဒတွာ**တိ ''တိဋ္ဌတု ဘန္တေ ဘဂဝါ ကပ္ပ''န္တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၇၈) နယပ္ပဝတ္တာယ ထေရ ဿ အာယာစနာယ အဝသရံ အဒတွာ။ **အညာနိပိ အဋ္ဌကာနိ သမ္ပိဏ္ဍေန္တော** ဟေတုအဋ္ဌကတော အညာနိ ပရိသာ ဘိဘာယတနဝိမောက္ခဝသေန တီဏိ အဋ္ဌကာနိ သင်္ဂဟေတုံ ဒဿေန္တော **''အဋ္ဌ ခော ဣမာ''တိအာဒိမာဟ**။ ''အာယသ္မတော အာနန္ဒဿ သောကုပ္ပတ္တိံ ပရိဟရန္တော ဝိက္ခေပံ ကရောန္တော''တိ ကေစိ သဟသာ ဘဏိတေ ဗလဝသောကော ဥပ္ပဇ္ဇေယျာတိ။

သမာဂန္တွာတိ သမာဂစ္ဆတီတိ တ **သမာဂမော,** ပရိသာ။ ဗိမ္ဗိသာရပမုခော သမာဂမော **ဗိမ္ဗိသာရသမာဂမော**။ သေသဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။ ဗိမ္ဗိသာရ။ပေ.။ သမာဂမာဒိသဒိသံ ခတ္တိယပရိသန္တိ ယောဇနာ။ **အညေသု စက္က တဠေသုပိ လဗ္ဘတေယေဝ** သတ္တု ခတ္တိယပရိသာဒိဥပသင်္ကမနံ။ အာဒိတော တေဟိ သဒ္ဓိံ သတ္တု ဘာသနံ **အာလာ ပော**။ ကထနပဋိကထနံ **သလ္လာပော**။ ဓမ္မူပသညှိတာ ပုစ္ဆာ ပဋိပုစ္ဆာ **ဓမ္မသာကစ္ဆာ**။ **သဏ္ဌာနံ ပဋိစ္စ ကထနံ** သဏ္ဌာနပရိယာယတ္တာ ဝဏ္ဏ-သဒ္ဒဿ ''မဟန္တံ ဟတ္ထိရာဇဝဏ္ဏံ အဘိနိမ္မိနိတွာ''တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၁၃၈) ဝိယ။ **''တေသ''**န္တိ ပဒံ ဥဘယပဒာပေက္ခံ ''တေသမ္ပိ လက္ခဏသဏ္ဌာနံ ဝိယ သတ္တု သရီရသဏ္ဌာနံ, တေသံ ကေဝလံ ပညာယတိ တေ''တိ။ နာပိ အာမုက္ကမဏိကုဏ္ဍလော ဘဂဝါ ဟောတီတိ ယောဇနာ။ **ဆိန္နဿရာ** တိ ဒွိဓာဘူတဿ ရာ။ **ဂဂ္ဂရဿရာ** တိ ဇဇ္ဇရိတဿရာ။ **ဘာသန္တရ** န္တိ တေသံ သတ္တာနံ ဘာသတော အညံ ဘာသံ။ **ဝီမံသာ**တိ စိန္တ နာ။ ''ကိမတ္ထံ။ပေ.။ ဒေသေတီ''တိ ဣဒံ နနု အတ္တာနံ ဇာနာပေတွာ ဓမ္မေ ကထိတေ တေသံ သာတိသယော ပသာဒော ဟောတီတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယေန ဝုတ္တံ? ယေသံ အတ္တာနံ အဇာနာပေတွာဝ ဓမ္မေ ကထိတေ ပသာဒော ဟောတိ, န ဇာနာပေတွာ, တာဒိသေ သန္ဓာယ သတ္ထာ တထာ ကရောတိ။ တတ္ထ ပယောဇနမာဟ **''တသနတ္ထာယာ''** တိ။ **ဧဝံ သု တောပီ**တိ ဧဝံ အဝိညာတဒေသကော အဝိညာတာဂမနောပိ သုတော **ဓမ္မော** အတ္တနော ဓမ္မသုဓမ္မတာယေဝ **အနာဂတေ ပစ္စ ယော ဟောတိ** သုဏန္တဿ။

''အာနန္ဒာ''တိအာဒိကော သင်္ဂီတိအနာရုဠှေပဟာ ဟဋ္ဌဓမ္မော ဧဝ တထာ ဒဿိတော။ သေ နယော ဣတော ပရေသုပိ ဧဝရူပေသု ဌာနေသု။

အဋ္ဌအဘိဘာယတနဝဏ္ဏနာ

၁၇၃. အဘိဘဝတီတိ **အဘိဘု,** ပရိကမ္မံ, ဉာဏံ တ။ အဘိဘု အာယတနံ ဧတဿာတိ **အဘိဘာယတနံ,** ဈာနံ။ အဘိ ဘဝိတဗ္ဗံ တ အာရမ္မဏသင်္ခာတံ အာယတနံ ဧတဿာတိ **အဘိဘာယတနံ**။ အာရမ္မဏာဘိဘဝနတော အဘိဘု စ တံ အာယတနဥ္စ ယောဂိနော သုခဝိသေသာနံ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော, မနာယတနဓမ္မာယတနဘာဝတော တတိပိ သသမ္ပယုတ္တံ ဈာနံ **အဘိဘာယတနံ**။ တေနာဟ **''အဘိဘဝနကာရဏာနီ''**တိအာဒိ။ **တာနိ ဟီ**တိ အဘိဘာယတနသညိတာနိ ဈာနာနိ။ **''ပုဂ္ဂလဿ ဉာဏုတ္တရိယတာယာ''** တိ ဣဒံ ဥဘယတ္ထာပိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ကထံ? ပဋိပက္ခဘာဝေန ပစ္စနီကဓမ္မေ အဘိဘဝန္တိ ပုဂ္ဂလဿ ဉာဏုတ္တရိယတာယ အာရမ္မဏာနိ အဘိဘဝန္တိ။ ဉာဏဗလေနေဝ ဟိ အာရမ္မဏာဘိဘဝနံ ဝိယ ပဋိပက္ခာဘိဘဝေ ပီတိ။

ပရိကမ္မဝသေန အဇ္ဈတ္တံ ရူပသညီ, န အပ္ပနာဝသေန။ န ဟိ ပဋိဘာဂနိမိတ္တာရမ္မဏာ အပ္ပနာ အဇ္ဈတ္တဝိသယာ သ မ္ဘဝတိ, တံ ပန အဇ္ဈတ္တပရိကမ္မဝသေန လဒ္ဓံ ကသိဏနိမိတ္တံ **အဝိသုဒ္ဓမေဝ ဟောတိ,** န ဗဟိဒ္ဓါပရိကမ္မဝသေန လဒ္ဓံ ဝိယ ဝိသုဒ္ဓံ။

ပရိတ္တာနီ တိ ယထာလဒ္ဓါနိ သုပ္ပသရာဝမတ္တာနိ။ တေနာဟ **''အဝဍ္ဎိတာနိ ''**တိ။ **ပရိတ္တဝသေနေတ** တိ ဝဏ္ဏဝ သေန အာဘောဂေ ဝိဇ္ဇမာနေပိ ပရိတ္တဝသေနေဝ **ဣဒံ အဘိဘာယတနံ ဝုတ္တံ**။ ပရိတ္တတာ ဟေတ္ထ အဘိဘဝနဿ သ ကာရဏံ။ ဝဏ္ဏာဘောဂေ သတိပိ အသတိပိ အဘိဘာယတနဘာဝနာ နာမ တိက္ခပညဿေဝ သမ္ဘဝတိ, န ဣတရ

ဿာတိ အာဟ **“ဉာဏုတ္တရိကော ပုဂ္ဂလော”** တိ။ **အဘိဘဝိတွာ သမာပဇ္ဇတီ** တိ ဧတ္ထ အဘိဘဝနံ, သမာပဇ္ဇနဉ္စ ဥပစာရဇ္ဈာနာဓိဂမသမနန္တရမေဝ အပ္ပနာဈာနုပ္ပာဒနန္တိ အာဟ **“သဟ နိမိတ္တုပ္ပာဒေနေဝေတ္ထ အပ္ပနံ ပါပေတီ”**တိ။ **သဟ နိမိတ္တုပ္ပာဒေနာ** တိ စ အပ္ပနာပရိဝါသာဘာဝဿ လက္ခဏံ ဝစနမေတံ။ ယော “ခိပ္ပာဘိညော”တိ ဝုစ္စတိ, တတောပိ ဉာဏုတ္တရဿေဝ အဘိဘာယတနဘာဝနာ။ **ဧတ္ထာ** တိ တေသ္မိံ နိမိတ္တေ။ **အပ္ပနံ ပါပေတီ**တိ ဘာဝနံ အပ္ပနံ နေတိ။

ဧတ္ထ စ ကေစိ “ဥပ္ပန္နေ ဥပစာရဇ္ဈာနေ တံ အာရဗ္ဘ ယေ ဟေဋ္ဌိမန္တေန ဒွေ တယော ဇဝနဝါရာ ပဝတ္တန္တိ, တေ ဥပစာရဇ္ဈာနပက္ခိကာ ဧဝ, တဒနန္တရဉ္စ ဘဝင်္ဂပရိဝါသေန, ဥပစာရာသေဝနာယ စ ဝိနာ အပ္ပနာ ဟောတိ, သဟ နိမိတ္တုပ္ပာဒေနေဝ အပ္ပနံ ပါပေတီ”တိ ဝဒန္တိ, တံ တေသံ မတိမတ္တံ။ န ဟိ ပရိဝါသိတပရိကမ္မေန အပ္ပနာဝါရော ဣစ္ဆိတော, နာပိ မဟဂ္ဂတပ္ပမာဏဇ္ဈာနေသု ဝိယ ဥပစာရဇ္ဈာနေ ဧကန္တတော ပစ္စဝေက္ခဏာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ, တသ္မာ ဥပစာရဇ္ဈာနာဓိဂမနတော ပရံ ကတိပယဘဝင်္ဂစိတ္တာဝသာနေ အပ္ပနံ ပါပုဏန္တော “သဟ နိမိတ္တုပ္ပာဒေနေဝေတ္ထ အပ္ပနံ ပါပေတီ”တိ ဝုတ္တော။ **သဟ နိမိတ္တုပ္ပာဒေနေတ** တိ စ အဓိပ္ပာယိကမိဒံ ဝစနံ, န နီတတ္ထံ, အဓိပ္ပါယော ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော, န အန္တောသမာပတ္တိယံ တဒါ တထာရူပဿ အာဘောဂဿ အသမ္ဘဝတော။ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌိတဿ အာဘောဂေါ ပုဗ္ဗဘာဂဘာဝနာယဝသေန ဈာနက္ခဏေ ပဝတ္တံ အဘိဘဝနာကာရံ ဂဟေတွာ ပဝတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာယံ** ပန “ဣမိနာ တဿ ပုဗ္ဗာဘောဂေါ ကထိတော”တိ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၂၀၄) ဝုတ္တံ။ အန္တောသမာပတ္တိယံ တထာ အာဘောဂါဘာဝေ ကသ္မာ “ဈာနသညာယပီ”တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“အဘိဘဝန။ပေ။ အတ္ထီ”** တိ။

ဝဍ္ဎိတပ္ပမာဏာနီ တိ ဝိပုလပ္ပမာဏာနီတိ အတ္ထော, န ဧကင်္ဂုလဒွင်္ဂုလာဒိဝသေန ဝုဍ္ဎိံ ပါပိတာနီတိ တထာ ဝဍ္ဎာပနဿေဝေတ္ထ အသမ္ဘဝတော။ တေနာဟ **“မဟန္တာနီ”** တိ။ **ဘတ္တဝဍ္ဎိတက** န္တိ ဘုဉ္ဇနဘာဇနံ ဝဍ္ဎေတွာ ဒိန္နံ ဘတ္တံ, ကောသနေ ပုရိသေန ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗဘတ္တတော ဥပဍ္ဎဘတ္တန္တိ အတ္ထော။

ရူပေ သညာ **ရူပသညာ,** သာ အဿ အတ္ထီတိ **ရူပသညီ,** န ရူပသညီ **အရူပသညီ,** သညာသီသေန ဈာနံ ဝဒတိ။ ရူပသညာယ အနုပ္ပါဒနံ ဧဝေတ္ထ အလာဘိတာ။

ဗဟိဒ္ဓါဝ ဥပ္ပန္န န္တိ ဗဟိဒ္ဓါ ဝတ္ထုသ္မိံယေဝ ဥပ္ပန္နံ။ **အဘိဓမ္မေ** ပန “အဇ္ဈတ္တံ အရူပသညီ ဗဟိဒ္ဓါ ရူပါနိ ပဿတိ ပရိတ္တာနိ သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏာနိ။ပေ။ အပ္ပမာဏာနိ သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏာနီ”တိ (ဓ. သ. ၂၂၀) ဧဝံ စတုန္နံ အဘိဘာယတနာနံ အာဂတတ္တာ **အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာယံ** (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၂၀၄) “ကသ္မာ ပန ‘ယထာ သုတ္တန္တေ အဇ္ဈတ္တံ ရူပသညီ ဧကော ဗဟိဒ္ဓါ ရူပါနိ ပဿတိ ပရိတ္တာနီတိအာဒိ ဝုတ္တံ, ဧဝံ အဝတွာ ဣဓ စတူသုပိ အဘိဘာယတနေသု အဇ္ဈတ္တံ အရူပသညိတာဝ ဝုတ္တာ’တိ စောဒနံ ကတွာ ‘အဇ္ဈတ္တရူပါနံ အနဘိဘဝနီယတော’တိ ကာရဏံ ဝတွာ, တတ္ထ ဝါ ဟိ ဣဓ ဝါ ဗဟိဒ္ဓါ ရူပါနေဝ အဘိဘဝိတဗ္ဗာနိ, တသ္မာ တာနိ နိယမတော ဝတ္တဗ္ဗာနီတိ တတြာပိ ဣဓာပိ ဝုတ္တာနိ။ ‘အဇ္ဈတ္တံ ရူပသညီ’တိ ဣဒံ ပန သတ္ထု ဒေသနာဝိလာသမတ္တမေတ”တိ ဝုတ္တံ။ ဧတ္ထ စ ဝဏ္ဏာဘောဂရဟိတာနိ, သဟိတာနိ စ သဗ္ဗာနိ ပရိတ္တာနိ “ပရိတ္တာနိ သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏာနီ”တိ ဝုတ္တာနိ, တထာ အပ္ပမာဏာနိ “အပ္ပမာဏာနိ သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏာနီ”တိ။ အတ္ထိ ဟိ သော ပရိယာယော ပရိတ္တာနိ အဘိဘုယျ တာနိ စေ ကဒါစိ ဝဏ္ဏဝသေန အာဘုဇိတာနိ ဟောန္တိ, သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏာနိ အဘိဘုယျာတိ။ ပရိယာယကထာ ဟိ သုတ္တန္တဒေသနာတိ။ **အဘိဓမ္မေ** (ဓ. သ. ၂၂၂) ပန နိပ္ပရိယာယဒေသနတ္တာ ဝဏ္ဏာဘောဂရဟိတာနိ ဝိသုံ ဝုတ္တာနိ, တထာ သဟိတာနိ။ အတ္ထိ ဟိ ဥဘယတ္ထ အဘိဘဝနဝိသေသောတိ။ တထာ ဣဓ ပရိယာယဒေသနတ္တာ ဝိမောက္ခာနမ္ပိ အဘိဘဝနပရိယာယော အတ္ထီတိ “အဇ္ဈတ္တံ ရူပသညီ”တိအာဒိနာ ပဌမဒုတိယအဘိဘာယတနေသု ပဌမဝိမောက္ခော, တတိယစတုတ္ထအဘိဘာယတနေသု ဒုတိယဝိမောက္ခော, ဝဏ္ဏာဘိဘာယတနေသု တတိယဝိမောက္ခော စ အဘိဘဝနပ္ပဝတ္တိတော သင်္ဂဟိတော။ **အဘိဓမ္မေ** ပန နိပ္ပရိယာယဒေသနတ္တာ ဝိမောက္ခာဘိဘာယတနာနိ အသင်္ကရတော ဒဿေတုံ ဝိမောက္ခေ ဝဇ္ဇေတွာ အဘိဘာယတနာနိ ကထိတာနိ ; သဗ္ဗာနိ စ ဝိမောက္ခကိစ္စာနိ ဈာနာနိ ဝိမောက္ခဒေသနာယံ ဝုတ္တာနိ။ တဒေတံ “အဇ္ဈတ္တံ ရူပသညီ”တိ အာဂတဿ အဘိဘာယတနဒွယဿ **အဘိဓမ္မေ** အဘိဘာယတနေသု အဝစနတော “ရူပီ ရူပါနိ ပဿတီ”တိအာဒီနဉ္စ သဗ္ဗဝိမောက္ခကိစ္စသာဓာရဏဝစနဘာဝတော ဝဝတ္ထာနံ ကတန္တိ ဝိညာယတိ။ “အဇ္ဈတ္တ ရူပါနံ အနဘိဘဝနီယတော”တိ ဣဒံ ကတ္ထစိပိ “အဇ္ဈတ္တံ ရူပါနိ ပဿတီ”တိ အဝတွာ သဗ္ဗတ္ထ ယံ ဝုတ္တံ “ဗ

ဟိတ္ဝာ ရူပာနိ ပဿတီ''တိ, တဿ ကာရဏဝစနံ, တေန ယံ အညဟေတုကံ, တံ တေန ဟေတုနာ ဝုတ္တံ။ ယံ ပန ဒေသနာဝိလာသဟေတုကံ အဇ္ဈတ္တံ အရူပသညိတာယ ဧဝ အဘိဓမ္မေ (ဓ. သ. ၂၂၃) ဝစနံ, န တဿ အညံ ကာရဏံ မဂ္ဂိတဗ္ဗန္တိ ဒဿေတိ။ အဇ္ဈတ္တရူပာနံ အနဘိဘဝနီယတာ စ တေသံ ဗဟိဒ္ဓာ ရူပာနံ ဝိယ အဘူတတ္တာ။ ဒေသနာဝိလာသော စ ယထာဝုတ္တဝဝတ္ထာနဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော ဝေနေယ္ယဇ္ဈာသယဝသေန ဝိဇ္ဇမာနပရိယာယကထာဘာဝတော။ ''သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏာနီ''တိ ဧတေနေဝ သိဒ္ဓတ္တာ န နီလာဒိ အဘိဘာယတနာနိ ဝတ္တဗ္ဗာနီတိ စေ? တံ န, နီလာဒီသု ကတာဓိကာရာနံ နီလာဒိဘာဝဿေဝ အဘိဘဝနကာရဏတ္တာ။ န ဟိ တေသံ ပရိသုဒ္ဓာပရိသုဒ္ဓဝဏ္ဏာနံ ပရိတ္တတာ, အပ္ပမာဏတာ ဝာ အဘိဘဝနကာရဏံ, အထ ခော နီလာဒိဘာဝေ ဧဝါတိ။ ဧတေသု စ ပရိတ္တာဒိကသိဏရူပေသု ယံ ယံ စရိတဿ ဣမာနိ အဘိဘာယတနာနိ ဣဇ္ဈန္တိ, တံ ဒဿေတုံ **''ဣမေသု ပနာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

သဗ္ဗသင်္ဂါဟကဝသေနာ တိ သကလနီလဝဏ္ဏနီလနိဒဿနနီလနိဘာသာနံ သာဓာရဏဝသေန။ **ဝဏ္ဏဝသေနာ**တိ သဘာဝဝဏ္ဏဝသေန။ **နိဒဿနဝသေနာ** တိ ပဿိတဗ္ဗတာဝသေန စက္ခုဝိညာဏာဒိဝိညာဏဝီထိယာ ဂဟေတဗ္ဗတာဝသေန။ **ဩဘာသဝသေနာ**တိ သပ္ပဘာသတာယ အဝဘာသနဝသေန။ **ဥမာပုပ္ဖ** န္တိ အတသိပုပ္ဖံ။ **နီလမေဝ ဟောတီ** ဝဏ္ဏသင်္ကရာဘာဝတော။ **ဗာရာဏသိသမ္ဘဝ** န္တိ ဗာရာဏသိယံ သမုဋ္ဌိတံ။

ကေစိဿ ဣတော ဗာဟိရကဿ အပ္ပမာဏံ အတိဝိတ္ထာရိတံ ကသိဏနိမိတ္တံ ဩလောကေန္တဿ ဘယံ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ''ကိံ နု ခော ဣဒံ သကလံ လောကံ အဘိဘဝိတွာ အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ ဂဏှာတီ''တိ, တထာဂတဿ ပန တာဒိသံ ဘယံ တ သာရဇ္ဇံ တ နတ္ထီတိ **အဘီတဘာဝဒဿနတ္ထမေဝ အာနီတာနိ။**

အဋ္ဌဝိမောက္ခဝဏ္ဏနာ

၁၇၄. ဥတ္တာနတ္ထာယေဝ ဟေဋ္ဌာ အတ္ထတော ဝိဘတ္တတ္တာ။ ကေစိဿ ဝိမောက္ခေတိ ဃောသောပိ ဘယာဝဟော ဝဋ္ဋာဘိရတဘာဝတော, တထာဂတဿ ပန ဝိမောက္ခေ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတောပိ တံ နတ္ထီတိ **အဘီတ ဘာဝဒဿနတ္ထမေဝ အာနီတာနိ။**

အာနန္ဒယာစနကထာဝဏ္ဏနာ

၁၇၈. ဗောဓီတိ သဗ္ဗညုတညာဏံ။ တဉှိ **''စတုမဂ္ဂဉာဏပဒဋ္ဌာနံ''** န္တေ၀ ဝုတ္တံ သဗ္ဗညုတညာဏပဒဋ္ဌာနဿ တံမူလကတ္တာ။ **ဧဝံ ဝုတ္တဘာဝ** န္တိ ''အာကင်္ခမာနော အာနန္ဒ တထာဂတော ကပ္ပံ တ တိဋ္ဌေယျာ''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၆၆) ဧဝံ ဝုတ္တဘာဝံ။

၁၇၉. တမ္ပိ ဩဠာရိကနိမိတ္တံ ကတံ တဿ မာရေန ပရိယုဋ္ဌိတစေတသော **န ပဋိဝိဒ္ဓံ** န သလ္လက္ခိတံ။

၁၈၃. အာဒိကေဟီတိ ဝေမာဒီဟိ မိတ္တာမစ္စသုဟဇ္ဇာဟိ။ ပိယာယိတဗ္ဗတော **ပိယေဟိ။** မနဝဍ္ဍနတော **မနာပေဟိ။ ဇာတိယာ**တိ ဇာတိအနုရူပဂမနေန။ **နာနာဘာဝေ** ဝိသုံဘာဝေ အသမ္ဗန္ဓဘာဝေ။ **မရဏေန ဝိနာဘာဝေ**တိ စုတိယာ တေနတ္တဘာဝေန အပုနရာဝတ္တနတော ဝိပ္ပယောဂေ။ **ဘဝေန အညထာဘာဝေ**တိ ဘဝန္တရဂ္ဂဟဏေန ပုရိမာကာရတော အညာကာရတာ ''ကာမာဝစရသတ္တော ရူပာဝစရော ဟောတီ''တိအာဒိနာ, တတ္ထာပိ ''မနုဿော ဒေဝေါ ဟောတီ''တိအာဒိနာပိ ယောဇေတဗ္ဗော။ **ကုတေတ္ထ လဗ္ဘာ** တိ ကုတော ကုဟိံ ကိသ္မိံ နာမ ဌာနေ **ဧတ္ထ** တေသ္မိံ ခန္ဓပ္ပဝတ္တေ ''ယံ တံ ဇာတံ။ပေ။ မာ ပလုဇ္ဇီ''တိ လဒ္ဓုံ သက္ကာ။ န သက္ကာ ဧဝ တာဒိသဿ ကာရဏဿ အဘာဝတောတိ အာဟ **''နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ''** တိ။ ဧဝံ အဋ္ဌရိယဗ္ဘုတဓမ္မံ **တထာဂတဿာပိ သရီရံ,** ကိမင်္ဂ ပန အညေသန္တိ အဓိပ္ပာယော။ ''ပစ္စာဝမိဿတီ''တိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ သတိ သူပဋ္ဌိတံ ကတွာ ဉာဏေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ အာယုသင်္ခာရာနံ ဩဿဋ္ဌတ္တာ, ဗုဒ္ဓကိစ္စဿ စ ပရိယောသာပိတတ္တာ။ န ဟေတ္ထ မာသတ္တယတော ပရံ ဗုဒ္ဓဝေနေယျာ လဗ္ဘန္တီတိ။

၁၈၄. သာသနဿ စိရဋ္ဌိတိ နာမ သသမ္ဘာရေဟိ အရိယမဂ္ဂဓမ္မေဟိ ကေဝလေဟီတိ အာဟ **''သဗ္ဗံ လောကိယ လောကုတ္တရဝသေနေဝ ကထိတ''**န္တိ လောကိယာဟိ သီလသမာဓိပညာဟိ ဝိနာ လောကုတ္တရဓမ္မသမဓိဂမဿ အသ

မ္ဘဝတော။

တတိယဘာဏဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နာကပလောကိတဝဏ္ဏနာ

၁၈၆. နာကပလောကိတန္တိ နာဂဿ ဝိယ အပလောကိတံ, ဟတ္ထိနာဂဿ အပလောကနသဒိသံ အပလောကနန္တိ အတ္ထော။ **အာဟစ္စာ** တိ ဖုသိတွာ။ **အင္ကုသကလဂ္ဂါနိ ဝိယာ** တိ အင်္ကုသကာနိ ဝိယ အညမညသ္မိံ လဂ္ဂါနိ အာသတ္တာနိ ဟုတွာ ဌိတာနိ။ **ကောဗ္ဒနိ** တိ အညမညံ ဧကတော အာဗဒ္ဓါနိ။ **တသ္မာ** တိ ဂီဝဋ္ဌိနံ ဧကဂ္ဃနာနံ ဝိယ ဧကာဗဒ္ဓဘာဝေန, န ကေဝလံ ဂီဝဋ္ဌိနံယေဝ, အထ ခေါ သဗ္ဗာနိပိ တာနိ ဗုဒ္ဓါနံ ဌပေတွာ ဗာဟုသန္ဓိအာဒိကာ ဒ္ဓတဒသ မဟာသန္ဓိယော, အင်္ဂုလိသန္ဓိယော စ ဣတရသန္ဓီသု ကောဗဒ္ဓါနိ ဟုတွာ ဌိတာနိ, ယတော နေသံ ပကတိဟတ္ထီနံ ကောဋိသဟဿဗလပ္ပမာဏံ ကာယဗလံ ဟောတိ။ **ဝေသာလိနဂရာဘိမုခံ အကာသိ** ကဏ္ဍကပရိဝတ္တနေ ဝိယ ကပိလနဂရာဘိမုခံ။ ယဒိ ဧဝံ ကထံ တံ နာကပလောကိတံ နာမ ဇာတံ? တဒဇ္ဈာသယံ ဥပဟာဒယ။ ဘဂဝတ ဟိ နာကပလောကိတဝသေနေဝ အပလောကေတုကာမော ဇာတော, ပုညာနုဘာဝေန ပနဿ ပတိဋ္ဌိတဌာနံ ပရိဝတ္တိ, တေန တံ ''နာကပလောကိတံ'' တွေဝဝ ဝုစ္စတိ။

''ဣဒံ ပစ္ဆိမကံ အာနန္ဒ တထာဂတဿ ဝေသာလိယာ ဒဿန''န္တိ နယိဒံ ဝေသာလိယာ အပလောကနဿ ကာရဏဝစနံ အနေကန္တိကတ္တာ, ဘူတကထနမတ္တံ ပနေတံ။ မဂ္ဂသောဓနဝသေန တံ ဒဿေတွာ အညဒေဝေတ္ထ အပလောကနကာရဏံ ဒဿေတုကာမော **''နနု စာ''**တိအာဒိမာဟ။ **တံ တံ သဗ္ဗံ ပစ္ဆိမဒဿနမေဝ** အနုက္ကမေန ကုသိနာရံ ဂန္တွာ ပရိနိဗ္ဗာတုကာမတာယ တတော တတော နိက္ခန္တတ္တာ။ **''အနစ္ဆရိယတ္တာ''** တိ ဣမိနာ ယထာဝုတ္တံ အနေကန္တိကတ္တံ ပရိဟရတိ, တယိဒံ သောဓနမတ္တံ။ ဣဒံ ပနေတ္ထ အဝိပရီတံ ကာရဏန္တိ ဒဿေတုံ **''အပိစာ''**တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ န ဟိ ဘဂဝတ သာပေက္ခော ဝေသာလိံ အပလောကေသိ, ''ဣဒံ ပန မေ ဂမနံ အပုနရာဂမန''န္တိ ဒဿနမုခေန ဗဟုဇနဟိတာယ ဗဟုဇနသုခာယ လောကာနုကမ္ပာယ အပလောကေသိ။ တေနာဟ **''အပိစ ဝေသာလိရာဇာနော''**တိ အာဒိ။

အန္တကရော တိ သကလဝဋ္ဋဒုက္ခဿ သကသန္တာနေ, ပရသန္တာနေ စ ဝိနာသကရော အဘာဝကရော။ ဗုဒ္ဓစက္ခုံခမ္မစက္ခုံဒိဗ္ဗစက္ခုံသမန္တစက္ခုံသင်္ခါတေဟိ **ပဉ္စဟိ စက္ခူဟိ စက္ခုမာ။** သတတသနာနံ ကိလေသာနံ သမုစ္ဆိန္နတ္တာ သာတိသယံ **ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနေန ပရိနိဗ္ဗုတော။**

စတုမဟာပဒေသဝဏ္ဏနာ

၁၈၇. မဟာဩကာသေတိ မဟန္တေ ဩကာသေ။ မဟန္တာနိ ဓမ္မဿ ပတိဋ္ဌာပနဋ္ဌာနာနိ။ ယေသု ပတိဋ္ဌာပိတော ဓမ္မော နိစ္ဆီယတိ အသန္ဒေဟတော, ကာနိ ပန တာနိ? အာဂမနဝိသိဋ္ဌာနိ သုတ္တောတရဏာဒီနိ။ ဒုတိယဝိကပ္ပေ အပဒိသန္တီတိ **အပဒေသာ,** ''သမ္မုခါ မေတံ အာဝုသော ဘဂဝတော သုတ''န္တိအာဒိနာ ကေနစိ အာဘတဿ ''ဓမ္မော''တိ ဝိနိစ္ဆိနနေ ကာရဏံ။ ကိံ ပန တန္တိ? တဿ ယထာဘတဿ သုတ္တောတရဏာဒိ ဧဝ။ ယဒိ ဧဝံ ကထံ စတ္တာရောတိ? ယသ္မာ ဓမ္မဿ ဒ္ဓေဝ သမ္ပရာယာ သတ္ထာ, သာဝကာ စ, တေသု စ သာဝကာ သင်္ဃဂဏပုဂ္ဂလဝသေန တိဝိဓာ , ဧဝံ ''တုမှာကံ မယာ ယံ ဓမ္မော ပဋိဂ္ဂဟိတော''တိ အပဒိသိတဗ္ဗာနံ ဘေဒေန စတ္တာရော။ တေနာဟ ''သမ္မုခါ မေ တံ အာဝုသော ဘဂဝတော သုတ''န္တိအာဒိ။ တထာ စ ဝုတ္တံ **နေတ္တိယံ** ''စတ္တာရော မဟာပဒေသာ ဗုဒ္ဓါပဒေသော သင်္ဃာပဒေသော သမ္ဗဟုလတ္ထေရာပဒေသော ဧကတ္ထေရာပဒေသော။ ဣမေ စတ္တာရော မဟာပဒေသာ''တိ (နေတ္တိ. ၁၈) ဗုဒ္ဓေါ အပဒေသော ဧတဿာတိ **ဗုဒ္ဓါပဒေသော။** သေ နယော သေသေသုပိ။ တေနာဟ **''ဗုဒ္ဓါဒယော။ပေ။ မဟာကာရဏာနီ''**တိ။

၁၈၈. နေဝ အဘိနန္ဒိတဗ္ဗ န္တိ န သမ္ပဋိစ္ဆိတဗ္ဗံ။ ဂန္ထဿ သမ္ပဋိစ္ဆနံ နာမ သဝနန္တိ အာဟ **''န သောတဗ္ဗ''**န္တိ။ **ပဒဗျဉ္ဇနာနီ** တိ ပဒါနိ စ ဗျဉ္ဇနာနိ စ, အတ္ထပဒါနိ, ဗျဉ္ဇနပဒါနိ စာတိ အတ္ထော။ ပဇ္ဇတိ အတ္ထော ဧတေဟီတိ **ပဒါနိ,** အက္ခရာဒီနိ ဗျဉ္ဇနပဒါနိ။ ပဇ္ဇိတဗ္ဗတော **ပဒါနိ,** သင်္ကာသနာဒီနိ အတ္ထပဒါနိ။ **အဋ္ဌကထာယံ**ပန

“‘ပဒသင်္ခါတာနိ ဖုဋ္ဌနာနိ’တိ ဖုဋ္ဌနုပဒာနေဝ ဝုတ္တာနိ”တိ ကေစိ, တံ န, အတ္ထံ ဖုဋ္ဌေန္တိတိ ဖုဋ္ဌနာနိ, ဗျ ယဉ္ဇနပဒာနိ, တေဟိ ဖုဋ္ဌိတဗ္ဗတော ဖုဋ္ဌနာနိ, အတ္ထပဒာနီတိ ဉာယသင်္ဂဟတော။ **ကုမသိမ္ပ ဌာနေ** တိ တေနာ ဘာတသုတ္တသ္သ ကုမသိမ္ပ ပဒေသော။ **ဟဋ္ဌိ ဝုတ္တာ** တိ ကေဝလော ဟဋ္ဌိဓမ္မော ပဝတ္တော။ **အတ္တော ဝုတ္တော** တိ ဟ ဋ္ဌိယာ အတ္တော ပဝတ္တော နိဒ္ဒိဋ္ဌော။ **အနုသန္ဓိ ကထိတော**တိ ယထာရဒ္ဓဒေသနာယ, ဥပရိ ဒေသနာယ စ အနုသန္ဓာနံ ကထိတံ သမ္ဗန္ဓော ကထိတော ။ **ပုဗ္ဗာပရံ ကထိတ** န္တိ ပုဗ္ဗေနာပရံ အဝိရုဇ္ဈနဠေ့ဝ ဝိသေသာဓာနဠ့ ကထိတံ ပကာ သိတံ။ ဧဝံ ဟဋ္ဌိဓမ္မာဒီနိ သမ္မဒေဝ သလ္လက္ခေတွာ ဂဟဏံ သာဓုကံ ဥဂ္ဂဟဏန္တိ အာဟ **“သုဂ္ဂ ဂဟေတွာ”** တိ။ **သုတ္တေ ဩတာရေတဗ္ဗာနိ** တိ ဉာဏေန သုတ္တေ ဩကဟေတွာ တာရေတဗ္ဗာနိ, တံ ပန ဩကဟေတွာ တရဏံ တ တ္ထ ဩတရဏံ အနုပ္ပဝေသနံ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“သုတ္တေ ဩတာရေတဗ္ဗာနီ”** တိ။ သံသန္ဒေတွာ ဒဿနံ **သန္ဒ ဿနန္တိ** အာဟ **“ဝိနယေ သံသန္ဒေတဗ္ဗာနိ”** တိ။

ကိံ ပန တံ သုတ္တံ, ကော တ ဝိနယောတိ ဝိစာရဏာယ အာစရိယာနံ မတိဘေဒမုခေန တမတ္ထံ ဒဿေတုံ **“ဧတ္ထ စာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဝိနယောတိ** ဝိဘင်္ဂပဠမာဟ။ သော ဟိ မာတိကာသညိတဿ သုတ္တဿ အတ္ထသူစနတော “သုတ္တ”န္တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ။ ဝိဝိဓနယတ္တာ, ဝိသိဋ္ဌနယတ္တာ စ **ဝိနယော,** ခန္ဓကပဠမာဟ။ **ဧဝန္တိ** ဧဝံ သုတ္တဝိနယေသု ပရိဂ္ဂယှမာနေသု **ဝိနယပိဋ္ဌကမ္ပိ န ပရိယာဒီယတိ** ပရိတရဟဋ္ဌိယာ အသင်္ဂဟိတတ္တာ။ **သုတ္တန္တာ ဘိဓမ္မပိဋ္ဌကာနိ တ သုတ္တံ** အတ္ထသူစနာဒိအတ္ထသမ္ဘဝတော။ **ဧဝမ္ပိ** တိ “သုတ္တန္တာဘိဓမ္မပိဋ္ဌကာနိ သုတ္တံ, ဝိန ယပိဋ္ဌကံ ဝိနယော”တိ ဧဝံ သုတ္တဝိနယဝိဘာဂေ ဝုစ္စမာနေပိ။ **န တာဝ ပရိယာဒီယန္တိ** တိ န တာဝ အနဝသေသတော ပရိ ဂ္ဂယှတန္တိ, ကသ္မာတိ အာဟ **“အသုတ္တနာမကဉ္ဟိ”** တိအာဒိ။ ယသ္မာ “သုတ္တ”န္တိ ဣမံ နာမံ အနာရောပေတွာ သင်္ဂီတမ္ပိ ဇာတကာဒိဗုဒ္ဓဝစနံ အတ္ထိ, တသ္မာ ဝုတ္တနယေန တီဏိ ပိဋ္ဌကာနိ န ပရိယာဒိဏ္ဏာနီတိ။ သုတ္တနိပာတဉ္စ အနုက္ကတိဝုတ္တကာဒီနိ ဒီဃနိကာယာဒယော ဝိယ သုတ္တနာမံ အာရောပေတွာ အသင်္ဂီတာနီတိ အဓိပ္ပာယေ ပနေတ္ထ ဇာတကာဒီဟိ သဒ္ဓိံ တာနိပိ ဂဟိတာနိ။ ဗုဒ္ဓဝံသစရိယာပိဋ္ဌကာနံ ပနေတ္ထ အဂ္ဂဟဏေ ကာရဏံ မဂ္ဂိတဗ္ဗံ, ကိံ တ တေန မဂ္ဂနေန? သဗ္ဗောဟယံ ဝဏ္ဏနာနယော ထေရဝါဒံ ဒဿနမုခေန ပဋိက္ခိတ္တော ဧဝါတိ။

အတ္ထီ တိ ကိံ အတ္ထိ, အသုတ္တနာမကံ ဗုဒ္ဓဝစနံ နတ္ထိ ဧဝါတိ ဒဿေတိ။ တထာ ဟိ နိဒါနဝဏ္ဏနာယံ (ဒီ. နိ. ဋ္ဌိ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ; သာရတ္ထ. ဋ္ဌိ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ) အမှေဟိ ဝုတ္တံ “သုတ္တန္တိ သာမညဝိဓိ, ဝိသေသဝိဓယော ပရေ”တိ။ **တံ သဗ္ဗံ ပဋိက္ခိပိတွာ** “သုတ္တန္တိ ဝိနယော”တိအာဒိနာ ဝုတ္တံ သံဝဏ္ဏနာန ယံ “နာယမတ္တော ကုဓာဝိပ္ပေတော”တိ ပဋိသေဓေတွာ။ ဝိနေတိ ဧတေန ကိလေသေတိ **ဝိနယော,** ကိလေသဝိနယနူပာ ယော, သော ဧဝ စ နံ ကရောတီတိ **ကာရဏန္တိ** အာဟ **“ဝိနယော ပန ကာရဏ”**န္တိ။

ဓမ္မေ တိ ပရိယတ္တိဓမ္မေ။ **သရာကယာ**တိ သရာဂဘာတယ ကာမရာဂဘဝရာဂပရိဠ့ျုဟနာယ။ **သညောကယာ**တိ ဘဝသံယောဇနာယ။ **အာစယာယာ**တိ ဝဋ္ဋဿ ဝမုနတ္ထာယ။ **မဟိစ္ဆတာယာ** တိ မဟိစ္ဆဘာတယ။ **အသန္တုဋ္ဌိယာ** တိ အသန္တုဋ္ဌိဘာတယ။ **သင်္ဂဏိကာယာ** တိ ကိလေသသင်္ဂဏဂဏသင်္ဂဏဝိဟာရာယ။ **ကောသဇ္ဇာယာ** တိ ကုသီတ ဘာတယ။ **ဒုဗ္ဘရတာယာ** တိ ဒုပ္ပောသတာယ။ **ဝိရာကယာ**တိ သကလဝဋ္ဋတော ဝိရဇ္ဇနတ္ထာယ။ **ဝိသညောကယာ**တိ ကာမဘာတဒီဟိ ဝိသံယုဇ္ဇနတ္ထာယ။ **အပစယာယာ**တိ သဗ္ဗဿာပိ ဝဋ္ဋဿ အပစယနာယ, နိဗ္ဗာနာယာတိ အတ္ ထော။ **အပ္ပိစ္ဆတာယာ** တိ ပစ္စယပ္ပိစ္ဆတာဒိဝသေန သဗ္ဗသော ကုစ္ဆာပဂမာယ။ **သန္တုဋ္ဌိယာ** တိ ဒွာဒသဝိဓသန္တု ဋ္ဌိဘာတယ။ **ပဝိဝေကာယာ**တိ ပဝိဝိတ္တဘာတယ, ကာယဝိဝေကာဒိတဒင်္ဂဝိဝေကာဒိဝိဝေကသိဒ္ဓိယာ။ **ဝီရိယာရမ္ဘာယာ** တိ ကာယိကဿ စေဝ, စေတသိကဿ စ ဝီရိယဿ ပဂ္ဂဟဏတ္ထာယ။ **သုဘရတာယာ**တိ သုခပောသနတ္ထာယ။ ဧဝံ ယော ပရိယတ္တိဓမ္မော ဥဂ္ဂဟဏဓာရဏပရိပုစ္ဆာမနသိကာရဝသေန ယောနိသော ပဋိပဇ္ဇန္တဿ သရာကဒိဘာဝပ ရိဝဇ္ဇနဿ ကာရဏံ ဟုတွာ ဝိရာကဒိဘာတယ သံဝတ္တတိ, ဧကံသတော **ဧသော ဓမ္မော။ ဧသော ဝိနယော,** သမ္မဒေ ဝ အပာယာဒီသု အပတနဝသေန ဓာရဏတော, ကိလေသာနံ ဝိနယနတော, သတ္ထု သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဩဝါဒအနုသိဋ္ဌိဘာဝ တော **ဧတံ သတ္ထုသာသနန္တိ ဓာရေယျာသိ** ဇာနေယျာသိ, အဝဗုဇ္ဈေယျာသီတိ အတ္ထော။ စတုသစ္စဿ သူစ နံ သုတ္တန္တိ အာဟ **“သုတ္တေတိ တေပိဋ္ဌကေ ဗုဒ္ဓဝစနေ”** တိ။ တေပိဋ္ဌကဉ္ဟိ ဗုဒ္ဓဝစနံ သစ္စဝိနိမုတ္တံ နတ္ထိ။ ရာကာဒိဝိန ယနကာရဏံ တထာဂတေန သုတ္တပဒေန ပကာသိတန္တိ အာဟ **“ဝိနယေတိ ဧတသ္မိံ ရာကာဒိဝိနယကာရဏေ”** တိ။

သုတ္တေ ဩသရဏာဝ္ဧတ္တ တေပိဋ္ဌကေ ဗုဒ္ဓဝစနေ ပရိယာပန္နတာဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ, န အညထာတိ အာဟ **“သုတ္တပဋိဟဋ်ာယ ကတ္တစိ အနာဂန္တ္ထာ”** တိ။ **ဆလ္လိ ဥဋ္ဌပေတွတ** တိ အရောဂသ္သ မဟာတော ရုက္ခသ္သ တိဋ္ဌတော ဥပက္ကမေန ဆလ္လိယာ သကလိကာယ, ပပဋိကာယ တ ဥဋ္ဌပနံ ဝိယ အရောဂသ္သ သာသနဓမ္မသ္သ တိဋ္ဌတော ဗျဥ္စနမတ္တေန တပ္ပရိယာပန္နံ ဝိယ ဟုတွတ ဆလ္လိသဒိသံ ပုဗ္ဗာပရဝိရုဒ္ဓတာဒိဒေသံ ဥဋ္ဌပေတွတ ပရိဒီပေတွတ, တာဒိသာနိ ပန ဧကံသတော ဂုဋ္ဌဟဝေဿန္တရာဒိပရိယာပန္နာနိ ဟောန္တီတိ အာဟ **“ဂုဋ္ဌဟဝေဿန္တရ။ပေ။ပညာ ယန္တီတိ အတ္တော”**တိ ။ **ရာကဒိဝိနယေတိ** ရာကဒီနံ ဝိနယနတ္တော။ တအာကာရတာယ **န ပညာယမာနာနိ** န ဒိသ္သမာနာ နိ **ဆဋ္ဌေတဗ္ဗာနိ** ဝဇ္ဇိတဗ္ဗာနိ န ဂဟေတဗ္ဗာနိ။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ သဗ္ဗတရေသု။

ဣမသ္မိံ ပန ဌာနေတိ ဣမသ္မိံ မဟာပဒေသနိဒ္ဒေသဋ္ဌာနေ။ **“သုတ္တေ စတ္တာရော မဟာပဒေသာ”** တိအာဒိနာ ဝုတ္တမ္ပိ အဝုတ္တေန သဒ္ဓိံ ဂဟေတွတ ပကိဏ္ဏကကထာယ မာတိကံ ဥဒ္ဒိသတိ။ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတော အတ္တော **ပဥ္ ဟော,** တသ္သ ဝိသ္သဇ္ဇနာနိ **ပဥ္စဟာဗျာကရဏာနိ,** အတ္ထသူစနာဒိအတ္တေန **သုတ္တံ,** ဟဋ္ဌိ, တံ သုတ္တံ အနုလော မေတိ အနုကူလေတီတိ **သုတ္တာနုလောမံ,** မဟာပဒေသော။ အာစရိယာ ဝဒန္တိ သံဝဏ္ဏေန္တိ ဟဋ္ဌိ ဧတေနာတိ **အာစရိ ယတအော** အဋ္ဌကထာ။ တသ္သ တသ္သ ထေရသ္သ အတ္တနော ဧဝ မတိ အဓိပ္ပာယောတိ **အတ္တနောမတိ။ ဓမ္မဝိနိစ္ဆယေ ပ တ္တေတိ** ဓမ္မေ ဝိနိစ္ဆိနိတဗ္ဗေ ဥပဋ္ဌိတေ။ **ဣမေတိ** အနန္တရံ ဝုတ္တာ စတ္တာရော မဟာပဒေသာ။ ပမီယတိ ဓမ္မော ပရိ စ္ဆိဇ္ဇတိ ဝိနိစ္ဆီယတိ ဧတေနာတိ **ပမာဏံ။** တေနာဟ **“ယံ တ္တေ သမေတိ”** တိအာဒိ။ **ဣတရန္တိ** မဟာပဒေသေသု အ သမေန္တံ။ ပုန **ဣတရန္တိ** အကပ္ပိယံ အနုလောမေန္တံ ကပ္ပိယံ ပဋိဗာဟန္တံ သန္ဓာယာဟ။

ဧကံသေနေဝ ဗျာကာတဗ္ဗော ဝိသ္သဇ္ဇေတဗ္ဗောတိ **ဧကံသဗျာကရဏီယော။ ဝိဘဇ္ဇာ** တိ ပုစ္ဆိတမတ္ထံ အဝ ဓာရဏာဒိဘေဒေန ဝိဘဇိတွတ။ **ပဋိပုစ္ဆာတိ** ပုစ္ဆန္တံ ပုဂ္ဂလံ ပဋိပုစ္ဆိတွတ။ **ဌပနီယောတိ** တိဓာပိ အဝိသ္သဇ္ဇနီယတ္တ တာ ဌပနီယော ဗျာကရဏံ အကတွတ ဌပေတဗ္ဗော။ ‘‘စက္ခုံ အနိစ္စ’’န္တိ ပဥ္ဟေ ဥတ္တရပဒာဝဓာရဏံ သန္ဓာယ **“ဧကံ သေနေဝ ဗျာကာတဗ္ဗ”**န္တိ ဝုတ္တံ နိစ္စတာယ လေသသ္သာပိ တတ္ထ အဘာဝတော။ ပုရိမပဒာဝဓာရဏေ ပန ဝိဘဇ္ဇ ဗျာကရဏီယတာ စက္ခုသောတေသု ဝိသေသတ္ထသာမညတ္တာနံ အသာဓာရဏဘာဝတော။ ဒ္ဒဝိန္နံ တေသံ သဒိသတာ စောဒနာ ပဋိပုစ္ဆနမုခေနေဝ ဗျာကရဏီယာ ပဋိက္ခေပဝသေန, အနုညာတဝသေန စ ဝိသ္သဇ္ဇိတဗ္ဗတောတိ အာဟ **“ယထာ စက္ခု, တထာ သောတံ။ပေ။ အယံ ပဋိပုစ္ဆာဗျာကရဏီယော ပဥ္ဟော”** တိ။ **တံ ဇီဝံ တံ သရီရန္တိ** ဇီဝသရီရာနံ အနညတာပဥ္ဟော။ ယသ္သ ယေန အနညတာစောဒိတာ, သော ဧဝ ပရမတ္ထတော နုပလဗ္ဘတီတိ ဝဇ္ဈာတနယသ္သ မ တ္တေယျတာကိတ္တနသဒိသောတိ အဗျာကာတဗ္ဗတာယ ဌပနီယော ဝုတ္တောတိ။ **ဣမာနိ စတ္တာရိ ပဥ္ဟာဗျာက ရဏာနိ ပမာဏံ** တေနေဝ နယေန တေသံ ပဥ္ဟာနံ ဗျာကာတဗ္ဗတော။

ဝိနယမဟာပဒေသော ကပ္ပိယာနုလောမဝိဓာနတော နိပ္ပရိယာယတော **အနုလောမကပ္ပိယံ** နာမ, မဟာပဒေသဘာဝေန ပန တံသဒိသတာယ သုတ္တန္တမဟာပဒေသေသုပိ **“အနုလောမကပ္ပိယ”**န္တိ အယံ အဋ္ဌကထာတေဟာရော။ ယဒိပိ တတ္ထ တတ္ထ ဘဂဝတာ ပဝတ္တိတပကိဏ္ဏကဒေသနာဝ အဋ္ဌကထာ, သာ ပန ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ ပဌမံ တီဏိ ပိဋကာနိ သင်္ဂါယိတွတ တသ္သ အတ္ထဝဏ္ဏနာနုရူပေနေဝ ဝါစနာမဂ္ဂံ အာရောပိတတ္တာ **“အာစရိယဝါဒေါ”**တိ ဝုစ္စတိ အာစရိယာ ဝဒန္တိ သံဝဏ္ဏေန္တိ ဟဋ္ဌိ ဧတေနာတိ။ တေနာဟ **“အာစရိယဝါဒေါ နာမ အဋ္ဌကထာ”**တိ။ တိသ္သော သင်္ဂီတိယော အာရုဠှဿေဝ ဧဝ စ ဗုဒ္ဓဝစနသ္သ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာဘူတော ကထာမဂ္ဂေါ **မဟိန္ဒတ္ထေရေန တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပံ** အာဘ တော ပစ္ဆာ တမ္ဗပဏ္ဏိယေဟိ မဟာထေရေဟိ **သီဟဠဘာသာယ** ဌပိတော နိကာယန္တရလဒ္ဓိသင်္ကရပရိဟရဏတ္ထံ။ **အတ္တနောမတိ နာမ** ထေရဝါဒေါ။ **နယဂ္ဂဟေနာ** တိ သုတ္တာဒိတော လဗ္ဘမာနနယဂ္ဂဟဏေန။ **အနုဗုဒ္ဓိယာတိ** သု တ္တာဒီနိယေဝ အနုဂတဗုဒ္ဓိယာ။ **အတ္တနော ပဋိဘာနန္တိ** အတ္တနော ဧဝ တသ္သ အတ္ထသ္သ ဝုတ္တနယေန ဥပဋ္ဌာနံ, ယ ထာဥပဋ္ဌိတာ အတ္ထာ ဧဝ တထာ ဝုတ္တာ။ **သမေန္တမေဝ ဂဟေတဗ္ဗ** န္တိ ယထာ သုတ္တေန သံသန္ဒတိ, ဧဝံ မဟာပ ဒေသတော အတ္ထာ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာတိ ဒဿေတိ။ ပမာဒပာဌဝသေန အာစရိယဝါဒဿ ကဒါစိ ဟဋ္ဌိယာ အသံသန္ဒနာပိ သိယာ, သော န ဂဟေတဗ္ဗောတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“အာစရိယဝါဒေါပိ သုတ္တေန သမေန္တောယေဝ ဂဟေတဗ္ ဗော”**တိ။ **သဗ္ဗဒုဗ္ဗလာ** ပုဂ္ဂလသ္သ သယံ ပဋိဘာနဘာဝတော။ တထာ စ **သာပိ ဂဟေတဗ္ဗာ,** ကီဒိသီ? **သုတ္တေန သမေ န္တာ ယေဝာတိ** ယောဇနာ။ **တာသူတိ** တီသု သင်္ဂီတီသု။ **“အာဂတမေဝ ပမာဏ”**န္တိ ဣမိနာ မဟာကဿပာဒီဟိ သင် ဂီတမေဝ ‘‘သုတ္တ’’န္တိ ဣဓာဓိပ္ပေတန္တိ တဒညသ္သ သုတ္တဘာဝမေဝ ပဋိက္ခိပတိ။ တဒတ္ထာ ဧဝ ဟိ တိသ္သော သင်္ဂီတိယော။ **တတ္ထာ** တိ ကရယှဟသုတ္တေ။ **န စေဝ သုတ္တေ ဩသရန္တိ, န စ ဝိနယေ သန္ဒိသ္သန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗ**

ဇာနိ တဿ အသုတ္တဘာဝတော တေန “အနုလောမကပ္ပိယံ သုတ္တေန သမေန္တမေဝ ဂဟေတဗ္ဗ”န္တိ ဝုတ္တံ ဝေတ္
ထံ နိဂမနဝသေန နိဒဿေတိ။ သဗ္ဗတ္ထ “န ကပ္ပတီ”တိ ဝစနံ တတ္ထ တတ္ထ ဂဟိတာဝဓာရဏဖလဒဿနံ ဒဋ္ဌဗ္
ဗံ။

ကမ္မာရပုတ္တစုန္ဒဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၁၈၉. သူကရမဒ္ဒဝ န္တိ ဝနဝရာဟဿ မုဒုမံသံ။ ယသ္မာ စုန္ဒော အရိယသာဝကော သောတာပန္နော, အညေ စ ဘ
ဂဝတော, ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စ အာဟာရံ ပဋိယာဒေန္တာ အနဝဇ္ဇမေဝ ပဋိယာဒေန္တိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ပဝတ္တမံသ”** န္
တိ။ **တံ ကိရာ**တိ “နာတိတရုဏဿာ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တဝိသေသံ။ တထာ ဟိ တံ **“မုဒု စေဝ သိနိဒ္ဓဉ္စာ”** တိ ဝုတ္တံ။ မုဒု
မံသဘာဝတော ဟိ အဘိသင်္ခရဏဝိသေသေန စ “မဒ္ဒဝ”န္တိ ဝုတ္တံ။ **ဩဇံ ပက္ခိပိံသု** “အယံ ဘဂဝတော ပစ္ဆိမကော
အာဟာရော”တိ ပုညဝိသေသာပေက္ခာယ, တံ ပန တထာပက္ခိတ္တဒိဗ္ဗောဇတာယ ဂရုတရံ ဇာတံ။

အညေ ယံ ဒုဇ္ဇီရံ, တံ အဇာနန္တာ “ကဿစိ အဒတွာ ဝိနာသိတ”န္တိ ဥပဝဒေယျုန္တိ **ပရူပဝါဒမောစနတ္ထံ**
ဘဂဝါ “နာဟံ တ”န္တိအာဒိနာ သီဟနာဒံ နဒတိ။

၁၉၀. ကထံ ပနာယံ သီဟနာဒော နနု တံ ဘဂဝတောပိ သမ္မာပရိဏာမံ န ဂတန္တိ? နယိဒံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ယသ္မာ “သမ္မ
ဒေဝ တံ ဘဂဝတော ပရိဏာမံ ဂတ”န္တိ ဝတ္တုံ အရဟတိ တပ္ပစ္စယာ ဥပ္ပန္နဿ ဝိကာရဿ အဘာဝတော, အညပစ္
စယဿ စ ဝိကာရဿ မုဒုဘာဝံ အာဟဒိတတ္တာ။ တေနာဟ **“န ပန ဘုတ္တပ္ပစ္စယာ”** တိအာဒိ။ န ဟိ ဘဂဝါ, အညေ
ဝါ ပန ခီဏာသဝါ နဝဝေဒနုပ္ပာဒနဝသေန အာဟာရံ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတမေဝ ကတွာ အာဟာရဿ ဥပ
ဘုဉ္ဇနတော။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ ဟဋ္ဌိယံ “ဘတ္တံ ဘုတ္တာဝိဿ ခရော အာဗာဓော ဥပ္ပဇ္ဇီ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ? တံ ဘော
ဇနုတ္တရကာလံ ဥပ္ပန္နတ္တာ ဝုတ္တံ။ “န ပန ဘုတ္တပစ္စယာ”တိ ဝုတ္တော တယမတ္ထော **အဋ္ဌကထာယံ။** ကတုပစိတ
ဿ လဒ္ဓောကာသဿ ကမ္မဿ ဝသေန ဗလဝတိပိ ရောဂေ ဥပ္ပန္နေ ဂရုသိနိဒ္ဓဘောဇနပ္ပစ္စယာ ဝေဒနာနိဂ္ဂဟော
ဇာတော, တေနာဟ **“ယဒိ ဟီ”**တိအာဒိ။ **ပတ္ထိတဋ္ဌာနေ** တိ ကုစ္ဆိတဋ္ဌာနေ, ကုစ္ဆာ စဿ တတ္ထ ဂန္တွာ ဝိနေတ
ဗ္ဗဝေနေယျာပေက္ခာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ကထာယမ္ပိ **“သုတ”**န္တိ ကမိနာ သုတမတ္တံ, ပရေသံ ဝစနမတ္တမေဝတံ, န ပန ဘောဇ
နပ္ပစ္စယာ အာဗာဓံ ဖုသိ ဓီရောတိ ဒဿေတိ။

ဟာနိယာဟရဏဝဏ္ဏနာ

၁၉၁. ပသန္နဘာဝေန ဥဒကဿ အစ္ဆဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အာဟ **“အစ္ဆောဒကာတိ ပသန္နောဒကာ”** တိ။
သာဒုရသတ္တာ သာတတာတိ အာဟ **“မဓုရောဒကာ”**တိ။ တနုကမေဝ သလိလံ ဝိသေသတော သီတလံ, န ဗဟလန္တိ
အာဟ **“တနုသီတလသလိလာ”**တိ။ **နိက္ကဒ္ဒမာ** တိ သေတဘာဝဿ ကာရဏမာဟ။ ပင်္ကစိက္ခလ္လာဒိဝသေန ဟိ ဥဒ
ကဿ ဝိဝဏ္ဏတာ, သဘာဝတော ပန တံ သေတဝဏ္ဏံ ဧဝတိ။

ပုက္ကုသမလ္လပုတ္တဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၁၉၂. ဓုရတတေတိ ပဋိမုခတတော။ **ဒီဃပိင်္ဂလော** တိ ဒီဃော ဟုတွာ ပိင်္ဂလစက္ခုကော။ ပိင်္ဂလက္ခိကော ဟိ သော
“အာဠာရော”တိ ပညာယိတ္ထ။ **ဝေရူပ**န္တိ ဒက္ခိတိ ကရိဿတိ ဘဝိဿတီတိ ဤဒိသံ။ **ဤဒိသေသူ**တိ ယတ္ရ ယံစာ
တိ ဝေရူပနိပါတသဒ္ဒယုတ္တဋ္ဌာနေသု။

၁၉၃. ဝိစရန္တိယော မေဃဂဗ္ဘတော နိစ္ဆရန္တိယော ဝိယ ဟောန္တီတိ ဝုတ္တံ **“နိစ္ဆရန္တီသူတိ ဝိစရန္တီ
သူ”**တိ။ **နဝဝိဓာယာ**တိ နဝပ္ပကာရာယ။ နဝသု ဟိ ပကာရေသု ဧကဝိဓာပိ အသနိ တပ္ပရိယာပန္နတာယ “နဝဝိဓာ” တွေ
ဝ ဝုစ္စတိ။ ဤဒိသီ ဟိ သော ရုဠှိ အဋ္ဌဝိမောက္ခပတ္တိပိ သမညာ ဝိယ။ **အသညံ ကရောတိ,** ယော တဿာ သဒ္ဒေန ,
တေဇသာ စ အဇ္ဈောတ္ထဋ္ဌော။ **ဧကံ စက္က** န္တိ ဧကံ မဏ္ဍလံ။ သင်္ကာရံ တီရေန္တီ ပရိစ္ဆိန္ဒန္တီ ဝိယ ဒဿေတီတိ
သတေရာ။ ဂဂ္ဂရာယမာနာ တိ ဂဂ္ဂရာတိသဒ္ဒံ ကရောန္တီ, အနုရဝဒဿနဉ္စေဟတံ။ **ကပိသီသာ**တိ ကပိသီသာကာရဝတီ။
မစ္ဆဝိလောလိကာ တိ ဥဒကေ ပရိပ္ဖန္ဒမာနမစ္ဆော ဝိယ ဝိလုဠိတာကာရာ။ **ကုက္ကုဋကသဒိသာ** တိ ပသာရိတပက္ခကုက္ကု

ဋ္ဌာကာရာ။ နင်္ဂလဿ ကဿနကာလေ ကဿကာနံ ဟတ္ထေန ဂဟေတဗ္ဗဋ္ဌာနေ မဏိကာ ဟောတိ, တံ ဥပဟာအယ န
င်္ဂလံ ''ဒဏ္ဍမဏိကာ''တိ ဝုစ္စတိ, တသ္မာ ဒဏ္ဍမဏိကာကာရာ **ဒဏ္ဍမဏိကာ**။ တေနာဟ **''နင်္ဂလသဒိသာ''** တိ။ ဒေဝေ
ဝဿန္တေပိ သဇောတိဘူတတာယ ဥဒကေန အတေမေတဗ္ဗတော မဟာသနိ **''သုက္ခာသနီ''** တိ ဝုတ္တာ။ တေနာဟ
''ပတိတဋ္ဌာနံ သမုဂ္ဃာဋေတီ'' တိ။

ဘုသာကာရကေတိ ဘုသမယေ အကာရကေ။ တတ္ထ ကိရ မဟန္တံ ပလာလပုဉ္ဇံ အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ ပလာလံ နိက္ကဍ္ဎ
ယိတွာ သာလာသဒိသံ ပဗ္ဗဇိတာနံ ဝသနယောဂ္ဂဋ္ဌာနံ ကတံ, တအာ ဘဂဝါ တတ္ထ ဝသိ, တံ ပန ခလမဏ္ဍလံ သာလာသ
ဒိသန္တိ အာဟ **''ခလသာလာယ''**န္တိ။ **တတ္ထာ** တိ ဟေတုမှိ ဘုမ္မဝစနန္တိ အာဟ **''တေသမ္ပိ ကာရဏာ''** တိ, အသနိ
ဟတေန ဆန္နံ ဇနာနံ ဟတကာရဏာတိ အတ္ထော။ **သော တွံ ဘန္တေ** တိ အယမေဝ တ ဟဋ္ဌော။

၁၉၄. သိင်္ဂီ နာမ ကိရ ဥတ္တမံ အတိဝိယ ပဘဿရံ ဗုဒ္ဓာနံ ဆဝိဝဏ္ဏောဘာသံ ဒေဝလောကတော အာဂတသုဝဏ္ဏ
ဏံ။ တေနေတဟ **''သိင်္ဂီသုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ''** န္တိ။ ''ကိံ ပန ထေရော တံ ဂဏှာတိ''တိ သယမေဝ ပုစ္ဆံ သမုဋ္ဌာပေတွာ တတ္ထ
ကာရဏံ ဒဿေန္တော **''ကိဉ္စာပီ''** တိအာဒိမာဟ။ **တေနေဝ ကာရဏေနာ**တိ ဥပဋ္ဌာကဋ္ဌာနဿ မတ္တကပ္ပတ္တိ, ပ
ရေသံ ဝစနောကာသပစ္ဆေဒနံ, တေန ဝတ္ထေန သတ္ထု ပူဇနံ, သတ္ထု အဇ္ဈာသယာနုဝတ္တနန္တိ ဣမိနာ တေနေဝ ယ
ထာဝုတ္တေန စတုဗ္ဗိဓေန ကာရဏေန။

၁၉၅. ထေရော စ တာဝဒေဝ တံ သိင်္ဂီဝဏ္ဏံ မဋ္ဌဒုဿံ ဘဂဝတော ဥပနာမေသိ ''ပဋိဂ္ဂဏှာတု မေ ဘန္တေ ဘဂ
ဝါ ဣမံ မဋ္ဌဒုဿံ, တံ မမဿ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယာ''တိ။ ပဋိဂ္ဂဟေသိ ဘဂဝါ, ပဋိဂ္ဂဟေတွာဝ နံ ပရိဘုဉ္ဇိ
။ တေန ဝုတ္တံ **''ဘဂဝါပိ တတော ဧကံ နိဝာသေသိ, ဧကံ ပါရုပီ''**တိ။ တာဝဒေဝ ကိရ တံ ဘိက္ခူ ဩဝဋ္ဋိကရဏမတ္တ
ေန တုန္နကမ္မံ နိဋ္ဌာပေတွာ ထေရဿ ဥပနေသုံ, ထေရော ဘဂဝတော ဥပနာမေသိ။ **ဟတစ္စိကံ ဝိယာ** တိ ပဋိဟတပ္ပ
ဘံ, **ဝိယ**-သဒ္ဒော နိပါတမတ္တံ။ ဘဂဝတော ဟိ သရီရပ္ပဘာဟိ အဘိဘုယျမာနာ တဿ ဝတ္ထယုဂဿ ပဘာ
သရတာ နာဟောသိ။ **အန္တန္တေနေဝ** တိ အန္တော အန္တော ဧဝ, အဇ္ဈောတ္ထရိတော ဟောတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **''ဗ
ဟိပနဿ ပဘာ နတ္ထီ''**တိ။

''ပသန္နရူပံ သမုဋ္ဌာပေတီ'' တိ ဧတေနေတဿ အာဟာရဿ ဘုတ္တပစ္စယာ န သော ရောဂေါတိ အယမတ္ထော
ဒီပိတော။ **ဒ္ဝီသု ကာလေသု ဧဝံ ဟောတိ** ဒ္ဝိန္နံ နိဗ္ဗာနဓာတူနံ သမဓိဂမသမယဘာဝတော။ **ဥပဝတ္တနေ အန္တရေ
န ယမကသာလာနန္တိ** ဧတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ ပရတော အာဂမိဿတိ။

၁၉၆. သဗ္ဗံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏမေဝ အဟောသိ အတိဝိယ ပရိသုဒ္ဓာယ ပဘဿရာယ ဆဝိယာ ဘဂဝတော သရီရပ္ပ
ပဘာယ နိရန္တရံ အဘိဘူတတ္တာ။

ဓမ္မေ တိ ပရိယတ္တိဓမ္မေ။ **ပဝတ္တာ** တိ ဟာဝစနဘာဝေန ဒေသေတာ။ **ပုရတောဝ နိသီဒိ** ဩတဒပ္ပဋိကရဏဘာဝ
တော။

၁၉၇. အနာနိသံသသင်္ခါတာ လာဘာတိ ဝဏ္ဏအနုဗလအနာဒိဘေအ အနဿ အာနိသံသသညိတာ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာ,
သမ္ပရာယိကာ စ လာဘာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ။ **တေ အလာဘာ**တိ တေ သဗ္ဗေ တုယှံ အလာဘာ, လာဘာ ဧဝ န ဟောန္တိ။ ဒိ
ဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ပစ္စက္ခဘူတေ ဣမသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ ဘဝာ **ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာ**။ သမ္ပရေတဗ္ဗတော ပေစ္စ ဂန္တဗ္ဗတော
''သမ္ပရာယော''တိ လဒ္ဓနာမေ ပရလောကေ ဘဝာ **သမ္ပရာယိကာ**။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာ စ သမ္ပရာယိကာ စ **ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာ
ယိကာ။ အနာနိသံသသင်္ခါတာ လာဘာ**တိ အနာနိသံသဘူတာ လာဘာ။ သဗ္ဗထာ သမမေဝ ဟုတွာ သမံ ဖလံ ဧတေသံ န
ဧကဒေသေနာတိ **သမသမဖလာ။ ပိဏ္ဍပါတာ** တိ တဗ္ဗိသယံ အနုမယံ ပုညမာဟ။

ယဒိ ခေတ္တဝသေန နေသံ သမဖလတာ အဓိပ္ပေတာ, သတိပိ ဧကသန္တာနဘာဝေ ပုထုဇ္ဇနအရဟန္တဘာဝသိဒ္ဓံ နနု
တေသံ ခေတ္တံ ဝိသိဋ္ဌန္တိ ဒဿေတုံ **''နနု စာ''**တိအာဒိမာဟ။ **ပရိနိဗ္ဗာနသမတာယ** တိ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနခန္ဓပရိနိ
ဗ္ဗာနဘာဝေန ပရိနိဗ္ဗာနသမတာယ။ **''ပရိဘုဉ္ဇိတွာ ပရိနိဗ္ဗုတော''** တိ ဧတေန ယထာ ပဏီတပိဏ္ဍပါတပရိဘောဂူပတ္
ထမ္ဘိတရူပကာယသန္နိဿယော ဓမ္မကာယော သုခေနေဝ ကိလေသေ ပရိစ္စဇိ, ဘောဇနသပ္ပာယသံသိဒ္ဓိယာ ဧဝံ သုခေ

နေဝ ခန္ဓေ ပရိစ္စဇီတိ ဧဝံ ကိလေသပရိစ္စာဂဿ, ခန္ဓပရိစ္စာဂဿ စ သုခသိဒ္ဓိနိမိတ္တတာယ ဥဘိန္နံ ပိဏ္ဍဟတာနံ သမဖလတာ ဇောတိတာ။ “ပိဏ္ဍပာတသီသေန စ ပိဏ္ဍပာတအနံ ဇောတိတ”န္တိ ဝုတ္တော တယမတ္ထော။ ယထာ ဟိ သုဇာတာယ “က္ကမံ အာဟာရံ နိဿာယ မယှံ ဒေဝတာယ ဝဏ္ဏသုခဗလာဒိဂုဏာ သမ္ပဒေဝ သမ္ပဇ္ဇေယျု”န္တိ ဥဋ္ဌာ ရော အဇ္ဈာသယော တအာ အဟောသိ, ဧဝံ စုန္ဒဿပိ ကမ္မာရပုတ္တဿ “က္ကမံ အာဟာရံ နိဿာယ ဘဂဝတော ဝဏ္ဏ သုခဗလာဒိဂုဏာ သမ္ပဒေဝ သမ္ပဇ္ဇေယျု”န္တိ ဥဋ္ဌာရော အဇ္ဈာသယောတိ ဧဝမ္ပိ နေသံ ဥဘိန္နံ သမဖလတာ ဝေဒိတ ဗ္ဗာ။ သတိပိ စတုဝီသတိကောဋိသတသဟဿသမာပတ္တီနံ ဒေဝသိကံ ဝဠဉ္ဇနသမာပတ္တိဘာဝေ ယထာ ပန အဘိသမ္ ဗုဇ္ဈနဒိဝသေ အဘိနဝဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေန္တော ရူပသတ္တကာဒိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၇၀၇ ဝိတ္ထာရော) ဝသေန စုဒ္ဒသဟာကာ ရေဟိ သန္နေတွာ မဟာဝိပဿနာမုခေန တာ သမာပတ္တိယော သမာပဇ္ဇိ, ဧဝံ ပရိနိဗ္ဗာနဒိဝသေပိ သဗ္ဗာ တာ သမာပ ဇ္ဇီတိ ဧဝံ သမာပတ္တိသမတာယပိ တေသံ သမဖလတာ။ စုန္ဒဿ တာဝ အနုဿရဏံ ဥဋ္ဌာရတရံ ဟောတု ဘဂဝတော ဒိ န္နဘာဝေန အညထတ္တာဘာဝတော, သုဇာတာယ ပန ကထံ ဒေဝတာယ ဒိန္နန္တိ? ဧဝံသညိဘာဝတောတိ အာဟ **“သု ဇာတာ စာ”**တိအာဒိ။ **အပရာဘာဂေ**တိ အဘိသမ္ဗောဓိတော အပရာဘာဂေ။ ပုန **အပရာဘာဂေ**တိ ပရိနိဗ္ဗာနတော ပရတော။ **ဓမ္မသီသ**န္တိ ဓမ္မာနံ မတ္ထကဘူတံ နိဗ္ဗာနံ။ **မေ ဂဟိတ**န္တိ မမ ဝသေန ဂဟိတံ။ တေနာဟ **“မယှံ ကိရာ”**တိအာဒိ။

အဓိပတိဘာတေ **အာဓိပတေယျ**န္တိ အာဟ **“ဇေဋ္ဌဘာဝသံဝတ္တနိယက”**န္တိ။

သံဝရေတိ သီလသံဝရေ။ **ဝေရ**န္တိ ပာဏာတိပာတာဒိပဉ္စဝိဓံ ဝေရံ။ တဉှိ ဝေရိဓမ္မဘာဝတော, ဝေရဟေတုတာယ စ “ဝေရ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ ကောသလ္လံ ဝုစ္စတိ ဉာဏံ, တေန ယုတ္တော **ကုသလော**တိ အာဟ **“ကုသလော ပန ဉာဏသမ္ပန္နော”**တိ။ ဉာဏသမ္ပဒာ နာမ ဉာဏပာရိပူရိ, သာ စ အဂ္ဂမဂ္ဂဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ, အဂ္ဂမဂ္ဂေ စ နိရဝသေသတော ကိ လေသေ ပဇဟတီတိ အာဟ **“အရိယမဂ္ဂေန။ပေ။ ဇဟာတီ”** တိ။ **က္ကမံ ဟာပကံ ဇဟိတွာတ**တိ အနေန တာဝ လောဘမစ္ဆရိ ယာဒိဟာပကံ, သီလေန ပာဏာတိပာတာဒိဟာပကံ ဇဟိတွာ တဒင်္ဂဝသေန ပဟာယ တတော သမထဝိပဿနာဓမ္မေဟိ ဝိ က္ခမ္ဘနဝသေန, တတော မဂ္ဂပဋိပာဋိယာ သမုစ္ဆေဒဝသေန အနဝသေသံ ဟာပကံ ပဟာယ။ တထာ ပဟီနတ္တာ ဧဝ **ရာ ကာဒီနံ ခယာ ကိလေသနိဗ္ဗာနေန** သဗ္ဗသော ကိလေသဝူပသမေန **နိဗ္ဗုတော** ပရိနိဗ္ဗုတောတိ သဉပာဒိသေသာယ နိဗ္ဗာန ဓာတုယာ ဒေသနာယ ကူဋံ ဂဏှန္တော **“က္ကတိ စုန္ဒဿ။ပေ။ သမ္ပဿမာနော ဥဒာနံ ဥဒာနေသီ”** တိ။

စတုတ္ထဘာဏဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ယမကသာလဝဏ္ဏနာ

၁၉၈. ဧဝံ တံ ကုသိနာရာယံ ဟောတီတိ ယထာ အနုရာဓပုရဿ ထူပါရာမော ဒက္ခိဏပစ္ဆိမဒိသာယံ, ဧဝံ တံ ဥယျာနံ ကုသိနာရာယ ဒက္ခိဏပစ္ဆိမဒိသာယံ ဟောတိ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ နဂရံ ပဝိသိတုကာမာ ဥယျာနတော ဥပေစ္စ ဝတ္တန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဧတေနာတိ **“ဥပဝတ္တန”န္တိ ဝုစ္စတိ,** တံ သာလပန္တိဘာဝေန ဌိတံ သာလဝနံ။ **အန္တရေန** တိ ဝေမဇ္ဈေ။ **တဿ ကိရ မဉ္စကဿာ** တိ တတ္ထ ပညပိယမာနဿ တဿ မဉ္စကဿ။ **တတြာပိ။ပေ။ ဧကော ဟဒဘာဂဿ,** တသ္မာ “အန္တရေန ယမကသာလာန”န္တိ ဝုတ္တံ။ **သံသိဗ္ဗိတွာတ** တိ အညမညအာသတ္တဝိဋပသာခတာယ သံသိဗ္ဗိ တွာတ ဝိယ။ **“ဌိတသာခာ”တိပိ ဝုတ္တံ** အဋ္ဌကထာယံ။ ယံ ပန ဟဋ္ဌိယံ “ဥတ္တရသီသကံ မဉ္စကံ ပညပေဟီ”တိ ဝုတ္တံ, တံ ပစ္ဆိမဒဿနံ ဒဠှံ အာဂတာနံ ဒေဝတာနံ ဒဠှံ ယောဂ္ဂတာဝသေန ဝုတ္တံ။ ကေစိ ပန “ဥတ္တရဒိသာဝိလောကနမုခံ ပုဗ္ဗဒိ သာသီသကံ ကတွာတ မဉ္စကံ ပညပေဟီတိ အတ္ထော”တိ ဝဒန္တိ, တံ တေသံ မတိမတ္တံ။

ဧတေ နာကနမုတ္တမာတိ ဧတေ ကေတ္တတော ကေစရိအာဒိနာမကာ ဟတ္ထိနာဂေသု ဗလေန သေဋ္ဌတမာ။ **မဇ္ဈိမဋ္ဌ ဌကထာယံ** (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၄၈) ပန ကေစိ ဟတ္ထိနော က္ကတော အညထာ အာဂတာ, သော ပန နေသံ နာမမတ္တကတော ဘေအေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ပရိဘုတ္တကာလတော ပဋ္ဌာယ။ပေ။ ပရိက္ခယံ ဂတံ, “န ပန ပရိဘုတ္တပစ္စယာ”တိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **စင်္ကတရေ** တိ ဦမိယံ။ ကတောကာသဿ ကမ္မဿ ဝသေန ယထာသမုဋ္ဌိတော ရောဂေ အာ ရောဂ္ယံ အဘိမဒ္ဒတီတိ ကတွာတ တေမတ္ထံ ဒဿေန္တော **“ဝိယာ”**တိ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ ဘဂဝတ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေ န ကပ္ပံ, ကပ္ပာဝသေသံ တ ဌာတုံ သမတ္ထော ဧဝ, တတ္တကံ ကာလံ ဌာနေ ပယောဇနာဘာဝတော အာယုသင်္ခာရေ ဩ

သွဇ္ဇိတ္ဝာ တာဒိသဿ ကမ္မဿ ပြကာသံ အအာသိ, တသ္မာ ဧေမတ္ထံ ဒဿေန္တော ''ဝိယာ''တိပိ ဝတ္တုံ ယု ဇ္ဇတိယေဝ။

ကုသလံ ကာတဗ္ဗံ မညိဿန္တိ ''ဧဝံ မဟပ္ဖလံ, ဧဝံ မဟာနိသံသံ, မဟာနုဘာဝဥ္စ တံ ကုသလ''န္တိ။

ဧကေဿာပိ သတ္တဿ ဝဋ္ဋဒုက္ခဝူပသမော ဗုဒ္ဓါနံ ဂရုတရော ဟုတ္ဝာ ဥပဋ္ဌာတိ အတိဒုလ္လဘဘာဝတော, တ သ္မာ **''အပရမ္ပိ ပဿတိ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ, သ္ဝာယမတ္ထော **မာဂဏ္ဍိယသုတ္တေန** (သု. နိ. ၈၄၁) ဒီပေတဗ္ဗော။

တတိယံ ပန ကာရဏံ သတ္တာနံ ဥပ္ပဇ္ဇနကအနတ္ထပရိဟာရဏန္တိ တံ ဒဿေန္တော ပုန **''အပရမ္ပိ ပဿ သတိ''**တိအာဒိမာဟ။

သီဟသေယ္ယ န္တိ။ ဧတ္ထ သယနံ **သေယ္ယာ,** သီဟဿ ဝိယ သေယ္ယာ သီဟသေယ္ယာ, တံ **သီဟသေယ္ယံ။** အထ ဝာ **သီဟသေယ္ယ** န္တိ သေဋ္ဌသေယ္ယံ, ယဒိဒံ အတ္ထဒ္ဝယံ ပရတော အာဂမိဿတိ။

''ဝာမေန ပဿေန သေန္တီ''တိ ဧဝံ ဝုတ္တာ **ကာမဘောဂိသေယ္ယာ, ဒက္ခိဏပဿေန သယာနော နာမ နတ္ထိ** ဒက္ခိဏဟတ္ထဿ သရီရဂ္ဂဟဏာဒိယောဂက္ခမတော, ပုရိသဝသေန စေတံ ဝုတ္တံ။

ဧကေန ပဿေန သယိတုံ န သက္ကောန္တိ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိတော။

အယံ သီဟသေယ္ယာ တိ အယံ ဧဝံ ဝုတ္တာ သီဟသေယ္ယာ။ **''တေဇုဿဒတ္တာ''** တိ ဣမိနာ သီဟဿ အဘီရု ဘာဝံ ဒဿေတိ။ ဘီရုကာ ဟိ သေသမိဂါ အတ္တနော အာသယံ ပဝိသိတ္ဝာ သန္တာသပုဗ္ဗကံ ယထာ တထာ သယန္တိ, သီ ဟော ပန အဘီရုဘာဝတော သတောကာရီ ဘိက္ခု ဝိယ သတိံ ဥပဋ္ဌာပေတ္ဝာဝ သယတိ။ တေနာဟ **''ပုရိမပာဒေ''**တိအာဒိ။ ဒက္ခိဏေ ပုရိမပာဒေ ဝါမဿ ပုရိမပာဒဿ ဌပနဝသေန **ဒွေ ပုရိမပာဒေ ဧကသ္မိံ ဌာနေ** ဌပေတ္ဝာ။ **ပစ္ဆိမပာဒေ** တိ ဒွေ ပစ္ဆိမပာဒေ။ ဝုတ္တနယေနေဝ ဣဓာပိ ဧကသ္မိံ ဌာနေ ဟာဒဋ္ဌပနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ, **ဌိတောကာသသလ္လက္ခဏံ** အဘီရု ဘာဝေနေဝ။ **''သီသံ ပန ဥက္ခိပိတ္ဝာ''** တိအာဒိနာ ဝုတ္တာ သီဟကိရိယာ အနုတြာသပဗုဇ္ဈနံ ဝိယ အဘီရုဘာဝသိဒ္ဓာ ဓမ္မတာဝသေနေဝတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **သီဟဝိဇမ္ဘိတဝိဇမ္ဘနံ** အတိဝေလံ ဧကာကာရေန ဌပိတာနံ သရီရာဝယဝါနံ ဂမနာဒိ ကိရိယာသု ယောဂ္ဂဘာဝာပါဒနတ္ထံ။ **တိက္ခတ္တုံ သီဟနာဒနဒနံ** အပ္ပေသက္ခမိဂဇာတပရိဟာရဏတ္ထံ။

သေတိ အဗ္ဗောဝဋ္ဋဘာဝေန ပဝတ္တတိ ဧတ္ထာတိ **သေယ္ယာ,** စတုတ္ထဇ္ဈာနမေဝ သေယ္ယာ **စတုတ္ထဇ္ဈာန သေယ္ယာ။** ကိံ ပန တံ စတုတ္ထဇ္ဈာနန္တိ? အာနာပာနစတုတ္ထဇ္ဈာနံ, တတော ဟိ ဝုဋ္ဌဟိတ္ဝာ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတ္ဝာ ဘဂဝါ အနုက္ကမေန အဂ္ဂမဂ္ဂံ အဓိဂန္တ္ဝာ တထာဂတော ဇာတောတိ။ ''တယိဒံ ပဒဋ္ဌာနံ နာမ, န သေယ္ယာ, တထာပိ ယသ္မာ 'စတုတ္ထဇ္ဈာနာ ဝုဋ္ဌဟိတ္ဝာ သမနန္တရာ ဘဂဝါ ပရိနိဗ္ဗာယီ'တိ (ဒီ. နိ. ၂.၂၁၉) ဝက္ခတိ, တသ္မာ လောကိ ယစတုတ္ထဇ္ဈာနသမာပတ္တိ ဧဝ တထာဂတသေယ္ယာ''တိ ကေစိ, ဧဝံ သတိ ပရိနိဗ္ဗာနကာလိကာဝ တထာဂတသေယ္ ယာတိ အာပဇ္ဇတိ, န စ ဘဂဝါ လောကိယစတုတ္ထဇ္ဈာနသမာပဇ္ဇနဗဟုလော ဝိဟာသိ။ အဂ္ဂဖလဝသေန ပဝတ္တံ ပ နေတ္ထ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ ယထာ သတ္တာနံ နိဒ္ဒူပဂမနလက္ခဏာ သေယ္ယာ ဘဝင်္ဂစိတ္တဝသေန ဟောတိ, သာ စ နေသံ ပဌမဇာတိသမန္ဝယာ ယေဘုယ္ယဝုတ္တိကာ, ဧဝံ ဘဂဝတော အရိယဇာတိသမန္ဝယံ ယေဘုယ္ယ ဝုတ္တိကံ အဂ္ဂဖလဘူတံ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ ''တထာဂတသေယ္ယာ''တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သီဟသေယ္ယာ နာမ သေဋ္ဌသေယ္ ယာတိ အာဟ **''ဥတ္တမသေယ္ယာ''** တိ။

နတ္ထိ ဧတိဿာ ဥဋ္ဌာနန္တိ **အနုဋ္ဌာနာ,** သေယ္ယာ, တံ **အနုဋ္ဌာနသေယ္ယံ။** ''ဣတော ဥဋ္ဌဟိဿာမီ''တိ မနသိ ကာရဿ အဘာဝတော **''ဥဋ္ဌာနသညံ မနသိ ကရိတ္ဝာ''**တိ န ဝုတ္တံ။ **ဧတ္ထာ** တိ ဧတိဿံ အနုဋ္ဌာနသေယ္ယူပဂမ နေ။ **ကာယဝသေန အနုဋ္ဌာနံ,** န စိတ္တဝသေန, စိတ္တဝသေန စ အနုဋ္ဌာနံ နာမ နိဒ္ဒူပဂမနန္တိ တဒဘာဝံ ဒဿေတုံ **''နိ ဒ္ဒါဝသေနာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဘဝင်္ဂဿာ** တိ နိဒ္ဒူပဂမနလက္ခဏဿ ဘဝင်္ဂဿ။

သဗ္ဗဟလိဖုလ္လာ တိ သဗ္ဗတ္ထကမေဝ ဝိကသနဝသေန ဖုလ္လာ, န ကေဒေသဝိကသနဝသေန။ တေနာဟ **“သဗ္ဗေ သမန္တတော ပုပ္ဖိတာ”**တိ။ **ဧကစ္စန္နာ** တိ သမ္ဖုလ္လပုပ္ဖေဟိ ကောကာရေန သဗ္ဗတ္ထေဝ ဆာဒိတာ။ **ဥလ္လောကပဒုမာနီ**တိ ဟေဋ္ဌာ ဩလောကေန္တာနိ ဝိယ တိဋ္ဌနပဒုမာနိ။ **မောရပိဉ္ဆကလာပေ ဝိယ** ပဉ္စဝဏ္ဏပုပ္ဖသဉ္ဆာဒိတတ္တာ။

နန္ဒပေါက္ခရဏီသမ္မတာနိ တိ နန္ဒပေါက္ခရဏီတိရသမ္မတာနိ။ **မဟာတုမ္ဗမတ္တ** န္တိ အာဠှကမတ္တံ။ **ပဝိဋ္ဌာနီ**တိ ခိတ္တာနိ။ **သရီရမေဝ ဩကိရန္တိ** တိ သရီရမေဝ အဇ္ဈောကိရန္တိ။

ဒေဝတာနံ ဥပကပ္ပနစန္ဒနစုဏ္ဏာနီ တိ သဋ္ဌိပိ ပညာသမ္ပိ ယောဇနာနိ တယနကသေတဝဏ္ဏစန္ဒနစုဏ္ဏာနိ။ **ဒိဗ္ဗဂန္ဓဇာလစုဏ္ဏာနီ**တိ ဒိဗ္ဗဂန္ဓဒိဗ္ဗစုဏ္ဏာနိ။ **ဟရိတာလအဉ္ဇနစုဏ္ဏာဒီနိ** ပိ ဒိဗ္ဗာနိ ပရမသုဂန္ဓာနိ တေတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ တေနေတဟ **“သဗ္ဗဒိဗ္ဗဂန္ဓတသဝိကတိယော”** တိ။

ဧေစက္ကတဋ္ဌေ သန္နိပတိတ္ဝတ အန္တလိက္ခေ ဝဇ္ဇန္တိ မဟာဘိနိက္ခမနကာလေ ဝိယ။

တာတိ ဒေဝတာ။ **ဂန္ထမာနာ တ** တိ မာလံ ရစန္တိယော ဧဝ။ **အပရိနိဋ္ဌိတာ တ** တိ ယထာဓိပ္ပာယံ ပရိယောသိတာ ဧဝ။ **ဟတ္ထေန ဟတ္ထ** န္တိ အတ္တနော ဟတ္ထေန ပရဿ ဟတ္ထံ။ **ဂီတယ ဂီဝ**န္တိ ကဏ္ဌကဟဝသေန အတ္တနော ဂီတယ ပရဿ ဂီဝံ။ **ဂဟေတွ**တိ အာမသိတွာ။ **မဟာယသော မဟာယသော**တိ အာမေဍိတဝသေန အညမညံ အာလာပဝစနံ။

၁၉၉. မဟန္တံ ဥဿာဟ န္တိ တထာဂတဿ ပူဇာသက္ကာရဝသေန ပဝတ္တိယမာနံ မဟန္တံ ဥဿာဟံ **ဒိသွာ**။

သာယေဝ ပန ပဋိပအာတိ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပအာ ဧဝ။ **အနုစ္ဆဝိကတ္တာ** တိ အဓိဂန္တဗ္ဗဿ နဝဝိဓလောကုတ္တရဓမ္မဿ အနုရူပတ္တာ။

သီလန္တိ စာရိတ္တသီလမာဟ။ **အာစာရပညတ္တိ** တိ စာရိတ္တသီလံ။ **ယာဝ ဂေါတ္ရဘုတော** တိ ယာဝ ဂေါတ္ရဘုဉာဏံ, တာဝ ပဝတ္တေတဗ္ဗာ သမထဝိပဿနာ **သမ္မာပဋိပအာ**။ က္လာအနိ တံ သမ္မာပဋိပဒံ ဗ္ဗတိရေကတော, အန္ဝယတော စ ဝိဘာဝေတုံ **“တသ္မာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဓိနကာဋ္ဌသုတ္တ** န္တိ ဓိနမဟာဝမုကိနာ ဌပိတံ ဝဋ္ဋေတဗ္ဗဂဟေတဗ္ဗဓမ္မသန္ဒဿနကာဋ္ဌသုတ္တံ သိက္ခာပဒမရိယာဒံ, ဥဟာသကောဟာသိကာတရေသု **“ဂန္ဓပူဇံ မာလာပူဇံ ကရောတိ”**တိ ဝစနံ စာရိတ္တသီလပက္ခေ ဌပေတွ ကရဏံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, တေန ဘိက္ခုဘိက္ခုနီနမ္ပိ တထာကရဏံ အနုညာတမေဝတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အယဉ္စဟီတိ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပဒံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။

ဥပဝါဏတ္ထေရဝဏ္ဏနာ

၂၀၀. အပနေသီတိ ဌိတပ္ပဒေသတော ယထာ အပဂစ္ဆတိ, ဧဝမကာသိ, န ပန နိဗ္ဗာဆိ။ တေနာဟ **“အာနန္ဒ အေ”**တိအာဒိ။ **ဝုတ္တသဒိသာ တ** တိ **သမစိတ္တပရိယာယဒေသနာယံ** (အ. နိ. ၂.၃၇) ဝုတ္တသဒိသာ ဧဝ။ **အာတရေန္တော** တိ ဆာဒေန္တော။

ယသ္မာ ကဿပဿဗုဒ္ဓဿ စေတိယေ အာရက္ခဒေဝတာ အဟောသိ, တသ္မာ ထေရော ဝေတဿအေ, န အညေ အရဟန္တောတိ အာနေတွာ ယောဇနာ။

က္လာအနိ အာဂမနတော ပဋ္ဌာယ တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ **“ဝိပဿိမ္ဟိ ကိရ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ”** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ **“စာတုမဟာရာဇိကာ ဒေဝတာ”**တိ က္လာဒံ ကေဗလီဗဒ္ဒဉာယေန ဂဟေတဗ္ဗံ ဘုမ္မဒေဝတာဒီနမ္ပိ တပ္ပရိယာပန္နတ္တာ။ **တေသံ** မနုဿာနံ။

တတ္ထာ တိ ကဿပဿ ဘဂဝတော စေတိယေ။

၂၀၁. **အဓိတသေန္တိ** တိ ရောစေန္တိ။

ဆိန္နဟတော ဝိယ ဆိန္နဟတော, တံ **ဆိန္နဟတံ,** ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော ယံ။ **အာဝဋ္ဋန္တိ** တိ အဘိမုခဘာဝေန ဝဋ္ဋန္တိ။ ယတ္ထ ပတိတာ, တတော ကတိပယရတနဋ္ဌာနံ ဝဋ္ဋနဝသေနေဝ ဂန္တွာ ပုန ယထာပတိတမေဝ ဌာနံ ဝဋ္ဋနဝသေန အာဂစ္ဆန္တိ။ တေနာဟ **"အာဝဋ္ဋန္တိယော ပတိတဋ္ဌာနမေဝ အာဂစ္ဆန္တီ"** တိ။ **ဝိဝဋ္ဋန္တိ** တိ ယတ္ထ ပတိတာ, တတော ဝိနိဝဋ္ဋန္တိ။ တေနာဟ **"ပတိတဋ္ဌာနတော ပရဘာဂံ ဝဋ္ဋမာနာ ဂစ္ဆန္တီ"** တိ။ ပုရတော ဝဋ္ဋနံ **အာဝဋ္ဋနံ,** ပစ္ဆတော ဝိဝဋ္ဋနန္တိ ဝဒန္တိ။ **ဝိဝဋ္ဋန** န္တိ ဒဿေတုံ **"အပိစာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဒေဝတာ ဓာရေတုံ န သက္ကောတိ** ဥဒကံ ဝိယ ဩသီဒနတော။ တေနာဟ **"တတ္ထာ"** တိအာဒိ။ **တတ္ထာ** တိ ပကတိပထဝိယံ။ **ဒေဝတာ ဩသီဒန္တိ** ဓာတူနံ သဏှဟာသုခုမာလဘာဝတော။ **ပထဝိယံ ပထဝိံ မာပေသု**န္တိ ပကတိပထဝိယံ အတ္တနော သရီရံ ဓာရေတုံ သမတ္ထံ ကြဒ္ဓါနုဘာဝေန ပထဝိံ မာပေသုံ။

ကာမံ ဒေါမနဿေ အသတိပိ ဧကစ္စော ရာဂေ ဟောတိယေဝ, ရာဂေ ပန အသတိ ဒေါမနဿဿ အသမ္ဘဝေ တေတိ တဒေကဋ္ဌဘာဝတောတိ အာဟ **"ဝီတရာဂတိ ပဟီနဒေါမနဿာ"** တိ။ **သိလာထမ္ဘသဒိသာ** ကြဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု နိဗ္ဗိကာရတာယ။

စတုသံဝေဇနီယဋ္ဌာနဝဏ္ဏနာ

၂၀၂. **အဟရဂတ္တာယာ** တိ ဂင္ဂာယ ဩရမ္ဘာဂေ။ **"သက္ကာရဆဥ္ဈကသမ္မဇ္ဇနိယော ဂဟေတွာ"** တိအာဒိ အတ္တနော အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနေ ဝတ္တကရဏာကာရဒဿနံ။ **"ဧဝံ ဒွီသု ကာလေသု"**တိအာဒိ နိဒဿနတ္ထံ ပစ္စာမသနံ, တံ ဟေဋ္ဌာ အဓိဂတံ။

ကမ္မသာဓနော သမ္ဘာဝနတ္ထော **ဘာဝနီယ-**သဒ္ဒောတိ အာဟ **"မနသာ ဘာဝိတေ သမ္ဘာဝိတေ"**တိ။ ဒုတိယဝိကပ္ပေ ပန ဘာဝနံ, ဝဍ္ဍနဥ္စ ပဋိပက္ခပဟာနတောတိ အာဟ **"ယေ တ"**တိအာဒိ။

ဗုဒ္ဓါဒီသု တီသု ဝတ္ထူသု **ပသန္နစိတ္တဿ,** န ကမ္မဖလသဒ္ဓါမတ္တေန။ သာ စဿ သဒ္ဓါသမ္ပဒါ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ ဖလေန ဟေတုံ ဒဿေန္တော **"ဝတ္တသမ္ပန္နဿာ"** တိ အာဟ။ **သံဝေဂေ** နာမ သဟောတ္တပ္ပဉာဏံ, အဘိဇာတိဋ္ဌာနာဒီနိပိ တဿ ဥပ္ပတ္တိဟေတူနိ ဘဝန္တီတိ အာဟ **"သံဝေဂဇနကာနီ"**တိ။

စေတိယပူဇနတ္ထံ စာရိကာ **စေတိယစာရိကာ။ သဂ္ဂေ ပတိဋ္ဌဟိဿန္တိယေဝ** ဗုဒ္ဓဂုဏာရမ္မဏာယ ကုသလစေတနာယ သဂ္ဂသံဝတ္တနိယဘာဝတော။

အာနန္ဒပုစ္ဆာကထာဝဏ္ဏနာ

၂၀၃. **ဧတ္ထော** တိ မာတုကမေ။ **အယံ ဥတ္တမာ ပဋိပတ္တိ, ယဒိဒံ အဒဿနံ,** ဒဿနမူလကတ္တာ တပ္ပစ္စယာနံ သဗ္ဗာနတ္ထာနံ။ **လောဘောတိ** ကာမရာဂေ။ **စိတ္တစလနာ** ပဋိပတ္တိအန္တရာယကရော စိတ္တက္ခောဘော။ **မုရုမုရာပေတွာ**တိ သအဋ္ဌိကံ ကတွာ ခါဒနေ အနုရဝဒဿနံ။ အပရိမိတံ ကာလံ ဒုက္ခာနုဘဝနံ **အပရိစ္ဆိန္နဒုက္ခာနုဘဝနံ။ ဝိဿာသော**တိ ဝိသင္ဂေ ဃဋ္ဋနာဘာဝတော။ **ဩတာရော**တိ တတ္ထ စိတ္တဿ အနုပ္ပဝေသော။ **အသိဟတ္ထေန** ဝေရီပုရိသေန, **ပိသာစေနာပိ** ခါဒိတုကာမေန။ **အာသီဒေ**တိ အက္ကမနာဒိဝသေန ဗာဓေယျ။ **အဿာ** တိ မာတုကမဿ။ **ပဗ္ဗဇိတေဟိ ကတ္တဗ္ဗကမ္မ**န္တိ အာမိသပဋိဂ္ဂဟဏာဒိ ပဗ္ဗဇိတေဟိ ကာတဗ္ဗံ ကမ္မံ။ **သတီ**တိ တ ကာယဂတာသတိ **ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗာ။**

၂၀၄. **အတန္တိဗဒ္ဓါ** တိ အဘာရဝဟာ။ **ပေသိတစိတ္တာ** တိ နိဗ္ဗာနံ ပတိ ပေသိတစိတ္တာ။

၂၀၅. **ဝိဟတေနာ**တိ ကပ္ပာသဝိဟနနဓနုနာ ပဗ္ဗဇဋ္ဌာနံ ဝိဇဋ္ဌနဝသေန ဟတေန။ တေနာဟ **"သုဟောထိတေနာ"**တိ, အသင်္ကရဏဝသေန သုဋ္ဌု ဟောထိတေနာတိ အတ္ထော, ဒဿနီယသံဝေဇနီယဋ္ဌာနကိတ္တနေန စ ဝသနဋ္ဌာနံ ကထိ

တံ။

အာနန္ဒအစ္ဆရိယဓမ္မဝဏ္ဏနာ

၂၀၇. **ထေရံ အဒိသ္ဝာ အာမန္တေသီ** တိ တတ္ထ အဒိသွာ အာဝဇ္ဇန္တော ထေရဿ ဌိတဋ္ဌာနံ, ပဝတ္တိဉ္စ ဉတွာ အာမန္တေသိ။

ကာယကမ္မဿ ဟိတဘာဝေ ဟိတဇ္ဈာသယေန ပဝတ္တိတတ္တာတိ အာဟ **"ဟိတဝုဒ္ဓိယာ ကတေနာ"** တိ။ သုခဘာဝေ ကာယိကဒုက္ခာဘာဝေ, စေတသိကသုခဘာဝေ စေတသိကသုခသမုဋ္ဌိတတ္တာ စာတိ ဝုတ္တံ **"သုခသောမနဿေနေဝ ကတေနာ"**တိ။ အာဝိရဟောဝိဘာဂဘာဝေ အဒွယဘာဝေ **အဒွယေနာ**တိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတုံ **"ယထာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သတ္တု ခေတ္တဘာဝသမ္ပတ္တိယာ, ထေရဿ အဇ္ဈာသယသမ္ပတ္တိယာ စ "တွေကမိဒ"န္တိ ပမာဏံ ဂဟေတုံ အသက္ကုဏေယျတာယ ပမာဏဝိရဟိတတ္တာ တဿ ကမ္မဿာတိ အာဟ **"စက္ကဝါဠမ္ပိ"** တိ အာဒိ။

ဧဝံ ပဝတ္တိတေနာတိ ဧဝံ ဒဿိတဿ ကမ္မတ္တာဘာဝနာယ ဝသေန ပဝတ္တိတေန။ ဝိဝဋ္ဋူပနိဿယဘူတံ ကတံ ဥပစိတံ ပုညံ **ဧတေနာ**တိ **ကတပုညော,** အရဟတ္တာဓိဂမာယ ကတာဓိကာရောတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"အဘိနီဟာရသမ္ပန္နောသီတိ ဒဿေတီ"**တိ။

၂၀၈. ကတ္ထစိ သင်္ကုစိတံ ဟုတွာ ဌိတံ မဟာပထဝိံ ပတ္ထရန္တော ဝိယ, ပဋိသံဟဋံ ဟုတွာ ဌိတံ အာကာသံ ဝိတ္ထာရေန္တော ဝိယ, စတုသဋ္ဌာဓိကယောဇနသတသဟဿုဗ္ဗေဓံ စက္ကဝါဠဂိရိံ အဓော ဩသာရေန္တော ဝိယ, အဋ္ဌသဋ္ဌာဓိကသဟဿယောဇနသတသဟဿုဗ္ဗေဓံ သိနေရုံ ဥက္ခိပေန္တော ဝိယ, သတယောဇနာယာမဝိတ္ထာရံ မဟာဇမ္ဗုံ ခန္ဓေ ဂဟေတွာ စာလေန္တော ဝိယာတိ ပဉ္စ ဟိ ဥပမာ ဟိ ထေရဿ ဂုဏကထာ မဟန္တဘာဝဒဿနတ္ထဉ္စေဝ အညေသံ ဒုက္ကရဘာဝဒဿနတ္ထဉ္စ အာဂတာ။ **ဧတေနေဝ စာ**တိ **စ**-သဒ္ဒေန "အဟံ ဧတရဟိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော" (ဒီ. နိ. ၂.၄), "သဒေဝကသ္မိံ လောကသ္မိံ နတ္ထိ မေ ပဋိပုဂ္ဂလော"တိ (မ. နိ. ၁.၂၈၅; ၂.၃၄၁; မဟာဝ. ၁၁; ကထာ. ၄၀၅; မိ. ပ. ၅.၁၁) စ ဧဝံ အာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဗျတ္တော** တိ ခန္ဓကောသလ္လာဒိသင်္ခာတေန ဝေယျတ္တိယေန သမန္နာဂတော။ **မေဓာဝီ**တိ မေဓာသင်္ခာတာယ သမ္မာဘာဝိတာယ ပညာယ သမန္နာဂတော။

၂၀၉. **ပဋိသန္ထာရဓမ္မ** န္တိ ပကတိစာရိတ္တဝသေန ဝုတ္တံ, ဥပဂတာနံ ပန ဘိက္ခူနံ ဘိက္ခုနီနဉ္စ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနဝသေန စေဝ စိတ္တရုစိဝသေန စ ယထာကာလံ ဓမ္မံ ဒေသေတိယေဝ, ဥပာသကောပာသိကာနံ ပန ဥပနိသိန္နကထာဝသေန။

မဟာသုဒဿနသုတ္တဒေသနာဝဏ္ဏနာ

၂၁၀. **ခုဒ္ဒက** -သဒ္ဒော ပတိရူပတစီ, **က**-သဒ္ဒော အပ္ပတ္ထောတိ အာဟ **"ခုဒ္ဒကနဂရကေတိ နဂရပတိရူပကေ သမ္ဗာဓေ ခုဒ္ဒကနဂရကေ"**တိ။ ခုပရိဝိသာလသဏ္ဌာနတာယ တံ "ဥဇ္ဇင်္ဂလနဂရက"န္တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"ဝိသမနဂရကေ"**တိ။ **အညေသံ မဟာနဂရာနံ** ဧကဒေသပ္ပမာဏတာယ **သာခာသဒိသေ။** တွေ စ "ခုဒ္ဒကနဂရကေ"တိ ဣမိနာ တဿ နဂရဿ အပ္ပကဘာဝေ ဝုတ္တော, "ဥဇ္ဇင်္ဂလနဂရကေ"တိ ဣမိနာ ဘူမိဝိပတ္တိယာ နိဟီနဘာဝေ, "သာခာနဂရကေ"တိ ဣမိနာ အပ္ပဓာနဘာဝေ။ **သာရပ္ပတ္တာ** တိ ဝိဘဝသာရာဒိနာ သာရမဟတ္တံ ပတ္တာ။

ကဟာပဏသကဋန္တိ တွေ "ဒွိကုမ္ဘံ **သကဋံ။ ကုမ္ဘော** ပန ဒသမ္ဗဏော"တိ ဝဒန္တိ။ **ဒွေဝ ပဝိသန္တိ** တိ ဒွေဝ ကဟာပဏသကဋာနိ ဒွေ အာယဝသေန ပဝိသန္တိ။

သုဘိက္ခာ တိ သုလဘာဟာရာ, သုန္ဒရာဟာရာ စ။ တေနာဟ **"ခဇ္ဇဘောဇ္ဇသမ္ပန္နာ"** တိ။ **သဒ္ဒံ ကရောန္တေ** တိ ရဝသာရိနာ တုဋ္ဌဘာဝေန ကောဉ္စနာဒံ ကရောန္တေ။ **အဝိဝိတ္တာ** တိ အသုညာ, ကအစိ ရထော ပဌမံ ဂစ္ဆတိ, တံ အညော အနုဗန္ဓန္တော ဂစ္ဆတိ, ကအစိ ဒုတိယံ ဝုတ္တရထော ပဌမံ ဂစ္ဆတိ, ဣတရော တံ အနုဗန္ဓတိ ဧဝံ **အညမညံ အနုဗန္ဓမာနာ။ တွေ**တိ ကုသာဝတီနဂရေ။ တဿ မဟန္တဘာဝတော စေဝ ဣဒ္ဓာဒိဘာဝတော စ နိစ္စံ ပယောဇိတာနေဝ

ဘေရိအာဒီနိ တူရိယာနိ, သမ္မ သမ္မာတိ တ အညမညံ ပိယာလာပသဒ္ဒော **သမ္မ** -သဒ္ဒော။ ကံသတာဠာဒိသဗ္ဗတာဠာဝစရ သဒ္ဒော **တာဠ-**သဒ္ဒော, **ကူဋဘေရိ**-သဒ္ဒော ကုမ္ဘထူဏသဒ္ဒော။

ဝေရူပာ သဒ္ဒာ ဟောန္တိ ကစဝရာကိဏ္ဏဝီထိတာယ, အရညေ ကန္ဒမူလပဏ္ဏာဒိဂ္ဂဟဏာယ, တတ္ထ ဒုက္ခဇီဝိက တာယ စာတိ ယထာက္ကမံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ဣမ န ဇဝံ အဟောသိ** ဒေဝလောကေ ဝိယ သဗ္ဗသော ပရိပုဏ္ဏသမ္ပတ္တိကတာ ယ။

မဟာန္တံ ကောလာဟလ န္တိ သဒ္ဒာသမ္မန္နာနံ ဒေဝတာနံ, ဥပာသကာနဉ္စ ဝသေန ပုရတော ပုရတော မဟာတီ ဉဂ္ဃောသနာ ဟောတိ။ တတ္ထ ဘဂဝန္တံ ဥဒ္ဒိဿ ကတဿ ဝိဟာရဿ အဘာဝတော, ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စ မဟန္တ ဘာဝတော **တေ အာဂန္တွာ။ပေ။ ပေသေသိ။** ပေသေန္တော စ ''ကထဉှိ နာမ ဘဂဝတ ပစ္ဆိမေ ကာလေ အတ္တနော ပဝတ္တိံ အမှာကံ နာရောစေသိ, နေသံ အေမနဿံ မာ အဟောသီ''တိ ''အဇ္ဇ ခော တသေဋ္ဌာ''တိအာဒိနာ သာသနံ ပေ သေသိ။

မလ္လာနံ ဝန္ဒနာဝဏ္ဏနာ

၂၁၁. အဃံ ဒုက္ခံ အာဝေန္တိ ပကာသေန္တီတိ **အဃာဝိနော,** ဟာကဋ္ဌီဘူတဒုက္ခာတိ အာဟ **''ဥပ္ပန္နဒုက္ခာ''** တိ။ ဉာတိသာလောဟိတဘာဝေန ကုလံ ပရိဝတ္တတိ ဧတ္ထာတိ **ကုလပရိဝတ္တံ။** တံ တံကုလီနဘာဂေန ဌိတော သတ္တနိကာ ယော ''ကုလပရိဝတ္တသော''တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **''ကုလပရိဝတ္တ''** န္တိ။ တေ ပန တံတံကုလပရိဝတ္တပရိစ္ဆိန္နာ မ လ္လရာဇာနော တသ္မိံ နဂရေ ဝီထိအာဒိသဘာဂေန ဝသန္တီတိ ဝုတ္တံ **''ဝီထိသဘာဂေန စေဝ ရစ္ဆာသဘာဂေန စာ''** တိ။

သုဘဒ္ဒပရိဗ္ဗာဇကဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၂၁၂. ကင်္ခာ ဧဝ **ကင်္ခာဓမ္မော။ ဧကတော တ** တိ ဘူမိံ အဝိဘဇိတွာ သာဓာရဏတော၀။ ဗီဇတော စ အင်္ဂံ ဂဟေတွာ အာဟာရံ သမ္မာဒေတွာ အနံ **ဗီဇင်္ဂံ။ ဂဗ္ဘကာလေ** တိ ဂဗ္ဘဓာရဏတော ပရံ ခီရဂ္ဂဟဏကာလေ။ တေနာဟ **''ဂဗ္ဘံ ဖာလေတွာ ခီရံ နိပဟရိတွာ''**တိအာဒိ။ **ပုထုကကာလေ**တိ သဿာနံ နာတိပက္ကေ ပုထုကယောဂ္ဂဖလကာလေ။ **လာယနဂ္ဂ** န္တိ ပက္ကဿ သဿဿ လဝနေ လဝနာရမ္ဘေ အနံ အအာသိ။ လုနဿ သဿဿ ဝေဏိဝသေန ဗန္ဓိတွာ ဌပနံ **ဝေဏိကရဏံ။** တဿ အာရမ္ဘေ အနံ **ဝေဏဂ္ဂံ။** ဝေဏိယော ပန ဧကတော ကတွာ ရာသိကရဏံ **ကလာ ပေ။** တတ္ထ အဂ္ဂအနံ **ကလာပဂ္ဂံ။** ကလာပတော နီဟရိတွာ မဒ္ဒနေ အဂ္ဂအနံ **ခလဂ္ဂံ။** မဒ္ဒိတံ ဩဖုဏိတွာ ဓညဿ ရာသိကရဏေ အဂ္ဂအနံ **ခလဘဏ္ဍဂ္ဂံ။** ဓညဿ ခလတော ကောဋ္ဌေ ပက္ခိပနေ အဂ္ဂအနံ **ကောဋ္ဌဂ္ဂံ။ ဥဒ္ဓရိတွာ တတိ** ကောဋ္ဌတော ဥဒ္ဓရိတွာ။

''နဝ အဂ္ဂအနာနိ အအာသိ'' တိ ဣမိနာ ''ကထံ နု ခော အဟံ သတ္ထု သန္တိကေ အဂ္ဂတော၀ မုစ္စေယျ''န္တိ အ ဂ္ဂဂ္ဂအနဝသေန ဝိဝဋ္ဋူပနိဿယဿ ကုသလဿ ကတူပစိတတ္တာ, ဉာဏဿ စ တထာ ပရိပာကံ ဂတတ္တာ အ ဂ္ဂဓမ္မဒေသနာယ တဿ ဘာဇနဘာဝံ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **''ဣမံ အဂ္ဂဓမ္မံ တဿ ဒေသေဿာမီ''** တိအာဒိ။ **ဩ ဟီယိတွာ** သင်္ကောစံ အာပဇ္ဇိတွာ။

၂၁၃. **အညာတုကာမောဝ** န သန္နိဋ္ဌာ ပရာမာသီ။ **အဗ္ဘညိံသု** တိ သန္ဒေဟဇာတဿ ပုစ္ဆာဝစနန္တိ ကတွာ **ဇာနိံသု** တိ အတ္ထမာဟ။ တေနာဟ ဟာဋ္ဌိယံ ''သဗ္ဗေဝ န အဗ္ဘညိံသူ''တိ။ **နေသန္တိ** ပူရဏာဒီနံ။ **သာ ပဋိညာ**တိ ''ကရောတော ခော မဟာရာဇ ကာရယတော''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၁၆၆) ပဋိညာတတာ, သဗ္ဗညုပဋိညာ ဧဝ တ။ **နိယျာနိကာ** တိ သပ္ပာဋိဟာ ရိယာ, တေသံ တ သိဒ္ဓန္တသင်္ခာတာ ပဋိညာ ဝဋ္ဋတော နိဿရဏဋ္ဌေန **နိယျာနိကာ** တိ။ သာသနဿ သမ္ပတ္တိယာ တေသံ သဗ္ဗညုတံ, တဗ္ဗိပရိယာယတော စ အသဗ္ဗညုတံ ဂစ္ဆတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေနာဟ **''တသ္မာ''** တိအာဒိ။ **အတ္ထာ ဘာဝတော**တိ သုဘဒ္ဒဿ သာဓေတဗ္ဗအတ္ထာဘာဝတော။ **ဩကာသာဘာဝတော**တိ တထာ ဝိတ္ထာရိတံ ကတွာ ဓမ္မံ ဒေသေတုံ အဝသရာဘာဝတော။ ဣဒါနိ တမေဝ ဩကာသာဘာဝံ ဒဿေတုံ **''ပဌမယာမသ္မိံ''** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၂၁၄. ယေသံ သမဏဘာဝကရာနံ ဓမ္မာနံ သမ္ပာဒနေန သမဏော, တေ ပန ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသေန အရိယမဂ္ဂဓမ္မာတိ စ တုမဂ္ဂသံသိဒ္ဓိယာ ဟဋ္ဌိယံ စတ္တာရော သမဏာ ဝုတ္တာတိ တေ ဗာဟိရသမယေ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ နတ္ထီတိ ဒဿေန္တော **"ပဌမော သောတာပန္နသမဏော"**တိအာဒိမာဟ။ **ပုရိမဒေသနာယာ**တိ "ယသ္မိံ ခေါ, သုဘဒ္ဒ, ဓမ္မဝိနယေ"တိ အာဒိနာ ဝုတ္တာယ ဒေသနာယ။ ဗ္ယတိရေကတော, အန္ဝယတော စ အဓိပ္ပေတော အတ္ထော ဝိဘာဝီယတီတိ ပဌမန ယောပေတ္ထ "ပုရိမဒေသနာယာ"တိ ပဒေန သင်္ဂဟိတော တတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အတ္တနော သာသနံ နိယမေန္တော အာဟ "ဣမသ္မိံ ခေါ"တိ ယောဇနာ။ **အာရဒ္ဓဝိပဿကေဟီ** တိ သမာဓိကမ္မိကဝိပဿကေဟိ, သိခါပ္ပတ္တဝိပဿကေ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, န ပဌမပိတဝိပဿနေ။ အပရေ ပန "ဗာဟိရကသမယေ ဝိပဿနာရမ္ဘဿ ဂန္ဓောပိ နတ္ထေတ တိ အဝိသေသဝစနမေတ"န္တိ ဝဒန္တိ။ **အဓိဂတဋ္ဌာန** န္တိ အဓိဂတဿ ကာရဏံ, တဒတ္ထံ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒန္တိ အတ္ ထော, ယေန သောတာပတ္တိမဂ္ဂေ အဓိဂတော, န ဥပရိမဂ္ဂေ, သော သောတာပတ္တိမဂ္ဂေ ဌိတော အကုပ္ပဓမ္မတာယ တဿ, တတ္ထ တ သိဒ္ဓိတော ဌိတပုဗ္ဗော ဘူတပုဗ္ဗဂတိယာတိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌော သောတာပန္နော, န သေသ အရိယာ ဘူမန္တရုပ္ပတ္တိတော။ သောတာပန္နော ဟိ အတ္တနာ အဓိဂတဋ္ဌာနံ သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ အညဿ ကထေတ္ တ သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ ကရေယျ, န အဋ္ဌမကော အသမ္ပတ္တတော။ **သေ နယော သေသမဂ္ဂဋ္ဌေသူ** တိ ဧတ္ထာပိ ဣ မိနာဝ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ပဂုဏံ ကမ္မဋ္ဌာန** န္တိ အတ္တနော ပဂုဏံ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာနံ, ဧတေနေဝ "အ ဝိသေသဝစန"န္တိ တအေ ပဋိက္ခိတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

သဗ္ဗညုတညာဏံ အဓိပ္ပေတံ။ တဥ္ဟိ သဗ္ဗဉေယျဓမ္မာဝဗောဓနေ "ကုသလံ ဆေကံ နိပုဏ"န္တိ ဝုစ္စတိ တတ္ ထ အသင်္ဂအပ္ပဋိဟတံ ပဝတ္တတီတိ ကတွာ။ **သမဓိကာနိ** ဧကေန ဝဿေန။ ဉာယန္တိ ဧတေန စတုသစ္စဓမ္မံ ယာထာ ဝတော ပဋိဝိဇ္ဈန္တီတိ **ဉာယော,** လောကုတ္တရမဂ္ဂေတိ အာဟ **"အရိယမဂ္ဂဓမ္မဿာ"** တိ။ ပဒိဿတိ ဧတေန အရိ ယမဂ္ဂေ ပစ္စက္ခတော ဒိဿတီတိ **ပဒေသော,** ဝိပဿနာတိ ဝုတ္တံ **"ပဒေသေ ဝိပဿနာမဂ္ဂေ"** တိ။ **သမဏောပီတိ** ဧ တ္ထ ပိ-သဒ္ဒေ "ပဒေသဝတ္တီ"တိ ဧတ္ထာပိ အာနေတ္ တ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗောတိ အာဟ **"ပဒေသဝတ္တိ။ပေ။ နတ္ထီ တိ ဝုတ္တံ ဟောတီ"**တိ။

၂၁၅. **သော**တိ တထာဝုတ္တော အန္တေဝါသီ။ **တေနာ**တိ အာစရိယေန။ **အတ္တနော ဌာနေ ဌပိတော ဟောတိ** ပရပဗ္ ဗာဇနာဒိသု နိယုတ္တတ္တာ။

သက္ခိသာဝကော တိ ပစ္စက္ခသာဝကော, သမ္မုခသာဝကောတိ အတ္ထော။ **ဘဂဝတိ ဓရမာနေ**တိ ဓရမာနဿ ဘဂဝ တော သန္တိကေ။ သေသဒ္ဒဝယေပိ ဧသေဝ နယော။ **သဗ္ဗောပိ သော** တိ သဗ္ဗော သော တိဝိဓောပိ။ **အယံ ပန အရဟတ္တံ ပတ္တော,** တသ္မာ ပရိပုဏ္ဏဂတာယ မတ္ထကပ္ပတ္တော **ပစ္ဆိမော သက္ခိသာဝကော** တိ။

ပဉ္စမဘာဏဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

တထာဂတပစ္ဆိမဝါစာဝဏ္ဏနာ

၂၁၆. **တန္တိ** ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဩဝါဒကင်္ဂံ **ဒဿေတုံ။ပေ။ ဝုတ္တံ** ဓမ္မသင်္ဂာဟကေဟီတိ အဓိပ္ပါယော။ သုတ္ တာဘိဓမ္မသင်္ဂဟိတဿ ဓမ္မဿ အတိသဇ္ဇနံ သမ္ဗောဓနံ **ဒေသနာ,** တဿေဝ ပကာရတော ဉာပနံ ဝေနေယျသန္တာ နေ ဌပနံ **ပညာပနန္တိ** **"ဓမ္မောပိ ဒေသိတော စေဝ ပညတ္တော စာ"** တိ ဝုတ္တံ။ တထာ ဝိနယတန္တိသင်္ဂဟိတဿ ကာယဝါစာနံ ဝိနယနတော "ဝိနယော"တိ လဒ္ဓာဓိဝစနဿ အတ္ထဿ အတိသဇ္ဇနံ သမ္ဗောဓနံ **ဒေသနာ,** တဿေ ဝ ပကာရတော ဉာပနံ အသင်္ကရတော ဌပနံ **ပညာပနန္တိ** **"ဝိနယောပိ ဒေသိတော စေဝ ပညတ္တော စာ"** တိ ဝုတ္တံ။ အ ဓိသီလသိက္ခာနိဒ္ဒေသဘာဝေန သာသနဿ မူလဘူတတ္တာ ဝိနယော ပဌမံ သိက္ခိတဗ္ဗောတိ တံ တာဝ အယမုဒ္ဒေသံ သရူပတော ဒဿေန္တော **"မယာ ဟိ ဝေါ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သတ္တာပတ္တိက္ခန္ဓဝသေနာ** တိ သတ္တန္နံ အာ ပတ္တိက္ခန္ဓာနံ အဝီတိက္ကမနီယတာဝသေန ။ **သတ္တုကိစ္စံ သာဓေဿတိ** "ဣဒံ ဝေါ ကတ္တဗ္ဗံ, ဣဒံ ဝေါ န ကတ္ တဗ္ဗ"န္တိ ကတ္တဗ္ဗာကတ္တဗ္ဗဿ ဝိဘာဂေန အနုသာသနတော။

တေန တေနာကာရေနာတိ တေန တေန ဝေနေယျာနံ အဇ္ဈာသယာနုရူပေန ပကာရေန။ **ဣမေ ဓမ္မေ** တိ ဣမေ သ တ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယဓမ္မေ။ တပ္ပဓာနတ္တာ သုတ္တန္တဒေသနာယ **"သုတ္တန္တပိဋကံ ဒေသိတ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ **သတ္တု**

ကိစ္စံ သာဓေဿတိ တံတံစရိယာနုရူပံ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ အနုသာသနတော။ ကုသလာကုသလာဗ္ဗာကတဝသေန နဝ

ဟောတူ။ **"သတ္တ ဖဿာ"**တိအာဒိ သတ္တဝိညာဏဓာတုသမ္ပယောဂဝသေန ဝုတ္တံ။ ဓမ္မာနုလောမေ တိကပဋ္ဌာနာဒယော ဆ, တထာ ဓမ္မပစ္စနီယေ, ဓမ္မာနုလောမပစ္စနီယေ, ဓမ္မပစ္စနီယာနုလောမေတိ စတုဝီသတိ သမန္တပဋ္ဌာနာနိ ဧတေသ္သာ တိ **စတုဝီသတိသမန္တပဋ္ဌာနံ,** တံ ပန ပစ္စယာနုလောမာဒိဝသေန ဝိဘဇိယမာနံ အပရိမာဏနယံ ဧတေတိ အာဟ **"အနန္တနယမဟာပဋ္ဌာနပဋိမဏ္ဍိတ"**န္တိ။ **သတ္တပ္ပကိစ္စံ သာဓေဿတီ** တိ ခန္ဓာဒိဝိဘာဂေန ဉာယမာနံ စတုသစ္စသမ္ဗောဓာဝဟတ္တာ သတ္တာရာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ကာတဗ္ဗကိစ္စံ နိပ္ဖာဒေဿတိ။

ဩဝဒိဿန္တိ အနုသာသိဿန္တိ ဩတအနုသာသနီကိစ္စနိပ္ဖာဒနတော။

စာရိတ္တန္တိ သမုအာစာရာ, နဝေသု ပိယာလာပံ ဝုမေ့သု ကရတလာပန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ "ဘန္တေတိ တ အာယသ္မာတိ တ"တိ။ ကရဝဝစနံ ဟေတံ ယဒိဒံ ဘန္တေတိ တ အာယသ္မာတိ တ, လောကေ ပန "တတ္ရ ဘဝ"န္တိ, "ဒေတနံ ပိယာ"တိ စ ကရဝဝစနမေဝ။

"အာကင်္ခမာနော သမူဟနတူ"တိ ဝုတ္တေ "န အာကင်္ခမာနော န သမူဟနတူ"တိပိ ဝုတ္တမေဝ ဟောတီတိ အာဟ **"ဝိကပ္ပဝစနေနေဝ ဌပေသီ"** တိ။ ဗလန္တိ ဉာဏဗလံ။ ယဒိ အသမူဟနနံ ဒိဋ္ဌံ, တဒေဝ စ ကူစ္ဆိတံ, အထ ကသ္မာ ဘဂတ "အာကင်္ခမာနော သမူဟနတူ"တိ အတေစာတိ? တထာရူပပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယဝသေန။ သန္တိ ဟိ ကေစိ ခုဒ္ဒာနုခုဒ္ဒကာနိ သိက္ခာပဒာနိ သမာအယ သံဝတ္တိတုံ အနိစ္ဆန္တာ, တေသံ တထာ အဝုစ္စမာနေ ဘဂဝတိ ဝိဃာတော ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယ, တံ တေသံ ဘဝိဿတိ ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ, တထာ ပန ဝုတ္တေ တေသံ ဝိဃာတော န ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယ "အမှာကံ ဧတယံ အေသော, ယတော အမေ့ဟသု ဧဝ ကေစိ သမူဟနနံ န ကူစ္ဆန္တီ"တိ။ ကေစိ "သကလဿ ပန သာသနဿ သင်္ဂါယတ္တဘာဝကရဏတ္ထံ တထာ ဝုတ္တ"န္တိ ဝဒန္တိ။ ယဥ္စ ကိဉ္စိ သတ္တာရာ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ, တံ သမဏာ သက္ကပုတ္တိယာ သိရသာ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ဇီဝိတံ ဝိယ ရက္ခန္တိ။ တထာ ဟိ တေ "ခုဒ္ဒာနုခုဒ္ဒကာနိ သိက္ခာပအာနိ အာကင်္ခမာနော သင်္ဃော သမူဟနတူ"တိ ဝုတ္တေပိ န သမူဟနိံသု, အညဒတ္ထု "ပုရတော ဝိယ တဿ အစ္စယေပိ ရက္ခိံသု တေ"တိ သတ္ထုသာသနဿ , သင်္ဃဿ စ မဟန္တဘာဝဒဿနတ္ထမ္ပိ တထာ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ အာယသ္မာ အာနန္ဒော, အညေပိ တ ဘိက္ခူ "ကတမံ ပန ဘန္တေ ခုဒ္ဒကံ, ကတမံ အနုခုဒ္ဒက"န္တိ န ပုစ္ဆိသု သမူဟနဇ္ဈာသယဿေဝ အဘာဝတော။

န တံ ဧဝံ ဂဟေတဗ္ဗ န္တိ "နာဂသေနတ္ထေရော ခုဒ္ဒာနုခုဒ္ဒကံ ဇာနာတီ"တိအာဒိနာ ဝုတ္တံ တံ နေသံ ဝစနံ ကူမိနာ ဝုတ္တာကာရေန န ဂဟေတဗ္ဗံ အဓိပ္ပာယဿ အဝိဒိတတ္တာ။ ကူအနိ တံ အဓိပ္ပာယံ ဝိဘာဝေတုံ **"နာဂသေနတ္ထေရော ဟိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ နာဂသေနတ္ထေရော (မိလိန္ဒပဉှေ အဘေဇ္ဇဝဂ္ဂေ ဝိတ္ထာရော) ပရေသံ တဒပထောပန္တေဒနတ္ထံ သင်္ဂီတိကာလေ ဓမ္မသင်္ဂါဟကမဟာထေရေဟိ ဂဟိတကောဋ္ဌာသေသု စ အန္တိမကောဋ္ဌာသမေဝ ဂဟေတွာ မိလိန္ဒရာဇာနံ ပညာပေသိ။ မဟာကဿပတ္ထေရော ပန ဧကေသိက္ခာပဒမ္ပိ အသမူဟနိတုကာမတာယ တထာ ကမ္မဝာစံ သာဝေတိ, တသ္မာ တံ တေသံ ဝစနံ တထာ န ဂဟေတဗ္ဗံ။

၂၁၇. **ဒွေဝဠှကန္တိ** ဒဝိဓာကဟော, အနေကံသဂ္ဂဟောတိ အတ္ထော။ **ဝိမတီ**တိ သံသယာပတ္တိ။ တေနာဟ **"ဝိနိစ္ဆိတုံ အသမတ္ထတာ"**တိ။ **တံ တေ ဝဒာမီ**တိ တံ သံသယဝန္တံ ဘိက္ခုံ သန္ဓာယ တေ တုမှေ ဝဒာမိ။

နိက္ကင်္ခဘာဝပစ္စက္ခကရဏဉာဏံ ယေဝ တိ ဗုဒ္ဓာဒီသု တေသံ ဘိက္ခူနံ နိက္ကင်္ခဘာဝဿ ပစ္စက္ခကာရိယာဘာဝတော တမတ္ထံ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ ဌိတံ သဗ္ဗညုတညာဏမေဝ။ **ဧတ္ထ** ဧတသ္မိံ အတ္ထေ။

၂၁၈. အပ္ပမဒေန **အပ္ပမာဒေ,** သော ပန အတ္ထတော ဉာဏူပသဥှိတာ သတိ။ ယသ္မာ တတ္ထ သတိယာ ဗ္ယာပာရော သာတိသယော, တသ္မာ **"သတိအဝိပ္ပဝါသေနာ"** တိ ဝုတ္တံ။ **အပ္ပမာဒပဒေယေဝ ပက္ခိပိတွာ အဒာသိ** တံ အတ္ထတော, တဿ သကလဿ ဗုဒ္ဓဝစနဿ သင်္ဂဏှနတော စ။

ပရိနိဗ္ဗုတကထာဝဏ္ဏနာ

၂၁၉. ဈာနာဒီသု, စိတ္တေ စ ပရမုက္ကံသဂတဝသီဘာဝတာယ ''တ္တကေ ကာလေ တ္တေကာ သမာပတ္တိယော သမာပဇ္ဇိတ္ဝာ ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမိ''တိ ကာလပရိစ္ဆေဒံ ကတွာ သမာပတ္တိ သမာပဇ္ဇနံ **''ပရိနိဗ္ဗာနပရိကမ္မ''** န္တိ အဓိပ္ပေတံ။ **ထေရောတိ** အနုရုဒ္ဓတ္ထေရော။

အယမ္ပိ စာတိ ယထာဝုတ္တပဥ္စသဋ္ဌိယာ ဈာနာနံ သမာပန္နဘာဝကထာပိ **သင်္ခေပကထာ** ဧဝ, ကသ္မာ ? ယသ္မာ ဘဂဝတ တဒါပိ ဒေဝသိကံ ဝဠဉ္ဇနသမာပတ္တိယော သဗ္ဗာပိ အပရိဟာပေတွာ သမာပဇ္ဇိ တေတိ ဒဿေန္တော **''နိဗ္ဗာနပုရံ ပဝိသန္တော''**တိအာဒိမာဟ။

ဣမာနိ ဒွေဝပိ သမနန္တရာနေဝ ပစ္စဝေက္ခဏာယပိ ယေဘုယျေနာနန္တရိယကတာယ ဈာနပက္ခိကဘာဝတော, ယသ္မာ ဘဝင်္ဂစိတ္တံ သဗ္ဗပစ္ဆိမံ, တတော ဘဝတော စဝနတော ''စုတိ''တိ ဝုစ္စတိ, တသ္မာ န ကေဝလံ အယမေဝ ဘဂဝတ, အထ ခော သဗ္ဗေပိ သတ္တာ ဘဝင်္ဂစိတ္တေနေဝ စဝန္တီတိ ဒဿေတုံ **''ယေ ဟိ ကေစိ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၂၂၀. **ပဋိဘာဂပုဂ္ဂလဝိရဟိတော** တိ သီလာဒိဂုဏေဟိ အသဒိသတာယ သဒိသပုဂ္ဂလရဟိတော။

၂၂၁. သင်္ခာရာ ဝူပသမန္တိ တ္ထာတိ **ဝူပသမောတိ** ဧဝံသင်္ခာတံ ဉာတံ ကထိတံ **နိဗ္ဗာနံ။**

၂၂၂. ယန္တိ ပစ္စတ္တေ ဥပယောဂဝစနန္တိ အာဟ **''ယော ကာလံ အကရီ''**တိ။

သုဝိကသိတေနေဝတတိ ပီတိသောမနဿယောဂတော သုဋ္ဌု ဝိကသိတေန မုဒိတေန။ **ဝေဒနံ အဓိဝာသေသိ** အဘာဝ သမုဒယော ကတော သုဋ္ဌု ပရိညာတတ္တာ။ **အနာဝရဏဝိမောက္ခော** သဗ္ဗသော နိဗ္ဗုတဘာဝတော။

၂၂၃. အာကရောန္တိ အတ္တနော ဖလာနိ သမာနာကာရေ ကရောန္တီတိ **အာကာရာ,** ကာရဏာနိ။ **သဗ္ဗာကာရဝရူပေတေတိ** သဗ္ဗေဟိ အာကာရဝရေဟိ ဥတ္တမကာရဏေဟိ သီလာဒိဂုဏေဟိ သမန္နာဂတေတိ အတ္ထော။

၂၂၅. **ကထံဘူတာ**တိ ကီဒိသာဘူတာ။

စုလ္လကဒ္ဓာန န္တိ ပရိတ္တံ ကာလံ ဒွဝတ္တိနာဍိကာမတ္တံ ဝေလံ။

ဗုဒ္ဓသရီရပူဇာဝဏ္ဏနာ

၂၂၇. ကံသတာဠာဒိ တာဠံ အဝစရတိ တ္ထာတိ **''တာဠာဝစရ''**န္တိ ဝုစ္စတိ အာတတာဒိတူရိယဘဏ္ဍံ။ တေနာဟ **''သဗ္ဗံ တူရိယဘဏ္ဍ''** န္တိ။

ဒက္ခိဏဒိသာဘာဂေနေဝတတိ အသ္ဆေန ဒိသာဘာဂေန အနာဟရိတွာ ယမကသာလာနံ ဌာနတော ဒက္ခိဏဒိသာဘာဂေ နေဝ, တတောပိ **ဒက္ခိဏဒိသာဘာဂံ** ဟရိတွာ နေတွာ။

ဇေတဝနသဒိသေတိ သာဝတ္ထိယာ ဇေတဝနသဒိသေ ဌာနေ, ''ဇေတဝနသဒိသေ ဌာနေ''တိပိ ပါဌော။

၂၂၈. **ပသာဓနမင်္ဂလသာလာယာ** တိ အဘိသေကကာလေ အလင်္ကရဏမင်္ဂလသာလာယ။

၂၂၉. **ဒေဝအနိယောတိ** တဿ စောရဿ နာမံ။

မဟာကဿပတ္ထေရဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၂၃၁. **ဟတဟာ**တိ ဟတ နဂရတော။ အာဝဇ္ဇနပဋိဗဒ္ဓတ္တာ ဇာနနဿ အနာဝဇ္ဇိတတ္တာ သတ္ထု ပရိနိဗ္ဗာနံ အ ဇာနန္တော **''ဒသဗလံ ပဿိဿာမိ''** တိ ထေရော စိန္တေသိ, သတ္ထု သရီရေ တ သတ္ထုသည္ထဲ ဥပ္ပာဒေန္တော တထာ စိန္တေသိ။ တေနေတဟ ''အထ ဘဂဝန္တံ ဥက္ခိပိတွာ''တိ။ **''ခုဝံ ပရိနိဗ္ဗုတော ဘဝိဿတီ''တိ စိန္တေသိ** ဟာရိသေသ

ဉာယေန။ ဇာနန္တောပိ ထေရော အာဇီဝကံ ပုစ္ဆိယေဝ, ပုစ္ဆနေ ပန ကာရဏံ သယမေဝ ပကာသေတုံ **“ကိံ ပနာ”**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။

အဇ္ဇ သတ္တာဟပရိနိဗ္ဗုတော တိ အဇ္ဇ ဒိဝသတော ပဋိလောမတော သတ္တမေ အဟနိ ပရိနိဗ္ဗုတော။

၂၃၂. **နာဋ္ဌိယာ တပကေနာ**တိ နာဋ္ဌိယာ စေဝ ထဝိကာယ စ။

မဥ္စကေ တိ မဥ္စာကာရေန မဇ္ဈရသ္သရော။ **ပဋိဘာနေယျကေ** တိ ပဋိဘာနဝန္တော။ **ဘုဥ္ဇိတ္ဝတ ဟာတဗ္ဗယာဂူ** တိ ပ ၄မံ ဘုဥ္ဇိတ္ဝတ ပိဝိတဗ္ဗယာဂု။

တသ္သာ တိ သုဘဒ္ဒသ္သ ဝုမုပဗ္ဗဇိတသ္သ။

အာရာမိတသာသနေတိ သမာဟိတသာသနေ။ **အလန္တိ** သမတ္တော။ **ဟာပေ**တိ ဟာပပုဂ္ဂလော။ **သြသက္ကာပေတု** န္တိ ဟာပေတုံ အန္တရဓာပေတုံ။

ပဥ္စဟာတရာတိ ပဥ္စဟာ ဝိယ ဝိသ္သဇ္ဇနာနိ ‘‘ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ’’တိအာဒိ နာ, (ဓ. သ. ၁.၁) ‘‘ယသ္မိံ သမယေ ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ’’တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁.၂၅၁) စ ပဝတ္တာနိ **ဓော ဒ္ဒေဝ ဘူမန္တရာနိ။ မူလေ နဋ္ဌေ ပိသာစသဒိသာ ဘဝိဿာမာ** တိ ယထာ ရုက္ခေ အဓိဝတ္တော ပိသာစော တသ္သ သာခာပရိ တရေ နဋ္ဌေ ခန္ဓံ နိဿာယ ဝသတိ, ခန္ဓေ နဋ္ဌေ မူလံ နိဿာယ ဝသတိ, မူလေ ပန နဋ္ဌေ အနိဿယော ဟောတိ, တထာ ဘဝိဿာမာတိ အတ္ထော။ အထ တ **မူလေ နဋ္ဌေ** တိ ပိသာစေန ကိရ ရုက္ခဂစ္ဆာဒီနံ ကဥ္စိဒေဝ မူလံ ဆိန္ဒိတ္ဝတ အတ္တနော ပုတ္တသ္သ ဒိန္နံ, ယာဝ တံ တသ္သ ဟတ္ထတော န ဝိဂစ္ဆတိ, တာဝ သော တံ ပဒေသံ အဒိဿမာနရူပေ ဝိ စရတိ။ ယအာ ပန တသ္မိံ ကေနစိ အစ္ဆိန္နဘာဝေန တ သတိဝိပ္ပတသဝသေန တ နဋ္ဌေ မနုဿာနမ္ပိ ဒိဿမာနရူပေ ဝိစရတိ, တံ သန္ဓာယာဟ **“မူလေ နဋ္ဌေ ပိသာစသဒိသာ ဘဝိဿာမာ”** တိ။

မံ ကာယသက္ခိံ ကတ္ဝတ တိ တံ ပဋိပဒံ ကာယေန သစ္ဆိကတဝန္တံ တသ္မာ တသ္သာ ဒေသနာယ သက္ခိဘူတံ မံ ကတ္ဝတ။ **ပဋိစ္ဆာပေသိ** တံ ပဋိစ္ဆာပနံ ကဿပသုတ္တေန ဒီပေတဗ္ဗံ။

၂၃၃. စန္ဒနဃဋိကာဗာဟုလ္လတော **စန္ဒနစိတကာ။**

တံ သုတ္ဝတတိ တံ အာယသ္မတာ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရေန ဝုတ္တံ ဒေဝတာနံ အဓိပ္ပာယံ သုတ္ဝတ။

၂၃၄. **ဒသိကတန္တံ တ** တိ ပလိဝေဌိတအဟတကာသိကဝတ္ထာနံ ဒသဌာနေန တန္တုမတ္တမ္ပိ တ။ **အာရုက္ခန္ခံ တ** တိ စန္ဒနာဒိစိတကအာရုက္ခန္ခံ တ။

၂၃၅. သမုအယေသု ပဝတ္တတေဟာရာနံ အဝယဝေသု ဒိဿနတော သရီရဿ အဝယဝဘူတာနိ အဋ္ဌီနိ **“သရီရာ နီ”**တိ ဝုတ္တာနိ။

န ဝိပ္ပကိရိံသု တိ သရူပေနေဝ ဌိတာတိ အတ္ထော။ ‘‘သေသာ ဝိပ္ပကိရိံသူ’’တိ ဝတ္ဝတ ယထာ ပန တာ ဝိပ္ပကိဏ္ဏာ အဟေသုံ, တံ ဒဿေတုံ **“တတ္ထာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ဥဒကဓာရာ နိက္ခမိတ္ဝတ နိဗ္ဗာပေသု န္တိ ဒေဝတာနုဘာဝေန။ ဧဝံ မဟတိယော ဗဟူ ဥဒကဓာရာ ကိမတ္ထာယာတိ အာဟ **“ဘဂဝတော စိတကော မဟန္တော”** တိ။ မဟာ ဟိ သော ဝီသရတနသတိကော။ **အဋ္ဌဒန္တကေဟီ** တိ နင္ဂလေဟိ အဋ္ဌေဝ ဟိ နေသံ ဒန္တသဒိသာနိ ဟောတ္တာနိ ဟောန္တိ, တသ္မာ ‘‘အဋ္ဌဒန္တကာနီ’’တိ ဝုစ္စတိ။

ဓမ္မကထာဝ ပမာဏန္တိ အတိဝိယ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတဘာဝတော ပဿန္တာနံ, သုဏန္တာနဥ္စ သာတိသယံ ပသာအာဝ ဟာဘာဝတော, သဝိသေသံ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝဒီပနတော။ ပရိနိဗ္ဗုတဿ ဟိ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ဧဝရူပေ အာနုဘာဝတေတိ တံ ပ

ဝတ္တိံ ကထေန္တာနံ ဓမ္မကထိကာနံ အတ္တနော ဉာဏဗလာနုရူပံ ပဝတ္တိယမာနာ ဓမ္မကထာ ဧဝေတ္ထ ပမာဏံ ဝဏ္ဏေတဗ္ဗ သ္သ အတ္ထဿ မဟာဝိသယတ္တာ, တသ္မာ ဝဏ္ဏနာဘူမိ နာမေသာတိ အဓိပ္ပာယော။ **စတုဗ္ဗာတိယဂန္ထပရိဘဏ္ဍံ ကာရေတွ္တတိ** တဂရကုင်္ကုမယဝနပုပ္ဖတမာလပတ္တာနိ ပိသိတွ္တ ကတဂန္ဓေန ပရိဘဏ္ဍံ ကာရေတွ္တ။ **ခစိတွ္တတိ** တတ္ထ တတ္ထ ဩလမ္ဗနဝသေန ရစေတွ္တ, ဂန္ဓဝတ္ထုနိ ဂဟေတွ္တ ဂန္ဓိတမာလာ **ဂန္ဓအာမာနိ** ရတနာဝဋ္ဋိယော **ရတနအာမာနိ**။ ဗဟိကိလဥ္စပရိက္ခေပဿ, အန္တောသာဏိပရိက္ခေပဿ ကရဏေန **သာဏိကိလဥ္စပရိက္ခေပံ ကာရေတွ္တ**။ တတတ္တကဟိနိယော ပဋ္ဋာကာ **တတပဋ္ဋာကာ**။ သရဘရူပပာဒကော ပလ္လင်္ကော သရဘမယပလ္လင်္ကော, တသ္မိံ **သရဘမယပလ္လင်္ကေ**။

သတ္တိဟတ္ထာ ပုရိသာ **သတ္တိယော** တံသဟစရဏတော ယထာ ''ကုန္တာ ပစရန္တိ''တိ, တေဟိ သမန္တတော ရက္ခာပနံ ပဋိက္ခရဏတ္တ် အာဟ **''သတ္တိဟတ္ထေဟိ ပုရိသေဟိ ပရိက္ခိပာပေတွ္တ''** တိ။ **ခန္ဓဟီ**တိ တွောပိ သေဝေ နယော။ **သန္နာဟဂဝစ္ဆိကံ ဝိယ ကတွ္တ** နိရန္တရာဝဋ္ဋိတအာရက္ခသန္နာဟေန ဂဝစ္ဆိဇာလံ ဝိယ ကတွ္တ။

သာခုကီဋိတတ္တ သပရဟိတံ သာခနေဋ္ဌေန သာခူ, တေသံ ကီဋိတံ ဥဋ္ဌာရပုညပသဝနတော, သမ္ပရာယိကတ္တာ ဝိရောဓိကံ ကီဋာဝိဟာရန္တိ အတ္ထော။

သရီရဓာတုဝိဘဇနဝဏ္ဏနာ

၂၃၆. **ဣမိနာဝ နိယာမေနာ**တိ ယေန နီဟာရေန မဟာတလေ နိသိန္နော ကဋ္ဌိ ပရိဟာရံ အကတွ္တ ကေဝလံ ဣမိနာ နိယာမေနေဝ။ **သုပိနကော**တိ ဒုဿုပိနကော။ **ဒုက္ကူလဒုပဋ္ဋံ နိဝတ္တသေတွ္တ** တိ ဒွေဝ ဒုက္ကူလဝတ္ထာနိ ကေဇ္ဈံ ကတွ္တ နိဝတ္တသေတွ္တ။ ဝေဠုဟိ တာနိ သောကသမပ္ပိတဿာပိ အဘာသ္သိတွ္တ တိဋ္ဌန္တိ။

အဘိသေကသိဥ္စကော တိ ရဇ္ဇာဘိသေကေ အဘိသေကမင်္ဂလသိဥ္စကော ဥတ္တမမင်္ဂလဘာဝတော။ **ဝိသညီ ဇာတော** ယထာ တံ ဘဂဝတော ဂုဏဝိသေသာမတရသညုတာယ အဝဋ္ဌိတပေမော ဟေထုဇ္ဇနိကသဒ္ဓာယ ပတိဋ္ဌိတပသာဒေ ကတူပကာရတာယ သဥ္ဇနိတစိတ္တမဒ္ဒဝေါ။

သုဝဏ္ဏဗိမ္ဗိသကဝဏ္ဏ တ္တိ သုဝိရစိတ အပဿေနသဒိသံ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဟာဝေယျကာ ဟာဋ္ဌိယံ သဗ္ဗပစ္စတော ဂဟိတာ, ကိံ တေ ကုသိနာရာယ အာသန္နတရာပိ သဗ္ဗပစ္စ ဆတော ဥဋ္ဌိတာ? အာမ, သဗ္ဗပစ္စတော ဥဋ္ဌိတာတိ ဒဿေတုံ **''တတ္ထ ဟာဝေယျကာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ဓာတုဟာသနတ္ထ တ္တိ သတ္တု ဓာတူနံ ပယိရုပာသနာယ။ **နေသံ ပက္ခာ အဟေသုံ** ''ဉာယေန တေသံ သန္တကာ ဓာတုယော''တိ။

၂၃၇. **ဒောဏဂဇ္ဇိတံ နာမ အဘာစ** သတ္တု အဝတ္ထတ္တယူပသံဟိတံ။ တေဒတ္တမေဝ ဟိ ဘဂဝတ မင်္ဂံ ဂစ္ဆန္တော ''ပစ္စတော အာဂစ္ဆန္တော ဒောဏော ဗြာဟ္မဏော ယာဝ မေ ပဒဝဋ္ဋန္တံ့ ပဿတိ, တာဝ မာ ဝိဂစ္ဆတူ''တိ အဓိဋ္ဌာယ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ နိသီဒိ။ ဒောဏောပိ ခေါ ဗြာဟ္မဏော ''ဣမာနိ သဒေဝကေ လောကေ အဂ္ဂပုဂ္ဂလဿ ပဒါနီ''တိ သလ္လက္ခေန္တော ပဒါနုသာရေန သတ္တု သန္တိကံ ဥပဂစ္ဆိ, သတ္ထာပိဿ ဓမ္မံ ဒေသေသိ, တေနပိ သော ဘဂဝတိ နိဝိဋ္ဌသဒ္ဓော အဟောသိ။ တေဒတောစ, ကိံ အဘာစာတိ အာဟ **''သုဏန္တု။ပေ။ အဘာစာ''** တိ။

ကာယေန ဧကသန္နိဟတာ တစာယ ဧကဝစနာ အဘိန္နဝစနာ ဇဝံ သမဂ္ဂ ဟောထ။ တဿ ပနိဒံ ကာရဏန္တိ အာဟ **''သမ္မောဒမာနာ''** တိ။ တေနာဟ **''စိတ္တေနာပိ အညမညံ သမ္မောဒမာနာ ဟောထာ''** တိ။

၂၃၈. **တတော တတော သမာဂတသင်္ဃာန** တ္တိ တတော တတော အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနတော သမာဂန္တွာ သန္နိ ပတိတဘာဝေန သမာဂတသင်္ဃာနံ။ တထာ သမာပတိတသမူဟဘာဝေန **သမာဂတဂဏာနံ**။ ဝစနသမ္ပဋိစ္ဆနေန **ပဋိဿု ဏိတွ္တ**။

၂၃၉. **ယက္ခဂ္ဂဟော** ဒေဝတာဝေသော။ **ခိပိတကံ** ဓာတုက္ခောဘံ ဥပ္ပာဒေတ္ဝာ ခိပိတကရောဂေါ။ **အရောစကော** အာဟာရဿ အရုစ္စနရောဂေါ။

သတ္တမဒိဝသေတိ သတ္တဝဿသတ္တမာသတော ပရတော သတ္တမေ ဒိဝသေ။ **ဗလာနုရူပေနာ**တိ ဝိဘဝဗလာနုရူပေန။

ပစ္ဆာ သင်္ဂီတိကာရကာ တိ ဒုတိယံ တတိယံ သင်္ဂီတိကာရကာ။ **ဓာတူနံ အန္တရာယံ ဒိသွာ** တိ တတ္ထ တတ္ထ စေတိယေ ယထာပတိဋ္ဌာပိတဘာဝေနေဝ ဌိတာနံ ဓာတူနံ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာနံ ဝသေန အန္တရာယံ ဒိသွာ, မဟာဓာတုနိဓာနေန သမ္မဒေဝ ရက္ခိတာနံ အနာဂတေ အသောကေန ဓမ္မရညာ တတော ဥဒ္ဓရိတ္ဝာ ဝိတ္ထာရိတဘာဝေ ကတေ သဒေဝကဿ လောကဿ ဟိတသုခာဝဟဘာဝဥ္စ ဒိသွာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ပရိစရဏမတ္တမေဝာ**တိ ဂဟေတ္ဝာ ပရိစရိတဗ္ဗဓာတုမတ္တမေဝ။ ရာဇူနံ ဟတ္ထေ **ဌပေတ္ဝာ,** န စေတိယေသု။ တထာ ဟိ ပစ္ဆာ အသောကမဟာရာဇာ စေတိယေသု ဓာတူနံ န လဘတိ။

ပုရိမံ ပုရိမံ ကတဿ ဂဏ္ဌဟနယောဂ္ဂံ ပစ္ဆိမံ ပစ္ဆိမံ ကာရေန္တော **အဋ္ဌ အဋ္ဌ ဟရိစန္ဒနာဒိမယေ ကရဏ္ဍေ စ ထူပေ စ ကာရေသိ။** လောဟိတစန္ဒနမယာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **မဏိကရဏ္ဍေသူ** တိ လောဟိတင်္ကမသာရဂလ္လဖလိကမယေ ဌပေတ္ဝာ အဝသေသမဏိဝိစိတ္တကေသု ကရဏ္ဍေသု။

ထူပာရာမစေတိယပ္ပမာဏာ န္တိ ဒေဝနံပိယတိဿမဟာရာဇေန ကာရိတစေတိယပ္ပမာဏံ။

မာလာ မာ မိလာယန္တု တိ "ယာဝ အသောကော ဓမ္မရာဇာ ဗဟိ စေတိယာနိ ကာရေတုံ ဣတော ဓာတုယော ဥဒ္ဓရိဿတိ, တာဝ မာလာ မာ မိလာယန္တု"တိ **အဓိဋ္ဌဟိတ္ဝာ။ အာဝိဉ္ဆနရဇ္ဇုယ** န္တိ အဂ္ဂဠာဝိဉ္ဆနရဇ္ဇုယံ။ **ကုဉ္စိကမုဒ္ဒိကန္တိ** ဒွါရဝိဝရဏတ္ထံ ကုဉ္စိကဉ္စေဝ မုဒ္ဒိကဉ္စ။

တဋ္ဌသဉ္ဇာတယန္တ န္တိ ကုက္ကုလံ ပဋိဘယဒဿနံ အညမညပဋိဗဒ္ဓဂမနာဒိတာယ သဉ္ဇာတဋ္ဌိတရူပကယန္တံ ယောဇေသိ။ တေနာဟ **"ကဋ္ဌရူပကာနီ"** တိအာဒိ။ **အာဏိယာ ဗန္ဓိတ္ဝာ** တိ အနေကကဋ္ဌရူပဝိစိတ္တယန္တံ အတ္တနော ဒေဝနုဘာဝေန ဧကာယ ဧဝ အာဏိယာ ဗန္ဓိတ္ဝာ ဝိဿကမ္မော ဒေဝလောကမေဝ ဂတော။ **"သမန္တတော"** တိအာဒိ ပန တသ္မိံ ဓာတုနိဓာနေ အဇာတသတ္တုနော ကိစ္စဝိသေသာနုဋ္ဌာနဒဿနံ။

"အသုကဋ္ဌာနေ နာမ ဓာတုနိဓာန"န္တိ ရညာ ပုစ္ဆိတေ "တသ္မိံ သန္နိဟတေ ဝိသေသလာဘိနော နာဟေသု"န္တိ ကေစိ။ "အတ္တာနံ နိဂူဟိတ္ဝာ တဿ ဝုမုတရဿ ဝစနံ နိဿာယ ဝိမံသန္တော ဇာနိဿတီ"တိ န ကထေသု"န္တိ အပရေ။ **ယက္ခအာသဓေ** တိ ဥပဟာရာဒိဝိဓိနာ ဒေဝတာဝေသနကေ ဘူတာဝိဂ္ဂဟာကေ။

ဣမံ ပဒန္တိ "ဧဝမေတံ ဘူတပုဗ္ဗ"န္တိ ဒုတိယသင်္ဂီတိကာရေဟိ ဌပိတံ ဣမံ ပဒံ။ မဟာဓာတုနိဓာနမ္ပိ တဿ အတ္ထံ ကတ္ဝာ **တတိယသင်္ဂီတိကာရာပိ ဌပယိံသု။**

မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၄. မဟာသုဒဿနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ကုသာဝတီရာဇဓာနီဝဏ္ဏနာ

၂၄၂. **သောဝဏ္ဏမယာ**တိ သုဝဏ္ဏမယာ။ **အယံ ပါကာရော**တိ သဗ္ဗရတနမယော ပါကာရော။ **တယော တယော**တိ အန္တော စ တယော, ဗဟိ စ တယောတိ တယော တယော။

ဧသိကတ္ထမ္ဘော ဣန္ဒခီလော နဂရသောဘနော အလင်္ကာရတ္ထမ္ဘော။ အင်္ဂီယတိ ဉာယတိ ပုထုလဘာဝေါ ဧတေနာတိ **အင်္ဂံ,** ပရိက္ခေပေါ။ တိပေါရိသံ အင်္ဂံ ဧတိဿာတိ **တိပေါရိသင်္ဂါ**။ တေနာဟ “**တေနာ**”တိအာဒိ။ **တေန** ပဉ္စဟတ္ထပ္ပမာဏေန တိပေါရိသေန။ **ပဏ္ဏဖလေသုပီ**တိ သဗ္ဗရတနမယာနံ တာလာနံ ပဏ္ဏဖလေသုပိ။ **ဧသေဝ နယော**တိ “ပဏ္ဏေသု ဧကံ ပတ္တကံ သောဝဏ္ဏမယံ, ဧကံ ရူပိယမယံ။ ဖလေသုပိ ဧကော လေခာဘာဝေါ သောဝဏ္ဏမယော, ဧကော ရူပိယမယော”တိအာဒိကော အယမတ္ထော အတိဒိဋ္ဌော။ **ပါကာရန္တရေ**တိ ဒ္ဝိန္နံ ဒ္ဝိန္နံ ပါကာရာနံ အန္တရေ။ **ဧကေကာ ဟုတွာ ဌိတာ** တာလပန္တိ။

ဆေကောတိ ပဋု သုဝိသဒေါ, သော စဿ ပဋုဘာဝေါ မနောသာရောတိ အာဟ “**သုန္ဒရော**”တိ။ **ရဇ္ဇေတု**န္တိ ရာဂံ ဥပ္ပာဒေတုံ။ **ခမတေဝါ**တိ ရောစတေဝ။ **န ဗီဘစ္ဆေတီ**တိ န တဇ္ဇေတိ, သောတသုခဘာဝတော ပိယာယိတဗ္ဗော စ ဟောတိ။ ကုမ္ဘထုဏဒဒ္ဒရိကာဒိ **ဧကတလံ တူရိယံ**။ **ဥဘယတလံ** ပါကဋမေဝ။ **သဗ္ဗတော ပရိယောနဒ္ဓံ** စတုရဿ အမ္ဗဏကံ, ပဏဝါဒိ စ။ **ဝံသာဒီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သင်္ခါဒိကံ သင်္ဂဏှာတိ။ **သုမုစ္ဆိတဿာ**တိ သုဋ္ဌု ပရိယတ္တဿ။ **ပမာဏေ**တိ နာတိဒဠှနာတိသိထိလတာသင်္ခါတေ မဇ္ဈိမေ မုစ္ဆနပ္ပမာဏေ။ **ဟတ္ထံ ဝါ ပါဒံ ဝါ စာလေတွာ**တိ ဟတ္ထလယပါဒလယေ သဇ္ဇေတွာ။ **နစ္စန္တာ**တိ သာခာနစ္စံ နစ္စန္တာ။

စက္ကရတနဝဏ္ဏနာ

၂၄၃. **ဥပေါသထံ** ဝုစ္စတိ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ သဗ္ဗဒိဝသေသု ဂဟဋ္ဌေဟိ ရက္ခိတဗ္ဗသီလံ, သမာဒါနဝသေန တံ တဿ အတ္ထီတိ ဥပေါသထိကော, တဿ **ဥပေါသထိကဿ**။ တေနာဟ “**သမာဒိန္နဥပေါသထင်္ဂဿ**”တိ။ **တဒါ**တိ တသ္မိံ ကာလေ။ ကသ္မိံ ပန ကာလေတိ? ယသ္မိံ ကာလေ စက္ကဝတ္တိဘာဝသံဝတ္တနိယဒါနသီလာဒိပုညသမ္ဘာရသမုဒါဂမသမ္ပန္နော ပူရိတစက္ကဝတ္တိဝတ္တော ကာလဒီပဒေသဝိသေသပစ္စာဇာတိယာ စေဝ ကုလရူပဘောဂါဓိပတေယျာဒိဂုဏဝိသေသသမ္ပတ္တိယာ စ တဒနုရူပေ အတ္တဘာဝေ ဌိတော ဟောတိ, တသ္မိံ ကာလေ။ တာဒိသေ ဟိ ကာလေ စက္ကဝတ္တိဘာဝီ ပုရိသဝိသေသော ယထာဝုတ္တဂုဏသမန္နာဂတော ရာဇာ ခတ္တိယော မုဒ္ဓါဝသိတ္တော ဝိသုဒ္ဓသီလော အနုပေါသထံ သတသဟဿဝိဿဇ္ဇနာဒိနာ သမ္မာပဋိပတ္တိံ ပဋိပဇ္ဇတိ, န ယဒါ စက္ကရတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တဒါ ဧဝ။ ဣမေ စ ဝိသေသာ သဗ္ဗစက္ကဝတ္တီနံ သာဓာရဏဝသေန ဝုတ္တာ။ တေနာဟ “**ပါတောဝ…ပေ… ဓမ္မတာ**”တိ။ ဗောဓိသတ္တာနံ ပန စက္ကဝတ္တိဘာဝါဝဟဂုဏာပိ စက္ကဝတ္တိဂုဏာပိ သာတိသယာဝ ဟောန္တိ။

ဝုတ္တပ္ပကာရပုညကမ္မပစ္စယန္တိ စက္ကဝတ္တိဘာဝါဝဟဒါနဒမသံယမာဒိပုညကမ္မဟေတုကံ။ **နီလမဏိသင်္ဃာတသဒိသ**န္တိ ဣန္ဒနီလမဏိသဉ္စယသမာနံ။ **ဒိဗ္ဗာနုဘာဝယုတ္တတ္တာ**တိ ဒဿနေယျတာ, မနုညဃောသတာ, အာကာသဂါမိတာ, ဩဘာသဝိဿဇ္ဇနာ, အပ္ပဋိဃာတတာ, ရညော ဣစ္ဆိတတ္ထနိပ္ဖတ္တိကာရဏတာတိ ဧဝမာဒီဟိ ဒိဗ္ဗသဒိသေဟိ အာနုဘာဝေဟိ သမန္နာဂတတ္တာ, ဧတေန ဒိဗ္ဗံ ဝိယာတိ ဒိဗ္ဗန္တိ ဒဿေတိ။ န ဟိ တံ ဒေဝလောကပရိယာပန္နံ။ သဟဿံ အရာ ဧတဿာတိ ဝါ **သဟဿာရံ**။ **သဗ္ဗေဟိ အာကာရေဟီ**တိ သဗ္ဗေဟိ သုန္ဒရေဟိ ပရိပုဏ္ဏာဝယဝေ လက္ခဏသမ္ပန္နေ စက္ကေ ဣစ္ဆိတဗ္ဗေဟိ အာကာရေဟိ။ **ပရိပူရ**န္တိ ပရိပုဏ္ဏံ, သာ စဿာ ပါရိပူရီ ဣဒါနေဝ ဝိတ္ထာရေဿတိ။

ပနာဠီတိ ဆိဒ္ဒံ။ **သုဒ္ဓသိနိဒ္ဓဒန္တပန္တိယာ**တိ နိဗ္ဗိဝရာယာတိ အဓိပ္ပါယော။ တဿာ ပန ပနာဠိယာ သမန္တတော ပဿဿ ရဇတမယတ္တာ **သာရရဇတမယာ** ဝုတ္တာ။ ယသ္မာ စဿ စက္ကဿ ရထစက္ကဿ ဝိယ အန္တော

ဘာတေ နာမ နတ္ထိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ဥဘောသုပိ ဗာဟိရန္တေသူ”** တိ။ ကတပရိက္ခေပ ဟောတိ ပနာဠိတိ ယောဇနာ။ **နာဘိပနာဠိပရိက္ခေပပဒေ္ဒသူ**တိ နာဘိပရိက္ခေပပဒေ္ဒ စေဝ နာဘိယာ ပနာဠိပရိက္ခေပပဒေ္ဒ စ။

တေသန္တိ အရာနံ။ **ဃဋကာ** နာမ အလင်္ကာရဘူတာ ခုဒ္ဒကပုဏ္ဏဃဋာ။ တထာ **မဏိကာ** နာမ မုတ္တာဝဠိကာ။ **ပရိစ္ဆေဒလေခာ** တသ္မိံ တသ္မိံ ပရိစ္ဆေဒဒဿနဝသေန ဌိတာ ပရိစ္ဆိန္နလေခာ။ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန မာလာကမ္မာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **သုဝိဘတ္တာနေဝ** တိ အညမညံ အသံကိဏ္ဏတ္တာ သုဋ္ဌု ဝိဘတ္တာနိ။

“သုရတ္တာ” တိအာဒီသု **သုရတ္တ** ဂ္ဂဟဏေန မဟာနာမဝဏ္ဏတံ ပဋိက္ခိပတိ, **သုဒ္ဓ** ဂ္ဂဟဏေန သံကိလိဋ္ဌတံ, **သိနိဒ္ဓ**ဂ္ဂဟဏေန လူခတံ။ ကာမံ တသ္မိံ စက္ကရတနသ္မိံ နေမိမဏ္ဍလံ အသန္ဓိကမေဝ နိဗ္ဗတ္တံ, သဗ္ဗတ္ထကမေဝ ပန ကေဝလံ ပတဋ္ဌဝဏ္ဏေန စ သောဘတိတိ ပကတိစက္ကသ္မိံ သန္ဓိယုတ္တဋ္ဌာနေ သုရတ္တသုဝဏ္ဏပဋ္ဋာဒိမယာဟိ ဝဋ္ဋပရိစ္ဆေဒလေခာဟိ ပညာယမာနာဟိ သသန္ဓိကာ ဝိယ ဒိဿန္တီတိ အာဟ **“သန္ဓီသု ပနဿာ”** တိအာဒိ။

နေမိမဏ္ဍလပိဋ္ဌိယ န္တိ နေမိမဏ္ဍလဿ ပိဋ္ဌိပဒေသေ။ အာကာသစာရိဘာဝတော ဟိဿ တတ္ထ တတက္က ဟိ ပတဋ္ဌဒဏ္ဍော ဟောတိ။ **ဒသန္နံ ဒသန္နံ အရာနံ အန္တရေ** တိ ဒသန္နံ ဒသန္နံ အရာနံ အန္တရေ သမီပေ ပဒေသေ။ **ဆိဒ္ဒမဏ္ဍလခစိတော**တိ မဏ္ဍလသဏ္ဌာနဆိဒ္ဒဝိစိတ္တော။ **သုကုသလသမန္နာဟတဿ** တိ သုဋ္ဌု ကုသလေန သိပ္ပိနာ ပဟတဿ, တဒိတဿာတိ အတ္ထော။ **ဝဂ္ဂူ** တိ မနောရမော။ **ရဇနီယော**တိ သုဏန္တာနံ ရာဂုပ္ပာဒကော။ **ကမနီယော**တိ ကန္တော။ **သမောသရိတကုသုမဒာမာ**တိ ဩလမ္ဗိတသုဂန္ဓကုသုမဒာမာ။ **နေမိပရိက္ခေပဿာ** တိ နေမိပရိယန္တပရိက္ခေပဿ။ နာဘိပနာဠိယာ ဒွိန္နံ ပဿာနံ ဝသေန **“ဒွိန္နမ္ပိ နာဘိပနာဠီန”** န္တိ ဝုတ္တံ။ ဧကာ ဧဝ ဟိ သာ ပနာဠိ။ **ယေဟီ**တိ ယေဟိ ဒွီဟိ မုခေဟိ။ ပုန **ယေဟီ**တိ ယေဟိ မုတ္တကလာပေဟိ။

ဩဓာပယမာနန္တိ သောတုံ အဝဟိတာနိ ကုရုမာနံ။

စန္ဒော ပုရတော စက္ကရတနံ ပစ္ဆာတိ ဧဝံ **ပုဗ္ဗာပရိယေန** ပုဗ္ဗာပရဘာဝေန။

အန္တေပုရဿာ တိ အနုရာဓပုရေ ရညော အန္တေပုရဿ။ **ဥတ္တရသီဟပဉ္ဇရသဒိသေ** တိ တဒာ ရညော ပာသာဒေ တာဒိသဿ ဥတ္တရဒိသာယ သီဟပဉ္ဇရဿ လဗ္ဘမာနတ္တာ ဝုတ္တံ။ **သုခေန သက္ကာ** တိ ကိဉ္စိ အနာရုဟိတွာ, သရီရဉ္စ အနုလ္လင်္ဃိတွာ ယထာဌိတေနေဝ ဟတ္ထေန ပုပ္ဖမုဋ္ဌိယော ခိပိတွာ **သုခေန သက္ကာ ဟောတိ ပူဇေတုံ။**

နာနာဝိရာဂရတနပ္ပဘာသမုဇ္ဇလ န္တိ နာနာဝိဓဝိစိတ္တဝဏ္ဏရတနောဘာသပဘဿရံ။ **အာကာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ပဝတ္တေ**တိ အာဂန္တွာ ဌိတဋ္ဌာနတော ဥပရိ အာကာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ပဝတ္တေ။

၂၄၄. **ရာဇာယုတ္တာ** တိ ရညော ကိစ္စေ အာယုတ္တကပုရိသာ။

သိနေရုံ ဝါမပဿေန ကတွာ တဿ ဓုရတာရံ ဂစ္ဆန္တော **“ဝါမပဿေန သိနေရုံ ပဟာယာ”** တိ ဝုတ္တံ။

ဝိနိဗ္ဗေဓေန တိ တိရိယံ ဝိနိဝိဇ္ဈနဝသေန။ **သန္နိဝေသက္ခမော** တိ ခန္ဓာဝါရသန္နိဝေသယောဂ္ဂော။ **သုလဘာဟာရုပကရဏော**တိ သုခေနေဝ လဒ္ဓဗ္ဗဥပကရဏသဟိတာဟာရဒိဘောဇနသာဓနော။

ပရစက္က န္တိ ပရဿ ရညော သေနာ, အာဏာ ဝါ။

အာဂမနန္ဒနော တိ အာဂမနေန နန္ဒိဇနနော။ ဂမနေန သောစေတီတိ **ဂမနသောစနော။ ဥပကပ္ပေထာ** တိ ဥပရူပရိ ကပ္ပေထ, သံဝိဒဟထ ဥပနေထာတိ အတ္ထော။ **ဥပပရိက္ခိတွာ** တိ ဟေတုတောပိ သဘာဝတောပိ ဖလတောပိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိက သမ္ပရာယိကာဒိအာဒီနဝတောပိ ဝီမံသိတွာ။ ဝိဘာဝေန္တိ ပညာယ အတ္ထံ ဝိဘူတံ ကရောန္တီတိ **ဝိဘာဝိနော,** ပညဝန္တော။ **အနုယန္တာ** တိ အနုဝတ္တကာ, အနုဝတ္တကဘာဝေနေဝ, ပန ရညော စ မဟာနုဘာဝေန တေ ဇိဂုစ္ဆနဝသေန ဟာပတော အနောရမန္တာပိ ဧကစ္စေ ဩတ္တပ္ပဝသေန ဩရမန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သြဂဏ္ဌမာန န္တိ သြသိဒ္ဓံ။ **ယောဇနမတ္တန္တိ** ဝိတ္ထာရတော ယောဇနမတ္တံ ပဒေသံ။ ဂမ္ဘီရဘာဝေန ပန ယထာ ဘူမိ ဒိဿတိ, ဇဝံ သြဂဏ္ဌတိ။ တေနာဟ **"မဟာသမုဒ္ဒတလ"** န္တိအာဒိ။ **အန္တေ စက္ကရတနံ** ဥဒကေန သေနာယ အ နဇ္ဈောတ္ထရဏတ္ထံ။ ပုရတ္ထိမော မဟာသမုဒ္ဒော ပရိယန္တော ဧတဿာတိ ပုရတ္ထိမမဟာသမုဒ္ဒပရိယန္တော, တံ **ပုရတ္ထိမမဟာသမုဒ္ဒပရိယန္တံ,** ပုရတ္ထိမမဟာသမုဒ္ဒံ ပရိယန္တံ ကတွာတိ အတ္ထော။

စာတုရန္တာယာ တိ စတုသမုဒ္ဒန္တာယ, ပုရတ္ထိမဒိသာဒိစတုကောဋ္ဌာသန္တာယ တာ။ **သောဘယမာနံ ဝိယာတိ ဝိယ-** သဒ္ဒော နိပာတမတ္တံ။ အတ္တနော အစ္ဆရိယဂုဏေဟိ သောဘန္တမေဝ ဟိ တံ တိဋ္ဌတိ။ ဟဋ္ဌိယမ္ပိ ဟိ "ဥပသောဘယ မာနံ" တွေဝ ဝုတ္တံ။

ဟတ္ထိရတနဝဏ္ဏနာ

၂၄၆. **ဟရိစန္ဒနာဒီဟီ** တိ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန စတုဇ္ဇာတိယဂန္ဓာဒိ သင်္ဂဏှာတိ။ **အာဂမနံ စိန္တေထာတိ ဝဒန္တိ** စက္ကဝတ္တိဝတ္တဿ ပူရိတတာယ ပရိစိတတ္တာ။ ကာဠတိလကာဒီနံ အဘာဝေန **ဝိသုဒ္ဓသေတသရီရော။ သတ္တပတိဋ္ဌော**တိ ဘူမိဖုသနကေဟိ တလမိ, ဝရင်္ဂ, ဟတ္ထောတိ က္ကမေဟိ စ တီဟိ, စတူဟိ ဟဒေဟိ စာတိ သတ္တဟိ အဝယဝေဟိ ပ တိဋ္ဌိတတ္တာ သတ္တပတိဋ္ဌော။ **သဗ္ဗကနိဋ္ဌော** တိ သဗ္ဗေဟိ ဆဒ္ဒန္တကုလဟတ္ထီဟိ ဟီနော။ **ဥပေါသထကုလာ သဗ္ဗဇေဋ္ဌော**တိ ဥပေါသထကုလတော အာဂစ္ဆန္တော တတ္ထ သဗ္ဗပ္ပမာနော အာဂစ္ဆတီတိ ယောဇနာ။ **ဝုတ္တနယေနာ** တိ "မဟာအနံ ဒတွာ"တိအာဒိနာ ဝုတ္တေန နယေန။ စက္ကဝတ္တီနံ, စက္ကဝတ္တိပုတ္တာနဥ္စ စက္ကဝတ္တိံ ဥဒ္ဒိသ္သ **သ စိန္တယန္တာနံ အာဂစ္ဆတိ။ အပနေတွာ** တိ အတ္တနော အာနုဘာဝေန အပနေတွာ။ ဂန္ဓမေဝ ဟိ တဿ က္လတရေ ဟ တ္ထီ န သဟန္တိ။

ဃရဓေနုဝစ္ဆကော ဝိယာ တိ ဃရေ ပရိစိတဓေနုယာ တတ္တော ဇာတသံဝဒ္ဓဝစ္ဆကော ဝိယ။ **သကလပထဝိန္တိ** သကလံ ဇမ္ဗုဒီပသညိတံ ပထဝိံ။

အဿရတနဝဏ္ဏနာ

၂၄၇. **သိန္ဓဝကုလတော** တိ သိန္ဓဝဿာဇာနီယကုလတော။

မဏိရတနဝဏ္ဏနာ

၂၄၈. **သကဋနာဘိသမပရိဏာဟန္တိ** ပရိဏာဟတော မဟာသကဋဿ နာဘိယာ သမပ္ပမာဏံ။ **ဥဘောသု အန္တေသူ**တိ ဟေဋ္ဌာ, ဥပရိ စာတိ ဒွီသု အန္တေသု။ **ကဏ္ဏိကပရိယန္တတော** တိ ဒွိန္နံ ကဥ္စနပဒုမာနံ ကဏ္ဏိကာယ ပရိယန္တတော။ **မုတ္တာဇာလကေ ဌပေတွာ** တိ သုဝိသုဒ္ဓေ မုတ္တမယေ ဇာလကေ ပတိဋ္ဌာပေတွာ။ **အရုဏုဂ္ဂမနဝေလာ ဝိယာ** တိ အရုဏုဂ္ဂမနသီသေန သူရိယုဒယက္ခဏံ ဥပလက္ခေတိ။

ဣတ္ထိရတနဝဏ္ဏနာ

၂၄၉. "ဣတ္ထိရတနံ ပါတုဘဝတီ"တိ ဝတွာ ကုတဿာ ပါတုဘာဝေတိ ဒဿေတုံ **"မဒ္ဒရာဇကုလတော"** တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ မဒ္ဒရဋ္ဌံ ကိရ ဇမ္ဗုဒီပေ အဘိရူပါနံ ဣတ္ထီနံ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနံ။ တထာ ဟိ "သိဉ္စယမဟာရာဇဿ ဒေဝီ, ဝေဿန္တရမဟာရာဇဿ ဒေဝီ, ဘဒ္ဒကာပိလာနီ"တိ ဇဝမာဒိ ဣတ္ထိရတနံ မဒ္ဒရဋ္ဌေ ဧဝ ဥပ္ပန္နံ။ **ပုညာနုဘာဝေနာ** တိ စက္ကဝတ္တိရညော ပုညတေဇေန။

သဏ္ဌာနပါရိပူရိယာ တိ ဟတ္ထပါဒါဒိသရီရာဝယဝါနံ သုသဏ္ဌိတာယ။ အဝယဝပါရိပူရိယာ ဟိ သမုဒာယပါရိပူရိ သိဒ္ဓိ ။ **ရူပန္တိ** သရီရံ "ရူပံ တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတီ"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၃၀၆) ဝိယ။ **ဒဿနီယာ** တိ သုရူပဘာဝေန ပဿိတဗ္ဗယုတ္တာ။ တေနာဟ **"ဒိဿမာနာဝ"** တိအာဒိ။ **သောမနဿဝသေန စိတ္တံ ပသာဒေတီ** ယောနိသော စိန္တေန္တာနံ ကမ္မဖလသဒ္ဓါယ ဝသေန။ **ပသာဒအာဝဟတ္တာ** တိ ကာရဏဝစနေန ယထာ ဟသာဒိကတာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာ

သိဒ္ဓိ ဝုတ္တာ, ဧဝံ ဒဿနီယတာယ ဟသာဒိကတာသိဒ္ဓိ, အဘိရူပတာယ စ ဒဿနီယတာသိဒ္ဓိ ဝတ္တဗ္ဗာတိ နယံ ဒဿေတိ။ ပဋိလောမတော တ ဝဏ္ဏုပဟောက္ခရတာယ ဟသာဒိကတာသိဒ္ဓိ, ဟသာဒိကတာယ ဒဿနီယတာသိဒ္ဓိ, ဒဿနီယတာယ အဘိရူပတာသိဒ္ဓိ ယောဇေတဗ္ဗာ။ ဧဝံ သရီရသမ္ပတ္တိဝသေန အဘိရူပတာဒိကေ ဒဿေတ္ဝာ ဣဒာနိ သရီရေ အေသာဘာဝဝသေနပိ တေ ဒဿေတုံ **"အဘိရူပ တ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယထာ ပမာဏယုတ္တာ, ဧဝံ အာရောဟပရိဏာဟယောဂတော စ ဟသာဒိကာ နာတိဒီဃတာဒယော, ဧဝံ မနုဿာနံ ဒိဗ္ဗရူပတာသမ္ပတ္တိပီတိ **"အပ္ပတ္တာ ဒိဗ္ဗဝဏ္ဏာ"**န္တိ ဝုတ္တံ။

အာရောဟသမ္ပတ္တိ ဝုတ္တာ ဥဗ္ဗေဓေနေ ဟသာဒိကဘာဝတော။ **ပရိဏာဟသမ္ပတ္တိ** ဝုတ္တာ ကိသထူလအေသာဘာဝတော။ **ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိ ဝုတ္တာ** ဝိဝဏ္ဏတာဘာဝတော။ **ကာယဝိပတ္တိယာ** တိ သရီရအေသဿ။ **သတတရဝိဟတသ္သာ** တိ သတ္တက္ခတ္တုံ ဝိဟတဿ, ''သတတရဝိဟတဿာ''တိ စ ဣဒံ ကပ္ပာသပိစုဝသေန ဝုတ္တံ, တူလပိစုနော ပန ဝိဟနနမေဝ နတ္ထိ။ ကုင်္ကုမတဂရတုရုက္ခယဝနပုပ္ဖာနိ **စတုဇ္ဇာတိ။** ''တမာလတဂရတုရုက္ခယဝနပုပ္ဖာနီ''တိ အပရေ။

အင်္ဂဒမှာ ဝိယာ တိ အာသနဂတေန အင်္ဂနာ ဒမှာ ဝိယ။ **ပဋမမေတ**တိ ရာဇာနံ ဒိသ္ဝာတပိ ကိစ္စန္တရပ္ပသုတာ အဟုတ္ဝာ ကိစ္စန္တရတော ပဋမမေဝ, ဒဿနသမကာလံ တေတိ အတ္ထော။ ရညော နိသဇ္ဇာယ ပဏ္ဍာ နိပတနံ နိသီဒနံ သီလံ ဧတိဿာတိ **ပဏ္ဍာနိပတိနီ။** တံ တံ အတ္တနာ ရညော ကာတဗ္ဗကိစ္စံ ''ကိံ ကရောမီ''တိ ပုစ္ဆိတဗ္ဗတာယ ကိံ ကရဏံ ပဋိသာဝေတီတိ **ကိံကာရပဋိဿာဝိနီ။**

မာတုကမော နာမ ယေဘုယ္ယေန သဌဇာတိကော, ဣတ္ထိရတနဿ ပန တံ နတ္ထီတိ ဒဿေတုံ **"သ္ဝတသ္ဝသာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ဂုဏာတိ ရူပဂုဏာ စေဝ အာစာရဂုဏာ စ။ **ပုရိမကမ္မာနုဘာဝေနာ** တိ ကတဿ ပုရိမကမ္မဿာနုဘာဝေန ဣတ္ထိရတနဿ တဗ္ဘာဝသံဝတ္တနိယဿ ပုရိမကမ္မဿ အာနုဘာဝေန။ စက္ကဝတ္တိနောပိ ပရိတရသမ္ပတ္တိသံဝတ္တနိယံ ပုညကမ္မံ တာဒိသဿ ဖလဝိသေသဿ ဥပနိဿယော ဟောတိယေဝ။ တေနာဟ **"စက္ကဝတ္တိနော ပုညံ ဥပနိဿာယာ"**တိ, ဧတေန သေသေသုပိ သဝိညာဏကရတနေသု အတ္တနော ကမ္မဝသေန နိဗ္ဗတ္တေသုပိ တေသံ တေသံ ဝိသေသာနံ တဒုပနိဿယတာ ဝိဘာဝိတာ ဧတတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ပုဗ္ဗေ ကေဒေသဝသေန လဒ္ဓမာနာ ဟရိပူရိ ရညော စက္ကဝတ္တိဘာဝူပဂမနတော ပဌာယ သဗ္ဗာကာရပရိပူရာ ဇာတာ။

ဂဟပတိရတနဝဏ္ဏနာ

၂၅၀. **ပကတိယာ တ**တိ သဘာဝေနေဝ စက္ကရတနဟတုဘာဝတော ပုဗ္ဗေပိ။ ယာဒိသံ ရညော စက္ကဝတ္တိဿ ပုညဖလံ နိဿာယ ယထာဝုတ္တာ စက္ကရတနာနုဘာဝနိဗ္ဗတ္တိ, တာဒိသံ ဧတဿ ပုညဖလံ နိဿာယ ဂဟပတိရတနဿ ကမ္မဝိပာကဇံ ဒိဗ္ဗစက္ခုံ နိဗ္ဗတ္တေတီတိ အာဟ **"စက္ကရတနာနုဘာဝသဟိတ"** န္တိ။ ကာရဏဿ ဟိ ကေသန္တတိပတိတတာယ, ဖလဿ စ သမာနကာလိကတာယ တထာဝစနံ။

ပရိဏာယကရတနဝဏ္ဏနာ

၂၅၁. ''အယံ ဓမ္မော, အယံ အဓမ္မော''တိအာဒိနာ ကမ္မဿကတာဝဗောနေသင်္ခာတဿ ပဏ္ဍိတဘာဝဿ အတ္ထိတာယ **ပဏ္ဍိတော။** ဗဟုသစ္စယုတ္တိယာ **ဗျတ္တော။** သဘာဝသိဒ္ဓာယ မေဓာသင်္ခာတာယ ပကတိပညာယ အတ္ထိတာယ **မေဓာဝီ။** အတ္တနော ယာထာဝဗုဒ္ဓမတ္တံ ပရေသံ ဝိဘာဝေတုံ ပကာသေတုံ သမတ္ထတာယ **ဝိဘာဝီ။ ဝဝတ္ထပေတု**န္တိ နိစ္ဆိတုံ။

စတုဣဒ္ဓိသမန္နာဂတဝဏ္ဏနာ

၂၅၂. ဝိပစ္စနံ ဝိပာကော, ဝိပာကော ဧဝ **ဝေပာကော** ယထာ ''ဝိကတမေဝ ဝေကတ''န္တိ။ သမံ နာတိသီတနာစ္စုဏှဟတာယ အဝိသမံ ဘုတ္တဿ ဝေပာကော ဧတိဿာ အတ္ထီတိ သမဝေပာကိနီ, တာယ **သမဝေပာကိနိယာ။**

ဓမ္မပါသာဒပေါက္ခရဏိဝဏ္ဏနာ

၂၅၃. **ဇနရာသိံ ကာရေတ္ဝာ** တေန ဇနရာသိနာ ခဏိတ္ဝာ **န မာပေသိ။** ကိဥ္စရဟီတိ အာဟ **“ရညော ပနာ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ ကာရဏံ ပရတော အာဂမိဿတိ။ **ကောယ** ဝေဒိကာယ **ပရိက္ခိတ္တာ** ပောက္ခရဏိယော ။ **ပရိဝေဏပရိစ္ဆေဒပရိယန္တေ**တိ ဧတ္ထ **ပရိဝေဏံ** နာမ သမန္တတော ဝိဝဋ္ဋင်္ဂဏဘူတံ ပောက္ခရဏိယာ တီရံ, တဿ ပရိစ္ဆေဒဘူတေ ပရိယန္တေ **ကောယ** ဝေဒိကာယ ပရိက္ခိတ္တာ ပောက္ခရဏိယော။ **တေဒဟောသီ**တိ တေ “ယံနူနာဟံ ဣမာသု ပောက္ခရဏီသု”တိအာဒိကံ အဟောသီတိ။ **သဗ္ဗောတုက** န္တိ သဗ္ဗေသု ဥတူသု ပုပ္ဖနကံ။ **နာနာဝဏ္ဏဥပ္ပလဇာတီနီ** တိ ရတ္တနီလာဒိနာနာဝဏ္ဏပုပ္ဖေန ပုပ္ဖနကဥပ္ပလဇာတီနိ။ **ဇလဇထလဇမာလ**န္တိ ဇလဇထလဇပုပ္ဖမာလံ။

၂၅၄. **ပရိစာရဝသေနာ**တိ တင္ခဏိကပရိစာရဝသေန, ဣဒဥ္စ ပဌမံ ပဋ္ဌပိတနိယာမေနေဝ ဝုတ္တံ, ပစ္ဆာ ပန ယာန သယနာဒီနိ ဝိယ ဣတ္ထိယောပိ အတ္ထိကာနံ ပရိစ္စတ္တာ ဧဝ။ တေနာဟ “ဣတ္ထိဟိပီ”တိအာဒိ။ **ပရိစ္စာဂဝသေနာ** တိ နိရပေက္ခပရိစ္စာဂဝသေန။ ဒီယတီတိ **အာနံ,** ဒေယျဝတ္ထု။ တံ အဂ္ဂီယတိ နိဿဇ္ဇီယတိ ဧတ္ထာတိ **အာနဂ္ဂံ,** ပရိဝေသနဋ္ဌာနံ။ **တာဒိသာနိ အတ္ထီ** တိ ယာဒိသာနိ ရညော အနဂ္ဃေ ခောမသုခုမာဒီနိ ဝတ္ထာနိ, တာဒိသာနိ **ယေသံ** အတ္ထနော သန္တကာနိ သန္တိ။ **သြဟာယာ**တိ ပဟာယ တတ္ထေဝ ဌပေတ္ဝာ။ အတ္ထော အတ္ထိ ယေသံ တေတိ **အတ္ထိကာ။** ဧဝံ **အနတ္ထိကာ**ပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

၂၅၅. **ကလဟသဒ္ဒေါပီ** တိ ပိ-သဒ္ဒေန အနာဓိပ္ပာယေန ဂေဟတော နီဟတံ ပုန ဂေဟံ ပဝေသေတုံ န ယုတ္တန္တိ ဣမမတ္ထံ သမုစ္စေတိ။ တေနာဟ **“န ခော ဧတံ အမ္ဟာကံ ပတိရူပ”**န္တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၂.၂၅၅)။

၂၅၇. **ဥဏှီသမတ္ထကေ** တိ သိခာပရိယန္တမတ္ထကေ။ **ပရိစ္ဆေဒမတ္ထကေ** တိ ဟာသာဒင်္ဂဏပရိစ္ဆေဒဿ မတ္ထကေ။

၂၅၈. **ဟရတီ**တိ အတိဝိယ ပဘဿရဘာဝေန စက္ခူနိ ပဋိဟရန္တံ ဒုဒ္ဒိက္ခတာယ ဒိဋ္ဌိယော ဟရတိ အပနေန္တံ ဝိယ ဟောတိ။ တံ ပန ဟရဏံ နေသံ ပရိပ္ဖန္ဒနေနာတိ အာဟ **“ဖန္ဒာပေတီ”** တိ။

ပဌမဘာဏဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဈာနသမ္ပတ္တိဝဏ္ဏနာ

၂၆၀. **မဟတိယာ ကင်္ခိယာ** တိ မဟန္တေန ကင်္ခိတတ္တသမိဒ္ဓိနေန။ **တေသံယေဝ** ကင်္ခိတိဒ္ဓိတတ္တာနံ။ **“အနုဘဝိတဗ္ဗာန”** န္တိ ကမ္မိနာ အာနုဘာဝ-သဒ္ဒဿ ကမ္မသာဓနတံ ဒဿေတိ။ ပုဗ္ဗေ သမ္ပန္နံ ကတ္ဝာ ဒေယျဓမ္မပရိစ္စာဂဿ ကတဘာဝံ ဒဿေန္တော **“သမ္ပတ္တိပရိစ္စာဂဿာ”** တိ အာဟ။ အတ္တာနံ ဒမေတိ ဧတေနာတိ **ဒမော။**

ဗောဓိသတ္တပုဗ္ဗယောဂဝဏ္ဏနာ

အဿာ တိ မဟာသုဒဿနရညော။ **ဧကော ထေရော**တိ အပ္ပညာတော နာမဂေါတ္တတော အညတရော ပုထုဇ္ဇနော ထေရော။ **ထေရံ ဒိသွာ**တိ အညတရဿ ရုက္ခမူလေ နိသိန္နံ ဒိသွာ။ **ကဋ္ဌတ္ထရဏ** န္တိ ကဋ္ဌမယံ အတ္ထရဏံ, အာရုဖလကန္တိ အတ္ထော။

ပရိဘောဂဘာဇနန္တိ ပါနီယပရိဘောဇနီယာဒိပရိဘောဂယောဂ္ဂံ ဘာဇနံ။ **အာရကဏ္ဋက** န္တိ သူစိဝိဇ္ဈနကကဏ္ဋကံ။ **ပိပ္ဖလိက** န္တိ ခုဒ္ဒကသတ္ထကံ။ **ဥဒကတုမ္ဗက** န္တိ ကုဏ္ဍိကံ။

ကူဋဉာကရဒ္ဓတရေယေဝ နိဝတ္တေသီ တိ ကူဋဉာကရံ ပဝိဋ္ဌကာလတော ပဋ္ဌာယ တေသံ မိစ္ဆာဝိတက္ကာနံ ပဝတ္တိယာ ဩကာသံ နာအာသိ။

၂၆၁. **ကသိဏမေဝ ပညာယတိ** မဟာပုရိသဿ တတ္ထ တတ္ထ ကတာဓိကာရတ္တာ, တေသဉ္စ ပဒေသာနံ သုပရိကမ္မကတကသိဏသဒိသတ္တာ။

၂၆၂. **စတ္တာရိ ဈာနာနီ** တိ စတ္တာရိ ကသိဏဇ္ဈာနာနိ။ ကသိဏဇ္ဈာနပုဗ္ဗင်္ဂမညာနံယေဝ ဝစနံ တာသံ တအာ အာဒရကရဝဝသေန နိဗ္ဗတ္တိတတ္တာ။ မဟာဗောဓိသတ္တာနဉ္ဟိ အရူပဇ္ဈာနေသု အာဒရော နတ္ထိ, အဘိညာပဒဋ္ဌာနတံ ပန သန္ဓာယ တာနိပိ နိဗ္ဗတ္တေန္တိ, တသ္မာ မဟာသတ္တော တာပသပရိဗ္ဗာဇကကာလေ ယတ္ထကေ လောကိယဂုဏေ နိဗ္ဗတ္တေတိ, တေ သဗ္ဗေပိ တအာ နိဗ္ဗတ္တေသိယေဝ။ တေနာဟ **"မဟာပုရိသော ပနာ"**တိအာဒိ။

စတုရာသီတိနဂရသဟဿာဒိဝဏ္ဏနာ

၂၆၃. **အဘိဟရိတဗ္ဗဘတ္တ** န္တိ ဉပနေတဗ္ဗဘတ္တံ။

၂၆၄. **နိဗဒ္ဓဝတ္တ** န္တိ ပုဗ္ဗေ ဉပနိဗဒ္ဓံ ဟကဝတ္တံ။

သုဘဒ္ဒာဒေဝိဉပသင်္ကမနဝဏ္ဏနာ

၂၆၅. **အာဝဋ္ဋေတ္ဝာ** တိ အတိဝိသိတ္ဝာ။ ယံ ယံ ရညော ကုဏ္ဍိတံ အနုပကရဏဥ္စေဝ ဘောဂူပကရဏဥ္စ, တဿ တဿ တထေဝ သမိဒ္ဓဘာဝံ ဝိတ္ထဝတိ။

၂၆၆. သစေ ပန ရာဇာ ဓိဝိတေ ဆန္ဒံ ဇနေယျ, ကုတော ပရမ္ပိ စိရံ ကာလံ တိဋ္ဌေယျ မဟိဒ္ဓိကော မဟာနုဘာတေတိ ဇဝံ မဟဇ္ဈာသယာ ဒေဝီ ဘောဂေသု, ဓိဝိတေ စ ရာဇာနံ သာပေက္ခံ ကာတုံ တယမိ။ တေန ဝုတ္တံ "မာ ဟောဝ ခော ရာဇာ"တိအာဒိ။ တေနေတဟ **"တဿ ကာလင်္ကိရိယံ အနိစ္ဆမာနာ"** တိအာဒိ။ **ဆန္ဒံ ဇနေဟိ** တိ ဇွေ **ဆန္ဒ**-သဒ္ဒော တဏှာပရိယာယောတိ အာဟ **"ပေမံ ဉပ္ပာဒေဟီ"** တိ။ အပေက္ခတိ အာရမ္မဏံ တောယ န ဝိဿဇ္ဇေတီတိ **အပေက္ခာ,** တဏှာ။

၂၆၇. **ဂရဟိတာ**တိ ဇွေ ကေဟိ ဂရဟိတာ, ကသ္မာ စ ဂရဟိတာတိ အန္တောလီနံ စောဒနံ ဝိဿဇ္ဇေန္တော **"ဗုဒ္ဓေဟီ"**တိအာဒိမာဟ, တေန ဝိညုဂရဟိတတ္တာ, ဒုဂ္ဂတိသံဝတ္တနိယတော စ သာပေက္ခကာလကိရိယာ ပရိဝဇ္ဇေတဗ္ဗာတိ ဒဿေတိ။

၂၆၈. **ကေမန္တံ ဂန္တွာ** တိ ရညော စက္ခုပထံ ဝိဇဟိတ္ဝာ။

ဗြဟ္မလောကူပဂမနဝဏ္ဏနာ

၂၆၉. **သောဏဿာ** တိ ကောဋ္ဌဝိသဿ သောဏဿ။ **ကော ဘတ္တဟာတီ** တိ ဇံ ဘတ္တဝမိုတကံ။ **တာဒိသံ ဘတ္တ**န္တိ တထာရူပံ ဂရုံ မဓုရံ သိနိဒ္ဓံ ဘတ္တံ။ **ဘုတ္တာန** န္တိ ဘုတ္တဝန္တာနံ။

၂၇၁. **အသမနုဿာ** တိ အသာ စေဝ အာယုတ္တကမနုဿာ စ။

ကုအနိ ယထာဝုတ္တာယ ရညော မဟာသုဒဿနဿ ဘောဂသမ္ပတ္တိယာ ကမ္မသရိက္ခတံ ဉဒ္ဒရန္တော **"တောနိ ပနာ"**တိအာဒိမာဟ, တံ သုဝိညေယျမေဝ။

၂၇၂. **အာဒိတော ပဋ္ဌာယာ** တိ သမုအာဂမနတော ပဋ္ဌာယ။ ယတ္ထ တံ ပုညံ အာယူဟိတံ, ယတော သာ သမ္ပတ္တိ နိဗ္ဗတ္တာ, တတော တတိယတ္တဘာဝတော ပဘုတိ။ မဟာသုဒဿနဿ ဇာတကဒေသနာ ဟိ တအာ သမုအာဂမနတော ပဋ္ဌာယ ဘဂဝတာ ဒေသိတာတိ။ **ပံသုတကရကိဋ္ဌံ ဝိယာ**တိ ယထာ နာမ အရကာ ပံသူဟိ တပိဂေဟဘောဇနာဒိနိ ဒဿေန္တာ ယထာရုစိ ကီဠိတ္ဝာ ဂမနကာလေ သဗ္ဗံ တံ ဝိခံသေန္တာ ဂစ္ဆန္တိ, ဇဝမေဝ ဘဂဝာ မဟာသုဒဿနကာလေ အတ္တနာ အနုဘူတံ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိသဒိသံ အစိန္တေယျာနုဘာဝသမ္ပတ္တိံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတ္ဝာ ပုန အတ္တနော ဒေသနံ အာဒီန

ဝနိဳသ္သရဏဒသ္သနဝသေန ဝိဝဠ္ဍာဘိမုခံ ဝိပရိဝတ္တေန္တော ''သဗ္ဗာ သာ သမ္ပတ္တိ အနိစ္စတာယ ဝိပရိဏတာ ဝိခံသိ တာ''တိ **ဒသ္သေန္တော "ပဿာနန္တာ"တိအာဒိမာဟ။ ဝိပရိဏတာ** တိ ဝိပရိဏာမံ သဘာဝဝိဂမံ ဂတာ။ တေနာဟ **"ပကတိဝိဇဟနေနာ"**တိအာဒိ။ **ပကတီ**တိ သဘာဝဓမ္မာနံ ဥဒယဝယပရိစ္ဆိန္နော ကက္ခဠဖုသနာဒိသဘာဝတေ, သော ဘင္ဂ ဂက္ခဏတော ပဋ္ဌာယ ဇဟိတော, ပရိစ္စဇန္တော သဗ္ဗသော နတ္ထေဝ။ တေနာဟ **"နိဗ္ဗုတပဒီပော ဝိယ အပညတ္တိက ဘာဝံ ဂတာ"**တိ။

ဇတ္တာဝတာ တိ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ပဝတ္တေန ဇတ္တကေန ဒေသနာမဂ္ဂေန။ အနေကာနိ ဝဿကောဋိသတသ ဟဿာနိယေဝ ဥဗ္ဗေဓော ဇတိဿာတိ **အနေကဝဿကောဋိသတသဟဿုဗ္ဗေဓာ။ အနိစ္စလက္ခဏံ အာဒာယာ** တိ တံ သမ္ပတ္တိဂတံ အနိစ္စလက္ခဏံ ဒေသနာယ ဂဟေတွာ ဝိဘာဝေတွာ။ ယထာ နိဿေဏိမုစ္စနေ တာဒိသံ သတဟတ္ထုဗ္ဗ ဇေဓံ ရုက္ခံ ပကတိပုရိသေန အာရောဟိတုံ န သက္ကာ, ဇဝံ အနိစ္စတာဝိဘာဝနေန တဿာ သမ္ပတ္တိယာ အပေက္ခာနိဿေ ဏိမုစ္စနေ ကေနစိ အာရောဟိတုံ န သက္ကာတိ အာဟ **"အနိစ္စလက္ခဏံ အာဒာယ နိဿေဏိံ မုဥ္စန္တော ဝိယာ"** တိ။ **တေနေတ**တိ ယထာဝုတ္တကာရဏေနေဝ, အာဒိတော သာတိသယံ ကာမေသု အဿာဒံ ဒဿေတွာတပိ ဥပရိ နေသံ ''ပ ဿာနန္တာ''တိအာဒိနာ အာဒီနဝံ, ဩကာရံ, သံကိလေသံ, နေက္ခမ္မေ အာနိသံသဉ္စ ဝိဘာဝေတွာ ဒေသနာယ နိဋ္ဌာပိတ တ္တာ။ **ပုဗ္ဗေ** တိ အတီတကာလေ။ **ဝသဘရာဇာ**တိ ဝသဘနာမကော သီဟဠမဟာရာဇာ။

ဥဒကပုပ္ဖုဠ္ဌာဒယော တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန တိဏဂ္ဂေ ဥဿာဝဗိန္ဒုအာဒိကေ သင်္ဂဏှာတိ။

မဟာသုဒဿနဿ ပနာ တိ **ပန**-သဒ္ဒော ဝိသေသတ္ထဇောတနော, တေန မဟာသုဒဿနမဟာရာဇာ ဈာနာဘိ ညာသမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေသိ, တဒဂ္ဂေန ပရိသုဒ္ဓေ စ သမဏဘာဝေ ပတိဋ္ဌိတော, ယတော ဝိခုယ ဇဝ ကာမဝိတ က္ကာဒိသမဏဘာဝသံကိလေသံ သုညာကရံ ဟဝိသိ, ဇဝံဘူတဿာပိ တဿ ကာလံ ကိရိယတော သတ္တမေ ဒိဝသေ သဗ္ဗ ဗာ စက္ကဝတ္တိသမ္ပတ္တိ အန္တရဟိတာ, န တတော ပရံ, အဟော အစ္ဆရိယမနုဿော အနညသာဓာရဏဂုဏဝိသေသော တိ ဣမံ ဝိသေသံ ဒဿေတိ။

အနာရုဠ္ဟပုဟန္တိ ''ရာဇာ ကိရ ပုဗ္ဗေ ဂဟပတိကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ''တိအာဒိနာ, (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၂၆၀) ''ပုန ထေရံ အာမန္တ တေသီ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၂၇၂) စ ဝုတ္တမတ္ထံ သန္ဓာယာဟ။ သော ဟိ ဣမသ္မိံ သုတ္တေ သင်္ဂီတိံ အနာရုဠှ ဟော, အညတ္ထ ပန အာဂတော ဣမိဿာ ဒေသနာယ ပိဋ္ဌိဝတ္တကဘာဝေန။ ယံ ပနေတ္ထ အတ္ထတော န ဝိဘတ္တံ, တံ သုဝိညေယ္ယံ ဇေဝ။

မဟာသုဒဿနသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၅. ဇနဝသဘသုတ္တဝဏ္ဏနာ

နာတိကိယာဒိဗျာကရဏဝဏ္ဏနာ

၂၇၃-၂၇၅. **“ပရိတော”**တိ ပဒံ ယထာ သမန္တတ္တတစကော, ဧဝံ သမီပတ္ထတစကောပိ ဟောတီတိ **သမန္တာ သာမန္တာ**တိ အတ္ထော ဝုတ္တော။ အာမေဍိတေန ပန သမန္တတ္ထော ဇောတိတော။ ယသ္မာ ပန သာမန္တာ ဇနပဒေသု “နာတိကေ ဝိဟရတီ”တိ ဝုတ္တတ္တာ နာတိကသ္မာတိ ဝိညာတော ယမတ္ထော။ ယသ္မာ ပရိတော ဇနပဒေသု ဗျာကရောတိ, တတ္ထ ပရိစာရကာရကာနံ ဗျာကရဏံ အဝုတ္တသိဒ္ဓံ, နိဒ္ဒသ္သနဝသေန တ တသ္မာ ဝက္ခမာနတ္တာ “ပရိတော ပရိတော ဇနပဒေသု” ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ **ပရိစာရကေ**တိ ဥပာသကေ။ တေနာဟ **“ဗုဒ္ဓဓမ္မသင်္ဃာနံ ပရိစာရကေ”** တိ။ **ဥပပတ္တီသု** တိ နိဗ္ဗတ္တီသု။ **ဉာဏဂတိပုညာနံ ဥပပတ္တီသု** တိ တွေ **ဉာဏဂတူပပတ္တိ** နာမ တသ္မာ တသ္မာ မဂ္ဂဉာဏဂမနသ္မာ နိဗ္ဗတ္တိ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ “ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ ပရိက္ခယာ”တိအာဒိ။ **ပုညူပပတ္တိ** နာမ တံ တံဒေဝနိကာယူပပတ္တိ။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ “ဝဇ္ဇိမလ္လေသူ”တိအာဒိကေ သဗ္ဗတ္ထ စတူသုပိ ပဒေသု။ **ပုရိမေသူ**တိ ဟဋ္ဌိ ယံ ဝုတ္တေ သန္ဓာယာဟ။ **ဒသသု ယေတ**တိ တေသု ဧဝ ဒသသု ဇနပဒေသု။ **ပရိစာရကေ ဗျာကရောတိ** ဗျာကာတဗ္ဗာနံ ဗဟူနံ တတ္ထ လဗ္ဘနတော။ နာတိကေ ဘတ **နာတိကိယာ။**

နိဋ္ဌင်္ဂတာ တိ နိဋ္ဌံ နိစ္ဆယံ ဥပဂတာ။

အာနန္ဒပရိကထာဝဏ္ဏနာ

၂၇၆. ယသ္မာ သင်္ဃသုပ္ပဋိပတ္တိ နာမ ဓမ္မသုဓမ္မတာယ, ဓမ္မသုဓမ္မတာ စ ဗုဒ္ဓသုဗုဒ္ဓတာယ, တသ္မာ “အဟော ဓမ္မော, အဟော သင်္ဃော”တိ ဓမ္မသင်္ဃဂုဏကိတ္တနာပိ အတ္ထတော ဗုဒ္ဓဂုဏကိတ္တနာ ဧဝ ဟောတီတိ “ဘဂဝန္တံ ကိတ္တယမာနရူပာ”တိ ပဒသ္သ “အဟော ဓမ္မော”တိအာဒိနာပိ အတ္ထော ဝုတ္တော။

၂၇၈. **ဉာဏဂတီ**တိ “ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ”တိအာဒိနာ အာဂတံ ပဟာတဗ္ဗပဟာနဝသေန ပဝတ္တံ မဂ္ဂဉာဏဂမနံ။ ယသ္မာ တသ္မာ ဧဝ ဉာဏဂတိယာ ဝသေန တသ္မာ တသ္မာ အရိယပုဂ္ဂလသ္သ ဩပပာတိကတာဒိဝိသေသော, တသ္မာ တံ တာဒိသံ တသ္မာ အဘိသမ္ပရာယံ သန္ဓာယာဟ **“ဉာဏာဘိသမ္ပရာယမေတ”** တိ။

၂၇၉. ဥပသန္တံ ပတိ သမ္မတိ အာလောကီယတီတိ **ဥပသန္တပတိသော။ ဥပသန္တဒသ္သနော** ဥပသန္တဥဒ္ဒသ္သနော။ **ဘာတိရိတ**တိ တွေ ရ-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော, ဣဝ-သဒ္ဒော ဘုသတ္ထောတိ အာဟ **“အတိဝိယ ဘာတီ”**တိ။

ဇနဝသဘယက္ခဝဏ္ဏနာ

၂၈၀. ဇေဌကဘာဝေန ဇနေ ဝသဘသဒိသောတိ ဇနဝသဘောတိ အသ္သ ဒေဝပုတ္တသ္သ နာမံ အဟောသိ။

ဣတော ဒေဝလောကာ စဝိတွာ သတ္တက္ခတ္တုံ မနုသ္သလောကေ ရာဇဘူတသ္သ။ မနုသ္သလောကာ စဝိတွာ သတ္တက္ခတ္တုံ ဒေဝဘူတသ္သ။ **ဧတ္ထတ** တိ ဧတေသ္မိံယေဝ စာတုမဟာရာဇိကဘာဝေ, ဧတ္ထာပိ ဝေဿဝဏသ္သ သဟဗျတာဝသေန။

၂၈၁. အာသိသနံ **အာသာ,** ပတ္ထနာ။ အာသာသီသေန စေတ္ထ ကတ္တုကမျတာကုသလစ္ဆန္ဒံ ဝဒတိ။ တေနေတ ဟ **“သကအာကမိမဂ္ဂတ္ထာယာ”** တိအာဒိ။ **ယဒဂ္ဂေ** တိ တွေ **အဂ္ဂ** -သဒ္ဒော အာဒိပရိယာယောတိ အာဟ **“တံ ဒိဝသံ အာဒိံ ကတွာ”**တိ။ **“ပုရိမံ။ပေ။ အဝိနိပာတော”**တိ ဣဒံ ယထာ တတ္ထကံ ကာလံ သုဂတိတော သုဂတူပပတ္တိယေဝ အဟောသိ, တထာ ကတူပစိတကုသလကမ္မတ္တာ။ ဖုသ္သသ္သ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသ္သ ကာလတော ပဘုတိ ဟိ သမ္ဘတဝိဝဋ္ဋူပနိဿယကုသလသမ္ဘာရော ဧသ ဒေဝပုတ္တော။ **အနုစ္ဆရိယ** န္တိ အနု အနု အစ္ဆရိယံ။ တေနာဟ **“ပုနပ္ပုနံ အစ္ဆရိယမေတ”**တိ။ **သယံပရိသာယာ**တိ သကာယ ပရိသာယ။ **ဘာဂဝတော ဒိဋ္ဌသဒိသမေတ**တိ အာဝဇ္ဇနသမနန္တရံ ယထာ

တေ ဘဂဝတော စတုဝီသတိသတသဟဿမတ္တာ သတ္တာ ဉာဏဂတိတော ဒိဋ္ဌာ, ဧဝံ တုမှေဟပိ ဒိဋ္ဌသဒိသမေဝ။ **ဝေ သ္သဝဏဿ သမ္မုခါ သုတံ** မယာတိ ဝဒတိ။

ဒေဝသဘာဝဏ္ဏနာ

၂၈၂. **ဝဿူပနာယိကသင်္ဂဟတ္ထ** န္တိ ဝဿူပနာယိကာယ အာရက္ခာသံဝိဓာနဝသေန ဘိက္ခူနံ သင်္ဂဟဏတ္ထံ "ဝဿူပဂတာ ဘိက္ခူ ဧဝံ သုခေန သမဏဓမ္မံ ကရောန္တီ"တိ, **ပတရဏသင်္ဂဟော** ပနဿ ပတရေတ္ဝ္တတ သတ္တု သ န္တိကံ ဂစ္ဆန္တာနံ ဘိက္ခူနံ အန္တရာမဂ္ဂေ ပရိဿယပရိဟရဏတ္ထံ။ ဓမ္မဿဝနတ္ထံ ဒူရဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆန္တေသုပိ ဧ သေဝ နယော။ အတ္တနာပိ အာဂန္တွာ ဓမ္မဿဝနတ္ထံ သန္နိပတိယေဝ။ **ဧတ္ထေတ္ထာ** တိ ဧတ္ထ ဧတ္ထ အယ္ယာနံ ဝ သနဋ္ဌာနေ။

တအာပီတိ "ပုရိမာနိ ဘန္တေ ဒိဝသာနီ"တိ ဝုတ္တကာလေပိ။ **ဧတေနေဝ ကာရဏေနာတိ** ဝဿူပနာယိကနိမိတ္တ မေဝ။ တေနာဟ ဟဋ္ဌိယံ "တဒဟုဟေသထေ ပန္နရသေ ဝဿူပနာယိကာယာ"တိအာဒိ။ အာသနေပိ နိသဇ္ဇာယ သုဓမ္မာ ယ ဒေဝသဘာယ ပဌမံ ဒေဝေသု တာဝတိံသေသု နိသိန္နေသု တဿာ စတူသု ဒွာရေသု စတ္တာရော မဟာရာဇာနော နိ သီဒန္တိ, ကြာဒံ နေသံ အာသနေ နိသဇ္ဇာယ စာရိတ္တံ ဟောတိ။

ယေနတ္တေနာ တိ ယေန ကိစ္စေန ယေန ပယောဇနေန။ **အာရက္ခတ္ထ** န္တိ အာရက္ခဘူတမတ္ထံ။ ဝုတ္တံ ဝစနံ ဧ တေသန္တိ **ဝုတ္တဝစနာ,** မဟာရာဇာနော။

၂၈၃. **အတိက္ကမိတ္ဝတ** တိ အဘိဘဝိတ္ဝတ။

သနင်္ကုမာရကထာဝဏ္ဏနာ

၂၈၄. အဘိသမ္ဘဝိတုံ အဓိဂန္တုံ အသက္ကုဏေယျော **အနဘိသမ္ဘဝနီယော။** တေနာဟ **"အပ္ပတ္တဗ္ဗော"** တိ အာဒိ။ စက္ခုဿဝ ပထော ရူပဒဿနဿ မဂ္ဂေ ဥပာယောတိ စက္ခုပထော, တသ္မိံ **စက္ခုပထသ္မိံ** န္တိ အာဟ **"စက္ခုပ သာဒေ"**တိ, စက္ခုဿ ဂောစရယောဂ္ဂေ တ **စက္ခုပထောတိ** အာဟ **"အာဟထေ တ"**တိ။ **နာဘိဘဝတီတိ** န အဘိဘဝ တိ, ဂောစရဘာဝံ န ဂစ္ဆတီတိ အတ္ထော။ **ဟေဋ္ဌာ ဟေဋ္ဌာ** တိ တာဝတိံသတော ပဋ္ဌာယ ဟေဋ္ဌာ ဟေဋ္ဌာ, န စာတု မဟာရာဇိကတော ပဋ္ဌာယ, နာပိ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇတော ပဋ္ဌာယ။ "စာတုမဟာရာဇိကာ ဟိ တာဝတိံသာနံ ယထာ ဇာတိရူ ပါနိ ပဿိတုံ သက္ကောန္တိ, တထာ ဗြဟ္မာနော ဟေဋ္ဌိမာ ဥပရိမာန"န္တိ ကေစိ, တံ န ယုတ္တံ။ န ဟိ ဟေဋ္ဌိမာ ဗြ ဟ္မာနော ဥပရိမာနံ မူလပဋိသန္ဓိရူပံ ပဿိတုံ သက္ကောန္တိ, မာပိတမေဝ ပဿိတုံ သက္ကောန္တီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

သုဏန္တော၀ နိဒ္ဒိံ သြက္ကမိ တိ ဂတိယော ဥပစာရေန္တော ဗဟိ ဝိသဋ္ဌဝိတက္ကဝိစ္ဆေဒေန သင်္ကောစံ အာပန္နစိတ္ဝ တတာယ။ **မယှံ အယျကဿာ** တိ ဘဂဝန္တံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။

ပဉ္စ သိခါ ဧတဿာတိ ပဉ္စသိခော, ပဉ္စသိခော ဝိယ **ပဉ္စသိခောတိ** အာဟ **"ပဉ္စသိခဂန္ဓဗ္ဗသဒိသော"** တိ။ **မမာယန္တီတိ** ပိယာယန္တိ။

၂၈၅. **သုမုတ္တော** တိ သရအေသေဟိ သုဋ္ဌု မုတ္တော။ ယေဟိ ပိတ္တသေမှာဒီဟိ ပလိဗုဒ္ဓတ္တာ သရော အဝိသ္ဒ္ သဋ္ဌော သိယာ, တဒဘာဝတော ဝိဿဋ္ဌောတိ ဒဿေန္တော အာဟ **"အပလိဗုဒ္ဓော"**တိ။ ဝိညာပေတီတိ **ဝိညေယျော,** အန္တောဂဓဟေတုအတ္ထော ကတ္တုသာဓနော သေ ဝိညေယျသဒ္ဒောတိ အာဟ **"အတ္ထဝိညာပနော"** တိ။ သ ရဿ မဓုရတာ နာမ မဒ္ဒဝန္တိ အာဟ **"မဓုရော မုဒူ"**တိ။ သဝနံ အရဟတီတိ **သဝနီယော။** သဝနာရဟတာယ စ အာဟထ သုခတာယာတိ အာဟ **"ကဏ္ဏသုခော"** တိ။ **ဗိန္ဒု** တိ ပိဏ္ဍိတော။ အာကောဋိတဘိန္နကံသသဒ္ဒော ဝိယ အနေကာဝယ တေ အဟုတ္ဝတ နိရဝယတေ, ဧကဘာဝတေတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"ဧကဃနော"** တိ, ဧတေနေဝဿ အဝိသာရိတာ သံ ဝဏ္ဏိတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဂမ္ဘီရပ္ပတ္တိဋ္ဌာနတာယ စဿ ဂမ္ဘီရတာတိ အာဟ **"နာဘိမူလတော"**တိအာဒိ။ **ဧဝံ သမုဋ္ဌိ တောတိ** ဇိဝှာဒိပ္ပဟာရမတ္တသမုဋ္ဌိတော။ **အမဓုရော စ ဟောတိ** ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနာနံ ပရိလဟုဘာဝတော။ **န စ ဒူရံ သာ**

ဝေတိ ဝီရဘာဝဘာဝတော။ **နိန္နာဒီ** သုဝိပုလဘာဝတော သဝိသေသံ နိန္နာဒေ, ဟသံသနိန္နာဒေ တ။ တေနာဟ **“မဟာမေဃ။ပေ။ ယုတ္တော”**တိ။

ပစ္ဆိမံ ပစ္ဆိမ န္တိ ဒုတိယံ, စတုတ္ထံ, ဆဋ္ဌံ, အဋ္ဌမဉ္စ ပဒံ။ **ပုရိမဿ ပုရိမဿာ** တိ ယထာက္ကမံ ပဌမဿ, တတိယဿ, ပဉ္စမဿ, သတ္တမဿ စ။ **အတ္ထောယေတ** တိ အတ္ထနိဒ္ဒေသော ဧဝ။ ဝိသုဒ္ဓတာ ဟိဿ ဝိညေယ္ယတာယ ဝေဒိတဗ္ဗာ, မဇ္ဈဘာဝေ သဝနီယတာယ, ဗိန္ဒုဘာဝေ အဝိသာရိတာယ, ဂမ္ဘီရဘာဝေ နိန္နာဒိတာယာတိ။ **ယထာပရိယန္တိ** တွေ **ယထာ**-သဒ္ဒော ပရိမာဏတ္ထေ, န ပကာရာဒိတ္ထေတိ အာဟ **“ယတ္တကာ ပရိသာ”**တိ, တေန ပရိသပ္ပမာဏံ ဝေဿ သရော နိစ္ဆရတိ, အယမဿ ဓမ္မတာတိ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **“တတ္တကမေတ”** တိအာဒိ။

“ယေ ဟိ ကေစိ”တိအာဒိ “ယာဝဥ္စ သော ဘဂဝါ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တဿ အတ္ထဿ ဟေတုကိတ္တနဝသေန သမတ္ထနံ သရဏေသု နေသံ နိစ္စသေဝနေန, သီလေသု စ ပတိဋ္ဌာပနေန ဆကာမသဂ္ဂသမ္ပတ္တိအနုပ္ပာဒနတော။ တေနာဟ **“ယေ ဟိ ကေစိ။ပေ။ ဝဒတီ”**တိ။ **နိဗ္ဗေမတိကဂဟိတသရဏာ** တိ မဂ္ဂေနာဂတသရဏဂမနေ။ တေ ဟိ သဗ္ဗသော သမုဂ္ဃာတိတဝိစိကိစ္ဆတာယ ရတနတ္တယေ အဝေစ္စပ္ပသာဒေန သမန္နာဂတာယေဝ, ဟေတုဒ္ဒနိကသဒ္ဓာယ ဝသေန ဗုဒ္ဓာဒီနံ ဂုဏေ ဩကပေတွာ ဇာနန္တိ, အပရနေယ္ယဗုဒ္ဓိနော တေ ပရိယာယတော နိဗ္ဗေမတိကဂဟိတသရဏာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဂန္ဓဗ္ဗဒေဝဂဏာ** န္တိ ဂန္ဓဗ္ဗဒေဝသမူဟံ။ တုကာ ဝုစ္စတိ ခီရိဏီ ယာ တုကာတိပိ ဝုစ္စတိ။ တဿာ စုဏ္ဏံ **တုကာပိဋ္ဌံ**။ တံ ကောဋ္ဌေတွာ ပက္ခိတ္တံ ဃနံ နိရန္တရစိတံ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ။

ဘာဝိတကာယဒိဟဒဝဏ္ဏနာ

၂၈၇. **သုပညတ္တာ** တိ သုဋ္ဌု ပကာရေဟိ ဉာပိတာ ဇောဓိတာ, အသင်္ကရတော တ ဌပိတာ, တံ ပန ဇောဓနံ, အသင်္ကရတော ဌပနဉ္စ အတ္ထတော ဒေသနာ ဧဝါတိ အာဟ **“သုကထိတာ”**တိ။ **ကုသလုပ္ပတ္တိယာ** တိ သမ္မိဈုပ္ပတ္တိယာ, နိပ္ဖဇ္ဇနဿ ကာရဏဘာဝေနာတိ အတ္ထော။ **ပတိဋ္ဌာနဋ္ဌေနာ** တိ အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေန။ ကုဒ္ဓိယာ ဟအောတိ **ကုဒ္ဓိဟအော,** ကုဒ္ဓိယာ အဓိဂမုပာယောတိ အတ္ထော။ တေန ဟိ ယသ္မာ ဥပရူပရိ ဝိသေသသညာတံ ကုဒ္ဓိံ ပဇ္ဇန္တိ ဟာပုဏန္တိ, တသ္မာ “ဟအော”တိ ဝုစ္စတိ။ ကုဇ္ဈတီတိ **ကုဒ္ဓိ,** သမိဇ္ဈတိ နိပ္ဖဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ ကုဒ္ဓိ ဧဝ ဟအော **ကုဒ္ဓိဟအော,** ကုဒ္ဓိကောဋ္ဌာသောတိ အတ္ထော။ ဧဝံ တာဝ “စတ္တာရော ကုဒ္ဓိဟအာ”တိ တွေ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ကုဒ္ဓိပဟောနကတာယာ**တိ ကုဒ္ဓိယာ နိပ္ဖာဒနေ သမတ္ထဘာဝတာယ။ **ကုဒ္ဓိဝိသဝိတာယာ** တိ ကုဒ္ဓိယာ နိပ္ဖာဒနေ ယောဂ္ဂဘာဝတာယ။ အနေကတ္ထတ္တာ ဟိ ဓာတူနံ ယောဂ္ဂတ္တော **ဝိ**-ပုဗ္ဗော **သု**-သဒ္ဒော, ဝိသဝနံ တ ပဇ္ဇနံ **ဝိသဝိတာ,** တတ္ထ ကာမကာရိတာ ဝိသဝိတာ။ တေနာဟ **“ပုနပ္ပုန”** န္တိအာဒိ။ **ကုဒ္ဓိဝိကုဗ္ဗနတာယာ** တိ ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိယာ ဝိဝိဓရူပကရဏာယ။ တေနာဟ **“နာနပ္ပကာရတော ကတွာ ဒဿနတ္ထာယာ”** တိ။

“ဆန္ဒဥ္စေ ဘိက္ခု အဓိပတိံ ကရိတွာ လဘတိ သမာဓိံ, လဘတိ စိတ္တဿေကဂ္ဂတံ, အယံ ဝုစ္စတိ ဆန္ဒသမာဓီ”တိ (ဝိဘ. ၄၃၂) ဣမာယ ပာဠိယာ ဆန္ဒာဓိပတိ သမာဓိ **ဆန္ဒသမာဓီ**တိ အဓိပတိသဒ္ဒလောပံ ကတွာ သမာသော ဝုတ္တောတိ ဝိညာယတိ, အဓိပတိသဒ္ဒတ္ထဒဿနဝသေန ပန **“ဆန္ဒဟေတုကော, ဆန္ဒာဓိကော တ သမာဓိ ဆန္ဒသသမာဓီ”**တိ **အဋ္ဌကထာယံ**ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **“ပဓာနဘူတာ**တိ ဝီရိယဘူတာ”တိ ကေစိ ဝဒန္တိ။ သင်္ခတသင်္ခါရာဒိနိဝတ္တနတ္တဉ္စဟိ ပဓာနဂ္ဂဟဏန္တိ။ အထ တ တံ တံ ဝိသေသံ သင်္ခရောတီတိ **သင်္ခါရော,** သဗ္ဗမ္ပိ ဝီရိယံ။ တတ္ထ စတုကိစ္စသာဓကတော အညဿ နိဝတ္တနတ္ထံ ပဓာနဂ္ဂဟဏန္တိ **ပဓာနဘူတာ** သေဋ္ဌဘူတာတိ အတ္ထော။ စတုဗ္ဗိဓဿ ပန ဝီရိယဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော ကတော။ ဝိသုံ သမာသယောဇနဝသေန ယော ပုဗ္ဗေ ကုဒ္ဓိဟဒတ္တော ဟဒဿ ဥပယတ္တတံ, ကောဋ္ဌာသတ္တတဉ္စ ဂဟေတွာ ယထာယောဂဝသေန ဣမေ ဝုတ္တော, သော ဝက္ခမာနာနံ ပဋိလာဘပုဗ္ဗဘာဂကနံ ကတ္တုကရဏိဒ္ဓိဘာဝံ, ဥတ္တရစူဠဘာဇနီယေ တ ဝုတ္တေဟိ ဆန္ဒာဒီဟိ ကုဒ္ဓိဟဒေဟိ သာဓေတဗ္ဗာယ ကုဒ္ဓိယာ ကတ္တိဒ္ဓိဘာဝံ, ဆန္ဒာဒီနဉ္စ ကရဏိဒ္ဓိဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော, တသ္မာ “ကုဇ္ဈနဋ္ဌေန ကုဒ္ဓိ”တိ တွေ ကတ္တုအတ္ထော, ကရဏတ္ထော စ ဧကဇ္ဈံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တောတိ ကတ္တုအတ္ထံ တာဝ ဒဿေတုံ “နိပ္ဖတ္တိပရိယာယေန ကုဇ္ဈနဋ္ဌေန တ”တိ ဝတွာ ကုတရံ ဒဿေန္တော **“ကုဇ္ဈန္တိ ဧတာယာ”**တိအာဒိမာဟ။ **ဝုတ္တ** န္တိ ကတ္ထ ဝုတ္တံ? ကုဒ္ဓိဟဒဝိဘင်္ဂပာဠေ။ (ဝိဘ. ၄၃၄) **တထာဘူတဿာ** တိ တေနာ

ကာရေန ဘူတသ္မႃ, တေ ဆန္ဒာဒိမေမ ပဋိလဘိတ္ဝတ ဌိတသ္မာတိ အတ္ထော။ **“ဝေဒနာက္ခန္ဓေ”** တိအာဒီဟိ ဆန္ဒာဒယော အန္တောကတ္ဝာ စတ္တာရောပိ ခန္ဓာ ကထိတာ။ **သေသေသူ**တိ သေသိဒ္ဓိပါဒေသု။

ဝီရိယိဒ္ဓိပါဒနိဒ္ဒေသေ “ဝီရိယသမာဓိပဓာနသင်္ခာရသမန္နာဂတ”န္တိ ဒ္ဝိက္ခတ္တုံ ဝီရိယံ အာဂတံ။ တတ္ထ ပုရိမံ သမာဓိဝိသေသနံ “ဝီရိယာဓိပတိ သမာဓိ ဝီရိယသမာဓီ”တိ, ဒုတိယံ သမန္နာဂမင်္ဂဒဿနံ။ ဒွေဝယေဝ ဟိ သဗ္ဗတ္ထ သမန္နာဂမင်္ဂါနိ, သမာဓိ, ပဓာနသင်္ခါရော စ။ ဆန္ဒာဒယော ဟိ သမာဓိဝိသေသနာနိ, ပဓာနသင်္ခါရော ပန ပဓာနဝစနေနေဝ ဝိသေသိတော, န ဆန္ဒာဒီဟီတိ န ဣဓ ဝီရိယာဓိပတိတာ ပဓာနသင်္ခါရဿ ဝုတ္တာ ဟောတိ။ ဝီရိယဉ္စ သမာဓိံ ဝိသေသေတွာ ဌိတမေဝ, သမန္နာဂမင်္ဂဝသေန ပန ပဓာနသင်္ခါရဝစနေန ဝုတ္တန္တိ နာပိ ဒွီဟိ ဝီရိယေဟိ သမန္နာဂမော ဝုတ္တော ဟောတိ။ ယသ္မာ ပန ဆန္ဒာဒီဟိ ဝိသိဋ္ဌော သမာဓိ, တထာဝိသိဋ္ဌေနေဝ စ တေန သမ္ပယုတ္တော ပဓာနသင်္ခါရော, သေသဓမ္မာ စ, တသ္မာ သမာဓိဝိသေသနာနံ ဝသေန စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ ဝုတ္တာ, ဝိသေသနဘာဝေါ စ ဆန္ဒာဒီနံ တံတံအဝဿယဒဿနဝသေန ဟောတီတိ “ဆန္ဒသမာဓိ။ပေ။ ဣဒ္ဓိပါဒ”န္တိ ဧတ္ထ နိဿယတ္ထေပိ ပါဒ-သဒ္ဒေ ဥပယတ္ထေန ဆန္ဒာဒီနံ ဣဒ္ဓိပါဒတာ ဝုတ္တာ ဟောတိ။ တေနေဝ ဟိ အဘိဓမ္မေ **ဥတ္တရစူဠဘာဇနီယေ** (ဝိဘ. ၄၅၆) “စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒေါ”တိအာဒိနာ ဆန္ဒာဒီနမေဝ ဣဒ္ဓိပါဒတာ ဝုတ္တာ။ **ပဉှာပုစ္ဆကေ** (ဝိဘ. ၄၅၇ အာဒယော) “စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ ဣဓ ဘိက္ခု ဆန္ဒသမာဓိ”တိအာဒိနာ စ ဥဒ္ဒေသံ ကတ္ဝာပိ ပုန ဆန္ဒာဒီနံယေဝ ကုသလာဒိဘာဝေါ ဝိဘတ္တော။ ဥပာယိဒ္ဓိပါဒဒဿနတ္ထမေဝ ဟိ နိဿယိဒ္ဓိပါဒဒဿနံ ကတံ, အညထာ စ တုပ္ပိဓတာ န သိယာတိ။ အယမေတ္ထ ဟဋ္ဌဝသေန အတ္ထဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣအနိ ပဋိလာဘပုဗ္ဗဘာဂကနံ ဝသေန ဣဒ္ဓိပါဒေ ဝိဘဇိတ္ဝာ ဒဿေတုံ **“အပိစာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တံ သုဝိညေယ္ယမေဝ။ ဣဓ ဣဒ္ဓိပါဒကထာ သင်္ခေပေနေဝ ဝုတ္တာတိ အာဟ **“ဝိတ္ထာရေန ပန။ပေ။ ဝုတ္တာ”** တိ။

ကေစီတိ အဘယဂိရိဝါသိနော။ တေသု ဟိ ကေစ္စေ “ဣဒ္ဓိ နာမ အနိပ္ဖန္နာ”တိ ဝဒန္တိ, ကေစ္စေ “ဣဒ္ဓိပါဒေါ ပန အနိပ္ဖန္နော”တိ ဝဒန္တိ, **အနိပ္ဖန္နော** တိ စ ပရမတ္ထတော အသိဒ္ဓော, နတ္ထီတိ အတ္ထော။ **အာဘတော**တိ အဘိဓမ္မဟဒယတော (ဝိဘ. ၄၅၈) **ဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယံ** (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၂၈၇) အာနီတော ပုရိမနယတော အညေနာကာရေန ဒေသနာယ ပဝတ္တတ္တာ။ ဆန္ဒော ဧဝ ဣဒ္ဓိပါဒေါ **ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒေါ။** ဧသေဝ နယော သေသေသုပိ။ **ဣမေ ပနာ**တိ ဣမေ သိမ္ပိ သုတ္တေ အာဂတာ ဣဒ္ဓိပါဒါ ။ **ရဋ္ဌပါလတ္ထေရော** (မ. နိ. ၂.၂၉၃; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၁၀; အပ. အဋ္ဌ. ၂.ရဋ္ဌပါလတ္ထေရအပဒါနဝဏ္ဏနာယ ဝိတ္ထာရော) “ဆန္ဒေ သတိ ကထံ နာနုဇာနိဿန္တီ”တိ သတ္တာဟံ ဘတ္တာနိ အဘုဉ္ဇိတ္ဝာ မာတာပိတရော အနုဇာနာပေတ္ဝာ ပဗ္ဗဇိတ္ဝာ ဆန္ဒမေဝ အဝဿာယ လောကုတ္တရံ ဓမ္မံ နိဗ္ဗတ္တေသီတိ အာဟ **“ရဋ္ဌပါလတ္ထေရော။ပေ။ နိဗ္ဗတ္တေသီ”** တိ။ **သောဏတ္ထေရော** (မဟာဝ. ၂၄၃; အ. နိ. ၆.၅၅; ထေရဂါ. အဋ္ဌ. ၅. တေရသနိပါတ; အပ. အဋ္ဌ. ၂.သောဏကောဠိဝီသတ္ထေရအပဒါနဝဏ္ဏနာယ ဝိတ္ထာရော) ဘာဝနမနုယုတ္တော အာရဒ္ဓဝီရိယော ပရမသုခုမာလော ပါဒေသု ဖောဋ္ဌေသု ဇာတေသုပိ ဝီရိယံ နပ္ပဋိပဿမ္ဘေသီတိ အာဟ **“သောဏတ္ထေရော ဝီရိယံ ဓုရံ ကတ္ဝာ”**တိ။ **သမ္ဘူတတ္ထေရော** (ထေရဂါ. အဋ္ဌ. ၂.သမ္ဘူတတ္ထေရဂါထာဝဏ္ဏနာယ ဝိတ္ထာရော) “စိတ္တဝတော ကိံ နာမ န သိဇ္ဈတီ”တိ စိတ္တံ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ကတ္ဝာ ဘာဝနံ အာရဘိတွာ အာဟ **“သမ္ဘူတတ္ထေရော စိတ္တံ ဓုရံ ကတ္ဝာ”**တိ။ **မောဃရာဇတ္ထေရော** ဝီမံသံ အဝဿယိ, တသ္မာ တဿ ဘဂဝတာ “သုညတော လောကံ အဝေက္ခဿူ”တိ (သု. နိ. ၁၁၂၅; စူ. ဝံ. ၅၄.၃၅၃; မဟာ. နိ. ၁၈၆; စူဠနိ. မောဃရာဇမာဏဝပုစ္ဆာ ၁၄၄; မောဃရာဇမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသေ ၈၈; နေတ္တိ. ၅; ပေဋကော. ၂၂, ၃၁) သုညတာကထံ ကထေသိ, ပညာနိဿိတမာနနိဂ္ဂဟတ္ထံ, ပညာယ ပရိဂ္ဂဟတ္ထဉ္စ ဒ္ဝိက္ခတ္တုံ ပုစ္ဆိတော သမာနော ပဉှံ ကထေသိ။ တေနာဟ **“အာယသ္မာ မောဃရာဇာ ဝီမံသံ ဓုရံ ကတ္ဝာ”**တိ။

ပုနပ္ပုနံ ဆန္ဒုပ္ပာဒနံ ပေသနံ ဝိယ ဟောတီတိ ဆန္ဒဿ ဥပဋ္ဌာနသဒိသတာ ဝုတ္တာ။

ပရက္ကမေနာ တိ ပရက္ကမသီသေန သူရဘာဝံ ဝဒတိ။ ထာမဘာဝတော စ ဝီရိယဿ သူရဘာဝသဒိသတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

စိန္တနပ္ပဓာနတ္တာ စိတ္တဿ မန္တသံဝိဓာနသဒိသတာ ဝုတ္တာ။

ဇာတိသမ္ပတ္တိ နာမ ဝိသိဋ္ဌဇာတိတာ။ ''သဗ္ဗဓမ္မေသု စ ပညာ သေဋ္ဌာ''တိ ဝီမံသာယ ဇာတိသမ္ပတ္တိသဒိသတာ ဝုတ္တာ။ **သမ္မောဟဝိနောဒနိယံ** (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၄၃၃) ပန စိတ္တိဒ္ဓိဟဒဿ ဇာတိသမ္ပတ္တိသဒိသတာ, ဝီမံသိဒ္ဓိဟဒဿ မန္တဖလသဒိသတာ စ ယောဇိတာ။

အနေကံ ဝိဟိတံ ဝိဓံ ဧတဿာတိ **အနေကဝိဟိတန္တိ** အာဟ **''အနေကဝိဓ''**န္တိ။ **ဝိဓ**-သဒ္ဒော ကောဋ္ဌာသပရိယာယော ''ကေဝိဓေန ဉာဏဝတ္ထူ''တိအာဒီသု (ဝိဘ. ၇၅၁) ဝိယာတိ အာဟ **''ဣဒ္ဓိဝိဓန္တိ ဣဒ္ဓိကောဋ္ဌာသ''**န္တိ။

တိဝိဓသြကာသာဓိဂမဝဏ္ဏနာ

၂၈၈. **''သုခဿာ''** တိ ဣဒံ တိဏ္ဏမ္ပိ သုခာနံ သာဓာရဏဝစနန္တိ အာဟ **''ဈာနသုခဿ မဂ္ဂသုခဿ ဖလသုခဿာ''**တိ။ နာနပ္ပနာပတ္တတာယ ပန အပ္ပဏာနတ္တာ ဥပစာရဇ္ဈာနသုခဿ, ဝိပဿနာသုခဿ စေတ္ထ အဂ္ဂဟဏံ။ ပုရိမေသု တာဝ ဒွီသု သြကာသာဓိဂမေသု တီဏိပိ သုခာနိ လဗ္ဘန္တိ, တတိယေ ပန ကထန္တိ? တတ္ထ ကာမံ တီဏိ န လဗ္ဘန္တိ, ဒွေဝ ပန လဗ္ဘန္တိယေဝ။ ယထာလာဘဝသေန ဟေတံ ဝုတ္တံ။ ''သက္ခရကထလမ္ပိ မစ္ဆဂုမ္ဗမ္ပိ စရန္တမ္ပိ တိဋ္ဌန္တမ္ပိ''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၄၉; မ. နိ. ၁.၄၃၃; ၂.၂၅၉; အ. နိ. ၁.၄၅, ၄၆) ဝိယ။ **သံသဋ္ဌော** တိ သံသဂ္ဂံ ဥပဂတော သမင်္ဂီဘူတော, သော ပန တေဟိ သမန္နာဂတစိတ္တောပိ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **''သမ္ပယုတ္တစိတ္တော''** တိ။ **အရိယဓမ္မန္တိ** အရိယဘာဝကရံ ဓမ္မံ။ **ဥပာယတော**တိ ဝိဓိတော။ **ပထတော**တိ မဂ္ဂတော။ **ကာရဏတော**တိ ဟေတုတော။ ယေန ဟိ ဝိဓိနာ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိ ဟောတိ, သော ဥပေတိ ဧတေနာတိ **ဥပာယော,** သော တဒဓိဂမဿ မဂ္ဂဘာဝတော **ပထော,** တဿ ကရဏတော **ကာရဏန္တိ** စ ဝုစ္စတိ။

''အနိစ္စန္တိအာဒိဝသေန မနသိ ကရောတီ''တိ သင်္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဝရိတုံ **''ယောနိသော မနသိကာရော နာမာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဥပာယမနသိကာရော**တိ ကုသလဓမ္မပ္ပဝတ္တိယာ ကာရဏဘူတော မနသိကာရော။ **ပထမနသိကာရော**တိ တဿ ဧဝ မဂ္ဂဘူတော မနသိကာရော။ **အနိစ္စေ** တိ အာဒိအန္တဝန္တတာယ, အနစ္စန္တိကတာယ စ အနိစ္စေ တေဘူမကေ သင်္ခါရေ ''အနိစ္စ''န္တိ မနသိကာရောတိ ယောဇနာ။ ဧသေဝ နယော သေသေသုပိ။ အယံ ပန ဝိသေသော တသ္မိံယေဝ ဥဒယဗ္ဗယပဋိပီဠနတာယ ဒုက္ခနတော, ဒုက္ခမတော စ **ဒုက္ခေ,** အဝသဝတ္တနတ္တေန, အနတ္တသဘာဝတာယ စ **အနတ္တနိ,** အသုစိသဘာဝတာယ **အသုဘေ။** သဗ္ဗမ္ပိ ဟိ တေဘူမကံ သင်္ခတံ ကိလေသာသုစိပဂ္ဃရဏတော ''အသုဘ''န္တေဝ ဝတ္တုံ အရဟတိ။ **သစ္စာနုလောမိကေန တ**တိ သစ္စာဘိသမယဿ အနုလောမနဝသေန။ **''စိတ္တဿ အာဝဋ္ဋနာ''**တိအာဒိနာ အာဝဇ္ဇနာယ ပစ္စယဘူတာ တတော ပုရိမုပ္ပန္နာ မနောဒွါရိကာ ကုသလဇဝနပ္ပဝတ္တိ ဖလတေဟာရေနေဝ တထာ ဝုတ္တာ။ တဿာ ဟိ ဝသေန သာ ကုသလုပ္ပတ္တိယာ ဥပနိဿယော ဟောတီတိ။ အာဝဇ္ဇနာ ဟိ ဘဝင်္ဂစိတ္တံ အာဝဋ္ဋေတီတိ **စိတ္တဿ အာဝဋ္ဋနာ,** အနု အနု အာဝဋ္ဋေတီတိ **အန္ဝာဝဋ္ဋနာ။** ဘဝင်္ဂါရမ္မဏတော အညံ အာဘုဇတီတိ **အာဘောဂေါ။** သမန္နာဟရတီတိ **သမန္နာဟာရော။** တဒေဝာရမ္မဏံ အတ္တာနံ အနုဗန္ဓိတွာ အနုဗန္ဓိတွာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေ မနသိ ကရောတိ ဌပေတီတိ **မနသိကာရော။ အယံ ဝုစ္စတီ** တိ အယံ ဥပာယမနသိကာရလက္ခဏော **ယောနိသောမနသိကာရော** နာမ ဝုစ္စတိ, ယဿ ဝသေန ပုဂ္ဂလော ဒုက္ခာဒီနိ သစ္စာနိ အာဝဇ္ဇိတုံ သက္ကောတိ။

အသံသဋ္ဌော တိ န သံသဋ္ဌော ကာမာဒီဟိ ဝိဝိတ္တော ဝိနာဘူတော။ ကာမာဒိဝိသံသဂ္ဂဟေတု ဥပ္ပဇ္ဇနကသုခံ နာမ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခန္တိ အာဟ **''ပဌမဇ္ဈာနသုခ''** န္တိ။ ကာမံ ပဌမဇ္ဈာနသုခမ္ပိ သောမနဿမေဝ, သုတ္တေသု ပန တံ ကာယိကသုခဿာပိ ပစ္စယဘာဝတော ဝိသေသတော ''သုခ''န္တေဝ ဝုစ္စတီတိ ဣဓာပိ ဈာနဘူတံ သောမနဿံ သုခန္တိ, ဣတရံ သောမနဿံ။ တေန ဝုတ္တံ **''သုခာ''**တိ။ ဟေတုမ္ဟိ နိဿက္ကဝစနန္တိ အာဟ **''ဈာနသုခပစ္စယာ''**တိ။ **အပရာပရံ သောမနဿ** န္တိ ဈာနာဓိဂမဟေတု ပစ္စဝေက္ခဏာဒိဝသေန ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇနကသောမနဿံ။

ပမောဒနံ ပမုဒေ, တရုဏပီတိ, တတော **ပမုဒာ။** ''ဟမောဇ္ဇံ ပီတတ္တာယာ''တိအာဒီသု တရုဏပီတိ ''ဟမောဇ္ဇ''န္တိ ဝုစ္စတိ, ဣဓ ပန ပကဋ္ဌော မုဒေ **ပမုဒေ** ဟမောဇ္ဇန္တိ အဓိပ္ပေတံ, တဥ္စ သောမနဿရဟိတံ နတ္ထီတိ အဝိနာဘာဝိတာယ **''ဖလဝတရံ ပီတိသောမနဿ''** န္တိ ဝုတ္တံ။ ဈာနဿ ဥဇုဝိပစ္စနီကတံ သန္ဓာယ **''ပဥ္စ နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘေတွတ''**တိ ဝုတ္တံ။ ဈာနံ ပန တဒေကဋ္ဌေ သဗ္ဗေပိ ကိလေသေ, သဗ္ဗေပိ အကုသလေ ဓမ္မေ ဝိက္ခမ္ဘေတိယေဝ, **အတ္တနော သြကာသံ ဂဟေတွတ တိဋ္ဌတိ** ပဋိပက္ခဓမ္မေဟိ အနဘိဘဝနီယတော။ **တဿာ** တိ သြကာသဂ္ဂဟဏ

တော, လဒ္ဓောကာသတာယာတိ အတ္ထော။ မဂ္ဂဖလသုခာဓိဂမာယ ဩကာသဘာဝတော တ **ဩကာသော,** အဿ အဓိဂမော **ဩကာသာဓိဂမော။** ပုရိမပဇ္ဇေ ပန ဩကာသံ အဝသရံ အဓိဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ **ဩကာသာဓိဂမော။**

ရူပသဘာဝတာယ , ဧကန္တရူပာဓီနဝုတ္တိတာယ, သဝိပ္ဖာရိကတာယ စ အာနာပာနဝိတက္ကဝိစာရာနံ ထူလဘာဝံ အနုဇာနန္တော **"ကာယဝစီသင်္ခါရာ တာဝ ဩဠာရိကာ ဟောန္တု"** တိ အာဟ။ တဗ္ဗိဓုရတာယ ပန ဧကစ္စာနံ ဝေဒနာသညာနံ ထူလတံ အနနုဇာနန္တော **"စိတ္တသင်္ခါရာ ကထံ ဩဠာရိကာ"** တိ အာဟ။ ဣတရော "အပ္ပဟီနတ္တာ"တိ ကာရဏံ ဝတွာ တ **"ကာယသင်္ခါရာ ဟိ"** တိအာဒိနာ တမတ္ထံ ဝိဝရတိ။ **တေ**တိ စိတ္တသင်္ခါရာ။ အပ္ပဟီနာ သင်္ခါရာ လဒ္ဓမာနသင်္ခါရနိမိတ္တတာယ "ဩဠာရိကာ"တိ ဝတ္တုံ အရဟန္တိ, ပဟီနာ ပန တဒဘာဝတော "သုခုမာ"တိ အာဟ **"ပဟီနေ ဥပဟာယ အပ္ပဟီနတ္တာ ဩဠာရိကာ နာမ ဇာတာ"** တိ။ ဟဋ္ဌိယံ "ကာယသင်္ခါရာနံ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိယာ"တိ ဝုတ္တတ္တာ **"သုခန္တိ စတုတ္ထဇ္ဈာနိကဖလသမာပတ္တိသုခ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ "စိတ္တသင်္ခါရာနံ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိယာ"တိ ပန ဝုတ္တတ္တာ **"နိရောဓာ ဝုဋ္ဌဟန္တဿာ"** တိ ဝုတ္တံ။ ဝစီသင်္ခါရပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ ကာယသင်္ခါရပဋိပ္ပဿဒ္ဓိယာဝ သိဒ္ဓါတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တေနေတဟ **"ဒုတိယ။ပေ။ ဝိသုံ န ဝုတ္တာနီ"** တိ။ ဟဋ္ဌိယံ ပန အတ္ထတော သိဒ္ဓါပိ သုဟာကဋ္ဌဘာဝေန ဝိဘာဝေတုံ သရူပတော ဂဏှာတိ။ န ဟိ အရိယဝိနယေ အတ္ထာပတ္တိဝိဘာဝနာ အဘိဓမ္မဒေသနာယ ပကတီတိ။ ယထာ နိဝရဏဝိက္ခမ္ဘနနဉ္စ ပဌမဿ ဈာနဿ အဓိဂမာယ ဥပာယော, ဧဝံ သုခဒုက္ခဝိက္ခမ္ဘနံ စတုတ္ထဿ ဈာနဿ အဓိဂမာယ ဥပာယောတိ **"စတုတ္ထဇ္ဈာနံ သုခံ ဒုက္ခံ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ"** တိ ဝုတ္တံ။ သေသံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။

အဝိဇ္ဇာရာကာဒိဟိ သဟ ဝဇ္ဇေဟီတိ **သာဝဇ္ဇံ,** အကုသလံ, တဒဘာဝတော **အနဝဇ္ဇံ** ကုသလံ။ အတ္တနော ဟိတသုခံ အာကင်္ခန္တေန သေဝနီယတော **သေဝိတဗ္ဗံ,** ကုသလံ, တဗ္ဗိပရိယာယတော **န သေဝိတဗ္ဗံ,** အကုသလံ။ လာမကဘာဝေန **ဟီနံ,** အကုသလံ, သေဋ္ဌဘာဝေန **ပဏီတံ,** ကုသလန္တိ **သာဝဇ္ဇဒုကာဒယော** တယောပိ ဒုကာ ယထာရဟံ **ဧတေသံ** ကုသလာကုသလကမ္မပထာနံ **ဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သဗ္ဗ** န္တိ ယထာဝုတ္တံ သဗ္ဗံ စတူဟိ ဒုကေဟိ သင်္ဂဟိတံ ဓမ္မဇာတံ။ ယထာရဟံ ကဏှဉ္စ သုက္ကဉ္စ ပဋိဒ္ဒွန္ဒိဘာဝတော, သပ္ပဋိဘာဂဉ္စ အပ္ပဋိဘာဂဉ္စ အဒွယဘာဝတော။ **ဝဋ္ဋပဋိစ္ဆာဒိကာ အဝိဇ္ဇာ ပဟီယတိ** စတုန္နံ့ အရိယသစ္စာနံ သမ္မဒေဝ ပဋိဝိဇ္ဈနတော။ တတော ဧဝ **အရဟတ္တမဂ္ဂဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သုခန္တိ** ဧဝံ ကမ္မပထမုခေန တေဘူမကဓမ္မေ သမ္မသိတွာ ဝိပဿနံ ဥဿုက္ကာပေတွာ မဂ္ဂပဋိပာဋိယာ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟန္တဿ ယံ အရဟတ္တမဂ္ဂသုခဉ္စေဝ အရဟတ္တဖလသုခဉ္စ, တံ ဣဓ "သုခ"န္တိ အဓိပ္ပေတံ။ **အန္တောဂဓာ ဧဝ** နာနန္တရိယဘာဝတော။

အဋ္ဌတိံသာရမ္မဏဝသေနာ တိ ဟဋ္ဌိယံ အာဂတာနံ အဋ္ဌတိံသာယ ကမ္မဋ္ဌာနာနံ ဝသေန။ **ဝိတ္ထာရေတွာ ကထေတဗ္ဗာ** ပဌမဇ္ဈာနာဒိဝသေန အာဂတတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ **"ကထ"**န္တိအာဒိနာ တမေဝ ဝိတ္ထာရေတွာ ကထနံ နယတော ဒဿေတိ။ **"စတုဝီသတိယာ ဌာနေသု"**တိအာဒီသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ **မဟာပရိနိဗ္ဗာနဝဏ္ဏနာယံ** (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၂၁၉) ဝုတ္တမေဝ။ **"နိရောဓသမာပတ္တိံ ဟာပေတွာ"** တိ ဣမိနာ အရူပဇ္ဈာနာနိပိ ဂဟိတာနိ ဟောန္တိ တေဟိ ဝိနာ နိရောဓသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနဿ အသမ္ဘဝတော, စတုတ္ထဇ္ဈာနသဘာဝတ္တာ စ တေသံ။ **ဒသ ဥပစာရဇ္ဈာနာနီ** တိ ဌပေတွာ ကာယဂတာသတိံ အာနာပာနဉ္စ အဋ္ဌ အနုဿတိယော, သညာဝဝတ္ထာနဉ္စာတိ ဒသ ဥပစာရဇ္ဈာနာနိ။ အဓိသီလံ နာမ သမာဓိသံဝတ္တနိယန္တိ တဿ ဟေဋ္ဌိမန္တေန ပဌမဇ္ဈာနံ ပရိယောသာနန္တိ ဝုတ္တံ **"အဓိသီလသိက္ခာ ပဌမံ ဩကာသာဓိဂမံ ဘဇတီ"**တိ။ အဓိစိတ္တံ နာမ စတုတ္ထဇ္ဈာနနိဋ္ဌံ တဒန္တောဂဓတ္တာ အရူပဇ္ဈာနာနံ, တပ္ပရိယောသာနတ္တာ ဖလဇ္ဈာနာနန္တိ ဝုတ္တံ **"အဓိစိတ္တသိက္ခာ ဒုတိယ"** န္တိ။ မတ္ထကပ္ပတ္တာ အဓိပညာသိက္ခာ နာမ အဂ္ဂမဂ္ဂဝိဇ္ဇာတိ အာဟ **"အဓိပညာသိက္ခာ တတိယ"**န္တိ။ သိက္ခတ္တယဝသေန တယော ဩကာသာဓိဂမေ နီဟရန္တေန ယထာရဟံ တံတံသုတ္တဝသေနပိ နီဟရိတဗ္ဗန္တိ ဒဿေန္တော **"သာမညဖလေပီ"**တိအာဒိမာဟ။

ယဒဂ္ဂေန စ တိဿော သိက္ခာ ယထာက္ကမံ တယော ဩကာသာဓိဂမေ ဘဇန္တိ, တဒဂ္ဂေန တပ္ပဓာနတ္တာ ယထာက္ကမံ တီဏိ ပိဋကာနိ တေ ဘဇန္တီတိ ဒဿေတုံ **"တီသု ပနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တီဏိ ပိဋကာနိ ဝိဘဇိတွာ**တိ တိဏ္ဏံ ဩကာသာဓိဂမာနံ ဝသေန ယထာနုပုဗ္ဗံ တီဏိ ပိဋကာနိ ဝိတ္ထာရေတွာ **ကထေတုံ လဘိဿာမာ** တိ။ **သမောဓာနေတွာ**တိ သမာယောဇေတွာ တတ္ထ ဝုတ္တမတ္ထံ ဣမဿ သုတ္တဿ အတ္ထဘာဝေန သမာနေတွာ။ **ဒုက္ကထိတ**န္တိ အသမ္ဗန္ဓကထနေန, အတိပပဉ္စကထနေန တ ဒုဋ္ဌု ကထိတန္တိ **န သက္ကာ ဝတ္တုံ** တထာကထနဿေဝ သုကထနဘာဝတောတိ အာဟ **"တေပိဋကံ။ပေ။ သုကထိတံ ဟောတီ"**တိ။

စတုသတိပဋ္ဌာနဝဏ္ဏနာ

၂၈၉. န ကေဝလံ အဘိဓမ္မပရိယာယေနေဝ ကုသလဓမ္မော ဂဟေတဗ္ဗော, အထ ခော ဗာဟိတိကပရိယာယေန ပီတိ
အာဟ **“ဖလကုသလဿ စာ”** တိ။ **ခေမဋ္ဌေနာ** တိ စတူဟိပိ ယောဂေဟိ အနုပဒ္ဒဝဘာဝေန ။ **သမ္မာ သမာဟိတော**တိ
သမထဝသေန စေဝ ဝိပဿနာဝသေန စ သုဋ္ဌု သမာဟိတော။ **ဧကဂ္ဂစိတ္တော** တိ ဝိက္ခေပဿ ဒူရသမုဿာရိတတ္
တာ ဧကဂ္ဂတံ အဝိက္ခေပံ ပတ္တစိတ္တော။ **အတ္တနော ကာယတော**တိ အဇ္ဈတ္တံ ကာယေ ကာယာနုပဿနာဝသေန
သမ္မာ သမာဟိတစိတ္တော သမာနော “သမာဟိတော ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ ပဿတီ”တိ (သံ. နိ. ၃.၅; ၅.၁၀၇၁, ၁၀၇၂;
နေတ္တိ. ၄၀; မိ. ပ. ၁.၁၄) ဝစနတော။ တတ္ထ ဉာဏဒဿနံ နိဗ္ဗတ္တေန္တော တတော ဗဟိဒ္ဓာ ပရဿ ကာယေပိ
ဉာဏဒဿနံ နိဗ္ဗတ္တေတိ။ တေနာဟ **“ပရဿ ကာယာဘိမုခံ ဉာဏံ ပေသေတီ”** တိ။ **သမ္မာ ဝိပ္ပသီဒတီ** တိ သမ္မာ သ
မာဓာနပစ္စယေန အဘိပ္ပသာဒေန ဉာဏူပသဉှိတေန အဇ္ဈတ္တံ ကာယံ ဩကပ္ပေတိ။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ သဗ္ဗဋ္ဌာနေ
သု။ သတိ ကထိတာတိ ယောဇနာ။ **လောကိယလောကုတ္တရမိဿကာ ကထိတာ** အနုပဿနာဉာဏဒဿနာနံ တဒု
ဘယသာဓာရဏဘာဝတော။

သတ္တသမာဓိပရိက္ခာရဝဏ္ဏနာ

၂၉၀. **ဧတ္ထာ** တိ ဣမိဿာ ကထာယ။ ဗျာနက္ခဿ ဝီရိယစက္ကဿ အရိယမဂ္ဂရထဿ သီလံ ဝိဘူသနဘာ
ဝေန ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“အလင်္ကာရော ပရိက္ခာရော နာမာ”** တိ။ **သတ္တဟိ နဂရပရိက္ခာရေဟီ**တိ နဂရံ ပရိဝါရေတွာ ရက္
ခဏကေဟိ ကတပရိက္ခေပေါ, ပရိခာ, ဥဒ္ဒါပေါ, ပါကာရော, ဧသိကာ, ပလိဃာ, ပါကာရပက္ခဏ္ဍိလန္တိ ဣမေဟိ
သတ္တဟိ နဂရပရိက္ခာရေဟိ။ သမ္ဘရီယတိ ဖလံ ဧတေနာတိ **သမ္ဘာရော,** ကာရဏံ။ ဘေသဇ္ဇဉှိ ဗျာဓိဝူပသမနေန ဇီဝိတ
ဿ ကာရဏံ။ **ပရိဝါရပရိက္ခာရဝသေနာ**တိ ပရိဝါရသင်္ခါတပရိက္ခာရဝသေန။ ပရိက္ခာရော ဟိ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာဒယော မဂ္ဂ
ဓမ္မာ သမ္မာသမာဓိဿ သဟဇာတာဒိပစ္စယဘာဝေန ပရိကရဏတော အဘိသင်္ခရဏတော။ ဥပေစ္စ နိဿီယတီတိ **ဥပနိ
သာ,** သဟ ဥပနိသာယာတိ **သဥပနိသော**တိ အာဟ **“သဥပနိဿယော”** တိ, သဟကာရီကာရဏဘူတော ဓမ္မသမူဟော
ဣဓ “ဥပနိဿယော”တိ အဓိပ္ပေတော။ သမ္မာ ပသတ္ထာ သုန္ဒရာ ဒိဋ္ဌိ ဧတဿာတိ သမ္မာဒိဋ္ဌိ, ပုဂ္ဂလော, တဿ
သမ္မာဒိဋ္ဌိဿ။ သော ပန ယသ္မာ ပတိဋ္ဌိတသမ္မာဒိဋ္ဌိကော, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“သမ္မာဒိဋ္ဌိယံ ဌိတဿာ”** တိ။ **သမ္မာသင်္
ကပ္ပော ပဟောတီ**တိ မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဒုက္ခာဒီသု ပရိဇာနနာဒိကိစ္စံ သာဓေန္တိယာ ကာမဝိတက္ကာဒိကေ သမုဂ္ဃာ
ဋေန္တော သမ္မာသင်္ကပ္ပော ယထာ အတ္တနော ကိစ္စသာဓနေ ပဟောတိ, တထာ ပဝတ္တိံ ပနဿ ဒဿေန္တော အာဟ
“သမ္မာသင်္ကပ္ပော ပဝတ္တတီ” တိ။ **ဧသ နယော သဗ္ဗပဒေသူ**တိ “သမ္မာသင်္ကပ္ပဿ သမ္မာဝါစာ ပဟောတီ”တိအာ
ဒီသု သေသပဒေသု ယထာဝုတ္တမတ္ထံ အတိဒိသတိ။

ဧတ္ထ စ ယသ္မာ နိဗ္ဗာနာဓိဂမာယ ပဋိပန္နဿ ယောဂိနော ဗဟူပကာရာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ တထာ ဟိ သာ “ပညာပဇ္
ဇောတော, ပညာသတ္ထ”န္တိ စ ဝုတ္တာ။ တာယ ဟိ သော အဝိဇ္ဇန္ဓကာရံ ဝိဓမိတွာ ကိလေသစောရေ ဃာတေန္တော
ခေမေန နိဗ္ဗာနံ ပာပုဏာတိ, တသ္မာ အရိယမဂ္ဂကထာယံ သမ္မာဒိဋ္ဌိ အာဒိတော ဂယှတိ, ဣဓ ပန ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန
ဒေသနာယ “သမ္မာဒိဋ္ဌိဿာ”တိ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ ပန သမ္မာဒိဋ္ဌိပုဂ္ဂလော နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပာဒိဝသေန သမ္မဒေဝ သ
င်္ကပ္ပေတိ, န မိစ္ဆာကာမသင်္ကပ္ပာဒိဝသေန, တသ္မာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဿ သမ္မာသင်္ကပ္ပော ပဟောတိ။ ယသ္မာ စ သမ္မာသ
င်္ကပ္ပော သမ္မာဝါစာယ ဥပကာရကော။ ယထာဟ “ပုဗ္ဗေ ခော ဂဟပတိ ဝိတက္ကေတွာ ဝိစာရေတွာ ပစ္ဆာ ဝါစံ ဘိ
န္ဒတီ”တိ, (သံ. နိ. ၄.၃၄၈) တသ္မာ သမ္မာသင်္ကပ္ပဿ သမ္မာဝါစာ ပဟောတိ။ ယသ္မာ ပန “ဣဒဉ္စိဒဉ္စ ကရိဿာ
မာ”တိ ဟိ ပဌမံ ဝါစာယ သံဝိဒဟိတွာ ယေဘုယျေန လောကေ တေ တေ ကမ္မန္တာ သမ္မာ ပယောဇီယန္တိ, တသ္မာ ဝါစာ
ကာယကမ္မဿ ဥပကာရိကာတိ သမ္မာဝါစဿ သမ္မာကမ္မန္တော ပဟောတိ။ ယသ္မာ ပန စတုဗ္ဗိဓံ ဝစီဒုစ္စရိတံ, တိဝိ
ဓဉ္စ ကာယဒုစ္စရိတံ ပဟာယ ဥဘယံ သုစရိတံ ပူရေန္တဿေဝ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလံ ပူရတိ, န ဣတရဿ, တသ္မာ သ
မ္မာဝါစဿ သမ္မာကမ္မန္တဿ စ သမ္မာအာဇီဝေါ ပဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိဒိဋ္ဌိသမုဒာဂတသမ္မာအာဇီဝဿ ယောနိသော ပ
ဓာနဿ သမ္ဘဝတော သမ္မာအာဇီဝဿ သမ္မာဝါယာမော ပဟောတိ။ ယောနိသော ပဒဟန္တဿ ကာယာဒီသု စတူသု
ဝတ္ထူသု သတိ သူပဋ္ဌိတာ ဟောတီတိ သမ္မာဝါယာမဿ သမ္မာသတိ ပဟောတိ။ ယသ္မာ ဧဝံ သူပဋ္ဌိတာ သတိ သမာဓိ
ဿ ဥပကာရာနုပကာရာနံ ဓမ္မာနံ ဂတိယော သမန္နေသိတွာ ပဟောတိ ဧကတ္တာရမ္မဏေ စိတ္တံ သမာဓာတုံ, တသ္မာ
သမ္မာသတိဿ သမ္မာသမာဓိ ပဟောတီတိ။ အယဉ္စ နယော ပုဗ္ဗဘာဂေ နာနာက္ခဏိကာနံ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒီနံ ဝသေန ဝုတ္

တော, မဂ္ဂက္ခဏေ ပန သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒီနံ တသ္သ တသ္သ သဟဇာတာဒိဝသေန ဝုတ္တော ''သမ္မာဒိဋ္ဌိဿ သမ္မာသင်္က ပ္ပော ပဟောတီ''တိအာဒီနံ ပဒါနမတ္ထော ယုတ္တော, အယမေဝ စ ကြမောဓိပ္ပေတော။ တေနာဟ **''အယံ ပနတ္ထော''** တိ အာဒိ။

မဂ္ဂဉာဏေ တိ မဂ္ဂပရိယာပန္နဉာဏေ **ဋ္ဌိတဿ** တံသမင်္ဂိနော။ မဂ္ဂပညာ ဟိ စတုန္နံ သစ္စာနံ သမ္မာဒဿနဋ္ဌေန ''မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိ''တိ ဝုတ္တာ, သာ ဧဝ နေသံ ယာထာဝတော ဇာနနတော ပဋိဝိဇ္ဈနတော ကြမေ ''မဂ္ဂဉာဏ''န္တိပိ ဝုတ္တာ။ **မဂ္ဂဝိမုတ္တိ** တိ မဂ္ဂေန ကိလေသာနံ ဝိမုစ္စနံ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနမေဝ။ ဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဧဝ ''ဖလသမ္မာဉာဏ''န္တိ ပရိယာယေန ဝုတ္တံ, ပရိယာယဝစနန္တု ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဖလဝိမုတ္တိ** ပန ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပ္ပဟာနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အမတဿ ဒွါတရာ တိ အရိယမဂ္ဂမာဟ။ သော ပန ဝိနာ စ အာစရိယမုဋ္ဌိနာ အနန္တရံ အဇာဟိရံ ကရိတွာ ယာဝဒေဝ မနုဿေဟိ သုပ္ပကာသိတတ္တာ **ဝိဝဋ္ဋော။ ဓမ္မဝိနီတာ**တိ အရိယဓမ္မေ ဝိနီတာ။ သော ပနေတ္ထ ကိလေသာနံ သမုစ္ဆေ ဒဝိနယဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အာဟ **''သမ္မာနိယျာနေန နိယျာတာ''** တိ။

အတ္ထီ တိ ပုထုတ္တဝိသယံ နိပါတပဒံ ''အတ္ထိ ကြမသို ကာယေ ကေသာ''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၇; မ. နိ. ၁.၁၁၀; ၃.၁၅၄; သံ. နိ. ၄.၁၂၇; အ. နိ. ၆.၂၉; ၁၀.၆၀; ဝိဘ. ၃၅၆; ခု. ဟ. ၂.၁.ဒွတ္တိံသာကာရ; နေတ္တိ. ၄၇) ဝိယာတိ အာဟ **''အနာကမိနော စ အတ္ထီ''** တိ။ တေနေတဟ ''အတ္ထိ စေဝတ္ထ သကဒာကမိနော''တိ။ ဗဟိဒ္ဓာ သံယောဇနပစ္စ စယော နိဗ္ဗတ္တိံဟေတုဘူတော ပုညာဘာကေ ဧတိဿာ အတ္ထီတိ ပုညာဘာက, အတိသယဝိသိဋ္ဌော စေတ္ထ အတ္ထိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဩတ္တပ္ပမာနော**တိ ဥတ္တာသန္တော ဘာယန္တော။ **န ပန နတ္ထိ,** အတ္ထိ ဧတတိ ဒီပေတိ။

၂၉၁. အဿာ တိ ဝေဿဝဏဿ။ **လဒ္ဓိ ပန န အတ္ထိ** ပဋိဝိဒ္ဓသစ္စတ္တာ။ **''အဘိသမယေ ဝိသေသော နတ္ထီ''**တိ ဧတေန သဗ္ဗေပိ သဗ္ဗညုဂုဏာ သဗ္ဗဗုဒ္ဓာနံ သဒိသာ ဧတတိ ဒဿေတိ။

၂၉၂. ကာရဏဿ ကေရူပတ္တာ **ကြမာနိ ပန ပဒါနီ**တိ န ကေဝလံ ''တယိဒံ ဗြဟ္မစရိယ''န္တိအာဒီနိ ပဒါနိ, အထ ခော ''ကြမမတ္တံ ဇနဝသဘော ယက္ခော''တိအာဒီနိ ပဒါနိ ပီတိ။

ဇနဝသဘသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၆. မဟာကေဝိန္ဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၉၃. **ပဉ္စကုဏ္ဍလိကော**တိ ဝိသုဉ္စပဉ္စဝေဏိကော။ **စတုမဂ္ဂဋ္ဌာနေသု**တိ စတုန္နံ မဂ္ဂါနံ ဝိနိဝိဇ္ဈိတ္ဝာ ဂတဋ္ဌာနေသု။ တတ္ထ ဟိ ကတာ သာလာဒယော စတူဟိ ဒိသာဟိ အာဂတမနုဿာနံ ဥပဘောဂက္ခမာ ဟောန္တိ။ **"ဝေရူဟနီ"**တိ ဣမိနာ ရုက္ခမူလသောဓနာဒီနိ စေဝ ယထာသတ္တိ အန္နအနာဒီနိ စ ပုညာနိ သင်္ဂဏှာတိ။ "သုဝဏ္ဏက္ခန္ဓသဒိသော အတ္တဘာဝေ ဣဇ္ဈော ကန္တော မနာပေ အဟောသိ"တိ ဟဇ္ဇော။ **သကဋ္ဌသဟဿမတ္တ**န္တိ တဟာသဟဿမတ္တံ, **တဟော** ပန ဝီသတိ ခာရိ, **ခာရိ** သောဠသအဒေဏမတ္တာ, **အဒေဏံ** သောဠသ နာဠိယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ကုမ္ဘံ** ဒသမ္ဗဏာနိ။ "သဟဿနာဠိယော"တိ ကေစိ။ **ရတ္တသုဝဏ္ဏကဏ္ဏိက**န္တိ ရတ္တသုဝဏ္ဏမယံ ဝဋ္ဋံသကံ။

ယသ္မာ မဇ္ဈိမယာမေ ဧဝ ဒေဝတာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတုံ အဝသရံ လဘန္တိ, တသ္မာ **"ကေကောဋ္ဌာသံ အတိတာယာ"**တိ ဝုတ္တံ။ **အတိက္ကန္တဝဏ္ဏော**တိ အတိဝိယ ကမနီယရူပေ, **ကေဝလကပ္ပ**န္တိ တ မနံ ဦနံ အဝသေသံ, ဤသကံ အသမတ္တန္တိ အတ္ထော ဘဂဝတော ဟိ သမီပဋ္ဌာနံ မုဉ္စိတ္ဝာ သဗ္ဗော ဂိဇ္ဈကူဋဝိဟာရော တေန ဩဘာသိတော။ တေနာဟ **"စန္ဒိမာ ဝိယာ"** တိအာဒိ။

ဒေဝသဘာဝဏ္ဏနာ

၂၉၄. **ရတနမတ္တကဏ္ဏိကရုက္ခနိဿန္ဒေနာ**တိ ရတနပ္ပမာဏရုက္ခမယကူဋ္ဌအနုပုညနိဿန္ဒေန, တဿ တ ပုညဿ နိဿန္ဒဖလဘာဝေန။ **နိဗ္ဗတ္တသဘာယ**န္တိ သမုဋ္ဌိတဥပဋ္ဌာနသာလာယံ။ **မဏိမယာ**တိ ပဒုမရာကဒိမဏိမယာ။ **အာဏိယော**တိ ထမ္ဘတုလာသင်္ဃာဋ္ဌကာဒီသု တဋ္ဌရူပာဒိသင်္ဃာဋ္ဌနကအာဏိယော။

ဂန္ဓဗ္ဗရာဇာတိ ဂန္ဓဗ္ဗကာယိကာနံ ဒေဝတာနံ ရာဇာ။ ယေ တာဝတိံသာနံ အာသန္နတသိန္နော စာတုမဟာရာဇိကာ ဒေဝတ, တေ ပုရတော ကရောန္တော **"ဒ္ဝီသု ဒေဝလောကေသု ဒေဝတာ ပုရတော ကတ္ဝာ နိသိန္နော"** တိ ဝုတ္တော။ သေသေသုပိ တီသု ဌာနေသု ဧသေဝ နယော။

နာဂရာဇာတိ နာကနံ အဓိပတိ, န ပန သယံ နာဂဇာတိကော။

အာသတိ နိသီဒတိ ဧတ္ထာတိ **အာသနံ,** နိသဇ္ဇဋ္ဌာနန္တိ အာဟ **"နိသီဒိတုံ ဩကာသော"**တိ။ **"ဧတ္ထာ"** တိ ပဒံ နိဟတမတ္တံ, **ဧတ္ထာ**တိ တ ဧတေသ္မိံ ဟဇ္ဇေ။ အတ္ထုဒ္ဓာရနယေန ဝတ္တဗ္ဗံ **ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တံ စတုဗ္ဗိဓမေဝ။** တာဝတိံသာ, ကေစ္စေ စ စာတုမဟာရာဇိကာ ယထာလဒ္ဓာယ သမ္ပတ္တိယာ ထာဝရဘာတယ, အာယတိံ သောဓနာယ စ ပဉ္စ သီလာနိ ရက္ခန္တိ, တေ တဿ ဝိသောဓနတ္ထံ ပတရဏာသင်္ဂဟံ ကရောန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ **"မဟာပတရဏာယာ"**တိအာဒိ။

ဝဿသဟဿန္တိ မနုဿဂဏနာယ ဝဿသဟဿံ။

ပန္နပလာသောတိ ပတိတပတ္တော။ **ခာရကဇာတော**တိ ဇာတခုဒ္ဒကမကုဠော။ ယေ ဟိ နီလပတ္တကာ အတိဝိယ ခုဒ္ဒကာ မကုဋ္ဌာ, တေ "ခာရကာ"တိ ဝုစ္စန္တိ။ **ဇာလကဇာတော**တိ တေဟိယေဝ ခုဒ္ဒကမကုဋ္ဌေဟိ ဇာတဇာလကော သဗ္ဗသော ဇာလော ဝိယ ဇာတော။ ကေစိ ပန **"ဇာလကဇာတော**တိ ဧကဇာလော ဝိယ ဇာတော"တိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ။ ဟရိဆတ္ဝတကော ကိရ ခာရကဂ္ဂဟဏကာလေ သဗ္ဗတ္ထကမေဝ ပလ္လဝိကော ဟောတိ, တေ စဿ ပလ္လတ ပဘာဿရပတဋ္ဌဝဏ္ဏာသမုဇ္ဇလာ ဟောန္တိ, တေန သော သဗ္ဗသော သမုဇ္ဇလန္တော တိဋ္ဌတိ။ **ကုဋ္မလကဇာတော**တိ သဉ္ဇာတမဟာမကုဋ္ဌော။ **ကောရကဇာတော**တိ သဉ္ဇာတသူစိဘေအော သမ္ပတိ ဝိကသမာနာဝတ္ထော။ **သဗ္ဗဟာလိဖုလ္လော**တိ သဗ္ဗသော ဖုလ္လိတဝိကသိတော။

ကန္တနကတတောတိ ဒေတနံ ပုညကမ္မပစ္စယာ ပုပ္ဖာနံ ဆိန္ဒနကတတော။ **ကန္တတိ**တိ ဆိန္ဒတိ။ **သမ္ပဋ္ဋိစ္ဆနကတတော**တိ ဆိန္နာနံ ဆိန္နာနံ ပုပ္ဖာနံ သမ္ပဋိဂ္ဂဏှနကတတော ။ **နစ္စန္တော**တိ နာနာဝိဓောတ္တိံ သန္နိဝေသဝသေန နစ္စနံ ကရောန္တော။ **အညတရဒေဝတာန**န္တိ နာမကေတ္တဝသေန အပ္ပညာတဒေဝတာနံ။

ရေဏုဝဋ္ဋီ တိ ရေဏုသင်္ဃာတော။ **ကဏ္ဏိကံ အာဟစ္စာ** တိ သုဓမ္မာယ ကူဋံ အာဟန္တွာ။

အဍ္ဎ ဒိဝသေ တိ ပဍ္စမိယာ သဒ္ဓိံ ပဏ္ဍ စတ္တာရော ဒိဝသေ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ယထာဝုတ္တေသု အဍ္ဎသု ဒိဝသေ
သု ဓမ္မသ္သဝနံ နိဗဒ္ဓံ တအ ပဝတ္တတီတိ တတော အညအ ကာရိတံ သန္ဓာယာဟ **“အကာလဓမ္မသ္သဝနံ ကာရိတ”** န္တိ။ စေတိယေ ဆတ္တသ္သ ဟေဋ္ဌာ ကာတဗ္ဗဝေဒိကာ **ဆတ္တဝေဒိကာ။** စေတိယံ ပရိက္ခိပိတွာ ပဒက္ခိဏကရဏဋ္ဌာနံ
အန္တောကတွာ ကာတဗ္ဗဝေဒိကာ **ပုဋ္ဌဝေဒိကာ။** စေတိယသ္သ ကုစ္ဆိံ ပရိက္ခိပိတွာ တံ သမ္ဗန္ဓမေဝ ကတွာ ကာတဗ္ဗ
ဝေဒိကာ **ကုစ္ဆိဝေဒိကာ။** သီဟရူပပာဒကံ အာသနံ **သီဟာသနံ။** ဥဘောသု ပဿေသု သီဟရူပယုတ္တံ သောပာနံ **သီဟ
သောပာနံ။**

အတ္တမနာ ဟောန္တိ အနိယာမနကဘာဝတော။ တေနေတာဟ **“မဟာပုညေ ပုရက္ခတွာ”** တိအာဒိ။ **ပတရဏာသင်္ဂ
ဟတ္ထာယ သန္နိပတိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ** “တဒဟုပေါသထေ ပန္နရသေ ပတရဏာယ ပုဏ္ဏာယ ပုဏ္ဏမာယ ရတ္တိ
ယာ”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၂၉၄) ဝစနတော။

၂၉၅. **နဝဟိ ကာရဏေဟီ**တိ “ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟ”န္တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၁၅၇, ၂၅၅) ဝုတ္တေဟိ အရဟတ္တ
တာဒီဟိ နဝဟိ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝဒီပနေဟိ ကာရဏေဟိ။ **ဓမ္မသ္သ စာ** တိ ဧတ္ထ **စ**-သဒ္ဒေါ အဝုတ္တသမုစ္စယတ္ထောတိ
တေန သမ္ပိဏ္ဍိတမတ္ထံ ဒဿေန္တော **“ဥဇုပ္ပဋိပန္နတာဒိဘေဒံ သင်္ဃဿ စ သုပ္ပဋိပတ္တိ”** န္တိ အာဟ။

အဍ္ဎယထာဘုစ္စဝဏ္ဏနာ

၂၉၆. ယထာ အနန္တမေဝ အာနုဘာဝံ, ဘိသက္ကမေဝ ဘေသဇ္ဇံ , ဧဝံ ယထာဘူတာ ဧဝ **ယထာဘုစ္စာ** တိ ဟဋ္ဌီယံ ဝုတ္တ
န္တိ အာဟ **“ယထာဘုစ္စေတိ ယထာဘူတေ”** တိ။ ဝဏ္ဏေတဗ္ဗတော ကိတ္တေတဗ္ဗတော **ဝဏ္ဏာ,** ဂုဏာ။ **ကထံ ပဋိပ
န္နော**တိ ဟေတုအဝတ္ထာယံ, ဖလအဝတ္ထာယံ, သတ္တာနံ ဥပကာရာ ဝတ္ထာယန္တိ တီသုပိ အဝတ္ထာသု လောကနာ
ထဿ ဗဟုဇနဟိတာယ ပဋိပတ္တိယာ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာ။ တထာ ဟိ နံ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ပရိယောသာနာ
သင်္ခေပေနေဝ ဒဿေန္တော **“ဒီပင်္ကရပာဒမူလေ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အဘိနီဟာရမာနော**တိ အဘိနီဟာရံ ကရောန္တ
တော။ ယံ ပနေတ္ထ မဟာဘိနီဟာရေ, ဟာရမိသု စ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ **ဗြဟ္မဇာလဋီကာယံ** (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၇) ဝုတ္တံ တေတိ တ
တ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

“ခန္တိဝါဒိတာပသကာလေ” တိအာဒိ (ဇာ. ၁.ခန္တိဝါဒီဇာတက) ဟေတုအဝတ္ထာယမေဝ အနညသာဓာရဏာယ
သုဒုက္ကရာယ ဗဟုဇနဟိတာယ ပဋိပတ္တိယာ ဝိဘာဝနံ။ ယထာဓိပ္ပေတံ ဟိတသုခံ ယာယ ကိရိယာယ ဝိနာ န ဣဇ္ဈတိ,
သာပိ တဒတ္ထာ ဧတေတိ ဒဿေတုံ **“တုသိတပုရေ ယာဝတာယုကံ တိဋ္ဌန္တောပီ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနာဒိ (သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; မဟာဝ. ၁၃; ပဋိ. မ. ၃.၃၀) ပန နိဗ္ဗတ္တိတာ ဗဟုဇနဟိတာယ ပဋိပတ္
တိ။ **အာယုသင်္ခါရောဿဇ္ဇနမ္ပိ** “ဧတ္တကံ ကာလံ တိဋ္ဌာမိ”တိ ပဝတ္တိယာ ဗဟုဇနဟိတာယ ပဋိပတ္တိ။ အနုပာဒိသေ
သာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာနဝသေန ဗဟုဇနဟိတာယ ပဋိပတ္တိ။ တေနာဟ **“ယာဝဿာ”** တိအာဒိ။ **သေသပဒါ
နီ**တိ “ဗဟုဇနသုခါယာ”တိအာဒီနိ ပဒါနိ။ **ပစ္ဆိမန္တိ** “အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခါယာ”တိ ပဒတ္တယံ။ **ပုရိမဿာ** တိ တ
တော ပုရိမဿ ပဒတ္တယဿ။ **အတ္ထော** တိ အတ္ထနိဒ္ဒေသော။

ယဒိပိ အတီတေနင်္ဂေန သမန္နာဂတာ သတ္ထာရော အဟေသုံ, တေပိ ပန ဗုဒ္ဓါ ဧတေတိ အတ္ထတော အမှာကံ သ
တ္ထာ အနညောတိ အာဟ **“အတီတေပိ ဗုဒ္ဓတော အညံ န သမနုပဿာမာ”** တိ။ ယထာ စ အတီတေ, ဧဝံ အနာဂတေ စာ
တိ အယမတ္ထော နယတော လဗ္ဘတီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ **“အနာဂတေပိ န သမနုပဿာမာ”** တိ။ သက္ကော ပန ဒေဝ
ရာဇာ တမတ္ထံ အတ္တာပန္နမေဝ ကတွာ **“န ပနေတရဟိ”** ဣစ္စေဝာဟ။ **ကိံ သက္ကော ကထေတီတိ ဝိစာရေတွာ** တိ
“နေဝ အတီတံသေ သမနုပဿာမ’တိ ဝဒန္တော သက္ကော ကိံ ကထေတီ”တိ ဝိစာရဏံ သမုဋ္ဌပေတွာ။ ယသ္မာ အတီ
တေ ဗုဒ္ဓါ အဟေသုံ, အနာဂတေ ဘဝိဿန္တီတိ နာယမတ္ထော သက္ကေန ဒေဝရာဇေန ပရိညာတော, တေ ပန ဗုဒ္ဓသာမ
ညေန အမှာကံ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ ဂဟေတွာ တေရဟိ အညဿ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အဘာဝတော တထာ ဝုတ္တန္တိ ဒဿ

သေတုံ **“တေရဟီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သ္ဂတက္ခာတာဒီနိ** တိ သ္ဂတက္ခာတပအဒီနိ။ **ကုသလာဒီနီ**တိ ‘‘ဣဒံ ကုသလ’’န္တိအာဒီနိ ပအနိ။

ဂင္ဂာယမုနာနံ အသမာဂမဋ္ဌာနေ ဥဒကံ ဘိန္နဝဏ္ဏံ ဟောန္တမ္ပိ သမာဂမဋ္ဌာနေ အဘိန္နဝဏ္ဏံ တေတိ အာဟ **“ဝဏ္ဏေနပိ သံသန္ဒတိ သမေတီ”** တိ။ တတ္ထ ကိရ ဂင္ဂောဒကသဒိသမေဝ ယမုနောဒကံ။ ယထာ နိဗ္ဗာနံ ကေနစိ ကိလေသေန အနုပက္ကိလိဋ္ဌတာယ ပရိသုဒ္ဓံ, ဧဝံ နိဗ္ဗာနကမိနိပဋိပဒာပိ ကေနစိ ကိလေသေန အနုပက္ကိလိဋ္ဌတာယ ပရိသုဒ္ဓာဝ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ။ တေနာဟ **“န ဟီ”**တိအာဒိ။ ယေန ပရိသုဒ္ဓတ္တေန နိဗ္ဗာနဉ္စ, နိဗ္ဗာနကမိနိယာ ပဋိပဒာယ စ အာကာသူပမတာ, သော ကေနစိ အနုပလေပေဟ, အနုပက္ကိလေသော စာတိ အာဟ **“အာကာသမ္ပိ အလဂ္ဂံ ပရိသုဒ္ဓ”** န္တိ။ ဣအနိ တမတ္ထံ နိဒဿနေန ဝိဘူတံ ကတ္ဂတ ဒဿေတုံ **“စန္ဒိမသူရိယာန”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သံသန္ဒတိ** ယုဇ္ဇတိ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗတာပဋိပဇ္ဇနေဟိ အညမညာနုစ္ဆဝိကတာယ။

ပဋိပဒာယ ဌိတာနန္တိ ပဋိပဒံ မဂ္ဂပဋိပတ္တိံ ပဋိပဇ္ဇမာနာနံ။ **ဝုသိတဝတ**န္တိ ဗ္ရဟ္မစရိယတသံ ဝုသိတဝန္တာနံ ဧ တေသံ။ **လဒ္ဓသဟာယော** တိ တေသံ ပဋိပအနံ ဝသေန လဒ္ဓသဟာယော။ **တတ္ထ တတ္ထ** သာဝကေဟိ သတ္ထု ကာတဗ္ဗကိစ္စေ။ **ဣဒံ ပန** ‘‘အဒုတိယော’’တိအာဒိ သုတ္တန္တရေ အာဂတဝစနံ အပေဟိ **အသဒိသဋ္ဌေန ဝုတ္တံ,** န ယထာဝုတ္ဂတသဟာယာဘာဝတော။ **အပနုဇ္ဇာ** တိ အပနီယ ဝိဝဇ္ဇေတ္ဂတ။ **“အပနုဇ္ဇာ”** တိ စ အန္တောဂဓာဝဓာရဏံ ဣဒံ ဝစနံ ကေန္ဒတိကတ္တာ တဒ္ဒ အပနောဒဿာတိ ဝုတ္တံ **“အပနုဇ္ဇေတ”** တိ။

လဗ္ဘတီတိ **လာဘော,** သော ပန ဥက္ကံသဂတိဝိဇာနနေန သာတိသယော, ဝိပုလော ဧဝ စ ဣဓာဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **“မဟာလာဘော ဥပ္ပန္နော”** တိ။ **ဥဿန္နပုညနိဿန္ဒသမုပ္ပန္နော** တိ ယထာဝုတ္တကာလံ သမ္ဘတသုဝိပုလ ဥဠာရတရပုညာဘိသန္ဒတော နိဗ္ဗတ္တော။‘‘ဣမေ နိဗ္ဗတ္တာ, ဣတော ပရံ မယ္ဂဟံ ဩကာသော နတ္ထီ’’တိ ဥဿာဟ ဇာတော ဝိယ ဥပရူပရိ ဝမုမာနော ဥဒပာဒိ။ သဗ္ဗဒိသာသု ဟိ ယမကမဟာမေဃော ဥဋ္ဌဟိတ္ဂတ မဟာမေဃံ ဝိယ သဗ္ဗဟ ရမိယော ‘‘ကေသိံ အတ္တဘာဝေ ဝိပာကံ ဒဿာမာ’’တိ သမ္ပိဏ္ဍိတာ ဝိယ ဘဂဝတော ဣဒံ လာဘသက္ကာရသိလောကံ နိဗ္ဗတ္တယိံသု, တတော အန္နပာနဝတ္ထယာနမာလာဂန္ဓဝိလေပနာဒိဟတ္ထာ ခတ္တိယဗ္ရာဟ္မဏာဒယော ဥပဂန္တ္ဂတ ‘‘ကဟံ ဗုဒ္ဓော, ကဟံ ဘဂဝါ, ကဟံ ဒေဝဒေဝေါ, ကဟံ နရာသဘော, ကဟံ ပုရိသသီဟော’’တိ ဘဂဝန္တံ ပရိယေသန္တိ, သကဋသတေဟိပိ ပစ္စယေ အာဟရိတ္ဂတ ဩကာသံ အလဘမာနာ သမန္တာ ကဝုတပ္ပမာဏမ္ပိ သကဋဓုရေန သကဋဓုရံ အာဟစ္စ တိဋ္ဌန္တိ စေဝ အနုဗန္ဓန္တိ စ အန္ဓကဝိန္ဒဗ္ရာဟ္မဏာဒယော ဝိယ။ သဗ္ဗံ ခန္ဓကေ, တေသု တေသု စ သုတ္ဂတ တေသု အာဂတနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တေနာဟ **“လာဘသက္ကာရော မဟောဃော ဝိယာ”** တိအာဒိ။

ပဋိဟဋိဘတ္တ န္တိ ဗဟူသု ‘‘အနံ ဒဿာမာ’’တိ အာဟဋပဋိဟဋိကာယ ဥဋ္ဌိတေသု အနုပဋိဟဋိယာ အာတဗ္ဗ ဘတ္ဂတံ။

မတ္ထကံ ပတ္တော အနညသာဓာရဏတ္တာ တဿ အနဿ။ **ဥဟယံ အာစိက္ခိ** နာဂရာနံ အသက္ကုဏေယ္ယရူပေန အနံ အပေတုံ။ သာလကလျာဏိရုက္ခာ ရာဇပရိဂ္ဂဟာ အပေဟိ အသာဓာရဏာ, တဿ္မာ တေသံ ပဒရေဟိ မဏ္ဍပေ ကာရိတေ, ဟတ္ထိနော စ ရာဇဘဏ္ဍဘူတာ နာဂရေဟိ န သက္ကာ လဒ္ဓုန္တိ တေဟိ ဆတ္တံ ဓာရာပိတံ, တထာ ခတ္တိယဓီတာဟိ ဝေယ္ယာဝစ္စံ ကာရိတံ။ **“ပဉ္စ အာသနသတာနီ”**တိ ဣဒံ သာလကလျာဏိမဏ္ဍပေ ပညတ္တေ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, တတော ဗဟိ ပန ဗဟူနိ ပညတ္တာနိ အဟေသုံ ။ **စတုဇ္ဇာတိယဂန္ဓံ ပိသတိ** ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ သင်္ဃဿ ပူဇန တ္ထင္ဒ္ဓဝ ပတ္တဿ ဥဗ္ဗဋ္ဋနတ္ထဉ္စ။ **ဥဒကန္တိ** ပတ္တဓောဝနဥဒကံ။ **အနဂ္ဃာနိ အဟေသုံ** အနဂ္ဃရတနာဘိသင္ခတတ္တာ။

သတ္တဓာ မုဒ္ဓာ ဖလိဿတိ အနာဒရကာရဏာဒိနာ။ **ကာဠံ ဩလောကေဿာမိ** တိ ကာဠံ ဧဝံ အနုပေက္ခိဿာမိ, တဿ ဥပ္ပဇ္ဇနကံ အနတ္ထံ ပရိဟရိဿာမီတိ အတ္ထော။

ကဒရိယာတိ ထဒ္ဓမစ္ဆရိနော ပုညကမ္မဝိမုခာ။ **ဒေဝလောကံ န ဝဇန္တိ** ပုညဿ အကတတ္တာ, မစ္ဆရိဘာဝေန စ ဟပဿ ပသုတတ္တာ။ **ဗာလာ**တိ ဒုစ္စိန္တိတစိန္တနာဒိနာ ဗာလလက္ခဏယုတ္တာ။ **နပ္ပသံသန္တိ အနံ** ပသံသိတုမ္ပိ န

ဝိသဟန္တိ။ **ခီရောတိ** ခီတိသမ္ပန္နော ဥဋ္ဌာရပဿော ပရေဟိ ကတံ **အနံ့ အနုမောဒမာနောပိ, တေနေဝ** အနာနုမောဒနေနေဝ။ **သုခီ ပရတ္ထာ** တိ ပရလောကေ ကာယိကစေတသိကသုခသမင်္ဂီ ဟောတိ။

ဝရရောဇော နာမ တသ္မိံ ကာလေ ဧကော ခတ္တိယော, တဿ **ဝရရောဇဿ။ အနဝဇ္ဇ။ပေ။ ဖလေယျ** အဘူတ တဒိဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။ **အတိရေကပဒသဟဿေန** တိံသာဓိကေန အမုတေယျကထာသတေန **ဝဏ္ဏမေဝ ကထေသိ** ရူပပ္ပသန္နတာယ စ။

ယာဝ မဇ္ဈေ ခတ္တိယာ တိ ဧတ္ထ **ယာဝတ**တိ အဝဓိပရိစ္ဆေဒဝစနံ, **အဇ္ဈေ**တိ နိပါတမတ္တံ, ယာဝ ခတ္တိယာ ခတ္တိယေ အဝဓိံ ကတွာ တဿ ဒေဝမနုဿာတိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **“ခတ္တိယာ ဗြာဟ္မဏာ”** တိအာဒိ။ **မဒပမတ္တော**တိ လာဘသက္ကာရသိလောကမဒေန ပမတ္တော စေဝ တဒနွယေန ပမာဒေန ပမတ္တော စ ဟုတွာ။

တဒနွယမေတတိ တဒနုဂတမေဝ။ **တစာ။ပေ။ သမေတီ**တိ ဝစီကမ္မကာယကမ္မာနိ အညမညံ အဝိရုဒ္ဓါနိ, အညဒတ္ထု သံသန္ဒန္တိ။ အဇာ ဧဝ မိကတိ အဇာမိက, တေ **အဇာမိဂေ**။

တိဏ္ဏဝိစိကိစ္ဆော သဗ္ဗသော အတိက္ကန္တဝိစိကိစ္ဆာကန္တာရော ။ နနု စ သဗ္ဗေပိ သောတာပန္နာ တိဏ္ဏဝိစိကိစ္ဆာ, ဝိဂတကထံကထာ စ? သစ္စမေတံ, ဣဒံ ပန န တာဒိသံ တိဏ္ဏဝိစိကိစ္ဆတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, အထ ခော သဗ္ဗသ္မိံ ဉေယျဓမ္မေ သဗ္ဗာကာရာဝဗောဓသေဒ္ဓါတသန္နိဋ္ဌာနဝသေန သဗ္ဗသော နိရာကတံ သန္ဓာယာတိ ဒဿေန္တော **“ယထာ ဟီ”**တိ အာဒိမာဟ။ **ဥဿန္နုဿန္နတ္တာ** တိ ပရောပရဘာဝတော, အယဉ္စ အတ္ထော ဘဂဝတော အနေကဓာတုနာနာဓာတုဉာဏဗလေနပိ ဣဇ္ဈတိ။ **သဗ္ဗတ္ထ ဝိဂတကထံကထော** သဗ္ဗဒဿာဝိဘာဝတော။ သဗ္ဗေသံ ပရမတ္ထဓမ္မာနံ သစ္စာဘိသမယဝသေန ပဋိဝိဒ္ဓတ္တာ ဝုတ္တံ **“တေဟာရဝသေနာ”**တိ တ နာမကေတ္တာဒိဝသေနာတိ အတ္ထော။

ပရိယောသိတသင်္ကပ္ပော တိ သဗ္ဗသော နိဋ္ဌိတမနောရထော။ နနု စ အရိယမဂ္ဂေန ပရိယောသိတသင်္ကပ္ပတာ နာမ သောဠသကိစ္စသိဒ္ဓိယာ ကတကရဏီယဘာဝေန, န သဗ္ဗဉေယျဓမ္မာဝဗောဓေနာတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **“ပုဗ္ဗေ အနနုဿုတေသူ”** တိအာဒိ။ သာဝကာနံ သာဝကပာရမိဉာဏံ ဝိယ, ဟိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏံ ဝိယ စ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ သဗ္ဗညုတညာဏံ စတုသစ္စာဘိသမ္ဗောဓပုဗ္ဗကမေဝတိ။ **အနနုဿုတေသူ** တိ န အနုဿုတေသု။ **သာမ**န္တိ သယမေဝ။ ပဒဒွယေနာပိ ပရတော ဃောသေန ဝိနာတိ ဒဿေတိ။ **တတ္ထာ** တိ နိမိတ္တတ္ထေ ဘုမ္မံ, သစ္စာဘိသမ္ဗောဓနိမိတ္တန္တိ အတ္ထော။ သစ္စာဘိသမ္ဗောဓေ စ အင်္ဂမင်္ဂဝသေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဗလေသု စ ဝသီဘာဝ**န္တိ ဒသန္နံ ဗလဉာဏာနံ ယထာရုစိ ပဝတ္တိံ။ ဇာတတ္တာ ဇာတာတိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ ဝဒတိ။

၂၉၇. တတ္ထ တတ္ထ ရာဇဓာနိအာဒိကေ **နိဗဒ္ဓတသံ ဝသန္တော**။ တီသု မဏ္ဍလေသု ယထာကာလံ **စာရိကံ စရန္တော**။

၂၉၈. အဿာ တိ ဖလဿ။ **တန္တိ** ကာရဏံ။ ဒွိန္နမ္ပိ ဧကတော ဥပ္ပတ္တိယာ **ကာရဏံ နတ္ထိ,** ပဂေဝ တိဏ္ဏံ, စတုန္နံ တတိ။ **“ဧတ္ထ စာ”** တိအာဒိ “ဧကိဿာ လောကဓာတုယာ”တိ ဝုတ္တလောကဓာတုယာ ပမာဏပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ အာရဒ္ဓံ။

ယာဝတာတိ ယတ္တကေန ဌာနေန။ **ပရိဟရန္တိ** တိ သိနေရုံ ပရိက္ခိပန္တာ ပရိဝတ္တန္တိ။ **ဒိသာ**တိ ဒိသာသု, ဘုမ္မတ္ထေ ဧတံ ပစ္စတ္တဝစနံ။ **ဘန္တိ** ဒိပ္ပန္တိ။ **ဝိရောစနာ**တိ ဩဘာသန္တာ, **ဝိရောစနာ** တ သောဘမာနာ **စန္ဒိမသူရိယာ ဘန္တိ**, တတော ဧဝ **ဒိသာ စ ဘန္တိ**။ **တာဝ သဟဿဓာ** တိ တတ္တကော သဟဿလောကော။

ဧတ္တက န္တိ ဣမံ စက္ကဝါဠံ မဇ္ဈေ ကတွာ ဣမိနာဝ သဒ္ဓိံ စက္ကဝါဠဒသသဟဿံ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ **မဟာပဒါနဝဏ္ဏနာယံ** ဝုတ္တမေဝ။ **န ပညာယတီ**တိ တီသု ပိဋကေသု အနာဂတတ္တာ။

သနင်္ကုမာရကထာဝဏ္ဏနာ

၂၀၀. ဝဏ္ဏေနာ တိ ရူပသမ္ပတ္တိယာ။ သုဝိညေယျတ္တာ တံ အနာမသိတွာ ယသသဒ္ဒဿေဝ အတ္ထမာဟ။ **အလင်္ကာရပရိတရေနာ**တိ အလင်္ကာရေန စ ပရိတရေန စ။ **ပုညသိရိယာ**တိ ပုညိဒ္ဓိယာ။

၂၀၁. သမ္ပသာဒနေ တိ သမ္ပသာဒဇနနေ။ သံပုဗ္ဗော ခာ-သဒ္ဒော ဇာနနတ္ထော "သင်္ခာယေတံ ပဋိသေဝတီ"တိ အာဒီသု (မ. နိ. ၂.၁၆၈) ဝိယာတိ အာဟ **"ဇာနိတွာ မောဒာမာ"**တိ။

ကေဝဋ္ဋဗြာဟ္မဏဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၂၀၄. ယာဝ ဒီဃရတ္တ န္တိ ယာဝ ပရိမာဏာတော, အပရိမိတကာလပရိဒီပနမေတန္တိ အာဟ **"ဗွေကန္တိ။ပေ။ အတိစိရရတ္တ"**န္တိ။ **မဟာပညော ဝ သော ဘဂဝါ**တိ တေန ဗုဟ္မုနာ အနုမတိပုစ္ဆာဝသေန ဒေသနံ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေန္တော **"မဟာပညော ဝ သော ဘဂဝါ။ နာဟံ ကထံ တုမှေဟ မညထာ"**တိ အာဟ။ သဃမေဝေတံ ပဉှံ ဗြာကာတုကာမော "ဘူတပုဗ္ဗံ ဘော"တိ အာဒိံ အာဟာတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဇဝံ ပန ဗြာကရောန္တေန အတ္ထတော အယမ္ပိ အတ္ထော ဝုတ္တော နာမ ဟောတီတိ ဒဿေန္တော **"အနုစ္ဆရိယမေတ"** န္တိ အာဒိမာဟ။ **တိဏ္ဏံ မာရာန** န္တိ ကိလေသာဘိသင်္ခါရဒေဝပုတ္တမာရာနံ။ "အနစ္ဆရိယမေတ"န္တိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ နိဂမနဝသေန **"ကိမေတ္ထ အစ္ဆရိယ"** န္တိ ပုနပိ ဝုတ္တံ။

ရညော ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကအတ္ထာနံ ပုရော ဓာနတော ပုရေ ပုရေ သံဝိဓာနတော **ပုရောဟိတော**တိ အာဟ **"သဗ္ဗကိစ္စာနိ အနုသာသနပုရောဟိတော"**တိ။ **ကေဝဋ္ဋိယာဘိသေကေနာ** တိ ကေဝဋ္ဋဿ ဌာနေ ဌပနာဘိသေကေန။ တံ ကိရ တဿ ဗြာဟ္မဏဿ ကုလပရမ္ပရာဂတံ ဌာနန္တရံ။ **ဇောတိတတ္တာ** တိ အာဝုဓာနံ ဇောတိတတ္တာ။ **ဟာလန သမတ္ထတာယာ**တိ ရညော, အပရိမိတဿ စ သတ္တကာယဿ အနတ္ထတော ပရိဟာလနသမတ္ထတာယ။

သမ္မာ တေဿ ဖိုတွာ တိ သုဋ္ဌု တဿေတကရဝဘာဝေန ဝိဿဇ္ဇိတွာ နိယျာတေတွာ။ တံ တမတ္ထံ ကိစ္စံ ပဿတီတိ **အတ္ထဒဿော။**

၂၀၅. ဘဝနံ ဝမုနံ **ဘဝေ,** ဘဝတိ ဇဝေနာတိ တ **ဘဝေ,** ဝမိုကာရဏံ သန္ဓိဝသေန မ-ကာရာဂမော, ဩ-ကာရဿ သ စ အ-ကာရာဒေသံ ကတွာ **"ဘဝမတ္ထု"** တိ ဝုတ္တံ။ **ဘဝန္တံ ဇောတိဟာလ** န္တိ ပန သာမိအတ္ထေ ဥပယောဂဝစနန္တိ အာဟ **"ဘောတော"**တိ။ **မာ ပစ္စဗြာဟာသိ** တိ မာ ပဋိက္ခိပီတိ အတ္ထော။ သော ပန ပဋိက္ခေပေ ပဋိဝစနံ ဟောတီတိ အာဟ **"မာ ပဋိဗြာဟာသီ"** တိ။ **အဘိသမ္ဘောသီ** တိ ကမ္မန္တာနံ သံဝိဓာနေ သမတ္ထော ဟောတီတိ အာဟ **"သံဝိဒဟိတွာ"**တိ။ ဘတဘဝံ, ပညဉ္စ ဝိန္ဒိ ပဋိလဘီတိ **ကေဝဋ္ဋော,** မဟန္တော ကေဝဋ္ဋော **မဟာကေဝဋ္ဋော။ "ကေ"** တိ ဟိ ပညာယေတံ အဓိဝစနံ ဂစ္ဆတိ အတ္ထေ ဗုဇ္ဈတီတိ။

ရဇ္ဇသံဝိဘဇနဝဏ္ဏနာ

၂၀၆. ဇေပိတိကာ ဝေမာတုကာ **ကနိဋ္ဌဘာတရော။ အယံ အဘိသိတ္တော** တိ အယံ ရေဏု ရာဇကုမာရော ပိတု အစ္စယေန ရဇ္ဇေ အဘိသိတ္တော။ **ရာဇကာရကာ**တိ ရာဇပုတ္တံ ရဇ္ဇေ ပတိဋ္ဌာပေတာရော။

၂၀၇. မဒေန္တီတိ **မဒနီယာ**တိ ကတ္တုသာဓနတံ ဒဿေန္တော **"မဒကရာ"**တိ အာဟ။ **မဒကရဏံ** ပန ပမာဒဿ ဝိသေသကာရဏန္တိ ဝုတ္တံ **"ပမာဒကရာ"**တိ။

၂၀၈. ရေဏုဿ ရဇ္ဇသမီပေ ဒသကဝုတမတ္တဝိတ္ထတာနိ ဟုတွာ အပရဘာဂေ တိယောဇနသတံ ဝိတ္ထတတ္တာ **သတ္တာနိ ဆ ရဇ္ဇာနိ သကဋမုခါနိ ပဋ္ဌပေသိ။ ဝိတာနသဒိသံ** စတုရဿဘာဝတော။

၂၁၀. သဟာတိ ကထာယ ပဒပရိပူရဏတ္ထံ ဝုတ္တံ။ တဿ အတ္ထံ ဒဿေန္တော **"တေနေဝ သဟာ"**တိ အာဟ။ **သဟာ**တိ တ အဝိနာဘာဝတ္ထေ နိပါတော, သော သဟ အာသုံ သတ္တ ဘာရဓာတိ ယောဇေတဗ္ဗော, တေန တေ

ဒေသန္တရေ ဝသန္တာ ဝိစိတ္တေန သဟဘာဝိနော အဝိနာဘာဝိနောတိ ဒီပေတိ။ ရဇ္ဇဘာရံ ဓာရေန္တိ အတ္တနိ အာရောပေန္တိ ဝဟန္တီတိ **ဘာရဓာ**။

ပဌမဘာဏဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ကိတ္တိသဒ္ဒအဗ္ဘုဂ္ဂမနဝဏ္ဏနာ

၁၁၁. အနုပုဗ္ဗေနာဟိတေ ဥပေသီတိ အနုပုဗ္ဗေနာဟိတေ ကတ္တာ ဥပေသိ, အနုပုဗ္ဗေနာဟိတေ တ ဌာနေ ဥပေသိ။ တိသဝနံ ကရောန္တေ သန္ဓာယ **"ဒိဝသဿ တိက္ခတ္တုံ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ ဒုတိယ သန္ဓိသု သဝနံ ကရောန္တေ သန္ဓာယ **"သာယံ, ဟာတော တ"**တိ ဝုတ္တံ။ **တတော ပဋ္ဌာယာ** တိ ဝတစရိယံ မတ္ထကံ ဟာပေတွာ တ ဌာနံ ဟာတကာလတော ပဘုတိ။

၁၁၂. အဘိဥဂ္ဂစ္ဆီ တိ ဥဋ္ဌဟိ ဥဒဟာဒိ။ **အစိန္တေတွာ** တိ "ကထံ ခော အဟံ ဗြဟ္မုနာ သဒ္ဓိံ မန္တေယျ"န္တိ အစိန္တေတွာ ဇ၀ံ စိတ္တမ္ပိ အနုပ္ပာဒေတွာ။ တေန သမာဂမနဿ၀ အဘာဝတော **အမန္တေတွာ။ တံ ဒိသွာ** တိ တံ ကရုဏာဗြဟ္မဝိဟာရဘာဝနံ ဗြဟ္မဒဿနူပာယံ ဒိသွာ ဉာဏစက္ခုနာ။

၁၁၃. ဇ၀န္တိ ဇ၀ံ ရညော အာရောစေတွာ ပဋိသလ္လာနံ ဥပဂတော။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ သဗ္ဗေသု ဆန္နံ ခတ္တိယာနံ, သတ္တန္နံ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာနံ , သတ္တန္နံ နာဋကသတာနံ, စတ္တာရီသာယ စ ဘရိယာနံ အာပုစ္ဆနတရေသု။

၁၁၄. သာဒိသိယောတိ ဇာတိယာ သာဒိသိယောတိ အာဟ **"သမဝဏ္ဏာ သမဇာတိကာ"** တိ။

၁၁၇. သန္ဓာကရ န္တိ ဈာနမနသိကာရေန ဗဟိ ဝိသဋဝိတက္ကဝူပသမနေန စိတ္တဿ သန္ထမ္ဘနံ အကရံ, ဈာနသာလန္တိ အတ္ထော။ **ဂဟိတာတ**တိ ဘာဝနာနုယောဂေန မဟာသတ္တေန အတ္တနော စိတ္တသန္တာနေ ဥပ္ပာဒနဝသေန ဂဟိတာ ဇ၀။ **နတ္ထိ** ဈာနေနေဝ ဝိက္ခမ္ဘိတတ္တာ။ ဝိသေသတော ဟိဿ ကရုဏာယ ဘာဝိတတ္တာ **အနဘိရတိ ဥက္ကဏ္ဌနာ** နတ္ထိ, မေတ္တာယ ဘာဝိတတ္တာ **ဘယပရိတဿနာ နတ္ထိ။ ဥက္ကဏ္ဌနာ** တိ ပန ဗြဟ္မဒဿနေ ဥဿုက္ကံ, **ပရိတဿနာ**တိ တဒဘိပတ္ထနာတိ အာဟ **"ဗြဟ္မုနော ပနာ"** တိအာဒိ။

ဗြဟ္မုနာသာကစ္ဆာဝဏ္ဏနာ

၁၁၈. စိတ္တုတ္တရာသော တိ စိတ္တဿ ဥတ္တာသနမတ္တံ။ **ကထန္တိ** သတ္တနိကာယနိတသဌာနနာမကေတ္တာဒီနံ ဝသေန ကေန ပကာရေန။ တေနာဟ **"ကိ"**န္တိအာဒိ။

သောတိ ယေ တေ ပနကနသနန္တဗဏ္ဏသတနသနဋ္ဌမာရကာလနာမကာ လောကေ ဟာကဋ္ဌာ ပညာတာ ဗြဟ္မာနော, တေသု **သနင္ကုမာရော နာမာဟန္တိ ဒဿေတိ။**

အဃ န္တိ ဂရုဋ္ဌာနိယာနံ အတဗ္ဗအာဟာရံ။ **မဓုသာကန္တိ** မဓုရာဟာရံ, ယံ ကိဉ္စိ အတိထိနော အတဗ္ဗ အာဟာရံ ဥပစာရဝသေန ဇ၀ံ ဝဒတိ။ တေနာဟ **"မဓုသာကံ ပနာ"**တိအာဒိ။ **ပုစ္ဆာမာ**တိ နိမန္တနဝသေန ပုစ္ဆာမ။

၁၁၉. မဟာသတ္တော စတ္တာရော ဗြဟ္မဝိဟာရေ ဘာဝေတွာ ဌိတောပိ တေသု "ဗြဟ္မသဟဗ္ယတာယ မဂ္ဂေ"တိ အနိဗ္ဗေမတိကတာယ **"ကင္ခီ"** တိ အတေစ။ ကေစိ ပန "တပောကမ္မေန ပရိက္ခီဏာသရီရတာယ, ဗြဟ္မသမာဂမေန ဘယာဒိသမုပ္ပတ္တိယာ စ ပဋိလဒ္ဓမတ္တေဟိ ဗြဟ္မဝိဟာရေဟိ ပရိဟီနော အဟောသိ, တသ္မာ အဝိက္ခမ္ဘိတ ဝိစိကိစ္ဆတာယ 'ကင္ခီ'တိ အတေစာ"တိ ဝဒန္တိ။ ပရဿ ဝေဒိယာ ဝိဒိတာ **ပရဝေဒိယာ,** တေ ပန တဿ ဟာကဋ္ဌာ ဝိဘူတာတိ အာဟ **"ပရဿ ဟာကဋ္ဌေသု ပရဝေဒိယေသူ"**တိ။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **"ပရေန သယံ အဘိသင္ခတတ္တာ"**တိ။ မမာတိ ကမ္မံ **မမံကာရော,** မမတ္တန္တိ အာဟ **"ဣဒံ မမ။ပေ။ တဏှာ"**န္တိ။ "မမ"န္တိ ကရောတိ ဇတေနာတိ ဟိ **မမံကာရော,** တထာပဝတ္တာ တဏှာ။ **မနုဇေသူ**တိ နိဒ္ဓာရဏေ ဘုမ္မံ, န ဝိသယေတိ အာဟ **"မနုဇေသု ယော ကောစိ"**တိ။ **"ဇကောဒိဘူတော"**တိ ပဒဿ ဘာဝတ္ထံ တာဝ ဒဿေန္တော **"ဇကီဘူတော"**တိ ဝတွာ ပုန တံ ဝိဝရန္တော **"ဇကော တိဋ္ဌန္တော ဇကော နိသီဒန္တော"** တိ အာဟ။ **တာဒိသော**တိ ဇကော ဟုတွာ ပဝတ္တနကော။ **ဘူတော**

တိ ဇာတော။ ဈာနေ အဓိမုတ္တိ နာမ တသ္မိံ နိဗ္ဗတ္တိတေ, အနိဗ္ဗတ္တိတေ ကုတော အဓိမုတ္တီတိ အာဟ **“ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာတိ အတ္တော”**တိ။ ဝိသ္သဂန္ဓော နာမ ကောဓာဒိကိလေသပရိဘာဝနာတိ တေသံ ဝိက္ခမ္ဘနေန **ဝိသ္သဂန္ဓဝိရဟိတော။ ဧတေသု ခမ္မေသူ**တိ ပဗ္ဗဇ္ဇာနံ ဝိဝေကတသကရုဏာဗ္ရဟ္မဝိဟာရာဒိဓမ္မေသု။

၃၂၀. **အဝိဒ္ဒူတ**တိ န ဝိဒိတတ။ **အာဝရိတာ**တိ ကုသလာနံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာနံ ဥပ္ပတ္တိနိဝါရဏေန အာဝရိတာ။ **ပူတိကာ**တိ ဗ္ဗာပန္နစိတ္တတာဒိနာ ပူတိဘူတာ။ ကိလေသဝသေန ဒုဂ္ဂန္ဓံ ဝိသ္သဂန္ဓံ **တယတိ**။ နိရယာဒိအပာယေသု နိဗ္ဗတ္တနသီလတာယ **အာပာယိကာ**တိ အာဟ **“အပာယူပကာ”**တိ။ စောရာဒီဟိ ဥပဒ္ဒုတဿ ပဝိသိတုကာမဿ ဟကာရကတဋ္ဌုပရိခာဒီဟိ ဝိယ နဂရံ ကောဓာဒီဟိ **နိဝုတော ပိဟိတော ဗ္ရဟ္မလောကော အဿာတိ နိဝုတဗ္ရဟ္မလောကော။ ပုစ္ဆတိ** ‘‘ကေနာဝဋ္ဌာ’’တိ ဝဒန္တော။

မုသာတအောဝ **မောသဝဇ္ဇံ** ယထာ ဘိသက္ကမေဝ ဘေသဇ္ဇံ။ **ကုဇ္ဈနံ** ဒုဿနံ။ ဒိဋ္ဌာဒီသု အဒိဋ္ဌာဒိတာဒိတာဝသေန ပရေသံ ဝိသံတာဒနံ **ပရဝိသံတာဒနံ**။ သဒိသံ ပတိရူပံ ဒဿေတွာ **ပလောဘနံ သဒိသံ ဒဿေတွာ ဝဥ္စနံ**။ မိတ္တာနံ ဝိဟိံသနံ မေတ္တိဘေအေ **မိတ္တဒုဗ္ဘနံ**။ ဒဋ္ဌဟမစ္ဆရိတာ **ထဒ္ဓမစ္ဆရိယံ**။ အတ္တနိ ဝိဇ္ဇမာနံ နိဟီနတံ, သဒိသတံ တ **အတိက္ကမိတွာ မညနံ**။ ပရေသံ သမ္ပတ္တိယာ အသဟနံ **ဓိယနံ**။ အတ္တသမ္ပတ္တိယာ နိဂူဟနဝသေန, ပရေဟိ သာဓာရဏဘာတ သဟနဝသေန စ ဝိဝိဓာ ဣစ္ဆာ ရုစိ တေဿာတိ **ဝိဝိစ္ဆာ။** ကဒရိယတာယ မုဒုကံ **မစ္ဆရိယံ။ ယတ္ထ ကတ္ထစီ** တိ သကသန္တကေ, ပရသန္တကေ, ဟီနာတိကေ စာတိ ယတ္ထ ကတ္ထစိ အာရမ္မဏေ။ **လုဗ္ဘနံ** အာရမ္မဏဿ ဂဟဏံ အဘိဂိဇ္ဈနံ။ **မဇ္ဇနံ** သေယ္ယာဒိဝသေန မဒနံ သမ္ပဂ္ဂဟော။ **မုယ္ဟနံ** အာရမ္မဏဿ အနဝဗောဓော။ **ဧတေသူ**တိ ဧတေသု ယထာဝုတ္တေသု ကောဓာဒီသု သတ္တသန္တာနဿ ကိလိဿနတော ဝိဗာဓနတော, ဥပတာပနတော စ ကိလေသသညိတေသု ဟပဓမ္မေသု။ **ယုတ္တာ** ပယုတ္တာ သမ္ပယုတ္တာ အဝိရဟိတာ။

ဧတ္တ စာယံ ဗ္ရဟ္မာ မဟာသတ္တေန အာမဂန္ဓေ သုပုဋ္ဌော အတ္တနော ယထာဥပဋ္ဌိတေ ဟပဓမ္မေ စုဒ္ဒသဟိ ပဒေဟိ ဝိဘဇိတွာ ကထေသိ, တေ ပန တာဒိသံ ပဝတ္တိဝိသေသံ ဥပာဒါယ ဝုတ္တာပိ ကေစိ ပုန ဝုတ္တာ, အာမဂန္ဓသုတ္တေ (သု. နိ. ၂၄၂) ပန ဝုတ္တာပိ ကေစိ က္လမ သဗ္ဗသော န ဝုတ္တာ, ဇဝံ သန္တေပိ လက္ခဏဟာရနယေန, တဒေကဋ္ဌတာယ တတေသံ ပေတ္တ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေနာဟ **“က္လဒံ ပန သုတ္တ”** န္တိအာဒိ။ **တတ္ထ အာမဂန္ဓသုတ္တေန ဒီပေတွာ** တတိ က္လမ သရူပတော အဝုတ္တေ အာမဂန္ဓေပိ ဝုတ္တေဟိ ဧကလက္ခဏတာဒိနာ အာမဂန္ဓသုတ္တေန ပကာသေတွာ **ကထေတဗ္ဗံ** တတ္ထ နေသံ သရူပတော ကထိတတ္တာ။ **အာမဂန္ဓသုတ္တမ္ပိ က္လမိနာ ဒီပေတဗ္ဗံ** က္လမ ဝုတ္တာနမ္ပိ ကေသဥ္စိ အာမဂန္ဓာနံ တတ္ထ အဝုတ္တဘာဝတော။ ယသ္မာ အာမဂန္ဓသုတ္တေ ဝုတ္တာပိ အာမဂန္ဓာ အတ္ထတော က္လမ သင်္ဂဟံ သမောသရဏံ ဂစ္ဆန္တိ, တသ္မာ က္လမ ဝုတ္တေ ပရိဟရဏဝသေန ဒဿေန္တေန ယသ္မာ စေတ္တ ကေစိ အဘိဓမ္မနယေန အကိလေသသဘာဝာပိ သတ္တသန္တာနဿ ဝိဗာဓနဋ္ဌေန ‘‘ကိလေသာ’’တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟန္တိ, တသ္မာ ‘‘စုဒ္ဒသသု ကိလေသေသူ’’တိ ဝုတ္တံ။

နိမ္မာဒံ မိလာပနံ ခေပနန္တိ အာဟ **“နိမ္မာဒေတဗ္ဗာ ပဟာတဗ္ဗာ”** တိ။ **ဗုဒ္ဓတန္တိ** တိ ဗုဒ္ဓဘာဝီနံ ပဝေဏီ, ဗုဒ္ဓဘာဝိနောပိ ‘‘ဗုဒ္ဓာ’’တိ ဝုစ္စန္တိ ယထာ ‘‘အဂမာ ရာဇဂဟံ ဗုဒ္ဓေါ’’တိ။ **မဟာပုရိသဿ ဒဋ္ဌဟီကမ္မံ ကတွာ** တိ မဟာပုရိသဿ ‘‘ပဗ္ဗဇိဿာမဟ’’န္တိ ပဝတ္တစိတ္တုပ္ပာဒဿ ဒဋ္ဌဟီကမ္မံ ကတွာ။

ရေဏုရာဇအာမန္တနာဝဏ္ဏနာ

၃၂၁. **မမ မနံ ဟရိတွာ**တိ မမ စိတ္တံ အပနေတွာ တဿ ဝသေန အဝတ္တိတွာ။

ဇေဝါဘာဝံ ဥပဂစ္ဆတု ဝုတ္တဿာ တိ ကာယဝိဝေကပရိဗ္ရူဟနေန ဇေဝါဘာဝံ ဥပဂစ္ဆတု တပောကမ္မဝသေန ဝုတ္တဿ။ **ကုသပတ္တေဟိ ပရိတ္တတော** တိ ဗရိဟိသေဟိ ဝေဒိယာ သမန္တတော သန္ထရိတော။ **အကာစော**တိ ဝဏော ဝဏသဒိသခဏ္ဍိစ္စဝိရဟိတော။ တေနာဟ **“အကက္ကသော”** တိ။

ဆခတ္တိယအာမန္တနာဝဏ္ဏနာ

၃၂၂. **သိက္ခေယျာမာ** တိ သိက္ခာပေယျာမ, **သိက္ခာပနဋ္ဌေတ္တ** အတ္တိဘာတဟဒနတ္တိ အာဟ **"ဥပလာပေယျာမာ"**တိ။

၃၂၃. ယဿ ဝီရိယာရမ္ဘဿ, ခန္တိဗလဿ စ အဘာဝေန ပဗ္ဗဇိတာနံ သမဏဓမ္မော ပရိပုဏ္ဏော, ပရိသုဒ္ဓော စ န ဟောတိ, တေသု ဝီရိယာရမ္ဘခန္တိဗလေသု တေ တေ နိယောဇေတုံ **"အာရမ္ဘထ"ဝှဟာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ကရုဏာဈာနမဂ္ဂေ တိ ကရုဏာဈာနသင်္ခာတေ မဂ္ဂေ။ **ဉဇုမဂ္ဂေ** တိ ဗြဟ္မလောကဂမနေ ဥဇုဘူတေ မဂ္ဂေ။ **အနုတ္တရော** တိ သေဋ္ဌော ဗြဟ္မဝိဟာရသဘာဝတော။ တေနာဟ **"ဉတ္တမမဂ္ဂေ နာမာ"** တိ။ **သဗ္ဗိ ရက္ခိတော** သာဓူဟိ ယထာ ပရိဟာနိ န ဟောတိ, ဧဝံ ပဋိပက္ခဒူရီကရဏေန ရက္ခိတော ဂောပိတော။ "သဒ္ဓမ္မော သဗ္ဘိ ဝက္ခိတော"တိ ကေစိ ပဌန္တိ, တေသံ သပရဟိတသာဓနေန သာဓူဟိ ဗုဒ္ဓါဒီဟိ ကထိတော ပဝေဒိတောတိ အတ္ထော။

တင္ခဏဝိဒ္ဓံသနဓမ္မ န္တိ ယသ္မိံ ခဏေ ဝိရောဓိဓမ္မသမာယောဂေ, တသ္မိံယေဝ ခဏေ ဝိနဿနသဘာဝံ, ယော တသော ဂမနဿာအနံ ဒေဝပုတ္တာနံ ဟေဋ္ဌုပရိယေန ပဋိမုခံ ဓာဝန္တာနံ သိရသိ, ဟဒေ စ ဗဒ္ဓခုရဓာရာသမာဂမနတောပိ သီဃတရတာယ အတိက္ကတ္တရော ပဝတ္တိက္ခဏော, တေနေဝ ဝိနဿနသဘာဝံ။ **တဿ** ဇီဝိတဿ။ **ဂတိန္တိ** နိဋ္ဌံ။ **မန္တာယ** န္တိ မန္တေယျန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတီတိ အာဟ **"မန္တေတဗ္ဗ"** န္တိ။ **ကရဏတ္ထေ တ ဘုမ္မ** န္တိ "မန္တာယ"န္တိ ဣဒံ ဘုမ္မံ ကရဏတ္ထေ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ယထာ "ဉာတာယ"န္တိ။ **သဗ္ဗပလိဗောဓေ**တိ သဗ္ဗေပိ ကုသလကိရိယာယ ဝိဗန္ဓေ ဥပရောဓေ။

ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာဒီနံ အာမန္တနာဝဏ္ဏနာ

၃၂၄. **အပ္ပေသက္ခာ** တိ အပ္ပာနုဘာဝတိ အာဟ **"ပဗ္ဗဇိတကာလတော ပဋ္ဌာယာ"** တိအာဒိ။

စက္ကဝတ္တိ ရာဇာ ဝိယ သမ္မာဝိတော။

မဟာကေဝိန္ဒပဗ္ဗဇ္ဇာဝဏ္ဏနာ

၃၂၈. သမာပတ္တီနံ အာဇာနနံ နာမ အတ္တပစ္စက္ခတာ, သဋ္ဌိကိရိယာတိ အာဟ **"န သက္ခိံသု နိဗ္ဗတ္တေတု"** န္တိ။

၃၂၉. **ဣမိနာ**တိ "သရာမဟာ"န္တိ ဣမိနာ **ပဒေန**။ "သရာမဟာ"န္တိ ဟိ ဝဒန္တေန ဘဂဝတော မဟာဗြဟ္မုနာ ကထိတံ "တထေဝ တ"န္တိ ဘဂဝတာ ပဋိညာတမေဝ ဇာတန္တိ။ **န ဝဋ္ဋေ နိဗ္ဗိန္ဒနတ္ထာယ** စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနကထာယ အဘာဝတော။ အသတိ ပန ဝဋ္ဋေ နိဗ္ဗိဒာယ ဝိရာဂနံ အသမ္ဘဝေ တောတိ အာဟ **"န ဝိရာဂါယာ"**တိအာဒိ။ **ကေန္တမေဝ ဝဋ္ဋေ နိဗ္ဗိန္ဒနတ္ထာယ** အနေကာကာရတောကာရဝဋ္ဋေ အာဒီနဝဝိဘာဝနတော။

"နိဗ္ဗိဒာယာ" တိ ဣမိနာ ပဒေန **ဝိပဿနာ** ဝုတ္တာ။ သေ နယော သေသေသုပိ။ **ဝဝတ္ထာနကထာ** တိ ဝိပဿနာမဂ္ဂနိဗ္ဗာနာနံ တံတံပဒေဟိ ဝဝတ္ထပေတ္ဝာ ကထာ။ အယမေတ္ထ နိပ္ပရိယာယကထာတိ အာဟ **"ပရိယာယေန ပနာ"**တိ အာဒိ။

၃၃၀. **ပရိပူရေတုန္တိ** ဘာဝနာဟာရိပူရိဝသေန ပရိပုဏ္ဏေ ကာတုံ, နိဗ္ဗတ္တေတုန္တိ အတ္ထော။ **ဗြဟ္မစရိယစိဏ္ဏကုလပုတ္တာနန္တိ** စိဏ္ဏမဂ္ဂဗြဟ္မစရိယာနံ ကုလပုတ္တာနန္တိ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသေန **အရဟတ္တနိကူဋ္ဌေန ဒေသနံ နိဋ္ဌပေသိ**။

အဘိနန္ဒုန္တိ နာမ သမ္ပဋိစ္ဆနံ "အဘိနန္ဒန္တိ အာဂတ"န္တိအာဒီသု ဝိယ, တဋ္ဌေတ္ထ အတ္ထတော စိတ္တဿ အတ္တမနတာတိ အာဟ **"စိတ္တေန သမ္ပဋိစ္ဆန္တော အဘိနန္ဒိတွာ"** တိ။ "သာဓု သာဓူ"တိ တစာယ သမ္ပဟံသနာ **အနုမောဒနာ**တိ အာဟ **"တစာယ သမ္ပဟံသမာနော အနုမောဒိတွာ"** တိ။

မဟာကေဝိန္ဒသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၇. မဟာသမယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

နိဒာနဝဏ္ဏနာ

၃၃၁. **ဧဝံ မေ သုတန္တိ** မဟာသမယသုတ္တံ။ တတ္ထ **သက္ကေသူတိ** ဧဝံနာမကေ ဇနပဒေ...

၃၃၁. **ဥဒာနန္တိ** ရညာ ဩက္ကာကေန ဇာတိသမ္ဘေဒပရိဟာရနိမိတ္တံ ပဝတ္တိတံ ဥဒာနံ **ပဋိစ္စ။ ကောပိ ဇနပဒေ** ရုဠှိဟိသဒ္ဒေန **"သက္ကာ"တိ ဝုစ္စတီတိ** တွေ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ **မဟာနိဒာနဝဏ္ဏနာယံ** ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အရောပိတေတိ** ကေနစိ အရောပိတေ။

အာဝရဏေနာတိ သေတုနာ။ **ဗန္ဓာပေတွာတိ** ပံသုပလာသဟသာဏမတ္တိကာခဏ္ဍာဒီဟိ အာဠိံ ထိရံ ကာရာပေတွာ။

"ဇာတိံ ဃဋ္ဋေတွာ ကလဟံ ဝဍ္ဍယိံသူ"တိ သင်္ခေပေန ဝုတ္တမတ္ထံ ဟာကဋ္ဌတရံ ကာတုံ **"ကောလိယကမ္မကရာ ဝဒန္တီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တီဏိ ဇာတကာနီတိ ဖန္ဒနဇာတကပထဝီဥန္ဒြိယဇာတကလဋုကိကဇာတကာနိ **ဒွေ ဇာတကာနီတိ** ရုက္ခဓမ္မ ဝဋ္ဋကဇာတကာနိ။

တေနာတိ ဘဂဝတာ။ **ကလဟကာရဏဘာဝေတိ** ကလဟကာရဏဿ အတ္ထိဘာဝေ။

အဋ္ဌာနေ တိ အကာရဏေ။ **ဝေရံ ကတွာတိ** ဝိရောဓံ ဥပ္ပာဒေတွာ။ "ကုဌာရိဟတ္ထော ပုရိသော"တိအာဒိနာ **ဖန္ဒနဇာတကံ ကထေသိ။** "ဒုဒ္ဒုဘာယတိ ဘဒ္ဒန္တေ"တိအာဒိနာ **ပထဝီဥန္ဒြိယဇာတကံ ကထေသိ။** "ဝန္ဒာမိ တံ ကုဉ္ဇရ"တိအာဒိနာ **လဋုကိကဇာတကံ ကထေသိ။**

> "သာဓူ သမ္ဗဟုလာ ဉာတီ; အပိ ရုက္ခာ အရညဇာ။
> တတော ဝဟတိ ကော္ဍှ၊ ဗ္ရဟန္တမ္ပိ ဝနပ္ပတိ"န္တိ။ –

အာဒိနာ **ရုက္ခဓမ္မဇာတကံ ကထေသိ။**

> "သမ္မောဒမာနာ ဂစ္ဆန္တိ ဇာလံ အာဒာယ ပက္ခိနော။
> ယဒာ တေ ဝိဝဒိဿန္တိ၊ တဒာ ဧဟိန္တိ မေ ဝသ"န္တိ။ –

အာဒိနာ **ဝဋ္ဋကဇာတကံ ကထေသိ။**

> "အတ္တဒဏ္ဍာ ဘယံ ဇာတံ၊ ဇနံ ပဿထ မေဓဂံ။
> သံဝေဂံ ကိတ္တယိဿာမိ၊ ယထာ သံဝိဇိတံ မယာ"တိ။ (သု. နိ. ၁.၉၄၁)။

အာဒိနာ **အတ္တဒဏ္ဍသုတ္တံ ကထေသိ။**

တံတံပလောဘနကိရိယာ ကာယတစာဟိ ပရက္ကမန္တိယော **"ဥက္ကဏ္ဌတ္ထု"တိ သာသနံ ပေသေန္တိ။**

ကုဏာလဒဟေတိ ကုဏာလဒဟတီရေ **ပတိဋ္ဌာယ။ ပုစ္ဆိတပုစ္ဆိတံ ကထေသိ** (ဇာ. ၂.ကုဏာလဇာတက) "အနုကုကမေန ကုဏာလသကုဏရာဇဿ ပုစ္ဆနပ္ပသင်္ဂေန **ကုဏာလဇာတကံ** ကထေဿာမီ"တိ။ **အနဘိရတိံ ဝိနောဒေသိ** ဣတ္ထီနံ ဒောသဒဿနမုခေန ကာမာနံ အာဒီနဝတေကာရသံကိလေသဝိဘာဝနေန။

ကောသမ္ဗိ ဝိဓမိတွာ ပုရိသထာမပရိဗ္ဗူဟနေန **"ဥတ္တမပုရိသဒဿသေဟိ နော ဘဝိတုံ ဝဋ္ဋတီ"** တိ ဥပ္ပန္နစိတ္တာ။

အဝိသ္သဇ္ဇကမ္မန္တာ တိ အရတိဝိနောဒနတော ပဉ္ဉာယ အဝိသ္သဇ္ဇသမတ္ထကမ္မန္တာ, အပရိစတ္တကမ္မဋ္ဌာနာ တိ အတ္ထော။ **နိသီဒိတုံ ဝဋ္ဋတီ** တိ ဘဂဝတ စိန္တေသီတိ ယောဇနာ။

ပဒုမိနိယန္တိ ပဒုမသ္သရေ။ **ဝိကသိံသု** ဂုဏဂုဏဝိဘောဝနေ။ **“အယံ ဣမသ္သ။ပေ။ န ကထေသီ”** တိ ဣမိနာ သဗ္ဗေပိ တေ ဘိက္ခူ တာဝဒေဝ ပဋ္ဋိဟဋ္ဋိယာ အာဂတတ္တာ အညမညသ္သ လဇ္ဇမာနာ အတ္တနာ ပဋိဝိဒ္ဓဝိသေသံ ဘဂဝတော နာရောစေသုန္တိ ဒသ္သေတိ။ **“ခီဏာသတန”**န္တိအာဒိနာ တတ္ထ ကာရဏမာဟ။

ဩသီဒမတ္တော တိ ဘဂဝတော သန္တိကံ ဥပဂတမတ္တော။ **အရိယမဏ္ဍလေ** တိ အရိယသမူဟေ။ **ဟာစီနယုဂန္ဓရပရိက္ခေပတော**တိ ယုဂန္ဓရပဗ္ဗတသ္သ ဟာစီနပရိက္ခေပတော, န ဗာဟိရကေဟိ ဥစ္စမာနဥဒယပဗ္ဗတတော။ **ရာမဏေယ္ယကဒသ္သနတ္တ**န္တိ ဗုဒ္ဓပ္ပဟာဒပဋိမဏ္ဍိတတ္တာ ဝိသေသတော ရမဏီယသ္သ လောကသ္သ ရမဏီယဘာဝဒသ္သနတ္ထံ။ **ဥလ္လင်္ဃိတွာ** တိ ဥဋ္ဌဟိတွာ။ **ဝေရူပေ ခဏေ လယေ မုဟုတ္တေ** တိ ယထာဝုတ္တေ စန္ဒမဏ္ဍလသ္သ ဥဋ္ဌိတက္ခဏေ ဥဋ္ဌိတဝေလာယံ ဥဋ္ဌိတမုဟုတ္တေတိ ဥပရူပရိ ကာလသ္သ ဝမိုတဘာဝဒသ္သနတ္ထံ ဝုတ္တံ။

တထာ တေသံ ဘိက္ခူနံ ဇာတိအာဒိဝသေန ဘဂဝတော အနုရူပပရိဝါရိတံ ဒသ္သေန္တော **“တတ္ထာ”** တိ အာဒိမာဟ။

သမာပန္နဒေဝတာ တိ အာသန္နဋ္ဌာနေ ဈာနသမာပတ္တိ သမာပန္နဒေဝတာ။ **စလိံသူ**တိ ဥဋ္ဌဟိံသု။ ကောသမတ္တံ ဌာနံ **သဒ္ဒန္တရံ**။ ဇမ္ဗုဒီပေ ကိရ အာဒိတော တေသဋ္ဌိမတ္တာနိ နဂရသဟသ္သာနိ ဥပ္ပန္နာနိ, တထာ ဒုတိယံ, တထာ တတိယံ, တံ သန္ဓာယာဟ **“တိက္ခတ္တုံ တေသဋ္ဌိယာ နဂရသဟသ္သေသူ”** တိ။ တေ ပန သမ္ပိဏ္ဍေတွာ သတသဟသ္သတော ပရံ အသီတိသဟသ္သာနိ, နဝသဟသ္သာနိ စ ဟောန္တိ။ **နဝနဝုတိယာ ဒောဏမုခသတသဟသ္သေသူ** တိ နဝသတသဟသ္သာဓိကေသု နဝုတိသတသဟသ္သေသု ဒောဏမုခေသု။ **ဒောဏမုခ**န္တိ စ မဟာနဂရသ္သ အာယုပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဘူတံ ဟာဒနဂရံ ဝုစ္စတိ။ **ဆန္နဝုတိယာ ပဋ္ဋနကောဋိသတသဟသ္သေသူ** တိ ဆကောဋိအဓိကနဝုတိကောဋိသတသဟသ္သသပဋ္ဋနေသု။ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပာဒီသု **ဆပဏ္ဏာသာယ ရတနာကရေသု။** ဧတံ ပန နဂရဒောဏမုခပဋ္ဋနရတနာကရာဒိဝိဘာဂေန ကထနံ တံတံအဓိဝတ္ထာယ ဝသန္တီနံ ဒေဝတာနံ ဗဟုဘာဝဒသ္သနတ္ထံ။ ယဒိ ဒသသဟသ္သစက္ကဝါဠေသု ဒေဝတာ သန္နိပတိတာ, အထ ကသ္မာ ဟဋ္ဌိယံ “ဒသဟိ စ လောကဓာတူဟီ”တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“ဒသသဟသ္သ။ပေ။ အဓိပ္ပေတာ”**တိ, တေန သဟသ္သိလောကဓာတု ဣဓ “ဧကာ လောကဓာတူ”တိ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

လောဟပာသာဒေတိ အာဒိတော ကတေ လောဟပါသာဒေ။ **ဗြဟ္မလောကေ** တိ ဟေဋ္ဌိမေ ဗြဟ္မလောကေ။ ယဒိ တာ ဒေဝတာ ဧဝံ နိရန္တရာ, ပစ္ဆာ အာဂတာနံ ဩကာသော ဧဝ န ဘဝေယ္ယာတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **“ယထာ ခော ပနာ”**တိအာဒိ။ သုခုမတ္တဘာဝံ ဥပပန္နာ **သုခုမတသကာယိကာ,** တာသံ ပန ယသ္မာ သုခုမတ္တဘာဝေ နိဝတ္တသဋ္ဌာနံ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“သုခုမတ္တသဘာဝ”** န္တိ။ **အာတသာ**တိ အာတသနဋ္ဌာနဘူတာ, ဒေဝတာ ပန ဩရမ္ဘာဂိယာနံ, ဣတ ရေသန္တ သံယောဇနာနံ သမုစ္ဆိန္နနေန သုဒ္ဓေ အာတသော ဧတေသန္တိ **သုဒ္ဓာတသာ။**

၃၃၂. ပုရတ္ထိမစက္ကဝါဠမုခဝဋ္ဋိယံ ဩတရိ အညတ္ထ ဩကာသံ အလဘမာနော။ ဧဝံ သေသာပိ။ ဗုဒ္ဓါနံ အဘိမုခ မဂ္ဂေ **ဗုဒ္ဓဝီထိ။** ယာဝ စက္ကဝါဠာ **ဩတ္တရိတုံ** ဩဝရိတုံ **န သက္ကာ။ ပဟာဠ္ဗုဒ္ဓဝီထိယာဝတ** တိ ဗုဒ္ဓါနံ သန္တိကံ ဥပသင်္ကမန္တေဟိ တေဟိ ဒေဝဗြဟ္မေဟိ ဝဋ္ဋိတဝီထိယာဝ။ သမိတိ သင်္ဂတိ သန္နိပါတော **သမယော,** မဟန္တော သမယော **မဟာသမယော**တိ အာဟ **“မဟာသမူဟော”**တိ ။ ပဝဍ္ဍ ဝနံ **ပဝနန္တိ** အာဟ **“ဝနသဏ္ဍော”** တိ။ **ဒေဝဃဋာ**တိ ဒေဝသမူဟာ။

သမာဒဟံသူတိ သမာဒဟိတံ လောကုတ္တရသမာဓိနာ သုဋ္ဌု အပ္ပိတံ အကံသု, ယထာသမာဟိတံ ပန သမာဓိနာ ယောဇိတံ နာမ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“သမာဓိနာ ယောဇေသု”**န္တိ။ သဗ္ဗေသံ ကေမုတ္တာဝင်္ကာဒီနံ ဒူရသမူဟနိတတ္တာ **သဗ္ဗ ပေ။ပေ။ အကရိံသု။** နယတိ အဿေ ဧတေဟီတိ **နေတ္တာနိ,** ယောတ္တာနိ။ အဝီထိပဋိပန္နာနံ အဿာနံ ဝီထိပဋိပါဒနံ ရသ္မိဂ္ဂဟဏေန ပဟောတီတိ “သဗ္ဗယောတ္တာနိ ဂဟေတွာ အစောဒေန္တော”တိ ဝတွာ တံ ပန အစောဒနံ အတရဏံ တေတိ အာဟ **“အစောဒေန္တော အတရေန္တော”** တိ။

ယထာ ခီလံ ဘိတ္တိယံ တ ဘူမိယံ တ အာကောဋိတံ ဒုန္နီဟရဏံ, ယထာ စ ပလိဃံ နဂရပ္ပဝေသနိဝါရဏံ, ယထာ စ ကူဋဒ္ဒီလံ ဂမ္ဘီရနေမိ သုနိခါတံ ဒုန္နီဟရဏံ, ဧဝံ ရာဂဒယော သတ္တသန္တာနတော ဒုန္နီဟရဏာ, နိဗ္ဗာနနဂရပ္ပဝေသနိဝါရဏာ စာတိ တေ “ခီလံ, ပလိဃံ, ကူဋဒ္ဒီလ”န္တိ စ ဝုတ္တာ။ **တဏှာပဟာဇောယ အဘာဝေန အနေဇာ** ပရမသန္တုဋ္ဌဘာဝေန စာတုဒ္ဒိသတ္တာ **အပ္ပဋိဟတစာရိကံ စရန္တိ။**

ဂတာသေတိ ဂတာ ဧဝ, န ပန ဂမိဿန္တိ ပရိနိဋ္ဌိတသရဏာဂမနတ္တာတိ ။ လောကုတ္တရသရဏာဂမနံ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **“နိဗ္ဗေမတိကသရဏာဂမနေန ဂတာ”** တိ။ **တေ ဟိ** နိယမေန **အပာယဘူမိံ န ဂမိဿန္တိ, ဒေဝကာယဉ္စ ပရိပူရေဿန္တိ။** ယေ ပန လောကိယေန သရဏာဂမနေန **ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတာသေ, န တေ ဂမိဿန္တိ အပာယဘူမိံ,** သတိ စ ပစ္စယန္တရသမတယေ **ပဟာယ မာနုသံ ဒေဟံ, ဒေဝကာယံ ပရိပူရေဿန္တီ** တိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။

ဒေဝတာသန္နိပာတဝဏ္ဏနာ

၃၃၃. ဧတေသန္တိ ဒေဝတာသန္နိပာတာနံ။ **ကူအနီ**တိ ကူမသ္မိံ ကာလေ။ **ဗုဒ္ဓါနန္တိ** အဋ္ဌေသံ ဗုဒ္ဓါနံ **အဘာတ။ စိတ္တကလ္လတာ** စိတ္တမဒ္ဒဝံ။

ကိံ ပန ဘဂဝတာဝ မဟာန္တေ ဒေဝတာသမာဂမေ တေသံ နာမကေတ္တံ ကထေတုံ သက္ကာတိ? အာမ သက္ကာတိ ဒဿေတုံ **“ဗုဒ္ဓါ နာမ မဟန္တာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဒိဋ္ဌန္တိ** ရူပာယတနမာဟ, **သုတန္တိ** သဒ္ဒါယတနံ, **မုတန္တိ** သမ္ပတ္တဂ္ဂာဟိကဣန္ဒြိယဝိသယံ ဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ, **ဝိညာတန္တိ** ဝုတ္တာဝသေသံ သဗ္ဗံ ဉေယ္ယံ, **ပတ္တ န္တိ** ပရိယေသိတ္ဝာ, အပရိယေသိတ္ဝာ တ သမ္ပတ္တံ, **ပရိယေသိတန္တိ** ပတ္တံ, အပ္ပတ္တံ တ ပရိယိဋ္ဌံ။ **အနုဝိစရိတံ မနသာ**တိ ကေဝလံ မနသာ အာလောစိတံ။ **ကတ္ထစိ နီလာဒိဝသေန ဝိဘတ္တရူပာရမ္မဏေ** တိ အဘိဓမ္မေ (ဓ. သ. ၆၁၅) “နီလံ ပီတက”န္တိအာဒိနာ ဝိဘတ္တေ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ရူပာရမ္မဏေ ကိဉ္စိ ရူပာရမ္မဏံ တ န အတ္ထီတိ ယောဇနာ။ **ဘေရိသဒ္ဒါဒိဝသေနာ**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **ယန္တိ** ယံ အာရမ္မဏံ။ **ဧတေသန္တိ** ဗုဒ္ဓါနံ။

ကူအနိ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ ဟဋ္ဌိယာ သမတ္ထေတုံ **“ယထာဟာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တအ ဇာနနကိရိယာယ အပရိယောသိတဘာဝဒဿနတ္ထံ “ဇာနာမိ”တိ ဝတ္ဝာ ယသ္မာ ယံ ကိဉ္စိ နေယ္ယံ နာမ, သဗ္ဗံ တံ ဘဂဝတာ အညာတံ နာမ နတ္ထိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“တမဟံ အဗ္ဘညာသိ”** န္တိ။

န ဩလောကေန္တိ ပယောဇနာဘာဝတော။ **ဝိပရီတာ** “န ကမ္မာဝရဏေန သမန္နာဂတာ”တိအာဒိနာ နယေန ဝုတ္တာ။ “ယဿ မင်္ဂလာ သမူဟတာ”တိ (သု. နိ. ၃၆၂) အာရဘိတ္ဝာ “ရာဂံ ဝိနယေထ မာနုသေသု ဒိဗ္ဗေသု ကာမေသု စာ”တိအာဒိနာ (သု. နိ. ၃၆၃) စ ရာဂနိဂ္ဂဟကထာဗာဟုလ္လတော **သမ္မာပရိဗ္ဗာဇနီယသုတ္တံ** ရာဂစရိတာနံ သပ္ပာယံ, “ပိယမပ္ပိယဘူတာ ကလဟ ဝိတအာ ပရိဒေဝသောကာ သဟာမစ္ဆရာ စာ”တိအာဒိနာ (သု. နိ. ၈၆၉; မဟာနိ. ၉၈) ကလဟာဒယော ယတော အေသတော သမုဋ္ဌဟန္တိ, သော စ အေသော ယတော ပိယဘာဝတော, သော စ ပိယဘာဝေ ယတော ဆန္ဒတော သမုဋ္ဌဟန္တိ, ကူတိ ဖလတော, ကာရဏာပရမ္ပရတော စ အေသေ အာဒီနဝဝိဘာဝနဗာဟုလ္လတော **ကလဟဝိဝါဒသုတ္တံ** (သု. နိ. ၈၆၉; မဟာနိ. ၉၈) အေသစရိတာနံ သပ္ပာယံ –

> “အပ္ပဥ္စဟိ ဧတံ န အလံ သမာယ၊
> ဒုဝေ ဝိဝါဒဿ ဖလာနိ ဗြူမိ။
> ဧတမ္ပိ ဒိသ္ဝာ န ဝိဝါဒယေထ၊
> ခေမာဘိပဿံ အဝိဝါဒဘူမိ”န္တိ။ (သု. နိ. ၉၀၂; မဟာနိ. ၁၃၁) –

အာဒိနာ နယေန သမ္မောဟဝိဓမနတော, ပညာပရိဗြူဟနတော စ **မဟာဗျူဟသုတ္တံ** မောဟစရိတာနံ သပ္ပာယံ –

> “ပရဿ စေ ဓမ္မံ အနာနုဇာနံ၊
> ဗာလော၊ မကော ဟောတိ နိဟီနပညော။
> သဗ္ဗေဝ ဗာလာ သုနိဟီနပညာ၊

သဗ္ဗေဝိမေ ဒိဋ္ဌိပရိဗ္ဗသာနာ''တိ။ (သု. နိ. ၈၈၆; မဟာနိ. ၁၁၅) –

အာဒိနာ နယေန သန္ဒိဋ္ဌိပရာမာသိတာပနယနမုခေန သဝိသယေသု ဒိဋ္ဌိဂ္ဂဟဏေသု ဝိသဋ္ဌဝိတက္ကဝိစ္ဆိန္နနဝသေန ပဝတ္တတ္တာ **စူဠဗျူဟသုတ္တံ** ဝိတက္ကစရိတာနံ သပ္ပာယံ –

''မူလံ ပပဉ္စသင်္ခါယ (က္လတိ ဘဂဝါ)၊
မန္တာ အသ္မီတိ သဗ္ဗံ ဥပရုန္ဓေ။
ယာ ကာစိ တဏှာ အဇ္ဈတ္တံ၊
တာသံ ဝိနယာ သဒါ သတော သိက္ခေ''တိ။ (သု. နိ. ၉၂၂; မဟာနိ. ၁၅၁) –

ပပဉ္စသင်္ခါယ မူလံ အဝိဇ္ဇာဒိကိလေသဇာတံ **အသ္မီတိ** ပဝတ္တမာနဉ္စာတိ **သဗ္ဗံ မန္တာ** ပညာယ ဥပရုန္ဓေယျ။ **ယာ ကာစိ အဇ္ဈတ္တံ** ရူပတဏှာဒိဘေဒါ **တဏှာ** ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, **တာသံ ဝိနယာ** ဝူပသမာယ **သဒါ သတော** ဥပဋ္ဌိတသတိ ဟုတွာ သိက္ခေယျာတိ ဧဝမာဒိ ဥပဒေသသ္သ သဗ္ဘာဝတော **တုဝဋ္ဋကသုတ္တံ** သဒ္ဓာစရိတာနံ သပ္ပာယံ –

''ဝီတတဏှော ပုရာ ဘေဒါ (က္လတိ ဘဂဝါ)၊
ပုဗ္ဗမန္တမနိသ္သိတော။
ဝေမဇ္ဈေ နုပသင်္ချေယျော၊
တဿ နတ္ထိ ပုရက္ခတ''န္တိ။ (သု. နိ. ၈၅၅; မဟာနိ. ၈၄) –

ယော သရီရဘေဒတော ပုဗ္ဗေဝ ပဟီနတဏှော, တတော ဧဝ အတီတဒ္ဓသညိတံ ပုရိမကောဋ္ဌာသံ တဏှာဒိနိဿယေန အနိသ္သိတော, ဝေမဇ္ဈေ ပစ္စုပ္ပန္နေပိ အဒ္ဓနိ ''ရတ္တော''တိအာဒိနာ ဥပသင်္ခါတဗ္ဗော, တဿ အရဟတော တဏှာဒိဋ္ဌိပုရက္ခာရာနံ အဘာဝတော အနာဂတေ အဒ္ဓနိ ကိဉ္စိ ပုရက္ခတံ နတ္ထီတိ အာဒိနာ ဧဝံ ဂမ္ဘီရကထာဗာဟုလ္လတော **ပူရာဘေဒသုတ္တံ** (သု. နိ. ၈၅၅; မဟာနိ. ၈၄) ဗုဒ္ဓိစရိတာနံ သပ္ပာယန္တိ ကတွာ ဝုတ္တံ **''အထ နေသံ သပ္ပာယံ ။ပေ.။ ဝဝတ္ထပေတွာ''**တိ။ **မနသာကာသီ**တိ ဧဝံ စရိယာယ ဝသေန မနသိ ကတွာ ပုန တံ သဒိသံ အတ္တနော ဒေသနာနိက္ခေပယောဂ္ဂတာဝသေန မနသိ အကာသိ။ **အတ္တဇ္ဈာသယေန န ခေါ ဇာနေယျာ** တိ ပရဇ္ဈာသယာဒီ အနပေက္ခိတွာ မယှံ ဧဝ အဇ္ဈာသယေန အာရဒ္ဓ ဒေသနံ ဇာနေယျ န ခေါ။ **ပရဇ္ဈာသယေနာ** တိ သန္နိပတိတာယ ပရိသာယ ကဿစိ အဇ္ဈာသယေန။ **အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကေနာ** တိ က္လစ သမုဋ္ဌိတအဋ္ဌုပ္ပတ္တိယာ။ **ပုစ္ဆာဝသေနာ**တိ ကဿစိ ပုစ္ဆန္တဿ ပုစ္ဆာဝသေန။ **အာရဒ္ဓဒေသနံ ဇာနေယျာတိ။ ''သစေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ဘဝေယျာ''** တိ က္လဒံ က္လမေသံ သုတ္တာနံ ဒေသနာယ ပုစ္ဆာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ ဘာရိယာ, အဝိသယာ စာတိ ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **''သောပိ န သက္ကုဏေယျာ''**တိ။

ဧတ္ထ စ ယသ္မာ န အနုမတိပုစ္ဆာ, ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာ တ ယုတ္တာ, အထ ခေါ ဒိဋ္ဌသံသန္ဒနပုစ္ဆာသဒိသီ တ ဝိမတိစ္ဆေဒနပုစ္ဆာသဒိသီ တ ပုစ္ဆာ ယုတ္တာ, တာဝ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယဝသေန ပဝတ္တိတာ နာမ ဟောန္တိ, န ယထာဓမ္မဝသေန, တတ္ထ ယဒိ ဘဂဝါ တထာ သယမေဝ ပုစ္ဆိတွာ သယမေဝ ဝိဿဇ္ဇေယျ, သုဏန္တီနံ ဒေဝတာနံ သမ္မောဟော ဘဝေယျ ''ကိံ နာမေတံ ဘဂဝါ ပဠမံ ဧဝမာဟ, ပုနပိ ဧဝမာဟာ''တိ, အန္တရာယံ ပဝိဋ္ဌာ ဝိယ ဟောန္တိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **''ဧဝံ ပေတာ ဒေဝတာ န သက္ခိဿန္တိ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ''**န္တိ။ ယထာဓမ္မဒေသနာယံ ပန ကထေတုကမျတာဝသေန ပုစ္ဆနေန သမ္မောဟော ဟောတီတိ။ **သူရိယော ဥဂ္ဂတောတိ** အာဟ ဒေဝသဒ္ဒော အာသန္နတရဘာဝေန ဩဘာသဿ ဝိပုလဥဠာရဘာဝတော။ **ဧကော္ဍော လောကဓာတုယာ** တိ သုတ္တေ (ဒီ. နိ. ၃.၁၆၁; မ. နိ. ၃.၁၂၉; အ. နိ. ၁.၂၇၇; ဝိဘ. ၈၀၉; နေတ္တိ. ၅၇; မိ. ပ. ၅.၁.၁) အာဂတနယေန သဗ္ဗတ္ထေဝ ပန အပုဗ္ဗံ အစရိမံ ဒွေဝ ဗုဒ္ဓါ န ဟောန္တေဝ။ တေနေတဟ – ''အနန္တာသု။ပေ.။ အဒ္ဒသာ''တိ။

ကထာယံ **ပုစ္ဆာမီ**တိ နိမ္မိတဗုဒ္ဓေ ဘဂဝန္တံ ပုစ္ဆိတုံ ဩကာသံ ကာရာပေသိ။ **မုနိန္တိ** ဗုဒ္ဓမုနိံ ။ **ပဟူတပညန္တိ** မဟာပညံ။ **တိဏ္ဏာ** န္တိ စတုရောဃတိဏ္ဏံ။ **ဟာရင္ဂတ** န္တိ နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တံ, သဗ္ဗဿ တ ဥဒေယျဿ ဟာရံ ပရိယန္တံ ဂတံ။ **ပရိနိဗ္ဗုတံ** သဉပာဒိသေသနိဗ္ဗာနဝသေန။ **ဌိတတ္တ** န္တိ အဝဋ္ဌိတစိတ္တံ လောကဓမ္မေဟိ အကမ္ပနေယျတာ

ယ။ **နိက္ခမ္မ ဃရာ ပနုဇ္ဇ ကာမေ** တိ ဝတ္ထုကာမေ ပနူဒိတွာ ဃရာတသာ နိက္ခမ္မ။ **ကထံ ဘိက္ခု သမ္မာ သော လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယျာ**တိ သော ဘိက္ခု ကထံ သမ္မာ ပရိဗ္ဗဇေယျ ဂစ္ဆေယျ ဝိဟရေယျ, အနုပလိတ္တော ဟုတွာ လောကံ အတိက္ကမေယျာတိ အတ္ထော။

၃၃၄. **သိလောကံ အနုကသ္သာမိ** တိ ဧတ္ထ **သိလောကော** နာမ ဟဒသမုဒယော, ဤသီဟိ ဝုစ္စမာနာ ကထာတိပိ ဝုစ္စတိ။ ဟအေဝ နိယတဝဏ္ဏာနုပုဗ္ဗိကာနံ ပဒာနံ သမူဟော, တံ **သိလောကံ အနုကသ္သာမိ** ပဝတ္တယိဿာမီတိ အတ္ထောတိ အာဟ **"အက္ခရ။ပေ။ ပဝတ္တယိဿာမီ"** တိ။ **ယတ္ထာ** တိ အဓိကရဏေ ဘုမ္မံ။ အာမေဍိတလောပေနာယံ နိဒ္ဒေသောတိ အာဟ **"ယေသု ယေသု ဌာနေသူ"**တိ။ **ဘုမ္မာ** တိ ဘူမိပဋိဗဒ္ဓနိတသာ။ **တံ တံ နိဿိတာ** တံ တံ ဌာနံ နိဿိတ ဝင္ဂော နိဿာယ ဝသမာနာ, တေဟိ သဒ္ဓိံ သိလောကံ အနုကသ္သာမီတိ အဓိပ္ပာယော။ **"ယေ သိတာ ဂိရိဂဗ္ဘရ"** န္တိ ဣမိနာ တေသံ ဝိဝေကတသံ ဒဿေတိ, **"ပဟိတတ္တာ သမာဟိတာ"** တိ ဣမိနာ ဘာဝနာဘိယောဂံ။

ဗဟုဇနာ ပစ္စုသတသင်္ဂတ္တာ။ ပဋိပက္ခာဘိဘဝနတော, တေဇုဿဒတာယ စ **သီဟာ ဝိယ** ပဝိဝိတ္တတာယ **နိလီနာ။ ကေတ္တက္ကိ** ဧကီဘာဝံ။ **ဩဒာတစိတ္တာ ဟုတွာ သုဒ္ဓါ** တိ အရဟတ္တမဂ္ဂဓိဂမေန ပရိယောဒာတစိတ္တာ ဟုတွာ သုဒ္ဓါ, န ကေဝလံ သရီရသုဒ္ဓိယာဝ။ **ဝိပ္ပသန္နာ** တိ အရိယမဂ္ဂပ္ပသာဒေန ဝိသေသတော ပသန္နာ။ စိတ္တဿ အာဝိလဘာဝကရာနံ ကိလေသာနံ အဘာဝေန **အနာဝိလာ။**

ဘိက္ခူ ဇာနိတွာ တိ ဘိန္နကိလေသေ ဘိက္ခူ "ဣမေ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ဧတေ ဒေဝကာယေ ပဿန္တီ"တိ ဇာနိတွာ။ **သဝနန္တေ ဇာတတ္တာ**တိ ဓမ္မဿဝနပရိယောသာနေ အရိယဇာတိယာ ဇာတတ္တာ။ **ဣဒံ သဗ္ဗန္တိ** ဣဒံ "ဘိယျော ပဉ္စသတေ"တိအာဒိကံ သဗ္ဗံ။

တဒတ္ထာယ ဝီရိယံ ကရိံသု တိ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏာဘိနီဟာရဝသေန ဝီရိယံ ဥဿာဟံ အကံသု။ တေနာဟ "န တံ တေဟီ"တိအာဒိ။ **သတ္တရိန္တိ** တ-ကာရဿ ရ-ကာရာဒေသံ ကတွာ ဝုတ္တံ, သတ္တတိန္တိ အတ္ထော။ "သဟဿ"န္တိ ပန အနုဝတ္တတိ, သတ္တတိယောဂေန ဗဟုဝစနံ။ တေနာဟ **"ဧကေ သဟဿံ။ ဧကေ သတ္တတိသဟဿာနီ"** တိ။

အနန္တန္တိ အန္တရဟိတံ, တံ ပန အတိဝိယ မဟန္တံ နာမ ဟောတီတိ အာဟ **"ဝိပုလ"**န္တိ။

အဝေက္ခိတွာ တိ ဉာဏစက္ခုနာ ဝိသုံ ဝိသုံ အဝေက္ခိတွာ "ဝဝတ္ထိတွာနာ"တိပိ ပဌန္တိ, သော ဧဝတ္ထော။ တံ အဝေက္ခနံ နိစ္ဆယကရဏံ ဟောတီတိ အာဟ **"ဝဝတ္ထပေတွာ"** တိ။ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တကထာသု တတိယကထာယ ပဓ္ဓိမဒ္ဓံ, စတုတ္ထကထာယ ပုရိမဒ္ဓဉ္စ သန္ဓာယာဟ **"ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တကထမေတ"** တိ။

ဝိဇာနနမ္ပိ ဒဿနံ ဧတတိ အာဟ **"ပဿထ ဩလောကေထာ"** တိ။ တစာယတပဝတ္တိတဘာဝတော "အနုပဋိပဟဋိ ယာဝ ကိတ္တယိဿာမီ"တိ ဝဒတိ။

၃၃၅. သတ္တ သဟဿာနိ သဋ္ဌာယာတိ **သတ္တ သဟဿာ။ ယက္ခာယေတ** တိ ယက္ခဇာတိကာ ဧဝ။ **အာနုဘာဝသမ္ပန္နာ**တိ မဟေသက္ခာ။ **ဣဒ္ဓိမန္တော** တိ တ မဟာနုဘာတ။ **ဇုတိမန္တော** တိ မဟပ္ပဘာ။ **ဝဏ္ဏဝန္တော** တိ အတိက္ကန္တဝဏ္ဏာ။ **ယသဿိနော** တိ မဟာပရိတရာ စေဝ ပတ္ထဋကိတ္တိသဒ္ဒာ စ။ **သမိတိ**-သဒ္ဒော သမီပတ္ထောတိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **"ဘိက္ခူနံ သန္တိက"** န္တိ။

ဟေမဝတပဗ္ဗတေ တိ ဟိမဝတော သမီပေ ဌိတပဗ္ဗတေ။

ဧတေ သဗ္ဗေပိ တိ ဧတေ သတ္တသဟဿာ ကာပိလဝတ္ထဝ, ဆသဟဿာ ဟေမဝတာ, တိသဟဿာ သာတာဂိရာတိ ယထာဝုတ္တာ **သဗ္ဗေပိ သောဠသသဟဿာ။**

ရာဇဂဟနဂရေတိ ရာဇဂဟနဂရဿ သမီပေ။ **တန္တိ** ကုမ္ဘီရံ။

၃၃၆. ကာမံ ဟာစီနဒိသံ ပသာသတိ, တထာပိ **စတူသုပိ ဒိသာသု** သပရိတရဒိပေသု စတူသုပိ မဟာဒီပေသု **ဂန္ဓဗ္ဗာနံ ဓေဌကော,** ကထံ? **သဗ္ဗေ တေ တဿ ဝသေ ဝတ္တန္တိ။** **ကုမ္ဘဏ္ဍာနံ အဓိပတိ** တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

တဿာပိ ဝိရုဠှဿ။ **တာဒိသာယေတ**တိ တေရဠှဿ ပုတ္တသဒိသာ ဧဝ ပုထုတ္တတော, နာမတော, ဗလ တော, ဣဒ္ဓိအာဒိဝိသေသတော စ။

သဗ္ဗသင္ဂာဟိကဝသေနာ တိ ဒသသဟဿိလောကဓာတုယာ ပစ္စေကံ စတ္တာရော စတ္တာရော မဟာရာဇာနောတိ တေသံ သဗ္ဗေသံ သင်္ဂဏှဟနဝသေန။ တေနာဟ **"အယဋ္ဌေတ္တာ"** တိအာဒိ။

စတုရော ဒိသာတိ စတူသု ဒိသာသု။ **စတုရော ဒိသာ ဇလမာနာ** သမုဇ္ဇလန္တာ ဩဘာသေန္တာ။ ယဒိ ဇဝံ မဟာတိယာ ပရိသာယ အာဂတာနံ ကထံ ကာပိလဝတ္ထုေဝ ဝနေ ဌိတာတိ အာဟ **"တေ ပနာ"**တိအာဒိ။

၃၃၇. တေသံ မဟာရာဇာနံ အသာတိ ယောဇနာ။ မာယာယ ယုတ္တာ, တဿာ **မာယာဝိနော။** ဝဉ္စနံ ဧတေသု အတ္ထိ, ဝဉ္စနေ တ နိယုတ္တာတိ **ဝဉ္စနိကာ။ ကေရာဋိယသာဌေယျေနာ** တိ နိုဟီနသဌေယျေန ကမ္မေန။ မာယာ ဧတေသံ အတ္ထီတိ မာယာ, တေ စ ပရေသံ ဝဉ္စနတ္ထံ ယေန မာယာကရဏေန **"မာယာ"**တိ ဝုတ္တာ, တံ ဒဿေန္တော **"မာယာကာ ရကာ"**တိ အာဟ။

တွေကာ အသာ တိ တွေကာ ကုဋ္ဌေဏ္ဍုအာဒိကာ နိဃဏ္ဍုပရိယောသာနာ အဋ္ဌမဟာရာဇာနံ အသာ။

ဒေဝရာဇာနောတိ ဒေဝတ ဟုတ္တ တံတံဒေဝကာယဿ ရာဇာနော။ စိတ္တော စ သေနော စ စိတ္တသေနော စာတိ တယော ဧတေ ဒေဝပုတ္တာ ဟဋ္ဌိယံ ဧကေသေသနယေန ဝုတ္တာတိ အာဟ **"စိတ္တော စာ"** တိအာဒိ။

ဘိက္ခုသင်္ဃော သမိတော သန္နိပတိတော တွောတိ **ဘိက္ခုသင်္ဃသမိတိ,** ဣမံ ဝနံ။

၃၃၈. နာဂသဒဟတသိကာတိ နာဂသဒဟနိတသိနော။ တတ္ထေကော ကိရ နာဂရာဇာ, စိရကာလံ ဝသတော တဿ ပရိသာ မဟတီ ပရမ္ပရာဂတာ အတ္ထိ, တံ သန္ဓာယာဟ **"တစ္ဆကနာဂပရိသာယာ"** တိ။

ယမုနတသိနောတိ ယမုနာယံ ဝသနကနာဂါ။ **နာဂတေဟာရေနာ**တိ ဟတ္ထိနာဂတေဟာရေန။

ဝုတ္တပ္ပကာရေ တိ ကမ္ဗလဿတရေ ဋ္ဌပေတ္တ ဣတရေ ဝုတ္တပ္ပကာရနာဂါ။ **လောဘာဘိဘူတာ**တိ အာဟာရ လောဘေန အဘိဘူတာ။ **ဒိဗ္ဗာနုဘာဝတာ** တိ ဒိဗ္ဗာနုဘာဝတော, ဒိဗ္ဗာနုဘာဝဟေတု တ ဒိဗ္ဗာ။ **"စိတ္ရသုပဏ္ဏာ"တိ နာမံ** ဝိစိတ္ရသုန္ဒရပတ္တဝန္တတာယ။

ဥပဝှယန္တာ တိ ဥပေစ္စ ကထေန္တာ။ ကာကောလူကအဟိနကုလာဒယော ဝိယ အညမညံ ဇာတိသမုအာဂတဝေရာပိ သမာနာ **မိတ္တာ ဝိယ။ပေ.။ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌစိတ္တာ** အညမညသ္မိတ္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ဗုဒ္ဓံယေဝ တေ သရဏံ ဂတာ** "ဗုဒ္ဓါနု ဘာဝေနေဝ မယံ အညမညသ္မိ မေတ္တိံ ပဋိလဘိမ္ဟာ"တိ။

၃၃၉. **ဘာတရော**တိ မေထုနဘာတရော။ တေနာဟ **"သုဇာယ အသုရကညာယ ကာရဏာ"**တိ။

တေသူတိ အသုရေသု။ **ကာလကဉ္ဇာ** တိ ဇဝံ နာမာ။ **မဟာဘိသ္မာ** တိ ဘိံသနကမဟာသရီရာ။ **အဘဗ္ဗာ** တိ သမ္မတ္တနိ ယာမံ ဩက္ကမိတုံ န ဘဗ္ဗာ အစ္ဆန္ဒိကတ္တာ တာဒိသဿ ဆန္ဒဿေဝ အဘာဝတော။

ဗလိနော မဟာအသုရဿ အဗ္ဗုတီတတ္တာ တဿ ပုတ္တေ ဧဝ ကိတ္တေန္တော ဘဂဝတ **"သတဉ္စ ဗလိပုတ္တာနံ"**န္တိ အာဒိမာဟ။ သော ကိရ သုခုမံ အတ္တဘာဝံ မာပေတွာ ဥပဂစ္ဆိ။

၃၄၀. **ကမ္မံ ကတ္ဂတ** တိ ပရိကမ္မံ ကတ္ဂတ။ **နိဗ္ဗတ္တာ** တိ ဥပစာရဇ္ဈာနေန နိဗ္ဗတ္တာ။ အပ္ပနာဇ္ဈာနေန ပန နိဗ္ဗတ္ဂတာ ဗ္ရဟ္မာနော ဟောန္တိ, တေ ပရတော ဝက္ခတိ “သုဗ္ရဟ္မာ”တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၂.၃၄၁), အယဥ္စ ကာမာဝစရဒေဝတာ ဝုစ္စတိ။ တေနေတဟ – **“မေတ္တာကရုဏာကာယိကာတိ မေတ္တာဇ္ဈာနေ စ ကရုဏာဇ္ဈာနေ စ ပရိကမ္မံ ကတ္ဂတ နိဗ္ဗတ္ဂတဒေတ”**တိ။ **မေတ္တာဇ္ဈာနေ ကရုဏာဇ္ဈာနေ**တိ မေတ္တာဇ္ဈာနနိမိတ္တံ ကရုဏာဇ္ဈာနနိမိတ္တံ, တဒတ္ထန္တိ အတ္ထော။

တေ အာဟေဒေတဒယော ယထာသကံ ဝဂ္ဂဝသေန ဌိတတ္တာ **ဒသဓာ ဌိတာ။** ယာဝ ကရုဏာကာယိကာ ဒသ **ဒေဝကာယာ။ နာနတ္တဝဏ္ဏာ** တိ နာနာသဘာဝဝဏ္ဏဝန္တော။

ဝေဏ္ဍုဒေဝတာ တိ ဝေဏ္ဍု နာမ ဒေဝတာ, ဧဝံ **သဟလိ ဒေဝတာ။** အသမဒေဝတာ, ယမကဒေဝတာတိ “ဒွေ ဝ အယနိယော”တိ ဝဒန္တိ, တပ္ပမုခာ ဒွေ ဝ ဒေဝနိကာယာတိ။ **စန္ဒဿူပနိသာ ဒေဝတ** စန္ဒဿ ဥပနိဿယတော ဝတ္တမာနာ တဿ ပုရတော စ ပစ္ဆတော စ ပဿတော စ ဓာဝနကဒေဝတာ။ တေနာဟ **“စန္ဒနိဿိတကာ ဒေဝတ”** တိ။ **သူရိယဿူပနိသာ, နက္ခတ္တနိဿိတာ**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ ကေဝလံ တတတယနဟေတတေ ဒေဝတာ **တတဝလာဟကာ။** တထာ ကေဝလံ အဗ္ဘပဋလသဥ္စရဏဟေတတေ **အဗ္ဘဝလာဟကာ။** ဥဏှဟပ္ပဝတ္တိဟေတတေ **ဥဏှဝလာဟကာ။** ဝဿဝလာဟကာ ပန ပဇ္ဇုန္နသဒိသာတိ။ တေ ဣဓ န ဝုတ္တာ။ ဝသုဒေဝတာ နာမ ဧကော ဒေဝနိကာယော, တေသံ ပုဗ္ဗင်္ဂမတ္တာ **တသတေ,** သဣေ္က။

ဒသေတေတိ ဧတေ ဝေဏ္ဍုဒေဝတာဒယော တသဝပရိယောသာနာ ဒသ ဒေဝကာယာ။

ဣမာနီတိ “ဇလမဂ္ဂီ”တိ စ “သိခါရိတ”တိ စ ဣမာနိ **တေသံ နာမာနိ။** ကေစိ ပန မ-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော “ဇလာ”တိ စ “အဂ္ဂီ”တိ စ “သိခါရိတ”တိ စ ဣမာနိ တေသံ နာမာနီတိ ဝဒန္တိ။ **ဧတေ**တိ တေသု ဧဝ “အရိဋ္ဌကာ, ရောဇာ”တိ စ ဝုတ္တဒေဝေသု ကေစ္စေ,**ဥမာပုပ္ဖနိဘာသိနော** ဝဏ္ဏတော ဥမာပုပ္ဖသဒိသာတိ ဧဝမတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော, အညထာ ဧကာဒသ ဒေဝကာယာ သိယုံ။

ဒသေတေတိ ဧတေ ဒသ သဟဘူဒေဝတဒယော တသဝနေသိပရိယောသာနာ ဒသ ဒေဝကာယာ။ တေနေဝ နိကာယဘေဒဝသေန ဒသဓာဝ အာဂတာ။

“သမာနာ”တိအာဒိ တေသံ ဒေဝတနံ နိကာယသမုအာယဂတံ နာမံ။ ဧဝံ သေသာနမ္ပိ။

ဒသေတေတိ ဧတေ သမာနာဒိကာ မဟာပရဂပရိယောသာနာ ဒသ ဒေဝကာယာ။ တေနေဝ နိကာယဘေဒေန ဒသဓာ အာဂတာ။

သုက္ကာဒယော တယော ဒေဝကာယာ။ **ဟမောက္ခဒေဝတ** တိ ပမုခာ ပဓာနဘူတာ ဒေဝတာ။

ဒိသာတိ ဒိသာသု။ **ဒေတေ**တိ မေဃာ။ **ဒသေတေ**တိ ဧတေ သုက္ကာဒယော ပဇ္ဇုန္နပရိယောသာနာ ဒသ ဒေဝကာယာ, တေ ဒေဝနိကာယဘေဒေန **ဒသဓာ အာဂတာ။**

ဒသေတေတိ ဧတေ ခေမိယာဒယော ပရနိမ္မိတပရိယောသာနာ ဒသ ဒေဝကာယာ, တေ ဒေဝနိကာယဘေဒေန **ဒသဓာဝ အာဂတာ။** တတ္ထ “ခေမိယာ, ကဋ္ဌကာဒယော စ ပဥ္စာပိ သဒေဝကာယာ တာဝတိံသကာယိကာ”တိ ဝဒန္တိ။ **နာမန္ဝယေနာ**တိ နာမာနုဂမေန “အာဟေဒေဝတာ”တိအာဒိနာမသဘာဂေန။ တေနေတဟ **“နာမဘာဂေန နာမကောဋ္ဌာသေနာ”** တိ။ **သဗ္ဗာ ဒေဝတာ** တိ ဒသသဟဿိလောကဓာတူသု သဗ္ဗာပိ ဒေဝတာ။ **နိဒ္ဒိသတိ** တံတံနာမသဘာဂေန ဧကဇ္ဈံ ကတ္ဂတ။

ပဝုတ္တာတိ ပတသံ ဂတာ ဝိယ အပေတာတိ အာဟ **“ဝိဂတာ”**တိ။ ပဝုတ္တာ တ ပကာရတော ဝုတ္တာ ဝုသိတာ, တေန ဇာတိ ဝုသိတဗ္ဗာ အဿာတိ **ပဝုဋ္ဌဇာတိ။ ကာဠကဘာတ** သံကိလေသမ္ဘော, သဗ္ဗသော တဒဘာဝတော **ကာဠကဘာတတီတံ ဒသဗလံ။** လဥ္ဆနာဘာဝေန တ **အသိတာတိကေ** ကာဠကဘာတတီတာယ သိရိယာ စန္ဒော, တာဒိသံ စန္ဒံ ဝိယ **သိရိယာ ဝိရောစမာနံ။**

၃၄၁. **ဇေကော ဗ္ရဟ္မာ** တိ သကထကဝဂ္ဂေ (သံ. နိ. ၁.၉၈) အာဂတော သုဗ္ရဟ္မဒေဝပုတ္တော။ ဗ္ရဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တိတ္ဝာ ပေဌွိမေသု ပတိဋ္ဌိတာ **အရိယဗ္ရဟ္မာနော,** န သုဒ္ဓာဝါသဗ္ရဟ္မာနော။ **တိဿမဟာဗ္ရဟ္မာ** ပုထုဇ္ဇနော, ယော အပရဘာဂေ မနုဿေသု နိဗ္ဗတ္တိတ္ဝာ မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿတ္ထေရော ဇာတော။

သဟဿံ ဗ္ရဟ္မလောကာန န္တိ ဗ္ရဟ္မလောကော ဇေတေသန္တိ ဗ္ရဟ္မလောကာ, ဗ္ရဟ္မာနော, တေသံ ဗ္ရဟ္မလောကာနံ သဟဿံ သတ္တလောကပရိယာယော စာယံ လောကသဒ္ဒောတိ အာဟ **"မဟာဗ္ရဟ္မာနံ သဟဿံ အာဂတ"**န္တိ။ အနန္တရကထာယံ ''အာဂတာ''တိ ဝုတ္တပဒမေဝ အတ္ထဝသေန ဝဒတိ။ **ယတ္ထာ** တိ ယသ္မိံ ဗ္ရဟ္မသဟဿေ။ **အညေ ဗ္ရဟ္မေ** တိ တဒညေ ဗ္ရဟ္မာနော။ **အဘိဘဝိတ္ဝာ တိဋ္ဌတိ** ဝဏ္ဏေန, ယသသာ အာယုနာ စ။

ဣဿရာ တိ တေနေဝ ဝသပဝတ္တနေန သေသဗ္ရဟ္မာနံ အဓိပတိနော။

၃၄၂. ကာဠကမ္မသမန္နာဂတော **ကာဠကဿ** ဟပိမဿ **မာရဿ ဗာလဘာဝံ ပဿထ,** ယော အတ္တနော အဝိသယေ နိရတ္ထကံ ပရက္ကမိတုံ တယမတိ။

ဝီတရာဂဘာဝတဝဟဿ ဓမ္မဿဝနဿ အန္တရာယကရဏေန အဝီတရာဂေ ရာဂေန ဗဒ္ဓာ ဧဝ နာမ ဟောန္တီတိ ဝုတ္တံ **"ရာဂေန ဗဒ္ဓံ ဟောတူ"** တိ။

ဘယာနကံ သဒ္ဒံ ကတ္ဝာ တိ ဘေရဝံ မဟန္တံ သဒ္ဒံ သမုဋ္ဌပေတ္ဝာ။

ဣအနိ တံ သဒ္ဒံ ဥပမာယ ဒဿေန္တော **"ယထာ"**တိ အာဒိမာဟ။ **ကဍ္ဍိ** တိ တသ္မိံ သမာဂမေ ကဍ္ဍိ ဒေဝတံ, မာနုသကံ တ အတ္တနော **ဝသေ ဝတ္တေတုံ အသက္ကောန္တော အသယံဝသေ** သယဍ္ဍ န အတ္တနော ဝသေ ဌိတော။ တေနာဟ **"အသယံဝသီ"**တိအာဒိ။

၃၄၃. **"ဝီတရာဂေဟီ"**တိ ဒေသနာသီသမေတံ။ သဗ္ဗာယပိ ဟိ တတ္ထ သမာဂတပရိသာယ မာရသေနာ အပက္ကန္တာဝ။ **နေသံ လောမမ္ပိ ဣဍ္ဍယုံ** တေသံ လောမမတ္တမ္ပိ န စာလေသုံ, ကုတော အန္တရာယကရဏံ။ ဣတိ ယတ္တကာ တတ္ထ ဝိသေသံ အဓိဂစ္ဆိံသု, တေသံ သဗ္ဗေသမ္ပိ အန္တရာယာကရဏဝသေန အတ္ထော ဝိဘာဝေတဗ္ဗော, ဝီတရာဂဂ္ဂဟဏေန တ သရာဂဝီတရာဂဝိဘာဝိနော စ တတ္ထ သင်္ဂဟိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **မာရော ဣမံ ကထံ အဘာသိ** အစ္ဆရိယဗ္ဘုတစိတ္တဇာတော။ ကထဉ္စဟိ နာမ တာဝ ဃောရတရံ မဟတိံ ဝိဘိံသကံ မယိ ကရောန္တေပိ သဗ္ဗေ ပိမေ နိဗ္ဗိကာရာ သမာဟိတာ ဧဝ။ ကသ္မာ? ဝိဇိတာဝိနော ဣမေ ဥတ္တမပုရိသာတိ။ တေနာဟ **"သဗ္ဗေ"** တိအာဒိ။ ယာဒိသော အရိယာနံ ဓမ္မနိဿိတော ပမောဒော, န ကအာစိ တာဒိသော အနရိယာနံ ဟောတီတိ ''သာသနေ ဘူတေဟိ အရိယေဟိ'' ဣစ္စေတံ ဝုတ္တံ။ ဝိ-သဒ္ဒေန ဝိနာ ဧကဝလောပိ သုတ-သဒ္ဒော ဝိဿုတတ္ထဝစနော ဟောတိ ''သုတဓမ္မဿာ''တိအာဒီသု (မဟာဝ. ၅; ဥအ. ၁၁) ဝိယာတိ အာဟ **"ဇနေ ဝိဿုတာ"** တိ။

ဒူရေတိ ဒူရေ ပဒေသေ။ ဒဟရဿ အန္တရာယံ ပရိဟရန္တိ **"န သက္ကာ ဘန္တေ သကလံ ကာယံ ဒဿေတု"** န္တိ အတေစာတိ။

မဟာသမယသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၈. သက္ကပဉှသုတ္တဝဏ္ဏနာ

နိဒါနဝဏ္ဏနာ

၃၄၄. အမ္ဗသဏ္ဍာနံ အဒူရဘဝတ္တာ ဧကောပိ သော ဗြာဟ္မဏဂါမော **“အမ္ဗသဏ္ဍာ”**တွေဝ ဗဟုဝစနဝသေန **ဝုစ္စတိ,** ယထာ “ဝရဏာ နဂရ”န္တိ။ ဝေဒိ ဧဝ ဝေဒိကော, ဝေဒိကော ဧဝ ဝေဒိယော က-ကာရဿ ယ-ကာရံ ကတွာ, တသ္မိံ **ဝေဒိယကေ။** တေနာဟ **“မဏိဝေဒိကာသဒိသေနာ”**တိအာဒိ, ဣန္ဒနီလာဒိမဏိမယဝေဒိကာသဒိသေနာတိ အတ္ထော။ **ပုဗ္ဗေပီ** တိ လေဏကရဏတော ပုဗ္ဗေ, ဂုဟာရူပေန ဌိတာ, ဒွာရေ ဣန္ဒသာလရုက္ခဝတီ စ, တသ္မာ “ဣန္ဒသာလဂုဟာ”တိ ဝုတ္တာ ပုရိမဝေဟာရေန။

ဥဿုက္ကံ ဝုစ္စတိ အဘိရုစိ, တံ ပန ဗုဒ္ဓဒဿနကာမတာဝသေန, တထာ ဥဿာဟနဝသေန စ ပဝတ္တိယာ **“ဓမ္မိ ကော ဥဿာဟော”**တိ ဝုတ္တံ။ **သက္ကေန သဒိသော။ပေ။ နတ္ထီ** တိ။ ယထာဟ “အပ္ပမာဒေန မဃဝါ, ဒေဝါနံ သေဋ္ဌတံ ဂတော”တိ (ဓ. ပ. ၃၀)။ **ပရိတ္တကေနာ** တိ အပရာပရံ ဗဟုံ ပုညကမ္မံ အကတွာ အပ္ပမတ္တကေနေဝ **ပုညကမ္မေန။**

သက္ကောပိ ကာမံ မဟာပုညကတာဘိရုတ္တာနော ဟောတိ, သာတိသယာယ ပန ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိယာ ဝိယောဂဟေတုကေန သောကေန ဒိဂုဏိတေန မရဏဘယေန သံတဇ္ဇိတော ဇာတော။ တေနာဟ **“သက္ကော ပန မရဏဘယာဘိဘူတော အဟောသီ”**တိ။

ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ဒေဝတာနံ ဒဿနံ နာမ ပဋိဝိဇ္ဈနသဒိသန္တိ အာဟ **“ပဋိဝိဇ္ဈိ”** တိ။ **ဟဋ္ဌိယေဝက္ကော တေဟာရော** တိ အာဝေဏိကော ပိယသမုဒာဟာရော။ မရိသနိယသမ္ပတ္တိကာတိ **မာရိသာ။** တေသဥ္ဟိ သမ္ပတ္တိယော မဟာနုဘာဝတာယ သဟန္တိ ဥပဌှာနန္တိ, အညေ အယောနိသောမနသိကာရတာယ စေဝ အပ္ပဟုကာယ စ န သဟန္တိယေဝ, သာ ပန နေသံ မရိသနိယသမ္ပတ္တိကတာ ဒုက္ခဝိရဟိတာယာတိ ဝုတ္တံ **“နိဒ္ဒုက္ခာတိပိ ဝုတ္တံ ဟောတီ”** တိ။ **ဧကော တ**တိ ဒေဝပရိသာယ ဝိနာ အာဂတတ္တာ ဝုတ္တံ, မာတလိအာဒယော ပန တာဒိသာ သဟာယာ တဒာပိ အဟေသုံယေဝ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ “အပိ စာယံ အာယသ္မတော စက္ကနေမိသဒ္ဒေန တမ္ဟာ သမာဓိမ္ဟာ ဝုဋ္ဌိတော”တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၅၂)။ **ဩကာသံ နာကာသိ** သက္ကဿ ဉာဏပရိပာကံ အာဂမေန္တော, အညေသဉ္စ ဗဟူနံ ဒေဝါနံ ဓမ္မာဘိသမယံ ဥပပရိက္ခမာနော။ **သော**တိ သက္ကော။

ဝေန္တိ ဝစနသမ္ပဋိစ္ဆနေ နိပါတောတိ အာဟ **“ဧဝံ ဟောတူ”**တိအာဒိ။ **ဘဒ္ဒံတဝ** တိ ပန သက္ကံ ဥဒ္ဒိဿ နေသံ အာသိ တဒဝေါ။

၃၄၅. **ဝလ္လဘော။ပေ။ ဓမ္မံ သုဏာတီ** တိ အယမတ္ထော ကေဝဋ္ဋသုတ္တာဒီဟိ (ဒီ. နိ. ၂.၂၉၄) ဒီပေတဗ္ဗော။ **ဣမိနာ ကတောကာသေ**တိ ဣမိနာ ပဉ္စသိခေန ကတောကာသေ ဘဂဝတိ။

အနုစရိယန္တိ အနုစရဏဘာဝံ, တံ ပနဿ အနုစရဏံ နာမ သဒ္ဓိံ ဂမနမေဝါတိ အာဟ **“သဟစရဏံ ဧကတော ဂမန”**န္တိ။

သောဝဏ္ဏမယန္တိ သုဝဏ္ဏမယံ။ **ဟေက္ခရ** န္တိ ဝီဏာယ အာဏိမာဟ။ **ဒဏ္ဍော** တိ ဝီဏာဒဏ္ဍော။ **ဝေဠုကာ**တိ တန္တီနံ ဗန္ဓနာယ စေဝ ဥပ္ပီဠနာယ စ ဓမေတဗ္ဗာ ဝေဠုကာ။ **ပတ္တက** န္တိ ဟေက္ခရံ။ **သမပညာသမုစ္ဆနာ မုစ္ဆေတွာ** တိ ယထာ သမပညာသမုစ္ဆနာ ကမတော တတ္ထ သံမုစ္ဆနံ ကာတုံ သက္ကာ, ဧဝံ တံ သဇ္ဇေတွာတိ အတ္ထော။ “သမပညာသမုစ္ဆနာ သံမုစ္ဆေတွာ”တိ စ ဣဒံ ဒေဝလောကေ နိယတံ ဝီဏာတဒနုဝိဓိံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ မနုဿလောကေ ပန ဧကဝီသတိ မုစ္ဆနာ။ တေနေတဟ **ဝီဏောပမသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ –**

> “သတ္တ သရာ တယော ဂါမာ၊ မုစ္ဆနာ ဧကဝီသတိ။
> တာနာ စေကူနပညာသ၊ ဣစ္စေတေ သရမဏ္ဍလာ”တိ။ (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၅၅; သာရတ္ထ. ဋီ. ၃.၂၄၃)။

တတ္ထ ဆဇ္ဇော, ဥသဘော, ဂန္ဓာရော, မဇ္ဈိမော, ပဉ္စမော, ဓေဝတော, နိသာဒောတိ ဧတေ **သတ္တ သရာ။** ဆဇ္ဇဂါမော, မဇ္ဈိမဂါမော, သာဓာရဏဂါမောတိ **တယော ဂါမာ,** သရသမူဟာတိ အတ္ထော။ မနုဿလောကေ တဒနုဝိဓိနာ ဧကေကဿေဝ စ သရဿ ဝသေန တယော တယော မုစ္ဆနာ ကတ္ဝာ **ဧကဝီသတိ မုစ္ဆနာ။** ဧကေကဿေဝ စ သရဿ သတ္တ သတ္တ တာနဘေဒာ, ယတော သရဿ မန္ဒတရဝဝတ္ထာနံ ဟောတိ, တေ **ဧကူနပညာသ တာနဝိသေသာ**တိ, တိဿော ဒုဝေ စတဿော, စတဿော တိဿော ဒုဝေ စတဿောတိ **ဒွါဝီသတိ သုတိ**ဘေဒာ ဣစ္စိတာ, အယံ ပန ဧကေကဿ သရဿ ဝသေန သတ္တ သတ္တ မုစ္ဆနာ, အန္တရသရဿ စ ဓောတိ သမပညာသာယ မုစ္ဆနာနံ ယောဂ္ယဘာဝေန ဝီဏံ ဝဇ္ဇေသိ။ တေန ဝုတ္တံ ''သမပညာသ မုစ္ဆနာ သံမုစ္ဆေတွာ''တိ။ သေသဒေဝေ ဇာနာပေန္တော သက္ကဿ ဂမနကာလန္တိ ယောဇနာ။

၃၄၆. အတိရိတတိ ရ-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော, အတီဝ အတိဝိယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပကတိ ။ပေ။ အဂမာသိ** မရဏဘယသံတဇ္ဇိတတ္တာ တရမာနရူပော။ တေနေတဟ **''နနု စာ''**တိအာဒိ။

၃၄၇. ဗုဒ္ဓါ နာမ မဟာကာရုဏိကာ, သဒေဝကဿ လောကဿ ဟိတသုခတ္တာယ ဧဝ ဥပ္ပန္နာ, တေ ကထံ အတ္ထိကေဟိ ဒုရုပသင်္ကမာတိ အာဟ **''အဟံ သရာဂေ''**တိအာဒိ။ **တဒန္တရံ ပဋိသလ္လီနာ** တိ ယေန အန္တရေန ယေန ခဏေန ဥပသင်္ကမေယ္ယ, တဒန္တရံ ပဋိသလ္လီနာ ဈာနံ သမာပန္နာ။ တဒန္တရ-သဒ္ဒေါ တ ''တေရဟီ''တိ ဣမိနာ သမာနတ္ထောတိ အာဟ **''သမ္ပတိ ပဋိသလ္လီနာ တ''** တိ။

ပဉ္စသိခဂီတကထာဝဏ္ဏနာ

၃၄၈. သာဝေသီတိ ယထာဓိပ္ပေတမုစ္ဆနံ ပဋ္ဌပေတွာ ဝီဏံ တဒေန္တော တံတံဌာနုပ္ပတ္တိယာ ဟာကဋ္ဋိဘူတမန္ဒတာဝဝတ္ထံ ဒဿေန္တော သုမဓုရကောမလမဓုဟာနမတ္တမဓုကာရဝိရုတာပဟာသိနိလက္ခဏော ပသန္နဘာနီ သမရပံ တန္တိဿရံ သာဝေသိ။

> ''သက္ကုပုတ္တောဝ ဈာနေန, ဧကောဒိ နိပကော သတော။
> အမတံ မုနိ ဇိဂီသာနော။။
>
> ယထာပိ မုနိ နန္ဒေယ္ယ၊ ပတွာ သမ္ဗောဓိ ဥတ္တမ''န္တိ။ (ဒီ. နိ. ၂.၃၄၈)။

စ ဧဝံ **ဗုဒ္ဓူပသဉ္ဟိတာ။** ဗုဒ္ဓူပသဉ္ဟိတာ ပန ဗုဒ္ဓါနံ ဓမ္မသရီရံ အာရဗ္ဘ နိဿယံ ကတွာ ပဝတ္တိတာတိ အာဟ ''ဓမ္မော အရဟတာံ ဣတ''တိ။ ဓမ္မူပသဉ္ဟိတာ, အရဟတ္တူပသဉ္ဟိတာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

သူရိယသမာနသရီရာတိ သူရိယသမာနပ္ပဘာသရီရာ။ တေနာဟ **''တဿာ ကိရာ''** တိအာဒိ။ ယသ္မာ တိမ္ဗရုနော ဂန္ဓဗ္ဗဒေဝရာဇဿ သူရိယဝစ္ဆ သာ အင်္ဂေ ဇာတာ, တသ္မာ အာဟ **''ယံ တိမ္ဗရုံ ဒေဝရာဇာနံ နိဿာယ တွံဝံ ဇာတာ''**တိ။ ကလျာဏင်္ဂတာယ **''ကလျာဏီ''** တိ ဝုတ္တာတိ အာဟ **''သဗ္ဗင်္ဂသောဘနာ''** တိ။

ရာဂဝသေသဝသေန ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တာ ကထာ ဣအာနိပိ **တမေဝ အာရဗ္ဘ** ပုရတော ဌိတံ ဝိယ **အာလပန္တော ဝဒတိ။**

ထနုဒရန္တိ ပယောဓရဥ ဥဒရဥ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **''ထနဝေမဇ္ဈံ ဥဒရဉ္စာ''** တိ။

ကိဠိ ကာရဏာ န္တိ ကိဠိ ပီဋ္ဌံ။

ပကတိ ဇဟိတွာ ဌိတံ အဘိရတ္တဘာဝေန။

တမူရူတိ ရုစိရဥရူ။ တေနာဟ **''တမာကာရေနာ''**တိအာဒိ။ တမဝိကသိတရုစိရသုန္ဒရာဘိရူပစာရုသဒ္ဒာ ဟိ ဧကတ္ထာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **န တိခိဏန္တိ** န တိက္ခံ န လူခံ န ကက္ခဠံ။ **မန္ဒ န္တိ** မုဒု သိနိဒ္ဓံ။

အနေကဘာဂေတိ အနေကသဘာဂေ, သော ပန ဗဟုဝိဓော နာမ ဟောတီတိ အာဟ **"အနေကဝိဓော ဇာတော"**တိ။ **အနေကဘာဂေ**တိ အနေကကောဋ္ဌာသေ။

တယာ သဒ္ဓိံ ဝိပစ္စတ န္တိ တယာ သဟိတံယေဝ မေ တံ ကမ္မံ ဝိပစ္စတု, တယာ သဟေဝ တဿ ကမ္မဿ ဖလံ အနုဘဝေယျန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **တယာ သဒ္ဓိမေတ** တိ ယထာ စက္ကဝတ္တိသံဝတ္တနိယကမ္မံ တဿ နိဿန္ဒဖလဘူတေန ဣတ္ထိရတနေန သဒ္ဓိံယေဝ ဝိပာကံ ဒေတိ, ဧဝံ တံ မေ ကမ္မံ တယာ သဒ္ဓိံယေဝ မယှံ ဝိပာကံ ဒေတု။

ဧကောဒီတိ ဧကောဒိဘာဝံ ဂတော, သမာဟိတောတိ အတ္ထော။ **ဇိဂီသာနော**တိ ဇိဂီသမာနော ဟောတိ။ တထာဘူတော ဝ ဇိဂီသတိ နာမာတိ တထာ ပဌမဝိကပ္ပော ဝုတ္တော။ ဒုတိယဝိကပ္ပေ ပန "ဝိစရတီ"တိ ကိရိယာပဒံ အာဟရိတ္ဝာ အတ္ထော ဝုတ္တော။

နန္ဒေယျ န္တိ သမာဂမံ ပတ္ထေန္တော ဝဒတိ အတိသဿိရိကရူပသောဘာယ။

၃၄၉. **သံသန္ဒတီ** တိ သမေတိ, ယာယ မုစ္ဆနာယ, ယေန စ အာကာရေန တန္တိဿရော ပဝတ္တော, တံ မုစ္ဆနံ အနတိဝတ္တေန္တော, တေနေဝ စ အာကာရေန ဂီတဿရောပိ ပဝတ္တောတိ အတ္ထော။ ယေန အဇ္ဈာသယေန ဘဂဝတ ပဉ္စသိခဿ ဂန္ဓဗ္ဗေ ဝဏ္ဏံ ကထေသိ, ယဒတ္ထဉ္စ ကထေသိ, တံ သဗ္ဗံ ဝိဘာဝေတုံ **"ကသ္မာ"** တိအာဒိမာဟ။ **နတ္ထိ** ဗောဓိမူလေ ဧဝ သမုစ္ဆိန္နတ္တာ။ **ဥပေက္ခကော ဘဂဝါ** အနုပလိတ္တဘာဝတော။ **သုဝိမုတ္တစိတ္တော ဘဂဝါ** ဆန္ဒရာဂတော, သဗ္ဗသ္မာ စ ကိလေသာ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ ပဉ္စသိခဿ ဂန္ဓဗ္ဗေ ဝဏ္ဏံ ကထေသီတိ အာဟ **"သစေ ပနာ"**တိ အာဒိ။

ဂန္ထိတာ တိ သန္ဒဟိတာ, တာ ပန နိရန္တရံ ကထိယမာနာ ရာသိကတာ ဝိယ ဟောန္တီတိ အာဟ **"ပိဏ္ဍိတာ"** တိ။ **တေဟာရဝစန**န္တိ ဘဂဝတော, ဘိက္ခုနဉ္စ ပုရတော ဝတ္တဗ္ဗံ ဥပစာရဝစနံ။

ဥပနစ္စန္တိယာ တိ ဥပဂန္တွာ နစ္စန္တိယာ။

သက္ကူပသင်္ကမနဝဏ္ဏနာ

၃၅၀. "ကအ သံယူဠှော"တိအာဒီနိ ဝဒန္တော **ပဋိသမ္မောဒတိ။ ဝိပ္ပကာရမ္ပိ ဒဿေယျာ** တိ အမုကတာဘိန ယဝသေန နစ္စမ္ပိ ဒဿေယျ။

၃၅၁. "အဘိဝဒိတော သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော"တိအာဒီနံ "တေန ခေါ ပန သမယေန"တိအာဒီနံ (ဟရာ. ၁၆, ၂၄) ဝိယ သင်္ဂီတိကာရဝစနဘာဝေ သံသယော နတ္ထိ, "ဧဝဉ္စ ပန တထာဂတာ"တိ ဣမေ ပန သိယာ သံသယောတိ "ဓမ္မသင်္ဂါဟကတ္ထေရေဟိ ဌပိတဝစန"န္တိ ဝတွာ ဣတရဿာပိ တထာဘာဝံ ဒဿေတုံ **"သဗ္ဗမေတ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဝုမှိ ဝစနေန ဝုတ္တော**တိ "သုခီ ဟောတု ပဉ္စသိခ သက္ကော ဒေဝါနံ ဣန္ဒော"တိ အာသီသတဒံ ဝုတ္တော။ "ဘဂဝတော ပါဒေ သိရသာ ဝန္ဒတီ"တိ ဝဒန္တော အဘိတဒေတိ နာမ "သုခီ ဟောတူ"တိ အာသီသတဒဿ ဝဒာပနတော။ တထာ ပန အာသီသတဒံ ဝဒန္တော အဘိဝဒတိ နာမ သဗ္ဗကာလံ တထေဝ တိဋ္ဌနတော။

ဥရုံ ဝေပုလ္လံ ဒဿတိ ဒက္ခတီတိ **ဥရုန္ဒာ** ဝိဘတ္တိအလောပေန။ **ဝိဝဋ္ဋာ** အင်္ဂဏဋ္ဌာနံ။ **ယော ပကတိယာ ဂုဟာယံ အန္ဓကာရော, သော အန္တရဟိတော**တိ ယော တဿံ ဂုဟာယံ သတ္တာ သမန္တတော အသီတိဟတ္ထတော အယံ ဟကတိကော အန္ဓကာရော, သော ဒေဝါနံ ဝတ္ထာဘရဏသရီရောဘာသေဟိ အန္တရဟိတော, အာလောကော သမ္ဘဝိ။ အသီတိဟတ္ထေ ပန ဗုဒ္ဓာလောကေနေဝ အန္ဓကာရော အန္တရဟိတော, န စ သမတ္ထော ဒေဝါနံ သြဘာသော ဗုဒ္ဓာနံ အဘိဘဝိတုံ။

၃၅၂. **စိရပဋိကာဟ** န္တိ စိရပ္ပဘုတိကော အဟံ။ **အဉ္ဇကရဏီ နာမ နတ္ထိ** အဝိတအဓိကရဏဋ္ဌာနေ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ။ **ကိစ္စာဒီနိပီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဓမ္မဿဝနာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။

သလင္ဂမယဂန္ဓကုဋိယန္တိ သလင္ဂရုက္ခေဟိ ရညာ ပသေနဒိနာ ကာရိတဂန္ဓကုဋိယံ။ **တေနဿာ** တိ တေန ဖလဒ္ဝယာ ဓိဂမေန ပဟီနသြဒ္ဓာရိကကာမရာဂတာယ **အဿာ** ဘူဇတိယာ **ဒေဝလောကေ အဘိရတိယေဝ နတ္ထိ။ စက္ကနေမိသဒ္ဒေန တမ္ဟာ သမာဓိမ္ဟာ ဝုဋ္ဌိတောတိ** ဧတ္ထ အဓိပ္ပာယံ အဇာနန္တာ “အာရမ္မဏဿ အဓိမတ္တတာယ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာနံ ဇာတ”န္တိ မညေယျုန္တိ တံ ပဋိက္ခိပန္တော **“သမာပန္နော သဒ္ဒံ သုဏာတီ တိ နော ဝတ ရေ ဝတ္တဗ္ဗေ”** တိ အာဟ။ သတိ စ အာရမ္မဏသင္ဃဋ္ဋနာယံ ဂဟဏေနပိ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာယေန “သုဏာတီ”တိ ဝုတ္တံ, ဣတရော “ပဉ္စမံ ဈာနံ သမာပန္နဿ သဒ္ဒော ကဏ္ဍကော”တိ ဝစနမတ္တံ နိဿာယ သဗ္ဗဿာပိ ဈာနဿ သဒ္ဒော ကဏ္ဍကောတိ အဓိပ္ပာယေန ပဋိက္ခေပံ အသဟန္တော **“နနု ဘဂဝတာ။ပေ။ ဘဏာတီ”**တိ ဣမမေဝ သုတ္တပဒံ ဥဒ္ဓရိ။ တတ္ထ ယထာ အေသဒဿနပဋိပက္ခဘာဝနာဝသေန ပဋိဃသညာနံ သုပ္ပဟီနတ္တာ မဟတာပိ သဒ္ဒေန အရူပသမာပတ္တိတော န ဝုဋ္ဌာနံ, ဧဝံ “ဥပ္ပာအေ ဘယံ, အနုပ္ပာအေ ခေမ”န္တိအာဒိနာ သမ္မဒေဝ အေသဒဿနပဋိပက္ခဘာဝနာဝသေန သဗ္ဗဗာသမ္ပိ လောကိယသညာနံ အင်္ဂမင်္ဂေန သမတိက္ကန္တတ္တာ အာရမ္မဏာဓိဂမတာယ န ကအာစိ ဖလသမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတီတိ။ တထာ ပန န သုပ္ပဟီနတ္တာ ပဋိဃသညာနံ သဗ္ဗရူပသမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ, ပဉ္စမဇ္ဈာနံ ပန အပ္ပကမ္ပိ သဒ္ဒံ န သဟတီတိ တံသမာပန္နဿ “သဒ္ဒော ကဏ္ဍကော”တိ ဝုတ္တံ။ ယဒိ ပန ပဋိဃသညာနံ ဝိက္ခမ္ဘိတတ္တာ မဟတာပိ သဒ္ဒေန အရူပသမာပတ္တိတော န ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ, ပဂေဝ မဂ္ဂဖလသမာပတ္တိတော။ တေနာဟ **“စက္ကနေမိသဒ္ဒေနာ”** တိအာဒိ။ **စက္ကနေမိသဒ္ဒေနာ** တိ စ နယိဒံ ကရဏဝစနံ ဟေတုမ္ဟိ, ကရဏေ တအထ ခော သဟယောဂေ။ ဣမမေဝ ဟိ အတ္ထံ ဒဿေတုံ **“ဘဂဝတ ပနာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ကေပကဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၃၅၃. ပရိပူရကာရိနီတိ ပရိပုဏ္ဏာနိ, ပရိသုဒ္ဓာနိ စ ကတ္ဝာ ရက္ခိတဝတီ။ **“ဣတ္ထိတ္တ”** န္တိအာဒိ တတ္ထ ဝိရဇ္ဇနာကာရဒဿနံ။ **ဓိတ္ထိဘာဝံ** ဣတ္ထိဘာဝဿ ဓိက္ကာရော ဟောတူတိ အတ္ထော။ **အလ**န္တိ ပဋိက္ခေပဝစနံ, ပယောဇနံ နတ္ထီတိ အတ္ထော။ **ဝိရာဇေတီ**တိ ဇိဂုစ္ဆတိ။ **တော သမ္ပတ္တိယော**တိ စက္ကဝတ္တိသိရိအာဒိကာ တော ယထာဝုတ္တသမ္ပတ္တိယော။ **တသ္မာ** ပုဗ္ဗပရိစယေန ဥပဋ္ဌိတ **နိကန္တိဝသေန။ ဥပဋ္ဌာနသာလ** န္တိ သုဓမ္မဒေဝသဘံ။

သောတိ ကေပကဒေဝပုတ္တော။ **ဝဋ္ဋေတ္ဝာ ဝဋ္ဋေတ္ဝာ** တိ တောမရာဒိံ ဝတ္တေန္တေန ဝိယ စောဒနဝစနံ ပရိဝဋ္ဋေတ္ဝာ ပရိဝဋ္ဋေတ္ဝာ။ **ကဋ္ဌဟံ ဝိဇ္ဈိတဗ္ဗာ** တိ ကဋ္ဌဟတရံ ဃဋ္ဋေတဗ္ဗာ။

ကုတော မုခာတိ ကုတော ပဝတ္တညာဏမုခာ။ တေနာဟ **“အညဝိဟိတကာ”**တိ။ **ကတပုညေ**တိ သမ္မာ ကတပုညေ ဓမ္မေ။

အယောတိ လာဘော။ သော ဟိ ဒီယတိ တေဟိ အတဗ္ဗတ္တာ အယော, ယေသံ ဒီယတိ, တေဟိ လဒ္ဓတ္တာ လာဘောတိ စ ဝုစ္စတိ။ **သဒ္ဓာရေ။ပေ။ ပတိဋ္ဌဟိံသု** ကတာဓိကာရတ္တာ။ **တတ္ထ** တာဝတိံသဘဝနေ **ဋ္ဌိတာနံယေဝ နိဗ္ဗတ္တော** ယထာ သက္ကဿ ဣန္ဒသာလဂုဟာယံ ဋ္ဌိတဿေဝ သက္ကတ္တဘာဝေ။

နိကန္တိံ တသ္မိံ ဂန္ဓဗ္ဗကာယေ အာလယံ သမုစ္ဆိန္ဒိတုံ န သက္ကောန္တော။

၃၅၄. အတ္တနာဝ ဝေဒိတဗ္ဗော တိ အတ္တနာဝ အဓိဂန္တွာ ဝေဒိတဗ္ဗော, န ပရပ္ပစ္စယိကေန။ **တုမ္ဟေဟိ ဝုစ္စမာနာနီ**တိ ကေဝလံ တုမ္ဟေဟိ ဝုစ္စမာနာနိ။

ဝိယာယာမာတိ ဝိသုံ ဝီရိယံ သန္တာနေ ပဝတ္တေမ။ **ပကတိယာ**တိ ရူပဝစရဘာဝေန, “အနုဿရ”န္တိ တ ဟဗ္ဗော။

ကာမရာဂေ ဧဝ “ဆန္ဒော ရာဂေ ဆန္ဒရာဂေ”တိအာဒိ ပဝတ္တိဘေဒေန သံယောဇနဋ္ဌေန **“ကာမရာဂသံယောဇနာနီ”**တိ, ယောဂဂန္ထာဒိပဝတ္တိအာကာရဘေဒေန **“ကာမဗန္ဓနာနီ”** တိ စ ဝုတ္တော။ **ဟာပိမယောကနီ**တိ ဧတ္ထ ပန သေသယောဂဂန္ထာနမ္ပိ ဝသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဒုဝိဓာနန္တိ ဝတ္ထုကာမကိလေသကာမဝသေန ဒုဝိဓာနံ။

“ဧတ္ထ ကိံ, တတ္ထ ကိ”န္တိ စ ပဒဒွယေ **ကိန္တိ** နိပာတမတ္တံ။ **စာတုဒ္ဒိသဘာဝေ** တိ တေသံ ဗုဒ္ဓါဒီနံ တိဏ္ဏံ ရတနာနံ စတုဒ္ဒိသယောဂ္ယဘာဝေ အပ္ပဋိဟတဘာဝေ။ ဗုဒ္ဓရတနဥ္ဟိ မဟာကာရုဏိကတာယ, အနာဝရဏဉာဏတာယ, ပရမသန္တုဋ္ဌတာယ စ စာတုဒ္ဒိသံ, ဓမ္မရတနံ သွာက္ခာတတာယ, သင်္ဃရတနံ သုပ္ပဋိပန္နတာယ။ တေနာဟ **“သဗ္ဗဒိသာသု အသဇ္ဇမာနော”**တိ။

မဇ္ဈိမဿ ပဌမဇ္ဈာနဿ အဓိဂတတ္တာ တာဝဒေဝ **ကာယံ ဗူဟမ္ပုရောဟိတံ အဓိဂန္တွာ** တာဝဒေဝ ပုရိမံ ဈာနသတိံ ပဋိလဘိတွာ တံ ဈာနံ ပာဒကံ ကတွာ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ သြရမ္ဘာဂိယသံယောဇနသမုစ္ဆိန္ဒနေန **မဂ္ဂဖလဝိသေသံ** အနာဂါမိဖလသင်္ခါတံ ဝိသေသံ **အဇ္ဈဂံသု** အဓိဂစ္ဆိံသု။ ကေစိ ပန “ကာမာဝစရတ္တဘာဝေန မဂ္ဂဖလာနိ အဓိဂစ္ဆိံသူတိ အဓိပ္ပာယေန ပဌမဿ ဈာနဿ အနဓိဂတတ္တာ သုဒ္ဓာဝါသေသု န ဥပ္ပဇ္ဇိံသု, ပဌမဇ္ဈာနလာဘိတာယ ပန ဗြဟ္မပုရောဟိတေသု နိဗ္ဗတ္တိံသူ”တိ ဝဒန္တိ။

မဃမာဏဝဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၃၅၅. ဝိသုဒ္ဓော တိ ဝိသုဒ္ဓအဇ္ဈာသယော, ဥပနိဿယသမ္ပန္နောတိ အဓိပ္ပာယော။ **ကမကမ္မကရဏဋ္ဌာန** န္တိ ကမ္မိကာနံ ဥပဋ္ဌာနဋ္ဌာနံ ဝဒတိ။ **တာဝတကေနေဝာ**တိ အတ္တနာ သောဓိတဋ္ဌာနေဝ အညဿ အာဂန္တွာ အဝဋ္ဌာနေနေဝ။ **သတိံ ပဋိလဘိတွာ**တိ “အဟော မယာ ကတကမ္မံ သဖလံ ဇာတ”န္တိ ယောနိသော စိတ္တံ ဥပ္ပာဒေတွာ။

ဟာသာဏေတိ မဂ္ဂမဇ္ဈေ ဥစ္စတရဘာဝေန ဌိတပာသာဏေ။ **ဥစ္စာလေတွာ**တိ ဥဒ္ဓရိတွာ။ **တေဿ သဂ္ဂဿ ဂမနမဂ္ဂ**န္တိ တေဿ စန္ဒာဒီနံ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဘူတဿ သဂ္ဂဿ ဂမနမဂ္ဂံ ပုညကမ္မံ။

သုဂတိဝသေန လဒ္ဓဗ္ဗံ, ကဟာပဏဋ္ဌာတိ **ကဟာပဏံ,** ဒဏ္ဍဝသေန လဒ္ဓဗ္ဗံ ဗလိ **ဒဏ္ဍဗလိ။ ဂဟပတိကာ ကိံ ကရိဿန္တီ**တိ ဂဟပတိကာ နာမ အဋ္ဌဝိကာ ဝိယ ဝိသမနိဿိတာ, တေ န ကဉ္စိ အနတ္ထံ ကရိဿန္တိ, ဧဝံ **တယာ ဇာနမာနေန ကသ္မာ မယ္ဟံ န ကထိတ**န္တိ ယဒိပိ ပုဗ္ဗေ န ကထိတံ, တေရဟိ ပန ဘယေန ကထိတံ, **မာ မယ္ဟံ အဒေသံ ကရေယ္ယာထ,** အာရောစိတကာလတော ပဋ္ဌာယ န မယ္ဟံ အဒေသောတိ ဝဒတိ။

နိဗဒ္ဓ န္တိ ဧကန္တိကံ။

ပိသုဏောသီတိ ပိသုဏကမ္မမကာသိ, တုမ္ဟာကံ အန္တရေ မယ္ဟံ ပေသုညံ ဥပသံဟရတီတိ အတ္ထော။ ပုန အဟရဏီယံ ဗူဟမ္ဗဒေယ္ယံ **ကတွာ။ မယ္ဟမ္ပီ** တိ မယ္ဟမ္ပိ အတ္ထာယ မံ ဥဒ္ဒိဿ **ပုညကမ္မံ ကရောထ။** နီလုပ္ပလံ နာမ ဝိကသမာနံ ဥဒကတော ဥဂ္ဂန္တွာဝ ဝိကသတိ, ဧဝံ အဟုတွာ **အန္တောဥဒကေ ပုပ္ဖိတံ နီလုပ္ပလံ ဝိယ။** အမ္ဟာကံ ပနိဒံ ပုညကမ္မံ ဘဝန္တရူပပတ္တိယာ ဝိနာ ဣမသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ ဝိပာကံ ဒေတီတိ ယောဇနာ။ **စိန္တာမတ္တကမ္ပီ** တိ အေမနဿဝသေန စိန္တာမတ္တကမ္ပိ။

ပဂေဝါတိ ကာလဿေဝ, အတိဝိယ ပာတောတိ အတ္ထော။ **ကဏ္ဏိကရုက္ခ** န္တိ ကဏ္ဏိကယောဂ္ဂံ။ **တစ္ဆေတွာ မဋ္ဌံ ကတွာ** ကဏ္ဏိကာယ ကတ္တဗ္ဗံ သဗ္ဗံ နိဋ္ဌပေတွာ။ တထာ ဟိ သာ ဝတ္ထေန ဝေဌေတွာ ဌပိတာ။

စယဗန္ဓနံ သာလာယ အဓိဋ္ဌာနသဇ္ဇနံ။ **ကဏ္ဏိကမဉ္စဗန္ဓနံ** ကဏ္ဏိကာရောပနကာလေ အာရုဟိတွာ အဝဋ္ဌာနအဋ္ဋကရဏံ။

ယဿ အတ္ထတေ ဖလကေ ယဿ ဖလကေ အတ္ထတေတိ ယောဇနာ။

အဝိဒူရေတိ သာလာယ, ကောဝိဋ္ဌာရရုက္ခဿ စ အဝိဒူရေ။ **သဗ္ဗဇေဋ္ဌိကာ** တိ သဗ္ဗာသံ တဿ ဘရိယာနံ ဇေဋ္ဌိကာ သုဇာတာ။

တဿေတ တိ သက္ကဿေဝ။ **သန္တိကေ** တိ သမီပေ သန္တိကာဝစရာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တာ။ ဓဇေန သဒ္ဓိံ သဟ ဿယောဇနိကော **ဟာသာအော။**

ကက္ကဋကဝိဓ္ဓနသူလသဒိသ န္တိ ကက္ကဋကေ ဂဏှိတုံ တဿ ဗိလပရိယန္တဿ ဝိဇ္ဈနသူစိသဒိသံ။

မစ္ဆရူပေနာ တိ မတမစ္ဆရူပေန။ **ဩသရတီ**တိ ပိလဝန္တော ဂစ္ဆတိ။ **တဿာပိ** ဗကသကုဏိကာယ **ပဉ္စ ဝဿသတာနိ အာယု အဟောသိ** ဒေဝနေရယိကာနံ ဝိယ မနုဿပေတတိရစ္ဆာနာနံ အာယုနော အပရိစ္ဆိန္နတ္တာ။

ဥက္ကုဋ္ဌိမကာသီ တိ ဥစ္စာသဒ္ဒမကာသိ။

ပုဗ္ဗသန္နိတသေနာ တိ ပုရိမဇာတိသု စိရသန္နိတသေန။ ဝေဠုဟိ ကေစ္စာနံ ဒိဋ္ဌမတ္တေနပိ သိနေဟော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ –

> ''ပုဗ္ဗေဝ သန္နိဝာသေန၊ ပစ္စုပ္ပန္နဟိတေန ဝါ။
> ဧဝံ တံ ဇာယတေ ပေမံ၊ ဥပ္ပလံဝ ယထောဒကေ''တိ။ (ဇာ. ၁.၂.၁၇၄)။

အဝသေသေသူတိ အသုရေ, သက္ကံ ဌပေတွာ ဒွီသု ဒေဝလောကေသု ဒေဝေဝ သန္ဓာယ ဝဒတိ။

အတ္တနိဿိတ န္တိ အတ္တနော, ပရေသဉ္စ အတ္ထမေဝ ဟိတမေဝ နိဿိတံ, တံ ပန ဟိတံ သုခဿ နိဒါနန္တိ အာဟ **''ကာရဏနိဿိတ''** န္တိ။

ပဉ္စဟဝေယျာကရဏဝဏ္ဏနာ

၃၅၇. **ကိံသံယောဇနာ**တိ ကီဒိသသံယောဇနာ။ သတ္တေ အနတ္ထေ သံယောဇေန္တီ ဗန္ဓန္တီတိ **သံယောဇနာနီ**တိ အာဟ **''ကိံဗန္ဓနာ, ကေန ဗန္ဓနေန ဗဒ္ဓါ''** တိ။ **ပုထုကာယာ**တိ ဗဟူ သတ္တကာယာတိ အာဟ **''ဗဟူ ဇနာ''**တိ။ ဝေရံ ဝုစ္စတိ အဒေသောတိ အာဟ **''အဝေရာတိ အပ္ပဋိဃာ''**တိ။ အာဝုဓေန သဂိရေ ဒဏ္ဍော **အာဝုဓဒဏ္ဍော,** ဓနဿ အာပနတ္ထေ န ဒဏ္ဍော **ဓနဒဏ္ဍော,** တဒုဘယာကရဏေန တတော ဝိနိမုတ္တော **အဒဏ္ဍော,** သမ္ပတ္တိဟရဏတော, သဟ အနတ္ထုပ္ပတ္တိတော စ သပတ္တော, ပဋိသတ္တူတိ အာဟ **''အသပတ္တာတိ အပစ္စတ္ထိကာ''** တိ။ **ဗျာပဇ္ဈံ** ဝုစ္စတိ စိတ္တဒုက္ခံ, တဗ္ဗိရဟိတာ **အဗျာပဇ္ဈာ** တိ အာဟ **''ဝိဂတဒေမနဿာ''** တိ။ ပုဗ္ဗေ ''အဝေရာ''တိ ပဒေန သမ္ဗန္ဓာဃာတကာဘာ တေ ဝုတ္တော။ တေနာဟ ''အပ္ပဋိဃာ''တိ။ **''အဝေရိနော''**တိ ပန ဣမိနာပိ ကောပမတ္တဿပိ အနုပ္ပာဒနံ။ တေနာဟ **''ကတ္ထစိ ကောပံ န ဥပ္ပာဒေတွာ''** တိ။ ''ဝိဟရေမူ''တိ စ ပဒံ ပုရိမပဒေဟိပိ ယောဇေတဗ္ဗံ ''အဝေရာ ဝိဟရေမူ''တိ အာဒိနာ။ အယဉ္စ အဝေရာဒိဘာဝေ သံဝိဘာဂေန ဟာကင်္ခော ဟောတီတိ ဒဿေတုံ **''အစ္ဆရာယာ''** တိ အာဒိံ ဝတွာ **''ဣတိ စ နေသံ ဟောတီ''**တိ ဝုတ္တံ။ စိတ္တုပ္ပတ္တိ ဒဋ္ဌဟတရာပိ ဟုတွာ ပဝတ္တတီတိ ဒဿေတုံ **''အနံ ဒတွာ, ပူဇံ ကတွာ စ ပတ္ထယန္တိ''**တိ ဝုတ္တံ။ **ဣတိ စေ**တိ **စေ**-သဒ္ဒော အနုဝယသံသဂ္ဂေန ပရိကပ္ပေတီတိ အာဟ **''ဝေဥ္စ နေသ''**န္တိ။

ယာယ ကာယစိ ပရေသံ သမ္ပတ္တိယာ ခီယနံ ဥသူယနံ အသဟနံ လက္ခဏံ ဧတိဿာတိ **ပရသမ္ပတ္တိခီယန လက္ခဏာ,** ယဒဂ္ဂေန အတ္တသမ္ပတ္တိယာ ပရေဟိ သာဓာရဏဘာဝံ အသဟနလက္ခဏံ, တဒဂ္ဂေနဿ ''နိဂူဟနလက္ခဏာ''န္တိပိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ တထာ ဟိဿ ပောရာဏာ ''မာ ဣဒံ အစ္ဆရိယံ အညေသံ ဟောတု, မယှမေဝ ဟောတူတိ မစ္ဆရိယ''န္တိ နိဗ္ဗစနံ ဝဒန္တိ။ **အဘိဓမ္မေ** ''ယာ ပရလာဘသက္ကာရဂရုကာရမာနနဝန္ဒနပူဇနာသု ဣဿာ ဣဿာယ နာ''တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁၁၂၆) နိဒ္ဒေသပဒေ့, ''ယာ ဧတေသု ပရေသံ လာဘာဒီသု ကိံ ဣမိနာ ဣမေသ''န္တိအာဒိနာ တံသံဝဏ္ဏနာယဉ္စ **ဝုတ္တာနေဝ,** တသ္မာ တတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာနီတိ အဓိပ္ပာယော။

ယသ္မာ ပန ဣဿာမစ္ဆရိယာနိ ဗဟုတဒီနတနိ, တေသံ ဝိဘာဝနာ လောကဿ ဗဟုကာရာ , တသ္မာ **အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာယံ** (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁၁၂၅) ဝိဘာဝိတာနမ္ပိ တေသံ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကေပိ သမ္ပရာယိကေ ပိအာဒီနဝေ ဒဿေန္တော

“အာတသမစ္ဆရိယေန ပနာ” တိအာဒိမာဟ။ **ဇွော** တိ တေသု ကုသလာမစ္ဆရိယေသု, တေသု တ အာတသမစ္ဆရိယာဒီသု ပဉ္စသု မစ္ဆရိယေသု။ **သင်္ကာရံ သီသေန ဥက္ခိပိတ္ဝာတံ ဝိစရတိ** တတ္ထ လဂ္ဂစိတ္တတာယ, နိပ်ီနဋ္ဌာသယတာယ စ။ **မမာတိ** မယာ, အယမေဝ တ ဟဒ္ဒေ။ **လောဟိတမ္ပိ မုခတော ဥဂ္ဂစ္ဆတိ** စိတ္တဝိဃာတေန သံတတ္တဟဒယတာယ။ **ကုစ္ဆိဝိရေစနမ္ပိ ဟောတိ** အတိဇလဂ္ဂိနော။ အညော ဝိဘဝပဋ္ဌိဝေဓမ္မော အရိယာနံယေဝ ဟောတိ, တေ စ တံ နမစ္ဆရာယန္တိ မစ္ဆရိယဿ သဗ္ဗသော ပဟီနတ္တာ။ ပဋ္ဌိဝေဓမ္မေ မစ္ဆရိယဿ အသမ္ဘတော တေတိ အာဟ **“ပရိယတ္တိဓမ္မမစ္ဆရိယေန စာ”**တိ။ ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယေန **ဒုဗ္ဗဏ္ဏော,** ဓမ္မမစ္ဆရိယေန **ဇွေမူဂေ** ဒုပ္ပညော ဟောတိ။

“အပိစာ”တိအာဒိ ပဉ္စန္နံ မစ္ဆရိယာနံ ဝသေန ကမ္မသရိက္ခကဝိပာကဒဿနံ။ **အာတသမစ္ဆရိယေန လောဟဂေဟေ ပစ္စတိ** ပရေသံ အာတသပစ္စယဟိတသုခနိသေဓနတော။ **ကုလမစ္ဆရိယေန အပ္ပလာဘော ဟောတိ** ပရေဟိ ကုလေသု လဒ္ဓဗ္ဗလာဘနိသေဓနတော, **အပ္ပလာဘော**တိ စ အလာဘောတိ အတ္ထော။ **လာဘမစ္ဆရိယေန ဂူထနိရယေ နိဗ္ဗတ္တတိ** လာဘဟေတု ပရေဟိ လဒ္ဓဗ္ဗဿ အဿာဒနိသေဓနတော။ သဗ္ဗထာပိ နိရဿာဒေ ဟိ ဂူထနိရယော။ **ဝဏ္ဏော နာမ န ဟောတီ**တိ သရီရဝဏ္ဏော, ဂုဏဝဏ္ဏောတိ ဒုဝိဓောပိ ဝဏ္ဏော နာမမတ္တေနပိ န ဟောတိ, တတ္ထ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တမာနော ဝိရူပော ဧဝ ဟောတိ။ သမ္ပတ္တိနိဂုဏနသဘာဝေန မစ္ဆရိယေန ဝိရူပတေ သဏ္ဌာနေ ယေဘုယ္ယေန ဂုဏာ ပတိဋ္ဌမေဝ န လဘန္တိ, ယေ စ ပတိဋ္ဌဟေယျုံ, တေသမ္ပိ ဝသေနဿ ဝဏ္ဏော န ဘဝေယျ။ တေ ဟိ တဿ လောဂေ ရတ္တိံ ခိတ္တာ သရာ ဝိယ န ပညာယန္တိ။ **ဓမ္မမစ္ဆရိယေန ကုက္ကုဠနိရယေ။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ပဟီယတိ** အပာယဂမနီယဘာဝတော။ **ဝေရာဒီဟိ န ပရိမုစ္စတိယေဝ** တပ္ပရိမုစ္စနာယ ကုစ္ဆာယ အပ္ပတ္တဗ္ဗတ္တာ ဇာတိအာဒိမေဝ မာနံ သတ္တာနံ ဇာတိအာဒီဟိ ဝိယ။

တိဏ္ဏာ မေတ္တ ကင်္ခာ တိ မ-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော။ **တေသမ္ပိ ပဠေဟ** တိ တေသမ္ပိ “ကိံသံယောဇနာ နု ခော”တိ ဧဝံ ဉာတုံ ကုစ္ဆိတေ အတ္ထော။ **တုမှာကံ ဝစနံ သုတွတ**တိ “ကုသလာမစ္ဆရိယသံယောဇနာ”တိ ဧဝံ ပဝတ္တံ တုမှာကံ ဝိဿဇ္ဇနဝစနံ သုတွတ။ **ကင်္ခာ တိဏ္ဏာ** တိ ယထာပုစ္ဆိတေ အတ္ထေ သံသယော တရိတော ဝိဂတော ဒေသနာနုသဲသရဏမတ္တေန, န သမုစ္ဆေဒဝသေနာတိ အာဟ **“န မဂ္ဂဝသေနာ”** တိအာဒိ။ **အယမ္ပိ ကထံကထာ ဝိဂတာ** တိ ကင်္ခာယ ဝိဂတတ္တာ ဧဝ တဿာ ပဝတ္တိအာကာရဝိသေသဘူတာ **“ကထံ ကထ ကထံ ကထ”**န္တိ အယမ္ပိ ကထံကထာ **ဝိဂတာ** အပဂတာ။

၃၅၈. နိအနာဒီနိ မဟာနိအနသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၉၅) **ဝုတ္တတ္တာနေဝ။** ပိယာနံ အတ္တနော ပရိဂ္ဂဟဘူတာနံ သတ္တသင်္ခါရာနံ ပရေဟိ သာဓာရဏဘာဝတသဟနဝသေန, နိဂူဟနဝသေန စ ပဝတ္တနတော **ပိယသတ္တသင်္ခါရနိအနံ မစ္ဆရိယံ,** အပ္ပိယာနံ ပရိဂ္ဂဟဘူတာနံ သတ္တာနံ, သင်္ခါရာနဥ္စ အသဟနဝသေန ပဝတ္တိယာ **အပ္ပိယသတ္တသင်္ခါရနိအနာ ကုသလာ။** ယဥ္ဟိ ကိဥ္စိ အပ္ပိယသမ္ဗန္ဓံ ဘဒ္ဒကမ္ပိ တံ ကောနေဿ အပ္ပိယမေတတိ။ **ဥဘယန္တိ** မစ္ဆရိယံ, ကုသလာ စာတိ ဥဘယံ။ **ဥဘယနိအနန္တိ** ပိယနိအနဥ္စေဝ အပ္ပိယနိအနဥ္စ။ **ပိယာ**တိ ကုဒ္ဓာ။ **ကေဒ္ဓာယိတာ**တိ ခနာယိတာ။ **မမာယိတာ**တိ မမတ္တံ ကတွတ ပရိဂ္ဂဟိတာ။ **ကုသ္သံ ကရောတီ** တိ “ကိံ ကုမဿ ကုမိနာ”တိ တဿ ပိယသတ္တလာဘာသဟနဝသေန ဥဿူယတိ, **တမေဝ ပိယသတ္တံ ယာစိတော။ အဟော ဝတဿာ** တိ သာဓု ဝတ အဿ။ “ကုမဿ ပုဂ္ဂလဿ **ဝေရူပံ ပိယဝတ္ထု န ဘဝေယျာ”တိ ကုသ္သံ ကရောတိ** ဥဿူယံ ဥပ္ပာဒေတိ။ **မမာယန္တာ** တိ ကေဒ္ဓာယန္တာ။ **အပ္ပိယေ** တိ အပ္ပိယေ သတ္တေ တေသံ သတာပတော။ **အဿာ** တိ ပုဂ္ဂလဿ, ယေန တေ လဒ္ဓါ။ **တေတိ** သတ္တသင်္ခါရာ, **သစေပိ အမနာပ ဟောန္တိ** အပ္ပိယေဟိ သမုအာဂတတ္တာ။ **ဝိပရီတဝုတ္တိတာယာ** တိ အယာထာဝကဟိတာယ။ **ကော အညော ဝေရူပဿ လာဘီ** တိ တေန အတ္တာနံ သမ္ဘာဝေန္တော **ကုသ္သံ တ ကရောတိ။** အညဿ တာဒိသံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမ္ပိ “အဟော ဝတဿ ဝေရူပံ န ဘဝေယျာ”တိ **ကုသ္သံ တ ကရောတိ,** အယဥ္စ နယော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယတ္တာ န ဂဟိတော။

ဝတ္ထုကာမာနံ ပရိယေသနဝသေန ပဝတ္တော ဆန္ဒော **ပရိယေသနဆန္ဒော။** ပဋ္ဌိလာဘပစ္စယော ဆန္ဒော **ပဋ္ဌိလာဘဆန္ဒော။** ပရိဘုဥ္ဇနဝသေန ပဝတ္တော ဆန္ဒော **ပရိဘောဂဆန္ဒော။** ပဋ္ဌိလဒ္ဓါနံ သန္နိဓာပနဝသေန, သင်္ဂောပနဝသေန စ ပဝတ္တော ဆန္ဒော **သန္နိဓိဆန္ဒော။** ဒိဋ္ဌဓမ္မိကမေဝ ပယောဇနံ စိန္တေတွာ ဝိဿဇ္ဇနဝသေန ပဝတ္တော ဆန္ဒော **ဝိဿဇ္ဇနဆန္ဒော။** တေနာဟ “ကတမော”တိအာဒိ။

အယံ ပဉ္စဝိဓောပိ အတ္ထတော တဏှာယနမေတတိ အာဟ **"တဏှာမတ္တမေတ"**တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တော "လာဘံ ပဋိစ္စ ဝိနိစ္ဆယော"တိ ဧဝံ မဟာနိဒာနသုတ္တေ (ဒီ. နိ. ၂.၁၀၃) ဝုတ္တော **ဝိနိစ္ဆယဝိတက္ကော ဝိတက္ကော နာမ,** န ယော ကောစိ ဝိတက္ကော။ ကထံ ပန ယထာဝုတ္တံ ဝိနိစ္ဆယဝိတက္ကံ အတ္ထုဒ္ဒါရနယေန နီဟရိတ္ဝာ ဒဿေတုံ **"ဝိနိစ္ဆယော"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အဋ္ဌသတ** န္တိ အဋ္ဌာဓိကံ သတံ, တဉ္စ ခော တဏှာဝိစရိတာနံ သတံ, န ယဿ ကဿစီတိ ဒဿေတုံ **"တဏှာဝိစရိတ"**န္တိ ဝုတ္တံ။ **တဏှာဝိနိစ္ဆယော နာမ** တဏှာယ ဝသေန ဝက္ခမာနနယေန အာရမ္မဏဿ ဝိနိစ္ဆိနနတော။ ဒိဋ္ဌိဒဿနဝသေန "ဣဒမေဝ သစ္စံ, မောဃံ အည"န္တိ ဝိနိစ္ဆိနနတော **ဒိဋ္ဌိဝိနိစ္ဆယော နာမ။ ဣဋ္ဌံ** ပဏီတံ, **အနိဋ္ဌံ** အပ္ပဏီတံ, ပိယာယိတဗ္ဗံ **ပိယံ,** အပ္ပိယာယိတဗ္ဗံ **အပ္ပိယံ,** တေသံ **ဝဝတ္ထာနံ** တဏှာဝသေန **န ဟောတိ။** တဏှာဝသေန ဟိ ကေစ္စော ကိဉ္စိ ဝတ္ထုံ ပဏီတံ မညတိ, ကေစ္စော ဟီနံ, ကေစ္စော ပိယာယတိ, ကေစ္စော နပ္ပိယာယတိ။ တေနာဟ **"တဒေဝ ဟိ"**တိအာဒိ ။ **"ဒဿာမိ"** တိ ကထံ ဝိသဇ္ဇနဆန္ဒေ ဝုတ္တနယေန စေဝ ဝဇ္ဇုပနိဿယအနုဝသေန စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တမ္ပိ ဟိ တဏှာဆန္ဒဟေတုကန္တိ။

ယတ္ထ သယံ ဥပ္ပန္နံ, တံ သန္တာနံ သံသာရေ ပပဉ္စေန္တိ ဝိတ္ထာရယန္တီတိ **ပပဉ္စာ။** ယဿ စ ဥပ္ပန္နာ, တံ "ရတ္တော"တိ ဝာ "သတ္တော"တိ ဝာ "မိစ္ဆာဘိနိဝိဋ္ဌော"တိ ဝာ ပပဉ္စေန္တိ ဗျဉ္ဇေန္တီတိ **ပပဉ္စာ။** ယသ္မာ တဏှာဒိဋ္ဌိယော အဓိမတ္တာ ဟုတွာ ပဝတ္တမာနာ တံသမင်္ဂိပုဂ္ဂလံ ပမတ္တာကာရံ ပာပေန္တိ, မာနော ပန ဇာတိမဒာဒိ ဝသေန မတ္တာကာရမ္ပိ, တသ္မာ **"မတ္တပမတ္တာကာရပာပနဋ္ဌေနာ"** တိ ဝုတ္တံ။ **သင်္ခါ ဝုစ္စတိ ကောဋ္ဌာသော** ဘာဂသော သင်္ခါယတိ ဥပဋ္ဌာတီတိ။ ယသ္မာ ပပဉ္စသညာ တံတံဒွါရဝသေန, အာရမ္မဏဝသေန စ ဘာဂသော ဝိတက္ကဿ ပစ္စယာ ဟောန္တိ, န ကေဝလာ, တသ္မာ **ပပဉ္စသညာသင်္ခါနိဒါနော ဝိတက္ကော** ဝုတ္တော, ပပဉ္စသညာနံ ဝာ အနေကဘေဒဘိန္နတ္တာ တံသမုဒာယော "ပပဉ္စသညာသင်္ခါ"တိ ဝုတ္တော။ ပပဉ္စသညာသင်္ခါဂ္ဂဟဏေန စ အနုဝသေသော ဒုက္ခသမုဒယော ဝုတ္တော တံတံ နိမိတ္တတ္တာ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿာတိ။

ယော နိရောဓော ရူပသမောတိ နိရောဓသေစ္စမာဟ။ **တဿ သာရုပ္ပ** န္တိ တဿ ပပဉ္စသညာသင်္ခါယ နိရောဓဿ ရူပသမဿ အဓိဂမုပာယတာယ သာရုပ္ပံ အနုစ္ဆဝိကံ, တေန ဝိပဿနံ ဝဒတိ။ တတ္ထ ယထာဝုတ္တနိရောဓေ အာရမ္မဏကရဏဝသေန ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ **တတ္ထဂါမိနီ,** တေန မဂ္ဂံ။ တေနာဟ **"သဟ ဝိပဿနာယ မဂ္ဂံ ပုစ္ဆတီ"**တိ။

ဝေဒနာကမ္မဋ္ဌာနဝဏ္ဏနာ

၃၅၉. ပုစ္ဆိတမေဝ ကထိတံ။ ယသ္မာ သက္ကေန ဒေဝတာနံ ကင်္ခေန ပပဉ္စသညာသင်္ခါနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါ ပုစ္ဆိတာဝ, ဘဂဝတာ စ တဒဓိဂမုပာယံ အရူပကမ္မဋ္ဌာနံ တဿ အဇ္ဈာသယဝသေန ဝေဒနာမုခေန ကထေန္တော တိဿော ဝေဒနာ အာရဘိ, ကထိ ပုစ္ဆိတမေဝ ကထေန္တေန ပုစ္ဆာနုသန္ဓိဝသေန **သာနုသန္ဓိမေဝ** စ ကထိတံ။ န ဟိ ဗုဒ္ဓါနံ အနနုသန္ဓိကာ ကထာ နာမ အတ္ထိ။ ကထံ ပနိဒံ ဝေဒနာမုခေန အရူပကမ္မဋ္ဌာနဿေဝ ကထနေ ကာရဏံ ဒဿေတုံ **"ဒေဝတာန ဥပ္ပတ္တိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ကရဇကာယဿ သုခုမတာဝစနေနေဝ အစ္စန္တမုဒုသုခုမာလဘာဝတာပိ ဝုတ္တာ ဟောတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ကမ္မဇ** န္တိ ကမ္မဇတေဇံ။ တဿ ဗလဝဘာဝတော ဥဠာရပုညကမ္မနိဗ္ဗတ္တတ္တာ, အတိဝိယ ဂရုမဓုရသိနိဒ္ဓသုဒ္ဓါဟာရဇီရဏတော စ။ **ကောဟာရမ္ပိ** တိ ကောဟာရတရမ္ပိ။ **"ဝိလီယန္တီ"** တိ တေန ကရဇကာယဿ မန္ဒတာယ ကမ္မဇတေဇဿ ဗလဝဘာဝေန အာဟာရဝေလာတိက္ကမေန နေသံ ဗလဝတီ ဒုက္ခဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ သုပာကဋာ ဟောတီတိ ဒဿေတိ။ နိဒဿနမတ္တဉ္စေတံ, သုခဝေဒနာပိ ပန နေသံ ဥဠာရပဏီတေသု အာရမ္မဏေသု ဥပရူပရိ အနိဂ္ဂဟဏဝသေန ပဝတ္တမာနာ သုပာကဋာ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိယေဝ။ ဥပေက္ခာပိ တေသံ ကဒာစိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ သန္တပဏီတရူပာ ဧဝ ကင်္ခမဇ္ဈတ္တေ ဧဝ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တနတော။ တေနေတမာဟ **"တသ္မာ"** တိအာဒိ။

ရူပကမ္မဋ္ဌာန န္တိ ရူပပရိဂ္ဂဟံ, ရူပမုခေန ဝိပဿနာဘိနိဝေသန္တိ အတ္ထော။ **အရူပကမ္မဋ္ဌာန** န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ တတ္ထ ရူပကမ္မဋ္ဌာနေန သမထာဘိနိဝေသောပိ သင်္ဂယှတိ, ဝိပဿနာဘိနိဝေသော ပန ကထာဓိပ္ပေတောတိ ဒဿေန္တော **"ရူပပရိဂ္ဂဟော အရူပပရိဂ္ဂဟောတိပိ တဒေဝ ဝုစ္စတီ"** တိ အာဟ။ **စတုဓာတုဝဝတ္ထာန** န္တိ ဧတ္ထ ယေဘုယျေန စတုဓာတုဝဝတ္ထာနံ ဝိတ္ထာရေန္တော ရူပကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ရူပကမ္မ**

မဇ္ဈာနံ ဒဿေတုံ တတော ကထေတိ ''ဇဝံ ရူပကမ္မဇ္ဈာနံ ဝုစ္စမာနံ သုဋ္ဌု ဝိဘူတံ ဟာကဋံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတီ''တိ။ ''ဧတေန ဣမဿာပိ ရူပကမ္မဇ္ဈာနံ ဧကဒေသေန ဝိဘာဝိတမေဝ''တိ ဝဒန္တိ။

ကာမဓာတုတ္တ ဝေဒနာဝသေန အရူပကမ္မဇ္ဈာနံ အာဂတံ, တဒညဓမ္မဝသေနပိ အရူပကမ္မဇ္ဈာနံ လဗ္ဘတီတိ တံ ဝိဘာဝေနေ ဒဿေတုံ **''တိဝိဓော ဟိ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အဘိနိဝေသော**တိ အနုပ္ပဝေသော, အာရမ္မဏောတိ အတ္ထော။ အာရမ္မဏေ ဇဝ ဟိ အယံ ဝိဘာဂေ, သမ္မသနံ ပန အနဝသေသတောဝ ဓမ္မေ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ပဝတ္တတီတိ။ **''ပရိဂ္ဂဟိတေ ရူပကမ္မဇ္ဈာနေ''**တိ ဣဒံ ရူပမုခေန ဝိပဿနာဘိနိဝေသံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, အရူပမုခေန ပန ဝိပဿနာဘိနိဝေသော ယေဘုယ္ယေန သမထယာနိကဿ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော, သော စ ပဉ္စမံ ဈာနင်္ဂါနိ ပရိဂ္ဂဟေတွာ တတော ပရံ သေသဓမ္မေ ပရိဂ္ဂဏှာတိ။ **ပဉ္စမာဘိနိပါတော**တိ သဗ္ဗေ စေတသိကာ စိတ္တာယတ္တာ စိတ္တကိရိယာဘာဝေန ဝုစ္စန္တီတိ ဖဿော စိတ္တဿ ပဉ္စမာဘိနိပါတော ဝုတ္တော။ **တံ အာရမ္မဏာ**န္တိ ယထာပရိဂ္ဂဟိတံ ရူပကမ္မဇ္ဈာနသညိတံ အာရမ္မဏံ။ ဥပ္ပန္နဖဿော ပုဂ္ဂလော, စိတ္တစေတသိကရာသိ တ အာရမ္မဏေန ဖုဋ္ဌော ဖဿသဟဇာတာယ ဝေဒနာယ တံသမကာလမေဝ ဝေဒေတိ, ဖဿော ပန သြဘာသဿ ဝိယ ပဒီပေ ဝေဒနာဒီနံ ပစ္စယဝိသေသော ဟောတီတိ ပုရိမကာလော ဝိယ ဝုစ္စတိ, ယာ တဿ အာရမ္မဏာဘိနိရောပနလက္ခဏတာ ဝုစ္စတိ။ **ဖုသန္တော** တိ အာရမ္မဏဿ ဖုသနာကာရေန။ အယဉ္ဟိ အရူပဓမ္မတ္တာ ဧကဒေသေန အနလ္လီယမာနောပိ ရူပံ ဝိယ စက္ခုံ, သဒ္ဒော ဝိယ စ သောတံ, စိတ္တံ, အာရမ္မဏဉ္စ ဖုသန္တော ဝိယ, သင်္ဃဋ္ဋေန္တော ဝိယ စ ပဝတ္တတီတိ။ တထာ ဟေသ ''သင်္ဃဋ္ဋနရသော''တိ ဝုစ္စတိ။

အာရမ္မဏံ အနုဘဝန္တီ တိ ဣဿရဝတာယ ဝိသဝိတာယ သာမိဘာဝေန အာရမ္မဏရသံ သံဝေဒေန္တိ။ ဖဿာဒီန ဉှိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ အာရမ္မဏေ ဧကဒေသေနေဝ ပဝတ္တိ ဖုသနာဒိမတ္တဘာဝတော, ဝေဒနာယ ပန ဣဋ္ဌာကာရသမ္ဘောဂဒိဝသေန ပဝတ္တနတော အာရမ္မဏေ နိပ္ပဒေသတော ပဝတ္တိ။ ဖုသနာဒိဘာဝေန ဟိ အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏံ ဧကဒေသာနုဘဝနံ, ဝေဒယိတဘာဝေန ဂဟဏံ ယထာကာမံ သဗ္ဗာနုဘဝနံ, ဇဝံသဘာဝတနေဝ တာနိ ဂဟဏာနီတိ န ဝေဒနာယ ဝိယ ဖဿာဒီနမ္ပိ ယထာ သကကိစ္စကရဏေန သာမိဘာဝါနုဘဝနံ စောဒေတဗ္ဗံ။ **ဝိဇာနန္တ** န္တိ ပရိစ္ဆိန္ဒနဝသေန ဝိသေသတော ဇာနန္တံ။ ဝိညာဏဉှိ မိနိတဗ္ဗဝတ္ထုံ နာဠိယာ မိနန္တော ပုရိသော ဝိယ အာရမ္မဏံ ပရိစ္ဆိန္ဒ ဝိဘာဝေန္တံ ပဝတ္တတိ, န သညာ ဝိယ သဉ္ဇာနနမတ္တံ ဟုတွာ။ တထာ ဟိ အနေန ကအာဒိ လက္ခဏတ္တယဝိဘာဝနာပိ ဟောတိ, ဣမေသံ ပန ဖဿာဒီနံ တဿ တဿ ဟာကဋဘာဝတေ ပစ္စယဝိသေသသိဒ္ဓဿ ပုဗ္ဗဘာဂဿ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဇဝံ တဿ တဿေဝ ဟာကဋဘာဝေပိ ''သဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, အဘိညေယျ''န္တိ (သံ. နိ. ၄.၄၆; ပဋိ. မ. ၁.၃), ''သဗ္ဗဉ္စ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဘိဇာန''န္တိ (သံ. နိ. ၄.၂၇) စ ဇဝမာဒိ ဝစနတော သဗ္ဗေ သမ္မသနုပဂ ဓမ္မာ ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာတိ ဒဿေန္တော **''တတ္ထ ယဿာ''** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဖဿပဉ္စမကေယေဝ** တိ အဝဓာရဏံ တဒန္တောဂဓ တ္တာ တဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတတ္တာ စတုန္နံ အရူပက္ခန္ဓာနံ။ ဖဿပဉ္စမကဂ္ဂဟဏဉှိ တဿ သဗ္ဗဿ သဗ္ဗစိတ္တုပ္ပာဒသာဓာရဏဘာဝတော ။ တတ္ထ စ ဖဿစေတနာဂ္ဂဟဏေန သဗ္ဗသင်္ခါရက္ခန္ဓဓမ္မသင်္ဂဟော စေတနပ္ပဓာနတ္တာ တေသံ။ တထာ ဟိ သုတ္တန္တဘာဇနီယေ **သင်္ခါရက္ခန္ဓဝိဘင်္ဂေ** ''စက္ခုသမ္ဖဿဇာ စေတနာ''တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၂၁) စေတနာဝ ဝိဘတ္တာ, ဣတရေ ပန ခန္ဓာ သရူပေနေဝ ဂဟိတာ။

ဝတ္ထုနိဿိတာ တိ ဧတ္ထ **ဝတ္ထု**-သဒ္ဒော ကရဇကာယဝိသယော, န ဆဗ္ဗတ္ထုဝိသယောတိ။ ကထမိဒံ ဝိညာယတီတိ အာဟ **''ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တ''** န္တိ။ ကတ္ထ ပန ဝုတ္တံ? **သာမညဖလသုတ္တေ။ သော** တိ ကရဇကာယော။ **''ပဉ္စက္ခန္ဓ ဓဝိနိမုတ္တံ နာမရူပံ နတ္ထီ''**တိ ဣဒံ အဓိကာရဝသေန ဝုတ္တံ။ အညထာ ဟိ ခန္ဓဝိနိမုတ္တမ္ပိ နာမံ အတ္ထေဝတိ။ **အဝိဇ္ဇာဒိဟေတုကာ**တိ အဝိဇ္ဇာတဏှာဥပာဒါနာဒိဟေတုကာ။ ''ဝိပဿနာပဋိပဋိယာ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာတိ သမ္မသန္တော ဝိစရတီ''တိ ဣမိနာ ဗလဝဝိပဿနံ ဝတွာ ပုန တဿ ဥဿုက္ကာပနံ, ဝိသေသာဓိဂမဉ္စ ဒဿေန္တော **''သော''**တိအာဒိမာဟ။

ဣဓာတိ ဣမသ္မိံ **သက္ကပဉှသုတ္တေ။** ဝေဒနာဝသေန စေတ္ထ အရူပကမ္မဇ္ဈာနကထနေ ကာရဏံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ ။ ယထာဝုတ္တေသု စ တီသု ကမ္မဇ္ဈာနာဘိနိဝေသေသု ဝေဒနာဝသေန ကမ္မဇ္ဈာနာဘိနိဝေသော သုကရော ဝေဒနာနံ ဝိဘူတဘာဝတောတိ ဒဿေတုံ **''ဖဿဝသေန ဟိ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **''န ဟာကဋံ ဟောတီ''**တိ ဣဒံ သက္ကပ

မုခါနံ တေသံ ဒေတနံ ယထာ ဝေဒနာ ဝိဘူတာ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ, န ဧဝံ ဣတရဒွယန္တိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ ဝေဒနာယ ဧဝ စ နေသံ ဝိဘူတဘာဝေ ဝေဒနာမုခေနေဝေတ္ထ ဘဂဝတာ ဒေသနာယ အာရဒ္ဓတ္တာ။ **“ဝေဒနာနံ ဥပ္ပတ္တိယာ ဟာကဋ္ဌ တာယာ”**တိ ဣဒံ သုခဒုက္ခဝေဒနာနံ ဝသေန ဝုတ္တံ။ တာသဉှိ ပဝတ္တိ ဩဠာရိကာ, န ဣတရာယ။ တဒုဘယဂ္ဂဟဏမုခေန တ ဂဟေတဗ္ဗတ္တာ ဣတရာယပိ ပဝတ္တိ ဝိညူနံ ပာကဋာ ဧဝါတိ **သုခဒုက္ခဝေဒနာနဉှိ”**တိ ဝိသေသဂ္ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **“ယဒာ သုခံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ”** တိအာဒိ သုခဝေဒနာယ ပာကဋဘာဝဝိဘာဝနံ, တယိဒံ အသမာဟိတဘူမိဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ **“သကလံ သရီရံ ခေါဘေန္တ”** န္တိအာဒိနာ ကာမံ ပဝတ္တိဩဠာရိကတာယ အဝူပသန္တသဘာဝမေတံ သုခံ, သာတလက္ခဏတာယ ပန သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ, နိဿယဉ္စ အနုဂ္ဂဏှန္တမေဝ ပဝတ္တတီတိ ဒဿေတိ။ **“ယဒာ ဒုက္ခံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”**တိအာဒီသု ဝုတ္တဝိပရိယာယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဒုဒ္ဒီပနာ တိ ဉာဏေန ဒီပေတုံ အသက္ကုဏေယျာ, ဒုဗ္ဗိညေယျာတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“အန္ဓကာရာ အဘိဘူတာ”**တိ။ **အန္ဓကာရာ**တိ အန္ဓကာရဂတသဒိသီ, ဇာနိတုကာမေ စ အန္ဓကာရိနီ။ ပုဗ္ဗာပရံ သမံ သုကရေ သုပလက္ခိတမဂ္ဂဝသေန ဟာသာဏတလေ မိဂဂတမဂ္ဂေ ဝိယ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာရမ္မဏေသု သုခဒုက္ခာနုဘဝနေဟိ မဇ္ဈတ္တာရမ္မဏေသု အနုမိနိတဗ္ဗတာယ ဝုတ္တံ **“သာ သုခဒုက္ခာနံ။ပေ။ ဟာကဋာ ဟောတီ”** တိ။ တေနာဟ **“ယထာ”**တိအာဒိ။ **နယတော ဂဏှန္တဿာ**တိ ဧတ္ထာယံ နယော – ယသ္မာ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဝိသယာယ အာရမ္မဏူပလဒ္ဓိယာ အနုဘဝနတော နိဋ္ဌာမဇ္ဈတ္တဝိသယာ စ ဥပလဒ္ဓိ, တသ္မာ န တာယ နိရနုဘဝနာယ ဘဝိတဗ္ဗံ, ယံ တတ္ထာနုဘဝနံ, သာ အဒုက္ခမသုခါ။ တထာ အနုပလဗ္ဘမာနံ ရူပာဒိအနုဘုယျမာနံ ဒိဋ္ဌံ ဥပလဗ္ဘတိ, ယော ပန မဇ္ဈတ္တာရမ္မဏံ တဗ္ဗိသယဿ ဝိညာဏပ္ပဝတ္တိယံ, တသ္မာ အနနုဘုယျမာနေန တေန န ဘဝိတဗ္ဗံ။ သက္ကာ ဟိ ဝတ္တုံ အနုဘဝမာနာ မဇ္ဈတ္တဝိသယုပလဒ္ဓိ ဥပလဒ္ဓိဘာဝတော။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဝိသယုပလဒ္ဓိဝိသယံ ပန နိရနုဘဝနံ တံ အနုပလဒ္ဓိသဘာဝမေဝ ဒိဋ္ဌံ, တံ ယထာရူပန္တိ။ **နိဝတ္တေတွာ**တိ နီဟရိတွာ, “သောမနဿံဟာဟ”န္တိအာဒိနာ သမာနဇာတိယမ္ပိ ဘိန္ဒန္တော အညေဟိ အရူပဓမ္မေဟိ ဝိဝေစေတွာ အသံသဋ္ဌံ ကတွာတိ အတ္ထော။

အယဉ္စ ရူပကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေတွာ အရူပကမ္မဋ္ဌာနံ ဝေဒနာဝသေန နိဝတ္တေတွာ ဒေသနာ တထာဝိနေတဗ္ဗပုဂ္ဂလာပေက္ခာယ သုတ္တန္တရေသုပိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၃; မ. နိ. ၁.၁၀၆, ၃၉၀, ၄၁၃, ၄၅၀, ၄၆၅, ၄၆၇; မ. နိ. ၂.၃၀၆, ၂၀၉; ၃.၆၇, ၃၄၂; သံ. နိ. ၄.၂၄၈) အာဂတာ ဧဝါတိ ဒဿေန္တော **“န ကေဝလ”**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **မဟာသတိပဋ္ဌာနေ** (ဒီ. နိ. ၂.၂၇၃) တထာ ဒေသနာယ အာဂတဘာဝေ အနန္တရမေဝ အာဝိ ဘဝိဿတိ, **မဇ္ဈိမနိကာယေ** သတိပဋ္ဌာနဒေသနာပိ (မ. နိ. ၁.၁၀၆) တာဒိသီ ဧဝ။ **စူဠတဏှာသင်္ခယေ** “ဧဝံ စေတံ, ဒေဝါနံ ဣန္ဒ, ဘိက္ခုနော သုတံ ဟောတိ ‘သဗ္ဗေ ဓမ္မာ နာလံ အဘိနိဝေသာယာ’တိ, သော သဗ္ဗံ ဓမ္မံ အဘိဇာနာတိ , သဗ္ဗံ ဓမ္မံ အဘိညာယ သဗ္ဗံ ဓမ္မံ ပရိဇာနာတိ, သဗ္ဗံ ဓမ္မံ ပရိညာယ ယံ ကိဉ္စိ ဝေဒနံ ဝေဒေတိ သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ, သော တာသု ဝေဒနာသု အနိစ္စာနုပဿီ ဝိဟရတိ, ဝိရာဂါနုပဿီ”တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၃၉၀) အာဂတံ။ တေန ဝုတ္တံ **“အရူပကမ္မဋ္ဌာနံ ဝေဒနာဝသေန နိဝတ္တေတွာ ဒဿေသီ”**တိ။ **မဟာတဏှာသင်္ခယေ** ပန “သော ဧဝံ အနုရောဓဝိရောဓဝိပ္ပဟီနော ယံ ကိဉ္စိ ဝေဒနံ ဝေဒေတိ သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ, သော တံ ဝေဒနံ နာဘိနန္ဒတိ နာဘိဝဒတိ နာဇ္ဈောသာယ တိဋ္ဌတိ။ တဿ တံ ဝေဒနံ အနဘိနန္ဒတော အနဘိဝဒတော အနဇ္ဈောသာယ တိဋ္ဌတော ယာ ဝေဒနာသု နန္ဒီ သာ နိရုဇ္ဈတီ”တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၄၁၄) အာဂတံ။ **စူဠဝေဒလ္လေ** “ကတိ ပနာယျေ ဝေဒနာ”တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၄၆၅) အာဂတံ။ **မဟာဝေဒလ္လေ** “ဝေဒနာတိ, အာဝုသော, ဝုစ္စတိ, ကိတ္တာဝတာ နု ခော, အာဝုသော, ‘ဝေဒနာ’တိ ဝုစ္စတီ”တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၄၅၀) အာဂတံ။ ဧဝံ ရဋ္ဌပါလသုတ္တာဒီသုပိ (မ. နိ. ၂.၃၀၅) ဝေဒနာကမ္မဋ္ဌာနဿ အာဂတဋ္ဌာနံ ဥဒ္ဓရိတွာ ဝတ္တဗ္ဗံ။

“ပဌမံ ရူပကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေတွာ”တိ ဝုတ္တံ, ကထံ တမေတ္ထ ကထိတန္တိ အာဟ **“ရူပကမ္မဋ္ဌာန”** န္တိအာဒိ။ **သင်္ခိတ္တံ,** ကထံ သင်္ခိတ္တံ? **ဝေဒနာယ အာရမ္မဏမတ္တကထနေဝ,** ယေဘုယျေန ဝေဒနာ ရူပဓမ္မာရမ္မဏာ ပဉ္စဒွာရဝသေန ပဝတ္တနတော။ တေန စဿာ ပုရိမသိဒ္ဓါ ဧဝ အာရမ္မဏန္တိ ဝေဒနံ ဝဒန္တေန တဿာရမ္မဏဓမ္မာ အတ္ထတော ပဌမတရံ ဂဟိတာ ဧဝ နာမ ဟောန္တီတိ ဣမာယ အတ္ထာပတ္တိယာ ရူပကမ္မဋ္ဌာနဿေဝေတ္ထ ပဌမံ ဂဟိတတာ ဇောတိတာ, န သရူပေနေဝ ဂဟိတတ္တာ။ တေနာဟ **“တသ္မာ ဟဋ္ဌိယံ နာရုဠှံ ဘဝိဿတီ”** တိ။

၃၆၀. ဒွီဟိ ကောဋ္ဌာသေဟီ တိ သေဝိတဗ္ဗာသေဝိတဗ္ဗဘာဂေဟိ။ **ဝေရူပန္တိ** ယံ အကုသလာနံ အဘိဗုဒ္ဓိယာ, ကုသလာနဉ္စ ပရိဟာနာယ သံဝတ္တတိ, ဧဝရူပံ, တံ ပန ကာမူပသဉှိတတာယ “ဂေဟနိဿိတ”န္တိ ဝုစ္စတီတိ အာဟ

“ဂေဟသိတသောမနဿ” န္တိ။ **ကာဠာန** န္တိ ပိယာနံ။ **ကန္တာန** န္တိ ကမနီယာနံ။ **မနာပာန**န္တိ မနဝမုနကာနံ။ တတော ဧဝ မနော ရမေန္တီတိ **မနောရမာနံ။ လောကာမိသပဋိသံယုတ္တာန** န္တိ တဏှာပဟာသန္နိဿိတာနံ ကာမူပသဉှိတာနံ။ **ပဋိလာဘတော သမနုပဿတော**တိ “အဟော မယာ ကာမာနိ လဒ္ဓာနီ”တိ ယထာလဒ္ဓာနိ ရူပာရမ္မဏာဒီနိ အဿာဒယတော။ **အတီတ**န္တိ အတိက္ကန္တံ။ **နိရုဒ္ဓ** န္တိ နိရောဓပ္ပတ္တံ။ **ဝိပရိဏတ**န္တိ သဘာဝဝိဂမေန ဝိဂတံ။ **သမနုဿရ တော**တိ အဿာဒနဝသေန အနုစိန္တယတော။ **ဂေဟသိတ**န္တိ ကာမဂုဏနိဿိတံ။ ကာမဂုဏာ ဟိ ကာမရာဂဿ ဂေဟသဒိသတ္တာ ဣဓ “ဂေဟ”န္တိ အဓိပ္ပေတာ။

ဝေရူပန္တိ ယံ အကုသလာနံ ပရိဟာနာယ, ကုသလာနဉ္စ အဘိဗုဒ္ဓိယာ သံဝတ္တတိ, ဝေရူပံ, တံ ပန ပဗ္ဗဇ္ဇာဒိဝသေန ပဝတ္တိယာ နေက္ခမ္မူပသဉှိတန္တိ အာဟ **“နေက္ခမ္မသိတံ သောမနဿ”** န္တိ။ ဣအနိ တံ ဟဋ္ဌဝသေနေဝ ဒဿေ တုံ **“တတ္ထ ကတမာနိ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဝိပဿနာလက္ခဏေ နေက္ခမ္မေ ဒဿိတေ ဣတရာနိ တဿ ကာရဏတော, ဖလတော, အတ္ထတော စ ဒဿိတာနေဝ ဟောန္တီတိ ဝိပဿနာလက္ခဏမေဝ တံ ဒဿေန္တော **“ရူ ပာနန္တွေဝ တ”**တိအာဒိမာဟ။ **ဝိပရိဏာမဝိရာဂနိရောဓ**န္တိ ဇရာယ ဝိပရိဏာမေတဗ္ဗတဉ္စေဝ ဇရာမရဏေဟိ ပလုဇ္ဇနံ နိရုဇ္ဈနဉ္စ ဝိဒိတွာတိ ယောဇနာ။ **ဥပ္ပဇ္ဇတိ သောမနဿ** န္တိ ဝိပဿနာယ ဝီထိပဋိပတ္တိယာ ကမေန ဥပ္ပန္နာနံ ဟာ မောဇ္ဇပီတိပဿဒ္ဓီနံ ဥပရိ အနပ္ပကံ သောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ –

> “သုညာဂါရံ ပဝိဋ္ဌဿ၊ သန္တစိတ္တဿ ဘိက္ခုနော။
> အမာနုသီ ရတိ ဟောတိ၊ သမ္မာ ဓမ္မံ ဝိပဿတော။
>
> ယတော ယတော သမ္မသတိ၊ ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယံ။
> လဘတီ ပီတိပါမောဇ္ဇံ၊ အမတံ တံ ဝိဇာနတ”န္တိ။ (ဓ. ပ. ၃၇၄) စ –

နေက္ခမ္မဝသေနာ တိ ပဗ္ဗဇ္ဇာဒိဝသေန။ “ဝဋ္ဋဒုက္ခတော နိတ္ထရိဿာမိ”တိ ပဗ္ဗဇိတုံ ဘိက္ခူနံ သန္တိကံ ဂစ္ဆ န္တဿ, ပဗ္ဗဇန္တဿ, စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလံ အနုတိဋ္ဌန္တဿ, တံ သောဓေန္တဿ, ဓုတဂုဏေ သမာဒာယ ဝတ္တ န္တဿ, ကသိဏပရိကမ္မာဒီနိ ကရောန္တဿ စ ယာ ပဋိပတ္တိ, သဗ္ဗာ သာ ဣဓ “နေက္ခမ္မ”န္တိ အဓိပ္ပေတာ။ ယေဘုယ္ယေန အနုဿတိယာ ဥပစာရဇ္ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တီတိ ကတွာ “အနုဿတိဝသေနာ”တိ ဝတွာ **“ပဌမဇ္ဈာနာဒိဝ သေနာ”**တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ စ ယထာ ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဃရာဗန္ဓနတော နိက္ခမနဋ္ဌေန **နေက္ခမ္မံ,** ဧဝံ ဝိပဿနာဒယောပိ တံ ပဋိပက္ခတော။ တေနာဟ –

> “ပဗ္ဗဇ္ဇာ ပဌမံ ဈာနံ၊ နိဗ္ဗာနဉ္စ ဝိပဿနာ။
> သဗ္ဗေပိ ကုသလာ ဓမ္မာ၊ နေက္ခမ္မန္တိ ပဝုစ္စရေ”တိ။ (ဣတိဝု. အဋ္ဌ. ၁၀၉)။

ယံ စေတိ ဧတ္ထ **စေ**တိ နိပါတမတ္တံ သောမနဿဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ စတုက္ကနယဝသေနေဝ စ သုတ္တန္တေသု ဈာနကထာတိ ဝုတ္တံ **“ဒုတိယတတိယဇ္ဈာနဝသေနာ”** တိ။ **ဒွီသူ**တိ “သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ အဝိတက္ကံ အ ဝိစာရ”န္တိ ဝုတ္တေသု ဒွီသု သောမနဿေသု။

သဝိတက္ကသဝိစာရေ သောမနဿေ တိ ပရိတ္တဘူမိကေ, ပဌမဇ္ဈာနေ တ သောမနဿေ။ **အဘိနိဝိဋ္ဌသောမနဿ သေသူ**တိ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပိတသောမနဿေသု။ **ပိ**-သဒ္ဒေန သမ္မဋ္ဌသောမနဿေသု ပီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ။ **သောမနဿဝိပဿနာတောပိ** တိ သဝိတက္ကသဝိစာရသောမနဿပဝတ္တိဝိပဿနာတောပိ။ **အဝိတက္ကအဝိစာရ ဝိပဿ သနာ ပဏီတတရာ** သမ္မသိတဓမ္မဝသေနပိ ဝိပဿနာယ ဝိသေသသိဒ္ဓိတော, ယတော မဂ္ဂေပိ တထာရူပါ ဝိသေသာ ဣစ္ဆန္တိ။ အယံ ပနတ္ထော “အရိယမဂ္ဂ ဗောဇ္ဈင်္ဂာဒိဝိသေသံ ဝိပဿနာယ အာရမ္မဏဘူတာ ခန္ဓာ နိယမေန္တီ”တိ ဧဝံ ပဝတ္တေန မောရတပီတသိမဟာဒတ္တတ္ထေရတဒေန ဒီပေတဗ္ဗော။

၃၆၁. ဂေဟသိတအောမနဿံ နာမ ကာမဂုဏာနံ အပ္ပဋိလာဘနိမိတ္တံ, ဝိဂတနိမိတ္တဉ္စ ဥပ္ပဇ္ဇနကအောမနဿံ။ **အပ္ပဋိလာဘတော သမနုပဿတော** တိ အပ္ပဋိလာဘေန “အဟမေဝ န လဘာမိ”တိ ပရိတဿနတော။ **သမနုဿရ**

တောတိ ‘‘အဟု ဝတ မေ တံ ဝတ နတ္ထီ’’တိအာဒိနာ အနုသ္သရဏဝသေန စိန္တယတော။ တေနာဟ **‘‘ဧဝံ ဆသု ဒွတ ရေသူ’’**တိအာဒိ။

အနုတ္တရေသု ဝိမောက္ခေသူ တိ သုညတဖလာဒိအရိယဖလဝိမောက္ခေသု။ **ပိဟက္တိ** အပေက္ခံ, အာသန္တိ အတ္ထော။ ကထံ ပန လောကုတ္တရဓမ္မေ အာရဗ္ဘ အာသာ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ? န ခော ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ‘‘ယံ အာရမ္မဏ ကရဏဝသေန တတ္ထ ပိဟာ ပဝတ္တတီ’’တိ အဝိသယတ္တာ, ပုဂ္ဂလဿ စ အနဓိဂတဘာဝတော။ အနုဿုတိပုဂ္ဂလဒ္ဓေ ပန အနုတ္တရဝိမောက္ခေ ဥဒ္ဒိဿ ပိဟံ ဥပဋ္ဌပေန္တော ‘‘တတ္ထ ပိဟံ ဥပဋ္ဌပေတီ’’တိ ဝုတ္တော။ တေနာဟ **‘‘ကုဒာ သ္သု နာမာဟ’’**န္တိအာဒိ။ ဆသု ဒွတရေသု ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ အာပာထဂတေ အနိစ္စာဒိဝသေန ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတ္ဝာတတိ ယောဇနာ။ **‘‘ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ’’** တိ စ ဣမိနာ နယိဒံ အေမနဿံ သဘာဝတော အနိဋ္ဌဓမ္မေယဝေ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပဇ္ဇနကံ, အထ ခော ဣဋ္ဌိတာလာဘဟေတုကံ ဣဋ္ဌာဘိဃာတဝသေန ယတ္ထ ကတ္ထစိ အာရမ္မဏေ ဥပ္ပဇ္ဇနကန္တိ ဒဿေတိ။ **ဧဝံ** ‘‘ကုဒာဿု နာမာဟ’’န္တိ ဝုတ္တာကာရေန ပိဟံ ဥပဋ္ဌပေတ္ဝာ **ဧဝံ** ဣမမ္ပိ ပက္ခံ။ပေ.။ နာသက္ခိန္တိ အနု သောစတောတိ ယောဇနာ။ ‘‘ဣမမ္ပိ ပက္ခံ, ဣမမ္ပိ မာသံ, ဣမမ္ပိ သံဝစ္ဆရံ ပဗ္ဗဇိတုံ နာလတ္ထံ, ကသိဏပရိကမ္မံ ကာတုံ နာလတ္ထ’’န္တိအာဒိဝသေန ပဝတ္တံ သန္တာပံ **‘‘နေက္ခမ္မဝသေနာ’’** တိ ဝုတ္တံ။ **‘‘ဝိပဿနာဝသေနာ’’** တိအာဒီသုပိ ဣမိနာ နယေန ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ယတော ဧဝ-ကာရော, တတော အညတ္ထ နိယမောတိ ကတ္ဝာ **‘‘တဿိမိ။ပေ.။ ဂေဟသိတအေမနဿမေတ’’**တိ ဝုတ္တံ။ န ဟေတ္ထ ဂေဟသိတအေမနဿတာ သဝိတက္ကသဝိစာရေ နိယတာ, အထ ခော ဂေဟသိတအေမနဿေ သဝိတက္ကသဝိစာရတာ နိယတာ ပဋိယောဂိနိဝတ္တနတ္ထတ္တာ ဧဝ-ကာရဿ။ ‘‘ဂေဟသိတအေမနဿံ သဝိတက္ကသဝိစာရမေဝ, န အဝိတက္ကအဝိစာရ’’န္တိ။ နေက္ခမ္မသိတအေမနဿံ ပန သိယာ သဝိတက္ကသဝိစာရံ, သိယာ အဝိတက္ကအဝိစာရံ။ သဝိတက္ကသဝိစာရဿေဝ ကာရဏဘူတံ အေမနဿံ **သဝိတက္ကသဝိစာရအေမနဿံ။** ကိံ တံ? ဂေဟသိတအေမနဿံ , ယံ ပန နေက္ခမ္မာဒိဝသေန ဥပ္ပန္နံ, တံ အဝိတက္ကအဝိစာရဿ ကာရဏဘူတံ **အဝိတက္ကအဝိစာရအေမနဿ** န္တိ။ အယဥ္စ နယော ပရိယာယဝသေန ဝုတ္တောတိ အာဟ **‘‘နိပ္ပရိယာယေန ပနာ’’** တိအာဒိ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ ‘‘ယံ စေ အဝိတက္ကံ အဝိစာရ’’န္တိ ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **‘‘တေသံ ပနာ’’** တိအာဒိ။ **မညနဝသေနာ**တိ ပရိကပ္ပနဝသေန။ **ဝုတ္တံ** ဟဋ္ဌိယံ။

တတြာ တိ တသ္မိံ မညနေ။ **အယံ** ဣဓာနိ ဝုစ္စမာနော **နယော။ အေမနဿပစ္စယဘူတေ** တိ အေမနဿဿ ပစ္စယဘူတေ။ ဥပစာရဇ္ဈာနဥပ္ပတ္တိ ပဋ္ဌမဇ္ဈာနာဒီနိ တ ဟာဒကာနိ ကတ္ဝာ မဂ္ဂဖလာနိ နိဗ္ဗတ္တေတုကာမဿ တေသံ အလာဘေ အေမနဿဿ ဥပ္ပဇ္ဇနေ တာနိ တဿ ပစ္စယာ နာမ ဟောန္တိ ဣတိ တေ ဓမ္မာ ဖလူပစာရေန ‘‘အေမနဿ’’န္တိ ဝုတ္တာ။ ယော ပန တထာ ဥပ္ပန္နအေမနဿော ဓုရနိက္ခေပံ အကတ္ဝာ အနုက္ကမေန ဝိပဿနံ ဥဿုက္ကာပေတ္ဝာ မဂ္ဂဖလဓမ္မေ နိဗ္ဗတ္တေတိ, တေ ကာရဏူပစာရေန **‘‘အေမနဿ’’** န္တိ ဝုတ္တာတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော **‘‘ဣမ ဘိက္ခု’’** တိအာဒိမာဟ။ နနု တေဿ တအ အေမနဿမေဝ ဥပ္ပန္နံ, န အေမနဿဟေတုကာ ဝိပဿနာမဂ္ဂဖလဓမ္မာ ဥပ္ပန္နာ, တတ္ထ ကထံ အေမနဿသမညံ အာရောပေတ္ဝာ တေဟာရတိတိ အာဟ **‘‘အညေသံ ပဋိပတ္တိဒဿနဝသေန အေမနဿန္တိ ဂဟေတ္ဝာ’’**တိအာဒိ။ **သဝိတက္ကသဝိစာရအေမနဿေ** တိ သဝိတက္ကသဝိစာရနိမိတ္တေ အေမနဿေ။ တီဟိ မာသေဟိ နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗာ တေမာသိကာ, တံ **တေမာသိကံ။** ဣမာ စ တေမာသိကာဒယော ပဋိပဒာ တထာပဝတ္တဉက္ကဋ္ဌမဇ္ဈိမမုဒိန္ဒြိယဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ, အဓိကမဇ္ဈိမမုဒုဿာဟဝသေန တ။ **ဇဂ္ဂတီ** တိ ဇာဂရိကံ အနုယုဉ္ဇတိ။

မဟာသိဝတ္ထေရဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

သဟဿဒ္ဝိသဟဿသင်္ဃတ္တာ **မဟာဂဏော။**

အဋ္ဌကထာထေရာတိ အဋ္ဌကထာယ အတ္တပဋိပုစ္ဆနကထေရာ။ **အန္တရာမဂ္ဂေ** တိ ဘိက္ခံ ဂဟေတ္ဝာ ကမတော ဝိဟာရံ ပဋိဂမနမဂ္ဂေ ။ **တယော။ပေ။ ကဟာပေတ္ဝာ**တိ တီဏိ စတ္တာရိ ဥဏှာပနာနိ။

ကေနစိ ပပဉ္စေနာ တိ ကေနစိ သရီရကိစ္စဘူတေန ပပဉ္စေန။ **သညံ အကာသိ** ရတ္တိယံ ပစ္ဆတော ဂစ္ဆန္တံ အသလ္လက္ခေန္တော။

ကသ္မာ ပန ထေရော အန္တေဝါသိကာနံ အနာရောစေတွာဝ ဂတောတိ အာဟ **“ထေရော ကိရာ”**တိအာဒိ။ **အရဟတ္တံ နာမ ကိန္တိ** တဒဓိဂမဿ အဒုက္ကရဘာဝံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **စတူဟိ ဣရိယာပထေဟီ**တိ စတူဟိပိ ဣရိယာပထေဟိ ပဝတ္တမာနဿ, တသ္မာ ယာဝ အရဟတ္တာဓိဂမာ သယနံ ပဋိက္ခိပာမီတိ အဓိပ္ပာယော။

“အနုစ္ဆဝိကံ နု ခော တေ ဧတ” န္တိ သံဝေဂဇာတော ဝီရိယံ သမုတ္တေဇေန္တော **အရဟတ္တံ အဂ္ဂဟေသိ** ဧတ္တကံ ကာလံ ဝိပဿနာယ သုစိဏ္ဏဘာဝတော ဉာဏဿ ပရိပါကံ ဂတတ္တာ။

ပရိမဇ္ဇီ တိ ပရိမသိ။ ကေစိ ပန **“ပရိမဇ္ဇီ** တိ ပရိဝတ္တေတွာ ထေရေန ဓောဝိယမာနံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဓောဝီ”တိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ။

ဝိပဿနာယ အာရမ္မဏံ နာမ ဥပစာရဇ္ဈာနပဌမဇ္ဈာနာဒိ။

“သဝိတက္ကသဝိစာရဒေါမနဿေ” တိအာဒီသု ဝတ္တဗ္ဗံ သောမနဿေသု ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၃၆၂. **ဝေရူပာ**တိ ယာ အကုသလာနံ အဘိဗုဒ္ဓိယာ, ကုသလာနံ ပရိဟာနာယ စ သံဝတ္တတိ, ဝေရူပာ, သာ ပန ကာမူပသဉှိတတာယ “ဂေဟသိတာ”တိ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **“ဂေဟသိတဥပေက္ခာ”**တိ။ **“ဗာလဿာ”** တိအာဒီသု ဗာလကရဓမ္မယောဂတော **ဗာလဿ** အတ္တဟိတပရဟိတဗျာမူဠှတာယ **မူဠှဿ** ပုထူနံ ကိလေသာဒီနံ ဇနနာဒီဟိ ကာရဏေဟိ **ပုထုဇ္ဇနဿ** ကိလေသောဓီနံ မဂ္ဂေဓိဟိ အဇိတတ္တာ **အနောဓိဇိနဿ, ဩဓိဇိနော** တယပေက္ခာ, ဩဓိသော စ ကိလေသာနံ ဇိတတ္တာ, တေနဿ သေက္ခဘာဝံ ပဋိက္ခိပတိ။ သတ္တမဘဝါဒိတော ဥဒ္ဓံ ပဝတ္တနဝိပါကဿ အဇိတတ္တာ **အဝိပါကဇိနဿ, ဝိပါကဇိနာ** တ အရဟန္တော အပ္ပဋိသန္ဓိကတ္တာ, တေနဿ အသေက္ခတ္တံ ပဋိက္ခိပတိ။ အနေကာဒီနဝေ သဗ္ဗေသမ္ပိ ပါပဓမ္မာနံ မူလဘူတေ သမ္မောဟေ အာဒီနဝတံ အဒဿနသီလတာယ **အနာဒီနဝဒဿာဝိနော။** အာဂမာဓိဂမာဘာဝတ **အဿုတဝတော။** ဧဒိသော ဂေံသေန အန္ဓပုထုဇ္ဇနော နာမ ဟောတီတိ တဿ အန္ဓပုထုဇ္ဇနဘာဝံ ဒဿေတုံ ပုနပိ **“ပုထုဇ္ဇနဿာ”** တိ ဝုတ္တံ။ **ဝေရူပာ**တိ ဝုတ္တပ္ပကာရာ သမ္မောဟပုဗ္ဗိကာ။ **ရူပံ သာ နာတိဝတ္တတီ**တိ ရူပါနံ သမတိက္ကမနာယ ကာရဏံ န ဟောတိ, ရူပါရမ္မဏေ ကိလေသေ နာတိက္ကမတီတိ အဓိပ္ပာယော။ အညာဏာဝိဘူတတာယ အာရမ္မဏေ အဇ္ဈုပေက္ခနဝသေန ပဝတ္တမာနာ လောဘသမ္ပယုတ္တဥပေက္ခာ ဣဋ္ဌာဓိပ္ပေတာတိ တဿ လောဘဿ အနုစ္ဆဝိကမေဝ အာရမ္မဏံ ဒဿေန္တော **“ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ”** တိ အာဟ။ **အနတိဝတ္တမာနာ** အနာဒီနဝဒဿိတာယ။ တတော ဧဝ အဿာဒါနုပဿနတော **တတ္ထေဝ လဂ္ဂာ။** အဘိသင်္ဂဿ လောဘဿ ဝသေန, ဒုမ္မောစနီယတာယ စ တေန **လဂ္ဂိတာ** ဝိယ **ဟုတွာ ဥပ္ပန္နာ။**

ဝေရူပာတိ ယာ အကုသလာနံ ပဟာနာယ, ကုသလာနဉ္စ အဘိဗုဒ္ဓိယာ သံဝတ္တတိ, ဝေရူပာ, သာ ပန ပဗ္ဗဇ္ဇာဒိဝသေန ပဝတ္တိယာ နေက္ခမ္မူပသဉှိတာတိ အာဟ **“နေက္ခမ္မသိတာ”** တိ။ ဣအနိ တံ ဟဋ္ဌိဝသေန ဒဿေတုံ **“တတ္ထ ကတမာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တဿတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ရူပံ သာ အတိဝတ္တတီ** တိ ရူပသ္မိံ သမ္ဗန္ဓေ အာဒီနဝဒဿနတော။ ရူပနိယာတာတိ ကိလေသေဟိ အနဘိဘဝနီယတော။ **ဣဋ္ဌေ** တိ သဘာဝတော, သင်္ကပ္ပတော စ ဣဋ္ဌေ အာရမ္မဏေ။ **အရဇ္ဇန္တဿာ** တိ န ရဇ္ဇန္တဿ ရာဂံ အနုပ္ပာဒေန္တဿ။ **အနိဋ္ဌေ အဒုဿန္တဿာ**တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တနယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သမံ သမ္မာ ယောနိသော န ပေက္ခနံ **အသမပေက္ခနံ,** တံ ပန ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌမဇ္ဈတ္တေ ဝိယ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသုပိ ဗာလဿ ဟောတီတိ “ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌမဇ္ဈတ္တေ”တိ အဝတွာ **“အသမပေက္ခနေန အသမ္မူဠှဿာ”**တိ ဝုတ္တံ, တိဝိဓေပိ အာရမ္မဏေ အသမပေက္ခနဝသေန မူဠှဿာတိ အတ္ထော။ **ဝိပဿနာဉာဏသမ္ပယုတ္တာ ဥပေက္ခာ။** နေက္ခမ္မသိတာ ဥပေက္ခာ **ဝေဒနာသဘာဝါ**တိ ဥဒါသိနာကာရေန ပဝတ္တိယာ, ဥပေက္ခာ ဝေဒနာယ စ သဘာဝါ။ **ဧတ္ထ ဥပေက္ခာ တ** တိ ဧတ္ထ ဧတသ္မိံ ဥပေက္ခာနိဒ္ဒေသေ “ဥပေက္ခာ”တိ ဂဟိတာ ဧဝ။ **တသ္မာ** တိ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာယပိ ဣဓ ဥပေက္ခာဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတတ္တာ။ တဉှိ သန္ဓာယ **“ပဌမဒုတိယတတိယစတုတ္ထဇ္ဈာနဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကဥပေက္ခာ”** တိ ဝုတ္တံ။

တာယပိ နေက္ခမ္မသိတုပေက္ခာယာ တိ နိဒ္ဒါရဏော ဘုမ္မံ။ **“ယံ နေက္ခမ္မဝသေနာ”** တိအာဒိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယတ္တာ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

၃၆၃. ယဒိ သက္ကဿ တအာ သောတာပတ္တိဖလပတ္တိယာဝ ဥပနိဿယော, အထ ကသ္မာ ဘဂဝတာ ယာဝ အရဟတ္တံ ဒေသနံ ဝဍ္ဎေသီတိ အာဟ **“ဗုဒ္ဓါနဉှိ”**တိအာဒိ။ **တရုဏသက္ကော** တိ အဘိနဝေ အစိရာ ဟုတွာ ဘူတော သက္ကော။ သမ္ပတိ ဟုတွာ ဘာဝဉှိ သန္ဓာယ “တရုဏသက္ကော”တိ ဝုတ္တံ, န တဿ ကုမာရတာ, ဝုဍ္ဎတာ ဝါ အတ္ထိ။ **ဂတာဂတဋ္ဌာန** န္တိ ဂမနာဂမနကာရဏံ။ **န ပညာယတိ** န ဥပလဗ္ဘတိ။ ဂဗ္ဘသေယျကာနဉှိ စဝန္တာနံ ကမ္မဇရူပံ ဝိဂစ္ဆတိ အနုဒေဝ စိတ္တဇံ, အာဟာရဇဥ္စ ပစ္စယာဘာဝတော, ဥတုဇံ ပန သုစိရမ္ပိ ကာလံ ပဝတ္တတိ ဃဋ္ဋနေနွ ဘဿနွတိ တ သောသန္တံ တ ကိလေသန္တံ တ ဝိဋ္ဌတံ တ ဟောတိ, န ဧဝံ ဒေဝတာနံ။ တေသဉှိ ဩပပာတိကတ္တာ ကမ္မဇရူပေ အန္တရဓာယန္တေ သေသတိသန္တတိရူပမ္ပိ တေန သဒ္ဓိံ အန္တရဓာယတိ။ တေနာဟ **“ဒီပသိခာဂမနံ ဝိယ ဟောတီ”**တိ။ **သေသဒေဝတာ န ဇာနိံသု** ပုနပိ သက္ကတ္တဘာဝေန တသ္မိံယေဝ ဌာနေ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ။ **တီသု ဌာနေသူ**တိ သောမနဿ ဒေါမနဿဥပေက္ခာဝိသဇ္ဇနာဝသာနဋ္ဌာနေသု။ **နိဗ္ဗတ္တိတဖလမေတ** တိ သပ္ပိမဟာ သပ္ပိမဏ္ဍော ဝိယ အာဂမနိယပဋိပဒာယ နိဗ္ဗတ္တိတဖလဘူတံ လောကုတ္တရမဂ္ဂဖလမေဝ **ကထိတံ။ သကုဏိကာယ ဝိယ** ကိဋ္ဋိ ဂယှုပဂံ **ဥပ္ပတိတွာ** ဥဍ္ဍေတွာ ဥလ္လင်္ဃိတွာ။ **အဿာ** တိ မဂ္ဂဖလသညိတဿ အရိယဿ ဓမ္မဿ။

ဟတ္ထိမောက္ခသံဝရဝဏ္ဏနာ

၃၆၄. ဟတ္ထိမောက္ခသံဝရာယာ တိ ဟတ္ထိမောက္ခဘူတသီလသံဝရာယာတိ အယမေတ္ထ အတ္ထောတိ အာဟ **“ဥတ္တမဇေဋ္ဌကသီလသံဝရာယာ”** တိ။ “ဟတ္ထိမောက္ခသီလဉှိ သဗ္ဗသီလတော ဇေဋ္ဌကသီလ”န္တိ ဒီဃတပိဝိဟာရတ္ထေရော ဝဒတိ, အန္တေဝါသိကော ပနဿ တေပိဋကစူဠနာဂတ္ထေရော “ဟတ္ထိမောက္ခသံဝရော ဧဝ သီလံ, ကတရာနိ ပန ‘သီလန္တိ ဝုတ္တဋ္ဌာနံ နာမ အတ္ထိ’တိ အနနုဇာနန္တော ဣန္ဒြိယသံဝရော နာမ ဆဒွါရရက္ခာမတ္တကံ, အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ ဓမ္မေန သမေန ပစ္စယုပ္ပါဒနမတ္တကံ, ပစ္စယသန္နိဿိတံ ပဋိလဒ္ဓပစ္စယေ ‘ဣဒမတ္ထ’န္တိ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ပရိဘုဉ္ဇနမတ္တကံ, နိပ္ပရိယာယေန ဟတ္ထိမောက္ခသံဝရောဝ သီလံ။ တထာ ဟိ ယဿ သော ဘိန္နော, သော ကတရာနိ ရက္ခိတုံ အဘဗ္ဗတ္တာ အသီလော ဟောတိ။ ယဿ ပန သဗ္ဗသော အရောဂေ သေသာနံ ရက္ခိတုံ ဘဗ္ဗတ္တာ သမ္ပန္နသီလော”တိ ဝဒတိ, တသ္မာ ကတရေသံ တဿ ပရိတရာဘာဝတော, သဗ္ဗသော ဓေဒေသေန စ တဒန္တောဂဓဘာဝတော တဒေဝ ပဓာနသီလံ နာမာတိ အာဟ **“ဥတ္တမဇေဋ္ဌကသီလသံဝရာယာ”** တိ။ တတ္ထ ယထာ ဟေဋ္ဌာ ပပဉ္စသညာသင်္ခါနိရောဓသာရုပ္ပဂါမိနိံ ပဋိပဒံ ပုဋ္ဌိတေန ဘဂဝတာ ပပဉ္စသညာနံ, ပဋိပဒာယ စ မူလဘူတံ ဝေဒနံ ဝိဘဇိတွာ ပဋိပဒါ ဒေသိတာ သက္ကဿ အဇ္ဈာသယဝသေန သံကိလေသဓမ္မပ္ပဟာနမုခေန ဝေါဒာနဓမ္မပါရိပူရိတိ, ဧဝံ တသ္မာ ဧဝ ပဋိပဒါယ မူလဘူတမ္ပိ သီလသံဝရံ ပုဋ္ဌိတေန ဘဂဝတာ ယတော သော ဝိသုဇ္ဈတိ, ယထာ စ ဝိသုဇ္ဈတိ, တဒုဘယံ သက္ကဿ အဇ္ဈာသယဝသေန ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတုံ **“ကာယသမာစာရမ္ပိ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ သံကိလေသဓမ္မပ္ပဟာနမုခေန ဝေါဒာနဓမ္မပါရိပူရိတိ ကတွာ။ သီလကထာယံ အသေဝိတဗ္ဗကာယသမာစာရာဒိကထနေ ကာရဏံ ဝုတ္တမေဝ, တသ္မာ **ကမ္မပထဝသေနာ**တိ ကုသလာကုသလကမ္မပထဝသေန။

ကမ္မပထဝသေနာတိ စ ကမ္မပထဝိစာရဝသေန ။ ကမ္မပထဘာဝံ အပတ္တာနမ္ပိ ဟိ ကာယဒုစ္စရိတာဒီနံ အသေဝိတဗ္ဗကာဒီနံ အသေဝိတဗ္ဗကာယသမာစာရာဒိဘာဝတော ဣစ္ဆ ဝုစ္စတီတိ။ **ပဏ္ဏတ္တိဝသေနာ** တိ သိက္ခာပဒပဏ္ဏတ္တိဝသေန။ ယတော ယတော ဟိ ယာ ယာ ဝေရမဏီ, တဒုဘယေပိ ဝိဘာဝေန္တော ပဏ္ဏတ္တိဝသေန ကထေတိ နာမ။ တေနာဟ **“ကာယဒွါရေ”**တိအာဒိ။ သိက္ခာပဒံ ဝီတိက္ကမတိ ဧတေနာတိ **သိက္ခာပဒဝီတိက္ကမော,** သိက္ခာပဒဿ ဝီတိက္ကမနာကာရေန ပဝတ္တော အကုသလဓမ္မော ယံ, တဿ အသေဝိတဗ္ဗကာယသမာစာရာဒိတာ။ ဝီတိက္ကမပဋိပက္ခော **အဝီတိက္ကမော,** န ဝီတိက္ကမတိ ဧတေနာတိ **အဝီတိက္ကမော,** သီလံ။

မိစ္ဆာ သမ္မာ စ ပရိယေသတိ ဧတာယာတိ **ပရိယေသနာ,** အာဇီဝေ, အတ္တတော ပစ္စယဂဝေသနဗျာပါရော ကာယဝစီဒွါရိကော။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ ဝိသုံ ဂဟဏန္တိ အာဟ **“ယသ္မာ”** တိအာဒိ ။ အရိယာ နိဒ္ဒောသာ ပရိယေသနာ ဂဝေသနာတိ **အရိယပရိယေသနာ,** အရိယေဟိ သာဓူဟိ ပရိယေသိတဗ္ဗာတိပိ **အရိယပရိယေသနာ**တိ။ ဝုတ္တဝိပရိယာယတော **အနရိယပရိယေသနာ** ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဇာတိဓမ္မာ တိ ဇာယနသဘာဝါ ဇာယနပကတိကာ။ **ဇရာဓမ္မာ** တိ ဇီရဏသဘာဝါ။ **ဗျာဓိဓမ္မာ** တိ ဗျာဓိသဘာဝါ။ **မရဏဓမ္မာ** တိ မီယနသဘာဝါ။ **သောကဓမ္မာ** တိ သောစနကသဘာဝါ။ **သံကိလေသဓမ္မာ** တိ သံကိလိဿနသဘာဝါ။

ပုတ္တဘရိယ န္တိ ပုတ္တာ စ ဘရိယာ စ။ ဧသ နယော သဗ္ဗတ္ထ။ ဒွန္ဒေကတ္တဝသေန စေတံ နိဒ္ဒေသော။ **ဇာတရူပရဇတ**န္တိ ဧတ္ထ ပန ယတော ဝိကာရံ အနာပဇ္ဇိတွာ သဗ္ဗံ ဇာတရူပမေဝ ဟောတီတိ **ဇာတရူပံ** နာမ သုဝဏ္ဏံ။ ဓဝလသဘာဝတာယ ရဇတီတိ **ရဇတံ,** ရူပိယံ။ ဣဓ ပန သုဝဏ္ဏံ ဌပေတွာ ယံ ကိဉ္စိ ဥပဘောဂပရိဘောဂရူပံ ''ရဇတ''န္တွေဝ ဂဟိတံ လောဟရူပကမာသကာဒိ။ **ဇာတိဓမ္မာ ဟေတေ, ဘိက္ခဝေ, ဥပဓယော** တိ ဧတေ ကာမဂုဏူပဓယော နာမ ဟောန္တိ, တေ သဗ္ဗေပိ ဇာတိဓမ္မာတိ ဒဿေတိ။

ဗျာဓိဓမ္မတရာဒီသု ဇာတရူပရဇတံ န ဂဟိတံ။ န ဟေတဿ သီသရောဂာဒယော ဗျာဓယော နာမ သန္တိ, န သတ္တာနံ ဝိယ စုတိသင်္ခါတံ မရဏံ, န သောကော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, **စုတိသင်္ခါတံ မရဏ** န္တိ စ ကေဘဝပရိယာပန္နခန္ဓနိရောဓော, သော တဿ နတ္ထိ, ခဏိကနိရောဓော ပန ခဏေ ခဏေ လဗ္ဘတေဝ။ ရာဂါဒီဟိ ပန သံကိလေသေဟိ သံကိလိဿတီတိ **သံကိလေသဓမ္မတရေ** ဂဟိတံ ဇာတရူပံ, တထာ ဥတုသမုဋ္ဌာနတ္တာ **ဇာတိဓမ္မတရေ,** မလံ ဂဟေတွာ ဇီရဏတော **ဇရာဓမ္မတရေ စ**။ အရိယေဟိ န အရဏီယာ, ပရိယေသနာတိပိ **အနရိယပရိယေသနာ**။

ဣဒါနိ အနေသနာဝသေနာပိ တံ ဒဿေတုံ **''အပိစာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဣမိနာ နယေန သုက္ကပက္ခေပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

သမ္ဘာရပရိယေသနံ ပဟရဏဝိသာဒိဂဝေသနံ, ပယောဂဝသေန **ပယောဂကရဏံ** တဇ္ဇာတယာမဇနနံ တာဒိသံ ဥပက္ကမနိဗ္ဗတ္တနံ, ဟဏာတိဟတာဒိအတ္ထံ **ဂမနံ,** ပစ္စေကံ **ကာလ**-သဒ္ဒော ယောဇေတဗ္ဗော ''သမ္ဘာရပရိယေသနကာလတော ပဋ္ဌာယ, ပယောဂကရဏကာလတော ပဋ္ဌာယ, ဂမနကာလတော ပဋ္ဌာယာ''တိ။ **ဣတရော**တိ ''သေဝိတဗ္ဗော''တိ ဝုတ္တကာယသမာစာရာဒိကော။ **စိတ္တုပ္ပာဒေပိ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗံ။** တထာ ဥပ္ပာဒိတစိတ္တော ဟိ သတိ ပစ္စယသမဝါယေ တာဒိသံ ပယောဂံ ပရက္ကမံ ကရောန္တော ပဋိပတ္တိယာ မတ္ထကံ ဂဏှာတိ။ တေနာဟ ''စိတ္တုပ္ပာဒမ္ပိ ခေါ အဟံ, ဘိက္ခဝေ, ကုသလေသု ဓမ္မေသု ဗဟုပကာရံ ဝဒါမီ''တိ (မ. နိ. ၁.၈၄)။

ဣဒါနိ တံ မတ္ထကပ္ပတ္တံ အသေဝိတဗ္ဗံ, သေဝိတဗ္ဗဉ္စ ဒဿေတုံ **''အပိစာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သင်္ဃဘေဒါဒီ** န္တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန လောဟိတုပ္ပာဒနာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ ဗုဒ္ဓရတနသင်္ဃရတနုပဋ္ဌာနေဟေဝ ဓမ္မရတနုပဋ္ဌာနသိဒ္ဓီတိ အာဟ **''ဒိဝသဿ ဒွတ္တိက္ခတ္တုံ တိဏ္ဏံ ရတနာနံ ဥပဋ္ဌာနဂမနာဒိဝသေနာ''** တိ ။ **ဓနုဂ္ဂဟပေသနံ** ဓနုဂ္ဂဟပုရိသာနံ ဥယျောဇနံ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ပဉ္စဝရယာစနာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ ''အဇာတသတ္တုံ ပသာဒေတွာ လာဘုပ္ပာဒဝသေန ပရိဟီနလာဘသက္ကာရဿ ကုလေသု ဝိညာပန''န္တိ ဧဝမာဒိံ အနရိယပရိယေသနံ ပရိယေသန္တာနံ။

ဟရိပူရိယာတိ ဟရိပူရိအတ္ထံ။ အင်္ဂမင်္ဂဖလဝသေနေဝ ဟိ သေဝိတဗ္ဗာနံ ဟရိပူရီတိ တဒတ္ထံ သဗ္ဗာ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ, ဟတိမောက္ခသံဝရောပိ အင်္ဂမဂ္ဂေနေဝ ပရိပုဏ္ဏော ဟောတီတိ တဒတ္ထံ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒံ ဝတွာ နိဂမေန္တော **''ဟတိမောက္ခော။ပေ။ ဟောတီ''** တိ အာဟ။

ဣန္ဒြိယသံဝရဝဏ္ဏနာ

၃၆၅. ဣန္ဒြိယာနံ ပိဓာနာယာ တိ ဣန္ဒြိယာနံ ပိဒဟနတ္ထာယ။ **ဣန္ဒြိယာနိ** စ စက္ခာဒီနိ ဒွာရာနိ, တေသံ **ပိဓာနံ** သံဝရဏံ အကုသလုပ္ပတ္တိတော ဂောပနာတိ အာဟ **''ဂုတ္တဒွာရတာယာ''** တိ။ အသေဝိတဗ္ဗရူပါဒိဝသေန ဣန္ဒြိယေသု အဂုတ္တဒွာရတာ အသံဝရော, သံကိလေသဓမ္မဝိပ္ပဟာနဝသေန တေအနဓမ္မဟရိသုဒ္ဓီတိ။ ကာမံ ဟဋ္ဌိယံ အသေဝိတဗ္ဗမ္ပိ ရူပါဒိ ဒဿိတံ, သင်္ခေပေန ပန ဣန္ဒြိယသံဝရာယ ပဋိပတ္တိ ပုစ္ဆိတာတိ တမေဝ နိဝတ္တေတွာ ဒဿေတုံ **အဋ္ဌကထာယံ** ဝုတ္တံ **''စက္ခုဝိညေယျံ ရူပမ္ပီတိအာဒိ သေဝိတဗ္ဗရူပါဒိဝသေန ဣန္ဒြိယသံဝရဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တ''**န္တိ။ ''တုဏှီ အဟောသီ''တိ ဝတွာ တုဏှီဘာဝဿ ကာရဏံ ဗျတိရေကမုခေန ဝိဘာဝေတုံ **''ကထေတုကာမောပီ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အယ**န္တိ သင်္ခေပော ဒေတနံ ဣန္ဒော။

ရူပန္တိ ရူပာယတနံ, တဿ အသေဝနံ နာမ အဒဿနံ ဧတေတိ အာဟ **"န သေဝိတဗ္ဗံ န ဒဋ္ဌဗ္ဗ"** န္တိ။ **ယံ ပန** သတ္တသန္တာနဂတံ ရူပံ **ပဿတော** ပဋိကူလမနသိကာရဝသေန, **အသုဘသညာ ဝါ သဏ္ဌာတိ** ဒဿနာနုတ္တရိယဝသေ န။ အထ ဝါ ကမ္မဖလသဒ္ဒဟနဝသေန **ပသာဒေါ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။** ဟုတွာ အဘာဝတာကာရသလ္လက္ခဏေန **အနိစ္စသညာပ ဋိလာဘော ဝါ ဟောတိ။**

ပရိယာယကထာရဏာတော **အက္ခရံ,** ဝဏ္ဏော, သော ဧဝ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါယ သမုဒ္ဒိတော ပဒတဏ္ဍသညိတော, အမိ ပ္ပေတမတ္တံ ဗျဉ္ဇေတီတိ **ဗျဉ္ဇနံ,** တယိဒံ ကာဗျဉ္ဇနကာဒိဂတဝေဝစနဝသေန, ဥစ္စာရဏဝသေန စ ဝိစိတ္တသန္နိ ဝေသတာယ တထာပဝတ္တဝိကပ္ပနဝသေန စိတ္တဝိစိတ္တဘာဝေန ဥပတိဋ္ဌနကံ သန္ဓာယာဟ **"ယံ စိတ္တက္ခရံ စိတ္တဗျဉ္ဇနမ္ပိ သဒ္ဒံ သုဏတော ရာကဒယော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ"**တိ။ **အတ္ထနိဿိတ** န္တိ သမ္ပရာယိကတ္ထနိဿိတံ။ **ဓမ္မနိဿိတ** န္တိ ဝိဝဋ္ဋဓမ္မနိဿိတံ, လောကုတ္တရရတနတ္တယဓမ္မနိဿိတံ ဝါ။ **ပသာဒေတိ** ရတနတ္တယသဒ္ဓါ, ကမ္မဖလသဒ္ဓါပိ။ **နိဗ္ဗိဒါ ဝါ** တိ အနိစ္စသညာဒိဝသေန ဝဋ္ဋတော ဥက္ကဏ္ဌာ ဝါ။

ဂန္ဓရသာဝိပရောဓာဒိဝသေန သေဝိယမာနံ အယောနိသော ပဋိပန္နတ္တာ **အသေဝိတဗ္ဗံ** နာမ။ ယောနိသော ပစ္စဝေက္ခိတွာ သေဝိယမာနံ သမ္ဗဇညဝသေန ဂဟဏတော **သေဝိတဗ္ဗံ** နာမ။ တေန ဝုတ္တံ **"ယံ ဂန္ဓံ ဃာယတော"** တိအာဒိ။

ယံ ပန ဖုသတောတိ ယံ ပန သေဝိတဗ္ဗံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ အနိပ္ဖန္နသ္သေဝ ဖုသတော။ **အာသဝက္ခယော စေဝ** ဟောတိ ဇာဂရိယာနုယောဂဿ မတ္ထကပ္ပတ္တိတော။ **ဝီရိယဉ္စ သုပဂ္ဂဟိတံ ဟောတိ** စတုတ္ထဿ အရိယဝံသဿ ဥက္ကံသနတော။ **ပစ္ဆိမာ စ။ပေ။ အနုဂ္ဂဟိတာ ဟောတိ** သမ္မာပဋိပတ္တိယံ နိယောဇနတော။

ယေ **မနောဝိညေယျေ ဓမ္မေ** က္လဋ္ဌာဒိဘေဒေ **သမန္နာဟရန္တဿ** အာဝဇ္ဇန္တဿ **အာဟာထံ အာဂစ္ဆန္တိ။** ''မနောဝိညေယျာ ဓမ္မာ''တိ ဝိဘတ္တိ ဝိပရိဏာမေတဗ္ဗာ, မေတ္တာဒိဝသေန သမန္နာဟရန္တဿ ယေ မနောဝိညေယ့ ယာ ဓမ္မာ အာဟာထံ အာဂစ္ဆန္တိ, ဧဝရူပာ သေဝိတဗ္ဗာတိ ယောဇနာ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ကရုဏာဒီနဥ္စေဝ အနိစ္စာဒီနဥ္စ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **တိဏ္ဏံ ထေရာနံ ဓမ္မာ** တိ က္လာအနိ ဝုစ္စမာနပဋိပတ္တီနံ တိဏ္ဏံ ထေရာနံ မနောဝိညေယျာ ဓမ္ မာ။ **ဗဟိ ဓာဝိတုံ န အဒါသိ**န္တိ အန္တောပရိဝေဏံ အာဂတမေဝ ရူပာဒိံ အာရဗ္ဘ က္လမသ္မိံ တေမာသေ ကမ္မဋ္ဌာနဝိနိမု တ္တံ စိတ္တံ ကအစိ ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗံ, အန္တောပရိဝေဏေ စ ဝိသဘာဂရူပာဒီနံ အသမ္ဘဝတော ဧဝ, တသ္မာ ဝိသဋ္ဌဝိတက္ကဝ သေန စိတ္တံ ဗဟိ ဓာဝိတုံ န အဒါသိန္တိ ဒဿေတိ။ **နိတာသဂေဟတော** နိတာသနဂဗ္ဘတော။ **နိယကဇ္ဈတ္တခန္ဓပဉ္စက တော** ဝိပဿနာကေစရတော။ ထေရော ကိရ သဗ္ဗမ္ပိ အတ္တနာ ကာတဗ္ဗကိရိယံ ကမ္မဋ္ဌာနသီသေနေဝ ပဋိပဇ္ဇတိ။

၃၆၆. အသမ္မောဟသမ္ပဇညဝသေန အဒ္ဒေဝဇ္ဈာဘာဝတော ဧကော အန္တော တေဿာတိ **ဧကန္တော,** ဧကန္ တော တဒေ ဧတေသန္တိ **ဧကန္တတအာ။** တေနာဟ **"ဧကံယေဝ ဝဒန္တိ"** တိ, အဘိန္နတအာတိ အတ္ထော။ **ဧကာစာရာ** တိ သမာနာစာရာ။ **ဧကလဒ္ဓိကာ** တိ သမာနလဒ္ဓိကာ။ **ဧကပရိယောသာနာ**တိ သမာနနိဋ္ဌာနာ။

က္လတိ သက္ကော ပုဗ္ဗေ အတ္တနာ သုတံ ပုထုသမဏဗ္ရာဟ္မဏာနံ နာနာတအာ စာရလဒ္ဓိနိဋ္ဌာနံ က္လာအနိ သစ္စပဋိဝေ ဓေန အသာရတော ဥတွာ ဌိတော, တဿ ကာရဏံ ဉာတုကာမော တမေဝ တာဝ ဗျတိရေကမုခေန ပုစ္ဆတိ ''သဗ္ဗေဝ ဓမ္မာ နု ခော''တိအာဒိနာ။

ဓာတူတိ အဇ္ဈာသယဓာတု ဥတ္တရပဒလောပေန ဝုတ္တာ, **အဇ္ဈာသယဓာတူ** တိ စ အတ္ထတော အဇ္ဈာသယော ဧဝ တိ အာဟ **"အနေကဇ္ဈာသယော နာနဇ္ဈာသယော"** တိ။ **"ဧကသ္မိံ ဂန္တုကာမေ ဧကော ဌာတုကာမော ဟောတီ"** တိ က္လာဒံ နိဒဿနဝသေန ဝုတ္တံ က္လရိယာပထေပိ နာမ သတ္တာ ဧကဇ္ဈာသယာ ဒုလ္လဘာ, ပဂေဝ လဒ္ဓိသူတိ ဒဿနတ္ ထံ။ **ယံ ယဒေဝ အဇ္ဈာသယ** န္တိ ယံ ယမေဝ သဿတာဒိအဇ္ဈာသယံ။ **အဘိနိဝိသန္တီ** တိ တံ တံ လဒ္ဓိ ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသ ဝသေန အဘိမုခါ ဟုတွာ ဒုပ္ပဋိနိဿဂ္ဂိဘာဝေန နိဝိသန္တိ, အာအနုဂ္ဂဟံ **ဂဏှဟန္တိ။ ထာမေန စ ပရာမာသေန စာ** တိ ဒိဋ္ဌိထာမေန စ ဒိဋ္ဌိပရာမာသေန စ။ **သုဋ္ဌု ဂဏှိတွာ** တိ အတိဝိယ ဒဠှဂ္ဂဟံ ဂဏှိတွာ။ **ဝေါဟရန္တီ** တိ ယ ထာဘိနိဝိဋ္ဌံ ဒိဋ္ဌိတဒံ ပညာပေန္တိ ပရေ ဟိ ကဟေန္တိ ပတိဋ္ဌပေန္တိ။ တေနာဟ **"ကထေန္တိ ဒီပေန္တိ ကိတ္တေန္တီ"**တိ, ဥဂ္ဃောသေန္တီတိ အတ္ထော။

အန္တံ အတီတာ **အစ္စန္တာ,** အစ္စန္တာ နိဋ္ဌာ ဧတေသန္တိ **အစ္စန္တနိဋ္ဌာ။ သဗ္ဗေသ** န္တိ သဗ္ဗေသံ သမဏဗ္ဗ ရာဟ္မဏာနံ။ **ယောဂက္ခေမော** တိပိ နိဗ္ဗာနံ စတူဟိပိ ယောဂေဟိ အနုပဒ္ဒုတ္တတ္တာ။ ''အစ္စန္တယောဂက္ခေမာ''တိ ဝ တ္တဗ္ဗေ က္က-ကာရေန နိဒ္ဒေသေန **''အစ္စန္တယောဂက္ခေမီ''** တိ ဝုတ္တံ, အစ္စန္တယောဂက္ခေမော တ ဧတေသံ အတ္ ထီတိ **အစ္စန္တယောဂက္ခေမီ** တိ။ **စရန္တိ** ဥပဂစ္ဆန္တိ, အဓိဂစ္ဆန္တီတိ အတ္ထော။ ပရိယဿိတိ ပရိက္ခိဿိတိ ဝဋ္ဋ ဋ္ဌဒုက္ခတ္တံ အာဂမ္မာတိ **ပရိယောသာနန္တိပိ နိဗ္ဗာနဿ နာမံ။**

သင်္ခိဏာတီ တိ သမုစ္ဆိန္ဒနေန ခေပေတိ။ **ဝိနာသေတီ**တိ တတော ဧဝ သဗ္ဗသော အဒဿနံ ဟပေတိ။ **ဝိမုတ္တာ** တိ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော အစ္စန္တနိဂ္ဂမေန ဝိသေသေန မုတ္တာ။

''က္ကဿာမဋ္ဌရိယံ ဧကော ပဉ္ဉေဟာ''တိ ကဿမာ ဝုတ္တံ, နနု က္ကဿာမဋ္ဌရိယံ ဝိဿဇ္ဇနန္တိ? သစ္စမေတံ, ယော ပန ဉာတုံ က္ကစ္ဆိတော အတ္ထော, သော ပဉ္ဉေဟာ။ သော ဧဝ စ ဝိဿဇ္ဇီယတီတိ နာယံ ဒေါသော, အညထာ အမ္ဗံ ပုဋ္ဌဿ လဗုဇံ ဗျာကရဏံ ဝိယ သိယာ, ဧဝံ ပဉ္ဉဟသီသေန ပဉ္ဉဟဗျာကရဏံ ဝဒတိ။ တထာ ဟိ ''ပိယာပ္ပိယ''န္တိ အာဒိနာ ဝိဿဇ္ဇနပအနေဝ ဂဟိတာနိ, **''ပိယာပ္ပိယံ ဧကော''** တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ပပဉ္စသညာ**တိ သညာသီသေ န ပပဉ္စာ ဧဝ ဝုတ္တာတိ အာဟ **''ပပဉ္စော ဧကော''** တိ။ ဧတ္ထ စ ယထာ ဟတိမောက္ခသံဝရပုစ္ဆာ ကာယသမာစာရာဒိဝိ ဘာဂေန ဝိဿဇ္ဇိတတ္တာ တယော ပဉ္ဉဟာ ဇာတာ, ဧဝံ က္ကန္ဒြိယသံဝရပုစ္ဆာ ရူပာဒိဝိဘာဂေန ဝိဿဇ္ဇိတတ္တာ ဆ ပဉ္ဉ ဟာ သိယုံ။ တထာ သတိ ဧကူနဝီသတိ ပုစ္ဆာ သိယုံ, အထ က္ကန္ဒြိယသံဝရတာသာမညေန ဧကောဝ ပဉ္ဉေဟာ ကတော, ဧဝံ သတိ ဟတိမောက္ခသံဝရပုစ္ဆာဘာဝသာမညေန တေပိ တယော ဧကောဝ ပဉ္ဉေဟာတိ သဗ္ဗေဝ ဒ္ဒတဒသေဝ ပဉ္ဉဟာ ဘဝေ ယျုန္တိ? နယိဒမေဝံ။ ယဿမာ ကာယသမာစာရာဒီသု ဝိဘဇ္ဇ ဝုစ္စမာနေသု မဟာဝိသယတာယ အပရိမာဏော ဝိဘာဂေ သမ္ဘဝတိ ဝိဿဇ္ဇေတုံ။ သကလမ္ပိ ဝိနယပိဋကံ တဿ နိဒ္ဒေသော။ ရူပာဒီသု ပန ဝိဘဇ္ဇ ဝုစ္စမာနေသု အပ္ပဝိသယ တာယ န တာဒိသော ဝိဘာဂေ သမ္ဘဝတိ ဝိဿဇ္ဇေတုံ။ က္ကတိ မဟာဝိသယတာယ ဟတိမောက္ခသံဝရပုစ္ဆာ တယော ပဉ္ဉ ဟာ ကတာ, က္ကန္ဒြိယသံဝရပုစ္ဆာ ပန အပ္ပဝိသယတာယ ဧကောဝ ပဉ္ဉေဟာ ကတော။ တေန ဝုတ္တံ ''စုဒ္ဒသ မဟာပဉ္ဉ ဟာ''တိ။

၃၆၇. **စလနဋ္ဌေနာ** တိ ကမ္ပနဋ္ဌေန။ တဏ္ဍှာ ဟိ ကာမရာဂရူပရာဂအရူပရာဂါဒိဝသေန ပဝတ္တိယာ အနဝဋ္ဌိတတာ ယ သယမ္ပိ စလတိ, ယတ္ထ ဥပ္ပန္နာ, တမ္ပိ သန္တာနံ ဘဝါဒီသု ပရိကမ္ပနေန စာလေတိ, တဿမာ စလနဋ္ဌေန တဏ္ဍှာ ဧဇာ နာမ။ **ပီဠနဋ္ဌေနာ** တိ ဝိဗာဓနဋ္ဌေန တဿ တဿ ဒုက္ခဿ ပေတုဘာဝေန။ **ပဒုဿနဋ္ဌေနာ** တိ အဓမ္မရာဂါဒိ ဘာဝေန, သမ္ပျပရံမုခေန, ကိလေသာသုစိပဂ္ဃရဏေန စ ပကာရတော ဒုဿနဋ္ဌေန **ဂဏ္ဍော။ အနုပ္ပဝိဋ္ဌဋ္ဌေနာ** တိ အာသယဿ ဒုန္နီဟရဏီယဘာဝေန အနုပ္ပဝိသနဋ္ဌေန။ **ကမုတိ** အတ္တနော စ ရုစိယာ ဥပနေတိ။ **ဥစ္စာဝစ**န္တိ ပဏီတ ဘာဝံ, နိဟီနဘာဝဉ္စ။ **ယေသု** သမဏဗြာဟ္မဏေသု။ ''ယေသာဟ''န္တိပိ ပဠ္ဌိ, တဿာ ဧကေ ''ယေသံ အဟ''န္တိ အ တ္ထံ ဝဒန္တိ။ **ဝေဠ**န္တိ သုတာနုရူပံ, ဥဂ္ဂဟာနုရူပဉ္စ။ ''အဟံ ခော ပန ဘန္တေ အညေသံ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ ဓမ္မာစရိ ယော ဟောန္တောပိ ဘဂဝတော သာဝကော။ပေ။ သမ္ဗောဓိပရာယဏော''တိ ဧဝံ **အတ္တနော သောတာပန္နဘာဝံ ဇာနာပေ တိ။**

သောမနဿပဋိလာဘကထာဝဏ္ဏနာ

၃၆၈. **သမာပန္နော** တိ သမောကဋ္ဌေဟာ ပဝတ္တသမ္ပဟာရော ဝိယာတိဗျူဋ္ဌေဟာ။ **ဖိနိံသူ**တိ ယထာ အသုရာ ပုန သီ သံ ဥက္ခိပိတုံ နာသက္ခိံသု, ဧဝံ ဒေဝတ ဝိဖိနိံသုယေတတိ ဒဿေန္တော အာဟ **''ဒေဝတ ပုန အပစ္စာဂမနာယ အသုရေ ဖိနိံ သူ''**တိ။ တာဒိသော ဟိဿ ဇယော သာတိသယံ ဝေဒပဋိလာဘာယ အဟောသိ။ **ဒုဝိဓမ္ပိ** ဩဇန္တိ ဒိဗ္ဗံ, အသုရံ စာတိ ဒ္ဝိ ပ္ပကာရမ္ပိ ဩဇံ။ **ဒေဝတယေဝ ပရိဘုဉ္ဇိဿန္တိ** အသုရာနံ ပဝေသာဘာဝတော။ ဒဏ္ဍာဿ အဝစရဏံ အာဝရဏံ **ဒဏ္ဍာဝစရော,** သဟ ဒဏ္ဍာဝစရေနာတိ **သဒဏ္ဍာဝစရော,** ဒဏ္ဍေန ပဟရိတဗ္ဗတ တ အာဝရိတဗ္ဗတ တ သာဓေတဗ္ဗန္တိ အတ္ ထော။

၃၆၉. **က္ကမသိံယေဝ** **ဩကာသေ**တိ က္ကမိဿမေဝ က္ကန္ဒသာလဂုဟာယံ။ **ဒေဝဘူတဿ မေ** တိ ပုဗ္ဗေပိ ဒေဝဘူတ ဿ သက္ကဿေဝ မေ ဘူတဿ။ **သတော**တိ က္ကအနိပိ သက္ကဿေဝ သတော **ပုနရာယု စ မေ လဒ္ဓေါ။**

ဒိဝိယာ ကာယာတိ **ဒိဗ္ဗာ,** ခန္ဓပဥ္စကသင်္ခာတာ ကာယာတိ အာဟ **“ဒိဗ္ဗာ အတ္တဘာဝါ”** တိ။ **“အမူဠှော ဂဗ္ဘံ ဧသ္သာမိ”**တိ ဣမိနာ အရိယသာဝကာနံ အနုပုထုဇ္ဇနာနံ ဝိယ သမ္မောဟမရဏံ, အသမ္ပဇာနဂဗ္ဘောက္ကမနဉ္စ နတ္ထိ, အထ ခေါ အသမ္မောဟမရဏဉ္စေဝ သမ္ပဇာနဂဗ္ဘောက္ကမနဉ္စ ဟောတီတိ ဒဿေတိ။ အရိယသာဝကာ နိယတဂတိကတ္တာ သုဂတီသု ဧဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တတ္ထာပိ မနုဿေသု ဥပ္ပဇ္ဇန္တာ ဥဠာရေသု ဧဝ ကုလေသု ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှန္တိ, သက္ကဿာပိ တာဒိသော အဇ္ဈာသယော။ တေန ဝုတ္တံ ဟဋ္ဌိယံ “ယတ္ထ မေ ရမတီ မနော”တိ, တံ သန္ဓာယာဟ **“ယတ္ထ မေ”** တိအာဒိ။ သက္ကော ပန အတ္တနော ဒိဗ္ဗာနုဘာဝေနာပိ တာဒိသံ ဇာနိတုံ သက္ကောတိယေဝ။

ကာရဏေနာတိ ယုတ္တေန အရိယသာဝကဘာဝဿ အနုစ္ဆဝိကေန။ တေနာဟ **“သမေနာ”**တိ။

သကအာကမ်မဂ္ဂံ သန္ဓာယ ဝဒတိ ဆဋ္ဌေ အတ္တဝသေ အနာကမ်မဂ္ဂဿ ဝက္ခမာနတ္တာ။ **အာဇာနိတုကာမော**တိ အပ္ပတ္တံ ဝိသေသံ ပဋိဝိဇ္ဈိတုကာမော။ **မနုဿလောကေ အန္တော ဘဝိဿတိ** ပုန မာနုဿူပပတ္တိယာ အဘာဝတော။

ပုနဒေဝတတိ မနုဿေသု ဥပ္ပန္နော တတော စဝိတ္ဝာ ပုနဒေဝ ။ ဣမသ္မိံ တာဝတိံသ **ဒေဝလောကသ္မိံ။ ဥတ္တမော,** ကီဒိသောတိ အာဟ **“သက္ကော”** တိအာဒိ။

အန္တိမေ ဘဝေ တိ မမ သဗ္ဗဘဝေသု အန္တိမေ သဗ္ဗပရိယောသာနေ ဘဝေ။ **“အာယုနာ”**တိ ဣမိနာ စ တံသဟဘာဝိနော သဗ္ဗေပိ ဝဏ္ဏာဒိကေ သင်္ဂဏှာတိ။ **“ပညာယာ”**တိ စ ဣမိနာ သဗ္ဗေပိ သဒ္ဓါသတိဝီရိယာဒိကေ။ **တသ္မိံ အတ္တဘာဝေ**တိ တသ္မိံ သဗ္ဗန္တိမေ သက္ကတ္တဘာဝေ။ **အကနိဋ္ဌကမီ ဟုတွာ** တိ အန္တရာယပရိနိဗ္ဗာယိအာဒိဘာဝံ အနုပဂန္တွာ ဧကံသတော ဥဒ္ဓံသောတော အကနိဋ္ဌကမီ ဧဝ ဟုတွာ။ တတော ဧဝ အနုက္ကမေန **အဝိဟာဒီသု နိဗ္ဗတ္တန္တော။ ဧဝမာဟာ**တိ “သော နိတသော ဘဝိဿတီ”တိ ဧဝမာဟ။ “အဝိဟာဒီသု။ပေ.။ နိဗ္ဗတ္တိဿတီ”တိ သင်္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဝရိတုံ **“သေ ကီရာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အယဉ္စ နယော န ကေဝလံ သက္ကဿေဝ, အထ ခေါ မဟာသေဋ္ဌိမဟာဥပါသိကာနမ္ပိ ဟောတိယေဝါတိ ဒဿေန္တော **“သက္ကော ဒေဝရာဇာ”** တိအာဒိမာဟ။

၃၇၀. ဘဝသမ္ပတ္တိနိဗ္ဗာနသမ္ပတ္တီနံ ဝသေန အပရိပုဏ္ဏဇ္ဈာသယတာယ **အနိဋ္ဌိတမနောရထော** တံ တံ ပတ္တုကာမောယေဝ ဟုတွာ ဌိတော။ **ယေ စ သမဏေ**တိ ယေ စ ပဗ္ဗဇိတေ။ **ပဝိဝိတ္တဝိဟာရိနော** တိ “အနေကဝိဝေကတ္တယံ ပရိဗ္ရူဟေတွာ ဝိဟရန္တိ”တိ **မညာမိ။**

သမ္မာဒနာ တိ မဂ္ဂဿ ဥပသမ္ပာဒနံ တဿ သမ္မာပနံ သမ္မဒေဝ ဟာပနံ။ **ဝိရာဓနာ**တိ အနာရာဓနာ အနုပာယပဋိပတ္တိ။ **န သမ္ဘောန္တိ** တိ အနဘိသမ္ဘုဏန္တိ။ ယထာပုစ္ဆိတေ အတ္ထေ အနဘိသမ္ဘုဏာနံ နာမ သမ္မာ ကထေတုံ အသမတ္ထတာ တေတိ အာဟ **“သမ္မာဒေတွာ ကထေတုံ န သက္ကောန္တိ”** တိ။

တသ္မာ တိ ယသ္မာ အာဒိစ္စေန သမာနဂေါတ္တတာယ။ တေနေတဟ **“အာဒိစ္စ** နာမ ဂေါတ္တေနာ”တိ, တသ္မာ ။ အာဒိစ္စော ဗန္ဓု ဧတဿာတိ အာဒိစ္စဗန္ဓု, အထ ဝါ အာဒိစ္စဿ ဗန္ဓူတိ အာဒိစ္စဗန္ဓု, ဘဂဝါ, တံ **အာဒိစ္စဗန္ဓုနံ။** အာဒိစ္စော ဟိ သောတာပန္နတာယ ဘဂဝတော ဩရသပုတ္တော။ တေနေတဟ –

“ယော အန္ဓကာရေ တမသိ ပဘင်္ကရော၊
ဝေရောစနော မဏ္ဍလီ ဥဂ္ဂတေဇော။
မာ ရာဟု ဂိလီ စရံ အန္တလိက္ခေ၊
ပဇံ မမံ ရာဟု ပမုဉ္စ သူရိယ”န္တိ။ (သံ. နိ. ၁.၉၁)။

သာမန္တိ သာမံပယောဂံ, သတ္ထု ပန သာဝကဿ သာမံပယောဂေ နာမ သနိပါတော တေတိ အာဟ **“နမက္ကာရံ ကရောမာ”**တိ။

၃၇၁. ပရာမသိတွတတိ ''က္ကမာယ နာမ ပထဝိယံ နိသိန္နေန မယာ အယံ အစ္ဆရိယဓမ္မော အဓိဂတော''တိ သောမနဿဇာတော, ''က္ကမာယ နာမ ပထဝိယံ ဧဝံ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတံ ဗုဒ္ဓရတနံ ဥပ္ပန္န''န္တိ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတစိတ္တဇာတော စ ပထဝိံ ပရာမသိတွာ။ **ပတ္ထိတပဉှာ** တိ ဒီဃရတ္တာနုသယိတသံသယသမုဂ္ဃာတတ္ထံ ''ကအာ နု ခော ဘဂဝန္တံ ပုစ္ဆိတုံ လဘာမိ''တိ ဧဝံ အဘိပတ္ထိတပဉှာ။ ယံ ပနေတ္ထ အတ္ထတော န ဝိဘတ္တံ, တံ သုဝိညေယ္ယမေဝ။

သက္ကပဉှသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၉. မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ဥဒ္ဒေသဝါရကထာဝဏ္ဏနာ

၃၇၃. ‘‘ကသ္မာ ဘဂဝါ ဣဒံ သုတ္တမဘာသီ’’တိ အသာဓာရဏံ သမုဋ္ဌာနံ ပုစ္ဆတိ, သာဓာရဏံ ပန ‘‘ဟာကဋ္ဌ’’န္တိ အနာမသိတွာ **‘‘ကုရုရဋ္ဌဝါသီန’’** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သမုဋ္ဌာန** န္တိ ဟိ ဒေသနာနိဒါနံ, တံ သာဓာရဏာသာဓာရဏဘေဒတော ဒုဝိဓံ, သာဓာရဏမ္ပိ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရဘေဒတော ဒုဝိဓံ။ တတ္ထ **သာဓာရဏံ အဇ္ဈတ္တိကံ သမုဋ္ဌာနံ** နာမ ဘဂဝတော မဟာကရုဏာ။ တာယ ဟိ သမုဿာဟိတဿ ဘဂဝတော ဝေနေယျာနံ ဓမ္မဒေသနာယ စိတ္တံ ဥဒပာဒိ။ ယထာဟ ‘‘သတ္တေသု စ ကာရုညတံ ပဋိစ္စ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝေါလောကေသီ’’တိအာဒိ။ (ဒီ. နိ. ၂.၆၉; မ. နိ. ၁.၂၈၃; ၂.၃၃၉; သံ. နိ. ၁.၁၇၂; မဟာဝ. ၉) **ဗာဟိရံ** ပန **သာဓာရဏံ သမုဋ္ဌာနံ** နာမ ဒသသဟဿိမဟာဗြဟ္မပရိဝါရဿ သဟမ္ပတိမဟာဗြဟ္မုနော အဇ္ဈေသနံ။ တထာ စာဟ ‘‘ဗြဟ္မုနော စ အဇ္ဈေသနံ ဝိဒိတွာ’’တိ။ (ဒီ. နိ. ၂.၆၉; မ. နိ. ၁.၂၈၃; ၂.၃၃၉; သံ. နိ. ၁.၁၇၉; မဟာဝ. ၉) တဒဇ္ဈေသနုတ္တရကာလဉှိ ဓမ္မပစ္စဝေက္ခဏာဇနိတံ အပ္ပောဿုက္ကတံ ပဋိပ္ပဿမ္ဘေတွာ ဘဂဝါ ဓမ္မံ ဒေသေတုံ ဥဿာဟဇာတော အဟောသိ။ ယထာ စ မဟာကရုဏာ, ဧဝံ ဒသဗလဉာဏာဒယော စ ဒေသနာယ အဇ္ဈတ္တသမုဋ္ဌာနဘာဝေ ဝတ္တဗ္ဗာ။ သဗ္ဗဉှိ ဉေယျဓမ္မံ, တေသံ ဒေသေတဗ္ဗပ္ပကာရံ, သတ္တာနဉ္စ အာသယာနုသယာဒိံ ယာထာဝတော ဇာနိတွာ ဘဂဝါ ဌာနာဋ္ဌာနာဒီသု ကောသလ္လေန ဝေနေယျဇ္ဈာသယာနုရူပံ ဝိစိတ္တနယဒေသနံ ပဝတ္တေသီတိ။ အသာဓာရဏမ္ပိ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရဘေဒတော ဒုဝိဓမေဝ။ တတ္ထ **အဇ္ဈတ္တိကံ** ယာယ မဟာကရုဏာယ, ယေန စ ဒေသနာဉာဏေန ဣဒံ သုတ္တံ ပဝတ္တိတံ, တဒုဘယံ ဝေဒိတဗ္ဗံ, **ဗာဟိရံ** ပန ဒဿေတုံ **‘‘ကုရုရဋ္ဌဝါသီန’’** န္တိအာဒိမာဟ။ တေန ဝုတ္တံ ‘‘အသာဓာရဏံ သမုဋ္ဌာနံ ပုစ္ဆတီ’’တိ, တေန ‘‘အတ္တဇ္ဈာသယာဒီသု စတူသု သုတ္တနိက္ခေပေသု ကတရဇ္ဈာသယ’’န္တိ သုတ္တနိက္ခေပေါ ပုစ္ဆိတော ဟောတီတိ ကတွာ ‘‘ကုရုရဋ္ဌဝါသီန’’န္တိအာဒိနာ ‘‘ပရဇ္ဈာသယောယံ သုတ္တနိက္ခေပေါ’’တိ ဒဿေတိ။

ကုရုရဋ္ဌံ ကိရ တဒါ တံနိဝါသိသတ္တာနံ ယောနိသောမနသိကာရဝန္တတာဒိနာ ယေဘုယျေန သုပ္ပဋိပန္နတာယ, ပုဗ္ဗေ စ ကတပုညတာဗလေန တဒါ ဥတုအာဒိသမ္ပတ္တိယုတ္တမေဝ အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ **‘‘ဥတုပစ္စယာဒိသမ္ပန္နတ္တာ’’**တိ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဘောဇနာဒိသမ္ပတ္တိံ သင်္ဂဏှာတိ။ ကေစိ ပန ‘‘ပုဗ္ဗေ ပဝတ္တကုရုဝတ္တဓမ္မာနုဋ္ဌာနဝါသနာယ ဥတ္တရကုရု ဝိယ ယေဘုယျေန ဥတုအာဒိသမ္ပန္နမေဝ ဟောန္တံ ဘဂဝတော ကာလေ သာတိသယံ ဥတုသပ္ပာယာဒိယုတ္တံ တံ ရဋ္ဌံ အဟောသီ’’တိ ဝဒန္တိ။ **စိတ္တသရီရကလ္လတာယာ**တိ စိတ္တဿ, သရီရဿ စ အရောဂတာယ။ **အနုဂ္ဂဟိတပညာဗလာ**တိ လဒ္ဓုပကာရဉာဏာနုဘာဝါ, အနု အနု ဝါ အာဝိဏ္ဏပညာတေဇာ။ **ဧကဝီသတိယာ ဌာနေသု**တိ ကာယာနုပဿနာဝသေန စုဒ္ဒသသု ဌာနေသု, ဝေဒနာနုပဿနာဝသေန ဧကသ္မိံ ဌာနေ, တထာ စိတ္တာနုပဿနာဝသေန, ဓမ္မာနုပဿနာဝသေန ပဉ္စသု ဌာနေသူတိ ဧဝံ ဧကဝီသတိယာ ဌာနေသု။ **ကမ္မဋ္ဌာနံ အရဟတ္တေ ပက္ခိပိတွာ**တိ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနံ ယထာ အရဟတ္တံ ပါပေတိ, ဧဝံ ဒေသနာဝသေန အရဟတ္တေ ပက္ခိပိတွာ။ သုဝဏ္ဏစင်္ကောဋကသုဝဏ္ဏမဉ္ဇူသာသု ပက္ခိတ္တာနိ သုမနစမ္ပကာဒိနာနာပုပ္ဖာနိ, မဏိမုတ္တာဒိသတ္တရတနာနိ စ ယထာ ဘာဇနသမ္ပတ္တိယာ သဝိသေသံ သောဘန္တိ, ကိစ္စကရာနိ စ ဟောန္တိ မနုညဘာဝတော, ဧဝံ သီလဒဿနာဒိသမ္ပတ္တိယာ ဘာဇနဝိသေသဘူတာယ ကုရုရဋ္ဌဝါသိပရိသာယ ဒေသိတာ ဘဂဝတော အယံ ဒေသနာ ဘိယျောသော မတ္တာယ သောဘတိ, ကိစ္စကာရီ စ ဟောတီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ **‘‘ယထာ ဟိ ပုရိသော’’**တိအာဒိနာ။ **တတ္ထာ**တိ ကုရုရဋ္ဌေ။

ပကတိယာတိ သဘာဝေနေဝ, ဣမိဿာ သတိပဋ္ဌာနသုတ္တဒေသနာယ ပုဗ္ဗေပီတိ အဓိပ္ပာယော။ **အနုယုတ္တာ ဝိဟရန္တီ**တိ သတ္ထု ဒေသနာနုသာရေန ဘာဝနာနုယောဂံ။

ဝိဿဋ္ဌအတ္တဘာဝေနာတိ အနိစ္စာဒိဝသေန ကိသ္မိဉ္စိ ယောနိသောမနသိကာရေ စိတ္တံ အနိယောဇေတွာ ရူပါဒိအာရမ္မဏေ အဘိရတိဝသေန ဝိဿဋ္ဌစိတ္တေန **ဘဝိတုံ န ဝဋ္ဋတိ,** ပမာဒဝိဟာရံ ပဟာယ အပ္ပမတ္တေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာယော။

ဧကာယနောတိ ဧတ္ထ **အယန**-သဒ္ဒော မဂ္ဂပရိယာယော။ န ကေဝလံ အယနမေဝ, အထ ခေါ အညေပိ ဗဟူ မဂ္ဂပရိယာယာတိ ပဒုဒ္ဓါရံ ကရောန္တော ‘‘မဂ္ဂဿ ဟီ’’တိ အာဒိံ ဝတွာ ယဒိ မဂ္ဂပရိယာယော အယန-သဒ္ဒော, ကသ္မာ ပုန

''မဂ္ဂေ''တိ ဝုတ္တတ္ထံ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **"တသ္မာ"** တိအာဒိ။ တတ္ထ **ကေမဂ္ဂေ** တိ ကော ဧဝ မဂ္ဂေ။ န ဟိ နိဗ္ဗာနကမိမဂ္ဂေ အညော အတ္ထီတိ။ နနု သတိပဋ္ဌာနံ ဣမ မဂ္ဂေတိ အဓိပ္ပေတံ, တဒညေ စ ဗဟူ မဂ္ဂဓမ္မာ အတ္ထီတိ? သစ္စံ အတ္ထိ, တေ ပန သတိပဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတာ တဒဝိနာဘာဝတော။ တထာ ဟိ ဉာဏဝီရိယာဒယော နိဒ္ဒေသေ ဂဟိတာ, ဥဒ္ဒေသေ ပန သတိယာ ဧဝ ဂဟဏံ ဝေနေယျဇ္ဈာသယဝသေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **"န ဒွဓိဓာပထဘူတော"**တိ ဣမိနာ ဣမဿ မဂ္ဂဿ အနေကမဂ္ဂဘာဝတာဘာဝံ ဝိယ အနိဗ္ဗာနကမိဘာဝတာဘာဝဉ္စ ဒဿေတိ။ **ကေနော** တိ အသဟာယေန။ အသဟာယတာ စ ဒုဝိဓာ အတ္တဒုတိယတာဘာဝေန တ, ယာ ''ဝူပကဋ္ဌကာယတာ''တိ ဝုစ္စတိ, တဏှာဒုတိယတာဘာဝေန တ, ယာ ''ပဝိဝိတ္တစိတ္တတာ''တိ ဝုစ္စတိ။ တေနာဟ **"ဝူပကဋ္ဌေန ပဝိဝိတ္တစိတ္တေနာ"** တိ။ သေဋ္ဌောပိ လောကေ ''ဧကော''တိ ဝုစ္စတိ ''ယာဝ ပရေ ကောဟံ တေ ကရောမိ''တိအာဒီသူတိ အာဟ **"ကေသ္သာတိ သေဋ္ဌဿာ"**တိ။ ယဒိ သံသာရတော နိဿရဏဋ္ဌော အယနဋ္ဌော, အညေသမ္ပိ ဥပနိဿယသမ္ပန္နာနံ သာဓာရဏတော, ကထံ ဘဂဝတောတိ အာဟ **"ကိဉ္စာပိ"** တိအာဒိ။ **ဣမသ္မိံ ခေ** တိ ဧတ္တ **ခေ**-သဒ္ဒော အဝဓာရဏေ, တသ္မာ ဣမသ္မိံ ယေဝတိ အတ္ထော။ **ဒေသနာဘေဒေယေဝ ဟေသော,** ယဒိဒံ ''မဂ္ဂေ''တိ တ ''အယနော''တိ တ။ **အယန**-သဒ္ဒော တ ကမ္မကရဏာဒိဝိဘာဂေ။ တေနာဟ **"အတ္ထတော ပန ဧကော တ"** တိ။

နာနာမုခဘာဝနာနယပ္ပဝတ္တော တိ ကာယာနုပဿနာဒိမုခေန တတ္ထာပိ အာနာပာနာဒိမုခေန ဘာဝနာနယေန ပဝတ္တော။ **ကောယနန္တိ** ကေကမိနံ, နိဗ္ဗာနကမိနန္တိ အတ္တော။ နိဗ္ဗာနဉ္ဟိ အဒုတိယဘာဝတော, သေဋ္ဌဘာဝတော စ ''ဧက''န္တိ ဝုစ္စတိ။ ယထာဟ ''ဧကဉ္ဟိ သစ္စံ န ဒုတီယမတ္ထီ''တိ (သု. နိ. ၈၉၀)။ ''ယာဝတာ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မာ သင်္ခတာ တ အသင်္ခတာ တ ဝိရာဂေ တေသံ အဂ္ဂံ အက္ခာယတိ''တိ။ (အ. နိ. ၄.၃၄; ဣတိဝု. ၉၀) ခယော ဧဝ အန္တောတိ **ခယန္တော, ဇာတိယာ ခယန္တံ ဒိဋ္ဌတတိ ဇာတိခယန္တဒဿီ။** အဝိဘာဂေန သဗ္ဗေပိ သတ္တေ ဟိတေန အနုကမ္ပတီတိ **ဟိတာနုကမ္ပီ။ အတရိံသု** တိ တရိံသု။ **ပုဗ္ဗေ** တိ ပုရိမကာ ဗုဒ္ဓာ, ပုဗ္ဗေ တ အတီတကာလေ။

တန္တိ တေသံ ဝစနံ, **တံ** တ ကိရိယာဝုတ္တိတစကတ္တံ **န ယုဇ္ဇတိ။** န ဟိ သဒ္ဒေယျပ္ပဓာနတာယ သတ္တတစိနော ကေသဒ္ဒဿ ကိရိယာဝုတ္တိတစကတာ အတ္ထိ။ ''သကိမ္ပိ ဥဒ္ဓံ ဂစ္ဆေယျာ''တိအာဒီသု (အ. နိ. ၇.၇၂) ဝိယ **သကိံ အယနောတိ ဣမိနာ ဗျဉ္ဇနေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ ဧဝမတ္ထံ ယောဇေတွတ** တိ ''ဧကံ အယနံ အဿာ''တိ ဧဝံ သမာသပဒတ္ထံ ယောဇေတွတ။ **ဉဘယထာပီတိ** ပုရိမနယေန, ပစ္ဆိမနယေန စ။ **န ယုဇ္ဇတိ** ဣဓာဓိပ္ပေတမဂ္ဂဿ အနေကတရံ ပဝတ္တိသဗ္ဘာဝတော။ တေနာဟ **"ကသ္မာ"** တိအာဒိ။ **"အနေကတရမ္ပိ အယတိ"** တိ ပုရိမနယဿ အယုတ္တတာဒဿနံ, **"အနေကဉ္စဿ အယနံ ဟောတိ"** တိ ပစ္ဆိမနယဿ။

ဣမသ္မိံ ပဒေတိ ''ကောယနော အယံ ဘိက္ခဝေ မဂ္ဂေ''တိ ဣမသ္မိံ တဏ္ဍေ, ဣမသ္မိံ တ ''ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂေ, လောကုတ္တရမဂ္ဂေ''တိ ဝိဓာနပဒေ။ **မိဿကမဂ္ဂေ** တိ လောကိယေန မိဿကော လောကုတ္တရမဂ္ဂေ ။ ဝိသုဒ္ဓိ အာဒီနံ နိပ္ပရိယာယဟေတုကံ သင်္ဂဏှဟန္တော အာစရိယတ္ထေရော **"မိဿကမဂ္ဂေ"** တိ အာဟ။ ဣတရော ပရိယာယဟေတု ဣဓာဓိပ္ပေတောတိ **"ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂေ"** တိ အတောစ။

သဒ္ဒံ သုတွတ တိ ''ကာလော ဘန္တေ ဓမ္မသဝနာယာ''တိ ကာလာရောစနသဒ္ဒံ ပစ္စက္ခတော, ပရမ္ပရာယ စ သုတွတ။ **ဧဝံ ဥက္ခိပိတွတ** တိ ဧဝံ ''သုန္ဒရံ မနောဟရံ ဣမံ ကထံ ဆဋ္ဌေမာ''တိ အဆဋ္ဌေန္တော ဥဇ္ဈာဘာရံ ဝိယ ပဂ္ဂဟေတွတ **န ဝိစရန္တိ။ အာလုဋ္ဌေတီတိ** ဝိလုဠိတော အာကုလော ဟောတီတိ အတ္ထော။ **ကောယနမဂ္ဂေ ဝုစ္စတိ ပုဗ္ဗဘာဂသတိပဋ္ဌာနမဂ္ဂေတိ** တတ္ထာဝတာ ဣဓာဓိပ္ပေတတ္ထေ သိဒ္ဓေ တဿေဝ အလင်္ကာရတ္ထံ သော ပန ယဿ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂေ, တံ ဒဿေတုံ **"မဂ္ဂါနဋ္ဌင်္ဂိကော"** တိအာဒိကာ ကထာပိ ပဋိသမ္ဘိဒာမဂ္ဂတော ံ အာနေတွတ ဌပိတာ။

နိဗ္ဗာနဂမနဋ္ဌေနာ တိ နိဗ္ဗာနံ ဂစ္ဆတိ အဓိဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ **နိဗ္ဗာနဂမနံ,** သောယေဝ အဝိပရီတသဘာဝတာယ အတ္ထော, တေန နိဗ္ဗာနဂမနဋ္ဌေန, နိဗ္ဗာနာဓိဂမူပာယတာယာတိ အတ္ထော။ **မဂ္ဂနီယဋ္ဌေနာ** တိ ဂဝေသိတဗ္ဗတာယ။ ''ဂမနီယဋ္ဌေနာ''တိ တ ပဌန္တိ, ဥပဂန္တဗ္ဗတာယာတိ အတ္ထော။ **"ရာဂါဒီဟိ"**တိ ဣမိနာ ရာဂဒောသမောဟာနံယေဝ ဂဟဏံ ''ရာဂေ မလံ, ဒောသော မလံ, မောဟော မလ''န္တိ (ဝိဘ. ၉၂၄) ဝစနတော။ **"အဘိဇ္ဈာဝိသမလောဘာဒီဟိ"** တိ ပန ဣမိနာ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဥပက္ကိလေသာနံ သင်္ဂဏှနတ္ထံ တေ ဝိသုံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာ။ ''သတ္တာနံ ဝိသုဒ္ဓိယာ''တိ ဝုတ္တာသုသ အတ္ထဿ ဧကန္တိကတံ ဒဿေန္တော **"တထာ ဟိ"**တိအာဒိမာဟ။ ကာမံ ''ဝိသုဒ္ဓိယာ''တိ သာမညဇောတနာ, စိ

တတ္ထသ္သေဝ ပန ဝိသုဒ္ဓိ ကြမာဓိပ္ပေတာတိ ဒသ္သေတုံ **“ရူပမလဝသေန ပနာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ န ကေဝလံ အဋ္ဌကထာဝ စနမေဝ, အထ ခော ကြဒံ ဧတ္ထ အာဟစ္စ ဘာသိတန္တိ ဒသ္သေန္တော **“တထာ ဟီ”**တိအာဒိမာဟ။

သာ ပနာယံ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ သိဇ္ဈမာနာ ယသ္မာ သောကာဒီနံ အနုပ္ပာဒာယ သံဝတ္တတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“သောက ပရိဒေဝတနံ သမတိက္ကမာယာ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ သောစနံ ဉာတိဗျသနာဒိနိမိတ္တံ စေတသော သန္တာပေါ အန္တော နိဇ္ဈာနံ **သောကော**။ ဉာတိဗျသနာဒိနိမိတ္တမေဝ သောကာဝတိဏ္ဏတော “ကဟံ ဧကပုတ္တက ကဟံ ဧကပုတ္တကာ”တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၂.၃၅၃, ၃၅၄; သံ. နိ. ၂.၆၃) ပရိဒေဝနဝသေန တစာဝိပ္ပလာပေါ ပရိဒ္ဝနံ **ပရိဒေဝေါ**။ အာယတိံ အနုပ္ပဇ္ဇနံ ဣဓ သမတိက္ကမောတိ အာဟ **“ပဟာနာယာ”**တိ။ တံ ပနဿ သမတိက္ကမာဝဟတံ နိဒဿနဝသေန ဒဿေန္တော **“အယဉ္ဟီ”**တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ **ယံ ပုဗ္ဗေ, တံ ဝိသောဓေဟီ** တိ အတီတေသု ခန္ဓေသု တဏှာသံကိလေသဝိသောဓနံ ဝုတ္တံ။ **ပစ္ဆာ** တိ ပ ရတော ။ **တေ**တိ တုယှံ။ **မာဟူ**တိ မာ အဟု။ **ကိဉ္စန** န္တိ ရာဂါဒိကိဉ္စနံ, ဧတေန အနာဂတေသု ခန္ဓေသု သံကိလေသဝိ သောဓနံ ဝုတ္တံ။ **မဇ္ဈေ** တိ တဒုဘယဝေမဇ္ဈေ။ **နော စေ ဂဟေဿသိ** တိ န ဥပာဒိယိဿသိ စေ, ဧတေန ပစ္စုပ္ပန္နေ ခန္ဓပ္ပဗန္ဓေ ဥပာဒါနပ္ပဝတ္တိ ဝုတ္တာ။ **ဥပသန္တော စရိဿသီ** တိ ဧဝံ အဒ္ဓတ္တယဂတသံကိလေသဝိသောဓနေ သတိ နိဗ္ဗုတသဗ္ဗပရိဠာဟတာယ ဥပသန္တော ဟုတွာ ဝိဟရိဿသီတိ အရဟတ္တနိကူဋေန ကထံ နိဋ္ဌပေသိ။ တေနာဟ **“ကြမံ ကထ”**န္တိအာဒိ။

ပုတ္တာ တိ ဩရသာ, အညေပိ တ ဒိန္နကကိတ္တိမာဒယော ယေ ကေစိ။ **ပိတာ**တိ ဇနကော, အညေပိ တ ပိတုဋ္ဌာနိယာ။ **ဗန္ဓဝါ** တိ ဉာတကာ။ အယဉ္ဟေတ္ထ အတ္ထော – ပုတ္တာ တ ပိတာ တ ဗန္ဓဝါ တ **အန္တကေန** မစ္စုနာ **အဓိပန္နဿ** အဘိဘူတဿ မရဏတော တာဏာယ န ဟောန္တိ။ ကသ္မာ? **နတ္ထိ ဉာတီသု တာဏတာ**တိ။ န ဟိ ဉာတီနံ ဝသေန မရဏ တော အာရက္ခာ အတ္ထိ, တသ္မာ ပဋာစာရေ “ဥဘော ပုတ္တာ ကာလင်္ကတာ”တိအာဒိနာ (အပ. ထေရီ ၁.၄၉၈) မာ နိရ တ္ထကံ ပရိဒေဝိ, ဓမ္မံယေဝ ပန ယာထာဝတော ပဿာတိ အဓိပ္ပာယော။ **သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌိတာ** တိ ယထာနု လောမံ ပဝတ္တိတာယ သာမုက္ကံသိကာယ ဓမ္မဒေသနာယ ပရိယောသာနေ သဟဿနယပဋိမဏ္ဍိတေ သောတာပတ္တိဖ လေ ပတိဋ္ဌဟိ။ ကထံ ပနာယံ သတိပဋ္ဌာနမဂ္ဂဝသေန သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာသီတိ အာဟ **“ယသ္မာ ပနာ”** တိ အာဒိ။ န ဟိ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနကထာယ ဝိနာ သာဝကာနံ အရိယမဂ္ဂာဓိဂမော အတ္ထိ။ **“ကြမံ ကထံ သုတွာ”**တိ ပနိဒံ သောကဝိနောဒနဝသေန ပဝတ္တိတာယ ကထာယ ပဌမံ သုတတ္တာ ဝုတ္တံ, သာပိ ဟိ သစ္စဒေသနာယ ပရိတရဗန္ဓာ ဧဝ အနိစ္စတာကထာတိ ကတွာ။ ကြတရကထာယံ ပန ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။ **ဘာဝနာ**တိ ပညာဘာဝနာ။ သာ ဟိ ဣဓ အဓိပ္ပေ တာ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ရူပာဒီနံ အနိစ္စာဒိတော အနုပဿနာပိ သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာဝ, တသ္မာ။ **တေပီ**တိ သန္တတိ မဟာမတ္တပဋာစာရာပိ။

ပဉ္စသတေ စောရေတိ သတသတစောရပရိတရေ ပဉ္စစောရေ ပဋိဟဋိယာ **ပေသေသိ,** တေ အရညံ ပဝိသိတွာ ထေရံ ပ ရိယေသန္တာ အနုက္ကမေန ထေရဿ သမီပေ သမာဂစ္ဆိံသု။ တေနာဟ **“တေ ဂန္တွာ ထေရံ ပရိတရေတွာ နိသီဒိံ သု”**တိ။ **ဝေဒနံ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ** တိ ဦရုဋ္ဌိဘေဒပစ္စယံ ဒုက္ခဝေဒနံ အမနသိကာရေန ဝိနောဒေတွာ။ **ပီတိပာမောဇ္ဇံ ဥပ္ပ ဇ္ဇိ** ဝိပ္ပဋိသာရလေသဿပိ အသမ္ဘဝတော။ တေနာဟ **“ပရိသုဒ္ဓံ သီလံ နိဿာယာ”** တိ။ ထေရဿ ဟိ သီလံ ပစ္စ ဝေက္ခတော ပရိသုဒ္ဓံ သီလံ နိဿာယ ဥဋ္ဌာရံ ပီတိပာမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဦရုဋ္ဌိဘေဒဇနိတံ ဒုက္ခဝေဒနံ ဝိက္ခမ္ဘေသိ။ **တိယာမရတ္တိ** န္တိ အစ္စန္တသံယောဂေ ဥပယောဂဝစနံ, တေနဿ ဝိပဿနာယံ အပ္ပမာဒံ, ပဋိပတ္တိဥဿုက္ကာပန ဉ္စ ဒဿေတိ။ **ဟာအနီ**တိ ဟာဒေ။ **သံယမေဿာမိ** တိ သညပေဿာမိ, သညတ္တိံ ကရိဿာမိတိ အတ္ထော။ **အဋ္ဋီ ယာမိ**တိ ဇိဂုစ္ဆာမိ။ **ဟရာယာမီ**တိ လဇ္ဇာမိ။ **ဝိပဿိသ** န္တိ သမ္ပဿိံ။

ပစလာယန္တာန န္တိ ပစလာယိကာနံ နိဒ္ဒံ ဥပဂတာနံ။ **အဂတိ**န္တိ အဂေစရံ။ **ဝတသမ္ပန္နော** တိ ဓုတင်္ဂဝတသမ္ပန္နော။ **ပမာဒ**န္တိ ပစလာယနံ သန္ဓာယာဟ။ **ဩရုဒ္ဓမာနသော** တိ ဥပရုဒ္ဓအဓိစိတ္တော။ **ပဉ္စရသ္မိ** န္တိ သရီရေ။ သရီရဉ္ဟိ နှာရုသမ္ဗန္ဓအဋ္ဌိသင်္ဃာဋတာယ ဣဓ “ပဉ္စရ”န္တိ ဝုတ္တံ။

ပီတဝဏ္ဏာယ ပန ပဋ္ဌာကာယ ကာယံ ပရိဟရဏတော, မလ္လယုဒ္ဓစိတ္တကတာယ စ “ပီတမလ္လော”တိ ပညာတော ပဗ္ဗဇိတွာ **ပီတမလ္လတ္ထေရော နာမ** ဇာတော။ **တီသု ရဇ္ဇေသူ** တိ ပဏ္ဍုစောဠဂေဠရဇ္ဇေသု။ “သဗ္ဗမလ္လာ သီဟဠဒီပေ သက္ကာရသမ္မာနံ လဘန္တီ”တိ **တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပံ အာဂမ္မ။ တံယေဝ အင်္ကုသံ ကတွာ** တိ “ရူပါဒယော ‘မမာ’တိ န ဂဟေတဗ္ဗာ”တိ နတုမှာကဝဂ္ဂေန ပကာသိတမတ္ထံ အတ္တနော စိတ္တမတ္တဟတ္ထိနော အင်္ကုသံ ကတွာ။ **ဟဒေသု အဝဟန္တေသူ** တိ အတိဝေလံ စင်္ကမနေန အက္ကမိတုံ အသမတ္ထေသု။ **ဇဏ္ဏုကေဟိ စင်္ကမတိ** “နိသိန္နေ နိဒ္ဒါယ အဝသရော ဟောတီ”တိ။ **ဗျာကရိတွာ** တိ အတ္တနော ဝီရိယာရမ္ဘဿ သဖလတာပဝေဒနမုခေန သဗြဟ္မစာရီနံ တတ္ထ ဥဿာဟံ ဇနေန္တော အညံ ဗျာကရိတွာ။ **ဘာသိတန္တိ** ဝစနံ, ကဿ ပန တန္တိ အာဟ **“ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌဿ သဗ္ဗလောကဂ္ဂဝါဒိနော”**တိ။ **“န တုမှာက”**န္တိအာဒိ တဿ ပဝတ္တိအာကာရဒဿနံ။ တယိဒံ မေ သင်္ခါရာနံ အစ္စန္တဝူပသမကာရဏန္တိ ဒဿေန္တော **“အနိစ္စာ ဝတာ”** တိ ကထမာဟရိ, တေန က္ကအနာပဟံ သင်္ခါရာနံ ခဏေ ခဏေ ဘင်္ဂသင်္ခါတဿ ရောဂဿ အဘာဝေန အရောဂေ ပရိနိဗ္ဗုတောတိ ဒဿေတိ။

အဿာ တိ သင်္ကဿ။ **ဥပပတ္တီ** တိ ဒေဝူပပတ္တိ။ **ပုန ဟာကတိကာဝ အဟောသိ** သက္ကဘာဝေနေဝ ဥပပန္နတ္တာ။

သုဗ္ဗုဟ္မာ တိ ဇံနာမော။ အစ္ဆရာနံ နိရယူပပတ္တိံ ဒိသွာ တတော ပဘုတိ သတတံ ပဝတ္တမာနံ အတ္တနော စိတ္တုတ္တာသံ သန္ဓာယာဟ **“နိစ္စံ ဥတ္တဿမိဒံ စိတ္တ”** န္တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဥတ္တဿ** န္တိ သန္တဿံ ဘီတံ ။ **ဥဗ္ဗိဂ္ဂ** န္တိ သံဝိဂ္ဂံ။ **ဥတ္တဿ** န္တိ တ သံဝိဂ္ဂံ။ **ဥဗ္ဗိဂ္ဂ** န္တိ ဘယဝသေန သဟ နိဿယေန သဥ္ဈလိတံ။ **အနုပ္ပန္နေသူ** တိ အနာဂတေသု။ **ကိစ္စေသူ** တိ တေသု တေသု ကတ္တိကတ္တဗ္ဗေသု။ **“ကိစ္ဆေသူ”** တိ တ ဟဇ္ဇော, ဒုက္ခေသူတိ အတ္ထော, နိမိတ္တတ္ထေ စေတံ ဘုမ္မံ, ဘာဝိဒုက္ခနိမိတ္တန္တိ အတ္ထော။ **ဥပ္ပတိတေသူ** တိ ဥပ္ပန္နေသု ကိစ္စေသူတိ ယောဇနာ။ တအ အတ္တနော ပရိတဿ ဥပ္ပန္နံ ဒုက္ခံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။

ဗောဇ္ဈာ တိ ဗောဓိတော, အရိယမဂ္ဂတောတိ အတ္ထော။ **“အညတြ”** တိ စ ပဒံ အပေက္ခိတွာ နိဿက္ကဝစနံ, ဗောဓိံ ဌပေတွာတိ အတ္ထော။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **တပသာ**တိ တပောကမ္မတော, တေန မဂ္ဂဓိဂမဿ ဥပာယဘူတံ သလ္လေခပဋိပဒံ ဒဿေတိ။ **ဣန္ဒြိယသံဝရာ** တိ မနစ္ဆဋ္ဌာနံ ဣန္ဒြိယာနံ သံဝရဏတော , ဧတေန သတိသံဝရသီသေန သဗ္ဗမ္ပိ သံဝရသီလံ, လက္ခဏဟာရနယေန တ သဗ္ဗမ္ပိ စတုပာရိသုဒ္ဓိသီလံ ဒဿေတိ။ **သဗ္ဗနိဿဂ္ဂာ** တိ သဗ္ဗဿပိ နိဿဇ္ဇနတော သဗ္ဗကိလေသပ္ပဟာနတော။ ကိလေသေသု ဟိ နိဿဋ္ဌေသု ကမ္မဝဋ္ဋံ, ဝိပါကဝဋ္ဋဉ္စ နိဿဋ္ဌမေဝ ဟောတီတိ။ **သောတ္ထိ** န္တိ ခေမံ အနုပဒ္ဒဝတံ။

ဉာယတိ နိစ္ဆယေန ကမတိ နိဗ္ဗာနံ, တံ တ ဉာယတိ ပဋိဝိဇ္ဈီယတိ ဧတေနာတိ **ဉာယော,** အရိယမဂ္ဂေါတိ အာဟ **“ဉာယော ဝုစ္စတိ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ”** တိ။ **တဏှာဟာတနဝိရဟိတတ္တာ** တိ တဏှာဟာသင်္ခါတတနဝိဝိတ္တတ္တာ။ တဏှာ ဟိ ခန္ဓေဟိ ခန္ဓံ, ကမ္မုနာ ဖလံ, သတ္တေဟိ စ ဒုက္ခံ ဝိနတိ သံသိဗ္ဗတီတိ “တန”န္တိ ဝုစ္စတိ, တယိဒံ နတ္ထိ ဧတ္ထ တနံ, န တ ဧတသ္မိံ အဓိဂတေ ပုဂ္ဂလဿ တနန္တိ **နိဗ္ဗာနံ,** အသင်္ခတာ ဓာတု။ ပရပ္ပစ္စယေန ဝိနာ ပစ္စက္ခကရဏံ သစ္ဆိကိရိယာတိ အာဟ **“အတ္တပစ္စက္ခတာယာ”**တိ။

နနု “ဝိသုဒ္ဓိယာ”တိ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိယာ အဓိပ္ပေတတ္တာ ဝိသုဒ္ဓိဂ္ဂဟဏေနေဝေတ္ထ သောကသမတိက္ကမာဒယောပိ ဂဟိတာ ဧဝ ဟောန္တိ, တေ ပုန ကသ္မာ ဂဟိတာတိ အနုယောဂံ သန္ဓာယ **“တတ္ထ ကိဉ္စာပိ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သာသနယုတ္တိကောဝိဒေ**တိ သစ္စပဋိစ္စသမုပ္ပာဒါဒိလက္ခဏာယံ ဓမ္မနီတိယံ ဆေကေ။ **တံ တမတ္ထံ ဉာပေတီ**တိ ယေ ယေ ဗောဓနေယျပုဂ္ဂလာ သင်္ခေပဝိတ္ထာရာဒိဝသေန ယထာ ယထာ ဗောဓေတဗ္ဗာ, အတ္တနော ဒေသနာဝိလာသေန ဘဂဝါ တေ တေ တထာ တထာ ဗောဓေန္တော တံ တမတ္ထံ ဉာပေတိ။ **တံ တံ ဟာကဋ္ဋံ ကတွာ ဒဿေန္တော** တိ အတ္ထာပတ္တိံ အဂဏေန္တော တံ တမတ္ထံ ဟာကဋ္ဋံ ကတွာ ဒဿေန္တော။ န ဟိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ အတ္ထာပတ္တိဉာပကာဒိသာဓနီယဝစနာတိ။ **သံဝတ္တတီ** တိ ဇာယတိ, ဟောတီတိ အတ္ထော။ ယသ္မာ အနတိက္ကန္တသောကပရိဒေဝဿ န ကဒါစိ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ အတ္ထိ သောကပရိဒေဝသမတိက္ကမနမုခေနေဝ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိယာ ဣစ္ဆိတတော, တသ္မာ အာဟ **“သောကပရိဒေဝါနံ သမတိက္ကမေန ဟောတီ”** တိ။ ယသ္မာ ပန ဒေါမနဿပစ္စယေဟိ ဒုက္ခဓမ္မေဟိ ဖုဋ္ဌဿ ပုထုဇ္ဇနံ သောကာဒယော အဘိဘဝန္တိ, ပရိညာတေသု စ တေသု တေ န ဟောန္တိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“သောကပရိဒေဝါနံ သမတိ

က္ကမော ဒုက္ခဒေါမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမေနာ”တိ။ **ဉာယဿာ** တိ အဂ္ဂမဂ္ဂဿ, တတိယမဂ္ဂဿ စ။ တဒဓိဂမေ
န ဟိ ယထာက္ကမံ ဒုက္ခဒေါမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမော။ သစ္ဆိကိရိယာဘိသမယသဟဘာဝီပိ ကတရာဘိသမယော တဒ
ဓိနာဘာဝတော သစ္ဆိကိရိယာဘိသမယဟေတုကော ဝိယ ဝုတ္တော။ **ဉာယဿာဓိဂမော နိဗ္ဗာနဿ သစ္ဆိကိရိယာ
ယာ**တိ ဖလဉာဏေန တ ပစ္စက္ခကရဏံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, **“နိဗ္ဗာနဿ သစ္ဆိကိရိယာယာ”** တိ သမ္ပဒါနဝစနေန္တေတံ ဒဋ္ဌ
ဗ္ဗံ။

ဝဏ္ဏဘဏနန္တိ ပသံသာဝစနံ။ တယိဒံ န ဣစ္ဆေဝ, အထ ခေါ အညတ္ထာပိ သတ္ထု အာစိဏ္ဏံ ဧတေတိ ဒဿေန္တ
တော **“ယထေဝ ဟိ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ အာဒိမှိ ကလျာဏမာဒိ တ ကလျာဏံ ဧတဿာတိ **အာဒိကလျာဏံ။**
သေသပဒဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။ အတ္ထသမ္ပတ္တိယာ **သာတ္ထံ။** ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ **သဗျဉ္ဇနံ။** သီလာဒိပဉ္စဓမ္မက္ခ
န္ဓပာရိပူရိတော, ဥပနေတဗ္ဗဿ အဘာဝတော စ **ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ။** နိရုပက္ကိလေသတော အပနေတဗ္ဗဿ စ အ
ဘာဝတော **ပရိသုဒ္ဓံ။** သေဋ္ဌစရိယဘာဝတော သာသနဗြဟ္မစရိယံ, မဂ္ဂ **ဗြဟ္မစရိယ** ဉ္စ တေ **ပကာသေဿာမိ** တိ။
အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပန **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၄၇) ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အရိယဝံ
သာ**တိ အရိယာနံ ဗုဒ္ဓါဒီနံ ဝံသာ ပဝေဏိယော။ **အဂ္ဂညာ** တိ အဂ္ဂာတိ ဇာနိတဗ္ဗာ သဗ္ဗဝံသေဟိ သေဋ္ဌဘာဝတော။ **ရတ္တ
ညာ**တိ စိရရတ္တာတိ ဇာနိတဗ္ဗာ။ **ဝံသညာ**တိ ဗုဒ္ဓါဒီနံ ဝံသာတိ ဇာနိတဗ္ဗာ။ **ပောရာဏာ**တိ ပုရာတနာ အနဓုနာတနတ္တာ။
အသင်္ကိဏ္ဏာ တိ အဝိကိဏ္ဏာ အနပနီတာ။ **အသင်္ကိဏ္ဏပုဗ္ဗာ** တိ “ကိံ ဣမေဟီ”တိ အရိယေဟိ န အပနီတပုဗ္ဗာ ။
န သင်္ကီယန္တိ တိ ဣဒါနိပိ တေဟိ န အပနီယန္တိ။ **န သင်္ကီယိဿန္တိ** တိ အနာဂတေပိ တေဟိ န အပနီယိဿန္တိ။
အပ္ပဋိကုဋ္ဌာ။ပေ။ ဝိညူဟီ တိ ယေ လောကေ ဝိညူ သမဏဗြာဟ္မဏာ, တေဟိ အပ္ပဋိက္ခိတ္တာ အနိန္ဒိတာ, အဂရဟိတာတိ
အတ္ထော။ **“ဝိသုဒ္ဓိယာ”တိအာဒီဟိ** တိ ဝိသုဒ္ဓိအာဒိဒီပနေဟိ။ **ပဒေဟီ**တိ တဗ္ဗေဟိ, ဝိသုဒ္ဓိအတ္ထတာဒိဘေဒဘိန္န
နေဟိ တ ဓမ္မကောဋ္ဌာသေဟိ။ **ဥပဒ္ဒဝေ** တိ အနတ္ထေ။ **ဝိသုဒ္ဓိ** န္တိ ဝိသုဇ္ဈနံ သံကိလေသပ္ပဟာနံ။ တစုဂ္ဂတကရဏံ **ဥ
ဂ္ဂဟော။ ပရိယာပုဏနံ** ပရိစယော။ အတ္ထဿ ဟဒယေ ဌပနံ **ဓာရဏံ။** ပရိဝတ္တနံ **တစနံ။**

ဂန္ဓာရကော တိ ဂန္ဓာရဒေသေ ဥပ္ပန္နော။ **ပဟောန္တီ** တိ သက္ကောန္တိ။ **အနိယျာနိကမဂ္ဂ** တိ မိစ္ဆာမဂ္ဂ, မိစ္
ဆတ္တနိယတာနိယတမဂ္ဂပိ တ။ **သုဝဏ္ဏန္တိ** ကူဋသုဝဏ္ဏမ္ပိ ဝုစ္စတိ။ **မဏီ**တိ ကာစမဏိပိ, **မုတ္တာ** တိ ဝေဠုဇာပိ, **ပ
တဋ္ဌန္တိ** ပလ္လတေပိ ဝုစ္စတီတိ **ရတ္တဇမ္ဗုနဒါဒိပဒေဟိ တေ ဝိသေသိတာ။**

န တတော ဟေဋ္ဌာ တိ ဣဓာဓိပ္ပေတကာယာဒီနံ ဝေဒနာဒိသဘာဝတ္တာဘာဝတ, ကာယဝေဒနာစိတ္တဝိမုတ္တဿ
တေဘူမကဓမ္မဿ ဝိသုံ ဝိပလ္လာသဝတ္ထုန္တရဘာဝေန ဂဟိတတ္တာ စ ဟေဋ္ဌာ ဂဟဏေသု ဝိပလ္လာသဝတ္ထူနံ
အနိဋ္ဌာနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, ပဉ္စမဿ ပန ဝိပလ္လာသဝတ္ထုနော အဘာဝတ **“န ဥဒ္ဓ”** န္တိ အာဟ။ အာရမ္မဏဝိဘာဂေန
ဟေတ္ထ သတိပဋ္ဌာနဝိဘာဂေတိ။ **တယော သတိပဋ္ဌာနာ** တိ သတိပဋ္ဌာန-သဒ္ဒဿ အတ္ထုဒ္ဓါရဒဿနံ, န ဣဓ
ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တဿ သတိပဋ္ဌာန-သဒ္ဒဿ အတ္ထဒဿနန္တိ။ **အာဒီသု ဟိ သတိဂေါစရောတိ** ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေ
န “ဖဿသမုဒယာ ဝေဒနာနံ သမုဒယော, နာမရူပသမုဒယာ စိတ္တဿ သမုဒယော, မနသိကာရသမုဒယာ ဓမ္မာနံ သမုဒ
ယော”တိ (သံ. နိ. ၅.၄၀၈) “သတိပဋ္ဌာနာ”တိ ဝုတ္တာနံ သတိဂေါစရာနံ ပကာသကေ သုတ္တပ္ပဒေသေ သင်္ဂဏှာ
တိ။ ဧဝံ **“ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ”** ပိ (ပဋိ. မ. ၂.၃၄) အဝသေသပဋ္ဌိပ္ပဒေသဒဿနတ္ထော **အာဒိ**-သဒ္ဒော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။
သတိယာ ပဋ္ဌာန န္တိ သတိယာ ပတိဋ္ဌာတဗ္ဗဋ္ဌာနံ။ အနာဒီနိ ကရောန္တဿ ရူပာဒီနိ သတိယာ ဌာနံ ဟောန္တီတိ တံနိ
တရဏတ္ထမာဟ **“ပဓာနံ ဌာန”**န္တိ။ **ပ**-သဒ္ဒော ဟိ ဣဓ “ပဏီတာ ဓမ္မာ”တိအာဒီသု (ဓ. သံ. မာတိကာ ၁၄) ဝိယ ပဓာန
တ္တဒီပကောတိ အဓိပ္ပာယော။

အရိယောတိ အရိယံ သဗ္ဗသတ္တသေဋ္ဌံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမာဟ။ **ဧတ္ထာ** တိ ဧတသ္မိံ **သဠာယတနဝိဘင်္ဂသုတ္တေ။** (မ. နိ.
၃.၃၁၀) သုတ္တေကဒေသေန ဟိ သုတ္တံ ဒဿေတိ။ တတ္ထ ဟိ –

> “တယော သတိပဋ္ဌာနာ ယဒရိယော။ပေ။ အရဟတီတိ ဣတိ ခေါ ပနေတံ ဝုတ္တံ, ကိဉ္စေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္
> တံ။ ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, သတ္ထာ သာဝကာနံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ အနုကမ္ပကော ဟိတေသီ အနုကမ္ပံ ဥပာဒါယ ‘ဣဒံ
> ဝေါ ဟိတာယ ဣဒံ ဝေါ သုခါယာ’တိ။ တဿ သာဝကာ န သုဿူသန္တိ, န သောတံ ဩဒဟန္တိ, န အညာ စိ
> တ္တံ ဥပဋ္ဌပေန္တိ, ဝေါက္ကမ္မ စ သတ္ထု သာသနာ ဝတ္တန္တိ။ တတြ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော န စေဝ

အနတ္တမနော ဟောတိ, န စ အနတ္တမနတံ ပဋိသံဝေဒေတိ, အနဝဿုတော စ ဝိဟရတိ သတော သမ္ပဇာနော။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမံ သတိပဋ္ဌာနံ။ ယဒရိယော သေဝတိ။ပေ။ အရဟတိ။

ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, သတ္ထာ။ပေ...ဣဒံ တေ သုခာယာတိ ။ တဿ ဧကစ္စေ သာဝကာ န သုဿူသန္တိ။ ပေ။ န စ တေက္ကမ္မ သတ္ထု သာသနာ ဝတ္တန္တိ။ တတြ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော န စေဝ အနတ္တမနော ဟော တိ, န စ အနတ္တမနတံ ပဋိသံဝေဒေတိ, န စ အတ္တမနော ဟောတိ, န စ အတ္တမနတံ ပဋိသံဝေဒေတိ, အနတ္တမနတာ စ အတ္တမနတာ စ တဒုဘယံ အဘိနိဝဇ္ဇေတွာ ဥပေက္ခကော ဝိဟရတိ သတော သမ္ပဇာနော။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခ ဝေ, ဒုတိယံ။

ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ။ပေ။ သုခာယာတိ, တဿ သာဝကာ သုဿူသန္တိ။ပေ။ ဝတ္တန္တိ။ တတြ, ဘိက္ခ ဝေ, တထာဂတော အတ္တမနော စေဝ ဟောတိ, အတ္တမနတဉ္စ ပဋိသံဝေဒေတိ, အနဝဿုတော စ ဝိဟရတိ သတော သမ္ပဇာနော။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, တတိယ''န္တိ (မ. နိ. ၃.၃၁၁)။

ဧဝံ ပဋိယာနုနယေဟိ အနဝဿုတတာ, နိစ္စံ ဥပဋ္ဌိတဿတိတာယ တဒုဘယဝီတိဝတ္တတာ ''သတိပဋ္ဌာန''န္တိ ဝုတ္တာ။ ဗုဒ္ဓါနံယေဝ ဟိ နိစ္စံ ဥပဋ္ဌိတဿတိတာ ဟောတိ အာဝေဏိကဓမ္မဘာဝတော, န ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဒီနံ။ **ပ**-သဒ္ဒေ အာရမ္ဘံ ဇောတေတိ, အာရမ္ဘော စ ပဝတ္တီတိ ကတွာ အာဟ **''ပဝတ္တယိတဗ္ဗတောတိ အတ္ထော''** တိ။ သတိယာ ကရဏဘူတာယ ပဋ္ဌာနံ ပဋ္ဌပေတဗ္ဗံ **သတိပဋ္ဌာနံ။ အန** -သဒ္ဒေ ဟိ ဗဟုလံဝစနေန ကမ္မတ္ထေပိ ဟောတီတိ။ တထာ သ္သ ကတ္တုအတ္ထေပိ လဗ္ဘတီတိ **''ပဋ္ဌာတီတိ ပဋ္ဌာန''** န္တိ ဝုတ္တံ။ **ပဋ္ဌာတီ** တိ ဧတ္ထ ပ-သဒ္ဒေ ဘုသတ္ထဝိ သိဋ္ဌံ ပက္ခန္ဒနံ ဒီပေတီတိ **''ဩက္ကန္ဒိတွာ ပက္ခန္ဒိတွာ ပတ္ထရိတွာ ပဝတ္တတီတိ အတ္ထော''** တိ အာဟ။ ပုန ဘာဝတ္ထံ သတိ, သဒ္ဒံ, ပဋ္ဌာနသဒ္ဒဉ္စ ဝဏ္ဏေန္တော **''အထ ဝါ''**တိအာဒိမာဟ, တေန ပုရိမဝိကပ္ပေ သတိ, သဒ္ဒော, ပဋ္ဌာန-သဒ္ဒော စ ကတ္တုအတ္ထောတိ ဝိညာယတိ။ **သရဏဋ္ဌေနာ** တိ စိရကတဿ, စိရဘာသိတဿ စ အနုဿရ ဏဋ္ဌေန။ **ဣဒန္တိ** ယံ ''သတိယေဝ သတိပဋ္ဌာန''န္တိ ဝုတ္တံ, ဣဒံ။ **ဣဓ** ဣမသ္မိံ သုတ္တပဒေသေ **အဓိပ္ပေတံ။**

ယဒိ ဧဝန္တိ။ ယဒိ သတိ ဧဝ သတိပဋ္ဌာနံ, သတိ နာမ ဧကော ဓမ္မော, ဧဝံ သန္တေ ကသ္မာ ''သတိပဋ္ဌာနာ''တိ ဗ ဟုဝစနန္တိ အာဟ **''သတိဗဟုတ္တာ''** တိအာဒိ။ ယဒိ ဗဟုကာ တာ သတိယော, အထ ကသ္မာ ''မဂ္ဂေါ''တိ ဧကဝစနန္တိ ယောဇနာ။ **မဂ္ဂဋ္ဌေနာ** တိ နိယျာနဋ္ဌေန။ နိယျာနိကော ဟိ မဂ္ဂဓမ္မော, တေနေဝ နိယျာနိကဘာဝေန ဧကတ္တူပဂ တော ဧကန္တတော နိဗ္ဗာနံ ဂစ္ဆတိ, အတ္ထိကေဟိ စ တဒတ္ထံ မဂ္ဂီယတီတိ အာဟ **''ဝုတ္တဉ္ဟေတံ''** န္တိ, အတ္တနာဝ ပု ဗ္ဗေ ဝုတ္တံ ပစ္စာဟရတိ။ တတ္ထ **စတဿောပိ စေတာ** တိ ကာယာနုပဿနာဒိဝသေန စတုဗ္ဗိဓာပိ စ တော သတိ ယော။ **အပရာဘာဂေ**တိ အရိယမဂ္ဂက္ခဏေ။ **ကိစ္စံ သာဓယမာနာ** တိ ပုဗ္ဗဘာဂေ ကာယာဒီသု သုဘသညာဒိဝိဓမနဝသေန ဝိ သုံ ဝိသုံ ပဝတ္တိတွာ မဂ္ဂက္ခဏေ သတိယေဝ တတ္ထ စတုဗ္ဗိဓဿပိ ဝိပလ္လာသဿ သမုစ္ဆေဒဝသေန ပဟာန ကိစ္စံ သာဓယမာနာ အာရမ္မဏကရဏဝသေန နိဗ္ဗာနံ ဂစ္ဆတိ။ စတုကိစ္စသာဓနေနေဝ ဟေတ္ထ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော။ **ဧ ဝဉ္စ သတီ**တိ ဧဝံ မဂ္ဂဋ္ဌေန ဧကတ္တံ ဥပာဒာယ ''မဂ္ဂေါ''တိ ဧကဝစနေန, အာရမ္မဏဘေဒေန စတုဗ္ဗိဓတံ ဥပာဒာယ ''စတ္တာရော''တိ စ ဝတ္တဗ္ဗတာယ သတိ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ။ **ဝစနာနုသန္ဓိနာ** ''ဧကာယနော အယ''န္တိအာဒိကာ **ဒေသနာ သာနုသန္ဓိကာဝ,** န အနနုသန္ဓိကာတိ အဓိပ္ပာယော။ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ နိဒဿနေန ပဋိပာဒေတုံ **''မာရသေနပ္ပမဒ္ဒန''** န္တိ (သံ. နိ. ၅.၂၂၄) သုတ္တပဒံ အာနေတွာ **''ယထာ''**တိအာဒိနာ နိဒဿနံ သံသန္ဒတိ။ **''တသ္မာ''** တိအာဒိ နိဂမနံ။

ဝိသေသတော ကာယော, ဝေဒနာ စ အဿာဒဿ ကာရဏန္တိ တပ္ပဟာနတ္ထံ တေသု တဏှာဝတ္ထုသု ဩဠာ ရိကသုခုမေသု အသုဘဒုက္ခဘာဝဒဿနာနိ မန္ဒတိက္ခပညေဟိ တဏှာစရိတေဟိ သုကရာနီတိ တာနိ တေသံ ''ဝိသုဒ္ဓိ မဂ္ဂေါ''တိ ဝုတ္တာနိ။ တထာ ''နိစ္စံ အတ္တာ''တိ အဘိနိဝေသဝတ္ထုတာယ ဒိဋ္ဌိယာ ဝိသေသကာရဏေသု စိတ္တဓမ္မေ သု အနိစ္စာနတ္တတာဒဿနာနိ သရာကဒိဝသေန, သညာဖဿာဒိဝသေန, နီဝရဏာဒိဝသေန စ နာတိပ္ပဘေဒအတိပ္ပ ဘေဒဂတေသု တေသု တပ္ပဟာနတ္ထံ မန္ဒတိက္ခပညာနံ ဒိဋ္ဌိစရိတာနံ သုကရာနီတိ တေသံ တာနိ ''ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ''တိ ဝုတ္တာနိ။ ဧတ္ထ စ ယထာ စိတ္တဓမ္မာနမ္ပိ တဏှာယ ဝတ္ထုဘာဝတေ သမ္ဘဝတိ, တထာ ကာယဝေဒနာနမ္ပိ ဒိဋ္ဌိယာ တိ သတိပိ နေသံ စတုန္နမ္ပိ တဏှာဒိဋ္ဌိဝတ္ထုဘာဝေ ယော ယဿာ သာတိသယပစ္စယော, တံ ဒဿနတ္ထံ ဝိသေသ ဂ္ဂဟဏံ ကတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တိက္ခပညသမထယာနိကော ဩဠာရိကာရမ္မဏံ ပရိဂ္ဂဏှန္တော တတ္ထ အဋ္ဌတွာ ဈာ

နံ သမာပဇ္ဇိတွတ ဥဋ္ဌာယ ဝေဒနံ ပရိဂ္ဂဏှာတီတိ ဝုတ္တံ **“ဩဠာရိကာရမ္မဏေ အသဏ္ဌဟနတော”** တိ။ ဝိပဿနာ
ယာနိကဿ ပန သုခုမေ စိတ္တေ, ဓမ္မေသု စ စိတ္တံ ပက္ခန္ဒတီတိ စိတ္တဓမ္မာနုပဿနာနံ မန္ဒတိက္ခပညဝိပဿ
နာယာနိကာနံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂတာ ဝုတ္တာ။

တေသံ တတ္ထာ တိ ဧတ္ထ **တတ္ထ** -သဒ္ဒဿ **“ပဟာနတ္ထ”** န္တိ ဧတေန ယောဇနာ။ ပရတော **တေသံ တတ္ထာ**
တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ သဝိသေသာ ကာယေ လဗ္ဘန္တီတိ ဝိသေသေန ကာယော ကာမောဃဿ
ဝတ္ထု, ဘဝေသု သုခဂ္ဂဟဏဝသေန ဘဝဿာဒော ဟောတီတိ ဘဝေဃဿ ဝေဒနာ ဝတ္ထု, သန္တတိဃနဂ္ဂဟဏဝသေ
န ဝိသေသတော စိတ္တေ အတ္တာဘိနိဝေသော ဟောတီတိ ဒိဋ္ဌောဃဿ စိတ္တံ ဝတ္ထု, ဓမ္မေသု ဝိနိဗ္ဘောဂဿ ဒုက္
ကရတ္တာ, ဓမ္မာနံ ဓမ္မမတ္တတာယ ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈတ္တာ စ သမ္မောဟော ဟောတီတိ အဝိဇ္ဇောဃဿ ဓမ္မာ ဝတ္ထု, တသ္မာ
တေသု တေသံ ပဟာနတ္ထံ စတ္တာရောဝ ဝုတ္တာ။

ဧဝံ ကာယာဒီနံ ကာမောဃာဒိဝတ္ထုဘာဝကထနေနေဝ ကာမယောဂကာမာသဝတဒိနမ္ပိ ဝတ္ထုဘာဝတော ဒီပိတော ဟောတိ
ဩဃေဟိ တေသံ အတ္ထတော အနညတ္တာ။ ယဒဂ္ဂေန စ ကာယော ကာမောဃာဒီနံ ဝတ္ထု, တဒဂ္ဂေန အဘိဇ္ဈာကာယဂ
န္ထဿ ဝတ္ထု။ “ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ ပဋိဃာနုသယော အနုသေတီ”တိ ဒုက္ခဒုက္ခဝိပရိဏာမဒုက္ခသင်္ခါရဒုက္ခဘူတာ
ဝေဒနာ ဝိသေသေန ဗျာပါဒကာယဂန္ထဿ ဝတ္ထု။ စိတ္တေ နိစ္စဂ္ဂဟဏဝသေန သဿတဿ အတ္တနော သီလေန
သုဒ္ဓီတိ အာဒိ ပရာမသနံ ဟောတီတိ သီလဗ္ဗတပရာမာသဿ စိတ္တံ ဝတ္ထု။ နာမရူပပရိစ္ဆေဒေန ဘူတံ ဘူတတော အပ
ဿန္တဿ ဘဝဝိဘဝဒိဋ္ဌိသင်္ခါတော ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသော ဟောတီတိ တဿ ဓမ္မာ ဝတ္ထု။ ကာယဿ ကာမုပါ
ဒါနဝတ္ထုတာ ဝုတ္တနယာဝ။ ယဒဂ္ဂေန ဟိ ကာယော ကာမောဃဿ ဝတ္ထု, တဒဂ္ဂေန ကာမုပါဒါနဿပိ ဝတ္ထု အတ္ထ
တော အဘိန္နတ္တာ။ သုခဝေဒနဿာဒဝသေန ပရလောကနိရပေက္ခော “နတ္ထိ ဒိန္န”န္တိအာဒိကံ (ဒီ. နိ. ၁.၁၇၁; မ. နိ.
၁.၄၄၅; ၂.၉၄, ၂၂၅; ၃.၉၁, ၁၁၆; သံ. နိ. ၃.၂၁၀; ဓ. သ. ၁၂၂၁; ဝိဘ. ၉၃၈) ပရာမာသံ ဥပ္ပာဒေတီတိ ဒိဋ္ဌုပါဒါနဿ
ဝေဒနာ ဝတ္ထု ။ စိတ္တဓမ္မာနံ ဣတရုပါဒါနဝတ္ထုတာ တတိယစတုတ္ထဂန္ထယောဇနာယံ ဝုတ္တနယာ ဧဝ။ ကာယဝေဒနာနံ
ဆန္ဒဒေါသာဂတိဝတ္ထုတာ ကာမောဃဗျာပါဒကာယဂန္ထယောဇနာယံ ဝုတ္တနယာ ဧဝ။ သန္တတိဃနဂ္ဂဟဏဝသေန
သရာဂာဒိစိတ္တေ သမ္မောဟော ဟောတီတိ မောဟာဂတိယာ စိတ္တံ ဝတ္ထု။ ဓမ္မသဘာဝါနဝဗောဓေ ဘယံ ဟောတီတိ
ဘယာဂတိယာ ဓမ္မာ ဝတ္ထု။

အာဟာရသမုဒယာ ကာယဿ သမုဒယော, ဖဿသမုဒယာ ဝေဒနာနံ သမုဒယော, (သံ. နိ. ၅.၄၀၈) သင်္ခါရပစ္စယာ
ဝိညာဏံ, ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပန္တိ (မ. နိ. ၃.၁၂၆; ဥဒါ. ၁; ဝိဘ. ၂၂၅) ဝစနတော ကာယာဒီနံ သမုဒယဘူတာ ကဗဠီကာ
ရဖဿမနောသဉ္စေတနာဝိညာဏာဟာရာ ကာယာဒိပရိဇာနနေန ပရိညာတာ ဟောန္တီတိ အာဟ **“စတုဗ္ဗိဓာဟာရပရိည
တ္ထ”**န္တိ။ **ပကရဏနယော**တိ နေတ္တိပကရဏဝသေန သုတ္တန္တသံဝဏ္ဏနာနယော။

သရဏဝသေနာတိ ကာယာဒီနံ, ကုသလာဒိဓမ္မာနဉ္စ ဥပဓာရဏဝသေန။ သရန္တိ ဂစ္ဆန္တိ နိဗ္ဗာနံ ဧတာယာတိ
သတီတိ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ ဧကတ္တေ ဧကသဘာဝေ နိဗ္ဗာနေ သမောသရဏံ သမာဂမော **ဧကတ္တသမောသရဏံ။** ဧတ
ဒေဝ ဟိ ဒဿေတုံ **“ယထာ ဟီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ဧကနိဗ္ဗာနပဝေသဟေတုဘူတော တ သမာနတာယ ဧကော သတိပဋ္ဌာနသဘာဝေါ **ဧကတ္တံ,** တတ္ထ သမော
သရဏံ **ဧကတ္တသမောသရဏံ,** တံသဘာဂတာဝ, ဧကနိဗ္ဗာနပဝေသဟေတုဘာဝံ ပန ဒဿေတုံ **“ယထာ”**တိအာဒိမာ
ဟ။ ဧတသ္မိံ အတ္ထေ သရဏေကတ္တသမောသရဏာနိ သဟေဝ သတိပဋ္ဌာနေကဘာဝဿ ကာရဏတ္တေန ဝုတ္တာ
နီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ, ပုရိမသ္မိံ ဝိသုံ။ **သရဏဝသေနာ**တိ တ ဂမနဝသေနာတိ အတ္ထေ သတိ တဒေဝ ဂမနံ သမောသရဏန္တိ,
သမောသရဏေ တ သတိ-သဒ္ဒတ္ထဝသေန အဝုစ္စမာနေ ဓာရဏတာဝ သတီတိ သတိ-သဒ္ဒတ္ထန္တရာဘာဝတ ပုရိမံ
သတိဘာဝဿ ကာရဏံ, ပစ္ဆိမံ ဧကဘာဝဿာတိ နိဗ္ဗာနသမောသရဏေပိ သဟိတာနေဝ တာနိ သတိပဋ္ဌာနေကဘာ
ဝဿ ကာရဏာနိ ဝုတ္တာနိ ဟောန္တိ။

“စုဒ္ဒသဝိဓေန, နဝဝိဓေန, သောဠသဝိဓေန, ပဉ္စဝိဓေနာ”တိ ဣဒံ ဥပရိ ပါဠိယံ (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၄) အာဂတာနံ အာနာပာနပ
ဗ္ဗာဒီနံ ဝသေန ဝုတ္တံ, တေသံ ပန အနန္တရဘေဒဝသေန, တဒနုဂတဘေဒဝသေန စ ဘာဝနာယ အနေကဝိဓတာ လဗ္ဘတိ

ယေဝ, စတူသု ဒိသာသု ဥဋ္ဌာနကဘဏ္ဍသဒိသတာ ကာယာနုပဿနာဒိတံတံသတိပဋ္ဌာနဘာဝနာနုဘာဝဿ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာ ဣတရာသံ ပုစ္ဆာနံ ဣဓ အသမ္ဘဝတော, နိဒ္ဒေသာဒိဝသေန ဒေသေတုကမျတာယ စ တထာ ဝုတ္တတ္တာ။ **“ဣဓာ”**တိ ဝုစ္စမာနပဋိပတ္တိသမ္ပာဒကဿ ဘိက္ခုနော သန္နိဿယဒဿနံ, သော စဿ သ နိဿယော သာသနတော အညော နတ္ထီတိ ဝုတ္တံ **“ဣဓာတိ ဣမသ္မိံ သာသနေ”** တိ။ **ဓမ္မ။ပေ။ လပနမေတံ** တေသံ အတ္တနော သမ္မုခာဘိမုခဘာဝကရဏတ္ထံ, တစ္ဆ ဓမ္မဿ သက္ကစ္စသဝနတ္ထံ။ ‘‘ဂေစရေ ဘိက္ခဝေ စရထ သကေ ပေတ္တိကေ ဝိသယေ’’တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၃.၈၀; သံ. နိ. ၅.၃၇၂) ဝစနတော ဘိက္ခုဂေစရာ ဧတေ ဓမ္မာ, ယဒိဒံ ကာယာနုပဿနာဒယော။ တတ္ထ ယသ္မာ ကာယာနုပဿနာဒိပဋိပတ္တိယာ ဘိက္ခု ဟောတိ, တသ္မာ ‘‘ကာယာနုပဿီ ဝိဟ ရတိ’’တိအာဒိနာ ဘိက္ခုံ ဒဿေတိ ဘိက္ခုမ္ဟိ တံနိယမတောတိ အာဟ **“ပဋိပတ္တိယာ ဘိက္ခုဘာဝဒဿနတော”** တိ။ သတ္တုစရိယာနုဝိဓာယကတ္တာ, သကလသာသနသမ္ပဋိဂ္ဂါဟကတ္တာ စ **သဗ္ဗပ္ပကာရာယ အနုသာသနိယာ ဘာဇနဘာ တော။ တသ္မိံ ဂဟိတေတိ** ဘိက္ခုမ္ဟိ ဂဟိတေ။ ဘိက္ခုပရိသာယ ဇေဋ္ဌဘာဝတော ရာဇဂမနညာယေန ဣတရာ ပရိသာပိ အ တ္ထတော ဂဟိတာဝ ဟောန္တီတိ အာဟ **“သေသာ”**တိအာဒိ။ ဧဝံ ပဌမံ ကာရဏံ ဝိဘဇိတွာ ဣတရမ္ပိ ဝိဘဇိတုံ **“ယော စ ဣမ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

သမံ စရေယျာ တိ ကာယာဒိ ဝိသမစရိယံ ပဟာယ ကာယာဒီဟိ သမံ စရေယျ။ ရာဂာဒိဝူပသမေန **သန္တော,** ဣန္ဒြိ ရိယဒမေန **ဒန္တော,** စတုမဂ္ဂနိယာမေန **နိယတော,** သေဋ္ဌစရိတာယ **ဗြဟ္မစာရီ,** သဗ္ဗတ္ထ ကာယဒဏ္ဍာဒိဩရောပ နေန **နိဓာယ ဒဏ္ဍံ။** အရိယဘာဝေ ဌိတော **သော** ဧဝရူပေ ဗာဟိတပာပသမိတပာပဘိန္နကိလေသတာဟိ **“ဗြာဟ္မဏော, သမဏော, ဘိက္ခူ”**တိ စ ဝေဒိတဗ္ဗော။

‘‘အယမ္ပိ ခေါ ကာယော, ဗဟိဒ္ဓါ စ နာမရူပ’’န္တိအာဒီသု ခန္ဓပဉ္စကံ, တထာ ‘‘သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတီ’’တိ အာဒီသု (မ. နိ. ၁.၂၇၁, ၂၈၇; ဟရာ. ၁၁), ‘‘ယာ တသ္မိံ သမယေ ကာယဿ ပဿဒ္ဓိ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ’’တိအာဒီသု စ ဝေဒနာဒယော စေတသိကာ ခန္ဓာ ကာယောတိ ဝုစ္စန္တီတိ တတော ဝိသေသနတ္ထံ **“ကာယေတိ ရူပကာယေ”**တိ အာဟ။ **ကေသာဒီနဉ္စ ဓမ္မာန** န္တိ ကေသာဒိသညိတာနံ ဘူတုပာဒာဓမ္မာနံ။ ဧဝံ ‘‘စယဋ္ဌော သရီရဋ္ဌော ကာယဋ္ဌော’’တိ သဒ္ဒန ယေန ကာယ-သဒ္ဒံ ဒဿေတွာ ဣဒာနိ နိရုတ္တိနယေနပိ တံ ဒဿေတုံ **“ယထာ စာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အာယန္တိ** တိ ဥ ပ္ပဇ္ဇန္တိ။

အသမ္မိဿတော တိ ဝေဒနာဒယောပိ ဧတ္ထ သိတာ, ဧတ္ထ ပဋိဗဒ္ဓါတိ ကာယေ ဝေဒနာဒိအနုပဿနာပသင်္ဂေ ပိ အာပန္နေ တတော အသမ္မိဿတောတိ အတ္ထော။ သမူဟဝိသယတာယ စဿ ကာယ-သဒ္ဒဿ, သမုဒာယုပာဒာန တာယ စ အသုဘာကာရဿ **“ကာယေ”**တိ ဧကဝစနံ, တထာ အာရမ္မဏာဒိဝိဘာဂေန အနေကဘေဒဘိန္နမ္ပိ စိတ္တံ စိ တ္တဘာဝသာမညေန ဧကဇ္ဈံ ဂဟေတွာ **“စိတ္တေ”** တိ ဧကဝစနံ, ဝေဒနာ ပန သုခါဒိဘေဒဘိန္နာ ဝိသုံ ဝိသုံ အနုပဿိ တဗ္ဗာတိ ဒဿေန္တေန **“ဝေဒနာသူ”**တိ ဗဟုဝစနေန ဝုတ္တာ, တထေဝ စ နိဒ္ဒေသော ပဝတ္တိတော, ဓမ္မာ စ ပရော ပဏ္ဏာသဘေဒာ, အနုပဿိတဗ္ဗာကာရေန စ အနေကဘေဒာ ဧတေတိ တေပိ ဗဟုဝစနဝသေနေဝ ဝုတ္တာ။

အဝယဝီကဟာသမညာတိဓာဝနသာရာအနာဘိနိဝေသနိသေဓနတ္ထံ ကာယံ အင်္ဂပစ္စင်္ဂေဟိ, တာနိ စ ကေသာဒီဟိ, ကေသာဒိကေ စ ဘူတုပာဒာယရူပေဟိ ဝိနိဗ္ဘုဇ္ဇန္တော **“တထာ န ကာယေ”**တိအာဒိမာဟ။ ဟသာအာဒိနဂရာဝယဝသမူ ဟေ အဝယဝီတဒိနောပိ အဝယဝီကဟံ န ကရောန္တိ, ‘‘နဂရံ နာမ ကောစိ အတ္ထော အတ္ထိ’’တိ ပန ကေသဉ္စိ သမ ညာတိဓာဝနံ သိယာတိ ဣတ္ထိပုရိသာဒိသမညာတိဓာဝနေ နဂရနိဒဿနံ ဝုတ္တံ။ အင်္ဂပစ္စင်္ဂသမူဟော, ကေသလောမာ ဒိသမူဟော, ဘူတုပာဒာယသမူဟော စ ယထာဝုတ္တသမူဟော, တဗ္ဗိနိမုတ္တော ကာယောပိ နာမ ကောစိ နတ္ထိ, ပဂေဝ ဣ တ္ထိအာဒယောတိ အာဟ **“ကာယော တ ဣတ္ထီ တ ပုရိသော တ အညော တ ကောစိ ဓမ္မော ဒိဿတိ”** တိ။ **“ကောစိ ဓမ္မော”**တိ ဣမိနာ သတ္တဇီဝတံ ပဋိက္ခိပတိ, အဝယဝီ ပန ကာယပဋိက္ခေပေနေဝ ပဋိက္ခိတ္တောတိ။ ယဒိ ဧဝံ ကထံ ကာ ယာဒိသမညာတိဓာဝနာနီတိ အာဟ **“ယထာဝုတ္တဓမ္မ။ပေ။ ကရောန္တီ”** တိ။ **တထာ တထာတိ** ကာယာဒိအာကာရေန။

ယံ ပဿတိ တိ ယံ ဣတ္ထိံ, ပုရိသံ တ ပဿတိ။ နနု စက္ခုနာ ဣတ္ထိပုရိသဒဿနံ နတ္ထီတိ? သစ္စမေတံ, ‘‘ဣ တ္ထိံ ပဿာမိ, ပုရိသံ ပဿာမီ’’တိ ပန ပဝတ္တသညာယ ဝသေန ‘‘ယံ ပဿတိ’’တိ ဝုတ္တံ မိစ္ဆာဒဿနေန တ ဒိဋ္ဌိ

ယာ **ယံ ပဿတိ, န တံ ဒိဋ္ဌံ** တံ ရူပာယတနံ န ပဿတီတိ အတ္ထော ဝိပရီတဂ္ဂါဟဝသေန မိစ္ဆာပရိကပ္ပိတရူပတ္တာ။ အထ
တ **တံ** ကေသာဒိဘူတုပါဒါယသမူဟသင်္ခါတံ **ဒိဋ္ဌံ န** ပဿတိ, အစက္ခုဝိညာဏဝိညေယျတ္တာ **ဒိဋ္ဌံ တ တံ န** ပဿတိ။
ယံ ဒိဋ္ဌံ, တံ န ပဿတီ တိ ယံ ရူပါယတနံ ကေသာဒိဘူတုပါဒါယသမူဟသင်္ခါတံ ဒိဋ္ဌံ, တံ ပညာစက္ခုနာ ဘူတတော န
ပဿတီတိ အတ္ထော။ **အပဿံ ဗဇ္ဈတေ** တိ ဣမံ အတ္တဘာဝံ ယထာဘူတံ ပညာစက္ခုနာ အပဿန္တော "ဧတံ မမ, ဧ
သော ဟမသ္မိ, ဧသော မေ အတ္တာ"တိ ကိလေသဗန္ဓနေန ဗဇ္ဈတိ။

န အညဓမ္မာနုပဿီ တိ န အညသဘာဝါနုပဿီ, အသုဘာဒိတော အညာကာရာနုပဿီ န ဟောတီတိ အတ္ထော။
"ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတီ" တိအာဒိနာ တံ ဧဝတ္ထံ ပါကဋံ ကရောတိ။ **ပထဝီကာယ**န္တိ ကေသာဒိကောဋ္ဌာသံ ပထဝိံ ဓမ္မသမူ
ဟတ္တာ "ကာယော"တိ ဝဒတိ, လက္ခဏပထဝိမေဝ ဝါ အနေကပ္ပဘေဒံ သကလသရီရဂတံ, ပုဗ္ဗာပရိယဘာဝေန စ ပဝ
တ္တမာနံ သမူဟဝသေန ဂဟေတွာ "ကာယော"တိ ဝဒတိ။ **"အာပောကာယ"**န္တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

ဧဝံ ဂဟေတဗ္ဗဿာ တိ "အဟံ မမ"န္တိ ဧဝံ အတ္တတ္တနိယဘာဝေန အန္ဓဗာလေဟိ ဂဟေတဗ္ဗဿ။

ဣဒါနိ သတ္တန္နံ အနုပဿနာကာရာနမ္ပိ ဝသေန ကာယာနုပဿနံ ဒဿေတုံ **"အပိစာ"**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တ
တ္ထ **အနိစ္စတော အနုပဿတီ** တိ စတုသမုဋ္ဌာနိကံ ကာယံ "အနိစ္စ"န္တိ အနုပဿတိ, ဧဝံ ပဿန္တော ဧဝဿ
အနိစ္စာကာရမ္ပိ "အနုပဿတီ"တိ ဝုစ္စတိ။ တထာဘူတဿ စဿ နိစ္စဂ္ဂါဟဿ လေသောပိ န ဟောတီတိ ဝုတ္
တံ **"နော နိစ္စတော"**တိ။ တထာ ဟေသ "နိစ္စသညံ ပဇဟတီ"တိ (ပဋိ. မ. ၃.၃၅) ဝုတ္တော။ ဧတ္ထ စ "အနိစ္စတော ဧဝ အနု
ပဿတီ"တိ ဧဝ-ကာရော လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တေန နိဝတ္တိတမတ္ထံ ဒဿေတုံ "နော နိစ္စတော"တိ ဝုတ္တံ။ န စေ
တ္ထ ဒုက္ခတော အနုပဿနာဒိနိဝတ္တနံ အာသင်္ကိတဗ္ဗံ ပဋိယောဂီနိဝတ္တနပရတ္တာ ဧဝ-ကာရဿ, ဥပရိ ဒေသနာရု
ဠှတ္တာ စ တာသံ။ **"ဒုက္ခတော အနုပဿတီ"** တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ အယံ ပန ဝိသေသော – အနိစ္စဿ ဒုက္
ခတ္တာ တမေဝ စ ကာယံ ဒုက္ခတော အနုပဿတိ, ဒုက္ခဿ အနတ္တတ္တာ အနတ္တတော အနုပဿတိ။ ယသ္မာ ပန ယံ
အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ, န တံ အဘိနန္ဒိတဗ္ဗံ, ယဉ္စ န အဘိနန္ဒိတဗ္ဗံ, န တတ္ထ ရဇ္ဇိတဗ္ဗံ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"နိဗ္ဗိန္
ဒတိ, နော နန္ဒတိ။ ဝိရဇ္ဇတိ, နော ရဇ္ဇတီ"**တိ။ သော ဧဝံ အရဇ္ဇန္တော ရာဂံ **နိရောဓေတိ, နော သမုဒေတိ** သမုဒယံ န
ကရောတီတိ အတ္ထော။ ဧဝံ ပဋိပန္နော စ **ပဋိနိဿဇ္ဇတိ, နော အာဒိယတိ။** အယဉှိ အနိစ္စာဒိအနုပဿနာ တဒင်္ဂ
ဝသေန သဒ္ဓိံ ကာယံ တန္နိဿယခန္ဓာဘိသင်္ခါရေဟိ ကိလေသာနံ ပရိစ္စဇနတော, သင်္ခတဒောသဒဿနေန တဗ္ဗိပရီ
တေ နိဗ္ဗာနေ တန္နိန္နတာယ ပက္ခန္ဒနတော "ပရိစ္စာဂပဋိနိဿဂ္ဂေါ စေဝ ပက္ခန္ဒနပဋိနိဿဂ္ဂေါ စာ"တိ ဝုစ္စတိ,
တသ္မာ တာယ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ဝုတ္တနယေန ကိလေသေ ပရိစ္စဇတိ, နိဗ္ဗာနေ စ ပက္ခန္ဒတိ, တထာဘူတော စ နိ
ဗ္ဗတ္တနဝသေန ကိလေသေ န အာဒိယတိ, နာပိ အဒောသဒဿိတာဝသေန သင်္ခတာရမ္မဏံ, တေန ဝုတ္တံ "ပဋိနိဿ
ဇ္ဇတိ, နော အာဒိယတီ"တိ။ ဣဒါနိဿ တာဟိ အနုပဿနာဟိ ယေသံ ဓမ္မာနံ ပဟာနံ ဟောတိ, တံ ဒဿေတုံ **"အနိစ္စ
တော အနုပဿန္တော နိစ္စသညံ ပဇဟတီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **နိစ္စသည**န္တိ "သင်္ခါရာ နိစ္စာ"တိ ဧဝံ ပဝတ္တံ ဝိ
ပရီတသညံ။ ဒိဋ္ဌိစိတ္တဝိပလ္လာသပ္ပဟာနမုခေနေဝ သညာဝိပလ္လာသပ္ပဟာနန္တိ သညာဂ္ဂဟဏံ, သညာသီသေန
ဝါ တေသမ္ပိ ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **နန္ဒိ** န္တိ သပ္ပီတိကတဏှံ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

"ဝိဟရတီ"တိ ဣမိနာ ကာယာနုပဿနာသမင်္ဂိနော ဣရိယာပထဝိဟာရော ဝုတ္တောတိ အာဟ **"ဣရိယတီ"**တိ,
ဣရိယာပထံ ပဝတ္တေတီတိ အတ္ထော။ အာရမ္မဏကရဏဝသေန အဘိဗျာပနတော **"တီသု ဘဝေသူ"**တိ ဝုတ္တံ, ဥပ္
ပဇ္ဇနဝသေန ပန ကိလေသာ ပရိတ္တဘူမကာ ဧဝ။ ယဒိပိ ကိလေသာနံ ပဟာနံ အာတာပနန္တိ တံ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒီနမ္ပိ
အတ္ထေဝ, အာတပ္ပ-သဒ္ဒော ဝိယ ပန အာတာပသဒ္ဒော ဝီရိယေယေဝ နိရုဠှောတိ ဝုတ္တံ **"ဝီရိယဿေတံ နာမ"** န္
တိ။ အထ ဝါ ပဋိပက္ခပ္ပဟာနေ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ အဗ္ဘုဿဟနဝသေန ပဝတ္တမာနဿ ဝီရိယဿ သာတိ
သယံ တဒါတာပနန္တိ ဝီရိယမေဝ တထာ ဝုစ္စတိ, န အညေ ဓမ္မာ။ **အာတာပီ**တိ စာယမီကာရော ပသံသာယ, အတိသယဿ
ဝါ ဒီပကောတိ အာတာပီဂဟဏေန သမ္မပ္ပဓာနသမင်္ဂိတံ ဒဿေတိ။ သမ္မာ, သမန္တတော, သာမဉ္စ ပဇာနန္တော
သမ္ပဇာနော, အသမ္မိဿတော ဝဝတ္ထာနေ အညဓမ္မာနုပဿိတာဘာဝေန သမ္မာ အဝိပရီတံ, သဗ္ဗာကာရပဇာနနေန
သမန္တတော, ဥပရူပရိ ဝိသေသာဝဟဘာဝေန ပဝတ္တိယာ သာမံ ပဇာနန္တောတိ အတ္ထော ။ ယဒိ ပညာယ အနုပဿတိ,
ကထံ သတိပဋ္ဌာနတာတိ အာဟ **"န ဟိ"**တိအာဒိ။ **သဗ္ဗတ္ထိက** န္တိ သဗ္ဗတ္ထ ဘဝံ သဗ္ဗတ္ထ လီနေ, ဥဒ္ဓတေ စ စိတ္
တေ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ။ သဗ္ဗေ ဝါ လီနေ, ဥဒ္ဓတေ စ ဘာဝေတဗ္ဗာ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ အတ္ထိကာ ဧတာယာတိ **သဗ္ဗတ္ထိ**

ကာ။ သတိယာ လဒ္ဓုပကာရာယ ဧဝ ပညာယ ဧတ္ထ ယထာဝုတ္တေ **ကာယေ** ကမ္မဋ္ဌာနိကော ဘိက္ခု **ကာယာနုပဿီ ဝိ
ဟရတိ**။ **အန္တော သင်္ခေပေ** အန္တောဩလီယနော, ကောသဇ္ဇန္တိ အတ္ထော။ **ဥပာယပရိဂ္ဂဟေ** တိ ဧတ္ထ သီလဝိ
သောဓနာဒိ, ဂဏနာဒိ, ဥဂ္ဂဟကောသလ္လာဒိ စ ဥပါယော, တဗ္ဗိပရိယာယတော **အနုပါယော** ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယသ္မာ စ ဥ
ပဋ္ဌိတဿတိ ယထာဝုတ္တံ ဥပါယံ န ပရိစ္စဇတိ, အနုပါယဉ္စ န ဥပါဒိယတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"မုဋ္ဌဿတိ ။ပေ။ အ
သမတ္ထော ဟောတီ"**တိ။ **တေနာ**တိ ဥပါယာနုပါယာနံ ပရိဂ္ဂဟပရိဝဇ္ဇနေသု, ပရိစ္စာဂပရိဂ္ဂဟေသု စ အသမတ္ထ
ဘာဝေန။ **အဿ** ယောဂိနော။

ယသ္မာ သတိယေဝေတ္ထ သတိပဋ္ဌာနံ ဝုတ္တံ, တသ္မာဿ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ ဝီရိယာဒယော အင်္ဂန္တိ အာဟ
"သမ္ပယောဂင်္ဂဉ္စဿ ဒဿေတွာ" တိ။ **အင်္ဂ** -သဒ္ဒော စေတ္ထ ကာရဏပရိယာယော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သတိဂ္ဂဟဏေ
နေဝ စေတ္ထ သမာဓိဿာပိ ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ တဿာ သမာဓိက္ခန္ဓေ သင်္ဂဟိတတ္တာ။ ယသ္မာ ဝါ သတိသီသေနာ
ယံ ဒေသနာ။ န ဟိ ကေဝလာယ သတိယာ ကိလေသပ္ပဟာနံ သမ္ဘဝတိ, နိဗ္ဗာနာဓိဂမော ဝါ, နာပိ ကေဝလာ သတိ ပဝတ္
တတိ, တသ္မာဿ ဈာနဒေသနာယံ သဝိတက္ကာဒိဝစနဿ ဝိယ သမ္ပယောဂင်္ဂဒဿနတာတိ အင်္ဂ-သဒ္ဒဿ အဝ
ယဝပရိယာယတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **ပဟာနင်္ဂ** န္တိ "ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီ"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၂၆; မ. နိ. ၁.၂၇၁, ၂၈၇, ၂၉၇;
သံ. နိ. ၂.၁၅၂; အ. နိ. ၄.၁၂၃; ပါရာ. ၁၁) ဝိယ ပဟာတဗ္ဗင်္ဂံ **ဒဿေတုံ**။ ယသ္မာ ဧတ္ထ လောကိယမဂ္ဂေါ အဓိပ္ပေ
တော, န လောကုတ္တရမဂ္ဂေါ, တသ္မာ ပုဗ္ဗဘာဂိယမေဝ ဝိနယံ ဒဿေန္တော **"တဒင်္ဂဝိနယေန ဝါ ဝိက္ခမ္ဘနဝိန
ယေန ဝါ"**တိ အာဟ။ **တေသံ ဓမ္မာန** န္တိ ဝေဒနာဒိဓမ္မာနံ။ တေသဉ္ဟိ တတ္ထ အနဓိပ္ပေတတ္တာ **"အတ္ထုဒ္ဓာရန
ယေနေတံ ဝုတ္တ"**န္တိ ဝုတ္တံ။ **တတ္ထာ** တိ ဝိဘင်္ဂေ။ **ဧတ္ထာ** တိ "လောကေ"တိ ဧတသ္မိံ ပဒေ။

အဝိသေသေန ဒွီဟိပိ နီဝရဏပ္ပဟာနံ ဝုတ္တန္တိ ကတွာ ပုန ဧကေကေန ဝုတ္တံ ပဟာနဝိသေသံ ဒဿေတုံ **"ဝိ
သေသေနာ"**တိ အာဟ။ အထ ဝါ "ဝိနေယျ နီဝရဏာနီ"တိ အဝတွာ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿဝိနယဝစနဿ ပယောဇနံ
ဒဿေန္တော **"ဝိသေသေနာ"**တိအာဒိမာဟ။ ကာယာနုပဿနာဘာဝနာယ ဟိ ဥဇုဝိပစ္စနီကာနံ အနုရောဓဝိရောဓာဒီနံ ပ
ဟာနဒဿနံ ဧတဿ ပယောဇနန္တိ။ **ကာယသမ္ပတ္တိမူလကဿာ** တိ ရူပဗလယောဗ္ဗနာရောဂျာဒိသရီရသမ္ပအနိမိတ္
တဿ။ ဝုတ္တဝိပရိယာယတော **ကာယဝိပတ္တိမူလကော ဝိရောဓော** ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ကာယဘာဝနာယာ**တိ ကာယာနုပဿ
သနာဘာဝနာယ။ သာ ဟိ ဣဓ ကာယဘာဝနာတိ အဓိပ္ပေတာ။ **သုဘသုခဘာဝာဒီနန္တိ** **အာဒိ**-သဒ္ဒေန မနုညနိစ္စတာဒိသင်္
ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **အသုဘာသုခဘာဝာဒီနန္တိ** ဧတ္ထ ပန **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အမနုညအနိစ္စတာဒီနံ။ **တေနာ**တိ အနုရောဓာဒိပ္
ပဟာနဝစနေန။ **"ယောဂါနုဘာဝေါ ဟီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တဿေဝတ္ထဿ ပါကဋကရဏံ။ ယောဂါနုဘာဝေါ ဟိ
ဘာဝနာနုဘာဝေါ။ **ယောဂသမတ္ထော** တိ ယောဂမနုယုဉ္ဇိတုံ သမတ္ထော။ ပုရိမေန ဟိ "အနုရောဓဝိရောဓဝိပ္ပမုတ္
တော"တိအာဒိဝစနေန ဘာဝနံ အနုယုတ္တဿ အာနိသံသော ဝုတ္တော, ဒုတိယေန ဘာဝနံ အနုယုဉ္ဇန္တဿ ပဋိပတ္
တိ။ န ဟိ အနုရောဓဝိရောဓာဒီဟိ ဥပဒ္ဒုတဿ ဘာဝနာ ဣဇ္ဈတိ။

အနုပဿီတိ **ဧတ္ထာ** တိ "အနုပဿီ"တိ ဧတသ္မိံ ပဒေ လဗ္ဘမာနာယ **အနုပဿနာယ** အနုပဿနာဇောတနာ
ယ **ကမ္မဋ္ဌာနံ ဝုတ္တ** န္တိ ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, အညထာ "အနုပဿနာယာ"တိ ကရဏဝစနံ န ယုဇ္ဇေယျ။ အနုပ
ဿနာ ဧဝ ဟိ ကမ္မဋ္ဌာနံ, န ဧတ္ထ အာရမ္မဏံ အဓိပ္ပေတံ, ယုဇ္ဇတိ ဝါ။ ကာယပရိဟရဏံ ဝုတ္တန္တိ သမ္ဗန္ဓော။
ကမ္မဋ္ဌာနပရိဟရဏဿ စေတ္ထ အတ္ထသိဒ္ဓတ္တာ **"ကာယပရိဟရဏ"**န္တေ့ဝ ဝုတ္တံ။ ကမ္မဋ္ဌာနိကဿ ဟိ
ကာယပရိဟရဏံ ယာဝဒေဝ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပရိဟရဏတ္ထန္တိ။ ကမ္မဋ္ဌာနပရိဟရဏဿ ဝါ "အာတာပီ"တိအာဒိနာ (ဒီ.
နိ. ၂.၃၇၃) ဝုစ္စမာနတ္တာ **"ကာယပရိဟရဏ"**န္တေ့ဝ ဝုတ္တံ။ ကာယဂ္ဂဟဏေန ဝါ နာမကာယဿာပိ ဂဟဏံ, န
ရူပကာယဿေဝ, တေနေဝ ကမ္မဋ္ဌာနပရိဟရဏမ္ပိ သင်္ဂဟိတံ ဟောတိ, ဧဝဉ္စ ကတွာ "ဝိဟရတီတိ ဧတ္ထ ဝုတ္တ
ဝိဟာရေနာ"တိ **ဧတ္ထ** ဂ္ဂဟဏဉ္စ သမတ္ထိတံ ဟောတိ "ကာယာနုပဿီ ဝိဟရတီ"တိ ဝိဟာရဿ ဝိသေသေတွာ ဝု
တ္တတ္တာ။ **"အာတာပီ"**တိအာဒိ ပန သင်္ခေပတော ဝုတ္တဿ ကမ္မဋ္ဌာနပရိဟရဏဿ သဟ သာဓနေန ဝိတ္ထာ
ရေတွာ ဒဿနံ။ **အာတာပေနာ**တိ အာတာပဂ္ဂဟဏေန။ **"သတိသမ္ပဇညေနာ"** တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **သဗ္ဗတ္
ထကကမ္မဋ္ဌာန**န္တိ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ, မေတ္တာ, မရဏဿတိ , အသုဘဘာဝနာ စ။ ဣဒဉ္ဟိ စတုက္ကံ ယောဂိနာ ပရိဟရိယ
မာနံ "သဗ္ဗတ္ထကကမ္မဋ္ဌာန"န္တိ ဝုစ္စတိ, သဗ္ဗတ္ထ ကမ္မဋ္ဌာနာနုယောဂဿာရက္ခဘူတတ္တာ သတိသမ္ပဇည
ဗလေန အဝိစ္ဆိန္နဿ ပရိဟရိတဗ္ဗတ္တာ သတိသမ္ပဇညဂ္ဂဟဏေန တဿ ဝုတ္တတာ ဝုတ္တာ။ **သတိယာ ဝါ
သမထော** ဝုတ္တော တဿာ သမာဓိက္ခန္ဓေန သင်္ဂဟိတတ္တာ။

ဝိဘင်္ဂေ (ဝိဘ. ကာယာနုပဿနာနိဒ္ဒေသေ) ပန အတ္ထော ဝုတ္တောတိ ယောဇနာ။ **တေနာ**တိ သဒ္ဒတ္ထံ အနာဒိယိတွာ ဘာဝတ္ထဿေဝ ဝိဘဇနဝသေန ပဝတ္တေန ဝိဘင်္ဂပာဠိယာ **သဟ။ အဋ္ဌကထာနယော**တိ သဒ္ဒတ္ထဿာပိ ဝိဝရဏဝသေန ယထာရဟံ ဝုတ္တော အတ္ထသံဝဏ္ဏနာနယော။ **ယထာ သံသန္ဒတီ** တိ ယထာ အတ္ထတော, အဓိပ္ပာယတော စ အဝိလောမေန္တော အညဒတ္ထု သံသန္ဒတိ သမေတိ, ဧဝံ **ဝေဒိတဗ္ဗော။**

ဝေဒနာဒီနံ ပုန ဝစနေတိ ဧတ္ထ နိဿယပစ္စယဘာဝဝသေန စိတ္တဓမ္မာနံ ဝေဒနာသန္နိဿိတတ္တာ, ပဉ္စဒွာရဘာဝေ အရူပဓမ္မာနံ ရူပပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိတော စ ဝေဒနာယ ကာယာဒိအနုပဿနာပ္ပသင်္ဂေပိ အာပန္နေ တတော အသမ္ဘိန္နတော ဝတ္တာနံ ဒဿနတ္ထံ, ဃနဝိနိဗ္ဘောဂါဒိဒဿနတ္ထဉ္စ ဒုတိယံ ဝေဒနာဂ္ဂဟဏံ, တေန န ဝေဒနာယံ ကာယာနုပဿီ, စိတ္တဓမ္မာနုပဿီ တ, အထ ခေါ ဝေဒနာနုပဿီ ဧဝေတိ ဝေဒနာသင်္ခါတေ ဝတ္ထုသ္မိံ ဝေဒနာနုပဿနာကာရဿေဝ ဒဿနေန အသမ္ဘိန္နတော ဝတ္တာနံ ဒဿိတံ ဟောတိ။ တထာ ''ယသ္မိံ သမယေ သုခါ ဝေဒနာ, န တသ္မိံ သမယေ ဒုက္ခာ, အဒုက္ခမသုခါ တ ဝေဒနာ, ယသ္မိံ တ ပန သမယေ ဒုက္ခာ, အဒုက္ခမသုခါ တ ဝေဒနာ, န တသ္မိံ သမယေ ဣတရာ ဝေဒနာ''တိ ဝေဒနာဘာဝသာမညေ အဝတ္တိတွာ တံ တံ ဝေဒနံ ဝိနိဗ္ဘုဇိတွာ ဒဿနေန ဃနဝိနိဗ္ဘောဂေ ဓုဝဘာဝဝိဝေကော ဒဿိတော ဟောတိ, တေန တာသံ ခဏမတ္တာဝဋ္ဌာနဒဿနေန အနိစ္စတာယ , တတော ဧဝ ဒုက္ခတာယ, အနတ္တတာယ စ ဒဿနံ ဝိဘာဝိတံ ဟောတိ။ **ဃနဝိနိဗ္ဘောဂါဒီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အယမ္ပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယဉ္ဟိ ဝေဒနာယံ ဝေဒနာနုပဿီ ဧဝ, န အညဓမ္မာနုပဿီ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ နာမ ဗာလော အမဏိသဘာဝေပိ ဥဒကပုဗ္ဗုဠကေ မဏိအာကာရာနုပဿီ ဟောတိ, န ဧဝံ အယံ ဋ္ဌိတိရမဏီယေပိ ဝေဒယိတေ, ပဂေဝ ဣတရသ္မိံ မနုညာကာရာနုပဿီ, အထ ခေါ ခဏပဘင်္ဂုရတာယ, အဝသဝတ္တိတာယ ကိလေသာသုစိပဂ္ဃရဏတာယ စ အနိစ္စအနတ္တအသုဘာကာရာနုပဿီ, ဝိပရိဏာမဒုက္ခတာယ, သင်္ခါရဒုက္ခတာယ စ ဝိသေသတော ဒုက္ခာနုပဿီ ယေဝတိ။ ဧဝံ စိတ္တ ဓမ္မေသုပိ ယထာရဟံ ပုနဝစနေ ပယောဇနံ ဝတ္တဗ္ဗံ။ **လောကိယာ ဧဝ** သမ္မသနစာရဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ **''ကေဝလံ ပနိဓာ''**တိအာဒိနာ ''ဣဓ ဧတ္တကံ ဝေဒိတဗ္ဗ''န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗပရိစ္ဆေဒံ ဒဿေတိ။ **''ဧသ နယော''**တိ ဣမိနာ ယထာ စိတ္တံ, ဓမ္မာ စ အနုပဿိတဗ္ဗာ, တထာ တာနိ အနုပဿန္တော စိတ္တေ စိတ္တာနုပဿီ, ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီတိ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဣမမတ္ထံ အတိဒိသတိ။ **ဒုက္ခတော**တိ ဒုက္ခသဘာဝတော, ဒုက္ခန္တိ အနုပဿိတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။ သေသပဒဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။

ယော သုခံ ဒုက္ခတော အဒ္ဒါ တိ ယော ဘိက္ခု သုခံ ဝေဒနံ ဝိပရိဏာမဒုက္ခတာယ ''ဒုက္ခာ''တိ ပညာစက္ခုနာ အဒ္ဒက္ခိ။ **ဒုက္ခံ အဒ္ဒက္ခိ သလ္လတော** တိ ဒုက္ခံ ဝေဒနံ ပီဠာဇနနတော, အန္တောတုဒနတော, ဒုန္နီဟရဏတော စ သလ္လတော အဒ္ဒက္ခိ ပဿိ။ **အဒုက္ခမသုခ**န္တိ ဥပေက္ခာဝေဒနံ။ **သန္တ** န္တိ သုခဒုက္ခာနိ ဝိယ အနောဠာရိကတာယ, ပစ္စယဝသေန ဝူပသန္တသဘာဝတာယ စ သန္တံ။ **အနိစ္စတော**တိ ဟုတွာအဘာဝတော, ဥဒယဝယဝန္တတော, တာဝကာလိကတော, နိစ္စပဋိပက္ခတော စ ''အနိစ္စ''န္တိ ယော အဒ္ဒက္ခိ။ **သ ဝေ သမ္မဒ္ဒသော ဘိက္ခု** ဧကံသေန, ပရိပ္ဖုတ္တံ တ ဝေဒနာယ သမ္မာ ပဿနကောတိ အတ္ထော။

ဒုက္ခာတိပိ တိ သင်္ခါရဒုက္ခတာယ ဒုက္ခာ ဣတိပိ။ **တံ ဒုက္ခသ္မိ** န္တိ သဗ္ဗံ တံ ဝေဒယိတံ ဒုက္ခသ္မိံ အန္တောဂဓံ ပရိယာပန္နံ ဝဒာမိ သင်္ခါရဒုက္ခတာနတိဝတ္တနတော။ **သုခဒုက္ခတောပိ စာ**တိ သုခါဒီနံ ဋ္ဌိတိဝိပရိဏာမဉာဏသုခတာယ, ဝိပရိဏာမဋ္ဌိတိအညာဏဒုက္ခတာယ စ ဝုတ္တတ္တာ တိဿောပိ စ သုခတော, တိဿောပိ စ ဒုက္ခတော **အနုပဿိတဗ္ဗာ** တိ အတ္ထော။ သတ္တ အနုပဿနာ ဟေဋ္ဌာ ပကာသိတာ ဧဝ။ **သေသ**န္တိ ယထာဝုတ္တံ သုခါဒိဝိဘာဂတော သေသံ သာမိသ နိရာမိသာဒိဘေဒံ ဝေဒနာနုပဿနာယံ ဝတ္တဗ္ဗံ။

အာရမ္မဏ။ပေ။ ဘေဒာန န္တိ ရူပါဒိအာရမ္မဏနာနတ္တဿ နီလာဒိတဗ္ဘေဒဿ, ဆန္ဒာဒိအဓိပတိနာနတ္တဿ ဟီနာဒိတဗ္ဘေဒဿ, ဉာဏဈာနာဒိသဟဇာတနာနတ္တဿ သသင်္ခါရိကာသင်္ခါရိကသဝိတက္ကာဒိတဗ္ဘေဒဿ, ကာမာဝစရာဒိဘူမိနာနတ္တဿ ဥက္ကဋ္ဌမဇ္ဈိမာဒိတဗ္ဘေဒဿ, ကုသလာဒိကမ္မနာနတ္တဿ ဒေဝဂတိသံဝတ္တနိယတာဒိတဗ္ဘေဒဿ, ကဏှသုက္ကဝိပါကနာနတ္တဿ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယတာဒိတဗ္ဘေဒဿ, ပရိတ္တဘူမကာဒိ ကိရိယာနာနတ္တဿ တိဟေတုကာဒိတဗ္ဘေဒဿ ဝသေန အနုပဿိတဗ္ဗန္တိ ယောဇနာ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သဝတ္ထုကာဝတ္ထုကာဒိနာနတ္တဿ ပုဂ္ဂလတ္တယသာဓာရဏာဒိတဗ္ဘေဒဿ စ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **သလက္ခဏသာမည လက္ခဏာန**န္တိ ဖုသနာဒိတံတံလက္ခဏာနဉ္စေဝ အနိစ္စတာဒိသာမညလက္ခဏာနဉ္စ ဝသေနာတိ ယောဇနာ။ **သုညတဓမ္မဿ**

သာတိ အနုတ္တတာသင္ခါတသုညတာသဘာဝသ္သ။ ယံ ဝိဘာဝေတုံ **အဘိဓမ္မေ** ''တသ္မိံ ခေါ ပန သမယေ ဓမ္မာ ဟောန္တိ, ခန္ဓာ ဟောန္တိ''တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁၂၁) သုညတာတရဒေသနာ ပဝတ္တာ, တံ ပဟီနမေဝ ပုဗ္ဗေ ပဟီနတ္တာ, တသ္မာ တဿ တဿ ပုန ပဟာနံ န ဝတ္တဗ္ဗံ။ န ဟိ ကိလေသာ ပဟီယမာနာ အာရမ္မဏဝိဘာဂေန ပဟီယန္တိ အနာဂတာနံယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟာနံ ပဟာတဗ္ဗတ္တာ, တသ္မာ အဘိဇ္ဈာဒီနံ ကေတ္ထ ပဟာနံ ဝတ္တတ ဣတရတ္ထ န ဝတ္တဗ္ဗံ ဧတတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ **''ကာမဉ္စေတ္ထာ''** တိအာဒိနာ။ အထ တ မဂ္ဂစိတ္တက္ခဏေ ကေတ္ထ ပဟီနံ သဗ္ဗတ္ထ ပဟီနမေဝ ဟောတီတိ ဝိသုံ ဝိသုံ ပဟာနံ န ဝတ္တဗ္ဗံ။ မဂ္ဂေန ဟိ ပဟီနာတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟန္တိ။ တတ္ထ ပုရိမာယ စောဒနာယ နာနာပုဂ္ဂလပရိဟာရော, န ဟိ ကေဿ ပဟီနံ တတော အညဿ ပဟီနံ နာမ ဟောတိ။ ပစ္ဆိမာယ နာနာစိတ္တက္ခဏိကပရိဟာရော။ **နာနာစိတ္တက္ခဏေ** တိ ဟိ လောကိယမဂ္ဂစိတ္တက္ခဏေတိ အဓိပ္ပာယော။ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂေ ဟိ ဣဓာဓိပ္ပေတော။ လောကိယဘာဝနာယ စ ကာယေ ပဟီနံ န ဝေဒနာဒီသု ဝိက္ခမ္ဘိတံ ဟောတိ။ ယဒိပိ နပ္ပဝတ္တေယျ, ပဋိပက္ခဘာဝနာယ သုပ္ပဟီနတ္တာ တတ္ထ သာ ''အဘိဇ္ဈာဒောမနဿဿ အပ္ပဝတ္တိ''တိ န ဝတ္တဗ္ဗာ, တသ္မာ ပုနပိ တပ္ပဟာနံ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ။ **ကေတ္ထ ပဟီနံ သေသေသုပိ ပဟီနံ ဟောတီ** တိ လောကုတ္တရသတိပဋ္ဌာနဘာဝနံ, လောကိယဘာဝနာယ တ သဗ္ဗတ္ထ အပ္ပဝတ္တိမတ္တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ''ပဉ္စပိ ခန္ဓာ ဥပာဒာနက္ခန္ဓာ လောကော''တိ (ဝိဘ. ၃၆၂, ၃၆၄, ၃၆၆) ဟိ **ဝိဘင်္ဂေ** စတူသုပိ ဌာနေသု ဝုတ္တန္တိ။

ဥဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

ကာယာနုပဿနာ

အာနာပာနပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ

၃၇၄. **အာရမ္မဏဝသေနာ** တိ အနုပဿိတဗ္ဗကာယာဒိအာရမ္မဏဝသေန။ **စတုဓာ ဘိန္ဒိတွာ** တိ ဥဒ္ဒေသဝသေန စတုဓာ ဘိန္ဒိတွာ။ **တတော** စတုဗ္ဗိဓသတိပဋ္ဌာနတော ဧကေကံ သတိပဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ ကာယံ ဝိဘဇန္တောတိ ယောဇေတဗ္ဗော။

ကထဉ္စာ တိ ဧတ္ထ **ကထ**န္တိ ပကာရပုစ္ဆာ, တေန နိဒ္ဒိသိယမာနေ ကာယာနုပဿနာပကာရေ ပုစ္ဆတိ။ **စ**-သဒ္ဒော ဗျတိရေကော, တေန ဥဒ္ဒေသတရေန အပာကဋံ နိဒ္ဒေသတရေန ဝိဘာဝိယမာနံ ဝိသေသံ ဇောတေတိ။ ဗာဟိရကေသုပိ ဣတော ကေဒေသဿ သမ္ဘဝတော **သဗ္ဗပ္ပကာရ** ဂ္ဂဟဏံ ကတံ **''သဗ္ဗပ္ပကာရကာယာနုပဿနာနိဗ္ဗတ္တကဿ ဘာ''**တိ, တေန ယေ ဣမေ အာနာပာနပဗ္ဗာဒိဝသေန အာဂတာ စုဒ္ဒသပ္ပကာရာ, တဒန္တောဂဓာ စ အဇ္ဈတ္တာဒိအနုပဿနာပ္ပကာရာ, တထာ ကာယဂတာသတိသုတ္တေ (မ. နိ. ၃.၁၅၃) ဝုတ္တာ ကေသာဒိဝဏ္ဏသဏ္ဌာနကသိဏာရမ္မဏစတုက္ကဇ္ဈာနပ္ပကာရာ, လောကိယာဒိပ္ပကာရာ စ, တေ သဗ္ဗေပိ အနဝသေသတော သင်္ဂဏှာတိ။ ဣမေ စ ပကာရာ ဣမသ္မိံယေဝ သာသနေ, န ဣတော ဗဟိဒ္ဓါတိ ဝုတ္တံ **''သဗ္ဗပ္ပကာရ။ပေ။ ပဋိသေဓနော စာ''** တိ။ တတ္ထ **တထာဘာဝပဋိသေဓနော**တိ သဗ္ဗပ္ပကာရကာယာနုပဿနာနိဗ္ဗတ္တကဿ ပုဂ္ဂလဿ အညသာသနဿ နိဿယဘာဝပဋိသေဓနော, ဧတေန **ဣဓ ဘိက္ခဝေ** တိ ဧတ္ထ **ဣဓ**-သဒ္ဒော အန္တောဂဓဧဝသဒ္ဒတ္ထောတိ ဒဿေတိ။ သန္တိ ဟိ ကေပအနိပိ အဝဓာရဏာနိ ယထာ ''တယုဘက္ခော''တိ။ တေနာဟ **''ဣဓေဝ ဘိက္ခဝေ သမဏော''**တိအာဒိ။ ပရိပုဏ္ဏသမဏပ္ပကရဏဓမ္မော ဟိ သော ပုဂ္ဂလော, ယော သဗ္ဗပ္ပကာရကာယာနုပဿနာနိဗ္ဗတ္တကော။ **ပရပ္ပဝါဒာ** တိ ပရေသံ အညတိတ္ထိယာနံ နာနပ္ပကာရာ ဝါဒာ တိတ္ထာယတနာနိ။

အရညာဒိကဿေဝ ဘာဝနာနုရူပသေနာသနတံ ဒဿေတုံ **''ဣမဿဟိ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဒုဒ္ဒမော ဒမထံ အနုပဂတော ဧကော **ကူဋဂေဏော**။ ဒေဟနကာလေ ယထာ ထနေဟိ အနဝသေသတော ခီရံ န ပဂ္ဃရတိ, ဝံ ဒေဟပဋိဗန္ဓိနီ **ကူဋဓေနု**။ ရူပ-သဒ္ဒါဒိကေ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇနကအဿာဒေ **ရူပာရမ္မဏာဒိရသော**။ **ပုဗ္ဗေ အာစိဏ္ဏာရမ္မဏ** န္တိ ပဗ္ဗဇ္ဇတော ပုဗ္ဗေ, အနာဒိမတိ တ သံသာရေ ပရိစိတာရမ္မဏံ။ **နိဗန္ဓေယျာ** တိ ဗန္ဓေယျ။ **သတိယာ**တိ သမ္မဒေဝ ကမ္မဋ္ဌာနဿ သလ္လက္ခဏဝသေန ပဝတ္တာယ သတိယာ။ **အာရမ္မဏေ** တိ ကမ္မဋ္ဌာနာရမ္မဏေ။ **ဒဠှ**န္တိ ထိရံ, ယထာ သတောကာရိဿ ဥပစာရပ္ပနာဘေဒေ သမာဓိ ဣဇ္ဈတိ, တထာ ထာမဂတံ ကတွာတိ အတ္ထော။

ဝိသေသာဓိဂမဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရပဒဋ္ဌာန န္တိ သဗ္ဗေသံ ဗုဒ္ဓာနံ, ကေစ္စာနံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓာနံ, ဗုဒ္ဓသာဝကာနဉ္စ ဝိသေသာဓိဂမဿ အညေန ကမ္မဋ္ဌာနေန အဓိဂတဝိသေသာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရဿ ပဒဋ္ဌာနဘူတံ။

ဝတ္ထုဝိဇ္ဇာစရိယော ဝိယ ဘဂဝတ ယောဂီနံ အနုရူပနိမိတ္တသဋ္ဌာနုပဒိသနတော။ **ဘိက္ခု ဒီပိသဒိသော** အရညေ ကေကော ဝိဟရိတွာ ပဋိပက္ခနိမ္မထနဝသေန ဣစ္ဆိတတ္ထသာဓနတော **ဖလမုတ္တမန္တိ** သာမညဖလံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **ပရက္ကမဇဝယောဂ္ဂဘူမိန္တိ** ဘာဝနုဿာဟဇဝဿ ယောဂ္ဂကရဏဘူမိဘူတံ။

အဒ္ဓာနဝသေန ပဝတ္တာနံ အဿာသပဿာသာနံ ဝသေန ဒီဃံ တ အဿသန္တော, ဣတ္တရဝသေန ပဝတ္တာနံ အဿာသပဿာသာနံ ဝသေန ရဿံ တ အဿသန္တောတိ ယောဇနာ။ **ဧဝံ သိက္ခတော** တိ အဿာသပဿာသာနံ ဒီဃရဿတာပဇာနနသဗ္ဗကာယပ္ပဋိသံဝေဒနဩဠာရိကောဠာရိကပဋိပ္ပဿမ္ဘနဝသေန ဘာဝနံ သိက္ခတော, တထာဘူတော တ ဟုတွာ တိဿော သိက္ခာ ပဝတ္တယတော။ **အဿာသပဿာသနိမိတ္တေ** တိ အဿာသပဿာသသန္နိဿယေန ဥပဋ္ဌိတပဋိဘာဂနိမိတ္တေ။ **အဿာသပဿာသေ ပရိဂ္ဂဏှာတိ** ရူပမုခေန ဝိပဿနံ အဘိနိဝိသန္တော, ယော "အဿာသပဿာသကမ္မိကော"တိ ဝုတ္တော။ **ဈာနင်္ဂါနိ ပရိဂ္ဂဏှာတိ** အရူပမုခေန ဝိပဿနံ အဘိနိဝိသန္တော။ **ဝတ္ထု နာမ ကရဇကာယော** စိတ္တစေတသိကာနံ ပဝတ္တိဋ္ဌာနဘာဝတော။ **အညော သတ္တော တ ပုဂ္ဂလော တ နတ္ထီတိ** ဝိသုဒ္ဓိဒိဋ္ဌိ "တယိဒံ ဓမ္မမတ္တံ, န အဟေတုကံ, နာပိ ဣဿရာဒိဝိသမဟေတုကံ, အထ ခော အဝိဇ္ဇာဒိဟေတုက"န္တိ အဒ္ဓာတ္တယေပိ ကင်္ခာဝိတရဏေန **ဝိတိဏ္ဏကင်္ခော။** "ယံ ကိဉ္စိ ဘိက္ခု ရူပ"န္တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၃၆၁; ၂.၁၁၃; ၃.၈၆, ၈၉; ပဋိ. မ. ၁.၅၄) နယေန ကလာပသမ္မသနဝသေန **တိလက္ခဏံ အာရောပေတွာ။** ဥဒယဝယာနုပဿနာဒိဝသေန **ဝိပဿနံ ဝဍ္ဍေန္တော။ အနုက္ကမေန** မဂ္ဂပဋိပာဋိယာ။

"ပရဿ တ အဿာသပဿာသကာယေ" တိ ဣဒံ သမ္မသနတရဝသေနာယံ ဟဋ္ဌီ ပဝတ္တာတိ ကတွာ ဝုတ္တံ, သမထဝသေန ပန ပရဿ အဿာသပဿာသကာယေ အပ္ပနာနိမိတ္တုပ္ပတ္တိ ဧဝ နတ္ထိ။ **အဋ္ဌပေတွာ** တိ အန္တရန္တရာ န ဌပေတွာ။ **အပရာပရံ သဉ္စရဏကာလော** တိ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာဓမ္မေသုပိ နိရန္တရံ တ ဘာဝနာယ ပဝတ္တနကာလော **ကထိတော။ ကေသိမ္ပိ ကာလေ ပနိဒံ ဥဘယံ န လဗ္ဘတီ** တိ "အဇ္ဈတ္တံ, ဗဟိဒ္ဓာ"တိ စ ဝုတ္တံ ဣဒံ ဓမ္မဒွယံ ဃဋိတံ ကေသိမ္ပိ ကာလေ ကေတော အာရမ္မဏဘာဝေန န လဗ္ဘတိ, ကေဇ္ဈံ အာလမ္ဗိတုံ န သက္ကာတိ အတ္ထော။

သမုဒေတိ တေသ္မာတိ **သမုဒယော,** သော ဧဝ ကာရဏဋ္ဌေန ဓမ္မောတိ **သမုဒယဓမ္မော။** အဿာသပဿာသာနံ ဥပ္ပတ္တိဟေတု ကရဇကာယာဒိ, တဿ အနုပဿနသီလော **သမုဒယဓမ္မာနုပဿီ,** တံ ပန သမုဒယဓမ္မံ ဥပမာယ ဒဿေန္တော **"ယထာ နာမာ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဘသ္တ** န္တိ ဂဂ္ဂရိ။ **ဂဂ္ဂရနာဠိ** န္တိ ဥက္ကာပနာဠိ။ **တေတိ** ကရဇကာယာဒိကေ။ ယထာ အဿာသပဿာသကာယော ကရဇကာယာဒိသမ္ဗန္ဓီ တံနိမိတ္တတာယ, ဧဝံ ကရဇကာယာဒယောပိ အဿာသပဿာသကာယသမ္ဗန္ဓိနော တံနိမိတ္တဘာဝေနာတိ "သမုဒယဓမ္မာ ကာယသ္မိ"န္တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ လဘန္တီတိ ဝုတ္တံ **"သမုဒယ။ပေ။ ဝုစ္စတီ"** တိ။ ပကတိတစီ တ **ဓမ္မ-**သဒ္ဒော "ဇာတိဓမ္မာန"န္တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၁၃၁; ၃.၁၁၀; ပဋိ. မ. ၁.၃၃) ဝိယာတိ ကာယဿ ပစ္စယသမတယေ ဥပ္ပဇ္ဇနကပကတိကာယာနုပဿီ တ "သမုဒယဓမ္မာနုပဿီ"တိ ဝုတ္တော။ တေနာဟ "ကရဇကာယဉ္စာ"တိအာဒိ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ **ကာယသ္မိ** န္တိ ဘုမ္မဝစနံ သုဋ္ဌုတရံ ယုဇ္ဇတိ။

ဝယဓမ္မာနုပဿီ တိ ဧတ္ထ အဟေတုကတ္တေပိ ဝိနာသဿ ယေသံ ဟေတုဓမ္မာနံ အဘာဝေ ယံ န ဟောတိ, တဒဘာဝေ တဿ အဘာဝဿ ဟေတု ဝိယ တေဟရိယတီတိ ဥပစာရတော ကရဇကာယာဒိအဘာဝေ အဿာသပဿာသကာယဿ ဝယကာရဏံ ဝုတ္တော။ တေနာဟ **"ယထာ ဘသ္တာယာ"** တိအာဒိ ။ အယံ တာဝေတ္ထ ပဌမဝိကပ္ပဝသေန အတ္ထဝိဘာဝနာ။ ဒုတိယဝိကပ္ပဝသေန ဥပစာရေန ဝိနာယေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာနုပဿနာ ဝိယ ဘိန္နဝတ္ထုဝိသယတာယ သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿနာပိ ကေကာလေ န လဗ္ဘတီတိ အာဟ **"ကာလေန သမုဒယံ ကာလေန ဝယံ အနုပဿန္တော"** တိ။ "အတ္ထိ ကာယော"တိ **ဧဝ-**သဒ္ဒော လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ **"ကာယောဝ အတ္ထီ"** တိ ဝတွာ တ အဝဓာရဏေန နိဝတ္တိတံ ဒဿေန္တော **"န သတ္တော"** တိအာဒိမာဟ။ တသ္သ သတ္တော – ယော ရူပာဒီသု သတ္တဝိသတ္တတာယ, ပရေသဉ္စ သဇ္ဇာပနဋ္ဌေန, သတွဝဂုဏယောဂတော တ **"သတ္တ

တော”တိ ပရေဟိ ပရိကပ္ပိတော, တဒ္ဒ သတ္တနိကာယဿ ပူရဏတော စ စဝနုပပဇ္ဇနဓမ္မတာယ ဂလနတော စ **“ပုဂ္ဂလော”**တိ, ထိယတိ သံဟညတိ ဧတ္ထ ဂဗ္ဘောတိ **“ဣတ္ထီ”** တိ, ပုရိ ပုရေ ဘာဂေ သေတိ ပဝတ္တတီတိ **“ပုရိသော”**တိ, အာဟိတော အဟံ မာနော ဧတ္ထာတိ **“အတ္တာ”** တိ, အတ္တနော သန္တကဘာဝေန **“အတ္တနိယ”**န္တိ, ပရော န ဟောတီတိ ကတွာ **“အဟ”**န္တိ, မမ သန္တကန္တိ ကတွာ **“မမာ”**တိ, ဝုတ္တပ္ပကာရဝိနိမုတ္တော အညောတိ ကတွာ **“ကော စီ”**တိ, တဿ သန္တကဘာဝေန **“ကဿစီ”** တိ, ဝိကပ္ပေတဗ္ဗော ကောစိ နတ္ထိ, ကေဝလံ **“ကာယော ဧဝ အတ္ထီ”**တိ။ ဒဿဟိပိ ပဒေဟိ အတ္တတ္တနိယသုညတမေဝ ကာယဿ ဝိဘာဝေတိ။ **ဧဝန္တိ** “ကာယောဝ အတ္ထီ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တပ္ပကာရေန။

ဉာဏပမာဏတ္ထာယာ တိ ကာယာနုပဿနာဉာဏံ ပရံ ပမာဏံ ပာပနတ္ထာယ။ **သတိပမာဏတ္ထာယာ** တိ ကာယပရိဂ္ဂဟိကံ သတိံ ပဝတ္တနသတိံ ပရံ ပမာဏံ ပာပနတ္ထာယ။ ဣမဿ ဟိ ဝုတ္တနယေန “အတ္ထိ ကာယော”တိ အပရာပရုပ္ပတ္တိဝသေန ပစ္စုပဋ္ဌိတာ သတိ ဘိယျောသော မတ္တာယ တတ္ထ ဉာဏဿ, သတိယာ စ ပရိဗြူဟနာယ ဟောတိ။ တေနာဟ **“သတိသမ္ပဇညာနံ ဝုဍ္ဍတ္ထာယာ”** တိ။ ဣမိဿာ ဘာဝနာယ တဏှာဟဒိဋ္ဌိဂ္ဂဟာနံ ဥဇုပဋိပက္ခတ္တာ ဝုတ္တံ **“တဏှာ။ပေ။ ဝိဟရတီ”**တိ။ တထာဘူတော စ လောကေ ကိဉ္စိပိ “အဟ”န္တိ ဝါ “မမ”န္တိ ဝါ ဂဟေတဗ္ဗံ န ပဿတိ, ကုတော ဂဏှေယျာတိ အာဟ **“န စ ကိဉ္စီ”** တိအာဒိ။ **ဧဝမ္ပီ** တိ ဧတ္ထ **ပိ**-သဒ္ဒော ဟေဋ္ဌာ နိဒ္ဒိဋ္ဌဿ တာဒိသဿ အတ္ထဿ အဘာဝတော အဝုတ္တသမုစ္စယတ္ထောတိ ဒဿေန္တော **“ဥပရိ အတ္ထံ ဥပာဒါယာ”**တိ အာဟ ယထာ “အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာယပိ, အယမ္ပိ ပာရာဇိကော ဟောတီ”တိ။ (ပါရာ. ၄၂) **ဧဝန္တိ** ပန နိဒ္ဒိဋ္ဌာကာရဿ ပစ္စာမသနံ နိဂမနဝသေန ကတန္တိ အာဟ **“ဣမိနာ ပန။ပေ။ ဒဿေတီ”** တိ။

ပုဗ္ဗဘာဂသတိပဋ္ဌာနဿ ဣဓ အဓိပ္ပေတတ္တာ ဝုတ္တံ **“သတိ ဒုက္ခသစ္စ”** န္တိ။ သာ ပန သတိ ယသ္မိံ အတ္တဘာဝေ, တဿ သမုဋ္ဌာပိကာ တဏှာ, တဿာပိ သမုဋ္ဌာပိကာ ဧဝ နာမ ဟောတိ တဒဘာဝေ အဘာဝတောတိ အာဟ **“တဿာ သမုဋ္ဌာပိကာ ပုရိမတဏှာ”** တိ, ယထာ “သင်္ခာရပစ္စယာ”တိ (မ. နိ. ၃.၁၂၆; ဥဒါ. ၁; ဝိဘ. ၄၈၄)။ တံ ဝိညာဏဗီဇတံသန္တတိသမ္ဘူတော သဗ္ဗောပိ လောကိယော ဝိညာဏပ္ပဗန္ဓော “သင်္ခာရပစ္စယာ ဝိညာဏံ” တွေဝ ဝုစ္စတိ သုတ္တန္တနယေန။ **အပ္ပဝတ္တီ** တိ အပ္ပဝတ္တိနိမိတ္တံ, ဥဘိန္နံ အပ္ပဝတ္တိယာ နိမိတ္တဘူတောတိ အတ္ထော။ န ပဝတ္တတိ ဧတ္ထာတိ ဝါ **အပ္ပဝတ္တိ။ “ဒုက္ခပရိဇာနနော”** တိအာဒိ ဧကန္တတော စတုကိစ္စသာဓနဝသေနေဝ အရိယမဂ္ဂဿ ပဝတ္တီတိ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ အဝုတ္တသိဒ္ဓော ဟိ တဿ ဘာဝနာပဋိဝေဓော။ **စတုသစ္စဝသေနာ** တိ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနဝသေန။ **ဥဿက္ကိတွာ** တိ ဝိသုဒ္ဓိပရမ္ပရာယ အာရုဟိတွာ, ဘာဝနံ ဥပရိ နေတွာတိ အတ္ထော။ **နိယျာနမုခ**န္တိ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော နိဿရဏူပာယော။

အာနာပာနပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣရိယာပထပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ

၃၇၅. ဣရိယာပထဝသေနာတိ ဣရိယနံ **ဣရိယာ,** ကိရိယာ, ဣဓ ပန ကာယိကပယောဂေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣရိယာနံ ပထော ပဝတ္တိမဂ္ဂေါတိ **ဣရိယာပထော,** ဂမနာဒိဝသေန ပဝတ္တာ သရီရာဝတ္ထာ။ ဂစ္ဆန္တော ဝါ ဟိ သတ္တော ကာယေန ကာတဗ္ဗကိရိယံ ကရောတိ ဌိတော ဝါ နိသိန္နော ဝါ နိပန္နော ဝါတိ, တေသံ ဣရိယာပထာနံ ဝသေန, ဣရိယာပထဝိဘာဂေနာတိ အတ္ထော။ **ပုန စပရ**န္တိ ပုန စ အပရံ, ယထာဝုတ္တအာနာပာနကမ္မဋ္ဌာနတော ဘိယျောပိ အညံ ကာယာနုပဿနာကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေမိ, သုဏာထာတိ ဝါ အဓိပ္ပာယော ။ **“ဂစ္ဆန္တော ဝါ”** တိအာဒိ ဂမနာဒိမတ္တဇာနနဿ, ဂမနာဒိကတဝိသေသဇာနနဿ စ သာဓာရဏဝစနံ, တတ္ထ ဂမနာဒိမတ္တဇာနနံ န ဣဓ နာဓိပ္ပေတံ, ဂမနာဒိကတဝိသေသဇာနနံ ပန အဓိပ္ပေတန္တိ တံ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတုံ **“တတ္ထ ကာမ”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သတ္တူပလဒ္ဓိ** န္တိ “သတ္တော အတ္ထီ”တိ ဥပလဒ္ဓိံ သတ္တဂ္ဂါဟံ။ **န ပဇဟတိ** န ပရိစ္စဇတိ “အဟံ ဂစ္ဆာမိ, မမ ဂမန”န္တိ ကဟာသဗ္ဘာဝတော။ တတော ဧဝ **အတ္တသညံ** “အတ္ထိ အတ္တာ ကာရကော ဝေဒကော”တိ ဧဝံ ပဝတ္တံ ဝိပရီတသညံ **န ဥဂ္ဃာဋေတိ** နာပနေတိ အပ္ပဋိပက္ခဘာဝတော, အနနုပ္ဗူဟနတော တ။ ဧဝံ ဘူတဿ စဿ ကုတော ကမ္မဋ္ဌာနာဒိဘာဝတောတိ အာဟ **“ကမ္မဋ္ဌာနံ ဝါ သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာ ဝါ န ဟောတီ”**တိ။ **“ဣမဿ ပနာ”** တိအာဒိ သုက္ကပက္ခော, တဿ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တမေဝ ဟိ အတ္ထံ ဝိဝရိတုံ **“ဣဒဉ္ဟိ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ **ကော ဂစ္ဆတီ** တိ သာခနံ့, ကိရိယဋ္ဌ အဝိနိဗ္ဘုတ္တံ ကတွာ ဂမနကိရိယာယ ကတ္တုပုစ္ဆာ, သာ ကတ္တုဘာဝဝိသိဋ္ဌအတ္တပဋိက္ခေပတ္ထာ ဓမ္မမတ္တဿေဝ ဂမနသိဒ္ဓိဒဿနတော။ **ကဿ ဂမန** န္တိ တမေဝတ္ထံ ပရိယာယန္တရေန ဝဒတိ သာခနံ့, ကိရိယဋ္ဌ ဝိနိဗ္ဘုတ္တံ ကတွာ ဂမနကိရိယာယ အကတ္တုသမ္ဗန္ဓိဘာဝဝိဘာဝနတော။ ပဋိက္ခေပတ္ထဉ္စိ အန္တောနီတံ ကတွာ ဥဘယတ္ထံ ကိံ-သဒ္ဒော ပဝတ္တော။ **ကိံ ကာရဏာ**တိ ပန ပဋိက္ခိတ္တကတ္တုကာယ ဂမနကိရိယာယ အဝိပရီတကာရဏပုစ္ဆာ။ ကြဒဉ္စိ ဂမနံ နာမ အတ္တာ မနသာ သံယုဇ္ဇတိ, မနော ကြန္ဒြိယေဟိ, ကြန္ဒြိယာနိ အတ္တေဟီတိ ဧဝမာဒိ မိစ္ဆာကာရဏဝိနိမုတ္တအနုရူပပစ္စယဟေတုကော ဓမ္မာနံ ပဝတ္တိအာကာရဝိသေသော။ တေနာဟ **“တတ္ထာ”** တိအာဒိ။

န ကောစိ သတ္တော ဝါ ပုဂ္ဂလော ဝါ ဂစ္ဆတိ ဓမ္မမတ္တဿေဝ ဂမနသိဒ္ဓိတော, တဗ္ဗိနိမုတ္တဿ စ ကဿစိ အဘာဝတော။ ကြအနိ ဓမ္မမတ္တဿေဝ ဂမနသိဒ္ဓိံ ဒဿေတုံ **“စိတ္တကိရိယာဝါယောဓာတုဝိပ္ဖာရေနာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ စိတ္တကိရိယာ စ သာ, ဝါယောဓာတုယာ ဝိပ္ဖာရော ဝိပ္ဖန္ဒနဉ္စာတိ စိတ္တကိရိယာဝါယောဓာတုဝိပ္ဖာရော, တေန။ ဧတ္ထ စ စိတ္တကိရိယဂ္ဂဟဏေန အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓဝါယောဓာတုဝိပ္ဖာရံ နိဝတ္တေတိ, ဝါယောဓာတုဝိပ္ဖာရဂ္ဂဟဏေန စေတနာဝစီဝိညတ္တိဘေဒံ စိတ္တကိရိယံ နိဝတ္တေတိ, ဥဘယေန ပန ကာယဝိညတ္တိံ ဝိဘာဝေတိ။ **“ဂစ္ဆတီ”**တိ ဝတွာ ယထာ ပဝတ္တမာနေ ကာယေ “ဂစ္ဆတီ”တိ ဝေါဟာရော ဟောတိ, တံ ဒဿေတုံ **“တဿာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တန္တိ** ဂန္တုကာမတာဝသေန ပဝတ္တစိတ္တံ။ **ဝါယံ ဇနေတီ**တိ ဝါယောဓာတုအဓိကံ ရူပကလာပံ ဥပ္ပာဒေတိ, အဓိကတာ စေတ္ထ သာမတ္ထိယတော, န ပမာဏတော။ ဂမနစိတ္တသမုဋ္ဌိတံ သဟဇာတရူပကာယဿ ထမ္ဘနသန္ဓာရဏစလနာနံ ပစ္စယဘူတေန အာကာရဝိသေသေန ပဝတ္တမာနံ ဝါယောဓာတုံ သန္ဓာယာဟ **“ဝါယော ဝိညတ္တိံ ဇနေတီ”**တိ။ အဓိပ္ပာယသဟဘာဝီ ဟိ ဝိကာရော ဝိညတ္တိ။ ယထာဝုတ္တအဓိကဘာဝေနေဝ စ ဝါယောဂဟဏံ , န ဝါယောဓာတုယာ ဧဝ ဇနကဘာဝတော, အညထာ ဝိညတ္တိယာ ဥပာဒာယရူပဘာဝေါ ဒုရူပပါဒော သိယာ။ **ပုရတော အဘိနီဟာရော** ပုရတောဘာဂေန ကာယဿ ပဝတ္တနံ, ယော “အဘိက္ကမော”တိ ဝုစ္စတိ။

“ဧသေဝ နယော”တိ အတိဒေသေန သင်္ခေပတော ဝတွာ တမတ္ထံ ဝိဝရိတုံ **“တတ္ရာပိ ဟီ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ကောဋ္ဌိတော ပဋ္ဌာယာ** တိ ဟေဋ္ဌိမကောဋ္ဌိတော ပဋ္ဌာယ ဟဒတလတော ပဋ္ဌာယ။ **ဥဿိတဘာဝေါ** တိ ဥဗ္ဗိဒ္ဓဘာဝေါ။

ဧဝံ ပဇာနတောတိ ဧဝံ စိတ္တကိရိယဝါယောဓာတုဝိပ္ဖာရေနေဝ ဂမနာဒိ ဟောတီတိ ပဇာနတော။ **တဿ** ဧဝံ ပဇာနနာယ နိဿယဂမနတ္တံ **“ဧဝံ ဟောတီ”**တိ ဝိစာရဏာ **ဝုစ္စတိ** လောကေ ယထာဘူတံ အဇာနန္တေဟိ မိစ္ဆာဘိနိဝေသဝသေန, လောကဝေါဟာရဝသေန ဝါ။ **အတ္ထိ ပနာ** တိ အတ္တနော ဧဝံ ဝိမံသနဝသေန ပုစ္ဆာဝစနံ။ **နတ္ထီ** တိ နိစ္ဆယဝသေန သတွာ တဿ ပဋိက္ခေပဝစနံ။ **“ယထာ ပနာ”**တိအာဒိ တဿေဝ အတ္ထဿ ဥပမာယ ဝိဘာဝနံ, တံ သုဝိညေယျမေဝ။

နာဝါ မာလုတဝေဂေနာတိ **ယထာ** အစေတနာ နာဝါ ဝါတဝေဂေန ဒေသန္တရံ **ယာတိ, ယထာ** စ အစေတနော **တေဇနံ** ကဏ္ဍော **ဇိယာဝေဂေန** ဒေသန္တရံ **ယာတိ, တထာ** အစေတနော **ကာယော ဝါတာဟတော** ယထာဝုတ္တဝါယုနာ နီတော ဒေသန္တရံ **ယာတီ**တိ ဧဝံ ဥပမာသံသန္ဒနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သစေ ပန ကောစိ ဝဒေယျ “ယထာ နာဝါတေဇနာနံ ပေလ္လကဿ ပုရိသဿ ဝသေန ဒေသန္တရဂမနံ, ဧဝံ ကာယဿာပီ”တိ, ဟောတု, ဧဝံ ကြစ္ဆိတော တယမတ္ထော ယထာ ဟိ နာဝါတေဇနာနံ သံဟတလက္ခဏဿေဝ ပုရိသဿ ဝသေန ဂမနံ, န အသံဟတလက္ခဏဿ, ဧဝံ ကာယဿာပီတိ။ ကာ နော ဟာနိ, ဘိယျောပိ ဓမ္မမတ္တတာဝ ပတိဋ္ဌံ လဘတိ, န ပုရိသတဒေါ။ တေနာဟ **“ယန္တသုတ္တဝသေနာ”**တိအာဒိ။

တတ္ထ **ပယုတ္တ** န္တိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန ဂမနာဒိကိရိယာဝသေန ပစ္စယေဟိ ပယောဇိတံ။ **ဌာတီ**တိ တိဋ္ဌတိ။ **ဧတ္ထာ** တိ ကြမသ္မိံ လောကေ။ **ဝိနာ ဟေတုပစ္စယေ** တိ ဂန္တုကာမတာစိတ္တတံသမုဋ္ဌာနဝါယောဓာတုအာဒိဟေတုပစ္စယေဟိ ဝိနာ။ **တိဋ္ဌေ** တိ တိဋ္ဌေယျ။ **ဝဇေ**တိ ဝဇေယျ ဂစ္ဆေယျ ကော နာမာတိ သမ္ဗန္ဓော။ ပဋိက္ခေပတ္ထော စေတ္ထ **ကိံ-**သဒ္ဒောတိ ဟေတုပစ္စယဝိရဟေန ဌာနဂမနပဋိက္ခေပမုခေန သဗ္ဗာယပိ ဓမ္မပ္ပဝတ္တိယာ ပစ္စယာဓီနဝုတ္တိတာဝိဘာဝနေန အတ္တသုညတာ ဝိယ အနိစ္စဒုက္ခတာပိ ဝိဘာဝိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ပဏိဟိတောတိ ယထာ ယထာ ပစ္စယေဟိ ပကာရေဟိ နိဟိတော ဌပိတော။ **သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဝစန** န္တိ သဗ္ဗေသမ္ပိ စတုန္နံ က္လရိယာပထာနံ ဧကေဇ္ဈံ သင်္ဂဏှာဟနဝစနံ, ပုဗ္ဗေ ဝိသုံ ဝိသုံ က္လရိယာပထာနံ ဝုတ္တတ္တာ က္လဒံ နေသံ ဧကေဇ္ဈံ ဂ ဟေတွာ ဝစနန္တိ အတ္ထော။ ပုရိမနယော တ က္လရိယာပထပ္ပဓာနော ဝုတ္တောတိ တတ္ထ ကာယော အပ္ပဓာနော အနုနိပ္ပ ဖာဒီတိ က္လမ ကာယံ ပဓာနံ, အပဓာနဥ္စ က္လရိယာပထံ အနုနိပ္ဖာဒိံ ကတွာ ဒဿေတုံ ဒုတိယနယော ဝုတ္တောတိ ဧဝမေ့ တ္ထ ဒွိန္နံ နယာနံ ဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဌိတော**တိ ပဝတ္တော။

က္လရိယာပထပရိဂ္ဂဏှာဟနမ္ပိ က္လရိယာပထဝတော ကာယဿဝ ပရိဂ္ဂဏှာဟနံ တဿ အဝတ္ထာဝိသေသဘာဝ တောတိ ဝုတ္တံ **"က္လရိယာပထပရိဂ္ဂဏှာဟနေန ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရတီ"** တိ။ တေနေဝေတ္ထ ရူပက္ခန္ဓဝ သေနေဝ သမုဒယာဒယော ဥဒ္ဓဋာ။ သေ နယော သေသတရေသုပိ။ **အာဒိနာ**တိ ဧတ္တ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ယထာ "တဏှာ ဟာသမုဒယာ ကမ္မသမုဒယာ အာဟာရသမုဒယာ"တိ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ပဿန္တောပိ ရူပက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတီ တိ က္လမေ စတ္တာရော အာကာရာ သင်္ဂယှဟန္တိ, ဧဝံ "အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ"တိ အာဒယောပိ ပဉ္စ အာကာရာ သင်္ဂဟိတာတိ ဒ ဋ္ဌဗ္ဗာ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

က္လရိယာပထပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

စတုသမ္ပဇညပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ

၃၇၆. စတုသမ္ပဇညဝသေနာ တိ သမန္တတော ပကာရေဟိ, ပကဋ္ဌံ တ သဝိသေသံ ဇာနာတီတိ သမ္ပဇာနော, သမ္ပ ဇာနဿ ဘာဝေ သမ္ပဇညံ, တထာပဝတ္တံ ဉာဏံ, ဟတ္ထဝိကာရာဒိဘေဒဘိန္နတ္တာ စတ္တာရိ သမ္ပဇညာနိ သမာဟ ဋ္ဌာနိ စတုသမ္ပဇညံ, တဿ ဝသေန။ **"အဘိက္ကန္တေ"တိအာဒီနိ သာမညဖလေ** (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၁၄; ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၂၁၄ တက္ကသခန္ဓေပိ) **ဝဏ္ဏိတာနိ,** န ပုန ဝဏ္ဏေတဗ္ဗာနိ, တသ္မာ တံတံသံဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာပိ တတ္ထ ဝိဟိ တနယေနေဝ ဂဟေတဗ္ဗာ။ "အဘိက္ကန္တေ ပဋိက္ကန္တေ သမ္ပဇာနကာရီ ဟောတီ"တိအာဒိ ဝစနတော အဘိက္ကမာ ဒိဂတစတုသမ္ပဇညပရိဂ္ဂဏှာဟနေန ရူပကာယဿေဝေတ္ထ သမုဒယဓမ္မာနုပဿိတာဒိ အဓိပ္ပေတတောတိ အာဟ **"ရူ ပက္ခန္ဓဿဝ သမုဒယော စ ဝယော စ နီဟရိတဗ္ဗော"** တိ။ ရူပဓမ္မာနံယေဝ ဟိ ပဝတ္တိအာကာရဝိသေသာ အဘိက္ ကမာဒယောတိ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

စတုသမ္ပဇညပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဋိက္ကူလမနသိကာရပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ

၃၇၇. ပဋိက္ကူလမနသိကာရဝသေနာ တိ ဇိဂုစ္ဆနီယတာယ ပဋိကူလမေဝ ပဋိက္ကူလံ, ယော ပဋိက္ကူလသဘာဝတေ ပဋိက္ကူလာကာရော, တဿ မနသိ ကရဏဝသေန။ အန္တရေနာပိ ဟိ ဘာဝတစိနံ သဒ္ဒံ ဘာဝတ္တော ဝိညာယတိ ယထာ "ပဋဿ သုက္က"န္တိ။ ယသ္မာ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၈၂) **ဝုတ္တံ,** တသ္မာ တတ္ထ, တံသံဝဏ္ဏနာယဉ္စ (ဝိသုဒ္ဓိ. ဋီ. ၁.၁၈၂ အာဒယော) ဝုတ္တနယေန "က္လမမေဝ ကာယ"န္တိ အာဒီနမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဝတ္ထာဒီဟိ ပသိဗ္ဗကာကာရေန ဗန္ဓိတွာ ကတံ အာတဋ္ဌနံ **ပုတောဠိ**။ နာနာကာရာ ဧကသ္မိံ ဌာနေ သမ္မိဿာတိ ဧ တ္တာဝတာ နာနာဝဏ္ဏာနံ ကေသာဒီနဥ္စ ဥပမေယျတာ။ **ဝိဘူတကာလော**တိ ပဏ္ဏတ္တိံ သမတိက္ကမိတွာ ကေသာ ဒီနံ အသုဘာကာရဿ ဥပဋ္ဌိတကာလော။ က္လတိ-သဒ္ဒဿ အာကာရတ္ထတံ ဒဿေန္တော "ဧဝ"န္တိ ဝတွာ တံ အာကာရံ သရူပတော ဒဿေန္တော **"ကေသာဒိပရိဂ္ဂဏှာဟနေနာ"** တိအာဒိမာဟ။ ကေသာဒိသညိတာနဥ္စ်ဟိ အသုစိဘာ တာနံ ပရမဒုဂ္ဂန္ဓဇေဂုစ္ဆပဋိက္ကူလာကာရဿ သမုဒယတော အနုပဿနာ က္လမ ကာယာနုပဿနာတိ။ သေသံ ဝုတ္တန ယမေဝ။

ပဋိက္ကူလမနသိကာရပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဓာတုမနသိကာရပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ

၃၇၈. **ဓာတုမနသိကာရဝသေနာ**တိ ပထဝီဓာတုအာဒိကာ စတဿော ဓာတုယော အာရဗ္ဘ ပဝတ္တဘာဝနာမနသိကာရဝသေန, စတုဓာတုဝဝတ္ထာနဝသေနာတိ အတ္ထော။ ဓာတုမနသိကာရော, ဓာတုကမ္မဋ္ဌာနံ, စတုဓာတုဝဝတ္ထာနန္တိ ဟိ အတ္ထတော ဧကံ။ **ဂေဃာတကော**တိ ဇီဝိကတ္ထာယ ဂုန္နံ ဃာတကော။ **အန္တေဝာသိကော** တိ ကမ္မကရဏဝသေန တဿ သမီပဝာသီ တံ နိဿာယ ဇီဝနကော ။ **ဝိနိဝိဇ္ဈိတွာ** တိ ဧကသ္မိံ ဌာနေ အညမညံ ဝိနိဝိဇ္ဈိတွာ။ **မဟာပထာနံ ဝေမဇ္ဈဋ္ဌာနသင်္ခါတေ**တိ စတုန္နံ မဟာပထာနံ တာယ ဧဝ ဝိနိဝိဇ္ဈနဋ္ဌာနတာယ ဝေမဇ္ဈသင်္ခါတေ။ ယသ္မာ တေ စ တ္တာရော မဟာပထာ စတူဟိ ဒိသာဟိ အာဂန္တွာ တတ္ထ သမောဟိတာ ဝိယ ဟောန္တိ, တသ္မာ တံ ဌာနံ စတုမဟာပထံ, တသ္မိံ **စတုမဟာပထေ။** ဌိတ-သဒ္ဒေါ "ဌိတော တ"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၆၃; အ. နိ. ၅.၂၈) ဌာနသင်္ခါတက္ကရိယာပထသမင်္ဂိတာယ, ဌာ-သဒ္ဒဿ တ ဂတိနိဝတ္တိအတ္ထတာယ အညတ္ထ ဌပေတွာ ဂမနံ သေသဣရိယာပထသမင်္ဂိတာယ ဗောဓကော, ဣဓ ပန ယထာ တထာ ရူပကာယဿ ပဝတ္တိအာကာရဗောဓကော အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **"စတုန္နံ ဣရိယာပထာနံ ယေန ကေနစိ အာကာရေန ဌိတတ္တာ ယထာ ဌိတ"**န္တိ။ တတ္ထ **အာကာရေနာ**တိ ဌာနာဒိနာ ရူပကာယဿ ပဝတ္တိအာကာရေန။ ဌာနာဒယော ဟိ ဣရိယာပထသင်္ခါတာယ ကိရိယာယ ပထော ပဝတ္တိမဂ္ဂေါတိ "ဣရိယာပထော"တိ ဝုစ္စန္တီတိ ဝုတ္တော တယမတ္ထော။ **ယထာဌိတ**န္တိ ယထာပဝတ္တံ, ယထာဝုတ္တံ ဌာနမေဝေတ္ထ ပဏိဓာန န္တိ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **"ယထာ ဌိတတ္တာ စ ယထာပဏိဟိတ"** န္တိ။ **"ဌိတ"**န္တိ တ ကာယဿ ဌာနသင်္ခါတက္က ရိယာပထသမာယောဂပရိဒီပနံ, **"ပဏိဟိတ"**န္တိ တဒညက္ကရိယာပထသမာယောဂပရိဒီပနံ။ **"ဌိတ"**န္တိ တ ကာယသင်္ခါ တာနံ ရူပဓမ္မာနံ တသ္မိံ တသ္မိံ ခဏေ သကိစ္စဝသေန အဝဋ္ဌာနပရိဒီပနံ, **ပဏိဟိတ**န္တိ ပစ္စယဝသေန တေဟိ တေဟိ ပစ္စ ယေဟိ ပကာရတော နိဟိတံ ပဏိဟိတန္တိ ဧဝမ္ပေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ပစ္စဝေက္ခတီ** တိ ပတိ ပတိ အဝေက္ခ တိ, ဉာဏစက္ခုနာ ဝိနိဗ္ဘုဇ္ဇိတွာ ဝိသုံ ဝိသုံ ပဿတိ။

ဣအာနိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဘာဝတ္ထဝိဘာဝနဝသေန ဒဿေတုံ **"ယထာ ဂေဃာတကဿာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တ တ္ထ **ပောသေန္တဿာ** တိ မံသူပစယပရိဗ္ရူဟနာယ ကုဏ္ဍကဘတ္တကပ္ပာသဋ္ဌိအာဒီဟိ သံဝဍ္ဎေန္တဿ။ **ဝဓိတံ မတ**န္တိ ဟိံသိတံ ဟုတွာ မတံ။ **မတ**န္တိ စ မတမတ္တံ။ တေနေတဟ **"တာဝဒေဝ"**တိ။ **ကဝိတိ သညာ န အန္တရဓာယ တီ**တိ ယာနိ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနိ ယထာသန္နိဝိဋ္ဌာနိ ဥပာဒာယ ကဝီသမညာ မတမတ္တာယပိ ကဝိယာ တေသံ တံသန္နိဝေသ ဿ အဝိနဋ္ဌတ္တာ။ ဝိလီယန္တိ ဘိဇ္ဇန္တိ ဝိဘုဇ္ဇန္တိတိ **ဗီလာ,** ဘာဂ ဝ-ကာရဿ ဗ-ကာရံ, ဣကာရဿ စ ဤ ကာရံ ကတွာ။ **ဗီလသော**တိ ဗီလံ ဗီလံ ကတွာ။ **ဝိဘဇိတွာ**တိ အဋ္ဌိသင်္ဃာတတော မံသံ ဝိဝေစေတွာ, တတော တ ဝိ ဝေစိတံ မံသံ ဘာဂသော ကတွာ။ တေနေတဟ **"မံသသညာ ပဝတ္တတီ"** တိ။ **ပဗ္ဗဇိတဿာပိ** အပရိဂ္ဂဟိတကမ္မဋ္ဌာ နဿ။ **ဃနဝိနိဗ္ဘောဂ** န္တိ သန္တတိသမူဟကိစ္စဃနာနံ ဝိနိဗ္ဘုဇ္ဇနံ ဝိဝေစနံ။ **ဓာတုသော ပစ္စဝေက္ခတော** တိ ဃနဝိနိဗ္ဘောဂကရဏေန ဓာတုံ ဓာတုံ ပထဝီအာဒိဓာတုံ ဝိသုံ ဝိသုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ။ **သတ္တသညာ**တိ အတ္တာနုဒိဋ္ဌိဝ သေန ပဝတ္တာ သတ္တသညာတိ ဝဒန္တိ, တေဟာရဝသေန ပဝတ္တသတ္တသညာယပိ တဒာ အန္တရဓာနံ ယုတ္တမေဝ ယာ ထာဝတော ဃနဝိနိဗ္ဘောဂဿ သမ္ပာဒနတော။ ဧဝဥ္စ်ဟိ သတိ ယထာဝုတ္တဩပမ္မတ္တေန ဥပမေယျတ္တော အညဒတ္ထု သံသန္ဒတိ သမေတိ။ တေနေတဟ **"ဓာတုဝသေနေဝ စိတ္တံ သန္တိဋ္ဌတီ"** တိ။ **ဒက္ခော** တိ ဆေကော တံတံသမ ညာယ ကုသလော "ယထာဇာတေ သူနသ္မိံ နင်္ဂုဋ္ဌခုရဝိသာဏာဒိဝန္တေ အဋ္ဌိမံသာဒိအဝယဝသမုဒာယေ အဝိဘတ္တေ ကဝီသမညာ, န ဝိဘတ္တေ။ ဝိဘတ္တေ ပန အဋ္ဌိမံသာဒိအဝယဝသမညာ"တိ ဇာနနတော။ **စတုမဟာပထော ဝိယ စတုဣ ရိယာပထော**တိ ကဝိယာ ဌိတစတုမဟာပထော ဝိယ ကာယဿ ပဝတ္တိမဂ္ဂဘူတော စတုဗ္ဗိဓော ဣရိယာပထော ယသ္မာ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၃၀၅) **ဝိတ္ထာရိတာ,** တသ္မာ တတ္ထ, တံသံဝဏ္ဏနာယဉ္စ (ဝိသုဒ္ဓိ. ဋီ. ၁.၃၀၆) ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

ဓာတုမနသိကာရပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နဝသိဝထိကပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ

၃၇၉. သိဝထိကာယ အပဝိဒ္ဓဥဒ္ဓုမာတကာဒိပဋိသံယုတ္တာနံ ဩဓိသော ပဝတ္တာနံ ကထာနံ, တဒဘိဓေယျာနဉ္စ ဥဒ္ဓုမာတကာဒိအသုဘဘာဂါနံ သိဝထိကပဗ္ဗာနီတိ သင်္ဂီတိကာရေဟိ ဂဟိတသမညာ ။ တေနာဟ **"သိဝထိကပဗ္ဗေဟိ ဝိဘဇိတုံ"**န္တိ။ မရိတွာ ဧကာဟာတိက္ကန္တံ **ဧကာဟမတံ။ ဥဒ္ဓံ ဇီဝိတပရိယာဒါနာ** တိ ဇီဝိတက္ခယတော ဥပရိ မရဏ တော ပရံ။ **သမုဂ္ဂတေနာ** တိ သမုဋ္ဌိတေန။ **ဥဒ္ဓုမာတတ္တာ** တိ ဥဒ္ဓံ ဥဒ္ဓံ ဓုမာတတ္တာ သူနတ္တာ။ သေတရတ္တေဟိ ဝိ

ပရိဘိန္နံ ဝိမိဿိတံ နီလံ **ဝိနီလံ,** ပုရိမဝဏ္ဏဝိပရိဏာမဘူတံ တ နီလံ **ဝိနီလံ။ ဝိနီလမေဝ ဝိနီလကန္တိ** က-ကာရေန ပဒဝဍ္ဎနံ အနုတ္တတ္ထရတော ယထာ ''ပီတကံ လောဟိတက''န္တိ (ဓ. သ. ၆၁၆)။ **ပဋိက္ကူလတ္တာ** တိ ဇိဂုစ္ဆနီယတ္တာ။ **ကုစ္ဆိတံ ဝိနီလန္တိ ဝိနီလကန္တိ** ကုစ္ဆနတ္ထော တ အယံ က-ကာရောတိ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ ယထာ ''ပာပကော ကိတ္တိသဒ္ဒော အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတီ''တိ။ (ဒီ. နိ. ၃.၃၁၆; အ. နိ. ၅.၂၁၃; မဟာဝ. ၂၈၅) **ပရိဘိန္နဋ္ဌာနေဟိ** ကာကကင်္ကာဒီဟိ။ **ဝိဿန္ဒမာနပုဗ္ဗန္တိ** ဝိဿဝန္တပုဗ္ဗံ, တဟံ တဟံ ပဂ္ဃရန္တပုဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ **တထာဘာဝန္တိ** ဝိဿန္ဒမာနပုဗ္ဗဘာဝံ။

သော ဘိက္ခု တိ ယော ''ပဿေယျ သရီရံ သိဝထိကာယ ဆဍ္ဍိတ''န္တိ ဝုတ္တော, သော ဘိက္ခု။ **ဥပသံဟရတိ** သဒိသတံ။ **''အယမ္ပိ ခေါ''** တိအာဒိ ဥပသံဟရဏာကာရဒဿနံ။ **အာယူ**တိ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ, အရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ ပနေတ္ထ ဝိညာဏဂတိကမေဝ။ **ဥသ္မာ** တိ ကမ္မဇတေဇော။ **ဧဝံ ပူတိကသဘာဝေယေဝ**တိ ဧဝံ အတိဝိယ ဒုဂ္ဂန္ဓဇေဂုစ္ဆပဋိက္ကူလ ပူတိကသဘာဝေ ဧဝ, န အာယုအာဒီနံ အဝိဂမေ ဝိယ မတ္တသောတိ အဓိပ္ပာယော။ ဒေိသော ဘဝိဿတီတိ **ဧဝံဘာဝီ**တိ အာဟ **''ဧဝံ ဥဒ္ဓုမာတာဒိဘေဒော ဘဝိဿတီ''** တိ။

လုဉ္စိတွာ လုဉ္စိတွာ တိ ဥပ္ပာဋေတွာ ဥပ္ပာဋေတွာ။ **သာဝသေသမံသလောဟိတယုတ္တ** န္တိ သဗ္ဗသော အခါဒိတတ္တာ တဟံ တဟံ သေသေန အပ္ပာဝသေသေန မံသလောဟိတေန ယုတ္တံ။ ''အညေန ဟတ္ထဋ္ဌိက''န္တိ အဝိသေသေန ဟတ္ထဋ္ဌိကာနံ ဝိပ္ပကိဏ္ဏတာ ဇောတိတာတိ အနဝသေသတော တေသံ ဝိပ္ပကိဏ္ဏတံ ဒဿေန္တော **''စတုသဋ္ဌိဘေဒမ္ပိ''**တိအာဒိမာဟ ။

တေရောဝဿိကာနီ တိ တိရောဝဿံ ဂတာနိ, တာနိ ပန သံဝစ္ဆရံ ဝီတိဝတ္တာနိ ဟောန္တီတိ အာဟ **''အတိက္ကန္တသံဝစ္ဆရာနီ''**တိ။ ပုရာဏတာယ ဃနဘာဝဝိဂမေန ဝိစုဏ္ဏတာ ကြမ ပူတိဘာဝေတိ သော ယထာ ဟောတိ, တံ ဒဿေန္တော **''အဗ္ဘောကာသေ''** တိအာဒိမာဟ။ **တေရောဝဿိကာနေဝ** တိ သံဝစ္ဆရမတ္တာတိက္ကန္တာနိ ဧဝ။ ခဇ္ဇမာနတာဒိဝသေန ဒုတိယသိဝထိကပဗ္ဗာဒီနံ ဝဝတ္ထာပိတတ္တာ ဝုတ္တံ **''ခဇ္ဇမာနတာဒီနံ ဝသေန ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ''**တိ။

နဝသိဝထိကပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ကြမာနေဝ ဒွေဝတိ အဝဓာရဏေန အပ္ပနာကမ္မဋ္ဌာနံ တတ္ထ နိယမေတိ အညပဗ္ဗေသု တဒဘာဝတော။ ယတော ဟိ ဧဝ-ကာရော, တတော အညတ္ထ နိယမေတိ, တေန ပဗ္ဗဒ္ဝယဿ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာနတာပိ အပ္ပဋိသိဒ္ဓါ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ အနိစ္စတာဒိဒဿနတော။ သင်္ခါရေသု အာဒီနဝဝိဘာဝနာနိ သိဝထိကပဗ္ဗာနီတိ အာဟ **''သိဝထိကာနံ အာဒီနဝတနုပဿနာဝသေန ဝုတ္တတ္တာ''**တိ။ ဣရိယာပထပဗ္ဗာဒီနံ အပ္ပနာဝဟတာ ဟာကဋ္ဌာ ဧတိ **''သေသာနိ ဒွါဒသပိ''**တိ ဝုတ္တံ။ ယံ ပနေတ္ထ အတ္ထတော အဝိဘတ္တံ။ တံ သုဝိညေယျမေဝ။

ကာယာနုပဿနာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဝေဒနာနုပဿနာဝဏ္ဏနာ

၃၈၀. သုခံ ဝေဒနန္တိ ဧတ္ထ သုခယတီတိ **သုခါ**။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ, ကာယဥ္စ လဒ္ဓဿာဒေ ကရောတီတိ အတ္ထော။ သုဋ္ဌု ဝါ ခါဒတိ, ခနတိ ဝါ ကာယိကံ, စေတသိကဥ္စာဗာဓန္တိ **သုခါ။** ''သုကရံ ဩကာသဒါနံ ဧတိဿာတိ **သုခါ''**တိ အပရေ။ ဝေဒယတိ အာရမ္မဏရသံ အနုဘဝတီတိ **ဝေဒနာ။ ဝေဒယမာနော**တိ အနုဘဝမာနော။ **''ကာမ''**န္တိအာဒီ သု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဣရိယာပထပဗ္ဗေ ဝုတ္တနယမေဝ။ သမ္ပဇာနဿ ဝေဒိယနံ **သမ္ပဇာနဝေဒိယနံ။**

ဝတ္ထုအာရမ္မဏာ တိ ရူပာဒိအာရမ္မဏာ။ ရူပာဒိအာရမ္မဏညေဝှတ္တ ဝေဒနာယ ပဝတ္တိဋ္ဌာနတာယ ''ဝတ္ထု''တိ အဓိပ္ပေတံ ။ **အဿာ** တိ ဘဝေယျ။ ဓမ္မဝိနိမုတ္တဿ ကတ္တု အဘာဝတော ဓမ္မဿေဝ ကတ္တုဘာဝံ ဒဿေန္တော **''ဝေဒနာဝ ဝေဒယတီ''**တိ အာဟ။ **''ဝေဟာရမတ္တံ ဟောတီ''** တိ ဧတေန ''သုခံ ဝေဒနံ ဝေဒယမာနော သုခံ ဝေဒနံ ဝေဒယာမီ''တိ ဣဒံ ဝေဟာရမတ္တန္တိ ဒဿေတိ။

နိဗ္ဗာနန္တော တိ ဗလဝတော ဝေဒနာဝေဂဿ နိရောဓနေ အာဒီနဝံ ဒိသွာ တဿ အဝသရအနဝသေန နိဗ္ဗာနန္တော ။ ဝေဂသန္ဓာရဏေ ဟိ အတိမဟန္တံ ဒုက္ခံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ အညမ္ပိ ဝိကာရံ ဥပ္ပာဒေယျ, တေန ထေရော **အပရာပရံ ပရိဝတ္တတိ။ ဝီရိယသမထံ ယောဇေတွာတ** ိ အဓိတသနဝီရိယဿ အဓိမတ္တတ္တာ တဿ ဟာပနဝသေန သမာဓိနာ သမရသတာပာဒနေန ဝီရိယသမထံ ယောဇေတွာ။ **သဟ ပဋိသမ္ဘိဒာဟိ** တိ လောကုတ္တရပဋိသမ္ဘိဒာဟိ သဟ။ အရိယမဂ္ဂက္ခဏေ ဟိ ပဋိသမ္ဘိဒာနံ အသမ္မောဟဝသေန အဓိဂမော, အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒာယ ပန အာရမ္မဏကရဏဝသေနပိ။ လောကိယာနမ္ပိ တ သတိ ဥပ္ပတ္တိကာလေ တတ္ထ သမတ္ထတံ သန္ဓာယာဟ **"သဟ ပဋိသမ္ဘိဒာဟီ"** တိ။ **သမသီသီ** တိ တရသမသီသီ ဟုတွာ, ပစ္စဝေက္ခဏတရဿ အနန္တရတရေ ပရိနိဗ္ဗာယီတိ အတ္ထော။

ယထာ စ သုခံ, ဇဝံ ဒုက္ခန္တိ ယထာ "သုခံ ကော ဝေဒယတီ"တိအာဒိနာ သမ္ပဇာနဝေဒိယနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, ဇဝံ ဒုက္ခမ္ပိ။ တတ္ထ ဒုက္ခယတီတိ **ဒုက္ခာ,** သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ, ကာယဥ္စ ပီဠေတိ ဝိဗာဓတီတိ အတ္ထော။ ဒုဋ္ဌု တ ခါဒတိ, ခနတိ ကာယိကံ, စေတသိကဥ္စ သာတန္တိ **ဒုက္ခာ။** "ဒုက္ကရံ ဩကာသဒါနံ ဇတိဿာတိ **ဒုက္ခာ"** တိ အပရေ။ **အရူပကမ္မဋ္ဌာနန္တိ** အရူပပရိဂ္ဂဟံ, အရူပဓမ္မမုခေန ဝိပဿနာဘိနိဝေသန္တိ အတ္ထော။ **န ဟာကင္ခံ ဟောတိ** ဖဿဿ, စိတ္တဿ စ အဝိဘူတာကာရတ္တာ။ တေနာဟ **"အန္ဓကာရံ ဝိယ ခါယတီ"**တိ။ **"န ဟာကင္ခံ ဟောတီ"**တိ စ ဣဒံ တာဒိသေ ပုဂ္ဂလေ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, တေသံ အာဒိတော ဝေဒနာဝ ဝိဘူတတရာ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ။ ဇဝဥ္ဟိ ယံ ဝုတ္တံ **သက္ကပဉ္စဟာဝဏ္ဏနာ** ဒီသု "ဖဿော ဟာကင္ခော ဟောတိ, ဝိညာဏံ ဟာကင္ခံ ဟောတီ"တိ, (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၅၉) တံ အဝိရောဓိတံ ဟောတိ။ ဝေဒနာဝသေန ကထိယမာနံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဟာကင္ခံ ဟောတီတိ ယောဇနာ။ **"ဝေဒနာနံ ဥပ္ပတ္တိပာကဋတာယာ"** တိ စ ဣဒံ သုခဒုက္ခဝေဒနာနံ ဝသေန ဝုတ္တံ။ တာသဉ္ဟိ ပဝတ္တိ ဩဠာရိကာ, န ဣတရာယ။ တဒုဘယဂ္ဂဟဏမုခေန တ ဂဟေတဗ္ဗတ္တာ ဣတရာယပိ ပဝတ္တိ ဝိညူနံ ဟာကဋာ တောတိ "ဝေဒနာ"န္တိ အဝိသေသဂ္ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **သက္ကပဉ္စဟော ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော,** တသ္မာ တတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗော အတ္ထဝိသေသော တတ္ထ လီနတ္ထပ္ပကာသနိယံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဂဟေတဗ္ဗော။

ပုဗ္ဗေ "ဝတ္ထုံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဝေဒနာဝ ဝေဒယတီ"တိ ဝေဒနာယ အာရမ္မဏာဓိနဝုတ္တိတာယ စ အနတ္တတာယ စ ပဇာနနံ ဝုတ္တံ, ဣအနိ တဿာ အနိစ္စတာဒိပဇာနနံ ဒဿေန္တော **"အယံ အပရောပိ ပဇာနနပရိယာယော"**တိ အာဟ။ ယထာ ဧကသ္မိံ ခဏေ စိတ္တဒွယဿ အသမ္ဘဝတော ဧကဇ္ဈံ အနေကန္တပစ္စယာဘာဝတော, ဇဝံ ဝေဒနာဒွယဿ ဝိသိဋ္ဌာရမ္မဏဝုတ္တိတော စာတိ အာဟ **"သုခဝေဒနာက္ခဏေ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ အဘာဝတော"** တိ။ နိဒဿနမတ္တဥ္စေတံ တအာ ဥပေက္ခာဝေဒနာယပိ အဘာဝတော, တေန သုခဝေဒနာက္ခဏေ ဘူတပုဗ္ဗာနံ ဣတရဝေဒနာနံ ဟုတွာအဘာဝပဇာနနေန သုခဝေဒနာယပိ ဟုတွာ အဘာတေ ဉာတော ဇဝ ဟောတီတိ တဿာ ဟာကဋဘာဝမေဝ ဒဿေန္တော **"ဣမိဿာ စ သုခါယ ဝေဒနာယ ဣတော ပဌမံ အဘာဝတော"**တိ အာဟ, ဇဝေနေဝ စ တာသမ္ပိ ဝေဒနာနံ ဟာကဋဘာတေ ဒဿိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေနာဟ **"ဝေဒနာ နာမ အနိစ္စာ အဓုဝာ ဝိပရိဏာမဓမ္မာ"** တိ။ **အနိစ္စဂ္ဂဟဏေန** ဟိ ဝေဒနာနံ ဝိဒ္ဓံသနဘာတေ ဒဿိတော ဝိဒ္ဓဿေ့ အနိစ္စတာယ သုဝိညေယျတ္တာ။ **အဓုဝဂ္ဂဟဏေန** ဟာကဋဘာ တေ တဿ အသာဘာဝိတာဒိဘာဝနတော။ **ဝိပရိဏာမဂ္ဂဟဏေန** ဒုက္ခဘာတေ တဿ အညထတ္တဒီပနတော, တေန သုခါပိ ဝေဒနာ ဒုက္ခာ, ပဂေဝ ဣတရာတိ တိဿန္နမ္ပိ ဝေဒနာနံ ဒုက္ခတာ ဒဿိတာ ဟောတိ။ ဣတိ "ယဒနိစ္စံ ဒုက္ခံ, တံ ဧကန္တတော အနတ္တာ"တိ တီသုပိ ဝေဒနာသု လက္ခဏတ္တယပဇာနနာ ဇောတိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေနာဟ **"ဣတိဟ တတ္ထ သမ္ပဇာနော ဟောတီ"**တိ။

ဣအနိ တမတ္ထံ သုတ္တေန (မ. နိ. ၂.၂၀၅) သာဓေတုံ **"ဝုတ္တမ္ပိ စေတ"** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **နေဝ တသ္မိံ သမယေ ဒုက္ခံ ဝေဒနံ ဝေဒေတီ**တိ တသ္မိံ သုခဝေဒနာသမင်္ဂိသမယေ နေဝ ဒုက္ခံ ဝေဒနံ ဝေဒေတိ နိရုဒ္ဓတ္တာ, အနုပ္ပန္နတ္တာ စ ယထာက္ကမံ အတီတာနာဂတာနံ။ ပစ္စုပ္ပန္နာယ ပန အသမ္ဘဝေ ဝုတ္တော ဧဝ။ သင်္ကိစ္စက္ခဏမတ္တာဝဋ္ဌာနတော **အနိစ္စာ။** သမေစ္စ သမ္ဘုယျ ပစ္စယေဟိ ကတတ္တာ **သင်္ခတာ။** ဝတ္ထာရမ္မဏာဒိပစ္စယံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နတ္တာ **ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ။** ခယဝယပလုဇ္ဇနနိရုဇ္ဈနပကတိတာယ **ခယဓမ္မာ ဝယဓမ္မာ ဝိရာဂဓမ္မာ နိရောဓဓမ္မာ** တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ကိလေသေဟိ အာမသိတဗ္ဗတော **အာမိသံ** နာမ, ပဉ္စ ကာမဂုဏာ, အာရမ္မဏကရဏဝသေန သဟ အာမိသေဟီတိ **သာမိသံ။** တေနာဟ **"ပဉ္စကာမဂုဏာမိသနိဿိတာ"** တိ။

ဣတော ပရန္တိ “အတ္ထိ ဝေဒနာ”တိ ဧဝမာဒိ ဟဋ္ဌိံ သန္ဓာယာဟ **“ကာယာနုပဿနာယံ ဝုတ္တနယမေတ”** တိ။

ဝေဒနာနုပဿနာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

စိတ္တာနုပဿနာဝဏ္ဏနာ

၃၈၁. သမ္ပယောဂဝသေန ပဝတ္တမာနေန သဟ ရာဂေနာတိ **သရာဂံ**။ တေနာဟ **“လောဘသဟဂတ”**န္တိ။ **ဝီတရာဂ**န္တိ ဧတ္ထ ကာမံ သရာဂပဒပဋိယောဂီနာ ဝီတရာဂပဒေန ဘဝိတဗ္ဗံ, သမ္မသနစာရဿ ပန အဓိပ္ပေတတ္တာ တေဘူမကဿေဝ ဂဟဏန္တိ **“လောကိယကုသလာဗျာကတ”** န္တိ ဝုတ္တ **“ဣဒံ ပနာ”**တိအာဒိနာ တမေဝ အဓိပ္ပာယံ ဝိဝရတိ။ **သေသာနိ** ဒွေ ဒေါသမူလာနိ, ဒွေ မောဟမူလာနီတိ **စတ္တာရိ အကုသလစိတ္တာနိ**။ တေသဉှိ ရာဂေန သမ္ပယောဂဘာဝတော နတ္ထေဝ သရာဂတာ, တံနိမိတ္တကတာယ ပန သိယာ တံသဟိတကာလေ သောတိ နတ္ထေဝ ဝီတရာဂတာပီတိ ဒုက္ခဝိနိမုတ္တတာ ဧဝေတ္ထ လဗ္ဘတီတိ အာဟ **“နေဝ ပုရိမပဒံ န ပစ္ဆိမပဒံ ဘဇန္တီ”** တိ။ ယဒိ ဧဝံ ပဒေသိကံ ပဇာနနံ အာပဇ္ဇတီတိ? နာပဇ္ဇတိ, ဒုကန္တရပရိယာပန္နတ္တာ တေသံ။ ယေ ပန “ပဋိပက္ခဘာဝေ အဂယှမာနေ သမ္ပယောဂဘာဝေ ဧဝေတ္ထ ပမာဏံ ကေစ္စအဗျာကတာနံ ဝိယာ”တိ ဣစ္ဆန္တိ, တေသံ မတေန သေသာကုသလစိတ္တာနမ္ပိ ဒုတိယပဒသင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော ။ ဒုတိယဒုကေပိ ဝုတ္တနယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အကုသလမူလေသု သဟ မောဟေနေဝ ဝတ္တတီတိ သမောဟန္တိ အာဟ **“ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတဉ္စေဝ ဥဒ္ဒစ္စသဟဂတဉ္စာ”** တိ။ ယသ္မာ စေတ္ထ “သဟေဝ မောဟေနာတိ သမောဟ”န္တိ ပုရိမပဒအဝဓာရဏမ္ပိ လဗ္ဘတိယေဝ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ယသ္မာ ပနာ”** တိအာဒိ။ ယထာ ပန အတိမူဠှတာယ ဟဋ္ဌိပုဂ္ဂလိကနယေန သဝိသေသမောဟဝန္တတာယ “မောမူဟစိတ္တ”န္တိ ဝတ္တဗ္ဗတော ဝိစိကိစ္ဆာဥဒ္ဒစ္စသဟဂတဒွယံ ဝိသေသတော “သမောဟ”န္တိ ဝုစ္စတိ, န တထာ သေသာကုသလစိတ္တာနီတိ **“ဝဋ္ဋန္တိယေတ”**တိ သာသင်္ကံ ဝဒတိ။ သမ္ပယောဂဝသေန ထိနမိဒ္ဓေန အနုပတိတံ အနုဂတန္တိ **ထိနမိဒ္ဓါနုပတိတံ,** ပဉ္စဝိဓံ သသင်္ခါရိကာကုသလစိတ္တံ သင်္ကုစိတစိတ္တံ, **သင်္ကုစိတစိတ္တံ နာမ** အာရမ္မဏေ သင်္ကောစနဝသေန ပဝတ္တနတော။ ပစ္စယဝိသေသဝသေန ထာမဇာတေန ဥဒ္ဒစ္စေန သဟဂတံ သံသဋ္ဌန္တိ **ဥဒ္ဒစ္စသဟဂတံ,** အညထာ သဗ္ဗမ္ပိ အကုသလစိတ္တံ ဥဒ္ဒစ္စသဟဂတမေတတိ။ **ပသဋ္ဌစိတ္တံ** နာမ အာရမ္မဏေ သဝိသေသံ ဝိက္ခေပဝသေန ဝိသဋ္ဌဘာဝေန ပဝတ္တနတော။

ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနသမတ္ထတာယ ဝိပုလဖလတာယ စ ဒီဃသန္တာနတာယ စ မဟန္တဘာဝံ ဂတံ, မဟန္တေဟိ တ ဥဠာရစ္ဆန္ဒာဒီဟိ ဂတံ ပဋိပန္နန္တိ **မဟဂ္ဂတံ,** တံ ပန ရူပါရူပဘူမိဂတံ တတော မဟန္တဿ လောကေ အဘာဝတော။ တေနာဟ **“ရူပါရူပါဝစရ”**န္တိ။ တဿ စေတ္ထ ပဋိယောဂီ ပရိတ္တံ ဧဝေတိ အာဟ **“အမဟဂ္ဂတန္တိ ကာမာဝစရ”** န္တိ။ အတ္တာနံ ဥတ္တရိတုံ သမတ္ထေဟိ သဟ ဥတ္တရေဟီတိ **သဥတ္တရံ**။ တပ္ပဋိပက္ခေန **အနုတ္တရံ**။ တဒုဘယံ ဥပါဒါယုပါဒါယ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ အာဟ **“သဥတ္တရန္တိ ကာမာဝစရ** န္တိအာဒိ။ ပဋိပက္ခဝိက္ခမ္ဘနသမတ္ထေန သမာဓိနာ သမ္မဒေဝ အာဟိတံ **သမာဟိတံ**။ တေနာဟ **“ယဿာ”** တိအာဒိ။ **ယဿာ** တိ ယဿ စိတ္တဿ။ ယထာဝုတ္တေန သမာဓိနာ န သမာဟိတန္တိ **အသမာဟိတံ**။ တေနာဟ **“ဥဘယသမာဓိရဟိတ”**န္တိ။ တဒင်္ဂဝိမုတ္တိယာ **ဝိမုတ္တံ,** ကာမာဝစရကုသလစိတ္တံ, ဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိယာ **ဝိမုတ္တံ,** မဟဂ္ဂတစိတ္တန္တိ တဒုဘယံ သန္ဓာယာဟ **“တဒင်္ဂဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တီဟိ ဝိမုတ္တ”**န္တိ။ ယတ္ထ တဒုဘယဝိမုတ္တိ နတ္ထိ, တံ ဥဘယဝိမုတ္တိရဟိတန္တိ ဂယှမာနေ လောကုတ္တရစိတ္တေပိ သိယာသင်္ကာတိ တံ နိဝတ္တနတ္ထံ **“သမုစ္ဆေဒ။ပေ။ ဩကာသောဝ နတ္ထီ”** တိ အာဟ။ ဩကာသာဘာဝတော စ သမ္မသနစာရဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယံ ပနေတ္ထ အတ္ထတော အဝိဘတ္တံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယတ္တာ ဥတ္တာနမေဝ။

စိတ္တာနုပဿနာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဓမ္မာနုပဿနာ

နီဝရဏပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ

၃၈၂. ပဟာတဗ္ဗာဒိမ္ပဝိဘာဂဒဿနဝသေန ပဥ္စဓာ ဓမ္မာနုပဿနာ နိဒ္ဒိဋ္ဌာတိ အယမတ္ထော ဟဋ္ဌိတော ဧဝ ဝိညာယတီတိ တမတ္ထံ ဥလ္လိင်္ဂေန္တော **“ပဥ္စဝိဓေန ဓမ္မာနုပဿနံ ကထေတု”** န္တိ အာဟ။ ယဒိ ဇဝံ ကသ္မာ နီဝရဏာဒိဝသေနေဝ နိဒ္ဒိဋ္ဌန္တိ? ဝိနေယ္ယဇ္ဈာသယတော။ ယေသဥှိ ဝေနေယျာနံ ပဟာတဗ္ဗဓမ္မေသု ပဌမံ နီဝရဏာနိ ဝိဘာဂေန ဝတ္တဗ္ဗာနိ, တေသံ ဝသေနေတ္ထ ဘဂဝတာ ပဌမံ နီဝရဏေသု ဓမ္မာနုပဿနာ ကထိတာ။ တထာ ဟိ ကာယာနုပဿနာပိ သမထပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဒေသိတာ, တတော ပရိညေယျေသု ခန္ဓေသု, အာယတနေသု စ ဘာဝေတဗ္ဗေသု ဗောဇ္ဈင်္ဂေသု, ပရိညေယျာဒိဝိဘာဂေသု သစ္စေသု စ ဥတ္တရာ ဒေသနာ, တသ္မာ စေတ္ထ သမထဘာဝနာပိ ယာဝဒေဝ ဝိပဿနတ္ထာ ဣစ္ဆိတာ။ ဝိပဿနာပဓာနာ, ဝိပဿနာဗဟုလာ စ သတိပဋ္ဌာနဒေသနာတိ တဿာ ဝိပဿနာဘိနိဝေသဝိဘာဂေန ဒေသိတဘာဝံ ဝိဘာဝေန္တော **“အပိစာ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ခန္ဓာယတနဒုက္ခသစ္စဝသေန မိဿကပရိဂ္ဂဟကထနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **သညာသင်္ခာရက္ခန္ဓပရိဂ္ဂဟမ္ပီ** တိ ပိ-သဒ္ဒေန သကလပဥ္စုပာဒာနက္ခန္ဓပရိဂ္ဂဟံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ ဣတရေသံ တဒန္တောဂဓတ္တာ။

‘‘ကဏှသုက္ကဓမ္မာနံ ယုဂနန္ဓတာ နတ္ထီ’’တိ ပဇာနနကာလေ အဘာဝတ **“အဘိဏှသမုဒာစာရဝသေနာ”**တိ ဝုတ္တံ။ **သံဝိဇ္ဇမာန** န္တိ အတ္တနော သန္တာနေ ဥပလဗ္ဘမာနံ။ **ယထာ**တိ ယေနာကာရေန, သော ပန **“ကာမစ္ဆန္ဒဿ ဥပ္ပါဒါ ဟောတီ”**တိ ဝုတ္တတ္တာ ကာမစ္ဆန္ဒဿ ကာရဏာကာရောဝ, အတ္ထတော ကာရဏမေဝါတိ အာဟ **“ယေန ကာရဏေနာ”**တိ။ **စ**-သဒ္ဒော ဝက္ခမာနတ္ထသမုစ္စယတ္ထော။

တတ္ထာ တိ ‘‘ယထာ စာ’’တိအာဒိနာ ဝုတ္တပဒေ။ **သုဘမ္ပီ** တိ ကာမစ္ဆန္ဒောပိ။ သော ဟိ အတ္တနော ဂဟဏာကာရေန **“သုဘာ”**န္တိ ဝုတ္တော, တေနာကာရေန ပဝတ္တနကဿ အညဿ ကာမစ္ဆန္ဒဿ နိမိတ္တတ္တာ **“နိမိတ္တ”** န္တိ စ။ ဣဋ္ဌံ, ဣဋ္ဌာကာရေန တ ဂယှမာနံ ရူပာဒိ **သုဘာရမ္မဏံ။** အာကင်္ခိတဿ ဟိတသုခဿ ပတ္တိယာ အနုပာယဘူတော မနသိကာရော **အနုပာယမနသိကာရော။ တ**န္တိ အယောနိသောမနသိကာရံ ။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ သဘာဂဟေတုဘူတေ, အာရမ္မဏဘူတေ စ ဒုဝိဓေ သုဘနိမိတ္တေ။ **အာဟာရော**တိ ပစ္စယော အတ္တနော ဖလံ အာဟရတီတိ ကတွာ။

အသုဘန္တိ အသုဘဇ္ဈာနံ ဥတ္တရပဒလောပေန, တံ ပန ဒသသု အဝိညာဏကအသုဘေသု စ ကေသာဒီသု သဝိညာဏကအသုဘေသု စ ပဝတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကေသာဒီသု ဟိ သညာ ‘‘အသုဘသညာ’’တိ **ဂိရိမာနန္ဒသုတ္တေ** (အ. နိ. ၁၀.၆၀) ဝုတ္တာ။ ဧတ္ထ စ စတုဗ္ဗိဓဿ အယောနိသောမနသိကာရဿ, ယောနိသောမနသိကာရဿ စ ဂဟဏံ နိရဝသေသဒဿနတ္ထံ ကတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, တေသု ပန အသုဘေသု ‘‘သုဘာ’’န္တိ, ‘‘အသုဘာ’’န္တိ စ မနသိကာရော ဣဓာဓိပ္ပေတော, တဒနုကူလတ္တာ ပန ဣတရေပီတိ။

ဧကာဒသသု အသုဘေသု ပဋိက္ကူလာကာရဿ ဥဂ္ဂဏှဟနံ, ယထာ တ တတ္ထ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တထာ ပဋိပတ္တိ **အသုဘနိမိတ္တဿ ဥဂ္ဂဟော။** ဥပစာရပ္ပနာဝဟာယ အသုဘဘာဝနာယ အနုယုဥ္ဇနာ **အသုဘဘာဝနာနုယောဂေ။** ‘‘ဘောဇနေ မတ္တညုနော မိတာဟာရဿ ထိနမိဒ္ဓာဘိဘတဘာဝတ ဩတာရံ အလဘမာနော ကာမစ္ဆန္ဒော ပဟီယတီ’’တိ ဝဒန္တိ, အယမေဝ စ အတ္ထော နိဒ္ဒေသေပိ ဝုစ္စတိ။ ယော ပန ဘောဇနဿ ပဋိက္ကူလတံ, တဗ္ဗိပရိဏာမဿ တအာဓာရဿ တဿ စ ဥပနိဿယဘူတဿ အတိဝိယ ဇေဂုစ္ဆတံ, ကာယဿ စ အာဟာရဋ္ဌိတိကတ္တံ သမ္မဒေဝ ဇာနာတိ, သော သဗ္ဗသော ဘောဇနေ ပမာဏဿ ဇာနနေန **ဘောဇနေမတ္တညူ** နာမ။ တာဒိသဿ သ ဟိ ကာမစ္ဆန္ဒော ပဟီယတေဝ။

အသုဘကမ္မိကတိဿတ္ထေရော ဒန္တဋ္ဌိဒဿာဝီ။ **ပဟီနဿာ** တိ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ပဟီနဿ။ ဣတော ပ ရေသုပိ ဝေရူပေသု ဌာနေသု ဧသေဝ နယော။ အဘိဓမ္မပရိယာယေန (ဓ. သ. ၁၁၅၉, ၁၅၀၃) သဗ္ဗောပိ လောဘော ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏန္တိ အာဟ **“အရဟတ္တမဂ္ဂေနာ”** တိ။

ပဋိဃမ္ပိ ပုရိမုပ္ပန္နံ **ပဋိဃနိမိတ္တံ** ပရတော ဥပ္ပဇ္ဇနကဿ ပဋိဃဿ ကာရဏန္တိ ကတွာ။

မေဇ္ဇတိ သိနိယှတီတိ **မိတ္တော,** ဟိတေသီ ပုဂ္ဂလော, တသ္မိံ မိတ္တေ ဘဝ, မိတ္တဿ တ ဧသာတိ မေတ္တာ, ဟိတေသိတာ, တဿာ **မေတ္တာယ။ အပ္ပနာပိ ဥပစာရောပိ ဝဋ္ဋတိ** သာဓာရဏဝစနဘာဝတော။ **“စေတောဝိမုတ္တီ”** တိ ဝု

တ္တေ **အပ္ပနာဝ** ဝဠ္ဍတိ အပ္ပနံ အပ္ပတ္တာယ ပဋိပက္ခတော သုဋ္ဌု မုစ္စနသ္မာ အဘာဝတော။ **တန္တိ** ယောနိသောမနသိကာရံ။ **တတ္ထာ** တိ မေတ္တာယ။ **ဗဟုလံ ပဝတ္တယတော** တိ ဗဟုလီကာရဝတော။

သတ္တေသု မေတ္တာယနသ္မာ ဟိတူပသံဟာရဿ ဥပ္ပာဒနံ ပဝတ္တနံ **မေတ္တာနိမိတ္တဿ ဥဂ္ဂဟော,** ပဌမုပ္ပန္နော မေတ္တာမနသိကာရော ပရတော ဥပ္ပဇ္ဇနကဿ ကာရဏဘာဝတော မေတ္တာမနသိကာရောဝ **မေတ္တာနိမိတ္တံ။** ကမ္မမေဝ သကံ ဧတေသန္တိ **ကမ္မဿကာ,** သတ္တာ, တဗ္ဘာဝေ **ကမ္မဿကတာ,** ကမ္မဒာယာဒတာ။ အေသမေတ္တာသု ယာထာဝတော အာဒီနဝတနိသံသာနံ ပဋိသင်္ခာနံ ဝီမံသာ ဣဓ **ပဋိသင်္ခာနံ။** မေတ္တာဝိဟာရိကလျာဏမိတ္တဝန္တတာ ဣဓ **ကလျာဏမိတ္တတာ။** ဩဒိဿကအနောဒိဿကဒိသာဖရဏာန န္တိ (ဩဓိသကအနောဓိသကဒိသာဖရဏာနံ မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၁၅) အတ္တအတိပိယသဟာယမဇ္ဈတ္တဝေရိဝသေန ဩဒိဿကတာ, သီမာသမ္ဘေဒေ ကတေ အနောဒိဿကတာ။ ဧကာဒိဒိသာဖရဏဝသေန ဒိသာဖရဏတာ မေတ္တာယ ဥဂ္ဂဟဏေ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိဟာရရစ္ဆာဂါမာဒိဝသေန တ ဩဒိဿကဒိသာဖရဏံ။ ဝိဟာရာဒိဥဒ္ဒေသရဟိတံ ပုရတ္ထိမာဒိဒိသာဝသေန အနောဒိဿကဒိသာဖရဏန္တိ ဧဝံ ဒွိဓာ ဥဂ္ဂဟဏံ သန္ဓာယ **"ဩဒိဿကအနောဒိဿကဒိသာဖရဏာန"** န္တိ ဝုတ္တံ။ **ဥဂ္ဂဟော** တိ စ ယာဝ ဥပစာရာ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဥဂ္ဂဟိတာယ အာသေဝနာ **ဘာဝနာ။** တတ္ထ သဗ္ဗေ သတ္တာ, ပါဏာ, ဘူတာ, ပုဂ္ဂလာ, အတ္တဘာဝပရိယာပန္နာတိ ဧတေသံ ဝသေန ပဉ္စဝိဓာ, ဧကေကသ္မိံ အဝေရာ ဟောန္တု, အဗျာပဇ္ဇာ, အနီဃာ, သုခီ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တူတိ စတုဓာ ပဝတ္တိတော ဝီသတိဝိဓာ အနောဒိဿကဖရဏာ မေတ္တာ။ သဗ္ဗာ ဣတ္ထိယော, ပုရိသာ, အရိယာ, အနရိယာ, ဒေဝာ, မနုဿာ, ဝိနိပါတိကာတိ သတ္တောဓိကရဏဝသေန ပဝတ္တာ သတ္တဝိဓာ, အဋ္ဌဝီသတိ ဝိဓာ တ, ဒသဟိ ဒိသာဟိ ဒိသောဓိကရဏဝသေန ပဝတ္တာ ဒသဝိဓာ, ဧကေကာယ တ ဒိသာယ သတ္တာဒိဣတ္ထာဒိအဝေရာဒိဘေဒေန အသီတာဓိကစတုသတပ္ပဘေဒာ စ ဩဓိသော ဖရဏာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ယေန အယောနိသောမနသိကာရေန အရတိအာဒိကာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, သော အရတိအာဒီသု အယောနိသောမနသိကာရော။ တေန နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗေ ဟိ ဣဒံ ဘုမ္မံ။ သေ နယော ဣတော ပရေသုပိ။ ဥက္ကဏ္ဌိတာ ပန္တသေနာသနေသု, အဓိကုသလဓမ္မေသု စ ဥပ္ပဇ္ဇနဘာဝရိဉ္စနာ။ **ကာယဝိနမနာ**တိ ကရဇကာယဿ ဝိရူပေနာကာရေန နမနာ။ **လီနာကာရော**တိ သင်္ကောစာပတ္တိ။

ကုသလဓမ္မပဋိပတ္တိယာ ပဋ္ဌပနသဘာဝတာယ, တပ္ပဋိပက္ခာနံ ဝိသောသနသဘာဝတာယ စ **အာရမ္ဘဓာတု** အာဒိတော ပဝတ္တဝီရိယန္တိ အာဟ **"ပဌမာရမ္ဘဝီရိယ"** န္တိ။ ယသ္မာ ပဌမာရမ္ဘမတ္တဿ ကောသဇ္ဇဝိဓမနံ, ထာမဂမနဉ္စ နတ္ထိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"ကောသဇ္ဇတော နိက္ခန္တတာယ တတော ဗလဝတရ"** န္တိ ။ ယသ္မာ ပန အပရာပရုပ္ပတ္တိယာ လဒ္ဓာသေဝနံ ဥပရူပရိ ဝိသေသံ အာဝဟန္တံ အတိဝိယ ထာမဂတမေဝ ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"ပရံ ပရံ ဌာနံ အက္ကမနတော တတောပိ ဗလဝတရ"**န္တိ။

အတိဘောဇနေ နိမိတ္တဂ္ဂါဟော တိ အတိဘောဇနေ ထိနမိဒ္ဓဿ နိမိတ္တဂ္ဂါဟော , တ္တကေ ဘုတ္တေ တံ ဘောဇနံ ထိနမိဒ္ဓဿ ကာရဏံ ဟောတိ, တ္တကေ န ဟောတီတိ ထိနမိဒ္ဓဿ ကာရဏာကာရဏဂဟော ဟောတီတိ အတ္ထော။ ဗျတိရေကဝသေန စေတံ ဝုတ္တံ, တသ္မာ "တ္တကေ ဘုတ္တေ တံ ဘောဇနံ ထိနမိဒ္ဓဿ ကာရဏံ န ဟောတီ"တိ ဘောဇနေ မတ္တညုတာ စ အတ္ထတော ဒဿိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေနာဟ **"စတုပဉ္စ။ပေ။ န ဟောတီ"**တိ။ **ဒိဝါ သူရိယာလောကန္တိ** ဒိဝါ ဂဟိတနိမိတ္တံ သူရိယာလောကံ ရတ္တိယံ **မနသိ ကရောန္တဿာပိ** တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဓုတင်္ဂါနံ ဝီရိယနိဿိတတ္တာ ဝုတ္တံ **"ဓုတင်္ဂနိဿိတသပ္ပာယကထာယပီ"** တိ။

ကုက္ကုစ္စမ္ပိ ကတာကတာနုသောစနဝသေန ပဝတ္တမာနံ စေတသော အဝူပသမာဝဟတာယ ဥဒ္ဓစ္စေန သမာနလက္ခဏမေဝါတိ **"အဝူပသမော နာမ အဝူပသန္တာကာရော, ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စမေဝေတံ အတ္ထတော"** တိ ဝုတ္တံ။

ဗဟုဿုတဿ ဂန္ထတော, အတ္ထတော စ သုတ္တာဒီနိ ဝိစာရေန္တဿ တဗ္ဗဟုလဝိဟာရိနော အတ္ထဝေဒာဒိပဋိလာဘသဗ္ဘာဝတော ဝိက္ခေပေါ န ဟောတီတိ, ယထာဝိဓိပဋိပတ္တိယာ, ယထာနုရူပပတိကာရပ္ပဝတ္တိယာ စ ကတာကတာနုသောစနဉ္စ န ဟောတီတိ **"ဗာဟုသစ္စေနပိ။ပေ။ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ ပဟီယတီ"** တိ အာဟ။ ယဒဂ္ဂေန ဗာဟုသစ္စေန ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ ပဟီယတိ, တဒဂ္ဂေန ပရိပုစ္ဆကတာဝိနယပကတညုတာဟိပိ တံ ပဟီယတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဝုဒ္ဓသေဝိတာ စ

ဝုဒ္ဓသီလိတံ အာဝဟတီတိ စေတောဝူပသမကရတ္တာ ဉဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စပ္ပဟာနကာရီ ဝုတ္တာ။ ဝုဒ္ဓတ္တံ ပန အနပေက္ခိ တွာ ကုက္ကုစ္စဝိနောဒကာ ဝိနယဓရာ ကလျာဏမိတ္တာ ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဝိက္ခေပေါ စ ပဗ္ဗဇိတာနံ ယေဘုယျေန ကုက္ကုစ္စဟေတုကော ဟောတီတိ "ကပ္ပိယာကပ္ပိယပရိပုစ္ဆာဗဟုလဿာ"တိအာဒိနာ ဝိနယနယေနေဝ ပရိပုစ္ဆကတာဒယော နိဒ္ဒိဋ္ဌာ။ **ပဟီနေ ဉဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စေ** တိ နိဒ္ဒါရဏေ ဘုမ္မံ။ **ကုက္ကုစ္စဿ** အောမနဿသဟဂတတ္တာ **အနာဂါမိမဂ္ဂေန အာယတိံ အနုပ္ပာဒေ** ဝုတ္တော။

တိဋ္ဌတိ ပဝတ္တတိ ဧတ္ထာတိ **ဌာနီယာ** ဝိစိကိစ္ဆာယ ဌာနီယာ **ဝိစိကိစ္ဆာဋ္ဌာနီယာ,** ဝိစိကိစ္ဆာယ ကာရဏဘူတာ ဓမ္မာ, တိဋ္ဌတီတိ ဝါ **ဌာနီယာ,** ဝိစိကိစ္ဆာ ဌာနီယာ ဧတေသန္တိ **ဝိစိကိစ္ဆာဋ္ဌာနီယာ,** အတ္ထတော ဝိစိကိစ္ဆာ ဧဝ။ သာ ဟိ ပုရိမုပ္ပန္နာ ပရတော ဉပ္ပဇ္ဇနကဝိစိကိစ္ဆာယ သဘာဂဟေတုတာယ အသာဓာရဏံ ကာရဏံ။

ကုသလာကုသလာတိ ကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌေန ကုသလာ, တပ္ပဋိပက္ခတော အကုသလာ။ ယေ အကုသလာ, တေ **သာဝဇ္ဇာ, အသေဝိတဗ္ဗာ, ဟီနာ** စ။ ယေ ကုသလာ, တေ **အနဝဇ္ဇာ, သေဝိတဗ္ဗာ, ပဏီတာ** စ။ ကုသလာ တ ဟီနေဟိ ဆန္ဒာဒီဟိ အာရဒ္ဓာ **ဟီနာ,** ပဏီတေဟိ **ပဏီတာ။ ကဏှဟာ**တိ ကာဠကာ စိတ္တဿ အပဘဿရဘာဝကရဏာ။ **သုက္ကာ**တိ ဩဒါတာ စိတ္တဿ ပဘဿရဘာဝကရဏာ။ ကဏှာဘိဇာတိဟေတုတော တ **ကဏှာ။** သုက္ကာဘိဇာတိဟေတုတော **သုက္ကာ။** တေ ဧဝ **သပ္ပဋိဘာဂါ။** ကဏှာ ဟိ ဉဇုဝိပစ္စနီကတာယ သုက္ကသပ္ပဋိဘာဂ, တထာ သုက္ကာပိ က္ကတရေဟိ။ အထ တ ကဏှာသုက္ကာ စ သပ္ပဋိဘာဂ စ **ကဏှာသုက္ကသပ္ပဋိဘာဂါ။** သုခါ ဟိ ဝေဒနာ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သပ္ပဋိဘာဂ, ဒုက္ခာ စ ဝေဒနာ သုခါယ ဝေဒနာယ သပ္ပဋိဘာဂတိ။

ကာမံ ဗာဟုသစ္စပရိပုစ္ဆကတာဟိ သဗ္ဗာပိ အဋ္ဌဝတ္ထုကာ ဝိစိကိစ္ဆာ ပဟီယတိ, တထာပိ ရတနတ္တယဝိစိကိစ္ဆာမူလိကာ သေသဝိစိကိစ္ဆာတိ ကတွာ အာဟ **"တီဏိ ရတနာနိ အာရဗ္ဘာ"** တိ။ ရတနတ္တယဂုဏာဝဗောဓေ "သတ္ထရိ ကင်္ခတီ"တိအာဒိ (မ. သ. ၁၀၀၈, ၁၁၂၃, ၁၁၆၇, ၁၂၄၁, ၁၂၆၃, ၁၂၇၀; ဝိဘ. ၉၁၅) ဝိစိကိစ္ဆာယ အသမ္ဘဝတော။ ဝိနယေ ပကတညုတာ "သိက္ခာယ ကင်္ခတီ"တိ ဝုတ္တာယ ဝိစိကိစ္ဆာယ ပဟာနံ ကရောတီတိ အာဟ **"ဝိနယေ စိဏ္ဏဝသီဘာဝဿာ ပိ"**တိ။ **ဩကပ္ပနိယသဒ္ဓာသင်္ခါတအဓိမောက္ခဗဟုလဿာ** တိ သဒ္ဓေယျဝတ္ထုနော အနုပဝိသနသဒ္ဓာသင်္ခါတအဓိမောက္ခေန အဓိမုစ္စနဗဟုလဿ, **အဓိမုစ္စန** ဥ အဓိမောက္ခုပ္ပာဒနမေဝာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, သဒ္ဓာယ တ နိန္နပောဏတာ အဓိမုတ္တိ **အဓိမောက္ခော။**

သမုဒယဝယာတိ သမုဒယဝယဓမ္မာ။ **သုဘနိမိတ္တအသုဘနိမိတ္တာဒီသု** တိ "သုဘနိမိတ္တာဒီသု အသုဘနိမိတ္တာဒီသူ"တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒော ပစ္စေကံ ယောဇေတဗ္ဗော။ တတ္ထ ပဌမေန အာဒိ-သဒ္ဒေန ပဋိဃနိမိတ္တာဒီနံ သင်္ဂဟော, ဒုတိယေနမေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိအာဒီနံ။ သေသမေတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဝုတ္တနယမေဝ။

နီဝရဏပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ခန္ဓပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ

၃၈၃. ဉပာဒါနေဟိ အာရမ္မဏကရဏာဒိဝသေန ဉပါဒါတဗ္ဗာ တ ခန္ဓာ **ဉပါဒါနက္ခန္ဓာ။**

ဣတိ ရူပန္တိ ဧတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒော ဣဒံ-သဒ္ဒေန သမာနတ္ထောတိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **"ဣဒံ ရူပ"**န္တိ။ တယိဒံ သရူပဂ္ဂဟဏဘာဝတော အနဝသေသပရိယာဒါနံ ဟောတီတိ အာဟ **"ဧတ္တကံ ရူပံ, န ဣတော ပရံ ရူပံ အတ္ထီ"** တိ။ **ဣတီ**တိ တ ပကာရတ္ထေ နိပါတော, တသ္မာ **"ဣတိ ရူပ"**န္တိ ဣမိနာ ဘူတုပါဒါဒိဝသေန ယတ္တကော ရူပဿ ပဘေဒော, တေန သဒ္ဓိံ ရူပံ အနဝသေသတော ပရိယာဒိယိတွာ ဒဿေတိ။ **သဘာဝတော**တိ ရုပ္ပနသဘာဝတော, စက္ခာဒိဝဏ္ဏာဒိသဘာဝတော စ။ **ဝေဒနာဒီသုပီ**တိ ဧတ္ထ "အယံ ဝေဒနာ, ဧတ္တကာ ဝေဒနာ, န ဣတော ပရံ ဝေဒနာ အတ္ထီတိ သဘာဝတော ဝေဒနံ ပဇာနာတီ"တိအာဒိနာ, **သဘာဝတော**တိ စ "အနုဘဝနသဘာဝတော, သာတာဒိသဘာဝတော စာ"တိ ဧဝမာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ သေသံ ဝုတ္တနယတ္တာ သုဝိညေယျမေဝ။

ခန္ဓပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃၈၄. ဆသု အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရေသူ တိ “ဆသု အဇ္ဈတ္တိကေသု ဆသု ဗာဟိရေသူ”တိ “ဆသူ”တိ ပဒံ ပစ္စေကံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ကသ္မာ ပနေတာနိ ဥဘယာနိ ဆဠေဝ ဝုတ္တာနိ? ဆဝိညာဏကာယုပ္ပတ္တိဒွာရာရမ္မဏဝဝတ္ထာနတော။ စက္ခုဝိညာဏဝီထိယာ ပရိယာပန္နဿ ဟိ ဝိညာဏကာယဿ စက္ခာယတနမေဝ ဥပ္ပတ္တိဒွာရံ, ရူပါယတနမေဝ စ အာရမ္မဏံ, တထာ ဣတရာနိ ဣတရေသံ, ဆဋ္ဌဿ ပန ဘဝင်္ဂမနသင်္ခါတော မနာယတနေကဒေသော ဥပ္ပတ္တိဒွာရံ, အသာဓာရဏဉ္စ ဓမ္မာယတနံ အာရမ္မဏံ။ စက္ခတီတိ **စက္ခု,** ရူပံ အဿာဒေတိ, ဝိဘာဝေတိ စာတိ အတ္ထော။ သုဏာတီတိ **သောတံ။** ဃာယတီတိ **ဃာနံ။** ဇီဝိတနိမိတ္တတာယ ရသော **ဇီဝိတံ,** တံ ဇီဝိတံ အဝှာယတီတိ **ဇိဝှာ။** ကုစ္ဆိတာနံ သာသဝဓမ္မာနံ အာယောဥပ္ပတ္တိဒေသောတိ **ကာယော။** မုနာတိ အာရမ္မဏံ ဝိဇာနာတီတိ **မနော။** ရူပယတိ ဝဏ္ဏဝိကာရံ အာပဇ္ဇမာနံ ဟဒယင်္ဂတဘာဝံ ပကာသေတီတိ **ရူပံ။** သပ္ပတိ အတ္တနော ပစ္စယေဟိ ဟရီယတိ သောတဝိညေယျဘာဝံ ဂမီယတီတိ **သဒ္ဒော။** ဂန္ဓယတိ အတ္တနော ဝတ္ထုံ သူစေတီတိ **ဂန္ဓော** ။ ရသန္တိ တံ သတ္တာ အဿာဒေန္တီတိ **ရသော။** ဖုသီယတီတိ **ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ။** အတ္တနော သဘာဝံ ဓာရေန္တီတိ **ဓမ္မာ။** သဗ္ဗာနိ ပန အာယာနံ တနနာဒိအတ္ထေန **အာယတနာနိ။** အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပန **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသံဝဏ္ဏနာယံ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၅၁၀, ၅၁၁, ၅၁၂; ဝိသုဒ္ဓိ. ဋီ. ၂.၅၁၀) ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

စက္ခုဉ္စ ပဇာနာတီတိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၈၄; မ. နိ. ၁.၁၁၇) ဧတ္ထ **စက္ခု** နာမ ပသာဒစက္ခု, န သသမ္ဘာရစက္ခု, နာပိ ဒိဗ္ဗစက္ခု အာဒိကန္တိ အာဟ **စက္ခုပသာဒန္တိ။** ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ “ယံ စက္ခု စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ ဥပာဒာယ ပသာဒော”တိ။ (ဓ. သ. ၅၉၆) **စ-**သဒ္ဒော ဝက္ခမာနတ္ထသမုစ္စယတ္ထော။ **ယာထာဝသရသလက္ခဏဝသေနာ** တိ အဝိပရီတဿ အတ္တနော ရသဿ စေဝ လက္ခဏဿ စ ဝသေန, ရူပေသု အာဝိဉ္ဆနကိစ္စဿ စေဝ ရူပာဘိဃာတာရဟဘူတပသာဒလက္ခဏဿ စ ဒဋ္ဌုကာမတာနိဒာနကမ္မသမုဋ္ဌာနဘူတပသာဒလက္ခဏဿ စ ဝသေနာတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ **ယာထာဝသရသလက္ခဏဝသေနာ**တိ ယာထာဝသရသဝသေန စေဝ လက္ခဏဝသေန စ, **ယာထာဝသရသော**တိ စ အဝိပရီတသဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သော ဟိ ရသီယတိ အဝိရဒ္ဓပဋိဝေဓဝသေန အဿာဒီယတိ ရမီယတီတိ “ရသော”တိ ဝုစ္စတိ, တသ္မာ သလက္ခဏဝသေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **လက္ခဏဝသေနာ** တိ အနိစ္စာဒိသာမညလက္ခဏဝသေန။

“စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏ”န္တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၂၀၄, ၄၀၀; မ. နိ. ၃.၄၂၁, ၄၂၅, ၄၂၆; သံ. နိ. ၂.၄၃, ၄၅; ၂.၄.၆၀) သမုဒိတာနိယေဝ ရူပါယတနာနိ စက္ခုဝိညာဏုပ္ပတ္တိဟေတု, န ဝိသုံ ဝိသုန္တိ ဣမဿ အတ္ထဿ ဇောတနတ္ထံ “ရူပေ စာ”တိ ပုထုဝစနဂ္ဂဟဏံ, တာယ ဧဝ စ ဒေသနာဂတိယာ ကာမံ ဣဓာပိ “ရူပေ စ ပဇာနာတီ”တိ ဝုတ္တံ, ရူပဘာဝသာမညေန ပန သဗ္ဗံ ဧကဇ္ဈံ ဂဟေတွာ **ဗဟိဒ္ဓာ စတုသမုဋ္ဌာနိကရူပဉ္စာ** တိ ဧကဝစနဝသေန အတ္ထော။ **သရသလက္ခဏ ဝသေနာ** တိ စက္ခုဝိညာဏဿ ဝိသယဘာဝကိစ္စဿ ဝသေန စေဝ စက္ခုပဋိဟနနလက္ခဏဿ ဝသေန စာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

ဥဘယံ ပဋိစ္စာ တိ စက္ခုံ ဥပနိဿယပစ္စယဝသေန ပစ္စယဘူတံ, ရူပေ အာရမ္မဏာဓိပတိအာရမ္မဏူပနိဿယဝသေန ပစ္စယဘူတေ စ ပဋိစ္စ။ ကာမံ အယံ သုတ္တန္တသံဝဏ္ဏနာ, နိပ္ပရိယာယကထာ နာမ အဘိဓမ္မသန္နိဿိတာ ဧဝါတိ အဘိဓမ္မနယေနေဝ သံယောဇနာနိ ဒဿေန္တော **“ကာမရာဂ။ပေ.။ အဝိဇ္ဇာသံယောဇန”**န္တိ အာဟ။ တတ္ထ ကာမေသု ရာဂေါ, ကာမော စ သော ရာဂေါ စာတိ ဝါ **ကာမရာဂေါ။** သော ဧဝ ဗန္ဓနဋ္ဌေန **သံယောဇနံ။** အယဉှိ ယဿ သံဝိဇ္ဇတိ, တံ ပုဂ္ဂလံ ဝဋ္ဋသ္မိံ သံယောဇေတိ ဗန္ဓတိ ဣတိ ဒုက္ခေန သတ္တံ, ဘတ္တဒိဂါဝေ ဝိယ ဘဝန္တရာဒီဟိ, ကမ္မုနာ ဝါ ဝိပါကံ သံယောဇေတိ ဗန္ဓတီတိ **သံယောဇနံ။** ဧဝံ ပဋိဃသံယောဇနာဒီနမ္ပိ ယထာရဟမတ္ထော ဝတ္တဗ္ဗော။ **သရသလက္ခဏဝသေနာ**တိ ဧတ္ထ ပန သတ္တဿ ဝဋ္ဋေ ဓာရဏသင်္ခါတဿ အတ္တနော ကိစ္စဿ စေဝ ယထာဝုတ္တဗန္ဓနသင်္ခါတဿ လက္ခဏဿ စ ဝသေနာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

ဘဝဿာဒဒိဋ္ဌိဿာဒနိဝတ္တနတ္ထံ **ကာမဿာဒ** ဂ္ဂဟဏံ။ **အဿာဒယတော** တိ အဘိရမန္တဿ။ **အဘိနန္ဒတော**တိ သပ္ပီတိကတဏှာဝသေန နန္ဒန္တဿ။ ပဒဒွယေနာပိ ဗလဝတော ကာမရာဂဿ ပစ္စယဘူတာ ကာမရာဂုပ္ပတ္တိ ဝုတ္တာ။ သေ နယော သေသေသုပိ။ **အနိဋ္ဌာရမ္မဏေ** တိ ဧတ္ထ “အာပာထဂတေ”တိ ဝိဘတ္တိဝိပရိဏာမနဝသေန “အာပာထဂတ”န္တိ ပဒံ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **တံ အာရမ္မဏ** န္တိ တံ ဧဝံသုခုမံ ဧဝံဒုဗ္ဗိဘာဂံ အာရမ္မ

ဏံ။ **“နိစ္စံ ခုဝ”** န္တိ ဣဒံ နိဒဿနမတ္တံ။ “ဥစ္ဆိဇ္ဇိဿတိ ဝိနဿိဿတီတိ ဂဏှာတော”တိ ဧဝမာဒီနမ္ပိ သင်္ဂ
ဟော ဣစ္ဆိတဗ္ဗော။ ပဌမာယ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ အနုရောဓဝသေန **“သတ္တော နု ခော”** တိ, ဣတရာယ အနုရောဓဝသေန
“သတ္တဿ နု ခော” တိ **ဝိစိကိစ္ဆတော။** အတ္တတ္တနိယာဒိကဟာနုဂတာ ဟိ ဝိစိကိစ္ဆာ ဒိဋ္ဌိယာ အသတိ အဘာဝ
တော။ **ဘဝံ ပတ္ထေန္တဿာ** တိ “ဤဒိသေ သမ္ပတ္တိဘဝေ ယသ္မာ အမှာကံ ဣဒံ ဣဋ္ဌံ ရူပာရမ္မဏံ သုလဘံ ဇာတံ,
တသ္မာ အာယတိမ္ပိ ဧဒိသော, ဣတော ဝါ ဥတ္တရိတရော သမ္ပတ္တိဘဝေ ဘဝေယျာ”တိ ဘဝံ နိကာမေန္တဿ။ **ဧဝ
ရူပန္တိ** ဧဝရူပံ ရူပံ။ တံသဒိသေ ဟိ တဗ္ဗောဟာရဝသေနေဝံ ဝုတ္တံ။ ဘဝတိ ဟိ တံသဒိသေသု တဗ္ဗောဟာရော ယထာ
“သာ ဧဝ တိတ္တိရီ, တာနိ ဧဝ ဩသဓာနီ”တိ။ **ဥသူယတော**တိ ဥသူယံ ဣဿံ ဥပ္ပာဒယတော။ **အညဿ မစ္ဆရာယ
တော**တိ အညေန အသာဓာရဏဘာဝကရဏေန မစ္ဆရိယံ ကရောတော။ **သဗ္ဗေဟေဝ** ယထာဝုတ္တေဟိ နဝဟိ သံယောဇ
နေဟိ။

တဉ္စ ကာရဏ န္တိ သုဘနိမိတ္တပဋိဃနိမိတ္တာဒိဝိဘာဂံ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာဒိရူပာရမ္မဏဉ္စေဝ တဇ္ဇာယောနိသောမန
သိကာရဉ္စာတိ တဿ တဿ သံယောဇနဿ ကာရဏံ။ အဝိက္ခမ္ဘိတာသမူဟတဘူမိလဒ္ဓုပ္ပန္နံ တံ သန္ဓာယ
“အပ္ပဟီနဋ္ဌေန ဥပ္ပန္နဿာ” တိ ဝုတ္တံ။ ဝတ္တမာနုပ္ပန္နတာ သမုဒာစာရဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတာ။ **ယေန ကာရဏေ
နာ**တိ ယေန ဝိပဿနာသမထဘာဝနာသင်္ခာတေန ကာရဏေန ။ တဒင်္ဂဝိက္ခမ္ဘနဝသေန စေဝ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန
စ ပဟာနကာရဏံ။ ဣဿာမစ္ဆရိယာနံ အပာယဂမနီယတာယ ပဌမမဂ္ဂဝဇ္ဈတာ ဝုတ္တာ။ ယဒိ ဧဝံ “တိဏ္ဏံ သံ
ယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ သောတာပန္နော ဟောတီ”တိ (အ. နိ. ၄.၂၄၁) သုတ္တပဒံ ကထန္တိ? တံ သုတ္တန္တပရိယာယေန ဝု
တ္တံ။ ယထာနုလောမသာသနာ ဟိ သုတ္တန္တဒေသနာ, အယံ ပန အဘိဓမ္မနယေန သံဝဏ္ဏနာတိ နာယံ ဒေါသောတိ။ **ဩဠာရိ
ကဿာ**တိ ထူလဿ, ယတော အဘိဏှသမုပ္ပတ္တိပရိယုဋ္ဌာနတိဗ္ဗတာဝ ဟောတိ။ **အဏုသဟဂတဿာ** တိ ဝုတ္တ
တပ္ပကာရာဘာဝေန အဏုဘာဝံ သုခုမဘာဝံ ဂတဿ။ ဥဒ္ဓမ္ဘာဂိယသံယောဇနဿပေတ္ထ အနုပ္ပာဒေါ ဝုတ္တောယေဝါတိ ဒ
ဋ္ဌဗ္ဗော ယထာဝုတ္တသံယောဇနေဟိ အဝိနာဘာဝတော။ ဧကတ္တတာယ သောတာဒီနံ သဘာဝသရသလက္ခဏဝသေန
ပဇာနနာ, တပ္ပစ္စယာနံ သံယောဇနာနံ ဥပ္ပာဒါဒိပဇာနနာ စ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ ဒဿေန္တော **“ဧသေဝ န
ယော”**တိ အတိဒိသတိ။

အတ္တနော ဝါ ဓမ္မေသူ တိ အတ္တနော အဇ္ဈတ္တိကာယတနဓမ္မေသု, အတ္တနော ဥဘယဓမ္မေသု ဝါ။ ဣမသ္မိံ ပက္ခေ
အဇ္ဈတ္တိကာယတနပရိဂ္ဂဏှနေနာ တိ အဇ္ဈတ္တိကာယတနပရိဂ္ဂဏှနမုခေနာတိ အတ္ထော။ ဧဝဉ္စ အနဝသေသတော
သပရသန္တာနေသု အာယတနာနံ ပရိဂ္ဂဟော သိဒ္ဓေါ ဟောတိ။ **ပရဿ ဝါ ဓမ္မေသူ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **ရူပါ
ယတနဿာ**တိ အဓေကာဒသပ္ပဘေဒဿ ရူပသဘာဝဿ အာယတနဿ ရူပက္ခန္ဓေ “ဝုတ္တနယေန နီဟရိတဗ္ဗ
ဗော”တိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **သေသက္ခန္ဓေသူ** တိ ဝေဒနာသညာသင်္ခါရက္ခန္ဓေသု။ **ဝုတ္တနယေနာ** တိ ဣမိ
နာ အတိဒေသေန ရူပက္ခန္ဓေ “အာဟာရသမုဒယာ”တိ ဝိညာဏက္ခန္ဓေ “နာမရူပသမုဒယာ”တိ သေသခန္ဓေသု “ဖဿ
သသမုဒယာ”တိ ဣမံ ဝိသေသံ ဝိဘာဝေတိ, ဣတရံ ပန သဗ္ဗတ္ထ သမာနန္တိ ခန္ဓပဗ္ဗေ ဝိယ အာယတနပဗ္ဗေပိ လော
ကုတ္တရနိဝတ္တနံ ဟာပေဋ္ဌယံ ဂဟိတံ နတ္ထီတိ ဝုတ္တံ **“လောကုတ္တရဓမ္မာ န ဂဟေတဗ္ဗာ”** တိ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေ
ဝ။

အာယတနပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဗောဇ္ဈင်္ဂပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ

၃၈၅. ဗုဇ္ဈနကသတ္တဿာ တိ ကိလေသနိဒ္ဒာယ ပဋိဗုဇ္ဈနကသတ္တဿ, အရိယသစ္စာနံ ဝါ ပဋိဝိဇ္ဈနကသတ္
တဿ။ **အင်္ဂေသူ** တိ ကာရဏေသု, အဝယဝေသု ဝါ ။ ဥဒယဝယဉာဏုပ္ပတ္တိတော ပဋ္ဌာယ သမ္မောဓိပဋိပဒာယံ ဌိ
တော နာမ ဟောတီတိ အာဟ **“အာရဒ္ဓဝိပဿကတော ပဋ္ဌာယ ယောဂါဝစရောတိ သမ္ဗောဓိ”** တိ။ သုတ္တန္တဒေသနာ
နာမ ပရိယာယကထာ, အယဉ္စ သတိပဋ္ဌာနဒေသနာ လောကိယမဂ္ဂဝသေန ပဝတ္တာတိ ဝုတ္တံ “ယောဂါဝစရောတိ သ
မ္ဗောဓိ”တိ, အညထာ “အရိယသာဝကော”တိ ဝဒေယျ။

“သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဋ္ဌာနီယာ” တိ ပဒဿ အတ္ထော “ဝိစိကိစ္ဆာဋ္ဌာနီယာ”တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ **တန္တိ** ယောနိသောမနသိကာရံ။ **တတ္ထာ** တိ သတိယံ, နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗေ စေတံ ဘုမ္မံ။

သတိ စ သမ္ပဇညဉ္စ **သတိသမ္ပဇညံ။** အထ ဝါ သတိပ္ပဓာနံ အဘိက္ကန္တာဒိသာတ္ထကဘာဝပရိဂ္ဂဏှနဉာဏံ **သတိသမ္ပဇညံ။** တံ သဗ္ဗတ္ထ သတောကာရီဘာဝါဝဟတ္တာ သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဥပ္ပာဒာယ ဟောတိ။ ယထာ ပစ္စနီကဓမ္မပ္ပဟာနံ, အနုရူပဓမ္မသေဝနာ စ အနုပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပ္ပာဒာယ ဟောတိ, ဧဝံ သတိရဟိတပုဂ္ဂလဝိဝဇ္ဇနာ, သတောကာရီပုဂ္ဂလသေဝနာ, တတ္ထ စ ယုတ္တပ္ပယုတ္တတာ သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဥပ္ပာဒာယ ဟောတီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ **“သတိသမ္ပဇည”** န္တိအာဒိနာ။ **တိဿဒတ္တတ္ထေရာ** နာမ, ယော ဗောဓိမဏ္ဍေ သုဝဏ္ဏသလာကံ ဂဟေတွာ “အဋ္ဌာရသသု ဘာသာသု ကတရဘာသာယ ဓမ္မံ ကထေမီ”တိ ပရိသံ ပဝါရေသိ။ **အဘယတ္ထေရော**တိ ဒတ္တာဘယတ္ထေရမာဟ။

ဓမ္မာနံ, ဓမ္မေသု ဝါ ဝိစယော **ဓမ္မဝိစယော,** သော ဧဝ သမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ, တဿ **ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ။** **“ကုသလာကုသလာ ဓမ္မာ”**တိအာဒီသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။ တတ္ထ **ယောနိသောမနသိကာရဗဟုလီကာရော**တိ ကုသလာဒီနံ တံတံသဘာဝသရသလက္ခဏာဒိကဿ ယာထာဝတော အဝဗုဇ္ဈနဝသေန ဥပ္ပန္နော ဉာဏသမ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပာဒော။ သော ဟိ အဝိပရီတမနသိကာရတာယ “ယောနိသောမနသိကာရော”တိ ဝုတ္တော, တဒာဘောဂတာယ အာဝဇ္ဇနာပိ တဂ္ဂတိကာ ဧဝ, တဿ အဘိဏှံ ပဝတ္တနံ ဗဟုလီကာရော။ **ဘိယျောဘာဝါယာ** တိ ပုနပ္ပုနံ ဘာဝါယ။ **ဝေပုလ္လာယာ** တိ ဝိပုလဘာဝါယ။ **ပါရိပူရိယာ**တိ ပရိဗြူဟနာယ။

ပရိပုစ္ဆကတာ တိ ပရိယောဂါဟေတွာ ပုစ္ဆကဘာဝေါ။ အာစရိယေ ပယိရုပါသိတွာ ပဉ္စပိ နိကာယေ သဟ အဋ္ဌကထာယ ပရိယောဂါဟေတွာ ယံ ယံ တတ္ထ ဂဏ္ဌိဋ္ဌာနဘူတံ, တံ တံ “ဣဒံ ဘန္တေ ကထံ, ဣမဿ ကော အတ္ထော”တိ ခန္ဓာယတနာဒိအတ္ထံ ပုစ္ဆန္တဿ ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တေနာဟ **“ခန္ဓဓာတု။ပေ။ ဗဟုလတာ”**တိ။ **ဝတ္ထုနံ ဝိသဒဘာဝကရဏ** န္တိ ဧတ္ထ စိတ္တစေတသိကာနံ ပဝတ္တိဋ္ဌာနဘာဝတော သရီရံ, တပ္ပဋိဗဒ္ဓါနိ စီဝရာနိ စ “ဝတ္ထူနီ”တိ အဓိပ္ပေတာနိ, တာနိ ယထာ စိတ္တဿ သုခါဝဟာနိ ဟောန္တိ, တထာ ကရဏံ ဝေသံ ဝိသဒဘာဝကရဏံ။ တေန ဝုတ္တံ **“အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာန”** န္တိအာဒိ။ **ဥဿန္နဒောသ** န္တိ ဝါတာဒိဥဿန္နဒောသံ။ **သေဒမလမက္ခိတ**န္တိ သေဒေန စေဝ ဇလ္လိကာသင်္ခာတေန သရီရမလေန စ မက္ခိတံ။ **စ**-သဒ္ဒေန အညမ္ပိ သရီရဿ, စိတ္တဿ စ ပီဠာဝဟံ သင်္ဂဏှာတိ။ **သေနာသနံ ဝါတိ ဝါ**-သဒ္ဒေန ပတ္တာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **အဝိသဒေ** သတိ, ဝိသယဘူတေ ဝါ။ ကထံ ဘာဝနမနုယုတ္တဿ တာနိ ဝိသယော? အန္တရန္တရာ ပဝတ္တနကစိတ္တုပ္ပာဒဝသေနေဝံ ဝုတ္တံ။ တေ ဟိ စိတ္တုပ္ပာဒာ စိတ္တေကဂ္ဂတာယ အပရိသုဒ္ဓဘာဝတာယ သံဝတ္တန္တိ။ **စိတ္တစေတသိကေသု** နိဿယာဒိပစ္စယဘူတေသု။ **ဉာဏမ္ပိ** တိ **ပိ**-သဒ္ဒော သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော, တေန န ကေဝလံ တံ ဝတ္ထုယေဝ, အထ ခေါ တဿိံ အပရိသုဒ္ဓေ ဉာဏမ္ပိ အပရိသုဒ္ဓံ ဟောတီတိ နိဿယာပရိသုဒ္ဓိယာ တံနိဿိတာပရိသုဒ္ဓိ ဝိယ ဝိသယဿ အပရိသုဒ္ဓတာယ ဝိသယိနော အပရိသုဒ္ဓိံ ဒဿေတိ။

သမဘာဝကရဏန္တိ ကိစ္စတော အနူနာဓိကဘာဝကရဏံ။ သဒ္ဓေယျဝတ္ထုသ္မိံ ပစ္စယဝသေန အဓိမောက္ခကိစ္စဿ ပဋုတရဘာဝေန, ပညာယ အဝိသဒတာယ, ဝီရိယာဒီနဉ္စ သိထိလတာဒိနာ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဗလဝံ ဟောတိ။ တေနာဟ **“ဣတရာနိ မန္ဒာနီ”** တိ။ **တတော**တိ တသ္မာ သဒ္ဓိန္ဒြိယဿ ဗလဝဘာဝတော , ဣတရေသဉ္စ မန္ဒတ္တာ။ ကောသဇ္ဇပက္ခေ ပတိတုံ အဒတွာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ပဂ္ဂဏှနံ အနုဗလပ္ပဒာနံ **ပဂ္ဂဟော,** ပဂ္ဂဟောဝ ကိစ္စံ **ပဂ္ဂဟကိစ္စံ,** “ကာတုံ န သက္ကောတီ”တိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ အာရမ္မဏံ ဥပဂန္တွာ ဌာနံ, အနိဿဇ္ဇနံ ဝါ **ဥပဋ္ဌာနံ။** ဝိက္ခေပပဋိက္ခေပေါ, ယေန ဝါ သမ္ပယုတ္တာ အဝိက္ခိတ္တာ ဟောန္တိ, သော **အဝိက္ခေပေါ။** ရူပဂတံ ဝိယ စက္ခုနာ ယေန ယာထာဝတော ဝိသယသဘာဝံ ပဿတိ, တံ **ဒဿနကိစ္စံ။ ကာတုံ န သက္ကောတိ** ဗလဝတာ သဒ္ဓိန္ဒြိယေန အဘိဘူတတ္တာ။ သဟဇာတဓမ္မေသု ဟိ ဣန္ဒြိယာနံ ကာရေန္တာနံ သဟပဝတ္တမာနာနံ ဓမ္မာနံ ဧကရသတာဝသေနေဝ အတ္ထသိဒ္ဓိ, န အညထာ။ **တသ္မာ** တိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ကာရဏဘာဝေန ပစ္စာမသတိ။ **တန္တိ** သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ။ **ဓမ္မသဘာဝပစ္စဝေက္ခဏေနာ**တိ ယဿ သဒ္ဓေယျဿ ဝတ္ထုနော ဥဠာရတာဒိဂုဏေ အဓိမုစ္စနဿ သာတိသယပ္ပဝတ္တိယာ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဗလဝံ ဇာတံ, တဿ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နတာဒိဝိဘာဂတော ယာထာဝတော ဝီမံသနေန။ ဧဝဉ္ဟိ ဧဝံဓမ္မတာနယေန သဘာဝသရသတော ပရိဂ္ဂယှမာနေ သဝိပ္ဖာရော အဓိမောက္ခော န ဟောတိ “အယံ ဣမေသံ ဓမ္မာနံ သဘာ

တေ''တိ ပရိဇာနနဝသေန ပညာဖ္ဟာဟရသ္ သာတိသယတ္တာ။ ဓုရိယဓမ္မေသု ဟိ ယထာ သဒ္ဓါယ ဗလဝဘာဝေ ပညာယ မန္ဒဘာဝေ ဟောတိ, ဧဝံ ပညာယ ဗလဝဘာဝေ သဒ္ဓါယ မန္ဒဘာဝေ ဟောတီတိ။ တေန ဝုတ္တံ **''တံ ဓမ္မသဘာဝပစ္စဝေက္ခဏေန တ, ယထာ တ မနသိကရောတော ဗလဝံ ဇာတံ, တထာ အမနသိကာရေန ဟာပေတဗ္ဗ''**န္တိ။ **တထာ အမနသိကာရေနာ**တိ ယေနာကာရေန ဘာဝနံ အနုယုဥ္ဇန္တဿ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဗလဝံ ဇာတံ, တေနာကာရေန ဘာဝနာယ အနနုယုဥ္ဇနတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဣမ ဒုဝိဓေန သဒ္ဓိန္ဒြိယဿ ဗလဝဘာဝေ အတ္တနော တ ပစ္စယဝိသေသေန ကိစ္စုတ္တရိယတော, ဝီရိယာဒီနံ တ မန္ဒကိစ္စတာယ။ တတ္ထ ပဌမဝိကပ္ပေ ဟာပနဝိဓိ ဒဿိတော။ ဒုတိယဝိကပ္ပေ ပန ယထာ မနသိ ကရောတော ဝီရိယာဒီနံ မန္ဒကိစ္စတာယ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဗလဝံ ဇာတံ, တထာ အမနသိကာရေန, ဝီရိယာဒီနံ ပဋုကိစ္စဘာဝါဝဟေန မနသိကာရေန သဒ္ဓိန္ဒြိယံ တေဟိ သမရသံ ကရောန္တေန ဟာပေတဗ္ဗံ။ ဣမိနာ နယေန သေသိန္ဒြိယေသုပိ ဟာပနဝိဓိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဝက္ကလိတ္ထေရဝတ္ထု တိ။ သော ဟိ အာယသ္မာ သဒ္ဓါဓိမုတ္တတာယ ကတာဓိကာရော သတ္ထု ရူပကာယဒဿနပ္ပသုတော ဧဝ ဟုတွာ ဝိဟရန္တော သတ္ထာရာ ''ကိံ တေ ဝက္ကလိ ဣမိနာ ပူတိကာယေန ဒိဋ္ဌေန, ယော ခော ဝက္ကလိ ဓမ္မံ ပဿတိ, သော မံ ပဿတီ''တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၃.၈၇; ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာ; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၀၈; ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၂.၃၈၀; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၂.၂.၁၃၀; ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁၀၀၇; ထေရဂ. အဋ္ဌ. ၂.ဝက္ကလိတ္ထေရဂါထာဝဏ္ဏနာ) သြဝဒိတွာ ကမ္မဋ္ဌာနေ နိယောဇိတောပိ တံ အနနုယုဥ္ဇန္တော ပဏာမိတော အတ္တာနံ ဝိနိပါတေတုံ ပပါတဋ္ဌာနံ အဘိရုဟိ, အထ နံ သတ္ထာ ယထာနိသိန္နောဝ သြဘာသံ ဝိဿဇ္ဇေနေန အတ္တာနံ ဒဿေတွာ –

> ''ပါမောဇ္ဇဗဟုလော ဘိက္ခု၊ ပသန္နော ဗုဒ္ဓသာသနေ။
> အဓိဂစ္ဆေ ပဒံ သန္တံ၊ သင်္ခါရူပသမံ သုခ''န္တိ။ (ဓ. ပ. ၃၈၁) –

ကထံ ဝတွာ ''ဧဟိ ဝက္ကလီ''တိ အာဟ။ သော တေန အမတေနေဝ အဘိသိတ္တော ဟဋ္ဌတုဋ္ဌော ဟုတွာ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေသိ။ သဒ္ဓါယ ဗလဝဘာဝတော ဝိပဿနာဝီထိံ န သြတရတိ, တံ ဉတွာ ဘဂဝါ တဿ ဣန္ဒြိယသမတ္တပဋိပါဒနာယ ကမ္မဋ္ဌာနံ သောဓေတွာ အဒါသိ။ သော သတ္ထာရာ ဒိန္နနယေ ဌတွာ ဝိပဿနံ ဥဿုက္ကာပေတွာ မဂ္ဂပ္ပဋိပါဋိယာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ တေနေတံ ဝုတ္တံ ''ဝက္ကလိတ္ထေရဝတ္ထု စေတ္ထ နိဒဿန''န္တိ။ **ဧတ္ထာ** တိ သဒ္ဓိန္ဒြိယဿ အဓိမတ္တဘာဝေ သေသိန္ဒြိယာနံ သကိစ္စာကရဏေ။

ဣတရကိစ္စဘေဒန္တိ ဥပဋ္ဌာနာဒိကိစ္စဝိသေသံ။ **ပဿဒ္ဓာဒီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သမာဓိဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂါနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဟာပေတဗ္ဗ** န္တိ ယထာ သဒ္ဓိန္ဒြိယဿ ဗလဝဘာဝေ ဓမ္မသဘာဝပစ္စဝေက္ခဏေန ဟာယတိ, ဧဝံ ဝီရိယိန္ဒြိယဿ အဓိမတ္တတာ ပဿဒ္ဓိအာဒိဘာဝနာယ ဟာယတိ သမာဓိပက္ခိယတ္တာ တဿာ။ တထာ ဟိ သမာဓိန္ဒြိယဿ အဓိမတ္တတံ ကောသဇ္ဇပါတတော ရက္ခန္တီ ဝီရိယာဒိဘာဝနာ ဝိယ ဝီရိယိန္ဒြိယဿ အဓိမတ္တတံ ဥဒ္ဓစ္စပါတတော ရက္ခန္တီ ဧကံသတော ဟာပေတိ။ တေန ဝုတ္တံ **''ပဿဒ္ဓိအာဒိဘာဝနာယ ဟာပေတဗ္ဗ''** န္တိ။ **သောဏတ္ထေရဿ ဝတ္ထု**တိ သုကုမာရသောဏတ္ထေရဿ ဝတ္ထု။ (မဟာဝ. ၂၄၂; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၀၅) သော ဟိ အာယသ္မာ သတ္ထု သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ သီတဝနေ ဝိဟရန္တော ''မမ သရီရံ သုခုမာလံ, န စ သက္ကာ သုခေနေဝ သုခံ အဓိဂန္တုံ, ကိလမေတွာပိ သမဏဓမ္မော ကာတဗ္ဗော''တိ တံ ဌာနစင်္ကမမေဝ အဓိဋ္ဌာယ ပဓာနံ အနုယုဥ္ဇန္တော ပါဒတလေသု ဖောဋေသု ဥဋ္ဌိတေသုပိ ဝေဒနံ အဇ္ဈုပေက္ခိတွာ ဒဠှံ ဝီရိယံ ကရောန္တော အစ္စာရဒ္ဓဝီရိယတာယ ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေတုံ နာသက္ခိ။ သတ္ထာ တတ္ထ ဂန္တွာ ဝီဏူပမောဝါဒေန သြဝဒိတွာ ဝီရိယသမတာယောဇနဝီထိံ ဒဿေန္တော ကမ္မဋ္ဌာနံ သောဓေတွာ ဂိဇ္ဈကူဋံ ဂတော။ ထေရောပိ သတ္ထာရာ ဒိန္နနယေန ဝီရိယသမတံ ယောဇေတွာ ဘာဝေန္တော ဝိပဿနံ ဥဿုက္ကာပေတွာ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာသိ။ တေန ဝုတ္တံ **''သောဏတ္ထေရဿ ဝတ္ထု ဒဿေတဗ္ဗ''**န္တိ။ **သေသေသုပီ**တိ သတိသမာဓိပညိန္ဒြိယေသုပိ။

သမတန္တိ သဒ္ဓါပညာနံ အညမညံ အနူနာနဓိကဘာဝံ, တထာ သမာဓိဝီရိယာနံ။ ယထာ ဟိ သဒ္ဓါပညာနံ ဝိသုံ ဝိသုံ ဓုရိယဓမ္မဘူတာနံ ကိစ္စတော အညမညံ နာတိဝတ္တနံ ဝိသေသတော ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ, ယတော နေသံ သမဓုရတာယ အပ္ပနာ သမ္ဘဝတိ, ဧဝံ သမာဓိဝီရိယာနံ ကောသဇ္ဇုဒ္ဓစ္စပက္ခိကာနံ သမရသတာယ သတိ အညမညူပတ္ထမ္ဘနတော သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ အန္တဒွယပါတာဘာဝေန သမ္မဒေဝ အပ္ပနာ ဣဇ္ဈတိ။ **''ဗလဝသဒ္ဓော''** တိအာဒိ ဗျတိရေကမုခေန ဝုတ္တ

သ္သော အတ္တသ္သ သမတ္တနံ။ တသ္သတ္တော ယော ဗလဝတိယာ သဒ္ဓာယ သမန္နာဂတော အဝိသဒဉာဏော, သော မုဓပ္ပသန္နော ဟောတိ, န အဝေစ္စပ္ပသန္နော။ တထာ ဟိ **အဝတ္ထုသ္မိံ ပသီဒတိ** သေယျထာပိ တိတ္ထိယသာဝကာ။ **ကေရာဋိကပက္ခန္တိ** သာဌေယျပက္ခံ **ဘဇတိ။** သဒ္ဓာဟီနာယ ပညာယ အတိဓာဝန္တော "ဒေယျဝတ္ထုပရိစ္စာဂေန ဝိနာ စိတ္တုပ္ပာဒမတ္တေနပိ အနမယံ ပုညံ ဟောတီ"တိအာဒီနိ ပရိကပ္ပေတိ ဟေတုပတိရူပကေဟိ ဝဉ္စိတော, ဧဝံဘူတော စ သုက္ခတက္ကဝိလုတ္တစိတ္တော ပဏ္ဍိတာနံ ဝစနံ နာဒိယတိ သညတ္တိံ န ဂစ္ဆတိ။ တေနာဟ **"ဘေသဇ္ဇသမုဋ္ဌိတော ဝိယ ရောဂေါ အတေကိစ္ဆော ဟောတီ"**တိ။ ယထာ စေတ္ထ သဒ္ဓာပညာနံ အညမညံ ဝိသမဘာဝေ န အတ္ထာဝဟော, အနတ္ထာဝဟော စ, ဧဝံ, သမာဓိဝီရိယာနံ အညမညံ ဝိသမဘာဝေ န အတ္ထာဝဟော, အနတ္ထာဝဟော စ, တထာ န အဝိက္ခေပာဝဟော, ဝိက္ခေပာဝဟောတတိ။ **ကောသဇ္ဇံ အဘိဘဝတိ,** တေန အပ္ပနံ န ပာပုဏာတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဥဒ္ဓစ္စံ အဘိဘဝတီ**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **တဒုဘယန္တိ** သဒ္ဓာပညာဒွယံ, သမာဓိဝီရိယဒွယဉ္စ။ **သမံ ကာတဗ္ဗ**န္တိ သမရသံ ကာတဗ္ဗံ ။

သမာဓိကမ္မိကဿာ တိ သမထကမ္မဋ္ဌာနိကဿ။ **ဧဝ**န္တိ ဧဝံ သန္တေ, သဒ္ဓာယ ထောကံ ဗလဝဘာဝေ သတီတိ အတ္ထော။ **သဒ္ဒဟန္တော** တိ "ပထဝီ ပထဝီတိ မနသိကရဏမတ္တေန ကထံ ဈာနုပ္ပတ္တီ"တိ အစိန္တေတွာ "အဒ္ဓာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဝုတ္တဝိဓိ ဣဇ္ဈိဿတီ"တိ သဒ္ဒဟန္တော သဒ္ဓံ ဇနေန္တော။ **ဩကပ္ပေန္တော** တိ အာရမ္မဏံ အနုပဝိသိတွာ ဝိယ အဓိမုစ္စနဝသေန အဝကပ္ပေန္တော ပက္ခန္ဒန္တော။ **ဧကဂ္ဂတာ ဗလဝတီ ဝဋ္ဋတိ** သမာဓိပ္ပဓာနတ္တာ ဈာနဿ။ **ဥဘိန္န**န္တိ သမာဓိပညာနံ။ သမာဓိကမ္မိကဿ သမာဓိနော အဓိမတ္တတာယ ပညာယ အဓိမတ္တတာပိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာတိ အာဟ **"သမတာယပိ"**တိ, သမဘာဝေနာပီတိ အတ္ထော။ **အပ္ပနာ**တိ လောကိယပ္ပနာ။ တထာ ဟိ **"ဟောတိယေဝ"**တိ သာသင်္ကံ ဝဒတိ။ လောကုတ္တရပ္ပနာ ပန တေသံ သမဘာဝေနေဝ ဣစ္ဆိတာ။ ယထာဟ "သမထဝိပဿနံ ယုဂနန္ဓံ ဘာဝေတီ"တိ (အ. နိ. ၄.၁၇၀; ပဋိ. မ. ၂.၅)။

ယဒိ ဝိသေသတော သဒ္ဓာပညာနံ, သမာဓိဝီရိယာနဉ္စ သမတာဝ ဣစ္ဆိတာ, ကထံ သတီတိ အာဟ **"သတိ ပန သဗ္ဗတ္ထ ဗလဝတီ ဝဋ္ဋတီ"**တိ။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ လီနုဒ္ဓစ္စပက္ခိကေသု ပဉ္စသု ဣန္ဒြိယေသု။ ဥဒ္ဓစ္စပက္ခိကေကဒေသေ ဂဏှန္တော **"သဒ္ဓာဝီရိယပညာန"** န္တိ အာဟ။ အညထာ ပီတိ စ ဂဟေတဗ္ဗာ သိယာ။ တထာ ဟိ **"ကောသဇ္ဇပက္ခိကေန သမာဓိနာ"** ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ, န "ပဿဒ္ဓိသမာဓိဥပေက္ခာဟီ"တိ။ **သာ**တိ သတိ။ သဗ္ဗေသု ရာဇကမ္မေသု နိယုတ္တော **သဗ္ဗကမ္မိကော။ တေနာ** တိ တေန သဗ္ဗတ္ထ ဣစ္ဆိတဗ္ဗဘွေန ကာရဏေန။ **အာဟ** အဋ္ဌကထာယံ။ သဗ္ဗတ္ထ နိယုတ္တာ **သဗ္ဗတ္ထိကာ** သဗ္ဗတ္ထ လီနေ, ဥဒ္ဓတေ စ စိတ္တေ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ, သဗ္ဗေ တ လီနေ, ဥဒ္ဓတေ စ စိတ္တေ ဘာဝေတဗ္ဗာ ဗောဇ္ဈင်္ဂာ အတ္ထိကာ တောယာတိ **သဗ္ဗတ္ထိကာ။ စိတ္တ** န္တိ ကုသလံ စိတ္တံ။ တဿ ဟိ သတိ ပဋိသရဏံ ပရာယဏံ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ။ တေနာဟ **"အာရက္ခပစ္စုပဋ္ဌာနာ"** တိအာဒိ။

ခန္ဓာဒိဘေဒေ အနောကဍ္ဍှပညာနန္တိ ပရိယတ္တိဗာဟုသစ္စဝသေနပိ ခန္ဓာယတနာဒီသု အပ္ပတိဋ္ဌိတဗုဒ္ဓီနံ။ ဗဟုဿု သုတသေဝနာ ဟိ သုတမယဉာဏာဝဟာ။ တရုဏဝိပဿနာသမင်္ဂိပိ ဘာဝနာမယဉာဏေ ဌိတတ္တာ ဂေမ်္ဘီရသတော ပညတ ဧဝ နာမ ဟောတီတိ အာဟ **"သမပညာသ လက္ခဏပရိဂ္ဂဟိကာယ ဥဒယဗ္ဗယပညာယ သမန္နာဂတပုဂ္ဂလသေဝနာ"**တိ။ ဉေယျဓမ္မဿ ဂမ္ဘီရဘာဝဝသေန တပ္ပရိစ္ဆေဒကဉာဏဿ ဂမ္ဘီရဘာဝဂ္ဂဟဏန္တိ အာဟ **"ဂမ္ဘီရေသု ခန္ဓာဒီသု ပဝတ္တာယ ဂမ္ဘီရပညာယာ"**တိ။ တဉှိ ဉေယျံ တာဒိသာယ ပညာယ စရိတဗ္ဗတော **ဂမ္ဘီရဉာဏစရိယံ,** တဿာ တ ပညာယ တတ္ထ ပဘေဒတော ပဝတ္တိ ဂမ္ဘီရဉာဏစရိယာ, တဿာ ပစ္စဝေက္ခဏာတိ အာဟ **"ဂမ္ဘီရပညာယ ပဘေဒပစ္စဝေက္ခဏာ"**တိ။ ယထာ သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တော နာမ အရဟာ ဧဝ, ဧဝံ ပညာဝေပုလ္လပ္ပတ္တောတိပိ သော တေတိ အာဟ **"အရဟတ္တမဂ္ဂေန ဘာဝနာဟာရိပူရီ ဟောတီ"** တိ။ ဝီရိယာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

"တတ္တံ အယောခိလံ ဟတ္ထေ ဂမေန္တိ"တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၂၅ဝ, ၂၆၇; အ. နိ. ၃.၃၆) ဝုတ္တပဉ္စဝိဓဗန္ဓနကမ္မကာရဏာ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တသတ္တဿ ယေဘုယျေန သဗ္ဗပဌမံ ကရောန္တီတိ, ဒေဝဒူတသုတ္တာဒီသု တဿ အာဒိတော ဝုတ္တတ္တာ စ အာဟ **"ပဉ္စဝိဓဗန္ဓနကမ္မကာရဏတော ပဋ္ဌာယာ"** တိ။ **သကဋဝဟနာဒိကာလေတိ အာဒိ**-သဒ္ဒေန တဒညမနုဿေဟိ, တိရစ္ဆာနေဟိ စ ဝိဗာဓိယမာနကာလံ သင်္ဂဏှာတိ။ **"ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရ"** န္တိ ဣဒံ အပရာပရံ ပေတေသု ဧဝ ဥပ္ပဇ္ဇနကသတ္တဝသေန ဝုတ္တံ, ဧကစ္စာနံ တ ပေတာနံ ဧကစ္စတိရစ္ဆာနာနံ ဝိယ တထာ ဒီဃာယုကတာပိ သိယာ

တိ တထာ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ ''ကာလော နာဂရာဇာ စတုန္နံ ဗုဒ္ဓါနံ သမ္မုခီဘာဝံ လဘိတွာ ဌိတော မေတ္တေယျဿပိ ဘဂဝတော သမ္မုခီဘာဝံ လဘိဿတီ''တိ ဝဒန္တိ, ယံ တဿ ကပ္ပာယုကတာ ဝုတ္တာ။

အာနိသံသဒဿာဝိနော တိ ''ဝီရိယာယတ္တော ဧဝ သဗ္ဗော လောကုတ္တရော, လောကိယော စ ဝိသေသာဓိဂမော''တိ ဧဝံ ဝီရိယေ အာနိသံသဒဿနသီလဿ။ **ဂမနဝီထိ**န္တိ သပုဗ္ဗဘာဂံ နိဗ္ဗာနဂါမိနိံ ပဋိပဒံ, သဟ ဝိပဿနာယ အရိယမဂ္ဂပဋိပတ္တိ , သတ္တဝိသုဒ္ဓိပရမ္ပရာ တ။ သာ ဟိ ဘိက္ခုနော ဝဋ္ဋနိယျာနာယ ဂန္တဗ္ဗာ ပဋိပဒာတိ ကတွာ **ဂမနဝီထိ** နာမ။ **ကာယဒဠှီဗဟုလော**တိ ယထာ တထာ ကာယဿ ဒဠှီကမ္မပ္ပသုတော။ **ပိဏ္ဍ** န္တိ ရဋ္ဌပိဏ္ဍံ။ ပစ္စယဒာယကာနံ အတ္တနိ ကာရဿ အတ္တနော သမ္မာပဋိပတ္တိယာ မဟပ္ဖလဘာဝဿ ကရဏေန ပိဏ္ဍဿ ဘိက္ခာယ ပဋိပူဇနာ **ပိဏ္ဍာပစာယနံ**။

နီဟရန္တော တိ ပတ္တထဝိကတော နီဟရန္တော။ **တံ သဒ္ဒံ သုတွာ** တိ တံ ဥပာသိကာယ ဝစနံ အတ္တနော ဝသနပဏ္ဏသာလဒွါရေ ဌိတောဝ ပဉ္စာဘိညတာယ ဒိဗ္ဗသောတေန သုတွာ။ မနုဿသမ္ပတ္တိ, ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိ, နိဗ္ဗာနသမ္ပတ္တီတိ ဣမာ **တိဿော သမ္ပတ္တိယော။ အတုံ သက္ခိဿသီ** တိ ''တယိ ကတေန အနုမယေန, ဝေယျာဝစ္စမယေန စ ပုညကမ္မေန ခေတ္တဝိသေသဘာဝူပဂမနေန အပရာပရံ ဒေဝမနုဿသမ္ပတ္တိယော, အန္တေ နိဗ္ဗာနသမ္ပတ္တိဥ္စ အတုံ သက္ခိဿသီ''တိ ထေရော အတ္တာနံ ပုစ္ဆတိ။ **သိတံ ကရောန္တော တ** တိ ''အကိစ္စောနေဝ မယာ ဝဋ္ဋဒုက္ခံ သမတိက္ကန္တ''န္တိ ပစ္စဝေက္ခဏာဝသာနေ သဉ္စာတပာမောဇ္ဇဝသေန သိတံ ကရောန္တော ဧဝ။

ဝိပ္ပဋိပန္န န္တိ ဇာတိဓမ္မကုလဓမ္မာဒိလင်္ဃနေန အသမ္မာပဋိပန္နံ။ **ဧဝံ** ယထာ အသမ္မာပဋိပန္နော ပုတ္တော တာယ ဧဝ အသမ္မာပဋိပတ္တိယာ ကုလသန္တာနတော ဗာဟိရော ဟုတွာ ပိတု သန္တကဿ အဒါယဇ္ဇဿ န ဘာဂီ, **ဧဝံ။ ကုသီတောပိ** တေန ကုသီတဘာဝေန အသမ္မာပဋိပန္နော သတ္ထု သန္တကဿ လဒ္ဓဗ္ဗအရိယဓနဒါယဇ္ဇဿ န ဘာဂီ။ **အာရဒ္ဓဝီရိယော ဝ လဘတိ** သမ္မာပဋိပဇ္ဇနတော။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂောတိ ယောဇနာ, ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ။

မဟာတိ သီလာဒီဟိ ဂုဏေဟိ မဟန္တော ဝိပုလော အနညသာဓာရဏော။ တံ ပနဿ ဂုဏမဟတ္တံ ဒသသဟဿိ လောကဓာတုကမ္ပနေန လောကေ ပာကဋန္တိ ဒဿေန္တော **''သတ္ထုနော ဟီ''** တိအာဒိမာဟ။

ယဿ သတ္ထုသာသနေ ပဗ္ဗဇိတဿ ပဗ္ဗဇ္ဇူပဂမေန သက္ယပုတ္တဿဘာဝေ သမ္ဗဇာယတိ, တဿ ဗုဒ္ဓပုတ္တဘာဝံ ဒဿေန္တော **''အသမ္ဘိန္နာယာ''** တိအာဒိမာဟ။

အလသာနံ ဘာဝနာယ နာမမတ္တမ္ပိ အဇာနန္တာနံ ကာယဒဠှီဗဟုလာနံ ယာဝဒတ္ထံ ဘုဥ္ဇိတွာ သေယျသုခါဒိ အနုယုဥ္ဇနကာနံ တိရစ္ဆာနကထိကာနံ ပုဂ္ဂလာနံ ဒူရတော ဝဇ္ဇနာ **ကုသီတပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနာ။** ''ဒိဝသံ စင်္ကမေန နိသဇ္ဇာယာ''တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၄၂၃; ၃.၆၅; သံ. နိ. ၄.၁၂၀; မဟာနိ. ၁၆၁) ဘာဝနာရဒ္ဓဝသေန အာရဒ္ဓဝီရိယာနံ ဒဠှပရက္ကမာနံ ကာလေန ကာလံ ဥပသင်္ကမနာ **အာရဒ္ဓဝီရိယပုဂ္ဂလသေဝနာ။** တေနာဟ **''ကုသီတံ ပူရေတွာ''** တိအာဒိ။ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၆၄) ပန ဇာတိမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏာ, သဗ္ရဟ္မစာရီမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏာတိ ဣဒံ ဒွယံ န ဂဟိတံ, ထိနမိဒ္ဓဝိနောဒနတာ, သမ္ပဓာနပစ္စဝေက္ခဏာတာတိ ဣဒံ ဒွယံ ဂဟိတံ။ တတ္ထ အာနိသံသဒဿာဝိတာယ ဧဝ **သမ္ပဓာနပစ္စဝေက္ခဏာ** ဂဟိတာ ဟောတိ လောကိယလောကုတ္တရဝိသေသာဓိဂမဿ ဝီရိယာယတ္တတာဒဿနဘာဝတော။ **ထိနမိဒ္ဓဝိနောဒနံ** တဒဓိမုတ္တတာယ ဧဝ ဂဟိတံ ဟောတိ, ဝီရိယုပ္ပာဒနေ ယုတ္တပ္ပယုတ္တဿ ထိနမိဒ္ဓဝိနောဒနံ အတ္ထသိဒ္ဓမေဝ။ တတ္ထ ထိနမိဒ္ဓဝိနောဒနကုသီတပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနအာရဒ္ဓဝီရိယပုဂ္ဂလသေဝန- တဒဓိမုတ္တတာ ပဋိပက္ခဝိဓမနပစ္စယူပသံဟာရဝသေန, အဟာယဘယပစ္စဝေက္ခဏာဒယော သမုတ္တေဇနဝသေန ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဥပ္ပာဒကာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ပုရိမုပ္ပန္နာ ပီတိ ပရတော ဥပ္ပဇ္ဇနကပီတိယာ ဝိသေသကာရဏဘာဝဂဟေတုဘာဝတော **''ပီတိယေဝ ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဋ္ဌာနီယာ ဓမ္မာ''**တိ ဝုတ္တာ, တဿာ ပန ဗဟုသော ပဝတ္တိယာ ပုထုတ္တံ ဥပာဒာယ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော။ ယထာ သာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဧဝံ ပဋိပတ္တိ **တဿာ ဥပ္ပာဒကမနသိကာရော။**

''ဗုဒ္ဓါနုဿတီ''တိအာဒီသု ဝတ္တဗ္ဗံ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၂၃) ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဗုဒ္ဓါနုဿတိယာ ဥပစာရသမာဓိနိဗ္ဗတ္တာ ဝုတ္တံ **“ယာဝ ဥပစာရာ”**တိ။ **သကလသရီရံ ဖရမာနော**တိ ပီတိသမုဋ္ဌာနေဟိ ပဏီတရူပေဟိ သကလသရီရံ ဖရမာနော။ ဓမ္မဂုဏေ အနုဿရန္တဿာပိ ယာဝ ဥပစာရာ သကလသရီရံ ဖရမာနော ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂော ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ယောဇနာ, ဧဝံ သေသအနုဿတီသု။ ပသာဒနီယသုတ္တန္တပစ္စဝေက္ခဏာယဥ္စ ယောဇေတဗ္ဗံ တဿာပိ ဝိမုတ္တာယတနဘာဝေန တဂ္ဂတိကတ္တာ။ သင်္ခါရာနံ သပ္ပဒေသဝူပသမေပိ နိပ္ပဒေသဝူပသမေ ဝိယ တထာ ပညာယ ပဝတ္တိတော ဘာဝနာမနသိကာရော ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနသမတ္ထော ဟုတ္ဝာ ဥပစာရသမာဓိံ အာဝဟန္တော တထာရူပပီတိသောမနဿသမန္နာဂတော ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဥပ္ပာဒာယ ဟောတီတိ အာဟ **“သမာပတ္တိယာ။ပေ။ ပစ္စဝေက္ခန္တဿာပီ”**တိ။ တတ္ထ ‘‘ဝိက္ခမ္ဘိတာ ကိလေသာ’’တိ ဟဒေ္ဒာ။ တေ ဟိ န သမုဒာစရန္တီတိ။ **ဣတိ**-သဒ္ဒော ကာရဏတ္ထော, ယသ္မာ န သမုဒာစရန္တိ, တသ္မာ တံ နေသံ အသမုဒာစာရံ ပစ္စဝေက္ခန္တဿာတိ ယောဇနာ ။ န ဟိ ကိလေသေ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ ဗောဇ္ဈင်္ဂုပ္ပတ္တိ ယုတ္တာ။ ပသာဒနီယေသု ဌာနေသု ပသာဒသိနေဟာဘာဝေန ထူသသမဟဒယတာ လူခတာ, သာ တတ္ထ အာဒရကရဏကရဏေန ဝိညာယတီတိ အာဟ **“အသက္ကစ္စကိရိယာယ သံသူစိတလူခဘာဝေ”**တိ။

ကာယစိတ္တဒရထဝူပသမလက္ခဏာ ပဿဒ္ဓိ ဧဝ ယထာဝုတ္တဗောဓိအင်္ဂဘူတော ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂော, တဿ **ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ** ဧဝံ ဥပ္ပာဒော ဟောတီတိ ယောဇနာ။

ပဏီတဘောဇနသေဝနတာတိ ပဏီတသပ္ပာယဘောဇနသေဝ နတာ ။ **ဥတုဣရိယာပထသုခ**ဂ္ဂဟဏေန သပ္ပာယဥတုဣရိယာပထဂ္ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တဉှိ တိဝိဓမ္ပိ သပ္ပာယံ သေဝိယမာနံ ကာယဿ ကလ္လတာပာဒနဝသေန စိတ္တဿ ကလ္လတံ အာဝဟန္တံ ဒုဝိဓာယပိ ပဿဒ္ဓိယာ ကာရဏံ ဟောတိ။ အဟေတုကံ သတ္တေသု လဒ္ဓမာနံ သုခဒုက္ခံ အယမေကော အန္တော, ဣဿရာဒိဝိသမဟေတုကန္တိ ပန အယံ ဒုတိယော။ ဧတေ ဥဘော အန္တေ အနုပဂမ္မ ယထာသကံ ကမ္မုနာ ဟောတီတိ အယံ မဇ္ဈိမာ ပဋိပတ္တိ။ မဇ္ဈတ္တော ပယောဂေ ယဿ သော **မဇ္ဈတ္တပယောဂေ,** တဿ ဘာဝေ **မဇ္ဈတ္တပယောဂတာ။** အယဉှိ ပဟာယ သာရဒ္ဓကာယတံ ပဿဒ္ဓကာယတာယ ကာရဏံ ဟောန္တီ ပဿဒ္ဓိဒွယံ အာဝဟတိ, ဧတေနေဝ သာရဒ္ဓကာယပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနပဿဒ္ဓကာယပုဂ္ဂလသေဝနာန တဒာဝဟန တာ သံဝဏ္ဏိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ယထာသမာဟိတာကာရသလ္လက္ခဏဝသေန ဂယှမာနော ပုရိမုပ္ပန္နော သမထော ဧဝ **သမထနိမိတ္တံ။** နာနာရမ္မဏေ ပရိဗ္ဘမနေန ဝိဝိဓံ အဂ္ဂံ တေဿာတိ **ဗျဂ္ဂေ,** ဝိက္ခေပေါ။ တထာ ဟိ သော အနဝဋ္ဌာနရသော, ဘန္တတာပစ္စုပဋ္ဌာနော စ ဝုတ္တော, ဧကဂ္ဂတာဘာဝတော ဗျဂ္ဂပဋိပက္ခောတိ **အဗျဂ္ဂေ,** သမာဓိ။ သော ဧဝ နိမိတ္တန္တိ ပုဗ္ဗေ ဝိယ ဝတ္တဗ္ဗံ။ တေနာဟ **“အဝိက္ခေပဋ္ဌေန စ အဗျဂ္ဂနိမိတ္တ”**န္တိ။

ဝတ္ထုဝိသဒကိရိယာ, ဣန္ဒြိယသမတ္တပဋိပာဒနာ စ ပညာဝဟာ ဝုတ္တာ, သမာဓာနာဝဟာပိ တာ ဟောန္တိ သမာဓာနာဝဟဘာဝေနေဝ ပညာဝဟဘာဝတောတိ ဝုတ္တံ **“ဝတ္ထုဝိသဒ။ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗာ”** တိ။

ကရဏဘာဝနာကောသလ္လာနံ အဝိနာဘာဝတော, ရက္ခနကောသလ္လဿ စ တံမူလကတ္တာ **“နိမိတ္တကုသလတာ နာမ ကသိဏနိမိတ္တဿ ဥဂ္ဂဟဏကုသလတာ”** ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ **ကသိဏနိမိတ္တဿာ** တိ စ နိဒဿနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အသုဘနိမိတ္တဿာပိ ဟိ ယဿ ကဿစိ ဈာနုပ္ပတ္တိနိမိတ္တဿ ဥဂ္ဂဟဏကောသလ္လံ နိမိတ္တကုသလတာ ဧဝေတိ။ **အတိသိထိလဝီရိယတာဒီဟီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ပညာပယောဂမန္ဒတံ , ပမောဒဝေကလ္လဉ္စ သင်္ဂဏှာတိ။ **တဿ ပဂ္ဂဏှနန္တိ** တဿ လီနဿ စိတ္တဿ ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂါဒိသမုဋ္ဌာပနေန လယာပတ္တိတော သမုဒ္ဓရဏံ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ –

‘‘ယသ္မိဉ္စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သမယေ လီနံ စိတ္တံ ဟောတိ, ကာလော တသ္မိံ သမယေ ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဘာဝနာယ, ကာလော ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဘာဝနာယ, ကာလော ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဘာဝနာယ။ တံ ကိဿ ဟေတု? လီနံ, ဘိက္ခဝေ, စိတ္တံ တံ ဧတေဟိ ဓမ္မေဟိ သုသမုဋ္ဌာပယံ ဟောတိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော ပရိတ္တံ အဂ္ဂိံ ဥဇ္ဇာလိတုကာမော အဿ, သော တတ္ထ သုက္ခာနိ စေဝ တိဏာနိ ပက္ခိပေယျ, သုက္ခာနိ ဂောမယာနိ ပက္ခိပေယျ, သုက္ခာနိ ကဋ္ဌာနိ ပက္ခိပေယျ, မုခဝါတဉ္စ ဒဒေယျ

ယ, န စ ပံသုကေန ဩကိရေယျ, ဘဗ္ဗော နု ခေါ သော ပုရိသော ပရိတ္တံ အဂ္ဂိံ ဥဇ္ဇာလိတုန္တိ။ ဧဝံ ဘန္တေ''တိ (သံ. နိ. ၅.၂၃၄)။

ဧတ္ထ စ ယထာသကံ အာဟာရဝသေန ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂာဒီနံ ဘာဝနာသမုဋ္ဌာပနာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ, သာ အနန္တရံ ဝိဘာဝိတာ ဧဝ။ **အာရဒ္ဓဝီရိယတာဒီဟီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ပညာပယောဂဗလဝတံ, ပမောဒုပ္ပိလာဝနဉ္စ သင်္ဂဏှာတိ။ **တဿ နိဂ္ဂဏှန** န္တိ တဿ ဥဒ္ဓတဿ စိတ္တဿ သမာဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂာဒိသမုဋ္ဌာပနေန ဥဒ္ဓတာပတ္တိတော နိသေဓနံ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ ဘဂဝတာ –

''ယသ္မိဉ္စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သမယေ ဥဒ္ဓတံ စိတ္တံ ဟောတိ, ကာလော တသ္မိံ သမယေ ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဘာဝနာယ, ကာလော သမာဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဘာဝနာယ, ကာလော ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဘာဝနာယ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဥဒ္ဓတံ, ဘိက္ခဝေ, စိတ္တံ တံ ဧတေဟိ ဓမ္မေဟိ သုဝူပသမယံ ဟောတိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော မဟန္တံ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ နိဗ္ဗာပေတုကာမော အဿ, သော တတ္ထ အလ္လာနိ စေဝ တိဏာနိ။ပေ။ ပံသုကေန စ ဩကိရေယျ, ဘဗ္ဗော နု ခေါ သော ပုရိသော မဟန္တံ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ နိဗ္ဗာပေတုန္တိ။ ဧဝံ ဘန္တေ''တိ (သံ. နိ. ၅.၂၃၄)။

ဧတ္ထာပိ ယထာသကံ အာဟာရဝသေန ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂာဒီနံ ဘာဝနာသမုဋ္ဌာပနာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ, တတ္ထ ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဘာဝနာ ဝုတ္တာ ဧဝ။ သမာဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ အနန္တရံ ဝက္ခတိ။ **ပညာပယောဂမန္ဒတာယာ**တိ ပညာဗ္ယာပာရဿ အပ္ပဘာဝေန။ ယထာ ဟိ အနံ အလောဘပဏ္ဍာနံ, သီလံ အဒေါသပဏ္ဍာနံ, ဧဝံ ဘာဝနာ အမောဟပဏ္ဍာနာ။ တတ္ထ ယဒါ ပညာ န ဗလဝတီ ဟောတိ, တဒါ ဘာဝနာ ပုဗ္ဗေနာပရံ ဝိသေသာဝဟာ န ဟောတိ, အနဘိသင်္ခတော ဝိယ အာဟာရော ပုရိသဿ ယောဂိနော စိတ္တဿ အဘိရုစိံ န ဇနေတိ, တေန တံ နိရဿာဒံ ဟောတိ, တထာ ဘာဝနာယ သမ္မဒေဝ အဝီထိပဋိပတ္တိယာ ဥပသမသုခံ န ဝိန္ဒတိ, တေနာပိ စိတ္တံ နိရဿာဒံ ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ **''ပညာပယောဂ။ပေ။ နိရဿာဒံ ဟောတီ''** တိ။ တဿ သံဝေဂုပ္ပာဒနံ, ပသာဒုပ္ပာဒနဉ္စ တိကိစ္ဆန္တန္တိ တံ ဒဿေန္တော **''အဋ္ဌ သံဝေဂဝတ္ထူနီ''** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ဇာတိဇရာဗျာဓိမရဏာနိ ယထာရဟံ သုဂတိယံ, ဒုဂ္ဂတိယဉ္စ ဟောန္တီတိ တဒုညမေဝ ပဉ္စဝိဓဗန္ဓနာဒိခုပ္ပိပါသာဒိ အညမညံ ဝိဗာဓနာဒိဟေတုကံ အပါယဒုက္ခံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, တယိဒံ သဗ္ဗံ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ ပစ္စုပ္ပန္နဘဝနိဿိတံ ဂဟိတန္တိ အတီတေ အနာဂတေ စ ကာလေ ဝဋ္ဋမူလကဒုက္ခာနိ ဝိသုံ ဂဟိတာနိ။ ယေ ပန သတ္တာ အာဟာရူပဇီဝိနော, တတ္ထ စ ဥဋ္ဌာနဖလူပဇီဝိနော, တေသံ အညေဟိ အသာဓာရဏံ ဇီဝိကာဒုက္ခံ အဋ္ဌမံ သံဝေဂဝတ္ထုံ ဂဟိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **အယံ ဝုစ္စတိ သမယေ သမ္ပဟံသနာ** တိ အယံ ဘာဝနာစိတ္တဿ သမ္ပဟံသိတဗ္ဗသမယေ ဝုတ္တနယေန သံဝေဂဇနနဝသေန စေဝ ပသာဒုပ္ပာဒနဝသေန စ သမ္မဒေဝ ပဟံသနာ, သံဝေဂဇနနပုဗ္ဗကပသာဒုပ္ပာဒနေန တောသနာတိ အတ္ထော။

သမ္မာပဋိပတ္တိံ အာဂမ္မာ တိ လီနုဒ္ဓစ္စဝိရဟေန, သမထဝီထိပဋိပတ္တိယာ စ သမ္မာ အဝိသမံ သမ္မဒေဝ ဘာဝနာပဋိပတ္တိံ အာဂမ္မ။ **''အလီန''**န္တိအာဒီသု ကောသဇ္ဇပက္ခိကာနံ ဓမ္မာနံ အနဓိမတ္တတာယ **အလီနံ,** ဥဒ္ဓစ္စပက္ခိကာနံ အနဓိမတ္တတာယ **အနုဒ္ဓတံ,** ပညာပယောဂသမ္ပတ္တိယာ, ဥပသမသုခါဓိဂမေန စ **အနိရဿာဒံ,** တတော ဧဝ **အာရမ္မဏေ သမပ္ပဝတ္တံ သမထဝီထိပဋိပန္နံ။** တတ္ထ အလီနတာယ ပဂ္ဂဟေ, အနုဒ္ဓတတာယ နိဂ္ဂဟေ, အနိရဿာဒတာယ သမ္ပဟံသနေ န ဗျာပာရံ အာပဇ္ဇတိ။ အလီနာနုဒ္ဓတတာ ဟိ အာရမ္မဏေ သမပ္ပဝတ္တံ, အနိရဿာဒတာယ သမထဝီထိပဋိပန္နံ, သမပ္ပဝတ္တိယာ တ **အလီနံ အနုဒ္ဓတံ။** သမထဝီထိပဋိပတ္တိယာ **အနိရဿာဒ** န္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **အယံ ဝုစ္စတိ သမယေ အဇ္ဈုပေက္ခနတာ**တိ အယံ အဇ္ဈုပေက္ခိတဗ္ဗသမယေ ဘာဝနာစိတ္တဿ ပဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟသမ္ပဟံသနေသု အဗျာဝဋ္ဋတာသင်္ခါတံ ပဋိပက္ခံ အဘိဘုယျ ပေက္ခနာ ဝုစ္စတိ။ ပဋိပက္ခဝိက္ခမ္ဘနတော, ဝိပဿနာယ အဓိဋ္ဌာနဘာဝူပဂမနတော စ ဥပစာရဇ္ဈာနမ္ပိ သမာဓာန ကိစ္စနိပ္ဖတ္တိယာ ပုဂ္ဂလဿ သမာဟိတဘာဝသာဓနံ ဧတေတိ တတ္ထ သမဓုရဘာဝေနာဟ **''ဥပစာရံ တ အပ္ပနံ တ''**တိ။

ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဋ္ဌာနီယာ ဓမ္မာ တိ ဧတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အနုရောဓဝိရောဓဝိပ္ပဟာနဝသေန မဇ္ဈတ္တဘာဝေ ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ကာရဏံ တသ္မိံ သတိ သိဇ္ဈနတော, အသတိ စ အသိဇ္ဈနတော။ သော စ မဇ္ဈတ္တဘာဝေ ဝိသယဝသေန ဒုဝိဓောတိ အာဟ **''သတ္တမဇ္ဈတ္တတာ သင်္ခါရမ

ဇ္ဈတ္တတာ”တိ။ တဒုဘယေ စ ဝိရုဇ္ဈနံ ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဘာဝနာယ ဝေ ဒူရီကတတ္တိ အနုရုဇ္ဈနဿေဝ ပဟာနဝိဓိံ ဒဿေတုံ “သတ္တမဇ္ဈတ္တတာ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **“သတ္တသင်္ခါရကေလာယနပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနတာ”**တိ။ ဥပေက္ခာယ ဟိ ဝိသေသတော ရာဂေ ပဋိပက္ခော။ တထာ စာဟ “ဥပေက္ခာ ရာဂဗဟုလဿ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ”တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၆၇)။ **ဒ္ဝီဟာကာရေဟီ**တိ ကမ္မဿကတာပစ္စဝေက္ခဏံ, အတ္တသုညတာပစ္စဝေက္ခဏန္တိ ဣမေဟိ ဒွီဟိ ကာရဏေဟိ။ **ဒွီဟေတ**တိ အဝဓာရဏံ သင်္ခါသမာနတာဒဿနတ္ထံ။ သင်္ခါ ဝေတ္ထ သမာနာ, န သင်္ခေယျံ သဗ္ဗထာ သမာနန္တိ။ **အဿာမိကဘာဝေ** အနတ္တနိယတာ။ သတိ ဟိ အတ္တနိ တဿ ကိဉ္စနဘာဝေန စီဝရံ, အညံ တ ကိဉ္စိ အတ္တနိယံ နာမ သိယာ, သော ပန ကောစိ နတ္ထေတတိ အဓိပ္ပာယော။ **အနဒ္ဓနိယ** န္တိ န အဒ္ဓါနက္ခမံ န စိရဋ္ဌာယိ, ဣတ္တရံ အနိစ္စန္တိ အတ္ထော။ **တာဝကာလိက**န္တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။

မမာယတီတိ မမတ္တံ ကရောတိ “မမာ”တိ တဏှာယ ပရိဂ္ဂယှ တိဋ္ဌတိ။

မမာယန္တာ တိ မာနံ ဒဗ္ဗံ ကရောန္တာ။

အယံ သတိပဋ္ဌာနဒေသနာ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂဝသေန ဒေသိတာတိ ပုဗ္ဗဘာဂိယဗောဇ္ဈင်္ဂေ သန္ဓာယာဟ **“ဗောဇ္ဈင်္ဂပရိဂ္ဂဟိကာ သတိ ဒုက္ခသစ္စ”**န္တိ။ သေသံ ဝုတ္တနယတ္တာ သုဝိညေယျမေဝ။

ဗောဇ္ဈင်္ဂပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဉ္စမဘာဏဝာရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

စတုသစ္စပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ

၃၈၆. ယထာသဘာဝတောတိ အဝိပရီတသဘာဝတော။ ဗာဓနလက္ခဏတော ယော ယော တ သဘာဝေ ယထာသဘာဝေ, တတော, ရုပ္ပနာဒိ ကက္ခဋ္ဌာဒိသဘာဝတောတိ အတ္ထော။ **ဇနိကံ သမုဋ္ဌာပိက** န္တိ ပဝတ္တလက္ခဏဿ ဒုက္ခဿ ဇနိကံ နိမိတ္တလက္ခဏဿ သမုဋ္ဌာပိကံ။ **ပုရိမတဏှာ**န္တိ ယထာပရိဂ္ဂဟိတဿ ဒုက္ခဿ နိဗ္ဗတ္တိတော ပုရေတရံ သိဒ္ဓံ တဏှာံ။ သိဒ္ဓေ ဟိ ကာရဏေ တဿ ဖလုပ္ပတ္တိ။ အယံ ဒုက္ခသမုဒယောတိ ပဇာနာတီတိ ယောဇနာ။ **အယံ ဒုက္ခနိရောဓော**တိ တွောပိ ဧသေဝ နယော။ **ဥဘိန္နံ အပ္ပဝတ္တိ** န္တိ ဒုက္ခံ, သမုဒယော စာတိ ဒွိန္နံ အပ္ပဝတ္တိနိမိတ္တံ, တဒုဘယံ န ပဝတ္တိ ဧတာယာတိ **အပ္ပဝတ္တိ,** အသင်္ခတာ ဓာတု။ ဒုက္ခံ ဒုက္ခသစ္စံ ပရိဇာနာတိ ပရိညာဘိသမယဝသေန ပရိစ္ဆိန္ဒတီတိ ဒုက္ခပရိဇာနနော, အရိယမဂ္ဂေ, တံ **ဒုက္ခပရိဇာနနံ**။ သေသပဒဒွယေပိ ဣမိနာ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဒုက္ခသစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၃၈၈. ဇာတိ ဝုတ္တာ တိ ဇာတိ ဥဒ္ဒေသဝသေန ဝုတ္တာ။ **သဗ္ဗသတ္တာနံ ပရိယာယအနုဝစနံ** ဗျာပနိစ္ဆာဝသေန အာမေဍိတနိဒ္ဒေသဘာဝတော။ **သတ္တနိကာယေ**တိ သတ္တာနံ နိကာယေ, သတ္တဃဋ္ဋေ သတ္တသမူဟေတိ အတ္ထော။ ဒေဝမနုဿာဒိဘေဒာသု ဟိ ဂတီသု ဘုမ္မဒေဝတာဒိခတ္တိယာဒိဟတ္ထိအာဒိခုပ္ပိပာသိကာဒိတံတံဇာတိဝိသိဋ္ဌော သတ္တသမူဟော သတ္တနိကာယော။ နိပ္ပရိယာယတော ခန္ဓာနံ ပဌမာဘိနိဗ္ဗတ္တိ ဇာတီတိ ကတွာ “ဇနနံ ဇာတီ”တိ ဝတွာ သွာယံ ဥပဟာဒိကာရော အပရိနိပ္ဖန္နော ယေသု ခန္ဓေသု ဣစ္ဆိတဗ္ဗော, တေ တေနေဝ သဒ္ဒိံ ဒဿေတုံ **“သဝိကာရာန”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သဝိကာရာန**န္တိ ဥပဟာဒသင်္ခါတေန ဝိကာရေန သဝိကာရာနံ။ ဇာတိအာဒီနိ ဟိ တီဏိ လက္ခဏာနိ ဓမ္မာနံ ဝိကာရဝိသေသာတိ။ **“ဥပသဂ္ဂမဏ္ဍိတဝေဝစန”** န္တိ ဣမိနာ ကေဝလံ ဥပသဂ္ဂေန ပဒဝဍ္ဎနံ ကတန္တိ ဒဿေတိ။ **အနုပဝိဋ္ဌာကာရေနာ**တိ အဏ္ဍကောသံ, ဝတ္ထိကောသဉ္စ ဩကပဟနာကာရေန။ **နိဗ္ဗတ္တိသင်္ခါတေနာ** တိ အာယတနာနံ ပာရိပူရိသံသိဒ္ဓိသင်္ခါတေန။

အထ ဝာ **ဇနနံ ဇာတီ**တိ အပရိပုဏ္ဏာယတနံ ဇာတိမာဟ။ **သဉ္ဇာတီ** တိ သမ္ပုဏ္ဏာယတနံ။ သမ္ပုဏ္ဏာ ဟိ ဇာတိ သဉ္ဇာတိ။ ဩက္ကမနဋ္ဌေန ဩက္ကန္တိ တိ အဏ္ဍဇဇလာဗုဇဝသေန ဇာတိ။ တေ ဟိ အဏ္ဍကောသံ, ဝတ္ထိကောသဉ္စ

ဩက္ကမန္တာ ပဝိသန္တာ ဝိယ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှာဟန္တိ။ **အဘိနိဗ္ဗတ္တနဋ္ဌေန အဘိနိဗ္ဗတ္တိ** တိ သံသေဒဇဩပပါတိကဝသေန။ တေ ဟိ ပါကဋာ ဧဝ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ အဘိဗျတ္တာ နိဗ္ဗတ္တိ **အဘိနိဗ္ဗတ္တိ။** “ဇနနံ ဇာတိ”တိအာဒိ အာယတနဝသေန, ယောနိဝသေန စ ဒွိဟိ ဒွိဟိ ပဒေဟိ သဗ္ဗသတ္တေ ပရိယာဒိယိတွာ ဇာတိံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ “တေသံ တေသံ သတ္တာနံ။ပေ။ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ”တိ သတ္တဝသေန ဝုတ္တတ္တာ **သမ္မုတိကထာ။ ဟေတုဘာဝေ** တိ ဧတ္ထ **ကတိ**-သဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော, ပကာရတ္ထော တ, တေန “အာယတနာနံ ပဋိလာဘော”တိ ကမသ္သ ပဒဿ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အယမ္ပိ ဟိ ပရမတ္ထကထာတိ။ **ကေတေကာရာဘာတဒီသူ**တိ ကေစတုပဥ္စတေကာရာဘဝေသု။ **တသ္မိံ** ခန္ဓာနံ ဟေတုဘာဝေ **သတိ။ အာယတနာနံ ပဋိလာဘော**တိ ကေစတုတေကာရာဘဝေသု ဒွိန္နံ ဒွိန္နံ အာယတနာနံ ဝသေန, သေသေသု ရူပဓာတုယံ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ ပဉ္စန္နံ, ကာမဓာတုယံ ဝိကလာဝိကလိန္ဒြိယာနံ ဝသေန သတ္တန္နံ, နဝန္နံ, ဒသန္နံ, ပုနဒသန္နံ, ကောဒသန္နဉ္စ အာယတနာနံ ဝသေန သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဟေတုဘာဝဋ္ဌာနေဝ,** န ကုတောစိ အာဂတာနိ။ **ပဋိလဒ္ဓာနိ နာမ ဟောန္တိ** သတ္တသန္တာနဿ တဿ သံဝိဇ္ဇမာနတ္တာ။ **အာယတနာနံ ပဋိလာဘော**တိ တ အာယတနာနံ အတ္တလာဘော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၃၈၉. သဘာဝနိဒ္ဒေသော တိ သရူပနိဒ္ဒေသော။ သရူပဥ္စေဟာတံ ဇိဏ္ဏတာယ, ယဒိဒံ “ဇရာ”တိ, “ဝယောဟာနီ”တိ တ။ ဇီရဏမေဝ **ဇီရဏတာ,** ဇီရန္တဿ တ အာကာရော **တာ**-သဒ္ဒေန ဝုတ္တောတိ အာဟ **“အာကာရဘာဝနိဒ္ဒေသော”**တိ။ **ခဏ္ဍိတဒန္တာ ခဏ္ဍိတာ နာမ** ဥတ္တရပဒလောပေန။ ယဿ ဝိကာရဿ ဝသေန သတ္တော “ခဏ္ဍိတော”တိ ဝုစ္စတိ, တံ **ခဏ္ဍိစ္စံ။** တထာ ပလိတာနိ အဿ သန္တီတိ “ပလိတော”တိ ဝုစ္စတိ, တံ **ပါလိစ္စံ။** ဝလိတ္တစတာယ တ ဝလိ တစော အဿာတိ **ဝလိတ္တစော။**

ဖလူပစာရေနာတိ ဖလတေဟာရေန။

၃၉၀. စဝနမေဝ **စဝနတာ,** စဝန္တဿ တ အာကာရော **တာ**-သဒ္ဒေန ဝုတ္တော။ **ခန္ဓာ ဘိဇ္ဇန္တီ** တိ ကေဘာဝပရိယာပန္နဿ ခန္ဓသန္တာနဿ ပရိယောသာနဘူတာ ခန္ဓာ ဘိဇ္ဇန္တိ, တေနေဝ ဘေဒေန နိရောဓံ **အဒဿနံ ဂစ္ဆန္တိ, တဿ ဘေအော အန္တရဓာနံ** မရဏံ။ **မစ္စုမရဏန္တိ** မစ္စုသင်္ခါတံ ကေဘာဝပရိယာပန္နဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒဘူတံ မရဏံ။ တေနာဟ **“န ခဏိကမရဏ”**န္တိ။ “မစ္စု မရဏ”န္တိ သမာသံ အကတွာ ယော “မစ္စူ”တိ ဝုစ္စတိ ဘေအော, ယဉ္စ မရဏံ ဟာဏာစာကေ, ဣဒံ ဝုစ္စတိ မရဏန္တိ ဝိသုံ သမ္ဗန္ဓော န န ယုဇ္ဇတိ။ **ကာလကိရိယာ**တိ မရဏကာလော, အနတိက္ကမနီယတ္တာ ဝိသေသေန “ကာလော”တိ ဝုတ္တောတိ တဿ ကိရိယာ, အတ္ထတော စုတိခန္ဓာနံ ဘေဒပ္ပတ္တိယေဝ, ကာလဿ တ အန္တကဿ ကိရိယာတိ ယာ လောကေ ဝုစ္စတိ, သာ စုတိ, မရဏန္တိ အတ္ထော။ **အယံ သဗ္ဗာပိ သမ္မုတိကထာဝ** “ယံ တေသံ တေသံ သတ္တာန”န္တိအာဒိနာ သတ္တဝသေန ဝုတ္တတ္တာ။ **အယံ ပရမတ္ထကထာ** ပရမတ္ထတော လဗ္ဘမာနာနံ ရုပ္ပနာဒိသဘာဝတနံ ဓမ္မာနံ ဝိနဿနဇောတနာဘာဝတော။

အတ္တာတိ ဘဝတိ ဧတ္ထ စိတ္တန္တိ **အတ္တဘာဝေ,** ခန္ဓသမူဟော, တဿ **နိက္ခေပေ** နိက္ခိပနံ, ဟာတနံ ဝိနာသောတိ အတ္ထော။ **အဋ္ဌကထာယံပန “မရဏံ ပတ္တဿာ”** တိအာဒိနာ နိက္ခေပဟေတုတာယ ပတနံ “နိက္ခေပေ”တိ ဖလူပစာရေန ဝုတ္တန္တိ ဒဿေတိ။ “ခန္ဓာနံ ဘေအော”တိ ပဗန္ဓဝသေန ပဝတ္တမာနဿ ဓမ္မသမူဟဿ ဝိနာသဇောတနာတိ ကေဒေသတော ပရမတ္ထကထာ, “ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ ဥပစ္ဆေအော”တိ ပနေတ္ထ န ကောစိ တေဟာရလေသော ပီတိ အာဟ **“ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ ဥပစ္ဆေအော ပန သဗ္ဗာကာရတော ပရမတ္ထတော မရဏ”** န္တိ။ ဇဝံ သန္တေပိ ယဿ ခန္ဓဘေဒဿ ပဝတ္တတ္တာ “တိဿော မတော, ဖုဿော မတော”တိ တေဟာရော ဟောတိ, သော ဘေအော ခန္ဓပ္ပဗန္ဓဿ အနုပစ္ဆိန္နတာယ “သမ္မုတိမရဏ”န္တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတီတိ အာဟ **“တေဒေဝ သမ္မုတိမရဏန္တိပိ ဝုစ္စတီ”**တိ။ တေနာဟ **“ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒမေဝ ဟိ”** တိအာဒိ။ သဗ္ဗသော ပဗန္ဓသမုစ္ဆေအော ဟိ သမုစ္ဆေဒမရဏန္တိ။

၃၉၁. ဗျသနေနာ တိ အနတ္ထေန။ “ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒာ”တိအာဒီသု (ဝိဘ. ၇၂၁) ဝိယ **ဓမ္မ**-သဒ္ဒော ဟေတုပရိယာယောတိ အာဟ **“ဒုက္ခကာရဏေနာ”**တိ။ သောစနန္တိ လက္ခိတဗ္ဗတာယ **သောစနလက္ခဏော။** သောစိတဿ သောစနကဿ ပုဂ္ဂလဿ, စိတ္တဿ တ ဘာဝေ **သောစိတဘာဝေါ။ အဗ္ဘန္တရေ** တိ အတ္တဘာဝဿ အန္တော။ အတ္တနော လူခသဘာဝတာယ သောသေန္တော။ ထာမဂမနေန သမန္တတော သောသနဝသေန **ပရိသောသေန္တော။**

၃၉၂. **“အာဒိသ္သ အာဒိသ္သ ဒေဝန္တိ ပရိဒေဝန္တိ ဧတေနာတိ အာဒေဝေ”** တိ အာဒေဝန-သဒ္ဒံ ကတ္ဝာ အသ္သု မောစနာဒိဝိကာရံ အာပဇ္ဇန္တော်နံ တဗ္ဗိကာရာပတ္တိယာ သော သဒ္ဒော ကာရဏဘာဝေန ဝုတ္တော။ **တံ တံ ဝဏ္ဏန္တိ** တံ တံ ဂုဏံ။ **တဒ္ဒေသ္သတ** တိ အာဒေဝပရိဒေဝဒ္ဒေသ္သ၀။ **ဘာဝနိဒ္ဒေသော** တိ “အာဒေဝိတတ္တံ ပရိဒေဝိတတ္တ”န္တိ ဘာဝနိဒ္ဒေသော။

၃၉၃. နိဿယဘူတော ကာယော ဧတဿ အတ္ထီတိ **ကာယိကံ။** တေနာဟ **“ကာယပသာဒဝတ္ထုက”**န္တိ။ ဒုက္ခံ ခမန္တံ ဧတဿာတိ **ဒုက္ခမံ,** သော ဧဝ အတ္ထော သဘာဝေတိ **ဒုက္ခမနဋ္ဌော,** တေန။ သာတဝိဓုရတာယ **အသာတံ။**

၃၉၄. စေတသိ ဘဝန္တိ **စေတသိကံ,** တံ ပန ယသ္မာ စိတ္တေန သမံ ပကာရေဟိ ယုတ္တံ, တသ္မာ အာဟ **“စိတ္တသမ္ပယုတ္တ”**န္တိ။

၃၉၅. သဗ္ဗဝိသယပဋိပတ္တိနိဝာရဏဝသေန သမန္တတော သီဒနံ **သံသီဒနံ။** ဥဋ္ဌာတုမ္ပိ အသက္ကုဏေယျတာကရဏဝသေန အတိဗလဝံ, ဝိရူပံ ဝာ သီဒနံ **ဝိသီဒနံ။ စိတ္တကိလမထော** တိ ဝိသီဒနာကာရေန စိတ္တဿ ပရိခေဒေါ။ **ဥပာယာသော,** သယံ န ဒုက္ခော ဒေါသတ္တာ, သင်္ခါရက္ခန္ဓပရိယာပန္နဓမ္မန္တရတ္တာ ဝါ။ ယေ ပန ဒေါမနဿမေဝ “ဥပာယာသော”တိ ဝဒေယျုံ, တေ “ဥပာယာသော တီဟိ ခန္ဓေဟိ ဧကေနာယတနေန ဧကာယ ဓာတုယာ သမ္ပယုတ္တော, ဧကေန ခန္ဓေန ဧကေနာယတနေန ဧကာယ ဓာတုယာ ကေဟိစိ သမ္ပယုတ္တော”တိ (ဓာတု. ၂၄၉)။ ဣမာယ ပာဠိယာ ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗာ။ **ဥပ**-သဒ္ဒော ဘုသတ္ထောတိ အာဟ **“ဗလဝတရံ အာယာသော ဥပာယာသော”**တိ။ ဓမ္မတတ္တာဒီပနော **ဘာဝနိဒ္ဒေသော** ဓမ္မတော အညဿ ကတ္တုအဘာဝဇောတနော, အသတိ စ ကတ္တရိ ဧကေန ကတ္တဗ္ဗဿ, ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗဿ စ အဘာဝေ ဧတတိ အာဟ **“အတ္တတ္တနိယာဘာဝဒီပကာဘာဝနိဒ္ဒေသာ”** တိ။

၃၉၈. **ဇာတိဓမ္မာန** န္တိ ဧတ္ထ **ဓမ္မ**-သဒ္ဒော ပကတိပရိယာယောတိ အာဟ **“ဇာတိသဘာဝါန”**န္တိ, ဇာယနပကတိကာနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မဂ္ဂဘာဝနာယ မဂ္ဂဘာဝနိစ္ဆာဟေတုကတာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာတိ တာဒိသံ ဣစ္ဆံ နိဝတ္တေန္တော **“ဝိနာ မဂ္ဂဘာဝန”** န္တိ အာဟ။ အပရော နယော **န ခေါ ပနေတ**န္တိ ယမေတံ “အဟော ဝတ မယံ န ဇာတိဓမ္မာ အဿာမ, န စ ဝတ နော ဇာတိ အာဂစ္ဆေယျာ”တိ ဧဝံ ပဟီနသမုဒယေသု အရိယေသု ဝိဇ္ဇမာနံ အဇာတိဓမ္မတ္တံ, ပရိနိဗ္ဗုတေသု စ ဝိဇ္ဇမာနံ ဇာတိယာ အနာဂမနံ ဣစ္ဆိတံ, တံ ဣစ္ဆန္တဿာပိ မဂ္ဂဘာဝနာယ ဝိနာ အပ္ပတ္တဗ္ဗတော, အနိစ္ဆန္တဿာပိ ဘာဝနာယ ပတ္တဗ္ဗတော န ဣစ္ဆာယ ပတ္တဗ္ဗံ နာမ ဟောတီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဝက္ခမာနတ္ထသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော **ပိ**-သဒ္ဒောတိ အာဟ **“ဥပရိ သေသာနိ ဥပာဒာယ ပိ-ကာရော”**တိ။ ယန္တိ ဟေတုအတ္ထေ ကရဏေ ပစ္စတ္တဝစနန္တိ အာဟ **“ယေနပိ ဓမ္မေနာ”** တိ။ ဟေတုအတ္ထော ဟိ အယံ **ဓမ္မ**-သဒ္ဒော, အလဗ္ဘနေယျဘာဝေ ဧတ္ထ ဟေတု ဝေဒိတဗ္ဗော။ **တမ္ပီ** တိ ဧတ္ထ ဣစ္ဆိတဿ ဝတ္ထုနော အလဗ္ဘနံ, ဧဝမေတ္ထ **“ယမ္ပီတိ ယေနပီ”**တိ ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသေန အတ္ထော ဝုတ္တော။ ယအာ ပန **ယံ**-သဒ္ဒော “ဣစ္ဆ”န္တိ ဧတံ အပေက္ခတိ, တအာ အလာဘဝိသိဋ္ဌာ ဣစ္ဆာ ဝုတ္တာ ဟောတိ။ ယအာ ပန “န လဘတီ”တိ ဧတံ အပေက္ခတိ, တအာ ဣစ္ဆာဝိသိဋ္ဌော အလာဘော ဝုတ္တော ဟောတိ, သော ပန အတ္ထတော အညော ဓမ္မော နတ္ထိ, တထာပိ အလဗ္ဘနေယျဝတ္ထုဂတာ ဣစ္ဆာဝ ဝုတ္တာ ဟောတိ။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ “ဇရာဓမ္မာန”န္တိအာဒိနာ အာဂတေသု သဗ္ဗတရေသု။

သမုဒယသစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၄၀၀. **ပုနဗ္ဘဝကရဏံ ပုနောဗ္ဘဝေ** ဥတ္တရပဒလောပံ ကတ္ဝာ မနော-သဒ္ဒဿ ဝိယ ပုရိမပဒဿ ဩ-ကာရန္တတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ အထ ဝာ သီလနဋ္ဌေန **ဏိက**-သဒ္ဒေန ဂမိတတ္တတ္တာ ကိရိယာတစကဿ သဒ္ဒဿ အဒဿနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ယထာ “အသူပဘက္ခနသီလော အသူပိကော”တိ။ **သမ္မောဟဝိနောဒနိယံ** ပန “ပုနဗ္ဘဝံ ဒေတိ, ပုနဗ္ဘဝာယ သံဝတ္တတိ, ပုနပ္ပုနံ ဘဝေ နိဗ္ဗတ္တေတီတိ ပောနောဗ္ဘဝိကာ”တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၀၃) အတ္ထော ဝုတ္တော သော “တဒ္ဓိတာ” ဣတိ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသတော, ဝိစိတ္တတ္တာ ဝာ တဒ္ဓိတဝုတ္တိယာ, အဘိဓာနလက္ခဏတ္တာ ဝာ တဒ္ဓိတာနံ ဧတေသုပိ အတ္ထေသု ပောနောဗ္ဘဝိကသဒ္ဒသိဒ္ဓိ သမ္ဘဝေယျာတိ ကတ္ဝာ ဝုတ္တော။ တတ္ထ ကမ္မုနာ သဟဇာတာ ပုနဗ္ဘဝံ ဒေတိ, အသဟဇာတာ ကမ္မသဟာယဘူတာ ပုနဗ္ဘဝာယ သံဝတ္တတိ, ဒုဝိဓာပိ ပုနပ္ပုနံ ဘဝေ နိဗ္ဗတ္တေတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ နန္ဒနဋ္ဌေန, ရဉ္ဇနဋ္ဌေန စ **နန္ဒီရာဂေ,** ယော စ နန္ဒီရာဂေ, ယာ စ တဏှာယနဋ္ဌေန တဏှာ, ဥဘယမေ

တံ ဧကေတ္ထံ, ဟူဋ္ဌနမေဝ နာနန္တိ တဏှာဟ **"နန္ဒီရာဂေန သဒ္ဓိံ အတ္ထတော ဧကတ္တမေဝ ဂတာ"** တိ ဝုတ္တာ။ တ ဗ္ဗာဝတ္တော ဟေတ္ထ **သဟ**-သဒ္ဒေါ ''သနိဒဿနာ ဓမ္မာ''တိအာဒီသု (ဓ. သ. ဒုကမာတိကာ ၉) ဝိယ။ တသ္မာ **နန္ဒီ ရာဂသဟဂတာ**တိ နန္ဒီရာဂဘာဝံ ဂတာ သဗ္ဗာသုပိ အဝတ္ထာသု နန္ဒီရာဂဘာဝဿ အပစ္စက္ခာယ ဝတ္တနတောတိ အတ္ထော။ ရာဂသမ္ဗန္ဓေန **ဥပ္ပန္နဿာ** တိ ဝုတ္တံ။ ရူပာရူပဘဝရာဂဿ ဝိသုံ ဝုစ္စမာနတ္တာ ကာမဘဝေ ဧဝ ဘဝပ တ္ထနုပ္ပတ္တိ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တသ္မိံ တသ္မိံ ပိယရူပေ ပဋမုပ္ပတ္တိဝသေန **"ဥပ္ပဇ္ဇတိ"** တိ ဝုတ္တံ, ပုနပ္ပုနံ ပဝတ္တိဝသေန **"နိဝိသတိ"**တိ။ ပရိ ယုဋ္ဌာနနုသယဝသေန တ ဥပ္ပတ္တိနိဝေသာ ယောဇေတဗ္ဗာ။ **သမ္ပတ္တိယန္တိ** မနုဿသောဘဂ္ဂေ, ဒေဝတ္တေ စ။ **အတ္တနော စက္ခုန္တိ** သဝတ္တုကံ စက္ခုံ ဝဒတိ, သပသာဒံ တ မံသပိဏ္ဍံ။ **ဝိပ္ပသန္နံ ပဉ္စပသာဒ** န္တိ ပရိသုဒ္ဓသုပ္ပသန္နနီလ ပီတလောဟိတကဏှဩဒါတဝဏ္ဏဝန္တံ။ **ရဇတပနာဠိကံ ဝိယ** ဆိဒ္ဒံ အဗ္ဘန္တရေ ဩဒါတတ္တာ။ **ဟမင္ဂသုတ္တံ ဝိယ** အာလမ္ဗကဏ္ဏဗဒ္ဓံ။ တုင်္ဂာ ဥစ္စာ ဒီဃာ နာသိကာ **တုင်္ဂနာသာ, ဧဝံ လဒ္ဓတေဟာရံ** အတ္တနော **ဃာနံ။** ''လဒ္ဓတေ ဟာရာ''တိ တ ဟဒ္ဒေါ, တသ္မိံ သတိ တုင်္ဂာ နာသာ ယေသံ တေ **တုင်္ဂနာသာ, ဧဝံ လဒ္ဓတေဟာရာ** သတ္တာ အတ္တနော **ဃာနန္တိ** ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။ **ဇိဝှံ။ပေ။ မညန္တိ** ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနတော, ကိစ္စတော စ။ **ကာယံ။ပေ။ မညန္တိ** အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပတ္တိယာ။ **မနံ။ပေ။ မညန္တိ** အတီတာဒိအတ္ထစိန္တနသမတ္ထံ။ **အတ္တနာ ပဋိလဒ္ဓာနိ** အဇ္ဈတ္တဋ္ဌ သရိ ရဂန္ဓာဒီနိ, ဗဟိဒ္ဓာ စ ဝိလေပနဂန္ဓာဒီနိ။ **ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ယဒာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဟောတိ, တဒာ ဧတ္ထ ဥပ္ပ ဇ္ဇတီ**တိ သာမညေန ဂဟိတာ ဥပ္ပာဒကိရိယာ လက္ခဏဘာဝေန ဝုတ္တာ, ဝိသယဝိသိဋ္ဌာ စ လက္ခိတဗ္ဗဘာဝေန။ န ဟိ သာမညဝိသေသေဟိ နာနတ္တတေဟာရော န ဟောတီတိ။ **ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ** တိ တ အနိစ္ဆိတော ဥပ္ပာဒော ဟေတုဘာဝေန ဝုတ္တော, **ဥပ္ပဇ္ဇတိ** တိ နိစ္ဆိတော ဖလဘာဝေန ယဒိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဟောတိ, ဧတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ။

နိရောဓသစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၄၀၁. ''သဗ္ဗာနိ နိဗ္ဗာနဝေဝစနာနေဝ''တိ ဝတ္တတ တမတ္ထံ ဟာကဋ္ဌတရံ ကာတုံ **"နိဗ္ဗာနဉှိ"** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **အာဂမ္မ** တိ နိမိတ္တံ ကတ္တ။ နိဗ္ဗာနဟေတုကော ဟိ တဏှာယ အသေသဝိရာဂနိရောဓော။ ခယဂမနဝသေန **ဝိရဇ္ဇတိ။** အပ္ပဝတ္တိဂမနဝသေန **နိရုဇ္ဈတိ။** အနပေက္ခတာယ စဇနဝသေန, ဟာနိဝသေန တ **စဇီယတိ။** ပုန ယထာ နပ္ပ ဝတ္တတိ, တထာ ဒူရ ခိပနဝသေန **ပဋိနိဿဇ္ဇီယတိ။** ဗန္ဓနဘူတာယ မောစနဝသေန **မုစ္စတိ။** အသံကိလေသဝသေန **န အလ္လီယတိ။** ကသ္မာ ပနေတံ နိဗ္ဗာနံ ဧကမေဝ သမာနံ နာနာနာမေဟိ ဝုစ္စတီတိ? ပဋိပက္ခနာနတာယာတိ ဒဿေန္တော **"ဧကမေဝ ဟိ"**တိအာဒိမာဟ။ သင်္ခတဓမ္မဝိဓုရသဘာဝတ္တာ နိဗ္ဗာနဿ နာမာနိပိ ဂုဏနေမိတ္တိကတ္တာ သင်္ခတဓမ္မဝိဓု ရာနေဝ ဟောန္တီတိ ဝုတ္တံ **"သဗ္ဗသင်္ခတာနံ နာမပဋိပက္ခဝသေနာ"** တိ။ အသေသံ ဝိရဇ္ဇတိ တဏှာ ဧတ္ထာတိ **အသေသဝိရာဂေ**တိ။ သေ နယော သေသေသုပိ။ အယံ ပန ဝိသေသော – နတ္ထိ တေဿ ဥပ္ပာဒော, န တ တေသိံ အဓိဂ တေ ပုဂ္ဂလဿ ဥပ္ပာဒောတိ **အနုပ္ပာဒော,** အသင်္ခတဓမ္မော။ **"အပ္ပဝတ္တ"** န္တိအာဒီသုပိ ဣမိနာ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အာယူဟနံ** သမုဒယော, တပ္ပဋိပက္ခဝသေန **အနာယူဟနံ။**

တဏှာ အပ္ပဟီနေ သတိ ယတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ပဟာနေ ပန သတိ တတ္ထ တတ္ထေဝဿာ အဘာဝေါ သုဒဿိ တောတိ အာဟ **"တတ္ထေဝ အဘာဝံ ဒဿေတု"** န္တိ။ **အပညတ္တိ** န္တိ အပညာပနံ, ''တိတ္တ အလာဗု အတ္ထိ''တိ တေဟာရာဘာဝံ တ။ တိတ္တအလာဗုဝလ္လိယာ အပ္ပဝတ္တိံ ဣစ္ဆန္တော ပုရိသော ဝိယ အရိယမဂ္ဂေ, တဿ တသ္ သာ အပ္ပဝတ္တိနိန္နစိတ္တဿ မူလစ္ဆေဒနံ ဝိယ မဂ္ဂဿ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏဿ တဏှာယ ပဟာနံ, တဒပ္ပဝတ္တိ ဝိယ တဏှာယ အပ္ပဝတ္တိဘူတံ နိဗ္ဗာနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဒုတိယဥပမာယံ ဒက္ခိဏဒွတရံ ဝိယ နိဗ္ဗာနံ, စောရဃာတကာ ဝိယ မဂ္ဂေါ။ ဒက္ခိဏဒွတရေ ဃာတိတာပိ စောရာ ပစ္ ဆာ ''အဋဝိယံ စောရာ ဃာတိတာ''တိ ဝုစ္စန္တိ, ဧဝံ နိဗ္ဗာနံ အာဂမ္မ နိရုဒ္ဓာပိ တဏှာ ''စက္ခာဒီသု နိရုဒ္ဓာ''တိ ဝုစ္ စတိ တတ္ထ ကိစ္စကရဏာဘာဝတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ပုရိမာ တ ဥပမာ မဂ္ဂေန နိရုဒ္ဓာယ ''ပိယရူပသာတရူပေသု နိရုဒ္ဓာ''တိ ဝတ္တဗ္ဗတာဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တာ, ပစ္ဆိမာ နိဗ္ဗာနံ အာဂမ္မ နိရုဒ္ဓာယ ''ပိယရူပသာတရူပေသု နိရုဒ္ဓာ''တိ ဝတ္တဗ္ဗ တာဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တာတိ အယံ တေသံ ဝိသေသော။

၄၀၂. အညမဂ္ဂပဋိက္ခေပနတ္ထန္တိ တိတ္ထိယေဟိ ပရိကပ္ပိတဿ မဂ္ဂဿ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါဘာဝပဋိက္ခေပနတ္ထံ, အညဿ ဝါ မဂ္ဂဘာဝပဋိက္ခေပေါ **အညမဂ္ဂပဋိက္ခေပေါ,** တဒတ္ထံ။ “**အယ**”န္တိ ပန အတ္တနော, တေသု စ ဘိက္ခူသု ဧကစ္စာနံ ပစ္စက္ခဘာဝတော အာသန္နပစ္စက္ခဝစနံ။ **အာရကတ္တာ**တိ နိရုတ္တိနယေန အရိယသဒ္ဒသိဒ္ဓိမာဟ။ **အရိယဘာဝကရတ္တာ**တိ အရိယကရဏော **အရိယော**တိ ဥတ္တရပဒလောပေန, ပုဂ္ဂလဿ အရိယဘာဝကရတ္တာ အရိယံ ကရောတီတိ ဝါ **အရိယော,** အရိယဖလပဋိလာဘကရတ္တာ ဝါ အရိယံ ဖလံ လဘာပေတိ ဇနေတီတိ **အရိယော**။ ပုရိမေန စေတ္ထ အတ္တနော ကိစ္စဝသေန, ပစ္ဆိမေန ဖလဝသေန အရိယနာမလာဘော ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ စတုသစ္စပဋိဝေဓာဝဟံ ကမ္မဋ္ဌာနံ **စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနံ**, စတုသစ္စံ ဝါ ဥဒ္ဒိဿ ပဝတ္တံ ဘာဝနာကမ္မံ ယောဂိနော သုခဝိသေသာနံ ဌာနဘူတန္တိ **စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနံ။ ပုရိမာနိ ဒွေ သစ္စာနိ ဝဋ္ဋံ** ပဝတ္တိဟေတုဘာဝတော။ **ပစ္ဆိမာနိ ဝိဝဋ္ဋံ** နိဝတ္တိတဒဓိဂမုပါယဘာဝတော။ **ဝဋ္ဋေ ကမ္မဋ္ဌာနာဘိနိဝေသော** သရူပတော ပရိဂ္ဂဟသဗ္ဘာဝတော။ **ဝိဝဋ္ဋေ နတ္ထိ** အဝိသယတ္တာ, ဝိသယတ္တေ စ ပယောဇနာဘာဝတော။ ပုရိမာနိ ဒွေ သစ္စာနိ ဥဂ္ဂဏှိတွာတိ သမ္ဗန္ဓော။ ကမ္မဋ္ဌာနပါဠိယာ ဟိ တဒတ္ထသလ္လက္ခဏေန ဝါစုဂ္ဂတကရဏံ **ဥဂ္ဂဟော**။ ဝါစာယ ဟိ “**ဝါစာယ ပုနပ္ပုနံ ပရိဝတ္တေန္တော**”တိ။ **ကူဋ္ဌံ ကန္တ**န္တိ နိရောဓမဂ္ဂေသု နိန္နဘာဝံ ဒဿေတိ, န အဘိနန္ဒနံ, တန္နိန္နဘာဝတေယေဝ စ တတ္ထ ကမ္မကရဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ကေ ပဋိဝေဓေနေတတိ ကေဉာဏေနေဝ ပဋိဝိဇ္ဈနေန။ **ပဋိဝေဓော** ပဋိဃာတာဘာဝေန ဝိသယေ နိဿင်္ဂစာရသင်္ခာတံ နိဗ္ဗိဇ္ဈနံ။ **အဘိသမယော** အဝိရဇ္ဈိတွာ ဝိသယဿ အဓိဂမသင်္ခာတော အဝဗောဓော။ “ဣဒံ ဒုက္ခံ, ဧတ္တကံ ဒုက္ခံ, န ဣတော ဘိယျော”တိ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဇာနနမေဝ ဝုတ္တနယေန ပဋိဝေဓောတိ **ပရိညာပဋိဝေဓော,** တေန။ ဣဒဉ္စ ယထာ တသ္မိံ ဉာဏေ ပဝတ္တေ ပစ္ဆာ ဒုက္ခဿ သရူပါဒိပရိစ္ဆေဒေ သမ္မောဟော န ဟောတိ, တထာ ပဝတ္တိံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ, န ပန မဂ္ဂဉာဏဿ “ဣဒံ ဒုက္ခ”န္တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၂.၄၈၄; ၃.၁၀၄) ပဝတ္တနတော။ ပဟီနဿ ပုန အပ္ပဟာတဗ္ဗတာယ ပကဋ္ဌံ ဟာနံ စဇနံ သမုစ္ဆိန္ဒနံ, ပဟာနမေဝ ဝုတ္တနယေန ပဋိဝေဓောတိ **ပဟာနပဋိဝေဓော,** တေန။ အယမ္ပိ ယသ္မိံ ကိလေသေ အပ္ပဟီယမာနေ မဂ္ဂဘာဝနာယ န ဘဝိတဗ္ဗံ, အသတိ စ မဂ္ဂဘာဝနာယ ယော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, တဿ ကိလေသဿ ပဋိဃာတံ ကရောန္တဿ အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတံ အာပါဒေန္တဿ ဉာဏဿ တထာပဝတ္တိယံ ပဋိဃာတာဘာဝေန နိဿင်္ဂစာရံ ဥပါဒါယ ဧဝံ ဝုတ္တော။ **သစ္ဆိကိရိယာ** ပစ္စက္ခကရဏံ အနုဿုတာကာရပရိဝိတက္ကာဒိကေ မုဉ္စိတွာ သရူပတော အာရမ္မဏကရဏံ “ဣဒံ ဝါ”န္တိ ယထာသဘာဝတော ဂဟဏံ, သာ ဧဝ ဝုတ္တနယေန ပဋိဝေဓောတိ **သစ္ဆိကိရိယာပဋိဝေဓော,** တေန။ အယံ ပနဿ အာဝရဏဿ အသမုစ္ဆိန္ဒနတော ဉာဏံ နိရောဓံ အာလမ္ဗိတုံ န သက္ကောတိ, တဿ သမုစ္ဆိန္ဒနတော တံ သရူပတော ဝိဘာဝေန္တမေဝ ပဝတ္တတီတိ ဧဝံ ဝုတ္တော။ **ဘာဝနာ** ဥပ္ပာဒနာ, ဝဍ္ဎနာ စ။ တတ္ထ ပဌမမဂ္ဂေ ဥပ္ပာဒနဋ္ဌေန, ဒုတိယာဒီသု ဝဍ္ဎနဋ္ဌေန, ဥဘယတ္ထာပိ ဝါ ဥဘယထာပိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပဌမမဂ္ဂေပိ ဟိ ယထာရဟံ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိယံ ပဝတ္တံ ပရိဇာနနာဒိံ ဝဍ္ဎေန္တော ပဝတ္တောတိ ဝဍ္ဎနဋ္ဌေန ဘာဝနာ သက္ကာ ဝိညာတုံ။ ဒုတိယာဒီသုပိ အပ္ပဟီနကိလေသပ္ပဟာနတော, ပုဂ္ဂလန္တရဘာဝသာဓနတော စ ဥပ္ပာဒနဋ္ဌေန ဘာဝနာ သက္ကာ ဝိညာတုံ, သာ ဧဝ ဝုတ္တနယေန ပဋိဝေဓောတိ **ဘာဝနာပဋိဝေဓော,** တေန။ အယမ္ပိ ဟိ ယထာ ဉာဏေ ပဝတ္တေ ပစ္ဆာ မဂ္ဂဓမ္မာနံ သရူပပရိစ္ဆေဒေ သမ္မောဟော န ဟောတိ, တထာ ပဝတ္တိမေဝ ဂဟေတွာ ဝုတ္တော။

တိဏ္ဏန္နံ တာဝ ယထာဓိဂတာ မဂ္ဂဓမ္မာ, ယထာပဝတ္တေသု ဖလဓမ္မေသုပိ အယံ ယထာဓိဂတသစ္စဓမ္မေသု ဝိယ ဝိဂတသမ္မောဟောဝ ဟောတိ။ တေနေတံ ဝုတ္တံ “ဒိဋ္ဌဓမ္မော ပတ္တဓမ္မော ဝိဒိတဓမ္မော ပရိယောဂါဠှဓမ္မော”တိ (မဟာဝ. ၁၈; ဒီ. နိ. ၁.၂၉၉; မ. နိ. ၂.၆၉) ယတော သစဿ ဓမ္မတာသဒ္ဒေါဒိတာ ယထာဓိဂတသစ္စဓမ္မာလမ္ဗိနိယော မဂ္ဂဝီထိတော ပရတော မဂ္ဂဖလပဟီနာဝသိဋ္ဌကိလေသနိဗ္ဗာနာနံ ပစ္စဝေက္ခဏာ ပဝတ္တန္တိ, ဒုက္ခသစ္စမ္မေပိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒယော။ အယဉ္စ အတ္ထဝဏ္ဏနာ “**ပရိညာဘိသမယေနာ**”တိအာဒီသုပိ ဝိဘာဝေတဗ္ဗာ။ **ကောဘိသမယေန အဘိသမေတီ**တိ ဧတ္ထာပိ ဝိတဏ္ဍဝါဒီ “အရိယမဂ္ဂဉာဏံ စတူသု သစ္စေသု နာနာဘိသမယဝသေန ကိစ္စကရ”န္တိ, သော **အဘိဓမ္မေ** (ကထာ. ၂၇၄) ဩဓိသောကထာယ သညာပေတဗ္ဗော။ ဣဒါနိ တမေဝ ကောဘိသမယံ ဝိတ္ထာရဝသေန ဝိဘာဝေတုံ “**ဝေမဿာ**” တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ “ပုဗ္ဗဘာဂေ။ပေ။ ပဋိဝေဓော ဟောတီ”တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု ပဋိဝေဓော ပုဗ္ဗဘာဂိယော န ဟောတီတိ? သစ္စမေတံ နိပ္ပရိယာယတော, ဣဓ ပန ဥဂ္ဂဟာဒိဝသေန ပဝတ္တော အဝဗောဓော ပရိယာယ

တော တထာ ဝုတ္တော။ ပဋိဝေဓနိမိတ္တတ္တာ တ ဉဂ္ဂဟာဒိဝသေန ပဝတ္တံ ဒုက္ခာဒီသု ပုဗ္ဗဘာဂေ ဉာဏံ "ပဋိဝေ ဓော"တိ ဝုတ္တံ, န ပဋိဝိဇ္ဈနသဘာဝံ။ **ကိစ္စတော**တိ ပုဗ္ဗဘာဂေဟိ ဒုက္ခာဒိဉာဏေဟိ ကာတဗ္ဗကိစ္စဿ ဣမိနာ နိပ္ဖတ္တိ တော, ဣမဿေဝ တ ဉာဏဿ ဒုက္ခာဒိပ္ပကာသနကိစ္စတော, ပရိညာဒိတောတိ အတ္ထော။ **အာရမ္မဏပဋိဝေဓော** တိ သစ္စိကိရိယာပဋိဝေဓမာဟ။ **သာ**တိ ပစ္စဝေက္ခဏာ။ **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ ဌာနေ။ ဉဂ္ဂဟာဒီသု ဝုစ္စမာနေသု **န ဝုတ္တာ** အ နဝသရတ္တာ။ အဓိဂမေ ဟိ သတိ တဿာ သိယာ အဝသရော။

တံယေဝ ဟိ အနဝသရံ ဒဿေတုံ **"ဣမဿ စာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ပုဗ္ဗေ ပရိဂ္ဂဟတော** တိ ကမ္မဋ္ဌာနပရိဂ္ဂဟ တော ပုဗ္ဗေ။ ဉဂ္ဂဟာဒိဝသေန သစ္စာနံ ပရိဂ္ဂဏှနဉ္ဟိ ပရိဂ္ဂဟော။ တထာ တာနိ ပရိဂ္ဂဏှနတော မနသိကာရဒဋ္ဌဟ တာယ ပုဗ္ဗဘာဂိယာ ဒုက္ခပရိညာဒယော ဟောန္တိ ယေတတိ အာဟ **"ပရိဂ္ဂဟတော ပဋ္ဌာယ ဟောတိ"** တိ။ **အပရဘာဂေ** တိ မဂ္ဂက္ခဏေ။ **ဒုဒ္ဒသတ္တာ** တိ အတ္တနော ပဝတ္တိက္ခဏဝသေန ဟကဋ္ဌာနိပိ ပကတိဉာဏေန သဘာဝရသတော ဒဋ္ဌုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ။ ဂမ္ဘီရေနေဝ စ ဘာဝနာဉာဏေန, တထာပိ မတ္ထကပ္ပတ္တေန အရိယမဂ္ဂဉာဏေနေဝ ယာ ထာဝတော ပဿိတဗ္ဗတ္တာ **ဂမ္ဘီရာနိ** ။ တေနာဟ **"လက္ခဏပဋိဝေဓတော ပန ဉဘယမ္ပိ ဂမ္ဘီရ"** န္တိ။ ဣတရာနိ အသံကိလိဋ္ဌအသံကိလေသိကတာယ အစ္စန္တသုခပ္ပတ္တာယ အနုပ္ပတ္တိဘာဝတာယ, အနုပ္ပန္နုပ္ပဗ္ဗတာယ စ ပဝတ္တိဝ သေန အပာကဋ္ဌတ္တာ စ ပရမဂမ္ဘီရတ္တာ, တထာ ပရမဂမ္ဘီရဉာဏေနေဝ ပဿိတဗ္ဗတာယ ပကတိဉာဏေန ဒဋ္ဌုံ န သက္ကုဏေယျာနီတိ **ဒုဒ္ဒသာနိ**။ တေနာဟ **"ဣတရေသံ ပနာ"**တိအာဒိ။ **ပယောဂေ**တိ ကိရိယာ, တယာမော တ။ တသ္မိံ သ မဟန္တတရဿ ဣတ္ထိတဗ္ဗတံ, ဒုက္ကရတရတဉ္စ ဉပမာဟိ ဒဿေတိ **"ဘဝဂ္ဂဂ္ဂဟဏတ္တ"** န္တိအာဒိနာ။ **ပဋိဝေဓက္ခဏေ**တိ အရိယဿ မဂ္ဂဿ စတုသစ္စသမ္ပဋိဝေဓက္ခဏေ။ **ဧကမေဝ တံ ဉာဏ**န္တိ ဒုက္ခာဒီသု ပရိညာဒိကိစ္စ သာဓနဝသေန ဧကမေဝ တံ မဂ္ဂဉာဏံ **ဟောတိ**။

ဣမေသု တီသု ဌာနေသူတိ ဣမေသု ဝိရမိတဗ္ဗတာဝသေန ဇောတိတေသု တီသု ကာမဗျာပာဒဝိဟိံသာဝိတက္ကဝတ္ထူသု။ ဝိသုံ ဝိသုံ **ဉပ္ပန္နဿ** တိဝိဓအကုသလသင်္ကပ္ပဿ။ **ပဒပစ္ဆေဒတော** တိ ဧတ္ထ ဂတမက္ကေ "ပဒ"န္တိ ဝုစ္စ တိ, ယေန စ ဉပာယေန ကာရဏေန ကာမဝိတက္ကော ဉပ္ပဇ္ဇတိ, သော တဿ ဂတမဂ္ဂေတိ တဿ ပစ္ဆေဒော ယာတော ပဒပစ္ဆေဒော, တတော ပဒပစ္ဆေဒတော။ အနုပ္ပတ္တိမ္မေတာဟဒနံ **အနုပ္ပတ္တိသာဓနံ**, တဿ ဝသေန။ မဂ္ဂ ဂကိစ္စသာဓနေန **မဂ္ဂင်္ဂံ** ပူရယမာနော ဧကောဝ တိဝိဓကိစ္စသာဓနော **ကုသလသင်္ကပ္ပော ဉပ္ပဇ္ဇတိ**။ တိဝိဓာကုသလသ င်္ကပ္ပသမုစ္ဆေဒနမေဝ ဟေတ္ထ တိဝိဓကိစ္စသာဓနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဣမိနာ နယေန **"ဣမေသု စတူသု ဌာနေသူ"**တိအာဒီသုပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

မုသာဝါဒာဝေရမဏီအာဒယောတိ ဧတ္ထ ယဿာ **သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂေ** (ဝိဘ. ၇၀၃) ဝိရတိစေတနာ, သဗ္ဗေ သမ္ပယု တ္တဓမ္မာ စ သိက္ခာပဒနီတိ အာဂတာနီတိ တတ္ထ ပဓာနာနံ ဝိရတိစေတနာနံ ဝသေန "ဝိရတိယောပိ ဟောန္တိ စေတနာ ယောပီ"တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၇၀၃) **သမ္မောဟဝိနောဒနိယံ** ဝုတ္တံ, တသ္မာ ဧကစိ "အာဒိ-သဒ္ဒေန န ဧဝလံ ပိသုဏာဝါစာ ဝေရမဏီအာဒီနံယေဝ သင်္ဂဟော, အထ ခော တာဒိသာနံ စေတနာနမ္ပိ သင်္ဂဟော"တိ ဝဒန္တိ, တံ ပုဗ္ဗဘာဂဝသေန ဝုစ္စ မာနတ္တာ ယုဇ္ဇေယျ, မုသာဝါဒာဒီဟိ ဝိရမဏကာလေ တ ဝိရတိယော, သုဘာသိတာဒိဝါစာဘာသနာဒိကာလေ စ စေတနာယော ယောဇေတဗ္ဗာ, မဂ္ဂက္ခဏေ ပန ဝိရတိယောဝ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ စေတနာနံ အမဂ္ဂင်္ဂတ္တာ။ ဧကဿ ဉာ ဏဿ ဒုက္ခာဒိဉာဏတာ ဝိယ, ဧကာယ ဝိရတိယာ မုသာဝါဒာဒိဝိရတိဘာဝေ ဝိယ စ ဧကာယ စေတနာယ သမ္မာဝါစာဒိ ကိစ္စတ္တယသာဓနသဘာဝဘာဝ သမ္မာဝါစာဒိဘာဝသိဒ္ဓိတော, တံသိဒ္ဓိယံ အင်္ဂတ္တယဝါသိဒ္ဓိတော စ။

ဘိက္ခုဿ အာဇီဝဟေတုကံ ကာယဝစီဒုစ္စရိတံ နာမ အယောနိသော အာဟာရပရိယေသနဟေတုကမေဝ သိယာတိ အာဟ **"ခာဒနီယ။ပေ။ ဒုစ္စရိတ"** န္တိ။ ကာယဝစီဒုစ္စရိတဂ္ဂဟဏဉ္စ ကာယဝစီဒွါရေယေဝ အာဇီဝပကောပဟော, န မ နောဒွါရေတိ ဒဿနတ္ထံ။ တေနာဟ **"ဣမေသုယေဝ သတ္တသု ဌာနေသူ"**တိ။

အနုပ္ပန္နာန န္တိ အသမုဒါစာရဝသေန တ အနနုဘူတာရမ္မဏဝသေန တ အနုပ္ပန္နာနံ။ အညထာ ဟိ အနမတဂ္ဂေ သံသာရေ အနုပ္ပန္နာ ဟာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ နာမ န သန္တိ။ တေနာဟ **"ဧကသ္မိံ ဘဝေ"** တိအာဒိ။ ယသ္မိံ ဘဝေ အယံ ဣမံ ဝီရိယံ အာရဘတိ, တသ္မိံ **ဧကသ္မိံ ဘဝေ**။ **ဇနေတီ**တိ ဉပ္ပာဒေတိ။ တာဒိသံ ဆန္ဒံ ကုရုမာနော ဇဝံ ဆန္ဒံ ဇနေ တိ နာမ။ **တယာမံ ကရောတီ**တိ ပယောဂံ ပရက္ကမံ ကရောတိ။ **ဝီရိယံ ပဝတ္တေတီ** တိ ကာယိကစေတသိကဝီရိယံ ပကာရ

တော ဝတ္တေတိ။ **ဝီရိယေန စိတ္တံ ပဂ္ဂဟိတံ ကရောတီ** တိ တေနေဝ သဟဇာတဝီရိယေန စိတ္တံ ဥက္ခိပေန္တော ကော သဇ္ဇဟာတဝော နိသေဓေနေ ပဂ္ဂဟိတံ ကရောတိ။ **ပဒဟာနံ ပဝတ္တေတီ** တိ ပဓာနံ ဝီရိယံ ကရောတိ။ ပဋိဟာဋိယာ ပနေတာ နိ စတ္တာရိ ပဒါနိ အာသေဝနာဘာဝနာဗဟုလီကမ္မသာတစ္စကိရိယာဟိ ယောဇေတဗ္ဗာနိ။

ဥပ္ပန္နုပ္ပဇ္ဇာန န္တိ သဒိသတေဟာရေနေ ဝုတ္တံ။ ဘဝတိ ဟိ တံသဒိသေသု တဗ္ဗောဟာရော ယထာ "သာ ဧဝ တိတ္တ တိရိ, တာနိ ဧဝ ဩသဓာနီ"တိ။ တေနာဟ **"ဣာအာနိ တာဒိသေ"**တိ။ **ဥပ္ပန္နာန** န္တိ "အနုပ္ပန္နာ"တိ အဝတ္တဗ္ဗတံ အာပ န္နာနံ။ **ပဟာနာယာ**တိ ပဇဟာနတ္ထာယ။ **အနုပ္ပန္နာနံ ကုသလာန** န္တိ ဧတ္ထ **ကုသလာ**တိ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာ အဓိပ္ ပေတာ, တေသဥ္စ **ဥပ္ပာအေ** နာမ အဓိဂမော ပဋိလာဘော, တပ္ပဋိက္ခေပေန **အနုပ္ပာအေ** အပ္ပဋိလာဘောတိ အာဟ **"အပ္ပဋိလဒ္ဓာနံ ပဌမဇ္ဈာနာဒီန"** န္တိ။ "ဋ္ဌိတိယာ ဝီရိယံ အာရဘတီ"တိ ဝုတ္တေ န ခဏဋ္ဌိတိ အဓိပ္ပေတာ တဒတ္ထံ ဝီရိ ယာရမ္ဘေန ပယောဇနာဘာဝတော, အထ ခော ပဗန္ဓဋ္ဌိတိ အဓိပ္ပေတာတိ အာဟ **"ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပတ္တိပဗန္ဓဝသေန ဌိတ တ္ထ"**န္တိ။ **သမ္မုဿနံ** ပဋိပက္ခဓမ္မဝသေန အဒဿနမုပဂမနန္တိ တပ္ပဋိက္ခေပေန အသမ္မုဿနံ **အသမ္မောသော** တိ အာဟ **"အသမ္မောသာယာတိ အဝိနာသနတ္ထ"** န္တိ။ **ဘိယ္യောဘာဝေ** ပုနပ္ပုနံ ဘဝနံ, သော ပန ဥပရူပရိ ဥပ္ပတ္ တီတိ အာဟ **"ဥပရိဘာဝါယာ"**တိ။ **ဝေပုလ္လံ** အဘိဏှပ္ပဝတ္တိယာ ပဂုဏဗလဝဘာဝပတ္တီတိ ဝုတ္တံ **"ဝေပုလ္လာ ယာတိ ဝိပုလဘာဝါယာ"**တိ, မဟန္တဘာဝါယာတိ အတ္ထော။ **ဘာဝနာယ ပရိပူရဏတ္ထ** န္တိ ဈာနာဒိဘာဝနာပရိပူရဏတ္ထံ။

စတူသု ဌာနေသူတိ အနုပ္ပန္နာကုသလာနုပ္ပာဒနာဒီသု စတူသု ဌာနေသု။ **ကိစ္စသာဓနဝသေနာ**တိ စတုဗ္ဗိဓဿပိ ကိ စ္စဿ ဧကဇ္ဈံ နိပ္ဖာဒနဝသေန။

ဈာနာနိ ပုဗ္ဗဘာဂေပိ မဂ္ဂက္ခဏေပိ နာနာ တိ ယဒိပိ သမာဓိဥပကာရကေဟိ အဘိနိရောပနာနုမဇ္ဇနသမ္ပိယာယနဗြူ ဟနသန္တသုခသဘာဝေဟိ ဝိတက္ကာဒီဟိ သမ္ပယောဂဘေဒတော ဘာဝနာတိသယပ္ပဝတ္တာနံ စတုန္နံ ဈာနာနံ ဝသေန သမ္မာသမာဓိ ဝိဘတ္တော, တထာပိ တယာမေ ဝိယ အနုပ္ပန္နာကုသလာနုပ္ပာဒနာဒိစတုတယာမကိစ္စံ, သတိ ဝိယ စ အ သုဘာသုခာနိစ္စာနတ္တေသု ကာယာဒီသု သုဘာဒိသညာပ္ပဟာနစတုသတိကိစ္စံ, ဧကော သမာဓိ စတုဈာနသမာဓိကိစ္စံ န သာဓေတီတိ ပုဗ္ဗဘာဂေပိ ပဌမဇ္ဈာနသမာဓိ ဧဝ မဂ္ဂက္ခဏေပိ, တထာ ပုဗ္ဗဘာဂေပိ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိ ဧဝ မဂ္ဂက္ခ ဏေ ပီတိ အတ္ထော။ **နာနာမဂ္ဂဝသေနာ** တိ ပဌမမဂ္ဂာဒိနာနာမဂ္ဂဝသေန ဈာနာနိ နာနာ။ **ဒုတိယာဒယောပိ** မဂ္ဂ **ဒုတိယာ ဒီနံ** ဈာနာနံ။ **အယံ ပနဿာ** တိ ဧတ္ထ မဂ္ဂဘာဝေန စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ ဧကတ္တေန ဂဟေတွာ "အဿာ"တိ ဝုတ္တံ, **အဿ သ** မဂ္ဂဿာတိ အတ္ထော။ **အယန္တိ** ပန အယံ ဈာနဝသေန သဗ္ဗသဒိသသဗ္ဗာသဒိသေကစ္စသဒိသတာ ဝိသေသော။

ဟာဒကဇ္ဈာနနိယမေန ဟောတီ တိ ဣဓ ဟာဒကဇ္ဈာနနိယမံ ဓုရံ ကတွာ ဝုတ္တံ, ယထာ စေတ္ထ, ဧဝံ **သမ္မောဟဝိ နောဒနိယမ္ပိ** (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၀၅)။ **အဋ္ဌသာလိနိယံ** (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၃၅၀) ပန ဝိပဿနာနိယမော ဝုတ္တော သဗ္ဗတအဝိ ရောဓတော, ဣဓ ပန သမ္မသိတဇ္ဈာနပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယတဒိဝတ္တနတော ဟာဒကဇ္ဈာနနိယမော ဝုတ္တော။ ဝိပဿနာ နိယမော ပန သာဓာရဏတ္တာ ဣဓာပိ န ပဋိက္ခိတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အညေ စ အာစရိယဝါဒာ ပရတော ဝက္ခမာနာ ဝိ ဘဇိတဗ္ဗာတိ ယထာဝုတ္တမေဝ တာဝ ဟာဒကဇ္ဈာနနိယမံ ဝိဘဇန္တော အာဟ **"ဟာဒကဇ္ဈာနနိယမေန တာဝ"** တိ။ **ပဌ မဇ္ဈာနိကော ဟောတိ,** ယသ္မာ အာသန္နပဒေသေ ဝုဋ္ဌိတသမာပတ္တိ မဂ္ဂဿ အတ္တနော သဒိသဘာဝံ ကရောတိ ဘူမိ ဝဏ္ဏော ဝိယ ဂေဓာဝဏ္ဏဿ။ **ပရိပုဏ္ဏာနေဝ ဟောန္တိ** တိ အဋ္ဌ သတ္တ စ ဟောန္တိတိ အတ္ထော။ **သတ္တ ဟောန္တိ** သမ္မာသင်္ကပ္ပဿ အဘာဝတော။ **ဆ ဟောန္တိ** ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ အဘာဝတော။ မဂ္ဂင်္ဂဗောဇ္ဈင်္ဂါနံ သတ္တဆ ဘာဝံ အတိဒိသတိ **"သေ နယော"**တိ။ **အရူပေ စတုက္ကပဉ္စကဇ္ဈာနံ။ပေ။ ဝုတ္တံ** အဋ္ဌသာလိနိယန္တိ အဓိပ္ပာယော။ နနု တတ္ထ "အရူပေ တိကစတုက္ကဇ္ဈာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ"တိ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၃၅၀) ဝုတ္တံ , န "စတုက္ကပဉ္စကဇ္ဈာန"န္ တိ? သစ္စမေတံ, ယေသု ပန သံသယော အတ္ထိ, တေသံ ဥပ္ပတ္တိဒဿနေန , တေန အတ္ထတော "စတုက္ကပဉ္စကဇ္ ဈာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ"တိ ဝုတ္တမေဝ ဟောတီတိ ဝေမာဟာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သမုအယဥ္စ အပေက္ခိတွာ **"တဉ္စ လောကုတ္တ ရံ, န လောကိယ"**န္တိ အာဟ "အဝယဝေကတ္တံ လိင်္ဂသမုအယဿ ဝိသေသကံ ဟောတီ"တိ။ စတုတ္ထဇ္ဈာနမေဝ ဟိ တတ္ထ လောကိယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န စတုက္ကံ, ပဉ္စကံ တတိ။ **ဧတ္ထ ကထ** န္တိ ဟာဒကဇ္ဈာနဿ အဘာဝတ ကထံ ဒဋ္ဌဗ္ဗန္ တိ အတ္ထော။ **တံဈာနိကာဝဿ တတ္ထ တယော မဂ္ဂ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ,** တဇ္ဈာနိကံပဌမဖလာဒိ ဟာဒကံ ကတွာ ဥပရိမဂ္ ဂဘာဝနာယာတိ အဓိပ္ပာယော။ တိကစတုက္ကဇ္ဈာနိကံ ပန မဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ တတ္ထ ဥပ္ပန္နဿ အရူပစတုတ္ထဇ္

ဈာနံ, တဇ္ဈာနိကံ ဖလဉ္စ ဟဒကံ ကတ္ဝာ ဥပရိမဂ္ဂဘာဝနာယ အညဈာနိကာပိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ, ဈာနင်္ဂာဒိနိယာမိကာ ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရသမာပတ္တိဟဒကံ, န သမ္မသိတဗ္ဗာတိ ဖလသ္သာပိ ဟဒကတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ကေစိ ပနာတိ မောရတပီမဟာဒတ္တတ္ထေရံ သန္ဓာယာဟ။ ပုန **ကေစီ**တိ တိပိဋကစူဠာဘယတ္ထေရံ ။ တတိယတရေ **ကေစီ**တိ ''ဟဒကဇ္ဈာနမေဝ နိယမေတီ''တိ ဇဝံ တဒိနံ တိပိဋကစူဠနာဂတ္ထေရဥ္ဇွဝ အနန္တရံ ဝုတ္တေ ဒွေဝ စ ထေရေ ဌပေတွာ ဣတရေ ထေရေ သန္ဓာယ ဝဒတိ။

၄၀၃. သသန္တတိပရိယာပန္နာနံ ဒုက္ခသမုဒယာနံ အပ္ပဝတ္တိဘာဝေန ပရိဂ္ဂယှမာနော နိရောဓောပိ သသန္တတိပရိယာပန္နော ဝိယ ဟောတီတိ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ **''အတ္တနော တ စတ္တာရိ သစ္စာနိ''** တိ။ **ပရဿ တ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ တေနာဟ ဘဂဝ ''ဣမသ္မိံယေဝ ဗ္ယာမမတ္တေ ကဠေဝရေ သသညိမှိ သမနကေ လောကဉ္စ ပညာပေမိ, လောကသမုဒယဥ္စ ပညာပေမိ, လောကနိရောဓဥ္စ ပညာပေမိ, လောကနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒဉ္စ ပညာပေမီ''တိ (သံ. နိ. ၁.၁၀၇; အ. နိ. ၄.၄၅) ကထံ ပန အာဒိကမ္မိကော နိရောဓမဂ္ဂသစ္စာနိ ပရိဂ္ဂဏှာတီတိ? အနုဿဝဒိသိဒ္ဓမာကာရံ ပရိဂ္ဂဏှာတိ။ ဝဠ္ဌ ကတ္ဝာ လောကုတ္တရဓမ္မေ ဥဒ္ဒိဿာပိ ပရိဂ္ဂဟော န ဝိရုဇ္ဈတိ။ **ယထာသမ္ဘဝတော** တိ သမ္ဘဝါနုရူပံ, ဌပေတွာ နိရောဓသစ္စံ သေသသစ္စဝသေန သမုဒယဝယာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။

စတုသစ္စပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဓမ္မာနုပဿနာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄၀၄. ''အဋ္ဌိကသဥ္ဉလိကံ သမံသ''န္တိအာဒိကာ သတ္တ သိဝထိကာ အဋ္ဌိကကမ္မဋ္ဌာနတာယ ဣတရာသံ ဥဒ္ဓုမာတကာဒီနံ သဘာဝေနေတတိ နဝန္နံ သိဝထိကာနံ အပ္ပနာကမ္မဋ္ဌာနတာ ဝုတ္တာ။ **ဒွေဝယေဝတ**တိ အာနာပာနံ, ဒွတ္တိံသာကာရောတိ ဣမာနိ ဒွေဝယေဝ။ **အဘိနိဝေသော**တိ ဝိပဿနာဘိနိဝေသော, သော ပန သမ္မသနိယဓမ္မပရိဂ္ဂဟော။ ဣရိယာပထာ, အာလောကိတာဒယော စ ရူပဓမ္မာနံ အဝတ္ထာဝိသေသမတ္တတာယ န သမ္မသနုပက ဝိညတ္တိအာဒယော ဝိယ။ နီဝရဏာဗောဇ္ဈင်္ဂာ အာဒိတော န ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာတိ ဝုတ္တံ **''ဣရိယာပထ။ပေ။ န ဇာယတီ''**တိ။ ကေသာဒိအပဒေသေ န တဒုပာဒနဓမ္မာ ဝိယ ဣရိယာပထာဒိအပဒေသေန တဒဝတ္ထာ ရူပဓမ္မာ ပရိဂ္ဂယှဟန္တိ, နီဝရဏာဒိမုခေန စ တံသမ္ပယုတ္တာ, တံနိဿယဓမ္မာတိ အဓိပ္ပာယေန မဟာသိဝတ္ထေရော စ ဣရိယာပထာဒီသုပိ **''အဘိနိဝေသော ဇာယတီ''**တိ အတောစ။ **''အတ္ထိ နု ခေါ မေ''** တိအာဒိ ပန သဘာဝတော ဣရိယာပထာဒီနံ အာဒိကမ္မိကဿ အနိဋ္ဌိတဘာဝဒဿနံ။ အပရိညာပုဗ္ဗိကာ ဟိ ပရိညာတိ။

ကာမံ ''ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခူ''တိအာဒိနာ ဥဒ္ဒေသနိဒ္ဒေသေသု တတ္ထ တတ္ထ ဘိက္ခူဂ္ဂဟဏံ ကတံ တံပဋိပတ္တိယာ ဘိက္ခုဘာဝဒဿနတ္ထံ, ဒေသနာ ပန သဗ္ဗသာဓာရဏာတိ ဒဿေတုံ ''ယော ဟိ ကောစိ ဘိက္ခဝေ'' ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ, န ဘိက္ခု ယေဝတိ ဒဿေန္တော **''ယော ဟိ ကောစိ ဘိက္ခု တ''**တိအာဒိမာဟ။ ဒဿနမဂ္ဂေန ဉာတမရိယာဒံ အနတိက္ကမိတွာ ဇာနန္တီ သိခါပ္ပတ္တာ အဂ္ဂမဂ္ဂပညာ **အညာ** နာမ, တဿ ဖလဘာဝတော အဂ္ဂဖလံ ပီတိ အာဟ **''အညာတိ အရဟတ္တ''** န္တိ။

အပ္ပတရေပိ ကာလေ သာသနဿ နိယျာနိကဘာဝံ ဒဿေန္တောတိ ယောဇနာ။ **နိယျာတေန္တော** တိ နိဂမေန္တော။

မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၁၀. ဟယာသိရာဇညသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၀၆. ဘဂဝတာ ဧဝံ ဂဟိတနာမတ္တာတိ ယောဇနာ။ ယသ္မာ ရာဇပုတ္တာ လောကေ ‘‘ကုမာရော’’တိ ဝေါဟရီယန္တိ။ အယဉ္စ ရညော ကိတ္တိမပုတ္တော, တသ္မာ အာဟ **‘‘ရညော။ပေ။ သဉ္ဇာနိံသူ’’** တိ။

အသ္သာ တိ ထေရသ္သ။ **ပုညာနိ ကရောန္တော** ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝေသု စေဝ မနုဿေသု စ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ **ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေတုံ နာသက္ခိ** ဉာဏဿ အပရိပက္ကတ္တာ။ **တတိယဒိဝသေ**တိ ပဗ္ဗဇိတံ အာရုဠ္ဟဒိဝသတော တတိယေ ဒိဝသေ။

တေသံ သာဝကဗောဓိယာ နိယတတာယ, ပုညသမ္ဘာရဿ စ သာတိသယတ္တာ ဝိနိဟတံ အဂန္တွာ **ဇေဝံ ဗုဒ္ဓန္တရံ။ပေ။ အနုဘဝန္တာနံ။ ဒေဝတာယာ**တိ ပုဗ္ဗေ သဟဓမ္မစာရိနိယာ သုဒ္ဓါဝါသဒေဝတာယ။

‘‘ကုလအရိကာယ ကုစ္ဆိမှိ ဥပ္ပန္နော’’တိ ဝတွာ တံ ဇေဿ ဥပ္ပန္နဘာဝံ မူလတော ပဋ္ဌာယ ဒဿေတုံ **‘‘သာ စာ’’**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သာ**တိ ကုလအရိကာ။ **စ**-သဒ္ဒေါ ဗျတိရေကတ္တော, တေန ဝုစ္စမာနံ ဝိသေသံ ဇောတေတိ။ **ကုလဃရန္တိ** ပတိကုလဂေဟံ။ **ဂဗ္ဘနိမိတ္တ** န္တိ ဂဗ္ဘဿ သဏ္ဌိတဘာဝနိမိတ္တံ။ သတိပိ ဝိသာခာယ စ သာဝတ္ထိတသိကုလပရိယာပန္နတ္တေ တဿာ တတ္ထ ပဓာနဘာဝဒဿနတ္ထံ **‘‘ဝိသာခဉ္စာ’’** တိ ဝုတ္တံ ယထာ ‘‘ဗြာဟ္မဏာ အာဂတာ တသိဋ္ဌောပိ အာဂတော’’တိ။ **ဒေဝတာ**တိ ဉာဏပိ သာ ဧဝ သုဒ္ဓါဝါသဒေဝတာ။ **ပဋ္ဌေဟာ**တိ ‘‘ဘိက္ခု ဘိက္ခု အယံ ဝမ္မိကော’’တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၂၄၉) အာဂတေ ပန္နရသပဋ္ဌေဟာ။

သေတဗ္ဗာ တိ ဉာတ္တိလိင်္ဂဝသေန **တဿ နဂရဿ နာမံ။ ဥတ္တရေနာ** တိ ဧန-သဒ္ဒယောဂေန ‘‘သေတဗျ’’န္တိ ဥပယောဂဝစနံ ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တံ။ အတ္ထဝစနေန ပန ဥတ္တရသဒ္ဒံ အပေက္ခိတွာ **သေတဗျတော** တိ နိဿက္ကပ္ပယောဂေ ကတော။ **အနဘိသိတ္တကရာဇာ** တိ ခတ္တိယဇာတိကော အဘိသေကံ အပ္ပတ္တော။

ဟယာသိရာဇညဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၄၀၇. **ဒိဋ္ဌိယေဝ ဒိဋ္ဌိဂတ** န္တိ ဂတ-သဒ္ဒေန ပဒဝဍ္ဎနမာဟ, ဒိဋ္ဌိယာ တ ဂတမတ္တံ **ဒိဋ္ဌိဂတံ,** အယာထာဝဂ္ဂါဟိတာယ ဂန္တဗ္ဗာဘာဝတော ဒိဋ္ဌိယာ ဂဟဏမတ္တံ, ကေဝလော မိစ္ဆာဘိနိဝေသောတိ အတ္ထော, တံ ပန ဒိဋ္ဌိဂတံ တသ္သ အယောနိသောမနသိကာရာဒိဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ပဋိပက္ခသမ္ဘာဝိတဘာဝတော, အနုရူပဟာရလာဘတော စ သမုအာစာရပ္ပတ္တံ ဇာတန္တိ ဟဋ္ဌိယံ ‘‘ဥပ္ပန္နံ ဟောတီ’’တိ ဝုတ္တံ။ **တံ တံ ကာရဏံ အပဒိသိတွာ**တိ တတော ဉာဏဂစ္ဆန္ကဿ, ဉာတော တတ္ထ ဂစ္ဆန္ကဿ စ အပဒိသနတော ‘‘တတ္ထ တတ္ထေဝ သတ္တာနံ ဥစ္ဆိဇ္ဇနတော’’တိ ဧဝမာဒိ တံ တံ ကာရဏံ ပဋိရူပကံ အပဒိသိတွာ။

၄၀၈. အာပန္နာနဓိပ္ပေတတ္တဝိသယေ အယံ **ပုရာ**-သဒ္ဒပယောဂေါတိ အာဟ **‘‘ပုရာ။ပေ။ သညာပေတီတိ ယာဝ န သညာပေတီ’’**တိ။

စန္ဒိမသူရိယဥပမာဝဏ္ဏနာ

၄၁၁. ယထာ စန္ဒိမသူရိယာ ဥဋ္ဌာရဝိပုလောဘာသတာယ အညေန သြဘာသေန အနဘိဘဝနီယာ, ဧဝမယမ္ပိ ပညာသြဘာသေနာတိ ဒဿေန္တော **‘‘စန္ဒိမ။ပေ။ အညေနာ’’** တိအာဒိမာဟ။ **အာဒီဟီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ‘‘ကိတ္တကေ ဌာနေ ဧတေ ပဝတ္တေန္တိ, ကိတ္တကဉ္စ ဌာနံ နေသံ အာဘာ ဖရတီ’’တိ ဧဝမာဒိမ္ပိ စောဒနံ သင်္ဂဏှာတိ။ **ပလိဝေဌေဿ သတီ**တိ အာဗန္ဓိဿတိ, အနုယုဉ္ဇိဿတီတိ အတ္ထော။ **နိဗ္ဗေဌေတုံ** တံ ဝိဿဇ္ဇေတုံ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ယထာဝုတ္တံ စောဒနံ နိဗ္ဗေဌေတုံ န သက္ကောတိ, တသ္မာ။ အတ္တနော အနိစ္ဆိတံ သဏ္ဌာတနံ ပက္ခံ ပဋိဇာနန္တော ‘‘ပရသ္မိံ လောကေ, န ဣမသ္မိ’’န္တိအာဒိမာဟ။

ကထံ ပနာယံ နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ ''ဒေတေ''တိ ပဋိဇာနာတီတိ တတ္ထ ကာရဏံ ဒဿေတုံ **"ဘဂဝတ ပနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ''ဒေဝတာပိ ဒေဝတ္တဘာဝေနေဝ ဥစ္ဆိဇ္ဇန္တိ, မနုဿာပိ မနုဿတ္တဘာဝေနေဝ ဥစ္ဆိဇ္ဇန္တီ''တိ ဧဝံ တ အဿ ဒိဋ္ဌိ, ဧဝဉ္စ ကတွာ ''ဒေဝတ တေ, န မနုဿာ''တိ ဝစနဉ္စ န ဝိရုဇ္ဈတိ။ ဧဝံ **စန္ဒေ** တိ စန္ဒဝိမာနေ, န စ စန္ဒေ တ ကထိယန္တေ။

၄၁၂. အာဗာဓော ဧတေသံ အတ္ထီတိ **အာဗာဓိကာ။** ဒုက္ခံ သဉ္ဇာတံ ဧတေသန္တိ **ဒုက္ခိတာ။** သဒ္ဓါယ အယိတဗ္ဗာ **သဒ္ဓါယိကာ,** သဒ္ဓါယ ပဝတ္တိတ္ဗာနဘူတာ။ တေနာဟ **"အဟံ တုမှေဟ"**တိအာဒိ။ ပစ္စယော ပတ္တိယာယနံ ဧတေသု အတ္ထီတိ **ပစ္စယိကာ။**

စောရဥပမာဝဏ္ဏနာ

၄၁၃. **ဥဒ္ဒိသိတ္ဗတ** တိ ဥပေစ္စ ဒဿေတဗ္ဗတ။ **ကမ္မကာရဏိကာသတ္တေသူ** တိ နေရယိကာနံ သဏ္ဌာတနကသတ္တေ သု။ **ကမ္မမေတ**တိ တေဟိ တေဟိ နေရယိကေဟိ ကတကမ္မမေဝ။ **ကမ္မကာရဏံ ကရောတီ**တိ အာယူဟနာနုရူပံ တံ တံ ကာရဏံ ကရောတိ, တထာ ဒုက္ခံ ဥပ္ပာဒေတီတိ အတ္ထော။ **နိရယပာလာ**တိ ဧတ္ထ **ဣတိ-**သဒ္ဒေ အာဒိအတ္ထော, တေန တ တ္ထ သဗ္ဗံ နိရယကဏ္ဍပာဌံ (မ. နိ. ၃.၂၅၉) သင်္ဂဏှာတိ။ ဧဝံ သုတ္တတော (မ. နိ. ၃.၂၅၉) နိရယပာလာနံ အတ္ထိဘာဝံ ဒဿေတွာ ဣဒာနိ ယုတ္တိတောပိ ဒဿေတုံ **"မနုဿလောကေ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ နေရယိကေ နိရယေ ပာ လေန္တိ တတော နိဂ္ဂန္တုံ အပ္ပဒာနဝသေန ရက္ခန္တီတိ **နိရယပာလာ။** ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ **ပပဉ္စသူဒနိဋီကာယံ** ဂဟေတဗ္ဗံ။

ဂူထကူပပုရိသဥပမာဝဏ္ဏနာ

၄၁၅. **နိမ္မဇ္ဇထာ** တိ နိရဝသေသတော မဇ္ဇထ သောဓေထ။ တံ ပန တဿ တဿ ဂူထဿ တထာ သောဓနံ အပ နယနံ ဟောတီတိ အာဟ **"အပနေထာ"**တိ။

အသုစီတိ အသုဒ္ဓေ, သော ပန ယသ္မာ မနဝမုနကော မနောဟရော န ဟောတိ, တသ္မာ အာဟ **"အမနာပေ"**တိ။ အသုစိသင်္ခါတံ အသုစိဘာဂတံ အတ္တနော သဘာဝတံ ဂတော ပတ္တောတိ **အသုစိသင်္ခါတော** တိ အာဟ **"အသုစိ ကောဋ္ဌာသဘူတော"**တိ။ **ဒုဂ္ဂန္ဓော** တိ ဒုဋ္ဌဂန္ဓော အနိဋ္ဌဂန္ဓော, သော ပန န ယော ကောစိ, အထ ခော ပူတိဂန္ဓောတိ အာဟ **"ကုဏပဂန္ဓော"** တိ။ **ဇိဂုစ္ဆိတဗ္ဗယုတ္တော** တိ ဟီဠိတဗ္ဗယုတ္တော။ **ပဋိကူလော** ဃာနိန္ဒြိယဿ ပဋိကူလရူ ပေ။ **ဥဗ္ဗာဓတီ** တိ ဥပရူပရိ ဗာဓတိ။ **မနုဿာနံ ဂန္ဓော။ပေ။ ဗာဓတိ** အတိဝိယ အသုစိသဘာဝတ္တာ, အသုစိမှိယေဝ ဇာတသံဝဒ္ဓနဘာဝတော, ဒေဝတနဉ္စ ဃာနပသာဒဿ တိက္ခဝိသဒဘာဝတော။

၄၁၆. **ဒူရေ နိဗ္ဗတ္တာ** ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိအာဒယော။

၄၁၇. **သုန္ဒရမေမ္မ** တိ သောဘနဂုဏော။ **သုဂတိသုခန္တိ** သုဂတိ စေဝ တပ္ပရိယာပန္နံ သုခဉ္စ။

ဂဗ္ဘိနီဥပမာဝဏ္ဏနာ

၄၂၀. ပုညကမ္မတော ဧတိ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ **အယော,** သုခံ။ တပ္ပဋိပက္ခတော **အနယော,** ဒုက္ခံ ။ **အပက္က** န္တိ န သိဒ္ဓံ န နိဋ္ဌာနပ္ပတ္တံ။ **န ပရိပာစေန္တိ** န နိဋ္ဌာနံ ပာပေန္တိ။ **န ဥပစ္ဆိန္ဒန္တိ** အတ္တဝိနိပာတဿ သာဝဇ္ဇဘာဝတော။ **အာဂ မေန္တီ**တိ ဥဒိက္ခန္တိ။ **နိဗ္ဗိသ** န္တိ ယဿ ပန တံ ကမ္မဖလံ နိဗ္ဗိသန္တော နိယုဉ္ဇန္တော, **နိဗ္ဗိသ** န္တိ တ နိဗ္ဗေသံ ဝေ တနံ ပဋိကင်္ခန္တော ဘတပုရိသော ယထာ။

၄၂၁. **ဥဗ္ဘိန္ဒိတ္ဗတ** တိ ဥပသင်္ဂေန ပဒဝဍ္ဎနမတ္တန္တိ အာဟ **"ဘိန္ဒိတ္ဗတ"** တိ။

သုပိနကဥပမာဝဏ္ဏနာ

၄၂၂. **“နိက္ခမန္တံ တ ပဝိသန္တံ တ ဇိဝံ”** န္တိ ဣဒံ တဿ အဇ္ဈာသယဝသေန ဝုတ္တံ။ သော ဟိ “သတ္တာနံ သုပိနဒဿနကာလေ အတ္တဘာဝတော ဇီဝေ ဗဟိ နိက္ခမိတွာ တံတံအာရာမရာမဏေယျကဒဿနာဒိဝသေန ဣတော စိတော စ ပရိဗ္ဘမိတွာ ပုနဒေဝ အတ္တဘာဝံ အနုပဝိသတိ”တိ ဧဝံ ပဝတ္တမိစ္ဆာဂါဟပလ္လတ္တစိတ္တော။ အထဿ ထေရော ခုဒ္ဒကာယ အာဏိယာ ဝိပုလံ အာဏိံ နီဟရန္တော ဝိယ ဇိဝသမညာမုခေန ဉာဓေဒိဒ္ဓိံ နီဟရိတုကာမော “အပိ နုတာ တုယှံ ဇိဝံ ပဿန္တိ ပဝိသန္တံ တ နိက္ခမန္တံ တ”တိ အာဟ။ ယတ္ထ ပန တထာရူပာ ဇိဝသမညာ, တံ ဒဿေန္တော **“စိတ္တာစာရံ ဇိဝန္တိ ဂဟေတွာ အာဟာ”** တိ ဝုတ္တံ။

၄၂၃. **ဝေဌေတွာတ**တိ ဝေခအနုသင္ဌပေန ဝေဌေတွာ။ **စဝနကာလေ**တိ စဝနဿ စုတိယာ ပတ္တကာလေ, န စဝမာနကာလေ။ **ရူပက္ခန္ဓမတ္တမေဝ** တိ ကတိပယရူပဓမ္မသင်္ဃာတမတ္တမေဝ။ ဥတုသမုဋ္ဌာနရူပဓမ္မသမူဟမတ္တမေဝ ဟိ တအ လဗ္ဘတိ, မတ္တ-သဒ္ဒေါ တ ဝိသေသနိဝတ္တိအတ္ထော, တေန ကမ္မဇာဒိတိသန္တတိရူပဝိသေသံ နိဝတ္တေတိ။ **အပ္ပဝတ္တာ ဟောန္တီ**တိ အပ္ပဝတ္တိကာ ဟောန္တိ, န ဥပလဗ္ဘတီတိ အတ္ထော။ ဝိညာဏေ ပန ဇိဝသညီ, တဿာ **“ဝိညာဏက္ခန္ဓော ဂစ္ဆတီ”**တိ အာဟ, တတ္ထ အနုပလဗ္ဘနတောတိ အဓိပ္ပာယော။

သန္တတ္တအယောဂုဠဥပမာဝဏ္ဏနာ

၄၂၄. **ဝူပသန္တတေဇ** န္တိ ဝိဂတုသ္မံ။

၄၂၅. **အာမတော**တိ ဧတ္ထ **အာ**-သဒ္ဒေါ အာမိသ-သဒ္ဒေါ ဝိယ ဥပဖုပရိယာယောတိ အာဟ **“အဒ္ဓမတော”** တိ, **အာမတော**တိ တ ဤသံ ဒရထေန ဉသ္မနာ ယုတ္တမရဏော မရန္တောတိ အတ္ထော။ မီယမာနော ဟိ အဝိဂတုသ္မာ ဟောတိ, န မတော ဝိယ ဝိဂတုသ္မာ။ တေနာဟ **“မရိတုံ အာရဒ္ဓော ဟောတီ”** တိ။ တထာ ရူပဿ **ဩဓုနနံ** နာမဿ ဩရတော ပရိဝတ္တနမေဝတိ အာဟ **“ဩရတော ကရောထာ”**တိ။ ဩရတော ကာတုကာမဿ ပန သံပရိဝတ္တနံ **သန္ဓုနနံ,** တံ ပန ပရတော ကရဏန္တိ အာဟ **“ပရတော ကရောထာ”**တိ။ ပရမုခံ ကတဿ ဣတော စိတော ပရိဝတ္တနံ **နိဒ္ဓုနနန္တိ** အာဟ **“အပရာပရံ ကရောထာ”**တိ။ ဣန္ဒြိယာနိ အပရိဘိန္နာနီတိ အဓိပ္ပာယေန **“တဏ္ဍာယတနံ န ပဋိသံဝေဒေတီ”**တိ ဝုတ္တံ။

သင်္ခဓမဉပမာဝဏ္ဏနာ

၄၂၆. သင်္ခံ ဓမတိ, ဓမာပေတီတိ တ **သင်္ခဓမော**။ **ဥပလာပေတွာတ**တိ ဥပရူပရိ သဒ္ဒယောဂဝသေန သလ္လာပေတွာ, သဒ္ဒယုတ္တံ ကတွာတိ အတ္ထော။ တံ ပန အတ္ထတော ဓမနမေဝတိ အာဟ **“ဓမိတွာ”**တိ။

အဂ္ဂိကဇဋိလဥပမာဝဏ္ဏနာ

၄၂၈. အာဟိတော အဂ္ဂိ ဧတေဿ အတ္ထီတိ **အဂ္ဂိကော,** သွတဿ အဂ္ဂိကဘာဝေ ယသ္မာ အဂ္ဂိဟုတမာလာဝေဒိသမ္မာဒနေဟိ စေဝ ကုန္ဒနမူမဗရိဟိသသပ္ပိတေလူပဟာရဏေဟိ ဗလိပုပ္ဖူမဂန္ဓာဒိဥပဟာရေဟိ စ တဿ ပယိရုပာသနာယ ကုစ္ဆိတော, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“အဂ္ဂိပရိစာရကော”** တိ။ **အာယုံ ဟာပုဏာပေယျ** န္တိ ယထာ စိရဇီဝီ ဟောတိ, ဧဝံ အာယုံ ပစ္စိမဝယံ ဟာပေယျံ။ **ဝမိုံ ဂမေယျ** န္တိ သရီရာဝယဝေ, ဂုဏာဝယဝေ စ ဖာတိံ ဟာပေယျံ။ **အရဏီ ယုဂဠေန္** တိ ဥတ္တရာရဏီ, အဓရာရဏီတိ အရဏိဒွယံ။

၄၂၉. **ဧဝန္တိ** “ဗာလော ဟယာသိရာဇသော”တိအာဒိပ္ပကာရေန။ **တယာ**တိ ထေရံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **ဝုတ္တယုတ္တကာရဏမက္ခလက္ခဏေနာ**တိ ဝုတ္တယုတ္တကာရဏဿ မက္ခနသဘာဝေန။ **ယုဂဂ္ဂဟလက္ခဏေနာ** တိ သမဓုရဂ္ဂဟဏလက္ခဏေန။ **ပလာသေနာ**တိ ပလာသေတီတိ ပလာသော, ပရဿ ဂုဏေ ဥတ္တရိတရေ ဍံသိတွာ ဝိယ ဆဍ္ဍေန္တော အတ္တနော ဂုဏေဟိ သမေ ကရောတီတိ အတ္ထော။ သမကရဏရသော ဟိ ပလာသော, တေန ပလာသေန။

ဒွေဝသတ္တတဟဥပမာဝဏ္ဏနာ

၄၃၀. **ဟရိတကပတ္တ**န္တိ ဟရိတဗ္ဗပတ္တံ, အပ္ပပတ္တန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“အန္တမသော”** တိအာဒိ။ **သန္နဒ္ဓဓနုကလာပ**န္တိ တတ္ထ **ကလာပ**န္တိ တူဏီရမာဟ, တဥ္စ သန္နယှဟတော ဓနုနာ ဝိနာ န သန္နယှဟတီတိ အာဟ **“သန္နဒ္ဓဓနုကလာပ”**န္တိ။ **အာသိတ္တောဒကာနိ ဝဋ္ဋုမာနီ** တိ ဂမနမဂ္ဂ စေဝ တံတံဥဒကမဂ္ဂ စ သမ္မဒေဝ ဒေဝေန ဖုဋ္ဌတ္တာ တဟံ တဟံ ပဋ္ဋုရိတဥဒက သန္ဒမာနဥဒကာ။ တေနာဟ **“ပရိပုဏ္ဏသလိလာ မဂ္ဂ စ ကန္ဒရာ စာ”** တိ။

ယထာဘတေနာတိ သကဋ္ဌေသု ယထာဌပိတေန, ယထာ “အမ္ဗ ဣတော ကရောဟီ”တိ ဝုတ္တေ ဌပေသီတိ အတ္ထော ကရဏကိရိယာယ ကိရိယာသာမညတစီဘာဝတော။ တသ္မာ **ယထာရောပိတေန, ယထာဂဟိတေနာတိ အတ္ထော** ဝုတ္တော။

အက္ခစုတ္တကဥပမာဝဏ္ဏနာ

၄၃၄. **ပရာဇယဂုဠ္ဌ**န္တိ ယေန ဂုဠ္ဌေန, ယာယ သလာကာယ ဌိတာယ စ ပရာဇယော ဟောတိ, တံ အဒဿနံ ဂမေန္တော **ဂိလတိ။ ပဋ္ဌောဟန**န္တိ ပဏကာရေဟိ ဇုဟနကမ္မံ။ တံ ပန ဗလိအနုဝသေန ကရီယတီတိ အာဟ **“ဗလိကမ္မ”**န္တိ။

သာဏဘာရိကဥပမာဝဏ္ဏနာ

၄၃၆. **ကမပတ္တ**န္တိ ကမော ဧဝ ဟုတ္တတ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ, သုညဘာဝေန အနာဝသိတဗ္ဗံ။ တေနာဟ **“ဝုဋ္ဌိတကမပဒေသော”**တိ။ **ကမပဒ**န္တိ ယထာ ပုရိသဿ ဟဒနိက္ခိတ္တဋ္ဌာနံ အဓိဂတပရိစ္ဆေဒံ “ပဒ”န္တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ ကမတာသီဟိ အာဝသိတဋ္ဌာနံ အဓိဂတနိဝုတ္တာကရံ “ကမပဒ”န္တိ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **“အယမေဝတ္ထော”** တိ။ **သုသန္နဒ္ဓော** တိ သုခေန ဂဟေတုဝတ ဂမနယောဂ္ဂတာဝသေန သုဋ္ဌု သဇ္ဇိတော။ တံ ပန သုသဇ္ဇနံ သုဋ္ဌု ဗန္ဓနဝသေနေဝတီတိ အာဟ **“သုဗဒ္ဓော”** တိ။

အယာဒီနမ္ပိ လောဟဘာဝေ သတိပိ လောဟ-သဒ္ဒေါ သာသနေ တမ္ဗလောဟေ နိရုဠ္ဌောတိ အာဟ **“လောဟန္တိ တမ္ဗလောဟ”**န္တိ။

သရဏဂမနဝဏ္ဏနာ

၄၃၇. **အဘိရန္တော** တိ အာရာဓိတစိတ္တော, သာသနဿ အာရာဓိတစိတ္တတာ ပသီဒနဝသေနာတိ အာဟ **“အဘိပ္ပသန္နော”**တိ။ **ပဉ္စဟုပဋ္ဌာနာနီ** တိ ပဉ္စဟော ဥပဋ္ဌာနာနိ မယာ ပုစ္ဆိတဗ္ဗေသု တုမှာကံ ဝိဿဇ္ဇနဝသေန ဉာဏုပဋ္ဌာနာနိ။

ယညကထာဝဏ္ဏနာ

၄၃၈. **သဋ္ဌာတ** န္တိ **သံ**-သဒ္ဒေါ ပဒဝဍ္ဎနမတ္တန္တိ အာဟ **“ဃာတ”**န္တိ။ **ဝိဟကဖလေနာ**တိ သဒိသဖလေန။ **မဟပ္ဖလော န ဟောတိ** ဂဝဒိဟဏဃာတေန ဥပက္ကိလိဋ္ဌဘာဝတော။ **ဂုဏာနိသံသေနာ**တိ ဥဒ္ဒယဖလေန။ **အာနုဘာဝဇုတိယာ**တိ ပဋိပက္ခဝိဂမနဇနိတေန သဘာဝသဏ္ဌာတေန တေဇေန။ **န မဟာဇုတိကော ဟောတိ** အပရိသုဒ္ဓဘာဝတော။ **ဝိဟကဝိပ္ဖာရတာယာ**တိ ဝိဟကဖလဿ ဝိပုလတာယ, ဟရိပူရိယာတိ အတ္ထော။ **ဒုဋ္ဌုခေတ္တေ** တိ ဥသဘာဒိဒေါသေဟိ ဒူသိတခေတ္တေ, တံ ပန ဝပ္ပဘာဝတော အသာရံ ဟောတီတိ အာဟ **“နိဿာရခေတ္တေ”** တိ။ **ဒုဗ္ဘူမေ** တိ ကုစ္ဆိတဘူမိဘာဂေ, သွတဿ ကုစ္ဆိတဘာဝေ အသာရတာယ တ သိယာ နိန္နတာဒိဒေါသဝသေန တ။ တတ္ထ ပဌမော ပက္ခော ပဌမပဒေန ဒဿိတောတိ ဣတရံ ဒဿေန္တော **“ဝိသမဘူမိဘာဂေ”**တိ အာဟ။ ဒဏ္ဍာဘိဃာတာဒိနာ **ဆိန္နဘိန္နာနိ။ ပူတီနီ**တိ ကေမယလေပအနာဒိသုခေန အသုက္ခာပိတတ္တာ ပူတိဘာဝံ ဂတာနိ။ တာနိ ပန ယသ္မာ သာရဝန္တာနိ န ဟောန္တိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“နိဿာရာနီ”** တိ။ **တတာတပဟတာနီ**တိ တတေန စ အာတပေန စ ဝိနဋ္ဌဗီဇသာမတ္ထိယာနိ။ တေနာဟ **“ပရိယာဒိန္နတေဇာနီ”** တိ။ ယံ ယထာဇာတဗီဟိအာဒိဂတေန တဏ္ဍုလေန အင်္ကုရုပ္ပာဒနယောဂ္ဂဗီဇသာမတ္ထိယံ, တံ **တဏ္ဍုလသာရော,** တဿ **အာဒာနံ** ဂဟဏံ တထာဥပ္ပဇ္ဇနမေဝ။ **တောနိ** ပန ဗီဇာနိ **န တာဒိသာနိ** ခဏ္ဍာဒိဒေါသဝန္တတာယ။ ဓာရာယ ခေတ္တေ **အနုပ္ပဝေသနံ** နာမ ဝဿနမေဝ, တံ ပဋိက္ခေပဝသေန ဒဿေန္တော အာဟ **“န သမ္မာ ဝ

သဒ္ဓေယျာ”တိ။ **အင်္ကုရမူလပတ္တာဒီဟိ** တိ စေတ္ထ အင်္ကုရကဏ္ဍာဒီဟိ **ဥဒ္ဓံ ဝုဍ္ဎီဟိ,** မူလဇဋ္ဋာဒီဟိ **ဟေဋ္ဌာ ဝိရူဠှီဟိ,** ပတ္တပုပ္ဖာဒီဟိ **သမန္တတော စ ဝေပုလ္လ**န္တိ ယောဇနာ။

အပရူပဃာတေနာတိ ပရေသံ ဝိဗာဓနေန။ **ဥပပန္နပစ္စယတော**တိ နိဗ္ဗတ္တိတဃာသစ္ဆာဒနာဒိဒေယျဓမ္မတော။ ဂတဒိဃာတေနပိ ဟိ တတ္ထ ပဋိဂ္ဂဟကာနံ ဃာသော သင်္ကီယတိ။ “**အပရူပဃာတိတာယာ**”တိ ဣဒံ သီလဝန္တတာယ ကာရဏဝစနံ ။ **ဂုဏာတိရေက**န္တိ ဂုဏာတိရိတ္တံ, သီလာဒိလောကုတ္တရဂုဏေဟိ ဝိသိဋ္ဌန္တိ အတ္ထော။ **ဝိပုလာ**တိ သဒ္ဓါသမ္ပဒါဒိဝသေန ဥဠာရာ။

ဥတ္တရမာဏဝဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၄၄၉. အထ ခော တေဟိ သကုဏ္ဍကေဟိ တဏ္ဍုလေဟိ သိဒ္ဓံဘတ္တံ ဥတ္တဏ္ဍုလမေဝ ဟောတီတိ အာဟ “**ဥတ္တဏ္ဍုလဘတ္တ**”န္တိ။ **ဗိလင်္ဂံ** ဝုစ္စတိ အာရနာလံ ဗိလင်္ဂတော နိဗ္ဗတ္တနတော, တဒေဝ ကဉ္ဇိယတော ဇာတန္တိ **ကဉ္ဇိယံ,** တံ ဒုတိယံ ဧတဿာတိ **ဗိလင်္ဂဒုတိယံ,** တံ “**ကဉ္ဇိကဒုတိယ**”န္တိ စ ဝုတ္တံ။ **ဓောရကာနီ**တိ ဓောဝိယာနိ။ ယသ္မာ ထူလတရာနိပိ “ထူလာနီ”တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟန္တိ, တသ္မာ “**ထူလာနိ စာ**”တိ ဝုတ္တံ။ **ဂုဠဒသာနီ**တိ သုတ္တာနံ ထူလတာယ, ကဉ္ဇိကဿ ဗဟလတာယ စ ပိဏ္ဍိတဒသာနိ။ တေနာဟ “**ပုဉ္ဇပုဉ္ဇ။ပေ။ ဒသာနီ**”တိ။ **အနုဒ္ဒိသတီ**တိ အနုအနု ကထေတိ။

၄၅၀. **အသက္ကစ္စ**န္တိ န သက္ကစ္စံ အနာဒရကာရံ, တံ ပန ကမ္မဖလသဒ္ဓာယ အဘာဝေန ဟောတီတိ အာဟ “**သဒ္ဓါဝိရဟိတ**”န္တိ။ **အစိတ္တီကတ**န္တိ စိတ္တီကာရပစ္စုပဋ္ဌာပနဝသေန န စိတ္တီကတံ။ တေနာဟ “**စိတ္တီကာရဝိရဟိတ**”န္တိအာဒိ။ စိတ္တီကာရရဟိတံ တ **အစိတ္တီကတံ,** ယထာ ကတံ ပရေသံ ဝိမှယာဝဟံ ဟောတိ, တထာ အကတံ။ စိတ္တဿ ဥဠာရပဏီတဘာဝေ ပန အသက္ကစ္စအနေနေဝ ဗာဓိတော။ **အပဝိဒ္ဓ**န္တိ ဆဍ္ဍနီယဓမ္မံ ဝိယ အပဝိဒ္ဓံ ကတွာ, ဧတေန တသ္မိံ အနေ ကရတကရဏံ ဝဒတိ။ **သေရီသကံ နာမာ**တိ “သေရီသက”န္တိ ဧဝံ နာမကံ။ **တုစ္ဆ**န္တိ ပရိဇနပရိစ္ဆေဒဝိရဟိတော ရိတ္တံ။

ပါယာသိဒေဝပုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၅၁. **တဿာနုဘာဝေနာ**တိ တဿ အနုဿ အာနုဘာဝေန။ **သိရီသရုက္ခော**တိ ပဘဿရခန္ဓဝိဋပသာခါပလာသသမ္ပန္နော မနုညဒဿနော ဒိဗ္ဗော သိရီသရုက္ခော။ **အဇ္ဈာသိ** တိ ဖလဿ ကမ္မသရိက္ခတံ ဒဿေန္တော **ဝိမာနဒွါရေ** နိဗ္ဗတ္တိတွာ အဇ္ဈာသိ။ **ပုဗ္ဗာစိဏ္ဏဝသေနာ**တိ ပုရိမဇာတိယံ တတ္ထ နိတသပရိစယနဝသေန။ န ကေဝလံ ပုဗ္ဗာစိဏ္ဏဝသေနေဝ, အထ ခော ဥတုသုခမဝသေန ပီတိ ဒဿေန္တော “**တတ္ထ ကိရဿ ဥတုသုခံ ဟောတီ**”တိ အာဟ။

သောတိ ဥတ္တရော မာဏဝေါ။ ယဒိ အသက္ကစ္စံ အနံ ဒတွာ ပါယာသိ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တော, ပါယာသိဿ ပရိစာရိကာ သက္ကစ္စံ အနံ ဒတွာ ကထံ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တာတိ အာဟ “**ပါယာသိဿ ပနာ**”တိ။ **နိကန္တိဝသေနာ**တိ ပါယာသိမှိ သာပေက္ခာဝသေန, ပုဗ္ဗေပိ တ တတ္ထ နိဝုတ္ထပုဗ္ဗတာယ။ **ဒိသာစာရိကဝိမာန**န္တိ အာကာသဋ္ဌံ ဟုတွာ ဒိသာသု ဝိစရဏကဝိမာနံ, န ရုက္ခပဗ္ဗတသိခရာဒိသမ္ဗန္ဓံ။ **ဝဋ္ဋနိအဋ္ဋဝိယ**န္တိ ဝိမာနဝီထိယန္တိ။

ပါယာသိရာဇညသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

နိဋ္ဌိတာ စ မဟာဝဂ္ဂဋီကာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

မဟာဝဂ္ဂဋီကာ နိဋ္ဌိတာ။